

AMNESTY
INTERNATIONAL

ULUSLARARASI AF ÖRGÜTÜ RAPORU 2010

DÜNYADA İNSAN HAKLARININ DURUMU

Bu rapor 2009 yılının Ocak ayından Aralık ayına kadar ki dönemi kapsamaktadır.

ULUSLARARASI AF ÖRGÜTÜ

Uluslararası Af Örgütü, uluslararası alanda tanınmış insan haklarına saygı gösterilmesi ve bu hakların korunması konusunda çalışan insanların oluşturduğu küresel bir harekettir. Vizyonu, her insanın İnsan Hakları Evrensel Beyannameyi tarafından kabul edilen insan haklarına ve diğer tüm uluslararası insan hakları standartlarına erişebilmesini sağlamaktır.

Uluslararası Af Örgütü'nün misyonu araştırmalar yürüterek medeni, siyasi, sosyal, kültürel ve ekonomik tüm insan hakları ihlallerine karşı harekete geçmek ve bu ihlalleri sona erdirmektir. İfade ve toplanma özgürlüğünden fiziksel ve zihinsel bütünlüğe, ayrımcılığın önlenmesinden barınma hakkına kadar bütün bu haklar ayrılmaz bir bütündür.

Uluslararası Af Örgütü'nün gelirleri temel olarak üyeliklere ve bağışlara dayanmaktadır. Hükümetlerden araştırmalar ve insan hakları ihlalleri için yürütülen kampanyalar için hiçbir fon talep veya kabul edilmemektedir. Uluslararası Af Örgütü herhangi bir hükümetten, siyasi ideolojiden, ekonomik çıkar veya dinden bağımsızdır.

Uluslararası Af Örgütü, temel politika kararları her iki yılda bir düzenlenen Uluslararası Konsey toplantılarında ulusal bölümlerin temsilcileri tarafından alınan demokratik bir harekettir. Alınan kararların yürürlüğe konulması için Konsey tarafından seçilen Uluslararası Yürütme Kurulu, Soledad García Muñoz (Arjantin- Başkan Yardımcısı), Deborah Smith (Kanada - İng), Pietro Antonoli (İtalya), Lilian Gonçalves-Ho Kang You (Hollanda), Vanushi Rajanayagam Walters (Yeni Zelanda), Christine Pamp (İsveç), Levent Korkut (Türkiye), Peter Pack (İngiltere - Başkan), Imran Riffat (ABD – Seçilmiş Yönetici Üye), David Stamps (ABD – Uluslararası Sayman) ve Tjalling J. S. Tiemstra (Hollanda – Seçilmiş Yönetici Üye) tarafından oluşmaktadır.

İlk kez 2010 yılında
Uluslararası Af Örgütü
tarafından yayınlanmıştır.
Uluslararası Af Örgütü
Türkiye Şubesi
Abdülhakhamid Cad. No: 30/5
Talihane Beyoğlu
İstanbul
Türkiye

© Copyright
Uluslararası Af Örgütü
Yayınları 2010
İndeks: POL 10/001/2010

ISBN: 978-9944-0204-7-3

Bu kitabın bir katalog kaydı
British Library'de
bulunmaktadır.

Orijinal dili: İngilizce

Fotoğraflar: Bütün rapor
boyunca kullanılan
fotoğrafların başlık ve bilgileri
mevcuttur.

Punto Baskı Çözümleri
Tic. Ltd. Şti.
İstanbul
Türkiye

Bütün hakları saklıdır. Bu
yayının hiçbir bölümü
yayıncıların izni alınmadan
yeniden üretilemez, bir bilgi
sisteminde saklanamaz ya da
elektronik, mekanik, fotokopi,
kayıt ve/veya benzeri yöntemler
yoluyla hiçbir biçimde
yayınlanamaz.

www.amnesty.org.tr

ÖNSÖZ

Bütün haklar ve tüm insanlar için: Adaletin peşinde,
Claudio Cordone, geçici Genel Sekreter

BÖLÜM 1

Bölgesel genel bakışlar

Afrika/1

Asya-Pasifik/11

Avrupa ve Orta Asya/21

Kuzey ve Güney Amerika/31

Orta Doğu ve Kuzey Afrika/41

BÖLÜM 2

Ülke Bilgileri

Afganistan/55

Almanya/58

Amerika Birleşik Devletleri/59

Angola/64

Arjantin/66

Arnavutluk/67

Avustralya/69

Avusturya/70

Azerbaycan/71

Bahamalar/73

Bahreyn/73

Bangladeş/75

Belarus/76

Belçika/78

Benin/79

Birleşik Arap Emirlikleri/80

Birleşik Krallık/81

Bolivya/85

Bosna ve Hersek/86

Brezilya/89

Bulgaristan/93

Burkina Faso/95

Burundi/95

Cezayir/98

Cibuti/100

Çad/101

Çek Cumhuriyeti/103

Çin/105

Danimarka/109

Dominik Cumhuriyeti/110

Ekvator Ginesi/111

Ekvator/113

El Salvador/114

Endonezya/115

Eritre/117

Ermenistan/119

Estonya/120

Etiyopya/121

Fas/Batı Sahra/123

Fiji/126

Fildişi Sahili/128

Filipinler/129

Filistin Yönetimi/131

Finlandiya/133

Fransa/134

Gambiya/136

Gana/138

Gine/139

Gine-Bissau/141

Guatemala/142

Guyana/143

Güney Afrika/144

Gürcistan/148

Haiti/149

Hırvatistan/151

Hindistan/153

Hollanda/157

Honduras/158

Irak/160

İran/163

İrlanda/167

İspanya/169

İsrail ve İşgal Altındaki Filistin Toprakları /172

İsveç/175

İsviçre/177

İtalya/178

Jamaika/181

Japonya/182

Kamboçya/183

Kamerun/185

Kanada/187

Karadağ/188

Katar/190

Kazakistan/191

Kenya/193

Kıbrıs/196

Kırgızistan/196

Kolombiya/197

Kongo (Cumhuriyeti)/201
Kongo Demokratik Cumhuriyeti/202
Kore (Cumhuriyeti)/206
Kore (Demokratik Halk Cumhuriyeti)/207
Kuveyt/209
Küba/210
Laos/211
Letonya/212
Liberya/213
Libya/215
Litvanya/218
Lübnan/218
Macaristan/221
Madagaskar/222
Makedonya/224
Malavi/226
Maldivler/227
Malezya/227
Mali/229
Malta/230
Meksika/231
Mısır/234
Moğolistan/238
Moldova/239
Moritanya/241
Mozambik/243
Myanmar/244
Namibya/247
Nepal/248
Nijer/249
Nijerya/251
Nikaragua/254
Oman/255
Orta Afrika Cumhuriyeti /256
Özbekistan/258
Pakistan/261
Papua Yeni Gine/264
Paraguay/265
Peru/267
Polonya/268
Portekiz/270
Porto Riko/271
Romanya/272
Ruanda/273
Rusya Federasyonu/276
Senegal/280
Sırbistan/281

Sierra Leone/285
Singapur/287
Slovakya/288
Slovenya/290
Solomon Adaları/291
Somali/292
Sri Lanka/295
Sudan/298
Surinam/302
Suriye/302
Suudi Arabistan/305
Svaziland/308
Şili/310
Tacikistan/312
Tanzanya/313
Tayland/315
Tayvan/316
Timor-Leste/317
Togo/318
Trinidad ve Tobago/319
Tunus/320
Türkiye/322
Türkmenistan/326
Uganda/327
Ukrayna/330
Uruguay/332
Ürdün/333
Vanuatu/335
Venezuela/335
Vietnam/337
Yemen/338
Yeni Zelanda/341
Yunanistan/342
Zimbabve/345

BÖLÜM 3

Seçilmiş uluslararası ve bölgesel insan hakları sözleşmeleri/355

Bölgesel insan hakları sözleşmeleri/356

Uluslararası insan hakları sözleşmeleri/362

BÖLÜM 4

Uluslararası Af Örgütü İletişim Bilgileri/382

Yardım etmek istiyorum/386

Dizin/388

ÜLKE BİLGİLERİ

Bu rapor içindeki her bir ülke bilgisi üzerindeki kutuda yer alan bilgiler aşağıdaki kaynaklardan alınmıştır:

Bütün Ortalama Yaşam Süresi Beklentisi ve Yetişkin Okur Yazarlık Oranı verileri Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı'nın (BMKP) İnsani Gelişme Endeksine aittir. http://hdr.undp.org/en/media/HDR_2009_EN_Complete.pdf adresinden bu verilere erişilebilir.

Mevcut olan en güncel sayılar Doğumda Ortalama Yaşam Süresi (2007) ve Yetişkin Okur Yazarlık oranıdır (1999- 2007 yılları arasındaki 15 yaş ve üzeri yüzdesi).

Aksi belirtilmediği takdirde ulusal okur yazarlık oranlarına dair bilgiler 1999 ve 2007 yılları arasında yapılan nüfus sayımına ya da anketlere dayanmaktadır. Daha fazla bilgi için BMKP internet sitesine ya da www.uis.unesco.org adresine bakınız.

BMKP'nin 'yüksek insani gelişmişlik' aralığında değerlendirilen bazı ülkeler, BMKP tarafından İnsani Gelişme Endeksi hesaplarken yüzde 99 okur yazarlık oranına sahip varsayılmıştır. Söz konusu durumlarda Yetişkin Okur Yazarlık Oranı verisi kaldırılmıştır.

Tüm Nüfus ve 5 yaş altı ölüm oranı rakamları 2009 yılı için geçerlidir ve BM Nüfus Fonu'nun Demokratik, Sosyal ve Ekonomik Göstergeleri'nden alınmıştır. http://unfpa.org/swp/2009/en/pdf/EN_SOWPO9.pdf adresinden bu verilere erişilebilir.

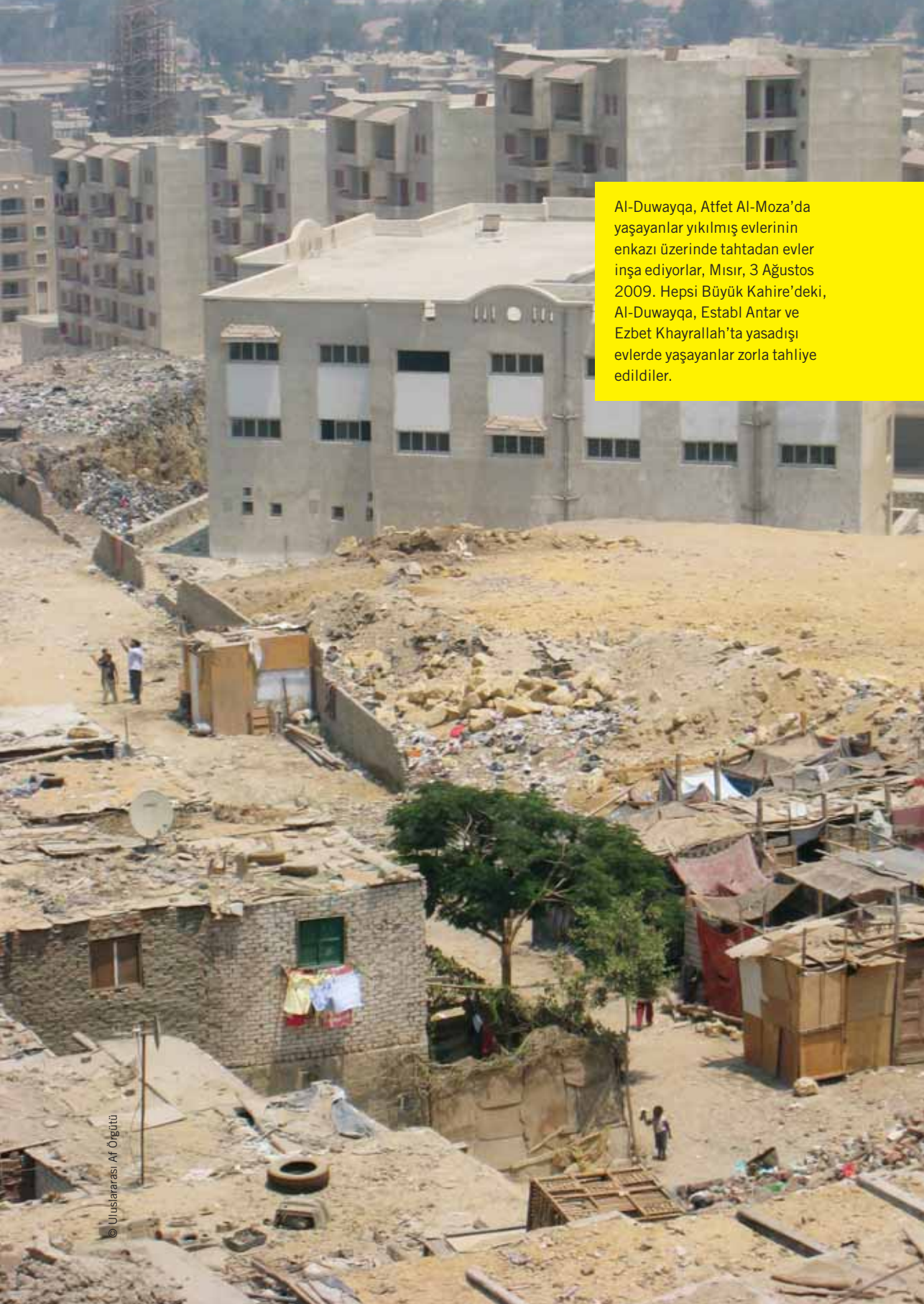
Nüfusa dair rakamlar yalnızca tanımladığımız durumlardan etkilenen insan sayısına tekabül etmektedir. Uluslararası Af Örgütü bu rakamların sınırlamalarını kabul eder ve tartışmalı bölgeler veya belirli nüfus topluluklarının dahil edilmesi ya da hariç tutulması gibi sorunlarda taraf tutmaz.

Bu rapordaki bazı ülkelerde yukarıda belirtilen kategorilerin bazıları veya tümü eksik olabilir. Bu eksiklikler BM listelerinde bu verilerin mevcut olmaması gibi çeşitli nedenlerden dolayıdır.

Bu rakamlar baskı öncesinde elde bulunan en son rakamlardır ve yalnızca belirtilen amaçlar içindir. Verilerdeki yöntem ve zamanlama farklılıklarına bağlı olarak, ülkeler arasında yapılan karşılaştırmalar dikkatle yürütülmelidir.

BU RAPORDA KULLANILAN KISALTMALAR:

ASEAN	Güney Doğu Asya Uluslar Birliği
AU	Afrika Birliği
ECOWAS	Batı Afrika Ekonomik Topluluğu
Avrupa İşkenceyi Önleme Komitesi	Avrupa İşkenceyi ve Diğer Zalimane, İnsanlık Dışı veya Onur Kırıcı Muamele ve Cezaları Önleme Komitesi
Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi	İnsan Hakları ve Temel Özgürlükler
AB	Avrupa Birliği
ICRC	Uluslararası Kızıl Haç Komitesi
ILO	Uluslararası Çalışma Örgütü
NATO	Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü
STK	Sivil Toplum Örgütü
OAS	Amerikan Devletleri Örgütü
OSCE	Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı
BM	Birleşmiş Milletler
BM Çocuk Sözleşmesi	Çocuk Hakları Sözleşmesi
BM Irkçılığa Karşı Sözleşme	Her Türlü Irkçılık ve Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılmasına Dair Uluslararası Sözleşme
BM İşkenceye Karşı Sözleşme	İşkenceye ve Diğer Zalimane, İnsanlık Dışı veya Aşağılayıcı Muamele ve Cezaya Karşı Sözleşme
UNDP	BM Kalkınma Programı
UNHCR,	BM Mülteciler Yüksek Komiserliği
UNICEF	BM Çocuk Fonu
BM Göçmen İşçiler Sözleşmesi	Tüm Göçmen İşçilerin ve Aile Fertlerinin Haklarının Korunmasına Dair Uluslararası Sözleşme
BM Mülteci Sözleşmesi	Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin BM Sözleşmesi
BM İnsan Hakları Savunucuları Özel Raportörü	İnsan Hakları Savunucularının Durumu Hakkında Özel Raportör
BM Yerli Halklar Özel Raportörü	Yerli halkların insan hakları durumu ve temel özgürlükleri konusunda Özel Raportör
BM Irkçılık Özel Raportörü	Güncel ırkçılık biçimleri, ırk ayrımcılığı, xenofobi ve benzer hoşgörüsüzlükle konusunda Özel Raportör
BM İşkence Özel Raportörü	İşkence ve diğer zalimane, insani olmayan muameleler ve cezaları Özel Raportörü
BM Kadın Sözleşmesi	Kadına Yönelik Her Türlü Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılmasına Dair Uluslararası Sözleşme
WHO	Dünya Sağlık Örgütü

Al-Duwayqa, Atfet Al-Moza'da yaşayanlar yıkılmış evlerinin enkazı üzerinde tahtadan evler inřa ediyorlar, Mısır, 3 Aęustos 2009. Hepsi Býy¼k Kahire'deki, Al-Duwayqa, Establ Antar ve Ezbet Khayrallah'ta yasadışı evlerde yaşayanlar zorla tahliye edildiler.

ULUSLARARASI AF ÖRGÜTÜ RAPORU 2010
ÖNSÖZ

10

Uluslararası Af Örgütü geçici Genel Sekreteri Claudio Cordone Burkina Faso, Ouagadougou'da Sektör 30 CMA Tıbbi yardım merkezinde doğum yapmış bir anneye konuşuyor. Ziyaret sırasında Cumhurbaşkanı Blaise Compaoré kadınları daha iyi annelik yardımını almalarını engelleyen finansal sıkıntıları kaldırma sözü verdi.

ADALETİN PEŞİNDE: BÜTÜN HAKLAR VE TÜM İNSANLAR İÇİN

Claudio Cordone

2009 yılının Ocak ve Mayıs aylarında yaklaşık 300.000 Sri Lankalı dar bir toprak parçasında geri çekilen Tamil Eelam Özgürlük Kaplanları (LTTE) ve ilerleyen Sri Lanka ordusu arasında kapana kısırılmıştı. İki tarafın da ihlalleri gerçekleştirdiği iddiaları artarken BM Güvenlik Konseyi müdahale etmedi ve en az 7 bin insan öldü, bazıları rakamı 20 bin'e kadar çıkardı. Sri Lanka Hükümeti kendi güçleri hakkındaki savaş suçlarına dair iddiaları ve uluslararası soruşturma çağrılarını reddetti, bu arada kendi güvenilir, bağımsız soruşturmasını da yapmadı. BM İnsan hakları Komisyonu özel bir oturum yaptı ama güç, iktidar oyunları üye ülkelerin Sri Lanka'nın kendisini LTTE'ye karşı başarısından dolayı kutlayan taslağını hazırladığı kararı kabul etmeye yönlendirdi. Sene sonunda savaş suçları ve diğer ihlaller için daha fazla kanıt olmasına rağmen hiç kimse adalet önüne çıkarılmadı.

İnsan haklarını ihlal edenlerin hesap vermelerini engellemek için bundan daha net bir örnek bulmakta çok zor olacaktır.

Bunun üzerine düşünürken 1992 yılında yayınlanan Uluslararası Af Örgütü Raporu'nu düşündüm. Cinayetle Kaçmak başlığıyla öldürmelere, zorla kayıplara,

sistematiik tecavüz ve işkence yapılmasını emreden ya da göz yuman ve hesap vermek konusunda hiçbir tehlike ile karşılaşmayan politik ve askeri liderlerin bulunduğu birçok ülkeyi vurguluyordu. 1988-90 yılları arasındaki iç isyanın şiddetle bastırılması sırasında gerçekleşen on binlerce yargısız infaz ve zorla kaybetmenin sorumlularını adalet önüne çıkarmayan o zamanki hükümeti ile Sri Lanka önemli bir örnek olarak öne çıkarılıyordu.

Dolayısıyla aşikar soru şu, son 20 yılda herhangi bir şey değiştii mi? Ve 2009 yılında Sri Lanka'ya ya da Kolombiya veya Gazze'ye bakınca sonuca varmak kolay: Hayır değişmedi; değişiklik yoksa neden hesap vermenin peşine düşölüyor. Ama bu cevap son 20 yılda gerçekleşen önemli ilerlemeyi gözden kaçırmak olur. Süregelen meydan okumalara rağmen, cezasızlık şimdi çok daha zor.

Evet, yasanın ulaşabildiği alan yeterli olmaktan uzak. Bazı durumlar dikkatli bir incelemeden bütünüyle kurtuluyor; bazılarında adaletin gerçekleşmesi zaman alıyor. Ama ilerleme var. Hesap verilebilirlik alışılan öldürmeler ve işkencenin ötesine, hayatımızı saygınlık içinde sürdürebilmek için ihtiyacımız olan yüz milyonlarca insanın gıda, eğitim, konut ve sağlık gibi temel insan haklarına karşı haksızlıklara da uzanıyor.

Hesap verilebilirlik -başarılar

Hesap verilebilirlik yaptığımız eylemden ya da başkaları üzerinde doğrudan etkili yapamadıklarınızdan sorumlu tutulmaktır. Geniş bir kavram: politik hesap verilebilirlik üzerine konuşulabilir; veya bir toplumun değerleri ile ölçölen ahlaki hesap verilebilirlik.

Uluslararası insan hakları standartları öncelikle yasal hesap verilebilirliğe odaklanmıştır. İnsanların yasa tarafından belirlenen ve korunması gereken hakları vardır; iktidarda olanlar, gene yasada belirtilmesi gerektiği gibi bireysel haklara saygı göstermeli ve korumalı.

Hesap verilebilirliği sağlamak önemli çünkü, her şeyden önce, zarar görenlerin gerçeği öğrenme ve adalet hakları var. Mağdurlar ve yakınları için kendilerine yapılan yanlışlıkların bilinmesi ve sorumluların hesap vermesi gerekir. Eğer mağdurlar tazminat alacaklarsa, ne olduğu, kim tarafından ve niye yapıldığı, ihlallerin sorumlularının adalete teslimi kadar önemli.

Hesap verilebilirlik ileriye bakmamıza da olanak veriyor. Suç işleyebilecek olanlara bir caydırıcı önlem oluşturuyor ve devletlerle uluslararası kurumların reformlar yapması için bir temel sağlıyor. Verimli ve etkin hesap verilebilirlik mekanizmaları devletlerin daha iyi politikalar ve yasalar çıkarmasına ve bunların insanların yaşamındaki etkilerini ölçmesine yardımcı olabilir.

Geçtiğimiz 20 yılda uluslararası adalete bir rol verilmesi için yapılan küresel bir kampanya başarılı oldu. Başarıları arasında 1998'de Uluslararası Ceza Mahkemesi'nin (UCM) eski Yugoslavya ve Ruanda'da soykırım, insanlığa karşı suçlar ve savaş suçları ile ilgilenen uluslararası mahkemelerin temelleri üzerine kurulması da var.

2009 yılında UCM'nin bir devlet başkanı, Sudan Başkanı Ömer El Beşir için insanlığa karşı beş suçlamadan (cinayet, imha, nüfusu zorla nakletme, işkence ve tecavüz) ve iki

savaş suçundan (sivilleri hedef almaktan) dolayı hakkında tutuklama kararı çıkarması bir ayırım noktası oldu.

2009 yılının sonunda, UCM Savcısı devletlerin suçun olduğu yere havale ettikleri üç yer –Uganda, Kongo Demokratik Cumhuriyeti ve Orta Afrika Cumhuriyeti ve Güvenlik Konseyi'nin havale ettiği bir yer (Darfur Sudan) için soruşturma açtı. Yargı Öncesi Komisyonu'ndan bir başka soruşturma (Kenya) yapma yetkisi istedi. UCM Darfur'da bir silahlı grubun liderine ve Sudan Devlet Başkanı'na ve kıdemli hükümet görevlilerine mahkeme çağrısı çıkardı. Uganda, Kongo Demokratik Cumhuriyeti ve Orta Afrika Cumhuriyeti'ndeki silahlı grupların liderleri için ise tutuklama kararı çıkardı. Bunlar savaş suçu veya insanlığa karşı suç işleyenlerin, ister hükümete isterse başka güçlere dahil olsunlar, eşit bir biçimde sorumlu tutulacakları prensibinin uygulanması açısından önemli adımlar.

Son yıllarda UCM Savcısı, Afrika dışında dört durum –Afganistan, Kolombiya, Gürcistan ve 2008-09 yıllarında Gazze ve Güney İsrail'deki çatışma üzerine hazırlık soruşturması başlatarak coğrafi alanını genişletti.

Süreç, UCM'nin Roma Şartı'nı onaylayan devletleri (2009 yılının sonunda 110) ulusal mahkemelere uluslararası yasaya göre işlenen suçlara karşı yargılamayı teşvik eden, şüphelilerin ülkelerinde cezasızlık ortamından yararlanmaları halinde –çok önemli olarak ancak bu takdirde, ülke dışında cezalarının verilmesini mümkün kılan ulusal hukuki reformlar yapmaya teşvik etti. 2009 yılında, İspanya'da alınan, sadece içinde bir İspanyol mağdurun olduğu olayları takip etmek kararı gibi, avukatlar evrensel yargılamanın gelişiminde gerilemeler olmasına rağmen Amerika kıtalarında, Avrupa ve Afrika'da davaları ulusal mahkemelerde başlattılar ve bu davalar ilerliyordu. Aralık ayında Güney Afrika'da iki STK yetkililerin kararına karşı Güney Afrika'nın evrensel yargılama yasasına göre ülkeyi ziyaret ettiği bilinen ve insanlığa karşı suçlar işlediği bilinen Zimbabweli görevliler hakkında soruşturma yapmadıkları için mahkemeye verdi. Sene sonunda 40'dan fazla devlet, uluslararası yasaya göre işlenen suçlara karşı yasalar çıkarıp evrensel yargılamayı sürdürerek ya da güçlendirerek küresel cezasızlık açığının küçük bir parçasını doldurdular.

Bu tür soruşturmalar hükümetlerin ve genel kamuoyunun uluslararası yasalara bakış açısını değiştirdi. Bu tür olaylarda, politik konular diplomatik kanallarda çözülür anlayışına karşı bu tür davalar çoğaldıkça, ciddi suçlar soruşturulmalı ve cezalandırılmalıdır anlayışı yerleşiyor. Meslektaşlarımla birlikte 1998 yılında eski Şili Başkanı Augusto Pinochet'in Londra'da tutuklanmasının ardından Londra'da kalması ve hesap vermesi için çok çalıştıktan sonra fark ettiğim algı değişikliğinden özellikle cesaret alıyorum.

Latin Amerika'da ulusal mahkemeler ve hükümetler uzun süredir af yasaları ile korunan suçları yeniden soruşturuyor. Bu gelişmeler çeşitli aflar ve soruşturmaları durdurmak için hazırlanmış diğer cezasızlık yöntemlerine rağmen, olaylardan onlarca yıl sonra dahi, sivil toplumun gerçeğin, adaletin ve tazminatın önündeki barikatları yıkmak için nasıl savaştığını gösteriyor.

Dönüm noktası olan yargılamalardan birisi de 2009 yılının Nisan ayında kaçırılanların, işkence edilenlerin ve 1990'ların başında üç olayda askeri ölüm mangaları tarafından yargısız infaz edilenlerin yakınlarını biraz tatmin eden Peru'nun eski Başkan'ı Alberto Fujimori'nin mahkumiyetiydi. Ekim ayında Uruguay Yüksek Mahkeme'si 1980'lerin sonunda işlenen büyük çaplı insan hakları ihlallerine cezasızlık getirmek için çıkarılan af yasasının Uruguay'ın uluslararası yasaya göre olan sorumlulukları nedeniyle geçersiz ve anlamsız olduğuna karar verdi. Ve 2009 yılının sona ermesine yakın Arjantinli savcılar askeri hükümetin (1976-1983)sona ermesinden bu yana, silahlı kuvvetlerin ve polisin 17 personelini kötülüğüyle ün salmış Escuela Superior de Mecánica de la Armada'da (Donanma Mekanik Okulu) işkence, zorla kaybetme ve cinayetten yargılayan en önemli mahkemelerden birisine kanıtlar sunmaya başladı.

Adalet arayışı Latin Amerika'nın çok ötesine gitti. Örneğin Liberya Başkanı Charles Taylor'un sürmekte olan davası hariç Sierra Leone Özel Mahkemesi'ndeki davaların hepsi tamamlandığından Sierra Leone 2009 yılında geçmişiyse barışmaya çok yaklaştı. Ve Asya'da Kamboçya'nın ünlü Kızıl Kmer komutanları 30 yıl önce işledikleri savaş suçları ve insanlığa karşı suçlardan sonunda yargılanmaya başladı. Duch diye de bilinen Kaing Guek Eav en az 14 bin insanın 1975 yılının Nisan ayı ile 1979 yılının Ocak ayı arasında işkence edildiği ve sonra öldürüldüğüne inanılan S-21 Güvenlik Bürosu'nun komutanıydı. Bu, uluslararası adaletin en kısa zamanda işleyen ulusal sistemlere yer vermesi gereken önemli bir gelişme olan "Kamboçya Mahkemelerindeki Olağanüstü Oturumların" ilk davasıydı ama en azından sağ kalanların çektiklerinin bilinmesini sağladı.

2009 yılında güçlü devletler bile bütün yaptıklarının yasalardan her zaman gizlenemeyeceğini anladılar. Bazı Avrupa devletleri ABD'nin "teröre karşı savaşındaki" ihlalleri izlemekte kayıtsız kalırken, bir İtalyan mahkemesi 22 CIA ajanını, bir ABD Hava Kuvvetleri subayını ve iki İtalyan istihbarat servisi ajanını 2003 Kasımında Usama Mustafa Hassan Nasr'ı (Ebu Ömer)Milano'da bir sokaktan kaçırmak suçundan mahkum etti. Ebu Ömer daha sonra 14 ay gizli bir yerde tutulduğu ve iddiaya göre işkence gördüğü Mısır'a gönderildi.Dava büyük ölçüde Milano savcılığının kendi hükümetinden davayı düşürmeleri için gelen baskılara rağmen yasayı uygulamakta kararlı olmasından ve ABD ajanlarının hiçbir aşamada gözaltına alınmamış olmalarına ve fiziki olarak mahkemede bulunmamalarına rağmen açıldı.

UCM'nin varlığı resmi olarak mahkemenin yargılamasını kabul etmeyen, sorumluların başka türlü olsa kendilerini dokunulmaz olarak görecekları ülkelerde bile hesap verilebilirliğe daha fazla ilgi gösterilmesine neden oldu. BM İnsan Hakları Konseyi Gazze ve Güney İsrail'de 22 gün süren ve 2009 yılının Ocak ayında biten çatışmalarda iddia edilen ihlalleri soruşturmak için daha önce Ruanda ve eski Yugoslavya Uluslararası Ceza mahkemelerinin eski Savcısı olan Güney Afrika'lı hakim Richard Goldstone'un başkanlığında bağımsız bir gerçekleri araştırma misyonu oluşturdu. Goldstone Raporu hem İsrail güçlerinin hem de Hamas'ın (ve diğer Filistinli grupların) savaş suçları ve

muhtemelen insanlığa karşı suçlar işledikleri sonucuna vardı. Bu, Uluslararası Af Örgütü'nün Gazze ve Güney İsrail'de çatışma sırasında ve hemen çatışmadan sonra yaptığı saha çalışmansın sonuçlarını yansıtıyordu.

Goldstone Raporu “uzun süredir devam eden cezasızlık bir hukuk krizi yarattı” diyordu. Rapor, Her iki taraf da bir soruşturma yapmayı ve hesap verilebilirliği sağlamadığı takdirde Güvenlik Konseyi'nin yetkisini kullanmasını ve durumu UCM'ye göndermesini önerdi. 2009 yılının Kasım ayında BM Genel Kurulu İsrail ve Filistin tarafına uluslararası standartları karşılayan bir soruşturmayı yapmak istediklerini ve yapabilecekleri göstermeleri için üç ay mühlet verdi.

Uluslararası toplumun anında tepkisine bir örnek olarak, BM 28 Eylül'de güvenlik kuvvetlerinin bir stadyumdaki barışçı bir gösteriyi şiddetle bastırmaları sırasında 150'den çok insanın öldüğü ve kadınların herkesin önünde tecavüze uğradığı, Konakry'de (Gine)olan olayları soruşturması için bir Uluslararası Araştırma Komisyonu kurdu. Araştırma Aralık ayında insanlığa karşı suçların işlendiğini tespit etti ve olayın UCM'ye gönderilmesini önerdi ve bir hazırlık tahkikatı başladı.

Son olarak, geçtiğimiz yirmi yılda bir çok ülkenin uzun süreli çatışmalardan veya politik baskılardan çıkarak değişik hesap verebilirlik modelleri aracılığıyla geçmişleri ile yüzleştiği “geçici adalet” mekanizmalarının katlanarak büyüdüğüne şahit oldu. 2009 yılında yüzleşme ve uzlaşma süreçleri ve sonraki süreçler Liberya'da, Solomon Adaları'nda ve Fas/Batı Sahra'da –Orta Doğu ve Kuzey Afrika Bölgesi'nde yaşanmış ihlallerle ilgili olarak sürüyordu.

Uluslararası Af Örgütü'nün ilgili kayıtları ile araştırma yapmak için toplandığımızda, onlarca yıldır tekil olaylar hakkındaki araştırmalarımızın adalete dayalı bir uzlaşmaya ulaşılabilecek hesap verebilirliğin gerçeklerin söylenmesi ile bir arada olması gerektiğini düşündüğümü hatırlıyorum. Ayartıcı olan “geçmiş geçmişte kalsın” sözü olsa da deneyimler, suçları işleyenlerin kelimenin tam anlamı ile, “kötülüğün cezasını çekmemelerinin” güvenilmez ve çoğu zaman kısa ömürlü barış anlamına geldiğini gösteriyor.

İktidar ve politikleştirme –adaletin önündeki engeller

Bugün uluslararası yasaya göre olan suçlarda yasal hesap verilebilirlik daha öncesine göre daha büyük bir olasılık olmasına rağmen 2009 yılındaki olaylar yolun üzerinde aşılması zor iki engelin olduğunu gösterdi. Eğer bütün haklarda anlamlı bir hesap verilebilirliğin yayılmasını umuyorsak bunlar ortadan kaldırılmalıdır.

Diğer sorun ise güçlü devletlerin yasayı kendi çıkarları için kullanıyor olması. Bu devletler müttefiklerini ciddi bir araştırmadan koruyor ve hesap verilebilirliği esas olarak politik anlamda kendileri için elverişli olduğu zaman ileri sürüyorlar. Böyle yaparak diğer devletlere ya da devletler bloğuna adaleti aynı şekilde politikleştirme bahanesi veriyorlar.

UCM'nin Roma Şartnamesi'ni 110 ülke onaylamış olmasına rağmen 2009 yılının sonunda G20 ülkelerinden sadece 12'si imza atmıştı. Çin, Hindistan, Endonezya, Rusya,

Türkiye ve ABD uluslararası adalet çabalarından, bilinçli olarak zarar vermiyorlarsa, uzak duruyorlar.

UCM'nin hukuk siteminden kendisini uzak tutan ABD, kendi terörle mücadele stratejisi kapsamında işlenen ihlalleri ele alması konusunda daha az dış baskı gördü. Başkan Barack Obama iş başına geldiğinde ve Guantánamo Körfezi tutuklama tesislerinin bir yıl içinde kapatılmasını ve "abartılmış sorgulama tekniklerine" son verilmesini emrettiğinde işaretleler umut vericiydi. Ne var ki 2009 yılının sonunda Guantánamo tutuklulukları hala sürüyordu ve orada ve ABD'nin önderliğindeki "teröre karşı savaş"taki diğer yerlerdeki ihlallerden dolayı birilerinin sorumlu tutulmasında çok az bir ilerleme vardı.

Çin de kendi yaptıklarını uluslararası yakın gözlemden uzak tuttu. 2009 yılının Temmuz ayında Xinjiang Uygur Otonom Bölgesi'nde Urumçi'de Uygurların barışçıl gösterilerine polis saldırısı üzerine şiddet içeren gösteriler oldu. Çin hükümeti bilgiye ulaşımı sınırladı, şiddet kullanmayan protestocuları gözaltına aldı. Hızlı, adil olmayan mahkemeler kurdu, birçok kişiyi ölüm cezasına mahkum etti ve dokuz kişinin ölüm cezalarını şiddet olaylarından birkaç ay sonra infaz etti. Aralık ayında 13 kişi daha ölüm cezasına mahkum edildi ve 94 kişi daha tutuklandı. Gazetecilerin bölgeye kısa ve kontrol altındaki girişleri doğru dürüst bir uluslararası gözlemin yerine geçemez. Çin, BM İşkence Raportörü'nün bölgeyi gezme talebine olumlu yanıt vermedi. Hükümetin hesap verilebilirliği sağladığı yönünde hiçbir iddiası gizlilik ve ölüm cezası infazlarındaki acele ile sarılıp kapatılmış olmasından dolayı güvenilir değil.

AB'nin görevlendirdiği bir bağımsız soruşturma komisyonu 2008 yılında yaşanan Gürcistan-Rusya çatışmasında tarafların uluslararası insani ve insan hakları yasasının ihlalinden sorumlu oldukları sonucuna vardı. Ne Rusya ne de Gürcistan sene sonunda kimseyi hesap vermeye çağırılmıyordu, 26 bin kişi ise hala evlerine dönemiyordu. Giderek daha açık hale geldi ki Rusya kendi askerlerini, Gürcistan'dan kopan Güney Osetya ve Abhazya bölgelerini uluslararası baskıdan ve gözlemden koruyabiliyordu. Rusya, Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Örgütü'nün ve BM'nin üyesi olan Gürcistan'daki iki önemli uluslararası izleme misyonunun sürelerinin uzatılmasına karşı çıktı. Bu, Avrupa Birliği İzleme Misyonu'nu çatışma sonrası Rusya ve fiili Osetya ve Abhazya yönetimlerinin kontrolündeki bölgelere girme şansı olmasa da Gürcistan'daki tek uluslararası gözlemci kurum olarak bıraktı.

G20 üyeliği olan bir başka ekonomik ağır top Endonezya, 1999'da BM'nin desteklediği Timor-Leste'deki bağımsızlık referandumu sırasında ve 24 yıllık Endonezya işgali boyunca işlenen insan hakları ihlallerinin mağdurları için hesap verilebilirliği 10 yıldan uzun bir süredir gerçekleştirmedi. Son on yılda çeşitli ulusal ve uluslararası destekli adalet inisiyatiflerine rağmen 1999'da insanlığa karşı suç işlediğine dair şüphelerin çoğu büyük ölçüde ortadaydı. Endonezya'da yargılananların hepsi beraat etti.

İkinci engel, uluslararası adaleti politikleştirme olarak karşımıza çıkıyor. Hesap verilebilirliği sağlamak için gösterilen çabaları, kendisini destekleyen müttefiklerin politik

gündeminin hizmetine sokuyor ve rakiplere zarar veriyor. Örneğin ABD ve Avrupa Birliği devletleri, Güvenlik Konseyi'ndeki etkilerini kullanarak İsrail'i Gazze'deki eylemlerinden dolayı korumaya devam ettiler. Bunun tam karşısı bir politik bakışla BM İnsan Hakları Konseyi, sadece iddia edilen İsrail ihlallerini soruşturdu. Bu soruşturmayı yapması için atanan Yargıç Richard Goldstone BM Kanıt Bulma Misyonu'nun İsrail ve Hamas'ın iddia edilen ihlalleri araştırmasıyla ilgili ısrarcı oldu. BM İnsan Hakları Komisyonu'nda tek bir Asya ya da Afrika ülkesi Sri Lanka Hükümeti'nin LTTE'ye karşı savaşını alkışlayan karara karşı oy vermedi.

Güçlülerin aynı standartların kendilerine ve müttefiklerine uygulanmasındaki isteksizliği başkalarının da işine yarıyor. Onlar da kendi çifte standartlarını meşrulaştırıyorlar, bazen yanıltıcı bir düşünceyi, "bölgesel dayanışmayı" mağdurlarla dayanışmanın üstüne çıkarıyorlar. Bu durum hiçbir yerde bu Afrika ülkelerinin Sudan Başkanı El Beşir'in UCM tutuklama kararına karşı ilk tepkileri kadar net görünmüyor. İddia edilen suçların ciddiyetine rağmen, Temmuz ayında Libya'nın başkanlık ettiği Afrika Birliği Asamblesi(AU) BM Güvenlik Konseyi'nden Sudan Başkanı hakkındaki soruşturmayı durdurmasını yeniden talep etti. AU üyelerinin,UCM'nin Sudan Başkanı'nın tutuklanması ve teslim edilmesi talebini karşılayamayacağına karar vererek, Afrika Komisyonu'ndan 2010 Gözden Geçirme Konferansı için Roma Şartları'nı değiştirme tartışmaları için bir hazırlık toplantısı çağırısı yapmasını talep etti.

Roma Statüsü'ne taraf olmayan ülkelerde serbestçe gezen Başkan El Beşir daha sonra Türkiye, Nijerya, Uganda ve Venezüella'ya davet edildi. Ne var ki sivil toplumdan gelen protestolar üzerine dalga geri çekilmeye başladı. Güney Afrika Roma şartlarını kabul etmiş bir ülke olarak sorumluluklarını yerine getireceğini söyledi. Brezilya ve Botsvana eğer gelirse tutuklamaya hazır olduklarını söylediler. Her şeye rağmen 2009 yılının sonunda Başkan El Beşir hala serbestti ve hala kendisini yargılama çabasının politik bir motivasyonu olduğunu, "Afrika'ya karşı önyargılı" davranıldığını iddia ediyordu. Darfur'da yüzbinlerce yerlerinden edilmiş insan için daha fazla şiddet ve ihlallerin Güney Sudan'da savaşın kaldığı yerden devam etmesi olasılığı ve zorlukların yoğunlaşması devam etti.

Önümüzdeki sorunlar –Tüm haklar için hesap verebilirlik

Çatışmalardaki yığınsal katliamlar için hesap verilebilirliği uygulamanın önündeki engeller gerçek ama en azından tartışma kazanıldı: Kimse savaş suçlarının, insanlığa karşı suçların ve zorla kaybetmelerin cezalandırılması prensibini inkar etmiyor ama bizim meydan okuyuşumuz daha da büyük. Ekonomik ve sosyal hakların kitlesel reddine geldiğimizde, bir hukuk oluşturma ve hesap verebilirlikle ilgili kayda değer bir çaba görünmüyor. Çoğu insan, aynı şey değil diyecektir. Sivilleri katletmek koca bir nüfusun eğitim haklarının çiğnenmesiyle aynı şey olmadığı için de haklı da olacaklar. Ancak bu reddiye uluslararası hukuku hiçe sayarak, insanların hayatını kötü yönde etkiliyor. O halde bu sorunlar uluslararası hesap verebilirlikle takip edilmeliler. Görev, Darfur çatışmasından daha az olmamak üzere dünya liderlerini ilgilendiren bir insan hakları krizi olarak ortadadır.

Sağlık ve özellikle de anne ölümleri felaketi üzerine düşünün. Her sene yarım milyondan fazla kadın hamilelik bağlantılı komplikasyonlardan dolayı ölüyor. Birçok ülke arasında Uluslararası Af Örgütü'nün 2009 yılında odaklandığı Sierra Leone, Peru, Burkino Faso ve Nikaragua'da anne ölümü oranları doğrudan insan hakları ihlalleri sebebiyle yeterince hızlı düzelmüyor. Sierra Leone ve Burkina Faso'de şahsen gözlemediğim üzere bu ülkelerin hükümetleri sorunla başa çıkmak için çabalıyorlar. Ancak -sivil toplumla birlikte- önlenabilir ölümlerle sonuçlanan temel insan hakları sorunlarını tanımlamak için daha büyük çaba gerekiyor. Cinsel ayrımcılık, erken evlilikler, kadının cinsellik ve üreme ile ilgili haklarının reddi, temel sağlık hizmetlerine erişimle ilgili kısıtlar gibi sorunlar var. Bu çalışmalarında uluslararası toplumun desteğini almalılar.

İnsan hakları için ekonomik, sosyal ve kültürel hakların bazı açılardan gerçekleştirilebilmesi için yeterli kaynakların olmasının can alıcı bir koşul olduğunu kabul ediyor ve bu hakların “artan bir biçimde gerçekleşmesi” için “elde edilebilir kaynakların azamisini” istiyoruz. Ama hükümetler basitçe kaynak yetersizliği konusunu bir bahane olarak kullanamazlar. Doğum sırasında gerçekleşen önlenabilir ölümler sadece bir ülkenin ne kadar fakir ya da zengin olduğuna dair göstergeler değildir. Örneğin Mozambik çok daha yoksul olmasına rağmen, Angola Mozambik'ten çok daha yüksek bir anne ölüm oranına sahip. Ya da, Nikaragua'nın GSMH'nin iki katına sahip olmasına rağmen Guatemala'da anne ölüm oranınının daha fazla olmasını ele alabiliriz.

Konut hakkını düşünün. 2009 yılında Uluslararası Af Örgütü Çad'da N'Djamena'da zorla tahliyelerden sonra evsiz kalan binlerce ailenin kötü durumuna ve Mısır'da, Kahire'de gecekonduların yetkililerin uygun evler sağlamaması nedeniyle toprak kaymalarında ölüme tehlikelerine dikkat çekmişti. Uluslararası Af Örgütü Kenya'da, Nairobi'de Afrika'daki en büyük gecekondular bölgesi olan Kibera ve diğer gecekondular bölgelerinin sakinleri ile beraber yeterli konut ve hizmetler için yürüdü. Uluslararası Af Örgütü tarafından Gazze'de 2008-2009 çatışmalarının sonuçlarından biri olarak yapı malzemelerinin Gazze'ye girişine dair uygulanan ambargoyla korkunç boyutlara ulaşan evsizlik sorunu devam ediyor. Ambargo, toplu cezalandırma olduğundan uluslararası hukuka göre suçtur ve en zor durumda olanlara en ağır darbeyi indirir.

Yukarıda bahsettiğimiz ülkeler insanlar ve durumlar her şeyden fazla yoksullukta ortaklaşıyorlar. En çok ayrımcılığa uğrayanlar yoksullar ve İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'nde belirtilen hakların en çok koruması gerekenler de gene onlar olduğu çok belli. Ayrımcılık, yoksulluğun baş yol göstericisi olarak sıklıkla hükümet harcamalarının dağıtımında ve politikalarında kendini belli ediyor. Dünyada yoksulluk içinde yaşayan insanların çoğu, yasalar önünde ve pratikte ayrımcılıktan en çok eziyet çekenler kadınlar. Güvenli hamilelik, güvenli evler, eve ve işe güvenli gidiş, bunların hiçbiri erkeklerden ve zenginlerden sakınılmıyor.

Temel ekonomik ve sosyal ve kültürel hakların inkarına karşı yasal hesap verilebilirliğin sağlanması için bazı olumlu adımlar atılıyor. Giderek artan bir biçimde ulusal mahkemeler bu hakların korunması için müdahale ediyor ve hükümetten sağlık,

ev, eğitim ve gıda için minimum hakların karşılanması amacıyla politika değişiklikleri talep ediyor, uluslararası mekanizmalarca daha ileri gitmeleri için teşvik ediyor.

Örneğin 2009 yılının Mart ayında ortalığı sarsan bir kararla Abuja'daki ECOWAS (Batı Afrika Ülkeleri Ekonomik Topluluğu), Adalet için Toplum Mahkemesi bütün Nijeryalılar'ın yasal bir insan hakkı olarak eğitim hakkı olduğunu ilan etti. Mahkeme eğitiminin mahkeme aracılığı ile zorlanabileceğine karar verdi ve hükümetin eğitimin "vatandaşların yasal hakkı değil de sadece hükümet politikası olduğu" itirazını reddetti.

Örneğin, Romanya'da Miercurea Ciuc'da şehrin merkezindeki çok eski bir binadan zorla tahliye edildikten sonra 2004 yılından beri bir lağım arıtma tesisinin yanındaki metal kabinlerde ve kulübelerde yaşayan bir Roman topluluğu 2008 yılının Aralık ayında Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne başvurdu.

Bu alanda hesap verebilirlik için uluslararası bir gözetim olasılığı 2009 yılının Eylül ayında Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Sözleşmesi Seçmeli Protokolü'nün imzaya açılmasıyla ileri bir adım attı. Protokol, bireysel şikayetler için ilk defa uluslararası bir kontrol mekanizması kurdu. Protokol aynı zamanda ülkelerde mağdurlar için etkili düzeltici mekanizmaların olmasını destekleyecek.

Temel ekonomik, sosyal ve kültürel hakların inkar edilmesine dair artan uluslararası hesap verilebilirlik öyle önemli hale geldi ki, gıda, enerji ve finans krizi dolayısıyla tahminlere göre milyonlarca insanın yoksulluğa itildiğini gördük. Ekonomik, sosyal ve kültürel haklar da dahil tüm insan hakları, krize karşı tüm ulusal ve uluslararası tepkilerin özünü oluşturmaktadır.

Geçtiğimiz 15 yıl içinde, uluslararası yatırımların ve ticari anlaşmaların güçlendirilmiş mekanizmalar aracılığıyla hukukun, küresel ekonomik çıkarları korumak üzere genişlediğini gördük. Ancak, ekonomik çıkarlar, yasaları kendileri için çalıştırabilirken, eylemleri sebebiyle zarar görenler, şirketlerin gücü olarak hukukun alçalışını izlediler.

2009 yılının Aralık ayı Hindistan'da Bhopal'daki Union Carbide şirketinin böcek ilacı fabrikasından öldürücü kimyasal maddenin dışarıya sızmasının 25'inci yıldönümüydü. Binlerce insan öldü ve tahminen 100 bine yakın insan hala gaz sızıntısı sebebiyle acı çekiyor. Bhopal'da sağ kalanların Hindistan'da ve ABD'de adaleti arama çabalarına rağmen gaz kaçağından çeyrek asır sonra yaraların sarılması yönündeki çabalar yapılması gerekenlere oranla hala yetersiz ve kimse kaçaktan ve sonrasında dolayı sorumlu tutulmadı.

Şirketler için anlamlı bir hesap verebilirlik çok ender. Adaleti sağlama çabaları, bilgiye ulaşma olanağının olmaması, şirketlerin yasal düzene ve yönetmeliklere müdahalesi, yozlaşma ve güçlü devlet-şirket işbirliği gibi nedenlerle etkisiz yasal sistem tarafından engellendi. Ulusötesi iş çevreleri tanımları gereği sınırların ötesinde iş yapmalarına rağmen şirketleri mahkemeye çıkarmanın önündeki engeller çok fazlaydı.

Her şeye rağmen ulusötesi şirketlerden etkilenen bireyler ve topluluklar çok büyük karşı direniş ve sivil eylemle hem şirketleri sorumlu tutmak için hem de az bile olsa tazminat alabilmek için yasal girişimlerde bulunuyorlar.

Nijerya'da petrol sanayisi 50 yıldır etkili bir düzenleme ve kontrol olmadan çalıştı. Sonuç çevreye ve insan haklarına yaygın zarar oldu. İngiltere'de 2009 yılında güçlü bir sivil toplum hareketi sayesinde petrol şirketi Trafigura, Fildişi Sahili'nde Abidjan'da zehirli atıklarını boşaltarak 30 bin insanın hayatını etkilediği için 45 milyon dolar ödeme yapmayı kabul etti. Zehirli atıkları, Probo Koala gemisiyle ağustos 2006'da Abidjan'a getirilmişlerdi. Atıklar şehrin çevresinde çeşitli noktalarda döküldü. 100 bin'den fazla insan tıbbi yardım için başvururken, resmi rakamlara göre 15 kişi öldü. Böylesi hukuki eylemler ve mahkeme kararları mağdurlara bir nebze de olsa adalet sağlayabilir olsa da genellikle ciddi kısıtlamalar içeriyor ve ne hesap verebilirlik ne de tam bir tazmin ile sonuçlanıyor. Fildişi Sahili vakasında zehirli atıklarla ilgili sorumlular belirlenmedi. Şirket dokunulmazlığına yol açan yargı ve yürütme boşluklarını kapatmak için çok daha fazlası gerekiyor. Sayıları gittikçe artan sayıda şirketin insan haklarına saygılı olacağına dair söz vermesi süreçleri aktif bir şekilde özendirilmeli.

Gelecek küresel plan –bütün haklar için hesap verebilirlik

2010 yılının Eylül ayında dünya liderleri dünyanın yoksulları için Binyıl Kalkınma Hedefleri'nde (MDG) verdikleri sözleri gözden geçirmek için BM'de toplanacaklar. Şimdi UCM'nin ve uluslararası adalet mekanizmalarının kurulmasında harcanan enerjinin aynısını bütün insan haklarını hesaba katmayan küresel ekonomik ve politik düzene daha fazla hesap verebilirlik oluşturmak için kullanmak gerekiyor. Bu başarısızlığın maliyeti yüz milyonlarca insanın yaşamlarını saygınlık içinde sürdürme haklarının, sadece politik özgürlüklerin değil ama aynı zamanda İnsan Hakları Evrensel Beyanname'sinde güven altına alınan gıda, barınak, sağlık, eğitim ve güvenlik hizmetlerine ulaşma haklarının ellerinden alınması. Korkudan özgürlük, yokluktan özgürlük hedef olmaya devam ediyor. Yeniden düşünmek gerekir. MDG hedefleri sadece vaatler olarak algılanamaz. Onlar aynı zamanda, hükümetlerin temel insan haklarını sağlamak için yasal taahhütleri ve bu nedenle hükümetlerin bu taahhütleri yerine getirmeleri için hesap verecekleri bir mekanizma gerekiyor. Devletler başaramadığı zaman devreye girecek bazı çözümler olmalı.

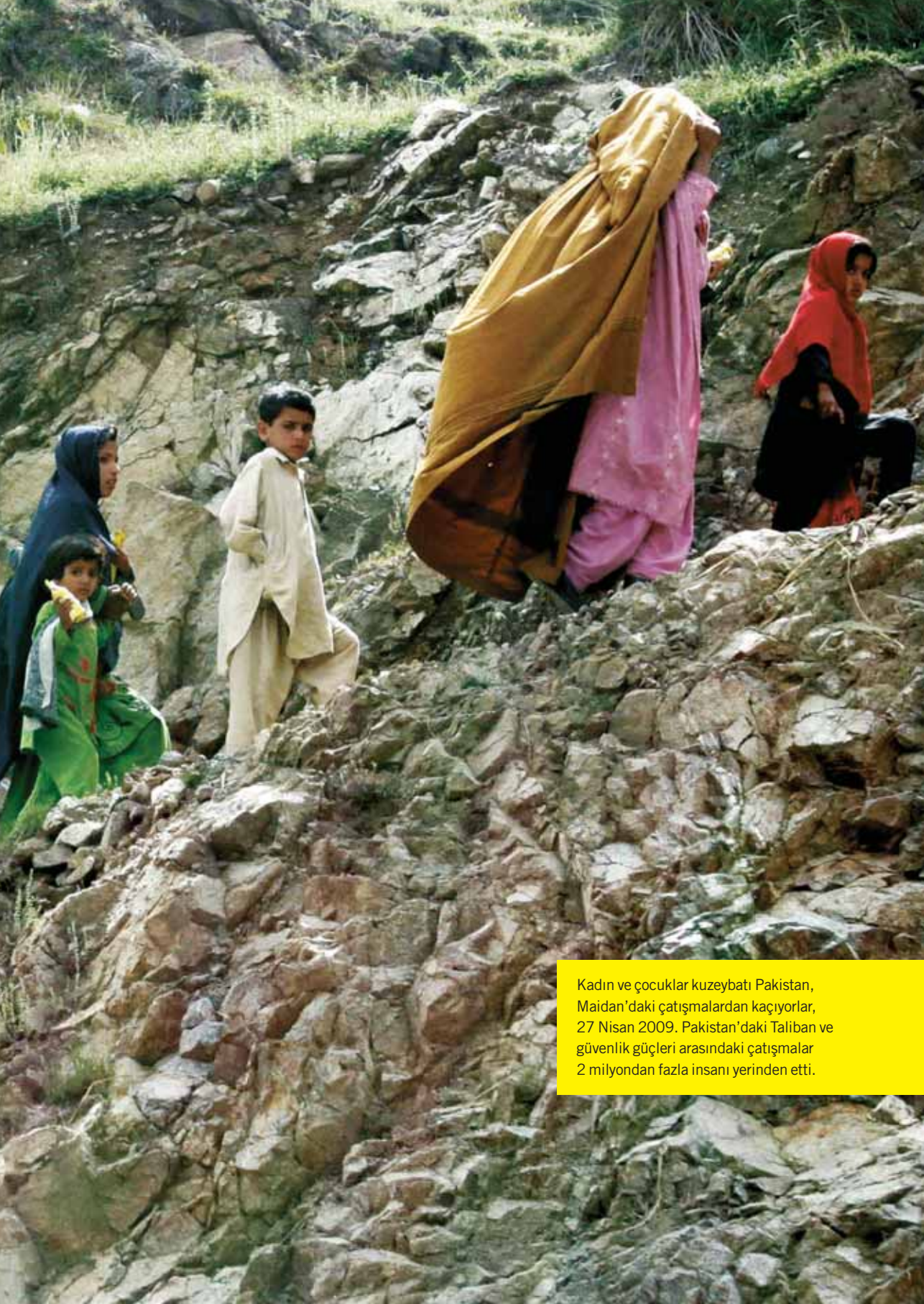
Eğer MDG'ler yoksulluk içinde yaşayanların görüşlerini tam anlamıyla hesaba katarsa hesap verebilirlik güçlenecektir. Bireylerin katılım ve yaşamlarını etkileyecek kararlar hakkında bilgi sahibi olma hakkı var. MDG'lerde hak sahiplerinin gerçek yer alışı çok az. MDG süreci hedeflere yerleştirilmiş temel hakları gerçekleştirilmeye zarar veren uluslararası etkileri olanlar da dahil ulusal politikaları izleyen hükümetlere uygun yaptırımların uygulanması anlamına gelir. Bütün hükümetler, ama özellikle küresel liderlikte daha fazla role sahip olma iddiasında olan G20 ülkeleri politikalarının dünyanın yoksullarının yaşamlarında somut gelişmelere tekabül edip etmediği konusunda sorumlu tutulmalıdır.

Tüm insan haklarını bütün insanlara vermeyi güvenceye alma çabasında devletlere devlet olmayan kurumlara sürekli olarak yasal yükümlülükleri ve sorumlulukları hatırlatılmalıdır. İnsan hakları aktivistleri, sivil toplum örgütleri, avukatlar ve diğerleri her

zamankinden daha fazla birleşerek hedeflerde anlaşabildiği takdirde, iktidarda olanlarla işbirliği yapıyor. Aksi hallerde hesap verilebilirliğin bireysel ve kurumsal önlemlerini araştırarak onlara karşı çıkıyorlar. İnsan hakları hareketinin kendisi daha küresel ve çeşitli olarak, kapsamlı bir insan hakları projesini gerçekleştirmek için disiplinler ve sınırlar arasında daha iyi bağlantılar kuruyor.

Bin yılın ikinci on yılına girerken, Uluslararası Af Örgütü böyle bir küresel hareket içinde partnerlerle birlikte, evrensel insan haklarını yeniden öne sürmeye çalışıyor. Bunu, hakların bölünemeyeceğini ya da parsellenemeyeceğini göstermek ve insanların tüm hayat deneyleri ile nasıl doğrudan ilgili olduğunu göstermek için yapıyor. Bunu yaparken devletlerin, silahlı grupların ve şirketlerin ötesinde kendimizi yeniden her bireyin haklarıyla ve sorumluluklarıyla değişimin bir unsuru olduğuna söz vererek bağlıyoruz. Her birimizin devletten ve toplumdan saygı, korunma ve memnuniyet talep etme hakkımız var. Ancak diğerlerinin haklarına saygı göstererek ve birbirimizle dayanışma içinde Evrensel Beyanname'nin vaatlerini yerine getirme sorumluluğumuz da var.

Kadın ve çocuklar kuzeybatı Pakistan, Maidan'daki çatışmalardan kaçıyorlar, 27 Nisan 2009. Pakistan'daki Taliban ve güvenlik güçleri arasındaki çatışmalar 2 milyondan fazla insanı yerinden etti.

ULUSLARARASI AF ÖRGÜTÜ RAPORU 2010

BÖLÜM BİR: BÖLGESEL GENEL BAKIŞLAR

10

Kuzey Sierra Leone'nin Koinadugu yoresinde bir köydeki hamile bir kadın, Şubat 2009. Yüksek orandaki anne ölümleriyle savaşmak için açıklanan planlar arasında hamile kadınlar ve çocuklar için ücretsiz bakım da vardı.

AFRİKA

BÖLGESEL GENEL BAKIŞ AFRİKA

“Hiç kimse Sudanlılara başkanlarının tutuklanmasını isteyip istemedikleri sormadı. (Ama) hiç şüphe yok ki, evet, artık zamanı geldi.”

Bu Sudanlı aktivist Uluslararası Ceza Mahkemesi (ICC) Mart ayında Sudan Başkan'ı Omar Al Bashir için tutuklama kararını çıkardığında bölgedeki birçok kişinin hislerini yansıttı. Başkan Al Bashir özellikle sivillere saldırı ve yağma gibi savaş suçlarının ve özellikle cinayet, imha, zorla nakletme, işkence ve tecavüz gibi insanlığa karşı suçların doğrudan olmayan uygulayıcısı olarak itham edildi. Bu kapsamlı insan hakları ihlalleri yaptıklarından şüphelenenlere verilen güçlü ve iyi niyetli bir işaretti: Kimse yasaların üzerinde değildir ve mağdurların hakları korunacaktır.

Afrika'da sivil toplum üyeleri sık sık uluslararası adaletin güçlendirilmesine vurgu yaptı ve Afrika Birliği'ni (AU) ve üye ülkelerini ICC ile birlikte çalışmaya çağırdı ama Temmuz ayında AU Meclisi, Başkan Al Bashir'in teslimi konusunda mahkeme ile işbirliği yapmayacağına dair bir kararı kabul etti. AU aynı zamanda BM Güvenlik Konseyi'nden ICC'nin Başkan Al Bashir hakkındaki işlemleri durdurmasını isteme talebini yeniledi ve Savcının araştırmalar ve soruşturmalardaki gizliliğini sınırlamaya çalıştı. Bazı AU ülkelerinin bir bütün olarak AU'nun aldığı pozisyona katılmadıkları söylenebilse de sesleri ICC'ye daha güçlü bir biçimde karşı çıkanların arasında boğuldu.

Bir kısım ülke Başkan Al Bashir'in kendilerini ziyaret etmesi halinde gözaltına alınma riski altında olduğunu belirtmelerine karşılık bir çok başkası, Mısır, Etiyopya ve Eritre Sudan Başkanı'nı kabul etmekten memnun kalacaklarını belirttiler. Ve Sudan hükümeti uluslararası adalet girişimlerine aldırmadı ve eski hükümet bakanı Ahmed Harun'u ve milis lideri Ali Kushayb'ı ICC'nin savaş suçları ve insanlığa karşı suçlardan tutuklama kararı 2007'den beri bekliyor olmasına rağmen tutuklamayı reddetti.

Afrika'nın birçok liderinin insan hakları konusundaki retorikleri ile insan haklarına saygı, koruma ve geliştirme için somut eylemlerin olmaması arasındaki çıplak çelişki yeni değildi. Ama hiçbir zaman Başkan Al Bashir'in tutuklanmasına gösterdikleri tepkide olduğu kadar açık ve çıplak olmamıştı. Bu durum Afrika'da uluslararası adaletin kapsamlı bir biçimde uluslararası insan haklarını ve insani yasaları ihlal

edenlerin hesap verilebilirliğinin sağlanması konusunda geniş ve hala devam eden bir tartışma başlatıldı.

Fakat, Afrika'da herhangi bir düzeyde hesap verilebilirliğin saptanması konusundaki politik irade yetersizliğini gösteren 2009 yılından daha birçok başka örnek vardı.

Çatışma

Orta Afrika Cumhuriyeti, Çad, Kongo Demokratik Cumhuriyeti, Somali ve Sudan hükümetlerinin güvenlik güçleri ile silahlı grupların üyeleri cezasızlık ortamında bu ülkelerin silahlı çatışmadan etkilenen bölgelerinde insan hakları ihlalleri yapmaya devam etti.

Somali'de işleyen bir adalet sistemi yoktu ve insan hakları ihlallerini gözlemleyecek bir mekanizma kurulmadı. Çeşitli silahlı gruplarla hükümet güçleri arasındaki çatışma özellikle başkent Mogadishu çevresinde çatışmanın bütün taraflarınca birçok askeri operasyonun gelişigüzel ve orantısız bir biçimde yapılması nedeniyle binlerce sivil kayba neden oldu.

Siviller sıkça saldırılara hedef oldu ve yoğun nüfuslu bölgeler bombalandı. ABD'den Geçici Federal Hükümete silah yollanması gibi askeri yardımlar bu tür desteğin büyük insan hakları ihlallerine yol açması için yeterli önlemler alınmadan yapıldığında durumu daha da kötüleştirme riski taşıyordu. Somali'deki çatışma Afrika Boynuzu'nun geri kalanındaki istikrarı etkiliyordu.

Doğu Kongo Demokratik Cumhuriyeti'nde cinsel şiddet, sivillere yönelik saldırılar ve çocukların askere alınması ve asker çocukların kullanılması azalmadan sürdü. Ulusal Kongo ordusu (FARDC) ile BM barış gücünün (MONUC) silahlı grup Ruanda Demokratik Kurtuluş Güçleri'ne (FDRL) karşı ortak askeri operasyonları binlerce insanı daha yerinden etti, köyleri ortadan kaldırdı ve binlerce insanı öldürdü ve yaraladı. FDRL sivilleri hedef almayı sürdürdü. Bu askeri operasyonlarda ulusal ordu da sayısız insan hakları ihlalinin sorumlu olduğu için MONUC'da FARDC'ye verdiği destekten dolayı ağır bir biçimde eleştirildi.

FDRL'nin Başkanı Ignace Murwanashyaka ve yardımcısı Straton Musoni'nin Kasım ayında Almanya'da tutuklanması olumlu bir gelişmeydi ve cezasızlığa karşı uluslararası yargının katkısını gösterdi. Kongo Demokratik Cumhuriyeti hükümeti tutuklama kararı çıkmış olmasına ve hükümet yasal olarak bunu yerine getirmek zorunda olmasına rağmen eski asi komutan Bosco Ntaganda'yı tutuklamayı ve UCM'ye teslim etmeyi reddetti. Savaş suçlarıyla ve diğer ciddi insan hakları ihlalleri ile suçlanan diğer FARDC görevlileri görevden alınmadı ve adalete teslim edilmedi.

Mart ayında AU, eski Güney Afrika Başkanı Thabo Mbeki'nin başkanlığında Darfur'da sorumluların bulunması ve yeniden

Sivil nüfusu korumakla görevli BM ve AU barış güçleri de saldırıya uğradı.

yapılanma yollarının araştırılması için bir panel kurdu. Mbeki panelinin raporu adaleti sağlamak, geçmiş ve süren insan hakları ihlalleri hakkında gerçeği ortaya çıkarmak ve insan hakları ihlaline uğrayanlara veya yakınlarına tazminat verilmesini sağlamak gibi geniş kapsamlı öneriler içermekteydi. Mbeki paneli cezasızlığa karşı UCM'nin oynadığı rolü tanıdı.

Ve bir kısım ülke Başkan Al Bashir'in kendilerini ziyaret etmesi halinde gözaltına alınma riski altında olduğunu belirtmelerine karşılık bir çok başkası, Mısır, Etiyopya ve Eritre Sudan Başkanı'nı kabul etmekten memnun kalacaklarını belirttiler. Ve Sudan hükümeti uluslararası adalet girişimlerine aldırmadı ve eski hükümet bakanı Ahmed Harun'u ve milis lideri Ali Kushayb'ı UCM'nin savaş suçları ve insanlığa karşı suçlardan tutuklama kararı 2007'den beri bekliyor olmasına rağmen tutuklamayı reddetti.

Güney Sudan'da çeşitli toplumlar arası çatışmalar arttı. Özellikle Jonglei eyaletinde binlerce insan yerlerinden edildi ve siviller dahil sayısız insan öldürüldü ve yaralandı. İnsani yardım örgütlerinin insanlara verebileceği her yardım bir ölçüde genel güvenliksiz ortamdan, bir ölçüde de sık sık çatışmanın tarafları veya çetelerin hedefi oldukları için ülkedeki zor çalışma koşulları tarafından engellendi. Bu, Kongo Demokratik Cumhuriyeti'nde, Çad'da ve Somali'de de böyleydi. Sivil nüfusu korumakla görevli BM ve AU barışgücü de bu dört ülkede saldırıya uğradı.

Geçmiş insan hakları ihlalleri nedeniyle hesap verme ve tazminat sorunları savaş sonrası durumlarda bile sıkça etkili bir biçimde ele alınmadı. Örneğin Liberya'da 1979 - 2003 yılları arasındaki dönemde işlenen insan hakları ihlallerine ışık tutması için kurulan Gerçekler ve Yeniden Yapılanma Komisyonu 2009 yılında nihai raporunu yayınladı ve uluslararası yasaya göre işlenen suçların şüphelilerini araştırmak ve soruşturmak için olağanüstü ceza mahkemesi kurulmasını önerdi. Ancak yetkililer tarafından bu önerilerin uygulanması için somut adımlar atılması gerekiyordu.

Burundi'de bir Gerçekler ve Yeniden Yapılanma Komisyonu ve Burundi adalet sistemi içinde Burundi'nin şiddet dolu tarihini araştırmak ve eğer kurulursa soykırım, savaş suçları ve insanlığa karşı suçları soruşturmak için bir Özel Mahkeme kurmak üzere çok az ilerleme vardı.

İyi haberler 2009 yılında, sadece bütün yıl boyunca süren eski Liberya Başkanı Charles Taylor hariç, temyiz sürecindekiler dahil elindeki bütün davaları tamamlayan Sierra Leone Özel Mahkemesi'nden geldi. Ne var ki Sierra Leone'deki tazminatlar programı yetersiz kaynaklar nedeniyle 1991-2002 yılları arasındaki çatışmada ki insan hakları ihlallerinin etkilediği insanlar için çok

Gazetecilerin çalışmaları sayısız biçimde sınırlandı ve 2009 yılında temel özgürlükleri ve halklarının bilgi alma haklarını sınırlayan ülkelerin listesi uzun.

anamlı olmayan bir durumdaydı. BM Güvenlik Konseyi Aralık ayında Ruanda için Uluslararası Ceza Mahkemesi'nin görev süresini davaları tamamlamasını sağlamak için 2012 yılının sonuna kadar uzattı.

2009 yılının sonunda Senegal AU'nun talebi doğrultusunda eski Çad Başkanı Hissène Habré'nin davasını kaynak yetersizliği iddiası ile henüz başlatmamıştı. Ancak Senegal'in talep ettiği miktar mali yardım yapacak uluslararası kurumlar tarafından aşırı bulundu.

Kamu güvenliği endişeleri

Bölgede birçok hükümetin yasa uygulayıcı güçleri ve diğer güvenlik güçleri tarafından işlenen insan hakları ihlallerinde cezasızlık ortamını ele alma eksikliği hükümetlerin tutumunda kendisini gösterdi. 2009 yılında güvenlik güçleri için aşırı güç kullanımı ve yargısız infaz dahil yasadışı ölümler görülmedik bir şey değildi.

7 Şubat tarihinde Madagaskar'da Başkanlık Muhafızları Antananarivo'da başkanlık Sarayı'na yürüyen silahsız göstericilere ateş açtı, en az 31 kişi öldü. Bu yasa dışı öldürme olayı için kurbanların ailelerinin ve insan hakları örgütlerinin taleplerine rağmen bağımsız ve yansız bir soruşturma açılmadı.

Nijerya'da her sene yüzlerce insan polis tarafından yasadışı öldürülüyor ve 2009 yılı bir istisna değildi. Çoğu yargısız infaz olan ve polis karakollarında, polis kontrol noktalarında veya sokakta gerçekleşen bu yasa dışı ölümler çok nadiren soruşturuldu. Yoksulluk içinde yaşayanlar polis memurlarına rüşvet veremedikleri için daha büyük bir öldürülme riski ile karşı karşıyalardı. Nijerya'da yasa uluslararası insan hakları yasaının ve standartlarının izin verdiğiinden daha fazla öldürücü güç kullanımına olanak veriyordu.

2008 yılında Kamerun hükümetinin güvenlik güçleri artan hayat pahalılığını ve Başkan'ın yönetimde kalma süresini uzatan anayasa değişikliğini protesto etmek için yapılan şiddetli gösterileri dağıtırken gerçekleşen yaklaşık 100 kişinin yasadışı ölümü için soruşturma başlatacağına dair hiçbir işaret yoktu. Kenya hükümeti 2007 ve 2008 yıllarındaki 1.000'den çok insanın öldüğü seçim sonrası şiddet olaylarının sorumlularının bulunması için bir önlem almadı. Sonuç olarak ICC savcısı mahkemeden seçim sonrası Kenya'da insanlığa karşı olası suçları soruşturmak için yetki istedi.

28 Eylül tarihinde Gine'de güvenlik güçleri başkent Conakry'de bir stadyumdaki barışçı bir gösteriyi vahşi bir biçimde bastırınca 150'den fazla insan yasadışı öldürüldü Gösteride yer alan kadınlar herkesin içinde tecavüze uğradı. Yetkililer tarafından güvenilir bir soruşturma açılmadı , dolayısıyla BM bir uluslararası Soruşturma Komisyonu kurdu. Komisyon insanlığa karşı suçlar işlendiği sonucuna vardı ve soruşturmayı UCM'ye havale etmeyi önerdi.

En azından burada BM, AU ve Batı Afrika Devletleri Ekonomik Topluluğu'nun (ECOWAS) hızla harekete geçmek ve olguları toplamak ve sorumluları tanımlamak için politik bir iradesi vardı. Ne yazık ki bu, bölgede bir kural olmaktan çok bir istisnaydı.

2009 yılındaki olaylar güvenlik güçlerinin az ücret alması, yetersiz eğitilmesi ve kötü malzemeye sahip olmasında birleşiyordu. Bir çok devlette güvenlik güçleri öncelikli olarak hukukun ve düzenin sağlanmasında ya da halka hizmetin değil baskının bir aracıydı. Bu nedenle hesap verilebilirlik daha fazla baskı ile ezildi.

Muhalefete baskı

Bir çok ülkede gazetecilerin, politik muhaliflerin, sendika aktivistlerinin ve insan hakları savunucularının ifade, örgütlenme ve barışçı toplanma hakları ihlal edildi. Bütün bölgede hükümetlerin eleştiriyeye reaksiyonu çok sık eleştiriyi yapanı tehdit ederek, keyfi gözaltına alarak, zorla kaybederek ve bazen öldürerek gözden düşürmek ve saldırmak biçiminde oldu. Bazı ülkelerde yargı bağımsız değil ve yargıçlar tehdit edilmekte dolayısıyla yargı baskının bir başka aracı haline gelmekteydi.

Gazetecilerin çalışmaları sayısız biçimde sınırlanmakta ve 2009 yılında temel özgürlükleri ve halklarının bilgi alma haklarını sınırlayan ülkelerin listesi uzun: Angola'da gazeteciler "basını taciz etmekten" dolayı davalarla karşılaştı ve karaçalma iddiaları hapis cezasına yol açmakta; Kamerun'da bir gazeteci "yalan haber" yayınlamaktan üç yıl hapis cezasına mahkum oldu ve diğerleri hakkında hükümet görevlilerine hakaretten dava açıldı; gazeteciler Kongo Demokratik Cumhuriyeti'nde, Eritre'de, Gambiya'da, Nijerya'da ve Uganda'da da çalışmalarından dolayı tutuklandılar; Sudan ve Çad birçok yabancı gazeteci sınır dışı etti ve her iki ülkede ve Ruanda ve Togo'da da gazetecilerin çalışmalarını sınırlayan medya yasaları çıkarıldı veya yürürlükte kaldı; Sudan'da basılı medya senenin büyük kısmında ağır bir biçimde sansür edildi; Madagaskar, Nijerya, Senegal ve Uganda'da çeşitli medya kuruluşları kapatıldı; Fildişi Sahili, Kongo Cumhuriyeti, Cibuti, Etiyopya, Gine, Kenya, Senegal, Svaziland ve Tanzanya'da gazeteciler taciz ve tehdit edildi, Somali'de dokuz gazeteci öldürüldü ve gazetecilerin ve insan hakları savunucularının birçoğu tehdit edildikleri için ülkeden kaçtı.

İnsan hakları savunucuları bütün bölgede çalışmalarından dolayı taciz edildi ve bazen Burkina Faso, Çad, Kongo Demokratik Cumhuriyeti, Moritanya, Svaziland ve Zimbabve gibi ülkelerde tutuklandı. Etiyopya dahil başka bazı ülkeler sivil toplumun meşru çalışmasını sınırlayan yasal düzenlemeler yaptı. Gambiya'da Başkan ülkeyi istikrarsızlaştıracak herkesi öldürmekle, özellikle de insan hakları savunucularını tehdit etti. Kenya'da önde gelen iki insan hakları

BÖLGESEL GENEL BAKIŞ AFRİKA

savunucusu gün ışığında Nairobi’de kimliği tespit edilemeyen silahlı kişiler tarafından öldürüldü. Burundi’de polis dahil yolsuzluklar üzerine çalışan bir insan hakları savunucusu evinde bıçaklanarak öldürüldü.

Aralarında Kamerun, Çad, Kongo Demokratik Cumhuriyeti, Ekvator Ginesi, Etiyopya, Gine, Gine Bissau, Madagaskar, Nijer ve Zimbabve’nin de olduğu bir çok ülkede politik muhalifler ya da böyle algılanan kişiler keyfi olarak tutuklandı.

Tutuklulara düzenli olarak işkence veya kötü muamele yapıldı. Bazı politik muhalifler Çad ve Gambiya gibi ülkelerde zorla kaçırmanın mağduru olmaya devam etti. Gine Bissau’da askeri personel birçok politik ve askeri kişiyi öldürdü.

Kongo Cumhuriyeti, Gine, Madagaskar, Moritanya ve Uganda gibi bazı ülkelerde gösteriler şiddetle bastırıldı.

Yollardaki insanlar

Bölgede sürmekte olan silahlı çatışmalar ve güvenliksiz ortam yüzbinlerce insanın 2009 yılında yerlerinden edilmesi, çok zaman çok kötü koşullarda su, sağlık, temizlik, eğitim ve gıda olanaklarına sınırlı erişilebilen kamplarda yaşaması anlamına geldi.

Kenya, Tanzanya ve Uganda’da mülteciler ve sığınmacılar hala kovuşturma ile karşı karşıya oldukları kendi ülkelerine zorla geri gönderildi. Güney Afrika’da göçmenlere ve mültecilere yapılan yabancı düşmanı saldırılara ve mülklerine zarar verilmesine polisin yanıtı çok zaman yetersizdi.

Göçmen kontrolü nedeniyle Avrupa devletlerinden gelen baskılar sonucu Moritanya’da göçmenler sınır dışı edilmeden önce keyfi olarak gözaltına alınmaya ve tutuklanmaya devam etti. Angola yaklaşık 160.000 Kongo Demokratik Cumhuriyeti vatandaşını, Angola güvenlik güçlerinin sınır dışı edilenleri cinsel taciz dahil çeşitli kötü muamelelere tabi tutmaları gibi ihlallerle dolu bir süreç içinde, sınır dışı etti. Bazıları sınır dışı edilirken öldü. Buna misilleme olarak Kongo Demokratik Cumhuriyeti de mülteciler dahil binlerce Angolalıyı sınır dışı etti.

2009 yılında olumlu bir gelişme AU’nun yerlerinden edilen insanların özgün ihtiyaçlarını ve zaafalarını görerek Afrika’da Ülke İçinde Yerlerinden Edilmişlere Koruma ve Yardım Sözleşmesini kabul etmesi oldu.

Barınma – zorla tahliyeler

Çatışmalardan sonra geri dönenler güvenli bir konut bulamayabilirdi. Örneğin 2009 yılında kuzey Uganda’da ülke içinde yerinden edilmişler evlerine geri döndüklerinde hiçbir temel hizmete sahip olmadıklarını gördüler.

Bölgedeki hızlı şehirleşme de yerinden edilmeye neden oluyordu. Her yıl onbinlerce insan çok zaman tehlikeli, su, sağlık, temizlik ve

Bölgede sürmekte olan silahlı çatışmalar ve güvenliksiz ortamı yüz binlerce insanın 2009 yılında yerinden edilmesi anlamına geldi.

eğitim gibi hizmetlere erişmenin mümkün olmadığı kayıt dışı yerleşimlerde yaşamaya başlıyordu.

İnsanların yeterli konutlara erişim olanağı, konutlarının üzerinde inşa edildiği topraklara sahip olma güvencesi yok ve zorla tahliye tehlikesi ile karşı karşıyaydı. Zorla tahliye çok zaman geçim kaynaklarını ve yetersiz eşyalarını kaybetmelerine de neden oluyor ve bu insanları daha da derin bir yoksulluğa itiyordu.

Tahliye edilenlere hemen hemen hiçbir zaman fikirleri sorulmuyor tahliyeden önce tahliyenin yapılacağına dair bir uyarı yapılmıyor ve tazminat ya da yeterli alternatif konut verilmiyordu.

Ekonomik sorunlar – şirketlerin yükümlülükleri

Şirketlerin hesap verilebilirliğinin olamaması bir dizi insan hakları sorunu yarattı. Doğu Kongo Demokratik Cumhuriyeti'nde doğal kaynakların kullanımı özellikle de madencilik sanayi, çatışmayı kızıştırmaya devam etti. Silahlı gruplar ve ulusal ordu ulusal kaynakların işletilmesine katılıyor ve özel ekonomik aktörlerle ticaret yapıyordu. Bazı madenlerde çocuklar çalışıyordu.

Nijerya'da, Nijer Deltası'nda güvenlik güçleri silahlı gruplara karşı sürdürdükleri askeri operasyonlarda insan hakları ihlalleri yaptılar ve durum daha da kötüleşti. Silahlı gruplar sayısız petrol işçisini ve yakınlarını kaçırdı ve petrol tesislerine saldırdı. Petrol sanayisi çevreye zarar verdi ve yerel halkın yaşam standardı ve geçim kaynakları üzerine olumsuz bir etki yarattı. Çevreyi korumak için yasalar ve yönetmelikler çok az uygulandı ve geçmiş insan hakları ihlalleri için cezazırlık yoksulluğa ve çatışmaya daha fazla katkıda bulunarak devam etti.

Fildişi Sahili'nde 2006 yılındaki zehirli atık boşaltmanın yaklaşık 30.000 mağduru yolsuzluklar nedeniyle Birleşik Krallıkta mahkeme dışında yapılan uzlaşma sonucu çokuluslu bir şirket olan Trafigura'dan alınacak tazminatı kaybetme tehlikesi ile karşı karşıyaydı.

Ayrımcılık

İnsanların fark ettikleri veya gerçek cinsel yönelimleri birçok ülkede ayrımcılığa uğramaya devam etti. Lezbiyen, gey, biseksüel, travesti ve transseksüel bireyler ve onlarla beraber veya onlar için çalışan insan hakları aktivistleri taciz ve tehdit edildi. Bazıları keyfi gözaltına alma ve tutuklamayla ve kötü muameleyle karşılaştı. Eşcinselliği daha fazla suç haline getiren yeni yasalar bütün bölgede parlamentolarda tartışıldı.

Örneğin Burundi Nisan ayında aynı cinsle bilerek ilişki kurmayı suç haline getiren yeni bir ceza yasası kabul etti. Uganda'da "eşcinselliği övmek" gibi yeni suçlar getiren ve eski ayrımcı yasaların üzerine hazırlanan bir Anti-Eşcinsellik Yasa Tasarısı parlamentoya sunuldu.

BÖLGESEL GENEL BAKIŞ AFRİKA

Yasa tasarısı aynı zamanda bazı suçlar için ölüm cezası ve ömür boyu hapis cezası getiriyordu. Nijerya'da insanları aynı cinsle evlenmeleri haline suçlu yapan ve tanıklarını ve evlilik işlemini yapanları da suçlu hale getiren Nijerya'da sadece aynı cinsle evlenenleri değil onla şahitlik yapanları ve evliliği kaydedenleri de suçlu yapan Aynı Cinsle Evlilik Yasa Tasarısı tartışılmaya devam etti.

Kamerun ve Senegal'de aynı cinsle ilişkili olduklarından şüphelenilen erkekler taciz edildi, keyfi olarak gözaltına alındı, tutuklandı, işkence gördü, adil olmayan mahkemelere çıkarıldı. Malavi'de iki kişi Aralık ayının sonunda "geleneksel nişan töreninden" sonra "erkekler arasında uygunsuz eylem ve" suçlamasıyla gözaltına alındı. Gözaltındayken iddiaya göre kötü muameleye uğradılar.

Daha olumlu olarak Adalet Bakanı'nın Ruanda'da cinsel yönelim kişisel bir sorun olduğu için eşcinselliğin suç yapılmayacağı açıklamasıydı.

İnsanlar bütün bölgede cinsiyetleri, etnik kökenleri, din ve kimlikleri nedeniyle ayrımcılığa uğradı. Kadınlara yönelik ayrımcılık ve şiddet birçok toplumda değişik biçimlerde sürdü. Kadınlara ve kız çocuklarına özellikle Çad, Kongo Demokratik Cumhuriyeti ve Sudan gibi silahlı çatışmaların olduğu ortamlarda tecavüz edilmeye devam edildi. Birçok ülkede uygun bir başvuru ve soruşturma sistemi olmamasına rağmen bazı ülkelerde yüksek düzeyde aile içi şiddet kayıtlara geçti. Kadınların ve kız çocuklarının çoğu adalete ulaşmakta engellerle karşılaştı. Burkino Faso ve Sierra Leone gibi ülkelere kadınların aşağı statüleri ve ayrımcılık sağlık hizmetlerine erişme olanaklarını engelledi ve yüksek düzeyde doğum sırasında anne ölümüne neden oldu. Kadın sünneti ve erken evlilik gibi zarar verici geleneksel pratikler sürdü.

Sudan'da kadınlar "edepsizlik ya da ahlaksızlık" olarak görülen pantolon giymekten dolayı tutuklandı ve kırbaçlandı. Somali'de al-Shabab ("gençlik") milisleri kadın örgütlerini kapattı. Sierra Leone'nin kuzey bölgelerinde kadınların kabile şefi seçimlerine katılmalarına izin verilmedi. Mali'de kadınlara yasadaki eşitsizliği ele alma çabası protestolara neden oldu ve Kadınlara Yönelik Ayrımcılığı Ortadan Kaldırma Sözleşmesi'ni onaylamayı kabul ettikten 25 yıl sonra Nijerya hala BM Kadın Sözleşmesi'ni yasalarında uygulamadı.

Moritanya'da BM Özel Raportörleri siyah Moritanyalıların süren marjinalleştirilmesine dikkat çekti. Eritre'de birçok dini grup yasaklı olmaya devam etti ve insanlara dinlerinden dolayı eziyet edildi. Burundi ve Tanzanya'da kültürel ve dini inançlar nedeniyle albinoların öldürülmesi ve vücutlarının parçalanması sürdü. Tanzanya'da öldürmelere karıştığından şüphelenilen bazıları cinayetten hüküm giydi.

Sonuç

Afrika'da hesap verilebilirliğin olmaması kendisini sadece birçok devletin uluslararası yasaya göre suç işleyenlerin araştırılması ve soruşturulmasındaki isteksizliğinde ya da ICC'nin Başkan Al Bashir için çıkardığı tutuklama kararı ile işbirliği yapmamalarında kendisi göstermedi. İnsan hakları ihlallerinin yerel ve merkezi yetkililerce, yasa uygulayıcı kurumlarca, silahlı gruplar ve şirketlerce hesap verilebilirliğin olmaması bütün bölgede sistematik bir problem olarak sürdü. Ele alınmadıkça bütün insan haklarının gerçekleşmesinin İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'nde hakkı olan saygın yere konduğu ve bütün bölgesel ve uluslararası insan hakları sözleşmelerinde olduğu gibi sonu yoktu.

AU en başta örnek olmalı ama bazı koşullarda o da sorunun bir parçası oldu. Sivil toplumun hesap verilebilirlik çağrısı seneler içinde Afrika'da güçlendi ama önemli değişiklikler için politik liderlerin kesin kararlılığı gerekiyor.

**BÖLGESEL
GENEL BAKIŞ
AFRİKA**

Lanjigarh'daki Vedanta alümin rafinerisinin Kenduguda köyünden görünüşü, Orissa, Hindistan, Mart 2009. Birçok eyalette, Adivasis ve topraksız çiftçiler başta olmak üzere dışlanmış topluluklar endüstri ve diğer işletim merkezi projelerinin gerçekleştirilebilmesi için zorla tahliye edilmekle tehdit ediliyorlar.

ASYA-PASİFİK

BÖLGESEL GENEL BAKIŞ ASYA-PASİFİK

“Her şeyimizi geride bıraktık. Artık hiçbir şeyimiz yok... Taliban bize çok zalimce davrandı ve ardından hükümet de bombardımana başladı, bu yüzden biz de alabildiğimizi alıp kaçmak zorunda kaldık. Kimden yardım isteyebiliriz ki?”

Bu sözler, Pakistan'ın Afganistan sınırına bitişik Kuzeybatı Sınır Eyaleti ve Federal Kabile Bölgeleri'nde 2 milyondan fazla insanı evlerini terk etmeye zorlayan yoğun çatışmalardan kaçarken Uluslararası Af Örgütü'ne konuşan bir kadın öğretmene ait.

Onun bu düşünceleri, Asya-Pasifik bölgesinde güvenlik kaygıları veya ekonomik zorunluluktan ötürü evlerini (ve çoğu durumda ülkelerini) terk etmeye zorlanan milyonlarca insan için de geçerli.

Bu yılın başında yaklaşık yarım milyon Pakistanlı yerinden edilmiş durumdaydı. Uluslararası Af Örgütü'nün konuştuğu topluluklar her ne kadar Taliban'ın -yasadışı ve zaman zaman topluluk önünde gerçekleştirdiği idamlar, işkenceler ve kadınların sağlık ve eğitim hizmetlerine erişimleri üzerindeki ciddi kısıtlamalar gibi- acımasız uygulamalarına maruz kalmış olsalar da, çoğunluğu kaçış sebeplerinin Pakistan hükümetinin ayaklanmayı bastırmak için gerçekleştirdiği saldırılardan kaynaklandığını belirtti. Nisan ayına doğru Taliban, saldırıya geçerek kontrolünü İslamabad'a yakın bölgelere doğru genişletince hükümet, 2 milyon insanı kaçmak zorunda bırakan yeni bir operasyon başlattı.

Afganistan'la kuzeybatı sınırında uzun süredir devam eden soruna hükümetin tepkisi taviz vermekle aşırı şiddet arasında gidip geldi; bu iki strateji de hükümetin amacının Pakistanlıları korumak olduğu izlenimini vermiyor. Hatta sorunun dalga dalga büyümesiyle, on yıllardır art arda iş başına gelen ve kuzeybatı Pakistan'ın zor şartlarında yaşayan milyonlarca insanın haklarını hiçe sayan, bugünkü veya geçmişteki suistimler konusunda hesap vermekten kaçınan hükümetler arasında açık bir bağ var. Bugün bile Afganistan sınırındaki Kabile Bölgeleri'nde yaşayan insanlar diğer Pakistan vatandaşlarıyla aynı haklara sahip değil: Bugün hâlâ bu insanların yönetim ve hukukla olan bağları sömürge döneminden kalma Sınır Suçları Yönetmeliği (1901) tarafından düzenleniyor ve bu yüzden Pakistan'ın ulusal meclisi ve mahkemeleri bu bölgede yetkili değil. Federal Kabileler Alanı'nda (FKA) yaşayan insanlar yasal olarak toplu cezalara

tabiler; yani hükümet, bir kabile bölgesinin sınırları içinde işlenen suçlardan, “saldırgan veya düşmanca davranmak”tan, suça teşvikten veya işlenen bir suçla ilgili delilleri ortaya çıkarmamaktan dolayı herhangi bir kabile mensubunu veya bütün bir kabileyi cezalandırabiliyor. Ayrıca FKA'da yaşayanlar bütün bölgedeki en yüksek anne ve çocuk ölümü oranına ve özellikle kız çocuklarıyla kadınlarda en düşük okur-yazarlık oranına sahiptir.

2009 yılı biterken Asya-Pasifik bölgesindeki milyonlarca insan hâlâ hükümetlerinin, haklarını korumak için harekete geçmesini bekliyordu. İster kendi evlerinde ister geçici barınaklarda yaşıyor olsunlar, maruz kaldıkları adaletsizlik yüzünden birilerinin hesap vermesi, özellikle dışlanmışlar ve güçsüzler söz konusu olduğunda, ancak kanun dışı yollarla gerçekleşebilen bir idealden öteye gidemedi. Öte yandan hareket halindeki insanlar, yani uluslararası sınırları geçen mülteciler, sığınmacılar ve göçmen işçiler veya tahliye edilme-iş bulma gereğiyle kendi ülkesinin sınırları içinde göç edenler için hiç kimse sorumluluk almadı. Bu insanlar, en temel haklarını talep edecek statüden yoksunlar ve bireysel, siyasi, ekonomik, sosyal ve kültürel alanlarda, yani insan haklarının her alanında hak ihlallerine maruz kalıyorlar.

Çatışma

Silahlı çatışmalar yüzünden yerinden edilen insanların büyük çoğunluğu, sığınabilecekleri bir yeri kendi ülkelerinin sınırları içerisinde arıyor. Birçoğu insani yardım olarak açlıktan veya ölümcül hastalıklardan ölme riskini bertaraf etmeyi başarsa da büyük çoğunluk yetersiz sağlık önlemleri, tıbbi hizmetler ve eğitimin sıkıntısını çekiyor. İçinde buldukları durumla ilgili haklarını talep edebilecekleri veya yerlerinden edilmelerine neden olan yanlışlardan dolayı tazminat alabilecekleri hiçbir merci yok.

Ocakla Mayıs ayları arasında yaklaşık 300 bin Sri Lankalı, geri çekilen Tamil Kaplanlarıyla (LTTE) ilerleyen Sri Lanka ordusunun arasında kalarak, Sri Lanka'nın kuzeydoğusundaki dar bir kıyı şeridine hapsedilmiş vaziyeteydi. Birçok vakada hükümet bölgeye bombalar yağdırırken LTTE'de bu insanları kaçırmaktan alıkoymuyorlardı. Binlerce insan öldürüldü.

BM Genel Sekreteri Ban Ki Mun'a verilen söze rağmen Sri Lankalı yetkililer çatışma sırasında, özellikle de savaşın en kanlı son aşamasında tarafların gerçekleştirdiği iddia edilen cinayetlerin hiçbirisiyle ilgili kimseden hesap soracağına benzemiyor.

Sri Lanka hükümeti ayrıca, savaştan sağ çıkan yüz binlerce Sri Lankalı Tamil'in evlerine dönebileceklerine dair söz vermişti, ama sene sonunda 100.000'den çoğu askeri kamplarda bulunuyorlardı ve

Çatışmada Afgan kadınlar yine büyük bedeller ödediler. Taliban insan hakları savunucusu ve aktivist kadınları, özellikle de kız çocukları ve kadınlar için olan okullarla sağlık merkezlerini hedef aldı.

aylardır hareket özgürlüğünden yoksun bırakıldılar. Bu insanların birçoğu, çocuklar da dahil olmak üzere sivilere silah altına alan ve bazen onları canlı kalkan olarak kullanan LTTE geri çekilirken onlarla beraber yolculuk etmek zorunda kalmış ve aylar süren zor şartlara göğüs germişlerdi. Sri Lanka hükümeti çeşitli güvenlik kaygılarını öne sürerek bağımsız gözlemcilerin tutuklu haldeki nüfusu incelemelerini yasakladı. Bu erişim kısıtlaması, uzun süren çatışma boyunca gerçekleşen insan hakları ihlalleri hakkında bilgi toplama çabalarını felce uğrattı ve izlenebilirliği engelledi.

On binlerce Afgan, giderek artan Taliban şiddeti ve merkezi hükümetle uluslararası müttefiklerinin ülkeyi siyasi ve ekonomik açıdan istikrarlı hale getirmekteki başarısızlığı sebebiyle göç etmek zorunda kaldı. Afgan Talibanı, 2400'den fazla sivilin ölümünün yaklaşık üçte ikisinin sorumluluğunu taşıyor. Özellikle Taliban'ın başkanlık seçimlerine engel olmak için gerçekleştirdiği saldırılar şiddeti zirveye taşıdı.

Taliban'ın çabalarına rağmen milyonlarca Afgan seçim günü oy haklarını kullanmak için sandık başına gitti. Ancak Afgan hükümetiyle uluslararası müttefiklerinin ciddi bir insan hakları koruma mekanizması oluşturamaması seçimleri baltaladı. Siyasi aktivistler ve gazeteciler, başkan Hamid Karzai de dahil olmak üzere önde gelen adayların destekçileri tarafından seçimlerden önce, seçimler esnasında ve seçimlerden sonra tehdit ve taciz edildiler. Bağımsız gözlemciler derhal oylamanın kendisinin de hileli olduğunu açıkladılar. Sonuçları doğrulama süreci aylar sürdü, bu da seçimlerin meşruluğuna ve Afgan halkının günlük hayatlarının işleyişine katılım sağlama haklarına zarar verdi.

Çatışmada Afgan kadınlar yine büyük bedeller ödediler. Taliban insan hakları savunucusu ve aktivisti kadınları, okullarla sağlık merkezlerini (özellikle de kız çocukları ve kadınlar için olanları) hedef alırken; süregiden güvensizlik ortamı Afgan kadınlarının Taliban'ın düşüşünden beri elde ettikleri önemli kazanımların yavaş yavaş silinmesine yol açtı.

Filipinler'in çatışmalarla sarsılan adası Mindanao'da 200 binden fazla sivil kamplarda ve geçici barınaklarda yaşamaya devam ediyor. Filipin ordusuyla isyancı Moro İslami Kurtuluş Cephesi arasında Temmuz ayında yapılan ateşkese rağmen bu bölgelerde yoğun bir askeri varlık söz konusu. Hiçbir yasal sorumluluğa sahip olmayıp yerel politikacılar tarafından kontrol ve finanse edilen paramiliter grupların ve milis kuvvetlerinin kural tanımazlığı bu savaşın en belirgin özelliklerinden. Bu kuvvetlerin geçmişte de cezasız kalmış olmaları, 23 Kasım'daki valilik seçimleri için kayıtların başladığı akşam 30'dan fazlası gazetecilerden oluşan en az 57 kişinin dehşet verici bir biçimde

idam edilerek öldürülmelerine zemin hazırladı. Bu suçların korkunçluğu, hükümeti, otoritesini hayata geçirebilmek ve bölge siyasetini on yıldır kontrol eden güçlü Ampatuan aşireti mensuplarını yargılayabilmek için sıkıyönetim ilan etmeye zorladı.

Muhalefete baskı

Asya-Pasifik bölgesinin diğer yerlerinde insanları göç etmeye zorlayan ve haklarının hiçe sayılmasına neden olan şey sert çatışmalardan ziyade baskıydı. Kuzey Kore ve Myanmar'dan binlerce insan, hükümetlerinin sistematik olarak uyguladığı insan hakları ihlallerinden kurtulmak için kaçmak zorunda kaldılar. Kuzey Koreliler genel olarak siyasi baskıdan ve ülkedeki ekonomik krizin etkilerinden kaçmak için yasadışı biçimde Çin sınırını geçiyorlardı. Çin yetkilileri tarafından yakalandıkları takdirde ülkelerine geri yollanıyor, tutuklamalar ve işkencelerle karşılaşıyorlar; yasadışı biçimde sınırı geçmekle suçlanırlarsa da idam ediliyorlardı. Çin, belgeleri eksik olan tüm Kuzey Korelileri, sığınmacılar olarak kabul etmek yerine ekonomik mülteciler olarak görüyor ve BM Mülteciler Yüksek Komiserliği'nin (UNHCR) bu kişilere ulaşmasını engellemeye devam ediyor. BM'nin Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti'nde insan hakları durumuyla ilgili Özel raportörü, 2009 yılında yaptığı açıklamada sınırı geçerek Çin'e giden çoğu Kuzey Koreli insanın, geri döndükleri takdirde işkence ve cezalara maruz kalma tehlikeleri bulunduğu için uluslararası koruma altına alınmaları gerektiğini söyledi.

Kuzey Kore devlet yetkilileri ayrıca kendi vatandaşlarının ülke içinde serbestçe dolaşmasını sınırlamaya devam ediyor. İnsanlar taşınmak için özel izin almak zorundalar. Görünüşe göre yetkililer, binlerce kişi yiyecek bulmak için veya ekonomik fırsatlar nedeniyle evlerini terk ettikçe bu tür yasakların uygulanması konusunda tolerans gösteriyor olsalar da, insanlar hâlâ yürürlükte olan bu yasalar nedeniyle saldırıya açık ve resmi görevliler tarafından sık sık gaspa maruz kalıyorlar.

Myanmar'da ise, hükümete bağlı güvenlik güçlerinin, ülkedeki çeşitli etnik azınlıkların silahlı muhalefet örgütlerine karşı giriştikleri mücadelede programlı bir biçimde savaş suçu işlemleri sonucu binlerce insan iltica etmek zorunda kaldı. Hükümet siyasi muhalifleri bastırmaya devam ediyor: 2100 siyasi mahkum tutuklu bulunuyor. Mahkumlar arasında en çok göze çarpanı, son 20 yılın 13 yılını, çoğunluğu ev hapsi olmak üzere gözaltında geçiren Aung San Suu Kyi. Yangon'un Insein cezaevinde 11 Ağustos'ta yapılan haksız yargılama sonucu 18 ay ev hapsine daha mahkum edildi. Suçlamaların nedeni, Mayıs başında evine yüzerek gelip iki geceyi orada geçiren ABD'li bir adamın davetsiz ziyareti.

Kendi ülkelerinde göçmen olanlar da dahil bölgedeki göçmen işçilerin karşılaştıkları ayrımcılık, Çin'in Sincan Uygur Özerk Bölgesi'nde, son zamanların en kötü karışıklıklarından birine zemin hazırladı.

Bu yıl batı Myanmar'ın baskı altındaki Müslüman azınlığı Rohingyaların çaresiz durumunu hatırlatan bir olay daha yaşandı: Binlerce Rohingya Tayland ve Malezya'ya gitmek için kayıklarla denize açıldı. Tayland güvenlik güçleri mülteci akışını engellemek için yüzlercesini sınırdışı etti ve elverişsiz kayıklar üzerinde, susuz ve yiyeceksiz biçimde denize yolladı.

2009 yılı biterken, Tayland yetkili makamları 158'i resmen mülteci olarak tanıyan ve diğer pek çoğu da baskıdan kaçan 4500 civarında Hmong'u Laos'a geri gönderdi. Laos hükümeti, geri gönderilenlerin durumlarını incelemek için erişim talebinde bulunan BM ve diğer örgütlerin bu taleplerini reddetti.

Aralık ayında Çin hükümetinin Kamboçya devletine yaptığı baskı sonuç verdi ve Şıncan Uygur Özerk Bölgesi'nde (XUAR) Temmuz ayında yaşanan olaylar üzerine başlatılan sıkıyönetimden kaçtıklarını söyleyen 20 Uygur sığınmacı Çin'e teslim edildi. Bu hamle Çin'in, ülke içindeki muhalif seslere destek vermelerini engellemek amacıyla diğer ülkelere uyguladığı yoğun baskı politikasının bir parçasıydı. Çin hükümeti, onlarca avukatı ve insan hakları savunucularını tutuklayarak ve taciz ederek, iç işleriyle ilgili sorunlarda uyguladığı baskıyı arttırdı. Çin devlet makamları özel olarak, insan hakları ve halk katılımına daha fazla saygı gösterilmesi için çağrı yapan Charter '08 belgesinin imzacılarını hedef aldı. Çin'in devlet sırları yasası nedeniyle sorunun boyutları tam olarak ortaya konamasa da Çin, dünyada en çok idamın gerçekleştiği ülke olmayı sürdürdü.

Ekonomik endişeler

Asya-Pasifik bölgesinde evlerini terk eden insanların büyük çoğunluğunun gerekçeleri ekonomik. Çin ekonomisinin merkezindeki yerlere göç eden milyonlarca insan, Çin'in yeni zenginleriyle hâlâ yeterli sağlık ve eğitim hizmetlerinden yoksun olan milyonlar arasındaki giderek büyüyen uçurumun farkına vararak, kırsal bölgelerdeki evlerine geri dönmek zorunda kaldılar.

Geçen yıllarda olduğu gibi 2009'da da Filipinler, Nepal, Endonezya ve Banladeş gibi ülkelerden milyonlarca insan, geçimlerini Güney Kore, Japonya ve Malezya gibi başka ülkelerde (hatta bazen daha uzaklarda) sağlayabilmek için evlerini terk etti. İşe alım, ulaştırma ve göçmen işçilere yapılan muamele konularını düzenleyen ulusal ve çift taraflı yasal çerçevelerde bazı iyileştirmeler olmakla birlikte, bu küresel çaptaki devasa göçmen işçi akımına katılanların pek çoğu haklarından sonuna kadar faydalanamadılar. Çoğu zaman bu durumun nedeni hükümetlerin uygulamaları olsa da, bu insanlar kendilerini ekonomik sıkıntıların yaşandığı dönemde yükselen ırkçılık ve yabancı düşmanlığının kolay hedefleri olarak buldular.

Birçok durumda ekonomik gerekçeler devlet yetkililerini insanları zorla evlerinden tahliye etmeye yöneltti.

Bölgedeki göçmen işçilerin -kendi ülkelerinde göçmen olanlar da dahil- karşılaştıkları ayrımcılık, Çin'in Şincan Uygur Özerk Bölgesi'nde, son zamanların en kötü karışıklıklarından birine zemin hazırladı. Guangdong eyaletinin Shaoguan şehrindeki bir fabrikada başlayan ayaklanma sonucu iki kişinin ölmesi üzerine hükümetin tepkisizliğini protesto etmek için başlayan gösteriler, başlangıçta şiddetten uzaktı. 26 Haziran'da, Şincan'dan işe alınmış Uygur işçilerin bulunduğu bir fabrikada çalışan yüzlerce Uygur kökenli işçi, binlerce Han Çinlisi işçiyle çatışmaya girdi. Temmuz başında XUAR'daki protestolar kapsamlı bir isyana dönüştü. Raporlara göre 190'dan fazla insan öldü. Uygur topluluğunun on yıllardır resmi olarak dışlandığı ve ayrımcılığa uğratıldığı dikkate alınacak olduğunda herhalde şaşırtıcı gelmeyecek bir biçimde, devlet yetkilileri bağımsız gözlemcilere izin vermeden ve adil bir yargılama yapmadan, vahşetten Uygur eylemcileri sorumlu tuttu. Çin, suçladığı kişilerden 9'unu idam etti ve devlet makamları olaylar devam edecek olursa sert karşılık verileceğini açıkladı.

Göçmen işçilerin suiistimal edilmesinin en çıplak biçimde açığa çıktığı olaylardan biri, yabancı işçilerin toplam iş gücünün beşte birini oluşturduğu Malezya'da yaşandı. Bu yıl açıklanan resmi kayıtlara göre, Malezya devlet güçleri 2002 ile 2008 yılları arasında yaklaşık 35 bin göçmeni, çoğunu iltica suçları nedeniyle, sopyayla dövdü. Bu, acımasız, aşağılayıcı ve çok büyük boyutlu bir cezalandırmaydı. Belgeleri olmayan işçilerin yanı sıra belgeleri olan ancak pasaportlarına patronları tarafından el konulan işçiler, sığınmacılar ve mülteciler de sopyayla dövülme riskiyle karşı karşıyaydı. Binlerce göçmen işçi, uluslararası standartlara uymayan tutuklu kamplarında yasal süreçler uygulanmadan ve hukuki koruma verilmeden çalıştırılıyordu.

Göçmen işçilerin daha geniş hukuki koruma altında oldukları yerlerde bile, ötekileştirilmiş olmaları onları suistimale açık hale getiriyordu. Asya'da göçmen işçilerin haklarını resmi olarak tanıyan ilk ülkelerden olan Güney Kore'de, devlet göçmen işçileri patronları tarafından suistimal edilmelerine, cinsel istismara maruz kalmalarına ve ücretlerinin uzun süre ödenmemesine karşı koruyamıyordu.

Barınma – zorla tahliyeler

Birçok durumda ekonomik gerekçeler devlet yetkililerini insanları zorla evlerinden tahliye etmeye yöneltti. Örneğin Kamboçya makamları, Phnom Penh'in merkezindeki bir Devlet İyileştirme Bölgesinden düşük gelirli aileleri üç yıllık bir tehdit ve taciz sürecinden sonra zorla tahliye etti. Bir başka örnekte yine Kamboçya makamları HIV ve AIDS'le yaşayan 31 aileyi Phnom Penh'den tahliye etti ve bu ailelerin çoğunu en temel sağlık imkanlarına erişimden yoksun bulunan berbat, yetersiz bir yerleşim yerine götürdü.

Hindistan'ın doğu eyaleti Orissa'da alüminyum madenciliği ve işleme merkezlerinin gelişmesi, buranın yerlisi olan ve bölgeyi kutsal olarak gören binlerce insanı yerinden etmekle tehdit ediyordu. Vedanta alüminyum rafinerisi şirketinin Lanjigarh'taki rafinerisi 2 yıl önce çalışmaya başladığından beri yerel topluluklar su ve hava kirliliğiyle, sürekli toz ve gürültüyle uğraşmak zorunda kaldı. Niyamgiri Tepeleri'nde maden açma planları, bir Adivasi topluluğu olan Dongria Kond'ların hayatlarını ve yaşam biçimlerini tehlikeye sokuyordu. 2009 Nisan ayında, Hindistan makamları Sterlite Industries India Ltd. şirketine ve devlet mülkiyetindeki Orissa Madencilik Şirketi'ne, 25 yıllığına Dongria Kond'ların geleneksel topraklarında boksit çıkarma izni verdi.

Papua Yeni Gine'de polis, Kanada kökenli bir çokuluslu şirket olan Barrick Gold'un işlettiği Porgera madeninin yakınlarındaki 100 evin sakinlerini zorla tahliye etti.

Vietnam'da resmi desteğe sahip gibi görünen bir çete 200 civarında Budist rahip ve rahibeyi Viet Nam'ın merkezindeki bir manastırdan tahliye etti. Bu grup Eylül'de yine benzer bir çete saldırısıyla başka bir manastırdan kovulmuş ve buraya sığınmıştı. Yetkililer olayla bir ilgilerinin olmadığını söylüyorlar, ancak rahip ve rahibeleri korumayı veya barınabilecekleri başka bir yer bulmalarını sağlamayı da başaramıyorlardı.

Bu vakaların her birinde, söz konusu insanların evlerinin yok edilmesi, haklarını kullanmalarını veya bu hakları ihlal edildiğinde tazminat almalarını önemli ölçüde engelliyordu.

Ekolojik göçler

Kopenhag İklim Değişikliği Zirvesi'nin ekolojik değişikliği ele almak için küresel çapta bir konsensus oluşturmaya çalıştığı (ve başarısız olduğu) bir yılda ekolojik koşullarda yaşanan büyük ölçekli kaymaların etkisini görmek kolay oldu. Maldivler hükümeti Kopenhag toplantısından hemen önce bir kabine toplantısını su altında yaptı – bu küçük ada ülkesinin kısa süre içerisinde sulara gömülmesi gibi son derece gerçek bir ihtimali görsel olarak çok iyi yansıtan bir gösteriydi. Başka pek çok Pasifik devleti de sular altında kalmaktan korktuklarını açıkladılar.

Dünyanın en önemli nehirlerinden bazılarının doğduğu Tibet ile Nepal'de ve Bangladeş'te felaket boyutlarında kuraklık veya sellerin yaşanma ihtimali, göçleri ve bunlara eşlik eden siyasi istikrarsızlığı tetikledi. Böylece çevresel sorunlar insan hakları sorunlarına yol açtı. Çoğu zaman olduğu gibi burada da fiziksel koşullardan en çok etkilenen ve devletten yardım alma ihtimali en az olanlar yine en yoksul ve dışlanmış topluluklar oldu.

Sonuç

Genel olarak baktığımızda Asya-Pasifik bölgesindeki ülkeler evlerini terk edenlerin haklarını koruma konusunda yeterli tedbirleri almış değillerdi. Bölgedeki ülkelerin çoğu zulüm görme tehlikesi nedeniyle ülkelerini terk eden insanların haklarını ortaya koyan 1951 Mülteci Sözleşmesi'ni veya bu sözleşmenin 1967'de imzalanan protokollerini onaylamış dahi değildi. İç göçte bulunan insanların haklarını koruma konusundaki yasal çerçeveler ise, mülteci ve sığınmacılarla ilgilenilmesine dair uluslararası yasal çerçevelere kıyasla daha da gelişmemiş durumdaydı. Fakat bölgedeki göçmenlerin korunması konusunda yaşanan en büyük sorun, bölge hükümetlerinin çoğunun sorumluluk kayıtlarının zayıflığı oldu.

Bunun en belirgin yaşandığı vaka Sri Lanka idi. Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Konseyi 27 Mayıs'ta Sri Lanka üzerine son derece hatalı bir kurul kararı geçirdi. Bu karar çatışmalar sırasında gerçekleştiği öne sürülen mezalimin uluslararası incelemeye tabi tutulması çağrılarını görmezden gelmekle kalmayıp, Sri Lanka hükümetini övücü niteliğe sahipti. Yüz binlerce Sri Lankalının selametiyle ilgili endişeler, uluslararası siyaset ve çıkarıcılığın elinde koz oldu. Ayrıca uluslararası toplum ülkenin yüz binlerce vatandaşını evlerinden ayrılmak zorunda bırakan büyük çaplı insan hakları ihlallerini görmezden gelmeye devam etti.

Görünüşe bakılırsa Myanmar'ın kaynaklarına erişme konusunda yarışan Çin ve Hindistan, Myanmar hükümetinin Aung San Suu Kyi gibi ülke içi muhalifleri dışlama politikalarının etkisinin azaltılması veya çeşitli etnik azınlıklara yönelik baskıların son bulması için politik ve ekonomik nüfuzlarını kullanmadılar. Rohingya'ların denizde kendi hallerine bırakılmış olmaları bile, son derece görünür hale gelmiş olmasına rağmen Myanmar'ın Güney Doğu Asya Ülkeleri Birliği'ndeki (ASEAN) komşularını konuyla ilgili harekete geçirmede.

En sonunda tüm ASEAN üyesi ülkeler, insan haklarına gönderme yapan maddelerin bulunduğu ASEAN Sözleşmesi'ni onayladı. Bu maddelerden biri de bir insan hakları kurumunun oluşturulması için çağrıda bulunuyordu. Yine de, bölgedeki çoğu ülke küresel çaptaki belli başlı insan hakları anlaşmalarına imza atmış değildi. Özel olarak, bölge ülkeleri sınırlar arası insan akışı veya bu tür hareketleri tetikleyen insan hakları sorunlarıyla ilgili bölge çapında açık bir yanıt üretmekten kaçınıyordu.

Dünya çapında, çatışmalar, ekonomik veya ekolojik sorunlar nedeniyle iç ve dış göç oranlarının artacağına dair güçlü belirtiler vardı. Buna rağmen uluslararası toplumun bu gelişmelere yönelik mevcut yasal çerçevelerde iyileştirme veya uyarlamalar yaptığına dair herhangi bir işaret yoktu. Gereken şey, insanların çeşitli sebeplerle evlerini terk

Dünya çapında, çatışmalar, ekonomik veya ekolojik sorunlar nedeniyle iç ve dış göç oranlarının artacağına dair güçlü belirtiler vardı.

ettiklerinin, ve bu sebepler her ne olursa olsun her insanın insan haklarına sonuna kadar tabi olduğunun kabul edilmesiydi. İnsanlar bölge hükümetlerinden ve bölgesel örgütlerden, bu eğilime ayak uydurmalarını ve yardımcı olmalarını bekliyorlardı. Tek tek ulusal devletler kendi başlarına kendi nüfuslarının göçünü ele alamazlar ve konu bütün bölgeyi, bütün gezegeni kapsıyordu. Bu anlayış son on yıllarda büyüdü ama hareket halindeki küresel nüfusu kapsayabilmesi için daha da hızlanmalıydı. Asya-Pasifik bölgesinin insanları dünyadaki göçmen işçi, mülteci, sığınmacı ve iç göç yaşamış insan nüfusunun büyük bir kesimini oluşturuordu.

BÖLGESEL GENEL BAKIŞ ASYA-PASİFİK

Bir adam Temmuz 2009'da Çeçenya'da öldürülen gazeteci ve insan hakları savunucusu için düzenlenen anma töreninde Natalia Estemirova'nın yasını tutuyor. Rusya Federasyonu'nda çalışan insan hakları aktivistleri taciz ve ölümlerle yüzleşmeye devam ettiler.

© Özel

AVRUPA VE ORTA ASYA

BÖLGESEL GENEL BAKIŞ AVRUPA VE ORTA ASYA

"Kızımın beraber bir yerde huzur içinde yaşadığını, anneanne olduğumu ve torunlarıma nazik davrandığımı hayal ediyorum, ama hala burada yapmam gereken bir görev var... Bu bir savaş ilanı, adalet için savaşmak zorundayız, vazgeçemeyiz."

Natalia Estemirova'nın, arkadaşı ve oda insan hakları savunucusu olan Stanislav Markelov'un öldürülmesinin ardından 2009 senesinde Uluslararası Af Örgütüne hitaben söyledikleri.

Temmuz ayında bir sabah 8.30'da Çeçen başkenti Grozny'de, önde gelen insan hakları savunucusu Natalia Estemirova sokakta zorla sürüklenerek bekleyen bir arabaya bindirildi, görgü tanıklarına kaçırıldığını bağırdı. Aynı gün daha sonra kurşunlanmış bedeni komşu Rus İnguşya cumhuriyetinde bulundu.

Bu olay tek başına yetiştirdiği 15-yaşındaki kızı için; yaşadıkları ihlalleri ve adaletsizliği belgelemek için yorulmak bilmeden cesurca uğraşan ve dile getiren bir sesi kaybeden Çeçen halkı için ve insan haklarına saygı mücadelesinde eşsiz bir ortak kaybeden Rusya'daki ve diğer ülkelerdeki sivil toplum için birçok bakımdan bir trajedydi. Rus yasal sistemi diğerleri için adalet isterken ölüm tehditleri ve göz korkutmaları göze alan bir aktivistin daha hayatı için hesap sormakta yine son derece etkisiz kalırsa bu tekrar etmeye mahkum bir trajedi de olacaktır.

Fakat bu münferit bir hikaye değildi. Avrupa ve Orta Asya'da hükümetler insan hakları savunucularını korumakta başarısız oldular ve ihlalleri yayınlamak, alternatif görüşleri ifade etmek veya farklı inançlara bağlı kalmak isteyenleri bastırmak için sürekli çaba harcadılar. Birçoğu hesap sorulmasını engellemek için baskıcı önlemler kullandı veya uluslararası toplumun görünürdeki duyarsızlığından istifade etti. İnsan haklarını sınırlamaya yükümlülüklerinden kaçınmaya ve kilit ihlallere karşı önlem almada politik irade göstermemeye devam ettiler.

Terörle mücadele ve güvenlik

En önemli örneklerden birisi sevklerdi. Avrupa hükümetlerinin küresel sevk programına ve CIA'nin 2001 senesinden itibaren uyguladığı gizli gözetimlere katılımı uzun süredir biliniyordu. Ancak tek tek

Avrupa devletlerinin geniş ve karışık düzensiz göç sorununa karşı bariz tepkisi bastırmak şeklindeydi.

hükümetlerin ısrarla inkar ve örtbas etmelerine rağmen bu katılıma dair açık kanıtlarımız vardı.

Ancak hükümetlerin çoğu bu insan hakları ihlalleri için ulusal veya Avrupa kurumları nezdinde etkin ve şeffaf hesap verilebilirlik sağlama çabası göstermedi. Bazı girişimler tatmin edicilikten uzak kaldı. Sevklar hakkında bir Alman Meclis araştırması 2009 senesinin Temmuz ayında sonuçlandı ancak tersine açık kanıtlara rağmen bütün Alman aktörleri akladı. Bir Alman mahkemesi Khalid al-Masri'nin sevkindeki roller nedeniyle 13 CIA ajanı hakkında tutuklama emiri çıkartmış ancak hükümet bu emirleri iletmeyi reddetmişti. Polonya'da olduğu iddia edilen bir gizli cezaevinin mevcudiyeti hakkındaki 2008 senesinde nihayet başlayan bir araştırmanın yöntem, kanıt ve bulguları gizli kalmaya devam etti. Romanya dahil olmak üzere bu tür ihlallere katılan diğer Avrupa ülkeleri hesap verilebilirlik açısından daha da azını yaptılar.

Çeşitli Avrupa devletleri Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin terör şüphelilerinin işkence riski ile karşılaşabilecekleri ülkelere gönderilmesine karşı kararlarını görmezden geldiler. Şubat ayında Mahkeme İtalya'nın Sami Ben Khemais Essid'i Tunus'a göndermesinin zulüm riski olan yere gönderme yasağının ihlali olduğuna hükmetti. Ağustos ayında İtalya Ali ben Sassi Toumi'yi Tunus'a gönderdi, Sassi burada sekiz gün kimseyle iletişim kurmasına izin verilmeden tutuldu.

Ancak hesap verilebilirliğe doğru bazı ilerleme işaretleri de vardı. Kasım ayında bir İtalyan mahkemesi 22 CIA ajanını, bir ABD ordu subayını ve iki İtalyan ajanını Abu Omar'ın kaçırılması ve sevkinden suçlu buldu. Omar gündüz vakti İtalya'da bir sokakta kaçırılarak Almanya üzerinden Mısır'a gönderilmiş ve burada işkence gördüğünü söylemişti. Savcıların erişebildiği kanıtlar üzerinde ulusal güvenlik gerekçesiyle getirilen sınırlama yüzünden yargılama büyük zorluk yaşadı. Aralık ayında bir Litvanya parlamento komitesi bir CIA gizli gözaltı tesisinin orada inşa edildiği sonucuna vardıldıktan sonra ilk defa bir Avrupa hükümeti topraklarında bir "kara saha" olduğunu itiraf etti. Komite Litvanya Devlet Güvenlik Şubesinden görevlilerin sahanın inşa edilmesine yardımcı olduklarını, sınır kontrolleri olmaksızın CIA uçak inişlerinden haberdar olduklarını ancak devlet başkanı veya başbakanı haberdar etmediklerini ortaya çıkardı – istihbarat ve güvenlik ajanlarının denetimsizliği hakkında başka taraflarda da ifade edilen kaygıların bir yansımasıydı.

Diğer bölgelerde de güvenlik insan haklarını hükümet gündemlerinden dışladı ki bu her ikisi için de daha kötü oldu. Özbekistan'da güvenlik güçleri keyfi gözaltı dalgaları sırasında bir dizi insanı ve akrabalarını yasaklanmış İslami gruplarla ve ülkedeki saldırılardan sorumlu tutulan silahlı gruplarla ilişkide olma şüphesiyle

tutuldu. Tutuklananlar arasında kayıtdışı camilere giden, bağımsız imamlara bağlı olan, yurtdışında okuyan veya seyahat eden veya yurtdışında yaşayan veya yasaklanmış İslamcı gruplara bağlı olduklarından şüphelenilen akrabaları olan kadın ve erkekler vardı. Çoğunun işkence iddialarıyla beraber, uzun süreli olarak suçlama veya yargılama olmadan hapis tutulduğuna inanılıyordu. Kazakistan'da güvenlik güçleri ulusal veya bölgesel güvenliğe tehdit olarak gördükleri azınlıkları hedeflemek için terörle mücadele operasyonlarını kullanmaya devam ettiler. Özellikle etkilenen gruplar arasında Özbekistan'dan mülteciler ve sığınmacılar ve Kazakistan'da kaydedilmemiş veya yasaklanmış İslami grup ve partilere üye olduğundan şüphelenilenler vardı. Çeçenistan'da hukukun üstünlüğünü sağlamak ve cezasızlık sorununu halletmek konusunda politik irade gösterilememesi Rusya'nın Kuzey Kafkasya bölgesinde istikrarsızlığa yol açmaya devam etti.

Kuzey Kafkasya, İspanya, Yunanistan ve Türkiye dahil bölgenin bazı kısımlarında silahlı muhalif gruplar ölüm ve yıkıma yol açmaya devam etti.

Yollardaki insanlar

Diğer bölgelerde de gerçek veya algılanan güvenlik riski tartışmaları yönlendirmeye devam ederken özellikle göçle ilgili olarak "ötekinin" dışlanması şeklindeki popülist söylemlere uygun zemin yarattı.

Avrupa devletlerinin geniş ve karışık düzensiz göç sorununa karşı bariz tepkisi bastırmak şeklindeydi; bu da uluslararası koruma arayanlar da dahil yabancı uyrukluların devlet tarafından durdurulma, gözaltına alınma ve sınır dışı edilmesiyle bağlantılı tekrar eden insan hakları ihlallerine yol açtı. Örneğin Mayıs ayında, Akdeniz'deki üç gemideki yüzlerce mülteci ve sığınmacının hayatları ve güvenlikleri önce denizdeki acil durum çağrıları hakkındaki yükümlülükleri üzerine İtalya ve Malta makamlarının çekişmeleri sonra da İtalyan makamlarının benzeri görülmemiş bir şekilde gemilerdeki insanları korunma ihtiyaçlarını değerlendirmeksizin –işleyen bir sığınma prosedürü olmayan- Libya'ya gönderme kararıyla riske sokuldu.

Türkiye ve Ukrayna dahil diğer bazı ülkeler de mülteci ve sığınmacıları ciddi insan hakları ihlalleri riski olan ülkelere zorla geri gönderdiler.

Yardıma erişmekte güçlük yaşayan diğer sığınmacılar arasında, yasal olmayan bir şekilde gözaltına alınabilen ve adil bir sığınma prosedürünün yokluğu sebebiyle sınır dışı edilebilen veya taleplerini iletmek için gerekli rehberlik ve yasal destekten mahrum bırakılan Yunanistan ve Türkiye'dekiler bulunuyordu. Yunanistan ve Malta gibi birçok ülke göçmen ve sığınmacıları usulsüz şekilde ve rutin olarak gözaltında tuttular.

BÖLGESEL GENEL BAKIŞ AVRUPA VE ORTA ASYA

Eski Yugoslavya ve Sovyetler Birliğinin çöküşüne eşlik eden çatışmalar yüzünden bölge çapında yüz binlerce insan yerlerinden edilmiş kalmaya devam etti, sıklıkla yasal statüleri-veya bunun yokluğu- nedeniyle geri dönemediler ve mülkiyet hakları da dahil haklarını kullanmakta ayrımcılığa uğradılar. Bunlara 2008 senesinde Rusya ve Gürcistan arasındaki çatışmanın ardından halen eve dönemeyen 26,000 insan da katıldı.

Ayrımcılık

Birçok ülkedeki ırkçı ve hoşgörüsüz ortam göçmenlere karşı kötü muameleyi tırmandırdı ve göçmenlerle diğer marjinalleştirilmiş grupların toplumdan dışlanmış halde tutulmasına yardım ederek hizmetlere erişimi, yönetime katılım ve yasalar tarafından korunma haklarını engelledi. Marjinalleştirme 2009 senesinde ekonomik gerileme korkusu yüzünden tırmandı ve birçok ülkede kamusal söylemde ırkçılık ve nefret söylemlerinin keskin bir şekilde artmasına eşlik etti. Kasım ayında İsveçli seçmenlerin minare yapımını anayasa ile yasaklayan bir karar vermeleri, popüler inisiyatiflerin hakları ayrıcalıklara çevirmesinin tehlikelerine bir örnekti.

Birçok sığınmacı ve göçmen ayrımcılığa maruz kaldı, hizmetler ve istihdamdan dışlandı ve şiddetli yoksulluk çekti. İtalya'da güvenlik paketinin parçası olan yeni yasalar "düzensiz göçü" suç haline getirdi. Birçokları yeni yasanın düzensiz göçmenleri eğitim ve tıbbi bakıma – ve aslında kolluk kuvvetlerinin korumasına- erişimden polise bildirilme korkusuyla caydıracağı endişesi taşıyordu. Ceza yasasındaki mevcut düzenlemelerin devlet memurlarını (örneğin öğretmenler ve kimlik vermekten sorumlu olanlar da dahil belediye çalışanları) bütün suç eylemlerini polis veya adli makamlara bildirmekle yükümlü kıldığı düşünülürse bu endişeler daha da önem kazanıyordu. Birleşik Krallıkta, yüz binlerce – ülkeyi terk edemeyişleri genellikle kendi kontrollerinde olmayan – reddedilmiş sığınmacı yoksulluk içinde yaşadıkları ve ücretsiz tıbbi hizmetlere erişimde önemli sınırlandırmalarla karşılaştıkları ve çoğunluğu diğerlerinin hayırseverliğine bağlı olmak zorunda kaldıkları. Almanya'da düzensiz göçmenler ve çocukları sağlık hizmetleri, eğitim ve işçi hakları ihlallerinde adli çarelere sınırlı erişime sahipti.

Sistemik ayrımcılığın en derin ifadesi kamusal hayattan büyük ölçüde dışlanan Romanlara karşı olandı. Roman aileler genellikle barınma, eğitim, istihdam ve sağlık hizmetlerine tam erişime sahip olmadıkları. Kosova gibi kimi durumlarda, faktörlerden biri ikamet veya statülerini kaydettirmeleri için gerekli kişisel evrakların yokluğu idi. Yoksulluk ve marjinalleştirme kısır döngüsünden çıkış yollarından biri – eğitim – Çek Cumhuriyeti ve Slovakya'da standardın altında ayrı sınıflar veya okullara konulan Roman çocuklar da dahil olmak üzere Roma

Birçok ülkedeki yetkililer lezbiyen, gey, biseksüel, travesti ve transseksüel topluluklarına karşı hoşgörüsüzlük ortamını beslemeye devam etti.

çocukların çoğu için engellendi. Olumsuz stereotipleme, fiziksel ve kültürel tecrit de gelecek umutlarını kararttı. Romanların İtalya, Sırbistan ve Makedonya gibi yerlerde yasal olmayan zorla tahliyeleri onları daha fazla yoksulluğa mahkum etti. Birçok yerde Romanlar açık kamusal düşmanlığa maruz kaldılar. Macar polisi Roman topluluklarına yönelik cinayet dahil bir dizi saldırıyı araştırmak için özel bir kuvvet birimindeki memur sayısını ön incelemelerin etkisiz olduğu yönündeki yaygın endişelerin ardından 120 memura çıkarttı.

Birçok ülkedeki yetkililer lezbiyen, gey, biseksüel, travesti ve transseksüel (LGBT) topluluklarına karşı hoşgörüsüzlük, ortamını besleyerek, onların seslerini duyurmalarını ve haklarının korunmasını zorlaştırdılar. Ağustos ayında Litvanya Parlamentosu homofobiyi kurumsallaştıran tartışmalı bir yasa kabul etti. Yasa eşcinsellik hakkında her türlü meşru tartışmayı yasaklamak, insan hakları savunucularının çalışmalarını kısıtlamak ve LGBT bireylerin daha fazla damgalanması için kullanılabilir. Türkiye’de cinsel yönelim ve kimlik temelinde yasal ayrımcılık devam etti. Cinsiyet değiştirmiş beş kadın öldürüldü, sadece bir davada mahkumiyet sağlandı. Beyaz Rusya makamları 20 kişinin LGBT konularında farkındalık yaratmak için yapmak istedikleri küçük bir eyleme izin vermedi. Bahaneleri başvurunun kamu düzeni, güvenlik ve eylemin ardından temizlik hizmetlerinin bedelini karşılayacak şekilde yerel polis departmanı, sağlık kliniği ve çöp toplama hizmetleriyle bir sözleşme içermediği idi.

AB üye devletleri istihdam dışında, engellilik, inanç, cinsel yönelim ve yaş yüzünden ayrımcılığa maruz kalanlar açısından yasal boşluğu dolduracak ayrımcılık karşıtı yeni bölgesel direktifi engellemeye devam ettiler.

Muhalefete baskı

Bölgede ifade, örgütlenme ve dini özgürlükler saldırı altında kalırken pek çok konuda bağımsız seslerin ve sivil toplumun alanı daraldı.

Açıkça konuşan kişiler için tehlike devam etti. Rusya’da insan hakları savunucuları, gazeteciler ve muhalif aktivistler öldürüldü hem Sırbistan’da hem de Hırvatistan’da yetkililer savaş suçları, geçici adalet, yolsuzluk ve organize suç gibi konulara dikkat çekmeye çalışan insanları koruyamadı. Sırbistan’da insan hakları savunucusu kadınlar, Hırvatistan’da ise gazeteciler süregelen tehdit ve saldırılara maruz kaldılar. Türkiye’deki insan hakları savunucuları insan hakları ihlali iddialarını belgelendiren ve raporlandırıran yasal çalışmalarını nedeniyle yargılanmaya devam ettiler, muhalif görüşler hala yasal takibat ve yıldırıma maruz kalıyordu.

Azerbaycan gibi yerlerde bağımsız gazeteciler taciz edildi ve tutuklandı ya da Ermenistan ve Kırgızistan gibi saldırıların bazen

Çoğunlukla ırkçılık ve ayrımcılığın tetiklediği ve itiraf almak amacıyla sık sık kullanılan işkence ve diğer kötü muamele mağdurları da failerin sorumlu tutulmadığı adalet sistemi tarafından çoğu kez ihmal edildi.

ölümcül olduğu yerlerde faili meçhul kişilerin fiziksel saldırısına uğradı.

Tacikistan'daki bağımsız gazeteler ve gazeteciler hükümeti eleştirdikleri için ceza ve kamu davaları ile karşılaştılar. Bu da medyada oto sansüre neden oldu. Türkmenistan'da tüm yazılı ve elektronik medya devlet kontrolü altına kalmaya devam etti. Makamlar muhalif görüşlülere ve muhalefetin sürgündeki üyelerine ait web sitelerini engellemeyi sürdürdü. İnsan hakları savunucularının yanı sıra gazeteciler de Kazakistan ve Özbekistan'da artan ihlallere maruz kaldılar.

Beyaz Rusya'da kamuya açık etkinlikler yasaklandı ve barışçıl göstericiler gözaltına alındı. Sivil toplum örgütleri kayıt altına girmeye çalışırken çok sayıda engelle karşılaştılar. Öte yandan kayıt altında olmayan örgütler adına yapılan faaliyetler ise suç teşkil etmeye devam etti. 2008 senesinde Moldova'da kabul edilen ilercici bir Toplanma Kanunu'na rağmen, polis ve yerel makamlar barışçıl toplanma özgürlüğü hakkını protesto gösterilerini yasaklayarak, sınırlandırmalar getirerek ve barışçıl göstericileri gözaltına alarak haksız yere kısıtlamaya devam etti.

Pek çok yerde din ve inanç özgürlüğü alanı daha da daraldı. Örneğin Özbekistan'da dini topluluklar sıkı hükümet kontrolü altında kalmaya ve din özgürlüğü haklarından ödün vermeye devam etti. En çok etkilenenler Evanjelist Hıristiyan cemaatleri ve devlet kontrolü altında olmayan camilerde ibadet eden Müslümanlar gibi kayıt altında olmayan grupların üyeleri oldu. Tacikistan'daki yetkili makamlar Müslüman ve Hıristiyan ibadet yerlerini açıklama yapmadan kapatmaya, mallarına el koymaya ve yok etmeye devam etti. Yaklaşık 70 Yehova Şahidi zorunlu askerlik hizmetini yerine getirmeyi vicdani sebeplerle reddettikleri için Ermenistan'da hapis cezasına mahkum edildi.

Çatışma sonrası durumlarda cezasızlık

Eski Yugoslavya'nın topraklarında 1990'lı yıllardaki savaşlar sırasında işlenen suçların cezasızlığının giderilmesi için biraz ilerleme kaydedilse de, yerel mahkemelerin yetersiz çabaları çok sayıda savaş ve insanlık karşıtı suç failinin adaletten kaçmaya devam etmesi anlamına geldi. Örneğin Bosna Hersek mahkemelerindeki tanık destek ve koruma tedbirleri yetersizdi. Bazı olaylarda cinsel şiddet içeren savaş suçlarından hayatta kalanlar adalete erişemedi.

Avrupa Birliği'nin görevlendirdiği bir uluslararası araştırma heyeti, Gürcistan, Rusya ve Güney Osetya güçlerinin 2008 yılındaki savaş sırasında insan hakları ve insani hukuk ihlalleri işlediğini teyit etti ve çatışmanın tüm taraflarının savaşın sonuçlarına yönelik önlem alması çağrısında bulunsa da, hiçbir taraf ihlaller ile ilgili etraflı bir soruşturma yürütmedi.

Uluslararası toplumdan adalet bekleyenler de dahil diğer pek çokları için hesap verilebilirliğe ulaşmak olanaksız kaldı. 2007 senesinde Kosova'da BM ile birlikte görev yapan Romanyalı güçlerin öldürdüğü iki erkeğin akrabaları da, BM'nin plastik mermilerin hatalı kullanımı sonucunda gerçekleşen ölümlerden birlikleri sorumlu tutan dahili soruşturmasına rağmen hala bu durumdaydı. Romanya makamları bu bulgulara cevap vermedi ve Mart ayında Kosova'daki BM Özel Temsilcisi, güvenlik nedenlerine işaret ederek, BM askeri misyonunun Romanyalılarından kurulu Polis Birimi'nin üyelerini adalete teslim etmemesi ile ilgili kamuya açık bir yargılama yapılmasına izin vermedi.

BÖLGESEL GENEL BAKIŞ AVRUPA VE ORTA ASYA

İşkence ve diğer kötü muameleler

Çoğunlukla ırkçılık ve ayrımcılığın tetiklediği işkence ve itiraf almak amacıyla sık sık kullanılan işkence ve diğer kötü muamele mağdurları da sorumlulara hesap sormayan adalet sistemi tarafından çoğu kez ihmal edildi. Avukata hızlı erişim yokluğu, savcıların soruşturmaları aktif bir şekilde yürütmemesi, mağdurların misilleme korkusu, suçlu bulunan polis memurlarına yönelik hafif cezalar ve şikayetlerin izlenmesi ve polisin görevi ciddi biçimde kötüye kullandığı durumları soruşturmak için düzgün kaynak ayrılmış ve bağımsız sistemlerin yokluğu hesap verilebilirliğin önündeki engeller arasındaydı. Bu tür ihmallere Yunanistan, Fransa, Moldova, Rusya, İspanya, Türkiye ve Özbekistan gibi ülkelerde devam etti.

Ancak bazıları için çok uzun zaman beklense de sınırlı bir telafi mevcuttu. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Haziran ayında oybirliği ile verdiği kararda Sergei Gurgurov'un Moldova'da 2005 senesinde işkence mağduru olduğuna hükmetti. Sonraki ay, Moldova Başsavcılık Dairesi Sergei Gurgurov'un, polis memurları tarafından işkence yapıldığını ilk defa söylemesinden yaklaşık dört yıl sonra, bir ceza davası açtı. Başsavcılık Dairesi daha önce ceza davası açılması yönündeki tüm taleplere, Gurgurov'un polis memurlarının yaptığı işkencenin sonucu olduğunu iddia ettiği yaralanmaların Gurgurov'un kendi kendine yaptığını söyleyerek cevap vermişti.

Kadın ve kız çocuklarına yönelik şiddet

Kadınlara ve kız çocuklarına karşı aile içi şiddet bölgenin tamamında, her yaş ve sosyal grupta yaygın olarak sürdü. Ancak kadınların sadece küçük bir bölümü bu ihlali resmi olarak şikayet etti. İntikam korkusu, aileleri için utanç kaynağı olma fikri ve mali güvensizlik sebepleriyle şikayetten vazgeçtiler. Çoğu, failerin yaygın olarak cezasızlıktan yararlandığını bildiği için şikayetin pek bir anlamı olmadığını farkındaydı.

Ancak ne yazık ki yine de [Avrupa'nın] sınırlarındaki pek çokları için insan hakları ihlallerinden korunma gerçeği, söylemin gerisinde kalıyor.

Yerleşik sosyal tutumlar ve geleneksel söylemlerin artışı bölgedeki pek çok yerde 2009 senesinde, aile içi şiddet mağdurlarını korumakta özücü ölçüde yetersiz hizmet sağlanmasına yol açtı. Tacikistan'da sığınma evleri ve yeterli alternatif barınma da dahil bu tür hizmetler esasen neredeyse hiç yoktu. Oradaki kız çocuklar erken ve kayıt dışı evlilikler ile okulu erken bırakma oranlarındaki artış sebebiyle aile içi şiddete karşı çok daha savunmasızdı. Türkiye'deki sığınma evi sayısı, iç hukukun her 50.000 nüfuslu yerleşimde bir sığınma evi olarak belirlediği sayının çok altındaydı. 10 milyon nüfuslu Moskova şehrinde sadece bir tane sığınma evi vardı. Burada 10 kadın kalıyordu.

Kadınlar ayrıca sıklıkla ilgili yetkililerin bu tür tacizi aile içi bir mesele değil de bir suç sayacağı ve o şekilde ele alacağı konusundaki güvenlerini yitirdi. Bu yüzden resmi şikayet oranları fevkalade düşüktü. Bu güven uçurumunun giderilmemesi sadece bireysel vakalarda adaleti engellemedi, aynı zamanda problemin gerçek boyutlarını ve doğasını saklayarak toplum genelindeki bu tür tacizlerin ele alınması çabalarını da sekteye uğrattı.

Belirli gruplar kadınlara karşı şiddet yelpazesinde özellikle daha savunmasız kaldı. Mesela İspanya'daki göçmen kadınlar adalet ve uzman hizmetlerine erişimde ek zorluklar ile karşılaşmaya devam etti. Bosna Hersek'teki cinsel şiddet içeren savaş suçlarından hayatta kalanlar ekonomik ve sosyal haklara erişimden ve hayatlarını yeniden kurtmaları için yeterli telafiden yoksun bırakılmaya devam ettiler. Pek çoğu savaş zamanı tecrübelerinin fiziksel ve psikolojik sonuçlarını çekmeye hala devam ettikleri için iş de bulamıyorlardı.

Ölüm cezası

Süregelen olumlu eğilimin devamı olarak, Rusya Anayasa Mahkemesi Kasım ayında idamlar üzerindeki 10 yıllık moratoryumu uzatma kararı verdi ve ölüm cezasının uygulamadan kaldırılmasına giden yolun geri dönüşü olmadığını söyleyerek, uygulamadan tamamen kaldırılmasını tavsiye etti. Beyaz Rusya'da moratoryum uygulamasının incelenmesi için bir parlamento çalışma grubu kuruldu. Ancak hakimler gizlilik örtüsü altında kalan bir süreç dahilinde – mahkumları ve akrabalarını ölüm cezasının infazı tarihi ile ilgili bilgilendirilmiyordu, akrabalara ceset verilmiyor ve mezar yeri bildirilmiyordu- ölüm cezası mahkumiyeti vermeye devam ettiler. Beyaz Rusya'da ölüm cezasının uygulanmasına işkence ve diğer kötü muamele uygulamalarının itiraf almak için kullanıldığına dair güvenilir kanıtlar ve hükümlülerin etkin temyiz mekanizmalarına erişiminin olmadığı, kusurlu ceza adaleti sistemi eşlik ediyordu.

Sonuç

Avrupa'nın dünyada rakipsiz bir bölgesel insan hakları mimarisi var. Aynı zamanda bir insan hakları feneri olarak gururlu bir itibarı var. Ancak ne yazık ki yine de sınırlarındaki pek çokları için insan hakları ihlallerinden korunma gerçeği, söylemin gerisinde kalıyor.

2009 senesinde Avrupa'nın yükümlülüklerini yerine getirmesi için ortaya çıkan açık bir fırsat AB'nin Lizbon Antlaşması'nın yürürlüğe girmesiydi. Bu, insan haklarının ve temel özgürlüklerin güçlenmesi için yeni olasılıkları açtı: AB Temel Haklar Şartı şimdi AB kurumlarını ve üye ülkeleri (üçü hariç) bağlayıcı ve AB, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne bağlı olmak zorunda.

Avrupa'nın yükümlülüklerini yerine getirmesi açısından ortaya çıkan açık fırsatlardan biri, AB Lizbon Anlaşması'nın yürürlüğe girmesiydi. Bu insan haklarının ve temel özgürlüklerin güçlendirilmesi için yeni fırsatlar yarattı: AB Temel Haklar Şartı tüm üye ülkeler için bağlayıcıdır ve AB'nin, İnsan Hakları Sözleşmesi'ne taraf olması gerekmektedir.

Bu durum insan hakları çerçevesi için memnuniyetle karşılansa da ulusal düzeyde uygulamadaki uçurum sürdü. Bölgedeki ayrı ayrı her devletin, sınırları dahilindeki herkesin, parçası olduğu uluslararası topluluğun garanti altına aldığı insan haklarının tamamından yararlanmasını sağlamak gibi bir birincil yükümlülüğü var. Geçen sene edinilen tecrübe pek çok devletin bu görevi başaramadığını gösteriyor ama aynı zamanda da bedeli ne olursa olsun hakları savunmaktan korkmayan ve sorumlulardan hesap soran cesur insanlardan yoksun olunmadığını da gösteriyor.

BÖLGESEL GENEL BAKIŞ AVRUPA VE ORTA ASYA

Tarihsel bir kararla Peru'nun önceki devlet başkanı Alberto Fujimori Lima, Peru'daki ciddi insan hakları ihlalleri dolayısıyla 25 yıllık hapis cezasına mahkum edildi.

KUZEY VE GÜNEY AMERİKA

BÖLGESEL GENEL BAKIŞ KUZEY VE GÜNEY AMERİKA

Tita Radilla Martinez, “İnsanlar ‘niçin affetmiyorsunuz?’ diye soruyor. Çünkü babama yaptıklarını bana anlatmıyorlar. Öldü mü yoksa yaşıyor mu? ‘Yaraları yeniden deşmek istemiyoruz’ diyorlar. Yeniden deşmek mi? Yara zaten kapanmadı ki – hiçbir zaman kapanmadı,” diyor.

Tita Radilla Martinez’in babası Rosendo Radilla’yı son kez görmesinin üzerinden otuz yıldan fazla bir zaman geçti. Radilla, 1974 yılında zorla kaybedildiğinde 60 yaşındaydı. Sosyal aktivist ve eski bir belediye başkanı olan Radilla, son kez Meksika’nın Guerrero eyaletinde askeri barakalarda görülmüştü.

Ailesinin gerçeğin ortaya çıkarılması ve adaletin yerine getirilmesi konusundaki umutları, Amerikalı Ülkeleri İnsan Hakları Mahkemesi’nin Kasım ayında Radilla’nın zorla kaybedilmesi vakasına yönelik soruşturmanın yeterli düzeyde yürütülmemiş olması gerekçesiyle Meksika’yı kınama kararının ardından yenide canlandı.

Latin Amerika’da askeri rejimlerin hüküm sürdüğü 1960-1980 yılları arasında yüz binlerce insan öldürüldü, zorla kaybedildi, işkence edildi ve çok daha fazlası ise ülke dışında sürgün yaşamına mahkûm edildi. Buna rağmen, sivil ve demokratik seçimlerle iktidara gelen hükümetler henüz işlenen bu suçlar karşısında cezasızlık meselesinin üstesinden gelebilmiş değildi. Aslında tarihin bu karanlık döneminde gerçekleşen ihlallerin hesabının sorulmaması, sürmekte olan şiddeti besleyen politika ve uygulamaların devam etmesine katkıda bulunuyordu. Bu olayların her düzeyde sorumlularının adalet önüne çıkarılmaması, iktidardakilere kendilerinin hukukun üstünde olduklarına dair bir mesaj niteliği taşıyordu.

Bununla birlikte sayıları giderek artan Latin Amerika ülkesi, gerçekler ortaya çıkarılmadan, adalet sağlanmadan ve telafi söz konusu olmadan uzlaşma kavramının içinin boş olacağına biliinciyle, cezasızlık ortamının ortadan kaldırılması konusunda önemli gelişmeler kaydetti. Yakın zamana kadar açılan ceza davalarının ve mahkûmiyetlerin çoğu doğrudan suç işlemiş olan alt düzey personele yönelikti; muhaliflerin ve karşıt görüşlere sahip olanların acımasız bir şekilde yok edilmesinde asıl sorumluluk sahibi olanların adalet önüne çıkarılmasına yönelik ya çok az bir çaba söz konusuydu ya da bu konuda hiç adım atılmamıştı.

2009 yılı içinde birçok soruşturma engellendi veya durduruldu; ailelerin gerçekler, adalet ve telafiler konusundaki beklentileri ve umutları boşa çıktı.

Ancak nisan ayında demokratik bir seçimle iktidarda gelmiş bir kişi ilk kez insan hakları ihlalleri nedeniyle suçlandı. Eski Peru Cumhurbaşkanı Alberto Fujimori, 1991'de işkence, zorla kaybetmeler ve yargısız infazları kapsayan ağır insan hakları ihlalleri gerekçesiyle 25 yıl hapse mahkûm edildi. Bu mahkûmiyet, tüm bölgeye hiç kimsenin hukukun üstünde olmadığını gösterdi. Yargıçlar, suç işleyenler üzerinde etkin bir askeri komuta yetkisine sahip olması gerekçesiyle, eski Cumhurbaşkanı Alberto Fujimori'nin işlenen suçlarda bireysel sorumluluğu olduğu hükmüne vardı.

Alberto Fujimori, o yıl yargılanan yegâne eski lider değildi. Surinamlı eski Cumhurbaşkanı Yarbay Desire Bouterse'nin (1981-1987 yılları) ve 1982 yılının Aralık ayında Paramaribo'daki bir askeri üstte 13 sivil ve 2 subayı öldürmekle suçlanan 24 kişinin yargılanmasına 2009 yılında yeniden başlandı. Eski bir general ve yasadışı bir şekilde Uruguay Cumhurbaşkanı olan Gregorio Alvare (1980-1985 yılları), 1978 yılında 37 aktivistin kaçırılması ve öldürülmesi olayı nedeniyle 25 yıl hapis cezasına çarptırıldı.

Kolombiya'da Devlet Konseyi insan hakları ihlalleri gerekçesiyle bir generalin görevden uzaklaştırılmasını onayladı. General Alvaro Velandia Hurtado ve diğer üç subay, işkence, zorla kaybetmeler ve yargısız infazların yanı sıra, 1987 yılında Nidia Erika Bautista'nın yargısız infaz edilmesine yönelik suçlamalar nedeniyle görevden alındı. Kolombiya aynı zamanda, 1997 yılında 49 sivilin milis güçlerce katledilmesine karışmış olması gerekçesiyle emekli General Jaime Usategui'nin Kasım ayında 40 yıl hapse çarptırılmasına da tanık oldu.

Arjantin'in 1976-1983 yılları arasındaki askeri rejim döneminde, binlerce insanın gözaltında kaybolduğu veya işkence edildiği ya da her ikisine de maruz kaldığı ESMA Donanma Mekanik Okulu, gizli bir gözaltı merkezi hizmeti gördü. Alfredo Astiz'in de içinde bulunduğu on yedi eski ESMA subayı, işkenceler ve aralarında iki Fransız rahibe, bir gazeteci ve "Madres de Plaza de Mayo" adlı insan hakları grubunun kurucusu üç üyenin de bulunduğu cinayetleri kapsayan insan hakları ihlalleri gerekçesiyle en sonunda mahkeme önüne çıkarıldı. Alfredo Astiz, işlenen bu suçlara yönelik ilk kez 1985 yılında mahkûm olmuş, ancak şu an itibarıyla yürürlükten kaldırılmış olan bir genel af nedeniyle yargı süreci durdurulmuştu.

Mayıs ayında Paraguay'daki General Alfredo Stroessner rejimi döneminde İç İşleri Bakanlığı yapmış olan Sabino Augusto Montanaro, sürgünden kendi isteğiyle ülkeye dönmesinin ardından tutuklandı. Montanaro hakkında, siyasi muhalif olarak görülen kişilere yönelik bölgesel işbirliği, Akbaba Operasyonu çerçevesinde işlendiği iddia edilen suçlar da dâhil olmak üzere, insan hakları ihlalleri nedeniyle dava açılması söz konusuydu. Eylül ayında Şili'nin Ulusal İstihbarat Başkanlığı'ndan (DINA) emekli 165 eski ajan, Şili askeri rejiminin ilk yıllarında gerçekleştirilen operasyonlar, işkence ve zorla kaybetmeler gibi vakalar nedeniyle itham edildi.

Geçmişte yaşanan insan hakları ihlallerine yönelik açılan sayıları giderek

artmakta olan sembolik davalara ilişkin önemli gelişmelere rağmen, geçmişte gerçekleşen insan hakları ihlallerinin yüz binlerce kurbanının çoğu açısından adalet henüz uzak görünüyordu. Af yasaları El Salvador, Brezilya ve Uruguay'da insan haklarını ihlal edenlerin adalet önünde hesap vermesi çabalarını aksatmaya devam ediyordu. Bu arada Uruguay'da 1986 yılında çıkan Devletin Yargısal Taleplerinin Zaman Aşımına Uğraması Yasası'nın (Zaman Aşımı Yasası) iptal edilmesi yönünde gerçekleştirilen bir referandumda, yasanın iptali için gerekli çoğunluk elde edilemedi. Ancak referandum konusundaki çalışmalar sırasında Uruguay Yüksek Mahkemesi, 1974 yılında işkence edilerek öldürülen genç bir aktivist olan Nibia Sabalsagaray'ın davasına ilişkin, söz konusu yasanın anayasaya aykırı olduğu yönünde tarihi bir hükme vardı. Bu hüküm, yürütmenin söz konusu yasanın uygulanmasını sınırlaması yönünde mütalaasıyla birlikte, bazı davalarda adaletin sağlanmasına olanak sağladı.

2006 yılında Meksika'nın Oaxaca kentinde insan hakları ihlallerine maruz kalan insanlar, Yüksek Mahkeme'nin dört yıl önce gerçekleşen siyasi krize ilişkin yürüttüğü soruşturmanın sona ermesiyle birlikte biraz daha hızlı seyredecek olan bir dava süreci sayesinde adaletin yerine bulmasına daha yakın olabiliyordu. Yüksek Mahkeme, vali ve diğer üst düzey yetkililerin hukuki bakımdan sorumlu tutulabileceği sonucuna varmasına karşın, bu yetkilileri herhangi bir suçla itham etmedi.

Bu gelişmelere karşın 2009 yılı içinde birçok soruşturma ya tıkanıp ya da durduruldu ve ailelerin gerçekler, adalet ve telafiler konusundaki umutları boş çıktı. Örneğin bir Meksika Federal Mahkemesi, eski Cumhurbaşkanı Luis Echeverria'ya yönelik açılan soykırım davasını kapattı ve Brezilya'da askeri güçler geçmişte gerçekleştirilen ihlallere yönelik mahkeme süreçlerini bloke etmeyi sürdürüyordu. Cumhurbaşkanı Luiz Inacio Lula da Silva, Aralık ayında Üçüncü Ulusal İnsan Hakları Planı çerçevesinde, 1964-85 yılları arasında askeri rejim döneminde gerçekleşen işkenceler, adam öldürmeler ve zola kaybetmelere yönelik bir hakikat komisyonu oluşturulacağını açıkladı. Ordunun baskısının ardından bu önerinin sulandırılabilmesine dair endişeler söz konusuydu.

Bu arada ABD'nin yürüttüğü "teröre karşı savaş" bağlamında gerçekleştirilen insan hakları ihlallerinden sorumlu kişilerin adaletin önüne çıkarılması konusunda çok az ilerleme kaydedildi.

Uluslararası adalet

2009'da Latin Amerika'da dokunulmazlıklara karşı mücadelede ulusal düzeyde yürütülen hukuk mücadelesinin yanı sıra, uluslararası adalet de önemli bir rol oynamayı sürdürdü. Şili, Haziran ayında Uluslararası Ceza Mahkemesi'ni kurarak Roma Statüsü'nü onaylayan son Güney Amerika ülkesi oldu. Bu arada Roma Statüsü'nün 124'üncü Maddesi'nde yer alan, mahkemenin savaş suçlarına ilişkin yargı yetkisine yedi yıllık bir süre için

çekince koyan Kolombiya'da bu süre Kasım ayında sona erdi ve böylece savaş suçları ve insanlığa karşı işlenmiş suçlar konusunda soruşturmalarını yapılabildesinin önu açıldı.

Ocak ayında İspanya Ulusal Mahkemesi 14 Salvadorlu subay ve askeri, insanlığa karşı suç işlemek ve 1989 yılında El Salvador'daki Orta Amerika Üniversitesi'nde altı Cizvit papaz, papazların hizmetçisi ve 16 yaşındaki kızını öldürerek, devlet terörizmi gerçekleştirmek suçlamasıyla dava açtı.

Ağustos ayında Paraguaylı bir yargıç, 1977-78 yılları arasında askeri rejim döneminde 30 kadının yasadışı bir şekilde tutuklanması ve bunu müteakip kadınların çocuklarının ellerinden alınmasındaki rolüne ilişkin suçlamalara istinaden, Arjantin'den eski bir ordu doktoru olan Norberto Bianco'nun iadesini istedi.

Eski Şili Ordu Savcısı General Alfonso Podlech'in, 1970'lerde aralarında eski bir papaz olan Omar Venturelli'nin de bulunduğu dört kişinin zorla kaybedilmesi ile ilişkisi nedeniyle yargılanmasına ise Kasım ayında İtalya'da başlandı. Yine Kasım ayında, bir Amerikan mahkemesi eski Boliviya Cumhurbaşkanı Sanchez de Lozada ve eski Savunma Bakanı Carlos Sanchez Berzain'in, yargısız infazlar da dâhil olmak üzere, insanlığa karşı işlenen suçların doğurduğu hasar nedeniyle hukuk davası açılarak, ABD'de yargılanması için yeterli gerekçenin olduğu hükmüne vardı.

Kamu güvenliği endişeleri

Birçok ülkeyi etkileyen kamu güvenliği sorunları büyük endişelere yol açmayı sürdürüyordu. Cinayet oranları özellikle Meksika, Guatemala, Honduras, El Salvador ve Jamaika'da artmaya devam ediyordu. Latin Amerika ve Karayip'lerin en yoksul topluluklarından milyonlarca insan, şiddet yanlısı çeteler ve buna karşı kolluk kuvvetlerinin baskıcı, ayrımcı ve rüşvetçi muamelelerine maruz kalıyordu. Aynı zamanda başta polisler olmak üzere, güvenlik güçleri çoğu kez yaşamlarını riske sokacak tarzlarda çalışmaya zorlanıyordu.

Organize çeteler faaliyetlerini uyuşturucu kaçakçılığından, insan kaçırma, kadınlar ve çocukları da kapsayan insan ticaretine kadar genişletmiş olması itibarıyla, kayıtdışı göçmenler ve diğer mağdur gruplara yönelik riskler de artmış durumdaydı. Bölgede yer alan ülkelerin hükümetleri bu yeni sorunlara ilişkin veri toplamak ve analiz etmek konusunda her zamanki gibi pek bir şey yapmazken, bu ihlalleri engellemek ve sorumlularını adalet önüne çıkarmak konusunda çok daha az şey yaptı.

Yükselen suçları çözüm konusundaki çabalar, çoğu kez zorla kaybetmeler, işkenceler ve diğer hukuk dışı uygulamalar da dâhil olmak üzere ağır insan hakları ihlalleri suçlamalarıyla gölgelendi. Brezilya, Jamaika, Kolombiya ve Meksika'da güvenlik güçleri yüzlerce yasadışı öldürme olayıyla suçlanıyor, bunların büyük bir kısmı "tutuklanmaya direnirken ölüm" veya güvenlik güçlerini küçük düşürmek üzere tasarlanmış iftiralara gerekçesiyle reddedildi.

2009 yılında bölgede kaydedilen genel silahlanma eğilimi, hâlihazırda kırılğan veya zaten söz konusu olmayan güvenlik koşullarında yaşayan insanlar açısından insan haklarına yönelik potansiyel etkileri bakımından endişelere yol açtı.

Kolombiya ve Meksika, silahlı güçler ve güvenlik güçlerinin insan haklarını ciddi bir şekilde ihlal ettiğine dair raporlara rağmen, ABD'den oldukça kapsamlı güvenlik işbirliği desteği almaya devam etmektedir ve Merida Girişimi (Meksika ve bazı diğer Orta Amerika ülkeleriyle ABD arasında organize suçlara karşı mücadele amacıyla yapılan ve yüklü şekilde finansman sağlanan bir anlaşma) kapsamında bu işbirliğinin daha da artması beklenmekteydi. Bazı ülkeler alternatif kamu güvenliği projelerini teşvik etmekte, kamu güvenliğinin sağlanması için yasadışı yöntemlere karşı çıkmada önemli bir girişim, ancak bunlar çoğu kez beklentileri karşılamaktan uzak kalmakta ve Dominik Cumhuriyeti ve Jamaika'da durumdan etkilenen toplumlar tarafından, acil gerek duyulan kamu güvenliği reformunun daha da gecikmesine yol açması ve toplumların gereksinimlerini karşılamakta başarısız olması itibarıyla eleştirilmektedir.

BÖLGESEL GENEL BAKIŞ KUZEY VE GÜNEY AMERİKA

Çatışmalar ve kriz

2009 yılında bölgede kaydedilen genel silahlanma eğilimi, hâlihazırda kırılğan veya zaten söz konusu olmayan güvenlik koşullarında yaşayan insanlar açısından insan haklarına yönelik potansiyel etkileri bakımından endişelere yol açıyordu.

Kolombiya'da sivil nüfus, 40 yıldır sürmekte olan silahlı iç çatışmanın yükünü omuzlarında taşımayı sürdürüyordu. Çatışmada yer alan tüm taraflar, güvenlik kuvvetleri, milis güçler ve gerilla güçleri, insan hakları ve uluslararası insani yardım sözleşmelerini ihlal etmeyi sürdürüyordu. En az 3 milyon ve belki de 5 milyon insan uzun süredir devam eden silahlı çatışmanın sonucu olarak zorla yerlerinden edildilerdi. Sadece 2009 yılında 286 bine yakın insan evlerinden zorla çıkarıldı. Kadınla cinsel şiddete mauz kalmaya devam etti, topluluklar rehin almalara, zorla kaybetmelere, çocukların zola silah altına alınmasına, ayrımcı saldırılara ve tarafların çıkarları için tehdit oluşturduklarında taciz etmek için ölüm tehditlerine hedef oldular.

Ancak güvenliğin olmaması ve istikrarsızlık sadece Kolombiya ile sınırlı bir sorun değildi. Rahatsız edici bir şekilde Honduras'ta, 2002 yılında Venezuela'da yaşananndan bu yana Latin Amerika'da gerçekleşen ve askerler tarafından desteklenen ilk darbe gerçekleşti. Kasım ayında gerçekleşen seçimlerin ardından patlak veren ve aylar süren siyasi çalkantılar ve istikrarsızlık henüz çözülmüş değildi. Güvenlik güçleri, darbeye karşı çıkan eylemcilere karşı orantısız güç kullanarak, yıldırımaya çalışıp, muhaliflere saldırmaya yanıt verdi. Birkaç medya kurumunun kapanmasıyla birlikte ifade özgürlüğü kısıtlandı. Bu arada kadınlara yönelik şiddet uygulandığı ve ondan fazla cinsiyet değiştiren kadının öldürüldüğüne ilişkin bilgiler söz konusuydu. Tegucigalpa-San Jose Sözleşmesi'nde (uluslararası toplumun gözetimini düzenleyip, sorumluların saptanmasında gerçeklik komisyonu kurulmasını kapsamaktadır) bir aşama kaydedilmedi ve yasadışı bir şekilde iktidara gelen hükümet yılsonu itibarıyla iktidarını sürdürmekteydi.

Kadının kendi yaşam ve sağlık hakkına ilişkin basit yasal olgulara rağmen, mesele [kürtaj] fikirler ve duygusal düzeyde bölünme yaratmayı sürdürdü.

Kıtalararası ilişkiler

Kıtalararası ilişkiler açısından yeni bir dönemin başladığına dair umutlar ve beklentiler, ilk olarak ABD'nin işbirliğine yönelik vaatleriyle desteklenmişti. Başkan Barack Obama Nisan ayında Trinidad'da gerçekleşen Beşinci Güney ve Kuzey Amerika Zirvesi'nde konuşurken, karşılıklı saygı ve yaklaşımlara dayalı yeni bir dönem vaadinde bulunmuştu. Ancak ilişkiler Honduras krizi, ABD'nin Küba politikası ve Kolombiya'nın bazı askeri üslerini ABD'nin kullanımına açması nedeniyle yılsonu itibarıyla gerilmişti. Bazı Latin Amerika ülkeleri arasında (Kolombiya'nın komşuları Ekvator ve Venezuela ile ve Peru'nun komşuları Şili ve Bolivya ile) artan gerilimler, daha büyük bölgesel bir entegrasyona doğru yol alınması çabalarını engelledi.

Ekonomi endişeler - yoksulluk

Özellikle eğitime erişim, gelir düzeyleri, sağlık ve beslenme statüsü, şiddet ve suçlara maruz kalma ve temel toplumsal hizmetlere erişim gibi konularda güney ve kuzey Amerika'daki derin ve süregelen eşitsizlikler varlığını sürdürüyordu.

Bazı Latin Amerika ve Karayip ülkeleri uluslararası finans krizinden başlangıçta korkulduğu kadar derin etkilenmemiş olsa da, 2009 yılında bölgede tahminen 9 milyon insan daha yoksulluğa itildi. Bu durum, ekonomik büyüme sayesinde elde edilen ekonomik yoksulluğu azaltma eğilimini tersine çevirdi. Devletler farklı düzeylerdeki vaatler çerçevesinde nüfusun en savunmasız kesimlerini krizden korumak ve toplumsal hakların gerilemesinden sakınmak üzere önlemler aldı. Ancak Latin Amerika ve Karayip bölgesinde yapılan sosyal harcamalar hala olağanüstü derecede düşük ve bu bölge yoksulluk koşullarında yaşayan insanların karşı karşıya olduğu insan hakları ihlalleriyle mücadele bakımından uzun vadeli politikalarından yoksundu. Bu durumdan en çok etkilenenler, kadınlar, çocuklar ve yerli toplulukları gibi, hâlihazırda en çok ayrımcılığa maruz kalan kesimler oldu.

2009 yılında güvenli bir doğum gerçekleştirmek bölgedeki en zengin kadınlara has bir ayrıcalık olmaya devam etti. Yüksek gelir düzeyine sahip ekonomileri olan ABD ve Kanada da dâhil olmak üzere, tüm ülkelerde daha önce marjinal bir konuma itilmiş olan Afrika kökenli ve Amerikan yerlisi kadınlar, gebelik sırasında yaşanan sorunlardan kaynaklı veya doğumlar sırasında en yüksek ölüm riski taşıyan (ABD'de var olan bu tür eşitsizlikler 25 yıldır devam ediyor) kesim oldu.

Kadın ve kız çocuklarına yönelik şiddet

Kadınlara ve kız çocuklarına karşı yaygın şiddet sürdü. Aile içi şiddet, tecavüz, cinsel istismar, tecavüzle birlikte kadınlara yönelik sakatlama ve cinayet vakalarının sayısı Meksika, Guatemala, El Salvador, Honduras, Nikaragua ve Haiti'de arttı. Başta Nikaragua, Haiti ve Dominik Cumhuriyeti olmak üzere,

birkaç ülkede elde edilen veriler, söz konusu mağdurların yarından fazlasını kız çocuklarının teşkil ettiğini gösteriyor.

Kadınlara yönelik ayrımcılık ve şiddet konusundaki şikâyetlerde özenli soruşturmaların yürütülüyor olmasının altı birkaç uluslararası kurum tarafından da çizildi. Örneğin Amerika Ülkeleri İnsan Hakları Mahkemesi 2001 yılında Chihuahua'da üç kadının kaçırılarak, öldürülmesi olayında yaşanan şiddetin engellenememiş olması veya olayın etkin bir şekilde soruşturulmaması gerekçesiyle Meksika'yı kınadı. Bir dizi ceza hukuku sisteminde özel toplumsal cinsiyet birimlerinin kurulmuş olmasına karşın, Uruguay, Venezuela ve Dominik Cumhuriyeti de dâhil olmak üzere bazı ülkelerde yetkililer, kadınlara yönelik şiddet konusundaki şikâyetlerin düzeyi ile baş edemediklerini teslim etti. Kurbanlara yönelik tıbbi yardım çoğu kez ya yetersiz veya hiç söz konusu olmamakta.

Başta Arjantin, Meksika, Jamaika ve Venezuela olmak üzere, kadın haklarına saygı ve şiddetin önlenmesini güvence altına alacak yasaların uygulanması sürecindeki yavaşlık sürüyordu. Özellikle Karayip bölgesindekiler olmak üzere bazı ülkeler reformlar uyguladı, ancak tecavüz vakalarının her koşulda suç teşkil etmesi yönünde uluslararası insan hakları standartlarına ulaşmada başarısız kaldı.

Tecavüz veya kadın sağlığının risk teşkil etmesi durumunda kürtaj, Kolombiya, Meksika Federal Bölgesi, Küba ve ABD'de erişilebilir ve olanaklıydı. Peru'da kürtajın bazı koşullarda suç teşkil etmesinin kaldırılması yönünde adımlar atıldı. Ancak Dominik Cumhuriyeti ve 17 Meksika eyaletinde gebelikten itibaren yaşam hakkının korunmasına yönelik uygulanan anayasal reformlar, bu adımların kürtajın bütünüyle yasaklamasına yol açması endişesini arttırdı. Kürtajın her koşulda bütünüyle yasak olması durumu Şili, El Salvador ve Nikaragua'da sürdürdü.

Kadının kendi yaşam ve sağlık hakkına ilişkin basit yasal olgulara rağmen, mesele fikirler ve duygusal düzeyde bölünme yaratmayı sürdürüyor. Kürtaj gerçekleştiren sağlık çalışanları ve kampanya yürütenlerin tehdit altında olması durumu devam ederken, ABD'de bu nedenle bir doktor öldürüldü.

Daha olumlu bir gelişme ise, lezbiyen, eşcinsel, biseksüel, travesti ve transseksüel bireylerin (LGBT) haklarının onaylanmasına ilişkin bazı adımların atılmış olması. Meksika kenti eşcinsel evliliklerini meşrulaştırarak, çığır açan bir yasayı kabul etti. Ancak Jamaika ve Guyana gibi Karayip ülkelerinin yanı sıra, Honduras, Peru ve Şili kendi LGBT topluluklarını taciz veya tehditler karşısında korumada başarısız oldu.

Yerli Halklar

Yerli Halklara yönelik ayrımcılık tüm bölgede gerek sistemik, gerekse sistematik olarak varlığını sürdürdü. Yerli halkların haklarını korumak konusundaki söyleme karşın, aynı düzeyde kararlı adımlar atılmadı. Petrol,

BÖLGESEL GENEL BAKIŞ KUZEY VE GÜNEY AMERİKA

kerestecilik ve diğer kaynaklara ilişkin dağıtılan lisanslar konusunda yerli halkların haklarının dikkate alınmasında genel bir başarısızlık söz konusuydu. Yaşamlarına etki edecek meseleler konusunda yerli halkların özgürce, önceden ve bilgilendirilerek rızasının alınmasına dair hususlar, Birleşmiş Milletler'in 2007 yılı tarihli Yerli Halkların Hakları Deklarasyonu'nda tanımlanmaktadır. Uluslararası Af Örgütü, Kanada, Peru, Arjantin, Şili ve Paraguay'da yetkililerin kalkınma projelerinde bu hakların gözetilmesinin güvence altına alınması konusunda süreçlerin sağlıklı bir şekilde oluşturulmasında başarısız kaldıklarına ilişkin bazı vakaları belgelemiştir.

Örneğin Kanada'da muazzam ölçüde petrol ve doğalgaz çıkarılmasına ilişkin gelişmeler, Lubicon Cree yerlilerinin rızası alınmadan sürdü. Bu durum, yerlilerin geleneksel topraklarını kullanmasını sınırlarken, kötü sağlık hizmetleri ve yüksek yoksulluk düzeyine de katkı sağlamaktadır.

Tüm bölgede yerli halklarının atalarından kalan topraklardan tahliye edilmesi vakaları kaydedilmiştir. Yerli liderlere ve topluluk üyelerine yönelik sindirme ve şiddet olayları yaygın.

Bolivya'da şubat ayında yürürlüğe giren yeni anayasa, ülkedeki yerli halkların kimliklerinin merkezi önemi ve oluşturduğu çeşitlilik beyan edilerek, yerli topluluklarının yargı yetkisini ülkede uygulanan yargı sürecinin düzeyine çıkaran bir reform için çerçeve oluşturuldu.

Bölgede tüm yerli halklar yıl boyunca toplumsal, medeni, ekonomik, kültürel ve siyasi haklarının artırılması yönünde kampanya yürüttü. Yerliler çoğu kez sindirme, taciz, aşırı güç kullanımı, düzmece suçlamalar ve tutuklanmalarla karşı karşıya kaldı. Meksika'da Queretaro'da bir yerli kadın yılsonu itibariyle serbest bırakılmasına karşın, uydurma suçlara dayandırılan davalarının yeniden görülmesine ilişkin sonucu bekleyen iki kadının hapis cezası devam etmekteydi. Peru'da yerli liderler, çok sayıda kişinin yaralanması ve 23 polis memuru da dâhil, 33 kişinin ölümüyle sonuçlanan, yüzlerce yerli tarafından trafiğe kapatılan yolun açılmasının ardından herhangi bir kanıt gösterilmeden isyan, isyana kışkırtmak ve devlet aleyhinde faaliyet suçlamalarıyla karşı karşıya kaldı. Kolombiya'da yetkililer sık sık yerli topluluklar ve liderlerine gerillalarla bağları olduğu iddiasıyla sahte suçlamalar yöneltmektedir.

Terörle mücadele ve güvenlik

Yeni ABD yönetiminin, son yedi yıl içinde uluslararası insan haklarının korunmasına zarar veren politikaların bazılarının kapsamlı bir şekilde değiştirilmesi vaadinde bulunduğu görülüyordu. Örneğin, CIA'nin gizli gözaltı programının sona erdirilmesi ve bu programı desteklemek üzere hazırlanan yasal fikirlere dair bazı bilgilerin yayımlanması memnuniyetle karşılandı. Ancak, henüz vaatlerin tümü gerçekleştirilmiş değildi. Başkan Obama'nın göreve geldiği ikinci gün açıkladığı Guantánamo'daki gözaltı tesisinin

Geçmişte vuku bulan sembolik bir dizi insan hakları ihlallerine yönelik ilerleme kaydedilmiş olmakla birlikte, bölgedeki cezasızlığın güvence altına alınmasına katkı sağlayan yasal, yargı yetkisine dayanan ve siyasi engeller 2009 yılında da aşılamadı.

kapatılması vaadi, aradan geçen bir yıl zarfında iç siyasetin tutukluların insan hakları konusunu gölgede bırakmasıyla birlikte gerçekleşmedi. Yeni yönetimin Guantánamo'daki bazı tutukluların sivil federal mahkemelerde yargılanmasına ilişkin olumlu adımı, geriye kalan tutukluların yeniden askeri komisyonlara havale edilmesi kararıyla gölgelendi.

Bu arada Afganistan'daki Bagram hava üssündeki tutuklamalar, eski yönetim döneminde olduğu gibi sürüyor ve ABD, hesap verilebilirlik ve 2001 yılının Eylül ayından bu yana yürütülen terörle mücadele bağlamında gerçekleşen insan hakları ihlallerine çözüm üretilmesi konusundaki yasal yükümlülüklerini yerine getirmede başarısız oldu.

Ölüm cezası

ABD'de yıl boyunca 52 ölüm cezası infazı gerçekleşti. Bu, 2006 yılından bu yana en yüksek infaz sayısı olsa da, infazların zirve yaptığı 1990'lı yıllara göre yine de oldukça düşüktü. ABD'de 1977 yılından bu yana gerçekleştirilen infazların yarıdan fazlasından sorumlu olan Teksas ve Virginia'da bile ölüm cezasına mahkum etme eğilimindeki düşüş sürüyordu. Bundan 15 yıl kadar önce verilen 300 ölüm cezası mahkumiyetine karşın, geçtiğimiz yıl toplam 100 kişi ölüm cezasına mahkum edildi. Mart ayında New Mexico, ölüm cezasını kaldıran 15'inci eyalet oldu, ancak bundan üç ay sonra, Connecticut Valisi, eyaletin yasal düzenlemesindeki benzeri bir girişimi veto etti.

Bahama Adaları, Guyana ve Trinidad ve Tobago'da ölüm cezaları verilmiş olmasına karşın, herhangi bir ölüm cezası infazı gerçekleşmedi.

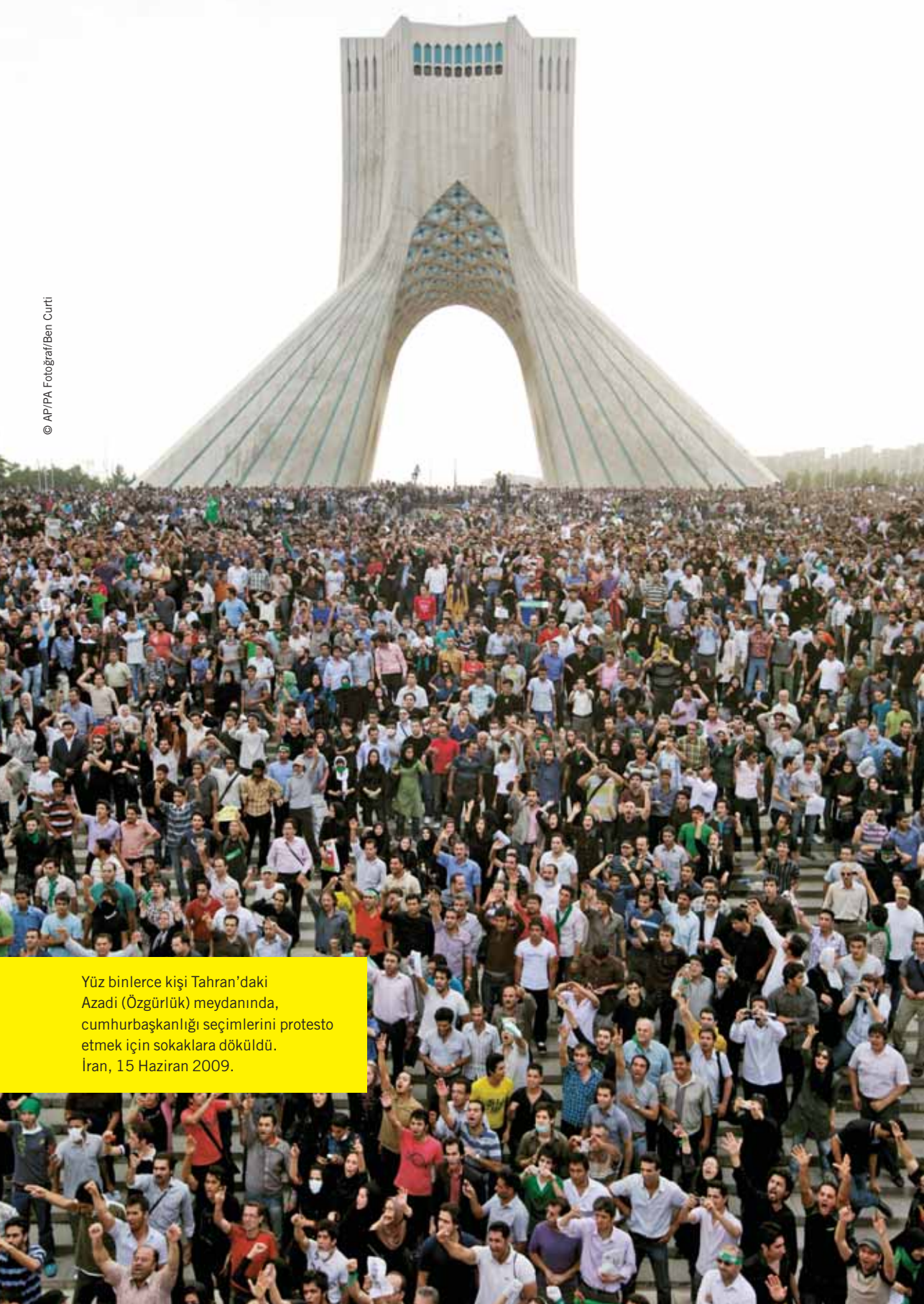
Sonuç

Geçmişte vuku bulan sembolik bir dizi insan hakları ihlallerine yönelik ilerleme kaydedilmiş olmakla birlikte, bölgedeki dokunulmazlığın güvence altına alınmasına katkı sağlayan yasal, yargı yetkisine dayanan ve siyasi engeller 2009 yılında da aşılamadı.

Bununla birlikte tüm bölgede insan hakları ihlallerinin mağdurları, mağdurların aileleri ve bu insanları destekleyen insan hakları savunucuları, kendilerine yönelik sindirme çabaları, tehditler ve tacizlere karşı meydan okumayı sürdürürken, hükümetlerin ve silahlı güçlerin gerek ülkedeki gerekse uluslararası düzeydeki insan hakları standartlarına ilişkin yükümlülüklerini yerine getirmeleri konusunda aktif kampanyalar yürüttü.

Tita Radilla Martinez, Meksika hükümetinin tüm insan hakları vakalarında askeri mahkemelerin yargı yetkisinin sona erdirilmesini içeren Amerika Ülkeleri Arası Mahkemesi'nin kararına uymasını, böylece zorla kaybetmelerin, babası ve aynı durumdaki yüzlerce diğer kişi hakkındaki gerçeklerin artık ortaya çıkarılmasını talep etti. Bu kişilerin adalete ihtiyacı var. Artık retorik zamanı geride kaldı.

BÖLGESEL GENEL BAKIŞ KUZEY VE GÜNEY AMERİKA

Yüz binlerce kişi Tahran'daki Azadi (Özgürlük) meydanında, cumhurbaşkanlığı seçimlerini protesto etmek için sokaklara döküldü. İran, 15 Haziran 2009.

ORTA DOĞU VE KUZEY AFRİKA

BÖLGESEL GENEL BAKIŞ ORTA DOĞU VE KUZEY AFRİKA

***“Üzerine şöyle yazan fotokopi edilmiş bir kağıt gösterdiler:
'Seçimlerden bu yana bazı insanlar kaos ve karışıklık yaratmak istiyor.
Örgütçüleri ve işbirlikçileri tespit etmek için... hızlı davranılması
istendi.' Benim için garipti. Sordum, 'Bunun benle ilgisi ne?' Bunun genel
bir yetki olduğunu söylediler. Sonra beni bir arabaya soktular.”***

İranlı bir insan hakları savunucusu olan Shiva Nazar Ahari 14 Haziran tarihinde gözaltına alındı. İstihbarat Bakanlığı görevlileri tarafından gözaltına alınması ile ilgili anlattıkları.

Sene İsrail askeri jetlerinin yüzlerce Filistinli sivilin öldüğü 22 günlük bir çatışmanın parçası olarak Gazze'yi dövmeleri ile açıldı ve İran'da binlerce göstericinin yeniden tartışmalı başkanlık seçimlerinin sonucunu ve ardından muhalefetin acımasızca bastırılmasını protesto etmek için sokaklara çıkmasına karşı baskının artması ile kapandı.

İki olay da, kendi farklı yollarından eğer insan hakları ihlallerinin uzun devreleri sona erdirilecekse hesap verilebilirliğin gerekliliğini göstermekteydi. İkisi de böylesi bir hesap verilebilirliğe ulaşmanın önündeki engelleri de gösteriyordu. Gazze çatışmasının ardından güvenilir bir BM araştırması çatışmanın tarafları, İsrail ve Hamas'ın savaş suçları ve olasılıkla insanlığa karşı suçlar işlediklerini ve her ikisini de güvenilir soruşturmalar yapmaya ve bu suçları işleyenlerin hesap vermesini sağlamaya çağırdı ama her ikisi de sene sonunda bu yönde adımlar atmadı.

Bu arada İranlı yetkililer tutuklulara tecavüz edilmesi ve işkence yapılması iddialarını soruşturmaktan çok üstlerini kapatmaya çalışıyor gibi göründü. Aynı zamanda uluslararası yasanın kendilerine verdiği yükümlülüklerle insan hakları ihlallerini soruşturmak ve sorumlularının hesap vermesini sağlamak yerine kendi güçleri tarafından gerçekleştirilen öldürmelerin kendilerine karşı konuşanlar tarafından yapıldığını anlatmaya çalıştı. İhlallerin mimarı olarak saklamaları gereken çok şey vardı.

Gazze ve İran'da olan olaylar aynı zamanda en keskin biçimde Orta Doğu ve Kuzey Afrika'da milyonların karşı karşıya olduğu devam eden güvensiz ortamı resmediyordu.

Eski senelerde olduğu gibi 2009 yılında da derin kökleri olan politik, dini ve etnik ayrımlar, hoşgörüsüzlük, adaletsizlik ve şiddetli çatışma biçimleri yarattı ve insan hakları üzerine konuşanlar veya reformlar yapılmasını isteyenler bunu çok sık kendilerini tehlikeye atarak yaptı. Bu bölünmeler ve gerginlikler 2009 yılında bölgeye yabancı müdahalesi, özellikle de yabancı askeri güçlerin varlığı ve küresel ekonomik krizin etkisi ile daha da arttı.

Çatışmalar ve güvensizlik ortamı

Sene başında Gazze ve güney İsrail'deki kısa ve keskin çatışma her iki tarafın da ölenlerin ya da yaralananların büyük çoğunluğunu oluşturan sivililerin yaşamlarına karşı katı bir duyarsızlıkla belirlendi.

Aynı şekilde Irak'ta, etraflarındaki kargaşaya rağmen günlük hayatlarına devam etmeye çalışan, Irak'ın büyük kısmını kavramış olan uluslararası çatışmanın en ağır kısmını yüklenen insanlar, sivilerdi. Sonuç olarak orada ölenlerin sayısı 2009 yılında eski yıllara göre düştü ama buna rağmen sayısız sivil öldü. Birçoğu hedeflerini mümkün olan en çok sayıda sivil öldürmek veya yaralamak için seçer gibi görünen ve sekte düşmanlığı körükleyen gölgeler içindeki silahlı gruplar tarafından gerçekleştirilen Bağdat ve diğer şehirlerde patlayan bombalarla öldü. Diğerleri Irak parlamentosunda temsil edilen silahlı milisler tarafından kaçırıldı ve öldürüldü.

Yemen'de binlerce sivil evlerinden çıkarıldılar, sayıları 2009 yılının sonunda 200.000'e yaklaşıyordu ve bilinmeyen bir miktarı hükümet güçleri ile 2004 yılında öldürülen Şii din adamının yandaşları arasında yeniden başlayan ve daha da yoğunlaşan savaşın ortasında kalarak öldü. Sa'da bölgesinin kuzey kısmında olan çatışma askeri birlikleri Şii asilerle çatışmaya giren komşu Suudi Arabistan'a da sıçradı. Bu arada Yemen hükümeti ülkenin ekonomik sıkıntılarının kendilerine yıkıldığını iddia eden güneydeki büyüyen huzursuzluğa ve protestolara karşı baskıcı yöntemlere başvurdu.

Görünüşe bakılırsa El Kaide ile müttefik olan gruplar da dahil silahlı gruplar tarafından yapılan saldırılar Cezayir ve Mısır gibi devletlerde sivilleri öldürdü. Bu tür saldırılar ve şüphelilerin tutuklanması dalgaları bölgede ki güvensizlik ortamına katkıda bulundu. Ayrıca hükümetlerin barışçı muhalefetlerde dahil olmak üzere muhalefetlere karşılık olarak temeldeki politik, ekonomik ve sosyal şikayetleri ele almak yerine baskı ve insan haklarını ihlal etmeye başvurduğunu gösteriyordu.

Muhalefete baskı

Eğer bunlar en aşırı belirtildiyse, bölgeyi kaplamış olan politik güvensizlik aynı zamanda hükümetlerin barışçı eleştirilere ve muhalefete bile hoşgörüsüzlüğünde de ortaya çıktı. Libya, Suudi

Birçok ülkede hükümet politikalarını veya insan hakları sicilini sorgulamaya cüret eden veya cesareti olanlar kendilerini devlet düşmanı olarak damgalanmış olarak buldular.

Arabistan ve Suriye gibi devletlerde otoriter hükümetler özgür konuşmaya, bağımsız politik çalışmaya neredeyse hiçbir alan bırakmadılar. Libya'da küçük bir açılma vardı ve Uluslararası Af Örgütü'nün beş yıldır ilk defa ziyaret etmesine izin verildi ama ifade, toplanma ve örgütlenme özgürlükleri hakları sertçe sınırlandırılmaya devam etti.

Mısır'da hepsi sivil olan Müslüman Kardeşler'in liderleri 2008 yılında bir askeri mahkemede adil olmayan bir yargılamanın sonucunda hapis cezalarına mahkum oldular ve cezaları onaylandı. Resmen yasaklı olan ama yaygın bir desteğe sahip olan örgütleri ve üyeleri taciz edilmeye ve tutuklanmaya devam ettiler. Batı Yakası'nda El Fetih'in yönetimindeki Filistin otoritesi Hamas taraftarlarına baskı yaptı, Gazze'de fiili Hamas yönetimi El fetih taraftarlarını hedef aldı, her iki bölgede de tutuklular işkence gördü kötü muameleye uğradı ve muhalif gruplar arasındaki silahlı çatışmalarda kenarda seyir olanlar öldürüldü ve yaralandı.

Bu arada Fas yetkilileri giderek 1975 yılından beri Fas tarafından yönetilen Batı Sahra'nın bağımsızlığını savunanlara ve Sahrawi insan hakları savunucularına karşı daha hoşgörüsüz oldu. Kasım ayında Aminatou Haidar'ı vatandaşlığını reddettiği iddiası ile kısa süreliğine Kanarya Adalarına yolladılar ve ancak bir ay boyunca açlık grevi yapıp yaşamını insani hakları için tehlikeye soktuktan sonra uluslararası baskı artınca yumuşayıp Laayoune 'daki evine geri dönmesine izin verdiler.

Bir çok ülkede hükümet politikalarını veya insan hakları sicilini sorgulamaya cüret eden veya cesareti olanlar kendilerini devlet düşmanı olarak damgalanmış olarak buldular ve tutuklandılar veya hapis cezalarına mahkum edildiler.

Suriye'de insan hakları avukatı Muhannad al-Hassani politik şüphelileri yargılayan adı kötüye çıkmış bir özel mahkemenin eksikliklerini açığa çıkardığı için Temmuz ayında tutuklandı ve 15 yıllık olası bir hapis cezası ile karşılaştı. Resmi Baro tarafından avukatlık mesleği yapması yasaklandı. Deneyli bir politik aktivist ve avukat Haytham al-Maleh, 78 yaşında olmasına rağmen bir TV görüşmesinde yaptığı yorumlardan dolayı aynı şekilde olası bir 15 yıl hapis cezası ile karşı karşıya kaldı.

Bazıları yaşamları ile ödediler. Libya'da uzun süredir hükümeti eleştiren Fathi el-Jahmi beş yıllık tutukluluk süresinin sonunda ölümünün kaçınılmaz olduğu açık hale gelince gecikmiş bir tıbbi tedavi için Ürdün'e uçtu, yaklaşık iki hafta sonra öldü.

İfade özgürlüğü ve medya

Bölgenin bir çok ülkesinde medya yakın takip altındaydı. Editörler ve gazeteciler yazılı ve yazılı olmayan kuralların içinde hareket etmek

İşkence ve diğer kötü muameleler salgın olarak cezasızlık ortamında gerçekleşmeye devam etti.

zorundaydı, yöneticileri, ailesini ve yakınlarını eleştirmek, resmi yozlaşma ve yetkililerin diğer güç ihlalleri gibi tabu konulardan uzak durmak zorundaydı. Alternatif taciz, tutuklama veya hakkında kara çalma iddiası ile dava açılmasıydı. Sadece ana medya böyle sorunlarla karşılaşmadı. Örneğin Mısır'da, Suriye'de yetkililer blogcuları yazdıkları nedeniyle gözaltına aldılar ve mahkum ettiler ve bütün bölgede devlet yetkilileri çıkarlarına ters düştüğüne inandıkları yorum ve haberler nedeniyle internet sitelerini yasakladılar.

İran'da Haziran başkanlık seçimlerini izleyen aylarda bu en aşırı uca çekildi; yetkililer gerçeklerin ortaya çıkmaması için telefon ve e-posta haberleşmesini özellikle de cep telefonları ile çekilen gangster tipi paramiliter Basij örgütünün ve hükümetin kolluk kuvvetlerinin göstericilere karşı vahşi saldırılarını gösteren resimleri kestiler.

Tunus'ta yetkililer joker ithamları kendilerini eleştiren bazılarına karşı kullanırken aynı zamanda da medyayı diğerlerini karalamak için manipüle etti. Hedeflenenler için yasa hiçbir koruma sağlamadı. Ülkedeki ana gazeteciler sendikası daha fazla medya özgürlüğü talep edince liderliği devrildi ve yeni bir yönetim işbaşına geldi ve başkanın görülmemiş bir biçimde beşinci kez seçilmesini savundu. İnsan hakları savunucuları hükümetin uluslararası alanda haklara dost görüntüsü verme çabasına rağmen Tunus yetkililerinin süre gelen tacizlerine, baskıcı takibe ve diğer hak ihlallerine uğradı.

Kamu 'güvenliği'

Mısır ve Suriye'de yetkililer onlarca yıldır süren ve güvenlik güçlerine şüphelileri işkence ve diğer kötü muamelelere uğramalarına olanak veren koşullarda gözaltına alma ve tutuklama, tecrit tutuklu olarak tutma gibi olağanüstü güçler veren olağanüstü hali korudu. İsrail Filistinlilere karşı Batı Yakası'nda askeri bir yasayı uygulamaya devam ederken Gazze'deki Filistinliler İsrail yasalarına karşı sorumlular ve bu onla daha da az haklar vermekteydi.

Bütün bölgede hükümetler güvenlik güçlerini devlet güvenliğini koruma ve kamuya yönelik tehlikeleri engelleme adına olağanüstü yetkilerle donatıyor ama daha sonra bu güçler daha fazla açıklık çağrılarına rağmen partizan politik çıkarları ve iktidarı korumak için kullanılıyordu.

Dolayısıyla işkence ve diğer kötü muameleler salgın olarak kaldı ve çok zaman cezasızlıkla yapıldı. Bütün bölgede politik şüphelilerin tecrit tutukluluğu ortak uygulama ve sıkça haftalarca ve hatta bazen aylarca gizli, açıklanmamış cezaevlerinde "itiraf" etmeleri, kendileri ile ilişki başkalarını tehlikeye sokmak için isimlerini vermeleri, ihbarcı olmaları ve basitçe terörize etmek için işkence edilip ve kötü muameleye uğradılar. Böylesi birçok tutuklu daha sonra çoğu zaman prosedürleri

önceden tarif edilmiş olan uluslararası adil yargılama standartlarına uymayan, rutin olarak işkence şikayetlerini görmemezlikten gelen ve zorla alınan “itirafları” temelinde mahkum eden özel mahkemelere çıkarıldı.

İran’da yetkililer başkanlık seçimlerinin resmi sonuçlarına karşı patlayan yaygın protestolara önderlik etmekle suçlananları cezalandırmak için 20’ince yüzyılın en totaliter rejimleri ile ilişkilendirilen mahkemeleri anımsatan bir dizi “şov mahkeme” düzenledi.

Suudi Arabistan’da hükümet 300’den fazla insan terörizm bağlantılı suçlardan ceza aldığını ilan etti ama gizli yapılan, dışarıdan gözlemcilere kapalı ve hatta avukatlara dahi kapalı olan mahkemeler hakkında hiçbir bilgi vermedi. Bir ölüm cezası mahkumiyeti verildiği söylendi, diğerleri 30 yıla kadar hapis cezalarına mahkum edildi.

Bölgedeki birçok hükümet ölüm cezasını hem Şeriat Yasası’nın gerektirdiğini hem de suça caydırıcı olduğunu ve kamu güvenliğini garanti ettiğini söyleyerek yaygın olarak kullandı, bir miktar başka ülkede yetkililer ölüm cezası infazlarını gerçekleştirmedi. Başlıca suçlular çok zaman yasal sürecin uluslararası adil yargılama standartlarının altında kalan yargılamalardan sonra çok sayıda ölüm cezası infazının gerçekleştiği İran, Irak ve Suudi Arabistan’dı. Üstelik İran’da 18 yaşından küçükken işledikleri suçlardan dolayı küçük yaşta suçlular da ölüm cezasına mahkum edildi. Bunların zıddı olarak Cezayir, Lübnan, Fas ve Tunus gibi ülkeler ölüm cezası vermeye devam etmesine rağmen ölüm cezalarına son vermek doğrultusundaki uluslararası yönelimi takip ederek fiili moratoryumları sürdürdüler ve son yıllarda hiçbir ölüm cezası infazı olmadı.

Ekonomik endişeler – barınma ve geçim kaynakları

Yeni ABD yönetiminin Orta Doğu barış sürecini yeniden canlandırmak için bir moment inşa etme çabalarına rağmen İsraililer ve Filistinliler arasındaki bölünme 2009 yılında sadece “Dökme Kurşun” Operasyonu’nun yarattığı ölümlerden ve tahribattan değil ama aynı zamanda İsrail’in Gazze Şeridi’ne uyguladığı sürekli ablukadan dolayı da daha derinleşti.

2007 yılının Haziran ayında başlayan abluka yaklaşık bir buçuk milyon Filistinliyi Gazze’nin kısıtlılığında izole ederken, temel ihtiyaç maddelerinin ithal edilmesini de büyük ölçüde sınırlayarak dünyanın geri kalanından koparak sürdü. Gazze’nin bu gereksiz sıkıntılı durumunda acı çekenlerin sağlığı ve eğitimi ve imha edilmiş sanayisi ve geçim kaynakları ciddi ölçüde engellenmiştir. Filistinli silahlı grupların İsrail’e roket atmalarını engellemek için başlayan abluka hakların çiğnenmesinden, Gazze’nin bütün nüfusunun kolektif olarak

BÖLGESEL GENEL BAKIŞ ORTA DOĞU VE KUZEY AFRİKA

cezalandırılmasından başka bir şey değildi. Kolayca ön görülebileceği gibi roket atmanın sorumlusu olan silahlı militanları değil en fazla en saldırıya açık olanları, çocukları, yaşlıları, evsizleri ve Gazze'nin dışında tıbbi bakıma ihtiyacı olanları, hastaları etkiledi.

Gazze ablukası ve İsrail'in evleri yıkması, yol kontrol noktaları ve hareket sınırlaması gibi Batı Yakası'ndaki politikaları Filistinlilerin sanki planlanmış gibi fakirleşmesine neden oldu. Bölgede diğer yerlerde milyonlarca insan kayıt dışı yerleşim bölgelerinde, gecekondualarda değişik derecelerde yoksulluk içinde yaşadı. Örneğin Kahire Büyük Şehirde bir çok kişi Mısır yetkililerinin sürekli olarak kaya düşmesi veya yüksek gerilim kablolarının olması gibi nedenlerle "güvensiz" olarak tespit ettikleri yerlerde yaşıyorlardı. Buralarda oturanlar ya hiç ya da yetersiz danışılarak zorla tahliye ile karşı karşıyaydılar. 2008 yılında 100 kişiyi öldüren bir kaya kayması sonucu yeni evlere yerleştirilenler yeni ikametgahlarında evlerinin toprak mülkiyetine sahip değillerdi.

Ayrımcılık

Bütün bölgede kadınlar ve kız çocukları yasal ve diğer ayrımcılıklarla karşılaşmaya devam etti ve eğitim, sağlık ve politik katılım gibi haklarına kullanmasına izin verilmedi. Çoğu ülkelerde aile ve kişisel statü yasalarında kadınlar yasal olarak miras, boşanma ve çocuklarının vesayeti gibi konularda erkeklerden daha aşağı bir durumdaydı ve bu onların aile içinde veya cinsiyetlerinden dolayı şiddete maruz kalmaları karşısında onları yetersiz korumaktaydı. Irak, Ürdün ve Suriye gibi ülkeler kadınlara yönelik şiddet uygulayan erkekleri eğer "bir öfke anında", veya aile "namusunu" korumak için yapıldıysa ceza almaktan koruyan yasaları korudular; Suriye'de başkan Temmuz ayında dışı akrabalarını bu temellerde öldüren veya yaralayan erkeklerin en az iki yıl hapis cezası almasını öneren bir kararname çıkarması bir ilerlemeyi gösteriyordu. "Namus" cinayeti olarak bilinen öldürmeler Ürdün, Filistin Otoritesi ve Suriye'de iddia edildi. Irak'ta kadınlar katı ahlak kurallarına uymadıkları için saldırıya uğradı ve kadın tutuklular bir parlamento komisyonuna tutuklulukları sırasında kendilerine tecavüz edildiğini söyledi. İran'da yetkililer kadın insan hakları savunucularını ve kadınlara yönelik ayrımcılığı sona erdirmeye yaygın kampanyasını yöneten kadınları hedef almaya devam etti.

Ancak 2009 yılında bazı ilerlemeler de oldu. Kuveyt'te 2005 yılında kadınlara oy ve seçilme hakkı verilmesinden sonra ilk defa dört kadın doğrudan parlamentoya seçildi. Suudi Arabistan'da kadınların eğitimi için ilk kadın hükümet bakanı atandı. Yemen'de yasa yabancılarla evli Yemenli kadınların vatandaşlık haklarını çocuklarına geçirebilmelerine izin verdi ama kız çocuklarının erken ve zorla evlendirilmesi iddiaya göre yaygın olmaya devam etmesine ve Yemen'in yüksek düzeydeki

Kadınlar ve kız çocukları yasal ve diğer ayrımcılıklarla karşılaşmaya ve haklarına erişim fırsatları reddedilmeye devam etti.

BÖLGESEL GENEL BAKIŞ ORTA DOĞU VE KUZEY AFRİKA

anne ölümlerine katkıda bulunuyor olmasın rağmen kız çocukları için evlenme yasağının yükseltilmesi önerisi bekliyordu. Katar, Haziran ayında Kadınlara Yönelik Her Türlü Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılması Sözleşmesini kabul ederken Cezayir ve Ürdün sözleşmeye olan bazı eski rezervasyonlarını kaldırdı ama diğerlerini korudu ve dolayısıyla cinsel ayrımcılığı sona erdirmeye aracı olarak Sözleşme'nin özüne katılmamaya devam etti.

Körfezin petrol ve gaz zengini devletlerinde çoğu Asya'dan göçmen işçilerin emekleri ulusal ekonomilerin temelini oluşturdu ve dünyanın en uzun gökdeleninin inşasını ve Dubai'de Aralık ayında büyük bir karnavalın ortasında açılmasını sağladı. Önemli katkılarda bulundular ama insan haklarına gelince kalabalığın en dibin delerdi: taciz edildiler, istismar edildiler ve sıkça zenginlerin görüşlerinin dışında çok kötü koşullarda yaşadılar. Körfezde ve Lübnan gibi ülkelerde hemen hemen hepsi kadın olan en altta göçmen aile içi hizmet verenler vardı. İnşaat ve diğer sanayide göçmen işçiler için var olan zayıf çalışma yasalarından bile dışlanmışlardı. İstismara ve tacize en açık olanlardı, yabancı, korunmasız işçi ve kadın olarak üçlü bir ayrımcılığa uğruyorlardı.

Bütün bölgede yabancı göçmenlerin durumu ciddi endişelere yol açtı. Avrupa'ya gitmek ve burada iş bulmak isteyen binlerce Sahra altı Afrika'dan gelen şüpheli kayıt dışı göçmen Cezayir, Libya ve diğer ülkelerde kısaca tutuklandı veya hemen sınır dışı edildi; bazıları iddialara göre dövüldü ya da taciz edildi. Mısır güvenlik güçleri en az 19 göçmeni İsrail'e geçmek isterken vurarak öldürdü ve 64'ünü orada insan haklarının tehlikede olduğu belli olmasına rağmen zorla Eritreye geri yolladı. Cezayir kendi vatandaşlarının ve yabancıların ülkeden "caiz olmayan" çıkışları suç haline getirdi. İsrail parlamentosunda bir yasa taslağı İsrail'e yasadışı giren yabancılara çeşitli cezalar veriyordu, en ağır ceza bazı özel uluslara veriliyordu.

Mülteciler ve sığınmacılar hakları olan korunmayı çok nadiren aldı. Lübnan'da uzun süredir var olan yaygın Filistinli mülteci toplumunun yeterli konut, iş ve diğer ekonomik ve sosyal haklarını gerçekleştirmeleri yadsındı; Nahr al-Bared kampından 2007 yılındaki savaş nedeniyle kaçan binlercesi savaşın bitmesinden iki yıldan fazla bir zamandan sonra bile hala eski evlerine dönemiyorlardı. Ayrıca binlerce olduğu tahmin edilen resmi belgeleri olmayan mültecilerin, "Nüfus Kağıtsızlar"ın, durumlarını kolaylaştırmayı amaçlayan süreç Lübnan güvenlik yetkililer tarafından durduruldu.

Kadınlar, göçmenler, sığınmacılar: 2009 yılında ayrımcılık ve şiddetten acı çekenler sadece bunlar değildi. İran, Irak ve diğer devletlerde etnik ve dini azınlıklar ayrımcılığa ve şiddetli saldırılara uğradı. Suriye'de binlerce Kürt fiili olarak devletsiz ve Kürt azınlık

aktivistleri tutuklandı ve mahkum edildi. Katar'da bir kabilenin üyeleri 1996 yılında bir başarısız darbe girişimi ile suçlandı ve vatandaşlıkların verilmemesi dürdü ve dolayısıyla iş bulma ve diğer hakları da engellendi. Lezbiyen, gey, biseksüel, travesti ve transseksüel toplumu da ayrımcılıkla yüz yüze geldi. Örneğin Mısır'da gey olduğundan şüphelenilen erkekler sefahat yasasına göre soruşturmalarını ve onur kırıcı muamelelerin hedefiydi; ve Irak'ta gey erkekler İslamcı milisler tarafından kaçırıldı, işkence edildi, öldürüldü ve vücutları parçalandı ve sorumluları hesap vermedi.

Geçmişin hesabı

2009 yılı geride kalanların ve ailelerinin ne olduğu gerçeğini öğrenmek ve adalet istemek için cesur çabaları sürerken geçmiş insan hakları ihlallerinin ele alınmasında çok az ilerleme görüldü. Cezayir hükümeti 1990'ların zorla kaybetmelerini ve öldürmeleri halkın hafızasından silmek konusunda her zamankinden daha kararlıydı ve Suriye hükümeti bugünkü başkanın babasının zamanında kaybolanların kaderi açığa çıkarmak konusunda hiçbir ilgi göstermedi. Lübnan'da insan hakları grupları daha önceki resmi soruşturmanın bulgularının açıklanması konusunda bir mahkeme kararı kazandı ama farklı grupların dengeleme eylemi olan hükümetin gerçeği enerjik bir biçimde kovalaması konusunda çok az işaret verdi. Lübnan Özel Mahkemesi Hollanda'da bir dizi politik cinayetin (eski Lübnan Başbakanı Refik Hariri'ye yapılan suikast ve ona bağlı saldırılar) sorumluları aleyhine davalar açmak için kuruldu ama birçok başka politik cinayeti soruşturması için önlemler almadı. Fas/Batı Sahra'da çığır açan Adalet ve Uzlaşma Komisyonu tarafından yıllarca önce önerilen yasal ve kurumsal reformlar hala uygulanmadı ve hala muhaliflere ve karşı çıkanlara karşı baskının özellikle yüksek olduğu Kral Hasan II'nin döneminde hakları ihlal edilenlere adalet getirilmesi için adımlar atılmadı. Irak'ta Saddam Hüseyin döneminde suç işlemekle suçlananlar mahkemeye çıkarılmaya devam etti ve mahkemeler yeni ölüm cezaları verdi. Libya'da 1996 yılında Abu Salim cezaevinde öldürülen mahkumların aileleri gecikmiş ve görünüşe bakılırsa gizli resmi soruşturmanın sonuçlarını hala bekliyordu.

Sonuç

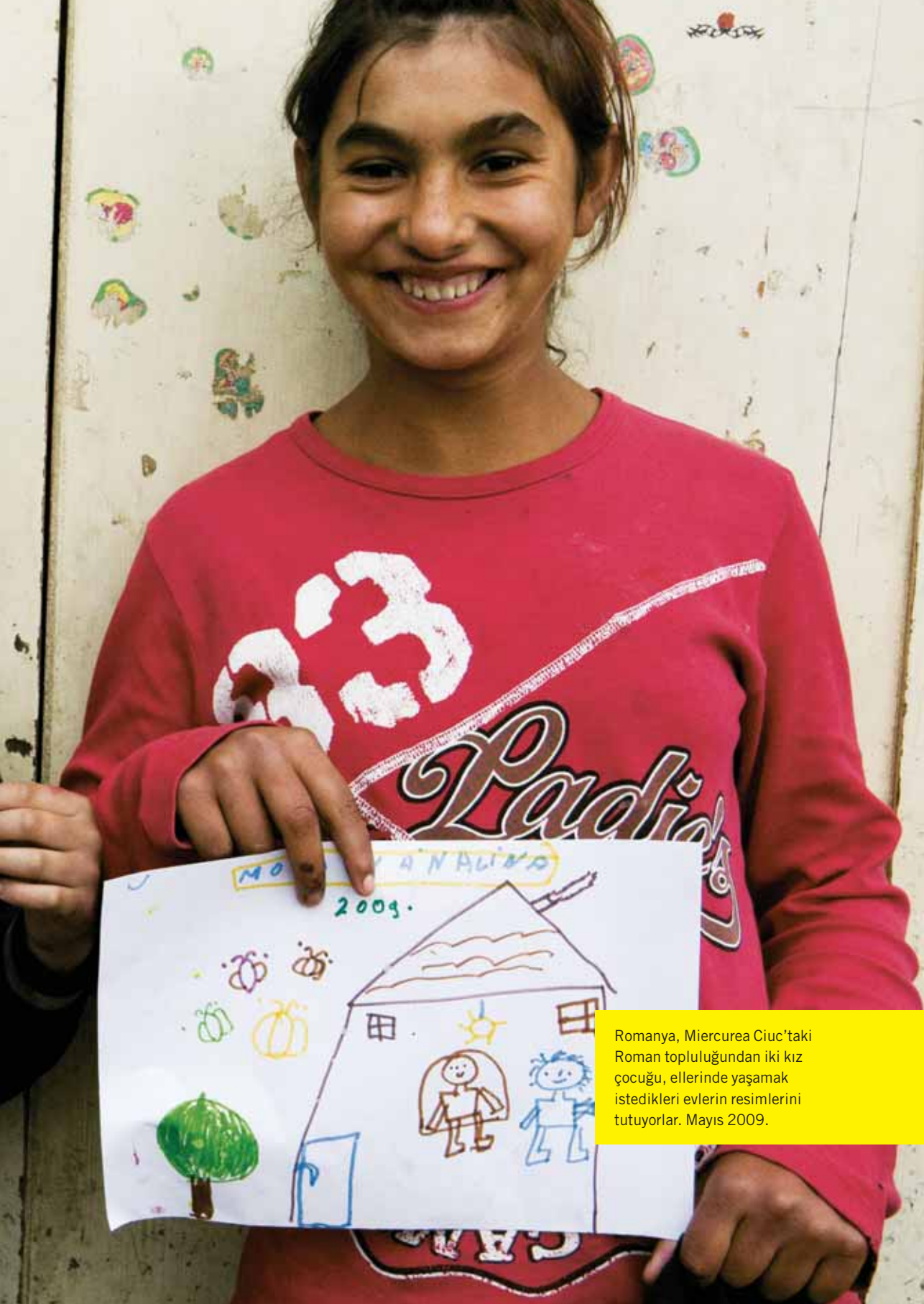
Yeni bir bin yılın başlamasından on yıl sonra ve İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'nin kabul edilmesinden 60 yıldan fazla bir zaman geçtikten sonra insan haklarına gerçeklik kazandırabilmek için yapılması gereken çok ama çok fazla şey vardı. Özellikle bütün bölgede devlet yetkilileri kendilerinin insan haklarını koruma ve geliştirme konusundaki uluslararası antlaşmaların yükümlülüklerini yerine

Özellikle bütün bölgede devlet yetkilileri kendilerinin insan haklarını koruma ve geliştirme konusundaki uluslararası sözleşmelerin yükümlülüklerini yerine getirmekte ya gönülsüz ya da düpedüz isteksiz olduklarını gösterdiler.

getirmekte ya gönülsüz ya da düpedüz isteksiz olduklarını gösterdiler. Bu eğilim terörizmin getirdiği tehlike ile ve o tehlike meşru eleştiriye ve muhalefetin bastırılmasının en uygun gerekçesi olarak kullanılırken daha da güçlendi. Buna rağmen bütün bölgede cesur bireyler yılmadan kaldı ve hakları olanlar ve gerekenler için konuşmaya devam etti ve başkalarının yaşamlarını destekledi. Bunla bizim esin kaynağımız.

BÖLGESEL GENEL BAKIŞ ORTA DOĞU VE KUZEY AFRİKA

Romanya, Miercurea Ciuc'taki Roman topluluğundan iki kız çocuğu, ellerinde yaşamak istedikleri evlerin resimlerini tutuyorlar. Mayıs 2009.

ULUSLARARASI AF ÖRGÜTÜ RAPORU 2010

BÖLÜM İKİ: ÜLKE BİLGİLERİ

10

Gine, Conakry'de 28 Eylül 2009'da öldürülen kişilerin cesetleri. Polis Cumhurbaşkanı Camara'nın cumhurbaşkanlığı seçimlerine katılmasına karşı düzenlenen barışçıl protesto gösterisini şiddetle bastırmaya çalışınca 150'den fazla kişi hayatını kaybetti.

AFGANİSTAN

AFGANİSTAN İSLAM CUMHURİYETİ

Devlet ve hükümet başkanı:

Ölüm cezası:

Nüfus:

Ortalama yaşam süresi beklentisi:

5 yaş altı ölüm oranı (e/k):

Yetişkin okur yazarlık oranı:

Hamid Karzai

sürdürülüyor

28.2 milyon

43.6 yıl

binde 233/238

yüzde 28

Afgan halkı ABD ve müttefiklerinin Taliban'ı yenmesinden yedi yıldan daha uzun bir süreden sonra yaygın insan hakları ihlalleri ve uluslararası insancıl hukuk ihlallerine maruz kalmaya devam ettiler. Özellikle ülkenin güney ve güney doğusunda, Afgan ve uluslararası güçlerle Taliban ve diğer silahlı gruplar arasındaki çatışmalar kızıştığı için sağlık hizmetleri, eğitim ve insani yardıma erişim giderek kötüleşti. Daha önce göreceli olarak güvenli olarak kabul edilen kuzey ve batıda çatışmalara bağlı ihlaller arttı.

Arka plan

Taliban ve diğer hükümet karşıtı gruplar ülke çapında okullar, sağlık ocakları da dahil sivilere dönük saldırılarını arttırdılar. 2009 başkanlık seçimlerine dönük sahtekarlık iddiaları hükümetin zaafını ve artık bir salgın haline gelen yolsuzluğu yansıtıyordu. Afganlar yasadışıyla gelen yaygınlaşan yasadışı narkotik ticareti, zayıf ve yetersiz bir adli sistem ve sistematik bir biçimde hukukun üstünlüğüne saygı duymama durumu ile yüz yüze idi. Cezasızlık hükümetin üst düzey hükümet görevlilerinin karıştığı insan hakları ihlallerini ve yasadışı eylemleri soruşturamamasıyla sürdü.

BM, Afganistan'ı insani gelişim indeksinde yer alan 182 ülkenin ikinci en yoksul ülkesi olarak sıraladı. Ülke dünyada ikinci en yüksek anne ölümüne sahip. Afganların sadece yüzde 22'sinin içme suyuna erişimi vardı.

Cezasızlık - ulusal seçimler

2005 yılında çıkan Barış, Adalet ve Yeniden Yapılandırma Eylem Planı'nın uygulanmaması ve silahlı grupların silahsızlandırılıp dağıtılmaması ciddi insan hakları ihlalleri yaptığından şüphe edilen kişilerin kamu görevlerine talip olmalarına ve kamu görevlerini sürdürmelerine olanak sağladı.

Afgan hükümeti ve uluslararası destekçileri 8 Ağustos seçimlerinden önce kurallara uygun bir insan hakları korunması mekanizması kurmadı. Seçimlere, şiddet ve seçim sandıklarını doldurmak, oy sandıklarının bulunduğu yerleri erken kapatmak, yetkili olmayan oy verme yerleri kurmak ve birden çok oy kullanmak gibi yaygın seçim hileleri karıştı.

Kamuyunun tepkilerine rağmen Başkan Karzai'nin seçimlerden sonra kurduğu hükümet kabinesinde haklarında inanılır ve kamuya mal olmuş savaş suçları ve ciddi insan hakları ihlalleri yaptıkları iddia edilen kişiler vardı.

Silahlı çatışmalar

Silahlı gruplar tarafından yapılan ihlaller

Taliban'ın ve diğer silahlı grupların neden olduğu sivil kayıplar arttı. Afganistan'da bir STK olan Güvenlik Bürosu'na göre Ocak ayı ile Eylül ayı arasında silahlı gruplar bütün ülkede 7.400'den fazla saldırı gerçekleştirdiler. BM 2.400 sivilin öldüğünü tespit etti ve bunların çoğu Taliban tarafından öldürüldü.

Şiddet Ağustos ayındaki seçim döneminde en yüksek noktasına ulaştı, saldırıların çoğu hedef gözetmedi ya da sivilleri hedef aldı. Oy atma merkezi olarak seçilen okullar ve sağlık klinikleri saldırılara açıldı. BM'ye göre en az 16 okul ve bir klinik seçim tarihinde Taliban'ın ve diğer isyancı grupların saldırısına uğradı.

■ 11 Şubat tarihinde Taliban Kabil'de üç hükümet binasına dönük intihar bomba saldırısı ve silahlı saldırı gerçekleştirdi ve en az 20'si sivil, 26 kişiyi öldürdü ve çoğu sivil 60'dan fazla kişiyi yaraladı.

■ 17 Eylül tarihinde bir intihar bomba arabası Kabil'de Uluslararası Güvenlik Yardım Gücü konvoyuna saldırı ve 10'u sivil olan en az 18 kişiyi öldürdü ve 30'dan çok sivil yaraladı. Saldırıların sorumluluğunu Taliban üstlendi.

■ Seçim tarihinde Taliban saldırılarında en az 30 kişi öldü ve 31 kişi yaralandı.

■ 8 Ekim tarihinde bir Taliban intihar bomba arabası Kabil'deki Hindistan Büyükelçiliği'nin önünde patladı. Saldırıda 13 sivil, 2 polis memuru öldü ve 60 sivil, 13 polis memuru yaralandı.

■ 28 Ekim tarihinde Taliban savaşçıları Kabil'deki bir BM misafirhanesini bastı ve beş yabancı BM çalışanını, bir Afgan sivil ve iki Afgan güvenlik personelini öldürdü. Saldırı yıllardır Afganistan'da BM'ye yapılan en ölümcül saldırı oldu ve bunun sonunda BM 600 çalışanını Afganistan dışına taşıdı.

Taliban ve diğer silahlı gruplar okul binalarına saldırıya ve öğretmenleri ve öğrencileri hedef almaya devam etti. Güvenlik nedeniyle bütün ülke çapında 111.800 öğrenciyi etkileyen 458 okul kapatıldı, bunların çoğu güneydeydi. Taliban özellikle kız çocuklarının okullarını hedef aldı.

■ Mayıs ayında Kapisa Vilayeti'nde kız çocuklarının gittiği bir okula yapılan gaz saldırısının sonucunda 84 öğrenci hastaneye kaldırıldı.

Afgan ve uluslararası güçler tarafından yapılan ihlaller

Uluslararası güçler çatışmalardaki kurallarını sivil kayıpları en aza indirmek için gözden geçirdiler ama uluslararası ve Afgan güvenlik güçlerinin operasyonlarının sonucu olarak senenin ilk yarısında sivil ölümleri arttı. NATO ve ABD güçlerinin sivil kayıpları soruşturmak, sorumluları bulmak ve mağdurlara tazminat vermek için tutarlı ve sürekli bir mekanizmaları yoktu.

■ 4 Eylül tarihinde Kunduz'da Amarkhel köyünün yakınlarında NATO hava saldırısı 83'ünün sivil olduğu bildirilen 142'ye yakın kişiyi öldürdü. Yapabilecek durumda olmasına rağmen NATO etkili bir biçimde sivilleri kısa süre sonra bölgeye saldıracaklarını söyleyerek uyarımadı. (Bakınız Almanya.)

■ 27 Ağustos tarihinde Afgan ordu birliklerini destekleyen NATO güçleri Paktika Vilayeti'nde bir Taliban liderinin tedavi edildiği iddia edilen bir kliniğe saldırdı. Saldırı bir çatışma nedeniyle aldığı yaralardan dolayı savaşamaz olan bir savaşçıyı koruyan uluslararası insancıl yasayı ihlal etti.

■ 4 Mayıs tarihinde batı vilayeti Farah'daki Bala Baluk bölgesinde yapılan ABD hava saldırıları 100'den çok sivilin ölümüne neden oldu. NATO ve ABD görevlileri Taliban militanlarının saldırıları sivillere çekmek için sivil nüfus içinde saklandığını iddia etti.

İfade özgürlüğü - gazeteciler

Taliban ve diğer silahlı gruplar Afgan gazetecilere karşı saldırılarını arttırdılar ve kendi kontrollerindeki bölgelerde hemen hemen bütün haber yapma çalışmalarını yasakladılar. Gazeteciler hükümet tarafından da taciz edildiler ve saldırıya uğradılar.

Taliban medyanın seçim haberleri vermesini kesmeye çalıştı. Medya çalışanları Başkan Karzai'nin ve başta rakip başkanlık adayı Abdullah Abdullah'ın taraftarları olmak üzere diğer adayların taraftarları tarafından taciz ve müdahale edildi. İki gazeteci ve iki

medya çalışanı hükümet güçlerince ve silahlı gruplarca öldürüldü ve birçoğu fiziki saldırıya uğradı.

Geçen senelerde olduğu gibi hükümet gazetecilerin öldürülmesi ve gazetecilere yönelik saldırıları ayrıntılı bir biçimde soruşturmadı.

■ Temmuz ayında beş gazeteci polis tarafından Herat'ta bir açık gösteriyi ve polis içindeki yozlaşmayı haber yaptıkları için dövüldü.

■ 11 Mart tarihinde bir uluslararası haber ajansı için çalışan Afgan gazeteci Jawed Ahmad direnişçiler tarafından Kandahar Vilayeti'nde öldürüldü.

■ Eylül ayında Sayed Parwiz Kambakhsh Başkan Karzai tarafından af edildi ve üçüncü bir ülkeye sığınmasına izin verildi. İslam'da kadının rolünü sorgulayan bir makaleyi dağıtırken "küfür" ettiği için 20 yıl hapis cezasına mahkum edilmişti.

Kadın ve kız çocuklarına yönelik şiddet

Kadınlar ve kız çocukları yaygın ayrımcılık, aile içi şiddet ve silahlı kişilerce kaçırılma ve tecavüz ile yüz yüze olmayı sürdürdü. Kadın ve kız çocukların İnsan ticaretinde satılması, anlaşmazlıkları ve borçlanmaları halletmek için kullanılması ve küçük yaşta evlendirilme sürdü. Bazı durumlarda kadınlar Taliban ve diğer silahlı gruplar tarafından özellikle hedef olarak seçildi.

Kadın insan hakları savunucuları hükümet unsurları, Taliban ve diğer silahlı grupların üyelerinin gerçekleştirdiği şiddet, taciz, ayrımcılık ve göz korkutma olayları ile karşılaştı.

■ 2009 yılının Nisan ayında Taliban Kandahar Vilayet Konseyi sekreteri ve önde gelen bir kadın hakları savunucusu olan Sıtara Achekzai'ye suikast düzenledi.

Yasal gelişmeler

Hükümet kadınları ilgilendiren iki yasa çıkardı.

■ Mart ayında Şii kadınlar için birçok ayrımcı önlemler içeren Şii Özel Statü Yasa'sı çıkarıldı. Afgan kadın gruplarının ve uluslararası toplumun eleştirileri sonucunda yasa Temmuz ayında değiştirildi. Bazı ayrımcı önlemler kaldı.

■ Ağustos ayında Afgan Başkanı ve parlamentosu tarafından Kadınlara Yönelik Şiddeti Ortadan Kaldırma Yasası çıkarıldı. Yasa aile içi şiddet dahil kadınlara yönelik şiddeti suç haline getiriyordu.

İnsani yardımların engellenmesi

Direnişçilerin çalışmaları, özellikle güney ve doğu illerinde birçok insani yardım kuruluşunun çalışmasını engelledi.

Taliban ve diğer silahlı grupların yardım örgütleri

çalışanlarına yaptığı saldırılar kuzey bölgesi de dahil gözle görülür bir biçimde arttı. STK'lara ve çalışanlarına yönelik 172 saldırı oldu ve sonucunda 18 kişi öldü, altı kişi yaralandı ve 59 kişi kaçırıldı. Çatışma güney ve doğuda en çok etkilenen bölgelerdeki temel gıda maddelerinin dağılımını ve milyonlarca insanın tıbbi bakımı gibi insani yardımları etkiledi. Sadece Mart ayında 13 yardım konvoyu silahlı gruplar tarafından saldırıya uğradı ve yağmalandı.

Sağlık hakkı

Çatışmaların sağlık hizmetlerini kötü etkilemesi sürdü. Bazı sağlık klinikleri özellikle de güneyde olanlar, sivillerin sağlık hizmetlerine ulaşmasını çok olumsuz etkileyen çatışmanın her iki tarafının operasyonlarından etkilendi.

■ Helmand Vilayeti'nde Nawa ve Garamseer bölgelerindeki iki Temel Sağlık Merkezi Ağustos ayında uluslararası ve ulusal askeri güçler tarafından işgal edildi ve askeri üs olarak kullanıldı. Eylül ayında Nawa bölgesindeki klinik yeniden açıldı, Garamseer'deki klinik başka bir yere taşındı.

■ 6 Eylül tarihinde ISAF birlikleri İsveç Afganistan Komitesi tarafından Wardak Vilayeti'nde işletilen bir hastaneyi bastı.

Ülke içinde yerinden edilmiş kişiler

BM mülteciler örgütü BMMYK, 60.000'i 2009 yılında olmak üzere 297.000 Afgan'ın yerlerinden edildiğini tahmin etti. Yerlerinden edilenlerin çoğunluğu güney, doğu ve güney doğu bölgelerinde sürmekte olan çatışmalardan kaçtı. Binlerce insan orta ve kuzey bölgelerinden de ani seller, gıda sıkıntısı gibi kıtlık koşullarından dolayı da yerlerinden edildi.

Binlerce yerinden edilmiş kişi Kabil ve Herat'ta kendi yaptıkları, yetersiz korunma sağlayan ve gıda, içme suyu ve sağlık hizmetlerine erişimi kısıtlı olan kamplarda yaşıyorlardı.

UNHCR'a göre sene içinde 368.796 mülteci İran ve Pakistan'dan Afganistan'a döndü. Geri dönenlerden bazıları sınırlı ekonomik fırsatlar ve sınırlı toprak, barınma, içme ve sulama suyu, sağlık hizmetleri ve eğitim gibi nedenlerle bir kere daha yerlerinden ayrıldı. Birçok durumda geri dönenlerin toprakları ve mülkleri hükümetin müttefikli yerel milisler tarafından işgal edildi.

Pakistan'ın kuzey batı bölgesindeki (Federal Yönetim altındaki Aşiret Bölgesi ve Svab vadisi) askeri operasyonlardan kaçan yerlerinden edilmiş binlerce

Pakistanlı doğu Afganistan'da Kunar, Khost ve Paktika vilayetlerinde kalyorlardı. (Bakınız Pakistan)

Keyfi gözaltılar ve tutuklamalar

Yüzlerce Afgan yasal bir otorite ve ona uygun bir süreç olmadan keyfi olarak gözaltına alınmaya devam etti. 700 Afgan Bagram havaalanındaki ABD üssünde bir suçlama veya mahkeme olmadan süresiz bir uzunlukta "güvenlik için kapama"ya maruz kaldı. 15 Kasım'da ABD yeni "geliştirilmiş" tutuklama merkezini Bagram tesislerinin yanında açtı ama süreç içinde tutukluların haklarını askıda tutmaya da devam etti. (Bakınız ABD) NATO ve ABD güçleri tutukluları kendilerini işkence ve diğer kötü muamelelerin, keyfi gözaltıların ve adil olmayan mahkemelerin beklediği Afganistan'ın istihbarat örgütü Ulusal Güvenlik Müdürlüğü'ne (UGM) vermeye devam etti.

Yasa uygulayıcılar sözleşme yükümlülüklerine uymamak, aile anlaşmazlıkları ve "ahlaki suçlar" denen suçlamalar gibi Ceza Yasası'nda olmayan suçlamalarla insanları yasadışı gözaltına aldılar ve hatta bazı durumlarda yargıladılar. UGM, gazeteciler dahil insanları "kamu güvenliği için tehlike veya devlet güvenliği ve güvenlik" gibi Afgan yasalarında çok belirsizce tanımlanmış eylemlerden gözaltına aldı, tutukladı.

Adalet sistemi

Hükümet BM İnsan Hakları Konseyi'ne verdiği ulusal raporda kadınların adalete erişiminin eksikliği, yozlaşma ve masumluk varsayımı eksikliği dahil adalet sistemindeki zayıflıkların farkında olduğunu belirtti.

Yargılama süreçleri savunmaya savunmasını hazırlamak için yeterli zaman vermemek, yasal temsilci eksikliği, yetersiz kanıtlara dayanmak veya işkence ve diğer kötü muameleyle elde edilmiş kanıtlara dayanmak ve savunmanın tanık çağırma ve sorgulama hakkı gibi adil uluslararası standartların gerisine düştü.

Ölüm cezası

133 kişi alt mahkemeler tarafından ölüm cezasına mahkum edildi, 24 kişinin cezaları Yüksek Mahkeme tarafından onaylandı.375 kişi ölüm cezalarının infazını bekliyordu.

Uluslararası Af Örgütü ziyaretleri/ raporları

■ Uluslararası Af Örgütü heyeti Afganistan'ı Nisan, Mayıs, Ekim ve Aralık aylarında ziyaret etti.

📖 Cinayetten Kurtulmak mı? Afganistan'da uluslararası güçlerin cezasızlığı (ASA 11/001/2009)

📖 Afganistan: Afganların koşullarını düzeltmek için üç somut adım (ASA 11/004/2009)

📖 Afganistan: Başkan Karzai için 10 maddelik insan hakları gündemi (ASA 11/017/2009)

A

ALMANYA

FEDERAL ALMANYA CUMHURİYETİ

Devlet başkanı:

Horst Köhler

Hükümet başkanı:

Angela Merkel

Ölüm cezası:

tüm suçlar için kaldırıldı

Nüfus:

82.2 milyon

Ortalama yaşam süresi beklentisi:

79.8 yıl

5 yaş altı ölüm oranı (e/k):

binde 5/5

İşkence üzerindeki mutlak yasak hükümetin kişileri ciddi insan hakları ihlalleri riskine sokan teminat üzerine sınır dışı politikasına bağlılığı yüzünden zayıflamaya devam etti. Parlamento gözaltı uçuşları (şüphelilerin ülkeler arasında yasadışı transferi) ve diğer terörle mücadeleyle ilgili ihlaller hakkındaki araştırmasını tamamladı. Düzensiz göçmenler ekonomik, sosyal ve kültürel haklarından mahrum bırakıldı.

Terörle mücadele ve güvenlik

Terör şüphelileri hakkındaki iki ceza davası işkence ile elde edildiği öne sürülen kanıtların kullanımı hakkında endişe yarattı.

2008 senesinin Aralık ayı ile 2009 senesinin Temmuz ayı arasında Koblenz'de Yüksek Bölge Mahkemesinde görülen bir davada, savcılık iddianamesi kısmen sanığın Pakistan'da nezaretteyken verdiği ifadelere dayandı. Sanık Pakistan'da gözaltındayken dövüldüğünü ve uykusuz bırakıldığını iddia etti.

2008 senesinin Haziran ve Eylül aylarında Alman müfettişlerin işkencenin sistematik olduğu Özbekistan'ın Taşkent şehrinde Özbekistan Ulusal Güvenlik Servisi de oradayken, gözaltında tutulan bir tanığı sorguladıkları Nisan ayında ortaya çıktı. Bu sorgulama Düseldorf Yüksek Bölge Mahkemesinde görülen bir davanın cezai incelemelerinin bir kısmını oluşturdu.

Yabancılar Yasası'na ilişkin düzenleyici kurallar Ekim ayında yürürlüğe girdi. Bu düzenleme terör şüphelilerinin uluslararası yükümlülüklerle aykırı şekilde, işkence veya diğer zalimane, insanlık dışı veya onur kırıcı muameleye maruz kalma riski taşıdıkları yerlere geri gönderilmesini haklı çıkarmak için "diplomatik güvencelerin" kullanılmasına izin veriyordu. Bu tür güvenceler güvenilmezdir ve işkenceye karşı etkin bir koruma sağlamamaktadır.

Yetkililer terörle ilişkili faaliyetlerden ötürü şüphelenilen Tunus vatandaşlarının planlanan zorla geri gönderilmeleri vakalarında Tunus hükümetinin "diplomatik güvencelerini" işkence riskinin ortadan kaldırılması için yeterli olarak kabul etmeye devam ettiler.

■ Mart ayında Düseldorf'taki İdare Mahkeme bir Tunus vatandaşının davasında, "diplomatik güvencelerin" işkence üzerindeki mutlak yasağı zayıflatığına hükmederek davalının zorla geri gönderilmesini durdurdu. Yetkililer bu karara itiraz ettiler, sene sonunda davanın sonucu bekleniyordu.

Parlamento gizli uçuşlar ve gizli gözaltılar hakkındaki araştırma raporlarını Temmuz ayında tartıştı. Rapor hükümet ve istihbarat servislerinin sevkler ve gizli gözaltılarda doğrudan rolü olmadığı sonucuna vardı. Ancak Uluslararası Af Örgütü hem araştırmanın hem de raporun Almanya'nın insan hakları ihlallerinde suç ortaklığı ettiği sonucuna varmaya yetecek kanıt sunduğunu ortaya çıkardı ve gelecekte benzer ihlallerin önlenmesi için tedbir almadığı için Parlamento'yı eleştirdi. 17 Haziran tarihinde, Federal Anayasa Mahkemesi hükümetin Parlamento araştırma komitesine ilgili belgeleri sağlamayarak Anayasayı ihlal ettiğine hükmetti. Hükümet devletin bekası için bu belgelerin gizli kalması gerektiğini söyledi. Araştırma komitesi araştırmasını yeniden başlatmadı.

Mülteciler ve sığınmacılar

Almanya ve Suriye arasında bir geri kabul anlaşması Ocak ayında yürürlüğe girdikten sonra, sığınma talepleri reddedilerek Suriye'ye zorla geri gönderilen sığınmacıların sayısı önemli ölçüde arttı. Geri gönderilen Suriyeli sığınmacıların gözaltına alındığı iddialarının ardından hükümet risk değerlendirmesi ve yeniden değerlendirme kararı aldı ve Aralık ayının ortasında Suriye'ye sınır dışıların fiilen ertelenmesini tavsiye etti.

■ Khaled Kenjo, sınır dışı edilmiş Suriyeli bir Kürt, 13 Eylül tarihinde Suriye'ye vardığında bir Suriye gizli

servis örgütü olan Devlet Güvenliği tarafından 12 gün gözaltında tutuldu. İşkence gördüğünü söylediği, kimseyle iletişim kurmasına izin verilmeyen üç haftalık gözaltından sonra, Khaled Kenjo yurtdışında devletin itibarını zedeleyecek “yanlış” haber yayınlamakla suçlandı. Kamışlı’daki Askeri mahkemedeki bu suçlamanın Kenjo’nun Almanya’daki politik faaliyetleriyle ilgili olduğu öne sürüldü.

Hükümet Kosova ile bir geri kabul anlaşması müzakere etti. Çeşitli federal eyaletler, zorla geri gönderildiklerinde Romanların karşılaştıkları risklere rağmen Romanları Kosova’ya zorla geri gönderdi. Kasım ayında Avrupa Konseyi Komiseri bu uygulamaya hakkında endişesini ifade etti.

Göçmen hakları

Düzensiz göçmenler ve çocuklarının sağlık, eğitim ve çalışma hakları ihlallerine karşı yasal çarelere erişimi kısıtlı oldu. Hesse Federal Eyaleti’nin, okul müdürlerinin bir çocuğun kimliğini yabancı vatandaşların kaydolması gereken Yabancılar Kurumu’na bildirmesi gerekliliğini ortadan kaldıracak şekilde, idari uygulamayı 2010 senesinin 1 Ocak tarihinde değiştirmesi bekleniyordu. Yabancılar Yasasına ilişkin yeni düzenleyici kurallara göre kamu hastaneleri acil müdahalelerde düzensiz göçmenleri bildirme zorunluluğundan muaftılar.

Polis ve güvenlik güçleri

Federal Adalet Mahkemesi Aralık ayında, 2005 senesinde polis nezarethanesinde hücrendeki yangın yüzünden ısı şokuna girerek ölen Oury Jalloh hakkında bir dava gördü. Mahkeme soruşturmayı eleştirdi. Oury Jalloh’un akrabaları ve Savcılık, Dessau Bölge Mahkemesinin iki polis memurunu beraat ettiren kararını temyiz etti.

Mayıs ayında, İşkenceyi Önleme Federal Ajansı BM İşkenceye Karşı Sözleşme Seçmeli Protokolü Madde 3 uyarınca faaliyete geçti. Yeterli mali ve insan kaynaklarına sahip olmaması endişe yarattı.

Ulusal soruşturma - Kunduz

Hükümet ve ordu, genel seçimlerin ardından Afganistan’da Kunduz kentinde 4 Eylül tarihinde gerçekleşen bir NATO hava saldırısı hakkında bilgi saklanması yüzünden basın ve muhalefet partilerinin eleştirilerine hedef oldu. Siviller de dahil 142’ye yakın kişi öldürüldü (bakınız Afganistan). Sonuç olarak üç üst düzey hükümet ve ordu yetkilisi Kasım ayında

istifa etmek zorunda kaldı. Hükümetin saldırıyı yönetmesi ve saldırı sonrası hakkında 16 Aralık tarihinde parlamento incelemesi başlatıldı.

Ekonomik ilişkiler ve insan hakları

Temmuz ayında, hükümet bir Alman şirketine Türkiye’deki İllsu baraj projesi için verdiği ihraç kredi garantisini geri çekti. Bağımsız uzmanların projenin üzerinde anlaşılan standartlara uygun olmadığı sonucuna varmalarının ardından geri çekme kararı İsveç ve Avusturya hükümetleriyle ortaklaşa olarak alındı. Barajın inşasının en az 55.000 kişiyi yerinden etmesi bekleniyordu ve yeniden yerleştirme politikası uluslararası insan hakları standartlarına uygun değildi.

Yasal gelişmeler

Hükümet 2008 senesinde; Uluslararası Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Sözleşmesi Seçmeli Protokolü’nü imzalayacağını ve onaylayacağını duyursa da sene sonunda bunu yapmadı.

Avrupa Konseyi İnsan Ticaretine Karşı Eylem Sözleşmesi sene sonunda henüz onaylanmamıştı ve Almanya cinsel sömürü amacıyla kadın ticaretine transit ülke ve varış noktası olmaya devam etti.

AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ

AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ

Devlet ve hükümet Başkanı:

Barack H. Obama

(Ocak ayında George W. Bush’un yerine geçti)

Ölüm cezası:

sürdürülüyor

Nüfus:

314.7 milyon

Ortalama yaşam süresi beklentisi:

79.1 yıl

5 yaş altı ölüm oranı (e/k):

binde 7/8

Yeni yönetimin Guantánamo gözaltı merkezini 22 Ocak 2010’a kadar kapatma yönündeki kararlılığına rağmen, gözaltındaki yüz doksan sekiz kişi 2009 yılının sonunda merkezde tutulmaya devam edildi. Gözaltında bulunanlardan kimlerin serbest bırakılabileceği, yargılabileceği veya başka ülkelere transfer edilebileceğini tespit edebilmek için yönetim incelemesi başlatıldı. Yıl sonunda Guantánamo’da gözaltında bulunan ve hakim önüne

çıkartılma talebinde bulunmuş çoğu kişi hala yargılanmalarının başlamasını bekliyordu. Gözaltındaki en az beş kişi yargılanmaları için, gözden geçirilmiş askeri komisyonlara yönlendirildi, diğer bir kişi ise yargılanmak üzere federal mahkemelere yönlendirildi. Başkan Obama tarafından kaldırılan Merkezi İstihbarat Teşkilatı (CIA) gizli gözaltı programında gözaltında tutulanlara yapılan işkence ve diğer kötü muameleler ile ilgili daha fazla detay su yüzüne çıktı.

Cezaevlerindeki ve göçmen gözaltı merkezlerindeki koşullar ile ilgili endişeler sürdü. Binlerce mahkumun süper-maksimum güvenlik tesislerinde uzun süreli tecridi, uluslararası standartların gerisinde kalmaya devam etti. Düzinelerce insan polis tarafından Taserler (elektroşok silahları) ile sersemletildikten sonra öldü. En az 105 kişi ölüm cezasına mahkum edildi ve yıl boyunca 52 kişinin ölüm cezası infaz edildi.

İrksal, etnik ve ulusal azınlıklara mensup kadınların hamilelik sırasında ya da çocuk doğururken ölme olasılığı, diğer nüfus dilimlerindeki kadınlarınkine göre daha fazlaydı. Bu durum sağlık hizmetindeki yoksulluk ve ırk temelli eşitsizliği yansıtıyordu.

Terörle mücadele ve adalet

Guantánamo'da gözaltılar

ABD'nin Küba'daki Guantánamo Körfezi'nde yer alan deniz üssünde haklarında bir suçlama olmadan "düşman savaşçı" olarak adlandırılan yabancı uyrukluların süresiz olarak gözaltında tutulması Ocak ayında sekizinci yılına girdi. 22 Ocak tarihinde, Başkan Obama gözaltı merkezinin bir yıl içinde kapatılması için bir başkanlık kararnamesi imzaladı. Obama gözaltındakilerden kimlerin serbest bırakılabileceğinin veya yargılanabileceğinin belirlenmesi ve ne ABD makamları tarafından yargılanabilecek ne de diğer ülkelere gönderilebilecek kişilerin elden çıkarılması için başka ne tür "meşru yöntemler" olduğunun tespiti için bir idari inceleme istedi.

ABD makamları Guantánamo'da gözaltında tutulan kişilerin, kendi ülkelerine gönderilemeyecek olanların ABD anararasında serbest bırakılmalarına izin vermemeye devam etti. Şubat ayında, Temyiz Mahkemesi haklarında herhangi bir suçlama olmadan 2002 senesinden bu yana Guantánamo'da tutulan ve Çin'e geri gönderilemeyen 17 Uygurlu

erkeğin ABD'de serbest bırakılmalarına yönelik 2008 tarihli bir federal hakim kararını iptal etti. Haziran ayında aralarından dört kişi Bermuda'ya transfer edildi. Altı kişi ise Ekim ayında Palau'da serbest bırakıldı.

18 Kasım tarihinde Başkan Obama gözaltı merkezinin kapatılmasına yönelik olarak verdiği tarihi tutturamayacaklarını kabul etti. Sene sonunda Guantánamo'da 198 kişi gözaltında kalmaya devam etti. 2009 senesinde gözaltındaki kırkdokuz tutuklu üssün dışına nakledildi. Mohammad al Hanashi adlı Yemenli bir erkek Haziran ayında Guantánamo'da öldü. Böylece, üsde gözaltındayken intihar ettiği iddia edilen kişi sayısı 5'e yükseldi.

Askeri komisyonlar

Ekim ayında, Guantánamo'da gözaltındakilerin yargılanmasına yönelik seçeneklerin gözden geçirilmesinin ardından, Başkan Obama 2009 tarihli Askeri Komisyon Kanunu'nu da (MCA) içeren ve üç yıl önce geçirilen MCA'nın hükümlerine değişiklik getiren, 2010 Ulusal Savunma Yetki Yasa'sını imzaladı.

Baş Savcı Kasım ayında, Guantánamo'da gözaltında bulunan beş kişinin Adalet Bakanlığı tarafından yargılanmak üzere askeri komisyonlara sevk edildiğini açıkladı.

■ Kanada uyruklu Omar Khadr sene sonunda ABD'de gözaltında tutulmaya devam etti. Omar Khadr, 15 yaşında işlediği iddia edilen bir savaş suçundan dolayı askeri komisyonda yargılanma ile karşı karşıyaydı. (bakınız Kanada)

Federal mahkemeye sevkler

■ 2006 senesinde Guantánamo'ya gönderilmeden önce iki yıl boyunca ABD'de gizli gözaltında tutulan Ahmed Khalfan Ghailani, 1998 senesinde Tanzanya ve Kenya'da ABD elçiliklerinin bombalanması ile bağlantılı suçlardan federal mahkemeye çıkarılmak üzere Haziran ayında New York'a sevk edildi.

■ Kasım ayında Baş Savcı Eric Holder, Guantánamo'da gözaltında bulunan ve askeri komisyonlarda yargılama ile yüz yüze olan – Khalid Sheikh Mohammed, Walid bin Attash, Ramzi bin al-Shibh, 'Ali 'Abd al-'Aziz ve Mustafa al Hawsawi – adlı beş kişinin, ABD'ye yönelik 11 Eylül 2001 tarihli saldırılar ile bağlantılı suçlardan federal mahkemede yargılanmak üzere sivil gözaltına nakledileceğini açıkladı. Sene sonunda beş kişi hala Guantánamo'da tutuluyordu.

■ 2003 senesinin Haziran ayından beri ABD'de süresiz askeri gözaltında tutulan Katar uyruklu Ali Saleh Kahlah

al-Marri, federal mahkemede yargılanmak üzere Mart ayında sivil gözaltına sevk edildi. Ali Saleh Kahlah al-Marri “yabancı bir terör örgütüne maddi destek ve kaynak sağlamak amacıyla komplo düzenleme” suçunu kabul etti ve 100 ay hapis cezasına mahkum edildi. Hakim, Ali al-Marri’nin 23 Haziran 2003 ile 2004 senesi sonlarına kadar içinde bulundurulduğu “çok ağır koşullar karşılığında” cezasını dokuz ay indirdi.

Guantánamo’da gözaltında tutulanlar için mahkemeye çıkarılma hakkı işlemleri

Yüksek Mahkeme’nin Boumediene Bush’a karşı davasında Guantánamo’da tutulanların gözaltında tutulmalarının yasallığına itiraz edebilmeleri için “hemen mahkemeye çıkarılma hakkına sahip oldukları” yönündeki kararından 18 ay sonra, dilekçe verenlerden çoğu sene sonunda hala duruşmaya çıkarılmamıştı. Karar alınan davaların çoğunda tutukluların yasadışı olarak tutulduğuna karar verildi. Yönetim bu kararlara karşı nasıl davranacağına karar verirken tutukluların belirsiz tutukluluğu devam etti.

Baş Savcı Kasım ayındaki bir Senato oturumunda Guantánamo vakalarının gözden geçirilmesi tamamlandığında, yönetimin gözaltındaki birkaç kişiyi “savaş kanunları” çerçevesinde, suçlama olmaksızın gözaltında tutmaya devam etmeyi isteme ihtimali olduğunu söyledi.

Afganistan Bagram’daki gözaltılar

ABD ordusu birkaç çocuğun da aralarında bulunduğu yüzlerce kişiyi, Afganistan’daki Bagram hava üssünde avukata veya mahkemeye erişim hakları ve olanakları olmaksızın gözaltında tutmaya devam etti. (bakınız Afganistan) Bagram’da gözaltında tutulanların gözaltında tutulmalarının yasallığına itiraz etmeleri için ABD mahkemelerine erişimleri olup olamayacağı ile ilgili dava, ABD federal mahkemesinde görülmeye devam etti.

2 Nisan tarihinde bir federal hakim, Bagram’da gözaltında tutulan ve mahkemeye çıkarılma hakkı talebinde bulunmuş dört kişiden üçünün gözaltı durumlarına itiraz edebileceğine hüküm verdi. Bu üç kişi Afgan uyruklu değildi ancak dördüncü kişi Afganlıydı. Eylül ayında bu karara yönelik temyiz başvurusunda bulundu. Yıl sonunda temyiz hala beklemeydi.

Merkezi İstihbarat Teşkilatı (CIA) gizli gözaltı programı

Nisan ayında, CIA Direktörü yaptığı açıklamada, 22 Ocak tarihli Başkanlık kararnamesinin ardından CIA’nin artık “gelişmiş sorgulama teknikleri”

kullanmadığını ve “gözaltı merkezleri veya kara kamplar” işletmediğini doğruladı. CIA Direktörü ayrıca, CIA’nin kişileri “kısa süreli ve geçici olarak” gözaltına alma yetkisini koruduğunu da doğruladı.

Yönetim Nisan ayında, CIA’da gizli gözaltında tutulan kişilere yönelik çeşitli “gelişmiş sorgulama teknikleri” kullanılmasına yasal onay sağlayan 2002 ile 2005 senelerinde yayınlanan dört Adalet Bakanlığı genelgesini açıkladı. Teknikler arasında zorla çıplak bırakma, uzun süreli uykusuz bırakma ve su altında tutarak havasız bırakma (sahte boğulma) gibi yöntemler mevcuttu. Genelgeler diğer şeylerin yanı sıra, 2002 tarihli genelgeye konu olan Abu Zubaydah’nın 2002 senesinin Ağustos ayında 80 defadan fazla, Khaled Sheikh’in ise 2003 senesinin Mart ayında yaklaşık 183 defa su altında tutularak havasız bırakıldıklarını ortaya koydu. Başkan Obama ve Baş Savcı Holder genelgedeki tavsiyelere “iyi niyetle” güvenmiş kişilerin yargılanmayacağını vurguladı.

Ağustos ayında CIA programında gözaltında tutulanlara yönelik işkence ve diğer kötü muameleler ile ilgili daha fazla detay kamuya açıklandı. Baş Savcı Holder “deniz aşırı yerlerde gözaltında tutulan belirli kişilerin sorgulanması ile bağlantılı olarak federal kanunların ihlal edilip edilmediği” konusunda bir “ön inceleme” yapılacağını açıkladı.

Yönetim, artık sonlandırılmış olan gizli CIA programında, gözaltında tutulanlara gerçekte nasıl muamele edildiği ile ilgili daha fazla detayın yayınlanmasına ulusal güvenlik sebebiyle karşı koydu.

Gözaltında tutulanlara yönelik sorgu ve nakil politikası

22 Ocak tarihli sorgulamalara ilişkin başkanlık kararname çerçevesinde kurulan, Sorgu ve Nakil Politikaları ile ilgili Özel Görev Gücü Ağustos ayında Başkan’a tavsiyelerini bildirdi. Söz konusu tavsiyeler arasında bir Yüksek Değerli Gözaltı Sorgu Grubu oluşturulması ve askeriye ve diğer kurumlardan sorgulayıcılar için bir rehber hazırlanması da bulunuyordu.

Cezasızlık ve çözüm eksikliği

Bush yönetiminin “terörle savaş” olarak adlandırdığı dönemde işlenen insan hakları ihlallerinde cezasızlık ve çözüm eksikliği sürdü.

Ocak ayında askeri komisyonların adli amiri Susan J. Crawford, Guantánamo’da gözaltında bulunan Mohamed al-Qahtani’ye yönelik suçlamaları, ABD tarafından gözaltında tutulurken işkenceye maruz

kalması sebebiyle 2008 senesinde düşürdüğünü açıkladı. Yıl sonunda olayla ilgili herhangi bir cezaî soruşturma açılmamıştı.

Yeni yönetim, politikalarda bir U dönüşü yaparak Afganistan ve Irak'ta ABD tarafından gözaltında tutulanlara yönelik ihlalleri gösteren bir takım fotoğrafların yayınlanmasını durdurmak için harekete geçti. Ekim ayında yeni bir yasa, Pentagon'a ulusal güvenlik için zararlı sayılan fotoğrafların yayınlanmasını yasaklama yetkisi verdi.

4 Kasım tarihinde İtalya'nın Milan şehrinde ABD'li 22 CIA ajan ve yetkilisi ile bir subay Usama Mostafa Nasr'ın (Abu Omar) kaçırılması olayına karışmaları ile ilgili suçlardan mahkum oldular. Usama Mostafa Nasr Milan'da kaçırıldıktan sonra işkenceye maruz kaldığı iddia edilen Mısır'a nakledilmişti. ABD'li yetkililer *gıyaben* yargılandılar.

İşkence ve diğer kötü muameleler – elektroşok silahları

En az 47 kişi polisin elektroşok silahları ile çarpıldıktan sonra öldü. Böylece 2001 senesinden beri gerçekleşen bu tür ölümlerin sayısı 390'ı geçti. Aralarında küçük kazalara bulaşan üç silahlı genç ve anlaşıldığı kadarıyla Mayıs ayında Teksas, Fort Worth'deki polisler tarafından 49 saniye boyunca sürekli olarak elektrik şok verilen sağlıklı bir erkek de bulunuyordu. Bu ve diğer olaylar bu tür silahların güvenliği ve doğru kullanımı ile ilgili daha fazla endişe yarattı.

■ Onbeş yaşındaki Brett Elder, bir partide asi davranışlarda bulunduğu dair ihbara cevap veren polisler tarafından elektroşoka maruz kaldıktan sonra Mart ayında Michigan, Bay City'de hayatını kaybetti. Adli tıp, minyon oğlan çocuğunun, alkole bağlı heyecan deliryumundan öldüğünü, elektroşok silahı ile yapılan elektroşokun da ölümden payı olduğuna hükmetti.

Cezaevi koşulları

Binlerce tutuklu, pek çoğu insanca muamele koşullarının uluslararası standartların gerisinde kaldığı ABD süper maksimum güvenlik cezaevlerinde uzun süreli tecrit altında tutuldu.

■ Illinois'deki Tamms CMAX tesisindeki birçoğu akıl hastası olan çok sayıda tutuklu, 10 veya daha fazla seneyi yetersiz tedavi ve durum kontrolü ile, günün 23 saatini hücrede tecrit edilmiş olarak geçirmişti. Tutukluların katlabilecekleri hiçbir iş, eğitim ya da eğlence programı

yoktu. Dış dünya ile de çok az irtibatları vardı. Eylül ayında, insan hakları gruplarının ve toplumun itirazlarının ardından yeni İslah Direktörü, her bir tutuklu için Nakil Gözden Geçirme Duruşması yapılmasını, daha fazla akıl sağlığı takibini ve tutukluların Genel Eğitimsel Gelişim (temel eğitim) testine girme fırsatını da içeren 10 başlıklı bir reform planı başlattı.

Ekim ayında bir ABD federal temyiz mahkemesi hamile kadınların doğum sırasında kelepçelenmelerine karşı anayasal korumanın ABD Yüksek Mahkemesi'nin ve alt mahkemelerin hükümleri ile açıkça tesis edildiğine karar verdi.

Göçmenler ve sığınmacılar

Binlerce göçmen ve sığınmacı, uluslararası standartlar ihlal edilerek düzenli biçimde gözaltına alındı. Pek çoğu ağır koşullarda tutuldu. Tıbbi bakım, egzersiz ve hukuki yardıma erişimleri yetersizdi. Ağustos ayında hükümet bir takım değişiklik önerileri açıkladı. Öneriler arasında, göçmen gözaltı merkezlerine yönelik federal gözetimin güçlendirilmesi ve gözaltı alternatifleri konusunda istişare de mevcuttu. Ancak hükümet, gözaltı koşullarına yönelik ulusal standartları yasal olarak zorunlu hale getirmeyi kabul etmedi.

Mayıs ayında BM Yargısız, Jürisiz ve Keyfi İnfazlar Özel Raportörü, göçmenlerin Göçmenlik ve Gümrük İnfaz (ICE) kurumunda gözaltındayken tıbbi bakım eksikliği sebebiyle ölümü ile ilgili duyduğu endişeyi dile getirdi. 2003 yılından bu yana resmi olarak kaydedilmiş 74 ölümden daha fazla ölüm olduğunu ortaya çıkaran BM Raportörü, ICE'nin gözaltındaki tüm ölümleri, her ölüm olayını ayrı ayrı etraflıca soruşturarak kamuoyuna acilen açıklamak durumunda bırakılmasını istedi.

Sağlık ve üreme hakları

Dr. George Tiller, Mayıs ayında Kansas Wichita'da kürtaj karşıtı bir eylemci tarafından vurularak öldürüldü. Dr. Tiller hamileliği ölüm riski oluşturan veya nonviyabl fetüs taşıyan kadınlara, yasal olarak geç dönemde kürtaj yaptığı için bir dizi tehdit ve saldırıya maruz kalmıştı. Dr. Tiller'in öldürülmesinin ardından, federal hükümet bazı diğer kürtaj sağlayıcılar için güvenlik korumasını artdı. Ancak doktorlara ve kliniklere yönelik tehdit ve tacizler sürdü.

Sağlık hakkı – anne ölümleri

Hamileliğe bağlı komplikasyonlar yüzünden engellenebilir ölümlerin sayısı yüksekliğini korurken,

yıl içinde yüzlerce kadının hayatına mal oldu. Hamilelerin tıbbi bakıma erişiminde gelir, ırk, etnik ya da ulusal kökenlere bağlı eşitsizlikler mevcuttu. Afrika kökenli Amerikalı kadınların hamileliğe bağlı sebeplerle ölme ihtimali beyaz kadınlara göre dört kat daha fazlaydı. 2009 senesi başında, 65 yaşının altında hiçbir sağlık sigortası olmayan insan sayısı geçen yıla göre artarak tahmini 52 milyon insana ulaştı.

Küba'ya yönelik ticaret ambargosu

Başkan Obama Küba'ya yönelik bazı seyahat kısıtlamalarını kaldırarak, Küba kökenli Amerikalıların Küba'daki akrabalarını ziyaret etmelerine ve evlerine para göndermelerine olanak sağladı. Ancak, ABD'nin Küba'ya uyguladığı 47 yıllık ticaret ambargosunun süresini uzattı. Ambargo Kübalların ilaca erişimini sınırlandırarak milyonlarca insanın sağlığını tehlikeye attı. (bakınız Küba)

Vicdani retçiler

ABD ordusunda astsubay olan Travis Bishop, dini inançları sebebiyle Afganistan'da görev yapmayı reddettiği için Ağustos ayında bir yıl hapis cezasına mahkum oldu. Askeri mahkemede yargılanırken, vicdani retçi statüsü için yaptığı başvuru beklemedeydi. Travis Bishop geçtiğimiz yıllarda Irak veya Afganistan'da görevlendirilmeyi reddettiği için hapis yatan çok sayıda ABD askerinden biri.

Adil olmayan yargılamalar

ABD Şartlı Tahliye Komisyonu, Leonard Peltier'in 1977 senesinde cinayetten hüküm giymesinin haklılığı ile ilgili endişeler olmasına rağmen şartlı tahliyesini Ağustos ayında reddetti. Eski Kızıldere Hareketi aktivisti, 1975 senesinin Haziran ayında Federal Araştırma Bürosu'ndaki (FBI) iki ajanın öldürülmesinden dolayı 32 yıldan daha uzun bir süreyi hapistede geçirmişti.

Haziran ayında ABD Yüksek Mahkemesi beş erkeğin, Küba hükümetinin kayıt dışı ajanlığını yapmaktan ve ilintili suçlardan 2001 tarihi mahkumiyetleri ile ilgili temyiz başvurusunu kabul etmedi. BM Keyfi Gözaltı Çalışma Grubu 2005 senesinin Mayıs ayında, bu beş kişiye adil yargılanma garantisi sağlanamaması sebebiyle tutukluluklarının keyfi olduğunu ifade etmişti.

Ölüm cezası

Elli iki kişinin ölüm cezası yıl içinde infaz edildi. Böylece, ABD Yüksek Mahkemesi'nin 1976 senesinde ölüm cezasında moratoryumu kaldırmamasından ve 1977 senesinin Ocak ayında itibaren ölüm cezalarının infazına yeniden başlanmasına izin vermesinden bu yana, ölüm cezaları infaz edilen toplam mahkum sayısı 1.188'e ulaştı.

Eylül ayında, Ohio eyaleti 53 yaşındaki bir Afrika kökenli Amerikalı erkeğin ölüm cezasını infaz etmeye çalıştı ama başarılı olamadı. Zehirli iğne ekibi vazgeçmeden önce yaklaşık iki saat boyunca kullanılabilir bir damar bulmaya çalıştı. Eyalet yetkilileri Kasım ayında zehirli iğnelerde üç ilaç yerine tek ilaç kullanımına geçmeye karar verdiklerini açıkladı. 8 Aralık tarihinde Ohio bu yöntemi kullanarak Kenneth Biros'un ölüm cezasını infaz etti.

Teksas eyaleti yıl içinde 24 kişinin ölüm cezasını infaz etti ve Haziran ayında mevcut eyalet valisi Rick Perry yönetiminde 200'üncü ölüm cezası infazını gerçekleştirdi. Yıl boyunca Vali Perry 2004 senesinde Teksas'da infaz edilen Cameron Willingham vakası ile ilgili olarak çok yoğun eleştiriyi karşılaştı. Cameron Willingham'ın suçlu bulunduğu kundaklama cinayetlerinin kaza eseri bir yangından kaynaklanmış olabileceğine dair detaylar ortaya çıkmaya devam etti.

Sene boyunca dokuz kişi ölüm cezasını beklerken masum oldukları için tahliye edildi. Böylece 1976'dan beri masum oldukları için ölüm hücrelerinden tahliye edilen kişi sayısı 130'un üstüne çıktı.

Mart ayında New Mexico, vali ölüm cezasını kaldıran bir yasa taslağını imzalayarak yasa haline getirince ABD'nin ölüm cezasını kaldıran 15'inci eyaleti oldu.

Uluslararası Af Örgütü raporları

- ABD: Gerçek değişim sözü – Başkan Obama'nın gözaltılar ve sorgulamalar ile ilgili başkanlık kararnameleri (AMR 51/015/2009)
- ABD: Gözden uzak, zihinden uzak, mahkemeden uzak? Bagram'da gözaltından bulunanların adli inceleme hakkı (AMR 51/021/2009)
- ABD: Etkin bir yasal yol hakkı – Yönetim Guantánamo'daki Uygurları hemen ABD'ye serbest bırakmalı. (AMR 51/023/2009)
- ABD: Farklı etiket, aynı politikalar? Yönetim Guantánamo davalarındaki "düşman savaşçı" etiketini atıyor ancak gözaltılara yönelik savaş kanunları çerçevesini saklı tutuyor. (AMR 51/038/2009)
- ABD: Gözaltında tutulanlar gecikmelerin ve yasal yolların eksikliğinin zararını çekmeye devam ediyor: Boumediene'den 10 ay

sonra Guantánamo'da gözaltında tutulanlar için asgari düzeyde adli inceleme (AMR 51/050/2009)

■ ABD: Çok fazla zulüm, çok az merhamet: Teksas mevcut vali yönetimindeki 200'üncü infazına yaklaşıyor (AMR 51/057/2009)

■ ABD: Federal mahkeme hükümetin CIA'in sevk davalarında 'devlet sırrı imtiyazını' kullanma talebini reddetti (AMR 51/058/2009)

■ ABD: 'Vicdana ve anayasaya aykırı': Troy Davis iki yılda dördüncü infaz tarihi ile karşı karşıya (AMR 51/069/2009)

■ ABD: Hatalı yargılamalar: Yanlış anlaşılmiş askeri komisyon deneyinde üçüncü deneme AMR 51/083/2009

■ ABD: Her dönemde engellendi. Terörizme karşı mücadelede ihlallerin eksikliği (AMR 51/120/2009)

A

ANGOLA

ANGOLA CUMHURİYETİ

Devlet başkanı:

Hükümet başkanı:

Ölüm cezası:

Nüfus:

Ortalama yaşam süresi beklentisi:

5 yaş altı ölüm oranı (e/k):

Yetişkin okur yazarlık oranı:

José Eduardo dos Santos

António Paulo KASSOMA

tüm suçlar için kaldırıldı

18.5 milyon

46.5 yıl

binde 220/189

yüzde 67.4

Hükümet sosyal konut temini için vaatler vermeye devam etti. Ancak zorla tahliyeler, son yıllarda gerçekleşen en büyük tahliye de dahil, devam etti. Yargısız infazlar, aşırı güç kullanımı, keyfi gözaltılar ve tutuklamalar ve polislin işkence ve diğer kötü muameleleri iddia edildi. Gazetecilerin rahatsız edilmelerine ve çalışmalarından dolayı soruşturmayla uğramalarına rağmen insan hakları örgütleri daha az tehdit edildi.

Arka plan

Eylül ayında Başkan José Eduardo dos Santos devlet başkanı olarak 30'uncu yılını doldurdu. 2009 yılında yapılması beklenen başkanlık seçimleri yeni bir Anayasa'nın onaylanmasına kadar ertelendi. Üç tip anayasa modeli taslağı hazırlandı ve kamunun tartışması için dağıtılmaya başlandı. Bir versiyonu Başkan'ın Parlamento tarafından doğrudan seçilmesini öngörüyordu. Sene sonunda modellerin hiçbirinde karara varılamadı. Aralık ayında, Başkan

José Eduardo dos Santos seçimlerin belki de üç yıl daha yapılmayacağını ilan etti.

Senenin başındaki yoğun yağışlar ülkenin birçok yerinde sellere neden oldu. Güney ili Cunene'de Mart ayında evlerini kaybeden 25,000 insan da dahil on binlerce insan evlerini kaybetti.

Eylül ayında Angola Uluslararası Para Fonu, IMF ile 890 milyon ABD dolarına kadar bir borç için anlaştı.

Barınma hakkı - zorla tahliyeler

Temmuz ayında hükümet, yoksullar için konut inşaatını biraz daha kolaylaştırmak için ithal edilen bazı inşaat malzemelerini vergi dışı bırakacağını açıkladı. Aynı ay ABD'nin gelecek beş yılda yoksullar için 1 milyon konut inşası için Angola'ya 400 milyon ABD doları borç vereceği açıklandı.

Bu girişimlere rağmen zorla tahliyeler devam etti. Temmuz ayında, 3.000'den fazla aile (tahminen 15.000 kişi) Luanda'da Bağdat ve İraque mahallelerinde zorla evlerinden çıkarıldılar. Bu tahliyeler son yıllarda görülenlerden daha büyük boyuttaydı. Hükümet yetkilileri zorla tahliye edilenlerin yasadışı bir biçimde yeni konut yapımı için ayrılmış toprakları işgal ederek ev yaptıklarını iddia ederek tahliyeleri meşrulaştırdı. Ancak tahliye edilenlerden bazıları topraklar üzerinde yasal hakları olduğunu iddia ettiler. Benguela ilinde de zorla tahliyeler oldu ve on binlerce aile ülke çapında zorla tahliye riski ile karşı karşıyaydı.

Polis

Polis insan hakları ihlallerine, aşırı güç kullanımına ve yargısız infazlara devam etti. Çok az polis memuru adalet önüne çıkarıldı ve polislin geçmişte yaşanan insan hakları ihlallerine ilişkin çok az bilgi vardı.

■ Ocak ayının sonunda Namibe ilindeki bir polis memuru, motosikleti ile evine dönen Roberto Yava Chivondu'yu takip edip vurarak öldürdü. Polis memuru durması için işaret etti ama durmadı. Roberto Yava Chivondu'nun karısı ve yeğeni de motosikletle ve ateş açılmasından sonra yere düşerek yaralandılar. Bir başka olayda bir başkasını daha öldürdüğü iddia edilen polis memuru, Roberta Yava Chivondu'nun Haziran ayındaki ölümünden Namibe İl Mahkemesi tarafından suçlu bulundu ve 20 yıl hapis cezasına mahkum edildi. ■ Ağustos ayında Lobito şehrinde bir polis memuru bir grup genç şüpheliyi yakalamak için yapılan bir polis operasyonunda Jorge Euclia'yı karından vurdu. Jorge Euclia polislerin kardeşini dövmesini engellemek

isterken polis memuru üç el ateş etti. Jorge Euclia'nın yaralarının tedavisi için yoğun bakıma ihtiyacı vardı ve sonunda iyileşti. Benguela İl Polis Komutanlığı Jorge Euclia'nın polis tarafından değil bir başka şüpheli tarafından vurulduğunu söyledi. Hiçbir soruşturma açılmadı ve açılan ateşten kimse sorumlu tutulmadı.

■ 2008 yılının Temmuz ayında Luanda'nın Largo da Frescura bölgesinde sekiz genci öldürmekten suçlanan yedi polis memurunun yargılanması Eylül ayında başladı.

Keyfi tutuklamalar, işkence ve diğer kötü muamele

Polis tarafından keyfi tutuklama ve gözaltılar yapıldığı iddia edildi. Tutuklamaların çoğunda aşırı güç kullanıldı. Polisin Lunda Norte ilinde tutuklulara işkence ya da kötü muamele yaptığı iddia edildi.

■ 1 Nisan tarihinde Lunda Norte'deki Lunda Tchokwe Bölgesi (Protectorate) Yasal Sosyolojik Manifesto Komisyonu'nun dört üyesi Lunda Norte ilindeki Cuango polis komutanlığına bir manifesto verdiler. Burada dört adamın, Calixto Kulunga, Modesto Timóteo, Bento Majimo ve Zeferino Rui Muatxingoi, diğer Komisyon üyelerinin isimlerini ve adreslerini öğrenmek için polis tarafından göz altına alınıp, dövüldükleri iddia edildi. Daha sonra bu dört kişi tarafından tanınan 270 kişi gözaltına alınarak tutuklandı. Tutuklananların çoğu serbest bırakıldı. Ancak, dört adamın ve Komisyon'un 30 diğer üyesinin Lunda Norte'de Conduega cezaevinde tutuklulukları sürdü ve kendilerine işkence yapıldığı iddia edildi.

İnsan hakları savunucuları

Mart ayında Anayasa Mahkemesi Adalet, Barış ve Demokrasi Derneği hakkındaki iddialar üzerine olan davaya bakmaya yetkisi olmadığına karar verdi. Davada derneğin kuruluş belgelerinin Angola yasalarını çiğnediği için kapatılması isteniyordu. Anayasa Mahkemesi davayı karar vermesi için Yüksek Mahkeme'ye gönderdi.

İfade özgürlüğü – gazeteciler

Gazeteciler haklarında davalar açılarak ve başka sınırlamalarla taciz edilmeye devam edildi. En az üç gazeteci medyayı kötüye kullanmakla suçlandılar, bir başkası ise iftira suçundan hapis cezasına mahkum edildi, cezası ertelendi. *Folha 8* gazetesinin editörü Mayıs ayında Namibia'ya gitmek isterken pasaportuna el kondu. Kendisine ülkeyi terk etmesine izin verilmeyenlerin listesinde olduğu söylendi.

■ Temmuz ayında, *A Capital* gazetesinin bir yöneticisi adli bir suç olan "devlet başkanının onuruna ve saygınlığına saldırdığı" şüphesiyle sorgulanmak için polis karakoluna çağırıldı. Suçlama Savcının gazetede yayınlanan başkanı eleştiren bir yazı üzerine yaptığı şikayete dayanıyordu. Sene sonunda dava hakkında bir karar alınmadı.

■ Gene Temmuz ayında Luanda İl Mahkemesi gazeteci Eugénio Mateus'a silahlı kuvvetlere iftira attığı için üç ay hapis cezası verdi, ceza ertelendi. Suçlama, Eugénio Mateus'un 2007 yılında yazdığı bir makalede orduyu bir çok başka eleştirinin yanı sıra aşırı alkol içilmesi ile eleştirmesi üzerine genelkurmay başkanının şikayet etmesi ile açıldı.

Cabinda ili

Cabinda Devleti Özgürlük Cephesi'nin (FLEC) askeri kanadı ile Angola Silahlı Kuvvetleri arasında zaman zaman olan çatışmalar devam etti.

■ 2008 yılında Cabinda ilinde devlete karşı suç işlemekle suçlanarak tutuklanan beş kişinin davası Mart ayında başladı. Mayıs ayında dördü suçsuz bulunarak beraat etti, biri ateşli silah bulundurmaktan 18 ay hapis cezasına mahkum edildi. Hapis cezasına mahkum edilen de dahil beşi de cezaevinde geçirdikleri zaman göz önüne alınarak serbest bırakıldı.

■ Ağustos ayında düşünce mahkumu José Fernando Lelo yaptığı itiraz üzerine kendisini mahkum etmek için yeterli delil olmadığı için Yüksek Askeri Mahkeme tarafından beraat ettirildi. 2008 yılının Eylül ayında Cabinda Askeri Mahkemesi devlet güvenliğine karşı suç işlemek ve ayaklanma başlatmak suçlarından 12 yıl hapis cezasına mahkum etti. Ağustos ayında Yüksek Askeri Mahkeme itiraz üzerine José Fernando Lelo ile birlikte 2008 yılının Eylül ayında mahkum edilen beş askerinin cezalarını 13 yıldan 22 ve 24 yıla çıkardı. Beş asker silahlı ayaklanma ve diğer askeri suçlardan dolayı 13 yıl hapis cezasına mahkum edildi.

Göçmen hakları

Yetkililer belgeleri olmayan özellikle Kongo Demokratik Cumhuriyeti (KDC) vatandaşı göçmenleri sınır dışı etmeyi sürdürdü. Ancak, sınır dışı edilenlerin çoğu Angola'da kalma haklarının olduğunu iddia etti. Eylül ayının sonunda KDC yetkilileri misilleme olarak Angolaları sınır dışı etmeye başladı. (Bakınız KDC bölümü)

Yıgınsal sınır dışı etme ordunun fiziksel ve zaman zaman cinsel şiddetini içeren insan hakları ihlalleri ile

birlikte yürekler acısı koşullarda yapıldı. Çok sayıda insan sınırlara çok kalabalık araçlarla taşıyor ve bazılarının havasızlıktan boğularak öldüklerine dair iddialar vardı. Sınır dışı etme sırasında çocuklar dahil birçok aile birbirlerinden ayrılarak parçalanıyor ve sınır dışı edilenler ıssız bölgelere korunaksız ve yiyecek olmadan bırakılıyordu. Her iki ülkeden de mülteciler bu sınır dışı etmeden etkileniyordu.

Ekim ayında, her iki ülke de sınır dışı etmeleri durdurma kararı aldı. Angola hükümeti Uíge ve Zaire illerinde insani durumu ele alan bir BM uluslararası komisyonu ile birlikte çalıştı. Sınır dışı etmeler sırasındaki insan hakları ihlalleri ile ilgili herhangi biri hakkında bir soruşturma açılmadı.

Uluslararası Af Örgütü ziyaretleri/ raporları

■ 2008 yılı Ekim ayında Uluslararası Af Örgütü tarafından yapılan vize başvurularına olumlu yanıt verilmedi. 2009 yılın Ekim ayında Uluslararası Af Örgütü yeni başvurular yaptı ama sene sonunda bunlara da olumlu yanıt verilmedi.

■ Adaletsiz, yasalara aykırı, kabul edilemez: Angola'da zorla tahliyeler (AFR 12/002/2009)

■ Angola: BM Evrensel Periyodik Değerlendirme (AFR 12/005/2009)

ARJANTİN

ARJANTİN CUMHURİYETİ

Devlet ve hükümet başkanı:

Cristina Fernández

Ölüm cezası:

tüm suçlar için kaldırıldı

Nüfus:

40.3 milyon

Ortalama yaşam süresi beklentisi:

75.2 yıl

Beş yaş altı ölüm oranı (e/k):

binde 17/14

Yetişkin okur yazarlık oranı:

yüzde 97.6

Yerli topluluklar yasal garantilere rağmen geleneksel topraklarından çıkarılma tehlikesi ile karşı karşıyalardı. Geçmiş insan hakları ihlallerini yargılamak için yasal çalışmalar devam etti. Göz altı koşulları ciddi bir sorun olarak sürdü.

Arka plan

İşsizliğe, kentlerdeki yaygın suçlara, kötü barınma koşullarına ve diğer sosyal konulara ilişkin protestolar

ve gösteriler yaygındı. Hükümet tarafından sosyal dışlanmışlıkla mücadele etmek için Ekim ayında işsiz, düşük ücretli veya kayıt dışı sektörde çalışan ailelere verilmek üzere her çocuk için bir aylık ödeme kararnamesi çıkarıldı.

Yerli Halkların hakları

Yerli halklar, uluslararası standartların ve 2006 yılında çıkarılan ve geçici tahliye kararlarını ve yerli toplulukların geleneksel topraklarından çıkarılmasını durduran yasanın ihlal edilmesi nedeniyle tahliye kararları ile karşı karşıya kaldı. Ulusal ölçüde toprak araştırmalarının yapılmamış olması nedeniyle Kongre 2006 yılında çıkan yasanın 2013 yılına kadar uzatılmasını onayladı.

Yerli topluluklar, yerli toprakları üzerinde yapılacak doğal kaynak kullanımı projelerinde önceden bilgilendirilme ve özgürce onaylama haklarından mahrum bırakılmaktaydı. Neuquén ilinde 150 Mapuches, toprak hakları ve Neuquén ili tarafından çıkarılan tahliye kararlarına karşı yaptıkları protestolar nedeniyle yasal suçlamalarla karşı karşıyalardı.

■ Ekim ayında, Los Chuschagasta Tucumán ilindeki yerli Diaguita topluluğunun üyesi 68 yaşındaki Javier Chocobar topluluğu geleneksel topraklarından çıkarmak isteyen bir toprak sahibi tarafından öldürüldü. Toprak sahibi ve diğer iki kişi yıl sonunda soruşturma altındaydılar.

■ 2001 yılında El Descanso, Formosa ilinde yerli Pilaga topluluğu tarafından açılan bir dava 2009 yılının sonunda henüz başlamamıştı. Dava 1997 yılında yapılan ve topluluğun geleneksel bölgelerini etkilediğine inandığı sulama çalışmalarını kapsıyordu. İldeki büyük bir altyapı gelişmesinde özgürce ve önceden bilgilendirilerek onay verme haklarını kullanmalarına izin verilmiyordu.

Cezasızlık – geçmiş ihlaller için adalet

Geçmiş insan hakları ihlallerini yargı önüne çıkarmak konusunda bir ilerleme vardı. Ancak, kaynaklar yetersizdi. Savcılık Koordinasyon Birimi'ne göre sene sonunda 600'den fazla kişi kayıplar da dahil olmak üzere çeşitli insan hakları ihlallerinden dolayı ceza davaları ile karşı karşıyaydı. Sene içinde 30 dava sonuçlandı.

■ Aralık ayında iki kişi Buenos Aires Vilayeti İnsan Hakları Bürosu'na zorla girdi. Yasadışı polis eylemlerini de içerenler dahil olmak üzere davalarla ilgili dosyalar çalındı, çalınan diğer dosyalar davaya sunulması

gereken geçmiş insan hakları ihlalleri ile ilgiliydi.

■ 1976-1983 yılları arasındaki Arjantin askeri rejiminin ünlü merkezi Campo de Mayo'nun komutanı Santiago Omar Riveros Ağustos ayında ömür boyu hapis cezasına mahkum oldu. 15 yaşındaki Floreal Avellaneda'ya işkence yapmak ve öldürmekten ve annesi Iris Pereyra'yı 1976 darbesinden bir ay sonra kaçırmaktan mahkum edildi.

■ Mart ayında San Luis ilinde iki eski subay ve üç polis yetkilisi ömür boyu hapse mahkum edildi. Graciela Fiochetti'yi öldürmekten, Pedro Valentin Ledezma ve Sandro Santana Alcaraz'ın kaçırılmasından ve öldürülmesinden ve Víctor Carlos Fernández'e işkence yapmaktan suçlu bulundular. Mağdurların dördü de 1976 yılı Eylül ayında göz altına alındılar.

■ Ekim ayında eski general Jorge Olivera Rovere dört cinayet vakasından ve birçok özgürlükleri yasadışı olarak kısıtlama olayından dolayı müebbet hapse mahkum edildi. Bir başka eski general aynı davada müebbet hapse mahkum edildi. Diğer üç subay beraat etti.

■ Aralık ayında, aralarında kaptan Alfredo Astiz'in de bulunduğu 17 eski deniz kuvvetleri subayı Arjantin'in en büyük gizli gözaltı merkezi olan Mekanik Deniz Okulu'nda işlenen suçlardan dolayı mahkemeye çıkarıldılar. Alfredo Astiz iki Fransız rahibenin ölümünden ve bir Arjantinli gazetecinin kaçılmasından dolayı da suçlanıyordu.

■ Cordoba ilinde Aralık ayında biten bir mahkemede eski general Luciano Benjamin Menendez üçüncü defa müebbet hapse mahkum edildi.

Tanıklar üzerindeki tehditler

Geçmiş insan hakları ihlalleri üzerine olan mahkemelerde koruma programlarına rağmen özellikle izole kırsal alanlarda yaşayan tanıkların tehdit edildiklerine dönük yeni raporlar vardı.

■ Mayıs ayında, Tucumán ilindeki gizli gözaltı merkezinden sağ kurtulabilen Orlando Argentino Gonzáles aldığı çeşitli tehditlerden dolayı tanıklık yapmak için mahkemeye gelmedi.

■ Eski Buenos Aires Polisi Soruşturma Müdürü Miguel Etchcolatz'ın mahkemesinin ana tanığı Jorge Julio Lopez'in nerede olduğu hala bilinmiyordu. Nerede olduğunun 2006 yılında başlayan araştırmasında sene boyunca bir gelişme olmadı.

Cezaevi koşulları

Santiago del Estero ve Mendoza illerindeki cezaevleri ve gözaltı merkezleri için kötü koşullar, şiddet, aşırı

kalabalık, yeterli sağlık hizmetlerinin eksikliği, işkence ve kötü muamele iddiaları vardı. Ulusal yetkililer işkenceyi önlemek için BM İşkence Karşıtı Anlaşması'nın Seçmeli Protokol'üne uygun bir mekanizma oluşturmadılar.

Kadın ve kız çocuklarına yönelik şiddet

Cinsiyet temelli şiddet ciddi bir konu olmaya devam etti. Kadına yönelik şiddeti cezalandıran yasalar Nisan ayında çıkarıldı. Bu yasalar şiddet mağduru kadınlara parasız yasal destek veriyor ve cinsiyet temelli şiddet üzerine resmi bilgilerin sistemli olarak toplanmasını sağlıyordu. Ne var ki, sene sonunda, yasa henüz uygulamaya sokulamadı.

ARNAVUTLUK

ARNAVUTLUK CUMHURİYETİ

Devlet başkanı:

Bamir Topi

Hükümet başkanı:

Sali Berisha

Ölüm cezası:

tüm suçlar için kaldırıldı

Nüfus:

3.2 milyon

Ortalama yaşam süresi beklentisi:

76.5 yıl

5 yaş altı ölüm oranı (e/k):

binde 18/17

Yetişkin okur yazarlık oranı:

yüzde 99

Kadınlar daha sonradan şikayetlerini geri çekmelerine rağmen artan bir biçimde aile içi şiddete maruz kaldıklarını bildirdi ve yasal korunma talebinde bulundular. Seks işçiliğine zorlamak için kadın ticareti yapma iddiası ile tutuklamalar oldu. Polis karakollarındaki ve cezaevlerindeki bazı tutuklular işkence ve kötü muamele iddiasında bulundu. Cezaevlerindeki muamele konusunda bazı ilerlemeler olmasına rağmen polis karakollarında ve bazı cezaevlerinde tutukluluk koşulları çoğu zaman çok yetersizdi. Yetişkin yetimlere hakları olan yeterli barınma olanağı verilmedi.

Arka plan

Nisan ayında Arnavutluk NATO üyesi oldu ve AB üyeliğine başvurdu. Kasım ayında Avrupa Konseyi Arnavutluğa adaylık statüsünü vermeyi kabul etti. Haziran ayındaki seçimleri iktidardaki Demokratik Parti ve müttefikleri çok az farkla kazandılar. Ana

muhalefet partisi, Sosyalist Parti seçim yolsuzlukları nedeniyle parlamentoyu boykot etti. İşsizlik, özellikle gençler arasında yüksekti. Yargıda ve hükümet içinde yolsuzluk ciddi bir sorun olmaya devam etti.

Kadına ve çocuklara yönelik şiddet

Özellikle kent merkezlerinde kadınlar artan aile içi şiddetle karşılaşıyorlardı. Bununla beraber, bir çok olay rapor edilmiyor ve kadınlar sıkça aile baskısı ve ekonomik bağımsızlığa sahip olamadıkları için şikayetlerini geri çekiyorlardı. Resmî rakamlara göre senenin ilk dokuz ayında çoğu kadınlara yönelik 990 aile içi şiddet olayı oldu. Mahkemeler mağdurların verdiği, korunma isteyen 640 dilekçeyi görüştü. Ceza yasasında aile içi şiddet özel bir suç teşkil etmiyor ve genellikle sadece ölümler sonuçlandığı, ağır yaralama olduğu veya ölüm tehditleri de içerdiği takdirde dava açılıyordu.

■ Ekim ayında Lirie Neziri dört çocuğu ile birlikte sürekli şiddet uygulayan kocasına karşı Pukë kentinde bir hafta boyunca yerde yattıkları bir hastaneye sığındı. Medyada çıkan haberlerden sonra polis kocasını gözaltına aldı ve çocukları ile birlikte kadına Shkodër kentinde bir sosyal merkezde geçici sığınma olanağı verildi.

İnsan ticareti

Haziran ayında yayınlanan ABD Dış İşleri Bakanlığı 2009 yılı İnsan Ticareti Raporu'na göre Arnavutluk erkek, kadın ve çocukların cinsel istismar, zorla çalıştırma ve zorla dilencilik yaptırma amacıyla insan ticareti yapılan kaynak bir ülke olmaya devam etti. Rapor hükümetin "insan ticaretini yok etmek için minimum standartları karşılamaktan uzak ama gözle görülür bir çaba içinde de olduğunu" belirtti. Kovuşturma yetersiz kalmaya devam etti çünkü mağdurlar insan ticareti yapanların misillemesinden veya ailelerinden gelen baskılar nedeniyle şikayetlerini geri çekiyorlardı. 2009 yılı boyunca Ağır Ceza Mahkemesi beş kişiyi zorla seks işçiliği için kadın ticareti yapmaktan ve dört kişiyi de çocuk ticareti yapmaktan mahkum etti.

■ Agron Alijaj Ocak ayında Fier'de gözaltına alındı. 2008 yılında 14 yaşındaki bir kızı kandırıp Kosova'da zorla seks işçisi olarak çalıştırmıştı.

■ Ocak ayında Astrit Pata ve oğlu Nelgert iki kadını zorla seks işçisi olarak çalıştırmak üzere sattıkları için sırasıyla 15 yıl ve 6 yıl hapis cezasına mahkum edildiler.

Zorla kaybedilmeler

■ Ulusal İstihbarat Örgütü'nün eski subayları Ilir Kumbaro, Arben Sefgjini ve Avni Koldashi'nin 2008 yılında başlayan yargılanmaları devam etti. 1995 yılında üç adamı kaçırma ve "ağır sonuçları olan işkence yapmakla" suçlanıyorlardı. Dördüncü bir sanığın davası sağlık nedeniyle ayrıldı. Makedonya etnik kökenli bir Arnavut olan mağdur Remzi Hoxha'nın durumu hakkında herhangi bir bilgi mevcut değildi. Hakkındaki ciddi iddialara rağmen Arben Sefgjini Mayıs ayında Adalet Bakanlığı içinde yeni kurulan Şartlı Tahliye Servisi'nin başına atandı. Ilir Kumbaro gıyabında yargılandı. 2008 yılında Birleşik Krallık'ta sahte bir isimle yaşarken Aralık ayında tutuklandı, Arnavutluğa iadesine yaptığı itirazın tutukluluğunun artık geçersiz olduğu gerekçesi ile bir Birleşik Krallık mahkemesi tarafından kabul edilmesinden sonra serbest bırakıldı.

İşkence ve diğer kötü muameleler

Polis ve cezaevi gardiyanları tutuklulara işkence ya da kötü muamele uyguladıklarına yönelik iddialar mevcuttu. Ocak ayında Avrupa İşkenceyi Önleme Komitesi Haziran 2008 tarihinde Arnavutluğa yaptığı ziyaret üzerine "polisin kötü muamelesi... Çok zaman suç soruşturması sırasında itirafa yapılan aşırı vurgudan kaynaklanıyor" dedi. Komite Korça, Pogradec ve Elbasan'dan karakollarda ve Korça'da nezarethane de kötü muamele yapıldığına dair ciddi iddialar aldı. Yetkililer daha sonra Korça nezarethanesindeki birçok memur hakkında disiplin önlemleri alındığını söyledi.

■ Nisan ayında, 15 yaşındaki Edison Lleshi Pehkopi'deki bir polis karakolunda kendisini pencereden dışarı attı, bir bacağı kırıldı ve başka yaralar aldı. Ombudsman bunu polis memurları tarafından bir hırsızlık olayından dolayı sorgulanırken dövüldüğü ve tehdit edildiği için yaptığını söyledi. Yedi polis memuru hakkında disiplin önlemleri alındı ve içlerinden biri hakkında cezai soruşturma başlatıldı.

Gözaltı koşulları

Durrës'de yeni bir cezaevi ve Kavajë'de de çocuk islahevi açıldı. Birçok cezaevinde okuma yazma bilmeyen veya zorunlu eğitimi tamamlamamış mahkumlar için sınıflar açıldı. Nisan ayında Şartlı Tahliye Servisi'nin kurulmasından sonra bir kısım mahkumlar aşırı kalabalığın azalmasını sağlayarak şartlı tahliye edildiler.

Birçok tutukevinde ve cezaevinde koşullar eski, kötü

bakılmış ve sağlıksız binalar nedeniyle kötüleşmeye devam etti. Ombudsmanın yönetimindeki işkenceyi Önleme Mekanizması 12 cezaevi ve 30 polis karakolunu teftiş etti. Bir AB fonu alan cezaevi reformu programına rağmen buralarda koşulların ulusal ve uluslararası insan hakları standartlarının altında olduğu sonucuna vardı. Sağlık olanakları çok zaman yetersiz ve akıl hastalığı olan mahkumlar için çok az uzman tedavisi vardı. Gözden geçirilen her yerde Ombudsman polis karakollarının nezarethanelerinde büyük çaplı yeniden inşa veya tamir yapılmasını istedi. Polis karakollarında kadınlar ve çocuklar için çok zaman bağımsız alanlar olmamasını da eleştirdi. Çocuklar bazen yetişkinlerle beraber tutuluyor ve kadınlar adli polis bürolarında veya koridorlarda tutuluyordu.

■ Şubat ayında Ombudsman Burrell Cezaevi'nde fiziki koşulların düzeltilemeyecek kadar kötü olduğu sonucuna vardı ve kapanmasını önerdi.

■ Mayıs ayında 302 nolu Cezaevi ve Tiran 313 nolu Cezaevi'nin kadın bölümünün haşerat istilasına uğradığı görüldü.

Barınma hakkı

Arnavutluk yasalarına göre kayıtlı yetimler 30 yaşına kadar sosyal konut dağıtımında hassas gruplar arasında sayılıyordu. Fakat bu yasa uygulanmadı. Çocukken yetim kalan ve aralarında orta öğretimlerini Haziran ayında tamamlayan 200'den çok yetişkin okul yatakhanelerinin sağlığa zararlı harap olmuş bölümlerindeki odaları paylaştılar. Çok azı özel konut kiralayacak kadar kazanabiliyordu. Çok büyük olan sosyal konut talebi karşısında bu tür programlar çok sınırlı ve uygunluk için konan gelir kriteri bu grup için çok yüksekti. Kasım ayında Başkan Topi 18 yaş altındaki yetimler için daha iyi koşullar sağlamak ve güvenli konut ve iş bulmaları için yasaların gözden geçirilmesi çağrısı yaptı. Fakat sene sonunda durumda herhangi bir gelişme yoktu.

Uluslararası Af Örgütü ziyareti/raporu

📄 Uluslararası Af Örgütü heyeti Arnavutluğu Haziran ayında ziyaret etti.

📄 Arnavutluk: Yetimlere verilen sözler ciddi bir taahhüttür (EUR 11/002/2009)

AVUSTRALYA

AVUSTRALYA

Devlet başkanı:

Kraliçe II. Elizabeth,

Quentin Bryce tarafından temsil ediliyor

Hükümet başkanı:

Kevin Rudd

Ölüm cezası:

tüm suçlar için kaldırıldı

Nüfus:

21.3 milyon

Ortalama yaşam süresi beklentisi:

81.4 yıl

5 yaş altı ölüm oranı (e/k):

binde 6/5

Northern Territory eyaletinde Yerli Halklara karşı ayrımcılık sürdü. Göçmenlik kurallarında yapılan değişiklik sığınma hakkı isteyenlerin ilticalarının kabulünü beklerken çalışabilmeleri anlamına geliyordu. Eylül ayında insan haklarına ilişkin en büyük kamuya danışma süreci tamamlandı. Öneriler arasında bir ulusal İnsan Hakları Yasası çıkarmak da vardı.

Arka plan

2007 yılında, Avustralya hükümeti Northern Territory'de cinsel taciz raporu üzerine bir Northern Territory Müdahalesi başlattı. Müdahalenin bir parçası olarak hükümet Irk Ayrımcılığı Yasası'nı ve Northern Territory'nin ırk ayrımcılığı yasal düzenlemelerini askıya aldı. Bu 45,000'den çok Aborijin'in zorunlu gelir kontrolü dahil olmak üzere ırk ayrımcı önlemlere muhatap olmalarına neden oldu.

Yerli Halkların hakları

Nisan ayında hükümet BM Yerli Halkların Hakları Deklarasyonu'na Avustralya'nın Deklarasyona daha önceki karşı çıkışlarını tersine çevirerek desteğini ilan etti.

Mart ayında BM Irk Ayrımcılığını Sona Erdirme Komitesi Avustralya hükümetinin Northern Territory Müdahalesi'ni uygularken Birleşmiş Milletler'in Irkçılığa Karşı Sözleşmesi'ne uymasını talep etti.

Ağustos ayında Yerli Halklar BM Özel Raportör'ü Avustralya'yı ziyaret etti ve açık bir biçimde Aborijin halkına karşı kendi kaderlerini tayin etme haklarını ihlal ettiği ve toplumu daha fazla damgaladığı için Müdahale'nin önlemlerinin ayrımcı olduğu sonucuna vardı.

Kadın ve kız çocuklarına yönelik şiddet

Nisan ayında Federal Hükümet Kadınlara ve Çocuklarına Karşı Şiddeti Azaltma Ulusal Konseyi'nin raporunu kabul etti ve 2010 yılı için bir ulusal eylem planı geliştirmeye söz verdi.

Mülteciler ve sığınmacılar

Temmuz ayında başvurularının görüşülmesi sürerken daha fazla sığınmacının çalışmasına olanak verildi. Eylül ayında, hükümet sığınmacılardan tutukluluklarını finanse etmek için para istemeyi kesti.

Kasım ayında, Senato'da sığınmacılar için korumayı öngören bir önerge kabul edildi. Önerge Mülteci Sözleşmesi kapsamının dışına düşen sığınmacıları zorla geri göndermekten korumayı sağlıyordu.

Avustralya'nın dört bin adası göç bölgesinin dışında kalmaya devam etti. Christmas Adası'na tekne ile gelenlere uçakla gelenlere göre daha az hak verildi ve çeşitli hizmetlere ulaşabilme olanakları daha sınırlıydı.

Yasal, yapısal veya kurumsal gelişmeler

Mayıs ayında Avustralya BM İşkenceye Karşı Sözleşme'nin Seçmeli Protokolü'nü imzaladı ve BM Engelliler Sözleşmesi Seçmeli Protokolü'nü kabul etti.

Eylül ayında Avustralya için bir İnsan Hakları Yasası çıkarılmasını öneren kapsamlı Ulusal İnsan Hakları Danışması tamamlandı. Yasa'yı destekleyen hiçbir hükümet sözü verilmedi.

Terörle mücadele ve güvenlik

Avustralya'nın terörizm şüphelileri için suçlama öncesi tutuklama yasası yürürlüğünü sürdürdü.

Polis ve güvenlik güçleri

■ Haziran ayında Queensland'da yaşayan bir kişi polisin elektroşok silahını 28 defa üst üste kullanması sonucu şoktan öldü. Bir Soruşturma Komisyonu polis eğitiminin ve polisin operasyon politikasının gözden geçirilmesini istedi ve şok silahlarının sadece "yaralanma tehlikesi olduğu" zamanlarda kullanılması gerektiğini belirtti.

Gözetiminde ölümler

2008 yılında bir Aborijin'in gözetiminde ölmesi raporu üzerine West Australia hükümeti gözetim yöntemlerini ve yasa uygulayıcıların eğitimini değiştirdi ama cezaevlerinde insani muameleyi yasalılaştırmadı.

Uluslararası Af Örgütü ziyareti

Kasım ayında Uluslararası Af Örgütü Genel Sekreteri Avustralya'yı ziyaret etti.

AVUSTURYA

AVUSTURYA CUMHURİYETİ

Devlet başkanı:

Hükümet başkanı:

Ölüm cezası:

Nüfus:

Otalama yaşam süresi beklentisi:

5 yaş altı ölüm oranı (e/k):

Heinz Fischer

Werner Faymann

tüm suçlar için kaldırıldı

8.4 milyon

79.9 yıl

binde 6/5

Yasa uygulayıcılarının kötü muamelesi ve ırkçılığı iddiaları sürdü. Sığınmacıların ve mültecilerin hakları yetkililer tarafından ihlal edildi.

İrkçilik

Beyaz olmayan Avusturyalılar suç zanlısı olarak görüldü ve polis tarafından kötü muameleye uğradı. Etnik azınlıkların polisin kötü muamelesi üzerine olan şikayetleri çoğu zaman polis ve adli sistem tarafından yetersiz bir karşılık aldı; şikayetler tam olarak araştırılmadı ve polis memurları hakkında nadiren dava açıldı ve çok hafif cezalar aldılar.

■ Nisan ayından 2009 yılının ortalarına kadar Viyana polisi etnik profil temelli geniş bir operasyonu uygulamaya başladı. Nisan ayında hırsızlık olaylarındaki artışa yanıt olarak yasa uygulayıcılara, şüphelenilmesi için somut bir neden olmadan, bilinen bütün Gürcü ve Moldavyalıların çalınmış mal veya hırsızlık araçları olup olmadığını kontrol etmek için evlerinin aranması talimatı verildi.

İşkence ve diğer kötü muameleler

Yetkililer, işkence ve diğer kötü muamelelere karşı önleyici araçlar kullanmadı.

■ Gambia vatandaşı işkence mağduru Bakary J. hala bir tazminat veya rehabilitasyon almadı. 2006 yılında Viyana'da üç polis memuru tarafından işkenceye uğradı ve hala ülkede yasadışı olarak bulunmaktan sınır dışı edilme riski ile karşı karşıyaydı. 20 Kasım'da Disiplin Cezaları Temyiz Komisyonu olaya karşın iki polisi görevden aldı. Şimdi emekli olan üçüncü bir polis resmi görevi gereği aldığı emeklilik haklarını kaybetti.

Polis ve güvenlik güçleri

Yasa uygulayıcılar insan hakları ihlalleri yapmaya aşırı güç kullanmaya devam etti. Yetkililer bu tür olayları tam olarak soruşturmadılar ve bu tür davaları uluslararası standartlara uygun ve yeterli bir biçimde

cezalandırmadılar ve yüksek dereceli bir cezasızlık ortamı yarattılar.

■ Krems'deki bir hırsızlık olayından sonra iki polis memurunun ateş açtığı iddia edilen 14 yaşındaki Florian P. öldü ve 17 yaşında bir başkası ciddi bir biçimde yaralandı. Acil ve tarafsız bir soruşturma yapılmadı. Olaya karışmış olan biri kadın, biri erkek iki polis memuru yasanın talep ettiği gibi Savcılık tarafından değil meslektaşları tarafından sorgulandı. Eylül ayında Savcılığın tayin ettiği bir uzman, bir polis memurunun verdiği ifadenin soruşturmanın gecikmesine neden olduğunu ve büyük ölçüde doğru olmadığını buldu. Yaralı olmasına rağmen 17 yaşındaki şüpheli hastanede derhal sorgulandı ve "güvenilir bir üçüncü tarafın" sorgulamada bulunması hakkı verilmedi. Sene sonunda soruşturma devam ediyordu.

■ 13 Ocak 2009 tarihinde 27 yaşındaki Çeçen mülteci Umar İsrailov iddiaya göre Çeçen saldırganlar tarafından Viyana'da öldürüldü. Umar İsrailov açık bir biçimde Başkan Kadyrov ve onun güvenlik güçleri tarafından Çeçenistan'da işkence edildiğini söyledi ve 2006 yılında Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne işkence temelli bir şikayet başvurusu yaptı. Umar İsrailov'un avukatı polise olayı ayrıntılı bir biçimde anlattı ve sürekli olarak korunmasını istedi ama yetkililer yeterli bir yanıt vermediler.

Göçmen ve mültecilerin hakları

21 Ekim tarihinde parlamento yabancılar için 2005 yılında çıkarılan yasayı yeni bir yasa ile değiştirdi. 1 Ocak 2010 tarihinde yürürlüğe girecek olan yeni önlemler uluslararası insan hakları standartlarına aykırı olarak mültecilerin tutuklanması olasılığı olan durumları artırdı. İç İşleri Bakanlığı mültecilere yasal danışma hizmeti veren bütün STK'ların sözleşmelerini iptal etti ve böylece sığınmacıların iltica veya uluslararası koruma hakkı alma ve neden tutuklu olduklarını ve sınır dışı edilmelerini sorgulama hakkını sınırladı.

Uluslararası Af Örgütü ziyareti/raporu

🗉 Bir Uluslararası Af Örgütü delegesi Avusturya'yı Nisan ayında ziyaret etti.

📄 Avusturya: Mağdur mu, şüpheli mi – Bir renk sorunu; Avusturya adalet sisteminde ırkçı ayrımcılık (EUR 13/002/2009)

AZERBAYCAN

AZERBAYCAN CUMHURİYETİ

Devlet başkanı:	İlham Aliyev
Hükümet başkanı:	Artur Rasizade
Ölüm cezası:	tüm suçlar için kaldırıldı
Nüfus:	8.8 milyon
Ortalama yaşam süresi beklentisi:	70 yıl
5 yaş altı ölüm oranı (e/k):	binde 54/52
Yetişkin okur yazarlık oranı:	yüzde 99.5

İfade özgürlüğü üzerine kısıtlamalar sıkılaştırıldı. İşkenceyi ve diğer kötü muameleleri yasaklayan yasal yapı ve uygulama uluslararası standartlara göre yetersizdi. İşkence iddiaları soruşturulmadı. Bağımsız gazetecilerin ve sivil toplum aktivistlerinin taciz edilmesi, holiganizm ve yayın yolu ile hakareten mahkum edilmeleri sürdü. Yetkililer adil olmayan yargılamada mahkum edilen bir insan hakları savunucusunun gerekli tıbbi tedavinin yapılmaması ve mahkumiyeti sırasında ölmesi üzerine düzgün bir soruşturma yapmadı.

Arka plan

Azerbaycan toprakları içinde yer alan, etnik olarak çoğunluğu Ermeni olan ve 1990 savaşında Azerbaycan'dan ayrılan tartışmalı bölge Dağlık Karabağ üzerine Azerbaycan ile Ermenistan'ın arasında süren görüşmelerde bazı ilerlemeler oldu. 2 Kasım tarihinde Moskova'da süren görüşmelerde Ermenistan ve Azerbaycan Dağlık Karabağ üzerine olan anlaşmazlığı uluslararası yasalar temelinde çözmek üzere ortak bir açıklama imzaladılar. Yaklaşık 600,000 ülke içinde yerinden edilmiş kişi ekonomik ve sosyal haklarına sınırlı bir biçimde erişmeye devam etti.

İşkence ve diğer kötü muameleler

Kasım ayında BM İşkence karşıtı Komitesi Azerbaycan'ın İşkenceye karşı Sözleşmeyi adli sistemde ve uygulamada yerine getirmediği ve işkenceden sorumlu olanlar hakkında dava açmadığı için endişelerini belirtti. Komite ayrıca işkence tehlikesi ile yüz yüze olan Çeçenlerin Rusya Federasyonu'na ve Kürtlerin Türkiye'ye iade edilmeleri konusunda da endişelerini belirtti.

Ocak ayında Yüksek Mahkeme Bakü Temyiz Mahkemesi'nin 2008 yılı Temmuz ayında Dmitri Pavlov, Maksim Genashilkin ve Ruslan Bessonov'un

aldıkları mahkumiyet kararını bozdu. 18 yaşını tamamlamamış üç gencin 2007 yılı Haziran ayında bir başka genci öldürmekten itham edilmeleri iddiaya göre işkence ile alınan itiraflara dayanmaktaydı. Yüksek Mahkeme, Temyiz Mahkemesi'nin tanıkları çağırmadığını, birbiriyle çelişen ifadelerini sorgulamadığını veya zorla alındığı iddia edilen itirafları araştırmadığını tespit etti. Haziran ayında Temyiz Mahkemesi davayı üçüncü kez yeniden gözden geçirdi ama Yüksek Mahkeme'nin tespit ettiği hataları onaylamadı.

İfade özgürlüğü

Sokak gösterileri fiili olarak yasaklandı. Ocak ayında Bakü'de gösteri yapmaya çalışan genç muhalif aktivistlerin polis tarafından tutuklandığı bildirildi.

Mart ayında Parlamento kitlesel medyayı düzenleyen yasalara çeşitli düzeltmeler yaptı. Bunlar medyayı "ifade özgürlüğünü ve gazetecilerin haklarını kötüye kullanmak", "devletin bütünlüğünü" tehdit etmek veya kamu düzenini ihlal etmek gibi çok belirsizce tarif edilmiş bilgileri yaymaktan kapatma hakkı veriyordu. Mart ayındaki anayasal referandum Anayasa'da ve yasamada daha fazla sınırlayıcı önleme yol açtı. Bu önlemlere göre rızaları olmadan insanların kamuya açık alanlarda dahi filme alınmasını, fotoğraflarının çekilmesini ve ses kaydı yapılmasını yasaklıyor ve aslında kamunun ilgisi olan olayları haber yapmayı engelliyordu. Muhalefet taraftarları ve referanduma karşı kampanya yapmak isteyen gruplar polis tarafından taciz ve tehdit edildi.

Bağımsız gazeteciler ve sivil toplum aktivistleri hakkında iftira ve holiganizm suçlamaları ile dava açıldı ve mahkum edildi. BM İnsan Hakları Konseyi Haziran ayında Evrensel Periyodik Değerlendirme'yi tamamladı ve Azerbaycan'ı iftira suçlamasını suç olmaktan çıkarmaya ve yabancı radyo yayıncıları üzerindeki yasağı değiştirmeye çağırdı. Ağustos ayında BM İnsan Hakları Komitesi hükümete ifade özgürlüğü üzerindeki doğrudan veya dolaylı sınırlamaları kaldırma çağırısı yaptı.

■ Kasım ayında Bakü'de bir mahkeme iki ünlü gençlik aktivistini, Emin Abdullayev (blogcu ismi Emin Milli) ve Adnan Hajizade'yi sırasıyla 30 ve 24 ay hapis cezasına mahkum etti. Holiganizm ve ikincil derecede bedensel zarar vermektan mahkum edildiler. Suçlamaların hükümeti eleştirenleri köşeye sıkıştırmak için şiddet içermeyen görüşlerini cezalandırmak üzere uydurulduğuna dair iddialar vardı.

İran ve Ermenistan ile sınırları olan bir Azerbaycan bölgesi olan Nahcivan özerk bölgesinde yetkililer gazetecilerin çalışmalarını engelledi ve onları taci etti.

■ Ocak ayında Gazetecilerin Özgürlüğü ve Güvenliği adlı STK Enstitüsü'nün muhabirleri Hakimeldos Mehdiyev, Elman Abbasov ve Mehman Mehdiyev ve Free Europe/Radio Liberty'nin muhabiri Malahat Nasibova iddiaya göre Heydarabad köyünde polis ihlallerini araştırırken saldırıya uğradılar ve yerel yetkililerin filmi çekmeleri engellendi. Hakimeldos Mehdiyev polisin kendisini dövdüğünü ve sonra zorla arabasına sokarak köyden dışarı yollandığını söyledi.

İnsan hakları savunucuları

İnsan hakları savunucularına karşı baskı sürdü. STK'lar için, tanımlanmamış bir mali rapor verme yükümlülüğü ve yabancı STK'lar için Azerbaycan'da faaliyet yapabilmeleri için Adalet Bakanlığı'ndan yetki almaları gerekliliği gibi yeni kurallar Eylül ayında yürürlüğe girdi.

■ Mart ayında insan hakları aktivisti Leila Yunus hakkındaki iftira davası İç İşleri Bakanlığı tarafından geri çekildi. Gözlemediği bir açık ceza davasında insan hakları ihlali olduğunu rapor etmesi üzerine 2008 yılının Aralık ayında iftira iddiası ile suçlandı.

Yetkililer ciddi bir biçimde hasta olan bir insan hakları savunucusunun cezaevinde tıbbi ihmal sonucunda gerçekleşen ölümü üzerine zamanında, yeterli ve tarafsız bir soruşturma başlatmadı.

■ Ağustos ayında 67 yaşındaki etnik Talysh azınlığından Novruzali Mammadov bir cezaevi hastanesinden öldü. 2008 yılının Haziran ayında Talysh kültürünü ve dilini geliştirmeye dönük çalışmaları nedeniyle politik olarak etkilenmiş adil olmayan yargılamada vatana ihanet suçlaması ile aldığı 10 yıllık hapis cezasını çekiyordu. Ölümü ile ilgili gerekli tıbbi yardımların verilip verilmediğini de kapsayan tam bir soruşturma yapılmadı.

Uluslararası Af Örgütü raporu

■ Azerbaycan: Bağımsız gazeteciler kuşatma altında (EUR 55/004/2009)

BAHAMALAR

BAHAMA MİLLETLER TOPLULUĞU

Devlet başkanı:

Kraliçe II. Elizabeth,

Arthur Hanna tarafından temsil ediliyor

Hükümet başkanı:

Hubert Ingraham

Ölüm cezası:

sürdürülüyor

Nüfus:

0.3 milyon

Ortalama yaşam süresi beklentisi:

73.2 yıl

5 yaş altı ölüm oranı (e/k):

binde 14/12

Yetişkin okur yazarlık oranı:

yüzde 95.8

En az iki kişi ölüm cezasına mahkum edildi; hiç bir infaz gerçekleşmedi. Güvenlik güçlerinin aşırı güç kullandığına, göçmenlere kötü muamele yapıldığına ve ayrımcılığa uğradıklarına ilişkin iddialar vardı.

Polis ve güvenlik güçleri

Bahama Kraliyet Polis Kuvvetleri tarafından aşırı güç kullanıldığına ilişkin sürekli iddialar vardı.

■ 9 Temmuz tarihinde polis iki soygun zanlısını takip ederken başkent Nassau'da arkadaşı ile yolda yürüyen Brenton Smith'i vurarak öldürdü. Brenton Smith'in bir soyguna karıştığı iddiaları daha sonra geri çekildi. Bir cinayet soruşturması Kasım ayında başladı ancak daha sonra 2010 Ocak ayına ertelendi.

Şişirmcılar ve göçmenler

Göçmen aileler ile birlikte çocuklarının gözaltında tutulduğu Carmichael Sokağı Gözaltı Merkezi'nde kötü muamele yapıldığına ilişkin raporlar vardı. Nisan ayında ulusal bir gazete tutuklulara dönük çeşitli kötü muamele iddialarını yayınladı. Örneğin, bir adamın çok ağır bir biçimde dövülmesi sonucunda ayak ve el parmaklarının tırnaklarını kaybettiği iddia edilmekteydi. İddiaları araştırmak için kurulan Göçmen Müdürlüğü Komisyonu'nun bulguları sene sonunda henüz yayınlanmamıştı.

Büyük çoğunluğu Haitili olan göçmenlerin sınır dışı edilmeleri sırasında sınır görevlilerince kötü muameleye uğradıklarına ilişkin iddialar mevcuttu.

Kadına yönelik şiddet

Mart ayında BM İnsan Hakları Konseyi'nde hükümet aile içi tecavüzü ceza kapsamına almayı reddetti. Bu arada, Temmuz ayında, 1991 Cinsel Suçlar ve Aile İçi Şiddet Yasası'nda tecavüzün tanımında aile içi

tecavüzü içermeyen bir değişiklik yapan bir yasa Pzarlamento'ya sunuldu. Sene sonunda tartışmalar devam ediyordu.

Ölüm cezası

En az iki kişi ölüm cezasına mahkum edildi.

Ağustos ayında ölüm cezalarının infazını bekleyen dört mahkumun ölüm cezalarının onaylandığı açıklandı. Dört kişinin ölüm cezaları İngiltere'deki Devlet Danışma Meclisi'nin Adalet Komitesi'nin 2006 yılında Bahama'da ölüm cezasının anayasaya aykırı olduğu kararını almasından sonra gözden geçirildi. Ekim ayında yetkililer dört kişiden birinin cezasının infazı için harekete geçtiler ama avukatlarının Devlet Danışma Meclisi'ne başvurmasıyla durduruldu.

BM Evrensel Periyodik Değerlendirme'nin Mart ayında kabul edilmesinin ardından Bahama ölüm cezasına ilişkin kapsamlı önerileri reddetti.

Uluslararası Af Örgütü raporları

■ Bahama: Güvenlik/kötü muamele korkusu –Carmichael Sokağı Gözaltı Merkezi'ndeki tutuklular (AMR 14/001/2009)

■ İnsan Hakları Konseyi Bahama üzerine Evrensel Periyodik Değerlendirme'yi onaylıyor: Uluslararası Af Örgütü ölüm cezasının kaldırılmasına ilişkin önerilerin reddedilmesini üzüntü ile karşılıyor (AMR 14/002/2009)

BAHREYN

BAHREYN KRALLIĞI

Devlet başkanı:

Kral Hamad bin 'Issa Al Khalifa

Hükümet başkanı:

Shaikh Khalifa bin Salman Al Khalifa

Ölüm cezası:

sürdürülüyor

Nüfus:

0.8 milyon

Ortalama yaşam süresi beklentisi:

75.6 yıl

5 yaş altı ölüm oranı (e/k):

binde 13/13

Yetişkin okur yazarlık oranı:

yüzde 88.8

Hükümet insan haklarını ve bazı göçmenlerin koşullarını geliştirmek için adımlar attı. Ancak kraliyet ailesini eleştirmek suç kabul edilmeye devam etti ve 2008 yılındaki işkence iddiaları araştırılmadı. Bir kişi infaz riski ile karşı karşıya kalmaya devam etti.

Arka plan

Kasım ayında, bir kraliyet kararnamesi ulusal bir insan hakları kurumu oluşturdu. Kararname Bahreyn'de insan haklarında farkındalık yaratmayı ve yasal reformlar için öneriler yapmayı içeriyor. Hükümet, Bahreyn'in temel uluslararası sözleşmeleri imzalarken koyduğu bazı çekinceleri geri kaldırmayı düşünmeye başladığını açıkladı. Hükümet ayrıca çeşitli yasal reformlar yapacağını ve adli ve diğer personele insan hakları eğitimi vereceğini de açıkladı.

Mart ayında, güvenlik güçleri Sitra ve al-Duraz kentlerinde topraklarına el konulması ve aynı nedenle 2007-2008 yıllarındaki şiddet içeren gösterilerde tutuklanıp cezalandırılan göstericilerin serbest bırakılması için gösteri yapanlara ateş açarak bazıları yaraladı. Yetkililer güvenlik güçlerinin aşırı şiddet kullandığını reddederek sadece göstericilerin şiddet kullanmaya başlaması üzerine müdahale ettiklerini söyledi.

Adalet sistemi – davalar ve mahkumların serbest bırakılması

Üç Şii aktivist, Hasan Meshaima', 'Abd al-Jalil al-Singace ve Mohammed Habib al-Muqdad Mart ayında Ağır Ceza Mahkemesi'ne çıktılar. Onlar ve bazıları giyaplarında yargılanan diğer 32 kişi hükümeti devirmek amacıyla eylemler yapmak ve bu eylemleri mali olarak desteklemekle suçlandılar. Suçlananlardan 15 Aralık 2008 tarihinde tutuklanan ve daha sonra "itiraf ettikleri" televizyonda gösterilen 13 kişi tecrit gözaltısında tutulduklarını ve işkence gördüklerini iddia etti. Kendilerine elektrik şoku verildiğini, kollarından asılmışken dövüldüklerini ve elleri ve ayakları bağlı olarak uzun süre tutulduklarını söylediler. Mahkeme bitmeden, Nisan ayında bir kraliyet affı ile bütün sanıklar serbest bırakıldı. Afla birlikte siyasi mahkumlar da dahil olmak üzere 178 mahkum serbest bırakıldı.

Yetkililer 2008 yılının sonunda işkence iddiaları için bir soruşturma yapmadı.

İfade özgürlüğü

Hükümet özellikle monarşinin eleştirilmesi konusunda hassas olmayı sürdürdü. 2002 yılında çıkan Basın ve Yayın Yasası'nda değişiklikler yapan öneri Temsilciler Meclisi'nde askıda durmaya devam etti. Değişiklik kabul edildiği takdirde Kralı eleştirmek veya "rejime karşı nefreti tahrik" etmekle suçlananların hapsedilmesini ortadan kaldırılıyor.

Ocak ayında Kültür ve Enformasyon Bakanlığı bir kısım internet sitelerini ve tartışma forumlarını bazılarının "nefret ve sekte şiddeti kışkırtıkları" iddiası ile kapattı. Sene sonunda yüzlerce internet sitesi hala kapatılmış durumdaydı.

■ İnsan hakları savunucusu, 'Abdul Hadi al-Khawaja Kraliyet ailesini eleştirdiği için Ocak ayında Ceza Kanunu'nun 92'inci, 160'ıncı, 165'inci ve 168'inci maddelerinden suçlandı. Politik sistemi şiddet kullanarak değiştirmek ve ülkenin yöneticileri hakkında kin ve nefreti yaymak ve kasten dedikodular çıkarmaktan suçlanmaktaydı. Yurtdışına çıkışı yasaklandı. Suçlamaları reddetti. Suçlamalar Nisan ayında çıkan kraliyet affı ile düştü.

■ Şubat ayında Lamees Dhaif, *al-Waqt* günlük gazetesinde sözde adli sistemdeki yolsuzluk üzerine yazılar yazdığı için Ceza Kanununda suçlandı. Kamu yönetimine hakaret etmekten suçlu bulunduğu takdirde olası hapis cezası veya para cezası almakla karşı karşıya kaldı. Sene sonunda vaka hala incelenmekteydi.

Göçmen hakları

Mayıs ayında hükümet *kafala* olarak bilinen yabancı göçmen işçilerin iş bulmasını sağlayan sistemi gözden geçireceğini ilan etti. 1 Ağustos'ta yürürlüğe giren yeni sistem yabancı işçilere o andaki işverenlerinin onayı olmadan başka bir işe geçmelerine izin veriyor. *Kafala* sistemi önceleri işçilerin işverenlerini değiştirmelerine ve ülkeyi terk etmelerine izin vermiyordu ve ücretlerin verilmemesi dahil işçi haklarının sömürülmesine ve kötü kullanılmasına olanak sağlıyordu. Reform işverenlerin kötü muamelesine özellikle açık olan ve çoğu kadın olan göçmen ev işçilerine uygulanmıyor.

Ölüm cezası

Kasım ayında Temyiz Mahkemesi Bangladeş uyruklu Jassim Abdulmanan'ın ölüm cezasını onayladı. 2007 yılında önceden tasarlanmış cinayet suçlaması ile ölüm cezasına mahkum edilmişti. İnfaz için Kral'ın onayı bekleniyordu.

Uluslararası Af Örgütü ziyaretleri

■ Mart ayında, Uluslararası Af Örgütü 35 kişinin terörizm bağlantılı suçlanması ile ilgili davayı gözlemledi. Gene Mart ayında bir Uluslararası Af Örgütü delegesi insan ticareti üzerine bir konferansa katıldı.

BANGLADEŞ

BANGLADEŞ HALK CUMHURİYETİ

Devlet başkanı:	Zilur Rahman (Şubat ayında Iajuddin Ahmed'in yerine geçti)
Hükümet başkanı:	Sheikh Hasina (Ocak ayında Fakhruddin'in yerine geçti)
Ölüm cezası:	süredürülüyor
Nüfus:	162.2 milyon
Ortalama yaşam beklentisi:	65.7 yıl
5 yaş altı ölüm oranı (e/k):	binde 58/56
Yetişkin okur yazarlık oranı:	yüzde 53.5

Şubat ayında Bangladeş Tüfekçiler Birliği'nin (BDR) ayaklanmasında sivillerden ve subaylardan en 74 kişi öldürüldü. Ayaklanmadan sonra aralarından en az 48'inin tutuklulukları sırasında öldüğü 3,000 Bangladeş Tüfekçiler Birliği askeri tutuklandı. Polis ve güvenlik güçleri 70 kadar adli şüphelinin yargısız infazına karıştıkları iddiası ile suçlandı. En az 64 kişi ölüm cezasına mahkum edildi ve üç kişi infaz edildi. Yetkililer tarafından önleyici eylemler az seviyede kaldı bunun sonucunda kadınlar asit saldırılarına, tecavüze, dövülmeye ve diğer saldırılara hedef olmaya devam etti.

Arka plan

Avami Birliği hükümeti Ocak ayında iki yıldır süren ordu destekli olağanüstü durum hükümetine son vererek göreve başladı. Yeni hükümet önceki hükümetin geçici yasalarla başlattığı kurumsal reformları onayladı. Bunlar arasında Parlamento'nun Temmuz ayında yasalaştırdığı İnsan Hakları Komisyonu Yasası da vardı. Hükümet ayrıca Parlamento'nun Mart ayında kabul ettiği Enformasyon Hakkı Yasası'ndan sonra Temmuz ayında Enformasyon Komisyonu'nu oluşturdu.

Muhalefete baskı

Polis protestoculara karşı gereksiz ve aşırı güç uygulamaya devam etti.

■ Eylül ayında onlarca polis Ulusal Petrol, Gaz, Maden Kaynakları, Enerji ve Limanları Koruma Komitesi'nin Dakka'da örgütlediği barışçıl gösteriye coplarla saldırdı. Aralarında Komite'nin liderlerinden Profesör Anu Muhammed'in de olduğu 20 gösterici yaralandı. Yaklaşık 1,000 gösterici hükümetin uluslararası petrol şirketleri ile yaptıkları sözleşmelerde daha fazla şeffaflık istiyordu. Saldırı üzerine herhangi bir bağımsız soruşturma açılmadı.

BDR ayaklanması – işkence ve adil olmayan yargılama endişeleri

Şubat ayında Dakka'daki BDR merkezinde BDR üyeleri geniş bir ayaklanma gerçekleştirdiler. İsyancılar altısı sivil, 57'si subay, biri asker, dokuzu *jawans* (en küçük BDR rutbesi) olmak üzere en az 74 kişiyi öldürdüler, ölenlerden biri hala teşhis edilemedi. Binlerce BDR personeli barakalara hapsedildi ve bütün dış ilişkileri kesildi. Kısa zamanda çok sayıda BDR personelinin (yüzlerce olabilir) ayaklanmaya katıldıkları ihtimali ile işkence dahil insan hakları ihlallerine maruz kaldıkları iddiaları ortaya çıktı. Sadece Mart ve Mayıs aylarında en az 20 BDR personeli tutuklulukları sırasında öldü. BDR yetkilileri dört erkeğin intihar ettiğini ve 16 kişinin doğal nedenlerle öldüğünü iddia etti. 10 Ekim tarihine gelindiğinde gözetim altında ölen BDR personelinin sayısı 48 oldu. Bu ölümlerin bazılarında işkencenin neden olabileceği veya katkıda bulunmuş olabileceği iddiaları oldu. Mayıs ayında kurulan bir resmi komite sene sonunda raporunu sunmamıştı.

Ayaklanmanın koşullarını araştıran bir resmi soruşturma nedenlerini saptayamadı. Polisin Suç Soruşturma Bölümü tarafından gerçekleştirilen soruşturma yargılanmayı bekleyen 3,000 BDR personeli hakkındaki suçlamaları sene sonunda henüz tamamlamadı. Hükümet Eylül ayında öldürme, rehin alma, yağma yargulamalarının sivil mahkemelerde olacağını belirtti. Bu kadar çok sayıda sanıklı bir yargılama için yargıçların ek eğitim alıp almadıkları ve yeterli kaynakların olup olmadığı belli değildi.

Yerli Halkların hakları

Hükümet Ağustos ayında 1997 Chittagong Hill Bölgesi (CHB) barış antlaşmasında üzerinde anlaşılan ancak uygulanmayan çeşitli anlaşmalardan birisi olan Chittagong Hill Bölgesi'ndeki başlıca askeri kampları kaldırmaya başladı. Hükümet yetkilileri ile CHB temsilcileri arasında Yerli Halkların yaşadıkları alanlar üzerindeki haklarını tanıyan antlaşma 20 yıldır süren ayaklanmaya son vermişti. Hükümet Yerli Halkların ayaklanma sırasında ordunun el koyduğu ve Yerli Halklardan olmayan Bangladeşlilere verdiği ve hükümetin yerleşmelerini teşvik ettiği topraklar üzerindeki haklarını çözme antlaşmasında hiçbir şey yapmıyordu.

Yargısız infazlar

Başbakan Şeyh Hasina Şubat ve Ekim aylarında hükümetin yargısız infazları durduracağını vaat etti. Fakat yılın ilk dokuz ayında 70 kadar insanın “çapraz ateşte” öldüğü iddia edildi. Polis yetkilileri genellikle şüpheli yargısız infazlarla ölümleri “çapraz ateş” veya bir “silahlı çatışmadan” sonra olduğu biçiminde tanımlıyordu.

■ Avami Birliği öğrenci liderleri , 23 yaşındaki Muhsin Şeyh'in ve 22 yaşındaki Muhammed Ali Jinnah'ın aileleri iki erkeğin Mayıs ayında Dakka'da Çevik Kuvvet Taburu (RAB) personeli tarafından açılan ateşle öldüğünü iddia etti. RAB adamların bir yol kontrol noktasında dur ihtarına uymadıklarını iddia etti. Sonra “silahlı çatışma” olduğu ve adamların vurularak öldürüldüğü söylendi. Yapılan otopsi RAB memurlarının atışlarının hiçbirinin hedeften şaşmadığını ortaya çıkardı ki bu ölümlerin “silahlı çatışma” ile olmadığını, planlı bir öldürme olduğunu gösteriyordu. Polis daha sonra 10 RAB personeli için soruşturma başlattı ama kimse adalet önüne çıkmadı.

Kadına yönelik şiddet

Gazeteler en az 21 olayda kocanın karısını, karısının ailesi çeyiz parası veremediği için öldürdüğünü haber yaptılar. Polis kaynakları Ocak ayı ile Ekim ayları arasında çeyiz sorunundan dolayı kadınların dayak yemesi ve kötü muameleye uğraması üzerine 3,413 şikayet geldiğini söyledi. Bilinen olayların çoğunda savcılık mahkumiyet kararına vardı ama yetkililer kadınları, kadınlara yönelik şiddetten korumak için bir eylem programı için araçlar oluşturmakta ve kaynak ayırmakta yetersiz kaldı. Kadın hakları grupları seks işçilerinin polis gözetimindeyken tecavüze uğramaları gibi kadına yönelik şiddet olaylarının çoğunun misilleme ve korunmama korkusu ile rapor edilmediğini söyledi.

■ Ekim ayında Smrity Begum'un kocası tarafından zehir içmeye zorlandıktan sonra öldüğü iddia edildi. Kocası, Smrity Begum'un ailesinden çeyiz olarak bir motosiklet istemişti ve aile bu isteği karşılayamamıştı. Polis kocayı cinayetle suçladı.

Yasal, yapısal veya kurumsal gelişmeler

Yasa, Adalet ve Parlamenter Olaylar Bakanlığı Ağustos ayında 1971 yılındaki bağımsızlık savaşı sırasında insan hakları ihlallerine uğrayanların olaylarını dinleyecek bir mahkemenin kurulacağını ilan etti ama böyle bir mahkeme kurulmadı.

Ölüm cezası

1975 yılında Başkan olan Şeyh Mujibur Rahman'ı öldürdükleri için suçlu bulunan beş kişinin ölüm cezaları Yüksek Mahkeme tarafından Kasım ayında onaylandı. En az 64 kişi ölüm cezasına mahkum edildi ve en az üç kişi infaz edildi.

Uluslararası Af Örgütü ziyaretleri/ raporları

✈ Uluslararası Af Örgütü heyeti Bangladeş'i Nisan ve Mayıs aylarında ziyaret etti.

📄 Adalet arama: Bangladeş'te asiler mahkemede (ASA 13/006/2009)

📄 Bangladeş: Ölüm cezalarını hafifletmek için temyize başvurma (ASA 13/007/2009)

BELARUS

BELARUS CUMHURİYETİ

Devlet başkanı:

Alyaksandr Lukashenka

Hükümet başkanı:

Syarhey Siderski

Ölüm cezası:

sürdürülüyor

Nüfus:

9.6 milyon

Ortalama yaşam süresi beklentisi:

69 yıl

5 yaş altı ölüm oranı (e/k):

binde 14/9

Yetişkin okur yazarlık oranı:

yüzde 99.7

Hükümet ölüm cezalarına onay vermeye devam etti.

Kamusal toplantılar yasaklandı ve barışçıl göstericiler göz altına alındı ve polis gözetiminde kötü muameleye maruz kaldılar. İfade ve örgütlenme özgürlüğü hakları kısıtlandı.

Kadına yönelik şiddete karşı alınan önlemler yetersiz kaldı. Devletin medya üzerindeki kontrolü devam etti.

Arka plan

Avrupa kurumları Belarus ile ilgilenmeye devam etti. Haziran ayında Avrupa Konseyi Parlamenterler Asamblesi çeşitli koşullarla Belarus parlamentosuna yeniden Özel Misafir Statüsü vermeyi oyladı. Koşullar arasında ölüm cezası moratoryumu ve insan hakları örgütü Nasha Viasna'nın (İlk Baharımız) kaydının yapılmasının yanı sıra, 2008 yılının Ocak ayındaki barışçıl gösterilere katıldıkları gerekçesi ile bazı gençlere verilen özgürlüklerini kısıtlayan cezaları derhal ve koşulsuz kaldırılması yer aldı.

Ancak bu koşullar sene sonunda henüz karşılanmamıştı. Kasım ayında Avrupa Birliği Konseyi 2008 yılının Ekim ayında verilen kararı gözden geçirdi ve Belarus'un üst düzey yetkililerinin seyahat kısıtlamasını kaldırmayıp 2010 yılının Ekim ayına kadar uzatmaya karar verdi. Yazılı ve elektronik medyanın çoğunluğu hala devlet kontrolünde olmaya devam etti ve devlet yayın dağıtım örgütünün tekeli sürdü. İki bağımsız gazete, *Narodnaya Volya* (Halkın İradesi) ve *Nasha Niva'nın* (Alanımız) devlet yayın dağıtım sistemini kullanmalarına bir kez daha izin verildi.

Ölüm cezası

29 Haziran tarihinde Temsilciler Meclisi ölüm cezası üzerine bir moratoryum için öneriler hazırlaması için bir komisyon kurdu. Ancak, Belarus uluslararası baskılara rağmen ölüm cezaları vermeye devam etti. 29 Haziran tarihinde Brest bölgesel mahkemesi 30 yaşındaki Vasily Yuzepchuk'u ve 22 Temmuz'da Minsk bölgesel mahkemesi Andrei Zhuk'u ölüm cezasına mahkum etti. Her iki ceza da temyiz tarafından onaylandı.

■ Kasım 2007 ile Ocak 2008 arasında altı yaşlı kadının öldürülmesi üzerine Ocak ayında Vasily Yuzepchuk ve bir başka ismi bilinmeyen kişi tutuklandılar ve birinci dereceden cinayetle suçlandılar. 29 Haziran'da ikisi de Brest bölgesel mahkemesi tarafından suçlu bulundu. İkinci adam suç ortağı olarak müebbet hapse mahkum edildi. Vasily Yuzepchuk ölüm cezasına mahkum edildi. 2 Ekim tarihinde Yüksek Mahkeme başvurusunu reddetti ve bunun üzerine o da af için başvurdu. Vasily Yuzepchuk aslında Ukraynalı ve marjinal Roma etnik grubundan ve zihinsel bir yetersizliği olabilir. Avukatı soruşturmanın ve mahkemenin temelde kusurlu olduğunu ve Vasily Yuzepchuk'un suçunu itiraf etmesi için dövdüğünü açıkladı. 12 Ekim tarihinde, BM İnsan Hakları Komitesi Belarus hükümetinden kendileri davayı gözden geçirmeden Vasily Yuzepchuk'u infaz etmemesini istedi.

Toplanma özgürlüğü

Yetkililer sınırlayıcı Kamu Olayları Yasası ile gösterilere ve kamusal eylemlere izin vermeyerek toplanma özgürlüğü hakkını ihlal etti. Şiddet içermeyen gösterilerin aşırı güç kullanarak dağıtıldığına ve barışçıl göstericilerin tutuklandığına dair iddialar mevcuttu.

■ 12 Şubat'ta, 20 kişinin düzenlediği lezbiyen, gey,

biseksüel, travesti ve transseksüel bireyler için bilinç geliştirme toplantısı yapma başvurusu Gomel şehir yönetimi tarafından reddedildi. Yetkililer kamu düzenini sağlamak, güvenlik ve eylem sonrası temizlik harcamalarının maliyetini sağlayabilmek için başvuruya yerel polis karakolu, sağlık hizmetleri ve atık toplama hizmetleri ile yapılması gereken sözleşmelerin eklenmediğini söylediler. Gomel Bölgesel Mahkemesi kendisine yapılan itiraz başvurusunu mahkeme kararının Kamu Olayları Yasası'na uygun yapıldığı gerekçesi ile reddetti.

■ Kayıp muhalefet liderleri Viktor Hanchar ve Anatoly Krasouski için her ayın 16'sında yapılan barışçıl gösteriler düzenli olarak güç kullanılarak dağıtıldı. Viktor Hanchar, Yury Zakharenko, işveren Anatoly Krasouski ve gazeteci Dmitry Zavadsky 1999 ve 2000 yıllarında zorla kaybedilmeye maruz kalmışlardı. 16 Eylül tarihinde Minsk polisi aşırı şiddet kullanarak göstericileri dağıttı ve 31 kişiyi sonunda serbest bırakmadan önce herhangi bir suçlama olmadan üç saat gözaltına aldı. Göstericiler, ellerinde kayıpların resimleriyle sessiz bir biçimde dururken sivil kıyafetli yaklaşık 40 kişinin gelerek göstericileri dövdüğünü ve olayı yakından izleyen polisin göstericileri göz altına aldığını ve otobüslere doldurarak Tsentralny Bölgesi polis karakoluna götürdüğünü bildirdi. Bir göstericiye göre polis kendilerini niye gözaltına aldığı söylememiş ve bazı göstericileri otobüste dövmüş. Polis karakolunda üç saat boyunca yüzleri duvara dönük bir biçimde ayakta bekletilmişler ve sözlü hakaretlere, tehditlere maruz kalmışlar ve dövdülmüşler. 17 Eylül tarihinde Avrupa Birliği Başkanlığı bir önceki gün Minsk'deki barışçıl gösteriye saldırılması konusundaki endişelerini belirtti ve Belarus yetkililerini barışçıl gösterilere karşı aşırı güç kullanılmaması konusunda uyardı.

Düşünce mahkumları

2008 yılının Ocak ayındaki bir gösteriden sonra birçok kişinin barışçıl bir gösteriye katıldıkları için "kısıtlı özgürlükler" altında tutulmasına devam edildi. "Kısıtlı özgürlük" koşulları ev hapsi denebilecek kadar ağırdı. Ayrıca, "kısıtlı özgürlük" kararı bir hakim tarafından verilmesine rağmen kısıtlamanın ayrıntıları sorumlu polis tarafından itiraz edilemez bir biçimde keyfi olarak değiştirilebiliyordu. Bu durum, cezayı alanlar için koşullara uymakta büyük zorluk çıkarıyordu.

■ 7 Temmuz tarihinde Artsyom Dubski, Mahilyov'daki Asipovich bölge mahkemesi tarafından bir yıl hapis

cezasına mahkum edildi ve 15 Haziran tarihinde Maxim Dashuk, Minsk'deki Maskouski bölge mahkemesince bir yıl üç ay özgürlük kısıtlamasına mahkum edildi. Her ikisi de Ocak 2008'de katıldıkları protestodan sonraki cezalarının uygulamasını ihlal ettikleri için cezalandırıldılar. Uluslararası Af Örgütü ikisini de düşünce mahkumu olarak kabul etmektedir. Bu iki genç "kamu düzenini ağır bir biçimde bozan eylemlere katılmak ya da organize etmekten" mahkum edilen 11 kişinin arasındalar. Kasım 2009'da 11 kişiden beşi affedilmiş, birinin sınırlamaları azaltılmış ve üçü yurt dışındadır.

İnsan hakları savunucuları

Sivil toplum örgütleri işe başlamadan önce yetkililere kayıt yaptırmakta birçok engelle karşılaştılar.

■ 26 Ocak tarihinde insan hakları örgütü *Nasha Viasna* (daha önce *Viasna* olarak biliniyordu) kayıt için başvurdu ve üçüncü defa reddedildi. Adalet Bakanlığı başvuruyu grubun üyelerinin daha önceki mahkumiyetleri; kurucuların listesindeki uygunsuzluklar; Başkan ve Sekreter seçimi mekanizmasının tanımlanmamış olması; bir belgede örgütün isminin yer almaması ve örgüt merkezinin çok küçük olması gibi çeşitli nedenlerle reddetti. 22 Mart tarihinde Yüksek Mahkeme 19 Mart'ta kurucuların yaptığı itiraz üzerine Adalet Bakanlığı'nın kararını onayladı. 25 Nisan'da kurucular yeniden başvurular ve 28 Mayıs'ta başvuru Adalet Bakanlığı tarafından yeniden reddedildi. Daha önce belirtilen nedenlere ek olarak örgütün isminin ikinci kısmının Tüzük ile uyumlu olmadığı belirtildi. 16 Haziran'da *Nasha Viasna* bu karara tekrar itiraz etti ama 12 Ağustos'ta Yüksek Mahkeme itirazı tekrar reddetti.

Kadına yönelik şiddet

21 Haziran tarihinde ilk kez özel olarak aile içi şiddete değinen ve İç İşleri Bakanlığı dahil devlet kurumlarını aile içi şiddetin bütün olaylarını araştırmasını ve uygulayıcılarını cezalandırmasını isteyen yeni bir Suç Önleme Yasası çıkarıldı. Ancak, kadınlara yönelik şiddeti engelleyecek yeterli yapılar ve kaynaklar mevcut değildi. Sene sonunda aile içi şiddet mağdurları için sadece iki sığınma evi devlet ve sivil kuruluşlar tarafından finanse edilmektedir.

Uluslararası Af Örgütü ziyaretleri/raporu

■ Bir Uluslararası Af Örgütü delegesi Belarus'u Mart ve Kasım aylarında ziyaret etti.

■ Avrupa'da infazları sona erdirmek: Belarus'da ölüm cezasını kaldırmaya doğru (EUR 49/001/2009)

BELÇİKA

BELÇİKA KRALLIĞI

Devlet başkanı:

Kral Albert II

Hükümet başkanı:

Yves Leterme

(Kasım ayında Herman Van Rompuy'un yerine geçti)

Ölüm cezası:

tüm suçlar için kaldırıldı

Nüfus:

10.6 milyon

Ortalama yaşam süresi beklentisi:

79.5 yıl

5 yaş altı ölüm oranı (e/k):

binde 6/5

Birçok protesto gösterisinden sonra bazı düzensiz göçmenlerin statülerinin düzenlenmesi için önlemler alındı. Federal Ombudsman göçmenlerin ve sığınmacıların kapalı merkezlerdeki koşullarını eleştirdi ve reformlar yapılmasını istedi. Birçok sığınmacı yetersiz barınma koşullarında yaşıyordu veya evsizdi. Belçika bir Guantánamo tutuklusuna ikamet izni verdi. Yasa uygulayıcılarının aşırı güç kullanması ve kötü muamelesi iddiaları devam etti.

Mülteciler ve sığınmacılar

Sığınmacıları kabul eden federal hükümet kurumu (Fedasil) idari mahkemeler tarafından sığınmacılara barınma olanakları bulamamasından dolayı sürekli olarak kınılıyordu. Bir ulusal STK'nın verdiği rakamlara göre aralarında çocuklu aileler de olan 200 sığınmacı Ekim ayında sokakta yatıyordu. Eylül ayında yayınlanan resmi rakamlara göre verili her günde 1,100 sığınmacı resmi konutlarda yeterli yer olmadığı için otellerde ve evsizler sığınaklarında yatıyordu.

Entegrasyon Bakanı Ekim ayında, 2010 yılı Temmuz ayında Fedasil'in barınma merkezlerinde prefabrik konutlar veya "konteynerler" yapılarak 700 sığınmacının buralara yerleştirileceğini ilan etti. Ayrıca sığınmacılara konut bulmak için ek 16 milyon Euro ayrıldığı ilan edildi.

On yıldır ilk defa Belçika mülteci yerleştirme programı uyguluyordu. Ürdün ve Suriye'de yaşayan çocuklu ya da çocuksuz bekar kırk yedi Iraklı kadın mülteci Eylül ayında Belçika'ya geldiler.

Keyfi gözaltılar ve tutuklamalar

■ Uluslararası Af Örgütü'ne gelen bilgilere göre, sığınma talebi reddedilen en az bir kişi hapis cezasını tamamladıktan sonra keyfi olarak gözaltına alındı. Sığınma talebinde bulunan Iraklı Saber Muhammed terörizm bağlantılı suçlardan dolayı 2005 yılında

Brüksel Temyiz Mahkemesi tarafından cezalandırıldı. 2007 Ekim ayında hapis cezasını tamamladıktan hemen sonra Irak'a iade edilmek üzere idari gözetim altına alındı. Kasım 2000'de sığınma talebinde bulunmuştu ve 2005 yılında başvurusu reddedildi. 2009 yılı Şubat ayında Vatansızlar ve Mülteciler Genel Müdürü Saber Muhammed'in sığınma talebini reddetti. Saber Muhammed ilk olumsuz karara karşı Yabancılarla Anlaşmazlıklar Konseyi'ne itiraz başvurusu yaptı. Konseyi temyiz başvurusunu sığınma temelinde reddetti. Ancak Konseyi kararında Saber Muhammed'in Irak'a iadesi halinde işkence ve diğer ciddi insan hakları ihlallerine uğrayacağını belirtti. Saber Muhammed temyiz başvurusundan bir gün sonra, 5 Mart 2009 tarihinde idari gözetimden serbest bırakıldı. Göçmen ve İltica Bakanlığı tarafından derhal Sint Niklaas komün alanına yerleştirildi ve günde iki defa polise kayıt yaptırmaya başladı. Sene sonunda Saber Muhammed'in sığınma talebi Devlet Konseyi'nde görüşülüyordu. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne keyfi gözetim ve insani olmayan muamele gerekçeleri ile başvurdu.

Göçmen hakları

Temmuz ayında Federal hükümet düzensiz göçmenleri Belçika'ya entegre olduklarını kanıtlayabildikleri takdirde ve uzun zamandır kayıt altına alınmalarını bekleyenlerin durumlarını yasallaştırmalarını sağlayan bir yönerge çıkardı. Düzensiz göçmenlerin sayısız protesto gösterileri, işgal ve açlık grevleri bu önlemlerin alınmasını sağladı.

Temmuz ayında Federal Ombudsman Bürosu göçmenlerin ve iltica talepleri reddedilen sığınmacıların Belçika'daki koşulları üzerine yaptığı araştırmanın bulgularını yayınladı. Ombudsman göçmen kontrolü için yapılan tutuklamaların sadece son çare olarak kullanılabileceğini ve bu prensibe Belçika'da her zaman saygı gösterilmediğini doğruladı. Ombudsman ayrıca kapalı merkezlerdeki yaşam koşulları üzerine endişelerini, bireysel şikayetleri ele almak konusundaki açıkları belirtti ve kapalı merkezlerde adli yardım servislerinin kurulmasını istedi. Bu öneri Avrupa Konseyi İnsan Hakları Komisyonu Üyesi tarafından da 2008 yılında yaptığı ziyaretin Haziran ayında yayınlanan raporunda tekrarlandı. Ayrıca Belçika yetkililerini sınırda sığınma talep eden sığınmacıların otomatik olarak gözetim altına alınmasını durdurulmasını ve kapalı merkezlerdeki koşulların düzeltilmesini istedi.

Terörle mücadele ve güvenlik

8 Ekim tarihinde ABD'nin Guantánamo Körfezindeki tutuklama merkezinde bulunan bir tutuklu Belçika'ya nakledildi. Belçika yetkilileri serbest bırakılan tutuklunun Belçika'da ikamet hakkı ve çalışma izni olduğunu onayladı.

Aşırı güç kullanımı / polis ve güvenlik güçleri

Yasa uygulayıcı memurlar tarafından aşırı güç kullanıldığı ve kötü muamele yapıldığı sürekli olarak iddia edildi.

■ Mart ayında Brüksel havaalanında 2008 yılı Nisan ayında sınır dışı edilmek istenirken intihar eden sığınma talebinde bulunmuş Kamerunlu Ebenizer Sontsa ailesi polis memurları hakkında sınır dışı etme sürecinde işkence ve kötü muamele yaptıkları için şikayette bulundu.

BENİN

BENİN CUMHURİYETİ

Devlet ve hükümet başkanı:

Thomas Boni Yayi
uygulamada kaldırıldı

Ölüm cezası:

Nüfus:

8.9 milyon

Ortalama yaşam süresi beklentisi:

61.0 yıl

5 yaş altı ölüm oranı (e/k):

binde 123/118

Yetişkin okur yazarlık oranı:

yüzde 40.5

Bir çok gösteri yasaklandı. En az bir kişi kötü muamele sonucu gözaltında öldü. Cezaevi koşulları aşırı kalabalıktan dolayı kötü durumda olmaya devam etti. En az beş kişi ölüm cezasına mahkum edildi.

Toplanma özgürlüğü

Yetkililer, Mayıs ayında sözde güvenlik nedenleri ile kuzeyde iki bölgede gösterileri yasakladı. Temmuz ayında yetkililer, yolsuzlukları ve temel maddelerdeki fiyat artışlarını protesto etmek için sendikalar tarafından Cotonou'da düzenlenmek istenen birçok gösteriyi yasakladı.

İşkence ve diğer kötü muameleler – gözaltında ölüm

■ Şubat ayında, Karimama jandarması tarafından

ülkenin kuzeyinde tutuklanan Adam Yessoufa gözaltında öldü. Güvenlik güçleri tarafından dövüldüğü iddia edildi. Olay savcılığa getirildi ancak hiçbir soruşturmanın sonuçları kamuya açıklanmadı ve hiç kimse suçlanmadı.

Cezaevi koşulları

Cezaevlerinde aşırı kalabalık devam etti. Ülkenin merkezindeki Abomey'deki cezaevi, kapasitesinden altı katı daha kalabalık olduğu için mahkumların koşullarının kötü olduğu iddia edildi.

Ölüm cezası

Kasım ve Aralık aylarında Parakou Temyiz Mahkemesi tarafından en az beş kişi mahkemede olmamalarına rağmen ölüm cezasına mahkum edildi. Ülkede uygulanan en son infazın 1987 yılında gerçekleştirildiği biliniyordu.

BİRLEŞİK ARAP EMİRLİKLERİ

BİRLEŞİK ARAP EMİRLİKLERİ

Devlet başkanı:	Shaikh Khalifa bin Zayed Al Nahyan
Hükümet başkanı:	Shaikh Mohammed bin Rashid Al Maktoum
Ölüm cezası:	sürdürülüyor
Nüfus:	4.6 milyon
Ortalama yaşam süresi beklentisi:	77.3 yıl
5 yaş altı ölüm oranı (e/k):	binde 10/12
Yetişkin okur yazarlık oranı:	yüzde 90

Kadınlar ve yabancı göçmen işçiler yasal ve diğer ayrımcılıklarla yüz yüze geldiler. Uzun süredir Birleşik Arap Emirlikleri'nde ikamet eden yüzlerce Filistinli ve Lübnanlıdan ulusal güvenlik nedeniyle ülkeyi terk etmeleri istendi. Bir terörizm yargılaması sanığı yargılama öncesi kendisine işkence yapıldığını iddia etti. En az 13 kişi ölüm cezasına mahkum edildi, hiçbir ölüm cezası infazı rapor edilmedi.

Arka plan

Medya yasası taslağı Ocak ayında Federal Ulusal Konsey (parlamento) tarafından görüşüldü.

Gazeteciler, avukatlar ve başkaları tarafından medya özgürlüğü üzerindeki aleyhte içeriği nedeniyle eleştirildi. Sene sonunda yasa onaylandı.

Mart ayında hükümet BM İnsan Hakları Konseyi'nin 2008 yılı Aralık ayında Birleşik Arap Emirlikleri'ndeki insan haklarına ilişkin Evrensel Periyodik Değerlendirme'nin 74 önerisinden 36'sını uygulamayı vaat etti. Hükümetin kabul ettiği öneriler arasında kadın haklarını, göçmen haklarını ve uluslararası insan hakları sözleşmelerinin onaylanması da vardı. Ancak hükümet ölüm cezasını kaldırmayacağını veya işçilere kapsamlı haklar ya da sendikal hakları vermeyeceğini söyledi.

Ağustos ayında BM Irk Ayrımcılığını Önlenmesi Komitesi Birleşik Arap Emirlikleri yetkililerinden yabancı işçilerin korunmasını geliştirmesini istedi. Ekim ayında BM ırkçılığın, ırk ayrımcılığının, yabancı düşmanlığının ve bunlara bağlı hoşgörüsüzlüğün güncel biçimleri Özel Raportörü, yetkilileri bazı iş kategorilerine ve sağlık olanaklarına erişemeyen devletsiz durumdaki Bidunların durumunu yeniden düzenlemesini talep etti.

Ekim ayında Birleşik Arap Emirlikleri Başkanı ulusal güvenliğe iç ve dış tehditlere karşı bir kararname çıkardı. Diğer şeylerin yanı sıra kararname devlete zarar verecek bilgileri ifşa edenlere ölüm cezası uygulamasını mümkün kılıyordu.

Terörle mücadele ve güvenlik

Eylül ayında yedi Birleşik Arap Emirlikleri vatandaşı ve bir Afgan vatandaşı Abu Dhabi'de Yüksek Federal Mahkeme'de terörizm bağlantılı iddialarla yargılandı. Sekiz kişi 2008 yılının Ekim ayında tutuklananlardan olduğu sanılıyor; diğer 13 kişi hakkındaki iddialar geri çekildi ve serbest bırakıldılar. Ekim ayında sekiz sanıktan altısı 2010 yılında başlayacak mahkemeyi beklemek üzere kefaletle serbest bırakıldı. Gözaltına alınanlardan bazıları tutuklulukları sırasında işkence gördüklerini iddia etti.

■ Ekim ayında ABD vatandaşı Naji Hamdan Abu Dhabi'de Yüksek Federal Mahkeme'de süren kapalı bir mahkeme sonucunda terörizm bağlantılı iddialarla mahkum edildi. İddiaları reddetti. 18 ay hapis cezasına mahkum edildi ama Kasım ayında serbest bırakıldı ve sınır dışı edildi.

Yetkililer uzun süredir Birleşik Arap Emirlikleri'nde yaşayan yüzlerce yabancıya ulusal güvenlik nedenleriyle ülkeyi terk etmelerini söyledi. Bu karardan etkilenenler daha çok Gazze bölgesinden Filistinliler ve Şii Müslüman

Lübnanlılardı. Bazılarının Birleşik Arap Emirlikleri'nde 30 yıldır yaşamakta oldukları söylendi.

İşkence ve diğer kötü muameleler

■ Naji Hamdan (yukarıya bakınız) yargılaması sırasında mahkemede, yargılama öncesi tutukluluğunda bir “elektrikli sandalyeye” bağlanıp, bilincini kaybedinceye kadar kafasına vurularak işkence yapıldığını söyledi. Ne mahkeme ne de sorumlu yetkililer bu iddiaları araştırmak için adım atmadı.

■ Mayıs ayında, Abu Dhabi'nin egemen ailelerinden birisinden olan Shaikh Issa bin Zayed Al Nahyan'ı 2004 yılında bir adama elektrikli su kaynatıcısı ile işkence yaptığını gösteren görüntüler yurtdışında yapılan bir televizyon yayınında gösterilince yetkililer tarafından tutuklandı. Yetkililer olayı daha önce soruşturduklarını ve bir şey yapmadıklarını çünkü olayın mağdur ile olayı gerçekleştiren arasında bir anlaşma ile çözüldüğünü söyledi. Shaikh bazıları gıyaplarında olmak üzere altı diğer kişi ile birlikte itham edildi; mahkemeleri 2009 yılının sonunda sürüyordu.

Ayrımcılık – kadınlar ve göçmen işçiler

Kadınlar yasalar karşısında ve pratikte ayrımcıktan etkilenmeye devam etti. Birleşik Arap Emirlikleri'nin iş gücünün büyük bir kısmını oluşturan ve çoğu inşaat sektöründe çalıştırılan yabancı göçmen işçiler sömürü, taciz ve kötü yaşam koşulları ile karşı karşıyadırlar. Medya haberleri bazı tecavüz mağduru kadınların haram seks yapma suçlaması ile kendilerinin itham edilmesinden korktukları için tecavüzü polise şikayet etmediğini iddia ediyordu.

■ Birleşik Krallık vatandaşı olan Marnie Pearce Nisan ayında Birleşik Arap Emirlikleri'nde yetişkinler arasında özel bir yerde yapılsa dahi suç olan zina nedeniyle verilen üç aylık hapis cezasından 68 gün sonra serbest bırakıldı. Bu yasa ve uygulanması kadınlar üzerinde ayrımcı bir etkiye sahipti. Zina daha az cezalarda uygulanabilmesine rağmen ölüm ile cezalandırılabilir.

Ölüm cezası

Dubai ve Sharjah'da on üç kişi ölüm cezasına mahkum edildi, bilinen herhangi bir ölüm cezası infazı olmadı.

■ Haziran ayında Yüksek Mahkeme, mahkemesi sırasında bir avukatı olmadığı için Shahid Bolsen'in ölüm cezasını iptal etti.

BİRLEŞİK KRALLIK

BÜYÜK BRİTANYA VE KUZEY İRLANDA BİRLEŞİK KRALLIĞI

Devlet başkanı:

Kraliçe Elizabeth II

Hükümet başkanı:

Gordon Brown

Ölüm cezası:

tüm suçlar için kaldırıldı

Nüfus:

61.6 milyon

Ortalama yaşam süresi beklentisi:

79.3 yıl

5 yaş altı ölüm oranı (e/k):

binde 6/6

Birleşik Krallığın (BK) denizaşırı tutulan insanların insan haklarını ciddi şekilde ihlal ettiği yönündeki iddialar görülmeye devam etti. BK'nın bu ihlallerdeki rolü hakkında bağımsız inceleme yapılması yönündeki çağrılar göz ardı edildi. Hükümetin insanları işkence uyguladığı bilinen ülkelere “diplomatik güvence” temelinde geri gönderme çabaları sürdü. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi belirli sayıda yabancı uyruklu suçlama veya yargılama olmaksızın hapiste tutarak (alıkoyma) BK'nın bu kişilerin insan haklarını ihlal ettiğine hükmetti. Terörle mücadele amacıyla benimsendiği açıklanan önlemlerin uygulanması adil olmayan yargılama süreçleri de dahil olmak üzere insan hakları ihlallerine yol açtı. Yürütme ani ve şüpheli ölümleri inceleyen sorgu hakiminin bağımsızlığını kısıtlayacak ve zayıflatacak şekilde güç kazandı. Patrick Finucane'nin ölümünden 20 yıl sonra, öldürülmesinde devletin rolü üzerine bir inceleme hala açılmayı beklemektedir.

Terörle mücadele ve güvenlik

İşkence ve diğer kötü muamele

Bangladeş, Mısır, Pakistan ve Birleşik Arap Emirlikleri de dahil olmak üzere ülkelerde BK istihbarat görevlilerinin bilgisi, işbirliği ve kimi durumlarda huzurlarında ciddi insan hakları ihlallerinin gerçekleştirildiği ve BK memurlarının BK'nın rolünü örtbas etmeye çalıştığı hakkında daha çok iddia ortaya atıldı. Ağustos ayında iki Parlamento komitesi BK'nın yurtdışında tutulan “terör şüphelileri”ne işkence yapılmasına karşıtı hakkında endişe ifade etti. Fakat BK'nın bu ve ABD önderliğindeki gizli uçuşlar (terör şüphelilerinin ülkeler arasında yasal olmayan sevki) programına katılımı da dahil olmak üzere terörle savaş diye adlandırılan bağlamda işlenen diğer vahim insan hakları ihlallerindeki rolü hakkında bağımsız inceleme yapılması için yapılan çağrılar göz ardı edildi.

■ Daha önce BK'da yaşayan Etiyopya uyruklu Binyam

Mohamed 2004 senesinden beri tutulduğu Küba Guantánamo Körfezindeki ABD üssünden Şubat ayında serbest bırakıldı ve BK'ya döndü. 2002 senesinin Nisan ayında Pakistan'da gözaltına alınmış ve ABD'nin yürüttüğü gizli gözaltı uçuşları programı çerçevesinde önce Fas'a sonra Afganistan'a daha sonra da Guantánamo Körfezine sevk edilmişti. ABD hükümeti Mohamed'in işkence ve diğer kötü muameleyle maruz kaldığına itiraz etmedi. BK yargıçları sene boyunca tekrar tekrar BK hükümetinin, ABD Merkezi İstihbarat Örgütü'nün BK Güvenlik Servisi'ne (MI5) ne söylediğini ve BK Gizli İstihbarat Servisi'nin (MI6) Binyam Mohamed'e yasal olmayan muamele konusunda ne bildiğini açıklaması gerektiğine hükmettiler. Yargıçlar ayrıca "Birleşik Krallık Hükümetinin [Binyam Mohamed] ile ilgili olarak Birleşik Devletler Makamlarıyla ilişkisinin, iddia edilen bir suiistimale seyirci kalmak veya tanık olmanın çok ötesinde olduğunu" da açıkça ifade ettiler. BK hükümetinin, açıklama kararına yaptığı itirazın sonucu sene sonunda beklenmekteydi. Mart ayında polis in suç teşkil eden olası suiistimalleri inceleyeceği açıklandı.

■ Sene sonunda Suudi Arabistan uyruklu Shaker Aamer eskiden BK'da ikamet eden ve Guantánamo Körfezinde kalan sonuncu kişiydi. Afganistan'da yakalanmasından sonra ABD askeri makamları tarafından çeşitli yerlerde ve nihai olarak Guantánamo Körfezinde hapiste tutulmuştu. Aralık ayında İngiltere ve Galler Yüksek Mahkemesi, BK makamlarına, gözaltındayken alınmış olabilecek itirafların ABD ve BK görevlilerinin yaptığı işkence ve kötü muamele nedeniyle verildiği şeklindeki savunmasını destekleyecek ve böylece bu tür itirafların inandırıcılığını azaltarak serbest bırakılma ihtimalini arttıracak belirli bazı belgeleri açıklama emri verdi.

■ Şubat ayında, hükümet daha önceki açıklamaların aksine, Irak'ta 2004 senesinde BK güçlerinin yakaladığı ve ABD gözaltısına sevk edilen iki kişinin daha sonra ABD'nin Afganistan'daki bir gözaltı merkezine sevk edildiğini itiraf etti. ABD hükümeti bu kişileri "yasal olmayan düşman savaşçısı" şeklinde kategorize etti. Bu kişilerin teşhis edilmesi yönündeki çabaların BK hükümeti tarafından engellendiğine ilişkin endişeler vardı.

Aralık ayında, BK Olağanüstü Gizli Uçuşlar Hakkında Partiler arası Parlamento Grubu çeşitli ABD güvenlik servislerinden BK'nın ABD idaresindeki gizli uçuş programındaki rolünü açıklaması talebiyle ABD'de yasal işlemler başlatıldı. Bu kapsamda iki

kişinin BK toprağı olan Diego Garcia'dan yasadışı olarak sevki ve daha sonra Afganistan'a gönderilen kişilerin Irak'ta BK özel kuvvetleri tarafından ABD güçlerine teslim edilmesi bulunuyordu.

Sınır dışılar

"Ulusal güvenliğe" tehdit oluşturduğu iddia edilen bireyleri işkence dahil olmak üzere ciddi insan hakları ihlalleri riskiyle karşılaşacakları ülkelere sınır dışı etme girişimleri devam etti. Hükümet "diplomatik güvencelerin" (bu şahısların geri gönderileceği ülkelerin verdiği yaptırım olmayan sözler) bireylerin karşılaşacağı riskleri azaltmaya yeterli olacağına öne sürmeye devam etti.

■ Şubat ayında BK'da yasal işlemlerde "RB" ve "U" şeklinde bahsedilen iki Cezayir vatandaşı ve Ürdün vatandaşı (Abu Qatada olarak da bilinen) Omar Othman Lordlar Kamarası Temyiz Komitesi'ne (Yasa Lordları) "ulusal güvenlik" gerekçesiyle kendi ülkelerine sınır dışı edilmeye karşı başvurularına ret cevabı aldılar. Üç davada da hükümet, Cezayir ve Ürdün hükümetlerinin verdiği "diplomatik güvencelerin" bu şahısların geri döndüklerinde işkence dahil olmak üzere ciddi insan hakkı ihlallerine maruz kalma riskini yeterli ölçüde azalttığını iddia etti.

Ertesi gün Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi geçici önlemler aldı ve hükümete Omar Othman'ın Ürdün'e sınır dışı edilmemesi gerektiğini ifade etti. Sene sonunda davası sonuçlanmamıştı.

■ Nisan ayında, BK'daki 10 Pakistanlı öğrenci gözaltına alınarak terörizme karışma şüphesiyle tutuklandılar. Daha sonra suçlama olmaksızın serbest bırakıldılar fakat derhal yeniden gözaltına alınarak tutuklandılar ve "ulusal güvenlik" temelinde sınır dışı edilmeyi beklemeye başladılar. Yüksek güvenlikli bir cezaevinde tutuldular. Aralık ayına kadar sekiz tanesi sınır dışı edilme kararına karşı temyiz başvurusundan vazgeçerek Pakistan'a geri döndü.

Aralık ayında İngiltere ve Galler Yüksek Mahkemesi hükümet ve Özel Göçmen Temyiz Komisyonu (SIAC) aleyhine hüküm verdi. Mahkeme SIAC'daki kefalet işlemlerinde bile, adil bir yargılamanın yeterli açıklama gerektirdiğine ve sadece gizli belgelere dayanılmasının adil yargılama standartlarının ihlaline yol açacağına hükmetti.

Yargısız tutuklamalar

Şubat ayında Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Büyük Dairesi oybirliğiyle, BK'nın dokuz yabancı uyruklu kişiyi terör şüphesiyle alıkoyarak hürriyet hakkını ihlal ettiğine hükmetti. Söz konusu kişileri suçlama veya

yargılama olmaksızın gözaltında tutmak bu kişilerle BK vatandaşları arasında haklı gösterilemeyecek şekilde ayrımcılık yarattı. Mahkeme ayrıca dokuz kişinin dördünün kendi aleyhlerindeki iddialara etkin şekilde karşı koyamadıklarını çünkü hükümetin dayandığı açık belgelerin genel ifadelerden ibaret olduğuna ve ulusal mahkemenin tutukluluğu sürdürme kararının sadece veya önemli ölçüde ne şüphelilerin ne de seçtikleri avukatların erişimi olmayan gizli belgelere dayandığına karar verdi. Mahkeme ayrıca dokuz kişinin her birinin yukarıda bahsi geçen ihlaller için tazminat hakkından da mahrum bırakıldığına hükmetti.

“Kontrol emirleri”

10 Aralık tarihine kadar 2005 tarihli Terör Önleme Yasası uyarınca 12 “kontrol emri” uygulamadığı. Yasa hükümetin bir bakanına, gizli istihbarat temelinde terör olaylarına karıştığı şüphesi olduğu iddia edilen kişilerin hürriyetini, hareketini ve faaliyetlerini sınırlayacak “kontrol emri” çıkartma şeklinde benzeri görülmemiş bir yetki veriyordu. ■ Haziran ayında Yasa Lordları Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin kararını uygulayarak (yukarı bakınız) “AF”, “AN” ve “AE” olarak bahsi geçen üç kişinin “kontrol emirlerinin” uygulanmasına karşı temyiz başvurularına izin verdi, adil yargılama haklarını ihlal etmiş olduğuna hükmetti. Yasa Lordları oybirliğiyle “AF”, “AN” ve “AE”ye yeterli açıklamanın yapılmak zorunda olduğuna karar verdi. Karar “kontrol emirlerin” tabi tutulan kişilere aleyhlerindeki iddialar hakkında, etkin savunma yapmalarına olanak sağlayacak yeterli bilgi verilmek zorunda olduğunu ve “kontrol edilen şahsa” karşı davanın sadece veya belirleyici ölçüde gizli belgelere dayandığı durumlarda adil yargılama standartlarının sağlanamayacağını bildirdi.

■ ABD’de 2001 senesinin Eylül ayındaki saldırıların ardından yürürlüğe giren yetkilerle 2001 senesinin Aralık ayında gözaltına alınan ve 2005 senesinin Mart ayından itibaren “kontrol emrine” tabi tutulan devletsiz bir Filistinli olan Mahmoud Abu Rideh Ağustos ayında daha fazla BK’da kalamayacağını ve ayrılmak istediğini söyledi. Yasal işlem tehdidinin ardından hükümet kendisine beş yıl süreyle BK’da ayrılma ve geri giriş yapma izni veren bir seyahat belgesi sağlamayı kabul etti. Ancak Mahmoud Abu Rideh ülkeden ayrılır ayrılmaz hükümet seyahat belgesini iptal etti ve BK’dan süresiz olarak dışlanması emri verdi.

Irak’taki silahlı kuvvetler

Haziran ayında Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi iki Irak vatandaşı olan Faisal Attiyah Nassar Al-Saadoon ve Khalaf Hussain Mufdhi adına BK aleyhine yapılan başvuruyu kısmen kabul etti. 2003 senesinde gözaltına alınarak Irak’taki BK idaresindeki bir gözaltı tesisinde tutuldular. Irak Yüksek Mahkemesi’nde adil olmayan yargılama ve ardından infaz riskiyle karşı karşıya olduklarına inanmak için önemli sebepler olmasına ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi’nin, BK makamlarının bu kişileri yeni bir karara kadar Irak makamlarına transfer etmemeleri yönündeki geçici önlemlerine rağmen 2008 senesinin Aralık ayında Irak nezaretine transfer edildiler.

Mayıs ayında İngiltere ve Galler Temyiz Mahkemesi hükümet aleyhinde bir kararla Irak’ta askerlik yapan BK askerlerinin 1998 tarihli İnsan Hakları Yasası’nın garanti altına aldığı haklardan yararlanabileceklerine karar verdi.

■ Sene sonunda, 2005 tarihli Soruşturmalar Yasası’na göre açılan, Baha Mousa’nın öldüğü koşulları inceleyen bir kamu soruşturması devam ediyordu. 2003 senesinin Eylül ayında Irak’ta BK idaresindeki bir gözaltı merkezinde, BK askerleri tarafından 36 saati aşan süre işkence edildikten sonra öldü.

Kasım ayında hükümet 2005 tarihli Soruşturmalar Yasası uyarınca Khuder al-Sweady ve beş diğer Iraklının davası hakkında bir kamu soruşturması açıldığını ilan etti. Dava diğer hususların 2004 senesinde Irak’ta tutukluymken Khuder al-Sweady’nin öldürüldüğü ve beş diğer Iraklının BK askerleri tarafından işkence ve kötü muameleyle maruz bırakıldıkları şikayetlerini içeriyordu.

Yasal gelişmeler

Kasım ayında Parlamento 2009 tarihli Soruşturma Hakimi ve Adalet Yasasını kabul etti. Yasa, yürütmeye bir sorgu hakiminin soruşturmasını askıya alarak bunun yerine, ölüm sebebini araştırmak için yeterli olacağı gerekçesiyle 2005 tarihli Soruşturmalar Yasası uyarınca bir soruşturma yürütme yetkisi verdi.

Polis ve güvenlik güçleri

Nisan ayında Londra’daki G-20 Zirvesi sırasındaki gösterilerde uygulanan polis önlemleri kaygı yarattı. Orantısız güç kullanıldığı, göstericilere saldırırken cop ve kalkan gibi silahlar kullanıldığı ve polis kimlik numaralarının kasten çıkarıldığı iddia edildi.

■ 1 Nisan tarihinde kask ve kar maskesi giymiş bir

polis memurunun 47 yaşındaki gazete satıcısı Ian Tomlinson'ın bacalarının arkasına copla vurduğunu ve ittiğini gösteren kamuya açık video görüntüleri ortaya çıktı. Temas anında Ian Tomlinson'ın bir dizi çevik kuvvet polisine sırtı dönük, elleri ceplerinde ve onlardan uzaklaştığı görülüyordu. Ian Tomlinson yığıldı ve kısa süre sonra öldü. Polis ancak video yayımlandıktan sonra temas olduğunu itiraf etti. Sene sonunda bir polis memuru kasıtsız adam öldürmekten soruşturuluyordu.

■ Şubat ayında, İngiltere ve Galler Kraliyet Savcılığı, 2005 senesinde Londra'da polis memurları tarafından vurularak öldürülen Brezilya uyruklu Jean Charles de Menezes'in öldürülmesiyle ilgili olarak herhangi bir polis memurunun herhangi bir suç işlediğine dair yetersiz kanıt olduğunu açıkladı. Bu karar öldürme için cezasızlık getiriyor gibi görünüyordu. Kasım ayında Metropolitan polisi Jean Charles de Menezes'in ailesine tazminat ödemeyi kabul etti.

■ Mart ayında Londra Polisi Baş komiseri, 2003 senesinin Aralık ayında polis memurlarının Babar Ahmad'ı şiddetli, süreğen ve provoke edilmemiş saldırıya maruz bıraktığını ve iki kez hayatı tehlike arz edecek şekilde boyundan zapt ettiğini kabul ettikten sonra, Ahmad'a tazminat ve cezai tazminat ödemeyi kabul etti.

Kuzey İrlanda

Muhafif cumhuriyetçi gruplar Mart ayında Mark Quinsey ve Patrick Azimkar adlı iki askerini ve polis memuru Stephen Paul Carroll'ın öldürülmesinin sorumluluğunu üstlendiler.

Haziran ayında gazeteci Suzanne Breen, Kuzey İrlanda Polis Servisi'nin iki askerini öldürülmesine ilişkin elindeki kaynakları açıklaması için yaptığı başvuruya karşı mücadelesini kazandı. Belfast Yargıcı elindeki malzemeyi polise vermesinin gazetecinin hayatını tehlikeye atacağına hükmetti ve gazetecilerin kaynaklarının gizliliğinin korunmasının ifade özgürlüğünün parçası olduğunu teyit etti.

Gizli anlaşma ve siyasi cinayetler

Ocak ayında, hükümet tarafından 2007 senesinde kurulan Geçmiş Hakkında Danışma Grubu barışma, adalet ve bilgi tazmini süreçlerini birleştirerek geçmişin mirası üzerinde çalışacak bağımsız bir komisyon kurulmasını tavsiye etti.

■ Önde gelen insan hakları avukatı Patrick Finucane'in öldürülmesinden yirmi sene sonra, hükümet ölümünde devletin rolünü araştırmak üzere bağımsız bir soruşturma yürütme sözünü yerine getirmemeye devam etti.

Robert Hamill, insan hakları avukatı Rosemary Nelson ve Billy Wright'ın öldürülmesinde devletin rolü hakkında üç kamu soruşturması kanıt toplamayı sonuçlandırdı. Nihai raporlar 2010 senesinde beklenmekteydi. Aile üyeleri ve avukatların çeşitli sayıda oturuma alınmaması endişe yarattı.

Ayrımcılık - Romanlar

Sözlü ve fiziksel saldırıların önceki aylarda artmasından sonra Haziran ayında 100 Roman Belfast'taki evlerini terk etti.

Mülteciler, sığınmacılar ve göçmenler

Ekim ayında, BM Mülteci Ajansı BMMYK'nın tavsiyesinin tersine, hükümet 44 Iraklıyı Bağdat'a zorla geri gönderdi. Irak'a vardıklarında Irak makamları 34 Iraklıdan sadece 10'unu kabul ederek geri kalanları BK'ya geri gönderdi ve vardıklarında gözaltına alındılar.

Kasım ayında hükümet politik ve diğer aidiyetlerine bakılmaksızın Arap olmayan bütün Darfurluların Darfur'da zulüm görme riskiyle karşı karşıya olduklarını ve Sudan'da ülke içinde yer değiştirme için başka konumun henüz mevcut olmadığını kabul etti.

Aralık ayında Pediatri ve Çocuk Sağlığı Kraliyet Kolejleri, Pratisyen Hekimler ve Psikiyatristler ortak bir açıklama yaparak çocukların Göç Yasası'nın verdiği yetkilere dayanarak idari gözaltında tutulmasına derhal son verilmesi çağrısını yaptılar. Açıklamada bu uygulamanın "utanç verici", "zararlı", ve "çocukların sağlığında kalıcı hasar yaratıcı" olduğu belirtildi.

Temmuz ayında İngiltere ve Galler Cezaevleri Baş Müfettişi, Londra yakınındaki özel sektörün işlettiği göçmen gözaltı merkezi Tinsley House'un kadınlar ve çocuklar için "tamamen kabul edilemez" olduğunu ve koşulların son teftişten bu yana kötüleşerek "gizlice 'cezaevi kültürüne' dönüştüğünü" açıkladı. Ailelerin 72 saatten fazla ve bazılarının haftalarca gözaltında tutulması hakkında endişe ifade edildi.

Kadın ve kız çocuklarına yönelik şiddet

Kasım ayında hükümet kadınlara yönelik şiddet konusunu 1995 Birleşmiş Milletler Pekin Eylem Platformu altındaki taahhütlere uygun şekilde ele almak üzere bir strateji açıkladı.

Yine Kasım ayında hükümet şiddet riskine maruz kalan ve güvenli olmayan bir göçmenlik statüsündeki kadınların karşı karşıya olduğu insan hakları krizini çözmek için üç aylık bir pilot proje ilan etti.

Uluslararası Af Örgütü ziyaretleri/ raporları

📄 Uluslararası Af Örgütü heyeti İngiltere’de sene boyunca kontrol emirlerine itirazlar, teminatlı sınır dışı etmelere karşı temyiz başvuruları ve eski Guantánamo tutuklularının hükümete karşı başlattıkları yasal işlemler de dahil olmak üzere yasal süreçleri gözlemledi.

📄 Birleşik Krallık: Binyam Mohamed davası: “hukukun üstünlüğünü savunmak”? (EUR 45/001/2009)

📄 BK/Kuzey İrlanda: Patrick Finucane: yirmi yıl sonra, hala soruşturma yok (EUR 45/002/2009)

📄 BK’nın işkenceye karışması hakkında bağımsız araştırmamanın vakti çoktan geldi (EUR 45/009/2009)

BOLİVYA

BOLİVYA CUMHURİYETİ

Devlet ve hükümet başkanı:

Ölüm cezası:

Nüfus:

Ortalama yaşam süresi beklentisi:

5 yaş altı ölüm oranı (e/k):

Yetişkin okur yazarlık oranı:

**Evo Morales Ayma
adi suçlar için kaldırıldı**

9.9 milyon

65.4 yıl

binde 65/56

yüzde 90.7

Ekonomik, sosyal ve kültürel haklar alanlarındaki bir dizi girişim, eğitim ve sağlık hizmetleri ile Yerli Halklar ve çiftçilerin toprak haklarının tanınmasında iyileştirmeler sağladı. Adalet sisteminin daha da zayıflaması, adil yargılanma hakkı güvencelerini yıprattı.

Arka plan

Başkan Evo Morales Aralık ayındaki seçimleri kazanarak, hükümetteki ikinci döneminde partisine Meclis’te üçte iki oranında çoğunluk sağladı. İki yılı aşkın süren siyasi müzakerelerin ardından seçmenler tarafından Ocak ayında kabul edilen yeni Anayasa, Şubat ayında resmen yürürlüğe girdi. Anayasa, Boliviya’nın “çok uluslu” yerli çoğunluğunun merkeziliğini beyan ederken, ekonomik, sosyal ve kültürel hakların geliştirilmesi yönünde de hükümler içermektedir.

Siyasi şiddet azaldı ancak siyasi kutuplaşma kamusal hayatı etkilemeye devam etti. Üst düzey bir polis birimi Nisan ayında, muhalefetin kalesi sayılan

Santa Cruz şehrinde merkezi hükümet karşıtı bir silahlı saldırı planladıklarından şüphelenilen üç erkeği öldürdü. Olay sonrasında soruşturmanın yürütülme biçimi endişelere yol açtı.

Manitoba Mennonite topluluklarında bildirilen yaklaşık 140 tecavüz olayı ile ilgili soruşturma başlatıldı. Mağdurlar arasında kız çocukları olduğu iddia edildi.

Adalet sistemi

Yargının bağımsızlığı konusundaki endişeler devam etti. Siyasi gerilimler kilit kurumların yargı reformu ile ilgili teklifleri koordineli bir biçimde görüşebilmesini zorlaştırdı.

Son kalan Anayasa Mahkemesi hakimi Haziran ayında, arkasında, anayasal güvencelerin gözetimi için herhangi bir mekanizma olmadan ve birikmiş 4,000’in üzerinde dava bırakarak istifa etti.

Süregelen istikrarsızlık ve adalet sistemindeki siyasallaşmanın, uluslararası adil yargılama standartlarının uygulanmasını zayıflatabileceği endişeleri vardı.

2009 senesinde, bazı Yüksek Mahkeme hakimleri de dahil olmak üzere çok sayıda hakim ve hukukçu görevden men edildi ve usulsüzlükle suçlandı. Aralarında, Kara Ekim davasını (aşağıya bakınız) kasten ertelediği iddiası ile Mayıs ayında görevi askıya alınan Yüksek Mahkeme Başkanı Eddy Fernández de bulunuyordu.

Yasal sorunların kamuoyunca iyi bilinen birçok davanın seyrini engellemesi, siyasi müdahale iddialarına neden oldu. Örneğin 2008 senesinin Eylül ayında Pando bölgesinde baş gösteren ve çoğu çiftçi 19 kişinin ölümüne neden olan şiddet olayları ile ilgili davanın seyrini yargı sorunları yavaşlattı.

Davaların bazılarına atanan hakimlerin tarafsız davranmadığı iddiaları, daha fazla usul sorunlarına yol açtı.

Temsilciler Meclisi tarafından 2008 senesinde kurulan iki özel komisyon, hem 2008 senesinin Mayıs ayında Sucre’de meydana gelen ırkçı şiddet olayları, hem de Pando katliamı ile ilgili bulgularını sundu. Yıl sonunda, bazı yerel yetkililer ve liderler, Sucre’de işkence ve kamu düzeni suçlarından yargılandılar. Temsilciler Meclisi, Pando Valisi Leopoldo Fernández de dahil olmak üzere 70’in üzerinde kişinin Pando bölgesi katliamında üstlendikleri rol nedeniyle suçlanmalarını tavsiye etti. Yargılamanın 2010 senesinin başında başlaması bekleniyordu.

Cezasızlık

Aralarında eski Başkan Gonzalo Sánchez de Lozada'nın da bulunduğu 17 kıdemli memurun, 2003 senesinin Ekim ayında, hükümetin ulusal gaz kaynaklarının satılması teklifine karşı çıkan protesto göstericileri ile güvenlik güçleri arasında çıkan çatışmalarda en az 67 kişinin ölümüne, 400'den fazla kişinin ise yaralanmasına sebep olan "Kara Ekim" olayları ile ilgili olarak yargılanmasına Mayıs ayında başlandı.

Gonzalo Sánchez de Lozada, yıl sonunda ABD'de kalarak iade talebinin sonucunu beklemeye devam etti. Davada suçlanan çok sayıda eski bakan 2009 senesinde Boliviya'yı terk ederek, kovuşturmadan kaçındılar.

Kasım ayında bir ABD mahkemesi, Gonzalo Sánchez de Lozada ve Savunma eski Bakanı Carlos Sánchez Berzaín'in, insanlığa karşı suçlar ve yargısız infazlar uygulamak suçlamalarıyla bağlantılı olarak verdikleri zararlardan ötürü ABD'de tazminat davasında yargılanmaları için yeterli sebep olduğuna hükmetti.

İçişleri eski Bakanı Luis Arce Gómez ABD tarafından Boliviya'ya iade edildi. Boliviya'da 30 yıl hapis cezasına mahkum edildi. Gómez, 1980 ve 1981 senelerinde işlediği zorla kaybetme, işkence, soykırım ve cinayet suçlarından 1993 senesinde mahkum edilmişti.

Silahlı bir muhalefet hareketinin 1970 senesinde ortadan kaldırılan üyelerinin kalıntılarının yerinin tespit edilmesi için Temmuz ayında La Paz'ın 300 km uzağında kırsal bir alan olan Teoponte'de adli tıp çalışması başlatıldı. Yıl sonuna kadar dokuz ceset bulundu. Bölgede öldüğüne inanılan yaklaşık 50 kişinin daha kalıntılarının aranmasına devam ediliyordu.

Savunma Bakanlığı geçmiş insan hakları ihlalleri ile ilgili belgelerin silahlı kuvvetlerden istenmesine olanak veren bir prosedürü onayladı. Başkan Morales başlangıçta, eski hükümetler döneminde zorla kaybedilen insanlar ile ilgili hiçbir dosya olmadığı konusunda ısrar etti.

Yerli Halkların hakları

Mayıs ayında BM Yerli Halklar Daimi Forumu bir rapor yayınlarken, Bolivyalı yetkililer tarafından esaret, zorla çalıştırma, borç karşılığı çalıştırma ve tutsak ailelerin köleleştirilmesinin tespiti konusunda atılan adımları kabul etti. Rapor bu tür suistimallerin devam etmesine olanak sağlayan alçak arazi bölgelerindeki idareciler ile belediye komisyonları arasında yaygın olan yerleşik çıkarları eleştirdi.

■ Temmuz ayında Toprakta Sorumlu Bakan Yardımcısı, Cochabamba ve La Paz bölgelerinden

yaklaşık 2,000 ailenin, Pando bölgesinde federal arazi olarak belirlenen 200,000 hektarlık alana yerleştirilmesini sağlayacak yeni bir plan açıkladı. Ağustos ayında ilk aileler bu arazilere taşınmıştı. Ancak, mevcut altyapı ve hizmetlerin eksikliği ile ilgili kaygılar vardı ve plan iptal edildi.

Kadın hakları

Hükümet Mayıs ayında, anne ölüm oranını azaltmak amacıyla, annelere ücretsiz olarak doğum öncesi ve sonrası check-up yaptırmaları için nakit ödeme teşviki sağlayan bir girişim başlattı.

Talep yüksekti ancak doğum sertifikası olmayan kadınların bu sağlık hizmetine erişimde engeller ile karşılaştığına dair iddialar vardı. Sağlık çalışanları, yıl boyunca gizli kürtajların ve ergen gebeliklerinin sayısında artış olduğunu bildirdiler ancak bunu doğrulayacak kapsamlı ve güvenilir rakamlar mevcut değildi.

Uluslararası Af Örgütü ziyareti

Uluslararası Af Örgütü heyeti Boliviya'yı Ağustos ayında ziyaret etti.

BOSNA VE HERSEK

BOSNA VE HERSEK

Devlet başkanı:	dönüşümlü başkanlık - Željko Komšić, Nebojša Radmanović, Haris Silajdžić
Hükümet başkanı:	Nikola Špirić
Ölüm cezası:	tüm suçlar için kaldırıldı
Nüfus:	3.8 milyon
Ortalama yaşam süresi beklentisi:	75.1 yıl
5 yaş altı ölüm oranı (e/k):	binde 17/12
Yetişkin okur yazarlık oranı:	yüzde 96.7

Ülke artan bir biçimde etnik olarak bölünmeye devam etti. 1992-1995 yılları arasındaki savaşta işlenen savaş suçlarının kovuşturulması yavaş ilerliyordu. Yetkililer savaş sırasında tecavüze uğrayan kadınların durumunu ele almakta geri kaldı ve yargıya başvurmaları ve tazminat almaları için yeterli olanak sağlamadı.

Arka plan

Temel üç etnik grubun (Sırp, Hırvatlar ve Boşnak

Müslümanlar) üyeleri arasındaki ilişkiler daha da kötüleşti. Bazı önde gelen politikacılar daha fazla milliyetçi retorik kullandı. Bazı durumlarda bu, devlet kurumlarına karşı, kamuoyunun önünde sözlü saldırılar biçiminde oldu. Bazı politikacılar mahkemeler tarafından saptanmış ve sorumluları cezalandırılmış bazı savaş suçlarının hiçbir zaman olmadığını söylüyorlardı.

Bir çok durumda Sırp temsilciler devlet kurumlarını boykot ederek çalışmalarını felç ediyorlardı.

Uluslararası toplum devlet kurumlarının güçlendirilmesi için Ekim ayında başarısızlıkla sonuçlanan anayasayı değiştirme görüşmelerini kolaylaştırmaya çalışıyordu.

Ekonomik krizin sonucu olarak yetkililer sosyal yardım bütçesinde kesintiler yapılacağına açıkladı. Bu açıklama en kötü durumdaki kesimleri daha fazla etkiledi ve toplumsal bir protestoya neden oldu.

Uluslararası toplum Bosna ve Hersek'deki varlığını sürdürüyordu.

Mart ayında Avusturyalı diplomat Valentin Inzko, Dayton Barış Antlaşması ile barışı uygulamak için kurulan Yüksek Temsilcilik görevini Miroslav Lajčák'dan devraldı. Yüksek Temsilci aynı zamanda AB Özel Temsilcisi olarak da hareket etti.

AB yaklaşık 2,000 kişilik bir askeri birlik olan barış gücünü ve yaklaşık 150 personeli olan polis görevini korudu.

Ekim ayında Bosna ve Hersek 2010-2011 dönemi için BM Güvenlik Konseyi'nin daimi olmayan üyeliğine seçildi.

Uluslararası adalet

2009 yılının sonunda, Bosna ve Hersek'i ilgilendiren yedi savaş suçu davası BM Eski Yugoslavya için Uluslararası Ceza Mahkemesi tarafından karara bağlandı. Ayrıca üç dava temyiz aşamasındaydı.

Mahkeme Radovan Karadžić'in yargılanmasına Ekim ayında başladı. Karadžić iki ayrı olaydan suçlanıyordu. Birincisi, 31 Mart ile 31 Aralık 1992 yılında Bosna Hersek'in çeşitli belediyelerinde Bosnalı Hırvat ve Bosnalı Müslüman topluluklarını yok etmek amacıyla öldürme, işkence ve zorla göç ettirme suçlarına aitti. İkincisi, 1995 yılında Srebrenica'da 7,000'den fazla erkek ve çocuğu öldürmeyi içeriyordu. Sırp olmayanlara karşı zulüm, imha, cinayet ve zorla göçü içeren insanlığa karşı işlenmiş beş suçlama vardı. İddianame rehlin alma, sivil halk arasında terör gibi savaş kurallarını 4 ayrı biçimde çiğneme suçlaması da içeriyordu.

Radovan Karadžić en baştan beri mahkeme salonuna gelmeyi reddederek duruşmaları boykot ediyordu. Kasım ayında baş yargıç giyabında kendisini temsil etmesi için bir avukat atadı. Mahkeme atanmış avukatın davaya hazırlanabilmesi için 2010 Mart ayına kadar ertelendi.

Temmuz ayında Mahkeme Milan ve Sredoje Lukić'i 1992 yılında Vişegrad'da en az 119 Bosnalı Müslüman'ı yakmak da dahil olmak üzere çeşitli savaş suçlarından ve insanlığa karşı işlenmiş suçlardan mahkum etti. Suçlamalar 1992-1995 yılları arasındaki savaşta Vişegrad'da cinayet, zulüm, imha ve işkence yapmayı içeriyordu ve Milan ve Sredoje Lukić sırasıyla yaşam boyu hapis ve 30 yıl hapis cezalarına mahkum edildiler. Ancak, mahkeme tarafından toplanan kapsamlı delillere rağmen cinsel şiddete ilişkin savaş suçları iddianameye eklenmedi. 1993'deki kuruluşundan beri mahkeme Bosna Hersek Savaşı'nda cinsel şiddet içeren savaş suçlarından sadece 18 olay için dava açtı.

Adalet sistemi

Bosna Hersek'teki bütün mahkemelerde tanık koruma önlemleri yetersizdi. Bu, cinsel şiddete dayalı savaş suçları da dahil bazı olaylarda mağdurların adalete ulaşamaması anlamına geliyordu.

Savaş suçları Bosna Hersek Savaş Suçları Mahkemesi'nden (SSM) önce de kovuşturuluyordu. Sene sonunda SSM, kurulduğu yıl olan 2005'den beri 39 nihai karara varmıştı. 57 tane de devam eden dava ya da temyiz vardı.

Bazı alt düzey sanıkların kovuşturmaları yarı özerk Bosna Hersek Federasyonu, Republika Srpska (RS) ve Brčko Bölgesi bölgesel mahkemelerinde yapılmaktaydı. Ancak Bosna Hersek Federasyonu ve RS'deki mahkeme ve savcı sayısı savaş suçları davalarını sürdürmeye yeterli değildi.

Aralık 2008 tarihinde yetkililer göze çarpan bütün savaş suçları davalarını ele almak üzere Savaş Suçları Üzerinde Çalışma Devlet Stratejisi benimsediler. Davalar için merkezi bir veri tabanı olmadığı için bütün adli sistemde 6,000 ila 16,000 arasında savaş suçu vakası dosyası açılmış durumdaydı. Ancak politik irade yoksunluğundan dolayı 2009 stratejisinin uygulanması çok yavaş ilerliyordu. Bazı politikacıların adalet sistemine sözlü saldırıları ve savaş suçlarını reddetmeleri ülkenin savaş suçları vakalarını kovuşturması çabalarını etkilemekteydi.

Ekim ayında Bosna Hersek Devlet Parlamentosu

uluslararası yargıçların ve savcılarının SSM'deki çalışma sürelerini uzatmayı reddetti. Bu karar üzerine aralarında Uluslararası Af Örgütü de olmak üzere bir çok insan hakları örgütü Bosna ve Hersek'teki adli sistemin bu uluslararası yargıçların ve savcılarının desteği olmadan en yüksek uluslararası adil yargı standartlarına uygun yargılamada bulunup bulunamayacakları konusundaki endişelerini dile getirdiler. 14 Aralık 2009 tarihinde Yüksek Temsilci özel yetkisini kullandı ve devlet parlamentosunun kararını iptal etti ve sürelerini uzattı.

Ayrımcılık

Cinsel şiddete dayalı savaş suçları mağdurları

Cinsel şiddete dayalı savaş suçlarının mağdurlarının ekonomik ve sosyal haklara sahip olmaları engellenmeye devam edildi. Yetkililer bu mağdurların ihtiyaçlarını görmemeye devam ediyor ve yaşamlarını yeniden kurmak için yeterli tazminat almalarını sağlamıyordu.

Savaş sırasında tecavüze uğrayan birçok kadın yoksulluk içinde yaşıyor ve savaş sırasındaki deneylerinin fiziki ve psikolojik etkileri nedeniyle de iş bulmakta zorlanıyordu.

Mağdurların psikolojik destek alma olanakları zayıftı ve kadınların birçoğu sağlık sisteminden de yararlanamıyordu. Ayrıca sosyal yardımlardan yararlanma konusunda diğer mağdur grupları ile karşılaştırıldığında daha fazla ayrımcılığa uğruyorlardı.

Azinlık hakları

22 Aralık 2009 tarihinde Strasbourg'daki Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Bosna ve Hersek'in Anayasası'ndaki kuvvetler ayrılığı ilkesinin, seçme hakkı ve ayrımcılığa uğramama hakkını azinlıkların Devlet Başkanlığı ve Temsilciler Meclisi'ne seçilmesine izin vermeyerek ihlal ettiğine karar verdi.

2006 yılında Dervo Sejdić (Roman) ve Jakob Finci (Musevi) Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne Bosna ve Hersek'in Anayasası tarafından Bosna ve Hersek siyasi organlarına seçilme hakkının ve ayrımcılığa maruz kalmama hakkının ihlal edildiği gerekçesi ile başvurudular. Adı geçen kişiler halk tarafından tanınan kişilerdi ve Devlet Başkanlığı ve Temsilciler Meclisi'ne adaylıklarını koymak istedikleri biliniyordu fakat Bosna ve Hersek Anayasası siyasi organlara aday olunabilmesi için üç "kurucu millet"e (Boşnak Müslüman, Hırvat ve Sırp) mensubiyet ile sınırlandırdığından adaylıklarını koyamadılar.

Zorla kaybedilmeler

1992-1995 savaşı sırasında zorla kaybedilenlerin nerede olduğunun saptanması yavaştı ve Bosna Hersek Federasyonu ve RS yetkililerinin işbirliği yapmamları nedeniyle engellenmekteydi.

Değişik tahminlere göre 10,000 ila 12,000 arasında kişinin nerede olduğu bilinmiyordu. Ayrıca, saptanan ve mezarlarından çıkarılan 30,000 cesedin kimlikleri bulunabilmiş değildi. Kayıplar Enstitüsü tarafından sürdürülen mezar kazıları değişik noktalarda devam ediyordu.

Ağustos ayında Bosna Hersek Ordusu Albayı Avdo Palić'in kimliği tespit edildi. 1995'de Bosna Sırp Ordusu üyelerince zorla kaçırılmıştı. Basın haberlerine göre ceset 2001 yılında RS, Rogatic'deki kitlesel mezarda bulundu ve kimliğinin tespiti yaklaşık sekiz yıl sürdü.

Devlet yetkilileri kayıplar için 2004 yılında çıkarılan Kayıplar Yasası'nın öngördüğü bir veri tabanı oluşturmadı ve Kayıp Aileleri'ne Destek Fonu kurmadı.

Yetkililerin sorunu ele almaktaki yetersizlikleri üzerine mağdurların yakınlarından bazıları adaleti uluslararası insan hakları kurumlarında aramaya başladı.

■ 2009'da Cenova merkezli bir STK olan Savunma Merkezi – TRIAL (ACT) Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Komisyonu'na Bosna Hersek'teki zorla kaçırmaların mağdurlarının ailelerinin birbirlerinden ayrı başvurularını yaptı. Bu sivil toplum kuruluşu başvuranların yakınlarının kaybolmasından sonra soruşturma ve savcılık araştırması yetersizliği, tazminat yetersizliği gibi insan haklarının birden çok biçimde ihlal edildiğini iddia ediyordu.

ACT kayıpların yakınları adına Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne de 16 şikayet başvurusu sundu.

■ Ekim ayında, RS Kayıp ve Tutsak Aileleri Dernekleri Birliği kayıp Sırpların aileleri adına Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne 78 olay için başvurdu. Birlik, Bosna Hersek İnsan Hakları Mahkemesi'nin önceki kararlarına göre zorunlu olmalarına rağmen yetkililerin, akrabalarının nerede olduğunu araştırmalarına yanıt vermediğini iddia ediyordu.

Mülteciler ve ülke içinde yerinden edilmiş kişiler

2009 yılında 2008 yılına göre daha az insan savaş öncesi yerleşim alanlarına döndü. Birleşmiş Milletler mülteci örgütü, BMMYK'a göre 2009 yılının Eylül ayında sadece 758 mülteci ve 216 ülke içinde yerinden edilmiş kişi savaş öncesi yerleşim alanına gitti.

Geri dönüşlerin çoğunda geri dönenler döndükleri

verde etnik azınlık durumundaydılar. Cinsel şiddete dayalı savaş suçlarının mağdurları da dahil bir çok insan savaş öncesi yerleşim alanlarına dönemiyordu. Bir çoğu güvenliklerinden endişeleniyor çünkü kendilerine veya ailelerine karşı suç işleyenler hala orada yaşıyor ve birçok durumda güçlü mevkilerdeydiler.

İş bulma, sağlık hizmetleri ve eğitim gibi ekonomik ve sosyal haklardan yararlanmadaki ayrımcılık birçokunun geri dönmesini engelliyordu.

Terörle mücadele ve güvenlik

Bosna Hersek yetkilileri sonradan Bosna Hersek vatandaşlığı verilen ve savaş sırasında veya sonrasında Bosna Hersek'e yerleşen bireylerin haklarını ihlal etmeye devam ediyordu. Yabancılar Vatandaşlık Verme Kararlarını Gözden Geçirme Devlet Komisyonu'nun kararlarının sonucunda bazıları vatandaşlıklarını kaybettiler ve sınır dışı etme süreci işlemeye başladı.

Yedi kişi Lukavica'daki sınır dışı etme merkezine yerleştirildi ve eski ülkelerine yollanmayı bekliyordu. Sınır dışı edilirlere işkenceye uğrayabilirler veya ölüm cezası alabilirlerdi. Yetkiler bu insanları tarif edilmeyen bir ulusal güvenlik gerekçesi ile göz altına almaya devam ettiler.

Imad al Husein 2008'den beri yerleştirildiği Lukavica'daki sınır dışı etme merkezinde hakkında gözaltına alınmasını haklı çıkaracak hiçbir suçlama olmamasına rağmen tutuluyordu. Vatandaşlığının geri alınmasına ilişkin bir dava Bosna Hersek adli sisteminde ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nde sürüyordu.

Lukavica'daki sınır dışı etme merkezindeki tutukluların koşulları yetersizdi. Vatandaşlığın geri alınmasına ilişkin uzun süreçte aylarca gözaltında kalıyorlardı. Lukavica'daki koşullar birkaç haftalık bir süre için geçici koşullar yaratmak üzere oluşturulmuş ve daha uzun süre gözaltında kalanların, örneğin Ramazan'da oruç tutmalarına veya evliliğe ilişkin ziyaretler için bir oda ihtiyacı gibi haklarına ve ihtiyaçlarına uygun değildi.

İşkence ve diğer kötü muameleler

Polis merkezlerindeki ve cezaevlerindeki kötü muamele olaylarının çoğunda yetkililer önlem almakta yetersiz kalıyordu. Şu anda var olan şikayet mekanizması etkili değildi ve savcıların kötü muamele iddiaları karşısında başlattıkları soruşturmaların sayısı çok düşüktü.

Eylül ayında yayınladığı bir raporla Devlet Ombudsmanlığı Bosna Hersek'te gözaltı merkezlerinin koşullarının uluslararası standartlardan düşük olduğunu belirtti. Hijyen ve fiziki koşulları yetersizdi ve tutuklular sağlık hizmetlerine sahip değildi. Yetkililer Zenica Cezaevi'nde zihinsel özürli mahkumların Adli Tıp Psikiyatri Bölümü'nde yeterli tıbbi destek alamamaları sorununu çözmüyordu.

Devlet Mahkemelerinde ceza alan bireyler Bosna ve Hersek'in devlet cezaevleri olmadığı için Federal Bosna ve Hersek veya RS cezaevlerinde cezalarını çekiyorlardı. Bu durum mahkumların haklarında ve fiziksel koşullarında ayrımcılığın oluşmasına neden oluyordu.

Uluslararası Af Örgütü ziyaretleri/ raporları

Uluslararası Af Örgütü heyetleri Mart, Eylül ve Ekim aylarında Bosna ve Hersek'i ziyaret ettiler.

“Kimse bizi dinlemiyor ve kimse bize aldırıyor” – Kadınlar hala Bosna ve Hersek'te adaleti bekliyor (EUR 63/005/2009)

Bosna ve Hersek: “Kimin Adaleti?” Bosna ve Hersek kadınları hala bekliyor (EUR 63/006/2009)

Bosna ve Hersek: 2010 Şubat, İnsan Hakları Konseyi'nin UPR Çalışma Grubu'nun BM Evrensel Periyodik Değerlendirme Yedinci oturumu (EUR 63/007/2009)

Bosna ve Hersek: Tecavüz mağdurlarına adalet yok, 21 Temmuz 2009

BREZİLYA

BREZİLYA FEDERAL CUMHURİYETİ

Devlet ve hükümet başkanı:	Luiz Inácio Lula da Silva
Ölüm cezası:	tüm suçlar için kaldırıldı
Nüfus:	193.7 milyon
Ortalama yaşam süresi beklentisi:	72.2 yıl
5 yaş altı ölüm oranı (e/k):	binde 33/25
Yetişkin okur yazarlık oranı:	yüzde 90

Sınırlı olmasına rağmen kamu güvenliği konusunda yapılan reformlar yetkililerin bu alandaki uzun süreli ihmali gördüklerinin işaretini veriyordu. Ancak, yasa uygulayıcı görevliler aşırı güç kullanmaya, yasadışı infazlara ve işkenceye cezasızlık ortamı içinde devam ettiler. Tutuklama sistemi zalimane, insanlık dışı ve onur kırıcı koşullar ve işkencenin yaygınlığı ile tanımlandı.

Birçok yasa uygulayıcı örgütlü suçta ortak olmak ve ölüm mangalarında yer almaktan suçlandı. Yerli Halklar, topraksız köylüler ve küçük kırsal topluluklar toprak haklarını korudukları için tehdit edilmeye ve saldırıya uğramaya devam etti. İnsan hakları savunucuları ve sosyal aktivistler hükümetin insan hakları savunucularını koruma programına rağmen tehditlerin ve siyasi temelli saldırıların hedefiydi.

Arka plan

Döneminin sonuna yaklaşan Başkan Lula'nın hükümeti Brezilya'nın dünya sahnesindeki rolünü değiştirmesine yardımcı oldu. Brezilya'nın "kuzey" iktidar yapılarına karşı bir "güney" ittifakı kurma politikası sorgulanamaz bir biçimde küresel politikaları değiştirdi. Ancak bu aynı zamanda BM İnsan Hakları Konseyi'nden daha az olmamak kaydıyla daha geniş bir insan hakları savunusuyla birlikte gerçekleşti.

Ülke içinde yaygın ve güçlü bir biçimde Başkan Lula'nın hükümetinin sosyal yatırımlarının sosyo-ekonomik eşitsizliklerin çözümüne yardımcı olduğuna inanılıyordu.

Ağustos ayında, Brezilya tarihinde ilk kez sivil toplum ve hükümet geliştirme programlarında yer alan yasa uygulayıcıların katıldığı kamu güvenliği ulusal konferansı düzenlendi. Aralık ayında, hükümet sivil toplum kuruluşları tarafından geniş bir biçimde beğenilen üçüncü ulusal insan hakları planını yürürlüğe soktu. Ancak plan ordu, Katolik Kilisesi ve toprak lobisi tarafından geçmiş insan hakları ihlallerine karşı önlemler, cinsel ve üreme hakları ve toprak hakkına ilişkin konularda sert bir biçimde eleştiriliyordu. Bunlar ülkede insan haklarının korunmasına karşı ciddi tehditler oluşturdu.

Geçmiş ihlaller üzerine cezasızlık

Ulusal insan hakları planının önerilerinden birisi ülkenin 1964-1985 yılları arasındaki askeri hükümet dönemindeki suiistimalleri soruşturacak bir gerçekler ve uzlaşma komisyonunun kurulmasıydı. Bazı STK'lar ve mağdurların ve yakınlarının ilk önerileri komisyonun kapsadığı alanın eski ihlalleri kapsamıyor gibi görünmesinden dolayı eleştirdiler. Ancak bu sınırlı öneri bile Brezilya ordusu tarafından güçlü bir biçimde eleştirildi ve Savunma Bakanı öneriyi daha da zayıflatmaya çalıştı.

Buna rağmen, uzun süredir askeri dönemde işlenen suçlara dönük cezasızlığa karşı artan miktarda itirazlar oldu. Ağustos ayında Yüksek Mahkeme Uruguay

vatandaşı Albay Manuel Cordero Piacentini'nin zorla kaybedilmeler konusuna ve Arjantin ve Uruguay vatandaşlarına Güney Hunisi askeri hükümetlerinin 1970'lerde ve 1980'lerde muhalefetleri ortadan kaldırmak için ortak yürüttükleri Akbaba Operasyonu bağlamında işkence yaptığı iddiaları ile yargılanması için yollanabileceğine karar verdi.

Brezilya Barosu'nun ve önde gelen bir hukuk uzmanının Yüksek Mahkeme'ye yaptıkları ülkenin Af Yasası'nın yorumunu eleştiren başvuru sene sonunda bekliyordu.

Polis ve güvenlik güçleri

Ülke çapında polis memurlarının aşırı güç kullandığı, yargısız infazlar gerçekleştirdiği ve işkence yaptığına dair sürekli iddialar vardı. Çoğu zaman silahlı suç örgütlerinin kontrolünde olan *favelas* (varoş) sakinleri veya yoksul topluluklar askeri tarzda polis saldırılarının hedefi oldu. Görev başındaki polisler de risk altındaydı ve birçoğu görev başındayken öldürüldü. Bazı eyaletler kendi kamu güvenliği projelerini karşık sonuçlarla ileri sürdüler.

Rio de Janeiro'da Polis Asayiş Birimi (Unidades de Polícia Pacificadoras) ve Pernambuco eyaletinde Yaşam İttifakı sosyal olarak dışlanmış bölgelerde daha geniş güvenlik ortamı getirdiklerini ve suç oranını azalttıklarını iddia etti.

Bu projeler uygulandığı alanlarda bazı bölge sakinleri ayrımcılıktan şikayet etse de toplumun bazı kesimleri tarafından önceki baskıcı ve kötü polis metotlarına karşı bir alternatif oluşturduğu için memnuniyetle karşılandı. Projelerin kapsadığı alan dışında polis güçleri aşırı güç kullanmaya devam etti.

Yetkililer BM Özel Raportörü'nün yargısız, ani ve keyfi infazlar üzerine olan önerilerinin ve üçüncü ulusal insan hakları planının tersine polisin öldürme olaylarını "direniş eylemi" olarak tanımlamaya devam etti. Yüzlerce öldürme olayı doğru bir biçimde soruşturulmadı ve çok az yargı müdahalesi oldu. Rio de Janeiro eyaleti Kamu Güvenliği Sekreterliği'ne bağlı Kamu Güvenliği Kurumu tarafından yapılan bir çalışma 1998 yılının Ocak ayı ve 2009 yılının Eylül ayı arasında eyalette 10,216 kişinin "direniş eylemi" nedeniyle öldüğünün kaydedildiğini buldu. Rio de Janeiro'da 2009 yılında polis 1,048 kişiyi "direniş eylemi" diye rapor edilen olaylarda öldürdü. São Paulo'da benzer rakam 2008 yılına göre yüzde 36 artışla 543, askeri polisini gerçekleştirdiği ölüm olaylarında ise yüzde 41 artış vardı.

São Paulo'da eyalet hükümeti *favelalara* karşı "doygunluk operasyonları" yapmaya devam etti. Bu operasyonlar mahalleleri polisin 90 günlük bir dönem sonrasında çekildiği askeri tarzda işgal etmeyi içeriyor. São Paulo'da Paraisópolis'de Şubat ayındaki bir "doygunluk operasyonu"nda mahalleden bireyler polisin işkence, aşırı güç kullanımı, keyfi ve yıpratıcı aramalar, gözdağı verici, haraca bağlayıcı tutumlar içinde olduğunu ve polis memurlarının hırsızlık yaptığını iddia ettiler.

Ekim ayında üç polis memur öldü. Rio de Janeiro'da rakip uyuşturucu çeteleri arasındaki bir çatışmaya bir polis helikopteri ateş açtı. Çete mensupları rakip mahalleye saldırdıklarında polis müdahalesinin yönünü şaşırtmak için otobüsleri yakmaya, mahalle sakinlerini evlerinden çıkarmaya başladıkları sırada helikopter aşıya düştü. Bir üst düzey polis memurunun ifadesiyle polis "misilleme" olarak bir dizi operasyon gerçekleştirdi. Bir haftalık bir süre içinde, aralarında serseri bir kurşunla kucağında 11 aylık bebeği olan 24 yaşında bir kadının ve sokağa çöp bırakırken iddialara göre polis tarafından vurulan 15 yaşında bir erkek çocuğun da olduğu 40'dan fazla insan öldü.

Rio'nun Acari ve Maré *favelalarının* sakinleri şiddet içeren polis operasyonlarının çocukların okuldan dönüş saati ile çakıştığını, çocukları tehlikeye soktuğunu ve okulları erken kapanmaya zorladığını iddia ettiler.

İşkence, yıldırma, yasadışı ve keyfi aramalar, haraç ve hırsızlık da ayrıca iddia edildi. Ayrıca Maré polisinin uyuşturucu tüccarlarına aralarındaki çatışmalarda kullanmak üzere *caveirão* (büyük kurukafa) olarak bilinen zırhlı bir aracı kiraya verdiği de iddia edildi.

Milisler

Çoğunlukla eski yasa uygulayıcıları tarafından oluşturulan silahlı paramiliter türü gruplar Rio de Janeiro'nun *favelalarının* çoğunu artık uyuşturucu çeteleri yerine bu gruplar kontrol ediyorlardı. Mahalleler üzerindeki kontrollerini yasadışı ekonomi ve siyasi kazanımlar için kullanarak milisler binlerce mahalle sakininin yaşamlarını ve devletin temellerini tehdit etti. Yargıçlar, savcılar, polis memurları ve bir eyalet temsilcisi milislerden sürekli ölüm tehditleri aldı. Eyalet yetkilileri milislerin çalışmaları ile mücadele edebilmek için birçok tutuklamaya yol açan bir dizi operasyon düzenledi. Ancak, milislerle ilgili parlamento soruşturmasının başkanı belediyeleri ve federal yetkilileri soruşturmanın milislerin yükselişine karşı önerilerini uygulamadıkları için eleştirdi.

İşkence ve cezaevi koşulları

Tutuklular zalimane, insanlık dışı veya onur kırıcı koşullarda tutulmaya devam etti. İşkence, cezalandırma, kontrol, aşıya ve haraç başlıca sorgulama yöntemi olarak düzenli kullanıldı. Aşırı kalabalık ciddi bir sorun olarak kalmaya devam etti. Çetelerin gözaltı merkezlerindeki hakimiyeti mahkumlar arasında yüksek düzeyde şiddete yol açıyordu. Bağımsız bir yönetim olmaması ve yüksek düzeyde yolsuzluk cezaevleri sisteminde ve çocuk gözaltı sisteminde yüksek düzeyde şiddetlin sürmesine neden oluyordu. BM İşkence Karşıtı Sözleşme'nin Seçmeli Protokolü'nün önerdiği mekanizmalar sene sonunda henüz yürürlüğe sokulmamıştı.

En ağır tutukluluk koşulları iddiaları Espírito Santo eyaletinden gelmeye devam etti. İşkence, aşırı kalabalık ve gemicilik konteynırlarının hücre olarak kullanımına ("Mikrodalga" olarak biliniyor) ilişkin iddialar mevcuttu. Mahkumların başka mahkumların vücutlarını parçaladıklarına dair iddialar vardı. Yerel insan hakları gruplarından ve resmi eyalet ve ulusal gözlemeleme kurumlarından gelen güçlü baskı sonucu bazı inşaat programları başladı. Mart ayında cezaevi sitemini gözlemek için yapılan ziyaretlere konan yasadışı yasak sonunda kalktı.

Aralık ayında Rondônia eyaletindeki Urso Branco cezaevinden gelen işkence ve cinayet girişimi kanıtlarından sonra Amerika Ülkeleri İnsan Hakları Mahkemesi yeni bir karar yayınladı (2002'den bu yana yedinci) ve Brezilya hükümetini burada bulunan mahkumların güvenliğini korumayı garanti etmeye çağırdı. 2008 yılının Ekim ayında Savcılığın federal bir müdahale için yaptığı davet 2009 yılının sonunda Yüksek Mahkeme'de bekliyordu.

Toprak anlaşmazlıkları

Toprak sorunu üzerine olan çatışmalar çiftlik sahiplerinin tuttuğu silahlı adamlar ve polis memurları tarafından insan hakları ihlallerine neden olmaya devam etti. Kilise temelli Kırsal Toprak Komisyonu'na göre 2009 yılının Ocak ayı ile Kasım ayı ortasına kadar olan sürede Brezilya'da toprağa bağlı çatışmalarda 20 kişi öldürüldü.

■ Rio Grande do Sul eyaletinde topraksız köylü Elton Brum da Silva Ağustos ayında São Gabriel belediyesinde Southall hayvan çiftliğindeki bir tahliye sırasında askeri polis tarafından vurularak öldürüldü. Tahliyeden sonra yerel STK'lar polisi coplarla dövme,

tekmeleme, yumruklama ve elektroşok silahı kullanarak işkence yapmakla suçladı.

■ Ağustos ayında 50 askeri polis Maranhão eyaletinde birçok topraksız köylü liderini dövdü ve sözlü olarak tehdit etti ve Pôr do Sol çiftliğinden tahliye etti. Evleri ateşe verdiler ve belgeler dahil kişisel eşyaları yaktdılar.

■ Ekim ayında iddiaya göre bir yerel çiftçi tarafından kiralananmış 20 silahlı ve maskeli adam Maranhão eyaletinde São Mateus belediyesinde 20 ailelik bir yerleşime saldırdı. Saldırıdan sonra bölgede yerleşik olan bütün aileler silahlı kişiler tarafından tehdit ediliyorlardı.

B

İşçi hakları

İşçi hakları, özellikle de tarım sektöründe ihlal edilmeye devam etti. Pratikte güçlü bir biçimde mücadele etme çabalarına rağmen binlerce işçi kendilerini köleliği andıran koşullarda buldu.

Kasım ayında bir dönüm noktası kararı olarak Pará eyaletinde bir federal yargıç 27 kişiyi köle emeği kullanmaktan üç yıl dört ay ila 10 yıl altı ay arasında hapis cezalarına mahkum etti. Kovuşturma 1999 yılı ile 2008 yılı arasında emek yasasının uygulanışını gözlemlemekle sorumlu emek kontrolörleri tarafından çıkarılan raporlara dayanıyordu.

Haziran ayında hükümet, sanayi ve sendikalar arasındaki asgari standartları belirleyen Şeker Sektörü'nde Çalışma Koşulları Ulusal Antlaşmasını sundu. Antlaşma şeker kamışı sanayinde işçi haklarının sürekli olarak ihlal edildiği eleştirileri üzerine ortaya çıktı.

Barınma hakkı

Kentlerdeki evsizler tehditler, saldırılar ve polisin elindeki aşırı güç kullanımı ile karşı karşıyaydılar. São Paulo'da bir dizi zorla tahliye içlerinde yaşayanların haklarına aldırmandan varoşların yıkılması geliştirme projelerinin uygulanması için yapıldığını aklı getiriyordu.

■ Polis çevik gücü 16 Haziran tarihinde boş hükümet bürölarından çıkartılan ve yolun kenarında yaşamakta olan 200 aileye 18 Haziran tarihinde saldırdı. Polis yol üzerine yanan barikatlar kuran mahalle sakinlerine biber gazı, göz yaşartıcı gaz ve çöp kullandı. Merkezi São Paulo Evsizler Hareketi'ne (Movimento dos Sem Teto do Centro, MSTC) göre biri çocuk beş evsiz yaralandı.

■ Ağustos ayında polis çevik kuvveti São Paulo'nun güneyinde Capão Redondo'da Benário mahallesinde

plastik mermi, göz yaşartıcı bomba ve helikopterler kullandı. Yaklaşık 500 aile çok tehlikeli koşullarda evsiz bırakıldı. Aralık ayında ulusal ve uluslararası protestolardan sonra São Paulo eyalet yetkilileri araziye sosyal konut için geri almaya ikna oldu.

Hızlandırılmış Büyüme Planı

Hükümet ve bazı ekonomik yorumcular Hızlandırılmış Büyüme Planı'nın (Programa de Aceleração do Crescimento, PAC) ülkenin ekonomik istikrarının garantisini olarak değerlendirdi. Fakat bazı projelerin yerel toplulukların ve Yerli Halkların insan haklarını tehdit ettiği iddiaları vardı. Barajlar, yollar ve limanlar inşa etmeyi kapsayan projeler bazen zorla tahliyelere, insanların geçim kaynaklarını kaybetmelerine ve insan hakları savunucularının ve protestocuların tehdit edilmesine ve saldırıya uğramasına yol açtı.

■ Ağustos ayında cemaat liderleri Papaz Orlando Gonçalves Barbosa, Isaque Dantas de Souza ve Pedro Hamilton Prado bir dizi ölüm tehdidi aldılar. Üçü, Papaz Barbosa'nın evine zorla giren tanınmayan silahlı adamlar tarafından takip edildiler. Bu olaylar çevresel olarak hassas ve balıkçı cemaatlerin evi olan Amazon eyaletinde, Manaus'da Encontro das Aguas'da bir liman inşasına karşı kampanya yapmalarından sonra gerçekleşti. Liman'ın inşası PAC tarafından finanse edildi. 2 Eylül tarihinde Papaz Barbosa kendi güvenliği için Manaus'ı terk etmeye zorlandı.

Yerli Halkların hakları

Yüksek Mahkeme Mart ayında Roraima eyaletinde Raposa Serra do Sol arazi parçasının yasallığına karşı çıkışı reddetti. Karar Yerli Halklar için bir zafer olarak görüldü ama gelecekteki iddiaları zayıflatıcı bir dizi koşula da sahipti.

Mato Grosso do Sul Brezilya'da Yerli Halklar için büyük insan hakları ihlallerinin yaşandığı bir yer olmaya devam etti. Eyalet, hükümeti ve güçlü çiftçi lobisi mahkemeleri Yerli topraklarının tanınmasını engellemek için kullandı. Guarani-Kaiowá toplulukları güvenlik görevlilerinin ve yerli çiftçilerin kiraladığı silahlı kişilerin saldırısına uğradı. Yerel STK'lar Yerli Halkların güvenliği ve topraklarının ellerinden alınmasına karşı federal müdahale istediler.

■ Nisan ayında geleneksel topraklarından çıkartılmış olan ve çok kötü koşullarda Mato Grosso do Sul'da Dourados yakınlarında bir otoyolun kenarında yaşayan Guarani-Kaiowá Apyka'ya topluluğunun üyeleri Ekim ayında bir gece yarısı yerel toprak sahipleri tarafından

BULGARİSTAN

BULGARİSTAN CUMHURİYETİ

Devlet başkanı:	Georgi Parvanov
Hükümet başkanı:	Boyko Borissov
(Temmuz ayında Sergey Stanişev'in yerine geçti)	
Ölüm cezası:	tüm suçlar için kaldırıldı
Nüfus:	7.5 milyon
Ortalama yaşam süresi beklentisi:	73.1 yıl
5 yaş altı ölüm oranı (e/k):	binde 17/13
Yetişkin okur yazarlık oranı:	yüzde 98.3

kiralanmış güvenlik güçlerinin saldırısına uğradı. Evleri yakıldı ve bir adam bacağından vuruldu.

■ Kasım ayında iki Yerli öğretmen, Genivaldo Vera ve Rolindo Vera, Pirajuí Guarani-Kaiowá topluluğunun 20 Ekim tarihinde geleneksel topraklarından bir grup silahlı adam tarafından zorla çıkarılmasından sonra kayboldular. Daha sonra Genivaldo Vera'nın işkence izleri taşıyan cesedi bir dereye bulundu. Öldüğünden korkulan Rolindo Vera sene sonunda hala kayıptı.

Aralık ayında Başkan Lula Roraima, Amazonas, Pará ve Mato Grosso do Sul eyaletlerinde yaşayan 9 yerli halk için sınırların yeniden tayin edilmesi sürecinin son adımı olan "eşitleme" kararnameini çıkardı. Açıklamadan bir hafta sonra Yüksek Mahkeme Mato Grosso do Sul eyaletinde Guarani-Kaiowá Arroio-Korá arazi parçalarında başkanlık kararnameinin uygulanmasına ilişkin yerel çiftçilerin başvurusunu onayladı. Yüksek Mahkeme'nin kararı bir ölçüde toprak iddialarının 1988 yılında Anayasa kabul edildiğinde toprağın kullanımına dayanması gerektiğine ilişkin Raposa Serra do Sol kararının yorumuna dayanıyordu.

İnsan hakları savunucuları

İnsan hakları savunucuları programı iki eyalette daha sunuldu ve 2009 yılının sonunda toplam beş eyalette uygulanmaktaydı. Ancak, bir çok olayda etkili bir korunma sağlanmadı ve insan hakları savunucuları politik irade eksikliği nedeniyle insan hakları ihlallerine karşı çıkarken büyük risk altında kaldı.

■ Ocak ayında Pernambuco eyaletinde İşçi Partisi'nin Başkan Yardımcısı ve yerel baronun insan hakları komisyonu üyesi Manoel Mattos evine zorla giren ve yakın mesafeden ateş eden iki maskeli adam tarafından öldürüldü. Uzun süredir polis şiddetine ve ölüm mangalarının yayılmasına karşı kampanya yapıyordu. Sürekli ölüm tehditlerine rağmen federal polis 2007 yılının sonunda aldığı korunmayı kaldırdı.

Uluslararası Af Örgütü ziyaretleri

■ Uluslararası Af Örgütü heyetleri Brezilya'yı Mayıs ve Aralık aylarında ziyaret etti.

Roma toplumu çok yönlü ve yaygın ayrımcılıkla ve evlerinden zorla tahliye edilme tehdidiyle karşılaştılar. Sığınmacıların uzun süreli tutuklulukları AB yasalarına aykırıydı. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Bulgaristan'ın Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nde yer alan işkence ve onur kırıcı muamelenin önlenmesini ihlal ettiğine karar verdi.

Arka plan

Parlamento seçimlerinin ardından Temmuz ayında Başbakan Boyko Borissov'un yönetiminde bir azınlık hükümeti atandı. İktidardaki Avrupa Gelişmesi için Yurttaşlar Partisi aralarında geçmişte anti-Roma ve anti-Türk tutum sergileyen aşırı sağcı Attack'da olmak üzere üç daha küçük parti tarafından destekleniyordu.

Ayrımcılık – Roma

Roma toplumu eğitim, barınma ve sağlık konularında ayrımcılığa uğramaya devam etti. Ocak ayında BM İrk Ayrımcılığını Önleme Komitesi (CERD), birçok ulusal ve uluslararası STK'nın Romaların sık sık zorla tahliye edildiklerini belirttiklerini gölge raporunda açıkladı.

Kayıt dışı yerleşim alanlarındaki Roma toplulukları sıkça mülkiyet güvencesinden mahrumlardı ve bu da onları yoksullaşma ve zorla tahliye tehlikesi ile karşı karşıya getiriyordu. Avrupa Birliği İrkçılığa ve Hoşgörüsüzlüğe karşı Komisyonu Haziran ayında Romalara karşı ayrımcılığın yaygın ve kamuya ait yerlere girmelerini engelleyici olduğunu iddia etti.

Barınma hakkı

■ Eylül ayında Burgaz şehrinde yaklaşık 59 Roma evi yıkıldı ve aileler zorla tahliye edildi. Yerel yönetimin kamu arazisi veya özel araziler üzerinde yasadışı olarak inşa edilen konutların yıkılması kararı bu konutlarda uzun yıllardır yaşamakta olan yaklaşık 200 aileyi

kalacak bir yerden mahrum bıraktı. Bulgaristan Helsinki Komitesi adlı STK, yıkım sırasında polis in orantısız güç kullandığını iddia etti. Burgaz belediye başkanının ailelere düşük kirali alternatif belediye konutları bulunacağı iddiasına rağmen hiçbir alternatif barınma bulunmadı, tahliye edilen Romalara sadece belediye konutları için başvuruları önerisi yapıldı. Eylül ayında Eşit Hakla İnisyatifi ve Barınma Hakkı ve Tahliyeler Merkezi adlı STK'lar tarafından temsil edilen topluluğun üyeleri BM İnsan Hakları Komitesi'ne zorla tahliye karşı bireysel şikayette bulundular.

Sağlık hakkı –sosyal yardıma erişim

Nisan ayında Avrupa Sosyal Haklar Komitesi Bulgaristan'ın Avrupa Sosyal Sözleşmesi'ni ihlal ettiğini tespit etti. Avrupa Roma Hakları Merkezi ile Bulgaristan Helsinki Komitesi'nin ortak şikayeti üzerine Komite yeterli kaynakları olmayanlara karşı hükümetin yeterli önlemleri almadığı kararını aldı. STK'lar Sosyal Yardım Yasası'nda yapılan işsizlerin sosyal yardım alabilecekleri süreyi kısaltan bir değişikliği eleştirdiler. Değişikliğin sosyal yardım alanlar arasında oran olarak çok fazla olan Romanları farklı ve haksız bir biçimde etkileyeceğine vurgu yapıldı. Komite “yeterli yardımın” yeterli kaynağı olmayan ve ihtiyacı olan herkese verilmesi gerektiğini ve yardımın verilmesi için zaman sınırlaması yapılamayacağını çünkü yardım için başvuranın bu durumda temel bir geçim kaynağından yoksun kalacağını saptadı.

Yargısız tutuklamalar

Bulgaristan Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin önerdiği makul bir zaman içinde açık bir duruşmaya çıkma hakkını ihlal ettiği saptandı. Valentin Ivanov'un hukuk işlemleri 1992 yılının Mayıs ayında başlayarak 2000 yılının Kasım ayına kadar devam ederek 8 yıldan uzun sürdü. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi bunun “makul zaman” sınırını aştığına ve geçmişte de Bulgaristan'ın aynı konuda sık sık hak ihlalleri yaptığına karar verdi.

İşkence ve diğer kötü muameleler

Bulgaristan'ın Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne göre işkence veya kötü muamele konularında ihlaller yaptığı saptandı.

■ Ocak ayında Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, Georgi Dimitrov'un poliste tutuklu olduğu sırada kötü muameleye uğradığını gösteren yaraları için etkili bir soruşturma yapmayarak polis in işkence yasağını ihlal eden bir tutum içinde olduğunu tespit etti. Georgi Dimitrov, 2001 yılında

sahtecilik suçlaması ile tutuklandı, 2004 yılında cezaevinden tahliyesinden sonra polis memurları tarafından dövüldüğünü iddia etti.

Mart ayında CERD polis in azınlık gruplarına ve özellikle de Romanlara kaşı aşırı güç kullanması konusunda endişesini belirtti. Bulgaristan Helsinki Komitesi ve Avrupa Roma Hakları Merkezi, CERD'e polis in bireylere kötü muamele yaptığını ve polis in Roma toplumuna orantısız güç uyguladığını belirttikleri bir gölge rapor sundu.

Ağustos ayında Askeri Temyiz Mahkemesi 38 yaşındaki Angel Dimitrov'u Blagoevgrad'da 2008 yılında döverek öldürmekten suçlu bulunan beş “anti mafya” polis memurunun 16 ila 18 yıllık hapis cezalarını onayladı. Polis memurları haklarındaki cezalar için Yüksek Temyiz Mahkemesi'ne başvurular.

Ruh sağlığı kurumları

STK'lar zihinsel hastalıkları olanların sosyal bakım kurumlarına kabul işlemleri ve buralardaki yaşam koşulları üzerine eleştirel olmaya devam etti.

■ Kasım ayında Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Pastra kentinde yerleştirme ve Pravda kentinde bakım evlerindeki yaşam koşulları konularında iki davayı görüşmeye başladı. Her iki davada da bireylerin yasal haklarından yoksun bırakıldıkları ve zorla vesayet altına alındıkları iddia edildi. Avrupa İşkenceyi Önleme Komitesi 2003 yılında Pastra kurumunun yaşam koşullarında yetersizlik ve hastalara bakımın insanlık dışı ve onur kırıcı hale gelmesi nedeniyle kapatılmasını önerdi ve hükümet 2004 yılında bu öneriyi onayladı.

Mülteciler ve sığınmacılar

Sığınmacılar aylarca ve hatta yıllarca tutuklu kalmaya devam etti.

■ Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kasım ayında Çeçen kökenli bir Rus vatandaşı olan ve Rusya Federasyonu'na iade edildiği takdirde işkence ve diğer kötü muamelelere maruz kalma riski taşıyan Said Kadzoev'in derhal serbest bırakılmasını istedi. Bir dönüm noktası olan kararında mahkeme Sofya Şehir İdari Mahkemesi'nin önerdiği sığınmacılar için 18 aylık tutukluluk süresinin kabulünün AB yönergesi ve yasadışı bir biçimde ikamet eden üçüncü ülke vatandaşlarının iadesi standartları ve süreci ile çelişeceğini belirtti. Said Kadzoev 2006 yılında tutuklandı ve avukatının daha yumuşak bir önlem için yaptığı başvurularına rağmen tutuklu kaldı. Mahkeme sığınmacılar geçerli belgelere sahip olmadıkları veya saldırgan tutumlarından dolayı tutuklanmaları gerektiğini söyledi.

Lezbiyen, gey, biseksüel, travesti ve transseksüel bireylerin hakları

İkinci lezbiyen, gey, biseksüel, travesti ve transseksüel Onur yürüyüşü Haziran ayında Sofya'da yapıldı. Yürüyüş öncesinde aşırı sağcı Bulgaristan Ulusal Birliği'nin lideri olaya tepki olarak "hoşgörüsüz bir hafta" açıklaması yaptı. Yürüyüş polis tarafından korundu, hiçbir olay yaşanmadı.

BURKİNA FASO

BURKİNA FASO

Devlet başkanı:

Blaise Compaoré

Hükümet başbakanı:

Tertius Zongo

Ölüm cezası:

uygulamada kaldırıldı

Nüfus:

15.8 milyon

Ortalama yaşam süresi beklentisi:

52.7 yıl

5 yaş altı ölüm oranı (e/k):

binde 160/154

Yetişkin okur yazarlık oranı:

yüzde 28.7

İnsan hakları savunucuları cezasızlığa karşı mücadele ederken taciz ediliyordu. En az altı kişi ölüme cezasına mahkum edildi. Hükümetin sürekli çabalarına rağmen anne ölümleri hala yüksekti.

İnsan hakları savunucuları

Ocak ayında aralarında Burkinabe İnsan ve Halk Hakları Hareketi'nin (Mouvement burkinabè des droits de l'homme et des peuples) Başkanı Chrysogone Zougmore'un da bulunduğu Cezasızlığa Karşı Kolektif'in üç üyesi jandarma tarafından karakola çağrılarak önde gelen araştırmacı gazeteci Norbert Zongo'nun öldürülmesinin 10'uncu yılında düzenlenen gösterinin örgütlenmesi üzerine sorgulandılar. Bu öldürme olayı hakkında hiçbir ciddi soruşturma açılmadı.

Ölüm cezası

En az altı kişi ölüm cezasına mahkum edildi. Aralarında ülkenin batısında Dédougou'daki mahkemede Kasım ayında cinayetten mahkum edilen iki kişi de vardı. En son gerçekleştiren infazın 1988 yılında olduğu biliniyor.

Sağlık hakları

Son yıllarda hükümetin ücretlerin düşürülmesi dahil doğum sırasında sağlık hizmetlerini kullanmayı geliştirmek için harcadığı çabalara rağmen anne ölümleri oranı yüksekti. Ekim ayında hükümet doğum kontrolünün geliştirilmesi için iki kararname çıkardı ama doğum kontrolü olanaklarını kullanma oranı hala düşüktü.

Uluslararası Af Örgütü ziyaretleri

Uluslararası Af Örgütü heyetleri Burkina Faso'yu Şubat, Haziran ve Kasım aylarında ziyaret etti.

BURUNDİ

BURUNDİ CUMHURİYETİ

Devlet ve hükümet başkanı:

Pierre Nkurunziza

Ölüm cezası:

tüm suçlar için kaldırıldı

Nüfus:

8.3 milyon

Ortalama yaşam süresi beklentisi:

50.1 yıl

5 yaş altı ölüm oranı (e/k):

binde 177/155

Yetişkin okur yazarlık oranı:

yüzde 59.3

Hükümet bazı insan hakları savunucularını, gazetecileri ve muhalefetteki siyasi partileri rahatsız ederek veya çalışmalarını sınırlayarak ifade ve örgütlenme özgürlükleri haklarını baskı altına aldı. Kadına ve kız çocuklarına yönelik çok fazla tecavüz olayı yaşanmaya devam etti. Yeni bir ceza yasanın ölüm cezasını kaldırdı ve başka olumlu reformlar getirdi. Ancak yasa ile eşcinsel ilişki suç haline geldi. Toprak anlaşmazlıkları Tanzanya'dan kitlesel geri gönderilen mülteciler bağlamında sürdü.

Arka plan

2010'da yapılacak seçimlere giderken siyasi durum gerginliğini sürdürdü. Demokrasinin Savunması için Ulusal Konsey – Demokrasinin Savunması için Güçler'in (CNDD – FDD) önderliğindeki hükümet muhalefet partilerinin ve sivil toplum gruplarının çalışmalarını kısıtladı.

Nisan ayında hükümet ile Ulusal Kurtuluş Güçleri (FNL) arasında bir barış antlaşması sağlandı. Ancak, politik şiddet arttı. Muhalefet partileri CNDD-FDD'yi eski savaşıllara silah vererek ve yasadışı öldürmeler yaptırarak bir silahlı gençlik örgütü kurduğunu iddia

ettiler. FNL dahil diğer siyasi partiler de şiddet kullandı.

CNDD-FDD ve FNL politik muhaliflerin veya kendi partilerinin sorumlu üyelerine saldırmak ve öldürmekten iddialar göre sorumluydu. CNDD-FDD çoğu zaman sopalar ve coplarla silahlı ve devlet görevlileri ile birlikte gözaltılar yaparken görülen, mahallelerde devriye gezen gençlik kanadı, Imbonerakure'yi harekete geçirdi.

Daha önce Palipehutu-FNL diye bilinen FNL partinin resmi isminden etnik referansı kaldırdı ve böylece 21 Nisan tarihinde siyasi bir parti olarak kaydedildi. Partinin önde gelen üyeleri 5 Haziran tarihinde hükümet görevlerine önerildiler. Eski savaşılar silahsızlanma programına alındılar, bu kişilerden 5,000'i AU'nun denetiminde hükümet ve ordu görevlerine entegre edildiler.

11 Eylül tarihinde Ulusal Meclis uzun süredir tartışılan taslak seçim yasasında anlaştı. CNDD-FDD ve muhalefet partileri de yerel düzeydeki seçimlerin başkanlık seçiminden önce yapılmasında anlaştılar.

Güvensizlik ortamı, çoğu zaman suçla bağlantılı olarak bir sorun olarak devam etti ve hafif silahlar oldukça yaygındı. İnsanların adli sisteme güvenmiyordu ve birçok olayda çete adaletine başvuruyorlardı. Toprak üzerine şiddet içeren anlaşmazlıklar, bazen ölümlerle sonuçlanarak, özellikle güneyde güvenlik durumunu daha da kötüleştirdi.

Örgütlenme özgürlüğü

Barış ve Kalkınma için Birlik (UPD – Zigamibanga), Dayanışma ve Demokrasi Hareketi (MSD) ve FNL'de aralarında olmak üzere muhalefet partilerinin sık sık toplantı yapmaları yasaklandı. 18 Mart tarihinde İç İşleri Bakanı siyasi partileri 2010 seçimlerinden önce "yasadışı" toplantılar yapmak konusunda uyardı. Siyasi muhalefet partilerinin çok sayıda üyesi çoğu zaman kısa süre keyfi olarak gözaltına alındı.

■ Mayıs ayında yetkililer çok kısa bir süre önce sivil toplum grupları tarafından insan hakları savunucusu Ernest Manirumva'nın öldürülmesine karşı adalet istemi ile düzenlenen bir yürüyüşü yasakladı. Bujumbura Belediye Başkanı yasak için güvenlik nedenlerini gösterdi. Yürüyüşün örgütçüleri bu nedeni reddetti.

İfade özgürlüğü

Hükümet ile sivil toplum, özellikle gazeteciler ve insan hakları savunucular arasındaki ilişkiler gergindi.

■ Adalet Bakanlığı personeli sendikası başkan yardımcısı Juvénal Rududura sene başında yalan

demeçler vermekten tutuklandı. Adalet Bakanlığı'nda yolsuzluk yapıldığını iddia etmişti. 8 Temmuz tarihinde mahkemesinin başlamasını beklemek üzere geçici olarak serbest bırakıldı.

■ İki düşünce mahkumu, gazeteci Jean-Claude Kavumbagu ve MSD'nin başkanı Alexis Sinduhije Mart ayında serbest bırakıldılar. Jean-Claude Kavumbagu 11 Eylül 2008 tarihinde tutuklandı ve hakaret ile suçlandı. Bir makalede Başkan Nkurunziza'nın Pekin Olimpiyatları'nın açılış seremonisini görmek için yaptığı gezinin bazı memurların aylıklarının geç ödenmesine neden olduğunu yazmıştı. Alexis Sinduhije 3 Kasım 2008'de bir parti toplantısı yaptıktan sonra "devlet başkanını küçük görme" suçu ile tutuklandı.

İnsan hakları savunucuları

Hükümete bağlı olmayan yolsuzluk karşıtı örgüt OLUCOME telefon tehditleri aldığı iddia etti.

■ OLUCOME'nin başkan yardımcısı Ernest Manirumva 8 Nisan tarihinde Bujumbura'daki evinde bıçaklanarak öldürüldü. Ölümünden hemen önce polisteki, özellikle polis memurlarının olmayan mevkiler için ücret aldıkları gibi yolsuzlukları araştırıyordu. Özel şirketlerdeki yolsuzlukları da araştırıyordu. Öldürülmesine ilişkin soruşturma yavaş ve arka arkaya gelen son üç komisyonun bulguları açıklanmadı. Önde gelen bir işadamı olan Hilaire Ndayizamba ve iki polis memuru 15 Ekim tarihinde cinayet ile bağlantılı olarak tutuklandı.

■ 23 Kasım tarihinde İç İşleri Bakanı Burundi sivil toplum örgütlerinin bir şemsiye örgütü olan Sivil Toplum'un Güçlendirilmesi Forumu'nun (FORSC) kaydını iptal etti. Bakan daha sona kaydın silinmesini yol açan kararnameyi iptal etti ama sene sonunda FORSC'nin yasal statüsü belli değildi. Baskı, Ernest Manirumva'nın öldürülmesi için adalet da çalışan sivil toplum aktivistlerine karşı tehditlerin ve tacizlerin artması ile birlikte geldi.

Adalet sistemi – adli müdahale

Hükümet ve BM yeni sulh ceza mahkemeleri inşa etmek, eskilerini yenilemek, sulh ceza yargıçlarını eğitmek, tutukluların tutulduğu yerlerdeki aşırı kalabalık sorunuyla ilgilenmek ve birikmiş ceza davalarını azaltmak için adli sistemi güçlendirecek reformlar yapmak için adımlar attı. Ancak önemli sorunlar kaldı.

Hakimler bazen yürütmenin baskısı ile karşılaşıyordu. Adalet Bakanlığı sulh ceza yargıçlarını Sulh Ceza Mahkemeleri Yüksek Konseyi'ne yeterince

danışmadan atıyordu. Yargıçlar arasında yolsuzluk ve kötü eğitim iddiaları da vardı.

■ Alexis Sinduhije'nin (yukarıya bakınız) davasına başkanlık eden bir yargıç 6 Mayıs tarihinde kaçırıldı. Polis üniformalı dört adam kafasına silah dayayarak zorla bir arabaya soktu. Gizli bir yere geldiler ve orada MSD'den mahkemenin sonucunu etkilemek için para aldığını söyleyerek dövdüler. Aynı gece serbest bırakmadan önce yazılı bir açıklama yaparak para aldığını kabul etmesi için üç gün olduğunu söylediler.

■ Burundi sulh ceza yargıçları birliği SYMABU Eylül ayında yürütmenin adli sisteme müdahalesi üzerine endişelerini ifade etmek için iki günlük bir greve öncülük etti. Grevin ardından Eylül ayında Bujumbura'daki üç sulh ceza yargıçını devlet güvenliğini tehlikeye sokmaktan yargılanan PA Amasekanya adlı siyasi partinin başkanı Gédéon Ntuzwenindavya'yı beraat ettirmeleri üzerine görevden alındılar.

Yasal gelişmeler

Ceza yasasını değiştiren Yasa No.1/05, 22 Nisan tarihinde yürürlüğe girdi. Ölüm cezasını kaldırdı ve işkence, soykırım, savaş suçlarını insanlığa karşı suç olarak tanımladı. Kadınlara karşı fiziksel, cinsel şiddet için cezaları artırdı ve ceza alma sorumluluğu yaşını 15'e yükseltti. Ancak 567. madde eşcinsel ilişkileri ceza kapsamına aldı ve bu durum Brundi'nin lezbiyen, gey, biseksüel, travesti ve transseksüel toplumunun kovuşturulmasına yol açabilir. Bazı çevrelerden gelen baskıya karşı hükümet 6 Mart tarihinde Bujumbura'da Senato'nun 567. maddeyi dışarıda bırakma eğilimine karşı büyük bir gösteri düzenledi.

Kadın ve kız çocuklarına yönelik şiddet

Kadın ve kız çocuklarına karşı tecavüz ve diğer cinsel şiddet düzeyi yüksekti. Tecavüzlerin çoğu reşit olmayanlara yönelik gerçekleşti.

Geçici adalet

Bir Gerçek ve Uzlaşma Komisyonu ve Burundi adli sistemi içinde Burundi'nin şiddet dolu geçmişini soruşturacak, eğer kurulursa soykırımı, savaş suçları ve insanlığa karşı suçları ele alacak bir Özel Mahkeme kurulması için yavaş işleyen bir süreç vardı. Fakat, ulusal danışma çalışmaları Temmuz ayında başladı, Aralık ayında sona erdi. Ulusal ve uluslararası bir sivil toplum örgütleri ağı süreci yakından izliyordu. Bazı illerde katılımın yüksek olduğu iddia ediliyordu.

Bağımsız Ulusal İnsan Hakları Komisyonu

Bağımsız Ulusal İnsan Hakları Komisyonu kurulması süreci yavaş ilerliyordu. Yeni bir taslak yasa 2009 yılının sonlarında ortaya çıktı.

Mülteciler ve sığınmacılar

Ocak ile Eylül ayları arasında, 29,052 mülteci esas olarak Tanzanya'dan geri döndü, bunların 20,758'i 1972 yılında kaçan mültecilerdi.

Ekim ayında yetkililer kuzey vilayeti Kirundo'dan 400 kadar Ruandalı sığınmacıyı sınır dışı etmeye başladı. Mülteciler Ruanda'nın adaletsiz *gacaca* mahkemelerinden ve güney Ruanda'daki şiddetten kaçtıklarını söylemişlerdi.

Toprak anlaşmazlıkları

Toprak anlaşmazlıkları yaygındı ve bazen insanlar arasında ölümlere de yol açan şiddetli çatışmalara neden oldu. Anlaşmazlıklar daha çok güneyde, özellikle Bururi ve Makamba illerinde yaygındı.

Toprak anlaşmazlıklarının çoğu geri dönen ve topraklarını geri isteyen mültecilerle toprakta şu anda bulunanlar arasında oluyordu. Bu, Burundi'yi 1972 yılında terk etmiş mülteciler için özellikle karıştı çünkü Burundi yasası toprağı yeni işleyen birisinin 30 yıl sonra yasal toprak sahibi olmasını sağlıyordu.

2006 yılında hükümetin kurduğu Ulusal Komisyon'un toprak ve diğer mülkiyetler üzerine çalışmaları anlaşmazlıklara karşı yasal yargı bağının olmaması ve şikayetlerin çokluğu nedeniyle güçleşti.

Albino çocukların öldürülmesi

Albino çocuklar Burundili bireyler tarafından öldürülüp parçalanmış cesetleri Tanzanyalı büyücülere satıldı.

■ 23 Şubat tarihinde bir albino çocuk evine zorla giren silahlı bireyler tarafından öldürüldü. Anne babasını bağladılar ve çocuğun organlarını kestiler. Saldırganlar evi terk ederken eve bir el bombası atıldı. Mart ayında tutuklamalar oldu.

Uluslararası Af Örgütü ziyareti/ raporları

■ Bir Uluslararası Af Örgütü heyeti Burundi'yi araştırma yapmak için Ağustos ayında ziyaret etti.

■ İnsan Hakları Konseyi BM Evrensel Periyodik Değerlendirme'yi kabul etti. (AFR 16/002/2009)

■ Burundi ölüm cezasını kaldırıyor ama eşcinselliği yasaklıyor, 27 Nisan 2009

CEZAYİR

CEZAYİR DEMOKRATİK HALK CUMHURİYETİ

Devlet başkanı:	Abdelaziz Bouteflika
Hükümet başkanı:	Ahmed Ouyahiya
Ölüm cezası:	uygulamada kaldırıldı
Nüfus:	34.9 milyon
Ortalama yaşam süresi beklentisi:	72.2 yıl
5 yaş altı ölüm oranı (e/k):	binde 35/31
Yetişkin okur yazarlık oranı:	yüzde 75.4

Terörizm bağlantılı eylemlerden şüpheli kişiler tutuklandı ve tecrit gözaltısında tutuldu; bazıları adil olmayan yargılamalara uğradı. Yetkililer insan hakları savunucularını, avukatları ve gazetecileri taciz etti; bazıları hakkında hükümet yetkililerini eleştirdikleri için dava açtı. Düzensiz göç için yeni bir yasa çıkarıldı. Yetkililer binlerce zorla kaybedilme ve diğer ciddi hak ihlallerinin uygulayıcılarını adaletin önüne çıkarmak için hiçbir şey yapmadı.

Arka plan

9 Nisan tarihinde Abdelaziz Bouteflika, 2008 yılında kendisine üçüncü defa Başkan seçilme hakkı tanıyan Anayasa değişikliğinden yararlanarak yeniden seçildi. 19 Nisan'da, 1999'da iktidara geldiğinde başlattığı ulusal uzlaşma sürecine bağlılığını belirtti. Bu süreç içinde hükümet af çıkarmış ve 1990'lardaki iç çatışmalar döneminde işlenen çok yoğun insan hakları ihlallerinin cezadan muaf olmasını kurumlaştırmış ve fiili olarak insan hakları ihlallerinin mağdurlarını gerçeklere ulaşma ve yeterli tazminat alma haklarından yoksun bırakmıştı. Abdelaziz Bouteflika seçim kampanyası sırasında silahlı gruplara af çıkarmayı önerdi. Bu süreç içinde hükümet affı ve diğer önlemleri yasalaştırdı ve bu arada silahlı gruplar saldırılarına devam edebildiler, önceki yıllara göre sivilere karşı daha az gelişmiş güzel saldırılar gerçekleşti. Bu tür saldırılarda çoğu kamuya açık yerlerde patlayan bombalarla 30 sivilin ve 90 güvenlik görevlisinin öldüğü rapor edildi. Silahlı grupların üyesi olduğu iddia edilen 10'larca kişi çatışmalarda veya güvenlik kuvvetlerinin

aramalarında öldü. Çoğu zaman olayların tüm koşulları bilinmiyordu ve bu nedenle bazı insanların yargısız infaz edildiklerinden korkuluyordu. Müslüman Magrep'te El Kaide Örgütlenmesi'nin Cezayir'deki başlıca İslami silahlı örgütlenme olduğuna inanılıyordu.

2009 yılı insanların işsizlik, düşük ücretler, barınma yetersizliği ve başka sorunlar için yaptıkları grevler ve protestolarla da belirlendi.

Ağustos ayında hükümet Yasa 09-04'ü yürürlüğe soktu ve Cezayir İnsan Hakları'nı Koruma ve Geliştirme Ulusal Danışma Komisyonu'nu (CNCPDH) daha şeffaf ve bağımsız hale getiren bir Başkanlık kararı çıkardı. Mart ayında Ulusal Enstitülerin Uluslararası Koordinasyon Komitesi Akreditasyon Alt Komitesi CNCPDH'nin Paris İlkeleri'ne tam uyum sağlayamadığı için Komisyon'un tam üyeliğini onaylamadı.

Terörle mücadele ve güvenlik

Askeri istihbarat, İstihbarat ve Güvenlik Bölümü (DRS), terör zanlılarını yasadışı bir biçimde gözaltına almaya ve işkence ve kötü muamele riskleri ile haftalarca, hatta aylarca göz altında tutmaya devam etti.

Terörizm zanlısı bireylerin adil yargılanma hakkına saygı duyulmadı. Bazıları askeri mahkemelerde yargılandı. Bazılarına özellikle de yargılama öncesi gözaltı sürecinde yasal destek hakkı tanınmadı. Yetkililer tutuklulara işkence ve diğer kötü muamele iddialarını soruşturmadı ve mahkemeler işkence ve diğer kötü muamelelerle alındığı söylenen "itirafları" bu iddiaları soruşturmadan suçlanan sanıkların ifadesi olarak kabul etti.

■ Moussa Rahli, 17 Mart tarihinde Boumerdes ilindeki Ouled Aïssa'dan sivil kıyafetli güvenlik görevlileri tarafından göz altına alındı. Ailesi Blida'da askeri kışlada gözaltında olduğunu öğreninceye kadar yaklaşık 50 gün tecrit edilerek göz altında tutuldu. Sivil olmasına rağmen terörizm bağlantılı suçlardan dolayı askeri bir mahkemede yargılanması bekleniyordu. 2009 yılının sonunda mahkemesi henüz başlamadı.

■ Sivil olan Mohamed Rahmouni, Blida askeri kışlasında terörizm bağlantılı suçlamalarla askeri mahkemede yargılanmak için göz altında tutuluyordu. 2007 yılının Temmuz ayında tutuklandı, tutukluluğunun ilk altı ayında tecrit edildi. Yetkililer bir avukata erişimine veya istediği bir avukat tarafından temsil edilmesine izin vermedi, askeri mahkeme tarafından kendisinin kabul etmediği bir avukat atanmış durumdaydı.

17 Ocak tarihinde Bachir Ghalaab ABD'nin Guantanamo Körfezi Üssü'nden dönen sekizinci Cezayir vatandaşı oldu. Sekizi de özgürdü. İkiyi yurtdışında aktif olan terör örgütlerine üye olmak suçlamasından mahkemeye çıkmayı bekliyordu. Bachir Ghalaab ve diğer ikisi soruşturma için adli gözetim altında tutuluyordu. Kasım ayında Cezayir'de bir mahkeme Feghoul Abdelli ve Mohammed Abd Al Qadir'in terrorist bir gruba üye olmak ve resmi belgeler üzerinde sahtekarlık yaptıkları iddialarını düşürdü. 8 kişi mahkemeye çıkarılmadan bütün iddialardan temize çıkarıldı.

İfade özgürlüğü

Gazeteciler, insan hakları savunucuları ve diğerleri hükümeti ve diğer kamu kurumlarını eleştirdikleri için karalama ve başka suçlamalarla takibata uğradılar.

■ Gazeteci ve Cezayir İnsan Haklarını Savunma Birliği (LADDH) Djelfa şubesinde insan hakları aktivisti olan Hafnaoui Ghoul, Djelfa'daki Cezayir sulh ceza mahkemesi tarafından karalama ve bir kamu kurumunu küçük düşürme suçlamaları ile 27 Ekim tarihinde iki ayrı yargılamayla mahkum edildi. Toplam olarak iki ayı ertelenen dört ay hapis cezasına ve ayrıca para cezasına mahkum oldu ve mahkeme masraflarını ödemesi istendi. İki davaya da üst mahkemede itiraz etti ve sonuçta özgürlüğünün kısıtlanması kararı çıktı. *Wasaf* gazetesinde yolsuzluklar ve kötü yönetim üzerine yazdığı yazılardan dolayı Djelfa'da ki yöneticiler, hakkında yasal işlemler başlatıldı. Ocak ayında bilinmeyen bir kişinin bıçaklı saldırısına hedef oldu.

■ LADDH üyesi ve Sosyalist Güçler Cephesi'nin (FFS) aktivisti Kamal Eddine Fekhar birçok soruşturmaya uğradı. Ekim ayında Ghardia sulh mahkemesi tarafından ertelenen altı ay hapis cezasına ve ret ettiği "hakaret" fiilinden dolayı para cezasına mahkum edildi. Ayrıca Şubat ayında bir polis arabasının yakılmasını teşvik etme suçundan yargılanmayı bekliyordu. Haziran ayında yasal gözetim altına alındı ve pasaportuna el kondu. Tutuklanması FFS'in Ghardia'da 1 Haziran tarihinde adaletin kötü kullanımını protesto için grev ilan etmesine neden oldu.

■ İnsan hakları aktivisti Amine Sidhoum'un Cezayir'in en üst mahkemesine yaptığı itirazı hala bekletiliyordu. Amine Sidhoum 2008 yılında, 2004 yılında yazdığı bir gazete makalesindeki yorumları nedeniyle adli organları karaladığı gerekçesi ile mahkum edildi. Ertelenen altı ay hapis cezasına ve para cezasına mahkum edildi.

Zorla kaybedilmeler

Yetkililer 1990'lardaki iç çatışmalar döneminde gerçekleşen binlerce zorla kaybedilme olayını takip etme konusunda hiçbir adım atmadı.

1995 yılında kaybolan Fayçal Benlatreche'nin kaderi hakkında gerçeklerin ortaya çıkması ve sorumluların adalete teslimi konusunda hiçbir gelişme yoktu. Gerçek ve adalet için yıllardır kampanya yapan ve Constantine'deki Kayıp Aileleri örgütlenmesini kuran babası Eylül ayında öldü.

Ağustos ayında bir bakan 7,000 kayıp ailesinin devletten para tazminatını almayı kabul ettiklerini ve bunun toplam 11 milyar dinar (yaklaşık 14 milyon ABD doları) olduğunu söyledi. CNCPPDH'nin başkanı Farouk Ksentini, kayıplar için resmi bir açıklamayla özür dilenmesini ama gerçeğin ortaya çıkması ve adalet için yapılan bazı taleplerin karşılanmasının olanaksız olduğunu söyledi.

Ailelerin dernekleri çalışmalarında taciz edildi ve sınırlandı, ama her şeye rağmen protestolarına devam ettiler.

■ Yetkililer kayıp aileleri ve "terörizm" mağdurları dernekleri tarafından 16 Haziran tarihinde Bachedjarah'da düzenlenen toplantıya insanların katılmasını engellediler.

Jijel'deki yerel yetkililer Mayıs ayında yeni kurulan Jijel'deki Kayıp Çocukları Derneği'nin başvurusunu yasalara göre 60 gün içinde onaylaması gerekirken onaylamadılar. Başka kayıp aileleri dernekleri yıllardır aktif olmalarına rağmen yasal olarak onaylanmış değillerdi.

Göçmenlerin hakları

25 Şubat tarihinde Devlet Başkanı Cezayir'den sahte belgelerle "yasadışı" yollarla çıkış yapanlar veya sınırlardaki resmi çıkış kapıları dışındaki çıkışları kullananlar için çıkarılan, seyahat özgürlüğünü sınırlayan ve göçü ceza kapsamına alan Ceza Yasası'nda yapılan değişiklikleri onayladı. Bu tür "yasadışı" çıkışlar iki ila altı ay arasında hapis cezası ve para cezası ile cezalandırılabilir oldu. Buna rağmen binlerce Cezayirli ve başka uluslardan insanlar düzenli olarak Cezayir'den Avrupa'ya göç etmekte ve belki çok daha fazlası denizde gemilerde veya gemi ile yolculuğa hazırlanırken yakalanmakta ve medya çok sayıda insanın yeni "yasadışı" çıkış kuralları nedeniyle yargılandığını ve mahkum edildiğini anlatıyordu.

Kaç yabancı uyruklunun Cezayir'den sınır dışı edildiğini belirten hiçbir resmi istatistik mevcut değildi

ama BM Göçmen İşçiler Komitesi'nin 2008 yılı ön raporu için hükümet her yıl 7,000 yabancı uyruklunun hudut kapılarından geri döndürüldüğünü veya Cezayir'den sınır dışı edildiğini belirtiyordu. Bu tür sınır dışı edilmelerin uygun yöntemlerle ve yeterli koruyucu önlemler alınmadan yapıldığına inanılıyordu.

Kadınlara karşı ayrımcılık

15 Temmuz tarihinde Cezayir, Kadına Yönelik Her Türü Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılmasına dair Uluslararası Sözleşme'nin (CEDAW) kadınların çocuklarının uyruğuna bakılmaksızın eşit haklara sahip olmasına ilişkin 9.2'inci maddesine itirazlarını geri çekti. Vatandaşlık Yasası'nda 2005 yılında yapılan değişiklik zaten Cezayirli kadınlara Cezayir vatandaşlığı olmayanlarla evlenme ve çocuklarına vatandaşlık hakkı veriyordu. Aile Yasası'nda evlilik, boşanma, çocuk vesayeti ve miras gibi bir dizi konuda ayrımcı maddeler Cezayir'in CEDAW'ın çeşitli maddelerine itirazlarını yansıtarak hala vardı.

Ölüm cezası

100'den fazla kişi ölüm cezasına mahkum edildi ancak yetkililer 1993'den beri infazları gerçekleştiriyordu. İnfaz hükümlerinin çoğu suçlananların giyabında terörizm bağlantılı davalarda verilmişti ama bazıları önceden tasarlanmış cinayet işleme suçlaması ile verilmişti.

Haziran ayında bir muhalif parlamenterin ölüm cezasını kaldıran yasa önerisini hükümetin reddettiği açıklandı.

Uluslararası Af Örgütü raporu

■ Bir cezasızlık geleneği: Cezayir'in geleceği için bir tehdit (MDE 28/001/2009)

CİBUTİ

CİBUTİ CUMHURİYETİ

Devlet başkanı:	Başkan Ismael Omar Guelleh
Hükümet başkanı:	Başbakan Dileita Mohamed Dileita
Ölüm cezası:	tüm suçlar için kaldırıldı
Nüfus:	900,000
Ortalama yaşam süresi beklentisi:	55.1 yıl
5 yaş altı ölüm oranı (e/k):	binde 134/116
Yetişkinlerde okur yazarlık oranı:	yüzde 70.3

İfade özgürlüğü sınırlandı. Hükümet sendikaların özgürce çalışmalarını önledi. İnsan hakları savunucuları yetkililer tarafından taciz edildiler ve sindirilmeye çalışıldılar.

Arka plan

Yüksek işsizlik oranları devam etti. Gıda fiyatlarındaki küresel artış yoksullar arasında yetersiz beslenmeye katkıda bulundu. Eritre ihtilafı Ras Doumeria bölgesinde ve Doumeira Adası'nda askeri birlik bulundurmaya devam etti.

İfade özgürlüğü

İfade özgürlüğü sınırlıydı. Gazeteciler yetkililerin tacizlerinden kurtulmak için kendilerini sansürlüdi. Hükümet bağımsız basın üzerine sınırlamalar getirdi. İnsan hakları savunucularının yasal çalışmalarını taciz etmek ve yıldırma için hükümet yetkilileri yakından izledi. ■ 2 Temmuz tarihinde şair Ahmed Darar Robleh Başkanı eleştiren şiirler yazdığı için tutuklandı. 19 Temmuz tarihinde altı ay hapis cezasına mahkum edildi.

Örgütlenme özgürlüğü

İddialara göre hükümet sendikal çalışmaları engelledi.

13 Ekim tarihinde polis, Başbakanlık Bürosunun direktifi üzerine Cibuti İşçi Birliği'nin (Union Djiboutienne du Travail, UDT) Cibuti kentindeki Halk Sarayı'nda bir seminer düzenlemesini engelledi.

Güvenlik güçleri

Askerler Tadjourah bölgesinde yerel bir lider olan Houmad Mohamed Ibrahim'den zorla haraç aldı. Askerler kendisini ve ailesinden bazılarını dövdü. Ailenin erkek üyelerini Tadjourah'daki askeri barakalara naklettiler ve burada keyfi gözaltına alarak dövdüler.

ÇAD

ÇAD CUMHURİYETİ

Devlet başkanı:

Idriss Déby Itno

Hükümet başkanı:

Youssef Saleh Abbas

Ölüm cezası:

sürdürülüyor

Nüfus:

11.2 milyon

Ortalama yaşam süresi beklentisi:

48.6 yıl

5 yaş altı ölüm oranı (e/k):

binde 220/201

Yetişkin okur yazarlık oranı:

yüzde 31.8

Doğu Çad'a BM barış gücü gelmesine rağmen istikrarsızlık ve insan hakları ihlalleri sürdü. Siviller ve insani yardım örgütleri çalışanları öldürüldü ve kaçırıldı; kadınlar ve kız çocukları tecavüz ve diğer şiddet eylemlerinin mağdurları oldu ve çocuklar asker olarak kullanıldı. Yetkililer, sivilleri çetelerin ve silahlı grupların saldırılarından korumak için yeterli önlemler alamadı. Şüpheli muhalif politikacılar yasadışı yollarla tutuklandı, gözaltına alındı, işkence gördü veya kötü muameleyle uğradı. Gazetecilerin ve insan hakları savunucularının taciz edilmesi ve göz dağı verilmesi devam etti. 2009 yılı boyunca konutların ve diğer binaların yıkılmasına devam edildi, binlerce insan evsiz kaldı.

Arka plan

2010 yılında yasama meclisinin, 2011 yılında ise başkanlık seçimlerinin ertelenmesi ve 13 Ağustos 2007'de 17 Çad siyasi partisi tarafından N'Djamena'da imzalanan anlaşmanın uygulanması üzerine tartışmalar sürüyordu. Seçimler için yapılan nüfus sayımı 30 Haziran tarihinde tamamlandı. Ulusal Meclis'te 16 Haziran tarihinde yeni siyasi partiler yasası kabul edildi ve seçim kurulununun 30 üyesi ve başkanı muhalefetin protestolarına rağmen bir başkanlık kararnamesi ile tayin edildi. 25 Temmuz tarihinde hükümet üç silahlı Çad örgütlenmesinin koalisyonu olan Mouvement National (Ulusal Hareket) ile bir barış anlaşması imzaladı.

Çad ile Sudan arasında imzalanan önceki birçok barış anlaşması uygulanmadı. 3 Mayıs tarihinde iki ülke Doha'da Katar hükümetinin aracılığı ile yeni bir anlaşma daha imzaladı. İmzalanan bütün barış anlaşmalarının uygulanması için tartışmalar bütün yıl boyunca sürdü.

Doğu Çad'daki (aşağıya bakınız) mültecilere ek olarak Orta Afrika Cumhuriyeti'nden gelen 56,000 mülteci güneyde kamplarda yaşıyordu.

Doğu Çad

Birleşmiş Milletler'in desteklediği ve görevi doğu Çad'da ülke içinde yerlerinden edilmiş kişiler için şehirleri ve kasabaları güvenli hale getirmek olan 806 kişilik Çad Birliği, (Détachement Intégré de Sécurité - DIS) bölgeye gönderilmesine ve Orta Afrika Cumhuriyeti'nde ve Çad'da (MINURCAT) BM Misyonu olmasına rağmen güvenlik sorunu hala patlamaya hazır istikrarsızlığını sürdürüyordu. 14 Ocak tarihinde BM Güvenlik Konseyi MINURCAT'ın süresini 2010 yılı Mart ayına kadar uzattı ve Avrupa Birliği askeri operasyonundan, EUFOR, görevi devir almak üzere bir askeri birlik göndermeye karar verdi.

Şubat ayında MINURCAT ile Çad hükümeti ve EUFOR ile MINURCAT arasında EUFOR varlığının MINURCAT'a devir edilmesi üzerine anlaşmalar imzalandı. 15 Eylül tarihinde MINURCAT olması gerekenin yarısından biraz fazla olan 2,665 askeri, plana göre Çad'a yerleştirdi.

Ocak ayında sekiz silahlı muhalefet grubu eski Başkan Idriss Déby Itno'nun yeğeni ve danışmanı Timane Erdimi'nin liderliğinde Direniş Güçleri Birliği'ni (Union des forces de la résistance UFR) oluşturdu. Mayıs ayının başında Sudan sınırı üzerindeki Am Dam köyü civarında ordu ile UFR arasında çatışma çıktı. Hükümet 225 muhalefet savaşçısının öldürüldüğünü, 212'sinin esir alındığını ve 22 askerin öldüğünü açıkladı. Çad hava kuvvetleri daha sonra Sudan topraklarını bombaladı ve buna karşılık Sudan güçleri de Mayıs ayının sonunda Çad kasabası Bahai ve çevresini bombaladılar. Sudan Birleşmiş Milletler'e Çad'ın topraklarına saldırısını şikayet etti.

Silahlı gruplar ve çeteler tarafından yapılan ihlalleri

Çad ve Sudan silahlı grupları ve doğu Çad'daki çeteler sivilleri öldürdü, onlara tecavüz etti ve insani yardım kurumlarının çalışanları da dahil insanları fidye için kaçırdılar. Birleşmiş Milletler'e göre doğu Çad'da Ocak ayı ile Ekim ayı ortası arasında insani yardım çalışanlarına karşı 192 saldırı yapıldı. 13 Kasım'da insani yardım çalışanlarına karşı saldırılardaki büyük artış üzerine altı STK doğu Çad'daki çalışmalarına son verdi.

■ 26 Ekim'de Çad'ın ulusal mülteci kurumu CNAR'ın (Commission nationale d'accueil et de réinsertion des réfugiés) Guereda'daki bürosunun yöneticisi Michel Mitna çete mensupları tarafından vurularak öldürüldü. Net bir biçimde BM mülteci kurumu olan BMMYK'a ait olduğu belli olan bir araçta doğu Çad'da Guereda ile

Abeche arasında yolculuk yapıyordu. Şoförü yaralandı. Saldırganlar kaçtı.

■ 9 Kasım'da bir Fransız tarım uzmanı olan ve Kızıl Haç Uluslararası Komitesi (ICRC) tarafından istihdam edilen Laurent Maurice, Darfur sınırından yaklaşık 20 kilometre uzaktaki Kawa köyünde silahlı kişiler tarafından kaçırıldı. Bunun üzerine ICRC bölgedeki çalışmalarını durdurdu.

Kadın ve kız çocuklarına yönelik şiddet

Kadınlar ve kız çocukları doğu Çad'da tecavüz ve diğer cinsel şiddet olaylarına maruz kalmaya devam etti. Bu tür olayların failleri fiili bir cezazsızlık oratımından yaralandılar.

Çocuk askerler

Ordu ve silahlı muhalefet grupları ve Sudanlı silahlı gruplar doğu Çad'da çocukları asker olarak toplamaya devam ettiler.

■ UFR ile Mayıs çatışmalarında ordu UFR savaşçıları arasında 84 çocuk asker tespit etti ve bu çocukları BM Çocuk Fonu, UNICEF'e teslim etti. Çocuklar daha sonra transit merkezine yollandılar.

Mülteciler ve ülke içinde yerinden edilmiş kişiler

Doğu Çad, 12 mülteci kampında 260,000'den çok mülteciye ve 38 yerleşim merkezinde en az 180,000 ülke içinde yerlerinden edilmiş insana sahipti. Mülteciler ve ülke içinde yerlerinden edilmiş kişiler güvensiz koşullarda yaşıyorlardı ve özellikle kampların dışında korunmadan yoksunlardı. Sık sık Çad ve Sudan silahlı gruplarının, Çad güvenlik kuvvetleri mensuplarının ve çetelerin saldırısına uğruyorlardı.

Zorla kaybedilmeler

2006 ve 2008 yıllarında hükümet güçlerince tutuklanan ve kaybolan onlarca insanın nerede oldukları hala bilinmiyordu. Aralarında 3 Şubat 2008 tarihinde tutuklanan ve ölümünden korkulan muhalefet lideri Ibni Oumar Mahamat Saleh'de vardı.

Keyfi tutuklamalar ve gözaltılar

Yetkililer sık sık insanları tutukladılar ve keyfi bir biçimde herhangi bir suçlama olmaksızın gözaltında tuttular. Bazıları ziyaretin yasak olduğu güvenlik güçlerinin binalarında tutuluyorlardı.

■ 20 Temmuz tarihinde doğu Çad'da Dar Tama Bölgesi Sultanı Haroun Mahamat Abdoulaye polis tarafından evinde gözaltına alındı ve hiç bir suçlama olmaksızın N'Djamena'da güvenlik güçlerinin binalarında gözaltında tutuluyordu. Daha önce 2007 yılı Kasım

ayında silahlı bir muhalefet grubu olan Demokratik Değişim İçin Birleşik Cephe (Front Uni pour le Changement Démocratique) ile ilişkisi olduğu şüphesi ile tutuklandı.

Kadın ve kız çocuklarına yönelik şiddet

Kadın ve kız çocuklarına yönelik kadın sünneti ve zorla evlilik dahil çeşitli biçimlerdeki şiddet sürdü. 13 yaşındaki kız çocukları dahi mülteci ve ülke içinde yerinden edilmiş kişiler kamplarında zorla evlendirildi.

■ Ağustos ayında BM İnsan Hakları Komitesi Çad'dan cezaevindeki bir kız çocuğunun cinsel tacizden korunmasını istedi. 13 yaşında zorla evlendirildi ve sonra 2004 yılında 70 yaşındaki kocasını zehirleme şüphesi ile yargılandı ve mahkum oldu ve cezaevinde sürekli tecavüze uğradı ve bu nedenle doğum yapmak zorunda kaldı.

İfade özgürlüğü – gazeteciler

Gazeteciler korkutulmaya ve taciz edilmeye devam edildi. 2008 yılı Şubat-Mart aylarındaki olağanüstü durum sırasında yayınlanan 5 numaralı Başkanlık kararnamesi hala geçerliydi. Kararname basın özgürlüğünü sınırlamakta ve gazetecilere uygulanabilir cezaları arttırmaktaydı. "Sahte haber" yayınlamaya beş yıl hapis cezası öngörüyordu ve şimdi "başkana, başbakana, bakanlara veya yabancı diplomatlara hakaret" suçu için de aynı ceza öngörülüyordu.

■ 14 Ekim tarihinde, *La Voix du Tchad* adlı gazetenin Kamerunlu genel yayın müdürü Innocent Ebode Çad'dan sınır dışı edildi. Yetkililer *La Voix du Tchad*'ın gazete yayınları konusundaki kurallarına saygı duymamaktan ve genel yayın müdürünü de Çad'a geldiği Haziran 2009'dan beri kaçak olarak ülkede kalmakla suçladı. Sınır dışı etme Çevre Bakanlığı'nın Başkan Idriss Déby Itno'ya çevreye dönük çalışmalarından dolayı Nobel Barış Ödülü verilmesini istemesini eleştiren bir yazının yayınlanmasından sonra gerçekleşti.

■ 28 Kasım'da *La Voix du Tchad* da çalışan gazeteci Eloi Miandadjı İç İşleri ve Kamu Güvenliği Bakanı ile röportaj yaparken polis araçlarının kullanımı üzerine bir soru sorması üzerine Bakan'ın sözlü hakaretine uğradı ardından saatlerce tutuklu kaldı ve fotoğraf makinesinin hafıza kartına güvenlik güçleri tarafından el kondu. Eloi Miandadjı'ye daha sonra göz altına alınması ve polis araçlarına ilişkin sorusu üzerine yazı yazmayacağına dair bir belge imzalatıldı. Bakan kendisine *La Voix du Tchad*'ın yakında kapanacağını

söyledi. 3 Aralık tarihinde N'djamena'da ki bir mahkeme gazetenin kapatılmasına ve tüm kopyalarının toplatılmasına karar verdi.

İnsan hakları savunucuları

İnsan hakları savunucuları tehdit, saldırı ve gözdağı ile karşı karşıya olmaya devam ettiler.

■ 13 Ekim'de büyük bir sendika olan Union Syndicale du Tchad'ın (UST) başkanı Michel Barka, arabasıyla giderken takip edilip sonra zorla durduruldu. Geri giderek kaçtı. Aynı gün daha sonra bu kez kendisine tabanca doğrultan bir motosikletli tarafından gene takip edildi.

■ Gene 13 Ekim'de Çad İnsan Hakları Birliği (Ligue Tchadienne des droits de l'homme, LTDH) Başkanı Masalbaye Tenebaye uluslararası bir örgülle görüşmeden evine giderken takip edildi. Aynı kişiler ertesi gün de takip ettiler. 20 Ekim'de devlet görevlileri Masalbaye Tenebaye ile görüşerek kendisini koruyacaklarını ve olayları araştıracaklarını söylediler.

Zorla tahliyeler

2009 yılında N'Djamena'nın Moursal, Chagoua ve Goudji mahallelerinde insanlar evlerinden zorla çıkarılarak evleri yıkıldı ve binlerce insan evsiz kaldı.

Uluslararası Af Örgütü ticari uyu görüntüleri kullanarak 2009 yılı Ocak ayına kadar bir yıl içinde 3,700'den çok yapının yıkıldığını saptadı. Bazılarına evlerinin yıkılacağına dair zamanında uyarı yapılmasına rağmen çoğuna hiçbir uyarı yapılmadı. Bazı evler kendilerini koruyan mahkeme kararları olmasına rağmen yıkıldılar. Zorla tahliye edilen insanların çok azına alternatif konutlar sağlandı.

■ 2008 yılının sonunda evi yıkılan Apollinaire Nodjohoudou Djeria mahkemeye başvurması üzerine belediye başkanı N'Djamena tarafından 2009 yılında tazminat alacağı söylendi. Ancak sene sonunda henüz almamıştı.

Uluslararası Af Örgütü ziyaretleri/ raporları

📄 Uluslararası Af Örgütü heyetleri Doğu Çad'ı ve N'Djamena'yı Nisan ve Mayıs aylarında ziyaret etti.

📄 Çad: Güvenlik Konseyi'ne açık mektup (AFR 20/003/2009)

📄 Çad: Yıkılan evler, yıkılan hayatlar (AFR 20/007/2009)

📄 "Burada bize yer yok" – Doğu Çad'da mülteci kadınlara yönelik şiddet (AFR 20/008/2009)

📄 İnsan Hakları Komisyonu Çad'ın Evrensel Periyodik Değerlendirmesi'ni onayladı (AFR 20/011/2009)

ÇEK CUMHURİYETİ

ÇEK CUMHURİYETİ

Devlet başkanı:

Václav Klaus

Hükümet başkanı:

Jan Fischer

(Mayıs ayında Mirek Topolánek'in yerine geçti)

Ölüm cezası:

tüm suçlar için kaldırıldı

Nüfus:

10.4 milyon

Ortalama yaşam süresi beklentisi:

76.4 yıl

5 yaş altı ölüm oranı (e/k):

binde 5/4

Parlamento, başkanın muhalefetinin senelerdir beklettiği ayrımcılık karşıtı yasaları geçirdi. Aşırı sağcı partiler ve grupların Roman karşıtı konuşmaları ve yürüyüşleri arttı. Romanlar eğitimde ve barınma sorununda ayrımcılığa uğramaya devam etti. Hükümet Roman kadınların geçmişte zorla kısırlaştırılması nedeniyle özür dilemesine rağmen mahkemelere yapılan bireysel tazminat talepleri reddedildi.

Arka plan

Mart ayında Başbakan Mirek Topolánek'in hükümeti güven oylamasını bir oyla kaybetti ve yerine Mayıs ayında Jan Fischer'in yönetimindeki geçici hükümet geçti.

Parlamento Haziran ayında Başkan Klaus'un vetosunu geri çevirerek ayrımcılık karşıtı yasayı geçirdi ve AB Irk ve İstihdam Eşitliği Yönergeleri'nin yükümlülüklerini yıllar sonra yerine getirdi. Yeni yasa eşit muameleyi garanti ediyor ve eğitim, istihdam ve barınma alanlarında ayrımcılığı yasaklıyordu.

Ayrımcılık - Roma

Romanlar artan bir açık düşmanlıkla ve okullarda, barınma ve iş bulma konularında ayrımcılıkla yüz yüzelediler.

Roma topluluklarına saldırılar

Mart ayında Yüksek İdari Mahkeme yetersiz kanıtlara dayanarak hükümetin Romanlara karşı devriyeler örgütleyen aşırı sağcı İşçi Partisi'ni kapatma önerisini reddetti.

Avrupa Birliği İrkçılığa ve Hoşgörüsüzlüğe Karşı Komisyon (ECRI) Eylül ayında çıkardığı bir raporda açık anti-Roma nefret nutukları ve aşırı sağcı grupların sürekli gösterileri üzerine endişelerini belirtti. İrkçi şiddeti ve nefreti kıskırtmayı yasaklayan yasaların gayretli bir biçimde uygulanmasını önerdi.

■ 4 Nisan tarihinde aşırı sağcı gruplar Pferov şehrinde Roman bölgesine doğru bir yürüyüş örgütlediler.

Yürüyüşü önce ilan eden İşçi Partisi daha sonra kendisini gösteriden uzak tuttu. Roma toplumu karşıtı sloganlar atan yaklaşık 500 göstericiye yerel insanlar katıldı ve yürüyüş şehir boyu sürdü ve Roma mahallesine geldi. Yaklaşık 700 polis Romanlara karşı doğrudan saldırıları engelledi ama daha sonra çevik kuvvet ile göstericiler arasında çatışmalar çıktı.

■ 18 Nisan tarihinde Vitkov köyünde Pavel Kudrik, eşi, dört kızı ve iki başka aile üyesinin oturduğu bir Roman ailesi evine Molotof kokteylleri atıldı. Yangın evin bütününe yaktı, anne ve babayı ciddi bir biçimde yaraladı. İki yaşındaki kızları Natálka'nın vücudunun yüzde 80'i yandı, üç ay komada kaldı ve hastanede yedi ay kaldı. Ağustos ayında polis 12 şüpheliyi gözaltına aldı, dördü saldırı ile bağlantılı olarak suçlandı, sekizi suçlanmadan serbest bırakıldı. Polis şüphelilerin aşırı sağ grupların taraftarı olduklarını söyledi. Çek Televizyonu'na göre İşçi Partisi ile ilişkisi olduğu iddia edilen Özerk Milliyetçilerin taraftarıydılar.

■ Ekim ayında polis 2008 Kasım ayında Havşfov'da Romanlara saldırmakla suçlanan sekiz kişiyi tutukladı. 2009 yılının sonunda dava Ostrava Yerel Mahkemesi'nde idi.

Eğitim

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin Çek Cumhuriyeti'ni Roman çocukları faklı özel okullara koyarak ayrımcılık yaptığına karar vermesinden iki yıl sonra Roman çocuklar gene ayrımcılığa uğruyorlardı. İlk okullarda "hafif zihinsel engelli" çocuklar için olan sınıflarda veya ayrılmış okul ve sınıflarda orantısız bir biçimde varlardı. Bu 2005'den beri yürürlükte olan ve hafif zihinsel engelli öğrenciler için "özel okullar" kategorisini ortadan kaldıran Okul Yasası'na rağmen oluyordu.

"Muhtaç İnsanlar" adlı Çek STK'sı Şubat ayında eğitim sisteminin özel eğitime ihtiyacı olan çocukları dışladığını iddia etti. Eğitim Bakanlığı'nın tarafından Nisan ayında yayınlanan dezavantajlı arka planlardan gelen çocukların ayrılması üzerine yapılan bir analiz Roman çocukların yaklaşık yarısının ilkokullarda ya sınıfta kaldığını veya özel okullara nakledildiğini gösteriyordu.

■ Nisan ayında Prag Şehir Mahkemesi Jaroslav Suchý'nin Eğitim Bakanlığı'na karşı yaptığı ayrımcılığa uğradığı ve eğitim hakkının verilediğine ilişkin şikayeti reddetti. Jaroslav Suchý Roman bir aileden geldiği için özel bir okula konduğunu söyledi. Mahkeme iddiasını kanıtlamadığına ve psikolojik değerlendirmenin bu yerleştirmeyi doğruladığına karar verdi.

■ Mayıs ayında Valašské Meziříčí Şehir Konseyi yerel ana akım okullarda Roman ve Roman olmayan birinci sınıfları

için özel sınıflar planladığını açıkladı. Öneri Roman çocukların özel eğitim ihtiyacını karşılamak için bir girişim olarak sunuldu. İnsan Hakları Bakanı ve Eğitim Bakanlığı tarafından eleştirilince plan geri çekildi.

Barınma

Romanlar barınmada ayrımcılığa uğramaya devam etti. Eylül ayı raporunda ECRI bu konunun çözümü ile ilgili hiçbir olumlu gelişme olmadığını belirtti ve hükümetin barınma hakkının gereklerini yerine getirmeyen yerel yönetimleri sorumlu tutmadığını ortaya çıkardı.

■ Romanlara yasal destek veren Zřvůle práva adlı Çek STK'sı Temmuz ayında Kladno'da Romanlara karşı barınma sorununda etnik ayrımcılık iddiasıyla ve Ağustos ayında Ostrava şehrinde Romanlara karşı kalıcı oturma statüsü alma konusunda Romanların ayrımcılığa uğradığı iddiası ile yerel yönetimler aleyhine davalar açtı.

Roman kadınların zorla kısırlaştırılması

Geçmişte zorla yapılan kısırlaştırmaların sorumluluğunun kabul edilmesine doğru bir gelişme vardı. Kasım ayında Başbakan yasadışı kısırlaştırmalar konusunda pişmanlığını ifade etti ve Sağlık Bakanı'ndan bu uygulamayı yasaklayan var olan kuralları rapor etmesini istedi. Bir Çek STK'sı olan Kısırlaştırmadan Zarar Gören Kadınlar Grubu'na göre en az 100 kadın kendi iradesine rağmen kısırlaştırıldı. Çoğu kısırlaştırmalar 1970'li ve 1980'li yıllarda yapılmasına rağmen en son iddia edilen olay 2007'de gerçekleşti.

■ Ekim ayında Anayasa Mahkemesi yasadışı kısırlaştırılan bir Roman kadının maddi tazminat talebinin böylesi talepler için zaman sınırının üstünde olması nedeniyle reddetti. 2005 yılında Ostrava Yerel Mahkemesi doktorların kadının kendisinden izin almadan kısırlaştırma işlemini yaptıklarına karar vermesi üzerine Vitkovice hastanesi kendisinden özür dilemişti. İnsan Hakları Bakanı daha sonra kısırlaştırmanın kadınların yaşamında yarattığı geri dönüşmez etkiler konusunda devletin her şeye rağmen bir tutum almak zorunda olduğunu ilan etti.

İşkence ve diğer kötü muameleler

Mart ayında Hakların Ulusal Savunucusu (Ombudsperson) bazı psikiyatrik kurumların hastalar ve çevreleri için bir tehlike olmadığı zamanlarda bile sınırlayıcı yataklar kullandığını rapor etti. Sınırlayıcı yataklar bazı hallerde kurumların envanterlerinde görünüyordular. Eylül ayında Sağlık Bakanlığı sağlık hizmetleri için ağ yataklar dahil sınırlayıcı tekniklerin

kullanımı için yeni sistemli bir rehber çıkardı. 2004 yılında İşkenceyi Önleme Avrupa Komitesi hastaların bir ajitasyon durumunda kontrol edilebilmesi için kullanılan kafes yatakların derhal hizmetten çekilmesini ve ağ yatakların mümkün olan en kısa zamanda kaldırılmasını önerdi.

Uluslararası Af Örgütü ziyaretleri/raporu

■ Uluslararası Af Örgütü heyeti Çek Cumhuriyeti'ni Şubat ve Nisan aylarında ziyaret etti.

■ Adaletsizlik yeniden adlandırıldı: Çek Cumhuriyeti'nde Romanlara karşı ayrımcılık sürüyor (EUR 71/003/2009)

ÇİN

ÇİN HALK CUMHURİYETİ

Devlet başkanı:

Hükümet başkanı:

Ölüm cezası:

Nüfus:

Ortalama yaşam süresi beklentisi:

5 yaş altı ölüm oranı (e/k):

Yetişkin okuryazarlık oranı:

Hu Jintao

Wen Jiabao

sürdürülüyor

1,345.8 milyon

72.9 yıl

binde 25/35

yüzde 93.3

Yetkili makamlar, kısmen Halk Cumhuriyeti'nin 1 Ekim tarihindeki 60. yıldönümü gibi bir dizi simgesel yıldönümü kutlamaları çerçevesindeki hassasiyetler sebebiyle; ifade, toplanma ve örgütlenme özgürlükleri üzerindeki kısıtlamaları arttırmaya devam ettiler. İnsan hakları savunucuları gözaltına alındılar, yargılandılar, ev hapsinde tutuldular ve zorla kaybedilmeye maruz kaldılar. Yaygın internet ve medya denetimleri sürdü. "Sert Vuruş" kampanyası, özellikle de Temmuz ayındaki şiddet olayları ve karışıklıklardan sonra Sincan Uygur Özerk Bölgesi'nde (XUAR) büyük çaplı tutuklamalara neden oldu. Tibet nüfusunun olduğu bölgelerde bağımsız insan hakları izlemelerine engel olundu. Makamlar dini ibadetin ölçülerini sıkı biçimde kontrol etmeye devam etti. Resmî sınırlar dışında dini ibadet yapan Katolik ve Protestan gruplar taciz edildi, gözaltına alındı ve bazen de tutuklandı. Falun Gong karşıtı 10 yıllık sert ve sistematik kampanya sürdü.

Arka plan

Çin; Myanmar, Kuzey Kore, İran, iklim değişikliği ve

küresel ekonomik toparlanma da dahil küresel meselelerde artan şekilde kilit bir oyuncu olarak görüldü. Bu durum hükümetin; ekonomik büyüme oranındaki düşüş, artan işsizlik ve yaygın yolsuzluk ile sağlık hizmetine, barınma ve sosyal güvenliğe erişim yetersizliğine bağlı olarak yükselen sosyal gerilim karşısında artan güvensizliği ve sivil toplum gruplarının baskı altına alınmasıyla çelişki oluşturdu. Çin ekonomisi büyümeye devam ederken, zengin ile yoksul arasındaki uçurum genişledi.

İfade özgürlüğü – gazeteciler/internet

İnternet artan bir biçimde haber dağıtımı ve tartışma yürütmek amacıyla kullanıldığından, yetkili makamlar internet kullanımını, haber bildirimlerini sınırlandırarak ve "ülkenin siyasi sistemini kötüleyen", "Parti'nin tarihini saptıran", "Falun Gong ve diğer şeytani tarikatları kamuoyuna tanıtan", "etnik ayrımcılığı kışkırtanlar" da dahil yayınları ve internet sitelerini kapatarak kontrol altına almaya çalıştılar. Hükümet içeriğe erişimi engelledi ve Blue Shield gibi yeni filtreleme yazılımları ile kişilerin işlemlerini kaydetti.

2008 senesinin Aralık ayında; siyasi reform ve insan haklarına daha fazla koruma çağrısında bulunan Bildirge 08 belgesinin yayınlanmasını takiben, polis belgedeki imza sahiplerini sorguladı ve aylar boyunca izleme altına aldı.

■ 2008 senesinin Aralık ayında gözaltına alınmış olan, önde gelen entelektüellerden ve belgede imzası bulunan Liu Xiaobo, 25 Aralık tarihinde "devlet otoritesini çökertmeye teşvik" suçundan 11 yıl hapis cezasına mahkum oldu. Üç saatten az süren duruşmada, avukatlarına savunma yapmaları için sadece 20 dakika verildi.

İnsan hakları savunucuları

Avukatlar, gazeteciler, çevre aktivistleri ve demokratik reform yanlıları da dahil İnsan Hakları Savunucuları keyfi olarak gözaltına alındılar, tacize uğradılar, ev hapsine tabi tutuldular, tecrit gözaltısında tutuldular ve tutuklandılar. Makamlar gözaltında bulunanların pek çoğuna işkence yaptı ve kötü muamelede bulundu. İnsan hakları savunucularının çocukları da dahil aile üyeleri hedeflenmeye devam edildi ve uzun süreli ev hapsine ve diğer kısıtlama ile tacizlere tabi tutuldular.

Siyasi hassasiyeti olan insan hakları savunucuları, Falun Gong ibadetinde bulunanları ve toprak hakları ve yolsuzluk ile ilgili olarak yerel memurlara dava açan çiftçileri temsil eden avukatlar ile avukatlar

derneğinde reformun savunulmasıyla ilgisi olanlar, polis ve güvenlik güçleri tarafından gözaltına alındılar, tacize ve ihlale uğradılar.

■ 4 Şubat tarihinde, 10 kamu güvenliği bürosu memuru ile kimliği belirlenemeyen kişiler, önde gelen bir insan hakları avukatı olan Gao Zhisheng'i Shanxi bölgesindeki evinden kaçırdılar. Sene sonunda halen Zhisheng'in nerede bulunduğu bilinmiyordu. Gao Zhisheng'in karısı Geng He ve çocukları, Çinli makamların kızlarının okula gitmesini engellemek de dahil süren tacizlerinden kaçarak Mart ayında ABD'ye vardı.

Yetkili makamlar "devlet sırlarının" kullanımı ve "devlet otoritesini çökertme"yi düzenleyen muğlak yasaları insan hakları savunucularını tutuklamak, suçlamak ve hapsetmek amacıyla kullanmaya devam ettiler.

■ Ağustos ayında insan hakları savunucusu Tan Zuoren "devlet otoritesini çökertmeye teşvik" ile suçlandı. Tan Zuoren 2008 senesinin Mayıs ayında gerçekleşen Sichuan depremi sırasında yıkılan okul binaları ile ilgili bağımsız bir soruşturma yürütmüştü. Gözaltına alınmadan önce raporu yayınlamayı planlamıştı. Sene sonunda, yargı kararı açıklanmamıştı.

■ 23 Kasım tarihinde, insan hakları savunucusu Huang Qi "yasadışı olarak devlet sırlarına vakıf olma" suçundan üç yıl hapis cezasına mahkum edildi. Sichuan depreminde çocukları ölen anne ve babaların taleplerini web sitesinde yayınlamıştı.

Adalet sistemi

Adil olmayan yargılamalar yaygın olarak sürdü. Yargı kararları siyasi müdahalelere açık olmaya devam etti. Sanıklar sıklıkla istedikleri avukatı tutamadılar ve avukatlarına ve ailelerine erişimden yoksun bırakıldılar. Ailelere çoğu kez duruşma tarihleri ile ilgili yeterli bildirim yapılmadı ve duruşmalara girmelerine izin verilmedi. İşkence altında alınan itiraflar mahkemede kanıt olarak kabul edilmeye devam edildi.

Milyonlarca vatandaş sorunlarını hükümet yetkililerine, "şikayet sistemi" olarak da bilinen "mektuplar ve ziyaretler" sistemi aracılığıyla doğrudan iletmeye çalıştılar. Şikayet etmek yasal olsa da polis dilekçe verenleri sıklıkla taciz etti ve zorla evlerinin olduğu bölgelere geri gönderdi ve kötü muamele riski taşıdıkları yasadışı "kara cezaevlerinde" veya ruh hastalıkları hastanelerinde gözaltında tuttu.

Görevliler 2008 senesinin Mayıs ayında gerçekleşen Sichuan depremi sırasında yıkılan okul binalarında ölen çocukların ebeveynlerini korkutmaya

devam etti ve medyaya konuşmalarını ya da bağımsız soruşturmaları takip etmelerini engelledi.

Yargısız tutuklamalar

Makamlar insanları yargılama olmadan gözaltında tutabilmek için sık sık "Çalışma yolu ile yeniden Eğitim" (RTL) gibi idari cezaları kullandılar. Hükümete göre, RTL tesislerinde tutulan kişi sayısı birkaç yıl öncesine göre yarım milyondan 190,000 kişiye indi, ancak gerçek rakamların çok daha yüksek olması ihtimal dahilindeydi. Eski RTL tutukluları, Falun Gong'un en büyük tutuklu gruplarından birini oluşturduğunu, siyasi aktivistler, şikayetçiler ve dini ibadetini izin verilen yasal sınırların dışında yapanların olağan hedefler olduğunu iddia ettiler. Yetkili makamlar, binlerce insanı gözaltına alabilmek için "kara cezaevleri", "hukuki eğitim sınıfları", "etüt sınıfları" ve ruh hastalıkları kurumları da dahil çok çeşitli yasadışı gözaltı yöntemleri kullandılar.

İşkence ve diğer kötü muameleler ve gözaltında ölümler

Bazen ölümlere neden olan işkence, gözaltı merkezlerinde olağan bir uygulama olmaya devam etti. Sıklıkla elektrikli çivili sopalarla uygulanan dayak, kollar ve bacaklardan asma, zorla yedirme, ne olduğu bilinmeyen ilaçlar ile yapılan iğneler ve uykudan mahrum bırakma gözaltındakilere uygulanan işkence yöntemleri arasındaydı.

Mart ayında 24 yaşında bir kişinin Yunnan bölgesindeki bir gözaltı merkezinde ölümü, polis ve "cezaevi kabadayılarının" tutuklulara işkence etmesi ve diğer kötü muameleleri ile ilgili internette sıcak bir tartışmayı tetikledi. İnternette sürdürülen tartışma başka gözaltında ölüm vakalarının da açığa çıkmasına yol açtı ve Yüksek Halk Temsilciliği'ni (SPP) konuyla ilgili bir soruşturma için harekete geçirdi. Temmuz ayında SPP yılın ilk dört ayında gözaltında gerçekleşen 15 ölümden 12'sini soruşturan bir rapor yayınladı. Bunlardan yedisinin dövülerek öldürüldüğü, üçünün intihar ettiği ve ikisinin de kaza ile öldüğü anlaşıldı.

Ölüm cezası

Çin ölüm cezasını şiddet içermeyen suçları cezalandırmak için uygulamak dahil olmak üzere yaygın bir biçimde kullanmaya devam etti. Adil olmayan yargılamalar sonrasında ölüm cezalarına hüküm verilmesi devam etti. Ölüm cezaları ve infazları ile ilgili istatistikler devlet sırrı olarak sınıflandırılmaya

devam etti, ölüm cezalarının infazı binlerle devam ederken hükümet gerçek rakamları açıklamadı.

İnanç özgürlüğü

Dini ibadetlerini resmi olarak izin verilen sınırlar dışında yapan insanlar; taciz, keyfi gözaltı, tutuklanma ve inanç özgürlükleri üzerinde başka ciddi sınırlandırmalar yaşamaya devam etti. Resmen tanınan Çin Yurtsever Katolik Birliği'ne katılmayı reddeden Katolik rahipler ve piskoposlar gözaltına alınmalara ve kimseyle görüştürülmeden uzun süreli tutulmalara ya da zorla kaybedilmelere maruz kaldılar.

■ Hebei bölgesindeki Baoding şehrinde sıradan bir piskopos olan 75 yaşındaki Monsenyör James Su Zhimin'in yeri, 1996 senesinde polis tarafından gözaltına alındığından bu yana bilinmezliğini sürdürdü.

Polis, resmen tanınmış kurumların dışında ibadet eden Hıristiyan ev-kiliselerinin üyelerini gözaltına alıp dövdü ve sıklıkla kiliselerini yıktı, RTL'ye ya da cezaevine gönderdi. Hükümetin Falun Gong karşıtı kampanyası, büyük çaplı gözaltılar, uzun süreli mahkumiyetlere yol açan haksız yargılamalar, zorla kaybedilmeler ve gözaltında işkence ile kötü muamele sonrasında gerçekleşen ölümler ile birlikte yoğunlaştı.

■ Falun Gong takipçilerinden Chen Zhenping 2008 senesinin Ağustos ayında yapılan bir gizli yargılama sonucunda sekiz yıl hapse mahkum edildi. Chen Zhenping "kafir bir örgütü kullanarak hukuki düzeni bozmak" ile suçlandı. Chen Zhenping'in duruşma öncesinde, duruşma sırasında ve sonrasında avukatına erişimine izin verilmedi. Eylül ayında cezaevi gardiyanları ailesine başka bir yere nakledildiğini söyledi ancak neresi olduğunu söylemedi. Avukatları Chen Zhenping'in yeri ile ilgili herhangi bir ek bilgi edinemedi.

Sincan Uygur Özerk Bölgesi

Makamlar Çin'in kuzeybatısında bulunan Sincan Uygur Özerk Bölgesindeki (XUAR) ifade, örgütlenme ve toplanma özgürlüğü üzerindeki zaten sıkı olan kısıtlamaları, Urumçi'de 5 Temmuz tarihinde gerçekleşen, örneğine rastlanmayan şiddet olaylarının patlak vermesi sonrasında daha da yoğunlaştırdı. Hükümet çoğu Uygurlar tarafından öldürülen Hunlar olan 197 kişinin öldüğünü ve 1,600 kişinin yaralandığını iddia etti. Uygurlar Haziran Guangdong vilayetinde bir oyuncak fabrikasında Han işçilerin Uygur göçmen işçileri öldürdüklerini ve hükümetin bir şey yapmadığını söyleyen telefon mesajları yolladılar.

Görgü tanıklarının 5 Temmuz tarihinde gerçekleşen olaylar ile ilgili açıklamaları; polis ve güvenlik güçlerinin binlerce kişinin şehirde yürüyüş yapmasını engellemek amacıyla, barışçıl Uygurlu göstericilere sert biçimde saldırdığı izlenimini uyandırdı. Bu iddialara göre, polis barışçıl göstericileri sopalarla dövdü, kalabalıkları dağıtmak için göz yaşartıcı gaz kullandı ve muhtemelen daha fazla sayıda ölüme sebep olacak şekilde, barışçıl göstericilerden oluşan kalabalığa gerçek mermilerle ateş etti.

Gösteri sonrasında görevliler kapı kapı dolaşarak yaptıkları baskınlarda, oğlan çocukları ve yaşlı erkekler de dahil yüzlerce kişiyi gösterilere katıldıkları şüphesiyle gözaltına aldı. Gözaltına alınan çok sayıda kişinin aile ve arkadaşları gözaltındaki yakınlarının şiddet olayında veya protesto gösterisinde bir rolü olduğunu reddetti. Gözaltına alınan düzinelerce kişiye ne olduğu sene sonunda bilinmiyordu.

Ağustos ayında yetkili makamlar 718 kişiyi gösteriyle bağlantılı olarak tuttuklarını ve bunların 83'ünün cinayet, kundakçılık ve hırsızlık da dahil cezai suçlamalar ile karşı karşıya olduğunu açıkladı. Adil olmayan yargılamaların ardından 9 Kasım tarihinde yetkili makamlar dokuz kişinin infaz edildiğini açıkladı. İsimlerine göre sekizi Uygurluydu ve biri Han Çinlisiydi. Buna ek olarak Aralık ayında 13 kişi daha ölüm cezasına mahkum edildi ve makamlar 94 kişinin daha Temmuz ayındaki karışıklık ile ilgileri olduğu şüphesi ile tutuklandığını açıkladı.

Kasım ayında makamlar bölgede "suçluların... kökünü kazımak" amacıyla sene sonuna kadar sürecek "sert vur ve cezalandır" kampanyasını resmen duyurdu.

Makamlar karışıklık ile ilgili olarak dış ülkelerdeki "ayrılıkçı" Uygurları, özellikle de Dünya Uygur Kongresi Başkanı Rebiya Kadeer'i suçladı ve hükümet politikalarının Uygurluların hoşnutsuzluğunu tetiklemedeki rolünü kabul etmedi. Bu politikalara; ifade, örgütlenme ve toplanma özgürlüğü üzerindeki kısıtlamalar, dini ve diğer kültürel uygulamalar ile ilgili sınırlandırmalar ve Uygurlulara karşı ayrımcı ama Hanların bölgeye göç etmelerini teşvik eden ekonomi politikaları da dahildi. Yeni düzenlemeler bölgedeki internet kullanımını muğlak bir tanımlı olan "etnik ayrımcılık" suçu sayarak, bölgede internet üzerindeki zaten katı olan denetimleri daha da sıkılaştırdı. 5 Temmuz tarihinde gerçekleşen gösterilerin ardından internet erişimi, uluslararası telefon görüşmeleri ve kısa mesajlaşmaya getirilen kısıtlamalar sene sonunda sürüyordu.

19 Aralık tarihinde Kamboçya hükümeti 20 Uyurlu sığınmacıyı BM'nin mülteci kurumu olan UNHCR'nin itirazlarına karşı gelerek Çin'e zorla geri gönderdi. Çinli makamlar bu kişilerin Temmuz ayındaki toplumsal olaylarla ilgili olduklarını iddia ettiler ve günler sonar, sınır dışıların Kamboçya'ya yapılan 1.2 milyar dolarlık yeni bir yardım paketi ile bağlantılı olduğunu inkar ettiler.

Tibet Özerk Bölgesi

2008 senesinin Mart ayında patlak veren protesto gösterileri düzenli gözaltılar ve tutuklamalar eşliğinde sene boyunca daha küçük ölçekte devam etti. İki Tibetli 2008 senesinin Mart ayında meydana gelen olaylar sırasında işledikleri iddia edilen suçlardan ötürü infaz edildi.

Uluslararası insan hakları örgütleri, Dalai Lama'nın sürgüne gönderilmesine yol açan ve başarısızlıkla sonuçlanan Tibet isyanının 50. yıldönümü de dahil, hassas yıldönümleri öncesinde Tibetli siyasi mahkumların sayısında artış olduğunu bildirdi. Makamlar bölgeye doğru ve bölgeden dışarı iletişim akışını bloke etti ve bağımsız insan hakları izlemesini engelledi. Tibetlilerin ifade, inanç, toplanma ve örgütlenme özgürlüğü hakları üzerindeki katı sınırlandırmalar devam etti. Çin makamları Tibet meselesi ile ilgili uluslararası politikaları konusunda daha iddialı hale geldiler. Çin yetkilileri, Dalai Lama ve Tibet meselesine desteği olduğu anlaşılan ülkeleri ekonomik ve diplomatik olarak cezalandırmaya yönelik isteklerini ima eden açıklamalar yaptılar.

■ Ekim ayında iki Tibetli erkek, Losang Gyaltshe ve Loyal infaz edildi. Losang Gyaltshe ve Loyal 2009 senesinin 8 Nisan tarihinde Lhasa Belediyesi Orta Derece Halk Mahkemesi tarafından kundakçılıktan suçlu bulundular ve ölüm cezasına mahkum edildiler. 2008 senesinin Mart ayında Tibet Özerk Bölgesi'nde ve Tibetli nüfusun yoğun olduğu komşu bölgelerdeki karışıklık sırasında tutuklanmışlardı.

■ 28 Aralık tarihinde bağımsız bir Tibetli film yapımcısı olan Dhondup Wangchen, Qinghai bölgesinde bulunan Xining bölge mahkemesince yapılan bir gizli duruşmanın ardından "devlet otoritesini çökertmekten" suçlu bulunarak, altı yıl hapis cezasına mahkum edildi. Ailesi tarafından tutulan avukatın Dhondup Wangchen'i temsil etmesi engellendi. Dhondup Wangchen'in herhangi bir yasal vekile sahip olup olmadığı veya duruşma sırasında kendisini savunup savunmadığı belirsizdi.

Hong Kong Özel Yönetim Bölgesi

4 Haziran tarihinde, Tiananmen askeri müdahalesinin 20. yıldönümünü anmak için örgütleyenlere göre 150,000'in üstünde kişi toplandı ancak yetkililer anmaya katılmak isteyen bazı Çinli ve yabancı aktivistlerin girişlerine izin vermedi. Temmuz ayında on binlerce kişi geçim koşullarının, demokrasi ve ifade özgürlüklerinin iyileştirilmesi de dahil taleplerle yürüyüş yaptı.

İrk ayrımcılığı

İrk Ayrımcılığı Yönetmeliği (RDO) Temmuz ayında yürürlüğe girdi. Ağustos ayında BM İrk Ayrımcılığının Ortadan Kaldırılması Komitesi (CERD), RDO'nun ırkçılık tanımının BM İrkçilikle Mücadele Sözleşmesi'nin 1. maddesi ile tam olarak tutarlılık içinde olmadığına işaret etti. CERD; dil, göçmenlik statüsü ve uyruk ile ilgili dolaylı ayrımcılığın da tanıma eklenmesini tavsiye etti. CERD ayrıca hükümetin tüm görevlerinin ve yetkilerinin de RDO kapsamına sokulmasını tavsiye etti.

Mülteciler ve sığınmacılar

CERD işkence şikayet prosedürüne dönük reform planlarını kaydederken, hükümetin sığınmacıların bilgi, tercüme, hukuki yardım ve yasal çareler ile ilgili haklarını garanti altına almasını tavsiye etti ve kişisel sığınma talepleri için kapsamlı bir tarama prosedürü ile birlikte bir mülteci yasasının benimsenmesini teşvik etti. CERD ayrıca yetkili makamların, Mültecilerin Statüsü ile ilgili 1951 Sözleşmesi'ni ve 1967 Protokolü'nü imzalaması yönündeki tavsiyesini yineledi.

Lezbiyen, gay, biseksüel, travesti ve transeksüel bireyler

31 Aralık tarihinde Hong Kong Özel Yönetim Bölgesi (HKSAR) hükümeti, Aile İçi Şiddet Yönetmeliği'nde yapılacak değişikliklerle, birlikte yaşayan eşcinsellerin koruma kapsamına alınacağını ve 1 Ocak 2010 tarihinde yürürlüğe gireceğini duyurdu. HKSAR kanunu cinsel yönelim temelinde ayrımcılığı yasaklamıyordu.

Macao Özel Yönetim Bölgesi

Haziran ayında, seçimlerin tek adayı olan Fernando Chui Sai-on, 300 üyeli bir seçim komisyonu tarafından 2014 yılına kadar şehrin Baş Yöneticisi seçildi. Eylül ayında 12 aday 29 sandalyeli meclise doğrudan seçildiler ya da tayin edildiler. Geri kalan meclis üyeleri özel görevli seçmenler tarafından seçiliyor.

Şubat ayında Meclis, "isyana teşvik", "bölücülük",

"devirme", "ihamet" ve "devlet sırlarının çalınması" eylemlerini kapsayan Ulusal Güvenlik Yasası'nı geçirdi. Suçlara dair muğlak tanımlar; ifade ve örgütlenme özgürlüğü haklarının ihlal edilmesi için kullanılabilir. Önerilen yeni yasa ile ilgili faaliyetlere katılma teşebbüsünde bulunan Meclis üyeleri, aktivistler, gazeteciler ve bir hukuk profesörü de dahil onlarca Hong Kong vatandaşının Macao'ya girişi engellendi. Aralık ayında Başkan Hu Jintao'nun bir ziyareti sırasında, Liu Xiaobo'nun serbest bırakılması için çağrı yapmayı planlayan Hong Konglu üç aktivistin de girişi engellendi.

DANİMARKA

DANİMARKA KRALLIĞI

Devlet başkanı:

Kraliçe Margrethe II

Hükümet başkanı:

Lars Løkke Rasmussen

(Nisan ayında Anders Fogh Rasmussen'in yerine geçti)

Ölüm cezası:

tüm suçlar için kaldırıldı

Nüfus:

5.5 milyon

Ortalama yaşam süresi beklentisi:

78.2 yıl

5 yaş altı ölüm oranı (e/k):

binde 6/6

Sınır dışı etme ve ülke dışına çıkarma davalarında gizli bilgilerin kullanımına olanak veren yeni düzenlemeler yürürlüğe girdi. Makamlar "diplomatik güvenceleri" (kişilerin geri gönderileceği ülkelerin verdiği yaptırımı olmayan sözler) terör şüphelilerini işkence uyguladığı bilinen ülkelere geri göndermek için kullanmayı planladılar. Irak'a zorla geri göndermeler oldu. Kadına yönelik şiddetle mücadele etmek için alınan önlemler yetersizdi.

Terörle mücadele ve güvenlik

Temmuz ayında, Yabancılar Yasası'nda değişiklikler yürürlüğe girdi ve geriye dönük olarak uygulandı. Yeni düzenlemeler, makamlar yabancı uyrukluları gizli bilgiye dayanarak ulusal güvenlik temelinde sınır dışı etmek veya ülke dışına çıkartmak istediğinde, onaylanmış bir listeden bir avukatın atanmasına izin veriyordu. Bu güvenlik onayından geçmiş avukatlar kapalı duruşma sırasında sınır dışı etmeyi veya ülke dışına çıkarmayı aklayacak gizli bilgi ve belgelerle

erişebilecek fakat bunları temsil ettiği kişiye veya onun seçtiği avukata açıklaması yasaklanmış olacaktı. Önlemler adil yargılama standartlarına uymamaktadır.

Şubat ayında, BM İşkence Özel Raportörü, terör şüphelilerini işkence uyguladığı bilinen ülkelere geri göndermek için "diplomatik güvencelerin" kullanılmasından ötürü endişe ifade etti.

■ Sene sonunda, Ghousouallah Tarin'in 2007 senesinde açtığı hukuk davası devam ediyordu. Tarin Afganistan'daki Uluslararası Güvenlik Yardım Gücünün Danimarka birlikleri tarafından 2002 senesinde tutuklanan 31 Afgan vatandaşından biriydi. Tarin Danimarka cezaevinden ABD nezaretine transfer edildikten sonra işkence gördüğü ve diğer kötü muameleye maruz kaldığı için şikayette bulundu. Danimarka Savunma Bakanlığında halen veya eski üst düzey çalışan bazı tanıklar sene sonunda henüz ifade vermemişti.

İşkence ve diğer kötü muamele

Sivil ve Askeri Ceza Yasalarında değişiklikler 2008 senesinde işkenceyi çeşitli suçlar için ağırlaştırıcı durum olarak tanımladı ve Danimarka Ceza Yasası işkence yerine geçen eylemleri cezalandıran düzenlemeler içerirse de Danimarka Ceza Yasası işkenceyi kendi başına özel bir suç olarak dışarıda bırakıyordu.

BM İşkence Özel Raportörü diğer şeylerin yanı sıra özellikle tutuklu yargılananların tecrit hücrelerine konulmasının yaygınlığı hakkında endişe ifade etti.

Tutuklu yargılanan çocuklar sık sık yetişkinlerle aynı tesislerde tutuldu.

Polis ve güvenlik güçleri

Aralık ayında hükümet yeni bir polis şikayet sisteminin kurulmasını erteledi.

Aralık ayında Kopenhag'daki BM İklim Değişikliği Konferansı sırasındaki gösterilerdeki polis önlemleri endişe yarattı. Halihazırda polis kontrolü altındaki göstericilere biber gazı sıkılması gibi aşırı güç kullanımı iddiaları oldu. Yeni idari önleyici gözaltı düzenlemelerine göre gözaltına alınan 968 göstericinin hepsi daha sonra suçlama olmaksızın serbest bırakıldı.

Mülteciler ve sığınmacılar

Ağustos ayında, gece yarısı, polis Kopenhag'daki bir kiliseyi basarak aylardır burada kalan muhtelif sayıda Iraklı sığınmacıyı gözaltına aldı. Sığınmacılarla

dayanışma için gösteri yapanlara karşı polisin aşırı güç kullandığı yönünde şikayetler oldu.

Sene boyunca 38 Iraklı sığınmacı Irak'a zorla geri gönderildi. Bunların en az 25'i BM Mülteci Ajansı UNHCR'nin tavsiyesine aykırı olarak orta ve güney Irak'a gönderildi.

Yeni gelen mülteciler ve diğer yabancılar normal sosyal yardımların yüzde 45 ile 65'ini almaya hak sahibiydi ki bu durum onların muhtaç duruma düşeceği endişesi yarattı.

Kadınlar ve kız çocuklarına yönelik şiddet

Şubat ayında BM İşkence Özel Raportörü Grönland'da kadınla karşı saldırı ve cinsel suçların yaygınlığından duyduğu endişeyi ifade etti. Ağustos ayında BM Kadınlara Karşı Ayrımcılığı Ortadan Kaldırma Komitesi (CEDAW Komitesi) 2000 ve 2005 seneleri arasında fiziksel şiddete maruz kalan kadınların toplam sayısındaki artış ve en fazla etkilenenlerin göçmen kadınlar olması karşısında endişe ifade etti. CEDAW Komitesi göçmenlik statüleri eşlerine bağımlı olan yabancı evli kadınların aile içi şiddete karşı özellikle savunmasız olduğunu belirtti. Kalıcı ikamet hakkı edinebilmek için yedi yıl ikamet etme zorunluluğu, kadınları tacizkar ilişkileri bırakmaktan ve yardım aramaktan alıkoyabileceği nedeniyle endişe yarattı.

CEDAW Komitesi, hükümetin insan kaçakçılığı mağdurlarına yardım etmek ve rehabilitasyon sağlamak yerine kendi ülkelerine iade etme vurgusunun endişe yaratan bir husus olduğu konusunda BM İşkence Özel Raportörü ile aynı görüşü paylaştı.

Makamlar tecavüzden hayatta kalanlar için yasal koruma yokluğu sorunu çözmek ve mağdurların tazmin edilmesini çözüme bağlamakta başarısız oldular. Ancak Kasım ayında hükümet mevcut tecavüz yasasını incelemek ve tesviyelerde bulunmak üzere bir uzman komitesini görevlendirdi.

DOMİNİK CUMHURİYETİ

DOMİNİK CUMHURİYETİ

Devlet ve hükümet başkanı:	Leonel Fernández Reyna
Ölüm cezası:	tüm suçlar için kaldırıldı
Nüfus:	10.1 milyon
Ortalama yaşam süresi beklentisi:	72.4 yıl
5 Yaş altı ölüm oranı (e/k):	binde 37/29
Yetişkin okur yazarlık oranı:	yüzde 89.1

Güvenlik kuvvetleri tarafından Ocak ile Ağustos ayları arasında en az 226 yasadışı öldürme olayı rapor edildi. Haitililer ve Dominikli Haitililer yaygın bir biçimde ayrımcılığa uğruyordu. Anayasa reformu kürtajı bütünüyle yasaklama olasılığı taşıyordu.

Arka plan

Anayasa reformu süreci Aralık ayında tamamlandı. İnsan hakları Ombudsmanlığı ve bir anayasa mahkemesi kurulması gibi olumlu gelişmeler vardı. Ancak, bir çok sivil toplum örgütü önerilen değişikliklerin bir çoğunun anayasanın insan hakları garantilerine zarar vereceğini belirtiyorlardı.

Polis ve güvenlik güçleri

Baş Savcılığa göre 2009 yılı Ocak-Ağustos ayları arasında 226 kişi polis tarafından öldürüldü. 2008 yılının aynı dönemine göre 72 kişi daha azdı. Görgü tanıklarının ifadelerine ve başka kanıtlara göre bu öldürme olaylarının çoğu yasadışı ve bir kısmı da yargısız infazdı.

■ 28 Mart 2009 tarihinde, Nicolas Disla, Santo Domingo'da sokakta devriye arabasındaki üç polis tarafından durduruldu. Görgü tanıklarına göre Nicolas Disla silahsız olmasına ve polisin dur emrine uymasına rağmen polislerden birisi bacağına iki kere ateş etti. Yaralı bir biçimde yerde yatarken polisler ellerine kelepçe takarak götürdüler. Akrabaları Nicolas Disla'nın yerel hastaneye midesinden ve bacaklarından kurşun yaralarıyla gelmiş ve orada ölmüş olduğunu öğrendiler. İki gün sonra, cenazede, ölüm olayından suçlanan polis memuru Nicolas Disla'nın kardeşi Juan Carlos Disla'yı vurmaya çalıştı. Sene sonunda öldürme olayı ile ilgili bir adli soruşturma sürüyordu.

Polis içme suyu, kötü alt yapı ve sık sık olan elektrik kesintilerini protesto edenleri dağıtmak için aşırı güç kullandı.

■ 16 Temmuz'da, Santo Domingo'nun mahallesi Capotillo'da 13 yaşındaki Miguel Ángel Encarnación vurularak öldürüldü. Polise göre silah atışları bilinmeyen kişiler tarafından yapıldı. Ancak daha sonra bir araştırma komisyonu görgü tanıklarından silah atışlarının bir polis tarafından yapıldığını tespit etti. Sene sonunda polis memuru soruşturma altındaydı.

Ayrımcılık – Haitili ve Dominikli Haitili göçmenler

Vatandaşlık hakkı

Binlerce Dominikli'nin nüfus kağıtları 2007 yılı Mart ayında Dominik Seçim Kurulu'nun çıkardığı bir yönergeye göre geri alınıyordu. Toplanan nüfus kağıtlarının çok büyük çoğunluğu Haiti kökenli kişilere aitti. Nüfus kağıdı verilmemesi insanların eğitim ve sağlık hizmetlerinden yararlanmalarını ve iş bulma ve oy verme haklarını engelliyordu. Belgeleri olmayanlar keyfi gözetilme alınma ve adli bir karar olmadan toplu sınır dışı etme riskleri ile de karşı karşıyaydı.

Sınırdışı etme

Birçok Haitili Dominiklinin sınır dışı edilmesi uluslararası insan hakları standartlarını ihlal ediyordu.

■ 4 Ekim'de, Montecristi'de göçmen işçiler için işçi hakları eğitimi aldıkları sırada 25 Haitili tarım işçisi askerler tarafından gözetilme alındı ve ertesi sabah Haiti'ye iade edildi. Tutuklanmalarına itiraz için hiçbir yasal başvuru, karara itiraz hakkı veya eşyalarını toplama olanağı tanınmadı.

Linçler

Haitili göçmen işçilere karşı Dominik vatandaşlarını öldürdükleri için misilleme olarak veya haklarında çıkan çeşitli suçlara katıldıkları söylentilerinden dolayı saldırılar devam etti. Yetkililer ırkçılıkla ve yabancı düşmanlığı ile mücadele için önlemler almıyordu.

■ 2 Mayıs tarihinde, bir Haiti vatandaşı olan Carlos Nerilus, bir gün önce bir Dominik vatandaşını öldürdüğü gerekçesi ile Santo Domingo'da mahalle halkı tarafından kafası kesilerek öldürüldü.

Kadın ve kız çocuklarına yönelik şiddet

Baş Savcılığa göre 2009 yılı Ocak-Ağustos ayları arasında eşleri ya da eski eşleri tarafından öldürülen kadın sayısı 2008 yılının aynı dönemine göre yüzde 31 azaldı. Ancak, kadın örgütleri bu konudaki gerçek sayıların yetersiz bilgi toplanmasından dolayı üstünün örtüldüğünü iddia ediyorlardı.

Cinsel şiddet yaygınlığını sürdürüyor, kız çocukları özellikle tehlike altındaydı. Örneğin Temmuz ayında Santo Domingo Savcılığı kendilerine gelen cinsel şiddet şikayetlerinin yüzde 90'ının muhatabının 18 yaşın altındaki kız çocukları olduğunu söylüyordu.

Cinsel ve üreme hakları

Anayasa'da yapılmak istenen değişiklikler yaşam hakkının dokunulmazlığını öneriyordu. Kadın örgütleri, tıbbi meslek örgütleri ve diğer sivil toplum kuruluşları bu değişikliğin kadınlara ve kız çocuklarına gebelik sırasında ortaya çıkacak yaşamsal sorunlar karşısında güvenli kürtaj olanağını ortadan kaldıracak için karşı çıkıyordu. Ayrıca gebeliğin ensest veya tecavüz sonucu oluşması halinde de kürtajı suç haline getirecek olması nedeniyle de eleştiri konusuydu.

Uluslararası Af Örgütü ziyareti/raporu

■ Uluslararası Af Örgütü heyeti Mart ve Eylül/Ekim ayında Dominik Cumhuriyeti'ni ziyaret etti.

■ Dominik Cumhuriyeti: BM Evrensel Periyodik Özetleme'ye sunum (AMR 27/002/2009)

EKVATOR GİNESİ

EKVATOR GİNESİ CUMHURİYETİ

Devlet başkanı:	Teodoro Obiang Nguema Mbasogo
Hükümet başkanı:	Ignacio Milán Tang
Ölüm cezası:	sürdürülüyor
Nüfus:	0.7 milyon
Ortalama yaşam süresi beklentisi:	49.9 yıl
5 yaş altı ölüm oranı (e/k):	binde 177/160
Yetişkin okur yazarlık oranı:	yüzde 87

Başkent Malabo'da Başkanlık sarayına Şubat ayında yapıldığı iddia edilen bir saldırı politik muhaliflerin ve diğerlerinin keyfi bir biçimde tutuklanmasına neden oldu. Mahkumlar işkence görüyor ve işkenceciler cezalandırılmıyordu. Askerler en az iki kişiyi yasadışı bir biçimde öldürdü. Mahkumlar kimseyle görüştürülüyor ve bazıları ya çok az ya da hiç havalandırması olmayan ve güneş ışığı görmeyen tecrit hücrelerinde tutuluyordu. Sayısız aile birçok şehirde evlerinde zorla çıkarıldı.

Arka plan

Şubat ayında yetkililer Nijerya Deltası'nın Kurtuluşu için Nijerya Hareketi'nin (MEND) Malabo'da, Ekvator Ginesi'nden de destek alarak Başkanlık sarayına saldırdığını iddia etti. Bu saldırı iddiası politik muhaliflerin tutuklanmasına ve kayıt dışı göçmenlerin üstüne gidilmesine neden oldu. Şubat - Mayıs ayları arasında çoğu Nijeryalı ve Kamerunlu 500 yabancı sınır dışı edildi. İddia edilen saldırıdan sonra Savunma ve Ulusal Güvenlik Bakanları görevlerinden alındı ve yerlerine yenileri atandı. MEND iddia edilen saldırıda yer aldığını reddetti.

Mart ayında yeni Ulusal Güvenlik Bakanı Malabo polis karakolunun yasadışı tutuklamalarını, tutuklular hakkındaki kötü kayıtları ve göçmen bürosu görevlilerinin aldıkları rüşveti kınadı. Polis memurlarını bu tür uygulamalar konusunda uyardı ve görevlerinin yurttaşların haklarını ihlal etmek değil yurttaşları ve mülklerini korumak olduğunu söyledi.

Mayıs ayında yargı hukukunu düzenleyen 5/09 sayılı yasa çıktı. Yasa kadınlara yönelik şiddet konusunda uzmanlaşmış aile mahkemelerinin kuruluşunu öngörüyordu.

Kasım ayında, Başkan Obiang Ekvator Ginesi hükümetini 2004 yılı Mart ayında devirmeye çalışmaktan 17 ve 34 yıla mahkum olan dört Güney Afrikalıyı affetti. 2008 yılı Temmuz ayında aynı suçtan 32 yıla mahkum olan bir İngiliz vatandaşı da affedildi.

Kasım ayında Başkan Obiang oyların yüzde 95.4'ünü alarak gene başkan seçildi.

Aralık'ta BM İnsan Hakları Konseyi, Evrensel Periyodik Değerlendirmesi'nde Ekvator Ginesi'nde insan haklarını inceledi. Hükümet çalışma grubunun önerilerini prensip olarak kabul etti. 2010 yılının Mart ayında BM İnsan Hakları Konseyi'nin nihai raporu kabul edilecekti.

Barınma hakkı – zorla tahliyeler

Çok sayıda aile ülkenin çeşitli yerlerinde evlerinden çıkarıldılar ve yüzlerce evlerinden çıkarılmayı bekliyordu. Ana kıtada Bata'da, onlarca ailenin evlerini kaybettiği Comandachina mahallesinde başkaları da zorla tahliye edilmeyi bekliyordu. Bata'nın bir başka mahallesi, Bita'da Ocak ayında 50'den fazla aile plajda gezinti alanı yaratmak için zorla evlerinden tahliye edildiler.

Kogo'nun kent merkezinin yarısı Şubat ayında bir marina ve gezinti alanı inşa etmek için yıkıldı. 60'dan fazla aile evsiz bırakıldı. Çoğu onlarca yıldır bu

evlerin sahibi olan yaşlı insanlardı. Konut sakinlerine danışılmadı ve tahliyeden önce yeterli bir uyarı da yapılmadı. Zorla tahliyeden önce ailelere yeni evler yapmaları için kent dışında hiçbir altyapısı olmayan küçük birer kıraç arazi önerildi. Ancak para tazminatı veya bir başka yardım yapılmadı ve çoğu evsiz kaldı.

Keyfi gözaltılar ve tutuklamalar

Düşünce mahkumu Bonifacio Nguema Ndong Mart ayında bir yıllık cezasını tamamlayarak serbest bırakıldı. Beş düşünce suçlusu Obiang Ebele, Emiliano Esono Michá, Gumersindo Ramírez Faustino, Juan Ecomo Ndong ve Gerardo Angüe Mangue'nin tutuklulukları sürüyordu.

Şubat ayında başkanlık sarayına yapıldığı iddia edilen saldırıdan sonra politik muhalifler ve yabancı ülkelerin vatandaşları göz altına alındı. Yetkililer saldırı sırasında 15 Nijeryalıyı tutukladıklarını söylediler ama daha fazla bilgi vermediler. Sene sonunda altı ila sekiz Nijeryalı Black Beach cezaevinde haklarında bir suçlama ya da iddianame olmadan tutuklu olarak bulunuyorlardı. Kendi iddialarına göre Malabo'ya tekne ile gidip gelen tüccarları ve Ekvator Ginesi karasularında tutuklanmışlardı. İddia edilen saldırı olduğunda altı Ekvator Gineli balıkçı da tutuklandı. Yaklaşık iki hafta sonra haklarında bir suçlama olmadan serbest bırakıldılar.

Şubat ve Mart aylarında Malabo ve Bata'da polis Halkın Birliği (Unión Popular) partisinin 10 üyesini göz altına aldı. Göz altına alınanlar arasında partinin başkanı Faustino Ondó Ebang'ın eşi Beatriz Andeme Ondó'da vardı. Yetkililer göz altına alınanları eski bir düşünce suçu mahkumu olan ve İspanya'da yaşayan Faustino Ondó Ebang ile telefonla konuşmakla suçluyordu. Cezaevine konan 10 kişi şiddet içermeyen politik eylemlerinden dolayı tutukluydular. Bata'da tutuklananlar Bata polis karakolundan Malabo karakoluna yollandılar. 10 kişinin hepsi Malabo polis karakolunda iki ay kaldılar ve Black Beach cezaevine yollanmadan önce işkence gördüler (aşığıya bakın). Eylül ayında sekizi hakkındaki suçlamalar ve mahkeme askıya alınarak ve haftada iki defa karakola gelmeleri şartıyla koşullu serbest bırakıldı. Marcelino Nguema ve Santiago Asumo Nguema sene sonunda haklarında bir suçlama olmamasına rağmen cezaevinde kalmaya devam ediyorlardı. 10 kişi Kasım ayının sonunda "terörizm eylemi" ile itham edildi. Sene sonunda henüz yargılanmıyorlardı.

İşkence ve diğer kötü muameleler

Polis karakollarında işkence yapılmaya devam edildi. Bunlar hakkında hiçbir soruşturma açılmadı ve yapanlar adalet önüne çıkarılmadı.

Şubat ve Mart aylarında tutuklanan Halkın Birliği'nin 10 üyesinin çoğuna Bata ve Malabo karakollarında işkence yapıldı. Santiago Asumo soruşturmayı sürdüren mahkemeye bir defasında ayakları bağlı bir biçimde karnının üzerinde yere yatırıldığını ve itiraf etmesi" için kendisine para teklif edildiğini anlattı. Bir başka olayda polis ağzına kağıt tıkayıp, bir çuvala sokup, çuvalın ağzını kapatıp asmış ve sonra dövmüş. Kendisine işkence yapanların isimlerini söylemesine rağmen hiç kimse adalet önüne çıkarılmadı.

■ Epifanio Pascual Nguema 26 Şubat tarihinde hakkında bir tutuklama kararı olmadan gözaltına alındı ve Bata karakoluna getirildi. 2 Şubat tarihinde, gece yarısında polis memurları kendisini hücrelerinden alarak bodrum katına götürüp dört saat boyunca işkence yaptılar. Böbreklerinin üzerine, cinsel organlarına ve beline vurdular. Günlerce idrarına kan karıştı ve ayağa kalkıp yürüyemedi. Hastanede bakıma ihtiyacı vardı. Karısı için seyahat dokümanları bulmak ve Başkan Obiang'ı eleştirmekten tutuklandı. Mayıs ayının sonunda suçlanmadan serbest bırakıldı.

Yasadışı ölümler

Saraya yapıldığı iddia edilen saldırıdan sonra askerler yasadışı bir biçimde Malabo'nun Lambert mahallesinde iki kişiyi öldürdüler. Askerler tarafından durdurulmak istenirken vurularak hastaneye kaldırılan bir Nijeryalı dört gün sonra öldü. Adam durmak yerine koşmaya başladı ve ateş açan askerler tarafından sırtından vuruldu. İkinci olayda Ekvator Gineli bir adam evine dönerken askerler tarafından durduruldu. Ağır bir biçimde dövüldü ve birkaç gün sonra aldığı yaralardan dolayı öldü. İki ölüm olayı hakkında hiç kimse adalete teslim edilmedi.

Cezaevi koşulları

Cezaevlerini ziyaret yasağı Kasım ayının sonunda kaldırıldı. Bazı mahkumlar ayaklarından zincirli olarak tecrit hücrelerinde ve havalandırmaya dört haftada bir 30 dakika çıkarılıyordu.

Malabo ve Bata polis karakollarında koşullar aşırı kalabalıktan ve kötü tıbbi koşullardan dolayı yaşamı tehdit ediyordu.

■ Raporlara göre 3 Mart tarihinde Nijeryalı bir kadın Malabo polis karakolunda aşırı kalabalıktan ve kötü

hiyenden dolayı öldü. İki hafta önce başkanlık sarayına yapıldığı iddia edilen saldırıdan sonra tutuklanmıştı. Ölümü hakkında hiçbir soruşturma yoktu.

Çocuk hakları

10 ila 17 yaşları arasında en az 20 çocuk Şubat ayında Başkan Obiang'ın torunundan para aldıkları gerekçesi ile tutuklandı. Aslında Obiang'ın torunu parayı çalmıştı. Ekvator Ginesi'nde ceza ehliyet yaş 16 olmasına rağmen 20 çocuğun hepsi çocuklar için uygun koşulları olmayan Black Beach cezaevinde yaklaşık iki ay tutuldular.

Uluslararası Af Örgütü raporları

■ Ekvator Ginesi: Başkanlık sarayına yapılan saldırıdan sonar politik muhaliflerin tutuklanması ve işkence görmesi (AFR 24/004/2009)

■ Ekvator Ginesi: BM Evrensel Periyodik Değerlendirme (AFR 24/002/2009)

EKVATOR

EKVATOR CUMHURİYETİ

Devlet ve hükümet başkanı:	Rafael Vicente Correa Delgado
Ölüm cezası:	bütün cezalar için kaldırıldı
Nüfus:	13.6 milyon
Ortalama yaşam süresi beklentisi:	75 yıl
5 yaş altı ölüm oranı (e/k):	binde 29/22
Yetişkin okur yazarlık oranı:	yüzde 91

Çok sayıda gösterici doğal kaynakların kullanımına ilişkin yeni yasaya karşı gösterilerde keyfi bir biçimde tutuklandı ve kötü muameleyle uğradı. İnsan hakları savunucularına ve Yerli Halkların ve toplulukların liderlerine karşı tehditler ve gözdağı iddiaları öne sürüldü.

Arka plan

26 Nisan tarihinde Başkan Rafael Correa yeniden dört yıllık bir dönem için seçildi. Eşitsizliği ve yoksulluğu azaltmayı ve Yerli Halkların koşullarını düzeltmeyi vaat etti.

Doğal kaynakların, özellikle de su yeni bir madencilik yasasına karşı da gösteriler oldu.

Ekim ayında Ekvator Bütün İnsanları Zorla Kaybetmelerden Koruma Uluslararası Sözleşmesi'ni onayladı.

İnsan hakları savunucuları

İnsan hakları savunucuları, özellikle de Yerli liderleri ve toplulukların liderleri, taciz ve tehdit edildiler. Toplulukların liderleri ve insan hakları savunucuları yeni madencilik yasasına karşı gösteri yaparken keyfi olarak tutuklanan ve kötü muameleye uğrayan çok sayıda göstericinin arasındaydı.

■ Ocak ayında, insan hakları savunucusu Joel Vicente Zhunio Samaniego bir polis arabasına binmeye zorlanırken vuruldu ve ciddi bir biçimde yaralandı. Bir tutuklama gerekçesi olmadan tutuklandı, madencilik yasasına karşı gösteriler sırasında kamu hizmetlerine sabotaj yapmaktan tutuklandı. 18 gün tecritte tutuklu olarak kaldı ve bu süre içinde dövüldü ve ölümle tehdit edildi. Daha sonra serbest bırakıldı ve hakkındaki iddialar geri çekildi.

■ Ocak ayında insan hakları savunucusu üç kişi, Etelvina de Jesús Misacango Chuñir, Virginia Chuñir, ve Yolanda Gutama, Azuay ilinde Molleturo'da polis memurları tarafından tutuklandı ve dövüldü. Aynı ayın ilk günlerinde madencilik yasasına karşı gösterilerde yollara barikat kurmaktan suçlandılar. Üç kadın ertesi günü koşullu olarak serbest bırakıldı. 22 Nisan tarihinde Etelvina de Jesús Misacango Chuñir, Molleturo kentinde evinin önünde dört erkeğin saldırısına uğradı. Saldırının bölgede madencilik yapılmasına karşı muhalefet yapmasına misilleme olarak yapıldığına inanılıyor.

■ Acción Ecológica adlı 20 yıldır ekolojik konularda çalışan bir STK'nın yasal statüsü Mart ve Ağustos aylarında iptal edildi. Bunun kamuoyunun madencilik yasasına karşı sesini kırmak için bir girişim gibi görüldü.

Şirketlerin yükümlülükleri

Nisan ayında Imbabura ilinde, Canton Cotacachi'de Intag bölgesinde yaşayan üç kişi adına bir Kanada hukuk şirketi bir Kanada madencilik şirketi ve Toronto Borsası aleyhine bir şikayette bulundu. İki erkek ve bir kadından oluşan grup 2006 yılında şirket için çalışan özel güvenlik güçlerinin saldırısına uğradıklarını iddia ettiler. Adamlardan birisi ayrıca 2005 ve 2006 yıllarında çeşitli olaylarda şirketle bağlantılı olduğunu iddia ettikleri kişiler tarafından tehdit edildiğini ve kendisine göz dağı verildiğini iddia etti. İddialarına göre bölgelerinde bir bakır madenin açılmasına karşı kampanya yaptıkları için hedef haline geldiler. Toronto Borsası insanların zarar görmesi olasılığına göre bilgilendirilmesine rağmen şirkete kredi verdi. Sene sonunda dava Ontario Adalet Mahkemesi'nde sürüyordu.

Lago Agrio II Mahkemesi 1993 yılında yerel topluluk tarafından açılan ve sürmekte olan bir dava hakkında verdiği kararlar davayı 2010 yılına erteledi. Yerel topluluklar petrol şirketi Chevron'un (eskiden Texaco) 20 yıldan fazla bir süredir petrol çıkarma işlemi sırasında çevreye zarar verdiğini iddia ettiler.

Cezasızlık

2007 yılını Mayıs ayında kurulan Gerçekler Komisyonu'nun 1984'den bu yana süren insan hakları ihlallerinin soruşturulması kararı uzatıldı. 2009 yılının sonunda Komisyon işkence, zorla kaybedilme, yargısız infaz ve tutukluymen ölme konularında 700 ifade dinledi.

İşkence ve yargısız infaz vakaları çözülmeden duruyordu. Adalet ve tazminat talep eden mağdurlara, kurbanlara ve yakınlarına gözdağı verildi.

■ Polis memuru Leidy Johanna Vélez Moreira ve ailesi 2007 yılının Ekim ayında evine yapılan bir baskından sonra yaptığı şikayetten sonra polisin gözdağı verme kampanyasına uğradı. En son olaylar 23 ve 24 Ocak 2009 günlerinde eşi ile birlikte bir polis memuru tarafından takip edildiklerinde yaşandı. Vélez ailesi polise karşı aralarında Leidy Johanna Vélez Moreira'nın erkek kardeşleri Yandry Javier Vélez Moreira ve Juan Miguel Vélez Cedeño'nun Manabí ilinde Montecristi'de 2008 yılının Aralık ayında işkence edilerek öldürülmesi de dahil olmak üzere çeşitli şikayet dilekçeleri verdi.

EL SALVADOR

EL SALVADOR CUMHURİYETİ

Devlet ve hükümet başkanı: **Carlos Mauricio Funes Cartagena**
(Haziran ayında Elías Antonio Saca'nın yerine geçti)

Ölüm cezası: **adi suçlar için kaldırıldı**
Nüfus: **6.2 milyon**
Ortalama yaşam süresi beklentisi: **71.3 yıl**
5 Yaş altı ölüm oranı (e/k): **binde 29/23**
Yetişkin okur yazarlık oranı: **yüzde 82**

Geçmişte işlenen insan hakları ihlalleri bazı olumlu gelişmelere rağmen cezasız kalmaya devam etti. Kürtaj yasağı yürürlükte olmaya devam etti. Öldürülen kadın sayısında gözle görülür bir artış yaşandı.

Arka plan

Haziran ayında Farabundo Martí Ulusal Kurtuluş Cephesi (Frente Farabundo Martí para la Liberación Nacional, FMLN) seçimleri kazandı. Kasım ayında Başkan Funes ardında 140 ölü ve 140.000 yerinden edilmiş kişi bırakan İda Kasırgası'na karşı olağanüstü durum ilan etti. El Salvador Uluslararası Ceza Mahkemesi'nin Roma Şartı'nı kabul etmedi.

Cezasızlık

Geçmişte işlenen insan hakları ihlallerinin faillerinin adalet önüne çıkarılmasını engelleyen 1993 Af Yasası yürürlükte olmaya devam etti. Yeni hükümet 1980-1992 yılları arasındaki silahlı iç çatışmalarda zorla kaybedilme mağduru 700 çocuğun akibetini araştırmak amacıyla kurulan Kayıplar için Kurumlararası Komisyonu'nu yeniden düzenleme sözü verdi. Komisyon çalışma süresi tamamlandığında sadece 30 çocuğun yerini tespit edebilmiş olmasıyla eleştirildi.

■ Ekim ayında, ABD Yüksek Mahkemesi eski El Salvador Savunma Bakan Yardımcısı Albay Colonel Nicolás Carranza'nın 2005 yılındaki mahkumiyetine yaptığı itirazı reddetti. 1979 ve 1981 yılları arasında komutası altındaki güvenlik kuvvetlerinin insanlığa karşı işlediği suçlardan dolayı suçlu bulunmuştu.

■ Ocak ayında İspanya Ulusal Mahkemesi 14 subay ve askeri 1989 yılının Kasım ayında Orta Amerika Üniversitesi'nde altı Cizvit rahibini, evlerinin kahyasını ve kahyanın 16 yaşındaki kızını öldürdükleri için devlet terörü ve insanlığa karşı suç işlemekten giyaplarında mahkum etti.

■ Kasım ayında, Amerika Ülkeleri İnsan Hakları Komisyonu'nun bir toplantısında El Salvador, Başpiskopos Arnulzo Oscar Romero'nun 1980 yılının Mart ayında bir dini yurttan dua törenini yönetirken öldürülmesinin sorumluluğunu üstlendi. Hükümet Komisyon'un 2000 yılındaki 1993 Af Yasası'nı yürürlükten kaldırma, bu cinayeti soruşturma ve gerekli tazminatları ödeme kararını kabul etti.

Cinsel ve üreme hakları

Kürtajın tamamen yasak olması sürdürüldü. Kadınlar, Yasama Meclisi'nin önünde konunun gündeme alınması ve değiştirilmesi için gösteri yaptı.

Kadına yönelik şiddet

Yasal Tıp Kurumu'nun yayınladığı istatistiklere göre Ocak ve Eylül ayları arasında 411 kadının öldürüldüğü

bildirildi. Bu rakam 2008 yılına göre önemli bir artış gösterdi. Öldürme olaylarının çoğunda kadınlar kaçırılmış, tecavüze uğramış ve vücutları parçalanmıştı. Bu ölüm olayları ile ilgili soruşturmalar hakkında herhangi bir bilgi mevcut değildir.

Kasım ayında Birleşmiş Milletler'in İşkence'ye Karşı Komitesi, kadınlara ve kız çocuklarına yönelik cinsel istismar, aile içi şiddet ve öldürme gibi şiddetin çeşitli biçimlerine ve bu konulardaki şikayetler üzerine titiz bir soruşturma yapılmaması konusundaki endişelerini dile getirdi.

Yerli Halkların hakları

Yerli Halklar hükümetten seçimlerdeki Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO) 169 No'lu Konvansiyonu'nun koşullarını yerine getirme ve Yerli Halkların haklarını güçlendirme sözünü tutmasını istedi. Böyle bir koruma olmaksızın Yerli Halk toplulukları ayrımcılığa uğramaya ve toprak ve su haklarından yoksun kalmaya devam etti.

ENDONEZYA

ENDONEZYA CUMHURİYETİ

Devlet ve hükümet başkanı:	Susilo Bambang Yudhoyono
Ölüm cezası:	sürdürülüyor
Nüfus:	230 milyon
Ortalama yaşam süresi beklentisi:	70.5 yıl
5 yaş altı ölüm oranı (e/k):	binde 37/27
Yetişkin okur yazarlık oranı:	yüzde 92

Yıl boyunca Papua'da sert çatışmalar oldu ve nüfusu ifade ve toplanma özgürlükleri haklarının ciddi bir biçimde sınırlandırılması ile yüzyüze geldi. Polis memurları mensupları iddialara göre bütün takım adada işkence ve kötü muamele yaptı, gereksiz ve aşırı güç kullandı ve bazen yasadışı ölümlere yol açtı. Adli sistem geçmiş ve bugünkü insan hakları ihlallerini sürmekte olan cezasızlık ortamında ele alamadı. Yıl içinde kimsenin ölüm cezası infaz edilmedi ancak Açe'de çıkan yeni bir yasa taşlayarak öldürmeyi yürürlüğe soktu. İnsan hakları savunucularına saldırılar sürdü ve en az 114 inanç mahkumu vardı. Yeni bir sağlık yasası anne sağlığını kısıtladı.

Arka plan

Parlamento seçimleri Nisan ayında tamamlandı. Başkanlık seçimleri Temmuz ayında yapıldı. Başkan Susilo Bambang Yudhoyono birinci turun ardından ikinci bir dönem için seçildi. Seçimler Papua hariç önemli bir şiddet olayı olmadan tamamlandı.

Temmuz ayında iki bombalı saldırıda en az dokuz kişi Cakarta'da öldü.

İfade özgürlüğü

En az 114 kişi barışçı bir biçimde görüşlerini ifade ettikleri için gözaltına alındı. Büyük çoğunluk yasak Maluku ve Papua bağımsızlık bayraklarını kaldıran ve hapis cezalarına mahkum edilen barışçı siyasi aktivistlerdi.

■ Mart ayında Buce Nahumury 2007 yılında Ambon Maluku ilinde barışçı Cakalele dansına katıldığı için dört yıl hapis cezasına mahkum edildi. Dans sırasında Güney Maluku bağımsızlık hareketinin sembolü olan “Benang Raja” bayrağı Başkan'ın önünde açıldı. Diğer bütün Cakalele dansçıları yedi ila 20 sene arasında hapis cezasına mahkum oldu.

İnsan hakları savunucuları taciz ve tehdit edilmeye devam etti. En az yedi insan hakları savunucusu Ceza Yasası'na göre beş yıla kadar hapis cezasına mahkum edilebilen karalama suçlamasıyla karşı karşıydı. İnsan hakları savunucularına karşı işlenen işkence, cinayet ve zorla kaybetme gibi eski insan hakları ihlalleri çözülmeden duruyor ve sorumluları adalet önüne getirilmedi.

Önde gelen insan hakları savunucusu (Munir diye bilinen) Munir Said Thalib'in öldürülmesine karşın iki kişi mahkum edilmesine rağmen komutanın en üst kesimlerinde yer alanlar hala yerlerinde duruyordu. Munir Said Thalib 7 Eylül 2004 yılında zehirlendi.

İnanç özgürlüğü

Azınlık dinlerine bağlı gruplar şiddet içeren saldırılara açıklar ve devlet dışı güçlerin dışlamasıyla karşı karşıya geldiler. Hıristiyan STT Setia Koleji öğrencileri standartların altındaki geçici bir tesiste eğitim almaya devam etti. Doğu Cakarta'daki Makassar bölgesindeki Pulo Pinang Ranti köyündeki kalıcı okul tesislerinden 2008 yılının Temmuz ayında İslami Savunma Cephesi'nin bazı kesimlerinin şiddetli bir saldırısından sonra çıkarıldılar. Ekim ayında yaklaşık 17 öğrenci inanların yaşaması ve okuması için daha da yetersiz olduğuna inandıkları tesislere gönderilmek için şimdiki yerlerinden çıkarılma tehlikesi nedeniyle açlık grevine başladı. Sene sonunda STT Setia öğrencileri

Jakarta'da geçici tesislerde yaşamaya ve okumaya devam etti.

Papua

Parlamento ve başkanlık seçimleri öncesinde ve sonrasında şiddet bir korku ve sindirme ortamı yaratarak keskin bir biçimde arttı. Güvenlik güçlerinin gösteriler sırasında aşırı ve gereksiz güç kullandığına ve insanları sorgularken ve gözaltında işkence ve diğer kötü muameleler yaptığına dair iddialar vardı.

Güvenlik güçleri iddialara göre ayrıca yasadışı öldürmeler gerçekleştirdi. Barışçıl toplanma ve ifade hakları üzerinde sert kısıtlamalar uygulandı.

■ 6 Nisan tarihinde polis Papua ilinde Nabire şehrinde bir protesto gösterisine ateş açtı ve okulundan dönerken vurulan bir öğrenci dahil en az yedi kişiyi yaraladı. Bir polis memuru da okla yaralandı. Polis tutuklarken ve daha sonra Monika Zonggonau, Abet Nego Keiya'yı ve 15 diğer politik aktivisti dövdü ve kötü muamele yaptı. 9 Nisan tarihinde Nabire bölgesinde Waharia köyünde Abet Nego Keiya'nın cesedi bulundu.

■ Düşünce mahkumları Filep Karma ve Yusak Pakage sırasıyla 15 ve 10 yıl hapis cezasına mahkum edildi ve hala cezaevindeydiler. İki adam 2005 yılında “Sabah Yıldızı” bayrağını açtıkları için mahkum edildi.

Polis

Gözaltılar da, sorguda, tutuklama sırasında işkence yaygındı.

Yoksul ve marjinal toplumlardan gelen şüpheliler ve barışçı politik aktivistler bazen ölümlere yol açan aşırı ve gereksiz güç kullanımı, işkence ve diğer kötü muameleler ve göstericileri ve dini azınlıkları korumama gibi polis şiddetine özellikle açıkladı.

■ Riau ilindeki Suluk Bongkal köyünden en az 75 köylüye Ocak ayında yasadışı toprak talebinde buldukları için dava açıldı. Polis 2008 yılının Aralık ayında zorla tahliye ettikten sonra köylüleri taciz etti. Ağustos ayında 10 ay hapis cezasına ve 1 milyon Endonezya rupiah para cezasına mahkum edildiler. Yıl sonunda köylüler tazminat ya da alternatif konut almamışlardı.

Ocak ayında polis, polis eylemlerinde uygulanmak üzere BM Temel Güç Kullanımı ve Ateşli Silahlar ile büyük ölçüde paralellik içinde olan yeni bir yönetmelik (No.1/2009) çıkardı. Polis Haziran ayında insan hakları prensiplerinin (No.8/2009) uygulanması yönetmeliği çıkardı. Ancak polis ihlallerini ele alacak iş ve dış sorumluluk üstlenme mekanizması zayıf kalmaya devam etti.

Cezasızlık

Açe, Papua, Timor Leste ve başka yerlerde geçmişte işlenen kapsamlı insan hakları ihlallerinde cezasızlık sürdü. Hükümet, Endonezya'nın Doğu Timor'u (1975-1999) işgali sırasında işlenen suçların cezalarını karşılık Timor-Leste ile uzlaşmayı teşvik ediyordu.

■ Ağustos ayında hükümet Timor-Leste'deki yasal sürece Timor-Leste hükümetine baskı yaparak, 1999 yılında Suai şehrinde sivilleri imha etmek ve insanlığa karşı başka suçlar işlemekle suçlanan milis lideri Martenus Bere'nin serbest bırakılmasını isteyerek müdahale etti. Ekim ayında Martenus Bere'nin adil bir yargılama ile davasının soruşturulması yapılmaksızın Batı Timor'a (Endonezya) dönmesine izin verildi

BM Ağır Suçlar Özel Paneli tarafından insanlığa karşı suçlardan ve diğer suçlardan suçlanan 300 kişinin çoğunluğu Timor-Leste'nin yargı alanının dışında kalmaya devam etti. Çoğunun Endonezya'da yaşadığına inanılıyordu. Hükümet Endonezya vatandaşlarının Timor-Leste'de yargılanmasına ilişkin BM kararını tanımadığı gerekçesiyle bu kişilerin Timor-Leste'ye yollanmasını kolaylaştırmadı.

Eylül ayında Halk Temsilcileri Meclisi'nin 1997-1998 yılları için kurduğu Kayıplar için Özel Komite hükümeti zorla kaybedilmelerin sorumlularını yargılamak için bir defaya mahsus bir insan hakları mahkemesi kurmaya çağırdı. Ayrıca Bütün İnsanların Zorla Kaybedilmeden Korunmasına Dair Uluslararası Sözleşmesi'ni onaylamaya da çağırdı. Ancak hükümet sene sonunda henüz öneriler doğrultusunda harekete geçmemiştir.

Ölüm cezası

Ölüm cezası infazı olmadı. Ancak en az 117 insan ölüm cezalarının infazını bekliyordu.

Eylül ayında Açe Bölgesel Parlamentosu evlilik dışı cinsel ilişki için taşlanarak öldürme, eşcinsellik için 100 kırbaç darbesine kadar cezalar içeren İslami Ceza Yasası'nı kabul etti. Açe valisi yeni yasayı imzalamayı reddetmesine rağmen Ekim ayında otomatik olarak yürürlüğe girdi.

Sağlık hakkı

Yüksek anne ölüm oranı özellikle yoksul ve marjinal topluluklarda devam etti.

Eylül ayında yeni bir Sağlık Yasası geçti. Ceza Kanunu'nun aksine, Yasa bazı durumlarda kürtaja izin verdi. Mağdurda psikolojik travmaya sebep olan tecavüz kaynaklı veya anne ve/veya çocuğa zararlı

olacak hamileliklerde kürtaja izin verildi. Yerel Sivil Toplum Kuruluşları yeni yasayı özellikle cinsellik ve üreme konularında bilgiye erişimi olmayanlara ve evli olmayanlara yönelik ayrımcılık uyguladığı gerekçesiyle eleştirdiler.

Uluslararası Af Örgütü ziyaretleri/raporları

■ Uluslararası Af Örgütü heyetleri Endonezya'yı Nisan, Haziran ve Temmuz aylarında ziyaret etti.

■ Endonezya: Bayrak salladığı için hapis cezasına mahkum edildi: Maluku'da inanç mahkumları (ASA 21/008/2009)

■ Tamamlanmamış iş: Endonezya'da polislin hesap verebilirliği (ASA 21/013/2009)

ERİTRE

ERİTRE DEVLETİ

Devlet ve hükümet başkanı:

Isaias Afewerki

Ölüm cezası:

uygulamada kaldırıldı

Nüfus:

5.1 milyon

Ortalama yaşam süresi beklentisi:

59.2 yıl

5 yaş altı ölüm oranı (e/k):

binde 78/71

Yetişkin okur yazarlık oranı:

yüzde 64.2

İfade özgürlüğü ciddi bir biçimde sınırlandı ve hükümete dönük meşru eleştiriler bastırıldı. Bağımsız gazetecilik, politik muhalefet, kayıt dışı dini gruplar ve sivil toplum büyük ölçüde sınırlıydı. Hükümetin görünür muhalifleri tutuklu kalmaya devam etti. Silahlı kuvvetlerden kaçanlar, zorunlu askerliğe karşı çıkanlar ve aileleri taciz edildi, cezaevine kondu ve kötü muameleye uğradı. Tutukuların aile üyeleri uluslararası haberleşmelerinin hükümet tarafından kontrol edildiğini ve misillemeye uğrayabileceklerini iddia ettiler.

Arka plan

Hükümetin kendi kendine yeterli olma iddiasına karşın yerel halk yoğun bir biçimde gıda yardımına bağımlıydı. 2009 yılında 122 milyon euro veren Avrupa Birliği dahil yardım eden ülkeler ve hükümetler arası kurumlar yardım için milyonlarca dolar verdiler. Gıda kıtlığı kuraklık ve bazı bölgelerde çölleşme nedeniyle daha da arttı. Hükümet

diasporadaki Eritrelilerin çoğundan alınan yüzde 2 vergiye giderek daha fazla muhtaç hale geldi.

Çok sayıda genç Eritreli Etiyopya'ya, Kenya'ya, Uganda'ya ve Sudan'a zorunlu askerlikten kurtulmak için göç etti.

BM Güvenlik Konseyi (UNSC), Afrika Birliği ve ABD Eritreyi Somali'deki silahlı muhalefeti desteklemekle suçladı.

Aralık ayında UNSC Eritre'ye karşı silah ambargosunu, mevduatların dondurulmasını ve bireylerin ve örgütlerin yolculuk yapma yasağını da içeren uygulamalar getiren 1907 Nolu Kararı kabul etti. Eritre Cibuti'nin Ras Doumeira bölgesinde ve Doumeira adasında UNSC'nin Eritrelilerin çekilmesini isteyen kararına rağmen askeri birlik bulundurmaya devam ediyordu.

Eritre-Etiyopya Hudut Komisyonu'nun 2008 yılının Ekim ayında aldığı karar uygulanmadı. Ancak, Eritre, Eritre- Etiyopya Hak Talepleri Komisyonu'nun hükümetin Etiyopya'ya 1998-2000 yılları arasındaki sınır savaşı sırasında oluşan tahribata karşılık 12,6 milyon ABD doları ödemesini talep eden kararına saygılı olduğunu belirtti.

İnanç özgürlüğü

Yasaklanmış dini grupların üyeleri taciz, gözaltına alınma ve tecrit tutukluluk risklerini taşıyorlardı. 2002 yılından beri Eritre'de sadece dört dini kurum resmen tanınıyordu. Bunlar Eritre Ortodoks Kilisesi, Katolik Kilisesi, Lüteriyen Kilisesi ve İslam'dı.

■ Devletin tanımadığı dinlerden yaklaşık 3.000 Hıristiyan tutuklu kalmaya devam etti.

■ Full Gospel Kilisesi Papazı Tewelde Hailom'un evi Eritre güvenlik personeli tarafında 15 Ekim tarihinde basıldı. Papaz Hailom kötü sağlık koşullarından dolayı tutuklanmadı fakat onunla birlikte olan üç başkası tutuklandı. İki gün sonra cemaatinden yedi başkası daha tutuklandı. En az 22 Yehova Şahidi iddialara göre tutuklandı ve vicdani ret ve dini aktiviteler nedeniyle tutuklananların sayısını toplam en az 61'e çıkardı.

Düşünce mahkumları ve diğer siyasi mahkumlar

Hükümet hangi biçimde olursa olsun eleştiriye düşmanca tepki gösterdi ve ifade, toplanma ve örgütlenme özgürlüklerine ağır sınırlar koydu.

2001 yılındaki bastırma hareketi sırasında mahkum olanlar tecrit tutukluluğunda kalmaya devam etti.

Birçok olayda kişilerin nerede oldukları ve sağlık durumları bilinmiyordu.

İnanç mahkumları askere almayı reddedenler ve asker kaçaklarını içeriyordu. Bazı inanç mahkumları ve iltica talepleri reddedilenler zorla Eritreye geri yollandı.

2009 yılının başlarında doğrulanmayan iddialara göre G-15 olarak bilinen 11 eski hükümet görevlisinden dokuzu 2002 yılından beri tutuklu oldukları durumda öldüler. Grup 2001 yılında hükümet reformu talep etmişti.

İfade özgürlüğü – gazeteciler

Hükümet bütün medyayı sıkı bir biçimde kontrol ediyor ve devlet medyasındaki bütün görülebilir eleştirilere karşı düşmanca yaklaşıyordu.

■ 2001 yılında medyanın kapatılmasını protesto eden on gazeteci tecrit gözaltında kalmaya devam etti. 2002 yılından beri dördü tutukluymken ölmüş olabiliirdi.

■ 22 Şubat tarihinde en az Radyo Bana'nın 50 çalışanı Eritre güvenlik güçleri tarafından gözaltına alındı. Bazıları serbest bırakılmasına rağmen bilinmeyen miktarda bir kısmı tutuklu kalmaya devam etti. Hiç bir suçlama ile itham edilmediler.

■ Ocak ayında düşünce mahkumu Dawit Iszaak iddiaya göre Asmara'daki Hava Kuvvetleri hastanesine nakledildi. Ciddi bir biçimde hasta olduğuna inanılıyordu ama neden ve ne kadar zamandır hasta olduğu bilinmiyordu. *Setit* gazetesinden bir gazeteci 2001 yılındaki temizlik hareketinden beri cezaevindeydi. 19 Kasım 2005 tarihinde cezaevinden serbest bırakıldı, iki gün sonra hastaneye giderken yeniden tutuklandı.

Mülteciler ve sığınmacılar

Aralarında askere gitmek istemeyenlerin de olduğu yüzlerce kişinin her ay ülkeden Sudan ve Etiyopya'ya kaçtığı iddia ediliyordu.

BM mülteci örgütü, UNHCR Nisan ayında ülkede gittikçe kötüleşen insan hakları durumundan dolayı Eritreli mültecilerin taleplerinin değerlendirilmesinde "tam bir değerlendirme" yapılması için yeni bir yönerge belirledi. Devletlerin insan hakları değerlendirmesinden ve geri dönenlere yapılanlardan dolayı bütün zorla geri yollamaları durdurmalarını önerdi. Buna rağmen Mısır ve İsveç mültecileri ve sığınmacıları zorla geri gönderdi.

■ Ocak ayında, Mısır İsrail'e geçmeye çalışan 64 Eritreliyi zorla geri gönderdi.

En az sekiz kişi UNHCR yönergesine rağmen

İsveç'ten (Bakınız İsveç) zorla Eritreye geri gönderildi.

Kaçan tutukluların anlattıklarına göre Eritre güvenlik görevlileri iltica talepleri kabul edilmeyen mültecilerin iltica başvurusu sürecinde Eritre hakkında ne söyledikleri ile özellikle ilgileniyorlardı. Eritre'de zulüm görme hakkında söylenen her şey vatana ihanet olarak değerlendiriliyordu.

Mecburi askerlik

Ulusal askerlik hizmeti en az 18 yaşında olan erkek ve kadınlar için zorunlu. Önce 18 ay olan ve altı ay askeri hizmeti ve arada sırada zorla çalıştırılmayı içeren zorunlu askerlik hizmeti süresiz olarak uzatılabiliyor ve çok zaman yedek görevlerle devam ediyordu. Yetişkin nüfusun çoğu zorunlu görevlerde çalıştırılıyordu. Vicdani retçiler için hiçbir muafiyet yoktu. Askerliği reddetmenin ve ulusal hizmetten kaçmanın cezaları çok ağır ve yargısız tutuklamayı ve işkenceyi içeriyordu. Retçilerin ve kaçakların bazı aile üyeleri de tacize uğruyor, hapsedilebiliyor ve işkenceye uğruyordu.

Yehova Şahitleri askeri hizmeti vicdani olarak reddettikleri için özellikle risk altında kaldılar.

İşkence ve diğer kötü muameleler

Yetkililer farklı görüşleri yıldırma için hükümeti eleştirenleri sorguluyor, işkence ediyor ve başka kötü muameleler yapıyorlardı. Mahkumlar sıkça kırbaçlanıyor, tekmeleniyor veya acı veren biçimlerde uzun süre vücutları ipe bağlanıyordu.

Cezaevi koşulları korkunçtu. Birçok mahkum yer altı hücrelerinde veya gemilere yüklenen konteynirlerde tutuluyordu ve gün ışığına çıkmaları engelleniyordu. Koşullar çok kalabalık, nemli ve hijyenik değildi.

Mahkumlar bazen uzun süre güneş altında bırakılıyordu veya sıcaklığı veya soğukluğu arttıran metal gemi konteynirlerine konuyordu.

Dini mahkumların ağır koşullardan ve kötü muameleden veya tedavi edilebilecek hastalıklar için tıbbi bakım olmadığından dolayı tutukluken öldüklerine dair iddialar vardı.

■ İki Hristiyan, Mogos Hagos Kiflom ve Mehari Gebreneguse Asegedom iddiaya göre Ocak ayında tutukluken öldüler.

■ Kale-Hiwot Kilisesi'nden 43 yaşındaki Yemane Kahasay Andom iddiaya göre 29 Temmuz tarihinde işkencede öldü. Tecrit altında bir yer altı hücresinde tutuluyordu ve dinini reddeden bir belgeyi imzalamayı reddediyordu.

Uluslararası Af Örgütü raporu

■ Eritre: BM Evrensel Periyodik Değerlendirme'ye Sunum (AFR 64/001/2009)

ERMENİSTAN

ERMENİSTAN CUMHURİYETİ

Devlet başkanı:	Serzh Sargsyan
Hükümet başkanı:	Tigran Sargsyan
Ölüm cezası:	tüm suçlar için kaldırıldı
Nüfus:	3.1 milyon
Ortalama yaşam süresi beklentisi:	73.6 yıl
Beş yaş altı ölüm oranı (e/k):	binde 29/25
Yetişkin okur yazarlık oranı:	yüzde 99.5

İnsan haklarını ihlal edenlerin cezasızlığı sürdü. İfade özgürlüğü kısıtlandı ve gazetecilere saldırılar devam etti. Başkent Erivan'ın merkezinde 2008 yılının Mart ayında olağanüstü durum ile birlikte uygulanmaya başlanan gösteri yasağı devam etti. Kadınların ve kız çocukların şiddetten korunması uluslararası standartların altında kaldı. Hükümet askerlik görevine samimi bir alternatif getirmede.

Arka plan

19 Haziran tarihinde Ulusal Meclis 2008 yılının Mart ayında Erivan'daki olaylardan dolayı mahkum olanlar muhalif aktivistler için bir af çıkardı. Af şiddet olaylarına karışmamış ve beş yıldan az ceza almış olanlar için çıkarıldı. Af kapsamına girmeyenlerin cezaları da yarı yarıya azaltıldı. 1 ve 2 Mart 2008 tarihlerinde, 19 Şubat'ta yapılan ve muhalefet adayı Levon Ter-Petrossian'ın Başkan Serzh Sargsyan'a karşı kaybettiği başkanlık seçimlerinin sonuçlarını protesto eden şiddetli gösteriler olmuştu.

Azerbaycan toprakları içinde yer alan, etnik olarak çoğunluğu Ermeni olan ve 1990 savaşında Azerbaycan'dan ayrılan tartışmalı bölge Dağlık Karabağ üzerine Azerbaycan ile Ermenistan'ın arasında süren görüşmelerde bazı ilerlemeler oldu. 2 Kasım tarihinde Moskova'da süren görüşmelerde Ermenistan ve Azerbaycan anlaşmazlığı uluslararası hukuk temelinde çözmek üzere ortak bir sözleşme imzaladılar.

Kadın ve kız çocuklarına yönelik şiddet

Kadınlara Yönelik Ayrımcılığı Sona Erdirme Komitesi'nin Şubat ayında yayınlanan gözlemleri, aile içi şiddete karşı yasal eksiklikler ve bu konuda sorumlu bir devlet kurumunun bulunmaması konularındaki endişelerini dile getirdi. Komite bütün yetkililere “gecikmeden, özellikle kadınlara karşı aile içi şiddeti konu alan yasaların çıkarılması” ve yeterli sığınma evi sağlanması çağrısını yaptı.

Aile içi şiddete karşı bir yasa taslağı yetkililer tarafından tartışılıyordu ama sene sonunda bu konuda bir yasa önerisi henüz parlamentoya sunulmadı. 2009 yılında Kadın Hakları Merkezi tarafından yönetilen sadece bir sığınma evi vardı.

Cezasızlık

Ekim ayında dört polis memuruna 1 Mart 2008 gösterilerinde halka karşı şiddet kullanmaktan dava açıldı. Senenin sonuna kadar 2008 yılı Mart ayında ki olaylar hakkında polisin şiddet kullanması üzerine hiçbir bağımsız soruşturma açılmadı. 2008 yılının Haziran ayında özel bir parlamento komisyonu kuruldu ama muhalefet komisyonunda yer almayı reddettiği için bu komisyon çalışmadı. Farklı politik gruplardan kişilerin oluşturduğu bir delil toplama grubu ve Ombudsmanlık 2009 yılının Haziran ayında bir Başkanlık kararnamesiyle dağıtıldı.

■ İnsan hakları savunucusu Mikael Danielian'ın vurulması ile ilgili dava savunmanın kendisini korumak için ateş açtığı gerekçesi ile durdu. Mikael Danielian 2008 yılı Mayıs ayında hükümet yanlısı Ermenistan İlerici Partisi'nin eski bir lideri tarafından yakın mesafeden havalı bir silahla açılan ateşle vuruldu. İnsan hakları grupları önemli tanık ifadelerinin savcılık tarafından dikkate alınmadığını belirtmişlerdi. Mikael Danielian hakkındaki kararı temyiz etti ama sene sonunda başvurusu hakkında bir karara varılmamıştı.

İfade özgürlüğü

■ 30 Nisan tarihinde avukat ve gazeteci Argishti Kiviryan Erivan'ın dışındaki evinin önünde bilinmeyen bir grup tarafından ağır bir biçimde dövüldü. Saldırganlar sopalarla döverken ateş açarak Kiviryan'ı vurmaya da çalıştılar. Basın Özgürlüğü Temsilcileri (OSCE) yetkilileri bu saldırı hakkında soruşturma açmaya çağırıldı ve cezasızlık ortamını cesaretlendiren, gazetecilere karşı saldırıları soruşturmada ki yetersizlik konusundaki endişelerini de dile getirdi. Temmuz

ayında iki zanlı gözaltına alındı. Senenin sonunda soruşturma devam ediyordu.

Ayrımcılık – Yehova Şahitleri

Zorunlu askerliğe alternatif arayışı ordunun kontrolünde devam etti. Vicdani retçiler askeri üniforma giymek zorundaydılar, askeri savcılık tarafından disiplin cezalarına uğruyorlardı ve ayın yapmaları yasaktı. 1 Kasım itibarıyla 71 Yehova Şahidi vicdani nedenlerle askerliği reddettikleri için 24 ila 36 ay arasında hapis cezalarına mahkum edildiler.

Ekim ayında, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Vahan Bayatyan'ın dini nedenlerle askerlik hizmetini yapmak istememesi nedeniyle iki buçuk yıl hapis cezasına mahkum edilmesi karşısında vicdan ve din özgürlüğünü ihlal eden bir durum olmadığına karar verdi. Mahkeme “vicdan özgürlüğü Sözleşme'nin herhangi bir maddesi tarafından garanti edilmiyor” dedi. Mahkemenin bir yargıcı karara koyduğu şerhte kararın neredeyse evrensel olan temel düşünce, vicdan ve din haklarını yansıtmadığını belirtti. Vahan Bayatyan şimdi bu karara karşı Üst Kurula itiraz ediyor.

ESTONYA

ESTONYA CUMHURİYETİ

Devlet başkanı:	Toomas Hendrik Ilves
Hükümet başkanı:	Andrus Ansip
Ölüm cezası:	tüm suçlar için kaldırıldı
Nüfus:	1.3 milyon
Ortalama yaşam süresi beklentisi:	72.9 yıl
5 yaş altı ölüm oranı (e/k):	binde 11/8
Yetişkin okur yazarlık oranı:	yüzde 99.8

Farklı dilleri olan azınlıklar iş bulma dahil ayrımcılığa uğramaya devam etti. Bir insan hakları örgütü hükümet tarafından taciz edilmeye devam etti. Parlamento ifade ve toplanma özgürlüklerini sınırlayan önlemler kabul etti.

Ayrımcılık – dil farklılıkları olan azınlıklar

Rusça konuşan azınlık mensupları ayrımcılıkla karşılaşmaya devam etti. Estonyaca konuşmayanlara, esas olarak da Rusça konuşanlara, özel sektörün bir

çok mesleğinde ve hemen hemen bütün kamu hizmetlerinde resmi dil gereksinimi nedeniyle iş verilmiyordu. Bunların çoğu iş bulmak için kendilerini yeterli hale getirecek olan ucuz dil eğitimi olanağı da bulamıyordu.

Ocak ayında etnik köken, ırk ve renk temelleri üzerinden iş bulma, eğitim ve sosyal hizmetler ve sağlık açısından ayrımcılığı yasaklayan Eşit Muamele Yasası yürürlüğe girdi. Ancak önlemlerin kamu sektöründe iş bulmada sınırlı etkisi var çünkü Kamu Hizmetleri Yasası'nda yapılan değişiklikler devlet ve belediye görevleri için aranan resmi dil talebinin ayrımcılık olarak tanımlanamayacağını söylüyordu.

İnsan hakları savunucuları

Güvenlik Polisi Yönetimi, Nisan ayında yayınladığı raporda dil farkı olan azınlıkların haklarını savunan ve geliştiren bir STK olan İnsan Hakları için Yasal Bilgi Merkezi'ni (IHYBM) gözden düşürme çabasına devam etti. Rapor IHYBM'nin yöneticisi olan Aleksei Semjonov'u Anayasal Parti üyesi olmakla ve Rus yetkililer tarafından desteklenen ve finanse edilen çalışmalar içinde bulunmakla ve 2009 Avrupa Seçimlerinde Rus yandaşı bir aday olmakla suçladı.

Ancak, Aleksei Semjonov 20 Mart tarihinde Avrupa parlamentosu seçimlerinde yer almayacağını açıkça ifade etti. İnternette mevcut resmi bilgiler Anayasal Parti üyesi olmadığını ve Avrupa seçimleri için bir partiden veya bağımsız aday olmadığını gösteriyordu.

İfade ve toplanma özgürlüğü

Ekim ayında, Parlamento Ceza Yasası'na, Kamu Hizmetleri Yasası'na ve Yabancılar Yasası'na yapılan değişiklikleri içeren "Bronz Gecesi" paketini (416UE numaralı yasa taslağı) onayladı. Yapılan eklemeler "bir yığınsal kargaşa sırasında işlenen suçlar" tanımını barışçı bir gösteride şiddet içermeyen itaatsizlik eylemini de kapsayacak biçimde değiştiriyordu. Uzun süredir Estonya'da ikamet eden ve Estonya'da doğan vatandaş olmayanlar için bu suçlardan ve diğer "devlete karşı kasti suçlardan" dolayı ikamet haklarının iptal edilmesine olanak sağlıyordu. Bu, ulusal bayrağı veya yabancı ülkelerin veya uluslararası örgütlerin bayraklarının sembolik imhası gibi şiddet içermeyen eylemleri de içeriyordu.

ETİYOPYA

FEDERAL DEMOKRATİK ETİYOPYA CUMHURİYETİ

Devlet başkanı:	Girma Wolde-Giorgis
Hükümet başkanı:	Meles Zenawi
Ölüm cezası:	sürdürülüyor
Nüfus:	82.8 milyon
Ortalama yaşam süresi beklentisi:	54.7 yıl
5 yaş altı ölüm oranı (e/k):	binde 138/124
Yetişkin okur yazarlık oranı:	yüzde 35.9

Senenin ilk yarısında kabul edilen yeni yasalarla örgütlenme ve ifade özgürlükleri ve insan hakları gruplarının çalışmaları sınırlandı. İnsan hakları savunucuları taciz edildi, bazıları gözaltına alınmamak ve tutuklanmamak için ülkeden kaçtı. Muhalefet partisi lideri 2008 yılı Aralık ayında yeniden tutuklanan Birtukan Mideksa cezaevinde ömür boyu hapis cezasını çekiyordu. Kasım ayında hükümete karşı bir silahlı saldırı planladıkları iddiasıyla suçlanan 30'dan fazla eski subay ve Ginbot 7 partisi yetkililerinden 26 kişi mahkemede ceza aldı. Etiyopya güvenlik güçleri Oromo politik liderlerini, işadamlarını ve ailelerini sürekli olarak gözaltına almaya devam etti. Bunlar sık sık tutuklandılar, bazen uzun süreli tutuklandılar ve bazen haklarında hiçbir iddia olmadan tutuklandılar. Etiyopya Ulusal Savunma Güçleri (EUSG) ile Somali Bölgesi'ndeki (Ogaden diye biliniyor) Ogaden Ulusal Kurtuluş Cephesi (OUKC) arasındaki çatışmalar sürdü. Çoğu Somali Bölgesi'nden 6.2 milyona yakın Etiyopyalıya şiddetli kuraklık nedeniyle acil yardım gerekiyordu. İnsani yardım için verilen uluslararası yardımlar yeterli değildi.

Arka plan

Sivil toplum gruplarını sınırlayan ve terörizme karşı operasyonları yaygınlaştıran yasalar çıkarıldı. Artan baskı endişesi ortamında insan hakları savunucuları kendi çalışmalarını sınırlamayı tercih ediyorlardı ve gazeteciler kendilerini sansürlüyorlardı.

Ocak ayının sonunda Somali'de yerleşmiş olan neredeyse bütün Etiyopya askeri birlikleri özellikle Beletweyne bölgesinde yıl boyunca zaman zaman sınır çatışmaları olduğuna dair raporlar olmasına rağmen geri çekildi. Etiyopya hükümeti yetkilileri Eylül ayında Somali'de Hargeisa'da Somali Başkanı ile muhalefet partisi liderleri arasındaki görüşmelerde arabuluculuk yaptıkları iddia edildi. O sırada sürekli

ertelenen ulusal seçimler nedeniyle çıkan bir kriz kendi bağımsızlığını ilan etmiş ülkeyi şiddetin eşliğine getirdi. (Bakınız Somali)

Etiyopya hükümeti binlerce Eritreli, Somalili ve Afrika Boynuzunun diğer ülkelerinden mültecilere sahipken artan sayıda muhalif kişil Etiyopya'dan kaçtı. Bunların arasında yetkililer tarafından taciz ve tehdit edilen ve gözaltına alınmaları ve tutuklanmalarının kaçınılmaz olduğunu düşünmeye başlayan insan hakları savunucuları ve gazeteciler vardı.

Eylül ayında merkezi hükümet ve Amhara ve Oromia bölgesel hükümetleri tarafından 9.500'den çok mahkum Etiyopya yeni yılını kutlamak için yığınsal bir afı serbest bırakıldı.

Düşünce mahkumları ve diğer siyasi mahkumlar

Hükümet birçok inanç mahkumunu ve çok sayıda politik mahkumu tutmaya devam etti.

■ Eski yargıç ve Demokrasi ve Adalet Birliği Partisi lideri Birtukan Mideksa 2008 yılının Aralık ayında yeniden tutuklanması üzerine ömür boyu hapis cezası nedeniyle tutuklu kalmaya devam etti. Cezaevi koşullarının düzeltilmesi için yapılan uluslararası çağrılardan sonra hükümet yetkilileri tecritten çıkardı ve daha sonra bir kadınlar cezaevinde tutmaya başladı. Düzenli olarak ailesi tarafından ziyaret ediliyordu ama iddiaya göre avukatı sadece aralıklarla görüşebiliyordu.

■ Berhanu Negga tarafından yönetilen Ginbot 7 politik örgütüne bağlı 26 eski subay ve diğerleri sene başında hükümete saldırmayı planlamaktan dolayı çeşitli suçlardan mahkum oldular. Aralarında Ginbot 7 parti lideri Andargachew Tsige'nin 80 yaşındaki babası Tsige Habtemariam'in de bulunduğu bu davada aylardır tutuklu olanların sağlıklarının kötü olduğuna inanılıyordu. Suçlananların 18'inin Etiyopya güvenlik güçlerince Mayıs ayında tutuklandıklarında işkence gördüğü veya başka kötü muamelelere uğradığı iddia ediliyordu.

■ Düşünce mahkumu ve bağımsız bir arabulucu olan Sultan Fowsi Mohamed Ali cezaevinde kalmaya devam etti. 2007 yılının Eylül ayında Jiliga'da iddiaya göre Somali Bölgesinde BM olgu toplama komisyonuna kanıt vermesini engellemek için tutuklandı.

■ Kanada vatandaşı Bashir Makhtal 3 Ağustos'ta ömür boyu hapis cezasına mahkum oldu. 27 Temmuz tarihinde OUKC üyesi olmak ta dahil terör bağlantılı dört suçlamadan mahkum olmuştu. Hükümet yargılamanın adil olmadığını reddetti. Bashir Makhtal sürekli

olarak suçlamaları reddetti. 4 Aralık tarihinde Yüksek Mahkeme itirazını dinledi ve mahkumiyeti ve hapis cezalarını kaldırdı. Kardeşi Hassan Makhtal Ekim ayında cezaevinden serbest bırakıldı ve Kasım ayında iddialara göre tutukluluk dönemindeki kötü muameleden dolayı öldü.

İfade özgürlüğü

Yetkililer ifade özgürlüğünü olumsuz etkileyen birçok yasa çıkardılar. Medya çalışanları yetkililer tarafından taciz edildi.

Vakıflar ve Dernekler Yasası

Ocak ayında Parlamento insan hakları çalışmalarını da yapan sivil toplum örgütleri üzerinde sıkı bir kontrol kuran ve sınırlamalar getiren Vakıflar ve Toplumlar Yasası'nı kabul etti. Eğer bu yasa uygulanırsa uluslararası örgütler de Etiyopya'da özel izin olmadan bir dizi insan hakları ve demokrasi konularında çalışırken sınırlanacaklardı. Aynı şekilde yerel gruplar da eğer gelirlerinin yüzde 10'undan daha fazlasını yabancı kaynaklardan alırlarsa insan hakları konusunda çalışmaları yasaklanacaktı. Oysa bu gruplar yoğun bir biçimde Etiyopya dışından gelen kaynaklara bağımlıydı. Yasanın önlemlerinin en ufak bir ihlali dahi ağır mahkumiyet ve para cezaları alınmasına neden olabilecekti. Duyuru gizlice inceleme, yerel örgütlerin yönetimine ve çalışmalarına müdahale etme yetkilerine sahip güçlü bir Vakıflar ve Dernekler Kurumu kuruyordu . 2010 yılının Ocak ayının başlarında uygulanmaya başlanacak olan yeni yasa ile yerel ve uluslararası örgütlerin Etiyopya'da insan hakları ihlallerini izleme, rapor etme ve savunma yetenekleri ciddi bir tehlike altına girecekti. Bazı insan hakları grupları faaliyetlerini geçici olarak daralttılar. Yerel örgütlerin yeniden kayıt yaptırması Ekim ayında başladı.

Anti Terörizm Yasası

Temmuz ayında parlamento ifade özgürlüğünü sınırlayan ve barışçı gösteri yapma ve adil bir yargı hakkını da sınırlayabilecek olan ve Etiyopya'nın 2010 yılında parlamento seçimlerine giderken ciddi sonuçlar oluşturabilecek bir Anti-Terörizm Yasası çıkardı. Yeni Yasa'ya göre "terörizm eylemi" mülkiyete zarar verme ve kamu hizmetlerini aksatma gibi yanlara sahip ve bir kişinin 15 yıl hapis cezasına hatta ölüm cezasına mahkum edilebilmesi mümkündü. Yasanın "terörizm eylemi" tarifi belirsiz ve muhalif olmanın meşru alanlarını da kapsadı.

■ Kasım ve Aralık aylarında belli başlı yayın

şirketlerinden birisi olan Addis Neger iddiaya göre yeni Anti Terörizm yasası bağlamında kapatılma ile ve birçok muhabiri tutuklanma ile tehdit edildi. Sene sonunda bu şirketin bir kısım gazetecisi ülkeden kaçtı.

Medyaya baskı

■ *Salafiyya* gazetesinin editörü Ibrahim Mohamed Ali ve Seife Nebelbal gazetesinin editörü Asrat Wedajo 2005 yılındaki insan hakları ihlalleri üzerine yayınladıkları haberlerden dolayı mahkum edildiler. 2008 yılında çıkan bir medya yasasının yerini almış olduğu zamanı geçmiş bir basın yasasına göre yargılandıkları iddia edildi.

■ Hükümetin 2005 yılındaki medyayı bastırma saldırısında kapatılan en büyük gazetelerin sahipleri Kasım ayında Etiyopya Yüksek Mahkemesine gelmeleri için yapılan celplerle tehdit edildiler. 2005 yılındaki mahkumiyetlerine bağlı olarak para cezası ödemeleri istendi. İddiaya göre bu para cezalarından daha önce muaf tutulmuşlardı.

Muhalefete baskı

Etiyopya hükümeti Etiyopya'nın Oromia Bölgesinde muhalefeti bastırmaya devam etti ve yüzlerce insanı Oromo Ulusal Kurtuluş Cephesi'ni (OUKC) destekleme şüphesi ile tutukladı. Bir çoğunun tecrit gözaltısında tutulduğuna ve birçoğunun yargısız tutuklu olduğuna inanılıyordu. Mahkeme işlemleri sık sık ve sürekli olarak gecikti. Tutuklular sıkça kötü koşullarda tutuldu; bazıları iddialara göre kötü muameleye uğradı. Oromo liderlerinin, aktivistlerin, işadamlarının toplu gözaltına alınması ve tutuklanması bütün yıl boyunca tekrarlandı. Bu gözaltıların ve tutuklamaların çoğu iddiaya göre politik olarak yapılmıştı.

■ Muhalefet siyasi partileri hükümeti 2010 yılında yapılması planlanan seçimlerden önce üyelerini tutukladığı için eleştiriyorlardı. Tutuklu listelerindekilerin çoğu Oromo idi.

■ Etiyopya'nın Somali Bölgesinde hükümet güçlerinin OUKC destekçisi olduklarından şüphelendiklerine karşı sayısız tutuklamalar, tecavüz ve yargısız infaz raporları vardı. Uluslararası kanıt toplama misyonları bölgede insani koşullar krizi olduğunu tespit etmelerine rağmen Etiyopyalı yetkililer bazı bölgelerde insani yardımlara sınır koymaya devam etti.

Ölüm cezası

Ölüm cezası hükümleri verildi ama infaz gerçekleşmedi.

■ 2 Eylül tarihinde Etiyopya Federal Yüksek Mahkemesi Benishangul Gumuz sakinleri ile Oromio

bölgesi arasında ki sınır anlaşmazlığından kaynaklanan şiddet olaylarına bağlantılı olarak soykırım suçu ile altı kişiyi ölüm cezasına 97 başkasını ise çeşitli hapis cezalarına mahkum etti.

■ 25 Aralık tarihinde Nisan ve Mayıs aylarında vazgeçilen bir darbe teşebbüsünden dolayı beş kişi gyaaplarında ölüm cezasına ve 32 erkek ve bir kadın da ömür boyu hapis cezasına mahkum oldu.

Uluslararası Af Örgütü ziyareti/raporları

■ Uluslararası Af Örgütü heyeti Eylül ayında Etiyopya'yı ziyaret etti.

■ Etiyopya: Etiyopya Hükümeti baskıcı yeni yasalar çıkardı. (6 Ocak 2009)

■ Etiyopya: Keyfi tutuklama/işkence ve diğer kötü muameleler: Birtukan Mideksa. (AFR 25/003/2009)

■ Etiyopya: BM Evrensel Periyodik Özetleme'ye Sunum (AFR 25/004/2009)

■ Etiyopya: Hükümet politik mahkumların kaderini ortaya çıkarmalı (5 Mayıs 2009)

■ Etiyopya: Yeni Anti Terörizm Yasası ifade özgürlüğünü tehlikeye sokuyor (7 Temmuz 2009)

■ Etiyopya: Kanada vatandaşı Bashir Makhtal ömür boyu hapis cezasına mahkum oldu (AFR 25/006/2009)

FAS/BATI SAHRA

FAS KRALLIĞI

Devlet başkanı:

Hükümet başkanı:

Ölüm cezası:

Nüfus:

Ortalama yaşam süresi beklentisi:

5 yaş altı ölüm oranı (e/k):

Yetişkin okur yazarlık oranı:

Kral Mohamed VI

Abbas El Fassi

uygulamada kaldırıldı

32 milyon

71 yıl

binde 43/29

yüzde 55.6

Devletin iç ve dış güvenliğinin ayrılmaz parçası olarak görülen meseleler ile ilgili toplanma, örgütlenme ve ifade özgürlüğüne yönelik saldırılar arttı. İnsan hakları savunucuları, monarşi hakkında yaptıkları haberler ile kırmızı çizgiyi geçtiği düşünülen gazeteciler, Batı Sahra'nın kendi kaderini kendisinin tayin etmesini savunanlar ve izinsiz siyasi örgüt Al-Adl wal-İhsan üyeleri, taciz, tutuklama ve kovuşturma ile karşı karşıya kaldı. Terör şüphelileri tutuklandı ve bazen kimseyle

iletişim kurumlarına izin verilmeksizin gözaltında tutuldu. Göçmenlere yönelik tutuklamalar ve toplu sınırdışı uygulamaları sürdürdü. Süregelen ve geçmiş insan hakları ihlallerinin faileri neredeyse tamamen cezasız kaldılar.

Arka plan

Haziran ayındaki yerel seçimlerde en fazla sandalyeyi, Fouad Ali el Himma tarafından kurulan Modernlik ve Otantiklik Partisi kazandı. Modernlik ve Otantiklik Partisi'ni Başbakan Abbas El Fassi'nin başkanlığındaki İstiklâl Partisi takip etti. Temmuz ayında, usulsüzlük ve işkence iddialarıyla gölgelenen, siyasallaştırılmış ve "Belliraj Meselesi" olarak bilinen davada, beş siyasi muhalif ve bir gazeteciden biri 2 yıl hapis cezası aldı, dördü 20 ila 25 yıl arasında hapis cezasına mahkum edildiler.

Batı Sahra'da bağımsız bir devlet çağrısı yapan ve kendini Güney Batı Cezayir'deki mülteci kamplarında sürgündeki hükümeti ilan eden Polisario Cephesi ile Fas hükümeti arasındaki Batı Sahra'nın statüsü ile ilgili müzakereler de çözümsüzlük devam etti. Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi, BM Batı Sahra Referandumu Misyonu'nun yetkisini 30 Nisan 2010 tarihine kadar uzattı. Yetki insan haklarının izlenmesi için hiçbir hüküm getirmiyordu.

İfade özgürlüğü

Yetkililer monarşiye saldırı olarak kabul edilen görüşlerin ifadesine veya bilgilerin yayınlanmasına karşı hoşgörüsüz olmaya devam etti. Yetkililer ulusal ve uluslararası yayınların kraliyet ailesi ile ilgili kamuoyu yoklamaları, makale ve karikatürler içeren sürümlerine el koydular veya yasakladılar ve yayınları kapattılar. Ayrıca, her ikisi de barışçıl ifadeyi hapis cezası ile cezalandırmak için kullanabilen Ceza Kanunu ile Basın Kanunu'nun farklı hükümleri çerçevesinde gazetecileri tutukladılar.

■ Karikatürcü Khaled Gheddar ve Akhbar Al-Youm gazetesinin yayın yönetmeni Tawfik Bouashrin, Kral'ın kuzeni Prens Moulay İsmail'i Fas bayrağının önünde resmeden bir karikatür yayınladıkları için, 30 Ekim tarihinde, dörder yıl tecilli hapis cezasına mahkum edildiler. Ayrıca ulusal bayrağa gösterdikleri saygısızlıktan ve kraliyet ailesinin bir üyesini rencide etmekten dolayı ağır para cezasına ve tazminat ödemeye mahkum edildiler. Cezalar Aralık ayında onaylandı. Özür dilemelerinden sonra Prens ikisinin de tazminatlarını affetti. Gazeteleri yetkililerin emri üzerine

kapatıldı ama sona başka bir isimle yeniden açıldı ■ 15 Ekim tarihinde, haftalık *Almichaal* gazetesinin yayıncısı Idriss Chahtane, Rabat Asliye Ceza Mahkemesi tarafından "kasıtlı olarak" yanlış bilgi yayınlamak suçundan bir yıl hapis cezasına mahkum edildi. *Almichaal* Kasım ayında temyizde cezası onaylandıktan sonra kapatıldı.

İnsan hakları savunucuları, gazeteciler ve diğerleri yolsuzluğu kınadıkları ve yetkilileri eleştirdikleri için yargılandılar.

■ İnsan hakları savunucusu Chekib El-Khiari, kamu kurumlarını küçük düşürmek veya aşağılamaktan ve finansal yönetmelikleri ihlal etmekten, 24 Haziran tarihinde, üç yıl hapis ve ağır para cezasına mahkum edildi. Karar Kazablanka'daki temyiz mahkemesi tarafından 24 Kasım tarihinde onaylandı. Chekib El-Khiari, üst düzey yetkililerin uyuşturucu trafiğine bulaştıklarını aleni biçimde iddia etmişti Yıl sonunda cezaevindeydi.

Muhalefete baskı

Sahravi aktivistleri

Yetkililer Batı Sahra'lıların kendi kaderini tayin hakkını savunan ifadelerle yönelik sınırlamaları arttırdı. Sahravili insan hakları savunucuları, aktivistler ve diğerleri, güvenlik görevlilerinin yakın izleme de dahil süre giden taciz, tehdit ve saldırıları ile karşılaştı. Ayrıca, görünüşe göre fikirlerini ifade etmekten ve insan haklarını belgelendirmekten vazgeçmeleri için veya bunlardan dolayı cezalandırılmaları için, siyasi güdümlü suçlamalarla yargılandılar.

■ Polisario Cephesi tarafından yönetilen, Cezayir'deki Tindouf kamplarını ziyaret eden Sahravili yedi aktivist Fas'a dönüşlerinde 8 Ekim tarihinde tutuklandılar ve Rabat'taki askeri mahkemeye duruşma için sevk edildiler. Yedi aktivist arasında Brahim Dahane ve Ali Salem Tamek isimli insan hakları savunucuları ve eski bir zorla kaybetme mağduru Dakja Lashgar da vardı. Fas'ın "toprak bütünlüğü" de dahil olmak üzere devlet güvenliğini tehdit etmekle suçlandılar. Yıl sonunda hala gözaltında duruşmalarını bekliyorlardı.

■ Fransa'da yaşayan, Batı Sahra'da Özgürlüklere ve İnsan Haklarına Saygı Komitesi eş başkanı Ennaâma Asfari 27 Ağustos tarihinde, dört ay hapis cezasına ve "görev başındaki kamu yetkililerini küçük düşürmekten" para cezasına mahkum edildi. Ennaâma Asfari ile beraber suçlanan Ali El-Rubia tecilli hapis cezasına ve para cezasına mahkum edildi. Her ikisi de 14 Ağustos tarihinde tutuklama esnasında

polisin saldırısına uğradıklarını iddia etti.

■ 14 Kasım'da yurtdışında Laayoune'dan gelen insan hakları savunucusu Aminatou Haidar vatandaşlığını reddettiği için havaalanından Kanarya Adaları'na gönderildi. Bir aydan uzun bir süre Lanzarote havaalanında sınırdışı edilmesini protesto etmek için yaptığı açlık grevinden sona 17 Aralık'ta geri dönmeye izin verildi.

Yetkililer Sahravili aktivistlerin ve insan hakları savunucularının duruşmaları gözlemlerini, ihlalleri belgelendirmelerini ve yabancılarla toplanmalarını engelledi. Bazılarının yurtdışına seyahat etmeleri yasaklandı ve kimliklerine ve seyahat belgelerine el kondu.

■ Ekim ayında, yetkililer beş Sahravili aktivistinin Moritanya'ya gitmesini engelledi ve seyahat yasağı ile ilgili hiçbir neden göstermeden seyahat ve kimlik belgelerine el koydu.

2009 yılında veya geçmiş senelerde düzenlenen gösterilerle bağlantılı olarak onlarca Sahravili şiddetle ilgili suçlardan soruşturuldu; dava sürecinin uluslararası adil yargılama standartlarına uymadığı bildirildi. Batı Sahra'nın bağımsızlığını savunan bazı Sahraviler Fas güvenlik güçleri tarafından taciz edildi ve dövüldüler.

Al-Adl wal-Ihsan üyeleri

Al-Adl wal-Ihsan üyeleri tacizle karşı karşıya kalmaya devam etti. Grubun sözcüsü Nadia Yassine, 2005 yılından beri monarşiye hakaret etmek iddiasıyla mahkemeye çıkarılmayı bekliyordu. Tekrar ertelenen duruşması 2010 senesinin Ocak ayına bırakıldı.

■ Güvenlik güçleri Şubat ayında Al-Adl wal-Ihsan aktivistlerinin de üye olduğu Tanwir Derneği'nin Temara'daki ofisine yaptığı baskında, Al-Adl wal-Ihsan üyesi Hakima Moaadab Alaoui'ye saldırdı. Aralık ayında savcılık kendisini dövdüğünü iddia ettiği hükümet görevlisinin aleyhinde yeterli delil olmadığına karar verdi.

Terörle mücadele ve güvenlik

Eylül ayında, resmi devlet haber ajansı bir "terör" ağının çözüldüğünü ve 24 şüphelinin tutuklandığını bildirdi. Bazı şüphelilerin, geçmiş yıllarda gözaltında tutulanlara yönelik işkence ve diğer kötü muamele olaylarına karışan bir güvenlik kuvveti olan "Toprakların Gözetimi Müdürlüğü" yetkilileri tarafından gözaltına alındığı iddia edildi. Gözaltında tutulan bazı kişiler haftalarca kimseyle görüştürülmedi ve bazı durumlarda aileleri tutukluluk halleri ve

buldukları yer hakkında resmi olarak bilgilendirilmedi.

■ 4 Şubat tarihinde Rabat'taki bir temyiz mahkemesi, ABD yetkilileri tarafından 2008 yılının Mayıs ayında Fas'a geri gönderilen bir Guantanamo Körfezi tutuklusunu olan Said Boujaadia'ya verilen 10 yıllık hapis cezasını onadı. Said Boujaadia'nın avukatları duruşmada usulsüzlük olarak nitelendirdikleri unsurları protesto etmek amacıyla davadan çekildi. Bunlardan Tawfik Moussaef gözaltındaki terör zanlılarına karşı işlenen insan hakları ihlallerini kınadığı için disiplin işlemlerine tabi tutuldu. Nisan ayında, Yüksek Mahkeme, alt mahkemenin Tawfik Moussaef'in hukuk mesleğinin standartlarını ihlal ettiği yönündeki kararlarını onadı.

■ Guantanamo Körfezi'nden Şubat ayında serbest bırakılan Binyam Mohamed'in Fas'ta 2002 senesinin Temmuz ayı ile 2004 senesinin Ocak ayı arasında gizlice gözaltında tutulduğu sırada işkence gördüğüne dair iddialarının soruşturulması için Fas yetkilileri tarafından bilinen herhangi bir adım atılmadı.

2003 senesindeki Kazablanka bombalamalarının ardından hüküm giyen yüzlerce İslamcı mahkum, serbest bırakılma veya davalarının yargı denetimine tabi tutulması talebinde bulundu. Bazıları tutukluluk ve cezaevi koşullarını protesto etmek için açlık grevi yaptı. Pek çoğu işkence altında elde edildiği iddia edilen "itiraf" temelinde hüküm giymişlerdi.

Göçmenlerin hakları

Yetkililer düzensiz göçmen olduğundan şüphelenilen yabancı uyrukluları tutuklamaya ve çoğu zaman kişisel korunma ihtiyaçlarını gözönünde bulundurmadan veya sınırdışı edilmelerine itiraz izni vermeden, sınırdışı etmeye devam etti. Bazı göçmenlerin tutuklanmaları sırasında veya sonrasında veya sınırdışı edilmeleri sırasında saldırıya uğradığı ve kötü muameleyle maruz kaldıkları, bazılarının Cezayir veya Moritanya sınırına yeterli su ve gıda olmaksızın atıldığı iddia edildi.

■ 29 yaşında Kamerunlu bir göçmen, yaklaşık 50 göçmenden oluşan bir grup Faslı ile İspanyol yerleşim bölgesi Melilla arasındaki çite ulaşmaya çalışırken, Faslı güvenlik güçleri tarafından vuruldu ve 1 Ocak tarihinde öldü. Grupta yer alan diğer on dört kişi tutuklandı, dövüldü ve sonunda Oujda şehrinin yakınında Cezayir sınırına atıldı. Bu olaylara yönelik olarak bilinen herhangi bir soruşturma yapılmadı.

Mülteciler ve sığınmacılar

Fas'ın 1951 tarihli Mülteci Sözleşmesi'ne ve bu sözleşmenin 1967 tarihli Protokolü'ne taraf olmasına rağmen, yetkililer BM Mülteciler Yüksek Komiserliği (BMMYK) tarafından tanınan mültecilere, ikamet kartı veya diğer gerekli belgeleri çıkarmadı. 15 Haziran tarihinde bir grup mülteci içinde buldukları koşulları protesto etmek ve diğer ülkelere yerleştirilme çağrısı yapmak için Rabat'taki BMMYK ofisi önünde bir oturma eylemi yaptı. İki hafta sonra, mülteciler dağılmayı reddedince, polis ve mülteciler arasında çatışma çıktı. Beş mülteci tutuklandı, şiddet eyleminden suçlu bulundu, birer ay hapis ve para cezasına mahkum edildiler. Kayıt dışı oturma suçlamasından aklandılar. Tutuklanmaları sırasında dövüldükleri iddia edildi.

İnanç özgürlüğü

Yetkililer 13 Eylül tarihinde, Bireysel Özgürlük Alternatif Hareketi üyelerinin Ramazan orucunu Mohammadia'da halka açık bir şekilde açmasını engelledi. Hiçbiri resmen suçlanmasa da, gruptan en az altı kişi gözaltına alındığı veya ifade vermeye çağırıldığı iddia edildi. Rabat'taki genel yargılamada, grubu örgütleyenlerden iki kadın, Ibtissame Lashgar ve Zineb El-Razoui'nin yurtdışına seyahat etmeleri yasaklandı.

Mart ayında, yetkililerin Rabat'taki İranlı diplomatları Fas'ın "dini temellerine" karşı faaliyetler yürütmekle suçlamasının ardından, birkaç Şii Müslüman şüphelinin sorgulandığı, Şii belgelere el konduğu ve Iraklı çocuklara yönelik bir okulun kapatıldığı iddia edildi.

Geçici adalet

Eşitlik ve Uzlaşma Komisyonu'nun (IER) soruşturduğu zorla kaybettirme olaylarının listesi halen yayınlanmadı. 1956 senesi ile 1999 seneleri arasında gerçekleşen kapsamlı insan hakları ihlallerini soruşturmak amacıyla kurulan Komisyon, 2005 senesinin Kasım ayında çalışmalarını tamamladı ve Komisyon'un çalışmalarını takip etmekle görevlendirilen İnsan Hakları Danışma Konseyi'nin listeyi yayınlaması bekleniyordu. Eylül ayında Danışma Konseyi, Komisyon'un kararları sonucunda, kurtulanlar ve mağdur ailelerinden oluşan 17,012 kişinin maddi tazminat aldığını ve 2,886 kişiye sağlık kartı verildiğini söyledi. Ancak, kurtulanlar ve mağdurlar adalete etkin erişimden yoksun bırakılmaya devam edildi ve faillerden hala hesap sorulmamıştı.

BM Zorla veya İstek Dışı Kaybedilmelere İlişkin Çalışma Grubu Haziran ayında Fas'ı ziyaret etti. Kral Komisyon'un tavsiyesi üzerine 20 Ağustos tarihinde yargı reformu çağrısında bulundu ancak hiçbir reform tedbiri uygulanmadı.

Polisario kampları

Polisario Cephesi, 1970'li ve 1980'li yıllarda kamplarda insan hakları ihlallerinde bulunmakla suçlananların cezasızlıklarını ele almak konusunda bilinen hiçbir adım atmadı.

Uluslararası Af Örgütü ziyareti/raporları

Uluslararası Af Örgütü Genel Sekreteri ve diğer temsilcileri Fas'ı Mart ayında ziyaret ettiler ve Adalet ve İçişleri Bakanları ile insan hakları konusunda görüştüler.

Fas/Batı Sahra: Yetersiz tedbirlerle son – Fas ve Batı Sahra'daki zorla kaybetme olaylarını ele almak (MDE 29/005/2009)

Fas/Batı Sahra: İnsan hakları savunucusunun sınırışı edilmesi artan hoşgörüsüzlüğü yansıtıyor (MDE 29/012/2009)

Fiji

Fiji ADALARI CUMHURİYETİ

Devlet başkanı:	Ratu Epeli Nailatikau
(Ağustos ayında Ratu Josefa Iloilo Uluivuda'nın yerine geçti)	
Hükümet başkanı:	Josaia Voreqe Bainimarama
Ölüm cezası:	adi suçlar için kaldırıldı
Nüfus:	0.8 milyon
Ortalama yaşam süresi beklentisi:	68.7 yıl
5 yaş altı ölüm oranı (e/k):	binde 25/24
Yetişkin okur yazarlık oranı:	yüzde 94.4

Anayasa askıya alındı, yargıçlar görevlerinden alındı, olağanüstü hal kuralları uygulanmaya başlandı ve insan hakları ve hukuk düzeni göz ardı edildi. Ordu yönetimindeki hükmet ifade özgürlüğü hakkını ihlal etmeye devam etti ve gazetecileri ve toplumu yıldırıldı. Fiji İnsan Hakları Komisyonu bağımsız değil ve bir hükmet kararnamesi ile etkisiz hale getirildi. Kadınlara yönelik şiddet yaygın ve şiddetin uygulayıcıları için cezasızlık politikası hakimdi.

Arka plan

10 Nisan'da Başkan Ratu Iloilo anayasayı feshetti, yargıçların görevlerine son verdi ve Kamu Olağanüstü Hal Yönetmeliği'ni (PER) kullanarak olağanüstü hal ilan etti. Bu adımlar Yargıtay'ın 2006 Aralık darbesinin ve darbe lideri Binbaşı Bainimarama ve Başkan Ratu Iloilo'nun darbeye bağlı yaptıklarının yasadışı olduğu kararına varmasının ertesi günü atıldı. Nisan'dan beri basın özgürlüğü büyük ölçüde kısıldı, yönetim, yargıçların ve avukatların bağımsızlığına müdahale etti, hükümeti eleştiren gazeteciler göz altına alınıp tutuklandı, tehdit edildi veya sindirilmeye çalışıldı.

Yasal, anayasal veya kurumsal gelişmeler

Adli Görevlerin İptali Kararnamesi Nisan ayında yürürlüğe girdi ve Fiji Anayasası'na göre düzenlenmiş bütün adli görevleri iptal etti. Yüksek Mahkeme yargıçları altı hafta sonra yeniden görevlerine iade edildiler. Nisan ayında görevlerine son verilen bazı yargıçlar yeniden görev almayı kabul etti, bazıları etmedi.

Nisan ve Mayıs aylarında çıkan iki kararname sırasıyla mahkemelerin ve İnsan Hakları Komisyonu'nun Anayasa'nın feshedilmesi ve diğer hükümet eylemlerini ele almasını yasakladı. Mayıs ayında çıkan kararname Komisyon'un insan hakları eğitimi üzerindeki yetkilerini de sınırladı. Mayıs ayında Yasa Uygulayıcıları Kararnamesi avukatlara sertifikalarının verilmesi yetkisini Fiji Hukuk Toplumu'ndan (FLS) alarak hükümet tarafından kurulan Yüksek Mahkeme Kayıt Memurluğu'na verdi. Kararname ayrıca FLS'yi yüksek hakimleri tayin eden Adli Hizmetler Komisyonu'ndan da çıkardı.

■ Mayıs ayında Yüksek Mahkeme Kayıt Memurluğu FLS bürolarına bir baskın yaparak hiçbir gerekçe göstermeksizin FLS dosyalarını alıp binadan çıkardı.

■ Sulh Mahkemesi Baş Yargıç Ajmal Khan ve Yargıç Maika Nakora Mayıs ayında tayin edildiler ve sırasıyla Temmuz ve Ağustos aylarında hiç bir resmi açıklama yapılmaksızın görevlerinden alındılar.

İfade özgürlüğü

PER, Enformasyon Sürekli Sekreterliği'ne hükümeti eleştiren yazılar yazan, yayın yapan bütün medya kurumlarının lisansını iptal etme yetkisi verdi. Bu yaygın bir medya sansürüne yol açtı. Nisan ayından beri hükümet PER'i kendisini eleştiren, insan haklarını savunanları sindirmek ve hiçbir ithamda bulunmadan 20 gazeteciye göz altına almak veya tutuklamak için kullandı.

■ Nisan'da aralarında bir Avustralya gazetecisine TV çekimleri veren birinin de olduğu bir çok gazeteci polis tarafından PER'in verdiği yetki ile tutuklandı. Gazeteciler "umut gazeteciliği" yapmaları için uyarıldılar. Bunun anlamı hükümet hakkında ki bütün olumsuz haberleri kaldırmaları ya da yetkililer tarafından ağır cezalara çarptırılmalarıydı.

■ Mayıs ayında, 2007 yılında genç bir adamı öldürdükleri için mahkum olmuş olan asker ve polislerin serbest bırakılması üzerine bir haber yapan iki gazeteci gözaltına alındı . Hükümet daha sonra haberin doğru olduğunu kabul etti.

■ Kasım'da Fiji doğumlu Avustralyalı akademisyen Brij Lal yabancı medya ile konuştuğu için gözaltına alındı. Ordu ülkeyi hemen terk etmezse öldürüleceğini söyledi. Ertesi gün Fiji'yi terk etti.

İnanç özgürlüğü

Temmuz ayında hükümet Metodist Kilisesi'nin yıllık toplantısını yasakladı. Kilisenin önde gelen üyeleri ve önde gelen bir kabile şefi gözaltına alındı, polis tarafından sorgulandılar ardından da subaylar tarafından uzun süre sorgulandılar. PER'e göre konferansın yapılması için hazırlıklar yapmakla suçlandılar. Diğer dinlerin ve kiliselerin yıllık konferanslarını yapmalarına izin verildi. Polis müdürü Esala Teleni polis memurlarının suçu engellemek üzere kullanması için bir "Hıristiyan haçlı seferi" programı uygulamaya başladı. Program polis memurlarının Hıristiyanlığın özünü halka anlatmasını da içeriyor. Başka bir dine mensup oldukları için programa katılmayan polis memurları işten çıkarıldı.

Kadın ve kız çocuklarına yönelik şiddet

Kadınlara yönelik şiddet yüksek ve polis konuya etkili bir biçimde müdahale etmiyordu. Polis zanlıları tutuklamıyor ve haklarında dosya hazırlamıyor fakat olayın mağdurlarını "Hıristiyan haçlı seferi" anlayışı doğrultusunda kendilerine şiddet uygulayan eşleri ile uzlaşmaya zorluyordu. Haziran ayından Ekim ayına kadar kız çocuklarının ve kadınların tecavüze uğradığını anlatan bir çok rapor vardı.

■ Temmuz'da bir kadın tecavüze uğradı ve denize atıldı. Aynı ay bir adam kızına ve gelinine birçok defa tecavüz etmekten suçlandı. Fiji Kadın Kriz Merkezi istatistikleri yıl boyunca ilgilendikleri aile içi şiddet olaylarında büyük bir artış olduğunu gösterdi.

Uluslararası Af Örgütü ziyareti/raporu

■ Bir Uluslararası Af Örgütü heyeti Nisan ayında Fiji'yi ziyaret etti.

■ Fiji: Kaybolan cennet, Süren insan hakları ihlalleri hikayeleri, Nisan – Temmuz 2009 (ASA 18/002/2009).

FİLDİŞİ SAHİLİ (CÔTE D'IVOIRE)

FİLDİŞİ SAHİLİ CUMHURİYETİ

Devlet başkanı:	Laurent Gbagbo
Hükümet başkanı:	Guillaume Soro
Ölüm cezası:	tüm suçlar için kaldırıldı
Nüfus:	21.1 milyon
Ortalama yaşam süresi beklentisi:	56.8 yıl
5 yaş altı ölüm oranı (e/k):	binde 129/117
Yetişkin okur yazarlık oranı:	yüzde 48.7

2005 yılında yapılması gereken başkanlık seçimleri bir kere daha ertelendi. Hükümetin güvenlik güçleri ve 2002 yılından beri kuzeyi kontrol eden silahlı güçler koalisyonu, Forces Nouvelles (Yeni Kuvvetler) insan hakları ihlallerine devam ettiler, taciz ve fiziksel saldırılar özellikle yol kontrollerinde gene yaygındı.

Arka plan

Uluslararası baskıya rağmen, Kasım ayında yapılması planlanmış olan Başkanlık seçimleri seçmen listelerinin hazırlanmasında bazı ilerlemeler olmasına rağmen seçmen kayıtlarında ki gecikmeler gerekçesi ile ertelendi. Hükümet yanlısı milislerin ve Yeni Kuvvetlerin (Forces Nouvelles) silahlı güçlerinin silahsızlandırılmasına ilişkin 2007 yılında imzalanan Ouagadougou antlaşması karşılıklı güvensizlikten ve silahsızlanmanın seçimlerden önce mi sonra mı gerçekleşeceği konusundaki anlaşmazlıktan dolayı yürürlüğe giremedi.

Ekim'de bir Birleşmiş Milletler uzmanlar panelinin her iki tarafın da yedi olayda silah ambargosunu ihlal ettiklerini saptayan raporundan sonra BM Güvenlik Konseyi silah satışı, elmas ihracatı ve bireylere karşı sınırlamaları bir yıl daha ambargo kapsamında tutma kararı aldı. Güvenlik Konseyi özgür, adil ve şeffaf bir başkanlık seçimi yapıldığı takdirde bu önlemlerin gözden geçirilebileceğini ama eğer seçim süreci tehdit edilirse

daha fazla ambargonun uygulanabileceğini de belirtti. Güvenlik Konseyi başkanlık seçimi sonrasında kadar uluslararası barış gücünün kalmasına da karar verdi.

Yasadışı öldürmeler

Yollardaki kontrol noktalarında kimlik kontrolü sırasında para sızdırmaya çalışan güvenlik güçleri yasadışı öldürmelerden ve yaygın hak ihlallerinden sorumlu tutuluyordu.

■ Ocak ayında iki çiftçi arasındaki tartışmadan sonra, bir kişi, Yao Kra, Abican'ın 400 kilometre batısında ki San Pedro yakınlarında bir köyde bir jandarma tarafından yakın mesafeden vurularak öldürüldü. Yakınları mahkemeye şikayet ettiler ama soruşturmada hiç bir ilerleme yoktu ve olaydan sorumlu jandarma tutuklanmadı veya mahkemeye çıkarılmadı.

Silahlı gruplar tarafından yapılan ihlaller

Yeni Kuvvetlerin savaşıları ve taraftarları işkence, kötü muamele, keyfi tutuklama ve yaygın haraç toplamak gibi insan hakları ihlallerinin sorumlusuydu. Ülkenin kuzeyinde işleyen adli bir sistemin olmamasından dolayı bir cezasızlık ortamı hakim durumdaydı.

■ Haziran'da Yeni Kuvvetlerin silahlı unsurları, ülkenin altın madenlerinin işletilmesinin bölge halkı ile Yeni Kuvvetlerin bazı unsurları arasında gerginlik yarattığı orta kuzey bölgesinde Pétionnara köyüne saldırdılar. Silahlı unsurlar evlere saldırdı, yağmaladı, havaya ateş açtı ve direnen insanları dövdü. Birkaç gün sonra Yeni Kuvvetler köye gelerek saldırıdan dolayı özür diledi ama saldırganlar hakkında hiçbir işlem yapılmadı.

İfade özgürlüğü - basın

Yetkililer tarafından birçok gazeteci ve gazete taciz edildi.

■ Eylül ayında *Nord Sud Quotidien* gazetesinin genel yayın sorumlusu Touré Moussa ordu içindeki ödüllendirmeler üzerine yayınlanan bir makaleden sonra Abican'da jandarma tarafından gözaltına alındı ve sorguya çekildi. Birkaç gün sonra tutuklanması üzerine bir radyoda yayınlanan söyleşi nedeniyle bir kere daha jandarma tarafından gözaltına alındı.

Şirketlerin yükümlülükleri

Eylül'de BM Özel Raportörü'nün zehirli atıkların dolaşımının ve boşaltılmasının insan hakları üzerindeki olumsuz etkisi üzerine verdiği raporda 2006 yılında Abican'a boşaltılan zehirli atıkların etkisi belirtildi. Bu atık boşaltma işlemi 15 kişinin ölümüne

ve 100.000'den fazla insanın tıbbi yardım almasına neden oldu. Raporör, temizliğin, sağlık hizmetlerinin ve tazminatların acil bir gereksinime olduğunu belirtti.

Eylül ayında, çok uluslu bir şirket olan Trafigura'dan tazminat almak için İngiltere'de Yüksek Mahkemeye başvurmuş olan 30.000 mağdur şirketle, mahkeme dışında anlaşta ve şirket yaklaşık 45 milyon ABD dolarını tazminat olarak ödemeyi kabul etti. Ancak, Ekim ayında bütün mağdurları temsil ettiğini sahte bir biçimde iddia eden bir birey, bir Fildişi mahkemesinde, paranın mağdurlara dağıtılmayarak dondurulması kararını çıkarttırdı ve kendi örgütlenmesine verilmesini talep etti. Kasım'da bir başka Fildişi mahkemesi paranın bu adamın örgütüne verilmesi başvurusunu reddetti ama paranın dondurulması kararının devamını onayladı. Sene sonunda tazminat talep edenler hala tazminatlarını bekliyorlardı.

Uluslararası Af Örgütü ziyareti/raporu

🚗 Bir Uluslararası Af Örgütü heyeti Fildişi Sahili'ni Şubat ayında ziyaret etti
📖 Fildişi Sahili: Yetkililer zehirli atık tazminatının mağdurlara ulaşmasını sağlamalıdır, 5 Kasım 2009

FİLİPİNLER

FİLİPİNLER CUMHURİYETİ

Devlet ve hükümet başkanı:
Ölüm cezası:
Nüfus:
Ortalama yaşam süresi beklentisi:
5 yaş altı ölüm oranı:
Yetişkin okur yazarlık oranı:

Gloria Macapagal-Arroyo
tüm suçlar için kaldırdı
92 milyon
71.6 yıl
binde 32/21
yüzde 93.4

Hükümet kendi kendisine 2010 yılını komünist ayaklanmayı "ezmek" üzere bir tarih olarak saptadı, yerinden edilmeler ve yasadışı öldürmelere neden olacak bir biçimde ordu Yeni Halk Ordusu (NPA) savaşıları ile kırsal alanlarda sivil aktivistleri ve insan hakları savunucularını ayırmadı. Ordu sivilleri gizli nezarethanelere koydu, işkence ve diğer zalim, insani olmayan ve onur kırıcı muamelelere tabi kıldı. Her iki taraf ta politik motifli öldürmeler yaptı, insanları yerlerinden etti. Temmuz ayında hükümet Ulusal Demokratik Cephe (NDF) ve Moro İslami Kurtuluş

Cephesi (MILF) ile resmi barış görüşmelerine kaldığı yerden aktif bir biçimde başladı.

Yüzlerce, binlerce insan yerlerinden edildi. Ülke çapında uzak bölgelerde yaşayan Yerli Halklar ve Mindanao'daki Moros (Filipinli Müslümanlar) özellikle etkilendi. Özel olarak silahlandırılmış milisler ve ölüm mangaları yasadışı cinayetler işledi. Yerli Halklar hem çatışmanın sonuçlarından hem de maden çıkarma sanayilerinin çıkarları için topraklarından zorla tahliye edilmelerden etkilendiler.

Silahlı iç çatışma

In December, the President signed into law "An Act Defining and Penalizing Crimes Against International Humanitarian Law, Genocide and Other Crimes Against Humanity".

Aralık ayında Başkan "Uluslararası İnsanlık Yasasına Karşı Suçları Cezalandırma Yasası'nı ve Soykırım ve İnsanlığa Karşı Diğer Suçları Yasası'nı imzaladı.

Moro İslami Kurtuluş Örgütü

Temmuz ayında MILF ve ordu güney Filipinlerde Mindanao Adası'nda askeri operasyonları durdurma kararı aldılar. Eylül ayında barış görüşmelerinde garantör olacak bir Uluslararası İlişki Komitesi için çerçeve antlaşma imzaladılar. Ekim ayında uluslararası insani yasaya ve insan hakları yasasına göre yükümlü oldukları sivillerin korunması antlaşmasını imzaladılar ve bir Uluslararası Gözlem Grubu'nu ve STK'ları gözlemlene ve sivilleri koruma görevi ile atadılar. Resmi barış görüşmeleri Aralık ayında kaldığı yerden başladı.

Aralık ayında hükümet Maguindanao ilinde yaklaşık 125.000 ülke içinde yerlerinden edilmiş insan olduğunu tahmin etti. Yerlerinden edilmiş insanların sadece yüzde 20'si yerlerinden edilmiş insanlar merkezlerinde yaşadılar. Sık sık olan kasırgalara ve sellere bakınca çoğu uzun süreli bir ikamet için yeterli olmayan çadırlarda yaşadı. Yaşama koşulları fakirdi, içme suyu, yeterli sağlık yoktu ve yüksek düzeyde yetersiz beslenme vardı.

Ulusal Demokratik Cephe

Haziran ayında hükümet ve NDF 40 yıldır süren ve ara sıra ortaya çıkan silahlı çatışmayı bitirmek için resmi barış görüşmelerine doğru ilerlemek için çalışmaya yeniden başlama kararı aldı. NDF Filipinler Komünist Partisi'ne ve NPA'ya bağlı.

Temmuz ayında hükümet dört yıldır askıya aldığı Güvenlik ve Dokunulmazlık Garantisi Antlaşması'nı

NDF'nin 2005'de durdurulan görüşmelere hazırlanmasına yardımcı olmak üzere yeniden yürürlüğe soktu. Ancak NPA'yı süpürüp atmak isteyen askeri çabalar Yerli Halklar dahil binlerce insanın ormanlık bölgelerden ülkenin başka yerlerine doğru yerlerinden edilmesine yol açtı.

■ Temmuz ve Ağustos aylarında Surigao del Sur ilinde 15 Yerli toplumundan 1.800 kişi, Kuzey Cotabato ilinden yedi toplumdaki 400 kişi ve Davao del Sur ilinden yedi toplumdaki 500 kişi hükümet birlikleri topluluklarına girince kaçtı. Ekonomik faaliyetleri etkilendi ve hareketleri sınırlandı. Toplulukların bazı üyeleri NPA ile savaşmak için kurulan ve hükümetin desteklediği Yerli Halklardan insanlardan oluşan paramiliter örgüt Gantangan Görev Gücü – Bagani Gücü katılmaları için taciz edildi. Sene sonunda bazıları evlerine döndü.

Yasadışı ölümler

BM yargısız, ani ve keyfi infazlar Özel Raportörü'nün tamamlayıcı raporu hükümetin insan hakları ihlalleri için emir komuta sorumluluğunu garanti etmeye reformlar yapmadığını; yasadışı ölümlerde cezasızlığın yaygın olduğunu ve tanık korumanın yetersiz olduğunu belirtti. Ayrıca CPP ve NPA yasadışı ölümleri azaltmadı.

■ Mart ayında bilinmeyen saldırganlar madencilik karşıtı aktivist Eliezer Billanes'i Güney Cotabato ilinde gün ışığında vurarak öldürdü. Askerlerle kendi güvenliği için bir toplantıdan yeni dönmüştü.

■ Haziran ayında Maguindanao ilinde beş asker odun kömürü yapımcısı Katog Sapalon'u ailesinin önünde dövdü ve öldürdü. Ailesinden birisi askerlerin sürekli olarak MILF üyesi olup olmadığını sorduklarını söyledi.

■ Eylül ayında silahlı adamlar Katolik insan hakları savunucusu Papaz Cecilio Lucero'yu Kuzey Samar ilinde öldürdü. Silahlı bir polisin korumalığında yolculuk yapıyordu.

■ Kasım ayında paramiliter grupların 100'den çok üyesi politik bir klanın özel ordusu ile birlikte Maguindanao ilinde 33 gazetecinin ve medya çalışanının de aralarında olduğu 60'dan fazla kişiyi katletti. Öldürülenlerin ilin valiliği için aday gösterme belgelerini dolduruyorlardı.

İşkence ve diğer kötü muameleler, zorla kaybedilmeler

Askeri tesislerde ve gizli nezarethanelerde işkence yapılmaya devam etti. Mayıs ayında BM İşkence

Karşıtı Komitesi “şüphelilere polis nezaretinde, özellikle itiraflar almak üzere alışımlı ve yaygın işkence ve kötü muamele yapıldığının çok sayıda sürmekte olan, inanılır ve sabit iddialar olduğunu” ve bunları “yapanların yasa koruyucular ve askeri personel olduğunu ve çok nadiren soruşturulduğunu ya da aleyhlerinde dava açıldığını” belirtti.

■ Ocak ayında ordu Maguindanao ilinde üç tekerlekli bisiklet sürücüsü Mansur Salih'i köyüne yapılan bir baskında kaçırdı. Ordu tarafından dövüldüğü, sürekli olarak elektrik şoku verildiği bir yerde tecrit gözaltı olarak tutuldu. Mansur Salih yeniden ortaya çıkarılmadan önce okumadan bir belgeyi imzaladı ve Nisan ayında yangın çıkartmaktan hakkında dava açıldı.

■ Mayıs ayında Filipin kökenli Amerikan vatandaşı Melissa Roxas'ı Tarlac ilinde iddia göre ordu kaçırdı. Askerler tarafından dövüldü ve bir plastik torba ile neredeyse boğuluyordu. Melissa Roxas kendisini kaçıranlar tarafından yanlışlıkla solcu emek örgütü Migrante'nin eski genel sekreteri olduğunun sanıldığını söyledi.

Kasım ayında İşkenceye Karşı Yasa taslağı yasalastı.

Yerli Halkların hakları

Filipin yasasınca kabul edilmiş olan özgür, önceden bilgilendirilerek onay alma aksatılmakta veya inkar edilmekte. Ağustos ayında BM Irkçı Ayrımcılığı Ortadan Kaldırma Komitesi Yerel Halklar'a doğal kaynakların kullanımı ve altyapı inşaatları projelerinde yeterince danışılmadığını belirtti. Komite ayrıca Yerli Haklar için ülke içinde yerlerinden edilmenin geçi kaynakları, sağlık ve eğitimlerini etkilediğini ortaya çıkardı.

■ Ekim ayında yaklaşık 100 silahlı polis ve yıkım ekipleri Nueva Vizcaya ilinde Didipio'da protesto yerleşiminde yaşayanları şiddetle yerlerinden çıkardılar. Protestocular yüzlerce Yerli Halkın ve kırsal bölge sakininin Didipio'daki evlerinden maden çıkarımı için zorla çıkarılmasını protesto ediyorlardı.

İfade özgürlüğü

Hükümet aktivistleri ve sol eğilimli STK'ları komünistlerin destekçisi olmakla suçladı. Aktivistler SLAPP davaları olarak bilinen ceza davalarının hedefi oldular (Kamunun Katılımı için Stratejik Davalar).

Uluslararası Af Örgütü ziyaretleri/raporu

🗉 Uluslararası Af Örgütü heyetleri Filipinleri Mart, Nisan, Mayıs ve Aralık aylarında ziyaret etti.

🗉 Parçalanmış Yaşamlar: 2008-2009 Mindanao Silahlı Çatışma'nın ötesine (ASA 35/003/2009).

FİLİSTİN YÖNETİMİ

FİLİSTİN YÖNETİMİ

Filistin Yönetimi başkanı:	Mahmoud Abbas
Hükümet başkanı:	Salam Fayyad
Ölüm cezası:	sürdürülüyor
Nüfus:	4.3 milyon
Ortalama yaşam süresi beklentisi:	73.3 yıl
5 yaş altı ölüm oranı (e/k):	binde 23/18
Yetişkin okur yazarlık oranı:	yüzde 93.8

İsrail'in başlattığı ve 18 Ocak'ta sona eren 22 günlük "Dökme Kurşun" Operasyonu sırasında, Gazze Şeridi'ndeki Hamas güçleri ve milisler İsrail'e ayırım gözetmeden roket ve havan mermisi atmaya devam etti, Gazze içinde İsrail istihbarat servisleriyle "işbirliği" içinde oldukları iddia edilen politik muhalif ve eski tutukluları kaçırdılar, bazıları derhal öldürüldü, diğerleri dövüldü veya bacaklarından vuruldu. Sene boyunca Batı Şeria'da Filistin Yönetimi güvenlik güçleri ve Gazze'de Hamas güvenlik güçleri ve milisleri rakip fraksiyonların yüzlerce üyesini ve taraftarını keyfi olarak, suçlama veya yargılama olmaksızın tutukladı, sık sık işkence yaptı ve diğer şekillerde kötü muamelede bulundu. Batı Şeria'da Filistin Yönetimi'ne, Gazze'de fiili yönetime bağlı güvenlik görevlileri silahlı rakiplerine karşı aşırı güç kullanarak muhtelif sayıda sivil ölüme yol açtılar. Batı Şeria'da Filistin Yönetimi ve Gazze'de Hamas ifade özgürlüğüne aman vermediler. Batı Şeria ve Gazze'de askeri mahkemeler 17 kişiyi ölüm cezasına mahkum etti; hiç infaz gerçekleştirilmedi.

Arka plan

İsrail'in Doğu Kudüs de dahil olmak üzere Batı Şeria ve Gazze Şeridi'ndeki işgali devam etti. Bu bağlamda, iki ayrı devlet-dışı Filistin yönetimi sınırlı güçlere sahipti: Batı Yakası'nda, El Fetih Partisi'nden Devlet Başkanı Mahmoud Abbas'ın atadığı Başbakan Salam Fayyad'ın liderliğindeki Filistin Yönetimi geçici hükümeti ve Gazze Şeridi'nde eski Filistin Yönetimi Başbakanı İsmail Haniyeh yönetiminde Hamas fiili yönetimi. Mısır hükümetinin desteklediği uzlaşma girişimlerine rağmen fraksiyonlar arasındaki gerilim devam etti.

Hamas'a bağlı silahlı gruplar Ocak ayının sonunda ilan edilen İsrail'le ateşkese büyük ölçüde uydular, ancak Filistin Halk Kurtuluş Cephesi (PFLP), El-Fetih ve

İslami Cihada bağlı diğer Filistinli silahlı gruplar sene boyunca periyodik olarak güney İsrail'e roket ve havan mermisi atmaya devam ettiler; bu saldırılar hedef ayırımı yapmadıysa da İsrail'de sivil ölüme yol açmadı.

2007 senesinin Haziran ayından beri devam eden İsrail'in Gazze üzerindeki askeri ablukası gıda güvenliği, sağlık ve sivil altyapı üzerinde yıkıcı bir etki yaratmaya devam etti. Ablukanın yol açtığı insani kriz, 3000'den fazla evi yok eden ve 20,000 eve de zarar veren "Dökme Kurşun" Operasyonu (bakınız İsrail ve İşgal Altındaki Filistin Toprakları) tarafından ağırlaştırıldı. Hastaneler, klinikler ve okullar dahil çok sayıda sivil bina hasar gördü. İsrail yetkilileri yakıt gibi temel malların girişini kısıtladı ve çimento ithalini tamamen yasakladı. Bu yüzden malların gizlice sokulması için Gazze-Mısır sınırının altındaki tüneller giderek daha fazla kullanıldı. Zaten güvenliksiz olan tüneller İsrail güçlerinin saldırılarıyla daha da tehlikeli hale geldi; bu tünellerde saldırılar esnasında çocuklar da dahil olmak üzere onlarca insan öldürüldü veya yaralandı.

Eylül ayında, BM İnsan Hakları Konseyi'nin Goldstone raporu hem İsrail'i hem de Hamas'ı "Dökme Kurşun" Operasyonu sırasında Gazze'de ve güney İsrail'de savaş suçları işlemekle itham etti ve sorumluların adalet önüne çıkarılmasını tavsiye etti. Hamas fiili yönetimi Filistinli silahlı grupların eylemlerine ilişkin bağımsız ve tarafsız inceleme başlatmadı; Hamas yetkilileri yalnızca dahili inceleme yapmaya razı olduklarını söylediler.

Yasadışı öldürmeler

İsrail'in Gazze Şeridi'ndeki askeri operasyonu sırasında ve hemen sonrasında, oradaki Hamas güçleri ve milisleri insan kaçırmalar, kasıtlı ve yasadışı öldürmeler, İsrail ve diğer karşıtlar ve eleştirenlerle "işbirliği" yaptıklarını iddia ettikleri kişilere karşı işkence ve ölüm tehditlerinden oluşan bir kampanya yürüttüler. 30'dan fazla kişi anında öldürüldü. Çok sayıda diğeri bacaklarından vuruldu, diz kapağından vuruldu veya kalıcı sakatlık yaratacak şekilde yaralandılar veya ağır şekilde dövüldüler veya diğer şekillerde işkence ve kötü muamele gördüler. Bu ihlaller Hamas liderliğinin bariz onayı ile ve cezasız olarak gerçekleştirildi.

■ Beit Hanoun'dan Saleh Jahjough, 21 Ocak tarihinde al-Shifa' hastanesinde vurularak öldürüldü. İsrail'le "işbirliği" ile suçlanarak Gazze Merkez Cezaevi'nde tutulmuş ve İsrail'in cezaevine hava saldırısı sırasında yaralandıktan sonra hastaneye götürülmüştü.

Hedef gözeterek öldürülmelere ek olarak, Batı Şeria'da ve Gazze Şeridi'nde en az beş sivil görgü tanığı Filistin güvenlik güçleri ile silahlı gruplar arasındaki şiddetli çatışmalar sırasında öldürüldü ve yaralandı.

■ 31 Mayıs tarihinde, Batı Şeria'nın Qalqiliya kasabasında Filistin Yönetimi polisi ve tutuklanmaya direnen silahlı Hamas taraftarları arasındaki silahlı çatışmada bir sivil öldürüldü. Üç polis ve iki silahlı Hamas üyesi de öldürüldü.

■ 14 ve 15 Ağustos günlerinde, Gazze Şeridi'ndeki Rafah'ta Hamas güvenlik güçleri ve El Kaide takipçisi olduğunu iddia eden silahlı bir grup olan Jund Ansar Allah üyeleri arasındaki bir çatışma sırasında en az dört sivil öldürüldü ve diğerleri de yaralandı. Silahlı çatışmada toplam 24 kişi öldürüldü ve 100'den fazla insan yaralandı.

Silahlı gruplar tarafından yapılan ihlaller

Hamas'ın silahlı kanadı ve Gazze merkezli diğer silahlı gruplar, Hamas 18 Ocak tarihinde ateşkes ilan edinceye kadar güney İsrail'e yüzlerce roket ve havan saldırısında bulundular. Saldırılarda üç sivil öldürüldü ve en az dört diğeri yaralandı. Çok sayıda ev hasar gördü.

■ Yedi yaşındaki Uriel Elazarov güney İsrail'de Bersheva'da 15 Ocak tarihinde patlayan bir roket yüzünden şarapnelle ağır yaralandı. Beş diğer sivil aynı saldırıda yaralandı.

18 Ocak tarihinden sonra PFLP, El-Fetih ve İslami Cihad Gazze'den güney İsrail içine düzensiz olarak roket atmaya devam etti.

Hamas, ele geçirilen İsrail askeri Gilad Shalit'in ICRC'a erişimine veya ailesinin ziyaretine engel olmaya devam etti. Ekim ayında Hamas, Gilad Shalit'in halen sağ ve tutuklu olduğunu gösteren bir video yayınladı.

Adalet sistemi

Batı Şeria ve Gazze'de adalet sistemleri son derece sorunlu olmaya devam etti. Filistin Yönetimi eski yargı ve güvenlik güçleri mensuplarının Gazze'deki fiili Hamas yönetimi için çalışmalarını yasaklamaya ve çalışmalarını için onlara para ödemeye devam etti. Hamas sıklıkla gerekli eğitim ve vasıflardan yoksun alternatif savcı ve hakimler kullanmaya devam etti. Batı Şeria'da Filistin Yönetimi güvenlik güçleri belirli tutukluların serbest bırakılmasını öngören mahkeme kararlarına sık sık görmezden geldiler.

Keyfi gözaltı ve tutuklamalar

Batı Şeria ve Gazze'de yüzlerce kişi suçlama veya yargılama olmaksızın keyfi olarak gözaltına alındı ve tutuklandı. Tutuklananlar genelde rakip bir siyasi partiyle ilişkisinden şüphe duyulanlar oldu.

İşkence ve diğer kötü muamele

Batı Şeria ve Gazze'de gözaltında tutulanlar sık sık dövüldü, uykusuz bırakıldı ve sorgu sürecinde uzun sürelerle elleri kelepçeli olarak acı verici stresli pozisyonlarda (shabeh) kalmaya mecbur bırakıldılar. İşkence şikayetleri nadiren incelendi.

Gözaltında ölümler

Batı Şeria'da üç kişi Filistin Yönetimi güvenlik güçleri tarafından gözaltına alınırken öldüler. Her üçünün de Hamas'la ilişkisinden şüphe edildiği için tutuklandıkları ve gözaltında işkence ve diğer kötü muameleyle maruz bırakılmış oldukları iddia edildi.

■ Bir hemşire olan Haitham Amr Hebron yakınlarındaki evinde 11 Haziran tarihinde Filistin Yönetimi Genel İstihbarat Servisi mensuplarının tutuklandı; dört gün sonra öldüğü açıklandı. Vücudunda yaygın ve şiddetli berelenmeler vardı ve İçişleri Bakanlığı daha sonra gözaltındayken işkence gördüğünü kabul etti. Filistin Yönetimi beklenmedik bir şekilde, Amr'ın ölümüne karışmakla suçlanan görevliler hakkında askeri yargılama başlattı.

Gazze'de en az dört erkek Hamas güvenlik güçleri tarafında gözaltında tutulurken öldü; bunlardan üçünün işkence gördüğü iddia edildi.

■ Rafah'da yaşayan Zayad Ayash Jaradat Mart ayında Gazze Şeridi'nde Hamas polisi tarafından cezai suçlamalarla gözaltına alındıktan sonra öldü. Polis dayacağı sonucu öldüğü iddia edildi. İçişleri Bakanlığı 11 polis memurunun görevine son verdi, memurlar gözaltına alındılar ve askeri mahkemeye çıkmaları bekleniyordu.

İfade özgürlüğü

Hem Batı Şeria hem de Gazze'deki Filistin yetkilileri basın özgürlüğünü kısıtladılar, kendilerini eleştiren gazetecilere karşı eylemlerde bulundular.

Ocak ayında Batı Şeria'da Filistin Yönetimi güvenlik güçleri, İsrail'in Gazze'ye saldırısını protesto eden göstericilerin şiddetle bastırılmasını haber yapan gazetecileri gözaltına aldılar ve tehdit ettiler. Sene boyunca güvenlik güçleri Hamas yanlısı olarak görülen al-Aqsa ve al-Quds uydu televizyon kanallarının çalışanlarını tutukladılar ve taciz ettiler. Temmuz ayında Filistin Yönetimi hükümeti El

Cezire'ye faaliyetini durdurmasını emretti ancak kamuoyunun şiddetli tepkisi nedeniyle hızla bundan vazgeçmek zorunda kaldı.

■ Ocak ayında Khaled Amayreh Filistin Yönetimi'nin Hebron'daki Önleyici Güvenlik Örgütü tarafından gözaltına alınarak suçlama yöneltilmeksizin üç gün tutuldu. Al-Quds TV'de yayınlanan ve Filistin Yönetimi'nin, İsrail'in Gazze'ye saldırısına tepkisini eleştiren bir röportajı hakkında sorgulandı.

Gazze'de 14 Ağustos'ta Hamas İçişleri Bakanı, Hamas güvenlik güçleriyle Jund Ansar Allah arasındaki çatışma esnasında gazetecilerin Rafah'a girmesini yasakladı. Kasım ayında Hamas, Uluslararası Gazeteciler Federasyonu'nun organize ettiği bir toplantıya engel oldu.

Kadın ve kız çocuklarına yönelik şiddet

Beş kadın ve 16 yaşında bir kız çocuğu genellikle erkek akrabaları tarafından işlenen ve namus cinayeti olarak adlandırılan eylemlerin kurbanı oldular. Bu tür öldürme olaylarının failleri yargılanıp mahkum oldukları durumlarda genellikle uygunsuz ölçüde hafif cezalara, sıklıkla üç yılın altında hapis cezalarına mahkum edildiler.

■ 23 Temmuz tarihinde, Fadia Jawdat al-Najjar, beş yaşında çocuğu olan boşanmış bir anne Gazze'de öldürüldü. Babası Jawdat al-Najjar 24 Temmuz tarihinde polise teslim olarak kızını döverek öldürdüğünü itiraf etti. Cinayetle suçlandı ve 2009 senesinin sonunda yargılanmayı bekliyordu.

Ölüm cezası

Batı Şeria ve Gazze'de mahkemeler özellikle cinayet ve "işbirliği" suçları nedeniyle insanları ölüm cezasına mahkum etmeye devam ettiler ancak hiçbir infaz gerçekleştirilmedi. Batı Şeria'da Filistin Yönetimi askeri mahkemeleri "işbirliği" iddiaları ve ihanetten ötürü üç ölüm cezasına hükmettiler. Gazze'de Hamas askeri mahkemeleri "işbirliği", ihanet ve cinayet suçlarından 14 kişiyi ölüm cezasına mahkum etti.

Uluslararası Af Örgütü ziyaretleri/ raporları

■ Uluslararası Af Örgütü heyeti Batı Şeria ve Gazze Şeridi'ni Ocak, Şubat, Haziran, Temmuz, Ekim ve Kasım aylarında ziyaret etti.

■ Filistin Yönetimi: Gazze'deki savaşın gölgesinde Hamas'ın ölümcül kampanyası (MDE 21/001/2009)

■ İsrail/Gazze: "Dökme Kurşun" Operasyonu – 22 Gün Süren

Ölüm ve Yıkım (MDE 15/015/2009)

■ Sorunlu Sular – Filistinlilerin suya adil erişimi engellendi (MDE 15/027/2009)

FİNLANDİYA

FİNLANDİYA CUMHURİYETİ

Devlet başkanı:

Tarja Halonen

Hükümet başkanı:

Matti Vanhanen

Ölüm cezası:

tüm suçlar için kaldırıldı

Nüfus:

5.3 milyon

Ortalama yaşam süresi beklentisi:

79.5 yıl

5 yaş altı ölüm oranı (e/k):

binde 5/4

Cinsel şiddete uğrayanların korunması ve rehabilite edilmesi yetersizdi. Artan sayıda sığınmacı kabul koşulları ve iltica kabul süreci konularında derin endişelere rağmen başka AB ülkelerine nakledildi. İltica talep eden bazı çocuklar tutuklandı. Askerliğe karşı vicdani retçiler hapsedildi.

Uluslararası adalet

Finlandiya'da yaşayan Ruanda vatandaşı François Bazaramba'nın davası Eylül ayında Porvoo Bölge Mahkemesi'nde başladı. 1994 yılında Ruanda'da (Ruanda'ya bakınız) soykırım, soykırım için komplo düzenlemek ve soykırımı teşvik suçlamaları ile karşı karşıyaydı. Eylül ayında Uluslararası Af Örgütü'nün de aralarında olduğu sivil toplum örgütleri davadaki tanıkların iyi korunması gerektiğini belirttiler.

Kadın ve kız çocuklarına yönelik şiddet

Tecavüz ve cinsel şiddetin diğer biçimlerinin mağdurlarının korunması ve rehabilitasyonun yasalardaki uygulamadaki yetersizliği devam etti. Tecavüz Ceza Yasası'nda tecavüz suçu işleyenin kullandığı fiziksel şiddetin veya tehdidin derecesine göre kategorize edilmeye devam etti. Tecavüzden dolayı mahkumiyet oranı çok düşük ve tecavüzün bazı kategorileri ve diğer cinsel tacizler sadece eğer mağdur isterse soruşturuluyordu.

Sığınmacılar ve mülteciler

Hızlandırılmış iltica karar süreci mülteciler için yeterli korunmayı ve ülke içindeyken yürütmeyi durdurarak

temyiz hakkı vermiyordu. Bu bazı sığınmacıların temyizleri görüşülürken sınır dışı edilmelerine yol açtı.

Dublin II Kuralı'na göre iltica başvurularının karara bağlanması için artan sayıda sığınmacı başka AB ülkelerine gönderildi. Sene boyunca, Dublin II'ye göre yapılan nakiller yetkililerin karar verdiği tüm iltica taleplerinin yüzde 35'ini buldu. İadelerin çoğunun iltica başvurusu karar süreci ve tutuklama dahil kabul koşulları hakkında ciddi endişelerin olduğu başka AB ülkelerine yapılması ciddi endişeleri yükseltti.

Yasalar yanlarında ebeveynleri olmadan sığınma hakkı isteyen çocukların tutuklanmasına izin vermeye devam etti. En az 29 çocuk, 15'inin yanında ebeveynleri yoktu, kapalı tutukevlerinde tutuldular.

Düşünce mahkumları – vicdani retçiler

Askerliğe alternatif olan sivil hizmet süresi cezalandırıcı ve ayrımcı olmaya devam etti, vicdani retçiler en yaygın askeri hizmet süresi olan 180 günün iki katı olan 362 gün alternatif sivil hizmet yapmaya mecburdular.

■ Yedi vicdani retçi askeri hizmeti de alternatif sivil hizmeti de reddettikleri için cezaevine kondular ve çoğu 181 gün hapis cezasına mahkum edildi.

Yasal gelişmeler

Aralık ayında işkenceyi en geniş kapsamı ile suç olarak tanımlayan yasal düzenleme kabul edildi. Fakat yasa işkence tanımı için çeşitli yasal sınırlamalar getiriyordu.

Eylül ayında Finlandiya, Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Hakları Sözleşmesi Seçmeli Protokolü'nü imzaladı.

Ayrımcılık

Mart ayında BM Irk Ayrımcılığını Önleme Komitesi diğer şeylerin yanı sıra göçmenlere ve Romanlara karşı fiili barınma ayrımcılığı ve Romanların eğitim, iş ve barınma konularındaki sınırlı hakları üzerine endişelerini belirtti.

FRANSA

FRANSA CUMHURİYETİ

Devlet başkanı:

Nicolas Sarkozy

Hükümet başkanı:

François Fillon

Ölüm cezası:

tüm suçlar için kaldırıldı

Nüfus:

62.3 milyon

Ortalama yaşam süresi beklentisi:

81 yıl

5 yaş altı ölüm oranı (e/k):

binde 5/4

Polisin kötü muamelede bulunduğu ve aşırı güç kullandığına dair iddialar sürdü. Bu tür olaylar ile ilgili disiplin prosedürleri ve cezaı soruşturmalar uluslararası standartların gerisinde kalmaya devam etti. Yüzlerce göçmen ve refakatçisi olmayan çocuklar da dahil sığınmacılar, Calais'deki geçici konutlardan zorla tahliye edildiler. Üç Afgan vatandaşı zorla Afganistan'a geri gönderildi. Guantánamo Körfezi tutuklularından serbest bırakılan iki kişiye Fransa'da ikamet hakkı verildi. İki yeni polis veritabanının masumiyet karinesini zayıflatabileceği yönünde endişeler mevcuttu. Yasal reformlar, kolluk kuvvetlerinin bağımsız denetimini zayıflatma tehlikesi yarattı.

Polis ve güvenlik güçleri

Polisin, en az bir ölümcül olay da dahil olmak üzere, kötü muamelede bulunduğu ve aşırı güç kullandığı iddia edildi. Kolluk kuvvetlerinin ve adli makamların bu tür iddialar ile ilgili yürüttükleri soruşturmalar çoğu kez bağımsız ve yansız görünmedi ve yavaş ilerleme kaydetti.

■ 69 yaşında Cezayirli bir erkek olan Ali Ziri, Argenteuil'de tutuklanmasının ardından 9 Haziran tarihinde öldü. Bir arkadaşının arabasında, arkadaşıyla beraber seyahat ederken polis tarafından durduruldular. Ali Ziri'nin arkadaşı Arezki Kerfali, polis memurları tarafından olay yerinde ve polis karakoluna giderken yolda dövüldüklerini söyledi. Daha sonra her iki adam Ali Ziri'nin hayatını kaybettiği hastaneye götürüldü. Bir ay sonra Kamu Savcısı, Argenteuil polisinin yürüttüğü soruşturmalara dayanarak kötü muameleyle dair herhangi kanıt olmadığını açıkladı ve Ziri'nin ölümü ile ilgili soruşturmayı kapattı. Arezki Kerfali yaralanması sebebiyle iki gün süreyle hastanede kaldı ve ardından bir polis memuruna hakaret ile suçlandı. Ali Ziri'nin ailesinin taleplerinin ardından, davaya bir soruşturma hakimi atandı. Hakim, Paris Adli Tıp Enstitüsü (Institut médico-légal de Paris, IML) tarafından yürütülecek ikinci bir otopsi istedi. Otopsi Ali

Ziri'nin vücudunda çok sayıda morluk olduğunu kaydetti ve olası ölüm sebebinin pozisyona bağlı asfeksi olduğunu açıkladı. Kamu savcısı Ekim ayında kasıtsız adam öldürme suçlaması ile ilgili daha geniş soruşturma talebinde bulundu. Olayla ilgili polis memurları sene sonunda hala görevlerinin başındaydı.

■ IML'den uzmanlar, 2005 senesinin Ocak ayında polis nezaretindeyken ölümcül şekilde yaralandıktan sonra hayatını kaybeden Abou Bakari Tandia'nın hastane kayıtlarının incelenmesini Temmuz ayında sonuçlandırdı. Uzmanların raporunda Abou Bakari Tandia'nın şiddetle sarsıldıktan sonra ölmüş olduğunu ve polisin Abou Bakari Tandia'nın kendini bir duvara çarptığını iddia eden ifadesinin, tıbbi kanıtlar ile çeliştiğini açıkladı. Diğer önemli kanıtlar ile birlikte hastane kayıtları da yıllarca "kaybedilmişti" ve soruşturma hakimine ancak Ocak ayında teslim edildiler. Savcı, Abou Bakari Tandia'nın ölümüne dair daha geniş soruşturma istese de, sene sonunda soruşturma hakimi tarafından herhangi bir işlem yapılmamıştı.

■ Ekim ayında Aix-en-Provence'daki Temyiz Mahkemesi, Abdelhakim Ajimi'nin ölümünü soruşturan hakimlerin iki polis memurunu, tehlike altındaki bir insana yardım etmemek ve birisinin durumunda kasıtsız adam öldürmek şüphesiyle sorgulamasına hükmetti. Mart ayında beş polis memuru daha, Abdelhakim Ajimi'ye yardım etmedikleri şüphesiyle sorgulanmıştı. Bir otopsi raporu, Abdelhakim Ajimi'nin, 2008 senesinin Mayıs ayında polis memurlarının uyguladığı zapt etme teknikleri sonucunda boğulmuş olduğunu belirtti. Soruşturma sene sonunda devam ediyordu.

15 Haziran tarihinde, dönemin İçişleri Bakanı, emniyet teşkilatı dahili müfettişlerinin yıllık raporunun kamuoyuna açıklanacağını duyurdu. Ancak sene sonunda ulusal polis web sitesinde bu tür bir bilgi mevcut değildi, sadece isteğe bağlı olarak, istatistiklerin bir özeti sunuluyordu.

Eylül ayında, Daniştay yerel polis güçlerinin elektroşok silahlarını kullanımını, uygulamanın yetersiz eğitim ve önlemlerle devreye sokulduğuna hükmederek askıya aldı. Elektroşok silahları, hükümet kararname ile 2008 senesinin Eylül ayında kullanıma sokulmuştu. Ulusal polis ve jandarma bu tür silahları kullanmaya devam etti.

Göçmenlerin hakları, mülteciler ve sığınmacılar

Mayıs ayında; Göç, Entegrasyon, Ulusal Kimlik ve Dayanışma içinde Kalkınma Bakanı, göçmen gözaltı merkezlerinde çalışmak üzere tayin edilmiş altı STK'nın rollerini sınırlandırabilecek bir reform yapmaya çalıştı. Cimade adlı STK gözaltındaki göçmenlere yönelik rollerinin sadece bilgi vermekle sınırlandırılmasından ve yasal yardımda bulunmalarına engel olunmasından endişe duydukları için bu tedbire karşı yasal süreç başlattı. Daniştay Kasım ayında reformu onadı.

Göçmen Bakanı Eylül ayında, Fransız denizasıırı topraklarındaki Mayotte adalarına yeni bir göçmen gözaltı merkezi inşa edilmesi için 20 milyon Euro ayrıldığını açıkladı. Ancak inşaat için herhangi bir zaman çizelgesi verilmedi. 2008 senesinin Aralık ayında mevcut merkezdeki aşırı kalabalık ve kötü hijyeni gösteren imzasız fotoğraflar yayınlanmıştı.

22 Eylül tarihinde, Calais çevresindeki kamplarda yaşayan ve Birleşik Krallığa ulaşmaya çalışan, çoğu Afgan olduğu sanılan yaklaşık 300 göçmen ve sığınmacı polis tarafından gözaltına alındı. Geçici evleri buldozerler ile yıkıldı. Polisin açıklamasına göre 140 yetişkin polis nezaretine alınıp göçmen gözaltı merkezlerine transfer edildi, 132 çocuk ise özel yerleşim merkezlerine götürüldü. Sene sonunda tüm yetişkinlerin serbest bırakıldığı bildirildi. Birçoğunun Calais'deki yıkılmış kamplara geri döndüğüne inanılıyordu. Serbest bırakılanların çoğu yıkım sebebiyle barınsız kaldılar. Daha sonra bazılarının sığınma talebi kabul edilirken diğerleri sene sonunda beklemekteydi. Geri kalanlar ise sürekli ülkelerine zorla geri gönderilme riski altında, Fransa'da kurallara uygun bir statüde sahip olmadan kalmaya devam etti. Calais çevresindeki daha küçük kamplara Ekim ayı ile Aralık ayları arasında yeni polis operasyonları yapıldı.

Biri Calais'de gözaltında bulunan toplam üç Afgan vatandaşı göçmen, Ekim ayında Afganistan'a zorla gönderildi.

Terörle mücadele ve güvenlik

3 Aralık tarihinde, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Daoudi Fransa'ya karşı davasında, terörist suçlardan hüküm giymiş bir kişiyi Cezayir'e sınır dışı etmenin, onu işkence veya diğer kötü muamele riskine sokacağı ve bunun da Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin ihlali olduğuna hükmetti.

Guantánamo Körfezi'nde gözaltında tutulanlar

Fransa, ABD'nin Guantánamo Körfezi'ndeki gözaltı merkezinde gözaltında tutulmuş iki Cezayir vatandaşı, Lakhdar Boumediene ve Saber Lahmar'a ikamet verdi. Bir ABD hakimi 2008 senesinin Kasım ayında her iki adamı da aleyhlerindeki suçlamaların tamamından akladı ancak ciddi insan hakları ihlalleri riski sebebiyle Cezayir'e geri dönemezlerdi. Lakhdar Boumediene Mayıs ayında Fransa'ya geldi. Karısı ve çocukları da ona katıldı. Saber Lahmar Fransa'ya Aralık ayında geldi.

Yasal, anayasal veya kurumsal gelişmeler

18 Ekim tarihinde, hükümet, kamu düzeni için tehdit oluşturabileceğine inanılan kişilere ait veri toplanması amacıyla iki yeni polis veritabanı oluşturulmasını onayladı. Bu iki veritabanı, 2008 senesinin Temmuz ayında uygulamaya sokulan ve kişisel sağlık, cinsel yönelim ve çocuklarla ilgili bilgiler barındırmasından ötürü tartışma yaratan "EDVIGE" veritabanının yerini aldı. Ancak, 13 yaşındaki çocuklar da dahil, aleyhinde herhangi bir suçlama olmayan kişilerle ilgili toplanan kişisel bilgilerin kapsamı ve veritabanına dahil edilme kriterlerinin "kamu güvenliğine bir tehdit oluşturabilir" şeklindeki belirsizliği ile ilgili endişeler sürdü.

Adalet Bakanı Eylül ayında Bakanlar Kurulu'na; Ulusal Ombudsman, Çocukların Ombudsmanı ve kolluk kuvvetlerinin bağımsız gözetiminden sorumlu Güvenlik Etiği Ulusal Komisyonu'nu (Commission Nationale de Déontologie de la Sécurité, CNDS), Hakların Savunucusu adlı yeni bir kurum çatısı altında birleştirmeyi öneren yasa tasarıları sundu. Bunun, CNDS'nin ve diğer kurumların çalışmalarını zayıflatabileceğine dair endişeler mevcuttu.

Uluslararası Af Örgütü ziyaretleri/ raporları

■ Uluslararası Af Örgütü heyeti Fransa'yı Ocak, Nisan ve Ekim aylarında ziyaret etti.

■ Fransa: Hakların Savunucusu'na etkin bir yetki alanı (EUR 21/002/2009)

■ Kamuoyu tepkisi: Fransa'da polis memurları yasaların üzerinde (EUR 21/003/2009)

GAMBİYA

GAMBİYA CUMHURİYETİ

Devlet ve hükümet başkanı:

Yahya Jammeh

Ölüm cezası:

uygulamada kaldırıldı

Nüfus:

1.7 milyon

Otalama yaşam süresi beklentisi:

55.7 yıl

5 yaş altı ölüm oranı (e/k):

binde 123/109

Yetişkin okur yazarlık oranı:

yüzde 42.5

Hükümet politik muhalefeti bastırmaya devam etti.

Ulusal İstihbarat Servisi (NIA) personeli, ordu ve polis hükümet muhaliflerini, insan hakları savunucularını, gazetecileri ve eski güvenlik personelini keyfi bir biçimde gözaltına aldı, tutukladı. İddialara göre Başkan Yahya Jammeh açıkça insan hakları savunucularını ve onlarla işbirliği yapanları tehdit etti. Yetkililer ölüm cezalarının infazlarını 20 seneden fazla bir süre sonra kaldığı yerden yeniden başlatmakla tehdit ettiler.

Keyfi gözaltılar ve tutuklamalar

Polis, NIA ve ordu, ulusal yasalarındaki koruyucu önlemleri ihlal ederek insanları gözaltına aldı ve tutukladı. Tutuklananlar 2'inci Mil Merkez Cezaevi, NIA genel merkezi, polis nezarethaneleri ve askeri bakalar da ve ayıca polis karakollarının gizli bölümleri ve uzak ve ücra bölgelerdeki polis karakolları ve depolar gibi gizli yerlerde de tutuldular.

■ Mart ayında Foni Kansala bölgesinden 1.000'den fazla köylü iddialara göre Başkan tarafından getirilmiş olan Gine ve Burkina Faso'dan kırmızı başlıklı kıyafetle giymiş "büyücü avcılarının" Gambiya polisi, asker, NIA ve Başkan'ın kişisel korumalarının eşliğinde gizli tutukluk merkezlerine götürüldü ve sanrılayıcı ilaçlar içirilerek "büyüçülük" itirafı yapmaları sağlandı. İçirilen sıvının böbrek sorunları oluşturduğu ve iddiaya göre en az altı kişinin ölümüne yol açtığı iddia edildi. Muhalefet lideri Halifa Salah muhalif Foroyaa gazetesinde "büyüçülük kampanyası" üzerine yazdığı için tutuklandı, vatana ihanet ile suçlandı, Mart ayının sonunda davasının düşmesine kadar 2'inci Mil Merkez Cezaevi'nde tutuldu. "Büyüçülük kampanyası" açığa çıktıktan sonra sona erdi ama yetkilerini kötüye kullananlardan hiçbiri adalete önüne çıkarılmadı.

Birçok kişi bir mahkeme olmadan uzun süreli tutuklu kaldı. Bunların arasında biri 13 yıldır tutuklu olmak üzere 2'inci Mil Merkez Cezaevi'nde yüksek dereceli güvenlik hücrelerinde tutulan 19 Senegalli ve Nijeryali'da vardı.

■ 2006 yılı Mart ayında darbe girişiminden gözaltına alınan en az iki kişinin tutukluluğu sürdü. Alieu Lowe bir dava suçlaması olmadan ve Hamadi Sowe vatana ihaneti gizlemek suçundan bir mahkemeye çıkmadan tutuklu oldu.

İfade özgürlüğü – gazeteciler

İfade özgürlüğünün sınırlanması devam etti.

Gazeteciler yetkililerin beğenmeyecekleri yazılar yazdıklarından şüphelenildiğinde veya medyaya bilgi sızdırdıklarında tehditlerle ve tacizle yüz yüze kaldılar.

■ 15 Haziran tarihinde The Point gazetesinin eski editörü Deyda Hydar'a'nın 2004 yılında çözülmemiş öldürülmesi üzerine Başkan'ın yaptığı yorumları eleştiren yedi gazeteci gözaltına alındı. Yedi gazeteci iftira ve kışkırtma ile suçlandı. Biri daha sonra kefaletle serbest bırakıldı ve hakkındaki iddialar düşürüldü. Geri kalan altısı 6 Ağustos tarihinde iki sene hapis ve para cezasına mahkum edildi. Gambiya Basın Birliği (GPU) Genel Sekreteri Emil Touray; GPU'nun Başkan Yardımcısı Jabbi Diba; The Point gazetesinin yayıncısı Pap Saine ve editörü Ebrima Sawaneh ve Foroyaa gazetesinin editörü Sam Sarr düşünce mahkumuydu. 3 Eylül'de bir Başkanlık affı ile serbest bırakıldılar.

Zorla kaybedilmeler

Geçmiş yıllarda tutuklanan muhalefet destekçileri ve gazeteciler de aralarında olmak üzere en az sekiz kişinin nerede oldukları ve kaderleri hala bilinmiyordu.

■ 2006 yılında gözaltına alınan *Daily Observer* gazetecisi Chief Ebrima Manneh 2008 yılında ECOWAS Toplum Adalet Mahkemesi serbest bırakılmasını ve ailesine verilen zararların sona erdirilmesini istemesine rağmen hükümet nerede olduğunu bilmediğini söyledi.

■ Hükümet 2006 yılının Eylül ayında tutuklanan Kanyiba Kanyie'nin nerede olduğunu bilmediğini tekrarladı.

Yasadışı ölümler

Nisan ayında ECOWAS ve BM'nin oluşturduğu bir ekip 2005 yılı Temmuz ayında çoğu Ganalı olan 50'den fazla yabancı uyruklu kişinin Gambiya denizinde Gambiya güvenlik güçleri tarafından yollarının kesilip yakalanması ve öldürülmesi üzerine bir rapor yayınladı. Rapora göre Gambiya güvenlik güçleri olaya karıştı ama hükümet talimatı ile değil. Hükümet cesetleri bulunan altı Ganalının cenaze masraflarına katıldı ama ölümlerden sorumlu olanları adalet önüne çıkarmak için hiçbir adım atmadı.

Ölüm cezası

Eylül ayında Başkan artan suça karşı ölüm cezalarının yeniden başlayabileceğini ilan etti; bilinen son ölüm cezası infazı 1980'lerdeydi. Ekim ayında Savcılık ölüm cezasına mahkum edilen bütün mahkumların en kısa zamanda infaz edileceklerini raporunda belirtti.

Bir kişi ölüm cezasına mahkum edildi ve en az 12 kişi ölüm cezalarının infazını bekliyorlardı. Herhangi bir ölüm cezası infazı rapor edilmedi.

■ Ağustos ayında Kalilou Conteh Banjul sulh mahkemesi tarafından öldürme suçundan ölüm cezasına mahkum edildi

İnsan hakları savunucuları

21 Eylül'de Başkan iddiaya göre ülkeyi istikrarsızlığa sürüklemek isteyen herkesi ve özellikle insan hakları savunucularını ve onlarla birlikte çalışanları öldürmekle tehdit etti. Bunun sonucunda uluslararası örgütler ve Gambiya sivil toplumundan bireyler Kasım ayında Gambiya'da toplanan Afrika İnsan ve Halkların Hakları Komisyonu'nun toplantısını boykot ettiler. İki BM Özel Raportörü ve Afrika Komisyonu için çalışan bir diğer raportör Başkan'ın bu sözlerinin kabul edilemez olduğunu ve Gambiya tarafından kabul edilen insan hakları belgelerini ihlal ettiğini söyleyerek kınadılar.

Uluslararası Af Örgütü ziyareti/raporları

■ Uluslararası Af Örgütü heyeti Kasım ayında araştırma yapmak için Gambiya'yı ziyaret etti.

■ Gambiya: Uluslararası Af Örgütü Gambiyalıları için özgürlük istiyor (AFR 27/005/2009)

■ Gambiya: BM Evrensel Periyodik Özetleme'ye Sunum (AFR 27/006/2009)

■ Gambiya: Uluslararası Af Örgütü Gambiya'daki sivil toplumla dayanışmasını beyan etti. (AFR 27/008/2009)

■ Gambiya: Yüzler hükümet kampanyası ile "büyücülük" ile suçlandı ve zehirlendi, 18 Mart 2009

■ Gambiya: Altı gazeteci 2'inci Mil Merkez Cezaevinde iki yıla mahkum edildi, 7 Ağustos 2009

GANA

GANA CUMHURİYETİ

Devlet ve hükümet başkanı:	John Evans Atta Mills (Ocak ayında John Agyekum Kufuor'un yerine geçti)
Ölüm cezası:	uygulamada kaldırıldı
Nüfus:	23.8 milyon
Ortalama yaşam süresi beklentisi:	56.5 yıl
5 yaş altı ölüm oranı (e/k):	binde 119/115
Yetişkin okur yazarlık oranı:	yüzde 65

Kötü cezaevi koşulları sürdü. Yedi kişi ölüm cezasına mahkum edildi fakat 14 ölüm cezası yaşam boyu hapis cezasına çevrildi ve hiç bir infaz yoktu. Yüzlerce insan evlerinden zorla tahliye edildi. Kadınlara yönelik şiddet yaygınlığını sürdürdü.

Arka plan

John Evans Atta Mills 7 Ocak tarihinde başkan oldu.

Toplumlar arası şiddetin sürdüğü Bawku'nun kuzey bölgesinde sokağa çıkma yasağı devam etti. Yirmibir kişinin öldürüldüğü iddia edildi.

2002 yılında hazırlanan bilgi özgürlüğü yasa taslağı hala yasa haline gelmedi.

Cezaevi koşulları

Cezaevleri aşırı kalabalık, kaynakları yetersiz, tıbbi olanakları ve temizlik koşulları kötü ve yatak sayısı yetersizdi. Birçok hükümlü sırayla ve yerde yatıyordu. 8.000 mahkum kapasiteli cezaevlerinde yaklaşık 13.000 mahkum yatıyordu ve bunların yaklaşık yüzde 30'u mahkemelerini bekliyordu.

Eylül ayında medya haberlerine göre 1.021 mahkum Başkan tarafından Gana'nın ilk Başkanı Dr Kwame Nkrumah'ı anmak için affedildi.

Ölüm cezası

Cezaevleri yetkililerine göre 7 kişi ölüm cezasına mahkum edilerek ölüm cezası bekleyenlerin sayısını 99'a çıkardı. Ölüm cezalarını bekleyenlerden ikisi kadın. 14 ölüm cezası yaşam boyu hapis cezasına çevrildi, hiçbir infaz yoktu.

Barınma hakkı – zorla tahliyeler

Özellikle marjinal alanlarda yaşayan insanlar için zorla tahliyeler ve tahliye tehdidi sürdü. Ekim ayında Accra Metropol Meclisi demiryolu boyunca Graphic Road yakınındaki ve Abuja diye bilinen gecekondular

bölgesindeki yapıları yıktı ve bu yıkım yaklaşık yüzlerce insanı etkiledi. Bu zorla tahliyeler aileleri evlerinden ve çok zaman bütün varlıklarından kopardı. Bu yapılarda yaşayan ve çalışanlar tahliyeler hakkında kendilerine bilgi verilmediğini ve ayrıca başka bir uygun alternatif konut gösterilmediğini söyledi.

Accra'da Agboghoshie ve Old Fadama yerleşim bölgelerinde binlerce insan sürekli olarak zorla tahliye tehlikesi altında yaşamaktaydı. Accra Metropol Meclisi yerleşim bölgelerinin yıkılacağını ve bölgede yaşayanların yeniden yerleştirilmeyeceklerini veya tazminat verilmeyeceğini açıkladı. Kasım ayında, hükümet Old Fadama'da tahliye ile karşı karşıya olanların bir başka yere yerleştirileceklerini belirtti ama başka hiç bir ayrıntı verilmedi. Bölge sakinlerinin bir kısmı bu yerleşimlerde 30 yıldır yaşıyordu.

Kadın ve kız çocuklarına yönelik şiddet

Kadınlara ve kız çocuklarına yönelik şiddet yaygınlığını sürdürdü, aile içi şiddetin üç kadından birini etkilediği düşünülüyordu. Polisin Aile İçi Şiddet ve Mağdurları Destekleme Birimi'ne göre 2009 yılında kadınlara ve kız çocuklarına yönelik rapor edilen şiddet olayları arttı.

Adalet sistemi

Polis çok zaman bir şüpheliyi makul bir zaman süresi içinde mahkemeye çıkarmayı başaramadı. Adalet Bakanlığı tarafından 2007 yılında başlatılan herkes İçin Adalet Programı ve cezaevlerinde bekleyen tutukluların davalarını hızlandırmak için oluşturulan adalet sisteminin kayda değer bir etkisi yoktu.

Uluslararası Af Örgütü raporu

 Gana: Yeni hükümet için yedi maddelik bir insan hakları gündemi (AFR 28/001/2009)

GİNE

GİNE CUMHURİYETİ

Devlet başkanı:	Sékouba Konaté (Aralık ayında Moussa Dadis Camara'nın yerine geçti)
Hükümet başkanı:	Kabiné Komara
Ölüm cezası:	sürdürülüyor
Nüfus:	10.1 milyon
Ortalama yaşam süresi beklentisi:	57.3 yıl
5 yaş altı ölüm oranı (e/k):	binde 157/138
Yetişkin okur yazarlık oranı:	yüzde 29.5

Bir stadyumda yapılan bir protesto gösterisinde güvenlik güçleri 150'den fazla barışçıl göstericiyi öldürdü, 1.500'den çoğunu yaraladı, onlarca kadın herkesin önünde tecavüze uğradı. İşkence ve diğer kötü muameleler yaygındı. Onlarca insan keyfi olarak tutuklandı ve gizli yerlere kapatıldı. Güvenlik güçleri insan hakları ihlallerinde cezasızlıktan yararlanmaya devam etti. İnsan hakları savunucuları ve gazeteciler tehdit ve yıldırma girişimleri ile karşı karşıya kaldı.

Arka plan

Ocak ayında ECOWAS, AU tarafından alınan kararı onayladı ve Gine'yi ülke yeniden anayasal düzeni kuruncaya kadar üyelikten çıkardı. 2008 yılının sonlarında iktidarı alan askerî cuntanın başı, Başkan Moussa Dadis Camara 2009 yılında seçimler yapılacağına ve ne kendisinin ne de Demokrasi ve Kalkınma için Ulusal Konsey'in (Conseil national pour la démocratie et le développement, CNDD) başka üyelerinin başkanlık için aday olmayacağına sözü verdi. CNDD'nin itibarı Başkan Camara'nın sözünü tutmakta isteksiz olduğunun açık hale gelmesiyle beraber azalmaya başladı. 28 Eylül stadyum katliamından (bakınız aşağıya) sonra ECOWAS ve AB Gine'ye silah ambargosu koydu. AU ve AB tarafından cunta üyelerini hedef alan sınırlamalar da kondu.

Aralık ayında Başkan Camara bir suikast girişiminde yaralandı, General Sékouba Konaté geçici olarak yerine geçti.

Aşırı güç kullanımı ve yargısız infazlar

Güvenlik güçleri barışçıl göstericilere karşı sürekli olarak gereksiz ve aşırı öldürücü güç kullanımına devam etti. Yasadışı öldürmelerden sorumlu olanlar için önlem alınmadı. Birçok olayda CNDD üyeleri halkı hırsızlık şüphelerini linç etmeye teşvik etti.

- Ağustos ayında Kamsar'da güvenlik güçleri su ve elektrik kısıntısına karşı yapılan bir gösteriyi dağıtırken bir kişi öldü, iki kişi yaralandı.
- 28 Eylül günü Conakry'de güvenlik güçleri barışçıl bir gösteriyi şiddetle bastırırken 150'den fazla insan yargısız infaz edildi, 1.500'den fazla insan yaralandı. 2010 yılının Ocak ayına planlanan başkanlık seçimlerine Başkan Camara'nın katılmasını protesto etmek için bir partiler, sendikalar ve sivil toplum örgütleri koalisyonunun çağrısı ile binlerce kişi bir stadyumda toplandı. Cunta gösteriyi yasakladı.
- 30 Eylül günü bir asker Bomboli'de bir adamı bıçaklayarak öldürmeden önce durdurdu. Cesedi yolda bırakıldı.
- Gene 30 Eylül günü Conakry'de La Cimenterie bölgesinde bir muhalefet destekçisini aradıkları iddia edilen kırmızı bereli askerler 75 yaşındaki annesini bıçaklayarak öldürdüler.

Cezasızlık

Güvenlik güçleri cezasızlıktan yararlanmaya devam etti. 2006-2007 yıllarında işlenen ciddi insan hakları ihlallerini araştırmak için 2007 yılında kurulan bir araştırma ulusal komitesi bir soruşturma başlatmadı.

Ekim ayında BM Genel Sekreteri Eylül ayında Gine güvenlik güçleri tarafından tecavüz dahil işlenen ağır insan hakları ihlallerini soruşturmak için AU ve ECOWAS tarafından desteklenen bir Uluslararası Soruşturma Komisyonu (ICI) kurdu. Aralık ayında ICI, BM Genel Sekreteri'ne raporunu sundu. Rapor resmen açıklanmadı. ICI 28 Eylül günü ve hemen onu izleyen günlerde işlenen suçlar insanlığa karşı suçlar olabilir sonucuna vardı. Ayrıca Başkan Camara'yı, Kumandan Moussa Thégoro Camara'yı, uyuşturucu ticareti ve örgütlü suça karşı Özel Servisler Bakanı'nı ve Başkan'ın korumalarının kumandanı ve yardımcısı Teğmen Aboubacar Chérif Diakité'yi kişisel olarak suçlamak için yeterince kanıt olduğu sonucuna vardı.

Ekim ayında Uluslararası Ceza Mahkemesi (UCM) Savcısı 28 Eylül günü olanların mahkemenin kapsamına girip girmediğini araştırmak için bir ön soruşturma başlattı. Aynı ay cunta yerel sivil toplum örgütleri tarafından boykot edilen bir ulusal soruşturma komisyonu kurdu.

İşkence ve diğer kötü muameleler

İşkence ve tecavüz, ayakta tutarak dövme ve bıçaklama dahil diğer kötü muameleler güvenlik kuvvetleri tarafından sürekli uygulandı. Tutuklular gizli

yerlerde tecrit tutulmaya devam etti.

■ Ocak ayında askerler (aşağıya bakınız) Kassa Adası'nda askeri kampa geldiklerinde dövüldüler. Elbiseleri çıkartıldı ve elleri arkalarından bağlı olarak yere yatmaya zorlandılar ve ayaklar altında çiğnendiler ve dövüldüler.

■ Eylül ayı stadyum katliamından sonra tutuklanan insanlara gizli tutuklama merkezlerinde işkence yapıldı. Yakınlarının veya arkadaşlarının cesetlerini arayanlar askeri kamplarda dövüldü.

Kadına yönelik şiddet

Tecavüz dahil, cinsel şiddet özellikle 28 Eylül'den sonra çok yaygındı.

■ Onlarca kadın Uluslararası Af Örgütü'ne 28 Eylül günü stadyumda herkesin ortasında Başkanlık Muhafızları dahil askerler tarafından tecavüz edildiğini söyledi. Conakry'nin Donka hastanesinin tıbbi kayıtları en az 32 kadın göstericiye tecavüz edildiğini gösteriyordu. Tecavüze uğradıktan sonra tutuklanan ve bir sağlık merkezine nakledilen birçok kadın sonradan yeniden tutuklandılar. Sonra beş gün tutuldular ve güvenlik güçleri tarafından yeniden tecavüz edildiler.

■ 28 Eylül'den sonra cesedi ailesi verilen bir kadında cinsel şiddet ve bir demirle yapılmış yanık izleri vardı.

■ ICI'ya tanıklık eden en az iki kadın Aralık ayının sonunda BM heyeti ayrıldıktan sonra ölüm tehditleri aldı.

İnsan hakları savunucuları

İyi örgütlenmiş insan hakları grupları, Gine İnsan Hakları Örgütü (Organisation Guinéenne des droits de l'homme, OGDH) ve Sivil Toplum Örgütleri Ulusal Konseyi risklere, tehditlere ve sindirme çabalarına rağmen çalışmaya devam etti.

28 Eylül olaylarından hemen sonra OGDH'ye ulusal radyo ve televizyonda sürekli olarak saldırıldı.

■ Gine'nin ulusal insan hakları komisyonu Observatoire national des droits de l'homme (ONDH) Başkan Yardımcısı Mouctar Diallo 26 Kasım günü tutuklandı. Tutuklama merkezi PM III'e (Poste militaire III) sevk edilmeden önce Conakry'deki Alpha Yaya askeri kampında tutuldu. Bir suçlamaya uğramadı, avukatı ile görüşmesine izin verilmedi. Yetkililer Uluslararası Af Örgütü'ne Mouctar Diallo'nun bir devlet güvenlik suçundan itham edildiğini söyledi.

Keyfi gözaltılar ve tutuklamalar

Onlarca insan keyfi olarak gözaltına alındı ve tutuklandı. 28 Eylül'de ne kadar insanın tutuklandığı bilinmiyordu.

■ Ocak ayında bazıları subay olan en az 12 asker tutuklandı ve bir suçlama olmaksızın Alpha Yaya askeri kampında tutuldu. Çoğu eski Başkan Lansana Conté için çalışmıştı. Ağustos ayında 11'i Kassa Adası'ndaki tutuklama merkezine yollandı. Tutukluların üzerinde sadece iç çamaşırları vardı ve iplerle bağlanmışlardı. Kassa'da işkence ve kötü muamele (yukarıya bakınız) gördüler ve ailelerinin ziyaretine izin verilmedi. 5 Aralık günü Conakry merkez cezaevine sevk edildiler ve 27 Aralık günü güvenlik güçlerinin Hızlı Müdahale Tugayı'nın kullandığı binalara nakledildiler. Sene sonunda haklarında bir iddianame yoktu.

■ Aralarında subaylar da olan dört asker Nisan ayında tutuklandı ve Aralık ayında serbest bırakılmalarına kadar haklarında bir suçlama olmadan Kassa Adası'nda tutuldu.

■ 28 Eylül gösterisinden önce Otonom Havacı Birliği Taburu mensupları Conakry'de Bomboli, Hamdalaye, Mapoto ve Enco 5 bölgeleri de dahil çeşitli bölgelere yerleştirildi. 29 Eylül günü Bomboli'ye baskın yaptılar ve insanları evlerinde ve sokaklarda tutukladılar. Tutukladıklarının bir kısmını dövdüler ve araçların bagajlarına koydular.

İfade özgürlüğü

İfade özgürlüğü, özellikle, hükümet karşıtı gösterileri haber yapan veya CNDD tarafından düşman olarak görülen gazeteciler için düzenli olarak sınırlandı. Özel radyolar için çalışan gazeteciler sindirilmeye çalışıldı ve tehdit edildi, bazıları baskınlardan kurtulmak için kendi kendileri sansürleyerek müzik çaldı.

■ Ağustos ayında Kibarou web sitesinde gazetecilik yapan Diarougba Baldé CNDD'ye karşı yapılan bir gösteriyi izlerken tutuklandı. Birkaç saat sonra serbest bırakıldı.

■ 28 Eylül'de Fransa'daki RFI ve İngiltere'deki BBC radyo istasyonlarının muhabirleri olan Moctar Bah ve Amadou Diallo CNDD'ye karşı bir gösteriyi izlerken tehdit edildiler ve güvenlik güçlerinin saldırısına uğradılar. Askerler cesetlerin önünde dizlerinin üzerine çökmeye zorladı. Kişisel eşyalarına el kondu ve aletleri kırıldı.

Uluslararası Af Örgütü ziyareti/raporları

🚗 Bir Uluslararası Af Örgütü heyeti Gine'yi Kasım ayında araştırma yapmak ve yetkililerle konuşmak için ziyaret etti.

📄 Gine: Haklarında hiçbir haber olmayan sivilere ve askerlere ne oldu? (AFR 29/006/2009)

📄 Gine: BM Evrensel Periyodik Özetleme'sine Sunum (AFR 29/007/2009)

📄 Gine: Ortaya çıkan şiddetin ayrıntıları - Uluslararası Af Örgütü

soruşturma için bir uluslararası soruşturma komisyonu talep ediyor, 30 Eylül 2009

📄 Gine: Ordu ve polis silahlarının naklinin durdurulması çağrısı, 8 Ekim 2009

📄 Gine: Yeni gözaltıların kanıtları, güvenlik güçlerinin tacizleri ve yasadışı tutuklamaları, 3 Aralık 2009

GİNE-BİSSAU

GİNE-BİSSAU CUMHURİYETİ

Devlet başkanı:	Malam Bacai Sanhá
(Mart ayında João Bernardo "Nino" Vieira'nın yerine geçen Raimundo Pereira'nın yerine Eylül ayında geçti)	
Hükümet başkanı:	Carlos Gomes Júnior
Ölüm cezası:	tüm suçlar için kaldırıldı
Nüfus:	1.6 milyon
Ortalama yaşam süresi beklentisi:	47.5 yıl
5 yaş altı ölüm oranı (e/k):	binde 207/186
Yetişkin okur yazarlık oranı:	yüzde 64.6

Mart ayında Başkan João Bernardo "Nino" Vieira ve diğer politik kişiliklerin öldürülmesi zaten çok hassas olan politik durumu daha da kötüleştirdi. Haziran ayındaki seçimler bir düzeyde istikrar sağladı. Silahlı kuvvetler ülkenin yönetimine ve adalet sistemine müdahale etti. Ayrıca cezasızlık ortamında yasadışı öldürme, işkence ve diğer kötü muameleler, keyfi gözaltılar ve tutuklamalar gibi ciddi insan hakları ihlalleri yaptılar. İnsan hakları savunucuları ve diğerleri ölüm tehditleri aldı.

Arka plan

2008 yılı Kasım ayında yapılan seçimlerden sonra yeni bir hükümetin atanmaması politik gerilimi artırdı. Uyuşturucu ticareti iddialara göre politik istikrarsızlığın ve öldürmelerin ve askerlerle siviller arasındaki gerginliğin temelini oluşturuyordu. Yeni bir hükümet sonunda Ocak ayında atandı.

Ocak ayında eski Başkan João Bernardo "Nino" Vieira tarafından 1998-99 iç savaşı yıllarından kurulan "Aguntas" olarak bilinen başkanlık muhafızları iddiaya göre Silahlı Kuvvetlerin Genel Kurmay Başkanı General Tagme na Waie'yi dağıtmaları emrini verdiği için öldürmeye çalıştı. Mart ayında General Tagme na Waie bir bomba ile öldürüldü. Askerler Başkan Vieira'yi öldürme emrini vermekle suçlandılar ve birkaç saat sonra onu da öldürdüler. Ulusal Meclis'in

Başkanı Geçici Başkan olarak görevi aldı ve başkanlık seçimleri ilan etti. İki öldürme olayı da doğru bir biçimde soruşturulmadı.

Haziran ayında başkanlık seçimlerinden önce askerler bir başkanlık adayı da dahil eski başkan Vieira'ya yakın politikacıları öldürdüler. Keyfi olarak bazı parlamentoları ve eski bakanları gözaltına aldılar ve dövdüler. Birçok başka politikacı ülkeden kaçtı veya saklandı.

Haziran seçimleri korku ve sansür ortamında yapıldı. İktidardaki Gine'nin ve Cape Verde'nin Bağımsızlığı için Afrika Partisi (PAIGC) adayı Malam Bacai Sanhá Temmuz ayında yapılan ikinci turdan sonra seçimleri kazandı. Eylülde göreve başladı.

Ağustos ayında Gine Bissau Kadınlara karşı Her türlü Ayrımcılığı Önleme Sözleşmesi Seçmeli Protokolü'nü kabul etti ve Eylül'de Uluslararası Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Sözleşmesi Seçmeli Protokolü'nü imzaladı.

Yasadışı öldürmeler

Mart ve Haziran aylarında askerler önemli politik ve askeri kişileri cezasızlık ortamında yasadışı bir biçimde öldürdü. Yeni Başkan'ın sözlerine rağmen bu öldürme olaylarının hiçbirinde soruşturma yapılmadı.

■ 4 Haziran tarihinde eski bir Savunma bakanı olan Hélder Proença şoförü ve koruması ile birlikte başkent Bissau'nun 40 km uzağında askerlerin kurduğu bir pusuda öldürüldü. Silahlı kuvvetler bir kompo planlamak ve hükümeti devirmek ve Başbakanı ve Silahlı Kuvvetlerin Genel Kurmay Başkanı Vekilini öldürmeye teşebbüs etmekle suçlandılar. İki saat sonra eski Bölgesel Yönetim Bakanı ve başkanlık adayı Baciro Dabó evine giren 13 asker tarafından vurularak öldürüldü.

Keyfi gözaltılar ve tutuklamalar

Askerler hükümete karşı kompo kurmakla suçladıkları sivilleri ve askerleri keyfi olarak tutukladılar. Tutuklamalar bir yetkilendirme ile yapılmadı. Tutuklular askeri bölgelerde bir suçlama ya da mahkeme olmadan yasal süre olan 48 saati aşarak haftalarca hatta aylarca tutuldu. Genel Kurmay Başkanı'nı öldürmekle suçlanarak Mart ayında tutuklanan beş asker tutukluluklarını yasalılaştırmak için sulh ceza mahkemesine aylarca çıkarılmadılar. Sene sonunda henüz yargılanmaya başlamamışlardı.

Haziran ayında tutuklanan politikacılar yaklaşık iki ay sonra bir suçlama veya mahkeme olmaksızın serbest bırakıldılar. Serbest bırakılanlar arasında 5 Haziran tarihinde evinden bir izin olmaksızın tutuklanan eski

Başbakanlardan Faustino Fadut Imbali'de vardı. Tutuklandığı sırada dövüldü ve Silahlı Kuvvetler Karargahına götürüldü ve orada gene dövüldü.

İşkence ve diğer kötü muameleler

Gine Bissau İnsan Hakları Birliği'ne (LGDH) göre, Mart ve Haziran aylarında General Tagme na Waie'yi öldürmekten tutuklanan beş asker de dahil tutuklananların çoğu askeri gözetim altında işkenceye uğradı. Ayrıca silahlı kuvvetleri eleştiren insanlar tutukluysen işkenceye veya kötü muameleye uğradı. Bu olaylara karşı hiçbir soruşturma açılmadı ve sorumluları adalete getirilmedi.

■ Avukat Pedro Infanda 23 Mart tarihinde yaptığı basın toplantısında müvekkillerinden birisinin Silahlı Kuvvetler Genelkurmay Başkan Vekili'nin göreve uygun olmadığına inandığını söylemesinden birkaç saat sonra askerler tarafından keyfi olarak gözaltına alındı. Pedro Infanda Bissau'daki Amura cezaevine getirildi ve tutukluluğunun ilk dört tarihinde işkence gördü. Bir tahta sopa ve diğer şeylerle dövüldü ve sırtında hastanede yoğun bakıma alınmak zorunda kaldığı ciddi yaralar oluştu.

■ 1 Nisan tarihinde saat sabah birde dört asker Sayıştay Başkanı Francisco José Fadul'un evine girdiler ve silahlarının dipçığı ile dövdüler, kafasında ve bir kolunda kesikler oluştu. Hastanede yoğun bakıma alındı. Karısı da dövüldü ama ciddi bir biçimde yaralanmadı. Saldırıdan iki gün önce Francisco José Fadul açık bir biçimde silahlı kuvvetlerin davranışlarını eleştirdi ve hükümeti orduyu yozlaşmadan ve Başkan Vieira'yi ve General Tagme na Waie'yi öldürmekten sorumlu tutmaya çağırdı.

Fiziksel bütünlüğe yönelik tehditler

LGDH üyeleri orduyu eleştirdikleri için ölüm tehditleri aldılar. Bu tehditleri yapmaktan dolayı kimse kovuşturulmadı.

■ Ağustos ayında o zamanki Baş Savcı kendisini evinden başka bir yerde uyumaya zorlayan ölüm tehditleri aldığını söyledi.

Uluslararası Af Örgütü raporları

■ Gine-Bissau: Başkanlık seçimlerine giderken insan hakları ihlalleri (Index: AFR 30/003/2009)

■ Gine -Bissau: Uluslararası seçim gözlemcilerine brifing (AFR 30/005/2009)

■ Gine -Bissau: BM Evrensel Periyodik Değerlendirme'ye Sunum (AFR 30/007/2009)

GUATEMALA

GUATEMALA CUMHURİYETİ

Devlet ve hükümet başkanı:	Álvaro Colom Caballeros
Ölüm cezası:	sürdürülüyor
Nüfus:	14 milyon
Ortalama yaşam süresi:	70.1 yıl
5 yaş altı ölüm oranı (e/k):	binde 45/34
Yetişkin okur yazarlık oranı:	yüzde 73.2

Silahlı iç çatışmalar (1960-1996) döneminde işlenen kapsamlı insanlık suçlarının sorumlularının büyük çoğunluğu hesap verme durumuna getirilmedi. Kadınlara dönük şiddet ve kadınların başvuracakları kurumların eksikliği ciddi bir sorun olarak sürdü. Bir kısım insan hakları savunucuları saldırıya uğradı ve tehdit edildi.

Arka plan

Mayıs ayında avukat Rodrigo Rosenberg öldürüldü. Öldürülmesi halinde Başkan Álvaro Colom'un ve hükümetinin sorumlu olduğunu anlatan bir video kaydı yaptı; öldürüldükten sonra video açıkça gösterildi. Öldürme olayı ve video hükümete ve hükümet yanlısı karşı gösterilere karşı ulusal ölçekte protestoları başlattı. BM'nin desteklediği Guatemala'da Cezasızlığa Karşı Uluslararası Komisyon (Comisión Internacional Contra la Impunidad en Guatemala, CICIG) olayı soruşturdu ve görevde olan ve eski polis memurlarının da aralarında olduğu dokuz kişiyi cinayeti gerçekleştirdikleri iddiası ile tutuklanmalarını sağladı. Aralık ayında iki kişi daha tutuklandı.

Ekim ayında BM Genel Kurulu CICIG'i destekleyen ve BM'yi ve Guatemala hükümetini CICIG'i ceza soruşturmalarının ve dava süreçlerinin geliştirilmesi ve kamu güvenliğine ilişkin yasalain uygulanması konularındaki çalışmalarına yardımcı olmaya çağıran bir karar aldı.

Cezasızlık

İç çatışma yıllarında işlenen ağır ve yaygın insan hakları ihlallerini araştıran BM'nin desteklediği *Sessizlik Hafızası* raporunun yayınlanmasından on yıl sonra, bu ihallerden sorumlu olanların çok azı adalete teslim edildi.

Şubat ayında Anayasa Mahkemesi Savunma Bakanlığı'na iç çatışma yıllarında Yerli Halklara karşı

soykırımı, insanlığa karşı suçlar ve savaş suçlarından yargılanan bir çok eski yüksek rütbeli subayın davası ile ilişkili dosyaları vermesini istedi. İtham edildikleri suçlar arasında Baja Verapaz bölgesinde Plan de Sánchez'de 1982 yılında 250 kadın, çocuk ve erkeğin katledilmesi de vardı. Savunma Bakanlığı bazı dosyaların kaybolduğunu söyleyerek istenen bütün dosyaları vermedi. Bakanlık yaklaşık iki yıldır süren dosyaları açığa çıkarma yasal mücadelesi sürecinde kaybolan dosyalar sorunundan hiç bahsetmedi. Sene sonunda dosyalar henüz verilmemişti ve Mahkeme'nin kararına karşı yasal karşı koyuş devam ediyordu.

Ağustos ayında, silahlı çatışmalar sırasında ordunun destek gücü olan Sivil Savunma Devriyeleri'nin eski bir üyesi Chimaltenango bölgesinde, Choatalúm kentinde 1982 ve 1984 yıllarında altı kişinin zorla kaybedilmesi olayından suçlu bulundu ve 125 yıl hapis cezasına mahkum edildi. Aralık ayında Sivil Savunma Devriyeleri'nin eski üç üyesi ve bir emekli albay 1981 yılında Chimaltenango bölgesinde, El Jute köyünde sekiz kişinin zorla kaybedilmesinden dolayı 50'şer yıl hapis cezasına mahkum edildiler.

Polis ve güvenlik güçleri

BM ani veya keyfi yargısız infazlar Özel Raportörü Mayıs ayında çete mensuplarının veya suçlu şüphelilerin infaz edilmeye devam edildiğini söyledi. Özel Raportör yerel örgütlerin polisin doğrudan veya dolaylı olarak bu öldürme olaylarına karıştığına dair kanıtlar bulduklarını da belirtti. Ayrıca, soygun zanlılarının linç edilmesinin sürdüğünü ve yetkililerin bu tür öldürmelere karşı önlemler almadığına da dikkat çekti.

Kadın ve kız çocuklarına yönelik şiddet

Şubat ayında BM Kadınlara Yönelik Şiddetin Ortadan Kaldırılması Komitesi hükümetin kadınlara yönelik şiddeti durdurmak için daha fazla çaba sarf etmesini, yüksek düzeydeki yoksulluğu ve sosyal dışlanmışlığı önlemesini ve kadınların emek pazarında ki dezavantajlı durumunu ele almasını istedi.

Mart ayında Kongre cinsel şiddete ve istismara ve insan ticaretine karşı mücadele etmek için bir yasa kabul etti. Hükümet rakamlarına göre 717 kadın 2009 yılında öldürüldü, bu geçen seneye göre daha fazlaydı. Öldürülenlerin birçoğuna tecavüz edilmiş ve vücutları parçalanmıştı.

İnsan hakları savunucuları

Yerel insan hakları örgütleri insan hakları savunucularına karşı saldırıları rapor etti. Sorumluların çoğu hesap vermedi.

■ Eylül ayında yerel bir öğretmen ve toplum önderi olan Adolfo Ich Chamán Izabal bölgesinde El Estor'da uzun süredir bir nikel madencilik şirketi ile süren toprak ihtilafı bağlamında öldürüldü. Tanıklar topluluğun zorla tahliyesi sırasında şirketin korumalarının saldırısına uğradığını ve öldürüldüğünü söylüyorlardı. Şirket, bir zorla tahliyenin veya tehdidin yapıldığını ve öldürme olayına korumaların karıştığını inkar etti.

■ Nisan ayında Edgar Neftaly Aldana Valencia tehdit edildi ve Petén bölgesinde San Benito'daki evine ateş açıldı. Tehditler yakındaki hastanede sendikal faaliyetlere katıldığı ve yolsuzlukların ve tıbbi ihmallerin ortaya çıkmasına yardımcı olduğu için yapıldığını açıkça belirtti.

Sene sonunda bu olaylara ilişkin hiçbir soruşturma yapılmamıştı.

Ölüm cezası

2009 yılında yeni ölüm cezası verilmedi ve hiç kimsenin ölüm cezası infaz edilmedi. Sene sonunda 15 kişi ölüm cezalarının infazını beklemeye devam etti.

Uluslararası Af Örgütü raporu

■ Guatemala'da öldürme olaylarında polisin varlığı (AMR 34/010/2009)

GUYANA

GUYANA CUMHURİYETİ

Devlet ve hükümet başkanı:

Bharrat Jagdeo

Ölüm cezası:

sürdürülüyor

Nüfus:

0.8 milyon

Ortalama yaşam süresi beklentisi:

66.5 yıl

5 yaş altı ölüm oranı (e/k):

binde 66/47

Yetişkin okur yazarlık oranı:

yüzde 99

Güvenlik güçleri hakkında yasadışı öldürmeler ve kötü muameleyi içeren insan hakları ihlalleri iddiaları vardı. Üç kişi ölüm cezasına mahkum oldu; hiçbir ölüm cezası infazı olmadı.

Arka plan

Ekim ayında Guyana vatandaşı Roger Khan ABD'de uyuşturucu kaçakçılığı suçundan 30 yıl hapis cezasına mahkum edildi. Mahkumiyetinin ardından Guyana hükümeti Roger Khan'ın üyeleri eski ve hala görevde olan polis memurlarının olduğu ve iddialara göre 2002 yılı ile 2006 yılları arasında 200'den fazla insana işkence yapılması, zorla kaçırılması veya öldürülmesinden sorumlu olan "ölüm mangası"nda yer alması ile ilgili soruşturma başlattığını açıkladı.

Kasım ayında bir muhalefet partileri koalisyonu 1993 yılından beri güvenlik güçleri ve eski ölüm mangaları tarafından işlenen çözümlenmeyen yasadışı öldürmeler dosyası yayınladı ve bir uluslararası soruşturma talep etti.

İşkence ve diğer kötü muameleler

Güvenlik güçlerinin işkence ve diğer kötü muameleler yaptığı iddia edildi.

■ Ekim ayında bir öldürme olayı ile bağlantılı olarak gözaltına alınan üç kişiye Leonora polis karakolunda işkence ve kötü muamele yapıldı, 15 yaşında bir erkek çocuk kötü bir biçimde dövüldü ve itiraf tutanağını imzalamayı reddedince cinsel organları ateşe verildi. Dört gün sonra suçlanmadan serbest bırakıldı ve hastaneye yatırıldı. Bir gün önce, 26 Ekim tarihinde, Deonaradine Rafik'de kötü bir biçimde dövüldü ve bir itirafname zorla imzalatıldı. 30 Ekim tarihinde cinayetle suçlandı ve 3 Aralık tarihinde suçlamalar geri çekilip serbest bırakılıncaya kadar tutuklu kaldı. Nouravie Wilfred, 3 Aralık tarihinde serbest bırakılmadan önce yedi gün tecrit gözaltında kaldı ve kötü muameleyle uğradı. Sene sonunda 3 polis memuru yasadışı yaralama suçundan mahkemeye çıkmayı bekliyordu.

Kadın ve kız çocuklarına yönelik şiddet

Yürürlükteki cinsiyet ayrımı yapan yasayı değiştiren bir Cinsel Suçlar Yasa Önerisi Temmuz ayında müzakereye sunuldu, sene sonunda Ulusal Meclis'te bekliyordu.

Lezbiyen, gey, biseksüel, travesti ve transseksüel bireylerin hakları

Arkaik sömürge yasaları insanlara cinsellikleri nedeniyle ayrımcılık yapmaya devam etti.

Şubat ayında yedi kişi erkekler ve kadınlar için diğer cinsin kıyafetini giymeyi suç olarak kabul eden Yazılı Adalet (Kusurlar) Yasası'nın bir maddesi gereğince mahkum edildiler.

Sağlık hakkı

Nisan ayında Ulusal HIV/AIDS İşyeri Politikası uygulanmaya başlandı. HIV/AIDS ile yaşayan insanların ayıplanması ve ayrımcılığa uğraması özellikle lezbiyen, gey, biseksüel, travesti ve transseksüel bireyler için başarılı bir tedavi uygulanmasının önünde bir engel olarak sürdü. Kişilik haklarının ihlali ve gizlilik insanların HIV testi veya tedavisi yaptırmaya cesaretlerini kırmaya devam etti.

Ölüm cezası

Üç kişi ölüm cezasına mahkum edildi. Ölüm cezası infazı olmadı. Sene sonunda 41 kişi ölüm cezalarının infazını bekliyorlardı.

Uluslararası Af Örgütü raporu

■ Guyana: İşkence gören Guyanalı adam yargılanabilir (AMR 35/003/2009)

GÜNEY AFRİKA

GÜNEY AFRİKA CUMHURİYETİ

Hükümet ve devlet başkanı:

Jacob G Zuma

(Mayıs ayında Kgalema Motlanthe yerine geldi)

Ölüm cezası:

Her türlü suç için kaldırılmıştır

Nüfus:

50.1 milyon

Ortalama yaşam süresi:

51.5 yıl

5 yaş altı ölüm oranı (e/k):

Her 1000 çocuktan 79/64

Yetişkin okur yazarlık oranı:

%88

Git gide artan ve polis tarafından uygulanan işkence vakaları ve yargısız infaz olayları bildiriliyor. Göçmenler ve mülteciler hala ayrımcılığa maruz kalıyor ve büyük şiddet olayları sırasında yerlerinden edilme ile karşılaşmaya devam ediyor. Barınma hakkını savunanlar tehdit ediliyor ve saldırıya uğruyorken sorumlular dokunulmazlık koruması altında ceza almıyorlar. Kadınlara karşı yüksek boyutlarda şiddet olayları meydana gelmeye devam ederken yetkililer bu istismanın mağdurlarına gerekli desteği sağlamaktan aciz kalıyor. Yaklaşık 5.7 milyon kişi HIV ile yaşarken, kadınlar oransız olarak etkileneceği devam ediyor.

Arka plan

Nisan'daki seçimler sonucunda Afrika Ulusal Kongresi

(ANC) başkanı Jacob Zuma altında yeni bir hükümet göreve başladı. ANC yüzde [xx] oy alarak dokuz eyaletten sekizini kontrol altına aldı. Bağımsız Seçim Komisyonu yetkilisi bir kişi KwaZulu-Natal şehrinde belgede sahtecilik ve seçim yasasını ihlal suçlarından yargılandı; bu olay 1994'den beri görülen ilk vaka.

Süregelen fakirlik, yükselen işsizlik ve şiddet oranları, kamu sağlık sektöründeki krizle birleşerek yeni hükümet için büyük zorluklar oluşturuyor. ANC içinde ekonomik önlemler karşısında işçi sendikası kongresi ile Komünist Parti birlikteliği gibi siyasi gerginlikler baş gösterdi; sık sık sendikalı işçi grevleri yaşandı. Yozlaşma ve adam kayırma çoğu zaman halkın barınma ve sosyal servislere ulaşmasına engel oldu ve bu olay bazı belediye hükümetlerinin çökmesine ve durumdan etkilenen halkın geniş çapta protesto gösterilerine neden oldu. Bu istikrarsız durum zaten kısıtlı olan ekonomik kaynaklar için rakip olarak görülen diğer ülke vatandaşlarını hedef alan şiddet olaylarının daha da artmasına sebep oldu.

Siyasi gelişmeler yargı idaresinin bağımsızlığını ve bütünlüğünü etkilemeye devam etti. Nisan'da Kamu Davaları Ulusal Direktörü (NDPP) Mokotedi Mpshe davaya haksız müdahale olduğu gerekçesiyle Jacob Zuma'nın rüşvetçilik iddialarını düşürdü.

Ağustos'ta Yargı Servisleri Komisyonu (JSC), yasal bir mahkeme süreci olmadan, Batı Cape Yüksek Mahkemesi Baş Hâkimi John Hlophe'nin, davayı Jacob Zuma aleyhine etkileyecek bir karar hazırlayan iki yargıcı açıkça etkileme girişiminden suçsuz buldu. JSC üyelerinde çok az kişi karara karşı çıktı.

Kasım'da Devlet Başkanı Zuma Menzi Simelane'yi Kamu Davaları Ulusal Direktörü (NDPP) olarak atadı. Kendisinin Ginwala araştırma komisyonu, ifadesinin yanlış ve hukuka bağlı olmadığını bulduktan sonra Kamu Servisi Komisyonu (PSC) tarafından açılan bir disiplin davası bulunmakta. PSC bulguları yıl sonunda hala resmi olarak açıklanmadı.

İşkence ve diğer kötü muameleler

Gözetimdeki ceza suçlularına polis tarafından uygulanan birçok işkence ve diğer kötü muamele vakaları bildirildi. Doğrulanmış vakalar boğma ve elektrik şoku kullanımını içeriyordu. Polis gözetim kurumu olan Bağımsız Şikâyetler Direktörlüğü'nün (ICD) bulgularına göre işkence vakaları arttı. Nisan 2008'den Mart 2009'a kadar 828 bazıları işkenceye varan saldırı vakaları araştırıldı. Birçok vakada şüpheliler daha gözaltı süreçleri resmi olarak

kaydedilmeden sorguya alındılar ve kötü muameleye maruz kaldılar. Güney Afrika İnsan Hakları Komisyonu ve sivil toplum örgütlerinin çabalarına rağmen Güney Afrika İşkence Karşıtı Konvansiyonu Opsiyonel Protokolü'nü hala kabul etmedi.

Cezaevleri Yargı Denetim Kurumu Nisan 2008 ile Mart 2009 tarihleri arasında gardiyanlar tarafından tutuklulara yapılan 2,000'den fazla saldırı şikâyetleri aldı. Ekim ayında cezaevi yetkililerini herhangi bir şiddet kullanımını Denetim Yargıcı'na bildirmelerini öngören yeni İslahevleri Düzeltme Yasası'ndaki bir hüküm yürürlüğe girdi. 19 cezaevindeki "kritik düzeydeki aşırı kalabalık" ile aşırı kalabalık ciddi bir sorun yaratmayı sürdürdü.

■ Sidwel Mkwambi Şubat ayında Bellville Güney Organize Suç Birimi'nin (OCU) gözetimi altındayken hayatını kaybetti. Polis hareket halindeki bir polis arabasından atıldığı iddia etti fakat kurbanın yaraları polisin iddialarını yalanlıyor. Mayıs'ta polis il bakanı, ICD tarafından sürdürülen araştırmaya destek olmalarını emretti. ICD, OCU'nun 14 üyesine yapılan suçlamalar hakkında bir karara varılması için davayı yargı yetkililerine sevk etti.

Yargısız infazlar

Eylül ayında Polisten sorumlu Bakan ve Polis Ulusal Komisyonu polis memurlarına yapılan saldırıların sorumlularına ve silahlı suçlulara karşı en büyük cevabi vermek için yasal ve diğer tüm önlemleri aldıklarını açıkladı.

Haziran'da ICD geçtiğimiz 2 yıl süresince gözaltında ve "polis muamelesi sonucu" ölümlerin yüzde on beş artış gösterdiğini bildirdi. KwaZulu-Natal şehri 175 – 258 ölümlerle vakaların yüzde 47'sini oluşturarak en büyük artış gösterdi.

■ Maphumulo Taksi Derneği sözcüsü Bongani Mkhize 3 Şubat tarihinde gruba ateş açtığı gerekçesiyle Ulusal Müdahale Birimi tarafından vurularak öldürüldü. Bir polis komiserinin cinayet soruşturmasıyla bağlantılı gözükken olay, 3 ay önce Durban Yüksek Mahkemesi'nin polisi Mkhize'nin yasa dışı öldürülmesinden men etmesine rağmen gerçekleşti. Mahkeme Mkhize'nin adının, o yılın Ekim ayında adı yazan herkesin, birçoğu polis tarafından tutuklanıp sorguya çekildikten sonra olmak üzere, öldürüldüğü şüpheli listesinde geçtiğine dair kanıt elde etmişti.

■ [Kimliği belirlenemeyen] kişi 29 Ekim tarihinde Durban'da araba hırsızlığı şüphesiyle polislerden kaçarken vurularak öldürüldü. Görgü tanıkları silah

sesleri duydular ve cesedini bir apartmanın güvenlik çitlerinin üzerinde asılı halde gördüler. Polis bağımsız araştırmacıları engellemeye çalışarak medyaya mağdurun çit üzerindeyken elektrik çarpması sonucu hayatını kaybettiğini söylediler. Fakat yapılan tıbbi araştırma kanıtları omurgasına hızla gelen bir mermi sebebiyle öldüğünü gösteriyor. Elektrik yaralarına dair hiçbir kanıt bulunamadı.

Barınma hakkı – zorla tahliyeler

Eylül ayında toplum bazlı ekonomik ve sosyal haklar hareketi liderleri ve destekçileri, Abahlali baseMjondolo (Abahlali) silahlı kişiler tarafından saldırıya uğramalarının ardından Durban yakınlarındaki Kennedy Road'daki yasadışı yerleşkelerdeki evlerini terk etmek zorunda kaldı. Evleri yıkıldı ve daha fazla şiddet ile tehdit edildiler. Saldırganlar hedeflerini isimleriyle ve etnik kökenleri olan amaMpondo (Xhosa-konuşmacıları) olarak tespit ettiler. Daha sonra, hepsi Xhosa-konuşmacısı olmak üzere 13 Abahlali yandaşı tutuklandı ve 27 Eylül tarihinde gece saldırısı sırasında hayatını kaybeden 2 kişinin ölümüyle suçlandılar. Fakat Abahlali yandaşlarına yapılan saldırılar için bir tutuklanma yapılmadı. Yılsonunda suçlanan 13 kişiden birine yapılan suçlamalar geri çekildi, 7'si kefaletle serbest kalırken 12 kişi hala suçlamalarla karşı karşıya.

Ekim'de Anayasa Mahkemesi KwaZulu-Natal Kenar Mahallelerinin Ortadan Kaldırılması ve Yeniden Ortaya Çıkmasının Önlenmesi yasa 6 (2007) 16.bölümünün Anayasa ile tutarsız ve geçersiz olduğuna karar verdi. Yasaya karşı açılan dava Abahlali tarafından 2008'de yargıya verildi. Kasım ayında verilen karar yasal olmayan konutlarda ve arazi kullanım hakları belirsiz olarak yaşayan binlerce kişiyi etkiledi.

Başarılı dava sonuçlarına rağmen Abahlali'nin toplum bazlı çalışmaları Eylül ayındaki şiddet olayları sonrasında ciddi şekilde engellendi.

Göçmenler ve Mülteciler

Göçmen ve mültecilerin yaşam hakkı ve fiziksel dokunulmazlıklarına yapılan ihlaller, mülkiyetlerine yapılan saldırılar yıl boyunca devam etti. Şiddet olayları, diğer bölgelerdeki daha ciddi vakalar beraberinde De Doorns, Siyathemba/Balfour ve Polokwane gibi yabancı uyruklu toplumların büyük çapta yerlerinden edilmeleriyle sonuçlandı. Somali ve Zimbabwe vatandaşları özellikle hedef alınıyorlar. Polisin olaylar karşısındaki tutumu suç ortaklığı ya da

vurdumduymazlıktan şiddeti açık şekilde önleme çabalarına kadar değişebiliyor. Yılsonuna doğru sivil toplum ve insani örgütlerin, İçişleri Bakanlığı Zenofobi Karşıtı Birimi'nin de çabalarıyla olaylara karşı polisin hızlı tepkisi sağlanmaya başladı.

Devlet Başkanı Zuma, zenofobi ve yabancı uyruklu kişilerin mülklerine zarar verilmesini resmi olarak yaptığı bir açıklamada kınadı. Irkçılık, Irkçı Ayrımcılık, Zenofobi ve Diğer Hoşgörüsüzlükler ile Savaşmak için Ulusal Hareket Planı'nın tasarımı aşamasında bazı ilerlemeler kaydedildi. Özellikle çatışma bölgelerinden gelen bazı yerinden edilmiş mülteciler için ise kalıcı çözümlerin hayata geçirilmesi hala zor. Zorla geri gönderilme olayları yaşanmaya devam etti.

Zimbabve'deki siyasi ve ekonomik kriz Güney Afrika'ya giden göçmen ve sığınmacı sayısında büyük bir artışa yol açtı. Nisan'da hükümet Zimbabve vatandaşları için 90 günlük vizesiz giriş hakkı verileceğini ve ülkedekiler için ise yeni bir göç izni planı yapılacağını duyurdu. İzinler yılsonunda hala uygulanmadı. Sınır şehri Musina'daki kaçak barınaklar aniden kapatıldı; oturan birçok kişi Yohanesburg, özellikle Merkez Metodist Kilisesi'ne (CMC) sığındılar. Yıl sonunda birkaç bin Zimbabveli hükümet insani ihtiyaçlarını karşılayamadığı için hala CMC'de sığınıyorlar.

■ Temmuz'da polis çoğu Zimbabve vatandaşı olan yüzlerce kişiyi CMC yakınlarında "aylak aylak dolaştıkları" için tutukladı. Tıbbi kanıtlar bazı vakalarda tutukluların dövüldüğünü, tekmelendiğini, suratlarına biber spreyi sıkıldığını ve şok tabancasıyla elektriklendiklerini gösteriyor. Bazıları makwerekwere (yabancı) diye çağrılarak sözlü olarak istismar edildi. Tüm 350 tutuklu 3 gün sonra hiçbir suçlama olmadan serbest bırakıldı. Ekim'de CMC ve İnsan Hakları Avukatları Yüksek Mahkeme'de dava açarak tutuklamaların yasaya aykırı olduğunu ve hukuksal olarak yasaklanması gerektiğini savundular. Yılsonunda dava hala devam ediyordu.

Kadına yönelik şiddet

Kadın, genç, çocuk ve engelli kişilerden sorumlu yeni bir bakanlık haberi verildi.

Bu tür vakaları kaydeden yasa taslağının değişmesi dolayısıyla geçtiğimiz senelerle karşılaştırma yapılması zor olmasına rağmen kadına yönelik yüksek oranlarda şiddet vakaları bildirilmeye devam ediyor. 2009 Mart ayında biten yılın polis verilerine göre hem yetişkin hem çocuklara yönelik ve tecavüz de dâhil olmak

üzere cinsel istismar vakalarında yüzde 10.1'lik bir artış görüldü; bunlardan 30,000'den fazlasını 18 yaş ve üstü kadınlar oluşturuyor.

Haziran'da Güney Afrika Tıbbi Araştırma Konseyi'nin yayınladığı bir araştırma anket yapılan erkeklerin 5'te 2'sinin partnerlerine karşı fiziksel şiddete başvurduğunu gösterdi.

Şubat ayında ICD'nin Parlamente'ya sunduğu bir raporda inceledikleri 430 polis merkezinden çoğunun Yerel Şiddet Yasası (DVA) çerçevesindeki zorunluluklarına uymadıklarını bildirdi. Ayrıca Koruma Kararı ihlali vakalarında tutuklama yapma ve şikâyetçileri DVA çerçevesindeki seçenekleri konusunda bilgilendirme eksiklikleri ile şikâyetçileri "koyalama" iddiaları ile polise aleyhine birçok doğrulanmış şikâyette bulunuldu.

Sivil toplum örgütleri ve yardımcı organizasyonlar polis'in cinsel istismar ve aile içi şiddet konularında yetersiz ve çoğu zaman hiçbir eğitim almadığını belirttiler. Yılsonuna kadar yetkililer cinsiyete bağlı şiddet mağdurları için bakım, destek ve adaletle ulaşım sağlaması planlanan 81 merkezden sadece 17'sini kurabildi. Temmuz'da Polisten sorumlu Bakan, aile içi şiddet ve cinsel istismar üzerine yoğunlaşmış birimlerin kapatılmasını bizzat soruşturacağını açıkladı. İncelemeler gösterdi ki 2006 yılında verilen birimleri kapatma kararı servislerin kötüleşmesine ve tutuklama ve mahkûmiyet oranında düşüşe yol açtı.

Kasım ayında Eşitlik Mahkemesi, bir sivil toplum örgütü olan Sonke Cinsiyet Adaleti tarafından açılan nefret içerikli konuşma şikâyeti davasını erteledi. Şikâyet, ANC Gençlik Ligi başkanı aleyhine, tecavüze uğradığını ihbar eden kadınları aşağılayıcı görünen bir basın açıklaması sonrasında yargıya verildi.

Sağlık hakkı – HIV/AIDS ile yaşayan kişiler

UNAİDS verilerine göre yaklaşık 5.7 milyon kişi HIV ile yaşamını sürdürüyor. Temmuz ayına kadar antiretroviral tedavi (ART) gören AIDS hastası sayısı 870,000'e yükseldi, bu rakam tedaviye ihtiyacı olan kişi sayısının sadece yarısı. Eksik hükümet planlaması ve hastanelerdeki çalışan eksiklikleri hastanelerdeki ART ilaçları yetersizliğine ve dolayısıyla yeni hastaların tedavisinin başlamasında aksaklıklara neden oldu. Ekim ayında HIV ilaçları için ayrılan bütçe tertibi artırıldı.

Kadınlar HIV ve AIDS'ten orantısız olarak etkilenmeye ve hastalanmaya devam etti. Haziran'da Güney Afrika İnsan Bilimleri Araştırma Konseyi'nin

ulusal HIV yayılma anketine göre 15 – 19 yaş arası kadınlarda yayılma oranı yüzde 6 ve aynı yaş grubu erkeklerde ise oran iki katyken 25 – 29 yaş aralığındaki kadınlar için oran yüzde 32'ye kadar çıkıyor. Yaşları 20'den 34'e kadar olan Afrikalı kadınlar ülkedeki en yüksek risk grubunu oluşturuyor.

1 Aralık Dünya AIDS Günü'nde hükümet hastalıkla savaşmadaki diğer önlemlere ek olarak gönüllü HIV testi yapmayı arttırmak amacıyla yeni bir hamle yapacaklarını duyurdu.

Uluslararası adalet

Sivil toplum protestolarını takiben hükümet Sudan Devlet Başkanı aleyhine Sirte Libya'da Afrika Birliği Devlet Başkanları ve Hükümet Zirvesi'nde alınan pozisyona rağmen Güney Afrika'ya girmesi halinde uygulanacak olan Uluslararası Ceza Mahkemesi tutuklama kararını uygulayacağını Ağustos ayında açıkladı.

Aralık ayında insan hakları örgütleri Pretoria Yüksek Mahkemesi'ne Zimbabve'de Güney Afrika'ya giden kişilere karşı işlediği iddia edilen insanlık karşıtı suçlarını Güney Afrika yetkililerinin araştırmama kararının yasal olmadığı iddiasıyla mahkeme kararına başvurdu.

Uluslararası Af Örgütü ziyaretleri/ raporları

🗳️ Uluslararası Af Örgütü delegeleri Mart, Temmuz/Ağustos ve Kasım aylarında Güney Afrika'yı ziyaret ettiler.

📄 Güney Afrika'daki insan hakları endişeleri: Güney Afrika hükümetine memorandum gönderildi, Ağustos 2009 (AFR 53/008/2009)

📄 Güney Afrika: Kennedy Road'daki şiddet olaylarını tarafsız soruşturma başlatmadaki başarısızlıkları daha çok insan hakları ihlallerine yol açıyor. (AFR 53/011/2009)

GÜRCİSTAN

GÜRCİSTAN

Devlet başkanı:	Mikheil Saakashvili
Hükümet başkanı:	Nikoloz Gilauri
(Şubat ayında Grigol Mgaloblishvili'nin yerine geçti)	tüm suçlar için kaldırıldı
Ölüm cezası:	4.3 milyon
Nüfus:	71.6 yıl
Ortalama yaşam süresi beklentisi:	binde 39/33
5 yaş altı ölüm oranı (e/k):	

Gürcü, ve Güney Osetyalı güçler tarafından 2008 yılındaki çatışmada işlenen insan hakları ve insani yasalarda ihlalleri ilgili yetkililer tarafından soruşturulmadı. Çatışmanın ardından siviller güvensiz ve taciz olayları ile dolu savaşın yaşandığı bölgedeki mağdur oldular. Çoğu Gürcü yaklaşık 26.000 kişi evlerine dönemiyor. Muhalefet aktivistleri ve gazeteciler tacizden ve polis in aşırı güç kullanmasından mağdur oldular.

Arka plan

Sene kendi kendilerini 2008 yılında bağımsız ilan eden Gürcistan'ın Abhazya ve Güney Osetya bölgelerinde ve çevresindeki güvensiz ortam ve Nisan ve Temmuz aylarında Başkan Mikheil Saakashvili'nin istifasını isteyen büyük ölçekli gösterilerle belirlendi.

Silahlı çatışma

Bağımsız Uluslararası Gürcistan'daki Çatışmada Gerçekleri Bulma Heyeti Eylül ayında bir rapor yayınladığı raporda Gürcistan, Rus ve Güney Osetya güçleri tarafından 2008 yılında insan hakları ve insani yasanın ihlal edildiğini onayladı ve çatışmanın bütün taraflarına savaşın sonuçlarını ele almaları çağrısı yaptı. Sene sonunda 2008 savaşı ve hemen sonrasında işlenen insan hakları ve uluslararası insani yasanın ihlal edilmesine ilişkin tam bir soruşturma hiçbir taraf tarafından açılmamıştı. Genel bir sorumluluk üstlenmeme durumu sürüyordu ve sorumlu olanların herhangi birini adaletin önüne getirmek için hiçbir çaba yoktu.

Savaş bölgesindeki güvenlik durumu gerginliğini korudu. Uluslararası inceleme ve gözlemleme kapasitesi Gürcistan için OSCE komisyonu ve BM Gürcistan Gözlemleme Komisyonu'nun görevleri bitince açık bir biçimde Haziran ayında azaldı. Geride kalan tek uluslararası gözlemleme komisyonu olan AB

Gözlemleme Komisyonu'nun fiili olarak Abhazya ve Güney Osetya yetkilileri tarafından kontrol edilen bölgelere erişmesi engellendi. Gürcistan ile Güney Osetya arasındaki idari sınırı geçtiği için insanların taciz edildiğine ve tutuklandığına dair iddialar vardı.

Ülke içinde yerlerinden edilmiş insanlar

2008 yılı savaşının kasıtlı bir politikası gibi görünen zorla yerlerinden edilmenin sonucunda çoğu Gürcü etnik kökenli 26.000 kişi hala köylerindeki evlerine geri dönemiyordu. Gürcistan'da yerlerinden edilen insanların çoğuna bir çeşit kalacak yer veya tazminat verildi. Ancak geçim kaynaklarını kaybetmiş olmalarından ve iş olanağının olmamasından dolayı sosyal ve ekonomik haklarına ulaşmaları üzerine endişeler sürdü.

Kadına yönelik şiddet

Nisan ayında hükümet 2009-2010 yıllarında aile içi şiddete ilişkin yeni planı onayladı. Temmuz ayında aile içi şiddet mağdurlarını tanımlayan ve var olan hizmetlere ve yardıma ulaşmalarını sağlayan bir ulusal yönlendirme mekanizması kabul edildi. Hükümet korunma evleri için binalar ayırdı ve bu binalarda hazırlıklar yaptı. Ancak, sene sonunda devletin bu aile içi şiddetten korunma evleri hala çalışmaya başlamamıştı.

Toplanma özgürlüğü

Muhalefetin destekçileri Nisan ve Temmuz ayındaki gösterilerde iddiaya göre maskeli bilinmeyen kişilerce taciz ve rahatsız edildi ve dövüldü. İddialara göre bu olaylar olurken polis memurları müdahale etmeden kenarda duruyorlardı. Bu durum yetkililerin göstericileri ve toplanma özgürlüğü hakkını korumadığı konusunda endişeleri arttırdı. Bu olayların bazıları hakkında soruşturmalar başlatılmış olmasına rağmen yetkililer kapsamlı ve yansız bir soruşturma yaparak sorumluları adalet önüne çıkarmadı.

Toplanma özgürlüğünü ve gösteriler yapmayı düzenleyen yasada yapılan düzenlemeler Haziran ayında kabul edildi ve idari hatalara sert cezalar getirildi. İnsan hakları aktivistleri bunun toplanma özgürlüğü hakkını sınırlamak için kullanılabileceğinden endişeleniyorlardı.

Aşırı güç kullanımı

6 Mayıs tarihinde polis memurları iddialara göre Tiflis'te polis genel merkezi önünde ki şiddetli

çatışmalarda umursamaz bir tutumla ateş açarak çok sayıda insanın başından yaralanmasına yol açtı. 15 Haziran tarihinde Tiflis'te polis genel merkezi önünde bir başka olayda polis memurları iddiaya göre barışçı göstericilerinin üzerlerine coplarla saldırıp aşırı güç kullanarak dağıttı. On yedi gösterici hastanede yaralarının tedavisi için ayakta tıbbi yardım alırken, ikisi de ağır yaralarından dolayı hastaneye yattılar. Yaralananlar arasında iddiaya göre polis memurları tarafından dövülen Ombudsman'ın bürosundan bir görevli de vardı. Sene sonunda yetkililer her iki olay için de bağımsız, ve tam bir soruşturma açmadılar.

İfade özgürlüğü

Nisan ve Haziran aylarında gösterilerin haberlerini yapan gazeteciler hem polis hem de göstericiler tarafından taciz edildiler ve şiddetle karşı karşıya kaldılar. Tanıklara göre polis memurları bir kısım gazeteciye bir muhalefet gösterisi dağılırken saldırdı ve görsel-işitsel donanımlarına el koydu. Bazı durumlarda olayın çekimini içeren filmler geri iade edilmedi, başka bazı olaylarda ise teypler kayboldu.

Bu gösterilerden önce ve sonra büyük miktarda muhalefet göstericisi uyuşturucu ve silah taşıma suçlamasıyla tutuklandı. Ombudsman ve insan hakları STK'ları bazı insanları politik görüşlerinden dolayı tutuklandığını ve mahkemelerinin uluslararası adil yargı standardına uymadığı konusundaki endişelerini dile getirdiler.

Uluslararası Af Örgütü ziyaretleri/ raporları

📌 Uluslararası Af Örgütü heyeti Gürcistan'ı Haziran ve Kasım aylarında ziyaret etti.

📌 Savaşın ardından siviller: Gürcü-Rus savaşının üzerinden bir yıl geçti (EUR 04/001/2009)

📌 Güney Kafkaslar: aile içi şiddet konusunda yasaları hızla ortaya çıkar ve uygula (EUR 04/002/2009)

📌 Gürcistan: Polis iddialara göre göstericilere karşı aşırı şiddet kullandı (EUR 56/001/2009)

HAİTİ

HAİTİ CUMHURİYETİ

Devlet başkanı:	René García Préal
Hükümet başkanı:	Jean-Max Bellerive
(Kasım'da Michèle D. Pierre-Louis'in yerine geçti)	
Ölüm cezası:	tüm suçlar için kaldırıldı
Nüfus:	10 milyon
Otalama yaşam süresi beklentisi:	61 yıl
5 yaş altı ölüm oranı(e/k):	binde 90/80
Yetişkin okur yazarlık oranı:	yüzde 62.1

Yoksulluk milyonlarca Haitiliye insan haklarını kullanma olanağı tanımayan yaygınlığını ve derinliğini sürdürüyordu. Kadınlar ve kız çocukları yüksek düzeyde cinsel şiddetle karşı karşıyaldı. Çetelerin uyguladığı adalet ve linç olayları oldukça sık ve bu olayların faileri nadiren adalet önüne çıkarılmaktaydı. Subayların uyguladığı kötü muameleler ve keyfi gözaltılar üzerine iddialar vardı. BM'ye göre, cezaevi koşulları sık sık acımasız ve aşağılayıcı bir cezalandırmaya dönüşüyordu. Çok sayıda insan denizde insan trafikçileri tarafından örgütlenen yolculuklarda ölüyorlardı. Hizmetçi olarak çalıştırılan binlerce çocuk cinsel taciz ve kötü muamele riski ile karşı karşıyaydı.

Arka plan

Temmuz ayında Dünya Bankası ve Uluslararası Para Fonu Haiti'nin ulusal borcunun yaklaşık üçte ikisini oluşturan 1.2 milyar ABD dolarlık borcu sildi. Paris Club'da ayrıca 63 milyon ABD doları borcu sildi.

Nisan ayında Senato'nun üçte birini yenilemek için seçimler yapıldı. Erken seçimler oldukça sakin bir biçimde Haziran ayında yapıldı. Ulusal Meclis bir dizi Anayasal reform başlatma kararı aldı. Ekim ayında Ulusal Meclis Michèle D. Pierre-Louis' güven oyu vermedi. Bir hafta sonra Jean-Max Bellerive Parlamento tarafından yeni Başbakan olarak onaylandı.

Başkan'ın Yüksek Mahkeme'ye ve Adalet Yüksek Konseyi'ne bir Başkan atayamaması adalet sistemi için acil reformlara gerek olduğunu gösterdi. Polis reformu polis memurlarının derecelendirilmesi ve belgelenmesi işlemi bitmediği için tamamlanmadı.

BM Haiti İstikrar Misyonu'nun görevi bir yıl daha uzatıldı.

Sağlık hakkı

Yoksulluk yaygın ve 2008 yılının büyük yıkımlar yaratan kasırga döneminin zararlarının karşılanması çok yavaş ilerledi. UNDP'ye göre Haitililerin yüzde 56'dan fazlası günde 1 ABD dolarından daha az gelirle yaşıyordu. 2008 yılı Eylül ayına göre gıda maddesi tedariki daha iyi olmasına rağmen Gıda Güvenliği Ulusal Koordinasyonu 1.9 milyon insanın gıda güvenliğinden etkilendiğini tahmin etti. Milyonlarca insan temiz suya ulaşamıyor ve bu ağır sağlık sorunlarına neden oldu. Kirli su çocuk ölümlerinin ve çocuk hastalıklarının başlıca nedeniydi.

Çocuk hakları

Çocuk mahkemelerinin sayısı yetersizdi. 2009 yılında sadece iki tanesi, Port-au-Prince ve Cap Haitian'dakiler çalışıyordu. Çocuklar büyüklerin cezaevlerinde tutuluyor ve her zaman çocukların yargılama sırasındaki mahremiyetine saygı göstermeyen sıradan mahkemelerde yargılanıyorlardı. Haiti içinde ve Dominik Cumhuriyetine çocuk kaçırma ticareti insan hakları örgütlerine göre azalmadan sürdü. UNICEF Haziran ayında Haiti'ye yaptığı ziyarette 175.000 çocuğun "köleliğin modern biçimi" olarak tanımlanan ev hizmetçiliğinde istihdam edildiğini tahmin etti.

Polis ve adalet sistemi

Polisin şüphelilere kötü muamele yaptığına dair birçok iddia vardı. Şüpheli suçluların özellikle devletin ve polisin olmadığı bölgelerde çeteler tarafından linç edildiğine dair çok sayıda iddia vardı. Sorumlular nadiren adalet önüne çıkarıldı. BM misyonuna göre yerel yönetimler yerel çetelerin keyfi tutuklamalarına ve öldürmelerine yol açarak bu gruplarla işbirliği yaptılar ve yasadışı bir biçimde polisin ve adaletin görevlerini yerine getirdiler.

Yerel insan hakları gruplarına göre Haiti'nin cezaevi nüfusu, kapasitesinden 5.5 defa daha fazlaydı. Ulusal Cezaevi gibi bazılarında aşırı kalabalık acımasız, insanlık dışı ve aşağılayıcı muameleyle yol açıyordu. Yargılama başlamadan önceki uzun tutukluluk dönemi adli suçlular için standart oluşturmaya devam ediyor ve çok sayıda insan yasalarda tarif edilmemiş suçlardan dolayı hapsediliyordu. 2009 yılının Ekim ayında 8.833 tutuklunun yüzde 20'den daha azı yargılandı ve mahkum edildi.

■ Lavalas politik partisinin bir aktivisti olan Ronald Dauphin 2004 yılı Şubat ayında gerçekleşen bir seri

cinayete ilişkisi olduğu iddiası ile dört senedir Saint Marc kentinde yargılanmadan tutukluymdu. Yetkililer avukatının dört defa yazdığı müvekkiline ne olduğunu soran habeas corpus'a yanıt vermediler. 2007 yılında temyiz mahkemesi önceki soruşturmanın "büyük prosedür hataları" yapılarak bozulduğunu ve bu nedenle yeni bir soruşturmanın başlaması gerektiği talimatını verdi ancak sene sonunda hiçbir önemli ilerleme olmadı.

Kadın ve kız çocuklarına yönelik şiddet

Kadınlara ve kız çocuklarına yönelik şiddet yaygın bir şekilde devam etti. Bir Haiti kadın örgütünün raporuna göre senenin ilk altı ayında gerçekleşen 136 tecavüz olayının yarısından çoğu çocuklara yönelikti. Kadınlara yönelik şiddete karşı yeterli yapılar ve kaynaklar ve virüse karşı ilaçlar da dahil olmak üzere koruyucu ilaçlar büyük kentler dışında yoktu.

Ocak ayında BM Kadınlara yönelik Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılması Komitesi 1981 yılında Haiti'nin imzaladığı Kadınlara yönelik Her Türlü Şiddetin Ortadan Kaldırılması Konvansiyonu'nu imzalamasından bu yana hazırlanan ilk raporunu gözden geçirdi. Şubat ayında Komite Haiti'den kadınlara yönelik şiddete karşı özel yasalar çıkarmasını istedi. Sene sonunda, aile içi şiddete yönelik özel yasa parlamentoda henüz onaylanmamıştı.

■ Mart ayında, La Gonave Adası'nda 16 yaşında bir kız çocuğuna 5 erkek tecavüz etti. Olayın faileri yerel polis tarafından gözaltına alındı ama iddialara göre daha sonra polise para vererek serbest kaldı.

Göçmenlerin hakları

Birçok göçmen Haiti'yi terk etmek ve yoksulluktan kaçmak isterken öldü. İnsan tüccarları tam bir cezasızlık ortamında binlerce insanı riske sokarak çalıştılar. Sene sonunda insan ticaretini suç kapsamına alan yasal düzenleme yapılmadı.

■ Temmuz ayında, 200 Haitiliyi taşıyan tahta bir yelkenli Turks and Caicos Adaları'nda alabora oldu. 16 Haitili öldü ve 67'si kayboldu. Bunların ölmüş olmalarından korkuluyordu. Kazadan kurtulanlar Haiti Polisi tarafından kuzey Haiti'de Cap-Haitian'da teknenin yolunun kesildiğini ama iddiaya göre polise verilen 800 ABD dolarından sonra teknenin kaptanına yola devam izni verildiğini söylüyorlardı.

Geçmiş ihlallere yönelik cezasızlık

Geçmiş yıllarda insan hakları ihlallerinden sorumlu olanlar adaleten kaçmaya devam etti.

Ekim ayında adli yetkililer 200 yılının Nisan ayında öldürülen gazeteci Jean-Léopold Dominique ve koruması Jean-Claude Louissaint için yeni bir sulh mahkemesi hakimi tayin etti. Daha önce 5 sulh mahkemesi hakimi olayı inceledikleri için olayın failleri tarafından tehdit edildi.

Uluslararası Af Örgütü raporları

- Haiti'de yargısız tutukluluk: Temyiz olayı- Ronald Dauphin'i serbest bırakın (AMR 36/003/2009)
- Yoksulluğu ve tacizi yenmek: Haiti'de kız çocuklarını ev hizmetçiliğinde koruma (AMR 36/004/2009)
- Haiti: BM Evrensel Periyodik Değerlendirmeye Sunum (AMR 36/005/2009)

HIRVATİSTAN

HIRVATİSTAN CUMHURİYETİ

Devlet başkanı:

Stjepan Mesić

Hükümet başkanı:

Jadranka Kosor

(Temmuz ayında Ivo Sanader'in yerine geçti)

Ölüm cezası:

tüm suçlar için kaldırıldı

Nüfus:

4.4 milyon

Ortalama yaşam süresi beklentisi:

76 yıl

5 yaş altı ölüm oranı (e/k):

binde 8/7

Yetişkin okur yazarlık oranı:

yüzde 98.7

Hırvatistan ordusu unsurları ve polis tarafından Hırvatistan Sırplarına ve azınlıklara karşı 1991-1995 savaşında işlenen savaş suçları iddialarına karşı yürüyen soruşturmada çok az ilerleme oldu. Eski Yugoslavya için Uluslararası Ceza Mahkemesi ile 1995 yılındaki Fırtına Operasyonu'na ilişkin askeri belgelerin verilmesi konusunda işbirliği gene yapılmadı. Gazetecilere saldırıların çözülmeden kaldı. Roma ve Hırvatistan Sırplarının ekonomik, sosyal ve diğer konularda haklarına ulaşabilmelerine yönelik ayrımcılık sürdü.

Arka plan

AB ile üyelik görüşmeleri Eylül ayında yeniden başladı. 2008 yılının Aralık ayında Slovenya ile olan

bir hudut sorunundan ve Mahkeme ile işbirliği yapılmamasından dolayı kesilmişti. Mahkeme'nin Başsavcısının olumsuz raporunun sonucu olarak bazı AB üye devletleri görüşmelerin adalet ve insan hakları faslının yeniden açılmasına karşı çıktılar.

Uluslararası adalet – savaş suçları

Hem BM İnsan Hakları Komitesi (HRC) hem de Mahkeme'nin Başsavcısı Hırvatistan'ın Mahkemeye üç Hırvat generali, Ante Gotovina, Ivan Čermak ve Mladen Markač'ın Lahey'de yargılandığı 1995 yılındaki Fırtına Operasyonu'na ilişkin bütün önemli askeri dokümanları vermeme tutumunu sürdürdüğünü rapor ettiler.

Hükümet temsilcilerinin yetkililerin Mahkeme ile işbirliğine hazır olduklarını açıklamalarına rağmen kalan askeri dokümanların aranması sonuçsuz kalmaya devam etti.

Başka şeylerin yazı sıra 1995 yılında Zagreb'i bombalamasına ilişkin iddialardan dolayı da yargılanan Momčilo Perišić'in davası Mahkeme'nin Yargı Komisyonu'nda devam etti.

Jovica Stanišić ve Franko Simatović'in 2008 yılında kesilen davaları Haziran ayında kaldığı yerden devam etti. Başka şeylerin yanı sıra 1991-1995 yılları arasındaki savaşında Hırvatistan'ın Sırpların kontrol ettikleri bölgelerde Sırp olmayanlara karşı ırkçı ve dini zulüm, cinayet, sınır dışı etme ve insani olmayan muameleden dolayı suçlandılar.

Adalet sistemi – savaş suçları

Yetkililer Hırvatistan ordusu unsurları ve polis tarafından Hırvatistan Sırplarına ve azınlıklara karşı 1991-1995 yılları arasındaki savaşta işlenen savaş suçları iddialarını soruşturmadı. Bu olaylarla ilgilenmek için politik bir irade eksikliği bir temel engel olarak sürdü. Jutarnji List adlı gazetede yayınlanan bir raporda Hırvat Sırplarına dönük olayların orantısız sayısı yansıtıldı, Adalet Bakanı Eylül ayında Hırvat yargısı tarafından soruşturulan vakaların yüzde 2'sinin etnik Hırvatlara geri kalan yüzde 98'inin Hırvatistan Sırplarına ve diğer azınlıklara ait olduğunu söyledi. Bakan'ın kişisel görüşüne Hırvatistan Sırpları daha fazla suç işledikleri için bu anlaşılabilir bir durumdur.

Hükümetin savaş suçluları sorunu için hazırladığı önlemler uygulanmamaya devam ediyordu. 2009 yılında sadece tek bir olay Zagreb, Osijek, Rijeka ve Split'de kurulan bölgesel özel savaş mahkemelerinden birisinde soruşturulmaya başlandı. Bu mahkemeler

2003 yılında savaş suçları olaylarının toplumun dışında görülmesi için kuruldu, amacı tanıklar üzerinde baskı yapılmasını engelleyeceği ve önyargıları azaltacağı farz ediliyordu.

■ Mayıs ayında Branimir Glavaš ve diğer beş kişi Zagreb Bölgesel Mahkemesi tarafından mahkum edildi.

Branimir Glavaš 1991 yılında kendisine bağlı olanların sivilleri tutuklamasını, kötü muamele yapmasını ve öldürmesini önlemekten ve bazı suçlara yerel askeri lider olarak doğrudan kişisel olarak katılmaktan 10 yıl hapis cezasına mahkum edildi. Diğer beş kişi 1991 yılında Hırvatistan Sırplarını Osijek’de yasadışı gözaltına alma, işkence ve öldürmeden suçlu bulundular ve beş ve sekiz yıl hapis cezasına mahkum edildiler.

Yargılamadan kısa süre sonra Bosna pasaportu olan Branimir Glavaš Bosna Hersek’e kaçtı ve orada kaldı. Hırvat otoriteler geri getirilmesini iki ülke arasında geri gönderme antlaşması olmadığı için sağlayamadılar.

■ Kasım ayında Yüksek Mahkeme’de iki Hırvatistan ordu generali, Mirko Norac ve Rahim Ademi hakkındaki karara karşı temyiz davası başladı. 2008 yılında Zagreb Bölge mahkemesi Rahim Ademi’yi bütün suçlardan beraat ettirdi ama Mirko Norac bazı suçlardan suçlu bulundu ve yedi yıl hapis cezasına mahkum edildi. Her ikisi de Hırvatistanlı Sırp sivillerine ve savaş mahkumlarına karşı 1993 yılındaki operasyonlarda öldürme, insani olmayan muamele, yağma, nedensiz mülkleri yıkma gibi suçlarla birlikte savaş suçlarından suçlandılar.

Savaş suçlarını kovuşturma eylem planı yargıdaki önyargıları çözmeyi başaramadı. Eylem planı öncelikli vakaların yerel savcılıklarla seçileceğini tasavvur etti. Bu planın sonucunda, savaşın başında yaklaşık 100 Hırvatistanlı Sırp’ın öldürüldüğü veya kaybolduğu Sisak bölgesinde Hırvatistan Sırplarının kurbanları oluşturduğu hiçbir olay öncelikli olarak seçilmedi, öncelikli olarak seçilen yedi olayda da kurbanlar etnik Hırvatlardı. Bu sadece etnik önyargıyı arttırdı ve Hırvat Ordusu ve polis gücü tarafından işlenen suçlar için cezasızlık ortamını derinleştirdi.

Mart ayında BM İrk Ayrımcılığının Önlenmesi Komitesi (CERD) savaş suçları olaylarının kovuşturulması üzerine olan raporlardaki etnik ayrımcılık konusunda endişelerini belirtti ve Hırvatistan’ın bütün savaş suçlarını kurbanların ve suçu işleyenlerin etnik kökenlerine bakmadan etkili bir biçimde kovuşturmasını talep etti.

Ekim ayında HRC birçok savaş suçunun

çözümlemeden durması ve seçilen olayların orantısız bir biçimde Hırvatistan Sırplarına karşı olmasını da belirterek savaş suçları üzerindeki cezasızlık ortamı konusunda endişesini belirtti. Hırvatistan yetkililerine bu ve diğer önerileri uygulamak için bir yıl süre verildi.

Ekim ayında Avrupa Komisyonu’nun Hırvatistan ilerleme raporu da savaş suçları için cezasızlığın özellikle kurbanlar Sırp ve sorumlular Hırvatistan Ordusu olunca bir sorun olarak durduğunu gözlemledi. Rapor birçok suçun hala birden çok faktörün birleşiminden dolayı kovuşturulmadığını belirtti. Bunlar arasında tanıkların taciz edilmesi ve polisin ve savcılarının bu tür olayları soruşturmakta ki isteksizliği de vardı.

İfade özgürlüğü – gazeteciler

Yetkililer gazetecileri savaş suçları ve suç örgütleri üzerine haber yaparlarken saldırılardan ve tehditlerden korumadı. Bu olayların bir kısmının soruşturulmasındaki yavaş işleyen süreç saldırganlar için cezasızlık ortamı yaratıyordu.

Jutarnji List gazetesinden 2008 yılının Haziran ayında Zagreb’de evinin önünde bilinmeyen kişiler tarafından ciddi bir biçimde dövülen Dušan Miljuša yapılan fiziki saldırının soruşturmasında bir ilerleme yok gazeteci ölüm tehditleri almaya devam etti.

■ Ocak ayında gazeteci Željko Peratović’in aleyhine “insanları rahatsız etmesi mümkün haberler yaymak” iddiası ile ceza davası açıldı. Soruşturma İç İşleri Bakanı’nın emri ile başladı, gazeteci 2000 yılında Mahkeme’nin olası tanığı Milan Levar’ın öldürülmesi soruşturmasını engellediği iddia ediliyordu.

■ Mart ayında Jutarnji List gazetesinden Drago Hedl ve bir fotoğrafçı parlamento üyesi Branimir Glavaš’ın (Mayıs ayında, 1991 yılında Osijek’te yerel askeri lider olarak savaş suçları işlediği için mahkum edilmesinden önce) bir açık basın toplantısından zorla çıkarıldılar. Önceki yıllarda Drago Hedl savaş sırasında Osijek’teki savaş suçlarını araştırdığı için ölüm tehditleri de dahil olmak üzere taciz edilmekteydi.

Ekim ayında HRC gazetecilere yapılan tacizler ve saldırılar konusunda endişelerini belirtti. İddia edilen suçların nadiren soruşturulduğunu ve sorumluların nadiren adalet önüne getirildiğini, bunun basın özgürlüğünü zayıflatıldığını gözlemledi. HRC Hırvatistan’ı gazetecilerin taciz edilmesini önleyici tedbirler almaya ve sorumluları adalet önüne getirmeye çağırıyordu.

Ayrımcılık

Romanlar

Romanlar eğitim, iş bulma ve barınma gibi ekonomik ve sosyal haklara ulaşmakta ırk ayrımcılığı ile karşılaşmaya devam etti.

Nisan ayında Strazburg'daki Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin Yüksek Komisyonu Orşuş ve diğerlerinin davasını görüşmeye başladı. Dava Hırvatistan'ın Meğimurje bölgesinde Roman öğrencileri için etnik ayrımcılık iddiaları içeriyordu.

CERD ve HRC Roman öğrenciler için eğitim sistemindeki ırk ayrımcılığı konusunda endişelerini belirttiler.

Hırvatistan Sırları

Hırvatistan yetkilileri çoğu 1991-1995 yılları arasındaki savaşta yerlerinden edilmiş olan Hırvatistan Sırlarının haklarını garanti altına almama tutumunu sürdürdü.

Ekim ayında bir STK olan İnsan Hakları İzleme Hırvatistan Sırlarından geri dönenlerin başkaları tarafından işgal edilmiş olan evlerini sık sık kendi lehlerinde mahkeme kararı olmasına rağmen geri almakta zorluklarla karşılaştığını iddia etti. Geri dönenlerin çoğu yeniden inşa programlarından yararlanamıyor ve iş bulmakta sorunlarla karşılaşılıyorlardı.

Mart ayında CERD, mülkiyet ve kiracılık haklarının geri alınması konusunda çok sayıda çözülmemiş olay olduğu için endişelerini belirtti ve yetkilileri Hırvatistan Sırlarının kalıcı olarak geri dönebilmelerini sağlamak için adil ve şeffaf önlemler almaya çağırdı.

Ekim ayında HRC yetkilileri geri dönmek istemeyen veri geri dönemeyen insanların sayısını tespit etmeye ve nedenlerini öğrenmeye çağırdı.

Sağlık hakkı – Zihinsel sağlık

Ekim ayında HRC Hırvatistan'da çocuklarda dahil zihinsel özürülleri kontrol etmek için sosyal bakım kurumlarında hala devam eden “kafes yataklar” uygulaması konusunda endişesini belirtti. Ülkeyi “kafes yataklar” uygulamasını derhal iptal etmeye ve zihinsel engelliler kurumlarında bir denetleme sistemi kurmaya çağırdı.

Uluslararası Af Örgütü raporu

📄 Hırvatistan Cumhuriyeti konusunda BM İnsan Hakları Komisyonu'na Brifing (EUR 64/001/2009)

HİNDİSTAN

HİNDİSTAN CUMHURİYETİ

Devlet başkanı:	Pratibha Patil
Hükümet başkanı:	Manmohan Singh
Ölüm cezası:	sürdürülüyor
Nüfus:	1,198 milyon
Ortalama yaşam süresi beklentisi:	63.4 yıl
5 yaş altı ölüm oranı (e/k):	binde 77/86
Yetişkin okur yazarlık oranı:	yüzde 66

Keyfi gözaltı ve işkence iddiaları, 2008 Mumbai saldırılarının ardından daha sıkılaştırılan terörle mücadele ve güvenlik mevzuatları ile ilişkilendirildi. Orta Hindistan'daki Maoçu şiddet Batı Bengal'e yayılırken yerel toplulukların hedef alınması sonucunda en az 300 sivil öldürüldü. Bazı eyaletlerde yargısız infazlar olurken, insan hakları savunucuları tehdit edildiler ve keyfi olarak gözaltına alındılar. Yargı süreçleri geçmiş insan hakları ihlalleri, dini azınlıklara karşı şiddet ve şirket ihlallerinin mağdurları için adalet sağlamakta başarısız olmaya devam etti. Bütün Hindistan'da hızlı kalkınma ve maden projeleri yüzünden geçim kaynakları tehdit altında olan ve yoksulluk içinde yaşayan Adivasiler (yerli topluluklar), küçük çiftçiler ve kentliler, topraklarını ve doğal kaynaklarını ele geçirme yönünde hamlelere direnmeye devam etti. En az 50 kişi ölüm cezasına mahkum edildi ancak son beş yılda olduğu gibi hiçbir ölüm cezası infazı yapılmadı.

Arka plan

Hint yetkililerinin 2008 senesindeki Mumbai saldırılarının Pakistan merkezli kişi veya gruplar tarafından yapıldığını yinelemesinin ardından Hindistan ve Pakistan arasındaki barış girişimleri güç kaybetti. Saldırılar üç gün sürdü ve 174 kişinin ölümüne yol açtı. Hint yetkililerin Keşmirli liderlerle görüşmelere yeniden başlamasına rağmen, Hindistan ile Pakistan'ın Keşmir meselesi ile ilgili girişimleri ilerleme kaydedemedi. Hint güvenlik güçleri yayılan Maoçu ayaklanmaya karşı koordinasyon halinde paramiliter ve polis operasyonları başlattı. Her iki tarafın yaptığı insan hakları ihlallerine dair protestolar oldu. Yaklaşık 200 kişi Nisan/Mayıs aylarındaki genel seçimler dolayısıyla ülke çapında yaşanan siyasi şiddet ve çeşitli bombalı saldırılarda hayatını kaybetti.

Ekonomik büyüme kilit kentsel sektörlerle sınırlı

kaldı ve küresel durgunluk eğilimleri, güvenlik endişeleri ve devlet ile silahlı gruplar tarafından yapılan insan hakları ihlalleri nedeniyle zayıfladı. 2005 yılında yapılan hükümet tahminleri Hindistan nüfusunun yaklaşık dörtte birinin yoksulluk sınırının altında yaşadığını gösterdi.

Terörle mücadele ve güvenlik

2008 senesinde Mumbai ve diğer yerlerde yaşanan terörist saldırılar ile ilgili soruşturmalarda çeşitli güvenlik yasalarına dayanılarak pek çok eyalette 30'dan fazla şüpheli herhangi bir suçlama yöneltmeden bir hafta ile iki ay arasında değişen sürelerde gözaltında tutuldu. Şüphelilerin yasadışı olarak öldürüldüğü, işkence gördüğü ve farklı şekillerde kötü muameleye tabi tutulduğu iddiaları ve bu olaylarla ilgili bağımsız soruşturma yürütülmemesi protestolara neden oldu.

■ Yüksek Mahkeme iki genç erkek ve bir polis memurunun 2008 senesinin Eylül ayında Delhi'deki Batla House'da bir silahlı çatışmada öldürülmesi olayı ile ilgili bağımsız soruşturma yapılması yönündeki bir başvuruyu Ekim ayında reddetti. İki gencin 2008 senesinin Eylül ayında Delhi'de gerçekleşen seri bombalı saldırılarla ilgileri olduğu iddia edildi.

Güvenlik güçleri, milis kuvvetler ve Maocular arasındaki şiddet

Orta Hindistan'daki Chhattisgarh eyaletinde yetkililer tarafından yasaklanmış Maocu silahlı gruplar ile polis ve paramiliter güçler arasındaki çatışma aylarca süren siyasi şiddetin ardından diğer eyaletlere de yayıldı. Her iki taraf da sık sık sivilleri hedef aldı, insan kaçırdı, işkence etti ve öldürdü, ceza almadı. Devlet tarafından finanse edildiğine yaygın olarak inanılan Salwa Judum milisleri de bu paramiliter güçler arasında yer alıyordu. 20,000'i kamplarda yaşayan, geri kalanı da komşu eyalet olan Andhra Pradesh'e dağılmış olan toplamda yaklaşık 40,000 Adivasi süren çatışma sebebiyle ülke içinde yerinden edilmiş biçimde yaşamaya devam etti. Devlet güçlerinin ihlallerini açığa çıkaran insan hakları savunucuları yetkili makamlar tarafından taciz edilmeye devam edildi.

Adivasiler ve sözleşmeli işçilerin ekonomik, sosyal ve kültürel hakları için çalışan bir tıp doktoru olan ve Chhattisgarh eyaletindeki Salwa Judum'u eleştiren Binayak Sen, cezaevinde iki yıl geçirdikten sonra Mayıs ayında kefaletle serbest bırakıldı. Maoculara yardım etmekle suçlanmaya devam ediyordu.

■ 17 Eylül tarihinde Chhattisgarh eyaletinin Dantewada bölgesindeki Gachanpalli köyünde polis memurları altı köylüyü vurarak öldürdü ve evlerini yaktı.

■ 1 Ekim tarihinde Dantewada bölgesinde yer alan Gompad köyünde aynı aileden dört kişi de dahil olmak üzere toplam 9 köylü, polis memurları tarafından öldürüldü.

■ Chhattisgarh bölgesindeki çatışmalardan dolayı ülke içinde yerlerinden edilmiş olan Adivasilerin yeniden yerleşimi için çalışan bir sivil toplum kalkınma örgütü olan Vanvasi Chetna Ashram'ın üyesi olan Kopa Kunjam, Aralık ayında, siyasi amaçlı cinayet suçlamasıyla tutuklandı. Yetkili makamlar ashram binasını Mayıs ayında yıkmışlardı.

Çatışma Bengal'in batısında yer alan Lalgarh'a sıçradı. Bazıları geçici kamplarda olmak üzere yaklaşık toplam 8,000 Adivasi ülke içinde yerinden edilmiş olarak orada kalmaya devam etti.

■ Eylül ayında, Batı Bengal makamları 23 Adivasi kadını Lalgarh'da tutukladı ve Maocu olmakla suçladı ancak daha sonra Maocu militanlar tarafından rehlin alınmış bir polis memuruna karşılık olarak 14'ünü serbest bıraktı.

■ Ekim ayında, Maocu militanlar bir istihbarat görevlisini kaçırdı ve parçalanmış haldeki cesedini komşu Jharkhand eyaletinde bir otobana attı.

Yasadışı ödümler

Çeşitli kuzeydoğu eyaletinde, özellikle güvenlik güçleri ve silahlı ayrılıkçı örgütlerin on yıllardır düşük yoğunluklu çatışma yürüttükleri Manipur ve Assam'da yasadışı öldürme iddiaları sürdü. Kuzeydoğu ve Keşmir'de süren protestolara rağmen, yetkililer "1958 tarihli Silahlı Kuvvetler Özel Yetkiler Yasası" nı yürürlükten kaldırmayı reddetti. BM Yasadışı, Ani ve Keyfi İnfazlar Özel Raportörü, Yasa'nın güvenlik güçlerinin yakın tehlike altında olmadıkları durumlarda da öldürmek için ateş etmelerine izin vererek, yasa dışı infazları kolaylaştırdığını belirtti.

■ Mart ayında, Aji adlı bir günlük gazetenin editörü olan Anil Mazumdar, yasaklanmış Assam Birleşik Özgürlük Cephesi ile devlet makamları arasında barış görüşmelerini savunduktan sonra Assam eyaletinin Guwahati şehrinde tetikçiler tarafından vurularak öldürüldü.

■ Mayıs ayında, her ikisi de Imphal'li olan Satish Loitongbam ve Pebam Gunendro Singh, Manipur'da üslenmiş Assam Tüfekleri elemanları olduğundan şüphelenilen şahıslar tarafından gözaltına alındılar.

Gunendro Singh üç gün sonra serbest bırakıldı. Satish Loitongbam ise bilinmeyen bir yere götürülüp, vurularak öldürüldü.

■ Temmuz ayında Manipur polis komandoları Sanjit Chungkham ve hamile bir kadın olan Rabina Devi'yi Imphal'deki Khwairamband Çarşısı'nda vurarak öldürdü. Olayın video görüntüleri Sanjit Chungkham'ın gözaltına alındıktan sonra vurulduğunu gösterdi.

Keyfi tutuklamalar ve gözaltılar

Ağustos/Eylül aylarında Manipur yetkilileri protestolara, 10'dan fazla insan hakları savunucusunun ofislerine baskın yapıp, tutuklayarak cevap verdi. Bunlardan Jiten Yumnam sene sonunda önleyici gözaltı çerçevesinde hapiste kalmaya devam ediyordu. Ayrıca yaklaşık 90 kişinin Manipur eyaletinde önleyici gözaltında tutulduğu iddia edildi.

Şirketlerin yükümlülükleri

Ülke çapındaki marjinalleştirilmiş topluluklar, hükümetin onları şirket ihlallerine karşı korumakta başarısız olmasının sonuçlarına katlandı.

Bhopal

Dünyanın en ağır endüstriyel felaketlerinden biri olan 1984 Bhopal zehirli gaz sızıntısı faciasından 25 yıl sonra yerel topluluklar facianın etkilerinden zarar görmeye ve adalet kampanyalarını yürütmeye devam etti. Devletin tedbirleri ve tazminatlar yetersiz olmaya devam etti. Fabrika alanındaki kirlilik devam ederken, makamlar faciadan kurtulanlara ve ailelerine vaatlerini müteaddit defalar gerçekleştirmedi.

Zorla Tahliyeler

Çeşitli eyaletlerdeki toprak sahibi olmayan çiftçiler ve Adivasilerin de dahil olduğu marjinalleştirilmiş topluluklar, sanayi ve diğer iş projelerine yer sağlanabilmesi için zorla tahliye ile tehdit edildiler. Bazı olaylarda, Adivasiler Hint Anayasası tarafından sadece onlara ait olarak tanımlanan topraklardan zorla tahliye ile tehdit edildiler. Zorunlu halka açık oturumlar, iş veya kalkınma projeleri ile ilgili yeterli bilgi sağlamadı ve hükümet ile iş dünyası yetkilileri bunlardan toplulukları çoğu kez karar alma süreçlerinin dışında tuttu.

■ Orissa eyaletinde yer alan Niyamgiri'deki, Dongria Kondh ve diğer Adivasi toplulukları, yetkili makamların Birleşik Krallık merkezli Vedanta Kaynakları ve Orissa Madencilik Şirketi'ne bağlı bir kuruluşun boksit madeni işletmesine çevre izni vermesinin ardından protestolara tekrar başladılar.

Aşırı güç kullanımı

Çok sayıda eyalette polis marjinalleştirilmiş topluluklardan protestoculara karşı gereksiz veya aşırı güç kullandı. Kırsal toplulukların toprak ve çevresel hakları için kampanya yapan insan hakları savunucuları sık sık polis tarafından gözaltına alındı, korkutuldu veya taciz edildi.

■ Polis , Orissa eyaletindeki Korapur, Narayanpatna bölgesinde Adivasilerin toprak hakları için çalışan Chasi Mulia Adivasi Sangh örgütünün Adivasi liderleri Singanna ve Andrew Nachika'yı Kasım ayında vurarak öldürdü. Bu iki adam polisin Adivasi topluluklarına yönelik zulüm uyguladığı iddialarına dikkat çeken bir protesto gösterisine katıldılar. Polis protesto gösterini bir saldırı olarak niteledi.

■ Ekim ayında, Madhya Pradesh polisi "Narmada'yı Kurtarma Hareketi"nden barışçıl protestoculara karşı gereksiz güç kullandı ve liderlerinden 20 kişiyi tutukladı. Protestocular sulama projeleri nedeniyle yerlerinden edilmiş Adivasi ve diğer topluluklarının eski yerlerine dönebilmeleri için yargı kararlarının uygulanmasını ve istişare talep ediyorlardı.

■ Orissa makamları Ağustos ayında Hindistan Komünist Partisi'nden Abhay Sahoo'yu serbest bıraktı. Sahoo, Güney Kore POSCO çelik fabrikasının kurulmasıyla ortaya çıkan zorla tahliye tehditlerine karşı bir protesto gösterine öncülük etmesinin ardından 20 farklı suçtan 10 ay süreyle hapsedilmişti.

Cezasızlık

Hint hükümeti geçmiş pek çok insan hakları ihlalleri için hesap verebilirlik sağlamayı başaramadı.

1984 katliamı

Dönemin Başbakanı Indira Gandhi 'nin suikaste öldürülmesinin ardından kuzey Hindistan'da (Delhi de dahil) toplam 3,000 Sih'in hedeflenerek katledilmesi ile ilgili şimdiye kadar yirmi kişi hüküm giydi.

■ Kamuoyu baskısı Merkezi Soruşturma Bürosu'nu, destekçilerini Delhi katliamını yapmaya kışkırtmakla suçlanan Kongre Partisi liderleri Jagdish Tytler ve Sajjan Kumar aleyhinde dava açmak zorunda bıraktı. Büro, başlangıçta bu şahısların aleyhlerinde kanıt olmadığını açıklamıştı. Protestocular iktidardaki Kongre Partisi'ni bu iki ismi genel seçim aday listesinden çıkarmak zorunda bıraktı.

İnsan hakları ihlalleri

1984 ile 1994 seneleri arasında Pencap'taki ve 1998 senesi ile 2001 seneleri arasında Assam'daki insan hakları ihlallerinin (zorla kaybedilmeler ve yargısız

infazlar da dahil) faileri adaletten kaçmaya devam etti. 1989 senesinden beri Keşmir'deki silahlı çatışmalarda binlerce insanın zorla kaybedilmesi de dahil geçmiş suçlar için cezasızlık sürdü. Hindistan yönetimindeki Keşmir'deki Uluslararası İnsan Hakları ve Adalet Halk Mahkemesi, Keşmir çatışmasında kaybolduğu iddia edilen 2,900'den fazla kişinin belirsiz mezarlarını belgeleyen bir rapor yayınladı.

Cemaatler arası şiddet

2002 senesinde Gujarat'da Müslüman azınlıklara yapılan saldırıların ve yargısız infazlar da dahil tüm diğer insan hakları ihlallerinin sorumlularının çoğu adalete teslim edilmedi. Mevcut davalarda sene boyunca az ilerleme kaydetti.

■ Bir mahkeme soruşturması Gujaat Polisi'nin Ishrat Jahan'ı ve üç diğerini 16 Haziran 2004 tarihinde öldürülmesini "soğukkanlılıkla işlenmiş bir cinayet" olarak tespit etti. Ancak Gujarat Hükümeti bu karara davaya bakmak için bir özel Soruşturma Ekibi kuran Yüksek Mahkeme'de itiraz etti. Ishrat Jahan'ın ailesinin verdiği bir dilekçe üzerine En Üst Mahkeme Üst Mahkeme davayı görüşürken davayı görüşmedi.

Hindu milliyetçisi örgütlerin yüzlerce destekçisinin şiddet eyleminin ardından çoğu Hıristiyan olan yaklaşık 15,000 kişi 2008 senesinde Orissa'da yerinden edildi. Sene sonunda çoğu hala eve dönememişti. Şiddet eylemiyle ilgili adli soruşturma eksik kaldı ve yetkililer saldırganların çoğuna dava açmadı.

Resmi bir komisyon, muhalif Bharatiya Janata Partisi ile diğer müttefik Hindu milliyetçisi örgütlerin 68 liderini Ayodhya'da bulunan Babri camisini tahrip etmekte suçladı. Şimdiye kadar kimse suçlanmadı. Olaya bağlı olarak gelişen şiddet eylemlerine ve bazı eyaletlerde işlenen katliamlara iştirak edenler için cezasızlık sürdü.

Keşmir'de Haziran ayında gerçekleşen bir protesto gösterisi sırasında polis ve paramiliter birlikler, bir adamı öldürdü, 150 kişiyi de yaraladı. Göstericiler paramiliter birliklerin Shopian'da iki kadının cinsel saldırıya uğraması ve öldürülmeleri ile ilgileri olduğu iddiaları hakkında bağımsız bir soruşturma talep ediyorlardı. Bu esnada cinsel saldırıya dair kanıtların örtbas edilmesine yönelik girişimler olduğu iddiaları vardı. Merkezi Soruşturma Bürosu derhal bir soruşturma açılması taleplerine karşı bir cinsel saldırı olmadığı, kadınların boğulduğu sonucuna vardı.

Ayrımcılık

Dalitler

Dalit topluluklarının üyeleri farklı pek çok eyalette

sağlık, eğitim ve hukuki hizmetlere erişimde ayrımcılığa, saldırılara ve toplumsal boykotlara maruz kalmaya devam etti. Bu tür şiddet ve ayrımcılığın failerini kovuşturmak için yürürlüğe konulan özel yasalar etkisiz kaldı.

■ Ağustos ayında Nalanda ve Jehanabad bölgelerinde dört Dalit, baskın toprak sahibi kastlar gıda ve diğer temel ihtiyaç maddelerine erişimlerini engellediği için açlıktan öldü.

■ Nisan/Mayıs aylarında yapılan genel seçimlerde özellikle Bihar, Gujarat ve Andhra Pradesh eyaletlerinde olmak üzere çeşitli eyaletlerdeki Dalit toplulukları, tehdit ve şiddet ile karşılaştı. 23 Nisan tarihinde Bihar eyaletinde yer alan Madhubani bölgesindeki Dalit topluluklarına ait 74 evin ateşe verilmesiyle 300 kişi evsiz kaldı.

Azınlık grupları

Karnataka'daki milliyetçi Hindu grupları azınlık topluluklarına ait birçok ibadet yerine saldırdı ve kentli kadınları ve aynı dinden olmayan çiftleri hedef aldı.

■ 25 Ocak tarihinde milliyetçi Hindu grubu Sri Rama Sene'den eylemciler Mangalore'daki bir meyhanede 10 kişiye saldırdı.

İşçi hakları

Kırsal kesimde yoksulluk çeken insanların yılda en az 100 gün çalışmasını garanti altına alan mevzuat bazı eyaletlerde ilerleme kaydetti ancak uygulama yerel toplulukların uyanıklığına bağlı kalmaya devam etti. Uygulamayı izleyen insan hakları savunucuları şiddet ve tacizle karşılaştı.

■ 10 Şubat tarihinde Madhya Pradesh polisi Shamim Modi'yi, üyesi olduğu Adivasi İşçi Sendikası'nın iş ve toprak haklarını garanti altına alan yasaların uygulanmasını talep eden barışçıl gösterinin başını çekmesinin ardından asılsız suçlamalarla tutukladı. Serbest bırakılmadan önce cezaevinde 21 gün geçirdi. Temmuz ayında eyalet polisi ve orman dairesi Modi'nin ofisine baskın yaptı ve 11 Adivasiyi keyfi olarak gözaltına aldı. Ölüm tehditleri alan Shamim Modi, taşeron ormancılık şirketlerinin tuttuğu iddia edilen paralı askerler tarafından Mumbai'de gerçekleştirilen bir saldırıda yaralandı.

Lezbiyen, gey, biseksüel, travesti ve transseksüel hakları

Delhi Yüksek Mahkemesi, Temmuz ayında tarihi bir kararla, Hint Ceza Kanunu'nun 377 No'lu Bölüm'ün, karşılıklı rızaya dayalı cinsel eylem durumları için

reddetti. Eşcinselliği suç sayan ve İngiliz sömürge yönetimi altında uygulamaya sokulan 377 No'lu Bölüm'ün, ayrımcı ve "anayasal ahlaka aykırı" olduğuna hüküm verildi. Yasanın yürürlükten resmen kaldırılması için yapılan bir başvurunun sonucu beklenmekteydi.

Ölüm cezası

Sene boyunca bilinen herhangi bir ölüm cezası infazı gerçekleşmedi ancak mahkemeler en az 50 kişiyi ölüm cezasına mahkum etti.

Uluslararası Af Örgütü ziyaretleri/ raporları

🚗 Uluslararası Af Örgütü heyeti Hindistan'ı Şubat/Mart ve Ağustos/Eylül aylarında ziyaret etti.

📌 Hindistan: Sorumluluktan kaçınma: Şirketler, hükümetler ve Bhopal felaketi (ASA 20/002/2009)

📌 Hindistan: Niyamgiri'deki, Dongria Kondh yerli topluluklarını tehdit edebilecek boksit madeni projesi için Vedanta-Orissa Madencilik Şirketi'ne verilen izni geri çekmesi amacıyla yetkililere açık mektup (ASA 20/004/2009)

📌 Hindistan: Yetkili makamlar Batı Bengal'de aşırı güç kullanımından sakınmalıdır. (ASA 20/006/2009)

📌 Hindistan: Manipur'daki insan hakları savunucusuna uygulanan önleyici gözaltıyı geri çekin (ASA 20/019/2009).

HOLLANDA

HOLLANDA KRALİYETİ

Devlet başkanı:

Hükümet başkanı:

Ölüm cezası:

Nüfus:

Ortalama yaşam süresi beklentisi:

5 yaş altı ölüm oranı (e/k):

Kaliçe Beatrix

Jan Peter Balkenende

tüm suçlar için kaldırıldı

16.6 milyon

79.8 yıl

binde 6/5

Sığınmacıların adil bir sığınma prosedürü olmadığı konusunda endişelerin olduğu Yunanistan'a gönderilmeye devam edildi. Hızlandırılmış sığınma karar süreci, sığınmacıların gözaltına alınması, mahkeme öncesi tutukluluk süresinin uzatılması ve polis sorgusu sırasında suçlu şüphelilere yasal yadımın verilmemesi endişeleri attırdı.

Mülteciler, sığınmacılar ve göçmenler

Mayıs ayındaki bir mahkeme kararından sonra Haziran ayında hükümet sığınma taleplerine karar vermesi için Yunanistan'da sığınma kararları ve gözaltı koşullarına ilişkin ciddi endişeler olmasına rağmen "Dublin-2" Kuralları'na uygun olarak Yunanistan'a yollamaya devam etti.

Haziran ayında hükümet Yabancılar Yasası'nda değişiklikler önerdi. Bu değişiklikler eğer uygulansaydı karmaşık olanlar dahil birçok sığınma davası sekiz gün içinde işleme girecekti.

Temmuz ayında BM İnsan Hakları Komitesi (İHK) bugünkü sığınma başvurularını 48 saat içinde karar vermeye olanak tanıyan "hızlandırılmış prosedür" ve önerilen sekiz günlük prosedürün sığınma başvurusu yapanlara iddialarını yeterli bir biçimde kanıtlayamayanlara vermeyebileceğini ve zorla geri yollanma riski ile karşılaşabileceklerini söyleyerek endişelerini dile getirdi.

Hükümet rakamlarına göre binlerce düzensiz göçmen ve sığınmacı yıl boyunca göçmen nezarethanelerine alınarak geri gönderilmek üzere tutuldu. Tutuklananlar arasında insan ticareti ve işkence mağdurları gibi çeşitli tehlikelere çok açık durumda olanlar var ve bunlara tutuklanmaya karşı çok az alternatif verilmiş durumda. Yanlarında ebeveynleri olmayan ve hükümetin başvuruları karşısında hiçbir yasal itiraz yapmadıkları çocuklar bile tutuklandı.

Göçmen tutuklulukları 2008 yılında başlamış olan bazı kişiler Hollanda yasası göçmen tutuklular için bir maksimum tutukluluk süresi belirlemediği için 12 aydan daha uzun süredir tutuklular.

Terörle mücadele ve güvenlik

Mart ayında Avrupa Konseyi İnsan Hakları Komiseri Hollandalı yetkililer tarafından insan hakları ve özgürlükler üzerinde meşru gösterilemeyecek suçun belirsiz ve geniş kapsamlı tanımı; Terörist Suçlar Soruşturma ve Kovuşturma Yasa Taslağı'nın "terörist suçlar"da sadece şüphe üzerine tutuklamaya izin veren ve "terörist suçlardan" itham edilenlerin mahkeme öncesi tutukluluğunu maksimum 90 günden iki yıla çıkartan önlemler de dahil olmak üzere terörizme karşı mücadele için uygulanmasını benimsedikleri önlemler üzerine endişelerini belirtti.

İHK adı suçlulara polis sorgusu sırasında ve iki yıla kadar uzayabilen olası mahkeme öncesi tutukluluk döneminde yasal avukat hakkının verilmemesi konusunda endişelerini dile getirdi. Sanığın kimliği

“ulusal güvenlik nedenleriyle” korunan tanıkların sorgulanmasına katılmamasını sağlayan Tanık Kimlik Koruma Yasa Tasarısı’nın bazı önlemlerini eleştirdi. Ayrıca yerel belediye başkanlarının terörizmle mücadele etme iddiası ile adli bir yetki olmadan ve bu tür bir önlemin sonuçlarını tam görmeden idari “karışıklığa karşı düzen” ilan etmeleri konusunda endişelerini de belirtti.

Guantánamo Körfezi tutukluları

Temmuz ayında hükümet ABD’nin Guantánamo Körfezi’ndeki Deniz Üssündeki bazı tutukluları kabul edeceğini belirtti.

Ayrımcılık

Avrupa Konseyi İnsan Hakları Komiseri Hollanda’daki ırkçı, Anti-semitik ve belirgin olarak İslam’a karşı olan diğer tahammülsüz eğilimler konusunda endişelerini dile getirdi.

Haziran ayında belediyelerin 1 Ocak 2010’dan itibaren ayrımcı olayların bilgisini toplamasını ve isteyenlerin bir destek servisine erişebilmelerini sağlamalarını zorunlu kılan bir yasa çıktı.

HONDURAS

HONDURAS CUMHURİYETİ

Devlet ve hükümet başkanı:	José Manuel Zelaya Rosales, Haziran ayında Roberto Micheletti tarafından devrildi
Ölüm cezası:	tüm suçlar için kaldırıldı
Nüfus:	7.5 milyon
Ortalama yaşam süresi beklentisi:	72 yıl
5 yaş altı ölüm oranı (e/k):	binde 44/35
Yetişkin okur yazarlık oranı:	yüzde 83.6

Haziran ayında gerçekleşen ordunun desteklediği bir darbe ile insan haklarının korunması, hukukun hakimiyeti gözardı edildi. Ortaya çıkan politik kriz de güvenlik güçleri gösteri yapmak için sokağa çıkanlara aşırı şiddet kullandı. Muhalefet hareketine mensup olanlara karşı gözdağı ve saldırılar yaygındı. Karışıklıklar sırasındaki insan hakları ihlalleri iddialarına karşı çok az ya da hiçbir soruşturma açılmadı.

Arka plan

28 Haziran tarihinde ordu tarafından desteklenen ve eski Ulusal Meclis Başkanı ve Honduras Liberal Parti üyesi Roberto Micheletti’nin liderliğinde bir grup muhalif politikacı tarafından Başkan José Manuel Zelaya Rosales zorla iktidardan düşürüldü ve zorla ülkeden çıkarıldı. Sene sonuna kadar Roberto Micheletti’nin başkanlığındaki fiili bir hükümet işbaşından kaldı. Eylül ayında Başkan Zelaya ülkeye geri döndü ve Brezilya Büyük Elçiliği’ne yerleşti.

Darbe uluslararası toplumun çoğunluğu tarafından kınandı. OAS tarafından arabuluculuk yapılan seçilmiş hükümetin yeniden işbaşına gelmesi için sürdürülen politik görüşmeler başarısız oldu. Kasım ayında fiili hükümet seçimleri gerçekleştirdi ve Ulusal Parti’den Porfiro (“Pepe”) Lobo yüksek oranda katılmama tutumu iddiası olmasına rağmen oyların çoğunu aldı. 2010 Ocak ayında göreve başlayacaktı.

Keyfi tutuklamalar ve kötü muameleler

Çoğu Zelaya hükümetinin taraftarı olan yüzlerce gösterici ve çevrede duranlar hem polis hem de ordu görevlileri tarafından keyfi olarak gözaltına alındı, dövüldü ve kötü muameleyle uğradı. Birçok tutuklu spor stadyumları ve askeri kışlalar gibi yetkisiz gözaltı merkezlerinde tutuldu.

■ 16 yaşında bir kız çocuğu Tegucigalpa’da babasının nereye götürdüklerini öğrenmeye çalışırken gözaltına alındı. Saatlerce dokuz başka kadınla beraber bir hücrede tutuklu kaldı. Bir polis memuru bir parça tuvalet kağıdını bir kimyasal sıvıya batırıp ateşe verdi ve hücrede zehirli gaz oluşmasına neden oldu. Kız çocuğunun ve diğer kadınların nefes almalarının zorlaştığı, gözlerinin ve boğazlarının yandığı iddia edildi, bazılarında bu sorunlar günlerce sürdü.

■ Ağustos ayında İnsan Haklarını Soruşturma ve Tanıtma Merkezi’nde çalışan bir insan hakları savunucusu olan Alex Matamoros keyfi olarak Tegucigalpa’da bir gösteriden sonra polis tarafından dövülürken durup müdahale etliğinde keyfi olarak tutuklandı. Alex Matamoros, Manchén Polis Merkezi’nde hakkında bir itham olmadan serbest bırakılmadan önce 12 saat tutuldu.

Aşırı güç kullanımı ve yasadışı öldürmeler

Polis tarafından ateş edilmesi, plastik mermi ve gözyaşı gazı kullanılması sonucunda en az 10 kişi öldü. Keyfi kullanılan göz yaşartıcı gaz, çok az zamanla yapılan uyarı çocuklar dahil onlarca göstericiye fiziksel zarar verdi.

Hastanelere kullanılan madde hakkında bilgi verilmedi ve böylece tedavi engellendi.

■ Ondokuz yaşındaki Isis Obed Murillo 5 Temmuz tarihinde Tegucigalpa'da Toncontín havaalanında ordunun gerçek mermi ile ateş açmasından sonra bir silah atışıyla başından vurularak öldü. Ordu iddiaya göre ölümü hakkındaki soruşturmada işbirliği yapmayı reddetti.

■ Ağustos ayında 38 yaşındaki öğretmen Roger Abraham Vallejo Temmuz ayında Tegucigalpa'daki bir gösterinin dağıtılması için iddiaya göre polis tarafından açılan ateş sonucu kafasına isabet eden bir merminin yarattığı yaralardan dolayı hastanede öldü.

■ Eylül ayında 16 yaşındaki Gerson Ariel Cruz Tegucigalpa'daki bir gösterinin dağıtılmasından sonra polis tarafından ciddi bir biçimde yaralandı. Bir görgü tanığına göre polis göstericileri bir yerleşim bölgesine kadar takip etmiş ve orada ateş açmış ve gösteride yer almamış olan Gerson Ariel Cruz'u vurmuştu. Sene sonunda İnsan Hakları Özel savcısı tarafından açılan bir soruşturma sürüyordu.

İnsan hakları savunucuları

İnsan hakları örgütlerinin temsilcileri tehdit ve taciz edildi.

■ Eylül ayında yaklaşık 15 polis memuru birçok Zelaya taraftarının sığındığı Honduras'ta Kaybedilenlerin Yakınları Komitesi'nin bürosuna gözyaşartıcı bomba attı. O sırada aralarında çocuklar da olan yaklaşık 100 kişi bürodaydı.

■ Aralık ayında lezbiyen, gey, biseksüel, travesti ve transseksüel bireylerin hakları aktivisti Walter Tróchez, Tegucigalpa'da öldürüldü. Dokuz gün önce kendisinden muhalefet hareketinin isimlerini soran birçok maskeli adam tarafından kaçırıldıktan sonra kaçmıştı. Kendisini kaçırınlar öldürme emri aldıklarını söylemişlerdi.

İfade ve toplanma özgürlüğü

Birçok gazeteciye fiziksel olarak saldırıldı. Fiili yetkililer Radyo Globo'yu ve Kanal 36 TV istasyonunu 28 Haziran'dan itibaren aralıklarla kapattı, her iki medyada sene sonunda tekrar açıldı. Bazen büroları askeri personel tarafından işgal edildi.

Fiili Başkan 26 Eylül tarihinde bir kararname çıkararak başka şeylerin yanı sıra gazeteleri ve diğer medyayı "kamu görevilerine hakaret" etikleri zaman kapamaya izin verdi. Kongre kararnameyi yasa haline getirmemiş olmasına rağmen polis ve ordu görevlileri

kararnameyi medyayı arama ve kapatma yetkisi olarak kullandı. Kararname ayrıca her tür halka açık toplantının yapılabilmesi için önceden ordu ya da polis tarafından izin verilmesi şartını getirdi. Kararname 19 Ekim tarihinde kaldırıldı.

■ Eylül ayında El Libertador gazetesinde fotoğrafçı olarak çalışan Delmer Membreño Radyo Globo ve Kanal 36 için olayları kapsamak üzere yolda giderken maskeli dört adam tarafından bir kamyonu zorla bindirildi. Kendisini kaçıran adamlar başına bir başlık geçirdi ve kamyonu sürdü. 90 dakika sonra durdular, aşağıya sürüklediler ve kafasına bir tabanca dayadılar. Adamlardan birisi yaşamasına sadece El Libertador'un yayın sorumlusuna ölüm tehdidi götürmesi için izin verildiğini söyledi. Adamlar daha sonra Delmer Membreño'yu dövdü ve yüzünü ve vücudunu sigaralarla yaktı. Sene sonunda olayla ilgili bir soruşturma sürüyordu.

Kadına yönelik şiddet

Kadın göstericiler ve gözaltındaki kadınlar polis memurlarının cinsel taciz yaptığını iddia etti. İddialara göre birçok kadının kalçaları ve bacaklarının ark kısımları polis tarafından gösterilerde dövüldü. Karışıklıklarda cinsiyet temelli şiddet için bir soruşturma açılmadı.

■ N. Choloma'da 14 Ağustos tarihinde yapılan gösteride ailesinden ayrı düştü ve diğerler tutukluları bir polis karakoluna bırakan polis memurları tarafında ıssız bir yere götürüldü ve dört polis memuru tarafından arka arkaya tecavüz edildi.

■ 34 yaşında bir kadın Uluslararası Af Örgütü'ne bir gösteride annesiyle birlikte butlanından ve kalçalarından sürekli olarak cop kullanan polis tarafından dövüldüğünü söyledi.

■ 26 yaşında bir kadın olan "Eva" bir askeri subayın kendisini tutuklamaya çalıştığını ve elinde bir copla "kancık sana nasıl kadın olduğunu göstereceğim" diye bağırarak tehdit ettiğini söyledi.

Lezbiyen, gey, biseksüel, travesti ve transseksüel bireylerin hakları

Haziran darbesinden sonra travesti ve transseksüel kadınların ölüm oranında keskin bir artışın olduğuna dair kanıtlar ortaya çıktı. 2004 yılı ile 2009 yılının Mart ayına kadar insan hakları örgütleri travesti ve transseksüel kadınların öldürülmesi ile ilgili 17 olay kaydetti. 2009 yılının Haziran ayının sonu ile Aralık ayı arasında yerel insan hakları örgütlerine bu tür 12 olay rapor edildi. Bu olayların soruşturulduğuna dair hiçbir bilgi yoktu.

IRAK

IRAK CUMHURİYETİ

Devlet başkanı:

Hükümet başkanı:

Ölüm cezası:

Nüfus:

Ortalama yaşam süresi beklentisi:

5 yaş altı ölüm oranı (e/k):

Yetişkin okur yazarlık oranı:

Celal Talabani

Nuri el-Maliki

sürdürülüyor

30.7 milyon

67.8 yıl

binde 43/38

yüzde 74.1

Hükümet kuvvetleri ve silahlı politik gruplar vahim insan hakları ihlallerinde bulunmaya devam ettiler ancak toplamda şiddet düzeyi geçen senelerinkinin altındaydı. Silahlı politik grupların intihar veya diğer bombalı eylemlerinde binlerce sivil öldürüldü veya ağır yaralandı. Hükümet ve ABD önderliğindeki Çokuluslu Güç (MNF) güvenlik gerekçesiyle binlerce kişiyi, bazılarını yıllardır suçlama yapmaksızın hapiste tutmaya devam ederken, diğer binlercesini de serbest bıraktı. Tutuklulara gardiyanlar da dahil olmak üzere Irak kuvvetleri tarafında uygulanan işkence ve diğer kötü muamele yaygın bir şekilde devam ederken cezasız kalmaya da devam etti. En az 1.100 mahkumun ölüm cezasına mahkum edilmiş olduğu iddia edildi, bunların birçoğu adil olmayan yargılama süreçlerinde mahkum edildiler. Hükümet infazlar hakkında bilgi vermedi ancak en az 120 ölüm cezasının idamin infaz edildiği iddia edildi ve bazı infazların gizlice gerçekleştirildiği izlenimi edinildi. En az 1.5 milyon insan halen Irak içinde yerinden edilmiş durumdaydı ve yüzbinlerce Iraklı da sığınmacı olarak yurtdışındaydı. Şartların genel olarak geçen seneye göre çok daha iyi olduğu yanı özerk Kürdistan bölgesinde yeni insan hakları iddiaları bildirildi.

Arka plan

Irak hükümetleri ve ABD arasındaki Kuvvetler Statüsü Anlaşması (SOFA) Ocak ayında yürürlüğe girdi ve ABD birliklerinin Irak kentlerinden 30 Haziran'a kadar çekilmesinin ve tutuklu bulunduruluların Irak kuvvetlerine teslim edilmesinin yolunu açtı. ABD Bağdat'taki Yeşil Bölge'yi de Irak hükümetine devretti.

Başbakan Nuri el-Maliki'nin Hukuk Devleti Koalisyonu Ocak ayının sonunda üç Kürt bölgesi ve Kerkük dışındaki bütün bölgeleri kapsayan yerel seçimlerde Bağdat dahil olmak üzere 14 vilayetin 10'unda kontrolü ele geçirdi.

İç bölünmelerin kuşattığı Temsilciler Konseyi

(parlamento) yeni bir seçim yasası üzerinde ancak Kasım ayında anlaşmaya varabildi. Parlamento seçimleri 2010 senesinin Mart ayı için planlanmıştı.

Ülkenin petrol servetine rağmen milyonlarca Iraklı yüksek işsizlik ve yaygın idari yolsuzlukların ortasında artan yoksullukla karşı karşıya kaldı. Ekim ayında üst düzey bir hükümet yetkilisi BM'ye, 5.6 milyon Iraklı'nın yoksulluk sınırının altında yaşadığını söyledi. Söylendiğine göre yoksulluk sınırının altında yaşayanların sayısında ABD'nin Irak'ı 2003'teki işgalinden önceki döneme göre yüzde 35 artış oldu.

Silahlı gruplar tarafından yapılan ihlaller

Silahlı politik gruplar insan kaçırma, işkence ve cinayet dahil vahim insan hakları ihlallerinde bulundular. İntihar bombalamaları ve diğer saldırıların sivil kayıplara sebep olacak şekilde halka açık yerleri hedef aldığı görüldü. Irak'taki El Kaide ve Sunni silahlı gruplar birçok saldırı gerçekleştirdi. Şii milisler de insan kaçırma, işkence ve cinayet de dahil olmak üzere birçok ihlalde bulundu. Mağdur ve kurbanlar arasında etnik ve dini azınlıkların mensupları, gazeteciler, kadınlar, gey erkekler ve diğer siviller vardı.

■ Bağdat'ın Şii yoğunluklu bölgesi el-Sadr Şehri'nin dini liderleri taraftarlarına eşcinselliğin kökünü kazıma çağrısı yaptıktan sonra Bağdat'ta yılın ilk çeyreğinde en az 25 erkek çocuğu ve erkek gey oldukları veya öyle algılandıkları için öldürüldüler. Failerin silahlı Şii milisler veya mağdurların kendi aile veya aşiret üyeleri olduklarına inanılıyordu. Kurbanların çoğu öldürülmeden önce kaçırılarak işkence edildiler. Bazılarının vücutları kesilmişti.

■ 12 Temmuz tarihinde Bağdat'taki beş Hıristiyan kilisesi bombalandı, dört sivil öldürüldü ve en az 21 sivil yaralandı.

■ 13 Ağustos tarihinde Yezidi dininin takipçilerinin kalelerinden olan Sinjar'da en az 20 kişi çifte intihar saldırısında öldürüldü.

■ 25 Ekim tarihinde Bağdat merkezindeki iki intihar saldırısı asgari 155 insanı öldürürken 700'den fazla insanı yaraladı. Bomba yüklü bir kamyon Adalet ve Belediyeler Bakanlıklarının yakınlarında infilak ettirildi; dakikalar sonra bomba yüklü bir araba Bağdat Vilayet binasının dışında patladı.

■ 23 Kasım tarihinde Bağdat'ta bir gazeteci ve medya özgürlüklerinin önde gelen savunucusu olan 'Emad 'Adabi bilinmeyen silahlı kişilerin kafasına ve boynuna ateş ettikleri saldırıdan kil payı kurtuldu.

Gözetimler

1 Ocak tarihinde, MNF çoğu mahkemelerde suçlanmamış 15,000'in üzerinde mahkumu Cropper Kampı ve diğer cezaevlerinde tutuyordu. MNF'nin mahkumları serbest bırakması veya Irak'lı yetkililere teslim etmesini öngören SOFA uyarınca bu toplam rakam Aralık başında 6.466'ya indirildi. Bazı 7.499 mahkum davaları muhtelif Irak bakanlıklarının temsilcilerinden oluşan bir komite tarafından incelendikten ve güvenlik görevlileri tarafından sorgulandıktan sonra serbest bırakıldı. Yabancılar da dahil en az 1.411 diğeri hakkında Irak yasal makamları tarafından tutuklama emri veya gözetiminde tutulma kararı verilerek Irak cezaevlerine aktarıldılar.

Eylül ayında güney Irak'taki Um Qasr'da MNF idaresindeki büyük Bucca Kampı cezaevi kapatıldı. Mahkumlar serbest bırakıldı, Irak cezaevlerine sevk edildi veya geri kalan iki MNF cezaevine-gözetimine alınan eski Baas partisi üst düzey üyelerinin tutulmaya devam ettiği Cropper Kampı ve kuzey Bağdat'taki Taji Kampı- aktarıldı.

■ 8 Nisan tarihinde Bağdat'ın al-Karkh bölgesinde bir mahkeme Kadhum Ridha al-Sarraj aleyhindeki delillerin yetersiz olduğuna hükmederek serbest bırakılmasına karar verdi. Ne var ki MNF, al-Sarraj'ı 7 Ekim gününe kadar serbest bırakmadı. 2008 senesinin 15 Eylül tarihinde Erbil uluslararası havalimanında gözetimine alınarak MNF'ye teslim edilmiş, suçlama yöneltilmeksizin Cropper Kampında tutulmuştu. Bunun görünürdeki sebebi, tıbbi incelemesi sonucunda bomba yaptığından şüphelenilmesiydi.

Ölüm cezası

En az 391 kişi ölüm cezasına mahkum edildi, ölüm cezasına mahkum edilenlerin toplam asgari sayısı böylelikle 1,100'le ulaştı, bunların en az 900'ü bütün yargı olanaklarını tükettiler. En az 120 infaz gerçekleştirildi ancak yetkili makamların çok az bilgi vermeleri ve bazı infazların gizlice gerçekleştirildiği iddiaları sebebiyle gerçek rakam daha yüksek olabilir.

Ölüm cezalarının çoğu silahlı saldırı, cinayet ve diğer şiddet eylemlerine katılım suçlamalarıyla adil olmayan yargılamalar sonrasında verildi. Sanıklar kimseyle iletişim kurmalarına izin verilmeksizin duruşma öncesinde tutuklu haldeyken sorgulamalarında kendilerinden işkence ile alınan "itirafların" kanıt olarak kabul edildiğinden ve kendi savunma avukatlarını seçemediklerinden sıklıkla

şikayet ettiler. Bazı davalarda bu "itiraflar" televizyonda yayımlandı.

■ 10 Haziran tarihinde, 18 erkek ve bir kadın Bağdat'taki al-Kadhimiya cezaevinde asıldılar. İnfazlar resmen duyurulmadı.

Eski devlet görevlilerinin yargılanması

Irak Yüksek Ceza Mahkemesi (SICT) eski üst düzey yetkilileri ve 2006 senesinin 30 Aralık tarihinde savaş suçları, insanlığa karşı suçlar ve diğer suçlar nedeniyle infaz edilen eski Devlet Başkanı Saddam Hüseyin'le bağlantılı kişileri yargılamaya devam etti. Politik müdahale sebebiyle bağımsızlığı ve tarafsızlığı lekelenen mahkeme muhtelif ölüm cezalarına hükmetti. Ekim ayının sonlarında 50'den fazla Parlamento üyesi SICT'nin Başbakan başkanlığındaki Bakanlar Konseyi ile ilişkisinin kesilmesi ve yalnızca Yüksek Yargı Konseyi'nin yetkisi altına verilmesi için çağrı yaptı. Ayrıca SICT'nin yetkisinin sivil ve askeri görevlilerin 2003 senesinin 1 Mayıs tarihinden sonra işledikleri suçları da kapsayacak şekilde genişletilmesi çağrısında bulundular.

■ İkisi de eski Devlet Başkanı Saddam Hüseyin'in üvey kardeşi ve sırasıyla eski İçişleri Bakanı ve İstihbarat Başkanı olan Watban İbrahim al-Hassan ve Sab'awi İbrahim al-Hassan insanlığa karşı suçlar sebebiyle 11 Mart tarihinde ölüm cezasına mahkum edildiler. Eski Başbakan Yardımcısı Tarık Aziz ve diğer üç davada halihazırda ölüm cezasına mahkum edilmiş olan Ali Hassan al-Majid 15 yıl hapis cezasına mahkum edildiler. Adı geçen dördü, ülke BM'nin ekonomik yaptırımları altındayken karaborsacılıkla suçlanan 42 Bağdatlı tüccarın 1992 senesinde öldürülmesinden ötürü yargılanan sekiz kişi arasındaydı. Diğer üç sanık altı yıl ile ömür boyu arasında değişen hapis cezalarına mahkum edildiler, bir kişi beraat etti.

Irak güvenlik güçlerinin gerçekleştirdiği insan hakları ihlalleri

Irak güvenlik güçleri yargısız infaz, işkence ve diğer kötü muamele, keyfi gözetimler dahil olmak üzere vahim insan hakları ihlalleri gerçekleştirdiler ve bunları genellikle cezasız kalarak yaptılar. Mahkumlar sorgucular ve gardiyanların ihlallerine maruz kaldıkları aşırı kalabalık gözetim merkezleri ve cezaevlerinde tutuldular. Kablo ve hortumla dayak, kol ve bacaklardan uzun süre asılı bırakma, genital organlara ve diğer hassas bölgelere elektrik şoku verilmesi, kol veya bacak kırma, ayak tırnaklarının pense ile

sökülmesi, matkapla vücuda delik açmak iddia edilen işkence yöntemleri arasındaydı. Bazı mahkumlara tecavüz edildiği iddia edildi.

■ Haziran ayında, güney Irak'taki al-Diwaniya vilayeti yönetimine bağlı bir insan hakları kuruluğu güvenlik güçlerini "itiraf" almak için işkence yapmakla suçladı. İçişleri Bakanlığı müfettişleri al-Diwaniya cezaevindeki 170 mahkumdan 10'unda işkence veya kötü muamele sonucunda oluşmuş olabilecek berelenmeler olduğunu rapor ettiler. Bir gardiyan tarafından çekildiği öne sürülen bir video elleri arkasından bağlı olarak yerde yatan bir mahkumun gardiyanlarca kamçılanması ve bayılcaya kadar elektrik verilmesini gösterdi. Videoda bir gardiyanın "iş bitti" dediği duyuluyordu.

ABD güçleri tarafından yapılan ihlaller

ABD güçleri sivililerin yasadışı olarak öldürülmesi de dahil ciddi insan hakları ihlalleri gerçekleştirdiler. ABD askeri mahkemeleri Irak'ta önceki yıllarda suç işlemekle suçlanan ABD askerlerine ilişkin çeşitli davaları gördüler.

■ 1 Ocak tarihinde, ABD askerleri Biladi TV kanalının editörü Hadil 'Emad'ı Bağdat Karrada'daki bir kontrol noktasının yakınındayken vurarak ağır yaraladılar. ABD ordusu, ABD birliklerinin "şüpheli davranan ve uyarılara cevap vermeyen" bir kadını vurduğunu söyledi.

■ 16 Eylül tarihinde Felluce merkezde devriye gezen ABD askerleri, akıl hastası olduğu söylenen Ahmed Latif'i iddiaya göre askerlere küfür edip bir ayakkabı fırlattıktan sonra vurarak öldürdüler. ABD yetkilileri ABD askerleri el bombasıyla saldırıdan şüphelendikleri için Latif'in vurulduğunu söylediler.

■ 21 Mayıs tarihinde eski bir ABD askeri olan Steven Dale Green, Irak'ta 2006 senesinin Mart ayında 14 yaşındaki kız çocuğu Abeer al-Janabi'ye tecavüz etmek ve öldürmek, Janabi'nin annesini, babasını ve altı yaşındaki kız kardeşini öldürmek suçlarından ötürü bir ABD mahkemesi tarafından ömür boyu hapis cezasına mahkum edildi. Diğer üç eski asker aynı davada müebbet hapis cezasına mahkum edildi.

Kadına yönelik şiddet

Kadınlar yüksek düzeyde şiddet ve ayrımcılığa maruz kalmaya devam etti. Bazıları sokakta silahlı erkeklerin saldırısına uğradı veya onları İslami ahlak kurallarına yeterince uymamakla suçlayan erkekler tarafından ölüme tehdit edildiler. Mayıs ayında al-Kadhimiya kadınlar cezaevindeki mahkumlar Meclis insan hakları komitesi üyelerine, cezaevinde veya başka yerlerde

gözetimindeyken tecavüze uğradıklarını söylediler. Hükümet toplumsal veya ailevi şiddete karşı çok az koruma sağladı.

■ Bağdat'taki al-Ghadir kız okulunun müdürü olan Safa 'Abd al-Amir al-Khafaji'yi 12 Kasım tarihinde seçimlerde Irak Komünist Partisi'nden aday olacağını açıkladıktan hemen sonra bilinmeyen silahlı kişiler tarafından vuruldu ve ağır bir biçimde yaralandı.

Mülteciler ve ülke içinde yerinden edilmiş kişiler

Yüzbinlerce Iraklı; Suriye, Ürdün, Lübnan, Türkiye ve diğer ülkelerde mülteci durumundayken 1.5 milyon civarında insan Irak içinde yerinden edilmiş durumdaydı. Her ne kadar yaklaşık 200.000 kişinin 2009'da evlerine geri döndüğü iddia edilirse de bunların çoğu güvenlik durumunun iyileştiği düşüncesiyle döndüler. Ancak büyük sorunlarla karşılaştılar: birçoğu evlerini tahrip edilmiş halde buldular veya evlerine başkalarının yerleşmiş olduğunu gördüler, yeterli gıda, su ve enerji kaynaklarına ulaşmakta zorluklar yaşadılar.

Ashraf Kampı

Aylar boyunca yükselen gerilimin ardından, 28 ve 29 Temmuz günlerinde Irak güvenlik güçleri Diyala vilayetindeki Ashraf kampına zorla girerek kampı ele geçirdiler. İranlı muhalif bir grup olan İran Halkın Mücahitleri Örgütü'nün yaklaşık 3,400 taraftarına ev sahipliği yapan kamp 2003 senesinden beri SOFA'dan önce ABD ordusunun denetimindeydi. Video görüntüleri Irak güvenlik güçlerinin askeri araçları kasten protesto eden kamp sakinlerinden oluşan kalabalığın üstüne sürdüğünü ortaya koydu. Güvenlik güçleri aynı zamanda mermi kullandılar ve iddialara göre en az dokuz kamp sakinini öldürdüler ve 36'sını da gözaltına alarak işkence yaptılar. Bu 36 kişi Diyala'daki al-Khalis polis karakoluna götürüldüler, burada açlık grevine başladılar, daha sonra serbest bırakılmaları yönünde üst üste mahkeme kararlarına rağmen Bağdat'a gönderildiler. Ekim ayında uluslararası bir kampanyanın ardından serbest bırakılarak Ashraf Kampına dönmelerine izin verildi. Ancak iddialara göre hükümet, kamp sakinlerinin orada daha az güvende olacakları yönündeki korkularına rağmen güney Irak'ta başka bir yere taşınmasında ısrar etti ve 15 Aralık tarihine kadar süre verdi, bu tarihte taşınmamış olanlar zorla yer değiştirilecekti. Sene sonunda kamp sakinleri hala nakledilmemişti.

Kürdistan bölgesi

Yarı özerk Kürdistan Bölgesel Hükümeti (KRG) için Devlet Başkanlığı ve Parlamento seçimleri 25 Temmuz tarihinde yapıldı. Mesud Barzani yeniden KRG Devlet Başkanı seçildi. Kürdistan Demokratik Partisi (KDP) ve Kürdistan Yurtseverler Birliği'ni (PUK) içeren Kürdistan Listesi, Kürdistan Parlamentosunda toplam çoğunluğu elinde tuttu. Ana muhalefet Değişim Listesi 11 sandalyeden 25'ini kazandı.

Nisan ayında KRG Başbakanı Nechirvan Barzani kendisini ziyaret eden Uluslararası Af Örgütü heyetine, güvenlik polisi olan Asayiş'e ve diğer kolluk kuruluşlarına örgütün tavsiye ettiği insan hakları önlemlerine uymaları için bizzat talimat verdiğini ve Asayiş'i tamamen hesap verebilir hale getirmek için adımlar atmakta olduğunu söyledi. Barzani namus cinayeti olarak adlandırılan öldürme olayları ve kadınlara karşı diğer şiddet eylemleriyle mücadele etmek için alınan önlemlerin detaylarını aktardı. Buna ve KRG'de insan haklarının devam eden iyileşmesine rağmen, keyfi gözaltı ve tutuklama iddiaları oldu , özellikle sırasıyla KDP ve PUK'un güvenlik kolları olan Parastin ve Zanyari tarafından gerçekleştirilen işkence ve diğer kötü muamele iddiaları oldu. Değişim Listesi Hareketi aktivistleri ve bağımsız gazeteciler KRG veya üst düzey yöneticileri eleştirdikleri için tehdit, göz korkutma ve bazı durumlarda şiddete maruz kaldılar. **Keyfi gözaltılar ve tutuklamalar** Daha önce tutuklanmış en az dokuz mahkum suçlama veya yargılama olmadan hapiste tutulmaya devam edildi.

■ 2000 senesinin Şubat ayında tutuklanan Türkmen azınlığa mensup Walid Yunis Ahmed yargılanma olmaksızın hapiste dokuzuncu yılını geçirdi. Tutuklandıktan sonra işkence gördüğü ve 2009 senesinde Erbil'de cezaevinde tecrit hücresinde tutulduğu iddia edildi.

Basın özgürlüğü

2008 senesinde daha liberal bir basın yasası çıkarılmasına rağmen, bağımsız basın için çalışan gazeteciler, politik amaçlara sahip gibi görünen ceza davaları ile taciz edildiler. Bazıları Parastin ve Zanyari ile ilişkili olduğuna inanılan sivil giyimli kişilerin fiziksel saldırısına uğradılar.

■ Ekim ayının sonlarında, bağımsız Jijan deşisinin editörü Nabaz Goran, Erbil'de gazete bürosunun önünde kimliği belirsiz üç erkeğin saldırısına uğradı.

Kadına yönelik şiddet

Kadınlara yönelik, kadınların kendi akrabaları tarafından öldürülmesi dahil yüksek düzeyde şiddet iddia edilmeye devam etti.

Uluslararası Af Örgütü ziyaretleri/ raporları

- Uluslararası Af Örgütü heyeti Nisan/Mayıs aylarında Irak'taki Kürdistan bölgesini ziyaret etti.
- Şiddet kapanında, Irak'taki kadınlar (MDE 14/005/2009)
- Umut ve korku: Irak'ın Kürdistan bölgesinde insan hakları (MDE 14/006/2009)
- Irak'ta bin kişi ölüm cezasıyla karşı karşıya (MDE 14/020/2009)
- Irak: Uluslararası Af Örgütü'nün BM Evrensel Periyodik Özetlemesi'ne Sunumu (MDE 14/022/2009)

İRAN

İRAN İSLAM CUMHURİYETİ

Devlet başkanı: İran İslam Cumhuriyeti lideri:

Ayetullah Sayed 'Ali Khamenei

Hükümet başkanı: başkan:	Dr Mahmoud Ahmadinejad
Ölüm cezası:	sürdürülüyor
Nüfus:	74.2 milyon
Ortalama yaşam süresi beklentisi:	71.2 yıl
5 yaş altı ölüm oranı (e/k):	binde 33/35
Yetişkin okur yazarlık oranı:	yüzde 82.3

Haziran ayında yapılan ve sonuçları yaygın bir biçimde tartışılan başkanlık seçimlerinden hemen sonra başlayan politik protesto gösterilerinin sert bir biçimde bastırılması var olan baskının daha da derinleşmesine yol açtı. Gösterilere güvenlik güçlerinin ve özel olarak da paramiliter Basij örgütünün aşırı şiddet kullanarak müdahale etmesinin sonucunda onlarca insan öldü veya ölümcül bir biçimde yaralandı. Yetkililer ifade özgürlüğünü şimdye kadar görülmemiş ölçüde baskı altına aldılar, cep telefonlarını ve sabit telefonları ve internet üzerinden haberleşmeyi bloke ettiler. Sene sonuna kadar 5.000'in çok üzerinde insan gözaltına alındı. Birçoğuna işkence yapıldı, bazı kadın ve erkek tutuklulara tecavüz edildiği veya kötü muamele yapıldığı iddia edildi. Bazıları aldıkları yaralardan dolayı öldüler. Onlarcası büyük ölçüde adaletsiz "şov mahkemelerde" topluca yargılandılar. Çoğu hapis

cezaraları alırken en az altısı ölüm cezası cezasına mahkum edildi.

Seçimlere bağlı hak ihlallerinin arka planında 2009 yılı boyunca süren ve etnik ve dini azınlıkları, öğrencileri, insan hakları savunucularını ve politik reform savunucularını mağdur hale getiren ağır baskı vardı. Kadınlar yasalar karşısında ve pratik olarak sert bir ayrımcılıkla yüz yüzediler ve kadın hakları savunucuları taciz edildiler, tutuklandılar ve mahkum edildiler. Tutuklulara işkence ve diğer kötü muameleler yaygındı ve en az 12 insan gözaltında öldü. Tutuklular avukatları ve aileleri ile görüştürülmediler, sağlık hizmeti alamadılar ve çoğu adil olmayan yargılamalara maruz kaldı. İnan dünyada en yüksek ölüm cezası oranına sahip ve hala çocukları infaz eden ülkelere birisi: biri taşlanarak (recm) ve beşi çocuk olmak üzere en az 388 insanın ölüm cezaları infaz edildi.

Arka plan

İran'ın nükleer zenginleştirme programı uluslararası gerginliği sürdürdü. Mart ayında BM Güvenlik Konseyi ekonomik ve politik ambargoyu uzattı. Eylül ayında hükümet şimdiki kadar bilinmeyen zenginleştirme tesislerini açığa çıkardı.

İran çoğu Afganistan'dan olan 1 milyon mülteciye ev sahipliği yapmaya devam ediyordu. Mültecilerin eğitim olanakları yok ve sosyal hizmetlere ulaşamıyorlardı.

Başkanlık seçimleri – yaygın hak ihlalleri

12 Haziran tarihinde yapılan ve seçimlerden önce de görevde olan Mahmud Ahmedinejad'ın kazandığı resmen açıklanan başkanlık seçimlerinden sonraki aylarda hükümet muhalifleri ve kendisini eleştirenleri bastırmayı daha da yoğunlaştırdı. 474 aday adaylığı başvurusundan sadece üçünün aday olmasına izin verildi. 13 Haziran tarihinde açıklanan resmi sonuca karşı yüz binlerce insanın sokaklara çıktığı yığınsal protesto gösterileri oldu. 19 Haziran'da dini lider gösterilerin son bulmasını emredince güvenlik güçleri ve esas olarak paramilitler Basij gösterileri zorla bastırmak için harekete geçirildi.

Ancak protestolar dini bir gün olan Aşure günü gibi önemli günlerde sene sonuna kadar sürdü. Yetkililer cep telefonlarını ve bilginin dolaşımını engellemek için sosyal siteler dahil internet üzerinden haberleşmeyi engelledi. Yabancı gazetecilerin gösterilerden haber yapmalarına engel oldu, bazıları sınır dışı etti ve güvenlik görevlileri gazetelerin içeriklerini kontrol etti. Güvenlik güçleri ABD

ve Birleşik Krallık hükümetlerini olayları örgütlemekle suçladı. İki hükümet iddiayı reddetti.

Yenilen üç aday da hile yapıldığı iddiası ile seçimleri yöneten kuruma itiraz ettiler. Bu kurum esas olarak adayların başvurusunu reddetti ama kısmi bir yeniden sayım yaptırdı. 5 Ağustos tarihinde Mahmud Ahmedinejad ikinci dönem başkanlık için yemin etti.

Yasadışı öldürmeler

Basij ve diğer güvenlik güçleri göstericilere karşı aşırı şiddet kullandı, göstericileri coplarla dövdüler, ve kalabalıkların arasına motosikletle girecek yaralanmalara neden oldular. Yetkililer gösterilerde 43 kişinin öldüğünü söylüyor ama muhalefet çevreleri gerçek sayının büyük olasılıkla 1.000'ün üzerinde olduğunu söyledi. Yüzlerce insan yaralandı.

■ 27 yaşındaki Neda Agha Soltan 20 Haziran tarihinde Tahran sokaklarında bir gösteri sırasında vurularak öldürüldü. Ölüm anı filme çekildi. Olayın failinin Basij üyesi olduğu anlaşıldı ama yetkililer ölümüne ABD ve İngiliz medyasının neden olduğunu iddia etti. Neda Agha Sultan'ın anma toplantısında ailesi ve diğerleri güvenlik güçleri tarafından taciz ve tehdit edildi.

Gözaltılar ve tutuklamalar

Seçimleri izleyen haftalarda aralarında muhalefet politikacıları, gazeteciler, akademisyenler, öğrenciler, avukatlar, insan hakları aktivistleri ve subaylar olmak üzere 5.000'in çok üzerinde insan gözaltına alındı. ABD ve Birleşik Krallık'la çifte vatandaşlıkları olanlar da hedef oldular. Bazıları gösterilerde, bazıları evlerinde ve işyerlerinde ve yaralı olan bazıları hastanelerde tutuklandı. Eğer hepsi değilse çoğu avukat alma hakkından mahrumdu. Çoğu aileleri ile görüştürülmedi ve sağlık hizmeti alamadı.

Gözaltına alınanların yüzlercesi birkaç gün veya birkaç hafta içinde serbest bırakıldı ama birçoğu “kadife devrimi” kışkırtmak veya “ulusal güvenliğe karşı eylemler” gibi ne olduğu tam belirli olmayan suçlamalarla “şov mahkemelerde” yargılandılar.

■ Muhammed Ali Abtahi, Muhsin Aminzade, Said Hajjarian ve en az dört başka politik lider seçimlerden bir kaç gün sonra göz altına alındı. Bunların hepsi düşünce suçu mahkumu. Said Hajjarian Ekim ayında, Muhammed Ali Abtahi Kasım ayında kefaletle serbest bırakıldı. Muhsin Aminzade'nin sene sonunda tutukluluğu devam ediyordu.

Tecavüz ve diğer işkenceler

Göz altına alınanların bir kısmı Tahran'ın güneyindeki işkenceye uğradıkları veya kötü muameleye maruz kaldıkları Kahrizak gözaltı merkezine götürüldüler.

Kahrizak kısa zamanda kötü muamelesi ile öylesine ünlendi ki dini lider Temmuz ayında kapatılmasını emretti. Sene sonunda 12 görevli bir askeri mahkemede cinayet dahil ihlallerden dolayı yargılanıyordu.

Bazı kadın ve erkek tutuklulara tutuklulukları sırasında tecavüz edildiği veya kötü muamele yapıldığı üzerine kanıtlar ortaya çıktı ancak iddiaları araştırmak ve soruşturmak yerine yetkililer hızla iddiaları reddetti, mağdurlar taciz edildi ve mağdurların ifadelerini toplayan bir komitenin bürosu kapatıldı.

■ 24 yaşındaki öğrenci İbrahim Şarifi güvenlik güçlerinin 22 Haziran tarihinde göz altına alınmasından sonraki haftada kendisine tecavüz ettiklerine, ağır bir biçimde dövüldüklerine ve sahte bir infaz sahneye korkuttuklarına tanıklık etti. Bir şikayet dilekçesi vermeye çalıştı ama kendisi ve ailesi güvenlik güçlerince tehdit edilince gizlenmeye başladı. 13 Eylül tarihinde bir adli heyet tecavüz iddiasını reddetti ve bu iddiayı politik nedenlerle uydurmakla suçladı. Bunun üzerine İran dışına kaçtı.

■ Başkanlık adayı Muhsin Reza'i'nin bir yardımcısının oğlu olan Mohsen Ruholamini 23 Temmuz tarihinde Kahrizak'da geçirdiği yaklaşık iki haftanın sonunda öldü. Bir adli tabip raporuna göre kalp krizi geçirdi, iç kanaması vardı ve sert bir objeyle defalarca vücuduna vurulmuştu.

Adil olmayan yargılamalar

Çok sayıda tutuklunun dahil edildiği yığılmalı "şov mahkemelerinin" arka arkaya gelen duruşmaları Ağustos ayında başladı. Yargılamalar büyük ölçüde adil değildi. Duruşmalara çıkarılanların hepsi değilse bile çoğunun bir avukatı yoktu. Birçoğu tecrit koşullarında haftalardır tutuklular ve çoğu mahkemeye sevk edilmeden önce işkence gördü veya kötü muameleye uğradı. Duruşmalar kapalı sürüyor ama sanıkların zorla alınmış gibi görünen "itirafları" devlet televizyonundan yayınlanıyordu. 80'den fazla kişinin davası tamamlandı ve 15 yıla kadar hapis cezası aldılar ve en az altı başkası ölüm cezasına mahkum edildi.

İnsan hakları savunucuları

Yıl boyunca azınlık ve kadın hakları savunucuları da dahil insan hakları savunucuları, avukatlar ve sendikacılar, keyfi tutuklamalarla, tacizle, haklarında dava açılarak ve adil olmayan davalarla yüz yüze geldiler. İçlerinden bazılarının yurtdışına çıkmaları yasaklandı.

■ Haft Tapeh Şeker Kamışı Şirketi Sendikası'nın beş yöneticisi 2008 yılında yabancı gazetecilerle konuşarak işyerlerindeki koşulları eleştirirken "sisteme karşı propaganda yaptıkları" iddiası ile Nisan ayında altı aya kadar hapis cezasına mahkum edildiler. İtirazları reddedildikten sonra Kasım ayında hapis cezalarına başladılar.

■ İnsan Hakları Komitesi'nin beş raportörü Aralık ayında gözaltına alındı ve diğerleri istihbarat görevlileri tarafından aranıyordu.

Kadınlara yönelik ayrımcılık

Kadınların yasalar karşısında ayrımcılığa uğraması bazı küçük gelişmelere rağmen devam etti. Yasal ayrımcılığa son vermek için başlatılan "Bir Milyon İmza" kampanyasının aktivistleri de dahil kadın hakları kampanyacıları taciz edildi, göz altına alındı, haklarında dava açıldı ve dilekçelerine imza toplamak için yolculuk yapmaları yasaklandı.

■ 1 Şubat tarihinde Eşitlik Kampanyası üyesi Aliye Eghdam-Doust barışçı bir gösteriye katılmaktan dolayı aldığı üç yıllık cezası nedeniyle cezaevine girdi. 2006 yılı Haziran ayında gerçekleşen bir protesto gösterisinde göz altına alınan birçok kadından birisi ve mahkumiyetine başlayan ilk kadın oldu.

İfade ve örgütlenme özgürlüğü

Yetkililer eleştirilerini ifade eden İranlı blogcuların web sitelerini ve İran üzerine haber veren yabancı medyayı da periyodik olarak kapattı. Nisan ayında SMS kullanıcılarını, Ocak ayında çıkan yeni bir "internet suçları" yasası ile "kontrol edebileceklerini" söylediler. Onlarca dergi ve diğer medya kapatıldı veya bazıları üzerindeki yasak devam etti, gazetecileri hedef alındı, İsfahan İnsan Hakları Derneği gibi bağımsız sivil toplum gruplarına gizlice sızılarak zarar verildi. Yüzlerce öğrenci için kampuslardaki faaliyetleri nedeniyle eğitim yasağı vardı.

■ Hükümetin asker cesetlerini kampusa gömerek Basij ve diğer güvenlik güçlerinin kampusa sınırsız bir biçimde girmelerini kolaylaştırma kararına karşı barışçı bir gösteriye katıldıkları için Tahrân'ın Amir Kabir üniversitesinden dört öğrenci 24 Şubat tarihinde evlerinden gözaltına alındı. Başka öğrenciler de gözaltına alındı; ikisi hariç hepsi bir suçlama yapılmadan Temmuz ayında serbest bırakıldı.

■ Aynı anda ABD ve İran vatandaşı olan gazeteci Roxana Saberi 31 Ocak tarihinde göz altına alındıktan sonra 18 Nisan'da Tahrân Devrimci Mahkemesi'nde

kapalı süren bir davada “düşman bir devletle işbirliği” suçlaması ile mahkum edildi. Sekiz yıl hapis cezasına mahkum edildi ama yerel ve uluslararası eleştiriler nedeniyle bu ceza iki yıla indirildi. 12 Mayıs tarihinde serbest bırakıldı ve ülkeyi terk etmesine izin verildi.

■ HIV/AIDS önleme ve tedavi alanında uzman olan iki doktor kardeş, Araş ve Kamiar Alaei Ocak ayında “düşman bir hükümetle işbirliği yapmak” suçlamasıyla altı ve üç yıl hapis cezasına mahkum edildiler. 2008 yılında kapalı sürdürülen bir mahkemede yargıldılar. Haklarındaki suçlamalar ve kanıtlar kendilerine söylenmediği gibi mahkeme tarafından tanık çağırma hakkı da verilmedi. Her ikisi de inanç mahkumu ve ABD ve diğer uluslararası tıbbi kurumlarla birlikte çalıştıkları için mahkum edildiler.

Ayrımcılık

Etnik azınlıklar

İran'ın etnik azınlıklarının mensupları ayrımcılığa uğradılar, taciz edildiler ve anadilde eğitim hakkı da dahil sosyal ve kültürel haklarına daha fazla saygı istedikleri için mahkum edildiler. Haziran ayında hükümet bazı bölgesel dillerde yüksek eğitime izin vereceğini ilan etti.

Ahwazi Arap ve Azerbaycan azınlıkları sürekli baskı altındaydı. Şubat ayında küçük Sünni Azeri azınlığın bazı üyeleri suların kesilmesini protesto ederken gözaltına alındı. Kürt azınlığından insanlar yasaklanmış silahlı muhalefet gruplarına üyelik şüphesi ile gözaltına alındılar ve mahkum edildiler. Bazıları ölüm cezasına mahkum edildi ve en az biri muhtemelen Kürdistan ilindeki yetkililere yapılan saldırılara misilleme olarak infaz edildi. Çoğunluğu Sünni Müslüman Beluci azınlıktan olan Sistan Belucistan ilinde Jondallah olarak da bilinen silahlı bir politik örgütlenme olan İran Halk Direniş Hareketi (İHDH) ile güvenlik güçleri arasındaki artan silahlı çatışmalara da bağlı olarak şiddet arttı. 18 Ekim'de, aralarında üst rütbeli Devrim Muhafızları subayları ve siviller olan en az 42 insan İHDH tarafından yapıldığı iddia edilen bir saldırıda öldü.

■ İHDH'nın Zahedan'da bir camiye yaptığı bombalı saldırıdan iki gün sonra, 20 Mayıs tarihinde, patlayıcıları İran'a gizlice sokmakla suçlanan üç adam caminin yakınında halk arasında infaz edildi. Üçü de bombalı saldırı olduğu gün başka bombalama iddiaları nedeniyle cezaevindeydi.

Dini azınlıklar

Aralarında hükümet tarafından tanınmayanların da olduğu dini azınlıklar ayrımcılığa, taciz edilmeye, keyfi

tutuklamalara uğramaya devam etti ve toplumlarının mülklerine zarar verildi.

Sünni Müslüman din adamları hedefte olmaya devam etti. Dinin devletten ayrılmasını savunan Şii din adamları; Derviş ve Ehli Hak toplumlarından insanlar, Al-e Yasin adlı felsefe derneğinin üyeleri, Hıristiyanlar; ve yüksek eğitim haklarından mahrum kalmaya devam eden Bahai topluluklarının üyeleri özellikle hedeflendi. İslam'dan dönenler saldırıya uğrama ve “dönme” oldukları için yargılanma ve ölüm cezasına mahkum edilme riski ile karşı karşıyalar

■ Her ikisi de Hıristiyanlığa dönen Meryem Rostampour ve Marzieh Amirzade İsmailabad 5 Mart tarihinde Tahran'da İncil dağıttıkları ve dini toplantılara katıldıkları için tutuklandılar. İkisi de inanç mahkumuydu. Ekim ayında bir Devrim Mahkemesi tarafından “Devlet güvenliğine karşı eylem yapma” suçlamasından aklanıyorlar ve serbest bırakıldılar ama bir Genel Mahkeme'de “dönmelik” ve başkalarını kendi dinlerine çevirmek için çalışmaktan yargılanmaya devam edeceklerdi.

■ 2008 yılı Mart ve Mayıs aylarında tutuklanan ikisi kadın, beşi erkek, yedi Bahai, Tahran'daki Evin Cezaevi'nde avukat hakları engellenmiş olarak tutuklulukları devam etti. Hepsisi İsrail'e casusluk yapmak ve “dinin kutsallığına hakaret ve sisteme karşı propaganda” yapmakla suçlanıyordu. Mayıs ayında ailelerine ölüm cezası ile cezalandırılacakları “dünyevi ahlaksızlıkla” da suçlandıkları söylendi.

İşkence ve diğer kötü muameleler

Yargı öncesi işkence ve kötü muamele yaygınca var olmaya devam ediyor ve bu uygulama tutukluların avukat hakkının engellenmesi ve şiddet uygulayan yetkililerin cezasız kalmaları ile kolaylaştırılıyordu. Şiddetli dayak, dar yerlere sokulmak, ışısız, gıdasız ve susuz bırakmak, ve sistemli bir biçimde tıbbi müdahalenin engellenmesi uygulamalar arasındaydı. 2009 yılında kötü muamele ve tıbbi müdahale yokluğu nedeniyle en az 12 kişinin gözaltında öldüğüne inanılıyordu. Herhangi bir işkence iddiası için Kahrizak hariç hiçbir soruşturma rapor edilmedi.

Zalimane, insanlık dışı ve onur kırıcı cezalar

Kırbaçlama ve adli ampütasyon uygulaması devam ediyordu. Şubat ayında Yüksek Mahkeme bir kadını asit dökerek kör eden bir adamın gözlerine asit damlatılması kararını onayladı.

Ölüm cezası

İran küresel olarak en fazla ölüm cezası uygulayan ülkelerden birisi olmaya devam etti. Taşlanarak öldürülen bir erkek de dahil en az 388 insan ve 18 yaşından küçükken suç işlemiş en az beş suçlunun ölüm cezaları infaz edildi. En az 14'ü halka açık bir biçimde infaz edildi. Gerçek toplamın daha çok olduğuna inanılıyordu.

12 Haziran tarihinde yapılan Cumhurbaşkanlığı seçimi ile Cumhurbaşkanı'nın göreve başladığı 5 Ağustos tarihine kadar geçen sürede bildirilen, infaz sayısı büyük oranda arttı, ortalama günde iki demek olan 112 infaz gerçekleşti.

Yetkililer Ocak, Mart, Temmuz ve Ağustos aylarında yığınsal infazlar gerçekleştirerek 77 kişinin ölüm cezasını infaz etti.

En az 11 kişi taşlanarak infaz edilmeyi ve 136 çocuk suçlu sene sonunda infazlarını bekliyordu.

■ 17 yaşında suç işlediği iddia edilen 22 yaşındaki Delara Darabi Adli Sistemin Başı tarafından iki ay erteleme kararı verilmiş olmasına rağmen ölüm cezası 1 Mayıs tarihinde infaz edildi.

Uluslararası Af Örgütü ziyaretleri/ raporları

🚗 Yetkililer Uluslararası Af Örgütü'ne giriş izni vermemeye devam etti. Örgütün 1979 yılındaki İran Devrimi'nden kısa bir süre sonrasında itibaren ülkeyi ziyaret ederek insan hakları araştırması yapmasına izin verilmedi.

📄 İslam Devrimi'nin 30'uncu yıl dönümünde insan hakları mercek altında (MDE 13/010/2009)

📄 İran: BM Evrensel Periyodik Özetleme'ye Sunum (MDE 13/009/2009)

📄 İran: Karşıt görüşlülere baskı ve huzursuzluk ortamında seçimler (MDE 13/053/2009)

📄 İran: Seçimler yapıldı, baskı arttı (MDE 13/123/2009)

İRLANDA

İRLANDA CUMHURİYETİ

Devlet başkanı:

Mary McAleese

Hükümet başkanı:

Brian Cowen

Ölüm cezası:

tüm suçlar için kaldırıldı

Nüfus:

4.5 milyon

Ortalama yaşam süresi beklentisi:

79.7 yıl

5 yaş altı ölüm oranı (e/k):

binde 6/6

Ceza yasasının yeni önlemleri bir kişinin sessiz kalma hakkını polis soruşturması sırasında sessiz kalma durumundan aleyhte sonuçlar çıkarma olanağı vermekte. İltica süreçleri çok uzun ve çocukların ihtiyaçlarını göz önüne almamakta. On yıllardır bazı Katolik din adamlarının binlerce çocuğu taciz ettiklerine dair iki rapor yayımlandı. Taciz olaylarının kilise ve devlet tarafından üstleri örtüldü. Zihinsel engelliler için sağlık hizmetlerinde yetersizlik vardı. Ceza yasası sisteminin tecavüz mağdurlarına yaklaşımı endişeye neden oldu. İnsan ticareti mağdurlarının insan hakları yeterince korunmamaktaydı.

Yasal, anayasal veya kurumsal gelişmeler

Temmuz ayında kabul edilen 2009 yılı Ceza Yasası (Değişiklikler) Jürisiz Özel Ceza Mahkemeleri'nin bazı "organize suçların" cezalarını hafifletme yetkisini genişletti. Yeni yasa, polis sorgusu sırasında kişinin sessiz kalma ve dolayısıyla kendi hakkında tanıklık etmemesi hakkını göz ardı eden önlemlere sahipti. İrlanda İnsan Hakları Komisyonu (IHRC) parlamentoya (Oireachtas) ve halka yeni yasayı incelemek için yeterli zaman tanınmadığından şikayet etti.

Temmuz ayında IHRC 2009 yılında kendisine verilen mali desteğin yüzde 32 oranında kesintiye uğramasının yasal fonksiyonlarını yerine getirmesini güçleştirmiştir. Ayrıca bir hükümet birimine değil parlamentoya karşı sorumlu olmasını önerdi.

Haziran ayında yayınlanan 2009 yılı Medeni Birlik Yasa Taslağı aynı cinsiyetten, karşı cinsiyetten çiftlerin ve birlikte yaşayan sevgililerin medeni birliklerini kaydettirmelerine olanak vermeyi önerdi. Yasa taslağı ayrıca eskiden sadece evli çiftlere verilmiş olan bazı başka hakları ve sorumlulukları da tanıdı. Lezbiyen, gey, biseksüel, travesti ve transseksüel gruplar aynı cins çiftlere evlilik hakkı vermediği ve aynı cins çiftlerin çocuklarına yeterli yasal haklar vermediği için taslağı eleştirdi.

Polis ve güvenlik güçleri

Nisan ayında IHRC polis örgütünde (An Garda Síochána) hizmetleri insan haklarına daha uygun hale getirmek için girişilen olumlu inisiyatif memnuniyetle karşılarken kilit alanlarda reformun yavaş olması konusunda da endişelerini dile getirdi. Polis hizmetlerinin daha şeffaf ve hesap verimli olabilmesi için gerekli olan başka reformlar için başka öneriler şekillendirdi. Ayrıca polise karşı şikayetlerle ilgilenen Garda Síochána Ombudsman Komisyonu'nun daha etkin çalışabilmesi için yeterli kaynaklara sahip olması gerektiğini belirtti.

Cezaevi koşulları

Ekim ayında IHRC BM İnsan Hakları Komitesini birçok cezaevinde fiziki koşulların kabul edilemez olduğu, bazı hallerde insanlık dışı ve aşağılayıcı muameleler olduğu ve son 12 ayda aşırı kalabalık raporlarının ciddi boyutlara ulaştığı ve mahkumlar arasında şiddet eğilimini arttırdığı bilgisini verdi.

Terörle mücadele ve güvenlik

Hükümetin 2008 yılında, şüpheli mahkum taşıma uçaklarını arama ve kontrol etme ile ilgili mevduatı gözden geçirmek ve güçlendirmek için kurduğu bakanlar komitesi yasal öneriler yayınlamadı.

Guantánamo Körfezi tutukluları için uluslararası koruma

Eylül ayında hükümet Küba'daki Guantánamo Körfezi'ndeki ABD deniz üssündeki iki eski tutukluyu kabul ettiğini açıkladı.

Mülteciler ve sığınmacılar

Bazı durumlarda üç ila beş yıl süren iltica başvurusunun incelenmesi sürecinin çok uzun olduğu konusundaki endişeler sürdü. 2008 yılında, tek bir sığınmacı statüsü ve diğer korunma biçimleri öneren yasal düzenlemeler yasa haline gelmedi.

Kasım ayında Çocuklar için görevli Ombudsman yanlarında ebeveynleri olmadan sığınma talebinde bulunan çocukların genel bakım süreci içindeki çocuklardan daha düşük düzeyde bir bakım aldıklarını ve çoğunun kontrol edilmeyen özel yurtlarda kaldığını tespit etti. 2000 yılının sonu ile 2009 yılının Haziran ayı arasında 419 çocuğun bakım altındayken kaybolduğunu ve bu olaylar hakkında alınan tutumu eleştirdi. Ayrıca iltica sürecinin çocuğun yaşını ve kırılganlığını yeterince göz önüne almadığı sonucuna vardı.

Çocuk hakları

Mayıs ayında Çocuk Tacizlerini Araştırma Komisyonu raporu (Ryan raporu) 1936 yılı ile 2000 yılları arasındaki sürede 30.000 çocuğun devletin desteklediği Katolik dini kurumlarında fiziksel, ruhsal ve cinsel tacize uğradıklarını anlattı. Eğitim Bakanlığı'nın, sağlık birimlerinin ve dini kurumların çocukları koruyamadıklarını veya şikayetleri soruşturmadıklarını tespit etti.

Temmuz ayında hükümet Komisyon'un önerilerini taciz mağdurlarına tazminat ve çocuk koruması ve bakımı hizmetleri arasındaki ciddi açığa müdahale etmek de dahil olmak üzere uygulayacağını taahhüt etti.

Dublin Baş Piskoposluğu'nun da 1975 yılı ile 2004 yılları arasında çocuklara yönelik cinsel tacizi soruşturan Dublin Baş Piskoposluğu Soruşturma Komisyonu raporu (Murphy raporu) Kasım ayında yayınlandı. Komisyon yüzlerce taciz olayının kilise ve polis dahil devlet yetkilileri tarafından üstünün kapatıldığını tespit etti.

Çocuk haklarının anayasa eklenmesine ilişkin bir referandum bir kere daha ertelendi.

Sağlık hakkı – ruh sağlığı

Ruh sağlığı hizmetlerinde, özellikle de çocuklar ve zihinsel engelliler için eksiklikler vardı. Mayıs ayında ruh sağlığı Hizmetleri Müfettişi 2008 yılında 247 çocuğun büyükler için olan birimlere verilmesini "affedilmez, tedaviye engel olucu ve neredeyse cezalandırıcı olduğunu" söyledi.

Nisan ayında Ruh Sağlığı Komisyonu Clonmel'deki iki ruh sağlığı kuruluşundaki bakım ve tedavi pratiği üzerine bir rapor verdi. Kötü ve güvensiz bir fiziki çevre, hastaların nedeni belirsiz önemli yaraları, yetersiz ilaç tedavisi ve tecrit olduğunu ve en temel mahremiyetin ve hareket özgürlüğünün olmadığını tespit etti.

Kadın hakları

Aralık ayında Tecavüz Kriz Ağı'nın ceza yargı sisteminin tecavüz olaylarına yanıt vermesine ilişkin yaptığı gözden geçirmede polise yansıyan olayların yüzde 30'unun soruşturulduğunu tespit etti.

Polisin ve savcılığın tecavüz raporlarının geçerli olup olmadığını çok dar bir bakışla ele aldığını ve bunun mağdurların başlarına geleni rapor etmelerini engellediğini tespit etti. Ayrıca tecavüz mağdurlarının şikayetlerini geri çekmelerinin en genel nedeninin polisin müdahalesinin çok zayıf olması olduğunu da buldu.

Ayrıca Aralık ayında Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Üst Kurulu üç kadının İrlanda'da kürtajın sınırlanmasının insan haklarını ihlal ettiğini belirten şikayetlerini gözden geçirmeye başladı.

İnsan ticareti

Nisan ayında İrlanda Göçmen Konseyi'nin raporu en az 102 ve belki de çok daha fazla kadın ve kız çocuğunun iki yıllık bir dönem içinde İrlanda'ya veya İrlanda dışına cinsel sömürü için kaçırıldığını tespit etti.

Haziran ayında hükümet insan ticareti ile mücadele etmek ve önlemek için üç yıllık bir ulusal eylem planı yayınladı. İnsan ticareti mağdurları sığınmacılar için ayrılmış konutlarda ikamet ettirmeye devam etme önerisi daha fazla zarar görmekten korunmalarını engellemek için yetersiz önlem alındığına ilişkin endişeleri arttırdı. Çok az mağdura "düşünme ve kendine gelme" dönemi tanınıyordu.

Silah ticareti

Hükümet 2008 yılı İhracat Kontrol Yasası gereği silah ihracı ve komisyonculuğu konusundaki 2008 yılının ilk raporunu yayınlamadı.

İSPANYA

İSPANYA KRALLIĞI

Devlet başkanı:	Kral Juan Carlos I de Borbón
Hükümet başkanı:	José Luis Rodríguez Zapatero
Ölüm cezası:	tüm suçlar için kaldırıldı
Nüfus:	44.9 milyon
Ortalama yaşam süresi beklentisi:	80.7 yıl
5 yaş altı ölüm oranı (e/k):	binde 5/5
Yetişkin okur yazarlık oranı:	yüzde 97.9

Yasa uygulayıcılar hakkındaki işkence ve kötü muamele iddiaları sürdü ama raporlara göre CCTV sistemi konan polis karakollarında azaldı. Mülteci yasalarında yapılan reform cinsiyet ve cinsel yönelimi bir eziyet etme temeli olarak kabul etti ama ilticaya başvurma yöntemleri üzerindeki sınırlamaları arttırdı. Yetkililer uluslararası insan hakları kurumlarının bu uygulamanın kaldırılması için yaptığı sürekli çağrılara rağmen tutukluları tecrit gözetiminde tutmaya devam etti. Silahlı Bask örgütü Euskadi Ta Askatasuna (ETA) şiddet kampanyasını iki

kişiyi öldürdüğü iddiasına sahip çıkararak sürdürdü. Cinsiyet temelli şiddetin ve özellikle insan ticaretinin mağdurları yeterli devlet koruması ve destek alamadılar. İspanya İç Savaşı ve Franco rejimi dönemindeki zorla kaybetmeler ve kitlesel mezarlıkların soruşturulması konusunda çok az ilerleme vardı. Hükümetin ırkçılığı durdurma önlemleri yetersizdi. Yasal reform sonrasında uluslararası suçlar için evrensel bir yargının uygulanması sınırlandı.

İşkence ve diğer kötü muameleler/polis ve güvenlik güçleri

Yasa uygulayıcısı güçler hakkındaki işkence ve diğer kötü muamele iddiaları sürdü. 2008 yılında Katalan Özerk polis karakollarında uygulanmaya başlayan yaygın CCTV sisteminden sonra, ulusal STK ağı Katalan polisine karşı kötü muamele şikayetlerinin 2007 yılına göre yüzde 40 oranında azaldığını iddia etti. Kendilerine gelen şikayetlerin hiçbirisi bir polis karakolunun içinde cereyan etmemiştir. Ancak ulusal polis ve jandarma sadece yargıç tarafından özellikle talep edildiği takdirde tecrit tutuklu mahkumlar için kullanılıyor bunun haricinde henüz bu önlemleri uygulamaya başlamadı.

Başsavcılık açıklaması sene boyunca yasa koruyucular tarafında yapıldığı iddia edilen işkence ve diğer kötü muamele şikayetlerinin 230'dan çok olduğunu belirtti. BM İnsan Hakları Komitesi de dahil uluslararası insan hakları kurumlarının sürekli önermelerine rağmen bağımsız bir polis şikayet komisyonunun kurulması için adım atılmadı.

■ Osamuya Akpitaye'nin 2007 yılının Haziran ayında İspanya'dan zorla sınır dışı edilmeye çalışılırken öldürülmesi olayından suçlanan iki polisin mahkemesinin başlama günü saptanmamıştı.

■ Haziran ayında İspanya'dan zorla sınır dışı edilmeye çalışılan Senegalli bir adama yapılan aşağılayıcı muameleyi gösteren bir video internette yayınladı. Çekim Madrid havaalanında asfaltın üzerine karnının üzerine yatırıldığını, kollarının ve bacaklarının arkasından bağlı olduğunu ve daha sonra sivil kıyafetli polis memurları tarafından ağzının tıklandığını gösteriyordu. Pilotun bu koşullarda uçağa kabul etmemesi üzerine memurlar hala elleri bağlı durumda yerden kaldırarak bir polis minibüsünün arkasına koyuyorlardı.

■ 2007 yılında Barcelona da Les Corts Katalan özerk polis karakolunda bir tutukluya kötü muamele yapmaktan suçlanan üç polis memuru Haziran ayında

suçlu bulundu ve 600 euro para cezasına mahkum edildi. Gizli kamera çekimleri polis memurlarının tutukluya tekme atıklarını ve dövdüklerini gösteriyordu.

Göçmen hakları, mülteciler ve sığınmacılar

Resmi rakamlara göre geçen yıla göre İspanya'ya tekne ile gelenlerde yüzde 45 azalma olmasına rağmen göçmenler ve sığınmacılar İspanya'ya gelmek için tehlikeli kara ve deniz yollarında yaşamlarını tehlikeye sokmaya devam etti. İspanya AB'de en az sığınma hakkı veren ülkelerden birisi olmaya devam etti.

Şubat ayında polis sendikaları Madrid de Vallecas polis karakolunda polislere her ay belirli bir miktar kayıt dışı göçmen tutuklama kotası konduğunu iddia ettiler; benzer direktiflerin olduğu polis tarafından ülkenin başka yerlerinde de iddia edildi. İç İşleri Bakanlığı böyle bir politikanın varlığını açıkça reddetti. İspanya çapında STK'lar polisin ırkçılık temelli kimlik kontrollerinin sene boyunca arttığını iddia ettiler; bunun göçmen kontrol önlemlerinin bir sonucu olduğuna inanılıyordu.

İspanya Ekim ayında Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin yabancı ülke vatandaşlarının kolektif sınır dışı edilmesini yasaklayan 4'üncü Protokolü'nü onayladı.

Cins veya cinsel temellerde eziyet gören bireylere sığınma hakkı verilmesi temellerini genişleten veya onlara korunma hakkı veren göçmen yasası reformu Ekim ayında yürürlüğe girdi. Ancak yeni haliyle yasa AB vatandaşlarını sığınma hakkı talep etmekten dışlıyor, yurtdışında İspanya elçiliklerinde sığınma olasılığını ortadan kaldırıyor ve tanımlanmamış ve belirsiz "ulusal güvenliğe zarar verme" kriterine dayanarak bir bireye sığınmacı statüsü verilmesini engelliyordu.

Yabancılar Yasası Ekim ayında değiştirildi. Değişiklikler STK'lara göçmen tutuklama merkezlerine girme olanağı veriyor ama kayıt dışı göçmenlerin maksimum tutuklanma sürelerini 40 günden 60 güne çıkarıyordu.

Terörle mücadele ve güvenlik

Uluslararası insan hakları kurumlarından bu pratiğin terk edilmesi yönünde sürekli uyarılar yapılmasına rağmen hükümet terörizm bağlantılı eylemlere karışmalarından şüphelenilenleri tecrit gözaltında tutmaya devam etti. Var olan yasalara göre tecritte tutulan tutukluların avukat hakları ciddi bir biçimde sınırlı ve artan bir işkence ve diğer kötü muamele riski ile karşı karşıyadılar.

19 Kasım'daki nihai değerlendirmesinde BM İşkenceye Karşı Komite (CAT) İspanya'nın terörizm veya silahlı grup bağlantılı olaylar için uyguladığı tecrit tutuklama işkence veya diğer kötü muamelelere karşı gerekli yasal güvenceleri zayıflattığı konusundaki endişelerini tekrarladı. CAT, İspanya'yı feshetme anlayışı ile tecrit tutukluluk yöntemini değiştirmeye çağırıyor.

■ Mohammed Fahsi'nin soruşturma mahkemesinde yaptığı işkence iddialarını Savcılığın ve soruşturma yargıcının Haziran ayında soruşturmayı reddetmesi üzerine avukatı Mohammed Fahsi'nin 2006 yılının Ocak ayında Jandarma'da tecrit tutukluken gördüğü muamele hakkında resmi bir şikayette bulundu. Sene sonunda hiçbir yanıt gelmemişti. Eylül ayında Mohammed Fahsi ve sekiz diğer kişi terörizm bağlantılı suçlardan mahkemeye çıkarıldılar. Aralık ayında ağır suçlardan mahkeme öncesi tutukluluğun dört yıllık sınırına geldi ve serbest bırakıldı, mahkumiyetini bekliyordu.

■ Mayıs ayında daha önce "Macroproceso 18/98" diye adlandırılan davada "terörizm ile işbirliği yapmaktan" hüküm giyen Sabino Ormazabal ve diğer yedi kişi Yüksek Mahkeme tarafından beraat ettirildi. Bir terörist örgüte üyelikten mahkum edilen bir kadın da beraat ettirildi. BM insan hakları ve terörizm Özel Raporörü ve BM İnsan Hakları Komitesi 2008 yılında İspanya anti terörizm yasasında yer alan ve bu davalarda kullanılan ve uluslararası yasalarla uyumlu olmayan bazı maddelerin fazlasıyla geniş ve titiz olmayan yazılışları hakkında endişelerini dile getirmişlerdi.

Silahlı gruplar tarafından yapılan ihlaller

Sene boyunca ETA Majorca'da iki Jandarma'nın öldüğü otomobil bombası ve Temmuz ayında Bask Ülkesi'nde bir Jandarma kışlasına yapılan saldırı da aralarında olmak üzere birçok bombalı saldırının sorumluluğunu üstlendi.

Çocuk hakları

Devlet tarafından işlenen çocuk evlerinde kalan çocuklar insan hakları ihlallerine maruz kaldılar. İhmal, zorla ilaç tedavisi, aşırı güç kullanımı ve personel tarafından zihinsel ve fiziki taciz şikayetleri oldu. İspanya Ombudsperson tarafından 2008 yılında yapılan bir çalışma benzer konuları öne çıkardı.

Kadın ve kız çocuklarına yönelik şiddet

Son yıllardaki bazı olumlu gelişmelere rağmen eşlerinin kadınları öldürmesi sürdü. Aile içi şiddetin mağduru olan göçmen kadınlar adalet bulma ve

uzman hizmetleri almak konularında ek zorluklarla karşılaşmaya devam ettiler. Cinsel istismar için insan ticareti dahil cinsiyet temelli diğer şiddet biçimlerine karşı kurumsal yanıt yetersiz kalmaya devam etti. Seks ticaretinin mağdurlarını tespit etmek veya onları yardım alınabilecek kaynaklara yönlendirmek için hiçbir kurumsal sistem yoktu. Cinsiyet temelli şiddetin tazminat almak isteyen mağdurları psikolojik etkilere karşı tazminat olmaması gibi çeşitli engellerle karşılaştılar.

■ Eski kocası tarafından terk edildikten 15 yıl sonra 15 defa bıçaklanan Ascensión Anguita saldırıdan dolayı hala hiçbir tazminat almadı ve tedavisi yetersiz kurumsal destek eksikliği nedeniyle engellendi. Hala çalışamaz durumda ve travma sonrası davranış bozukluğu teşhisi yapıldı, aylık engelli maaşı olan 402 euro ile yaşıyordu. 2008 yılının Temmuz ayında eski kocası cezaevinden altı gün izin alma hakkına sahip oldu, bu süre içinde Ascensión Anguita evini terk ederek saklanmak zorunda kaldı. Polis kendisini korumak için yeterli kaynağa sahip olmadıklarını söyledi.

İrkçilik

2008 yılında yürürlüğe giren Ulusal İnsan Hakları Planı kapsamlı bir İrkçilikle Mücadele Ulusal Stratejisi koşulu içeriyordu ancak sene sonunda BM İrk Ayrımcılığını Önleme Komitesi ve AB İrkçiliği ve Yabancı Düşmanlığını Gözlemeleme Merkezi'nin önerilerinin tam tersine henüz başlamamıştı. 2003 yılında yasayla kurulan İlerleme ve Eşit Muamele Konseyi (Consejo para la Promoción de la Igualdad de Trato y no Discriminación de las Personas por el Origen Racial o Etnico) hala çalışmaya başlamadı. Haziran ayında yayınlanan AB Temel Haklar Ajansı raporuna göre bu durum İspanya'yı ırkçılık konusunda şikayetlerin istatistiklerini yapan ulusal bir kurumun olmadığı dört AB ülkesinden birisi yapmakta. İspanya aynı zamanda ırkçı suçlar konusunda resmi bilgi toplamayan ve yayınlamayan altı ülkeden birisiydi.

Zorla kaybedilmeler

Eylül ayında İspanya, Bütün İnsanları Zorla Kaybetmeden Koruma Uluslararası Sözleşmesi'ni onayladı ama İspanya yasalarında zorla kaybetme hala bir suç değildi.

2008 yılının Aralık ayında Ulusal Ceza Mahkemesi İspanya İç Savaşı ve Francisco Franco'nun iktidarının ilk kısmında gerçekleşen zorla kaybetmeleri

soruşturmaya yeterli olmadığına karar verdi ve dolayısıyla 114.266 şüpheli zorla kaybetme davasını kitle mezarlarının yargı alanlarında bulunduğu 43 yerel ceza mahkemesine havale etti. Daha sonra 13 mahkeme davaları sıradan suçlar olarak tasnif etti ve soruşturmaları suçların yasal olarak mührü zamana (bir belirli suçtan sonra yasal sürecin maksimum süresinin belirlenmesi) uğraması nedeniyle kapattı. Sadece üç yerel mahkeme davaları uluslararası yasaya göre suç olarak tanımlandı (bir süre bitimi zamanı yok). Sene sonunda bu soruşturmalar devam ediyordu.

11 Mart tarihinde Senato hükümete İç Savaş'ın ve Francisco Franco iktidarının kurbanlarının kalıntılarının yerlerini bulmak, mezardan çıkarmak ve kimliklerini tespit etmek görevini veren bir yasa taslağını reddetti. Bu, ailelere sevdiklerinin kalıntılarını bulma ve çıkarma konusunda yardımcı olma önlemlerini de içeren 2007 yılında çıkan Tarihsel Hafıza Yasası ile çelişiyordu. 2007 yılında çıkan yasanın kendisi de kapsamlı insan hakları ihlallerinde mağdurlara ve kurbanların ailelerine tazminat verilmesine bağlı olarak uluslararası standartlara uymuyordu.

Uluslararası adalet

Ekim ayında parlamento Yargı Usul Yasası'na evrensel yargının uygulanmasını sınırlayan değişikliği onayladı. Bunun sonucunda İspanya'da süren 13 dava kapanabilirdi. Değişiklik evrensel yargıyı mağdurların İspanyol olması veya suçlanan İspanya'da ise ve etkili bir soruşturma bir başka ülkede veya uluslararası mahkemede henüz başlamamışsa yani İspanya'nın "konuyla ilgili bir bağlantısı" olduğu takdirde sınırlamaktaydı. Neyin "etkili" olduğunu bu bağlamda belirleyen kriter belirlenmemişti. Yasama düzeltmeyi özel bir tartışma olmadan kabul etti.

Uluslararası Af Örgütü ziyareti/raporları

■ Uluslararası Af Örgütü heyeti İspanya'yı Kasım ayında ziyaret etti.

■ İspanya: Gölgelemler İçinden – tecrit gözaltıları bitirmenin zamanı geldi (EUR 41/001/2009)

■ İspanya: Yaraya aşılanmanın eklenmesi – polis cezasızlığı, iki yıl geçti (EUR 41/010/2009)

■ İspanya: İşkenceye Karşı Komite'ye Brifing (EUR 41/004/2009)

İSRAİL VE İŞGAL ALTINDAKİ FİLİSTİN TOPRAKLARI

İSRAİL DEVLETİ

Devlet başkanı:	Shimon Peres
Hükümet başkanı:	Binyamin Netanyahu (Mart ayında yerine Ehud Olmert geçti) adi suçlar için kaldırıldı
Ölüm cezası:	7.2 milyon (İsrail); 4.3 milyon (İAFT)
Nüfus:	80.7 yıl (İsrail); 73.3 yıl (İAFT)
Ortalama yaşam süresi beklentisi:	binde 6/5 (İsrail); binde 23/18 (İAFT)
5 yaş altı ölüm oranı (e/k):	yüzde 97.1 (İsrail); yüzde 93.8 (İAFT)
Yetişkin okur yazarlık oranı:	

İsrail 18 Ocak tarihinde sona eren ve kod adı “Dökme Kurşun” Operasyonu olan, Gazze Şeridindeki 22 günlük askeri saldırı sırasında savaş suçları işledi ve uluslararası yasayı diğer ciddi şekillerde ihlal etti. Diğerlerinin yanı sıra sivillere ayırım gözetmeden ve orantısız şekilde saldırdı, tıbbi personeli hedef aldı ve öldürdü, Filistinli sivilleri “canlı kalkan” olarak kullandı, yoğun nüfuslu yerleşim bölgelerine ayırım gözetmeden beyaz fosfor attı. 300’den fazla çocuk ve yüzlerce sivil dahil 1,380’nin üzerinde Filistinli öldürüldü. Gazze’nin büyük kısmı yerle bir edildi, yaşamsal altyapı imha edildi, ekonomi enkaza döndü ve binlerce Filistinli evsiz bırakıldı.

İsrail güçleri 2009 senesi boyunca Filistinlilerin İşgal Altındaki Filistin Topraklarında (İAFT) dolaşımına ciddi sınırlamalar koymaya devam ederek, temel hizmetlere ve toprağa erişimi engelledi. Sınırlandırmalar arasında Gazze Şeridi’nin askeri abluka altına alınması da vardı ki bu pratikte 1.5 milyon Gazze sakininin hapsedilmesine ve insani bir krize yol açtı. Buna rağmen İsrail uluslararası ve insani yardımların Gazze’ye girmesini sık sık engelledi. Yüzlerce ağır hasta Filistinlinin tıbbi tedavi almak için Gazze’den çıkmasına izin verilmedi veya geciktirildi, en az 28 kişi seyahat izni beklerken öldü. İsrail güçleri Doğu Kudüs de dahil Batı Şeria’da Filistinlileri zorla tahliye etmeye, evlerini yıkmaya ve topraklarına el koymaya devam ederken, İsrail yerleşimlerinin yasadışı olarak el konulan Filistin topraklarında yayılmasına izin verdi.

Sene boyunca İsrail güçleri Filistinli sivillere karşı aşırı ve zaman zaman öldürücü güç kullandı. Filistinli tutuklulara karşı kötü muamele iddiaları devam etti ve nadiren soruşturuldu. Yüzlercesi suçlama yapılmaksızın idari olarak hapis tutuldu, diğerleri adil olmayan yargılamalarda mahkum edildikleri hapis cezalarını çekmekteydi. Filistinlilere karşı ciddi insan hakları ihlallerinde bulunan İsrail askerleri ve yerleşimcileri fiili cezasızlığın keyfini sürdürdüler.

Arka plan

Şubat ayındaki İsrail parlamento seçimlerinde sağcı partilerin oyları arttı; İşçi Partisi, sağcı Likud Partisi ve aşırı sağcı Yisrael Beitenu’nun dahil olduğu bir koalisyon kuruldu.

ABD hükümeti barış sürecini canlandıracak ilk adım olarak İsrail’in yerleşim kurmaya son vermesi çağrılarını arttırdı ancak bunlara aldırış edilmedi.

“Dökme Kurşun” Operasyonu

İsrailin Gazze’ye uyarı yapmadan başlattığı ve 22 gün süren askeri saldırısının açıklanan amacı Hamas ve diğer Filistinli gruplara bağlı silahlı fraksiyonların İsrail içine roket saldırılarına son vermektir. Saldırıda 1,380 Filistinli öldürüldü ve birçoğu ağır olmak üzere 5,000 Filistinli yaralandı. Yaralananların 1,800’den fazlası çocuktur. Binlerce sivil ev, işyeri ve kamu binası imha edildi. Bazı mahalleler toptan yok edildi. Elektrik, su, kanalizasyon ve diğer yaşamsal altyapı ağır hasar gördü. Geniş tarım arazileri birçok sanayi ve ticaret binası imha edildi. İmhanın çoğu askeri gereklilik temelinde izah edilemeyecek şekilde sebepsiz ve kasıtlıydı. Çatışmalar sırasında, silahlı Filistinli grupların güney İsrail’e düzenledikleri roket ve havan saldırılarında ölen üç kişi de dahil olmak üzere on üç İsraili öldürüldü. (Bakınız Filistin Yönetimi.)

“Dökme Kurşun” Operasyonu öncesi ve sırasında İsrail ordusu bağımsız gözlemciler, gazeteciler, insan hakları gözlemcileri ve insani yardım personelinin Gazze’ye girmesine izin vermeyerek, Gazze’yi fiilen dünyanın geri kalanından soyutladı. Yetkililer aynı zamanda, BM İnsan Hakları Konseyi’nin (HRC) soruşturması için işbirliği yapmayı reddetti.

Eylül ayında yayınlanan ve Goldstone raporu olarak bilinen HRC raporu, hem İsrail hem de Hamas’ı Gazze’de ve İsrail’in güneyinde savaş suçları ve muhtemel insanlığa karşı suçlar işlemekle itham etti ve İsrail güçlerinin büyük olasılıkla insanlığa karşı suçlar işlediğini söyledi. Savaş suçlarından sorumlu olanların

adalet önüne çıkarılmalarını tavsiye etti.

İsrail yetkilileri birtakım dahili incelemeler olmakla beraber, kendi kuvvetlerinin “Dökme Kurşun” Operasyonu sırasındaki uygulamaları hakkında bağımsız veya tarafsız bir inceleme yapılmasını sağlamadı.

Yasadışı ölümler

Savaş uçakları, helikopterler ve insansız uçaklardan veya hedeflerinden kilometrelerce uzağa konuşturulmuş tanklardan fırlatılan uzun menzilli ve yüksek isabetli mühimmatlar kullanılan İsrail saldırılarında yüzlerce sivil öldürüldü. Kurbanlar iki ateş arasında kalarak veya militanlara kalkan görevi görürken değil evlerinde uyurken, günlük işlerini yaparken veya oynarken öldürüldüler. Çocuklar dahil bazı siviller, İsrail askerlerinin hayatı için tehlike oluşturmazken yakın mesafeden vuruldular. Sağlık görevlileri ve ambulanslar yaralıları kurtarıırken defalarca saldırıya uğradı ve bu saldırılar muhtelif ölümlere yol açtı.

Hedefi bulma yeteneği daha az olan topçu mermisi, havan ve çivi bombası da denilen Flechette türü tank mermileriyle çok sayıda sivil öldürüldü veya yaralandı.

Yoğun nüfuslu yerleşim bölgelerine ayırım gözetmeksizin tekrar tekrar beyaz fosfor atılarak siviller öldürüldü veya yaralandı, sivil mülkler imha edildi.

Bunların birçoğu orantısız ve ayırım gözetilmeden yapılan saldırılardı, tıbbi personel ve araçları da dahil olmak üzere siviller ve sivil nesnelere doğrudan hedef alarak, sivillere yönelik riski asgariye indirmek için mümkün olan bütün önlemler alınmayarak, tıbbi ve yardım personeli ve araçlarının zamanında erişimine izin verilmeyerek uluslararası yasayı çiğnediler.

■ 4 Ocak tarihinde, Sa’adallah Matar Abu Halima ve dört çocuğu kuzeybatı Gazze’de Sayafa’daki evlerinde beyaz fosfor saldırısında öldürüldüler. Halima’nın karısı Sabah ağır şekilde yandı ve Uluslararası Af Örgütü’ne kız bebeği Shahed’in kollarında eriyişini seyrettiğini söyledi. Saldırıdan kısa süre sonra İsrail askerleri, yanmış akrabalarını hastaneye götürmeye çalışan kuzenler Matar ve Muhammad Abu Halima’yı yakın mesafeden vurarak öldürdü.

■ 6 Ocak gecesi, al-Daya ailesinin çoğu kadın ve çocuk 22 üyesi, Gazze Şehrinin al-Zaytoun bölgesindeki evlerinde İsrail F-16 uçağı bombalaması sonucunda öldürüldüler.

Sivil hedeflere saldırılar

İsrail kuvvetleri hastaneler, tıbbi personel ve

ambulansların yanı sıra Yakın Doğu’daki Filistinli Mülteciler için BM Destek ve İş Ajansı (UNRWA) binaları dahil insani tesislere saldırdı. Gazze’deki 27 hastanenin en az 15’i bazıları ağır olmak üzere hasar gördü; 30 civarında ambulans isabet aldı ve 16 sağlık çalışanı öldürüldü. Af Örgütü Hamas veya silahlı militanların hastaneleri saklanma yeri veya saldırı amacıyla kullandıklarına dair kanıt bulunamadı, İsrail yetkili makamları bu tür iddialarını destekleyecek kanıt sunamadı.

■ Üç sağlık görevlisi – Anas Fadhel Na’im, Yaser Kamal Shbeir ve Raf’at Abd al-’Al – 4 Ocak tarihinde Gazze Şehrinde iki yaralı erkeğe doğru yürürken İsrail füze saldırısında öldürüldüler. Onlara yolu gösteren 12 yaşında bir erkek çocuk, Omar Ahmad al-Barade’e de öldürüldü.

■ 17 Ocak tarihinde saat yaklaşık sabahın 6’sında 1.500’den fazla insanın sığınak olarak kullandığı Beit Lahia’daki bir UNRWA ilkokulunda bir beyaz fosfor mermisi infilak etti. İki çocuk, sırasıyla beş ve yedi yaşındaki – Muhammad al-Ashqar ve ağabeyi Bilal – öldürüldü. Okula sığınmış bir düzineden fazla sivil yaralandı.

Sivillerin “canlı kalkan” olarak kullanılması

Bir çok durumda İsrail askerleri çocuklar da dahil olmak üzere Filistinli sivilleri askeri operasyonlar sırasında “canlı kalkan” olarak kullandılar ve sık sık bu sivilleri tehlikeli görevler yerine getirmek zorunda bıraktılar. İsrail askerleri ayrıca ikamet edilen evlerin yakınlarından saldırılar düzenlediler.

■ 5 Ocak tarihinden itibaren iki gün, İsrail güçleri Yousef Abu ‘Ida, karısı Leila ve dokuz çocuklarını Jabalia’nın doğusunda Hay al-Salam’daki evlerinde “canlı kalkan” olarak tuttular, bu esnada evi askeri mevzi olarak kullandılar. Daha sonra aileyi evden zorla çıkartarak evi imha ettiler.

İnsani yardımın engellenmesi

İsrail güçleri acil durum yardımı ve insani yardımları kasten veya diğer şekillerde engellediler. Ayrıca yardım konvoylarına ve dağıtım merkezlerine, tıbbi personele saldırarak UNRWA ve ICRC’nin saldırı sırasında Gazze’deki hizmetlerini durdurmasına neden oldular.

■ Al-Sammouni ailesinin bazı üyeleri 5 Ocak tarihinde Gazze Şehrinin al-Zaytoun mahallesindeki evlerine düzenlenen saldırının ardından İsrail ordusu ambulanslar veya başka hiç kimsenin onları kurtarmasına izin vermediği için kan kaybından öldüler. Çocuklar üç gün boyunca aç ve susuz halde ölmüş

akrabalarının cesetleriyle baş başa kaldılar. Toplamda Al-Sammouni ailesinin 29 üyesi can verdi.

Gazze ablukası – insani kriz

2007 senesinin Haziran ayından beri yürürlükte olan ve süren İsrail'in Gazze üzerindeki askeri ablukası, devam eden insani krizi derinleştirdi. Kitlel işsizlik, aşırı yoksulluk, gıda güvenliğinin olmayışı ve kıtlık nedeniyle gıda mallarının fiyatlarındaki artış her beş Gazzeli'den dördünü insani yardıma muhtaç hale getirdi. Ablukanın çapı ve İsraili yetkililerin ablukanın amacı hakkında yaptıkları açıklamalar ablukanın Gazzelilere karşı bir tür kolektif cezalandırma olarak uygulandığını gösterdi ve bu da uluslararası yasanın aleni şekilde ihlalidir.

"Dökme Kurşun" Operasyonu krizi yıkıcı seviyelere yükseltti. Operasyon bittikten sonra abluka yeniden inşa çabalarını önledi veya engel çıkardı. Sonuçta su ve temizlik hizmetleri daha da kötüleşti, daha çok elektrik kesintisi yaz sıcaklarında kamu ve sağlık kuruluşlarında ciddi sorunlara yol açtı, okullardaki aşırı kalabalık sorunu daha da kötüleşti, artan talep ve hasarlı tesislerle baş etmeye çalışan zaten sınırlarını zorlayan sağlık sistemi yeni zorluklarla karşılaştı ve ekonominin toparlanma ihtimali çok azaldı veya yok oldu. İsrail çiftçilerin İsrail- Gazze sınırına 500 metre ve daha yakındaki tarlalarına erişimlerine engel olmaya ve kıyıda üç deniz milinden ötede balıkçılığı yasaklamaya devam etti.

Gazze'de kapana kısılanlar arasında, Gazze dışında tıbbi tedaviye ihtiyacı olan ağır hastalar, üniversiteye veya işe gitmek için Batı Şeria'ya veya yurtdışına seyahat etmesi gereken öğrenci ve işçiler vardı.

■ Samir al-Nadim kalp ameliyatı için Gazze'den çıkışı 22 gün ertelendikten sonra 1 Kasım tarihinde öldü. İsrail makamları 29 Ekim tarihinde ayrılmasına izin verdiklerinde bilinci kapalıydı ve solunum cihazına bağlı haldeydi. Batı Yakası'nda, Nablus'da bir hastanede kalp yetmezliğinden öldü.

Batı Şeria'da kısıtlamalar

Birçok Filistinliyi toprağından, işinden ve akrabalarından ayıran İsrail'in Batı Yakası'ndaki 700 kilometrelik güvenlik çiti/duvarı uzun süreli sokağa çıkma yasakları, yaklaşık 600 İsrail kontrol noktası, yol çevirmeler ve diğer kapatma engelleriyle beraber Filistinlilerin eğitim ve sağlık hizmetleri de dahil olmak üzere temel hizmetlere erişimini aksatmaya devam etti.

Suya erişim hakkı

İsrail İAFT'deki Filistinlilerin yeterli ve güvenli su kaynaklarına erişimine izin vermemeye devam ederek, sosyal ve ekonomik gelişmeyi engelleyerek ve sağlığa tehdit oluşturarak işgalci güç olarak sorumluluklarını ihlal etti. Filistin su tüketimi günlük kişi başına 70 litreye zar zor ulaştı – WHO'nun tavsiye ettiği miktar günlük asgari 100 litrenin oldukça altında kaldı. İsraililerin kişi başına günlük tüketimi dört kat fazlaydı. İsrail ordusu Filistinlilerin Batı Şeria'da yağmur suyu toplamak için kullandıkları sarnıçları izinsiz inşa edildikleri gerekçesiyle tekrar tekrar imha etti.

Zorla tahliyeler

İsrail güçleri özellikle de Doğu Kudüs'te, Filistinlileri zorla tahliye ettiler ve izinsiz inşa edildikleri gerekçesiyle evlerini yıktılar. Filistinlilerin bu tür izinler edinmeleri sistematik olarak engelleniyordu. Eşanlı olarak İsrail yerleşimlerinin, yasadışı olarak el konulmuş Filistin topraklarında yayılmasına izin verildi. Negev'in Bedevi nüfusu da zorunlu tahliyelerde hedef alındı.

Aşırı güç kullanımı

İsrail güçleri Filistinli sivillere karşı aşırı güç kullanarak birçok yaralanmaya ve bazı ölümlere neden oldu. Güvenlik güçleri kendileri veya başkaları için ciddi bir tehdit yokken sık sık göz yaşartıcı gaz, plastik kaplı metal mermi ve hakiki mermi kullandılar.

■ 17 Nisan tarihinde, Bassem Abu Rahmeh'e yüksek hızlı bir İsrail gözyaşı bombası çarptı ve kısa sürede ölümüne neden olan iç kanamaya yol açtı. Bil'in köyünü tarım arazilerinin çoğundan mahrum bırakan güvenlik duvarına karşı Bil'in köyündeki haftalık protestoya katılmıştı. Video çekimleri Bassem Abu Rahmeh'in silahsız olduğunu ve hiçbir tehdit oluşturmadığını gösterdi. İsrail ordusu ölümünün araştırdığını söyledi.

Askeri adalet sistemi

Yargısız tutuklamalar

Suçlama veya yargılama olmaksızın İsrail cezaevlerinde tutulan Filistinlilerin sayısı Ocak ayında 564'den Kasım ayında 278'e düştü.

■ Hamdi Al-Ta'mari, Filistinli bir öğrenci 2008 senesinde 18 Aralık tarihinde, 16 yaşındayken tutuklandı, 14 Aralık tarihinde tahliye edilmesine kadar geçen sürede Batı Şeria'da Ramallah yakınlarındaki

Ofer Cezaevi'nde suçlama yöneltilmeksizin idari olarak tutuldu. Bethlehem'deki evinde İsrail askerleri tarafından silah doğrultularak tutuklanmış ve ailesinin iddialarına göre tutuklama sırasında tekmelenmiş, dövülmüş ve diğer şekilde kötü muamele görmüştü.

Adil olmayan yargılamalar

İAFT'dan Filistinliler, erişkin olmayanlar da dahil olmak üzere, avukat olmaksızın sorgulanmaya ve sivil yerine adil yargılama haklarının diğer şekillerde de ihlal edildiği askeri mahkemelerde yargılanmaya devam etti.

Cezaevi koşulları – aile ziyaretlerinin engellenmesi

Yaklaşık 900 Filistinli mahkum, bazıları üç yıldır aile ziyaretlerinden mahkum bırakılmaya devam ettiler çünkü abluka uygulanmaya başladığından beri Gazzelilerin İsrail'e seyahat etmelerine izin verilmiyordu.

İşkence ve diğer kötü muameleler

Genel Güvenlik Hizmeti (GSS) tarafından Filistinlilere uygulanan işkence ve diğer kötü muamele iddiaları devam etti. Kullanıldığı iddia edilen yöntemler arasında dayak, uykusuz bırakma, uzun süre stresli pozisyonlarda bırakma bulunuyordu. İsrail ulusal yasası "gerekliliği" işkencenin olası bir aklanması olarak barındırmaya devam ediyordu.

Cezasızlık

Cezasızlık İsrail askerleri, polis ve diğer güvenlik güçlerinin yanı sıra, Filistinlilere karşı yasadışı öldürme de dahil ciddi insan hakları ihlallerinde bulunan İsraili yerleşimciler için de kural olmaya devam etti. Yerleşimcilerin Filistinlilere uyguladığı şiddet eylemleri arasında dayak, ürünlere ve eve hasar verme bulunuyordu. İsrail güvenlik personelinin mahkum edildiği nadir durumlarda cezalandırma son derece hafifti.

■ Haziran ayında Devlet Savcılığı Bürosu Hebron'daki Kiryat Arba yerleşiminin bir sakini olan Ze'ev Braude'ye karşı iddianamesini geri çekti, halbuki Braude 2008 senesinin 4 Aralık tarihinde Hosni Matriya ve 67 yaşındaki babası Abed al-Hai adlı iki Filistinliye ateş ederek ciddi şekilde yaralarken gösteren video görüntüleri mevcuttu.

Düşünce mahkumları – İsraili vicdani retçiler

En az altı İsraili vicdani retçi, Filistin Toprakları'nın

askeri işgaline veya ordunun Gazze'deki eylemlerine karşı oldukları gerekçeleriyle İsrail ordusuna katılmayı reddettikleri için 2009 senesinde hapis cezasına mahkum edildiler. Vicdani retçileri destekleyen İsrail STK'larına yönelik artan tacizler oldu.

■ 29 Ekim tarihinde, Or Ben David askerlik yapmayı reddettiği için ilk kez 20 gün hapis cezasına çarptırıldı. Sene sonunda iki ceza daha aldıktan sonra tekrar cezaevindeydi.

Uluslararası Af Örgütü ziyaretleri/ raporları

- Uluslararası Af Örgütü heyeti Ocak, Şubat, Haziran, Temmuz, Ekim ve Kasım aylarında İsrail ve İAFT'ı ziyaret ettiler.
- İsrail/İAFT: Gazze'deki Çatışma: uygulanabilir yasa, soruşturmalar ve hesap verilebilirlik üzerine brifing (MDE 15/007/2009)
- İsrail/İAFT: Çatışmayı beslemek – İsrail'e yabancı silah arzı /Gaza (MDE 15/012/2009)
- İsrail/Gazze: "Dökme Kurşun" Operasyonu: 22 gün süren ölüm ve yıkım (MDE 15/015/2009)
- İsrail/İşgal Edilmiş Filistin Toprakları: BM İşkenceye karşı Komite'nin kaygılarını cevaplamak üzere atılması gereken acil adımlar (MDE 15/019/2009)
- Sorunlu Sular: Filistinlilerin suya adil erişimi engellendi (MDE 15/027/2009)

İSVEÇ

İSVEÇ KRALLIĞI

Devlet başkanı:
Hükümet başkanı:
Ölüm cezası:
Nüfus:
Ortalama yaşam süresi beklentisi:
5 yaş altı ölüm oranı (e/k):

Kral Carl XVI. Gustaf
Fredrik Reinfeldt
tüm suçlar için kaldırıldı
9.2 milyon
80.8 yıl
binde 4/4

Hükümet ülkelerine iade edildikleri takdirde işkence görmeleri veya diğer kötü muameleyle uğramaları olasılığı olan insanlara "diplomatik garanti" olarak ülkelerine yollama pratiğini dışarıda bırakmadı. İki gizli gözaltı mağduruna (yasadışı nakil) oturma izni vermedi. Başvuruları henüz karara bağlanmamış iltica başvurusu yapan mültecilerin sınır dışı edilmesi endişeleri arttırdı.

Terörle mücadele ve güvenlik

Nisan ayında BM İnsan Hakları Komitesi (HRC) İsveç'in gelecekte de "diplomatik garanti" alarak bireyleri işkence veya diğer kötü muamelelere görecekları ülkelere geri göndermekten vazgeçmediğini not etti. Ayrıca, hükümete terörizm şüphelisi olanlar dahil hiç kimsenin işkence ve diğer kötü muameleyle maruz kalmamalarını garanti etmesini önerdi.

■ Kasım ayında kısmen açığa çıkmamış olan bilgi eksikliğinden dolayı hükümet Ahmed Agiza ve Mohammed El Zari'nin ikamet hakkı başvurularının reddedilmesine yaptıkları itirazı kabul etmedi ve 2001 yılında CIA'nın kiraladığı bir uçakla İsveç'ten Mısra iade edilirken uğradıkları ağır ihlallerin tazminatını vermeyi de reddetti. Yetkililer iki adamın kovulmasının ayrıntılarını da soruşturmadı.

Guantánamo Körfezi tutukluları

Şubat ayında Stockholm Göç Mahkemesi Uygur etnik kökenli Çin vatandaşı olan ve ABD'nin Guantánamo Körfezi tutukluluğundan serbest bırakılan Adel Abdul Hakim'i mülteci olarak kabul etti. Bu karar Göç Kurumu'nun Adel Abdul Hakim'e oturma izni vermemesi kararını geri çevirdi.

İşkence ve diğer kötü muameleler

HRC tutuklu suçlu zanlılarının bir doktora ulaşımının yetersizliğinden; cezaevlerindeki ölümlerin raporlardaki sayısından; ve etkili ve bağımsız bir polis şikayet kurumunun eksikliğinden dolayı endişelerini dile getirdi.

Aralık ayında, İşkenceyi Önleme Avrupa Komitesi (CPT) yetkililerin polis nezarethanelerinde kötü muameleyle karşı; ve bazı ceza almış mahkumların tecridi konusunda endişelerini giderici yetersiz önlemler aldığını belirtti.

■ Gothenburg'da tutuklanmasını takiben 2008 yılının Nisan ayında ölen 24 yaşındaki Johan Liljeqvist'in soruşturması, soruşturmayı yapan polislerin aldığı yaraların boyutlarının üstünü kapamaya çalıştıkları iddiaları üzerine Ekim ayında yeniden açıldı.

Aralık ayında Parlamento Ombudsmanı bazı koşullarda polis tarafından biber gazı sıkılmasını eleştirdi. Bu olaylarda polis zaten gözaltına alınmış kişilere karşı hiçbir şiddet tehlikesi veya polis emirlerine karşı koyuş olmamasına rağmen arabalarda ve kapalı yerlerde kullanmıştı.

İsveç, ceza yasasında işkenceyi bir suç olarak tanımlamadı.

Mülteciler, sığınmacılar ve göçmenler

HRC henüz baş vuruları nihai olarak karara bağlanmamış sığınmacıların sınır dışı edilmeleri; bazı sınır dışı etme durumlarında sınır dışı edilme ile yüze olan kişiler için gizli bilgilerin kullanılması; ve bazı sığınmacıların uzun süreli tutukluluk halleri konularında endişelerini belirtti. Hem HRC hem de CPT göçmenlik sorunlarından tutuklu olanların gözaltı cezaevlerinde tutulması konusunda endişelerini belirtti.

BM Mülteci Kurumu, BMMYK'in bütün ülkelerin merkezi Irak ve Eritre'ye zorla geri göndermeleri durdurmasını önermesine rağmen 285 Iraklı zorla merkezi ve güney Irak'a ve birçok Eritreli de Eritreye gönderildi.

"Dublin II Kuralı"na dayanarak bir başka AB ülkesine gönderilmelerine karşı çıkmak isteyen sığınmacılar itirazlarının karara bağlanmasına kadar nakillerini engelleme hakkından yararlandırılmadılar. Nakillerini beklerken tutuklananların yasal bir temsilci tayin etme ve bu bağlamda nakillerinin durdurulması hakları verilmedi.

Haziran ayında BM Çocuk Hakları Komitesi (CRC) yetkililerin iltica talep eden çocukların çıkarlarını yeterince gözetmemek ve çok sayıda refakatsiz çocuğun kabul merkezlerinden kaybolması konusunda endişelerini belirtti. Kasım ayında hükümet iltica talep eden refakatsiz çocukların durumları ile ilgilenme yöntemini ve barınma ihtiyaçlarını gözden geçireceğini açıkladı.

Kadın ve kız çocuklarına yönelik şiddet

HRC kadınlara yönelik şiddetin yaygınlığı, bazı belediyelerde kadınlar için korunma evlerinin olmaması ve kadın üreme organlarının sünnet edilmesinin (göçmen topluluklarda) devam etmesi konularında endişesini belirtti.

Ayrımcılık

HRC ırkçılıktan kaynaklanan suçların artışı belirtti. CRC etnik azınlıkların çocuklarına, mülteci ve sığınmacı çocuklara ve göçmen ailelerin çocuklarına yönelik yabancı düşmanlığından ve ırkçılıktan kaynaklanan ayrımcı davranışların artmasına dikkat çekti.

İSVİÇRE

İSVİÇRE KONFEDERASYONU

Devlet ve hükümet başkanı:

Hans-Rudolf Merz

Ölüm cezası:

tüm suçlar için kaldırıldı

Nüfus:

7.6 milyon

Ortalama yaşam süresi beklentisi:

81.7 yıl

5 yaş altı ölüm oranı (e/k):

binde 6/5

Halkın dilinde ırkçı ve yabancı düşmanlığının artışı karşısında endişeler arttı. Özellikle ırkçı motivasyonu olan olaylarda yasa uygulayıcılarının kötü muamelesi iddiaları vardı. Kadınlara yönelik şiddet ve insan ticareti bunlara karşı mücadele için alınan yasal önlemlere rağmen sürdü.

İrkçilik ve ayrımcılık

29 Kasım tarihinde yapılan bir referandumda seömenler minare yapımını yasaklamak için anayasa değişikliğine oy verdi. Referandum kampanyası sırasında Müslüman azınlık yasağı savunanlar tarafından ciddi bir biçimde damgalandı. Referanduma karşı İrkçılığa ve Hoşgörüsüzlüğe Karşı Avrupa Komisyonu (ECRI) "insan haklarını ihlal eden bir inisiyatifin oylanabilmesi" üzerine derin endişelerini ifade etti.

Eylül ayında yayınlanan ECRI 'nin İsviçre üzerine periyodik raporu giderek artan ırkçı ve yabancı düşmanlığı içeren politik söyleme, özellikle de İsviçre Halk Partisi'nin söylemine işaret etti. Ayrıca ceza yasasının ırkçılığa karşı sınırlı etkinliğine dikkat çekti ve ceza yasasının uygulanmasında yasal personelin eğitimini talep etti.

Rapor, medeni yasanın ve ceza yasasının ırkçılığa karşı mücadele için güçlendirilmesini, özellikle de ırkçı motiflere sahip suçlarda cezaların artırılmasını önerdi.

Komisyon yabancı ülke vatandaşlarının entegrasyonu için alınan önlemleri memnuniyetle karşıladı. Ancak rapor çeşitli hizmetlere ulaşımında yaygın ırk ayrımcılığını da tespit etti. Özellikle göçmen çocukların eğitim hizmetlerini almaları engelleniyordu. Gezgın topluluklarına bunun için hazırlanmış yeterli konaklama alanları verilmiyor ve bu nedenle yerel halkla gerginlikler çıkıyordu.

Polis ve güvenlik güçleri

Ekim ayında BM İnsan Hakları Komitesi özellikle göçmenlere ve sığınmacılara karşı polisin kötü muamelesi üzerine sürekli gelen iddialar üzerine endişelerini ifade etti. Komite polise karşı şikayetleri soruşturacak bağımsız bir mekanizmanın kurulması çağrısını yaptı.

Göçmenlerin hakları, mülteciler ve sığınmacılar

Vatandaşlık başvuruları hakkındaki bütün olumsuz kararların nedenlerini açıklamalarını ve adli itiraza açık olmalarını sağlayan bir federal bir yasa 1 Ocak tarihinde yürürlüğe girdi.

Ekim ayında BM İnsan Hakları Komitesi sığınma başvuruları reddedilen insanların yetersiz yaşama koşullarına sahip olmaları ve sağlık hizmetlerinden mahrum olmaları konusunda endişesini ifade etti.

12 Haziran'da parlamento İsviçre vatandaşlarının veya yasal olarak İsviçre'de yaşayan vatandaş olmayanların kayıt dışı göçmenlerle veya sığınmacılarla evlenmesini yasaklayan Medeni Yasaya yapılan değişikliği onayladı.

Sene sonunda Federal İdari Mahkeme tarafından 2008 yılında Guantánamo Körfezi'ndeki ABD tutuklama merkezinde tutulan üç kişinin İsviçre'ye yaptığı sığınma başvurusu hakkında nihai karara varılmamıştı. Bununla birlikte Mahkeme Göçmen Bürosu'nun bir tutuklu hakkındaki kararını savunmanın argümanlarının düzgün bir biçimde değerlendirilmediğini belirterek geri çevirdi ve davasını daha fazla soruşturma yapılması için geri yolladı.

Aralık ayında Federal Konsey, Guantánamo Körfezi'ndeki bir Özbek tutuklu için insani koruma vereceğini ve ABD ile İsviçre yetkilileri arasında bir anlaşmaya varıldığında Cenova Kantonu'nda oturabileceğini belirtti. Sene sonunda İsviçre hükümeti eğer diğer kantonların yetkilileri de kabul etmeye razı olurlarsa daha fazla Guantánamo Körfezi tutuklusunu kabul edebileceğini açıkladı.

Kadın ve kız çocuklarına yönelik şiddet

Ağustos ayında BM Kadınlara Karşı Şiddetin Önlenmesi Komitesi kadınlara karşı şiddete ve insan ticaretine karşı mücadele için yapılan yasal düzenlemeleri memnuniyetle karşıladı ama bu insan hakları ihlallerinin devam ettiğini de belirtti. Komite ayrıca insan ticaretinin mağdurlarına desteğin sadece az sayıda kantonda var olduğunu ve mağdurlara

yardım için yasal düzenlemelerin eşitsiz uygulandığını belirtti.

Komite, cinsiyet temelli şiddete karşı daha fazla destek hizmeti oluşturulmasını ve etnik azınlık toplulukların kadınlarına ve göçmen kadınlara dönük ayrımcılığın önlenmesi için harekete geçilmesini istedi. BM İnsan Hakları Komitesi, Yabancı Ülke Vatandaşları Yasası'nın aile içi şiddete maruz kalan göçmen kadınların boşandıktan sonra oturma hakkı almalarını veya haklarını yenilemelerinin engellenmesi konusunda endişelerini belirtti.

Kurumsal gelişmeler

İsviçre Eylül ayında İşkenceye Karşı Sözleşme'nin Seçmeli Protokolü'nü kabul etti. Ekim ayında Federal Konsey ulusal çapta işkenceyi önleme mekanizması olarak çalışmak üzere 12 kişilik bir komisyon tayin etti.

Temmuz ayında Federal Konsey bağımsız bir ulusal insan hakları enstitüsü kurmanın "zamansız" olduğunu, onun yerine üniversite temelli bir insan hakları merkezi pilot projesinin kurulmasına yetki verdi. Bu merkez insan hakları konularında, hükümet kurumları ve özel kurumlar dahil ödeme yapan müşterilerine insan hakları konusunda tavsiyeler ve analizler sağlayacaktır. İnsan hakları örgütleri uluslararası ölçekte kabul edilmiş kriterlere bu tür kurumların uymadığını belirterek öneriyi eleştirdi. ("Paris Prensipleri")

Uluslararası Af Örgütü raporları

- İsviçre: Minare inşaatları yasaklamak uluslararası insan hakları yasasını ihlal edecektir (EUR 43/001/2009)
- İsviçre dini özgürlüğe karşı oy verdi (30 Kasım 2009)

İTALYA

İTALYA CUMHURİYETİ

Devlet başkanı:	Giorgio Napolitano
Hükümet başkanı:	Silvio Berlusconi
Ölüm cezası:	tüm suçlar için kaldırıldı
Nüfus:	59.9 milyon
Ortalama yaşam süresi beklentisi:	81.1 yıl
5 yaş altı ölüm oranı (e/k):	binde 5/4
Yetişkin okur yazarlık oranı:	yüzde 98.9

Roman toplulukların yasadışı olarak zorla tahliyeleri yıl boyunca sürdü. Yetkili makamların göçü kontrol altına alma çabaları, göçmenlerin ve sığınmacıların haklarını tehlikeye soktu. İtalya insanları, insan hakları ihlali riskiyle karşı karşıya oldukları yerlere sınırdışı etmeye devam etti. Amerikalı ve İtalyan ajanlar Amerika Birleşik Devletleri öncülüğünde gerçekleştirilen gizli gözaltı programındaki (terör şüphelilerinin yasadışı olarak ülkeler arasında nakli) rollerinden dolayı mahkum edildiler. Gözaltında ölüm ve güvenlik güçlerinin işkence ve diğer kötü muamele uygulamalarına dair iddialar devam etti.

Ayrımcılık

Romanlar eğitim, barınma, sağlık ve çalışmaya eşit erişimden mahrum bırakılmaya devam edildi. Yetkililer ayrımcı eylemlere sebep olabilecek yeni bir yasa çıkardı.

Romanlar – zorla tahliyeler

Romanlara yönelik yasadışı zorla tahliyeler onları daha da fazla yoksulluğa itti. Hem İtalyan vatandaşlığına sahip Romanlar, hem de AB ya da diğer uyruklu Romanlar olumsuz etkilendiler.

■ 31 Mart tarihinde Milano yetkilileri, şehrin kuzeyindeki Bacula üst geçidinin altında yaşayan, yaklaşık 150 kişilik Roman topluluğunu zorla tahliye ettiler. Sadece yaklaşık 30 kişiden oluşan dört aileye yeterli alternatif konaklama sağlandı. Bacula kampında yaşayan Romanların büyük bölümü Milano'daki diğer kamplardan 2008 yılında zorla tahliye edilmişti.

■ Şehir makamları 11 Kasım tarihinde, Roma'daki Via Centocelle kampından yaklaşık 350 Romandan oluşan topluluğu zorla tahliye etti. Topluluğun barınaklarının tümü yok edildi ve belediye yaklaşık 70 kişiye kısa dönemli barınma olanağı sundu. Makamların her kişiyi bilgilendirmesi veya bir emir veya duyuru yayınlaması gerektiğini belirten iç hukukun tersine, topluluk üyeleri tahliyeden haberdar edilmemişti. Karar bu şekilde

resmiyete dökülmediği için, topluluk karara mahkemede itiraz edemedi, tahliyeleri durduramadı veya erteleyemedi.

Hukuki gelişmeler

Ağustos ayında “güvenlik paketi” adlı paketin parçası olan yeni bir yasa (Yasa 94/2009), yerel makamların; devlet veya yerel polis kuvvetlerinden olmayan silahsız sivil birlikleri, belediyelere ait bölgeler de devriye gezmeleri için yetkilendirmelerine izin verdi. Son yıllarda Romanlar ve göçmenlere karşı kendi kendine organize olmuş gruplar tarafından saldırılar düzenlendiği belgelendirildi. Bu tür hükümler uygulamada ayrımcılığa ve kişilerin kanunu kendi ellerine almalarına yol açabilir.

Göçmenlerin ve sığınmacıların hakları

Ocak ayında Birleşmiş Milletler Keyfi Gözaltı Çalışma Grubu İtalya'ya, çocuklar da dahil olmak üzere göçmenler ve sığınmacıları, gözaltının gerekli olup olmadığına yönelik kişisel bir değerlendirme yapmadan ve çoğu zaman iç hukukta temeli olmaksızın, düzenli biçimde keyfi bir biçimde gözaltına almasından dolayı eleştirdi. Sığınmacıların, sığınma taleplerinin teslim edildiğine dair resmi onay alana kadar gözaltında tutuldukları kabul merkezlerini terk etmeleri yasaktı. Kayıt formalitelerini tamamlamak bir ay kadar zaman alabiliyordu. Kişilerin korunma ihtiyaçları ve koşulları değerlendirilmeden yapılan zorla sınır dışılar sürdü.

Hukuki gelişmeler

“Güvenlik paketi” adlı paket (yukarıya bakınız) dahilinde kabul edilen yeni yasa düzensiz göçü ceza gerektiren bir suç haline getirdi. Buna göre, yasadışı olarak ülkeye giren sığınmacılara karşı cezai işlemler ancak uluslararası korunma talebi arz edildikten sonra askıya alınacak ve ancak uluslararası korunma bahşedilirse iptal edilecekti.

Özellikle de ceza kanununun kamu çalışanlarının (öğretmenler ya da nüfus kağıdı verenler de dahil olmak üzere yerel makamlarda çalışanların) suç eylemlerini polise veya yargı organlarına bildirmelerini zorunlu tutan hükümleri varken, yeni yasanın düzensiz göçmenleri, polise ihbar edilme korkusuyla, eğitim ve tıbbi bakıma ve kendilerine karşı işlenen suçlarda güvenlik güçlerinin korumasına erişimden caydırabileceği endişeleri mevcuttu.

Mültecilere ve göçmenlere yönelik uluslararası yükümlülükler

Denizdeki kurtarma operasyonlarının uygulanması ile ilgili yükümlülükleri konusunda anlaşmazlığa düşen

İtalyan ve Malta hükümetleri, göçmenlerin hayatlarını ciddi riske atarak, onları günlerce susuz ve yemeksiz halde denizde mahsur bıraktı.

İtalyan yetkilileri örneği görülmemiş bir kararlar, denizde kurtarılan göçmen ve sığınmacıları uluslararası korunma ve sığınma ihtiyaçları değerlendirilmeden Libya, Tripoli'ye gönderdi. 1951 tarihli Cenevre Mülteci Sözleşmesi'nin tarafı olmayan Libya'nın işleyen bir sığınma prosedürünün olmaması, ülkede uluslararası koruma elde etme ihtimalini sınırlıyordu. İtalyan hükümetinin verdiği rakamlara göre, Mayıs ayı ve Eylül ayı arasında denizde kurtarılan veya ele geçirilen 834 kişi (bir kişiyi ciddi insan hakları ihlalleri riski olan bir ülkeye geri göndermeyi yasaklayan) geri göndermeme ilkesi ihlal edilerek Libya'ya götürüldü.

■ 6 Mayıs tarihinde, tahminen 227 kişiyi taşıyan üç tekne, Lampedusa adasının 50 mil güneyinden geçerken imdat çağrısı yaptı. Kurtarma operasyonu, teknelerle ilgili sorumluluğun kimde olduğu konusunda Malta ve İtalya arasında yaşanan anlaşmazlık sebebiyle gecikti. Sonuçta insanlar iki İtalyan sahil güvenlik botu tarafından kurtarıldı. Sahil güvenlik bu insanları, bir İtalyan limanında durup sığınma ve uluslararası korunma ihtiyaçlarını değerlendirmeksizin Libya, Tripoli'ye götürdü.

Terörle mücadele ve güvenlik

Yetkili makamlar, nakiller çerçevesinde işlenen insan hakları ihlalleri ile ilgili soruşturmalar konusunda tam bir işbirliğine girmedi ve güvenlik adına, üçüncü ülke uyrukluları işkence riski altında oldukları yerlere, zorla geri gönderme politikasını sürdürdü. Hükümet iki Guantanamo Körfezi tutuklusunun iadesini kabul etti.

Gizli gözaltılar

■ 4 Kasım tarihinde Milano'daki bir ceza mahkemesi ABD Merkezi İstihbarat Teşkilatının (CIA) 22 ajan ve görevlisini ve bir ABD askeri görevlisini giyaplarında mahkum etti. Savcılar, ABD'li sanıklar için 2005 ve 2006 yıllarında tutuklama emri çıkartmış ancak arka arkaya gelen İtalyan Adalet Bakanları kararı ABD hükümetine iletmeyi reddetmişlerdi.

Sanıklar, Abu Omar olarak bilinen, Usama Mostafa Hassan Nasr'ın 2003 senesinin Şubat ayındaki kaçırılması olayı ile ilgili olarak suçlu bulundular. Abu Omar, Milano'da kaçırıldı ve Almanya üzerinden, 14 ay süreyle gizli olarak gözaltında tutulduğu ve iddialara göre işkence gördüğü Mısır'a uçuruldu. Dönemin CIA Roma bölge şefi de dahil diğer üç ABD

vatandaşına diplomatik dokunulmazlık sağlandı ve aleyhlerindeki davalar düşürüldü. Ayrıca, iki İtalyan askeri ajanı suçlu bulunarak, 3 yıl hapis cezasına mahkum edildi. İtalyan Askeri Güvelik Hizmeti Ajansı eski başkanı ve yardımcısı ile diğer üç İtalyan'ın aleyhindeki davalar “devlet sırları” ayrıcalığı uygulaması altında düşürüldü.

Milano Mahkemesi, uğradıkları ihlaller ve adaletsizlik karşılığında geçici olarak Abu Omar'a 1 milyon euro, eşi Nabila Ghali'ye ise 500.000 euro tazminat verilmesine hükmetti.

Zorla dönüşler

Aksine uluslararası hükümler olmasına rağmen, 2005 yılında terör şüphelilerinin hızlandırılmış olarak sınır dışı edilebilmelerine yönelik prosedürler getiren yasanın, “Pisanu Kanunu” olarak adlandırılan Yasa 155/05, kabul edilmesinden bu yana, yetkili makamlar muhtelif sayıda insanı, tutuklulara yönelik işkence ve ihlalde bulunduğu uzun süredir ve iyi belgelendirilmiş bir ülke olan Tunus'a göndermeye devam etti.

■ 24 Şubat tarihinde Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, Sami Ben Khermais Essid'in Tunus'a (bakınız Tunus) gönderilmesine dair 2008 yılında verdiği karar hakkında İtalya aleyhine hüküm verdi. Mahkeme İtalya'yı zulüm riski olan yere geri göndermeme ilkesini ihlal ettiği için mahkum etti.

■ İtalyan makamları Ali Ben Sassi Toumi'yi, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin zorla geri gönderilmesinin durdurulmasına dair üç ayrı hükmüne rağmen, 2 Ağustos tarihinde Tunus'a geri gönderdi. Ali Ben Sassi Toumi Tunus'da kefaletle serbest bırakıldığı 10 Ağustos tarihine kadar kimseyle irtibat kurmasına izin verilmedi ve akrabaları bulunduğu yer ile ilgili bilgilendirilmedi. Toumi sene sonunda, terörle bağlantılı suçlamalar ile ilgili duruşmasını beklemeye devam ediyordu.

Guantánamo Körfezi

Daha önce Guantánamo Körfezi'nde ABD tarafından aleyhlerinde suçlama yapılmadan gözaltında tutulan Tunus uyruklu iki kişi Adel Ben Mabrouk ve Riadh Nasseri 30 Kasım tarihinde, İtalya'ya nakledildi. Her iki adam da İtalya'ya varışlarında gözaltına alındılar ve terörle bağlantılı suçlar nedeniyle yapıldığı iddia edilen bir adli takibat ile karşı karşıya kaldılar. Sene sonunda Milano'da özel güvenlik uygulaması altında cezaevinde tutuluyorlardı.

Gözaltında ölümler, işkence ve diğer kötü muameleler

Şüpheli koşullarda gözaltında ölüm de dahil olmak

üzere güvenlik güçlerinin işkence ve diğer kötü muamele uygulamalarına dair iddialar yaygındı. İtalya bağımsız bir polis şikayet birimi kurmak ve işkence suçunu normal ceza hukukuna dahil etmek konularında başarısız oldu.

■ Emmanuel Bonusu olayı ile ilgili soruşturma devam etti. Emmanuel Bonusu, 2008 senesinin Eylül ayında Parma'da belediye polis memurları tarafından tutuklandı. İddialara göre Bonusu uzun süreli psikolojik zarara yol açacak şekilde dövüldü ve fiziksel saldırıya uğradı. Haziran ayında 10 memur, yaralama, saldırı, kaçırma, iftira, yalancı şahitlik ve diğer daha ufak suçlarla suçlanmıştı. Sene sonunda duruşma halen bekleniyordu.

■ 2005 senesinin Eylül ayında polis memurları tarafından Ferrara'da durdurulduktan sonra ölen Federico Aldrovandi'yi öldürmekten suçlu bulunan dört polis memuru, 6 Temmuz tarihinde üçer yıl ve altışar ay hapis cezasına mahkum edildi. Polis memurları ne soruşturma ne de duruşmalar sırasında görevden uzaklaştırılmamışlardı ve sene sonunda kararı temyiz etmekteydiler.

■ Stefano Cucchi tutuklanmasından yedi gün sonra, 22 Ekim tarihinde Sandro Pertini hastanesinin cezaevi koğuşunda öldü. Ailesi, ölümünün ardından vücudunda görülen yaraların kötü muameleyle işaret ettiğine inandı. Stefano Cucchi'nin ölümüyle ilgili soruşturmayı yürüten Savcı üç cezaevi gardiyanını ve üç doktoru adam öldürmekle suçladı.

G8 duruşmaları

Güvenlik güçleri ve Savcı, 2001 yılındaki G8 Zirvesi sırasında Armando Diaz Okulu ve Bolzaneto cezaevinde protestoculara yönelik ihlaller ile ilgili 2008 yılında verilen hükümlerin ve cezaların temyizi için ayrı ayrı başvurularına devam ettiler.

Uluslararası Af Örgütü ziyaretleri/ raporları

✉ Uluslararası Af Örgütü heyetleri İtalya'yı Mart, Temmuz ve Ekim aylarında ziyaret ettiler.

📄 İtalya: Zorla dönüş/ işkence korkusu ya da diğer kötü muameleler (EUR 30/001/2009)

📄 İtalya/Malta: Göçmenler ve sığınmacıların hayatlarının ve güvenliğinin korunması yükümlülüğü (EUR30/007/2009)

📄 İtalya: İtalya'da homofobik saldırılar artışta (EUR/30/010/2009)

📄 Abu Omar olayı (EUR/30/0/12/2009)

📄 İtalya: Roman topluluk zorla tahliye edildi (EUR/30/0/13/2009)

JAMAİKA

JAMAİKA

Devlet başkanı:

Kraliçe Elizabeth II,

Kenneth Hall tarafından temsil edilmektedir

Hükümet başkanı:

Bruce Golding

Ölüm cezası:

sürdürülüyor

Nüfus:

2.7 milyon

Ortalama yaşam süresi beklentisi:

71.7 yıl

5 yaş altı ölüm oranı (e/k):

binde 28/28

Yetişkin okur yazarlık oranı:

yüzde 86

Şehir merkezlerinde yüzlerce insan çete cinayetlerinin veya polis öldürmelerinin kurbanı oldu. Kadınlara ve kız çocuklarına karşı şiddet yaygındı. Lezbiyen ve geylerin ayrımcılığa uğradığına dair iddialar vardı. İki kişi ölüme cezasına mahkum edildi; hiçbir infaz olmadı.

Arka plan

Kritik kamu güvenliği durumu sürdü. Şehir merkezlerindeki marjinal topluluklar arasında ki çete cinayetleri Ocak ile Eylül ayları arasında 1.198 ölüme sonuçlandı. Ulusal Güvenlik Bakanı ve Polis Müdürü Başbakan'ın ölüm oranlarını düşürmek konusundaki eleştirileri üzerine sırasıyla Nisan ve Kasım aylarında istifa ettiler.

Yeni bir Temel Haklar ve Özgürlükler Sözleşmesi Nisan ayında parlamentoya geldi ve sene sonunda hala tartışılıyordu. Anayasa'nın 3. Bölümünün yerini alacak olan Sözleşme dar kapsamlı olması ve halka yeterince danışılmadığı gerekçeleri ile ulusal insan hakları örgütleri tarafından eleştirildi.

Yasadışı öldürmeler

Rapor edilen polis tarafından öldürmeler 2008 yılında 224 iken 253 oldu. Öldürme olaylarının çokluğu görgü tanıklarının ifadeleri ve diğer kanıtlarla birleşince öldürme olaylarının birçoğunun yasadışı olduğuna işaret ediyordu.

■ 7 Ocak 2009 tarihinde Antony Nelson polis tarafından St Catherine'de Central Village'da bir inşaat alanında polis tarafından vurularak öldürüldü. Yanındaki arkadaşı Ricardo Suckoo ağır bir biçimde yaralandı. Polis memurları iki adamın şüpheli davranışları nedeniyle sorgulanmaları üzerine kendilerine ateş açtığını iddia etti. Ancak, görgü tanıklarına göre adamlar silahsızdı ve polis inşaat alanında ne yaptıklarını sorduktan sonra ateş açarak

vurdu. Sene sonunda Baş Savcılık'ta polis memurları hakkında bir soruşturma açılıp açılmayacağı hala askıda beklemekteydi.

■ 27 Mayıs tarihinde Dane Daley iki kuzeni, Tyrell ve Jordan Thompson ile birlikte St Catherine'de Portmore'da çarşıya giderken polis tarafından ateş edilerek ölümcül bir biçimde yaralandı. Tyrell Thompson'a göre karanlık olduğu için kim olduklarını anlayamadıkları dört silahlı adam tarafından durduruldular ve kıvıldamaları söylendi. Adamların polis memuru olduklarını fark etmeden önce koşarak kaçmaya başladılar. Tyrell Thompson vuruldu ve yaralandı. Dane Daley başından ve karnından vuruldu ve öldü. Bölgede oturanlar önceki ateş açma olaylarından dolayı polisin bölgede devriye gezdiğini söyledi. Sene sonunda ateş açma olayı ile ilgili soruşturma sürüyordu.

Jamaika Polis Gücü (JCF) polis gücünün stratejik olarak incelenmesinin öne çıkardığı önerileri yerine getirmeye başladı. Ulusal insan hakları örgütlerine göre cinayet yeri araştırmasında eğitilmiş polis sayısı artmasına rağmen JCF'ye balistik, forensik ve patoloji bölümlerinde verilen kaynaklar yetersizdi. Polis müdürlüğünün yönetiminde olan bu bölümlerin bağımsızlığı da sorgulandı.

Parlamento güvenlik güçlerinin yetkilerini kötüye kullanma olaylarını soruşturacak bir bağımsız komisyonun kurulmasına ilişkin yasa taslağını görüşmeye başladı ama sene sonunda taslağı yasa olarak henüz onaylamamıştı.

Adalet sistemi

Adalet Bakanlığı'na göre Kasım ayının ilk günlerinde Adalet Sistemi Reform Görev Gücü tarafından yapılan 200 öneriden 70'inde değişimler başladı. Parlamento polisin ölümcül silah atışlarını soruşturmayı hızlandırmak amacıyla özel bir savcılık kurulması doğrultusunda bir yasa onayladı ama sene sonunda böyle bir savcılık bürosu henüz kurulmadı.

Devlet görevlileri arasındaki yozlaşmayı soruşturmak için özel bir savcılık kurulmasını sağlayan bir yasa önerisi Parlamento'ya gelmesinden bir buçuk yıl sonra henüz yasalasmadı.

Kadın ve kız çocuklarına yönelik şiddet

Sağlık araştırmacıları tarafından yapılan ve ergenlik çağı öncesi hamileliği ile cinsel şiddet arasındaki ilişki üzerine bir çalışma, araştırma sırasında konuşulan 750 kız çocuğunun yüzde 49'unun 15 ila 17 yaşları

arasında cinsel baskı ya da şiddetle karşılaştıklarını gösteriyordu. Çalışma cinsiyet temelli şiddetin toplum düzeyinde ele alınması gerektiğini gösteriyordu.

Temmuz ayında tecavüz, ensest ve diğer cinsel suçları kapsayan çeşitli yasaları birleştiren ve iyileştiren Cinsel Suçlar Yasası Parlamento'da kabul edildi. Kadın örgütleri yasayı memnuniyetle kabul etmelerine rağmen tecavüzün sınırlı tanımı konusunda da endişelerini belirttiler. Yasa evlilik içi tecavüzü suç kapsamına alıyor ama sadece belirli koşullarda.

Lezbiyen, gey, biseksüel, travesti ve transseksüel bireylerin hakları

Bir parlamento tartışmasında bir Parlamento üyesi gey erkeklerin ve lezbiyenlerin örgüt kurma haklarını sorguladı ve eşcinsel eylem için ömür boyu hapis cezası istedi. Başbakan, bu yorumlarla arasına mesafe koymasına rağmen hükümetinin şu anda 10 yıl hapis ile cezalandırılabilen anal seksin suç olmasını ortadan kaldırmayacağını da açık bir şekilde ifade etti.

Ölüm cezası

2009 yılında iki ölüm cezası verildi, hiç bir infaz gerçekleştirilmedi. Sene sonunda ölüm cezalarının infazını bekleyen dört kişi vardı. Temmuz ayında Başbakan hükümetin Parlamento'nun 2008 yılındaki kararını yerine getirerek itiraz yolları açılır açılmaz ölüm cezalarının infazlarına kaldıkları yerden devam edeceğini açıkladı.

Uluslararası Af Örgütü ziyareti/raporu

Uluslararası Af Örgütü heyeti Şubat ayında Jamaika'yı ziyaret etti.

Jamaika'da kamu güvenliği reformları ve insan hakları (AMR 38/001/2009)

JAPONYA

JAPONYA

Hükümet başkanı:	Hatoyama Yukio (Eylül ayında Aso Taro'nun yerine geçti)
Ölüm cezası:	sürdürülüyor
Nüfus:	127.2 milyon
Ortalama yaşam süresi beklentisi:	82.7 yıl
5 yaş altı ölüm oranı (e/k):	binde 5/4

Yeni hükümet görev Ağustos ayında başlayana kadar infazlar devam etti. Yeni görev başlayan Adalet Bakanı ölüm cezası üzerine bir tartışma çağrısı yaptı ve sorgulamaların "şeffaf" olması için bir kurum oluşturdu. Fakat yargı öncesi tutukluluk dönemi, daiyo kangoku, sürdü. Mahkumlar uzun süreli tecrit ve yetersiz tıbbi olanaklar koşullarında yaşıyordu. Temmuz ayında, BM Özel Raportörü insan ticareti konusunda derin endişelerini ifade etti ve göçmen işçilerin haklarını korumak için daha güçlü yasalar ve emek denetimi önerdi.

Arka plan

Ağustos ayında Başbakan Aso Taro Liberal Demokrat Parti'nin (LDP) Tokyo yerel seçimlerindeki yenilgisi üzerine genel seçim çağrısı yaptı. Muhalefetteki Japonya Demokratik Partisi (JDP) seçimleri kazanarak iktidara geldi ve LDP'nin 50 yıllık iktidarını sona erdirdi. Hatoyama Yukio Sosyal Demokrat Parti ve Halkın Yeni Partisi ile birlikte kurulan koalisyon hükümetinin Başbakanı oldu.

Adalet sistemi

Ekim ayında Adalet Bakanı Chiba Keiko yargı öncesi daiyo kangoku sisteminin şeffaf olmasını araştırmak üzere bir komite kurdu. Ancak, komitenin önerileri için bir süre belirlemedi. Şüpheli kişilerin 23 gün gözaltında kalmasına olanak sağlayan daiyo kangoku sistemi yıldırma ve hakaretle dolu ve bir itirafa elde etmeyi hedefleyen bir sorgulama metodu ile birlikte çalışmaktaydı.

Haziran ayında Tokyo Yüksek Mahkemesi Sugaya Toshikazu için yeniden yargılanma hakkı verdi. 1993 yılında dört yaşında bir kız çocuğunu öldürmekten ömür boyu hapis cezasına mahkum edilmişti. Sugaya Toshikazu'nun cezası kusurlu bir DNA kanıtı ve daiyo kangoku ile elde edilmiş itirafa dayanmaktaydı. Duruşmaları sırasında iki defa itirafını geri çekti.

Yeni bir yargı sistemi ile (*saiban-in*) yurttaşlar profesyonel yargıçlarla birlikte kararlar verip, cezaları tayin edeceklerdi. Bütün ağır suçlar, ölüm cezası gerektirenler de dahil, bu sistemle yargılanacaklardı.

■ Tokyo bölgesel mahkemesinde yeni sistemle ilk yargılamada, 72 yaşındaki bir adam cinayetten suçlu bulundu ve 15 yıl hapis cezasına mahkum edildi.

Ölüm cezası

2009 yılında 7 kişi infaz edildi. Aralarında bir çok zihinsel özürünün de olduğu 106 mahkum infaz riski ile ve sert cezaevi koşullarında yaşıyorlardı.

Mülteciler ve sığınmacılar

Hükümet sığınmacıları işkence ve kötü muamele ile karşılaşma riski olan ülkelere zorla iade etmekteydi. Eylül ayına kadar 1.123 kişi sığınma başvurusu yaptı. İltica kabulü çok zaman alan bir süreç ve sadece 3'ü temyizden sonra olmak üzere 15 kişiye sığınma statüsü verildi. İltica başvurusu yapanların yüzde 90'ına çalışma izni verilmedi, sağlık sigortası alamadılar ve kamu yardımı için uygun görülmediler.

■ Nisan ayında hükümet Filipin vatandaşı olan Arlan ve Sarah Calderon'u düzensiz statülerinden dolayı sınır dışı etti ve 13 yaşındaki kızları Noriko Calderon'dan ayırdı. Adalet Bakanı Japonya'da doğan ve sadece Japonca konuşan Noriko Calderon'a ailesi ile birlikte Filipinlere dönme ya da tek başına Japonya'da kalma seçeneği verdi.

Temmuz ayında yabancı ülkelerin vatandaşları için üç yıl içinde yeni bir ikametgah kontrolü ve ikametgah kayıt sistemi oluşturmak için Göç Kontrolü ve İltica Taleplerini Kabul Etme Yasası ve Temel İkamet Kayıt Yasası çıkarıldı. Sivil toplum örgütleri sığınmacılar gibi, kayıt altına alınmayan yabancıların eğitim ve sağlık hizmetlerinden yararlanma gibi kamu hizmetlerinden mahrum kalacaklarından endişelendiklerini ifade ettiler.

Kadın ve kız çocuklarına yönelik şiddet

BM Kadınlara Yönelik Ayrımcılığı Sona Erdirme (CEDAW) Komitesi'nin Japonya'yı ele alan altıncı periyodik raporu cinsel şiddetin ve aile içi şiddetin mağdurlarının şikayetlerini getirirken ve korunma isterken karşılaştıkları engeller konusundaki endişelerini ifade etti. Özellikle göçmen kadınlar, azınlık kadınları ve saldırıya açık grupların kadınlarının riskli, nazik durumları üzerine endişe belirtildi.

CEDAW Japonya'nın acilen Japon askeri cinsel

kölelik sisteminin hayatta kalan "rahatlatan kadınlar" sorununa kalıcı bir çözüm bulmasını önermeye devam etti. Bu çözüm mağdurlara tazminat verilmesini, sorumluların kovuşturulmasını ve Japon kamuoyunun bu suçlar hakkında eğitilmesini içeriyor. Oniki yerel konsey "rahatlatan kadınlar" sistemi nedeniyle özür dilenmesini ve sağ kalanlara tazminat verilmesini isteyen kararlar kabul etti.

Uluslararası Af Örgütü ziyaretleri/ raporları

■ Uluslararası Af Örgütü heyeti Şubat ve Nisan aylarında Japonya'yı ziyaret etti.

■ İplikle asmak: Japonya'da zihinsel özürümler ve ölüm cezası (ASA 22/005/2009).

KAMBOÇYA

KAMBOÇYA KRALLIĞI

Devlet başkanı:

Kral Norodom Sihamoni

Hükümet başkanı:

Hun Sen

Ölüm cezası:

tüm suçlar için kaldırıldı

Nüfus:

14.8 milyon

Ortalama yaşam süresi beklentisi:

60.6 yıl

5 yaş altı ölüm oranı (e/k):

binde 92/85

Yetişkin okur yazarlık oranı:

yüzde 76.3

Zorla tahliyeler bütün ülke çapında binlerce aileyi esas olarak da yoksulluk içinde yaşayanları etkilemeye devam etti. Zorla tahliyelerden ve diğer toprak istimlaklerinden etkilenen topluluklardan aktivistler güçlerini gösterilerde ve çağrılarda birleştiriyorlar. Barınma hakkı savunucuları, gazeteciler ve diğer kritik seslere karşı bir dizi yasal eylem ifade özgürlüğünü bastırdı. Geçmiş Kızıl Khmer canavarlıkları ile bağlantılı ilk mahkeme yapıldı. Savunma da Duch suçsuz olduğunu söyledi ve sona beraat ettirilmesini istedi.

Arka plan

En az 45.000 konfeksiyon işçisi küresel ekonomik krizin sonucunda işlerini kaybetti ve bir kısım şirketler ücretleri düşürdü. Araştırmalar 300.000 gencin liseyi bitirip diplomalarını aldıktan sonra işsizlikle yüz yüze kalmasıyla gençlerin yığınsal işsizliğine dikkat çekti.

BM Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Komitesi yetkililerin 14 yıldır vermedikleri, Kamboçya devlet raporunu ilk defa göz önüne aldı. Komite adalet sistemi, barınma ve cinsiyet eşitsizliği konularının da aralarında bulunduğu bazı antlaşma zorunluluklarının uygulanmasında ciddi yetersizlikler gördü. Kamboçya'nın insan hakları sicili BM Evrensel Periyodik Özetlemesi'nde ele alındı.

Zorla tahliyeler

Zorla tahliyelerin binlerce Kamboçyalının yaşamını etkilemesi sürdü. En az 26 zorla tahliye büyük çoğunluğu yoksulluk içinde yaşayan toplumlardan olan 27.000 insanı yerinden etti. Temmuz ayında birkaç uluslararası bağışçı zorla tahliyelerin "toprak anlaşmazlıklarını çözmek için adil ve şeffaf bir mekanizma oluşuncaya ve kapsamlı bir yeniden yerleştirme politikası uygulanmaya başlayınca kadar" durdurulmasını talep etti.

■ 16/17 Temmuz günlerinde güvenlik güçleri Phnom Penh'deki bir topluluk olan Grup 78'i hatalarla dolu bir yasal sürecin sonunda zorla tahliye etti. Son 60 ailenin ev eşyalarını toplamaktan ve eski evlerinin ve işlerinin yakınlarında yaşamalarını engelleyen tazminatlarını almaktan başka çareleri yoktu. Ailelerin çoğu şehir dışında çok az iş bulma olasılığı ile yeniden yerleştirildi.

Sivil toplum eleştirilerinden sonra Dünya Bankası, gecekonduarda ve diğer hassas bölgelerde toprak mülkiyeti olan insanların güvenliğini korumak için bir çok bağışçısı olan Toprak Yönetimi Projesi'ni güçlendirmeye girişti. Eylül ayının başında hükümet Banka ile sözleşmesini bitirerek yanıt verdi.

İnsan hakları savunucuları

Zenginler ve güçlüler adalet sistemini, tahliyeleri ve topraklarının ellerinden alınmasını protesto eden insanların sesini kısmak için kötüye kullanıyorlar. Polis 149 aktivisti barınma hakkı için yaptıkları barışçı gösteri nedeniyle gözaltına aldı.

■ 22 Mart tarihinde güvenlik güçleri silahsız bir köylüyü Siem Reap ilinde vurdu ve en az dört kişiyi yaraladı. Chikreng bölgesinden köylüler anlaşmazlık konusu haline gelen çiftlik arazilerini kaybettikleri için protesto gösterisi yapıyorlardı. Sene sonunda hiçbir yetkili kurum açılan ateşi soruşturmadı ama polis köylülerden en az 12 kişiyi tutukladı daha sonra bunlardan ikisi anlaşmazlık olan topraklar üzerindeki pirinci toplamak istedikleri için hırsızlık suçlandı. Yedisi serbest bırakıldı ama geri kalanlar bir dava

açılmasını bekleyerek keyfi olarak cezaevinde kaldılar.

Birçok ilde toplumların resmi olmayan temsilcileri taban ağları kurdu, birlikte zorla tahliyelere ve sindirme olaylarına karşı endişelerini seslendiriyorlar.

Uluslararası adalet

Mart ayında Kamboçya Mahkemelerinin Olağanüstü Oturumu'nda (ECCC, Kızıl Khmer Mahkemesi) Duch diye bilinen Kaing Guek Eav'ın mahkemesinde tarihi ilk duruşması başladı. Duch, ünlü güvenlik cezaevi S-21'in komutanıydı. 72 gün süren duruşmalarda Kızıl Khmer canavarlıklarından kurtulanlar ve mağdurlar ilk kez en sorumlular hakkında kanıtlar işittiler. Duch S-21'de işlenen, 15.000 kişinin öldürülmesi dahil, suçların sorumluluğunu kabul etti.

Dört önde gelen Kızıl Khmer liderinin mahkemesi hazırlanıyordu ve Uluslararası Eş Savcı beş başka şüpheli hakkında da soruşturma açmak için talepte bulundu. Kamboçya hükümeti ek soruşturmalara huzursuzluğa neden olur diyerek mahkeme üzerinde etkili olma çabası ile karşı çıktı.

Temmuz ayında Eş Soruşturma Yargıçları işkence altında alınan "itirafı" leng Thirith davasında kanıt olarak kabul etti. Bu, BM İşkenceye Karşı Sözleşmesi'nin 15'inci Maddesi'nin "dışarıda bırakma kuralı"nın ihlaliydi.

İfade özgürlüğü

Hükümet politikalarını eleştirenler hakkında açılan bir dizi kovuşturma ifade özgürlüğü üzerine boğucu bir etki yaptı.

■ Mahkemeler her ikisi de Sam Rainsy Partisi'ni (SRP) destekleyen gazete editörü Hang Chakra ve bir STK yöneticisini barışçı bir biçimde görüşlerini ifade ettikleri için hapis cezasına mahkum etti.

■ Phnom Penh mahkemesi SRP'nin Genel Sekreteri Mu Sochua'yı bir şikayette bulunarak kara çalmaktan ve aynı zamanda Başbakan'a kara çalmaktan suçlu buldu. Hiçbir yasal yardım alamadı çünkü avukatı bir basın toplantısında dava hakkında konuştuğu için hakkında yasal eylem yapılacağı tehdidinden sonra davadan çekildi. Mu Sochua gözetimi olmayan bir cezaya mahkum edildi.

10 Temmuz tarihinde muhalefeti destekleyen az sayıda gazeteden birisi olan Moneaksekhar Khmer (Khmer Vicdanı) yayını durdurdu. Gazetenin editörü Dam Sith hükümetin "kışkırtma" suçundan soruşturma açılmasını istediği makalelerden dolayı kamuoyuna özür diledi.

■ Sene sonunda Moneaksekar Khmer muhabiri Khim Sambor'un öldürülmesi soruşturmasında polis bir ilerleme kaydetmedi. 2008 yılı Temmuz ayında yapılan seçimlerde bilinmeyen bir saldırgan tarafından öldürülmüştü.

Yasal, yapısal ve kurumsal gelişmeler

12 Ekim tarihinde Ulusal Meclis yeni ceza yasasını kabul etti. Yeni yasa kara çalmayı gene bir suç olarak kabul ediyordu.

Muhalefet parlamenterleri ve sivil toplum kuruluşları şiddet içermeyen gösteriler için Ekim ayında Ulusal Meclis'ten geçen yeni Yasa'yı eleştirdiler. Yetkililer sürekli olarak bu tür gösteriler için yer vermeyi reddediyordu ve eğer yasa uygulanmaya başlarsa bu tür sınırlamalar yasal hale gelecekti.

Kadın ve kız çocuklarına yönelik şiddet

Yetersiz yasal destek, mahkemelerdeki yozlaşma ve yaygın bir biçimde uygulanan mahkeme dışı mali uzlaşmalar nedenleriyle tecavüzcüler nadiren kovuşturuldu. Yasa uygulayıcılar tarafından uzlaşmalar mağdurun suç duyurusu yapmaması koşuluyla ayarlanmaktaydı. Raporlara göre mağdurların yaşları düşerken kadınların, kız çocuklarının ve seks işçilerinin tecavüze uğraması artıyordu.

Uluslararası Af Örgütü ziyaretleri/ raporları

🚗 Uluslararası Af Örgütü heyetleri Kamboçya'yı Mart/Mayıs, Eylül ve Ekim/Aralık aylarında ziyaret etti.

- 📖 Kamboçya: Kentsel gelişme mi göçmenlerin yeniden yerleştirilmesi mi? (ASA 23/002/2009)
- 📖 Kamboçya: 30 yıl sonra Kızıl Khmer suçları mahkeme önünde (ASA 23/003/2009)
- 📖 Kamboçya: BM CESCER'in 42'inci Oturumu için Brifing (ASA 23/004/2009)
- 📖 Kamboçya: Borei Keila – risk altında yaşıyor (ASA 23/008/2009)

KAMERUN

KAMERUN CUMHURİYETİ

Devlet başkanı:	Paul Biya
Hükümet başkanı:	Philémon Yang
(Haziran ayında Ephraim Inoni'nin yerine geçti)	
Ölüm cezası:	uygulamada kaldırıldı
Nüfus:	19.5 milyon
Ortalama yaşam süresi beklentisi:	50.9 yıl
5 yaş altı ölüm oranı (e/k):	binde 151/136
Yetişkin okur yazarlık oranı:	yüzde 67.9

Hükümet muhalefet edenler, gazeteciler, insan hakları savunucuları göz altına alındı, tutuklandı ve hükümeti ya da yetkililerini eleştirmekle bağlantılı suçlardan yargılandı. En az bir adam aynı cinsel ilişki iddiası ile tutuklandı. Tutukluluk koşullarının kötü olması ve yaşamı tehlikeye sokması devam etti. 2008 yılının Şubat ayındaki insan hakları ihlallerine karışan güvenlik güçlerinin unsurları cezasızlık ortamından yararlanmaya devam etti. Bilinmeyen miktarda mahkum ölüm cezalarının infazını bekliyordu.

Arka plan

Haziran ayında Başkan Paul Biya hükümet değişikliği kapsamında Başbakan Ephraim Inoni'yi, Philémon Yang ile değiştirdi.

Başkan Biya 2011'de genel seçim yapılması için yeni bir seçim kurulu atadı. Muhalefet partileri ve sivil toplum kuruluşları Kamerun Seçim (ELECAM) olarak bilinen seçim kurulunun düzeltilmesini talep etti. Hükümeti eleştiren çevreler komisyonun iktidardaki Kamerun Halkının Demokratik Hareketi (Rassemblement démocratique du peuple camérounais, RDPC) taraftarlarının hakimiyeti altında olduğunu söylediler.

Eski hükümet yetkililerinin gözaltına alınmaları, tutuklanmaları ve davaları ve kamu şirketlerinin yöneticilerinin yolsuzlukla suçlanmaları devam ediyordu. Ağustos ayında Ulusal Yolsuzluk Karşıtı Komisyon 47 Tarım Bakanlığı görevlisini mısır üretimi için olan fonları zimmeterine geçirmekle suçlayan bir rapor yayınladı. Eylül ayında bir yerel STK, Kolektif Çıkarları Savunma Yurttaş Derneği, Yüksek Mahkeme'ye 47 görevli için bir şikayet başvurusu yaptı.

Siyasi mahkumlar

■ Sosyal Demokratik Cephe partisi lideri John Fru Ndi ve en az 20 başka kişinin 2006 yılında Grégoire Diboulé cinayeti ile bağlantılı iddialarla itham edildiği dava sürekli olarak ertelendi ve başlamadı.

■ Haziran ayında Douala'daki Temyiz Mahkemesi Yüksek Mahkeme tarafından müzisyen ve politik aktivist Pierre Lambo Sandjo'nun 2008 yılında mahkum edilmesini onayladı. 2008 yılının Şubat ayındaki ayaklanmada yer almaktan hüküm verildi ve üç yıl hapis cezasına mahkum edildi

Örgütlenme özgürlüğü

Barişçi ayrılıkçı bir grup olan İngilizce konuşan Güney Kamerun Ulusal Konseyi (SCNC) üyeleri tutuklanmaya ve hapis cezası almaya devam etti.

■ Şubat ayında, Güney doğu İlinde, Tiko'da polis 2008 yılının Ekim ayında yasadışı bir toplantı yapan arkadaşlarını desteklemek için mahkemeye giden 25 SCNC üyesini gözaltına aldı ve kısa bir süre tutukladı.

■ Mart ayında yedi SCNC üyesi yasadışı toplantı yapmak şüphesi ile gözaltına alındı ve tutuklandı. 2 Nisan tarihinde geçici olarak serbest bırakıldılar.

■ Mayıs ayında, Güneybatı İlinde, Mamfe'de Yüksek Mahkeme aralarında ulusal başkanları Nfor Ngala Nfor'da olmak üzere üç SCNC liderini Kamerun'da tanınmayan yabancı bir örgüte üye olmak suçundan suçlu buldu ve beş ay hapis cezasına mahkum etti. Üç kişi 2002 yılının Eylül ayından beri örgütlerinin politik hedeflerine destek sağlamak için gittikleri Nijerya'dan döndüklerinde tutuklanmışlardı ve mahkemenin başlamasını bekliyorlardı. Mahkeme SCNC'nin Kamerun'da tanınmadığını ve bu nedenle yabancı bir örgüt olduğunu ve üyelerinin Ceza Yasası'na göre soruşturulması gerektiğinde savcı ile anlaştı.

İfade özgürlüğü – gazeteciler ve insan hakları savunucuları

Hükümet, gazeteciler ve insan hakları savunucuları dahil politikalarını eleştirenleri susturmaya devam etti.

■ La Détente Libre gazetesinin yöneticisi Lewis Medjo Ocak ayında üç yıl hapis cezasına mahkum edildi. Başkan Biya'nın Yüksek Mahkeme'nin başkanını istifaya zorlayacağı iddiası ile yazdığı yazı ile "doğru olmayan haber yayınlamak" tan suçlu bulundu.

■ Haziran ayında gazeteci Blaise Mvi ve La Nouvelle gazetesinden Charles René Nwé Yaoundé'deki askeri mahkeme tarafından hükümet yetkililerine hakaret ve devlet sırlarını ifşa etmekten suçlu bulundular ve

giyaplarında beşer yıla hapis cezasına mahkum edildiler. Dava Savunma Bakanı'nın hükümeti devirmek için bir darbe planında yer aldığını anlatan bir gazete makalesine dayanıyordu.

■ Aralık ayında Germinal gazetesinden Jean-Bosco Talla gözaltına alındı ve Başkan Biya'ya hakaretle suçlandı. Germinal, Başkan Biya ve önceki başkan Ahmadou Ahidjo'nun politik bir antlaşmaya girdiklerini ve bu antlaşmanın eşcinsel bir eylemle mühürlendiğini anlatan yasaklanmış bir kitaptan alıntılar yayınlamıştı. 28 Aralık'ta Yüksek Mahkeme Jean-Bosco Talla'yı suçlu buldu ve bir yıl hapis ve para cezasına mahkum etti ve 3.154.600 CFA (yaklaşık 7.000 ABD doları) eden masrafları ödemesini istedi, hapis cezası ertelendi. Daha önce Temmuz ayında Germinal'in Başkan Biya'nın yolsuzluklar yaparak Fransa'dan mülk aldığını iddia eden bir raporu yayınlamasından sonra Jean-Bosco Talla isimli telefon mesajları ile ölüm tehditleri alıyordu.

Lezbiyen, gey, biseksüel, travesti ve transseksüel bireylerin hakları

Ceza Yasası aynı cinsle cinsel ilişkiyi suç kabul ediyordu.

Temmuz ayında Roman Katolik Kilisesi liderleri Douala'da Kamerun'un Mayıs ayında Maputo Protokolü diye bilinen ve kadınlara kapsamlı haklar garanti eden Afrika'da Kadın Hakları üzerine İnsan ve Halkların Hakları Afrika Antlaşması Protokolü'nü imzalamasını protesto etmek için bir gösteri düzenledi. Kilise liderleri hükümeti Protokolü kabul ederek kürtajı ve eşcinselliği yasallaştırmakla suçladı.

■ Yves Noe Ewane Mayıs ayında eşcinsel ilişki içinde olmak suçlamasıyla gözaltına alındı. Önce suçlamayı reddetti ama daha sonra günlerce çıplak bırakılarak ve ailesi ile görüştürülmeyerek hakkındaki suçlamayı kabul etmeye zorlandığı iddia edildi. Eylül ayında serbest bırakıldı.

Cezaevi koşulları

Ülkenin her tarafında cezaevi koşulları kötü ve yaşam tehlikesi içermeye devam etti. Ağustos ayında yayınlanan bir raporda hükümetin İnsan Hakları ve Özgürlükler Ulusal Komisyonu tıbbi ilginin yokluğundan ve kötü hijyen koşullarından dolayı her sene 5 mahkum ölmekte olduğunu söyledi. Komisyon ayrıca cezaevi nüfusunun yüzde 62'sinin yargılama olmaksızın uzun süreli tutuklu kalmasından, bazıları 9 yıl tutuklu kalıyorlar, endişe duyduğunu belirtti.

Tutuklevleri güvenliksiz ve mahkumlar için güvensiz olmaya devam etti.

■ Ocak ayında Bamenda cezaevinde birçok tutuklu, mahkumların ayaklanmasından yaralandı. Mart ayında ikisi ölüm cezalarının infazını bekleyen, sekizi tecavüzden veya silahlı soygundan mahkum olmuş 10 mahkum kaçtı.

■ Haziran ayında 50'ye yakın mahkum Kuzey Uç ilindeki Yagona cezaevinden kaçtı. Çoğu yeniden yakalandı ama 20'si sene sonunda hala yakalanmamıştı. Aynı ilde 18 başka mahkum da Meri cezaevinden kaçtı.

Cezasızlık

Hükümet 2008 yılının Şubat ayındaki şiddet içeren gösterilerde sivillere karşı güvenlik güçleri tarafından gerçekleştirilen yasadışı ölümler ve diğer insan hakları ihlalleri konularında idari veya yasal önlem almıyor gibi görünüyordu. İhlalleri emreden veya gerçekleştirenler hesap vermez konularını sürdürdüler ve mağdurlar herhangi bir tazminat almadı.

Ölüm cezası

Bilinmeyen sayıda mahkum ölüm cezalarının infazını bekliyordu. Bunlardan birisi Jérôme Youta idi. 1999 yılında kendisinin ve avukatının adil bulmadığı bir mahkemede babasını öldürmekten suçlu bulundu. 2009 yılında kaç kişinin ölüm cezasına mahkum edildiği belli değildi. Bilinen son ölüm cezası infazı 1997'de yapılmıştı.

Uluslararası Af Örgütü ziyaretleri/raporları

🚗 Ocak ayında yayınlanan bir Uluslararası Af Örgütü raporunu yanıtlayan hükümet daha önce Uluslararası Af Örgütü heyetlerinin ziyaretlerini engellediğini reddetti ve 2010 başında örgütün bir ziyaretini kolaylaştırmayı üstlendi.

📄 Kamerun: Cezasızlık süreli tacizin temelini oluşturuyor (AFR 17/001/2009)

KANADA

KANADA

Devlet başkanı :

Kraliçe II. Elizabeth,

Genel Vali Michaëlle Jean tarafından temsil ediliyor

Hükümet başkanı:

Stephen Harper

Ölüm cezası:

tüm suçlar için kaldırıldı

Nüfus:

33.6 milyon

Ortalama yaşam süresi beklentisi:

80.6 yıl

5 yaş altı ölüm oranı (e/k):

binde 6/6

Kanada yetkilileri yerli halkların haklarını yeterince korumuyordu. Ulusal güvenlik yasaları ve bu yasalara uygun pratiklerin ve Kanada'nın deniz ötesi madencilik operasyonlarının insan haklarını ihlal ettiğinden endişeleniliyordu.

Arka plan

Şubat ayında BM Evrensel Periyodik Özetleme tarafından Kanada insan hakları sicili değerlendirildi. Kanada'nın yoksulluğu ortadan kaldırmak için bir ulusal strateji geliştirmesi önerisi federal hükümet tarafından bunun eyaletlerin görevi olduğu gerekçesi ile reddedildi.

Yerli Halkların hakları

Yetkililer madencilik, ormancılık, petrol ve diğer kaynakların çıkarılması ve işlenmesi izinlerini verirken yerli halkların haklarına saygı göstermedi. Hükümet BM Yerli Halklar Deklarasyonu'nun Kanada için geçerli olmadığına dair temelsiz açıklamalar yapıyordu. Eylül ayında İnsan Hakları Mahkemesi'nde First Nation adlı çocuk ve aile destek servisine diğer topluluklardan daha az fon verilmesini görüşen bir oturum yapıldı.

■ Lubicon Cree halkının onayı olmadan, geleneksel toprak hakları göz ardı edilerek ve yüksek düzeydeki sağlık ve yoksulluk sorunları daha da büyütülerek kuzey Alberta'da çok büyük petrol ve gaz projeleri yürütülüyordu.

Kadın hakları

Yerli kadın ve kız çocuklarına dönük aşırı şiddet ısrarla devam ediyordu. Kanada Yerli Kadınlar Derneği şiddete ve şiddeti destekleyen ayrımcılığa karşı kapsamlı bir ulusal eylem planı istemeye devam etti. Şiddeti durdurmak için yapılan bir açıklamaya rağmen Kanada hükümeti böyle bir plan için hiçbir adım atmıyordu.

Terörle mücadele ve güvenlik

Göçmen güvenlik sertifikası alması gereken bireylerin aleyhlerindeki delillere ulaşmaları engellenmekteydi. Bir Federal mahkeme Ekim ve Aralık aylarında iki kişi hakkındaki sertifikaları geri aldı.

Mayıs ayında Kanada Yüksek Mahkemesi, Kanada ordusunun Afganistan'da ele geçirdiği Afganları Afganistan otoritelerine geri verme politikasına karşı yapılan bir itirazı reddetti. Kasım ayında, Kanadalı bir diplomatın bir Parlamento Komitesine yaptığı tanıklık yüksek rütbeli subayların geri iade edilen esirlerin işkence ile karşı karşıya olmalarını göz önüne almaması konusunda ciddi endişeler oluşturdu.

■ Ağustos ayında Federal Temyiz Mahkemesi 15 yaşında Afganistan'da ABD güçleri tarafından tutuklanan ve 2002 yılından beri Guantánamo Körfezi'ndeki tutuk evinde bulunan Kanada vatandaşı Omar Khadr'ın iade edilmesi kararını onayladı. Bu karara karşı Kanada Yüksek Mahkemesi'ne itiraz edildi.

Mülteciler ve sığınmacılar

Şubat ayında Kanada Yüksek Mahkemesi Kanada ve ABD arasında imzalanan ve ABD'den geçerek Kanada'ya gelen mültecilerin Kanada mülteci tanımlama sistemine ulaşmasını engelleyen Güvenli Üçüncü Ülke antlaşmasına yapılan bir itirazı dinlemeyi reddetti.

Polis ve güvenlik güçleri

Polisin elektroşok aleti kullanması sonucu en az bir kişi öldü ve 2003 yılından beri elektroşok aleti ile ölüm sayısı toplam 26'ya çıktı.

Şubat ayında Kanada Kraliyet Atlı Polisi (RCMP) elektroşok aleti kullanımını sadece "kamuya ve polis memuruna tehdit" durumunda kullanım ile sınırlayarak elektroşok aleti kullanma politikasını gözden geçirme kararı aldı.

British Columbia'da 2007 yılında elektroşok yapılan Robert Dziekanski'nin ölümü ile ilgili soruşturma devam ediyordu. Eyalet hükümeti soruşturmanın Temmuz ayındaki ara raporunda yer alan polisin elektroşok aleti kullanımı ile ilgili bütün önerilerini kabul etti.

Ekim ayında RCMP ve Kanada'daki bütün diğer polis güçleri elektroşok aletini bireylerin göğsüne doğrultmamak talimatını kabul etti.

Ölüm cezası

Mart ayında Federal Mahkeme hükümetten 1983'de ABD'de ölüme mahkum edilen Kanada vatandaşı Ronald Smith için af istememe kararını değiştirmesini istedi.

Uluslararası adalet

Mayıs ayında Ruanda vatandaşı Désiré Munyaneza Quebec'de insanlığa karşı suçlardan dolayı ömür boyu hapis cezasına mahkum edildi. Kasım'da hükümet bir başka Ruandalıyı, Jacques Mungwarere'yi soykırım yapmakla suçladı.

Şirketlerin yükümlülükleri

Hükümet tarafından Mart ayında duyurulan yeni bir şirket sorumlulukları stratejisi insan hakları gereksinimlerinde bağlayıcı olamadı. Deniz aşırı ülkelerde petrol, gaz ve madencilik sektörü projelerinde aktif olan Kanada şirketleri için insan hakları yasaları çerçevesi sene sonunda bekliyordu.

Uluslararası Af Örgütü raporları

- "Kimliğimizi geri kazanma alanı" – Grassy Narrows First Nation (AMR 20/001/2009)
- "Köşeye sıkıştırılmak" – Kanada'da yerli halkların toprak hakları (AMR 20/002/2009)
- "Çocuklarımızın geleceği için mücadele ediyoruz" –British Columbia'nın Kutsal Headwaters bölgesindeki yerli hakları (AMR 20/003/2009)
- Geçmişimizi geleceğimize bağlıyoruz – Kanada The Long Point First Nation (AMR 20/010/2009)
- Daha fazla çalınan kız kardeş yok – Kanada'da yerli kadınlara dönük ayrımcılığa ve şiddete karşı kapsamlı bir yanıt ihtiyacı (AMR 20/012/2009)

KARADAĞ

KARADAĞ CUMHURİYETİ

Devlet başkanı:

Hükümet başkanı:

Ölüm cezası:

Nüfus:

Ortalama yaşam süresi beklentisi:

5 yaş altı ölüm oranı (e/k):

Yetişkin okur yazarlık oranı:

Filip Vujanović

Milo Đukanović

(Mart'ta yeniden seçildi)

tüm suçlar için kaldırıldı

0.6 milyon

74 yıl

binde 11/9

yüzde 96.4

Savaş suçlarını soruşturmak konusunda bazı ilerlemeler oldu, tehditler, para cezaları ve çözümlenmeyen politik cinayetler sonucu ifade özgürlüğünden ödünler verildi, Romalar ayrımcılıkla

yüz yüzediler. Avrupa Komisyonu Karadağ'ın Avrupa Birliği'ne üyeliği için bir kanaat oluşturdu.

Adalet sistemi – savaş suçları

Temmuz ayında parlamento 2007 yılındaki ABD vatandaşlarına orduda kalmaları halinde cezasızlık veren ikili antlaşmayı, Uluslararası Ceza Mahkemesi ile İşbirliği Yasası olarak onayladı,

Mart ayında Bijelo Polje savaş Suçları ve Organize Suç Özel Mahkemesi (SCWC) sekiz eski Yugoslavya Halk Ordusu (JNA) askeri için 23 Kosovalı Arnavut sivil 1999 Nisan ayında Kaluğerski Laz'da öldürme iddiası ile işlemleri başlattı.

Mayıs ayında Podgorica SCWC 'de beş eski Karadağlı JNA yedek askeri için Morinj kampında 169 Hırvat sivil ve savaş tutsağına 1991 yılının Ekim ayı ile 1992 yılının Ağustos ayları arasında işkence yapmak ve insani olmayan muameleden dolayı bir dava başladı.

Kasım ayında dokuz eski hükümet görevlisi ve yüksek rütbeli polis memuru için işlemler başladı, içlerinden beşi giyaplarında yargılanıyorlardı. 1992 yılında Bosna Hersek'li (BiH) en az 79 mültecinin daha sonra o zamanki Bosnalı Sırp (SP) yetkililere iade edilmesi ve zorla kaybedilmesi olayından Ocak ayında dava açıldı. Eski bir polis müfettişi kaybolmalar olayına karışmayı reddetti ve polislikten emekli olmaya zorlandı, 1992'den beri hayatına dönük tehditler aldı, saldırılara uğradı ve mülküne zarar verildi. Aralık ayında yargılamada tanık olması kabul edildi. Şimdi süreçte tanık olması için kendisine koruma garantisi verildi.

İşkence ve diğer kötü muamele

Ocak ayında BM İşkenceye Karşı Komitesi (CAT) yetkililerden tutuklulara temel yasal korunma garantisini temin etmesini ve kötü muamele iddialarını kısa zamanda araştırmasını talep etti.

Mart ayında Karadağ İşkenceye Karşı Sözleşme Seçmeli Protokol'ünü onayladı ve Mayıs ayında İnsan Hakları ve Özgürlükler Koruyucusu'nu ulusal korunma mekanizması olarak önerdi.

İnsan Hakları için Gençlik İnisiyatifi (YIHR) adlı STK, CAT önerilerinden sonra kötü muamele iddialarında bir düşüş olduğunu onayladı.

İfade özgürlüğü

Nisan ayında mahkemenin yeniden görülmesinden sonra Damir Mandić, Dan gazetesi eski editörü

Duško Jovanović'in öldürülmesinin suç ortağı olarak suçlu bulundu ve 30 yıl hapis cezasına mahkum edildi. Başka bir şüpheli bulunamadı. Gazete daha sonra bombalama dahil tehditler aldı.

Ağustos ayında Podgorica belediye başkanı ve oğlu *Vijesti* gazetesinden iki gazeteciye saldırmaktan suçlandılar. Yazar Jevrem Brković'in koruması Srdjan Vojičić'in öldürülmesi soruşturmasında veya 2008 Mayıs ayında futbolda organize suç haberleri yapan gazeteci Mladen Stojović'e polisten koruma talep etmesinden sonra yapılan ciddi saldırının soruşturmasında bir ilerleme olmadı.

Mayıs ayında Başbakan halkın önünde STK'ları ve para cezaları olan bağımsız gazetecileri eleştirdi. Ağustos ayında *Monitor* dergisi ve Andrej Nikolaidis Yüksek mahkeme tarafından film yönetmeni Emir Kusturica'ya 12.000 euro para cezası ödemeye mahkum edildi.

Ayrımcılık

Ayrımcılığa karşı bir yasa taslağı hazırlandı; Kasım ayında İnsan Hakları ve Azınlıklar Bakanı eşcinseller hakkında ayrımcı beyanatlara yaptı.

BM Irkçı Ayrımcılığı Önleme Komitesi (CERD) Mart ayında dezavantajlı etnik gruplara, özellikle de Romalara karşı polis vahşetinin devamı ve kötü muamele ve acil ve tarafsız soruşturma eksikliğine dikkat çekti. YIHR'ye göre Romaların yüzde 75'i kötü muameleye uğradıkları takdirde şikayet etmeyeceklerini belirtiyorlardı.

CERD Romaların sosyal ve ekonomik koşullarının "tehlikeli ve ayrımcı" olduğu sonucuna vardı. BM Mülteci Örgütü (BMMYK) doğum sertifikası olmayan Romanlara sosyal güvenlik, sağlık, eğitim ve iş bulma olanaklarına ulaşabilmek için gerekli olan kimlik kartı almaları için yol gösterdi.

Mülteciler ve sığınmacılar

BMMYK'ya göre 4.476 Roma, Askhali ve Kosovalı Mısırlı Karadağ'da kaldı. Yabancılar Yasası'na yapılması önerilen değişiklik onların ve diğer Hırvatistan ve Bosna Hersek'te yerlerinden edilmişlerin oturma hakkı için başvurabilmesine olanak veriyordu.

Kadın ve kız çocuklarına yönelik şiddet

Haziran ayında ABD Dış İşleri Bakanlığı Karadağ'ı cinsel istismar için kadınların ve kız çocuklarının insan ticareti konusunda transit ülkesi olmaya devam ettiği ve insan ticareti yapanları yargılamadığı ve

mağdurlarını tespit edemediği için İzleme Listesi'ne aldı. Aile içi şiddet yasası taslağı mağdurların korunmasının nasıl olacağı konusunda yeterli önlemler almadı.

Uluslararası Af Örgütü ziyareti/raporu

✉ Uluslararası Af Örgütü heyeti Karadağ'ı Ekim ayında ziyaret etti.

📄 Uluslararası Af Örgütü'nün Karadağ için endişeleri: Ocak – Haziran (EUR 66/004/2009)

KATAR

KATAR DEVLETİ

Devlet başkanı:	Şeyh Hamad bin Khalifa al-Thani
Hükümet başkanı:	Şeyh Hamad bin Jassim bin Jabral-Thani
Ölüm cezası:	sürdürülüyor
Nüfus:	1.4 milyon
Ortalama yaşam süresi beklentisi:	75.5 yıl
5 yaş altı ölüm oranı (e/k):	binde 10/10
Yetişkin okur yazarlık oranı:	yüzde 93.1

Kadınlar ayrımcılık ve şiddetle karşılaşmaya devam ettiler. Göçmen işçiler sömürüldüler ve tacize uğradılar ve yasalar tarafından yetersiz bir biçimde korundular. Yüzlerce insanın keyfi bir biçimde vatandaşlıkları kaybettirildi. Kirbaçlama cezaları sürdü. Ölüm cezası verilmeye devam edildi ama hiçbir ölüm cezası infazı olmadı.

Kadınlara yönelik ayrımcılık ve şiddet

Kadınlar yasalarda ve uygulamada ayrımcılıkla karşılaşmaya devam etti ve aile içi şiddet konusunda yetersizce korundu. Aile yasası erkeklerin kadınlara oranla daha kolay boşanmasına yardımcı oluyordu.

2008 yılında erkek ve kadınların alacakları tazminatı eşitleyen bir reform yapılmasına rağmen bir temyiz mahkemesi Nisan ayında alt mahkemenin reforma sadık kalan kararını geri çevirdi ve tazminat öderken Şeriat yasasına göre bir kadının ve kız çocuğunun ölmesinin, kocasının ve erkek çocuğunun ölmesinin yarısı kadar değerinde olduğuna karar verdi.

Nisan ayında Katar, Kadınlara Yönelik Her Tür Ayrımcılığı Ortadan Kaldırma Sözleşmesi'ni onayladı ama yasalar karşısında kadının evlilik ve çocukların vesayeti konularında eşitliğine karşı itiraz kayıtları koydu.

İfade özgürlüğü

En az 11 yabancı ülke vatandaşı Allah hakkında kötü konuştuğu için mahkum edildi, üçü en yüksek cezayı alarak İslam'a hakaret anlamına gelen kelimeler kullandıkları için yedi yıl hapis cezasına mahkum edildi. Bunların arasında bir konuşma sırasında cep telefonunun kredisi bittiği için "İslam'a kızgınlık anında hakaret" ederek Allaha hakaret eden bir kelime kullandığı için mahkum edilen bir Suriyeli de vardı. Mahkeme aynı zamanda sınır dışı edilmesine de karar verdi. Onun ve diğerlerinin hapis cezalarının infaz edilip edilmediği bilinmiyordu.

En az 52 yabancı ülke vatandaşı "haram cinsel ilişki" nedeniyle ya sınır dışı edildiler ya da hapis cezasına mahkum edildiler ve sonra sınır dışı edileceklerdi.

1979 yılında çıkan, dini, orduyu ve Emir'i eleştirmeye hapis cezası vermeyi öngören 8 Numaralı basın ve yayın yasasının yerine yeni bir yasa çıkarılması üzerine tartışmalar sürüyordu.

Göçmenlerin hakları

Katar nüfusunun yüzde 80'ini oluşturan göçmen işçiler tacizlere ve işverenleri tarafından istismar edilmeye karşı açık olmaya ve yetersiz bir biçimde korunmaya devam ettiler. Özellikle aile içi hizmet işlerinde çalışan kadın göçmenler dayak, tecavüz ve diğer cinsel şiddet gibi istismar ve tacizlerle karşı karşıyaydılar.

Yabancı ülke vatandaşlarının ülkeye giriş, çıkış, kalma ve çalışma koşullarını düzenleyen ve Şubat ayında çıkan kefalet yasası bazı olumlu gelişmeler getirdi. En önemli olarak kefalette bulunan işveren artık çalışanın vize formalitelerinden sonra pasaportunu elinde tutamayacaktı. Ayrıca bağımsız işlerde çalışan kadın çalışanların kocalarının ve çocuklarının Katar'a girmesine kefalet edebileceklerdi.

Ayrımcılık – vatandaşlığın kaldırılması

Hükümet yüzlerce insana Katar vatandaşlığı vermeyi reddederek iş bulma olanaklarını, sosyal güvenlik ve sağlık hizmetlerinden yararlanmalarını veya ülkeye girmelerini engelliyordu. Bu insanların mahkemelerde haklarındaki kararı düzeltmek için hiçbir hakları yoktu. Çoğu 1996'da bir darbe girişimine katılmaktan suçlanan al-Murra kabilesine bağlıydı.

Zalimane, insanlık dışı ve onur kırıcı cezalar

“Haram cinsel ilişki” veya alkol kullanmak nedeniyle çoğu yabancı ülkelerin vatandaşı olan en az 18 kişi 40 ila 100 kamçı darbesi cezasına mahkum edildi. Sadece tıbbi olarak uygun olan Müslümanlar bu tür cezaları alıyorlardı. Cezaların herhangi birinin uygulanıp uygulanmadığı bilinmiyordu.

Ölüm cezası

En az üç kişi ölüm cezasına mahkum edildi ve 2009 yılında beş kişinin ölüm cezası onaylandı. Sene sonunda en az 27 kişi ölüm cezalarının infazını bekliyorlardı.

Uluslararası Af Örgütü raporu

■ Katar: BM Evrensel Periyodik Değerlendirmesi'ne Sunum (MDE 22/001/2009)

KAZAKİSTAN	
KAZAKİSTAN CUMHURİYETİ	
Devlet başkanı:	Nursultan Nazarbaev
Hükümet başkanı:	Karim Massimov
Ölüm cezası:	adi suçlar için kaldırıldı
Nüfus:	15.6 milyon
Ortalama yaşam süresi beklentisi:	64.9 yıl
5 yaş altı ölüm oranı (e/k):	binde 34/26
Yetişkin okur yazarlık oranı:	yüzde 99.6

İşkence altında alınan itiraflar mahkemelerde kanıt olarak kullanılmaya devam etti. Ceza soruşturmaları uluslararası adil yargılamaya standartlarının gerisine düştü. Özellikle Ulusal Güvenlik Servisi görevlilerince ulusal güvenlik adına yapılan operasyonlarda ve terörizme ve yozlaşmaya karşı mücadelede güvenlik güçlerince yapılan işkence ve diğer kötü muameleler yaygınlığını sürdürdü. İfade ve din özgürlüğü üzerindeki sınırlama sürdü.

Arka plan

Mayıs ayında Başkan Nazarbayev 2009 yılından 2012 yılına kadar sürecek olan Ulusal İnsan Hakları Eylem Planı'nı onayladı. Bu yerel ve uluslararası insan hakları örgütlerinin 2010 yılının Ocak ayında OSCE

başkanlığını almasından önce Kazakistan'ın insan hakları yükümlülüklerini yerine getirmediği doğrultusundaki endişeleri azalttı.

Temmuz ayında Başkan bütün online kaynakları kitlesel medya olarak tanımlayan ve hepsini Başkan'ın ve hükümet görevlilerinin eleştirilmesini suç olarak kabul eden diğer kitlesel medyayı yönlendiren aynı sert kurallara uymaya zorlayan internet üzerine olan bir yasada yapılan değişiklikleri onayladı

İşkence ve diğer kötü muameleler

Kasım ayında Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kaboulov Ukrayna'ya karşı davasında aralarında Amir Damirovich Kaboulov'un da olduğu birçok şüpheli suçlunun işkence veya insanlık dışı veya aşağılayıcı muameleye maruz kalacaklarına dair ciddi risk varken Kazakistan'a yollanmalarının Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 3'üncü Maddesi ile çeliştiğine karar verdi.

Ceza yasasında ve ceza usul yasasında kötü muameleye karşı yapılan değişikliklere rağmen, işkence ve diğer kötü muameleler yaygınlığını korudu. İddialara göre işkence altında alınan itiraf suç davalarında hala kanıt olarak kullanılmaya devam etti ve bireyler hala ulusal yasanın izin verdiği üç saatten uzun bir süre kayıt dışı tutuklu kalmaya devam etti. Tutukluluğun açık tarifinin olmaması BM İşkenceye karşı Komitesi'nin 2008 yılının Kasım ayında yaptığı önermelere rağmen hala ele alınmadı.

2009 yılının Mayıs ayında Kazakistan'a yaptığı ziyaretinde BM işkence Özel Raportörü “elle ve yumrukla dövme, kumla doldurulmuş plastik şişe ve polis coplarıyla dövme gibi birçok ‘güvenilir iddia’ aldığını” ve kendisine “şüphelilerden itiraflar almak için tekmeleme, plastik torbalarla ve gaz maskesi ile havasız bırakma yapıldığı sonucuna vardı. Birçok olayda bu kanıtlar adli tıp kanıtları ile desteklendi.”

■ Haziran ayında Dmitri Tian ve Oleg Evloev başkent Astana'da bir kadını ve üç çocuğunu önceden tasarlanmış bir biçimde öldürmekten sırasıyla 25 yıl ve ömür boyu hapis cezalarına mahkum edildi. Her iki adam da cinayetleri işlemediklerini ama tutukluymken itiraf etmeleri için işkence gördüklerini iddia etti. Mahkemenin gözlemcilerine göre yargıç jüriyi işkence iddialarını göz önüne almamalarını söyledi. İddiaya göre Oleg Evloev'in tutuklanmasında sonra polislin bir video kaydı morartılar içinde olduğunu gösteriyordu ama bu kanıt savcılık tarafından kaybedildi. Kasım ayında Yüksek Mahkeme her iki sanığın da itirazlarını geri çevirdi. İşkence iddiaları soruşturulmadı.

Cezaevi koşulları

■ 2007 yılında dolandırıcılıktan aldığı sekiz yıllık mahkumiyet için cezaevinde olan muhasebeci Inessa Karkhu aşırı bir şekilde görmeyi engelleyen glokom hastalığının tedavisi için gerekli tıbbi tedaviyi alamadı. Sene boyunca koşulları daha da kötüleşti ve acil olarak tedavi edilmezse görme yeteneğini tamamen kaybedeceğinden korkuluyordu. Ailesi tarafından getirilen ilaçlara bağımlı ama Astana'dan 1.000 kilometre uzaklıktaki Alma-Ata'daki bir cezaevine nakledilince ailesinin ilaç getirmesi zorlaştı. Uluslararası baskının sonucunda Inessa Karkhu Kasım ayında bağımsız bir göz doktoru tarafından kontrol edildi ve doktor hastalığın ciddi bir biçimde ilerlediğini ve her iki gözünün de etkilendiğini söyledi. Buna rağmen Inessa Karkhu Aralık ayında önerilen tedaviyi almıyordu.

Terörle mücadele ve güvenlik

Ulusal güvenlik ve yozlaşmaya karşı özel operasyonlar yapan Ulusal Güvenlik Servisi (NSS) ülke ve bölge için bir tehdit olarak gördüğü azınlık gruplarına karşı anti terör operasyonlarını kullanmaya devam etti. Özellikle etkilenen gruplar Özbekistan'dan gelen sığınmacılar ve mültecilerdi ve Kazakistan'da izinli ya da yasak olan İslami partilerin veya İslami grupların üyesi veya üyesi olduğundan şüphelenilenlerdi. Bazı önde gelen politik kişilikler keyfi ve tecrit gözaltılarla süren yozlaşmaya karşı operasyonların hedefi oldu.

Mayıs ayında BM işkenceye karşı Özel Raportörü "bazı gruplar acımasız, insani olmayan ve aşağılayıcı muameleye diğerlerinden daha fazla karşı karşıya geliyorlar" dedi ve yabancıların bu tür muameleye uğraması olasılığının "ortalamadan daha yüksek" olduğunu belirtti.

NSS görevlileri düzenli olarak işkence ve diğer kötü muameleleri iddianame öncesinde ve yargı öncesinde kendi yönetimlerindeki nezarethanelerde kullandıkları için suçlanıyorlardı. Tutukluluk koşullarını denetlemeyle görevli Kamu Gözleme Komisyonu'na NSS nezarethanelerine girme izni verilmedi.

■ Eylül ayında silahlı ve maskeli NSS görevlileri Alma-Ata'da Özbekistan'dan gelen üç mülteci ve iki sığınmacıya bir gece baskını yaptı. Kimliklerini vermeyen görevliler adamları daha sonra Alma-Ata'daki NSS binası olduğu anlaşılan, bilinmeyen bir yerde sorgulamak için gözaltına aldı, adamların elleri

kelepçelendi ve dövüldü, sonunda birinin burnu kırıldı ve kafalarına plastik torbalar geçirildi. Görevlilerin kendilerini iddiaya göre bir polis memurunu öldürmekten Özbekistan'a geri göndermekle tehdit ettiklerini iddia ettiler. Birkaç sat sonra haklarından bir suçlama olmadan serbest bırakıldılar. Tutuklulukları sırasında aileleri ile, bir yasal temsilci ile veya BM'nin Mülteci Örgütü UNHCR ile görüşmelerine izin verilmedi. Bir NSS sözcüsü daha sonra herhangi bir aşırı güç kullanıldığını reddetti ve baskını ve tutuklamaları basit bir belge kontrolü olarak tarif etti.

Adil olmayan yargılamalar

Ceza işlemleri hukukun üstünlüğü prensibini göz ardı ederek uluslararası adil yargı standartlarının gerisine düşmeye devam etti.

■ Eylül ayında önde gelen bir insan hakları savunucusu ve Kazakistan Uluslararası İnsan Hakları ve Hukukun Üstünlüğü Bürosu yöneticisi Evgeni Zhovtis Temmuz ayının sonunda bir trafik kazasında bir yayanın ölümüne neden olduğu için dört yıl hapis cezasına mahkum edildi. Evgeni Zhovtis yayaya arabasıyla vurduğunu ve ölümcül bir biçimde yaralandığını kabul etti ama suçsuz olduğunu söyledi. Bir temyiz mahkemesi mahkumiyeti onayladı. Mahkeme iddiaya göre ulusal ve uluslararası adil yargı standartlarına uymuyordu. Soruşturma sırasında Evgeni Zhovtis'e tanık değil sanık olarak sorgulandığının söylenmemesi soruşturma sırasında susma hakkını kullanmak ve adli tıp raporlarını görme hakkı gibi birçok hakkından yoksun bırakılması anlamına geldi. Ekim ayında Ust-Kamenogorsk'da bir açık cezaevine nakledildi. Avukatları temyiz mahkemesinin kararına karşı bir şikayet dilekçesi verdi.

İnanç özgürlüğü

Din özgürlüğü hakkının sınırlanması devam etti ve dini azınlıklar polis ve yerel yetkililer tarafından taciz edildiklerini iddia ettiler. Devlete kayıtlı camilerin dışında ibadet eden Ahmadi toplumu ve Salafi hareketi takipçileri gibi Müslümanlar iddiaya göre polis ve NSS tarafından artan bir biçimde hedef oldu.

■ Mart ayında NSS ve yerel polis Ahmadi Müslümanlarına karşı Semipalatinsk'de topluluğun üyeleri Cuma namazı için toplandıklarında birçok baskın gerçekleştirdi. İddiaya göre orada olanların kimlikleri hakkında bilgi vermeleri istendi. Bir baskında cemaat üyeleri gözaltına alındı ve yerel polis karakolunda saatlerce sorgulandı.

Şubat ayında Başkan'ın talebi üzerine Anayasal Konsey inanç özgürlüğü üzerine dini azınlıkların haklarını ciddi bir biçimde sınırlandıracak tartışmalı bir yasa taslağını değerlendirdi. Konsey yasa taslağının Anayasaya ve uluslararası insan hakları yükümlülüklerine aykırı olduğunu savundu. Yasa taslağının gözden geçirilmesi Aralık ayında bekliyordu.

Uluslararası Af Örgütü ziyareti/raporu

🚗 Uluslararası Af Örgütü heyeti Haziran ayında Kazakistan'ı ziyaret etti.

📄 Kazakistan: BM Evrensel Periyodik Değerlendirme'ye Sunuş (EUR 57/001/2009)

KENYA

KENYA CUMHURİYETİ

Devlet ve hükümet başkanı:

Ölüm cezası:

Nüfus:

Ortalama yaşam süresi beklentisi:

5 yaş altı ölüm oranı (e/k):

Yetişkin okur yazarlık oranı:

Mwai Kibaki
uygulamada kaldırıldı

39.8 milyon

53.6 yıl

binde 112/95

yüzde 73.6

Yetkililer 2007/2008 yılları seçim sonrası insan hakları ihlallerinden sorumlu olanların adalete teslim edilmesi ve mağdurların uygun tazminatlar alması konusunda çok az politik isteklilik gösterdi. Yasadışı öldürme ve işkence yapan devlet güvenlik memurlarının cezasızlık durumu ise ele alınmadı. İnsan hakları savunucuları ciddi tehditler altındaydı. Kadınlara ve kız çocuklarına yönelik şiddet yaygınlığını sürdürdü. Binlerce insan zorla evlerinden tahliye edildi. Çok uzun sürelerdir ölüm cezası listesinde olan 4.000 mahkumun cezaları Başkan tarafından ömür boyu hapis cezasına çevrildi. Mahkemeler ölüm cezası vermeye devam ettiler ama infaz yoktu.

Arka plan

Hükümet 2007/2008 seçim sonrası şiddet konusunda politik uzlaşma (Kenya Ulusal Diyalog ve Uzlaşma) antlaşması sırasında üzerinde anlaşılacak ve önerilen çeşitli önlemleri uygulamaya soktu. Şubat ayında bir uzmanlar komitesi yeni bir Anayasa hazırlaması ve kabul etmesi için görevlendirildi. Kasım ayında komite

halkın yorumları için bir taslak Anayasa çıkardı. Nisan ayında kalıcı bir yapı kuruluncaya kadar iki yıl içinde seçimleri hazırlaması için Geçici Bağımsız Seçim Gözden Geçirme Komisyonu kuruldu. Eylül ayında hükümet 2008 yılında çıkan bir yasanın kurulmasını talep ettiği ulusal entegrasyonu geliştirmek için Ulusal Uyum ve Entegrasyon Komisyonu'na üyeler atadı. Ancak toplam olarak antlaşmalarda önerilen temel reformları uygulamakta çok küçük bir ilerleme vardı.

Hükümet içinde ve koalisyonu oluşturan iki ana parti –Ulusal Birlik Partisi ve Orange Demokratik Hareketi, arasında düzenli anlaşmazlıklar vardı. Sonuçta, çok ihtiyaç olan yasal, anayasal değişiklikler ve toprak ve seçim reformları ertelendi.

Özellikle merkezi Kenya'da onlarca insan silahlı toplum grupları ve Mungiki silahlı grubunun yer aldığı şiddet olaylarında öldü. Polis etkili bir biçimde yasaları uygulamayı başaramadı.

Cezasızlık - seçim sonrası insan hakları ihlalleri

1.000'den fazla insanın öldüğü 2007/2008 yıllarındaki seçim sonrası insanlığa karşı suçlar da dahil olmak üzere işlenen insan hakları ihlallerinin sorumluluğu için önlemler yürürlüğe sokulmadı.

Şubat ayında parlamento bu suçlardan şüpheli failleri yargılamak için bir özel mahkeme kurulması için verilen yasa önerisini reddetti. Temmuz ayında kabine hükümetin yeniden hazırladığı taslağın müzakereye sunulmasını reddetti. Ağustos ayında yayınlanan bir parlamento üyesinin özel mahkeme kurulması önergesi sene sonunda Parlamento'da karara bağlanmamış bir biçimde beklemekteydi.

Temmuz ayında hükümet geçecek, adalet ve uzlaşma sürecini seçim sonrası oluşan şiddet olaylarındaki insan hakları ihlallerini ele almak için "adalet, polis ve hükümetin araştırmacı organlarının hızla iyileştirilmesi" için kullanacağını ilan etti ama bunun için bir zaman tayin edilmedi.

Temmuz ayında Uluslararası Ceza Mahkemesi (UCM) Savcılık Bürosu UCM'nin yargı kapsamına giren suçlardaki soruşturmaların ve kovuşturmaların yapılmasının Kenya yetkililerinin öncelikli görevi olduğunu hükümete tekrarladı. Sene sonunda UCM tarafından Kasım ayında Ön Soruşturma Mahkemesi'ne yapılan bir başvuruda seçim öncesi şiddet olaylarında ortaya çıkan insanlığa karşı suçların araştırılması istendi.

Polis ve güvenlik güçleri

Yakın geçmişte işlenmiş yasadışı öldürmeler ve diğer ihlaller için hiçbir polis memuru veya güvenlik görevlisi adaletin önüne çıkarılmadı.

Şubat ayında, BM yasadışı, gayri resmi veya keyfi infazlar Özel Raportörü Kenya için bir belge toplama komisyonu oluşturdu. Mayıs ayında yayınlanan raporunda polis ve diğer güvenlik güçlerinin sistematik ve yaygın insan hakları ihlalleri yaptığını onayladı. Polisin 2007/8 yılları seçim sonrası şiddet olayları sırasında ve yasadışı Mungiki silahlı grubunun üyesi oldukları iddia edilenlere karşı güvenlik operasyonlarında ve 2007 yılında batı Kenya'da ki Mount Elgon'daki güvenlik operasyonlarında ki yasadışı öldürmeleri, işkence ve diğer insan hakları ihlallerini belgeledi.

Kasım ayında hükümetin kurduğu bir özel görevli ekip kapsamlı polis reformu önlemleri önerdi. Önlemler arasında polise karşı yapılan şikayetleri soruşturmak ve harekete geçmek için bir bağımsız polis hataları araştırma kurulunun kurulması da vardı.

İnsan hakları savunucuları

Mart ayının başında Nairobi'de Oscar Kingara ve Paul Oulu bilinmeyen saldırganlar tarafından öldürüldü. Her ikisi de bir adli yardım ve insan hakları destekleme örgütü olan Oscar Vakfı için çalışıyordu ve Kenya'yı ziyaret eden BM Raportörü'ne polis öldürmeleri iddialarına ilişkin bilgiler vermişlerdi. İki öldürme olayının soruşturması hakkında bir ilerleme rapor edilmedi.

Aralarında Nairobi'deki STK'ların yöneticileri ve batı Kenya'nın Mount Elgon bölgesinin yerel aktivistlerinin olduğu bir çok insan hakları aktivisti polis ve diğer güvenlik personeli tarafından tehdit edilip, taciz edildikleri için ülke dışına kaçtılar.

Ülke içinde yerinden edilmiş kişiler

Seçim sonrası şiddet ortamında yerlerinden edilen aileleri barındıran kampların çoğu kapandı. Tahminen 200.000 ülke içinde yerinden edilmiş insan evlerine döndü. Eylül ayında hükümet kamplarda olan bütün ülke içinde yerinden edilmiş insanların iki hafta içinde yeniden yerleştirilmelerini istedi ve yeniden yerleşme yardımını açıkladı. Ancak, Ekim ayına gelindiğinde binlerce ülke içinde yerinden edilmiş insan geçiş kamplarında ve başka yerlerde yerleştirilmeyi bekliyordu. BM, Rift Vadisi ilinde 7.249 hane halkının 43 geçiş kampında tutulduğunu tahmin etti. Birçok

ülke içinde yerinden edilmiş insan evlerine geri dönmek için hükümetten yardım alamadıkları için şikayet ediyordu. Bazı başkaları hükümet yardımının çok zaman yetersiz olduğunu söyledi. Binlerce ülke içinde yerinden edilmiş insan güvenlikleri konusunda korkuları olmasına rağmen hükümet tarafından evlerine dönmeleri için kampları terk etmeleri amacıyla baskı yapıldığını söyledi.

Kadın ve kız çocuklarına yönelik şiddet

Kadınlar ve kız çocukları yaygın cinsiyet temelli şiddet ve adalete ulaşım yetersizliği ile yüz yüze olmaya devam etti. Mart ayında Kenya Uluslararası Kadın Avukatlar Federasyonu yaptığı bir çalışma ile engelli kadınların ve kız çocuklarının engelli olmayanlara oranla cinsiyet temelli şiddete üç defa daha fazla hedef olduklarını ve bu şiddetin rapor edilmesinin çok az ihtimal olduğunu belgeledi.

Gerçek, Adalet ve Uzlaşma Komisyonu

Temmuz ayında hükümet seçim sonrası oluşan şiddet olayları üzerine kurulan Gerçek, Adalet ve Uzlaşma Komisyonu'na (TJRC) bir Yönetici atadı ve Başkan TJRC Yasası'nda yapılan düzeltmeleri 2009 tarihli Yazılı Kanun (Çeşitli Düzeltmeler) Yasası'na göre onayladı. 2009 yılı yasası TJRC Yasası'nın TJRC'nin 34'üncü bölümünü değiştirerek jenosit, insanlığa karşı suçlar ve büyük insan hakları ihlalleri için af önerilememesini şart koştu. Ancak, TJRC yasaasının mağdurlar ve tanıklar için etkili koruma sağladığı ve mağdurlar için yeterli tazminatlar sağlaması konusunda endişeler varlığını sürdürdü.

Mülteciler ve sığınmacılar

Yetkililer artan bir biçimde Somali'den gelen sığınmacıları zorla geri yolluyordu. Hükümet 2009 yılında 5.000'den çok Somalili sınırı geçerek Kenya'ya gelmelerine rağmen 2007 yılında alınan Kenya/Somalili sınırını kapama kararını resmen değiştirmede.

Somalili mültecilerin olduğu Dadaab kampındaki insani koşullar kötüleşmeye devam etti; kampın nüfusu baştan düşünülen kapasitesinin üç katı daha fazlaydı.

İfade özgürlüğü

Kenya Bilgi ve Haberleşme (Değişiklik) Yasa Taslağı'nın ifade özgürlüğüne haksız sınırlamalara yol açacağı endişelerine rağmen Yasa Taslağı Ocak ayında Yasa haline geldi. Temmuz ayında bir başka

medya bağlantılı yasa Ocak ayı yasının hükümete medya yayınlarının içeriğini kontrol etme yetkisi veren koşullarını kaldırdı. Aynı zamanda, medyayı denetleme yetkisi olan bir bağımsız yapı getirdi.

Çeşitli gazeteciler hükümet icraatını eleştiren yazıları nedeniyle resmi görevliler tarafından taciz ve tehdit edildi.

■ Ocak ayında güney Kenya'da yaşayan serbest gazeteci Francis Kainda Nyaruri kimliği bilinmeyen saldırganlar tarafından öldürüldü. Yerel basın öldürülmesinin yerel polis hakkında yozlaşma ve diğer yolsuzluklar konularında yazdığı yazılarla bağlantılı olduğunu iddia etti. İddiaya göre iki şüpheli gözaltına alındı ama bir yasal soruşturma başlamadı. Öldürme olayının tanıkları iddialara göre polis tarafından tehdit edildi.

Barınma hakkı

Eylül ayında Parlamento 2008 yılında hükümet tarafından atanan Mau Orman Kompleksi'ni Acil Görev Gücü'nün raporunu kabul etti. Rapor başka şeylerin yanı sıra orman alanında yaşayan binlerce aileyi tahliye etmeyi önermekteydi. Sonuçta hükümet ormanın rehabilitasyonu için bir koordinasyon birimi kurdu ama 2004 ve 2006 yıllarında ormanın çeşitli yerlerinde binlerce insanın zorla tahliyesi gibi olmaması için önerilen tahliyeler üzerine kapsamlı bir plan çıkarmadı. Mau ormanlarındaki tahliyelerin birinci aşaması olarak hükümet tarafında gelecek yıllar için planlanan tahliyeler Kasım ayında gerçekleşti. Yetkililere göre 20.345 kişiyi bulan 2.850 hane halkının tahliyesini kapsıyordu. Tahliye edilenlerin çoğu yeterli zaman öncesinde uyarılmadıklarını ve alternatif yerleşim olmadığını söyledi. Çoğu geçici ve alelacele yapılan kamplarda birçok hizmetten mahrumdu.

Temmuz ayında Nairobi'de Githogoro Village'da 3.000 kişi zorla evlerinden çıkarıldı. Polis, buldozerlerin harekete geçmesinden önce evlerinden eşyalarını çıkartmak için 72 saatleri olduğunu söyledi. Tahliyeler görünüşte hükümetin yeni bir yol inşası, Kuzey Çevre Yolu, için yaptığı planlamanın sonucunda oldu.

Sene sonunda Nairobi Nehri'ne yakın yerlerde kayıt dışı yerleşim bölgelerinde yaşayan yüzlerce aile 2008 yılında hükümetin bu bölgelerde yaşayanları bölgeyi terk etmeye çağırın duyurusu nedeniyle ani bir zorla tahliye tehlikesi ile yaşıyorlardı. Tahliyelerin yasal güvence ve başka koruyucu önlemlerle yapılmasını sağlayacak planlar yoktu.

Hükümet 2006 yılında çıkardığı tahliyeler ile ilgili ulusal önlemleri yerine getirme sözünü tutmadı. Önlemler oluşturuluncaya kadar zorla tahliyeleri de durdurmadi.

Yaklaşık 2 milyon kişi, Nairobi'nin nüfusunun yarısı, gecekonducularda ve kayıt dışı konutlarda şehrin yerleşim alanlarının yüzde 5'ine sıkışarak yaşamlarını sürdürdü. Buralarda yaşayanlar sadece çok kötü koşullarda ve temel hizmetlerden de mahrum olarak değil, ayrımcılığa uğrayarak, güvensiz ve marjinalleşmiş olarak yaşıyorlardı. 2005 yılında kabul edilen barınma haklarının yaşama geçirilmesi ilerici bir ulusal konut politikası olmasına rağmen hükümet kolaylıkla elde edilebilir ve satın alınabilir konutlar yapmamayı sürdürdü. Gecekondu yenileme süreci yavaş ve yetersiz kaynağa sahipti. Gecekonducularda yaşayanlar programın uygulanmasından yeterli bir biçimde haberdar edilmedikleri için şikayet ediyordu.

Ölüm cezası

Ağustos ayında Başkan 4.000'den çok ölüm cezası mahkumunun cezalarını yaşam boyu hapis cezasına çevirdi. "Uzun süre ölüm cezasını beklemek insani olmayan bir uygulama olmanın yanı sıra aşırı zihinsel acıya ve psikolojik sarsıntıya, endişeye neden oluyor" dedi. Hükümete ölüm cezasının suça karşı mücadelede bir etkisi olup olmadığını araştırmasını söyledi. Bu araştırmanın yapıp yapılmadığı belli değil ve hiçbir bulgu yayınlanmadı.

Mahkemeler ölüm cezası mahkumiyeti vermeye devam ediyorlar, ölüm cezası infazı olmadı.

Uluslararası Af Örgütü ziyaretleri/ raporları

■ Uluslararası Af Örgütü heyetleri Kenya'yı Şubat, Mart, Haziran, Eylül ve Kasım aylarında ziyaret etti. Haziran ayında Uluslararası Af Örgütü Genel Sekreteri bir Uluslararası Af Örgütü üst düzey heyetine önderlik etti.

■ Kenya: Kenya yetkilileri Uluslararası Ceza Mahkemesi'nin suçlar karşısındaki cezasızlık durumunu sona erdirmesini bekleyemez (AFR 32/001/2009)

■ Kenya: Görülmeyen çoğunluk – Nairobi'nin 2 milyon gecekondu sakini (AFR 32/005/2009)

■ Diğer yarısı nasıl yaşıyor: Nairobi'nin gecekondu sakinleri (AFR 32/006/2009)

■ Kenya: Uluslararası Af Örgütü Genel Sekreteri'nin önderlik ettiği ziyaretin sonuçları üzerine demeç (AFR 32/007/2009)

■ Kenya: Uluslararası Af Örgütü, insan hakları savunucularının infazı andırın öldürülmeleri derhal soruşturulmalıdır çağırısı yapıyor, 6 Mart 2009

KIBRIS

KIBRIS CUMHURİYETİ

Devlet ve hükümet başkanı:

Demetris Christofias

Ölüm cezası:

tüm suçlar için kaldırıldı

Nüfus:

0.9 milyon

Ortalama yaşam süresi beklentisi:

79.6 yıl

5 yaş altı ölüm oranı (e/k):

binde 7/6

Yetişkin okur yazarlık oranı:

yüzde 97.7

Yeni yasal düzenlemelere rağmen cinsel istismar için kadın ticareti sürdü. 2005 yılında iki öğrenciyi döven on polis memuru beraat etti. Mülteciler Yasası Kasım ayında değiştirildi.

Arka plan

Kıbrıs Rum ve Kıbrıs Türk liderliklerinin görüşmeleri sürdü. Tartışılan konular arasında geri alma ve mültecilerin korunması da aralarında olmak üzere göç ve mülkiyet de vardı.

Kayıp bireyler

BM Kıbrıs'ta Kayıp Bireyler Komitesi çalışmalarına devam etti. Ocak ve Eylül ayları arasında adanın çeşitli yerlerinde bulunan gömme alanlarından 104 birey mezardan çıkarıldı.

Şişinmacı ve mülteci hakları

2009 yılının Kasım ayında Mülteciler Yasası (Değişiklik) Kıbrıs yasalarının yerine AB İltica Süreci Yönergesi'ni geçirdi. Yeni yasal yapı Anayasa'nın 146'ncı maddesiyle bağlantılı olarak mülteciler olumsuz bir karara karşı Mülteciler Yeniden Gözden Geçirme Yetkilisi'ne veya Yüksek Mahkeme'ye itiraz hakkına sahipti. Mülteciler Yeniden Gözden Geçirme Yetkilisi'nin olumsuz kararına karşı Yüksek Mahkeme'ye itiraz hakkına sahipti. Yüksek Mahkeme'nin yargı sisteminin itiraz davasının içeriğine değil yasal olup olmadığına bakmakla sınırlı olması nedeniyle değişikliklerin İltica Süreci Yönergesi'nin 39'uncu Maddesi'nin sağladığı bir mahkemede etkili bir çözüm bulma hakkını vermediğine dair endişeler vardı. Yeni Yasa iltica başvurusu yapanların Yeniden Gözden Geçirme Yetkilisi veya Yüksek Mahkeme' önüne çıktıklarında belirli koşullarda parasız bir çevirmen bulunmasını sağlıyordu. Aynı zamanda Çocuk Hakları Sözçüsü'nün yanlarında ebeveynleri olmayan çocukları iltica sürecinde temsil etme yetkisi veriyordu.

Mayıs ayında BM Ekonomik, Sosyal ve Kültürel

Haklar Komitesi mültecilerin ve kayıt dışı göçmenlerin yetersiz koşullarda ve uzun süre tutuklu kalmaları konusunda endişelerini belirtti.

Eylül ayında polis Lefkoşa'nın eski mahallelerinde yaşayan göçmenleri temizleme hareketine girişti. Ombudsman ev baskınları, yollara barikatlar kurulması gibi bu operasyonun yapılaş biçimi üzerine endişelerini açıkladı.

Kasım ayında yetkililer bir insan ticareti çetesinin Kıbrıs'a getirdiği 110 Romanyalıyı kurtardı. 110 Romanyalı Lefkoşa'nın banliyösünde çok pis koşullarda bir kulübede yaşıyordu.

Kadın ve kız çocuklarına yönelik şiddet

Mayıs ayında BM Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Komitesi kadınların cinsel kullanım için insan ticaretinde kullanılmasının boyutları konusundaki endişelerini belirtti. Bu gelişme insan ticaretine katkıda bulunan artistlere verilen vizenin 2008 yılında kaldırılmış olmasına rağmen oluyordu.

Polis ve güvenlik güçleri

Mart ayında Lefkoşa Ceza Mahkemesi zalim, insani olmayan ve aşağılayıcı muamelede bulunan 10 polis memurunu beraat ettirdi. 2005 yılı Aralık ayında elleri kelepçeli, Marcos Papageorghiou ve Yiannos Nicolaou adlı iki öğrenciyi karşı aşırı şiddet kullanmakla suçlanıyorlardı. Beraat etmeleri kötü muamelenin video kayıtlarının olması nedeniyle çelişkiydi. Kasım ayında savcılık beraat kararı üzerine bir itiraz dilekçesi hazırladı.

KIRGIZİSTAN

KIRGIZİSTAN CUMHURİYETİ

Devlet başkanı:

Kurmanbek Bakiev

Hükümet başkanı:

Daniar Usenov

(Ekim ayında Igor Chudinov'un yerine geçti)

Ölüm cezası:

tüm suçlar için kaldırıldı

Nüfus:

5.5 milyon

Ortalama yaşam süresi beklentisi:

67.6 yıl

5 yaş altı ölüm oranı (e/k):

binde 49/42

Yetişkin okur yazarlık oranı:

yüzde 99.3

İfade özgürlüğü üzerine yeni sınırlamalar oldu. Üç insan hakları savunucusu sınır dışı edildi. Güvenlik

güçleri terörizme karşı mücadelede işkence ve diğer kötü muameleleri kullandı.

Terörle mücadele ve güvenlik

Eylül ayında Ulusal Güvenlik Servisi Başkanı (UGS) açıkça halka açık infazları, zorunlu eğitimi ve Hizb-ut-Tahrir gibi yasadışı İslamcı örgütlerin ve İslamcı partilerin üyelerine farklı cezaevi olanakları verilmesini açıkça savundu. Haziran ve Ekim aylarında ülkenin güneyine sızmaya çalışan yasaklanmış Özbekistan İslami Hareketi'ne bağlı silahlı gruplarla güvenlik güçleri arasında çatışmalar oldu.

■ Mayıs ayında Yüksek Mahkeme 2008 yılının Kasım ayında anayasal düzeni devirme çağrısı yapan ve dokuz ila 20 yıl hapis cezası alan 32 kişinin temyiz taleplerini geri çevirdi. 17 yaşında bir çocukla iki kadının cezaları azaltıldı. Grup 2008 yılı Ekim ayında yetkililerin Ramazan sonrasında Bayram'ı yasakladığı için Nookat kentinde çıkan şiddetli gösterilerde yer almak ve Hizb-ut-Tahrir üyesi olmakla suçlanıyordu. Yüksek Mahkeme savunmanın işkence iddialarını araştırmayı kabul etmedi. İddialara göre kadınların başları kazındı ve dondurucu soğuk suda ayakta durmaya zorlandılar ve erkeklerin sakalları ateşe verildi, çınlı çıplak soyunduruldu, metal yataklara bağlandılar ve falakaya yatırıldılar. Güvenlik güçleri ailelerin işkence iddiaları için şikayet dilekçesi vermelerini engelledi.

İnsan hakları savunucuları

■ Şubat ayında, Rus STK'sı Anıt'ın Orta Asya bölümü müdürü Vitaly Ponomarev Kırgızistan'a gelmesinden kısa süre sonra Nookat protestolarına (yukarıya bakınız) bağlı olarak işkence ve adil olmayan yargılama iddiaları üzerine bir rapor sunması nedeniyle Rusya'ya geri iade edildi. Ülkeye tekrar girmesi beş yıl için yasaklandı.

■ Kasım ayında, Özbek kökenli Rus insan hakları savunucusu Bakhrom Khamroev Nookat protestoları üzerine olan gelişmeleri Anıt için araştırırken UGS memurları tarafından keyfi olarak tutuklandı. Kimseyle görüştürülmeden 18 saat gözaltında tutuldu ve yasaklanmış İslamcı gruplarla ilişkisi sorgulandı. Uluslararası baskının sonucunda serbest bırakıldı ve Rusya'ya geri gönderildi.

■ Kasım ayında Tacik insan hakları savunucusu Nigina Bakhrieva'nın Kırgızistan'a girişi 10 yıllığına yasaklandı. İddiaya göre Eylül ayında Bişkek'te yapılan bir uluslararası insan hakları eğitim seminerinde Nookat gösterileri üzerine olan ihlalleri vurguluyordu.

İfade özgürlüğü

Bağımsız gazetecilere karşı bazen yüzleri maskeli kişiler tarafından gerçekleştirilen şiddet içeren, bıçaklama, dövme ve ateş açma gibi ölümcül saldırılarda artış oldu.

Yetkililer bu saldırıları kınadılar ve soruşturma açılmasını istediler ama gazetecilerin yozlaşma, örgütlü suç ve diğer konulardaki yazıları ile şiddet içeren saldırılar arasında ilişki kurmayı reddettiler.

■ Ağustos ayında eski bir polis memuru 2007 yılı Ekim ayında Özbek kökenli gazeteci ve editör Alisher Saipov'un öldürülmesi üzerine itiraflarda bulundu ama daha sonra itirafını işkenceye uğradığını iddia ederek geri çekti. Sulh Mahkemesi davayı soruşturma için Yüksek Mahkemeye sevk etmeye karar verdi ama Aralık ayında Yüksek Mahkeme bu kararı iptal etti.

KOLOMBİYA

KOLOMBİYA CUMHURİYETİ

Devlet ve hükümet başkanı:

Álvaro Uribe Vélez

Ölüm cezası:

tüm suçlar için kaldırıldı

Nüfus:

45.7 milyon

Ortalama yaşam süresi beklentisi:

72.7 yıl

5 yaş altı ölüm oranı (e/k):

binde 30/22

Yetişkin okur yazarlık oranı:

yüzde 92.7

Silahlı mücadele sivil nüfus için yıkıcı sonuçlar oluşturmaya devam etti. Özellikle yerli halklar daha fazla etkileniyordu. Güvenlik güçleri, gerilla grupları ve paramiliter gruplar dahil, bütün savaşan güçler uluslararası yasalara göre ciddi insan hakları ihlalleri yapıyorlardı. Güvenlik güçleri tarafından daha az sivil yargısız infaz ile öldürülmesine ve zorla tahliyeler geçen seneye göre daha yavaş olmasına rağmen diğer insan hakları ihlalleri yoğunlaştı. Marjinal sosyal gruplardan ve Yerli Halklardan insanların öldürülmesinde ve insan hakları savunucularına ve diğer aktivistlere dönük tehditler de artış vardı. Ölüm olaylarının tanıkları ve insan hakları ihlallerinin mağdurları ve aileleri tehdit ediliyordu.

Hükümet Eylül ayında, insan hakları savunucularını, gazetecileri, muhalefet politikacılarını ve yargıçları yasadışı bir biçimde yedi senedir dinlediğine ve paramiliter gruplarla ortak işler yaptığına dair kanıtlar

ortaya çıktığı için sivil istihbarat örgütünü (Departamento Administrativo de Seguridad, DAS) dağıtacağını açıkladı.

Adalet Yüksek Mahkemesi'nin "parapolitika" skandalı üzerindeki soruşturması ilerleme kaydederek sürüyordu. Kongre'nin 80 üyesi –çoğu iktidardaki koalisyon partilerinden- hakkındaki paramiliter gruplarla ilişkileri olduğuna dair iddiaların soruşturması sürüyordu.

Bölgedeki birçok ülke ile, özellikle de hükümetin ABD'nin Kolombiya'daki yedi askeri üssü kullanmasına izin veren kararından sonra Venezuela ile gerilim arttı.

Bu atış silahlı çatışmaya, uyuşturucu kaçakçılığı bağlantılı suçlara ve "sosyal temizliğe" bağlanmakta.

Silahlı iç çatışmalar

Savaşan taraflar savaşanlarla sivilleri ayırt etmiyorlardı. Bunun sonucunda zorla göç, sivillerin öldürülmesi, çocukların askere alınması, kadınlara yönelik şiddet, rehin almalar, zorla kaçırılmalar ve kaybetmeler ve sivil topluma karşı gelişigüzel saldırılar oluyordu. Resmi rakamlara göre toplam cinayet sayısında küçük bir düşüş olmasına rağmen, şiddetin artışında keskin bir yükselme vardı.

Baş savcılık tarafından yaklaşık 20.000 zorla kaybedilme olayı araştırılıyor.

Ülke içinde yerlerinden edilmiş insanların sayısı daha önceki yıllara göre daha yavaş düzeyde de olsa artmaya devam ediyor. İnsan Hakları ve Yerinden Edilme Danışma (Consultoría para los Derechos Humanos y el Desplazamiento, CODHES)adlı STK'ya göre 2009 yılında 286.000 insan daha zorla yerlerinden edildi. Yerli halklar, Afrika kökenliler ve campesino (köylü çiftçiler) en çok etkilenen topluluklar.

Hükümet, suçu işleyenin hükümet görevlisi olup olmamasına bakmadan çatışmaların mağdurlarına ayrımcılık yapmadan tazminat verilmesini öngören Mağdurlar Yasası önerisini desteklemeyi reddetmekte.

Yerli Halkların Hakları

BM Özel Raportörü Yerli Halkların insan hakları durumunu "ciddi, kritik ve derin bir biçimde endişelendirici" olarak niteledi. 2008 yılına göre artarak 114'den çok yerli erkek, kadın ve çocuk 2009 yılında öldürüldü.. Öldürülenlerin yarısından fazlası Awá topluluklarından.

■ 26 Ağustos'ta altısı çocuk ve biri 18 aylık bir bebek olan 12 Awá, Gran Rosario in Nariño'daki resguardoda

(Yerli ezervasyonu) silahlı kişilerce öldürüldü. Öldürülenlerden, Tulia García 23 Mayıs'ta kocası Gonzalo Rodríguez'in ordu tarafından öldürülmesine tanık olmuştu.

■ 4 Şubat'ta Nariño bölgesindeki Barbacoas belediyesinde iki hamile kadın dahil 15 Awá Kolombiya Devrimci Silahlı Güçleri (Fuerzas Armadas Revolucionarias de Colombia, FARC) tarafından öldürüldü.

Yerli halkların liderleri ve aileleri de tehdit edildi.

■ 11 Mayıs'ta, yerli lideri Aída Quilcué'nin 12 yaşındaki kızı evinin kapısında kafasına silah dayanak tehdit edildi. Aida Quilcué, kocası 2008 Aralık ayında askerler tarafından öldürüldüğünden beri Amerika Ülkeleri İnsan Hakları Komisyonu'nun kararı ile korunuyordu.

Ocak ayında Anayasa Mahkemesi yayınladığı 004/09 kararı ile silahlı çatışmalar nedeniyle yerli halkların geleceğinin tehdit altında olduğunu belirtti.

Nisan ayında hükümet BM Yerli Halkların Hakları Deklarasyonu'nu onayladı. 2007'de Kolombiya BM Genel Kurulu Deklarasyonu onayladığında çekimser kalmıştı.

Sivil istihbarat örgütlenmesi

Nisan ayında, medya, Başkan'ın doğrudan yönetimi altında faaliyet gösteren DAS'ın insan hakları savunucularının, muhalefet politikacılarının, yargıçların ve gazetecilerin çalışmalarını sınırlamak veya etkisizleştirmek için uzun süredir, yaygın, yasadışı bir casusluk çalışması içinde olduğunu ortaya çıkardı. İddialara göre DAS'ın bu faaliyetle paramiliter gruplarla yakın işbirliği içinde gerçekleşti. Kolombiya'daki diplomatlar, uluslararası insan hakları savunucuları da hedeflendi.

Mayıs ayında Baş Savcı eski DAS yöneticisi Jorge Noguera'yı paramiliter gruplara üyelik ve cinayet suçlaması ile itham etti. DAS tarafından dinlenen ve takip edilen bazı aktivistler ölüm tehditleri aldılar veya sahte suçlamalarla karşı karşıya kaldılar. Eylül ayında Başkan Uribe, DAS'ın dağıtılacağını ve yeni bir istihbarat örgütü kurulacağını açıkladı.

Mart ayında Kongre bir istihbarat yasasını kabul etti. Yeni yasaya göre bireylerin politik eğilimlerinden veya bir sendikaya, sosyal bir derneğe veya insan hakları örgütüne üyeliklerinden dolayı haklarında istihbarat toplanamayacak. Eylül ayında çıkan bir kararname bu temellerde ordu dahil bütün istihbarat örgütleri tarafından toplanan tüm istihbaratın gözden geçirilmesini öneriyordu. Bu tür dosyalar sık sık aktivistlere karşı asılsız iddialarla soruşturmalar

ortaya çıktığı için sivil istihbarat örgütünü (Departamento Administrativo de Seguridad, DAS) dağıtacağını açıkladı.

Adalet Yüksek Mahkemesi'nin "parapolitika" skandalı üzerindeki soruşturması ilerleme kaydederek sürüyordu. Kongre'nin 80 üyesi –çoğu iktidardaki koalisyon partilerinden- hakkındaki paramiliter gruplarla ilişkileri olduğuna dair iddiaların soruşturması sürüyordu.

Bölgedeki birçok ülke ile, özellikle de hükümetin ABD'nin Kolombiya'daki yedi askeri üssü kullanmasına izin veren kararından sonra Venezuela ile gerilim arttı.

Bu atış silahlı çatışmaya, uyuşturucu kaçakçılığı bağlantılı suçlara ve "sosyal temizliğe" bağlanmakta.

Silahlı iç çatışmalar

Savaşan taraflar savaşanlarla sivilleri ayırt etmiyorlardı. Bunun sonucunda zorla göç, sivillerin öldürülmesi, çocukların askere alınması, kadınlara yönelik şiddet, rehin almalar, zorla kaçırmalar ve kaybetmeler ve sivil topluma karşı gelişigüzel saldırılar oluyordu. Resmi rakamlara göre toplam cinayet sayısında küçük bir düşüş olmasına rağmen, şiddetin artışında keskin bir yükselme vardı.

Baş savcılık tarafından yaklaşık 20.000 zorla kaybedilme olayı araştırılıyor.

Ülke içinde yerlerinden edilmiş insanların sayısı daha önceki yıllara göre daha yavaş düzeyde de olsa artmaya devam ediyor. İnsan Hakları ve Yerinden Edilme Danışma (Consultoría para los Derechos Humanos y el Desplazamiento, CODHES)adlı STK'ya göre 2009 yılında 286.000 insan daha zorla yerlerinden edildi. Yerli halklar, Afrika kökenliler ve campesino (köylü çiftçiler) en çok etkilenen topluluklar.

Hükümet, suçu işleyenin hükümet görevlisi olup olmamasına bakmadan çatışmaların mağdurlarına ayrımcılık yapmadan tazminat verilmesini öngören Mağdurlar Yasası önerisini desteklemeyi reddetmekte.

Yerli Halkların hakları

BM Özel Raportörü Yerli Halkların insan hakları durumunu "ciddi, kritik ve derin bir biçimde endişelendirici" olarak niteledi. 2008 yılına göre artarak 114'den çok yerli erkek, kadın ve çocuk 2009 yılında öldürüldü.. Öldürülenlerin yarısından fazlası Awá topluluklarından.

■ 26 Ağustos'ta altısı çocuk ve biri 18 aylık bir bebek olan 12 Awá, Gran Rosario in Nariño'daki resguardoda

(Yerli ezervasyonu) silahlı kişilerce öldürüldü. Öldürülenlerden, Tulia García 23 Mayıs'ta kocası Gonzalo Rodríguez'in ordu tarafından öldürülmesine tanık olmuştu.

■ 4 Şubat'ta Nariño bölgesindeki Barbacoas belediyesinde iki hamile kadın dahil 15 Awá Kolombiya Devrimci Silahlı Güçleri (Fuerzas Armadas Revolucionarias de Colombia, FARC) tarafından öldürüldü.

Yerli halkların liderleri ve aileleri de tehdit edildi.

■ 11 Mayıs'ta, yerli lideri Aída Quilcué'nin 12 yaşındaki kızı evinin kapısında kafasına silah dayanak tehdit edildi. Aida Quilcué, kocası 2008 Aralık ayında askerler tarafından öldürüldüğünden beri Amerika Ülkeleri İnsan Hakları Komisyonu'nun kararı ile korunuyordu.

Ocak ayında Anayasa Mahkemesi yayınladığı 004/09 kararı ile silahlı çatışmalar nedeniyle yerli halkların geleceğinin tehdit altında olduğunu belirtti.

Nisan ayında hükümet BM Yerli Halkların Hakları Deklarasyonu'nu onayladı. 2007'de Kolombiya BM Genel Kurulu Deklarasyonu onayladığında çekimser kalmıştı.

Sivil istihbarat örgütlenmesi

Nisan ayında, medya, Başkan'ın doğrudan yönetimi altında faaliyet gösteren DAS'ın insan hakları savunucularının, muhalefet politikacılarının, yargıçların ve gazetecilerin çalışmalarını sınırlamak veya etkisizleştirmek için uzun süredir, yaygın, yasadışı bir casusluk çalışması içinde olduğunu ortaya çıkardı. İddialara göre DAS'ın bu faaliyetle paramiliter gruplarla yakın işbirliği içinde gerçekleşti. Kolombiya'daki diplomatlar, uluslararası insan hakları savunucuları da hedeflendi.

Mayıs ayında Baş Savcı eski DAS yöneticisi Jorge Noguera'yı paramiliter gruplara üyelik ve cinayet suçlaması ile itham etti. DAS tarafından dinlenen ve takip edilen bazı aktivistler ölüm tehditleri aldılar veya sahte suçlamalarla karşı karşıya kaldılar. Eylül ayında Başkan Uribe, DAS'ın dağıtılacağını ve yeni bir istihbarat örgütü kurulacağını açıkladı.

Mart ayında Kongre bir istihbarat yasasını kabul etti. Yeni yasaya göre bireylerin politik eğilimlerinden veya bir sendikaya, sosyal bir derneğe veya insan hakları örgütüne üyeliklerinden dolayı haklarında istihbarat toplanamayacak. Eylül ayında çıkan bir kararname bu temellerde ordu dahil bütün istihbarat örgütleri tarafından toplanan tüm istihbaratın gözden geçirilmesini öneriyordu. Bu tür dosyalar sık sık aktivistlere karşı asılsız iddialarla soruşturmalar

bilinen paramiliter Wilson Salazar Carrascal'a Adalet ve Barış Mahkemesi'nin Adalet ve Barış süreci içinde verdiği cezayı usul açısından bozdu.

Uyuşturucu ticareti suçlaması ile ABD'ye yollanan paramiliter örgütlerin 18 lideri Kolombiya adalet sistemi ile insan hakları ihlalleri soruşturmasında işbirliği yapmayı reddediyordu. Kolombiya adalet sisteminin yetkilileri işbirliği yapmayı kabul eden çok az sayıdaki paramiliter örgüt liderine ise ulaşamıyordu.

Bazı paramiliter örgütler kendileri tarafından zorla el konan 4.6 milyon hektar toprağın bir kısmını geri iade ettiler ancak bu geri iade edilen toprakların gene bu grupların ya da onları destekleyenlerin kontrolüne geçmesi mümkündür. Toprakları kendilerine iade edilenlerden bazıları ise ya öldürüldü ya da tehdit ediliyordu.

Adalet ve barış sürecine katılan mağdurlar, aileleri ve onlara eşlik edenlerle insan hakları ihlallerini soruşturan adli görevliler tehdit edildi ve öldürüldü. Bu olaylar birçok mağduru sürece dahil olmasını engelledi.

Gerilla grupları

FARC ve Ulusal Kurtuluş Ordusu (Ejército de Liberación Nacional, ELN) sivilleri öldürerek, çocukları kendilerine katarak ve rehinelere insan haklarını ve uluslararası insancıl yasaları ihlal etmeye devam ediyorlardı.

FARC'in yaygın bir biçimde mayın kullanımı devam ediyordu. 2009 yılında mayınlarla 111 sivil ve güvenlik gücü öldü, 521 kişi yaralandı.

FARC sivillerin asıl mağdurlar olduğu hedef gözetmeyen saldırılar gerçekleştirdi.

■ 13 Ocak'ta, FARC, Nariño Bölgesinde Roberto Payán belediyesinin kent merkezinde patlayıcı kullandı. Üçü çocuk altı kişi öldü.

Hükümet rakamlarına göre toplam kaçırma olayları 2009 yılında 213'e düştü. Gerçekleşen insan kaçırmaların çoğu çetelere mal edildi ancak gerilla grupları çatışma bağlantılı kaçırmaların çoğundan sorumluydu. 2009 yılında toplam kaçırmaların sayısı düştü.

21 Aralık'ta FARC Caquetá Bölgesi Valisi Luis Francisco Cuéllar'ı kaçırdı ve öldürdü.

Şubat'ta FARC birçok tanınmış kaçırılmış kişiyi serbest bıraktı. Serbest bırakılanlar arasında 2002 yılından beri tutsak olan Valle del Cauca Meclisi'nde milletvekili olan Sigifredo López, 2001'den beri tutuklu olan Meta Bölgesi Valisi Alán Jara'da vardı.

Aynı ay FARC üç polis memurunu ve bir askeri de serbest bıraktı.

Cezasızlık

Önemli insan hakları ihlallerinin soruşturulmasında bir ilerleme var ama insan hakları ihlallerinde cezasızlık hala önemli bir endişe konusuydu.

■ Kasım ayında, emekli General Jaime Uscategui 1997 yılında Meta Bölgesi'nde ki Mapiripán katliamındaki rolü nedeniyle 40 yıl hapse mahkum edildi.

■ Eylül ayında Devlet Konseyi, Genel Savcılık Bürosunun 1987 yılında M-19 gerilla grubunun üyesi Nydia Erika Bautista'yı zorla kaçırma, işkence etme ve öldürme olayına karıştıkları için General Álvaro Velandia Hurtado ve üç başka subayı 1995 yılında görevinden almasını onayladı.

İnsan hakları savunucuları

İnsan hakları savunucuları, özellikle ücre bölgelerde çalışanlar tehdit edildiler ve öldürüldüler. Toplulukların liderleri saldırılarda daha büyük bir risk altındaydı. 2009 yılında en az sekiz insan hakları savunucusu ve 39 sendikacı öldürüldü.

İnsan hakları savunucularına, sosyal haklar aktivistlerine ve örgütlere dönük ölüm tehditleri arttı, bu tehditlerin çoğu paramiliter gruplarca yapıldı.

Gerilla grupları ile ilişki içinde olmakla suçlanan insan hakları savunucuları ve sosyal aktivistler çok zaman sadece askeri istihbarat veya para karşılığı bilgi veren kişilerin sağladığı bilgilerle suçlanmaya devam etti. Ancak, bazı çok uzun süredir devam eden davalar mahkemeler tarafından kapatıldı. Bazı insan hakları örgütlerinin bürolarına girildi ve bazı hassas bilgiler çalındı.

Eylül ayında BM insan hakları Özel Raportörü'nün Kolombiya'ya yaptığı ziyarette Başkan Uribe insan hakları çalışmalarının meşru olduğunu söyledi. Ancak Başkan dahil birçok önemli yetkili bu tür çalışmaların gerilla gruplarına destek amaçlı olduğunu da söylüyorlardı.

ABD askeri yardımı

2009 yılında ABD Kolombiya'ya 662 milyon ABD dolarlık askeri ve askeri olmayan yardım yaptı. Bunun 543.5 milyon ABD doları İç ve Dış Operasyonlar Fonu'ndan verildi ve 305 milyonu özel olarak güvenlik güçlerine, bazı insan hakları koşullarına uymaları şartı ile verildi. Ağustos ayında, 2008 yılında ödenmesi

durdurulan güvenlik güçlerine ayrılmış 55 milyon ABD doları Kolombiya hükümeti “pozitif adımlar” attığı için serbest bırakıldı. 2009 yılı Kasım ayında, 2008 yılından 19 milyon ABD doları ve 2009 yılından 31 milyon ABD doları ABD Kongresi Kolombiya’da insan hakları üzerine endişeler duyduğu için askıya alındı.

Uluslararası soruşturma

Mart ayında BM İnsan Hakları Yüksek Komiserliği’nin Kolombiya üzerine yayınladığı rapor hükümetin yargısız infazlara karşı önlemler almasına rağmen insan haklarının ciddi bir biçimde ihlal edildiğini belirtiyorlardı. Hükümet yetkililerinin insan hakları savunucularını ve sosyal aktivistleri gerilla grupları ile ilişkilendiren açıklamalarından, gerilla gruplarının insan hakları ihlallerinden ve sivil nüfus için ciddi bir endişe kaynağı olan “paramiliter grupların dağıtılmasından bu yana ortaya çıkan illegal silahlı güçlerden” endişelendiğini açıklıyordu. Rapor ayrıca insan hakları ihlallerinin mağdurlarının çok azının gerçekleri öğrenme, adalet ve tazminat alma haklarına ulaşabildiğini de belirtiyordu.

Mart’ta BM İnsan Hakları Konseyi 2008 yılı Aralık ayında düzenlenen Kolombiya’nın insan hakları durumunu saptayan BM Evrensel Periyodik Özetleme (UPR) sonuçlarını onayladı. Hükümet BM İnsan Hakları Yüksek Komiserliği’nin önerileri de dahil olmak üzere önerilerin çoğuna uyacağına taahhüt etti.

İnsan hakları savunucularının, yerli halkların ve yargısız infazların yargıç ve avukatlarının BM Özel Raportörü 2009’da Kolombiya’ya ziyaret etti.

1 Kasım’da Kolombiya’nın, Uluslararası Ceza Mahkemesi Roma Şartı’nın 124’üncü maddesine göre yedi yıldır Mahkeme’nin savaş suçlarına ilişkin yargılamasını kabul etmeme kararı sona erdi.

Uluslararası Af Örgütü ziyaretleri/ raporları

🗺️ Uluslararası Af Örgütü heyeti Kolombiya’yı Şubat, Temmuz, Eylül ve Ekim aylarında ziyaret etti.

📄 Curvaradó ve Jiguamiandó İnsani Bölgesi – Kolombiya’da direnen topluluklar (AMR 23/001/2009)

📄 San José de Apartadó barış toplumu – Kolombiya’da direnen topluluklar (AMR 23/002/2009)

📄 Her şey geride bırakıldı: Kolombiya’da Yerinden Etme (AMR 23/015/2009)

KONGO (CUMHURİYETİ)

KONGO (CUMHURİYETİ)

Devlet ve hükümet başkanı:	Denis Sassou-Nguesso
(Eylül ayında hükümet başkanı olan Isidore Mvouba’nın yerine hükümet başkanı oldu)	
Ölüm cezası :	uygulamada kaldırıldı
Nüfus:	3.7 milyon
Ortalama yaşam süresi beklentisi:	53.5 yıl
5 yaş altı ölüm oranı (e/k):	binde 135/122
Yetişkin okur yazarlık oranı:	yüzde 81.1

Muhalefet liderlerinin ve destekçilerinin özellikle Temmuz ayında yapılan başkanlık seçimlerinin ardından ifade, toplanma ve hareket özgürlüğü hakları sınırlandırıldı. Birçok muhalefet taraftarı tutuklandı ve daha sona bir suçlama olmadan serbest bırakıldı. 2004 yılında tutuklanan üç sığınmacı haklarında bir suçlama olmaksızın askeri gözetim altındaydı.

Arka plan

Başkan Denis Sassou-Nguesso Temmuz ayında yapılan başkanlık seçimlerini kazandı ve Ağustos ayında yedi yıllık bir dönem için yemin etti. Anayasa mahkemesi kullanılan oyların yüzde 80’ine yakınına alarak kazandığını ilan etti. Muhalefetteki politik partiler ve sivil toplum örgütleri seçimleri hileli ve haksız ilan etti. Birçok başkanlık adayının istenen koşulları yerine getiremedikleri iddiası ile seçim komisyonu tarafından adaylıkları engellendi. Yemin ettikten sonra Başkan Denis Sassou-Nguesso yeni bir hükümet tayin etti ve başbakanlık mevkiini iptal etti ve hem devlet hem de hükümet başkanı oldu.

Pool bölgesinde yaşanan birçok haydutluk olayı Ulusal Direniş Konseyi’nin (Conseil national de résistance, CNR) eski üyeleri ile ilişkilendirildi. CNR’ın eski lideri Frédéric Bintsamou haydutluk olaylarından eski CNR üyelerinin sorumlu oldukları iddiasını reddetti. Ayrıca 2003 yılında CNR ile hükümet arasında imzalanan barış antlaşmasına tamamen bağlı olduğunu söyledi.

Mart ayında, hükümet eski CNR savaşçılarından alınan yaklaşık 3.000 silahı CNR savaşçılarına silahsızlandırma programı gereği imha ettiğini açıkladı. Frédéric Bintsamou hükümetin savaşçılarına silahsızlandırmayı ve 2003 yılı barış antlaşmasında

şart koşulduğu gibi bir kısmını güvenlik güçlerine katmayı başaramadığını söyledi. Aralık ayında, Başkan Denis Sassou-Nguesso tarafından 2007 yılında atandığı barış değerlerini geliştirmek ve savaşın tahribatını onarmakla görevli olan Genel Delege görevini Frédéric Bintsamou resmen üstlendi.

Toplanma, ifade ve hareket özgürlüğü

Eski yıllarda olduğu gibi hükümetin güvenlik güçleri barışçı gösterileri bastırmak için aşırı güç kullandı. Muhalefet partileri üyelerinin toplanma, ifade ve hareket özgürlükleri haklarını kullanmaları engellendi.

Temmuz ayında yapılan başkanlık seçiminden üç gün sonra bazı muhalefet partileri hileli dedikleri seçimi protesto etmek için başkent Brazzaville’de bir gösteri yaptı. Hükümet güçleri göstericileri dağıtmak için göz yaşartıcı bomba kullandı, ateş açtı ve bazı göstericileri yaraladı.

Temmuz gösterilerine tepki olarak hükümet bütün gösterileri yasakladı. Eski Başbakan Ange Edouard Pongui ve eski Baro Başkanı Ambroise Hervé Malonga’nın da aralarında olduğu muhalefet liderlerinin başkentten dışarıya çıkmalarını veya ülkeyi terk etmelerini de yasakladı. Hükümet ve güvenlik yetkilileri muhalefet liderlerinin Temmuz gösterileri ile bağlantılı olduğu iddia edilen şiddet olayları ile ilgili olarak istediklerini söylediler. Yasaktan etkilenen liderlerin ve insan hakları örgütlerinin protestolarının sonucunda hükümet seyahat yasağını Kasım ayının başında kaldırdı. Yasaklanan liderlerden hiçbirisi hakkında bir suçlama yapılmadı.

■ Seçimleri ve gösterileri izleyen dört yabancı gazeteci güvenlik güçleri tarafında taciz edildi. France 24 televizyonundan Arnaud Zajtman ve Marlène Rabaud’un ve BBC’den Thomas Fessy’nin meslek araçlarına el kondu. Radio France’dan Catherine Ninin’in şiddet kullanmakla tehdit edildiği iddia edildi. Bir hükümet yetkilisi gazetecileri seçimlerden önce ve sonra sahte haber yayınlamakla ve hükümetin muhaliflerini etkilemekle suçladı.

Muhalefete baskı – tutuklamalar

Temmuz seçimlerinden sonra muhalefet partileri ile ilişkilendirilen birçok kişi tutuklandı. Başkanlık adayı Mathias Dzon’un güvenliğinden sorumlu eski ordu teğmeni Céléstin Ngalouo ve iki başkası Brazzaville’deki Temmuz gösterilerinden hemen sonra tutuklandılar. Hükümet görevlileri tutuklananların gösteri sırasındaki ateş açmaktan arandıklarını

söyledi. Muhalefet, taraftarlarının ateş açtığını reddetti ve açılan ateşten hükümet güçlerini suçladı. Birkaç hafta sonra tutuklananlar bir suçlama olmadan serbest bırakıldılar.

■ Eski ordu generali Ferdinand Mbahou Temmuz ayında 10 yıldan uzun süredir yaşadığı Fansa’dan döndüğünde tutuklandı. Sosyal Demokrasi için Pan Afrika Birliği Union panafricaine pour la démocratie sociale) partisi içindeki çatlakları giderilmesine yardımcı olmak için dönmüştü. Yetkililer Fransa’da yaptığı kışkırtıcı konuşmalardan dolayı tutuklandığını söylediler. Sene sonunda hakkında bir iddianame olmadan tutuklu oldu.

Sığınmacılar

■ Kongo Demokratik Cumhuriyeti’nden üç sığınmacı askeri gözetimde haklarında bir itham olmadan ve dava açılmadan beşinci yıllarını tamamladılar. Germain Ndabamenya Etikilome, Médard Mabwaka Egbonde ve Bosch Ndala Umba 2004 yılında Brazzaville’de tutuklandılar. Germain Ndabamenya Etikilome sene başında ciddi bir biçimde hastaydı ve haftalarca tıbbi bakım almadı. İlaç tedavisi ile birlikte sağlık durumu düzeldi. Bir çok talebe rağmen yetkililer bu adamın süren tutukluluk hali hakkında bilgi vermediler.

KONGO DEMOKRATİK CUMHURİYETİ

KONGO DEMOKRATİK CUMHURİYETİ

Devlet başkanı:

Hükümet başkanı:

Ölüm cezası:

Nüfus:

Ortalama yaşam süresi beklentisi:

5 yaş altı ölüm oranı (e/k):

Yetişkin okur yazarlık oranı:

Joseph Kabila

Adolphe Muzito

sürdürülüyor

66 milyon

47.6 yıl

binde 209/187

yüzde 67.2

Doğu Kongo Demokratik Cumhuriyeti’nde (KDC) silahlı gruplar ve ulusal ordu tarafından, esas olarak da Ruanda Demokratik Kurtuluş Güçleri’ne (FDLR) karşı hükümetin silahlı operasyonları sırasında uluslararası

insani ve insan hakları yasasının ciddi ihlalleri işlendi. Hükümetin istihbarat ve polis servisleri ve ordusu ülke çapında ciddi ve bazen politik dürtü ile yapılan keyfi tutuklamalar, işkence ve diğer kötü muameleler, ve cinsel şiddet gibi kapsamlı insan hakları ihlallerinin sorumlusuydu. Bir çok insan ölüm cezasına mahkum edildi, hiçbir ölüm cezası haberi yoktu. Basın özgürlüğü üzerinde artan bir resmi sınırlama ve insan hakları savunucularına karşı bir dizi tehdit ve saldırı gerçekleşti. KDC ile Angola arasındaki ilişkiler bozuldu, göçmenlerin ve mültecilerin Eylül ayında karşılıklı olarak yığılma sınırı dışı edilmesiyle en üst noktasına çıktı.

Silahlı çatışma

Ocak ayında Kongo ve Ruanda hükümet güçleri Kuzey Kivu ilinde FDLR'ye karşı ortak bir askeri saldırı hareketi başlattı. Şubat ayında Ruanda güçleri çekildi. FDLR'ye karşı, Kimia II olarak bilinen ikinci bir saldırı ulusal ordu (FARDC) tarafından BM KDC barış gücünün (MONUC) desteği ile Mart ayında gerçekleştirildi. Kimia II Temmuz ayında Güney Kivu iline yayıldı ve sene sonunda iki ilde de sürüyordu. Ekim ayında BM yargısız, ani ve keyfi infazlar Özel Raportörü FDLR'ye karşı askeri operasyonları insan hakları bakış açısı ile "felaket" olarak niteledi.

Askeri operasyonlar KDC ile Ruanda hükümetleri arasında 2009 yılının başında Ruanda'nın desteklediği Kuzey Kivu'da ki Halkın Savunması İçin Ulusal Kongre (CNDP) silahlı grubunun ayaklanmasına son veren barış antlaşmasının imzalanmasının ardından başladı. Barış antlaşmasının bir parçası olarak CNDP'nin ve diğer silahlı grupların savaşçılarının büyük bölümleri aceleyle FARDC'ye katıldı ve FDLR'ye karşı operasyonlarda önde gelen bir rol oynadı. Hükümet bu yeni entegre edilen güçleri kontrol etmekte, eğitmekte ve doğru bir biçimde ücretlerini ödemekte başarısızdı. Eski silahlı grup emir komuta zincirine dokunulmadı. Bu güçler üzerindeki yetersiz hükümet kontrolü FARDC'nin insan haklarına çok az uymasına yol açtı.

MONUC'un Kimia II operasyonuna katılması BM Güvenlik Konseyi'nin yetkilendirmesine rağmen FARDC tarafından gerçekleştirilen savaş suçları ve ciddi ve ağır insan hakları ihlalleri ve FDLR'nin misillemeleri nedeniyle eleştirildi. MONUC'un askeri gücü sene sonunda 20.000'e ulaşmıştı ve doğu KDC'de yoğunlaştı.

Kuzey doğu KDC'de FARDC'nin Uganda

hükümetinin ve MONUC'un desteği ile Tanrının Direniş Ordusu'na (LRA) karşı sürdürdüğü askeri operasyonlar devam etti. LRA sivililerin kaçırılması ve öldürülmesi de dahil uluslararası insan hakları yasasının ihlalinin sorumluydu.

Haziran ayında doğu KDC için hükümet ve BM Stabilizasyon ve Yeniden Yapılandırma Planı (STAREC) ilan edildi. Plan güvenliği ve devlet otoritesini pekiştirmeyi, savaştan etkilenen nüfusa yardımcı olmayı ve ekonomik aktiviteyi yeniden başlatmayı hedefliyordu. Planın önemli parçalarından birisi doğuya hızla ve etkin bir biçimde FARDC'nin yerine polisi ve idari ve yargısal yetkilileri yerleştirmeyi içeriyordu. Plan önemli bir direniş ile karşılaştı, doğudaki güvensiz ortam, önemli hükümet reformlarının olmaması ve silahlı güçlerde reform yapılmaması gibi sorunları vardı.

Kuzey batı daki Equateur ilinde, Dongo'da Kasım ayında toplumlar arası şiddet olayları yaşandı ve geriye en az 100 ölü ve tahminen 92.000 yerinden edilmiş bıraktı.

Yasadışı ölümler

Hükümet güçleri ve silahlı gruplar insani yardım personeline karşı özellikle de Kimia II operasyonu bağlamında yüzlerce yasadışı öldürme olayından sorumluydu.

■ FDLR'ye karşı askeri operasyonlarda FARDC askerleri Kuzey Kivu'da Walikale bölgesinde, Shalio mülteci kampında 27 ve 30 Nisan günlerinde çoğu kadın ve çocuk en az 100 sivil yasadışı bir biçimde öldürdü

■ 10 Mayıs tarihinde açık bir misilleme de FDLR yasadışı bir biçimde en az 96 sivil Walikale bölgesinde Busurungi'de öldürdü. Bazıları evlerinde yanarak öldüler.

Kadın ve kız çocuklarına yönelik şiddet

Doğu KDC'deki askeri operasyonlar tecavüz olaylarının tırmanmasına hizmet etti. Çatışmadan etkilenmeyen ülkenin başka bölgelerinde ve Lubumbashi ve Kinshasa kentlerinde de çok miktarda tecavüz iddiaları var.

■ Haziran ayında bir STK tıp merkezi güney Kuzey Kivu'da Lubero bölgesinde ayda FARDC, FDLR ve diğer milis güçlerce gerçekleştirilen 60 kadın ve kız çocuğuna tecavüz vakası kabul ediyordu.

Çocuk hakları

Ocak ayında yeni bir Çocuk Koruma Yasası kabul edildi. Yasa bir dizi idari, yasal, eğitimsel ve sağlık önlemleri oluşturuyordu. Başka şeylerin yanı sıra yeni yasa çocuklara işkenceyi, kaçırma, insan ticaretini ve cinsel şiddeti ve çocukları silahlı güçler veya gruplar ve polis güçleri içinde silahlandırmayı ya da kullanmayı suç olarak tanımlıyordu. Ne var ki yasanın uygulanması zayıfı.

Ocak ayında BM Çocuk Hakları Komitesi hükümet ve silahlı gruplar çocukları silahlı çatışmalarda silahlandırarak ve kullanarak, kaçırma, insan ticareti, işkence ve diğer kötü muameleler, keyfi gözaltılar ve yasadışı tutuklamalar ve yoğun cinsel şiddet ve ekonomik sömürü yaparak Çocuk Hakları Sözleşmesini büyük çapta ihlalinden sorumlu oldukları sonucuna vardı. Yüksek orandaki çocuk ölümleri, özellikle kız çocuklar arasında okula gitme oranındaki düşüklük konusunda ki endişelerini belirtti. Kasım ayında BM Çocuk Fonu UNICEF 43.000'den çok çocuğun KDC'de maden ocaklarında çalıştığını rapor etti.

■ Nisan ayında Uluslararası Af Örgütü heyeti Güney Kivu ilinde Mwenga bölgesinde Goné'de çocukların altın madeninde çalıştıklarına tanık oldu. Diğer madenciler nehir yatağında altının çamurdan ayrılması için korunmasız bir biçimde civa kullanıyorlardı.

Çocuk askerler

Tahminen 3.000 ila 4.000 çocuk doğu KDC'de silahlı gruplarda yer alıyor ve yeni katılmalar oluyordu. LRA, kuzey doğu KDC'de Orientale ilinde çoğu çocuk yüzlerce insanı hizmetçi olarak kullanmak veya seks kölesi yapmak ve savaşçı olarak kullanmak için kaçırdı. FARDC 2004 yılında resmen çocukları silah altına almayı durdurmuş olmasına rağmen birçok çocuk hala orduda hizmet ediyordu. Bunların arasında 2009 yılının başlarında FARDC'ye entegre edilmiş silahlı gruplarda olan çocuklar da vardı. Ordu çocukları ayrıca operasyonlar sırasında hamal olarak da kullanıyordu. BM ve STK'ların eski asker çocukları koruma ve topluma yeniden kazandırma programları yetersiz kaynaklara sahip olmaya devam ediyordu.

Ülke içinde yerinden edilmiş kişiler ve mülteciler

Sene sonunda, aralarında Kimia II operasyonu sırasında yerlerinden edilen yüz binlerce insanın da olduğu yaklaşık 2 milyon insan ülke içinde yerlerinden

edilmişti. Yerlerinden edilenlerin yaklaşık yarısı çocuk. Daha az güvenli bölgelerde ki on binlerce insan insanı yardımın dışında kaldı. Çoğu günlerce, haftalarca süren kaçıştan sonra çok kötü sağlık koşullarına sahip.

Tahminen 160.000 KDC vatandaşı Ocak ve Ekim aylarında Angola'dan KDC'ye sınır dışı edildi, Eylül ayında en yüksek noktasına çıktı. (Bakınız Angola) Bu keyfi yığınsal sınır dışı etme içler acısı insanı koşullarda ve cinsel şiddet, işkence ve diğer kötü muameleler gibi insan hakları ihlalleri ile birlikte Angola güvenlik güçleri tarafından yapıldı. Sınır dışı edilenlerin büyük bir bölümü nehri geçerken boğuldu veya çok kalabalık araçlarda havasızlıktan öldü. Eylül ayında misilleme olarak KDC yetkilileri aralarında tam olarak sayıları belli olmayan miktarda mülteci olarak kabul edilmiş insanlar da dahil binlerce Angolalıyı sınır dışı etti.

Silah ticareti ve doğal kaynakların çıkarılması

Kasım ayında BM Uzmanlar Grubu FARC ve FDLR ve diğer silahlı grupların KDC'nin madenlerinin ve diğer doğal kaynaklarının sistematik kullanımından yararlanmaya devam ettikleri sonucuna vardı. Grubun raporu FDLR'nin Uganda'ya, Burundi'ye ve Birleşik Arap Emirlikleri'ne altın kaçakçılığı yaptığını; FARDC ve FDLR subayları arasında bu konuda bir işbirliği olduğunu; ve Tanzanya ve Burundi'den FDLR'ye silah kaçakçılığı şüphesi olduğunu ortaya çıkardı. Rapor CNDP'nin güçlerinin çoğu FARDC'ye entegre olmasına rağmen silahlarının çoğunu elinde tutmaya devam ettiğini iddia etti. Devletin BM silah ambargosuna ve önlemlerine uymadığına dair kanıtlar olduğunu ve bu tür olayların "önlemlerin güvenilirliğini ciddi bir biçimde sarstığını" öne sürdü.

■ Nisan ayında bir ordu çavuşu odunun Uluslararası Af Örgütü'ne Güney Kivu'da Walungu bölgesinde büyük bir kalay madeninin çalıştırılmasından sistemli bir kazanç elde ettiğini anlattı. Kârin FARDC ordu tugayı ve Bukavu'daki bölgesel ordu karargâhı arasında pay edildiğini de söyledi.

İşkence ve diğer kötü muameleler

İşkence ve diğer kötü muameleler ordu, polis ve istihbarat servislerinin nezarethanelerinde sürüyordu. Silahlı gruplar da bu tür kötü muameleden sorumluydu. Bütün tutuklevlerinde ve cezaevlerinde koşullar acımasız, insanlık dışı ve aşağılayıcı muamele

vardı. Çok sayıda mahkum ve yargı öncesi tutuklu tedavi edilebilir hastalıklardan veya açlıktan öldü. Kadın mahkumlara tecavüz ve diğer cinsel tacizler yaygındı. Cezaevlerinden ve tutuklulara merkezlerinden insan hakları ihlali yaptıkları iddia edilen askeri personel de dahil sık sık yığınsal kaçışlar oluyordu.

■ Yirmi kadın tutuklu Goma's Muzenze cezaevinde Haziran ayındaki bir kaçma girişimi sırasında tecavüze uğradı. Kadınlara hücrelerinde cezaevine gizlice sokulmuş silahlarla silahlanmış bir grup askeri mahkum saldırdı.

Ölüm cezası

Askeri mahkemeler yıl boyunca aralarında sivillerin de olduğu çok sayıda insana ölüm cezası verdi. Hiçbir ölüm cezası infazı rapor edilmedi.

İnsan hakları savunucuları ve ifade özgürlüğü

Bir grup insan hakları savunucusu keyfi olarak tutuklandı ve tutukluken kötü muameleye uğradı. İnsan hakları savunucularına ve gazetecilere genellikle cep telefonu SMS mesajı ile iletilen ölüm tehditleri yollandı. İki insan hakları savunucusu aleyhinde örgütleri, yetkilileri eleştiren raporlar yayınladığı için dava açıldı. Sendikacılar ve gazeteciler hükümet bakanlarının ve görevlilerinin yolsuzluk yaptıklarını iddia etikleri için tutuklandılar. Hükümet yerel ve uluslararası gazetecileri eğer orduya hakaret eden makaleler yayınlarsa askeri mahkemelerde yargılanacaklarını söyleyerek tehdit etti.

■ Eylül ayında Katanga ilindeki İnsan Haklarını Savunmak için Afrika Deneği (ASADHO/Katanga) adlı STK'nın başkanı Golden Misabiko ASADHO/Katanga Shinkolobwe'deki yasadışı uranyum madeninde devlet görevlilerinin suça karıştıklarını iddia eden bir rapor yayınlaması üzerine "halkı kökütacak veya kıskırtacak sahte bilgileri yaymak" suçundan gıyabında 12 ay hapis cezasına mahkum oldu, 8 aylık cezası ertelendi.

■ Nelson Mandela'nın Arkadaşları (ANMDH) adlı insan hakları STK'sının başkanı Robert Ilunga Ağustos ayında istihbarat servisi tarafından Kinshasa'da göz altına alındı. Bir ANMDH raporunda Bas-Congo ilinde Kasangulu'da bir fabrikada işçilere kötü muamele yapıldığı iddialarını rapor ettiği için "sahte bilgiler yaymaktan" ve "karalama" suçundan itham edildi. Rapor "önde gelen bir bayanın" şirkette olduğunu söylüyordu ve yetkililer bu bayanın Başkan Joseph

Kabila'nın karısı Olive Lembe olduğuna inanıyorlardı. Dokuz gün süren tecrit gözaltından sonra Robert Ilunga Kinshasa'nın merkez cezaevine nakledildi. Ekim ayında Kinshasa mahkemesi tarafından geçici tahliye edildi. Bir dava hazırlanmadı.

Cezasızlık

Temmuz ayında hükümet kendi güçleri tarafından işlenen insan hakları ihlalleri konusunda "sıfır tolerans" politikası ilan etti. Kivu ilinde tecavüz dahil olmak üzere insan hakları ihlalleri nedeniyle çoğu küçük rütbeli subay olan bir miktar asker, askeri mahkemede yargılandı. Ancak hükümet Bosco Ntaganda'yı savaş suçlarından itham edilen Uluslararası Ceza Mahkemesi'ne (UCM) teslim etmeyi reddetti. Hükümet ayrıca başka ciddi insan hakları ihlalleri yapan yüksek rütbeli subayları görevden almayı ve soruşturma başlatarak yargılamayı reddetti. Bosco Ntaganda ve bu subayların çoğu FARDC'nin Kimia II operasyonunda komutanlık yapıyorlardı. Mart ayında bir askeri mahkeme eski milis lideri Gédéon diye bilinen Kyungu Mutanga'yı Katanga'da 2004 ve 2006 yıllarında işlenen savaş suçları, insanlığa karşı suçlar ve ayaklanma ve "terörizm"den ölüm cezasına mahkum etti.

Uluslararası adalet

Alman yetkilileri FDLR'nin başkanı Ignace Murwanashyaka'yı ve yardımcısı Straton Musoni'yi Kasım ayında tutukladı. Bu tutuklamalar, bir yıl süren bir soruşturmanın sonunda Kivu vilayetinde FDLR'nin doğu KDC'de insanlığa karşı işlediği suçlar ve savaş suçlarından dolayı ilk önemli politikacı veya askeri liderin tutuklanması oldu. Savaş suçlarından veya diğer insan hakları ihlallerinden suçlanan ve yurtdışında olan liderler soruşturmadan muaf kaldılar. Bunların arasında CNDP'deki yerini kaybeden ve Ruanda'da tutulan askeri lideri Laurent Nkunda da vardı.

Thomas Lubanga'nın ICC'deki mahkemesinde iddianamede Ocak ayında başlayan düşmanlık sırasında 15 yaşın altındaki çocukları silahlandırmak ve kullanmaktan savaş suçlusu olarak itham ediliyordu. Mahkeme sene sonunda tamamlanmamıştı. Germain Katanga ve Mathieu Ngudjolo Chui'nin ICC mahkemesi Kasım ayında başladı. İkisi birlikte 15 yaşın altındaki çocukları silahlandırmak ve kullanmak, cinayet, tecavüz ve cinsel köleliği içeren savaş suçlarından ve insanlığa karşı suçlardan itham ediliyorlardı. 2008 yılı Temmuz

ayından beri ICC'de tutuklu olan eski DCR Başkan Yardımcısı Jean-Pierre Bemba Gombo'nun savaş suçları ve insanlığa karşı suçları onaylandı. Mahkemesinin 2010'da başlaması bekleniyordu.

Uluslararası Af Örgütü ziyaretleri/ raporları

✉ Uluslararası Af Örgütü heyetleri ülkeyi Mart, Temmuz ve Ekim ayında ziyaret etti.

📄 Kongo Demokratik Cumhuriyeti: BM Evrensel Periyodik Değerlendirme (AFR 62/009/2009)

📄 Kongo Demokratik Cumhuriyeti: Başkan Kabila'ya Bosco Ntaganda için açık mektup (AFR 62/011/2009)

📄 Kongo Demokratik Cumhuriyeti: Kivus'da savaş suçları için daha çok soruşturma gelecek (AFR 62/019/2009)

📄 Kongo Demokratik Cumhuriyeti: Hükümetlerin silahlı gruplara karşı saldırıları sivil kayıpları önlemek için önlem almalı., 20 Ocak 2009

KORE (CUMHURİYETİ)

KORE CUMHURİYETİ

Devlet başkanı:

Lee Myung-bak

Hükümet başkanı:

Chung Un-chan

(Eylül ayında Han Seung-soo'nun yerine geçti)

Ölüm cezası:

uygulamada kaldırıldı

Nüfus:

48.3 milyon

Ortalama yaşam süresi beklentisi:

79.2 yıl

5 yaş altı ölüm oranı (e/k):

binde 6/6

Göçmen işçilere karşı ayrımcılık yaygındı ve birçoğu çok kötü çalışma koşullarından muzdariptiler. Polis ifade özgürlüğü haklarını kullanan gazetecileri ve protestocuları gözaltına aldı. Protestolarda, tahliyelerde ve göçmen baskınlarında polisin gereksiz ve aşırı zor kullanımı sürdü.

Göçmenlerin hakları

Hükümet tarafından kontrol edilen İş Bulma Ruhsat Sistemi (İRS) işverenlere göçmen işçiler üzerinde adil olmayan işten çıkarma, cinsel taciz ve zorla fazla mesai yaptırma gibi aşırı güçler veriyordu. Sanayi kazaları, iş kazası ölümleri orantısız bir biçimde

göçmen işçiler arasında daha yüksekti. Göçmenlik görevlilerinin kayıt dışı göçmenleri gözaltına alırken çok zaman üniformaları yok ve bir gözaltı emri göstermiyorlar ve gözaltına alınanlara haklarını söylemiyorlardı. E-6 eğlence projesine (sanatçılar için vize) göre getirilen bir çok kadın ABD askeri kamp şehirlerinde cinsel istismar için satıldılar. IRS eğlence ve yabancı dil öğrenme projelerine başvuranların HIV durumlarını göstermeleri istendi. Pozitif çıkan yabancılar sınır dışı edilebiliyorlardı.

Kasım ayında Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Komitesi (ESKHK)E-6 vizelerinin takibinin güçlendirilmesini; yasa uygulayıcıların, savcılarının ve yargıçların insan ticareti yasaları konusunda zorunlu eğitimini ve statüleri ne olursa olsun göçmen işçilerin şikayetlerini takip etmek için etkili bir kontrol mekanizması kurulmasını tavsiye etti. ESKHK bugünkü ekonomik ortamda İRS'nin göçmen işçilerden bir işi bıraktıktan sonra üç ay içinde iş bulmalarını yoksa yasal statülerini kaybedeceklerini söylemesinin mantıklı olmadığını belirtti. Ayrıca Göçmen Sendikasına Seul Yüksek Mahkeme kararına uygun olarak yasallık kazandırılmasını da önerdi.

■ Nisan ayında iki göçmenlik görevlisinin bir Çinli, kadını pantolonunun ve tişörtünün ucundan tutup bir minibüse doğu süreklere çekilmiş videoları ortaya çıktı. Görevlilerden birisi kadının boynuna hiçbir karşı koyuş olmamasına rağmen vurdu.

İrkçılık

Kasım ayında bir ırkçı söze karşı ilk cezalandırmada Incheon Bölge Mahkemesi Park'ı Hintli profesör Bonojit Hussain'i karaladığı için bir milyon won (865 ABD doları) para cezasına mahkum etti. İrk ayrımcılığına karşı bir yasa olmadığı için Park "kişisel hakaret"ten mahkum edildi.

Polis ve güvenlik güçleri

■ Ocak ayında evlerinden tahliye edilen en az 10 kişide dahil olmak üzere yaklaşık 40 kişi tahliyelerinden dolayı kendilerine tazminat verilmemesini protesto etmek için Seul'un Yongsan bölgesinde yanlarında yanıcı maddelerle birlikte bir evin çatısına çıktılar. 25 saat hiçbir görüşme yapılmadıktan sonra iki anti-terör komando takımı, 1.600 çevik kuvvet polisinin desteği ile binaya saldırdı, sonunda beş gösterici ve bir polis memuru öldü.

Yetkililer 2008 yılında gerçekleşen ABD sığır eti ithalini yasadışı protesto etmekten 1.258 sivil

yargıladı. Gösterilerde bazı polis memurlarının gereksiz ve aşırı güç kullandığına dair deliller olmasına rağmen hiçbir polis hakkında soruşturma açılmadı.

Eylül ayında Anayasa Mahkemesi güneş battıktan sonra ve önce göster yapılmasını yasaklayan Toplanma ve Gösteri Yasası'nın 10'uncu Maddesi'ni toplanma ve örgütlenme özgürlüğü haklarını garanti eden Anayasa'nın ruhuna aykırı buldu.

İfade özgürlüğü

İnternet

■ Ocak ayında "Minerva" diye de bilinen blogcu Park Dae-sung hüzünlü ekonomik tahminler yaptığı için Telekomünikasyon Çerçeve Yasası'nı ihlal ettiği için gözaltına alındı. Ekonomiye istikrarsızlaştırmak için kötü niyetli haberler yaymakla suçlandı. Nisan ayında Park Dae-sung beraat etti ama savcılık karara itiraz etti.

Gazeteciler

■ Mart ayında 24 saat haber veren bir televizyon kanalı olan Yonhap Televizyon Ağından (YTN) dört gazeteci ve sendika aktivisti "iş meselelerine karışmak"tan gözaltına alındılar. Gazeteciler eskiden Başkan Lee Myung-bak'ın YTN'nin başkanı yapılmasından sonra editöryal bağımsızlık istiyorlardı.

■ Haziran ayında Munhwa Radyo Televizyon Yayıncılığı Şirketinin dört yapımcısı ve bir yazarı ABD ile sığır eti pazarlıklarını yapan eski Tarım Bakanına iftira etmek suçundan haklarında soruşturma açıldı. Savcılar, 2008 yılının Nisan ayında PD Notebook adlı televizyon programlarında olguları çarpıtmak, ABD sığır etinin tehlikelerini bilerek abartmak ve yanlış çevirmekle suçladı. Hükümet programın ABD sığır etine karşı 2008 yılındaki mumlu yürüyüşlerin sorumlusu olarak programı görüyordu.

Vicdani retçiler

Çoğu Yehova Şahidi olan en az 696 vicdani retçiyi askerlik görevini yapmayı reddetmekten Cezaevindeydi. Verilen cezaların otalaması bir buçuk yıldı.

Keyfi gözaltılar ve tutuklamalar

Onsekiz kişi Ulusal Güvenlik Yasası'nın (UGY) belirsiz önlemlerini ihlal etmekten gözaltına alındı ve tutuklandı.

UGY'ye dayanılarak haklarında dava açılan 34 kişinin davalarında, 14 kişi mahkum oldu. Geri kalan 20'sinin davaları sürüyordu.

Ölüm cezası

Haziran ayında Anayasa Mahkemesi ölüm cezasının infazını bekleyen ve ölüm cezasının insanın saygınlığını ve değerlerini ihlal ettiğini iddia eden Oh'un başvurusunu görüşmeye başladı. Hiçbir ölüm cezası infazı olmadı. 57 kişi, ölüm cezalarının infazını bekliyordu.

Kurumsal gelişmeler

ESKHK, Kore Ulusal İnsan Hakları Komisyonu'nun (NHRCK) bağımsızlığı ve yüzde 21 küçültülmesi hakkındaki endişelerini belirtti. Yeterli insan ve mali kaynak verilmesini ve bireylerin ESCR ihlalleri hakkında doğrudan NHRCK'ya başvurularının mümkün hale getirilmesini önerdi.

Mülteciler ve sığınmacılar

324 kişi sığınma başvurusu yaptı ve Adalet Bakanlığı'nda 321 başvuru bekliyordu. Toplam 994 başvuru reddedildi ve sadece 74 kişiye mülteci statüsü verildi. ESKHK devletin sığınma taleplerini kabul etmesinin çok düşük olduğunu belirtti. Haziran ayında bazı sığınmacılara çalışma izni verildi ama uygulamadaki gecikme birçoğunu yaşam kaynaklarından mahrum bıraktı.

KORE

KORE DEMOKRATİK HALK CUMHURİYETİ

Devlet başkanı:	KIM Jong-il
Hükümet başkanı:	KIM Yong-il
Ölüm cezası:	sürdürülüyor
Nüfus:	23.9 milyon
Ortalama yaşam süresi beklentisi:	67.1 yıl
5 yaş altı ölüm oranı (e/k):	binde 63/63

Hükümet milyonlarca Kuzey Korelinin medeni, politik, ekonomik, sosyal ve kültürel haklarını sistemli bir biçimde ihlal etmeye devam etti. Gıda kıtlığı ülkenin büyük kısmını kapsadı ve kötü ekonomik yönetim ve azalan uluslararası yardım nedeniyle gıda maddesi yetersizliğinin daha da artacağından korkuluyordu. Binlerce insan gıda maddesi bulabilmek için hududu geçerek Çin'e gitti. Çinli yetkililer binlerce Kuzey Koreliyi tutuklayıp tutuklanma, sorgulanma ve işkence

ile karşı karşıya kalacak olmalarına rağmen zorla geri gönderdi. Bazıları zorla kaybedildi ve hükümet bunu kabul etmedi. Politik nedenlerle yapılan keyfi tutuklamalar devam etti. İfade özgürlüğü ve hareket özgürlüğünün önündeki ciddi sınırlamalar sürdü. En az yedi kişinin ölüm cezası infaz edildi. Bağımsız insan hakları gözlemcilerine bilgilere erişme olanağı verilmedi.

Arka plan

Nisan ayında Kuzey Kore uluslararası nükleer denetçileri sınır dışı etti. Mayıs ayında, Kuzey Kore uluslararası topluma artan gerginlik içinde ikinci bir nükleer test yaptığını ilan etti. Haziran ayında BM Güvenlik Konseyi oybirliği ile Kuzey Kore'nin nükleer ve roket çalışmalarını hedef alan yaptırımları sıkılaştırma kararı aldı ve BM üyelerinden silah ve başka askeri malzeme taşımasından şüphelenilen kargo gemilerini ve uçaklarını denetlemeleri istedi.

Senenin ikinci yarısı uluslararası toplumla barışma için alınan önlemlerle şekillendi. Ağustos ayında eski ABD Başkanı Bill Clinton'un ziyaretinin ardından yetkililer iki ABD'li gazeteciyi, Laura Ling ve Euna Lee'yi serbest bıraktılar. İki gazeteci Kuzey Kore topraklarına illegal girdikleri için Haziran ayında 12 yıl ağır çalışmaya mahkum edilmişlerdi.

Ağustos ayında bir Kuzey Kore heyeti eski Güney Kore Başkanı Kim Dae-jung'un cenazesine katıldı. Yetkililer yasadışı bir biçimde Kuzey Kore karasularına girdikleri için tutuklanan dört Güney Koreli balıkçıyı serbest bıraktı. Eylül ayında Kuzey Kore, Kore Savaşı sırasında ayrılan aileleri birleştirmek için yeniden görüşmeleri başlattı, ilk görüşmeler yaklaşık iki yıl önce olmuştu. Ekim ayında Kuzey Kore nükleer programı için ikili ve çok taraflı görüşmeleri yeniden başlatmak istediğini gösterdi.

30 Kasım tarihinde hükümet bir para reformu uygulamaya başladı, eski paraları yenisi ile 100'e 1 oranında değiştirdi. Değiştirilebilen en büyük para miktarı kişi başına 300.000 wondu (yaklaşık 150 euro). Yetkililer Kuzey Kore'nin başkenti Pyongyang'daki gösterilerden sonra değişim oranını azıcık değiştirmek zorunda kaldı.

Gıda krizi

Yaklaşık 9 milyon insan, ülke nüfusunun üçte birinden fazlası, ciddi gıda sıkıntısı yaşadı. Ancak, uluslararası yardım Mayıs ayındaki nükleer testten sonra büyük ölçüde azaldı ve yardım edenler geri

çekildi. Bunun sonucunda Dünya Gıda Programı eskiden 6 milyon insana ulaşmak için planlanmış yardımını 2.4 milyon insanla sınırladı. BM Genel Sekreteri Ban Ki-moon Kuzey Kore'de gıda yetersizliği, çöken sağlık hizmetlerinin ve güvenli suya erişim gibi insani problemlerin nüfusun insan haklarının karşılanmasını ciddi bir biçimde engellediğini belirtti.

Keyfi tutuklamalar, işkence ve diğer kötü muameleler

Çoğu gıda maddesi bulmak için Çin'e geçen binlerce Kuzey Koreli Çinli yetkililer tarafından yakalandı ve zorla Kuzey Kore'ye geri yollandı. Döndüklerinde Kuzey Koreli görevliler tarafından işkenceye ve diğer kötü muamelelere uğradıkları sınır yakınlarındaki tutuklama merkezlerinde uzun süre tutuldular. Çoğuna günde on, oniki saat zorla çalıştırıldıkları ve istirahat günü olmayan çalışma eğitimi kamplarında çalışmaları için üç yılı aşmayan cezalar verildi. Tutuklu merkezlerinde ağır çalışma koşulları, yetersiz gıda ve yetersiz ilaç ve tıbbi bakım nedeniyle ölümlerle ilgili birçok iddia vardı.

■ Ağustos ayında Hyundai Grubunun Başkanı Hyun Jeong-eun'un Kuzey Kore'ye yaptığı ziyaretten sonra yetkililer Güney Kore vatandaşı ve bir Hyundai Asan çalışanı olan Yu Seong-jin'i serbest bıraktı. Yu, Mart ayında çalıştığı Kaeseong Sanayi Kompleksinde tutuklandı. Kuzey Kore hükümeti Yu'yu hükümeti eleştirdiği ve kadınları Kuzey Kore'yi terk ederek Güney Kore'ye gitmeye ikna etmeye çalıştığı için tutuklandı.

Zorla kaybedilmeler

Yetkililer zorla kaybetmenin kullanıldığını kabul etmediler. 1950'li yıllardan beri Kuzey Kore'de Güney Kore ve Japonya gibi diğer ülkelerin vatandaşları zorla kaybediliyor. Kuzey Koreli şüpheli muhaliflerin aile üyeleri rejime düşman olduğundan şüphelenilen birisi ile ilişkisi olanları kolektif bir biçimde cezalandırma anlayışı olan "ilişkiden dolayı oluşan suç" prensibi nedeniyle kayboldular. Sene boyunca Çin'den zorla geri yollanan binlerce Kuzey Koreliye ne olduğu açıklanmadı.

Ölüm cezası

Hükümet insanları asarak ya da kurşuna dizerek infaz etmeye devam etti. Cinayet, insan ticareti, kaçakçılık, "zararlı" bilgileri yaymak, dini malzemeleri yaymak ve basmak ve casusluk suçlarından kamu önünde ölüm cezalarının infazı yapıldı. Yabancı basına göre en az yedi kişinin ölüm cezaları infaz edildi.

■ Haziran ayında 33 yaşındaki Ri Hyun Ok İncil dağıttığı ve casusluk yaptığı için kuzey batı kenti Ryongchon'da (Çin sınırına yakın) halkın önünde infaz edildi. Ri Hyun Ok'un anne ve babası, kocası ve üç çocuğu kuzey doğu şehri Hoeryong 'da ki bir politik cezaevi kampına yollandı

İfade ve örgütlenme özgürlüğü

Hükümet medya üzerinde katı sınırlamalar uyguladı ve dini uygulamalar dahil düşmanca gördüğü bütün örgütlenme ve ifade biçimlerini cezalandırmaya devam etti. Bilinen hiçbir bağımsız muhalif politik parti veya STK yok. Yerel yetkililer gayri resmi Çin cep telefonu olan bireyleri veya Güney Kore videoları satanları tutuklamaya devam etti.

Yapısal gelişmeler

Nisan ayında Ulusal Savunma Komisyonu başkanı Kim Jong-il'i Kuzey Kore'nin "yüksek lideri" yapan değiştirilmiş bir Anayasa yürürlüğe girdi. Değiştirilen Anayasa'nın 8'inci maddesi devletin "insan haklarına saygı göstermesi ve korumasını" şart koşuyor.

Uluslararası soruşturma

Aralık ayında Kuzey Kore'nin insan hakları sicili BM Evrensel Periyodik Özetlemesi'nde değerlendirildi. Hükümet BM Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti'nde İnsan hakları Koşulları Özel Raportörü'de dahil uluslararası bağımsız insan hakları gözlemcilerine çalışma olanağı vermedi.

KUVEYT

KUVEYT DEVLETİ

Devlet başkanı: **al-Shaikh Sabah al-Ahmad al-Jaber al-Sabah**

Hükümet başkanı: **al-Shaikh Nasser Mohammad al-Ahmad al-Sabah**

Ölüm cezası: **sürdürülüyor**

Nüfus: **3 milyon**

Ortalama yaşam süresi beklentisi: **77.5 yıl**

5 yaş altı ölüm oranı (e/k): **binde 11/9**

Yetişkin okur yazarlık oranı: **yüzde 94.5**

Yasal reformlara rağmen göçmen işçiler istismar v e tacizle yüzüzyeydi. Hükümeti ve kraliyet ailesini eleştirenler rahatsız edildi. Binlerce Bidun devletsiz

kalmaya devam etti ve dolayısıyla bütün haklarına erişemediler. En az üç kişi ölüm cezasına mahkum edildi, hiçbir ölüm cezası infazı rapor edilmedi.

Arka plan

Hükümetin Mart ayında istifası üzerine Ulusal seçimler Mayıs ayında yapıldı. 50 üyeli Ulusal Meclis (*Majlis al-Umma*) için 16 kadın aday çıktı, dördü ilk kez milletvekilliği kazanan kadınlar oldu. Resmi partiler üzerindeki yasak devam etti.

İfade özgürlüğü

Hükümeti ve kraliyet ailesini eleştirenler rahatsız edildi.

■ Gazeteci ve Baş Bakan'ın en çok tanınan eleştiricilerinden Muhamad Abdulqader al-Jasem bir özel toplantıda söyledikleri için Kasım ayında gözaltına alındı ve İç İşleri Bakanlığı'nın Suç Soruşturması Bölümünde 12 gün tutuldu ve sonra kefaletle sebest bırakıldı.

Terörle mücadele ve güvenlik

Yetkililer Ağustos ayında Kuveyt'teki bir ABD üssüne ve gizli servisle bağlantılı bir hükümet binasına saldırıya hazırlanan El Kaide hücrelerinden altı kişiyi tutukladıklarını söylediler. Aralık ayında mahkemenin sanıkların kötü muameleyle uğradıklarını dolayısıyla haklarındaki iddiaların güvenli olmadığına karar vermesinden sonra savcılar kötü muamele iddialarının soruşturulmasına karar verdi. Yeni bir duruşma 2010 yılının Ocak ayında olacaktı.

Khaled al-Mutairi ve Fouad al-Rabia Ekim ve Aralık aylarında, sırasıyla ABD'nin Guantánamo Körfezindeki tutuklu merkezinden serbest bırakıldılar ve Kuveyt'e döndüler. İkisinin de hükümet Sulaybiya Merkez Cezaevi yakınlarında Guantánamo'dan dönenler için bir "rehabilitasyon" merkezi kurmuş olmasına rağmen döndüklerinde gözaltına alındılar. İki diğer Kuveytli, Fawzi al-Odah ve Faiz al-Kandari, Guantánamo'da tutulmaya devam etti. Kuveyt yetkililerinin eski Guantánamo tutuklularını Sulaybiya'daki Merkez Cezaevi'ne yakın bir yerde kurdukları bir merkezde "yeniden eğittiklerine" inanılıyordu.

Kadın hakları

Ekim ayında Anayasa Mahkemesi 1962 yılında çıkan ve bir kadının pasaport alabilmesi için kocasının izni alınması gerektiğini söyleyen yasanın anayasanın kişisel ve cinsel özgürlükleri garanti eden önlemleri ile çeliştiğine karar verdi.

Göçmenlerin hakları

Hükümet 1964 yılında çıkan çalışma yasasını bazı işlerde asgari ücret, yıllık iznin artması, keyfi işten çıkarmaların yasaklanması vize ticareti yapan ya da işçi getiren ama iş bulmayanlara ceza verilmesi gibi değişiklikler yapmaya karar verdi. Eğer Emir tarafından onaylanırsa yeni yasa kar amacı gütmeyen yeni bir kurum ile göçmen işçilerin iş bulma düzenlemelerini ve koşullarına nezaret edecek. Ancak yeni yasanın çoğunlukla kadın olan ve istismara ve tacize özellikle açık olan ev işi hizmetleri yapanlara uygulanmayacağı görüldü.

■ Mart ayında Filipinli ev içi hizmetçisi bir kadın tecavüze ve sürekli saldırıya uğradığı için hastanelik oldu, polis işverenin intihar girişiminde bulunduğu iddiasını reddetti.

Ölüm cezası

En az üç kişi cinayet nedeniyle ölüm cezasına mahkum oldu; hiçbir ölüm cezası infazı gerçekleşmedi

■ Emir tarafından affedilen Filipinli ev içi hizmetçisi May Membri Vecina Haziran ayında Filipinlere döndü. 2007 yılının Temmuz ayında işverenin en küçük çocuğunu öldürmekten ölüm cezasına mahkum edilmişti. Davasında işverenin kendisini fiziki ve zihinsel olarak taciz ettiğini ve kendisini zihinsel engelli haline getirdiğini iddia etmişti. 2008 yılında cezası ömür boyu hapis cezasına indirildi.

dışından karşı çıkışlar yoğunlaşmasına rağmen ambargo devam ediyordu.

Arka plan

Sene boyunca ABD ile Küba arasındaki ilişkiler gelişti. İki hükümet göçmen konularında ve iki ülke arasındaki doğrudan posta hizmetlerinin başlaması doğrultusunda karşılıklı görüşmeleri başlattı. ABD Kongresi temsilcileri Nisan ayında Küba'yı ziyaret etti ve Küba Devlet Başkanı ile görüştü.

Mart ayında Bakanlar Kurulu'nda önemli değişiklikler yapıldı ve Fidel Castro'nun son yıllarındaki önemli bakanları değiştirildi.

Haziran'da, Küba'nın 47 yıldır süren Amerikan Devletleri Örgütü (OAS) üyeliğinin askıya alınması kaldırıldı. Ancak, Küba'nın OAS'a katılması OAS prensiplerini benimsemesine bağlıydı.

Şubat ayında Küba'nın insan hakları uygulaması BM Evrensel Periyodik Özetlemesi tarafından değerlendirildi. Küba bazı projeleri benimsemesine rağmen medeni ve politik hakları geliştirme önerilerini reddetti. Mayıs'ta Küba, BM İnsan Hakları Konseyi'ne bir kere daha üç yıllığına seçildi. İşkence üzerine BM Özel Raportörü'nün Ekim ayı için planlanmış ziyareti Küba yetkilileri tarafından 2010 yılına ertelendi.

Düşünce mahkumları

Sene sonunda ifade özgürlüklerini barışçıl bir biçimde kullanmaktan suçlanan 55 ifade özgürlüğü mahkumu tecrit altındaki tutukluluklarına devam ediyordu. İfade özgürlüğü mahkumu Nelson Aguiar Ramírez 2009 yılında sağlık nedenleriyle tahliye edildi, Reinaldo Miguel Labrada Peña ceza süresini tamamladı.

■ İnsan hakları savunucuları Darsi Ferrer ve karısı Yusnaimy Jorge, 9 Temmuz tarihinde Havana'daki evlerinde illegal mal bulundurmaya suçlaması ile tutuklandılar. Tutuklandıkları gün Havana'nın deniz kıyısı Malecón'da "Rüyalarınızın Gezintisi" yürüyüşünü başlatacaklardı. Havana'da marjinalleştirilmiş insanları ve toplulukları destekleyen Juan Bruno Zayas Bağımsız Sağlık ve İnsan Hakları Merkezi'nin başkanı ve doktor olan Darsi Ferrer Lawton'daki Aguilera Polis Karakolu'nda yedi polis memuru tarafından dövüldü. Çift aynı gün gece yarısından hemen sonra serbest bırakıldı. 21 Temmuz'da Darsi Ferrer yeniden tutuklandı ve "yetkililere hakaret" ile suçlandı. Kefaletle tahliyesi reddedildi ve Havana'daki maksimum güvenlik cezaevi Vale Grande'ye yollandı. Sene sonunda duruşmasının başlamasını bekliyordu ve hala cezaevindeydi.

KÜBA

KÜBA CUMHURİYETİ

Devlet ve hükümet başkanı:

Ölüm cezası:

Nüfus:

Ortalama yaşam süresi beklentisi:

5 yaş altı ölüm oranı (e/k):

Yetişkin okur yazarlık oranı:

Raúl Castro Ruz

sürdürülüyor

11.2 milyon

78.5 yıl

binde 9/6

yüzde 99.8

Siyasi ve medeni haklar yetkililer tarafından ciddi bir biçimde sınırlandırılıyor. Hükümeti eleştirenler hapis cezalarına mahkum edilmeye devam ediyor; birçok kişi tutuklama sırasında dövüldüğünü söylüyordu. İfade özgürlüğü üzerindeki sınırlama sürüyor. ABD'nin Küba'ya uyguladığı ambargoya ABD'nin içinden ve

İfade, toplanma ve örgütlenme özgürlüğü

İfade özgürlüğü ciddi bir biçimde sınırlanmaya devam etti. Bütün kitle yayın organları ve internet devlet kontrolündeydi. Yetkililer hükümeti eleştiren blogcuların ve gazetecilerin web sitelerine erişimini engelliyordu. Muhalflerin ifade, örgütlenme ve toplanma özgürlükleri “tehlikelilik” gibi ceza suçlamaları ile engelleniyordu. Bağımsız gazeteciler ve blogcular taciz ediliyor. Bazıları hakkında davalar açılıyor ve bir kısmı tutuklanıyordu.

■ Eylül ayında dijital Candonga dergisinin editörü ve Miami’deki bir haber sitesinin muhabiri Yosvani Anzardo Hernández, Holguin ilindeki evinde polis tarafından tutuklandı. Tutuklanırken dijital dergisinin bilgi sayarına el kondu. Holguin ilindeki Pedernales cezaevinde 88 nolu Ulusal Bağımsızlığı ve Küba Ekonomisini Koruma Yasası ile tutuldu. İki hafta sonra serbest bırakıldı.

Hareket özgürlüğü

Seyahat özgürlüğünün sınırlamaları gazetecilerin insan hakları aktivistlerinin ve politik aktivistlerin barışçıl ve meşru çalışmalar yapmasını engelliyordu.

■ Eylül ayında yetkililer Generación Y adlı blogun yazarı Yoani Sanchez’e Küba’dan çıkış vizesi vermediler. ABD’de Columbia Üniversitesi’nde Maria Mors Cabot gazetecilik ödülünü alacaktı. Brezilya senatosunun daveti ile Brezilya’ya gitmek ve bir konferansta kitabını tanıtmak için de çıkış vizesi verilmedi. Yoani Sánchez ve blogcu Orlando Luis Pardo Kasım ayında devlet güvenlik ajanları tarafından zorla bir arabaya bindirildiler ve serbest bırakılmadan önce tehdit edilerek dövüldüler. Saldırganlar Yoani Sánchez’e “ bu son” ihtar dedi.

Küba’ya ABD ambargosu

ABD’nin Küba’ya uyguladığı ambargo Kübalıların ekonomik ve sosyal haklarına zarar vererek devam etti. Küba’ya ABD’de yapılmış veya ABD patentli malların ihraç edilmesini engelleyen ABD yasaları ilaçlara ve tıbbi teknolojiye ulaşımı engelledi. Küba’da çalışan Birleşmiş Milletler çalışanları da ambargodan etkilendi.

Nisan ayında ABD başkanı Barak Obama bireylerin Küba’daki yakınlarını ziyaret etmelerini ve para göndermelerini kolaylaştırdı. Ancak Eylül ayında 1917, Düşmanla Ticaret Yasası’nı kullanarak 18’inci defa Küba’ya uygulanan mali ambargoyu uzattı. BM Genel Kurulu’nda ABD’nin Küba’ya uyguladığı ambargoyu

kaldırması önerisi büyük bir çoğunlukla kabul edildi. ABD Senato’sunda çeşitli partilerden bir grup 1962 yılından beri ilk defa bütün ABD vatandaşlarının özgürce Küba’ya yolculuk yapabilmeleri için bir yasa önerisi verdi. Ambargoyu gevşetmek veya bütünüyle ortadan kaldırmak için de yasa önerileri vardı. Sene sonunda bu yasa önerileri askıdaydı.

Ölüm cezası

Hiçbir infaz gerçekleşmedi. 2009 yılı sonunda üç kişi idam cezalarının infazını bekliyordu. Ölüm cezalarının çoğu Başkan Raúl Castro tarafından hapis cezasına çevrildi.

■ Her ikisi de Salvadorlu olan Otto René Rodríguez Llerena ve Raúl Ernesto Cruz León hala ölüm cezası ile yüz yüzedi. 1999 yılında terörizm suçlaması ile mahkum olmuşlardı. Sene sonunda cezalarına yaptıkları itiraz Halk Yüksek Mahkemesi’nde bekliyordu.

Uluslararası Af Örgütü ziyaretleri/ raporları

🚗 Uluslararası Af Örgütü’nün 1990’dan beri Küba’yı ziyaret etmesine izin verilmiyor.

📄 Küba: Güvenlik korkusu – Jorge Luis García Pérez; Iris Tamara Pérez Aguilera; Carlos Michael Morales Rodríguez; Diosiris Santana Pérez; Ernesto Mederos Arrozarena (AMR 25/003/2009)

📄 Küba: Taciz – Edgard López Moreno (AMR 25/005/2009)

📄 Küba: Küba’ya ABD ambargosu – Ekonomik ve sosyal haklar üzerindeki etkileri (AMR 25/007/2009)

LAOS

LAOS DEMOKRATİK HALK CUMHURİYETİ

Devlet başkanı:	Choummaly Sayasone
Hükümet başkanı:	Bouasone Bouphavanh
Ölüm cezası:	uygulamada kaldırıldı
Nüfus:	6.3 milyon
Ortalama yaşam süresi beklentisi:	64.6 yıl
5 yaş altı ölüm oranı (e/k):	binde 68/61
Yetişkin okur yazarlık oranı:	yüzde 72.7

Yaklaşık 4.500 Hmong sığınmacı isteklerinin dışında Tayland’dan Laos’a geri yollandı. Laos yetkilileri ifade, toplanma ve örgütlenme özgürlüklerini şiddetle sınırladı,

özgür medya veya sivil toplum örgütüne müsaade edilmedi. Bağımsız insan hakları gözlemlerine izin verilmemesi insan hakları durumunu ölçmeye engel oluyordu. Doğal kaynakların yönetimi ve arazilerin yeniden değerlendirilmesi tahliyelere neden oldu, bir hükümet yetkilisi arazi sorunlarının ülkenin en önemli sorunu olarak ortaya çıktığını söyledi.

Arka plan

25 Eylül tarihinde Laos, Uluslararası Medeni ve Siyasal Haklar Uluslararası Sözleşmesi'ni; Engelli Hakları Sözleşmesini; ve BM Yozlaşmaya karşı BM Sözleşmesini onayladı. Yurtiçi derneklerin kayıt edilmesine ilişkin bir hükümet kararname Kasım ayında ilk kez sivil toplum örgütlenmesine olanak verdi.

Yüksek ölçüde kronik yetersiz beslenme, kırsal beş yaş altı çocuk nüfusun yetersiz beslenmesi ile ve ücra köşelerde ve Lao-Thai etnik grubundan olmayanlar arasında daha da yüksek olarak sürdü.

Sığınmacılar ve mülteciler

Aralık ayında Thai ve Lao yetkilileri yaklaşık 4.500 Lao Hmong'un Taylan'dan zorla geri yollanması konusunda işbirliği yaptı. Bir kısmı Tayland'a giderek iltica talep etti ama BM mülteci örgütü, UNHCR'a kayıt yaptırmalarına olanak verilmedi ve zorla geri yollandılar. Birkaç yüzü Kasi bölgesinde Phalak köyüne yerleştirildi ama çoğunluğun nerede olduğu ve iyi olup olmadığı bilinmiyordu. Bağımsız gözlemlerinin geri dönenler arasına karışmasına izin verilmedi ve bu büyük akın için olanaklar yetersizdi.

İfade özgürlüğü

Hükümet kesin bir biçimde medya ve internet dahil açık tartışmaları kontrol etti.

■ Cezaevinde geçirdikleri 10 yıldan sonra Ekim Protestocuları denen gruptan demokrasi yandaşı üç aktivist 25 Ekim'de serbest bırakılmaları gerekmesine rağmen Samkhe cezaevinde tutulmaya devam edildi. Yetkililer üç kişinin 20 yıla mahkum edildiklerini söyledi. ■ 2 Kasım tarihinde güvenlik güçleri toprak kayıplarını ve ekonomik ve sosyal yardım eksikliğini protesto etmeyi planlayan 300 çiftçiye ve başkalarını gözaltına aldı. Gözaltına alınanlardan dokuzu hariç geri kalanı serbest bırakıldı. Dokuz kişiye ne olduğu ve nerede oldukları bilinmiyordu.

Ölüm cezası

Ölüm cezaları için de facto bir moratoryum yürürlükte

ve hiçbir infaz gerçekleşmedi. Ancak uygulanmasındaki gizlilik devam etti.

■ 2008 yılında uyuşturucu kaçakçılığı şüphesi ile tutuklanan bir Britanyalı kadın ölüm cezasına mahkum edilmeye karşı karşıyaydı. Vientiane'de ki adil olmayan bir mahkemede hamile olduğunun ortaya çıkmasından sonra yasalarda öngörüldüğü gibi ömür boyu hapis cezasına mahkum edildi. Sonradan mahkumiyet cezasını tamamlamak üzere Birleşik Krallığa nakledildi.

Cezaevi koşulları

Yaygın gizlilik koşullarına rağmen Lao cezaevlerinde ve polis nezarethanelerindeki kötü koşullar üzerine raporlar ortaya çıktı. Yiyecek ve su sıkıntısı vardı. Gardiyanlar mahkumları cezalandırmak için dövüldü ve bazı mahkumlarda tahta prangalar kullanıldı.

İnanç özgürlüğü

Savannaketh ve Saravan illerinden gelen iddialara göre yerel yetkililer Hristiyanları inançlarını terk etmeye zorladı. Sorgulama, ölüm tehditleri ve taciz iddia edilen metotlar arasında ve Hristiyanlığa yeni kazanılanlar özellikle hedef durumunda gibi görünüyordu.

Uluslararası Af Örgütü raporları

- Laos: BM Evrensel Periyodik Değerlendirme (ASA 26/003/2009)
- Laos: Barışçı göstericiler hemen serbest bırakılmalıdır (ASA 26/004/2009)

LETONYA

LETONYA CUMHURİYETİ

Devlet başkanı:

Valdis Zatlers

Hükümet başkanı:

Valdis Dombrovskis

(Mart ayında Ivars Godmanis'in yerine geçti)

Ölüm cezası:

adi suçlar için kaldırıldı

Nüfus:

2.2 milyon

Ortalama yaşam süresi beklentisi:

72.3 yıl

5 yaş altı ölüm oranı (e/k):

binde 12/10

Yetişkin okur yazarlık oranı:

yüzde 99.8

Lezbiyen, gey, biseksüel, travesti ve transseksüel bireyler devlet görevlilerinin tacizine uğradılar. Cezaevlerinde kötü muamele iddiaları vardı.

Arka plan

Küresel mali krizin Letonya üzerinde özel bir etkisi oldu. Kamu harcamalarının ciddi ölçüde azaltılması, ulusal asgari ücretin sabit kalması ve asgari gelirin vergiden muaf olması için polis gücüne para bulunmasını azalttı.

Lezbiyen, gey, biseksüel, travesti ve transseksüel bireylerin hakları

Riga Kent Konseyi Toplantılar, Yürüyüşler ve Gösteriler Komisyonu 8 Mayıs'ta Letonya, Estonya ve Litvanya'dan STK'ların düzenlediği Baltık Lezbiyen, Gey, Biseksüel, Travesti ve Transseksüel Bireyler Onur yürüyüşüne izin verdi. Ancak kent belediye meclisinin 60 üyesinden 34'ü, 13 Mayıs tarihinde kamu namusuna saldırı ve kamu güvenliği için bir tehdit olduğunu söyleyerek kararın iptal edilmesini istedi. 14 Mayıs tarihinde Konsey yürüyüş için verdiği izni geri çekti ama ertesi gün Riga Belediye Mahkemesi yasağı iptal etti. Yürüyüş 16 Mart tarihinde polisin sağladığı güvenlik ile yapıldı. Karşı göstericiler sözlü homofobik saldırılar yaptılar.

İşkence ve diğer kötü muameleler

Aralık ayında İşkenceyi Önleme Avrupa Komitesi 2007 yılında yaptığı bir ziyaretin raporunda Jēkabpils, Daugavpils ve Jelgava cezaevlerinde ve Cēsis İslah Merkezi'nde, cezaevi görevlilerinin fiziksel kötü muamele yaptıklarını iddia ederek endişelerini ifade etti. Komite yetkilileri bu tür iddiaları tarafsız ve bağımsız bir süreçle tam olarak soruşturmamakla eleştirdi. Komite ayrıca mahkumlar arasında yüksek dereceli bir şiddet olduğunu ve yetkililerin bunu önlemekte yetersiz kaldıklarını iddia etti. Bu bazı mahkumların başka cezaevi birimlerine nakledilmek için kendilerine zarar vermelerine de neden oluyordu.

LİBERYA

LİBERYA CUMHURİYETİ

Devlet ve hükümet başkanı:

Ellen Johnson-Sirleaf
uygulamada kaldırıldı

Ölüm cezası:

4 milyon

Nüfus:

57.9 yıl

Ortalama yaşam süresi beklentisi:

binde 144/136

5 yaş altı ölüm oranı (e/k):

yüzde 55.5

Yetişkin okur yazarlık oranı:

Gerçeklik ve Uzlaşma Komisyonu'nun (TRC) nihai raporu Aralık ayında yayınlandı. Ulusal İnsan Hakları Komisyonu'nun kuruluşu ile ilgili bir miktar ilerleme kaydedildi. Hükümet kadın ve kız çocuklarına yönelik tecavüz ve diğer cinsel şiddet eylemlerini ele almak için bir miktar kurumsal ilerleme gösterse de, çok sayıda olay hiç bildirilmedi. Yargıdaki önemli gecikmeler cezaevlerinin aşırı kalabalıklaşmasına sebep olurken, adaletin işleyişi ile ilgili ciddi kaygılar devam etti.

Arka plan

Başkan Ellen Johnson-Sirleaf, özellikle adalet ve güvenlik gibi kilit sektörlerdeki zayıf performansı gidermek için Nisan, Haziran ve Temmuz aylarında Bakanlar Kurulu'nda önemli değişiklikler yaptı.

Liberya Ulusal Geçiş Hükümeti (NTGL) eski Başkanı Charles Gyude Bryant, Meclis eski Başkanı Edwin Snowe ve diğer üç NTGL üyesi olmak üzere toplam beş kademli hükümet yetkilisinin beraat etmesi, yolsuzlukla mücadelede önemli bir geriye gidiş olarak kabul edildi. Sene başında kurulan Liberya Yolsuzlukla Mücadele Komisyonu iki önemli olayla ilgili soruşturma başlattı. Muhtelif sayıda bakan yolsuzluk iddiaları yüzünden azledildi.

Başkan Johnson-Sirleaf 2003 senesinden beri 101,000 eski muharibi silahsızlandırma, terhis eden ve 90,000 eski muharibin yeniden entegrasyonunu sağlayan, silahsızlandırma, terhis, rehabilitasyon ve yeniden entegrasyon programını Temmuz ayında resmen sonlandırdı.

Monrovia'da Şubat, Nisan ve Mayıs aylarında Liberya Silahlı Kuvvetleri ile Liberya Ulusal Polis memurlarının karıştığı üç ayrı şiddet olayı oldu.

Kamuoyunun adaletin işleyişine duyduğu güvensizlik sebebiyle çeşitli olaylarda kalabalıklar adaleti kendi ellerine aldı. Örneğin Haziran ayında, Güneydoğu'da yer alan Harper şehrindeki ölüm ayını iddiası bir isyanı tetikledi. 2,000'den daha fazla kişi

polis karakolunu yağmaladı, cezaevine zarar verdi ve polis memurlarını benzine daldırarak öldürmeye çalıştı.

Liberya ve Fildişi Sahili'ndeki BM barış gücü operasyonlarında yer alan kuvvetlerden oluşturulan bir ortak alan misyonu Nisan ayında Fildişi Sahili'ni ziyaret etti. Misyon, Fildişi milisler ile ilişkisi olan tahmini 1,500 ile 2,000 arasında Liberyalı savaşçının pek çoğunun doğal kaynaklardan yasadışı biçimde faydalandıklarını tespit etti.

Eylül ayında, Birleşmiş Milletler Liberya Misyonu'nun (UNMIL) görev süresi, askeri ve sivil personel sayısı yaklaşık 8,500'e düşürülerek, bir yıl daha uzatıldı.

Aralık ayında, BM Güvenlik Konseyi Liberya'ya yönelik olarak 1999 senesinden beri uygulanan silah ambargosunu kaldırdı. Ayrıca, barış sürecine tehdit olarak görülen kişilere yönelik seyahat yasağı ve mal varlığını dondurma uygulamalarının süresini de uzattı. BM'nin Liberya'ya uyguladığı yaptırımları izleyen Uzmanlar Heyeti'nin görev süresi 2010 senesinin Aralık ayına kadar uzatıldı.

Liberya, 2005 senesinde kabul ettiği Medeni ve Siyasi Haklar Uluslararası Sözleşmesi İkinci Tercihli Protokolü'nü ihlal ederek, 2008 senesinde tekrar yürürlüğe soktuğu ölüm cezasını kaldırmak için hiçbir adım atmadı.

Cezasızlık

1989 senesi ve 1996 senesi arasında, ve 1999 senesi ve 2003 senesi arasında Liberya'da yaşanan çatışmalar süresince gerçekleşen kapsamlı insan hakları ihlallerinden sorumlu kişilerin adalet önüne çıkarılmaları konusunda çok az bir ilerleme kaydedildi

Ocak ayında Liberya Ulusal Yurtsever Cephesi (NPFL) eski generali ve eski Başkan Charles Taylor'ın yakın bir arkadaşı olan Benjamin Yeaten, 1997 senesinin Kasım ayında ve 2003 senesinin Haziran ayında, iki Bakan yardımcısı, eski bir Bakan ve ailesinden kişilerin öldürülmesi ile suçlandı. Benjamin Yeaten'in Togo'da yaşadığı iddia edildi.

Haziran ayında Gerçeklik ve Uzlaşma Komisyonu (TRC) çalışmalarını bitirdi ve meclis ve Başkan'a raporun bir taslağını sundu. Nihai rapor Aralık ayında kamuoyuna sunuldu. Komisyon, uluslararası hukuk suçları ve ekonomik suçlar işlediği belirlenen kişileri yargılamak üzere bir olağanüstü ceza mahkemesi kurulmasını önerdi. Charles Taylor ve farklı silahlı gruplardan yedi lider de dahil toplam 98 kişi en azılı

failler olarak belirlendi. Bunlardan otuzaltısının uluslararası hukuk çerçevesinde suç işlediği belirlendi ancak gerçeği anlattıkları ve pişmanlık ifade ettikleri için adli takibat yapılması önerilmedi. Başkan Johnson-Sirleaf silahlı grupların destekleyicileri listesinde yer aldı ve Gerçeklik ve Uzlaşma Komisyonu(TRC), Başkan'ın 30 yıl süreyle kamu görevlileri seçimlerine adaylığını koymaktan men edilmesini önerdi. Temmuz ayında, Başkan Johnson-Sirleaf, Gerçeklik ve Uzlaşma Komisyonu'nun (TRC) önerilerinin yerine getirilmesi için tüm paydaşlarla çalışmayı taahhüt etti ancak yıl sonunda henüz bir ilerleme kaydedilmemişti.

Bağımsız Ulusal İnsan Hakları Komisyonu

Önemli gecikmelerin ardından Bağımsız Ulusal İnsan Hakları Komisyonu'nun kurulmasına yönelik bir ilerleme kaydedildi. Ağustos ayında Başkan Johnson-Sirleaf Komisyon'un yedi üyesi ve başkanı için aday gösterdi. Senato yıl sonunda henüz adaylıkları onaylamamıştı.

Kadına yönelik şiddet

Kadın ve kız çocuklarına yönelik tecavüz ve diğer cinsel şiddet eylemleri yaygınlığını sürdürdü. Bildirilen tecavüz olaylarının çok büyük bir bölümü 16 yaşının altında kız çocuklarına karşı işlendi. Montserrado bölgesinde 2009 senesinin ilk 6 ayında bildirilen 807 tecavüz olayının 77'si beş yaş altı kız çocuklarına, 232'si beş ile oniki yaşları arasında kız çocuklarına ve 284'ü 13 ile 18 yaşları arasındaki kız çocukları ve genç kadınlara karşı işlendi. Ailelerin ve toplumun tecavüz mağdurlarını damgalaması ve dışlaması sebebiyle özellikle kadınlara yönelik tecavüz olaylarının toplam sayısını tahmin etmekteki zorluklar devam etti. Liberya'da cinsel ve cinsiyete dayalı şiddet olayları üzerine faaliyet gösteren uluslararası örgütlere göre, tecavüzlerin büyük bir bölümü mağdurun tanıdığı bir erkek -yakın akraba veya komşu- tarafından işlendi.

■ Bong bölgesinden 12 yaşında bir kız çocuğuna üvey babasının da aralarında bulunduğu dört erkek tarafından tecavüz edildiği iddia edildi. Kız çocuğu tecavüzün ardından evden atıldı, "deli" ve "şeytan çarpmış" olarak yaftalandı.

■ Şubat ayında, 14 yaşında bir kız çocuğunun birden çok kez tecavüze uğraması ile ilgili dava sekiz ay Margibi Eyaletindeki bölgesel mahkemeye gitmeyi bekledikten sonra; hakim, savunma, kız çocuğu ve

savcı arasında yapılan kapalı oturum, davanın düşürülmesiyle sonuçlandı. Kız çocuğunun davayı düşürmeye mecbur bırakıldığı iddia edildi. Olayın faili serbest bırakıldı.

Hükümet cinsel şiddet suçları ile ilgilenmesi için özel bir mahkeme kurdu. Mahkeme Kasım ayına kadar üçü mahkumiyet ile sonuçlanan toplam dört dava görmüştü.

Kadın sünneti ve Liberya'daki bazı olaylarda sanığın ölümüne neden olan ve failin suçluluğu veya masumiyetinin keyfi biçimde belirlendiği 'eziyet ile yargılama' uygulaması da dahil olmak üzere geleneksel zararlı uygulamalar devam etti.

Adalet sistemi

Polis, yargı ve cezaevi sektörlerinde ciddi zorluklar sürdü. Yargının davaları hızlı görme kapasitesinin olmayışı, ceza adaleti sistemindeki darboğaza katkıda bulundu. Yerel uzmanların tahminine göre kronik gecikmeler sebebiyle cezaevindeki tutukluların yüzde 92'sini tutuklu yargılananlar oluşturuyordu.

Ayrıca, cezaevlerinde devam eden donanım yetersizlikleri yüzünden yıl boyunca hükümlü firarları yaşandı. Nisan ayında, 50 mahkum Liberya'nın Güneydoğusu'ndaki bir maksimum güvenli cezaevinden firar etti. Monrovia'da yaklaşık 50 mahkumun Kasım ayındaki firar girişimi, Birleşmiş Milletler Liberya Misyonu (UNMIL) birlikleri tarafından durduruldu.

Uluslararası Af Örgütü ziyaretleri/ raporları

🚗 Uluslararası Af Örgütü heyeti Liberya'yı Mart ayında ziyaret etti.

📖 Liberya: Gerçek'ten Sonra – Liberyalıların adalete ihtiyacı var (AFR 34/001/2009)

📖 Liberya'dan Dersler – Çatışma sonrası Liberya'da kadınları yeniden kazandırmak (AFR 34/002/2009)

LİBYA

LİBYA ARAP HALK SOSYALİST CEMAHRİYESİ

Devlet başkanı:	Mu'ammer al-Gaddafi
Hükümet başkanı:	al-Baghdadi Ali al-Mahmoudi
Ölüm cezası:	sürdürülüyor
Nüfus:	6.4 milyon
Ortalama yaşam süresi beklentisi:	73.8 yıl
5 yaş altı ölüm oranı (e/k):	binde 20/19
Yetişkin okur yazarlık oranı:	yüzde 86.8

İfade, toplanma ve örgütlenme özgürlükleri sert bir biçimde kısıldı ve yetkililer muhalefete çok az hoşgörü gösterdi. Hükümetin insan hakları sicilini eleştirenler cezalandırıldı. Guantánamo Körfezi'ndeki eski tutuklular ABD yetkilerince Libya'ya yollandığında tutuklanmaya devam etti, biri tutukluymen intihar ederek öldü. Ülkede yasadışı olarak bulunduğu şüphelenilen yabancı ülke vatandaşları, mülteciler ve sığınmacılar dahil tutuklandı ve kötü muameleye uğradı. Abu Salim cezaevindeki mahkumların 1996 yılında öldürülmesi ile ilgili bir resmi soruşturma başladı ama hiçbir bilgi açığa çıkmadı ve gerçeklerin ortaya çıkması için kampanya yapan bazı kurbanların yakınları tutuklandı. 1970'lerde, 1980'lerde ve 1990'larda gerçekleşen yüzlerce zorla kaybetme ve diğer ciddi insan hakları ihlalleri vakaları bir sonuca ulaşmadan bekliyordu ve bu olaylara karşın İç Güvenlik Kurumu (IGK) yaptıklarına cezasızlık ortamında devam etti.

Arka plan

Şubat ayında Mu'ammer al-Gaddafi Afrika Birliği'nin Başkanı oldu ve Eylül ayında Libya'nın başkanlığını yürüttüğü BM Genel Kurulu'nda ilk kez konuştu. Gene Eylül ayında Libya Mu'ammer al-Gaddafi'nin iktidarının 40'inci yılını andı. AB ile Libya arasında bir iskelet anlaşması görüşmeleri sürdü.

20 Ağustos'ta 1988 tarihinde Birleşik Krallıkta İskoçya'da Pan Am'in 103 Nolu uçuş bombacısı olduğu için hüküm giyen Libyalı Abdelbaset Ali Mohmed al-Megrahi ölümceül bir kanser hastası olduğu onaylandıktan sonra İskoç yetkililer tarafından serbest bırakıldı ve Libya'ya döndü.

Ekim ayında yetkililer BM Keyfi Gözaltılar Çalışma Grubu'nu Libya'yı 2010 yılının Şubat ayında ziyaret etmesi için davet etti ama BM işkence Özel Raportörü'nü bekleyen bir talep olmasına rağmen davet etmedi.

Kasım ayında İsviçre Libya ile ilişkilerini Libya yetkililerinin iki İsviçreli iş adamı, Rachid Hamdani ve Max Goeldi'nin 18 Eylül'den 9 Kasım tarihine kadar tecrit gözaltına almasının ardından normalleşme girişimlerini durdurdu. Kasım ayında İsviçre elçiliğinde kalan İsviçreli işadamlarını göçmenlik suçlarından 16 ay hapis cezasına ve 2.000 LYD (yaklaşık 1.000 euro) para cezasına mahkum etti ayrıca izinsiz iş girişimlerinde bulunma suçlaması ile karşı karşıyaydılar.

Muhalefete baskı

Yetkililer en az iki inaç mahkumunu serbest bıraktı ama birini yeniden gözaltına aldı ve başkalarını tutuklamaya devam etti. İfade ve örgütlenme özgürlüğüne dayanan aktiviteler 1972'de çıkan Ceza Yasası'nın 71'inci Maddesi'ne göre suç olmaya devam etti.

■ Barışçı bir gösteri düzenlemeye çalışmaktan dolayı 2007 yılının Şubat ayından beri tutuklu bulunan Jamal el-Haji ve Faraj Saleh Hmeed 10 Mart tarihinde serbest bırakıldı. Jamal el-Haji tutukluluğu sırasındaki muamele hakkında şikayet ettikten sona yargıya hakaret etmek suçlamasıyla 9 Aralık tarihinde gözaltına alındı.

■ Politik düzenin ünlü eleştiricilerinden Fathi el-Jahmi inaç mahkumu olarak 2002 Mart ayından beri hemen hemen sürekli olarak tutuklandı. Bu süre içinde sadece ara sıra ve yetersiz sağlık hizmeti aldı. 5 Mayıs tarihinde Libya'dan Ürdün'e 5 Mayıs tarihinde acil tıbbi müdahale için uçuruldu. 21 Mayıs tarihinde öldü. Sağlığının bozulmasına ve ölümüne neden olan koşullar hakkında bir soruşturma açılmadı.

■ Abdelnasser al-Rabbasi 2003 yılının Ocak ayında tutuklandı ve Arab Times gazetesinde Mu'ammar al-Gaddafi'ye eleştirel bir e-posta yazdığı için "devrimin liderinin prestijine zarar vermekten" 15 yıl hapis cezasına mahkum edildi. Abu Salim Cezaevinde.

■ Avukat 'Adnan el-'Urfi, Mayıs ayında bir müvekkilinin karşılaştığı insan hakları ihlallerini anlattığı ve Libya'daki adli sistemi eleştirdiği İyi Günler Bingazi adlı radyo programında yaptığı çağrıdan sonra 9 Haziran tarihinde tutuklandı Bingazi'de bir Mahkeme Eylül ayında bütün suçlamalardan akladı. Savcılık temyize başvurdu, hürriyetleri kısıtlanmış olarak temyizın sonuçlarını bekliyordu.

Terörle mücadele ve güvenlik

Libya liderinin oğlu Saif al-Islam al-Gaddafi'nin

başında olduğu Uluslararası Kalkınma Fonu ve Vakfı (GDF) ile yaptığı sürekli görüşmeler sonucunda cezaevinde olan Libya İslamcı Savaş Grubu (LİSG) liderliğinin şiddeti kınadığı iddia edildi. Mart ayında GDF 136 üyenin son iki yılda serbest bırakıldığını ilan etti. Ekim ayında 45 yeni üye daha 43 başka "cihatçı" örgütlerin üyesi oldukları iddia edilenlerle birlikte serbest bırakıldı. GDF Ekim ayında serbest bırakılanların bir listesini yayınladı ve Genel Halk Komiteleri Sekreteri'ni topluma sosyal entegrasyonları için yardım etmeye çağırdı.

■ Haziran ayında BM Keyfi Gözaltılar Çalışma Grubu'na göre keyfi gözaltına alınan mağduru Muhammad Hassan Abou Sadra 20 yıldan daha fazla bir süre sonra serbest bırakıldı.

■ Guantánamo Körfezi'ndeki tutuklama merkezinden ABD yetkilileri tarafından 2007 yılının Eylül ayında ve 2006 yılının Aralık ayında serbest bırakılan Abu Sufian İbrahim Ahmed Hamuda ve Abdesalam Safrani Abu Salim Cezaevi'nde tutuklu kalmaya devam ettiler.

Libyalı yetkililer yasal durumları hakkında bilgi vermeyi reddettiler. Guantánamo Körfezi'nde tutulan üç diğer Libya vatandaşı Eylül ayında ABD yetkilileri tarafından serbest bırakılmak için akladı ama sene sonunda Libya'ya dönmemişlerdi.

■ Ibn Al Sheikh Al Libi olarak da bilinen Abdelaziz Al-Fakheri Abu Salim Cezaevi'nde 9 Mayıs tarihinde intihar etti. ABD yetkilileri tarafından terör şüphelisi olarak tutuklandı, 2005 yılının sonlarında veya 2006 yılının başlarında Libya'ya döndü ve döndüğü andan itibaren sürekli olarak tutuklu kaldı. Yetkililer bir soruşturma açtıklarını söylediler ve daha sonra intihar ettiğini söylediler ama hiçbir ayrıntı vermediler.

■ 2005 yılının Temmuz ayında Libya İslamcı Savaş Grubu'na (LİSG) bağlı olduğundan şüphelenilerek Birleşik Krallıktan dönmelerinden kısa süre sonra tutuklanan Mahmoud Mohamed Aboushima 2007 yılındaki serbest bırakılmasını isteyen bir alt mahkeme kararını onaylayan Yüksek Mahkeme kararına rağmen 2009 yılının sonunda hala Abu Salim cezaevindeydi.

Göçmenler, mülteciler ve sığınmacılar

Yetkililer bazılarının kötü muameleye uğradığı iddia edilen ve binlercesi sonuçta sınır dışı edilen kayıt dışı göçmen olduklarından şüphelenilenleri tutuklamaya devam etti. Yetkililer uluslararası yasaya göre mültecilere ve sığınmacılara sağlaması gereken korumayı sağlamadı. Mayıs ayında İtalyan yetkililer denizde yollarını kestiği kayıt dışı göçmenleri

tutuklandıkları Libya'ya yollamaya başladı. Birleşmiş Milletler mülteci örgütü UNHCR Eylül ayında İtalya'dan Libya'ya yollanan 890 kişiden 206'sının durumlarını incelediğini ve mülteci statüsü verdiğini söyledi. Kasım ayında UNHCR'in Libya'daki partneri olan örgüt dört tutuklama merkezinde sağlık klinikleri açacağını ilan etti.

■ 10 Ağustos tarihinde güvenlik güçleri iddiaya göre Bingazi yakınlarındaki Ganfouda Tutuklama Merkezi'nden kaçmaya çalışan 200 yabancı uyruklu kişiye ateş açarak ve bıçak ve sopa gibi silahlarla aşırı güç kullandı ve iddialara göre ölümlere ve ağır yaralanmalara neden oldu. Kaçanların çoğu tekrar yakalanarak Ganfouda'ya geri yollandılar. Bazı mahkumlar kaçma teşebbüsünden sonra güvenlik güçlerinin saldırısına uğradılar.

Cezasızlık

2009 yılı boyunca 1996 yılında Abu Salim Cezaevi'nde öldürüldüğü iddia edilen yüzlerce mahkumun yakınları Bingazi'de, Ajdebia'da ve başka şehirlerde gerçekleri öğrenmek, adalet ve tazminat istemek için barışçı gösteriler düzenledi. Yetkililer bazı aileleri mahkumların öldürüldüğü konusunda bilgilendirdi ama birçok aile yargıya başvurmama koşuluna bağlı olduğu için mali tazminat önerisini reddetti. Eylül ayında yetkililer olayın soruşturulmasına başkanlık etmesi için bir yargıç atadılar ama ne görev ve yetkileri ne de soruşturmanın ayrıntıları açıklanmadı. Ekim ayında yetkililer Abu Salim Cezaevi'ni yıkma kararını açıkladı. Mağdurların bazı yakınları kanıtların imha edilmesi endişesi ile buna karşı çıktı.

Güvenlik güçleri, özellikle de ISA cezasızlık ortamında çalışmaya devam etti ve muhalefetle veya terörizm ile bağlantılı gördüğü şüpheli bireyleri tecrit gözetimine alarak sorguladı ve avukat haklarını vermedi.

■ 26 Mart tarihinde Bingazi'deki Abu Salim Kurbanları Örgütlenme Komitesi'nin üç üyesi tutuklandı. Fouad Ben Oumran, Hassan El-Madani ve Fathi Tourbil kurbanların ailelerinin düzenlediği gösterilerin önündeydiler. Onlar ve iki başkası iki gün sonra, 28 Mart tarihinde resmi bir suçlama olmadan serbest bırakıldı.

28 Ekim tarihinde Adalet için Genel Halk Komitesi, "güvenlik kurumları" tarafından yargısız bir biçimde veya bir cezadan beraat ettikten veya cezayı tamamladıktan sonra, tutuklandıkları takdirde "ulusal uzlaşma" yapısı içinde çalışan Komiteye başvurmaya çağırıldı. Komitenin sekreteri iddialara göre

mağdurların cezaevinde geçirdikleri her ay için tazminat alacaklarını ve hukuki düzeltme için "kapının her zaman açık" olduğunu söyledi. Ancak yetkililer meydana gelen insan hakları ihlalleri için kamunun önünde özür dilemedikleri gibi ihlalleri yapanlar da adaletin önüne getirilmedi.

Kadınlara yönelik ayrımcılık

Kadınlar yasalar önünde ve pratikte ayrımcılıkla karşılaşmaya devam etti. Bazıları zina yapmaktan mahkum edildi , en az bir kadın kırbaçlanma cezası aldı.

■ 21 Ekim tarihinde Bingazi'de devletin işlettiği bir bakım merkezinden bir grup kadın merkezdeki görevlileri cinsel taciz yapma iddiası ile suçlayarak gösteri yaptı. Gösteriden sonra görevlilerin kadınlara iddialarını geri çekmeleri için baskı yaptığı iddia edildi. 26 Ekim tarihinde gösterinin haberini yapan gazeteci Mohamed Al-Sarit hakkında aynı kadınlardan bir kısmının yaptığı şikayete dayanılarak karalama iddiası ile dava açıldı. Kadınların cinsel tacize uğradıkları iddiası üzerine soruşturma açıldı ama olayın sorumlusu olduğundan şüphelenilen kimse yargılanmadı.

Ölüm cezası

Ölüm cezası barışçı bir biçimde ifade ve toplanma özgürlüğünü kullanmak dahil çok sayıda suç için uygulandı. En az dört kişinin (biri Nijeryalı, üçü Mısırlı) ölüm cezalarının infaz edildiği iddia edildi ama yetkililer infazlar hakkında bilgi vermedikleri için gerçek rakam daha fazla olabilir. Fateh Devrimi'nin 20'inci yılını anmak için Eylül ayında, 1 Eylül'den önce ölüm cezasına mahkum edilen bütün ceza davaları ömür boyu hapis cezasına çevrildi. Ölüm cezalarının infazını bekleyen sekiz kişi affedildi ve 11 kişinin cezaları çeşitli hapis cezalarına indirildi.

Uluslararası Af Örgütü ziyareti/raporu

■ Uluslararası Af Örgütü heyetlerine Mayıs ayında beş yıldır ilk defa Libya'yı ziyaret etme izni verildi.

■ Libya: Uluslararası Af Örgütü beş yıl sonra ilk olgu toplama ziyaretini tamamladı (MDE 19/003/2009)

LİTVANYA

LİTVANYA CUMHURİYETİ

Devlet başkanı:	Dalia Grybauskaitė (Temmuz ayında Valdas Adamkus'un yerine geçti)
Hükümet başkanı:	Andrius Kubilius
Ölüm cezası:	tüm suçlar için kaldırıldı
Nüfus:	3.3 milyon
Ortalama yaşam süresi beklentisi:	71.8 yıl
5 yaş altı ölüm oranı (e/k):	binde 14/9
Yetişkin okur yazarlık oranı:	yüzde 99.7

Bir parlamento soruşturması ABD önderliğindeki "teröre karşı savaş" sırasında Litvanya yetkililerinin Litvanya'da bir gizli Merkezi İstihbarat Servisi (CIA) cezaevi kurulmasına yardımcı oldukları sonucuna vardı. Yeni bir yasa okullarda aynı cinsle seksi ve başka ilişkileri teşvik eden materyalleri yasakladı. BM İşkenceye Karşı Komitesi hükümeti işkence suçunu yurtdışı yasalara eklememekten dolayı eleştirdi.

Terörle mücadele ve güvenlik

Yetkililer, Vilnius yakınlarında ki Antaviliai köyündeki bir tutukevinde sekiz kadar terör şüphelinin gizli bir biçimde CIA tarafından 2004 ve 2005 yıllarında tutulduğu ve sorgulandığı iddiaları ile Ağustos ve Kasım aylarında uluslararası inceleme altına alındı. Daha sonra parlamentonun Ulusal Güvenlik ve Savunma Komitesi'nin yaptığı bir soruşturma devlet görevlilerinin Litvanya toprakları üzerinde terör şüphelileri için gizli bir cezaevi inşa edilmesine yardımcı olduklarını Aralık ayında rapor etti. Ancak, Komite şüphelilerin gerçekten orada tutulduğunu ve sorgulandığını söylemedi. Bir CIA uçağının sınır kontrolleri yapılmadan indiğini ve güvenlik görevlilerinin ülke yasalarını çiğneyerek Başkan'ı veya Başbakan'ı haberdar etmedikleri sonucuna ulaştı. İnsan hakları grupları soruşturmanın gizli cezaevi ile bağlantılı olarak insan hakları ihlallerinin olup olmadığını belirlemek için devam etmesini istedi.

Lezbiyen, gey, biseksüel, travesti ve transseksüel bireylerin hakları

Haziran ayında parlamento başkanın vetosuna rağmen Kamu Bilgilendirmesinde Küçükleri Muzır Etkilerden Koruma Yasası çıkardı. 2010 yılının Mart ayında yürürlüğe girecek olan yasa "homoseksüel, biseksüel ve çeşitli ilişkileri tahrik eden" malzemeleri

ve çocuklar tarafından seyredilebilecek malzemeleri okullarda, kamuya ait yerlerde ve medyada yasakladı. Yasa homofobiyi kurumsallaştırdığı, ifade özgürlüğü hakkını ve ayrımcılığa karşı özgürlükleri ihlal ettiği için yaygın bir şekilde eleştirildi. AB, "AB'nin ortak değerlerini" ihlal eden üye ülkelere yaptırımlar getiren Avrupa Birliği Sözleşmesi'ni ihlal ettiği ileri sürdü. Sene sonunda ayrımcı önlemlerinin kaldırılması için yapılan öneri parlamentoda nihai olarak oylanmadı.

Cezaevi koşulları

BM İşkenceye Karşı Komitesi Ocak ayında, çocukların ve yetişkinlerin yargı öncesi uzun süreli tutuklulukları üzerine raporlar ve bunun kötü muamele riskini artırması hakkındaki endişelerini belirtti. Komite birçok aşırı kalabalık, hijyen eksikliği ve uygun olmayan yapılara sahip olan örneklerle tutukluluk koşullarının kötü olmaya devam ettiğini belirtti. İşkencenin BM İşkenceye Karşı Sözleşmesi'nde belirtildiği gibi yasalarda suç olarak kabul edilmesi çağrısını yaptı.

Uluslararası Af Örgütü raporları

- Uluslararası Af Örgütü Litvanya'da homofobik yasanın kabulünü kınadı (EUR 53/005/2009)
- Litvanya: CIA gizli cezaevi iddiaları üzerine olan soruşturma etkili ve yansız olmalı (EUR 53/007/2009)
- Litvanya: Parlamento homoseksüelliği suç yapmak istiyor – harekete geç! (EUR 53/008/2009)

LÜBNAN

LÜBNAN CUMHURİYETİ

Devlet başkanı:	Michel Suleiman
Hükümet başkanı:	Saad Hariri (Kasım ayında Fouad Siniora'nın yerine geçti)
Ölüm cezası:	süredürülüyor
Nüfus:	4.2 milyon
Ortalama yaşam süresi beklentisi:	71.9 yıl
5 yaş altı ölüm oranı (e/k):	binde 31/21
Yetişkin okur yazarlık oranı:	yüzde 89.6

Eski Başbakan Rafiq Hariri'nin 2005 yılında öldürülmesi ve ona bağlı diğer saldırılardan sorumlu olanların yargılanması için kurulan Özel Lübnan

Mahkemesi Mart ayında başladı ve olayla ilgili olarak keyfi olarak tutuklanan dört generalin serbest bırakılmasını istedi. Filistinli mültecilerin iş, sağlık, eğitim ve yeterli konut ihtiyaçlarını olumsuz etkileyen ayrımcılıkla yüz yüze olmaları devam etti. Diğer mülteciler tutuklanabilir ve sınır dışı edilebilirdi. 1975-1990 yılları arasındaki iç savaşta zorla kaybedilmelerin kurbanı olan binlerce kişinin çok azına ne olduğunu saptamak için çok küçük bir ilerleme vardı. Yaygın sömürü ve tacize uğramaya devam etmelerine rağmen göçmen ev hizmeti işçilerinin koşullarını düzeltmek için bazı gelişmeler oldu. En az 42 kişi ölüm cezasına mahkum edildi; infaz edilen ölüm cezası yoktu.

Arka plan

Haziran ayında yapılan seçimlerden sonra kası ayında bir ulusal birlik hükümeti kuruluncaya kadar politik gerginlik yüksekti. Suikasta uğrayan eski Başbakan Rafiq Hariri'nin oğlu Saad Hariri'nin başkanlığındaki yeni hükümet Saad Hariri'nin Mart 14 ittifakı ile Hizbullah ve diğer partileri kapsayan 8 Mart koalisyonu arasında beş ay süren görüşmelerin sonunda kuruldu. Çoğu Alevi ve Sünni Müslüman toplumlar arasında Tripoli'de ve Beyrut'ta Aisha Bakkar ve Ain al-Rummaneh'de çıkan yerel politik çatışmalarda çok sayıda insanın öldüğü ve yaralandığı haberleri geldi.

Lübnan ile Suriye arasındaki ilişkiler gelişmeye devam etti, her iki ülke de karşılıklı büyükelçilikler tayin etti.

İsrail ile sürekli gerginlik vardı. Ocak, Eylül ve Ekim aylarında güney Lübnan'dan İsrail'e birçok roket atıldı, İsrail güçleri ateş açarak cevap verdi ve İsrail hava kuvvetleri Lübnan hava sahasını ihlal etmeye devam etti.

Lübnan resmi Mayın Eylem Merkezi'ne göre önceki senelerde İsrail'in geride bıraktığı misket bombalarının parçalarından ve mayınlardan dolayı üç sivil öldü ve çocuklar dahil 15'i yaralandı. Mayıs ayında İsrail yetkilileri Lübnan'da ki BM Geçici Barış Gücü'ne 2006 yılındaki savaşta kendi güçlerinin nerelere misket bombaları bıraktığının bilgisini ve haritasını verdi.

■ Mart ayında 10 yaşındaki Mohammed Abd al-'Aal güney Lübnan'da Hilita'da evinin önünde oynarken bir misket bombasının patlaması ile sol bacağına ve sağ elini kaybetti.

Filistinli ve diğer mülteciler

Filistinli mültecilerin çoğu 12 resmi kampta çok kalabalık ve çok zaman çok pis koşullarda yaşıyordu. Yaklaşık 442.000 kayıtlı Filistinli mülteci aynı zamanda kendilerine mülk mirası, yaklaşık 20 işkolunda çalışma ve diğer başka temel haklardan mahrum eden ayrımcı yasalarla ve kurullarla da karşı karşıyaydılar.

Bunlara ek olarak en az 3.000 Filistinli mültecinin Filistin Kurulu Örgütü Ürdün'den 1971'de çıkarılmasından sonra Lübnan'a geldikleri için, doğum kaydı, evlilik ve ölüm kayıtları ve diğer önemli konularda gerekli olan Lübnan'da ikamet ettiklerini gösteren resmi bir kimlik kartları yoktu. 2008 yılında yetkililer yaklaşık 800 Filistinliye bir sene için geçerli olan resmi kimlik kartı vererek konumlarını yasalılaştırmak ve ülke içinde özgürce yolculuk yapabilmelerini sağlayan bir adım attı. Ancak 2009 yılında Genel Güvenlik Genel Müdürlüğü temel ihtiyaçlarına ulaşabilmekte ciddi engellerle karşı karşıya olan Filistinli mültecilere daha fazla kimlik kartı verilmesini önledi.

2007 yılında Tripoli yakınlarındaki Nahr al-Bared mülteci kampında Lübnan Ordusu ile bir silahlı grup olan Fatah al-Islam savaşçıları arasında 15 hafta süren savaşta kaçmak zorunda kalan yaklaşık 21.650 Filistinli mültecinin yıkımdan ve inşaatların gecikmesinden dolayı yeri yoktu. Resmi kampların çevresindeki bölgelerde yaşayan kamp sakinlerinden yaklaşık 4.450'si geri dönebildi.

Lübnan'da ayrıca BM mülteci kurumu UNHCR tarafından resmen mülteci olarak kabul edilmiş olsun olmasın Irak, Somali, Sudan ve diğer ülkelerden gelmiş ve sürekli olarak gözaltına alınma, tutuklanma ve sınır dışı edilme riski ile karşı karşıya olan mülteciler vardı. 2008 yılında Genel Güvenlik Genel Müdürlüğü gayri resmi olarak mültecilere kendilerini bir ikamet izni alarak, dolayısıyla konumlarını düzene sokmalarını sağlayarak, destekleyecek bir işveren bulmaları için bir kere uzatılabilen üç aylık bir süre tanımlıydı. Bu politika 2009 yılında sürdürüldü.

Kadınlara yönelik şiddet ve ayrımcılık

Kadın göçmen aile içi hizmet işçileri işyerlerinde istismar ve fiziksel, cinsel ve psikolojik tacize uğramaya devam ettiler.

Ocak ayında Çalışma Bakanı büyük çoğunluğu kadın olan göçmen aile içi hizmet işçilerine standart bir çalışma sözleşmesi hazırladı. Sözleşmede bir iş tarifi ve işverenin ve işçinin sorumlulukları ve

maksimum çalışma saatleri yer alıyordu. Ne var ki işverenlerin sorumluluklarını yerine getirip getirmediğini kontrol edecek bir gözlemlene süreci oluşturulmadı ve değişim göçmen aile içi hizmet işçilerine yeterli güvence vermiyor gibi görünüyordu.

Vatandaşlık yasası Lübnanlı kadınların vatandaşlık haklarını eşlerine veya çocuklarına vermesine izin vermiyordu.

■ Savcılık ve Adalet Bakanlığı'ndaki bir komisyon Haziran ayında üç yargıcın Samira Soueidan'a vatandaşlık haklarını üç çocuğuna geçirmesine ilişkin kararlarını yanlışlığını kanıtlamaya çalıştılar. Davanın sene sonuna kadar bir duruşması olmadı. Çocukların Mısırlı babası 15 yıl önce ölmüştü.

Lübnan için Özel Mahkeme

Lübnan için Özel Mahkeme Hollanda'da de Lahey kenti yakınında 1 Mart tarihinde açıldı. İlk işlem olarak Lübnanlı yetkililerden 2005 yılı Ağustos ayından beri Rafiq Hariri'nin suikastı olayına bağlı olarak bir iddianame olmaksızın tutuklu olan dört generalin davalarını geri yolladı. Lübnanlı yetkililer karara uyarak dört general, Jamil al-Sayyed, Mustapha Hamdan, Ali al-Hajj ve Raymond Azar'ı 29 Nisan tarihinde Özel Mahkeme'nin kararı ile haklarında bir suçlama olmadan serbest bıraktı. 2008 yılında BM Keyfi Tutuklamalar Çalışma Grubu generallerin tutuklanmasını keyfi ve adaletsiz bulmuştu.

Daha önce, Şubat ayında, Lübnanlı yetkililer iddiaya göre Rafiq Hariri suikastını ve diğer saldırıları soruşturan BM kurumuna yalan ifade vermekten şüpheli bulunan ve üç yıldır tutuklu olan üç başka tutukluyu, Ahmad 'Abd al-'Aal, Mahmoud 'Abd al-'Aal ve Ibrahim Jarjoura'yı kefaletle serbest bıraktı.

Keyfi tutuklamalar

■ Bir Ürdünlü diplomatı öldürmekten 15 yıl hapis cezasına mahkum edilen Filistinli bir mülteci, Yusef Cha'ban, mahkemesi sırasında büyük ölçekli adli hatalar yapıldığı için Başkan Michel Suleiman'ın çıkardığı özel af dan sonra 13 Temmuz tarihinde serbest bırakıldı. 2002 yılında bir Ürdün mahkemesi başkalarının cinayetten sorumlu bulmasına rağmen cezaevinde kalmaya devam etti. Yusef Cha'ban Lübnan'da kararlarına itiraz edilemeyen Adalet Konseyi tarafından mahkum edilmişti.

2006 yılında BM Keyfi Tutuklamalar Çalışma Grubu Yusef Cha'ban'ın keyfi olarak tutuklandığını açıkladı.

Zorla kaybedilmeler ve kaçırımlar

İç savaş sırasında gerçekleşen binlerce zorla kaybetme ve kaçırma olayı çözülmeden durdu. Ancak Ekim ayında yetkililere 2000 yılında Beyrut'ta bulunan iki toplu mezarla bağlantılı olarak kurulan Resmi Kaçırılan ve Kaybolanların Kaderini Soruşturma Komisyonu'nun bulgularını kendisine iletmesini istedi. Sene sonunda yetkililer sadece bir toplu mezar hakkında tıbbi rapor verdiler.

■ Kasım ayında, doğudaki bir şehir olan Aita al-Foukhar'da bulunan insan kalıntılarının yapılan DNA testi sonucunda aralarında bir Filistinli örgüt tarafından kaçırılan ve sonunda öldürülen İngiliz gazeteci Alec Collett'in de olduğu tespit edildi.

İşbirlikçilik iddiaları

Onlarca erkek ve kadın İsrail için casusluk yaptıkları şüphesi ile yetkililer tarafından gözaltına alındı veya Hizbullah tarafından yakalanıp sorgulandıktan sonra yetkililere teslim edildi. 2006 yılında tutuklanan en az iki başkası İsrail ile işbirliği iddiası ile yargılandı.

■ Ağustos ayında emekli bir İç istihbarat Gücü görevlisi, Mahmoud Rafeh Beyrut'ta askeri bir mahkemede yargılanmaya başlandı. Mahkeme öncesi tutukluluğu sırasında işkence gördüğünü ve Askeri İstihbarat görevlileri tarafından "itirafa" zorlandığını iddia etti. Sene sonunda mahkemesi devam ediyordu.

■ Middle East Havayolları çalışanı Joseph Sader, Şubat ayında İsrail'e bilgi verdiğinden şüphelenen devlet kurumu olmayan bir örgüt tarafından kaçırıldı ve tecrit gözaltında tutuluyordu.

Ölüm cezası

En az 40 erkek ve kadın sene sonunda ölüm cezası mahkumiyeti almıştı. Son ölüm cezası infazları 2004 yılında gerçekleşti.

Adalet Bakanı Ibrahim Najjar tarafından 2008 yılında önerilen ölüm cezasını kaldıran bir yasa taslağı bakanlar Kurulu tarafından 2009 yılının sonunda henüz kabul edilmedi. Bakan Ceza Yasası'nın mahkemelerin ölüm cezası vermesini mümkün kılan maddelerini değiştirmeyi önerdi.

Uluslararası Af Örgütü raporları

■ Lübnan için Özel Mahkeme: Seçici adalet? (MDE 18/001/2009)

■ Lübnan: Seçimler için bir insan hakları gündemi (MDE 18/003/2009)

MACARİSTAN

MACARİSTAN

Devlet başkanı:	László Sólyom
Hükümet başkanı:	Gordon Bajnai
(Nisan ayında Ferenc Gyurcsány'nin yerine geçti)	
Ölüm cezası:	tüm suçlar için kaldırıldı
Nüfus:	10 milyon
Ortalama yaşam süresi beklentisi:	73.3 yıl
5 yaş altı ölüm oranı (e/k):	binde 9/8
Yetişkin okur yazarlık oranı:	yüzde 98.9

Magyar Gárda (Macaristan Muhafızları) adlı radikal sağcı bir örgüt Roman nüfusun olduğu doğu Macaristan şehirlerinde bir dizi gösteri düzenledi. Romanlara karşı şiddet içeren saldırılar sürdü.

Arka plan

Senenin en önemli olayı Başbakan Ferenc Gyurcsány'nin istifasına ve hükümetinin yerine Gordon Bajnai'nin geçici hükümetinin geçmesine yol açan politik ve ekonomik kargaşalıktı. Jobbik diye bilinen Roman karşıtı ve giderek daha fazla anti semitik olan aşırı sağcı Daha iyi bir Macaristan Hareketi (Jobbik Magyarorszáért Mozgalom) Avrupa Parlamentosu seçimlerinde üç sandalye kazandı.

Macaristan Mayıs ayında İnsan Hakları Konseyi'ne bir üye seçti ve Haziran ayında üyeliğini amaçladı. Uluslararası mali kurumların 20 milyar euroluk acil borcu ve AB'nin hükümet üzerinde zorladığı koşullara göre kamu sektörü ücretlerinde, emekli ücretlerinde, sosyal yardımlarda ve diğer hükümet harcamalarında kesinti yapacaktı.

Mahkeme Magyar Gárda'nın bir dernek olarak haklarını aşarak Romanların m edeni haklarını sınırlamakta olduğuna karar verdi. Daha sonra, Temmuz ayında, Jobbik Magyar Gárda'nın yeniden kurulduğunu duyurdu ve Avrupa Birliği'ne yeni seçilmiş bir milletvekili Brüksel'de parlamentonun ilk oturumunda Magyar Gárda üniforması giydi. Temmuz ayında Budapeşte Temyiz Mahkemesi politik parti Jobbik'le ilişkili bir örgüt olan Magyar Gárda'yı yasakladı.

Terörle mücadele ve güvenlik

Eylül ayında Başbakan Macaristan'ın ABD'nin Guantánamo Körfezi'ndeki deniz üssünden 18 aylık bir entegrasyon programına katılacak olan bir

tutukluyu kabul edeceğini duyurdu. Guantánamo Körfezi'nde tutuklu bir Filistinli'de 1 Aralık tarihinde Macaristan'a nakledildi.

İrkçılık

Şubat ayında Avrupa İrkçılık ve Hoşgörüsüzlüğe karşı Komisyon'u kamu yaşamında ırkçılığın hızlı yükselişine karşı endişesini belirtti. Macaristan'daki Romanların iş bulma, eğitim ve barınma konularında karşılaştığı ayrımcılığı tekrarladı. Ekim ayında Avrupa Konseyi İnsan Hakları Komisyonu üyesi aşırılığın artışı konusunda endişesini dile getirdi ve bütün politik partilerin liderlerini 2010 seçim kampanyasında yabancı düşmanlığı yapan ve anti-Roma içerikli demeçler vermemeye çağırdı.

Romalara karşı şiddet içeren saldırılar sürdü. Ciddi suçları soruşturan bir polis kurumu olan Macaristan Ulusal Soruşturma Bürosu Roman toplumuna dönük seri saldırıları soruşturmak için özel bir görev gücünü 120 memura çıkardı.

■ Róbert Csorba ve beş yaşındaki oğlu Şubat ayında Tatárszentgyörgy köyünde öldürüldü. İlk tetkikten sonra yerel polis ölüleri elektrik hatasından kaynaklanan bir yangından sonra evlerinde bulduklarını duyurdu. Ne var ki, aynı gün daha sonra polis cesetlerde tüfek atışı ile oluşan yara izleri bulunduğunu kabul etti ve ancak 10 saat sonra bir cinayet soruşturması başlattı. Ağustos ayında Adalet Bakanı yerel polis görevlileri hakkında bir disiplin sürecinin başladığını belirtti. Kasım ayında Bağımsız Polis Şikayet Komisyonu, Tatárszentgyörgy'deki ölüm olayı ile ilgili polis soruşturmasını inceledi ve yerel polisin saldırının kurbanların temel haklarını etkin bir soruşturma yapmayarak ciddi bir biçimde ihlal ettiği sonucuna vardı.

■ 54 yaşındaki Jenő Kóka, bir Roma mahallesi olan Tiszalök'de Nisan ayında öldürüldü. Çalıştığı yerel kimya fabrikasında gece vardiyasına başlamak için evinden çıktığında vurulup öldürüldü. Polis Jenő Kóka'nın ölümü ile Roman toplumuna yönelik daha önceki saldırılar arasında benzerlikler olduğunu söyledi.

■ 45 yaşında bir Roman kadın olan Maria Balogh Ağustos ayında Kisléta köyünde vurularak öldürüldü ve 13 yaşındaki kızı ciddi bir biçimde yaralandı. Aynı ay daha sonra polis Balogh ve aralarında Robert Csorba ve oğlu ve Jenő Kóka'nın da olduğu en az beş başka öldürücü saldırının da sorumlusu olarak dört kişiyi şüpheli olarak gözaltına aldı. Dört şüpheli de saldırılara karıştıklarını reddettiler ve sene sonunda mahkemeye çıkmayı bekleyerek tutukluydular. Ağustos ayında

Ulusal Polis Şefi ellerinde 2008 yılının Kasım ayı ile 2009 yılının Ağustos ayları arasında Romanlara yapılan öldürücü saldırıları ilişkilendiren kanıtlar olduğunu ve ırkçılığın temel motif olduğunu söyledi. Bu arada Avrupa Roma Hakları Merkezi adlı STK dokuz Roma'nın bu süre içinde öldürülmesini belgeledi.

Eylül ayında yaklaşık 400 Roman kadın muhalefetteki Fidesz Partisi lideri ve Edeleny Belediye Başkanı Oszkar Molnar hakkında Roman kadınları karalayıcı yorumlar yaptığı iddiası ile yasal bir süreç başlattılar. STK'lar i diğer politik partiler ve medya tarafından da Ekim ayında bir yerel TV kanalında yaptığı anti-semitik yorumları nedeniyle yaygın bir biçimde eleştirildi

Ayrımcılık – Roma Zorla sterilizasyon

■ Şubat ayında, sekiz yıl süren ulusal ve uluslararası yasal sürecin sonunda Sosyal İlişkiler ve Çalışma Bakanlığı Devlet Sekreteri 2 Ocak tarihinde A.S.'nin onayı olmadan sterilize edilmiş olmasından dolayı mali tazminat verileceğini açıkladı.

Kadın ve kız çocuklarına yönelik şiddet

■ Zsanett E.'nin medyada oldukça çok duyurulmuş olan davası devam etti. Ocak ayında Budapeşte savcısı Zsanett E.'nin sahte bir biçimde beş polis memurunu tecavüzle suçlamasına ilişkin soruşturmaya başladı. Ancak Zsanett E.'nin 2008 yılında yaptığı suç duyurusu hala beklerken onun hakkında bir soruşturmanın açılmaması da gerekiyordu. Dolayısıyla savcının soruşturması bekletildi.

Lezbiyen, gey, biseksüel, travesti ve transseksüel bireyler

5 Eylül tarihinde Lezbiyen, gey, biseksüel, travesti ve transseksüel bireylerin onur yürüyüşü Budapeşte'de yetersiz polis koruması ile yapıldı ve yürüyüş sırasında hiçbir olay olmadı. Ancak yürüyüşten sonra bir kadın iki-üç anti*gey göstericinin saldırısına uğradı, başından ve kolundan yaralar aldı. Budapeşte Polis Müdürlüğü olay hakkında soruşturmaya başladı ve Şubat ayında ceza yasasında homofobik ve diğer nefret bağlantılı saldırılar için yeni suçlar eklenmesine rağmen olayı "bir sosyal gruba mensup birine karşı şiddet" olarak tanımladı. Macaristan Medeni Özgürlükler Birliği'nin çağrılarında sonra polis soruşturmanın ceza yasasının yeniş önlemlerine uygun olarak yapılacağını söyledi.

Uluslararası Af Örgütü ziyareti/raporu

🚗 Bir Uluslararası Af Örgütü heyeti Macaristan'ı Eylül ayında ziyaret etti.

📄 Roman kadın Macaristan'da vurularak öldürüldü (EUR 27/001/2009)

MADAGASKAR

MADAGASKAR CUMHURİYETİ

Devlet başkanı:	Camille Albert Vital (Ekim ayında Monja Roindofonun yerine geçen Eugene Mangalaza'nın yerine Aralık ayında geçti)
Hükümet başkanı:	Camille Albert Vital (Mat ayında Charles Rabemananjara'nın yerine geçen Monja Roindofonun yerine Ekim ayında geçen Eugène Mangalaza'nın yerine Aralık ayında geçen Cécile Manoroahanta'nın yerine Aralık ayında geçti)
Ölüm cezası:	uygulamada kaldırıldı
Nüfus:	19.6 milyon
Ortalama yaşam süresi beklentisi:	59.9 yıl
5 yaş altı ölüm oranı (e/k):	binde 105/95
Yetişkin okur yazarlık oranı:	yüzde 70.7

Politik bir kriz yaygın insan hakları ihlallerine başlattı. Güvenlik güçleri göstericilere karşı aşırı güç kullandı, onlarca insanı öldürdü, yüzlencesini yaraladı. Muhalefet üyeleri keyfi olarak göz altına alındı ve tutuklandı. Barışçı toplanma ve ifade özgürlüğü kaldırıldı. Adil bir mahkeme hakkına saygı duyulmadı. İnsan hakları ihlallerine cezasızlık arttı.

Arka plan

17 Mart tarihinde, Antananarivo'nun eski belediye başkanı Andry Nirina Rajoelina, Başkan Marc Ravalomanana'nın hükümeti ile aylarca süren gerginliklerden sonra kendisini Geçici Yüksek Otorite'nin (Haute Autorité de la Transition, HAT) başkanı ilan etti. Andry Rajoelina, Marc Ravalomanana'yı ülkenin zenginliğini kötü kullanmakla açıkça suçladı ve istifasını istedi. Aynı zamanda hükümete karşı yığınsal gösteriler düzenledi. Baskı altında Başkan Ravalomanana otoritesini bir askeri cuntaya devretti ve o da Andry Rajoelina'ya devretti. Malagasy Yüksek Anayasa Mahkemesi her iki yetki devrini yasal olarak kabul etti. Yeni başkan daha sonra Ulusal Meclisi ve Senato'yu geçici olarak kapattı ve sınırsız bir "istisnai durum" ilan

etti, bir çok anayasal hakkı kaldırdı. HAT uluslararası ve bölgesel yapılar tarafından tanınmadı ve Madagaskar Afrika Birliği'nden geçici olarak çıkarıldı.

Politik krize bir çözüm bulmak için bir Uluslararası Temas Grubu toplantısı yapıldı. Ağustos ayında Mozambik'te Maputo'da Andry Rajoelina ve eski başkanlar Didier Ratsiraka, Albert Zafy ve Marc Ravalomanana'nın da aralarında olduğu bütün politik eğilimlerin katılımı ile bir antlaşma imzalandı ama yürürlüğe girmedi. 6 Ekim tarihinde Eugene Mangalaza Başbakan olarak atandı. Kasım ayında Etiyopya'da Addis Ababa'da ek bir antlaşma daha imzalandı. Aralık ayında Başkan Rajoelina albay Camille Albert Vital'i başbakan olarak atadı. Mart ayında HAT Commission nationale mixte d'enquête'yi(CNME) "HAT'ı krizin öncesinde, sırasında ve sonrasında yapılan yasadışı eylemlere ilişkin yargısal ve güvenlik çalışmalarını mümkün hale getirecek bir etkin araç" olarak kurdu. CNME fiili olarak savcılık makamının ve normal adli sitemin yerine geçti. CNME'nin yerine daha sonra benzer bir görevlendirme ile Forces d'intervention spéciale (FIS) geçti. Her iki kurum birçokları tarafından HAT'ın politik muhaliflerini baskı altına almak için kurduğu politik yapılar olarak algılandı.

Aşırı güç kullanımı ve yasadışı öldürmeler

Güvenlik güçleri her iki hükümet döneminde de göstericilere karşı ölümlerle ve yaralanmalarla sonuçlanan aşırı güç kullandı. Bu olaylarla ilgili hiçbir bağımsız ve tarafsız soruşturma açılmadı.

■ Gazeteci-fotoğrafçı Ando Ratovonirina, Marc Ravalomanana'nın Başkanlık muhafızları tarafından 7 Şubat tarihinde Ambohisorohitra'da başkanlık sarayı Antananarivo'da yapılan bir gösteride öldürülen en az 31 kişiden birisiydi. Başkanlık Muhafızları silahsız kalabalık saraya yaklaştığında ateş açtı. Onlarca insan ise yaralandı.

■ Nisan ayında eski Başkan Ravalomanana'nın en az dört destekçisi Antananarivo'daki bir gösteride HAT güvenlik güçleri tarafından öldürüldü ve 70'i yaralandı.

Keyfi gözaltılar ve tutuklamalar

Başkan Ravalomanana'nın hükümetinin politik muhalifleri HAT iktidara gelinceye kadar keyfi olarak tutuklanıyorlardı, Mart ayından sonra eski Başkan Ravalomanana'nın taraftarları HAT güvenlik güçleri, özellikle de CNME ve FIS tarafından keyfi olarak gözaltına alınıyor, tutuklanıyorlardı. Gösterilerde tutuklanan bazı kişiler bir mahkemeye çıkmadan

aylarca tutuklu kalıyorlardı.

■ 20 Şubat tarihinde Antananarivo Üniversitesi'nde öğretim üyesi ve Andry Rajoelina'nın destekçisi olan Jean Théodore Rajivenson tutuklandı ve devlet güvenliğini tehlikeye sokmaktan, izinsiz bir gösteriye katılmaktan ve yangın çıkarmaktan suçlandı. Antananarivo mahkemesi tarafından beraat ettirildi ve 19 Mart tarihinde serbest bırakıldı.

■ 29 Nisan tarihinde Marc Ravalomanana tarafından Başbakan olarak adlandırılmış olan Manandafy Rakotonirina 10 Nisan tarihinde CNME tarafından Antananarivo'da Hotel Carlton'da en az altı başkasıyla birlikte tutuklandı. Hepsı yasadışı toplantı, kamu mallarına zarar vermek ve ateşli silah taşımakla suçlandılar. Manandafy Rakotonirina ayrıca başbakanlık rolü oynamakla suçlandı. 23 Eylül tarihinde ertelenen iki yıl hapis cezasına mahkum edildi, diğer altı kişi ertelenen altı ve 12 ay hapis cezasına mahkum edildiler. Hepsı serbest bırakıldı.

■ Senatör Naïke Eliane 12 Eylül tarihinde tutuklandı ve başka şeylerin yanı sıra izinsiz bir gösteriye katılmaktan suçlandı. 22 Eylül tarihinde serbest bırakıldı. Mahkemesi devam ediyordu.

İfade özgürlüğü – gazeteciler

Medya organları ve gazeteciler HAT'ın iktidara gelmesinden önce ve sonra görevliler tarafından hedef seçildi. Gazeteciler cep telefonları aracılığı ile tehditler aldı ve bazıları saklanmaya başladı. Ocak ayında Ravalomanana hükümeti Radyo Viva'yı kapattı, Tele Viva'yı daha önce de 13 Aralık 2008 tarihinde kapatmıştı. Her ikisinin de sahibi Andry Rajoelina idi. HAT her ikisi de eski Başkan Ravalomanana'nın olan özel televizyon istasyonları Tele Mada ve Radyo Mada'yı kapattı ardından diğer Ravalomanana destekçisi medya organlarını kapattı.

■ Radyo Mada'da gazeteci olan Evariste Anselme Ramanantsoavi HAT güvenlik güçleri tarafından 5 Mayıs tarihinde devlet güvenliğini tehlikeye sokmak ve yalan haber yaymaktan suçlanarak tutuklandı. 20 Mayıs tarihinde bir mahkeme kendisini 1 milyon ariary (yaklaşık 385 euro) para cezasına mahkum ettikten sonra serbest bırakıldı. Temyize başvurduktan sonra telefonla bilinmeyen kişilerden tehditler almaya başladı.

Adil olmayan yargılamalar

3 Haziran tarihinde Antananarivo ceza mahkemesi eski başkan Ravalomanana'yı ve Maliye Bakanı Haja Nirina Razafinjato'yu gıyaplarında 4 yıl hapis

cezasına ve görevini kötüye kullanma iddiasından 70 milyon ABD doları tazminata mahkum etti. Mahkeme açık yapılmadı ve savunma suçlamalara yanıt veremedi.

Uluslararası Af Örgütü ziyareti/raporları

✈️ Uluslararası Af Örgütü heyeti Madagaskar'ı Haziran ayında ziyaret etti.

📄 Madagaskar: Güvenlik güçleri tarafından öldürmeleri araştırın (AFR 35/001/2009)

📄 Madagaskar: Krizi çözerken insan hakları gözden kaçıyor, 6 Temmuz 2009

MAKEDONYA

ESKİ YUGOSLAV CUMHURİYETİ MAKEDONYA

Devlet başkanı:	Gjorge Ivanov
(Mayıs ayında Branko Crvenovski'n in yerine geçti)	
Hükümet başkanı:	Nikola Gruevski
Ölüm cezası:	tüm suçlar için kaldırıldı
Nüfus:	2 milyon
Ortalama yaşam süresi beklentisi:	74.1 yıl
5 yaş altı ölüm oranı (e/k):	binde 17/16
Yetişkin okur yazarlık oranı:	yüzde 97

2001 yılındaki iç çatışmalarda ortaya çıkan savaş suçlarının soruşturulmasında çok az ilerleme oldu. Polislin kötü muamelesi için cezasızlığı ve cezaevi koşullarını ele almak için önlemler alındı. Romanlar ayrımcılığa uğramaya devam etti.

Arka plan

Yunanistan ülkenin ismini tartışmaya devam etti. Ocak ayında Uluslararası Adalet Divanı'nda Makedonya'nın 2008 yılının Kasım ayında açtığı bir dava başladı; her iki ülkede diğerini Makedonya'nın geçici olarak Makedonya Eski Yugoslavya Cumhuriyeti ismini kullanmayı kabul ettiği 1995 geçici antlaşmasını ihlal etmekle suçluyordu. Yunanistan Makedonya'nın uluslararası örgütlere üyeliğini engellememeyi kabul etmişti ama 2008 yılında NATO üyeliğini engelledi.

Ekim ayında Avrupa Komisyonu (AK) katılım açılış müzakerelerini başlatma kararı aldı ama Aralık ayında AB Dış İşler Bakanları Yunanistan'ın isteği üzerine ertelediler.

STK'lar hükümetin Makedonya'nın iddialarını güçlendirmek için tarihi kimliğe dayandırma çabaları (kamu harcamalarıyla anıtlar yaptırmak gibi) ve Makedonya Ortodoks Kilisesi'nin laik devlet üzerinde giderek artan etkisi üzerine endişelerini belirtti. Nisan ayında Anayasa Mahkemesi dini eğitimi yürürlüğe sokan İlkokul Eğitimi Yasası'nın 26'ncı maddesini iptal etti.

Adalet sistemi – savaş suçları

Eski Yugoslavya Uluslararası Ceza Mahkemesi'nden Makedonya'ya dönen "Mavrovo" yol işçilerinin davası sanıklardan birinin Almanya'dan dönmelerini bekleyerek Mayıs ayında sona erdi. Makedonyalı işçiler 2001 yılının Ağustos ayında iddiaya göre Arnavutluk Ulusal Kurtuluş Ordusu tarafından kaçırıldı, serbest bırakılmadan önce kötü muameleyle uğradı, cinsel olarak taciz edildi ve ölümlü tehdit edildi.

Uluslararası Mahkeme tarafından geri yollanan üç diğer davada bir ilerleme olmadı.

2001 yılında üç Arnavut'un zorla kaybedilmeleri ve 13 etnik Makedonyalının ve bir Bulgar'ın kaçırılması konusunda cezasızlık sürdü.

İşkence ve diğer kötü muameleler

Makedonya İşkenceye Karşı Sözleşme Seçmeli Protokolü onayladı; Ombudsman'ın bürosu Protokol'ün başarılı olması için ulusal koruma mekanizması olarak atandı ve STK'larla işbirliği yapması için yetki verildi.

Hem polis hem de STK'lar işkence ve diğer kötü muamelelerde düşüş iddia ediyordu. Bu Üsküp dışında faaliyet gösteren özel "Alfi" polis biriminin dağıtılmasından, İç İşleri Bakanlığı İç Kontrol Bölümü ve Profesyonel Standartlar'ın (SICPS) soruşturmalarındaki gelişmelerden ve polis karakollarında gözaltı kayıtlarının tutulmasının başlamasından sonra gerçekleşti. Ancak hakimler ve savcılar kötü muamele iddialarına karşı soruşturmalar başlatmadı ve hatta tutuklular mahkemeye kötü muamele izleri ile geldiklerinde bile bunu yapmadılar.

2008 yılında Tetovo Polis Karakolu'nda Jovica Janevski'nin dövüldüğü iddiasının soruşturulmasından sonra Mart ayında SICPS olayı daha önce iddialar karşısında soruşturma açmayan Tetovo Savcılığı'na devretti.

Adalet Bakanlığı 2008 yılında Avrupa İşkenceyi Önleme Komite'sinin raporunda belirttiği cezaevi koşullarının "acınacık" hali için birçok cezaevinin

yenilenmesi, mahkumlar için yeni olanaklar ve cezaevi kadrolarını güçlendirmek ve eğitmek gibi önlemleri de er aldığı bir Stratejik Plan uygulamaya başladı.

Haziran ayında Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi 2000 yılının Ocak ayında polis nezarethanesinde iken iddiaya göre dövülerek öldürülen etnik Arnavut Sabri Asani'nin eşi Jasmina Sulja'nın başvurusunun ön değerlendirmesini yaptı. Jasmina Sulja'ya etkili bir çare bulunmadı, etkili bir soruşturma yapılmadı.

Terörle mücadele ve güvenlik

Savcı Ocak ayında Khaled el-Masri'nin 2003 yılında ABD yetkililerinin nezaretine devredilip iddiaya göre işkence ve diğer kötü muamelelere uğradığı Afganistan'a götürülmesinden önce yasadışı kaçıırılması, tutuklanması ve 23 gün boyunca kötü muamele uğramasında Makedonya'nın rolü nedeniyle aleyhine yaptığı başvuruya cevap vermedi. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Makedonya aleyhinde yaptığı başvuru için hazırlık duruşmasını başlattı.

İfade özgürlüğü

Mart ayında polis 150 öğrencinin Üsküp'ün merkezi meydanında hükümetin yapmayı önerdiği kiliseye protesto etmek için düzenlediği gösteriyi iddiaya göre Makedonya Ortodoks Kilisesi'nin örgütlediği daha büyük bir karşı gösterinin saldırısından korumadı. 9 gösterici ve yedi karşı gösterici için kamu düzeni ithamı yapıldı. Gösteriyi örgütleyen üç öğrenci kamu düzenini korumamaktan itham edildi. Nisan ayında bir parlamento komitesi bir soruşturma açılmasını istedi; SICPS polisin doğru davranmadığını tespit etti. Kasım ayında Üsküp'te BM Hoşgörü Günü gösterisi olaysız geçti.

Ayrımcılık

AB'ye girme sürecinde istenen ayrımcılığa karşı yasalar gerçekleşmedi. Taslak uluslararası AB standartlarını karşılamadı ve birçok STK taslağın hazırlanması sürecinde kendilerine danışılmadığı için şikayet etti.

Nisan ayında Anayasa Mahkemesi 2008 yılında çıkarılan Sağlık Sigortası Yasası'nda çocuk yardımlarının sadece yıllık doğum oranı binde 2.1'in altında olan şehirlerde yaşayan annelere verilmesi koşulunun anayasaya aykırı olduğuna karar verdi. Bu koşullar etnik Arnavut ve diğer azınlık toplumlarından olan annelere karşı bir ayrımcılık oluşturacaktı.

Roma

Romalara karşı ayrımcılığı ele alma konusundaki ilerleme durdu. BM mülteci örgütü UNHCR tarafından koordine edilen ve Roman STK'lar tarafından uygulanan bir kayıt programı kayıt dışı Romaların sayısını büyük ölçüde azalttı.

Roman çocukların eğitime ulaşması hükümetin aldığı parasız ders kitabı ve ulaşım ve orta okul bursu gibi önlemlerle gelişti. Çoğunluğu Roma olan Šuto Orizari belediyesinde bir orta okul inşaatı başladı. Ancak artan sayıda çocuk fiili olarak ayrılmış okullara devam etti.

AB Kasım ayında Makedonya'nın Romalar konusundaki ilerlemesi üzerine olumsuz rapor verdi. Romaları Kapsama Onylı için hazırlanan Gözden Geçirilmiş Ulusal Eylem Planı (NAP) Mayıs ayına kadar uygulanmadı.

Hükümet Roman Kadınların Durumu üzerine NAP'in uygulanması için fon ayırmadı. BM Kadın Kalkınma Fonu, UNIFEM Roman kadınların devlet hizmetlerindeki deneylerini araştırılmasını destekledi.

Çičino Selo'daki yaşam koşullarını protesto eden yaklaşık 140 Roma Eylül ayında gece tahliye edildi ve eğitim, sağlık veya iş olanaklarının olmadığı bir tatil köyüne yollandı. 20 başka aile Üsküp'ün Aerodrom belediyesi tarafında tahliye edilmekle tehdit edildi. Hükümet evsiz dokuz yaşına kadar küçük çocuklara sağlık hizmeti ve ev vermedi ve iddiaya göre damardan eroin verdi.

Mülteciler

Sığınma ve Geçici Koruma Yasası mülteci statüsünün reddedilmesine itirazları görüşmek için idari bir mahkeme kurdu. Kosova'daki ikincil korunma kazanmış 1.700 Roma ve Ashkalia'nin çok azı uluslararası korunma kazanmalarını belirleyecek prosedüre tam ve adil bir biçimde ulaşabildi.

UNHCR'a göre 350 kişi Kosova'ya geri dönmek için başvurdu. Geride kalanlar yerel entegrasyon hakkına sahip ama stratejinin hükümet tarafından onaylanması lazımdı.

Kadın hakları

Mayıs ayında Makedonya Eylül ayında yürürlüğe giren Avrupa Konseyi İnsan Ticaretine Karşı Sözleşmesi'ni onayladı. Ancak Sözleşmeyi etkin kılacak yasalar pratikte uygulanmaya başlamadı. 2006 yılında çıkan Kadınlar ve Erkekler arasında Eşitlik Yasası tam olarak uygulanmayı bekliyordu.

Uluslararası Af Örgütü ziyareti/raporu

■ Uluslararası Af Örgütü heyeti Ekim ayında Makedonya'yı ziyaret etti.

■ Uluslararası Af Örgütü'nin Makedonya için Endişeleri, Ocak-Haziran 2009: Makedonya (EUR 05/001/2009)

MALAVİ

MALAVİ CUMHURİYETİ

Devlet ve hükümet başkanı:

**Bingu wa Mutharika
uygulamada kaldırıldı**

Ölüm cezası:

Nüfus:

15.3 milyon

Ortalama yaşam süresi beklentisi:

52.4 yıl

5 yaş altı ölüm oranı (e/k):

binde 125/117

Yetişkin okur yazarlık oranı:

yüzde 71.8

Cezaevlerindeki aşırı kalabalık ve servislerin yetersizliği devam etti. İki eş cinsel erkek nişanlanmalarını açıkça ilan etmelerinden sonra polislin kötü muamelesine uğradı ve gözaltına alındı.

Arka plan

Başkan wa Mutharika'nın ve yönettiği Demokratik İlerici Parti polislin muhalefet parti toplantılarını taciz ettiği ve devlet medyasının tarafı yayın yaptığına dair iddialar arasında 19 Mayıs'ta başkanlık ve parlamento seçimlerini kazandı.

Cezaevi koşulları

Cezaevleri aşırı kalabalıktı, çoğu kapasitelerinin iki katından fazla mahkuma sahipti. Örneğin 900 mahkum için inşa edilmiş olan Zomba Cezaevi'nde (Güney bölgede) Aralık ayında 2.176 mahkum vardı; 700 mahkum için inşa edilmiş Blantyre kentindeki Chichiri Cezaevi'nde 1.800 mahkum vardı; 200 mahkum için inşa edilmiş Mzuzu Cezaevi'nde (Kuzey bölgesi) 412 mahkum vardı. Aşırı kalabalık tüberküloz ve uyuz gibi bulaşıcı hastalıkların yayılmasına neden oldu.

18 yaşını tamamlamış kadın mahkumlar büyüklerle birlikte tutuldu ve bu tür mahkumlar için hiçbir özel servis yoktu.

Muhalefet politikacılarının davaları

■ 2008 yılında bir darbe girişimine karışmaktan suçlanan eski Başkan Bakili Muluzi'nin davası sürdü. Vatana ihanet

ve yozlaşmadan suçlanıyordu. 7 Aralık tarihinde Yüksek Mahkeme aleyhindeki 60 suçlamadan 50'sini düşürdü. Dava yurtdışına tıbbi müdahale alması için yolculuk yapması amacıyla ertelendi. Başkan wa Mutharika'ya muhalefet eden birçok başka politikacı politik olarak yargılandıkları iddiası ile bu arada tutuklandı ve kefaletle serbest bırakıldı.

■ Eski Başkan Yardımcısı Dr Cassim Chilumpha 2006 yılı Nisan ayında vatana ihanet şüphesi ile tutuklandı. Kefaletle serbest bırakıldı.

Polis

2 Aralık tarihinde, insan hakları gruplarının ve muhalefet partilerinin polise aşırı yetkiler ve mahkeme kararı olmadan arama yapma yetkisi verdiği için protesto etmelerine rağmen Ulusal Meclis Polis Yasa Taslağı'nı onayladı. Polisin uzun bir yasadışı aramalar ve keyfi gözaltılar yapma ve aralarında muhalefet politikacılarının ve gazetecilerin de bulunduğu hükümeti eleştirenleri tutuklama sicili vardı. Başkan, Polis Yasa Taslağı'nı sene sonunda henüz yasa haline gelmesi için onaylamamıştı.

Ayrımcılık - geylere yönelik

■ Steven Monjeza ve Tiwonge Chimbalanga, Blantyre's'in Chirimba kentinde yaptıkları geleneksel nişan (chinkhoswe) merasiminden iki gün sonra, 28 Aralık tarihinde tutuklandılar. Ceza Yasası'nın 153 ve 1546 maddelerine göre "doğal olmayan suçlar" ve "erkekler arasında yakışsız ilişki" işe suçlandılar. Eğer suçlu bulunurlarsa ağır çalışma koşullarında 14 yıl hapis cezasına mahkum edileceklerdi. Her ikisi de zorla psikolojik değerlendirme altına alındı. Tiwonge Chimbalanga'ya erkeklerle cinsel ilişkiye girip girmediğini saptamak için hastanede zorla anal muayene yapıldı. Zorla yapılan anal muayene insanlık dışı ve aşağılayıcı bir muayenedir.

MALDİVLER

MALDİVLER CUMHURİYETİ

Devlet ve hükümet başkanı:	Mohamed Nasheed
Ölüm cezası:	uygulamada kaldırıldı
Nüfus:	300.000
Ortalama yaşam süresi beklentisi:	71.1 yıl
5 yaş altı ölüm oranları (e/k):	binde 31/26
Yetişkin okur yazarlık oranı:	yüzde 97

Ülkenin ilk çok partili seçimlerinde muhalefet parlamento koltuklarının çoğunluğunu kazandı. Parlamentosunun ceza yasasını değiştirmekteki başarısızlığı adaletin yerine getirilmesine engel oldu. Çoğu kadın en az 180 kişi kırbaçlanma tehlikesi ile karşı karşıyaydı. Yükselen deniz seviyesi ülkeyi tehdit etmeye devam etti.

Arka plan

Eski Başkan Maumoon Abdul Gayoom'un Dhivehi Rayyithunge'si (Maldivya Halkın Partisi) Mayıs ayındaki parlamento seçimlerinde koltukların çoğunu kazandı. Başkan Mohamed Nasheed ile muhalefetin egemen olduğu parlamento arasında ortaya çıkan kördüğüm hükümetin önerdiği reformları engelliyordu. Hükümet yükselen deniz suyu seviyeleri ve artan ısı karşısında küresel ısınmaya karşı acil önlemler alınması çağrısı yapmaya devam ediyordu. Uluslararası Af Örgütü ile Nisan ayında yaptığı toplantıda Başkan insan haklarına ve yasal kurallara bağlı olduğunu tekrarladı.

İşkence ve diğer kötü muameleler

Çoğu kadın en az 180 kişi kırbaçlanma tehlikesi ile karşı karşıyaydı. Mahkemeler son senelerde bu cezayı evlilik dışı cinsel ilişki nedeniyle veriyordu. En sonuncusu Temmuz ayında infaz edilen kırbaçlama cezasına karşı ulusal ve uluslararası çağırılara rağmen hükümet açıkça kamunun önünde bir moratoryumu kabul etmiyordu. Yıl sonuna kadar başka kırbaçlama olmadı.

■ 18 yaşında bir kadın evlilik dışında iki adamla seks yaptığı için 5 Temmuz'da 100 kırbaç darbesi yedi. Yerel gazeteciler kadının kırbaçlandıktan sonra bayıldığını ve tedavi için hastaneye kaldırıldığını rapor ettiler.

Cezalandırıldığı sırada hamile olan kadının cezası çocuğunu doğurana kadar ertelendi. Mahkeme kadının çocuğunun suç kanıtı olduğuna karar verdi. Olaya karışan adamlar beraat ettiler.

Adalet sistemi

Parlamento ülkede insan haklarını korumayı güçlendirecek en az üç yasa önerisini kabul etmedi. Bunlar iftirayı ceza değil sivil bir suç yapan yasa tasarısı, bir basın özgürlüğü yasa tasarısı ve ifade özgürlüğü yasa tasarısıydı.

Eski yıllarda olduğu gibi parlamento mevcut ceza yasası sisteminde ki ağır suçların birleştirilmiş tanımı gibi temel hataları ortadan kaldıracak bir ceza yasası taslağını yasalastırmadı.

Eski insan hakları ihlalleri yapanları yargıya getirmek için hiçbir adım atılmadı. Ancak parlamentodaki muhalefet üyeleri tarafında eski başkan hakkında soruşturma açılmasını engelleyen bir yasa çıkarılmak istendi ama Meclis Başkanı bu adımın anayasaya aykırı olduğunu ilan etti.

Barınma hakkı

Maldivlere yaptığı bir ziyaretten sonra BM yeterli barınma Özel Raportörü iklim değişimi ulusun hayatta kalmasını tehlikeye atıyor ama daha acil olarak toprak kıtlığından dolayı yeterli barınma hakkını tehlikeye atıyor" dedi. Ülkenin yükselen deniz seviyesi ve kıyıların erozyonu nedeniyle tehlikede olması sürüyordu.

Uluslararası Af Örgütü raporu

■ Maldivler: Yüzden çok insan kırbaçlanma tehlikesi ile karşı karşıya, 21 Temmuz 2009

MALEZYA

MALEZYA

Devlet başkanı:	Yang di-Pertuan Agong Tuanku Mizan Zainal Abidin
Hükümet başkanı:	Najib Tun Razak (Nisan ayında Abdullah Ahmad Badawi'nin yerine geçti)
Ölüm cezası:	süredürülüyor
Nüfus:	27.5 milyon
Ortalama yaşam süresi beklentisi:	74.1 yıl
5 yaş altı ölüm oranı (e/k):	bin 12/10
Yetişkin okur yazarlık oranı:	yüzde 91.9

İfade özgürlüğü sınırlı, bloggerlar kovuşturuluyor ve barışçı göstericiler sık sık tutuklanıyor. En az iki kişi gözetim altındayken öldü. Göçmen işçiler, mülteciler ve

sığınmacılar tutuklu kamplarında, gözaltılarla, tutuklamalarla ve kötü muamelelerle karşılaşılıyor. Malezya BM Evrensel Periyodik Özetleme'de barışçı toplanma hakkını garanti etmek için yapılan önermeleri ve BM Mülteci Sözleşmesi'ni ve BM Göçmen İşçiler Sözleşmesi'ni onaylamayı reddetti.

Arka plan

Najib Tun Razak Nisan ayında Başbakan oldu. Politik gerginlik başkent Kuala Lumpur 'un kuzeyindeki Perak Eyaleti'nde arttı. Eyalet daha önce muhalefetteki Halk Birliği (HB) tarafından kontrol ediliyordu. Partiden üç ayrılmanın akasından Başbakan ile bir görüşmeden sonra Sultan Perak Şubat ayında HB'nin görevi bırakmasını istedi ve Başbakan

Şubat ayında istifa etti. Mayıs ayında bir devlet konseyi toplantısında Ulusal Cephe temsilcisi Zambry Abdul Kadir'in yeni Başbakan olarak atanması beklenirken muhalefetin sözcüsü V. Sivakumar polis memurları tarafından zorla toplantıdan çıkarıldı. Meclis toplantısından önce ve sonra onlarca kısa süreli gözaltılar yapıldı.

İfade özgürlüğü

İfade özgürlüğü, yetkililerin 1998 yılında çıkan Haberleşme ve Mültimedya Yasası (CMA1998) dahil çeşitli yasaları eleştirel fikirleri ezme için kullanmasıyla ciddi bir biçimde daraltıldı.

■ Bağımsız haber portalı Malaysiakini Müslümanların bir Hindu mabedinin kendi mahallelerine yeniden yapılmasını protesto ettikleri gösteriyi haber yaptı ve iki videoyu gösterdi. Hükümetin internet düzenleme kurumu, Malaysiakini'den CMA 1998'i kullanmakla tehdit ederek videoları kaldırmasını istedi. Haklarındaki dava bekliyordu.

■ Mart ayında ülke çapında blogcuların üstüne gidilmesinden sonra sekiz blogcu Perak'daki politik krizden sonra Perak Sultanı'nı eleştirdikleri için CMA 1998'e göre hapis ve para cezası ile yüzyüzeydi. Bir muhalif parlamenter, Karpal Singh Sultan anayasayı ihlal ettiği iddiası ile Sultanı dava etmekle tehdit ettiği için İsyana Teşvik Yasası ile suçlandı. Bir blogcu suçlu olduğunu kabul etti, geri kalan davalar bekliyordu. Blogcuların hepsi kefaletle serbest bırakıldı. Dini bir lider olan Mohamad Asri Zainul Abidin Kasim ayında hükümetin izni olmadan dini bir konuşma yaptığı için Selangor İslami Yönetim Kararnamesine göre suçlandı. Kefaletle serbest bırakıldı, davası bekliyordu. Suçlu

bulunursa iki yıl hapis cezası ve/veya 3.000 Malezya Ringgit'ine (873 ABD doları) kadar para cezası alabilirdi.

■ Ekim ayında bir kadın hakları örgütü olan İslami Kız Kardeşler hakkında sopayla dövmeyi İslam'a aykırı buldukları için haklarında çeşitli polis raporları verildi. Liderlerinden en az ikisi İsyana Teşvik Yasası'na göre polis tarafından sorgulandı.

Keyfi gözaltılar ve tutuklamalar

Yetkililer muhalefeti bastırmak amacıyla yüzlerce barışçı göstericiyi gözaltına aldı ve 24 saat tuttu. İç Güvenlik Yasası'na (ISA) göre tutuklanan Hindu Hakları Eylem Gücü (HINDRAF) liderleri olan beş inanç mahkumu serbest bırakıldı. 10 başka ISA mahkumu daha serbest bırakıldı. Dokuz kişinin ISA'ya göre hala tutuklu olduğu iddia edildi.

■ Wong Chin Huat, Perak krizi nedeniyle hükümet aleyhinde bir gösteri çağrısı yaptığı için İsyana Teşvik Yasası'na dayanılarak tutuklandı. Aynı ay Pan Malezya İslami Partisi'nin (PAS) başkan yardımcısı olan Mohamad Sabu ve en az 14 başkası Perak krizi nedeniyle yapılan bir gösteriye katılmak ya da bir gösteri planlamaktan tutuklandı. 14 kişiyi temsil eden 5 avukatta tutuklandı. Bir gece tutulduktan sonra hepsi serbest bırakıldı.

■ Ağustos ayında ISA'ya karşı yapılan bir gösterinin ardından 600 kişi kısa süre tutuklandı. Aralarında PA Başkan yardımcısı Sivarasa Rasiah'ın da olduğu 63'ü geceyi tutuklu geçirdi.

■ Eylül ayında aralarında daha önceden ISA tutuklusunu olan P. Uthayakumar'ın da olduğu HINDRAF'ın 16 üyesi Kuala Lumpur 'da mumlarla gösteri yaparken kısa süre için gözaltına alındı.

Gözaltında ölümler

Ocak ayında polis nezaretinde ölen Kugan Ananthan'ın vücudunda çok sayıda işkence izi bulundu. Ekim ayında bir polis memuru vücut bütünlüğüne ağır zarar vermekten suçlandı.

■ Temmuz ayında bir politik liderin politik sekreteri olan Teoh Beng Hock Malezya Yolsuzluğa Karşı Komisyon'un Selangor'daki merkezinde üst kattan düşerek öldü. Önceki gece polis muhalif bir eyalet hükümetinin eyalet fonları üzerindeki yolsuzluğunu soruşturmasında tanık olarak sorgulamak üzere almıştı. Ölümü hakkında bir soruşturma sürüyordu.

Kadın ve kız çocuklarına yönelik şiddet

Bir kereste fabrikasının işçilerinin Srawak Eyaleti'nde Baram köyünde Penan kadınlarına ve kız çocuklarına tecavüz dahil cinsel tacizde buldukları iddiası hükümetin olayı incelemek için kurduğu komitenin raporunun temelini oluşturdu. Rapor, kadınlara ve kız çocuklarına, bazıları 10 yaşında, kereste şirketinin işçileri tarafında tecavüz edildiğini onayladı. Ancak eyalet yetkilileri şirket çalışanlarının tecavüz olaylarına karıştığını reddetti ve polis soruşturmayı durdurdu.

Zalimane, insanlık dışı ve onur kırıcı cezalar

İnsanlar çeşitli suçlardan dolayı sopyayla dövüldü.

■ Haziran ayında Hükümet 2002 yılından beri 47.914 kişiyi göçmenlik suçlarından dolayı sopyayla dövülmeye mahkum ettiğini, 2008 yılında 34.923 kişinin sopyayla dövüldüğünü açıkladı.

■ Temmuz ayında Paheng'deki Şeriat Yüksek Mahkemesi Kartika Dewi'yi alkol bulunduraktan 6 kere sopa vurulmasına mahkum etti. Eylül ayında Nazarudin Kamaruddin'i içki içtiği için 6 kere sopa vurulmasına ve bir yıl hapis cezasına mahkum etti. Mohamad Shahrin ve Nadiyah Hussin evlilik öncesi seks yapmaya çalıştıkları için Selangor eyaleti İslami Mahkemesi tarafından altı kere sopa vurulmasına mahkum edildiler. Bunların hepsi Müslüman'dı.

Mülteciler ve sığınmacılar

Göçmenler, mülteciler ve sığınmacılar sık sık tutuklanıp uzun sürelerle gözaltında tutuluyordu. Hükümet göçmenler, sığınmacılar ve mülteciler arasında bir ayırım yapmıyordu. UNHCR Mayıs ayında kendisini ilgilendiren 49.000 kişiyi kaydetti. Yaklaşık 45.000 sığınmacı kayıt dışı kaldı. Gözaltı merkezlerindeki koşullar uluslararası standartların altındaydı. Yetersiz gıda, az beslenme, kötü sağlık koşulları ve fiziki taciz sürdü.

■ Mayıs ayında Myanmar'lı iki tutuklu hayvan idrarının karıştığı suyun içindeki bakterilerin neden olduğu bir hastalık olan leptospirosisten, Juru Göçmen Nezarethanesi'nde öldü. Ağustos ayında KLIA Göçmen Nezarethanesi'nde ki bir tutuklu H1N1 grip virüsü kaplığı için öldü. Her iki olayda da diğer tutuklular hastaneye kaldırıldı.

Ölüm cezası

En az 68 kişi Yüksek Mahkemeler tarafından ölüm cezasına mahkum edildi. Ölüm cezası infazları

bilinmiyordu. Malezya BM UPR'nin ölüm cezalarına moratoryum ilan edilmesi veya kaldırılması önerilerini desteklemedi. Ayrıca gerçekleşen infazların sayısını yayınlamadı.

Uluslararası Af Örgütü ziyaretleri/raporu

■ Uluslararası Af Örgütü heyetleri Malezya'yı Temmuz ve Ağustos aylarında ziyaret etti.

■ Malezya: Sopyayla dövmeyi bütün suçlar için bir ceza yöntemi olmaktan çıkarın (ASA 28/006/2009)

MALİ

MALİ CUMHURİYETİ

Devlet başkanı:

Amadou Toumani Touré

Hükümet başkanı:

Modibo Sidibé

Ölüm cezası:

tüm suçlar için kaldırıldı

Nüfus:

13 milyon

Ortalama yaşam süresi beklentisi:

48.1 yıl

5 yaş altı ölüm oranı (e/k):

binde 193/188

Yetişkin okur yazarlık oranı:

yüzde 26.2

Kadınları ve erkekleri eşit hale getiren bir yasa önerisi tartışmaları ve protestoları başlattı. En az on kişi ölüm cezasına mahkum edildi, hiçbir ölüm cezası infazı olmadı.

Arka plan

Hükümet ve Nijer ve Mali'li silahlı gruplar Ekim ayında yeni bir barış antlaşması yaptılar. Mali yetkilileri Kidal bölgesine yatırım yapacağını vaat etti, Tuareg silahlı grupları da hükümetin İslami Magrep'te El Kaide'ye (IMEK) karşı savaşını desteklemeyi kabul ettiler. Ocak ayında bir Tuareg silahlı grubu 2008 yılından beri elinde tuttuğu üç Malili askeri serbest bıraktı. Ordu Haziran ayında silahlı bir Tuareg örgütünün üyelerini serbest bıraktı.

Ocak ayında kuzey Mali'de dört Avrupalı turist IMEK tarafından kaçırıldı. İki Nisan, biri Temmuz ayında serbest bırakıldı. Birleşik Krallık yetkilileri Abu Qatada'yı serbest bırakmayı reddettiği için (bakınız Birleşik Krallık) Birleşik Krallık vatandaşı Edwin Dyer'in infaz edildiği iddia edildi. 2008 yılının Aralık ayında Nijer'de IMEK tarafından yakalanan Kanadalı BM temsilcisi Robert Fowler ve yardımcısı Louis Guay Nisan ayında Mali'de serbest bırakıldı. IMEK Kasım

ayında kaçırılan Fransız vatandaşı Pierre Camatte'yi elinde tuttuğunu söyledi. Moritanya'da kaçırılan başka (bakınız Moritanya) Avrupalı rehinelere Mali'de tutulduğu iddia edildi.

Kadın hakları

Kadınlara eşit haklar veren Bireyler ve Aile Yasa Taslağı yaygın bir tartışma başlattı. Yasa Taslağı evlenme yaşını 18 yapıyor ve evlilik ve boşanma için her iki tarafın da rızasını şart koşuyor, ve hem babaya hem de anneye ebeveyn hakkı veriyordu. Aynı zamanda kadın ve erkeğe eşit miras hakkı veriyordu.

Parlamentonun yasayı kabul etmesinden sonra Ağustos ayında dini gruplar tarafından yönlendirilen on binlerce insan ülkenin her tarafında yasanın kabulüne karşı gösteriler yaptı. Kadın örgütlerinin karışık reaksiyonları oldu, çoğu daha fazla tartışma talep etti. Başkan Touré Yasayı ikinci defa görüşülmek üzere yeniden Parlamento'ya gönderdi.

Ölüm cezası

En az 10 kişi ölüm cezasına mahkum edildi.

■ Mart ayında Bamako Assize mahkemesi Mekan Diarra'yı 12 Mart tarihinde altı yaşındaki bir çocuğu öldürmekten ölüm cezasına mahkum etti. Avukatı müvekkilinin zihinsel özürü olduğunu iddia etti.

Göçmenlerin, sığınmacıların ve mültecilerin hakları

Denizde kurtarma

Yetkililer denizde kurtarılan göçmenlerin ve sığınmacıların yaşamlarını korumak için yeterli önlem almadı. Malta ve İtalyan hükümetleri acil yardım çağrılarına yanıt vermeyi geciktirerek hangi ülkenin arama ve kurtarma operasyonlarından sorumlu olduğu konusunda anlaşamadılar.

■ 16 Nisan tarihinde, bir Türk nakliye gemisi, Pınar, tekneleri batma tehlikesi ile karşı karşıya olan tahminen 140 kişiyi Sicilya'nın güneyinde kurtardı. Geminin Malta ya da İtalya limanlarına girmesi engellendi çünkü her iki ülke de kurtarılanların sorumluluğunu üstlenmek istemedi. Kurtarılanlar dört gün boyunca yetersiz yiyecek ve suyla geminin güvertesinde yatmak zorunda bırakıldı. Sonunda 20 Nisan tarihinde İtalya'nın Porto Empedocle köyüne çıkmalarına müsaade edildi.

■ 30 Nisan tarihinde bir Malta sahil güvenlik teknisinin 66 göçmeni ve muhtemel sığınmacıyı İtalyan adası Lampedusa'ya bırakmasına İtalyan yetkililer tarafından engel olundu. Bu kişiler bir Tunus balıkçılık teknesi tarafından kurtarıldı ve uluslararası sözleşmelere göre Malta arama ve kurtarma bölgesindeyken bir Malta gemisine nakledildi. Buna rağmen Malta otoriteleri önce, göçmenlere ve sığınmacılara yardım etmeyi ve Malta topraklarına çıkarmayı reddetti. Sonunda göçmenler ve sığınmacılar Malta'ya kabul edildi.

Gözaltı

Ocak ayında BM Keyfi Tutuklamalar Çalışma Grubu göçmenlerin ve sığınmacıların tutuklanmalarının yasal zemini üzerine endişelerini ifade etti. Çalışma Grubu sığınmacılar dahil bütün kayıt dışı göçmenler için tutuklamanın otomatik ve zorunlu olduğunu; yasa tarafından maksimum sürenin belirlenmediğini ve tutuklu kalma süresinin bireysel vakaların ayrı ayrı değerlendirmesiyle oluşmadığını belirtti.

Pratikte hükümet başvurularının sonucunu bekleyen sığınmacılar için maksimum bir yıllık bir tutukluluk süresi uyguluyordu. 18 aylık tutuklama süresi sonrasında ülkelerine zorla gönderilmemiş talepleri reddedilmiş sığınmacılar ve bütün kayıt dışı göçmenler genellikle serbest bırakılıyordu.

İltica başvurusuna ve tutuklamaya ilişkin itiraz sadece adli sistemin bir parçası olmayan Göçmen İtiraz Kurumu'na yapılabiliyordu. Bu tutukluluk hakkında otomatik bir yeniden gözden geçirme hakkı

MALTA

MALTA CUMHURİYETİ

Devlet başkanı:	George Abela (Nisan ayında Edward Fenech-Adami'nin yerine geçti)
Hükümet başkanı:	Lawrence Gonzi
Ölüm cezası:	bütün suçlar için kaldırıldı
Nüfus:	0.4 milyon
Ortalama yaşam süresi beklentisi:	79.6 yıl
5 yaş altı ölüm oranı (e/k):	binde 7/7
Yetişkin okur yazarlık oranı:	yüzde 92.4

Göçmenlerin ve sığınmacıların yaşamları deniz kurtarma operasyonlarının gecikmesi nedeni ile tehlikeye sokuldu. Düzenli olarak ülkeye geldiklerinde uluslararası standartlara aykırı olarak gözaltına alındılar. Kötü gözaltı koşulları yetkililerin bazı hizmetleri geliştirme çabalarına rağmen sürdü.

veren Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 52'inci Maddesi'ne aykırıydı.

Kötü tutukluluk koşulları sürdü. Hal Far köyündeki Merkez'de 500'den çok insan çadırlarda yaşıyordu. Yetkililer Ta'Kandja köyünde yeni bir tutuklama merkezi açtılar ve Lyster Merkezi'ni yenilediler.

MEKSİKA

MEKSİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ

Devlet ve hükümet başkanı:

Ölüm cezası:

Nüfus:

Ortalama yaşam süresi beklentisi:

5 yaş altı ölüm oranı: (e/k):

Yetişkin okur yazarlık oranı:

Felipe Calderón Hinojosa

tüm suçlar için kaldırıldı

109.6 milyon

76 yıl

binde 22/18

yüzde 92.8

Ordu mensuplarının yasaları uygulamak için yaptığı çalışmalarda ciddi insan hakları ihlalleri yaptığına dair raporlar çoğaldı. Federal, eyalet ve belediye polis güçleri de birçok eyalette ciddi insan hakları ihlalleri gerçekleştirmeye devam etti. Kadınlar adalete çok az ulaşım olanağı ile yüksek düzeyde cinsiyet temelli şiddetle karşılaştı. Binlerce düzensiz göçmen suç çeteleri tarafından kaçırıldı, bazıları öldürüldü. Kadın göçmenlere sık sık tecavüz edildi. Birçok gazeteci ve insan hakları savunucusu öldürüldü, taciz edildi ya da uydurulmuş ceza davaları ile yüzyüze geldi. Ekonomik gelişme için topraklarına bakılan taciz, zorla tahliye tehlikesi altındaydı ya da yeterli bilgi ve danışma haklarından mahrumdu. Amerika Ülkeleri İnsan Hakları Mahkemesi Meksika'daki kapsamlı insan hakları ihlalleri üzerine dönüm noktası olabilecek kararlar aldı.

Arka plan

Kongre için yapılan yarı dönem seçimlerinden sonra Kurumsal Devrimci Parti Temsilciler Meclisi'nde en büyük parti oldu. Kasım ayında Senato tarafından Ulusal İnsan Hakları Komisyonu'na (Comisión Nacional de los Derechos Humanos, CNDH) yeni bir başkan seçildi. Meksika BM İnsan hakları Konseyi'nin 91 önerisinden 83'ünü gerçekleştirmeyi kabul etti.

Kamu güvenliğini korumak ve örgütlü uyuşturucu kartelleri ile mücadele etmek üzere 50.000 asker görevlendirildi. Medya haberlerine göre örgütlü suçlarla

bağlantılı olarak 6.500'den çok insan öldürüldü. Güvenlik güçleri de sık sık saldırılarını hedefliydi.

ABD Kongresi 3 yıllık bölgesel güvenlik antlaşması olan Merida İnisiyatifi için 486 milyon ABD doları daha verilmesi için yetki verdi. İnisiyatifi'nin verdiği fonun yüzde 15'i insan hakları koşullarına bağlıydı. Ancak insan hakları koşullarında bir ilerleme olmamasına rağmen Meksika için fon verilemeye devam edildi.

Polis ve güvenlik güçleri

Ordunun ihlalleri ve askeri adalet sistemi

Yargısız infazları ve diğer yasadışı ölümleri, zorla kaybetmeleri, işkence ve diğer kötü muameleleri ve keyfi gözaltıları da kapsayan ordu mensuplarının gerçekleştirdiği insan hakları ihlalleri iddialarında artış vardı. CNDH Savunma Bakanlığı'na sene içinde onaylanmış olaylarla ilgili 30 öneride bulundu, 2008 yılında bu sayı 14 idi. Şikayet etmek isteyen bazı mağdurla ve akrabaları tehditler aldı. Askeri personelin karıştığı insan hakları ihlalleri askeri adalet sistemi tarafından soruşturulmaya devam etti. Hükümet yetkilileri ihlallerin ve cezasızlığın boyutlarını kabul etmemeye devam etti.

■ Ağustos ayında Ulusal Yüksek Mahkeme, 2008 yılının Mart ayında Sinaloa eyaletinde Santiago de los Caballeros'da ordu tarafından vurularak öldürülen dört silahsız sivilin akrabalarının olayı ele almış olan askeri adli sisteme itiraz etme haklarının olmadığına karar verdi.

■ Mart ayında, Tamaulipas eyaletinde, Nuevo Laredo'da Miguel Alejandro Gama Habif, Israel Ayala Martínez ve Aarón Rojas de la Fuente ordu mensupları tarafından zorla kaybedildi. Nisan ayında yanmış vücutları bulundu. Akrabalarına yanmış vücutları ya da otopsi raporlarını görme izni verilmedi. Mayıs ayında Savunma Bakanı 12 askeri personelin gözaltına alındığını ilan etti ama haklarındaki ithamlar ya da mahkemeleri hakkında hiçbir resmi bilgi yoktu.

■ Mart ayında belediye polis memurları ordu tarafından Baja California eyaletinde Tijuana'daki hazırlık soruşturması tutukluluğu sırasında askeri üsde gözaltına alındı ve işkence edildi. Polisler daha sonra örgütlü suçla ilişkilendirildi ve Tepic'deki bir sivil cezaevine nakledildiler.

Polis gücü

Ocak ayında Ulusal Kamu Güvenlik Yasası yürürlüğe girdi. Yasa polisin profesyonelleşmesinin ve koordinasyonunun artmasını ve bazı insan hakları

önlemlerini gerektiriyordu. Haziran ayında Federal Polis yasası suç şikayetlerini almak ve yeterli bir adli kontrol olmadan elektronik gözlem ve gizli operasyonlar yapma yetkisi ile soruşturmalar yapmak üzere yeni tek bir federal polis gücü oluşturdu.

Belediye, eyalet ve federal polis tarafından gerçekleştirilen zorla kaybetmeler, aşırı güç kullanımı, işkence ve diğer kötü muameleler ve keyfi gözaltılar gibi İnsan hakları ihlalleri üzerine birçok iddia vardı. Hükümetin bütün şikayetleri soruşturma vaadi gerçekleşmedi.

■ Şubat ayında belediye polis memurları Nuevo León eyaletinde Monterrey'de Gustavo Castañeda Puentes'i zorla kaybettiler. Tanık ifadeleri kaçırınların kimliklerini tespit etmesine rağmen soruşturma şüphelilerin gözaltına alınması ile son bulmadı.

■ Mart ayında federal polis, Chihuahua eyaletinde Chihuahua City'de Jesús Arturo Torres', evinden yasadışı bir biçimde gözaltına aldı. Üç saat süren sorgulamasında polis tarafından dövüldü ve ölümle tehdit edildi. Hakkında bir itham olmadan serbest bırakıldı. Şikayet etti, ama sene sonunda soruşturmanın herhangi bir ilerleme kaydedip etmediği belli değildi.

Göçmen hakları

Büyük çoğunluğu Orta Amerika'dan olan ve ABD'ye ulaşmaya çalışan 60.000'den fazla düzensiz göçmen gözaltına alındı ve sınırdışı edildi. Göçmenler, özellikle kadınlar ve çocuklar suç örgütleri üyeleri ve bazı kamu görevlileri tarafından dövülme, tehdit edilme, kaçırma, tecavüz ve cinayet gibi kötü muamelelerle karşılaşma riski altındaydı. Kötü muameleleri engelleme ve yapanları cezalandırma önlemleri yetersizdi ve göçmenlerin adalete erişme imkanları hemen hemen hiç yoktu. Hükümet çocuk göçmenler için bölgesel yönergeler çıkardı ve gözaltındaki çocuk göçmenleri korunmasını arttırmak için bazı görevlileri eğitti.

Temmuz ayında CNDH göçmenlere karşı suç örgütlerince çok miktarda fidye için kaçırma ve diğer ihlallerin yapıldığını rapor etti. Rapor geçmiş altı ay içinde 10.000'e yakın göçmenin kaçırıldığını ve bir çok olayda kadın göçmenlerin cinsel tacize uğradıklarını tahmin etti. Göçmenlere dönük saldırıları engellemek için yapılan resmi çabalar bütünüyle etkisizdi.

■ Ocak ayında Chiapas eyalet polisi, Chiapas eyaletinde San Cristóbal'de içinde yolculuk yaptıkları

arabayı takip ederken üç kaçak göçmeni vurarak öldürdü ve bazılarını da yaraladı.

İnsan hakları savunucuları

Ekim ayında Meksika BM İnsan Hakları Yüksek Komiseri bürosunun bir raporu insan hakları savunucularına karşı devlet görevlilerinin ve bireylerin saldırılarını ve tehditlerini belgeledi. Ayrıca saldırıları önlemek ve soruşturmak için etkili bir eylemin olmadığını da vurguladı. Özellikle ekonomik, kültürel ve sosyal haklar için çalışan insan hakları savunucuları uydurma ithamlarla ve adil olmayan yargılama süreçleri ile yüzyüze geldiler.

■ Şubat ayında Yeli Halklar hakları savunucuları Raúl Lucas Lucía ve Manuel Ponce Rosas, Guerrero eyaletinde, Ayutla'da polis oldukları iddia edilen, kimliği tespit edilemeyen silahlı kişiler tarafından kaçırıldı, işkence edildi ve öldürüldü. İki adam geçmişte çalışmalarından dolayı tehdit edilmişlerdi. İnanç mahkumu ve bir başka Yeli hakları örgütü aktivisti Raúl Hernández sene sonunda uydurma bir cinayet ithamı ile cezaevinde kalmaya devam etti. Aynı olaydan itham edilen dört diğer inanç mahkumu, Manuel Cruz, Orlando Manzanarez, Natalio Ortega ve Romualdo Santiago bir federal mahkemenin haklarında yetersiz delil olduğuna karar vermesinden sonra Mart ayında serbest bırakıldılar. Her iki olay için kampanya yapan insan hakları savunucuları ölüm tehditleri aldı.

■ Ağustos ayında kimliği bilinmeyen bir silahlı kişi, Sinaloa eyaletinde, Culiacán'da bir insan hakları örgütü olan Sinaloan Yurttaş Cephesi'nden Salomón Monárrez'e vurdu ve neredeyse öldürüyordu. Ateş açma olayı ile ilgili bir soruşturma sene sonunda sürüyordu.

İfade özgürlüğü – gazetecilere saldırılar

Gazeteciler, özellikle kamu güvenliği ve yolsuzluklar üzerine çalışanlar tehditlerle, saldırılarla ve kaçırma ile yüzyüzeydi. 2009 yılında en az 12 gazetecinin öldürüldüğü iddiası vardı. Öldürme, kaçırma ve tehdit olayları ile ilgili soruşturmalar nadiren sorumluların yargılanmasına yol açtı ve bu durum cezasızlık ortamına katkıda bulundu.

Yerli Halklar ve marjinal topluluklar

Yerli Halklar ve marjinalleştirilmiş topluluklar sık sık adil olmayan yargılama süreçleri ile karşı karşıya geldiler. Toplulukların topak ve barınma hakları yerel kaynakların istismarı için birçok kez görmemezlikten gelindi.

■ Eylül ayında Querétaro eyaletinde, Santiago Mexquititlán'da inanç mahkumu Jacinta Francisco Marcial bir yeniden yargılamada savcının hakkındaki iddiaları geri çekmesi üzerine serbest bırakıldı. İşlemediği bir suçtan dolayı üç senesini cezaevinde geçiren yoksulluk içinde yaşayan Yerli bir kadın olduğu için hedef oldu. Sene sonunda iki başka Yerli kadın da aynı iddia ile yeniden yargılanmalarında alacakları cezaları bekliyordu.

■ Chihuahua eyaletinde Ciudad Juárez'in dışındaki Lomas del Poleo topluluğu üyeleri aileleri evlerinden çıkararak bir ticaret merkezi kurma çalışmalarının başlayabilmesi için 3 yıldır süren kampanya boyunca özel güvenlik kuvvetleri tarafından defalarca tehdit ve taciz edildiler. Bir tarım mahkemesi 2009 yılının sonunda hala ailelerin toprak üzerindeki hak iddialarını göz önünde tutuyordu. Çeşitli şikayetlere rağmen yetkililer tehditleri önlemediler, soruşturmadılar.

Kadın ve kız çocuklarına yönelik şiddet

Birçok eyalette toplum içinde evde kadınlara yönelik şiddet yaygındı. Chihuahua ve Mexico eyaletlerinde çok sayıda kadının kaçırıldığı ve tecavüze uğradığı iddia edildi. Bütün eyaletler tarafından cinsiyet temelli şiddetin önlenmesinin ve cezalandırılmasının gelişmesi için yasal önlemler kabul edildi ama yeni yasaların uygulanması çok sınırlı kaldı. Kadınlara yönelik cinayet ve diğer şiddet içeren suçların cezasız kalması standardı oluşturdu.

■ Ciudad Juárez'de kadınların ve kız çocuklarının kaçırılması ve öldürülmesi devam etti. 2009 yılı içinde en az 35 kadın kaçırıldığı iddia edildi ve sene sonunda nerede oldukları bilinmiyordu. Eyalet hükümeti kadınların öldürülmelerinin engellenmesine ve kadınların korunmasına ilişkin bir rapor yayınladı ama bütün iddia edilen olaylar hakkında tam bir açıklama yapmadı. Kasım ayında Amerika Ülkeleri İnsan Hakları Mahkemesi 2001 yılında Ciudad Juárez'de "pamuk tarlaları" (Campo Algodonero) davasında üç genç kadını koruyamadığı ve ayrımcılık yaptığı için ve kaçırılmaları ve öldürülmeleri ile ilgili etkin bir soruşturma yapmadığı için Meksika'yı suçlu buldu. Mahkeme yeni bir soruşturma, akrabalarına tazminat, görevliler hakkında soruşturma ve kadınların ve kız çocuklarının kaçılması ve öldürülmesi olaylarında daha gelişmiş önlemler alınmasını talep etti

Cinsel ve üreme hakları

Federal Bölge'nin 2007 yılında kürtajı suç olmaktan

çıkarmasına açık bir tepki olarak Meksika'nın 31 eyaletinden 17'sinin yasa yapıcı organları eyalet anayasalarında gebeliğin başlamasından itibaren yaşam hakkını yasallaştıran değişiklikler yaptılar. Baja California eyaletinde değişikliğe karşı Ulusal Yüksek Mahkeme'nin yaptığı bir itiraz sene sonunda bekliyordu.

Hükümet sonunda şiddete uğrayan kadınlara bakan tıp profesyonelleri için bir yönergeyi sonunda çıkardı. Yönergeye göre tecavüz mağdurları kürtaj için bilgi alma ve kürtaj yaptıрма yasal hakkına sahip olacaktı. Bazı eyalet hükümetleri kendi eyaletlerinde yönergenin uygulanmayacağını basına bildirdiler.

Cezasızlık

Eski insan hakları ihlallerine karşı cezasızlık güçlenerek kaldı. Sorumluların adalet önüne getirilmesi için çok az ya da hiç çaba harcanmadı.

■ Meksika'nın 1960'larda, 1970'lerde ve 1980'lerde sürdürdüğü "kirli savaşta" işlenen yüzlerce ciddi insan hakları ihlallerinin soruşturmalarında hiçbir ilerleme olmadı ve daha önceki soruşturmalarda ortaya çıkan bazı belgeler göz önüne alınmadı.

■ Şubat ayında bir Yüksek Mahkeme özel soruşturması 2006 yılının Mayıs ayında San Salvador Atenco'da tutuklulara cinsel saldırıları da içeren kapsamlı insan hakları ihlallerinin yapıldığı sonucuna vardı. Ancak operasyonu emreden ya da ihlallerin soruşturulmasını önleyen daha yüksek düzeyli görevlilerin değil sadece ihlallere doğrudan karışanların sorumlu tutulabileceğini belirtti. Eylül ayında San Salvador Atenco'da 26 kadın tutukluya cinsel saldırıya da içeren işkence üzerine özel federal ceza soruşturması 34 polis memurunun sorumlu olduğuna karar verdi ama suçlama yapmadı ve davayı daha önce sorumlular hakkında dava açmamış olan Meksika Devlet Savcılığına geri göndermedi. Yeni soruşturmalar hakkında yeni bilgi yoktu.

■ Mart ayında bir federal mahkeme 1968 Tlatelolco öğrenci katliamına ilişkin olarak eski Başkan Luis Echeverría hakkındaki soykırım davasını kapattı.

■ Ekim ayında Yüksek Mahkeme 2006 yılında Oaxaca'daki politik kriz sırasında işlenen insan hakları ihlalleri üzerine olan özel soruşturmasını tamamladı. Valinin ve diğer sorumlu görevlilerin sorumlu tutulması gerektiği sonucuna vardı. Ancak sene sonunda mahkemenin kararına uyularak yeni soruşturmalar hakkında daha fazla bilgi verilmedi. Sene sonunda Juan Manuel Martínez ABD gazeteci Brad Will'i 2006

yılının Ekim ayında Oaxaca'da öldürme suçlamasıyla hakkında kanıt olmamasına rağmen ve federal yetkililerin sorumlu olanların kimliklerini tespit etmek için güvenilir ve tam bir soruşturma yapama durumunda cezaevinde kalmaya devam etti.

■ Aralık ayında Amerika Ülkeleri İnsan Hakları Mahkemesi 1974 yılında Guerrero eyaletinde Rosendo Radilla'nın ardi tarafından zorla kaybedilmesi konusunda sorumlu buldu. Yeni bir sivil soruşturma, akrabalarına tazminat ve askeri ceza yasasında insan hakları davalarında yargılama ve soruşturma için reform yapılmasını istedi.

Uluslararası Af Örgütü ziyaretleri/raporu

■ Uluslararası Af Örgütü heyeti Meksika'yı Şubat ve Haziran aylarında ziyaret etti.

■ Meksika: Ordu tarafından işlenen insan hakları ihlalleri üzerine yeni rapor (Index: AMR 41/058/2009)

MISIR

MISIR ARAP CUMHURİYETİ

Devlet başkanı:	Muhammed Hosni Mubarak
Hükümet başkanı:	Ahmed Nazif
Ölüm cezası:	sürdürülüyor
Nüfus:	83 milyon
Ortalama yaşam süresi beklentisi:	69.9 yıl
5 yaş altı ölüm oranı (e/k):	binde 42/39
Yetişkin okur yazarlık oranı:	yüzde 66.4

Hükümet olağanüstü hal durumundan doğan yetkilerini, güvenlik suçu işlediğinden veya terör ile bağlantısı olabileceğinden şüphelenilenlerin yanı sıra barışçıl eleştiri yönelenleri ve muhalifleri de gözaltına almak için kullanmaya devam etti. Bazıları idari emirle gözaltında tutuldu, diğerleri ise askeri mahkemelerdeki adil olmayan yargılamaların ardından hapis cezasına mahkum edildiler. Polis hücrelerinde, güvenlik polisi gözaltı merkezleri ve cezaevlerindeki işkence ve diğer kötü muamele uygulamaları yaygın olarak sürdü ve çoğu olayda da cezasız kaldı. İfade, örgütlenme ve toplanma özgürlüğü hakları kısıtlandı. Gazeteciler ve blogcular gözaltına alınan ve yargılananlar arasındaydı. Kahire'nin "emniyetsiz bölgeleri"nde yaşayan yüzlerce aile zorla tahliye edildi. Bazıları evsiz kaldı, diğerleri ise

mülkiyet hakları ile ilgili güvenceleri olmaksızın başka yerlere yerleştirildi. Gey olduğu düşünülen erkekler "ahlaksızlık" kanunu çerçevesinde yargılanmaya devam etti. İsrail'e geçmek isteyen en az 19 kişi anlaşıldığı kadarıyla herhangi bir tehdit oluşturmuyorken, sınır muhafızları tarafından vurularak öldürüldü. En az 269 kişi ölüm cezasına mahkum edildi ve en az beş kişinin ölüm cezası infaz edildi.

Arka plan

Mısır'da 1981 senesinde yürürlüğe giren ve son olarak da 2008 senesinin Mayıs ayında yenilenen olağanüstü hal devam etti. Hükümet Nisan ayında uzun süredir beklenen yeni terörle mücadele yasası taslağını bir bölümü hariç tamamladığını açıkladı. Yasanın olağanüstü halin kaldırılmasının önünü açması bekleniyordu. Ancak yasanın insan hakları ihlallerine olanak sağlayan olağanüstü hal hükümlerini aynen korumasından endişe duyuluyordu. 2009 senesi sonunda taslak henüz hazır değildi.

Ocak ayında, İsrail'in Gazze'deki askeri saldırısına ve Mısır hükümetinin bu olaya ilişkin tepkisine karşı protesto gösterileri vardı. Yetkili makamlar Gazze Şeridi sınırını, senenin büyük bir kısmında ve saldırı sırasında da kapalı tutarak Filistinlilerin Mısır'a sığınmasına engel oldu. Yetkililer hasta ve yaralıları ile malların sınırdan geçişine izin verdi. Aralık ayında, yetkili makamlar kaçakçılığı önlemek için Gazze sınırına çelik bir duvar örmekte olduklarını açıkladılar. Yetkililer, 43 ülkeden gelerek Kahire'de toplanan 1,000'den fazla insanın, İsrail'in askeri saldırısının birinci yılını anmak için yanlarında insani yardımla Gazze'ye yürümelerine izin vermedi. Pek çok kişi polisin saldırısına uğradı.

Şubat ayında, Kahire'de gerçekleşen bir bombalı saldırıda bir kadın öldü ve çoğu yabancı turist 25 diğeri yaralandı. Mayıs ayında yetkililer saldırıyı El-Kaide'ye ve silahlı bir grup olan Filistin İslam Ordusu ile ilişkili bir gruba bağladı.

Eski Devlet başkanlığı adayı Ayman Nour, Şubat ayında cezaevinden sağlık sebepleriyle serbest bırakıldı. Yetkililer Ayman Nour'un Kasım ayında, ABD'ye seyahat etmesini engelledi.

Kıpti Hıristiyanlar ve Müslümanlar arasında, çok sayıda insanın öldürüldüğü ve yaralandığı münferit çatışmalar oldu. Mart ayında Sohag Vilayetindeki al-Shuraniyya köyünde Bahailerin evleri yakıldı. İddialara göre olay bazı basın kuruluşlarının Bahailere yönelik nefret ve şiddeti teşvik edici yayınlarının ardından oldu.

Nisan ayında, Meclis akıl hastalarının haklarını korumak amacıyla, Akıl Hastalarının Bakımı Kanunu'nu çıkardı.

Haziran ayında, Parlamento'nun avam kamarasının sandalye sayısı 454'ten 518'e yükseltilerek, 64 sandalye kadınların kamu hayatına daha fazla katılmalarını teşvik etmek amacıyla kadınlara ayrıldı.

Sivil toplum örgütlerine daha fazla sınırlandırma getiren ve tek tanrılı dinlere ve peygamberlerine hakareti hapis ve para cezaları ile cezalandıran kanun taslakları teklif edildi. Kasım ayında sivil toplum örgütleri, tecavüz mağdurlarının kürtaj yaptırabilmesine olanak sağlayan 2007 tarihli bir kanun taslağının tartışılmak üzere parlamentoya getirilmesi için çağrıda bulundu.

Yükselen gıda fiyatları ve yoksulluk özel ve kamu sektörü işçileri arasında bir grev dalgasına yol açtı.

Terörle mücadele ve güvenlik

Kahire'deki bombalı saldırının ardından çok sayıda insan tutuklandı. Mayıs ayında yetkili makamlar, Mısır'da ve yurtdışında terör eylemleri için yabancı öğrencileri ve başkalarını örgütlemele suçladıkları bir Arnavutluk kökenli bir Fransız kadın da dahil olmak üzere yedi şüpheliyi tuttuklarını bildirdiler. Akabinde, Mısır'da yaşayan ve Arapça ile İslam dinini öğrendiği iddia edilen Rusya ve Fransa vatandaşlarının da aralarında bulunduğu en az 41 yabancıyı gözaltına alıp sonra da kendi ülkelerine sınır dışı ettiler. Bazılarının gözaltı sırasında işkenceye veya diğer kötü muamelelere maruz kaldığı iddia edildi ve sınır dışı edilmelerine mahkeme önünde itiraz etmeleri için fırsat verilmedi. Bazılarının zorla geri gönderildikleri ülkelerde insan hakları ihlaline uğrama riski taşıdıklarına inanılıyordu.

Terörle mücadele esnasında insan haklarının teşviki ve korunması ile ilgili BM Özel Raportörü Nisan ayında 6 günlüğüne Mısır'ı ziyaret etti. Raportör Ekim ayında yayınlanan raporunda, hükümetin insan haklarını aşırı derecede sınırlandıran terörle mücadele politikalarını ve uygulamalarını eleştirdi. Hükümete, istisnai bir tedbirden ziyade "kural" haline geldiğini söylediği olağanüstü hali kaldırması için çağrıda bulundu.

■ Fransız uyruklu Romuald Durand, Nisan ayında Kahire uluslararası havalimanında tutuklanmasının ardından iki ay süreyle zorla kaybedilmeye maruz kaldı. Durand Devlet Güvenlik Soruşturmaları (SSI) kurumuna teslim edildi, SSI Durand'ı önce Kahire'deki

Nasr şehrinde tuttu. Orada geçirdiği ilk 10 günde gözleri bağlı ve elleri kelepçeli olarak tutulduğu, çırılçıplak soyularak, elleri ve ayakları bağlı ve gerilmiş vaziyette elektroşok ile işkence edildiği ve tecavüzle tehdit edildiği iddia edildi. Romuald Durand Haziran ayında hakkında herhangi bir suçlama yapılmadan serbest bırakıldı ve Fransa'ya sınır dışı edildi.

■ Ağustos ayında, 22 sanık ve giyaplarında suçlanan dört kişi, Kahire (Olağanüstü Hal) Yüksek Devlet Güvenlik Mahkemesi'nde yargılandı. Aralarında Filistin uyruklu beş, Lübnan uyruklu iki ve Sudan uyruklu bir kişi vardı. Bu 26 kişi, turistik bölgelere saldırı planlama, patlayıcı bulundurma ve Lübnan'daki Hizbullah'a bilgi aktarmak da dahil olmak üzere farklı suçlarla itham edildiler. Bazıları Mısır'dan Gazze Şeridi'ne insan ve mal kaçırabilmek amacıyla sınırın altına tünel kazılmasına yardım etmekle ve sınırı geçmeleri için savaşıçılara yardım etmekle suçlandı. Hepsisi terör bağlantılı suçlamaları reddetti. Bazıları mahkemede, 2008 senesinin sonu ve 2009 senesinin başında SSI tarafından tutuklanmalarının ardından kimseyle görüştürülmezken, elektro şok da dahil işkenceye maruz kaldıklarını söylediler. Savunma avukatları Ekim ayında mahkemeyi, sanıkların aleyhine taraflı olmakla suçlayarak, davadan çekildi. Mahkeme sene sonunda sürüyordu.

İdari gözaltılar

Yetkililer olağanüstü hal yetkilerini sadece terör şüphelileri ve ulusal güvenliğe karşı suçlardan şüpheli kişiler için değil, aynı zamanda hükümetin barışçıl muhaliflerini de gözaltına almak için kullanmaya devam etti. Bazıları, serbest bırakılmaları yönündeki mahkeme kararlarına rağmen, suçlama veya yargılama olmaksızın gözaltında tutulmaya devam edildi. Bu tür olaylarda İçişleri Bakanlığı yargı tetkiki ve denetimini geçersizleştirerek, mahkemelerin iptal ettiği gözaltı kararlarının yerine yeni gözaltı kararları çıkardı.

■ Qina şehrinden bir Kıpti Hıristiyan ve blogcu olan Hani Nazeer, İçişleri Bakanlığı'nın arka arkaya çıkardığı idari gözaltı emirleri ile 2009 senesi boyunca gözaltında tutuldu. Hani Nadhir, kendisini teslim olmaya zorlamak için erkek kardeşlerini gözaltına alan ve kız kardeşlerini de gözaltına almakla tehdit eden polise, 2008 senesinin Ekim ayında Nagaa Hammadi'de teslim olduğunda tutuklandı. Bu olay, Müslümanları aşığladığına inandıkları bir kitap ile ilgili blogunda yorum yaptığı için Qina şehri sakinlerinin Hani Nadhir'i kınamasının

ardından gerçekleşti. Serbest bırakılmasına yönelik dört mahkeme kararına rağmen İskenderiye yakınlarındaki Borg al-Arab cezaevinde tutuldu. Cezaevindeki güvenlik güçleri tarafından Müslüman olması için baskı gördüğü iddia edildi.

Adil olmayan yargılamalar

Uluslararası adil yargılanma standartlarını ihlal ederek, sivillerin askeri mahkemelerde ağır şekilde haksız yargılanmaları devam etti. En az üç sivil bu davalarda suçlu bulundu ve iki yıla kadar hapis cezasına mahkum edildi.

■ Şubat ayında bir gençlik örgütü olan Mısır'ı Özgürleştirme Halk Hareketi'nin önde gelen üyelerinden Ahmed Doma ve Ahmed Kamal Abdel Aal birer yıl hapis cezasına mahkum edildiler ve para cezası aldılar. Ahmed Doma, İsrail'in askeri saldırısı sırasında Mısır ile Gazze Şeridi arasındaki sınırı geçmekten, Ahmed Kamal Abdel Aal ise sınırı geçmeyi planlamaktan suçlu bulundu. İşçi Partisi Genel Sekreteri Magdy Hussein de aynı suçtan iki yıl hapis ve para cezasına mahkum edildi. Yüksek Devlet Güvenlik Mahkemesi Ağustos ayında mahkumiyet kararı onadı.

■ Yüksek Devlet Güvenlik Mahkemesi, Müslüman Kardeşler örgütünün 18 üyesinin, 2008 senesinin Nisan ayında Kahire'nin kuzeyindeki Haikstip Yüksek Askeri Mahkemesi'nde yapılan haksız yargılama ile yedi yıla kadar hapis cezalarına mahkum olduktan sonra yaptıkları temyiz başvurularını reddetti. Temmuz ayında bir idari mahkeme, 18 kişi arasından cezalarının dörtte üçünü tamamlamış olan 13 kişinin serbest bırakılmasına karar verdi ancak sene sonunda hepsi cezaevinde tutulmaya devam ediyorlardı.

İşkence ve diğer kötü muameleler

Polis karakollarında, cezaevlerinde ve SSI gözaltı merkezlerinde, gözaltındaki kişilere yönelik işkence ve diğer kötü muameleler düzenli olarak uygulandı ve büyük bölümü cezasız kaldı. Bazı olaylarda polislin mağdurları şikayette bulunmamaları için tehdit ettiği iddia edildi. Ancak çok nadir olaylarda işkenceci olduğu iddia edilenlere dava açıldı.

■ Kasım ayında İskenderiye'de bir mahkeme bir polis memurunu, 2008 senesinin Temmuz ayında Rajai Sultan'a, beyin kanaması geçirmesine neden olacak şekilde döverek işkence ettiği için beş yıl hapis cezasına mahkum etti. Rajai Sultan'ın maruz kaldığı işkence sebebiyle ameliyat olması gerekmişti.

■ Kocası Yasser Naguib Mahran'a 2008 senesinin Eylül ayında serbest bırakılmadan önce muhbir olmayı reddettiği için Shobra al-Khayma'da polis tarafından işkence yapıldığı yönünde İçişleri Bakanlığı'na bir şikayette bulunan Mona Said Thabet'in, şikayetin ardından hem kendisi hem de kocası polis tarafından taciz edildi ve korkutuldu.

Mona Said Thabet polisin ona tokat attığını ve yüzünde sigara söndürdüğünü, zorla kafasını tıraş ettiğini ve şikayetini geri alması için tecavüzle tehdit ettiğini iddia etti. Mona Said Thabet şikayetini geri almak yerine, Shobra al-Khayma'daki başsavcıya bir şikayette daha bulundu. Başsavcı soruşturma başlattı. Bunun üzerine yerel polis ona, kocasına ve çocuklarına karşı yeni tehditlerde bulundu. Mona Said Thabet Savcıya Şubat ayında şikayette bulundu ancak bilinen herhangi bir işlem yapılmadı. Mayıs ayında Shobra al-Khayma'dan aileler SSI yöneticisinin Shobra al-Khayma polis karakolunda işlediği iddia edilen ihlalleri protesto etmek ve İçişleri Bakanlığı'nın müdahale etmesi talebiyle Kahire'de gösteri yaptılar.

Gözaltında ölümler

İddialara göre, en az dört kişi işkence veya diğer kötü muamele uygulamaları sebebiyle gözaltındayken öldü.

■ Filistin örgütü Hamas'ın sözcülerinden birinin erkek kardeşi olan Youssef Abu Zouhri, Ekim ayında öldü. Nisan ayında Gazze'den Mısır'a geçişinin ardından tutuklanmasının sonrasında İskenderiye yakınlarındaki Borg al-Arab cezaevinde işkence ve diğer kötü muamelelere maruz kaldığı iddia edilmişti. Yetkili makamlar ölümünün doğal sebeplerden meydana geldiğini söylediler ancak hiç bir detay vermediler.

İfade özgürlüğü – basın

Yetkili makamlar ifade özgürlüğünü ve basını kısıtlamaya devam etti. Hükümeti eleştiren gazeteciler ve blogcular taciz edildi, tutuklandı ve hakaret suçlamalarından yargılandı. Hükümetin ulusal güvenlik için tabu veya tehdit kabul ettiği konularda yorum yapan kitaplar ve yabancı gazeteler sansürlendi.

■ 2006 senesinin Kasım ayından beri gözaltında tutulan bir blogcu olan Karim Amer, BM Keyfi Gözaltılar Çalışma Grubu'nun (WGAD) 2008 senesinin Kasım ayında tutukluluğunun keyfi olduğuna karar vermesi ve serbest bırakılması için çağrıda bulunmasına rağmen cezaevinde kalmaya devam etti. WGAD ayrıca gazeteci ve blogcuların devlet makamlarına hakaret ve aşağılama suçlamalarından tutuklanmasını, ifade

özgürlüğü üzerinde orantısız ve ciddi bir sınırlandırma olarak eleştirdi.

Toplanma ve örgütlenme özgürlüğü

Yetkili makamlar siyasi partiler, sivil toplum örgütleri, meslek örgütleri ve sendikaların faaliyetlerini sınırlandıran yasal kısıtlamaları ve diğer kontrolleri muhafaza etti. Yasaklılığı devam eden Müslüman Kardeşler örgütünün üyeleri ve diğer muhalif gruplar taciz edildiler, tutuklandılar.

■ Nisan ayında en az 34 kişi genel grevi teşvik etmek ve grev çağrısı yapan bir el ilanı dağıtmak suçlamasıyla gözaltına alındı. Aralarında öğrenciler ve 6 Nisan Grubu, Kefaya Hareketi, Al-Ghad ve Müslüman Kardeşler gibi muhalif siyasi grupların üyeleri de bulunuyordu. Haklarında suçlama yapılmadan serbest bırakıldılar.

Ayrımcılık – gey olduğundan şüphelenilen erkekler

Yetkili makamlar erkekler arasında karşılıklı rızaya dayalı cinsel eylemleri suç saymaya devam etti.

■ Ocak ayında Kahire’de tutuklanan ve erkekler arasında rızaya dayalı cinsel eylemleri yargılamak için kullanılan “ahlaksızlığı adet haline getirmek” suçuyla suçlanan on erkeğin, Ahlak Polisi tarafından gözaltında dövüldüğü, tokat atıldığı, tekmelendiği ve aşağılandığı iddia edildi. Onayları olmadan HIV/AIDS testine ve eşcinsel ilişkide bulduklarını kanıtlamak için zorla anal muayeneye tabi tutuldular. Onay alınmadan yapılan bu tür muayeneler işkence teşkil ediyor. Beş ay süreyle soruşturma için gözaltında tutuldular ve Mayıs ayı sonunda 31 Aralık tarihinde başlayan mahkemeleri sürüyordu.

Ayrımcılık – dini azınlıklar

Yüksek İdari Mahkemesi’nin Mart ayında, Bahai’lerin kendilerini Müslüman ya da Hıristiyan olarak tanıtmak zorunda olmadan kimlik belgesi alabilecekleri yönündeki kararının ardından, İçişleri Bakanlığı bir kararname çıkartarak diğer dinlere mensup kişilere dini inançlarını açıklamadan ya da kendilerini Müslüman, Hıristiyan veya Musevi olarak tanıtmak zorunda olmadan resmi kimlik belgesi alma hakkını tanıdı.

İdari yargı muhtelif defalar, üniversite ve bakanlık yetkililerinin kendi kurumlarında kadın ve kızların niqab (yüzlerine peçe) takmasını yasaklayan kararlarının yürürlükten kaldırılmasına hükmetti.

Barınma hakkı – zorla tahliyeler

Hükümetin şehri 2050 yılına kadar geliştirmek için 2008 yılında hazırladığı ana planda, Kahire Büyükşehirin “emniyetsiz” olarak belirlenen 26 bölgesinin sakinleri: olası kaya düşüşlerine, yüksek voltajlı güç kablolarına veya diğer tehlikelere karşı korumasızlık ve olası zorunlu tahliyeler gibi çifte tehditle karşı karşıya olmaya devam etti. “Emniyetsiz bölge”lerdeki söz konusu topluluklara ya çok az, ya da hiç danışılmadı.

Hepsi “emniyetsiz bölge” kabul edilen ve içinde yaşayanların devlet arazilerini işgal ettiği ve kaya düşmesi riski altında oldukları Al-Duwayqa, Establ Antar ve Ezbet Khayrallah’da, yerel makamların yayınladığı idari emirler çerçevesinde zorla tahliyeler gerçekleştirildi. Tahliyeler ihbar yapılmadan, etkilenen topluluklara danışılmadan ve yazılı bir bildirimde bulunulmadan gerçekleştirildi, böylece yasal yollarla yapılabilecek olası itirazların önü kesilmiş oldu. Haziran ayında Al-Duwayqa Atfet Al-Moza’dan yaklaşık 28 aile, yaşadıkları kayalık yamacın yetkili makamlar tarafından güvenlik altına alınabilmesi için zorla tahliye edildikten sonra evsiz kaldılar. Establ Antar’da yaşayan bazı kişilere evlerini yıkmaları yoksa tahliye ile karşı karşıya kalacakları söylendi.

Al-Duwayqa sakinlerinden en az 119 kişinin ölümüyle sonuçlanan kaya kayması olayının olduğu 2008 senesinin Eylül ayından, 2009 senesinin sonuna kadar yetkililer yaklaşık 4.000 aileyi Al-Duwayqa’nın daha iyi bir bölgesine yerleştirdiler. Establ Antar ve Ezbet Khayrallah’dan da yaklaşık 1.400 aile geçim kaynaklarından uzaktaki Giza’nın güneybatısında yer alan 6 Ekim şehrine yerleştirildi. Ancak, yeniden yerleştirilen ailelere taşındıkları evlerin mülkiyet hakkını sağlayan belgeler verilmedi. Ayrıca, kocalarından ayrılmış veya boşanmış kadınlara alternatif konut sağlanmadı.

Kamu Savcısı 2009 senesinin Aralık ayında, Kahire Valiliği ve Manshiyet Nasser Semt Makamı’ndan sekiz yetkiliyi, 2008 senesinde gerçekleşen ölümcül Al-Duwayqa kaya kayması olayı ile bağlantılı olarak kasıtsız cinayetle suçladı.

Göçmenler, mülteciler ve sığınmacılar

En az 19 kişi sınırı geçerek İsrail’e girmeye çalışırken Mısırlı güvenlik güçleri tarafından vurularak öldürüldü. Hepsinin yabancı uyruklu olduğu ve Mısır’da göçmen, mülteci veya sığınmacı olarak buldukları sanılıyordu. Eylül ayında, yetkili makamlar, Mısır’ın

sınırlarını korumak amacı güttüğü ve uyuşturucu ve silah kaçakçılığı da dahil ülkeye sızanları hedeflediğini söyleyerek öldürücü güç kullanımını savundu.

■ Ocak ayında İsrail'e geçmeye çalışan en az 64 Eritre'li, ciddi insan hakları ihlali riskiyle karşılaşılabilecekleri endişelerine rağmen Eritre'ye zorla geri gönderildiler. (Bakınız Eritre)

Ölüm cezası

Mahkemeler en az 269 kişiyi ölüm cezasına mahkum etti ve en az beş mahkumun ölüm cezası infaz edildi.

Uluslararası Af Örgütü ziyaretleri/ raporları

■ Uluslararası Af Örgütü heyeti, araştırma yapmak ve konferans ve seminerlere katılmak amacıyla 2009 senesinde Mısır'ı defalarca ziyaret etti.

■ Diri diri gömülmek: Kahire'nin gayri-resmi yerleşimlerinde yoksulluk ve ihmalin tuzağında (MDE 12/009/2009)

■ Mısır: Hükümet Musaad Abu Fagr ve Karim Amer'i hemen serbest bırakmalı (MDE 12/029/2009)

■ Mısır: Hükümet sınır muhafızlarını acilen dizginlemeli (MDE 12/032/2009)

■ Mısır: Mısır mahkemeleri gazetecilerin hapis cezalarını bozdu, 2 Şubat 2009

■ Mısır: Askeri Temyiz Mahkemesi adaletsizliği gideremedi, 19 Kasım 2009

cezalandırmakta başarısız oldu. Ölüm cezası bilgileri devlet sırrı olarak kalmaya devam etti.

Arka plan

2008 yılı Temmuz ayında başkent Ulan-Bator'da seçime hile karıştığı iddiası ile bir ayaklanma oldu, beş kişi öldü ve yüzlerce kişi yaralandı.

1 Temmuz 2009'da Parlamento İnsan Hakları Alt Komitesi 2008 yılı Temmuz ayı ayaklanmasında yasa uygulayıcıların insanlara işkence ve başka kötü muameleler yaptığı ve yasadışı gözaltına aldığı gibi iddiaları araştırmak için dört üyeden oluşan bir Çalışma Grubu kurdu. Çalışma Grubu adil yargılanma hakkının ihlalini de araştırıyordu. 2 Aralık tarihinde kamunun, STK'ların, avukatların ve kamu personelinin tanıklıklarının almak için bir toplantı yapıldı.

Cezasızlık

Yasa uygulayıcı memurların işkence ve diğer kötü muameleler yaptıkları iddiaları Devlet Başsavcılığı tarafından sık sık hiçbir soruşturma yapılmadan veya yetersiz bir soruşturma ile reddediliyordu.

Temmuz ayında Parlamento bir Af Yasası çıkararak 2.192 hafif suçlunun ve 24 Haziran 2009 tarihinden önce işlenmiş hafif suçların faillerinin serbest bırakılmasını sağladı. Serbest bırakılanlar arasında 2008 yılı Temmuz ayı ayaklanması sırasında suç işledikleri iddia edilenler de vardı.

Özel Soruşturma Birimi tarafından 2008 yılı Temmuz ayı ayaklanmasında mermi dağıttıkları ve ateş etme yetkisi verdiklerinden şüphelenilen dört polis yöneticisi ile mermileri kullandıklarından şüphelenilen 10 polis memuru hakkında sürdürülen bir soruşturma 15 Şubat'ta tamamlandı.

Soruşturmanın ilerlemesi Kasım ayında durdu çünkü savunma ve avukatları soruşturma dosyalarını Özel Soruşturma Birimi'ne geri vermedi. Af Yasası'nın soruşturmayı nasıl etkileyeceği bilinmiyordu.

Ölüm cezası

Ölüm cezasının bütün yönleri devlet sırrı olarak kabul ediliyordu. Ölüm cezası bekleyenlerin aileleri infazdan önce haberdar edilmiyorlar ve infaz edilenlerin cesetleri hiçbir zaman ailelerine verilmiyordu.

■ Başkan, ölüm cezası bekleyenlerin cezalarını affederek 30 yıl hapis cezasına çevirdi. Bunlardan biri eski kız arkadaşının erkek arkadaşını 2008 yılı Ocak ayında öldüren 33 yaşındaki Buuveibaatar.

MOĞOLİSTAN

MOĞOLİSTAN

Devlet başkanı: **Tsakhia Elbegdorj**
(June ayında Nambaryn Enkhbayar 'ın yerine geçti)

Hükümet başkanı: **Batbold Sukhbaatar**
(Ekim ayında Sanjaagiin Bayar'ın yerine geçti)

Ölüm cezası: **sürdürülüyor**

Nüfus: **2.7 milyon**

Ortalama yaşam süresi beklentisi: **66.2 yıl**

5 yaş altı ölüm oranı (e/k): **binde 49/40**

Yetişkin okur yazarlık oranı: **yüzde 97.3**

Yasa uygulayıcılar cezasızlık ortamında insan hakları ihlalleri yapmaya devam etti. Yetkililer lezbiyen, gey, biseksüel, travesti ve transseksüel bireylere yasa uygulayıcılar da dahil olmak üzere saldırıları engellemek, soruşturmak ve saldırılanları

İfade özgürlüğü – gazeteciler

Ulusal Polis Ajansı, radyo istasyonları için kamu güvenliğini ilgilendiren karışıklıklar sırasında haber verirken polisle işbirliği yapılmasını isteyen sözleşmeler çıkardı . Yayın istasyonları polisin verdiği bilgiye güvenecekler ve toplantıların, gösterilerin ve yürüyüşlerin dağıtılmasında polise yardımcı olacaklardı. Misilleme korkusu kendi kendilerini sansürlmeye yol açtı. Yetkililer bilgiye ulaşmayı sınırlamaya devam etti.

Yasal gelişmeler

Moğolistan, BM Özgürlük Hakları Sözleşmesi'ni kabul etti.

Lezbiyen, gey, biseksüel, travesti ve transseksüel bireylerin hakları

Devlet Kayıt Genel Müdürlüğü Aralık ayında LGBTT Merkezini “Moğolistan’ın gelenekleri ve adetleri” ile çeliştiğini ve söyleyerek kaydetmeyi reddetti.Genel Müdürlük daha önce de başvuruyu “Moğolistan’ın adetleri ve gelenekleri ile çeliştiğini” ve “gençler ve ergenlik çağında olanlar için yanlış örnek oluşturduğu” için başvuruyu reddetmişti.

İşkence ve diğer kötü muameleler

Polis karakollarında ve tutuklu merkezlerinde işkence ve diğer kötü muameleler yaygındı. Tutukluluk koşulları kötü ve aşırı kalabalık sürekli bir durumdu.

Bütün ülke çapında resmi makamlarca yapılmış işkence iddialarını soruşturmakla görevli Devlet Başsavcılığı Özel Soruşturma Birimi'nin ülke çapında 24 personeli vardı.

Uluslararası Af Örgütü ziyareti/raporu

🚗 Uluslararası Af Örgütü heyeti Moğolistan'ı Temmuz ayında ziyaret etti.

📄 Buradan nereye gideceğim? Moğolistan'da 1 Temmuz 2009 ayaklanmasının sonuçları (ASA 30/003/2009).

MOLDOVA

MOLDOVA CUMHURİYETİ

Devlet başkanı:	Mihai Ghimpu (Eylül ayında Vladimir Voronin'in yerine geçti)
Hükümet başkanı:	Vladimir Filat (Eylül ayında Zinaida Greceanii'nin yerine geçti)
Ölüm cezası:	tüm suçlar için kaldırıldı
Nüfus:	3.6 milyon
Ortalama yaşam süresi beklentisi:	68.3 yıl
5 yaş altı ölüm oranı (e/k):	binde 26/21
Yetişkin okur yazarlık oranı:	yüzde 99.2

İşkence ve kötü muamele iddiaları yaygınlığını sürdürdü ve failleri cezazsızlık ortamından yararlandı. Polis toplanma özgürlüğünü korumakta yetersiz kaldı. İnsan hakları savunucuları eylemlerinden dolayı taciz edildi.

Arka plan

Moldova'nın iktidardaki Komünist Partisi yaygın seçim hilesi iddialarına rağmen 5 Nisan tarihinde parlamento seçimlerini üçüncü defa kazandı. 6 Nisan tarihinde başkent Chişinău'da barışçı gösteriler başladı. 7 Nisan'da şiddetli olmaya başladı ve sonucunda Başkanlık binasına ve Parlamento'ya saldırıya dönüştü. 29 Temmuz tarihinde seçimler tekrarlandı ve muhalefet partileri çoğunluğu kazandılar.

İşkence ve diğer kötü muameleler

Chişinău'daki gösterilerden sonra çocuklar dahil yüzlerce insan polis tarafından toplandı ve tutuklandı. Uluslararası ve yerel STK'lar 100 kadar tutukludan, ailelerinden ve avukatlardan işkenceye ve diğer kötü muamelelere uğradıklarını iddia eden tanıklıklarını topladılar. Avrupa Konseyi İnsan Hakları Komisyonu başkanı Nisan ayındaki olaylardan sonra tutukevlerine yaptığı ziyaretler sırasında delegasyonu tarafından görüşülenlerin çoğunun polis memurlarının kötü muamelesinden şikayet ettiğini söyledi.

■ Oxana Radu ülkenin güneyindeki Cahul'dan olayları izlemeye iki minibüsle gelen 36 gençten oluşan gruptandı. 8 Nisan tarihinde gece yarısından sonra Chişinău'yu terk ederken durduruldular ve Polis genel Müdürlüğü'ne götürüldüler, Oxana Radu ve kız kardeşi ve bir başka kadın doğrudan doğruya polis karakoluna alındılar. Uluslararası Af Örgütü'ne içinde bir kadın bir

erkek polisin bulunduğu bir odaya alındığını söyledi. Çınlı çıplak soyunmaya zorlandı. Erkek polis memuru "üşümüşsün şimdi seni ısıtırız" dedi. Çıplak halde oturup kalkmaya zorlandı ve bu esnada tehdit edildi ve hakarete uğradı. Daha sonra genç kız kardeşi ve dört başka kadınla birlikte bir hücreye kapatıldı. İddiaya göre iki gün boyunca bu hücrede su ve yiyeceksiz, bir avukata ulaşmalarına izin verilmeden ve aileleri ile ilişki kurma olanağı olmadan bırakıldılar. Oxana Radu bir polis memuruna bağırarak suçlandı ve karakolda bir hakim tarafından beş gün idari tutukluluk cezası aldı. İki başka kadınla birlikte kuzeyde Drochia kentinde cezalarını tamamlamak için bir polis karakoluna götürüldüler. 14 Nisan tarihinde saat 14.00'de serbest bırakıldı.

Cezasızlık

İşkence ve diğer kötü muamele eylemlerine düşük kovuşturma oranlarının, hızlı, düzgün ve tarafsız kovuşturmalar ve ihlallere karşı uygun cezaların olmamasının beslediği ortamda polis memurları arasında cezasızlık kültürü devam etti.

■ Hükümet heyeti BM İnsan Hakları Komitesi'ne Eylül ayına kadar polisin gerçekleştirdiği 101 işkence ve kötü muamele başvurusu alındığını ve 25 suç soruşturmasının bu olaylarla bağlantılı olarak Nisan ayında başlatıldığını rapor etti. Ancak, polise ulaşan şikayetler problemin boyutlarını tam olarak yansıtmıyordu. Mağdurları ve tanıkları sindirme ve taciz etme, işkence ve diğer kötü muamelelerin daha az rapor edilmesine yol açıyor ve bu da cezasızlık ortamını güçlendiriyordu.

■ 16 Haziran'da Avrupa İnsan Hakları Komisyonu oy birliği ile 2005 yılında Sergei Gurgurov'un işkence mağduru olduğuna karar verdi ve Temmuz ayında Sergei Gurgurov'un ilk kez polis memurları tarafından kendisine işkence yapıldığını iddia etmesinden yaklaşık dört yıl sonra Baş Savcılık bir ceza davası açtı. Baş Savcılık daha önce yapılan ceza davası açılması taleplerini Sergei Gurgurov'un polisin yaptığı işkence sonucunda olduğu iddia edilen yaraların kendisi tarafından yapıldığını söyleyerek reddediyordu.

Toplanma özgürlüğü

2008 yılında çıkan gelişkin Toplanma Yasası'na rağmen polis ve yerel yetkililer gösterileri yasaklayarak, sınırlayarak ve barışçı göstericileri tutuklayarak haksız bir biçimde barışçı toplanma özgürlüğünü kısıtlıyordu.

■ 29 Ocak'ta Anatol Matasaru, Chişinău'da Baş Savcılığın önünde domuz kıyafeti giymiş ve elindeki

kaset çalardan domuz sesi çıkararak tek kişilik bir gösteri yaparken gözaltına alındı. 2006 yılında polisin kendisine yaptığı kötü muamele şikayeti üzerine Baş Savcılığın soruşturma açmamasını protesto ediyordu. Protestonun bir parçası olarak savcılığın bir şey yapmamasını anlatan bir metnin eşliğinde domuz imajlarını değişik bağlamlarda gösteriyordu.

Protestonun başlamasından birkaç dakika sonra polis gelerek Anatol Matasaru'yu gözaltına aldı ve yaklaşık beş saat tuttu. Protesto için (Toplanma Yasası böyle bir şey talep etmemesine rağmen) Belediye Başkanlığı'nı haberdar etmemek, polis emirlerine uymamak, tutuklanmaya direniş ve resmi görevlilere hakaretten suçlandı. Anatol Matasaru gözaltına alınırken bir polis memuru tarafından yumrukladığını iddia etti. Şubat ayında Chişinău'da Rişcani bölge mahkemesi suçlamaları geri çekti.

■ 3 Şubat'ta polis bir grup maskeli adamın saldırısına uğrayan barışçı göstericileri korumadı. Gösteri Moldova Uluslararası Af Örgütü ve Hyde Park, Promo Lex, İnsan Hakları için Kaynak Merkezi ve İnsan Hakları Enstitüsü gibi yerel insan hakları örgütleri tarafından örgütlenmişti. Polisin toplanma, örgütlenme ve ifade özgürlüğünü korumadaki önceki başarısızlıklarını protesto ediyor ve Baş Savcılığı bu başarısızlıkları soruşturmaya çağırıyorlardı. Chişinău'nun merkezinde Baş Savcılık önünde toplanmanın hemen ardından göstericiler yaklaşık 10 kişinin saldırısına uğradı, bazıları maskeliydi, göstericilerin üzerine boya püskürttüler, yumrukladılar ve vurdular. Moldova Uluslararası Af Örgütü Başkanı Igor Grosu'ya arkadan vurdular ve hastanede başına birçok dikiş atılarak tedavi edilmek zorunda kaldı. Helsinki İnsan Hakları Komitesi üyesi bir kişinin suratına yumruk atıldı. Göstericiler derhal polis çağırdılar ama hiçbir polisin yardımlarına gelmediğini rapor ettiler. Gösteride yer alanlar saldırganları başarı ile kovalayınca polis gene gelmeyi ve saldırdan geriye kalan maskeler, püskürtme boya kutuları gibi delilleri toplamayı reddetti.

İnsan hakları savunucuları

Chişinău'da ki olayın ardından ortaya çıkan insan hakları ihlallerini izleyen en az yedi STK Nisan ayında Adalet Bakanlığı'ndan birer mektup aldı. Mektuplar her bir örgütten ayaklanmalar konusundaki pozisyonlarını ve örgütler tarafından Toplanma Yasası'nın uygulanmasında şiddetin önlenmesi ve durdurulması için aldıkları önlemleri soruyordu. Bu yedi örgüt ve ek dört örgüt daha 24 Nisan tarihinde

yerel vergi müfettişlerinden 2008 ve 2009 yılları için mali durumlarının belgelerini ve 28 Nisan'a kadar gelirlerinin ve giderlerinin kaynaklarını açıklamaları için celp aldılar. 28 Nisan'da Chişinău'da ki Uluslararası Af Örgütü'nü ziyaret eden yerel vergi dairesi temsilcileri örgütün aidat ödeyen üyelerinin listesini ve başka belgeleri istediler. Uluslararası Af Örgütü'ne yazdığı bir mektupta Baş Savcılık bürosu kontrollerin "7 Nisan olayları ile doğrudan bir bağlantısı olmadığını" ve rutin olduğunu söyledi.

Uluslararası adalet

2009 yılının sonunda Moldova 2007 yılında Anayasa Mahkemesi'nin Moldova'nın anayasa değişikliği yapmadan Roma Şartını kabul etmesi kararına rağmen henüz Roma Uluslararası Ceza Mahkemesi Şartı'nı onaylamamıştı.

Uluslararası Af Örgütü ziyaretleri/ raporları

■ Uluslararası Af Örgütü heyetleri Nisan ve Temmuz aylarında Moldova'yı ziyaret etti.

■ Moldova: Memorandum - Uluslararası Af Örgütü'nün Chişinău'da 7 Nisan 2009 tarihli olaylarda ve sonrasında polislin tutumu üzerine endişeleri (EUR 59/003/2009)

■ Polis işkencesi ve kötü muamelesi: Bunlar Moldova'da hala normal (EUR 59/009/2009)

MORİTANYA

MORİTANYA İSLAM CUMHURİYETİ

Devlet başkanı:	General Mohamed Ould Abdel Aziz
Hükümet başkanı:	Moulaye Ould Mohamed Laghdaf
Ölüm cezası:	uygulamada kaldırıldı
Nüfus:	3.3 milyon
Ortalama yaşam süresi beklentisi:	56.6 yıl
5 yaş altı ölüm oranı (e/k):	binde 128/112
Yetişkinlerde okur yazarlık oranı:	yüzde 55.8

Güvenlik güçleri barışçı göstericilere, insan hakları savunucularına ve parlamenterlere aşırı şiddet kullandı. Sık sık işkence ve diğer kötü muamele iddiaları yapıldı. Cezaevi koşulları sertleşmeye devam etti. Silahlı gruplara üye olmaktan şüpheli onlarca insan yargısız tutuklandı. Yüzlerce göçmen tutuklanmalarına ve toplu

sınır dışı edilmelerine yasal itiraz olanakları olmadan tutuldu ve sınır dışı edildi. Ölüm cezası infazı olmadı ama en az bir kişi ölüm cezasından hükümlüydü.

Arka plan

Seçimle işbaşına gelen Başkan Sidi Ould Cheikh Abdallah'i askeri darbe ile deviren General Mohamed Ould Abdel Aziz Temmuz ayında yapılacak başkanlık seçimlerinde aday olmak için Nisan ayında ordudan istifa etti. Zaferi, Bağımsız Ulusal Seçim Komisyonu'nun başkanının sonuçları kuşkulu hale sokmasına ve istifa etmesine karşılık Anayasa Mahkemesi tarafından onaylandı.

2008 yılındaki askeri darbeden sonra Afrika Birliği'nden çıkarılan Moritanya Haziran ayında yapılan başkanlık seçimlerinden sonra yeniden kabul edildi.

İşkence, diğer kötü muameleler ve cezaevi koşulları

İşkence ve diğer kötü muameleler yaygındı. Eylül ayında bir gazeteci ile telefon konuşmasında bir tutuklu mahkumların çoğuna sistematik işkence yapılmasından şikayet etti.

Eylül ayında 68 mahkum serbest bırakılmış olmasına rağmen Dar Naïm cezaevi aşırı kalabalık olmaya devam etti. Sert ve keyfi ceza iddiaları sürdü. Nouadhibou'da ve Dar Naïm'de tutuklular aşırı sıcakta tıka basa yaşıyorlardı. Sadece hasta ve yaşlı mahkumların arada sırada hücrelerini terk etmelerine izin veriliyordu. Tutuklular gıda yetersizliğini protesto etmek için açlık grevi yaptılar. Tutukluların aileleri terörizm şüphelisi mahkumlara işkence yapılmasını protesto için oturma eylemi yaptı.

■ Cheikhani Ould Sidina 2008 yılında gözaltına alındı ve kardeşinin mahkemeden kaçmasına yardım ettiği için bir yıl hapis cezası aldı. Nisan ayında Nouakchott cezaevinde öldü. Adalet Bakanlığı oradaki tutukluluk koşullarını inceleyeceğini söyledi.

Aşırı güç kullanımı

2009 yılının ilk altı ayında güvenlik güçleri seçim zamanlamasını protesto etmek için yapılan gösterileri engellemek için aşırı güç kullandı.

■ Nisan ayında iki gösteri vahşi bir biçimde bastırıldı. Gösteriye Demokratik Güçlerin Koordinasyonu'nu (Demokrasinin Savunması için Ulusal Cephe tarafından kurulan koalisyon) oluşturan sendikalar federasyonları, insan hakları aktivistleri ve sivil toplum

da aralarında olmak üzere politik partiler ve sivil toplum örgütleri katıldı

■ 2 Nisan tarihinde polis 2008 yılında gerçekleşen darbeye karşı barışçı bir gösteri yapan insan hakları savunucusu ve köleliğe karşı kampanya yapan SOS Esclaves'in başkanı olan Boubacar Messaoud'u ve aralarında Kobade Ould Cheick ve Mohamed Moustapha Ould Bedredine'nin de olduğu birçok parlamenterini dövdi ve üzerlerine göz yaşartıcı bomba attı.

■ 19 Nisan tarihinde aralarında eski bakanların, parlamenterlerin, insan hakları savunucularının da olduğu birçok kadın güvenlik güçleri tarafından tekmelendi, coplarla ve kemerlerle dövüldü. Kadınlar Nouakchott'ta BM merkezinin önünde oturma eylemi yapıyorlardı. Eski Eğitim Bakanı Nebghouha Mint Mohamed Vall ve kızı polis tarafından dövüldü. Bir başka kadın polis tarafından dövülünce bayıldı ve hastanelik oldu.

Düşünce mahkumları – serbest bırakmalar

Eski bir Sağlık Bakanı olan Isselmou Ould Abdelkader Isselmou 2008 yılının Eylül ayından beri Başkan Sidi'ye karşı yapılan darbeyi eleştirdiği için tutukluymdu , Şubat ayında geçici olarak serbest bırakıldı. Haziran ayında aralarında eski Başbakan ve Kamu Yönetimi Bakanı'nın da bulunduğu dört başka tutuklu da kefaletle serbest bırakıldı.

Terörle mücadele ve güvenlik

Ülkenin çeşitli yerlerinde, başkent Nouakchott'da ve Mali ile sınır bölgesinde aralarında Mali vatandaşlarının da olduğu 12 kişi İslami Magrep'te El Kaide (AQIM) örgütüne üye olmak şüphesi ile tutuklandı. Aralarında Ağustos ayında Fransız Büyükelçiliğinin önünde patlayan bomba ile ilişkisi olduğundan şüphelenilen biri de vardı. Sene sonunda terörist olduğundan şüphelenilen veya mahkum edilen 60'dan fazla kişi cezaevindeydi.

Silahlı gruplar tarafından yapılan ihlaller

AQIM tarafından üç İspanyol insani yardım çalışanı kaçırıldı ve iki İtalyan turist Aralık ayında rehlin alındı. İddiaya göre hepsi Mali'ye nakledildi.

Mülteciler

BM mülteci örgütü, UNHCR Ekim ayında 3.500 aile yapan 14.000'den fazla Moritanya'lı mültecinin sene başından beri Senegal'den geri döndüğünü ilan etti.

2008 yılının Ocak ayından beri mültecilerin geri dönmeye başlamasından itibaren yaklaşık 20.000 Moritanya'lı komşu ülkelerden Moritanya'ya geri geldi. Hala Mali'de yaşayan 12.000 mülteçiden 8.000'i Moritanya'ya dönmek istediklerini belirttiler. 1989 yılı ile 1991 yılı arasında binlerce Moritanya'lı siyah Moritanyalılara baskı yapılmaya başlanmasından sonra komşu ülkelere kaçtı.

Göçmenlerin hakları

Avrupa'ya göç etmeye çalıştıklarından şüphelenilen 1.750 kişi keyfi olarak tutuklandı ve sınır dışı edilmeden önce Nouadhibou'daki bir gözaltı merkezinde birkaç gün tutuldular. Moritanya yetkililerinin bu tutuklama ve toplu sınır dışı etme politikası Avrupa'ya göçe karşı mücadele girişiminin parçası olarak AB'nin ve özellikle İspanya'nın yoğun baskısının sonucuydu.

Ayrımcılık ve kölelik

Mart ayında, ırkçılığın çağdaş biçimleri üzerine Özel Raportör'ün raporu yayınlandı. Hükümetin ayrımcılığa karşı olumlu adımlar attığını vurguluyor ama Siyah Moritanyalılar politik, ekonomik ve sosyal alanlarda giderek daha fazla marjinalleştirilmesi konusunda da endişelerini dile getiriyordu.

Özellikle köleliğe karşı yasaların uygulanmasına rağmen gene de hala yasal yapı ile uygulanışı arasında bir mesafe vardı ve hiçbir şikayet yerel mahkemelere getirilmedi. Özel Raportör kültürel farklılıkları yansıtacak bir biçimde Anayasayı değiştirmeyi ve ayrımcılığa neden olan kökleri araştırarak bir Komisyon'un kurulmasını önerdi.

İrkçılığın çağdaş biçimleri, nedenleri ve sonuçlarıyla birlikte Özel Raportör'ü Moritanya'yı Ekim ve Kasım aylarında ziyaret etti. Hükümetin ve sivil toplumun kölelikle mücadelesini fark ettiğini bildirdi ama “ ayrımcılığın her biçimini toplumdaki her düzeyde yoksullukla beraber ele alarak daha toptancı, işbirlikçi ve kalıcı bir yaklaşımla bakılması gerektiğini” düşündüğünü söyledi.

■ Nisan ayında bir çiftin 10 yaşındaki bir kız çocuğu üzerinde ki köle uygulaması davasını savcı bunun bir aile meselesi olduğunu söyleyerek reddetti. Davayı açan SOS Esclaves 2007 yılında çıkan köleliği yasaklayan yasanın uygulanmadığını söyleyerek şikayet etti.

Ölüm cezası

Mahkemeler ölüm cezası vermeye devam etti ama

hiçbir ölüm cezası infazı olmadı. Sene sonunda en az bir kişi mahkum ölüm cezasının infazını bekliyordu.

Uluslararası Af Örgütü raporu

■ Mauritanie: Nouvelle répression par la force de manifestations pacifiques (AFR 38/001/2009)

MOZAMBİK

MOZAMBİK CUMHURİYETİ

Devlet başkanı:

Armando Guebuza

Hükümet başkanı:

Luisa Diogo

Ölüm cezası:

tüm suçlar için kaldırdı

Nüfus:

22.9 milyon

Ortalama yaşam süresi beklentisi:

47.8 yıl

5 yaş altı ölüm oranı (e/k):

binde 162/144

Yetişkin okur yazarlık oranı:

yüzde 44.4

Polis gösterilerde ve şüphelileri tutuklarken aşırı şiddet kullandı. 13 tutuklu aşırı kalabalık polis nezarethanesinde oksijen yetersizliğinden boğularak öldü; iki polis memuru ölümlerden sorumlu tutuldu. Bir önde gelen polis yetkilisi 2007 yılında işlenen bir yargısız infazdan dolayı cinayet suçlaması ile mahkum edildi.

Arka plan

Ocak ve Mart ayları arasında en az 120 kişi koleradan öldü. Mart ayında Kızıl Haç Nampula'nın kuzey ili Mongicula bölgesindeki çalışmalarını sürdüren üç Kızıl Haç görevlisi ve iki polis memuru kolerayla mücadele konusunda çıkan şiddetli bir gösteride bölge sakinleri tarafından öldürülünce bölgedeki çalışmalarını durdurdu. Bölge sakinleri kuyulara klor koyan Kızıl Haç görevlilerini sularına kolera koyarak kendilerini zehirlediğini iddia ettiler.

Beira kenti belediye başkanı Daviz Simango ana muhalefet partisi Ulusal Direniş'den (Resistência Nacional Moçambicana – RENAMO) ayrılınca Mart ayında yeni bir politik parti, Mozambik Demokratik Hareketi (Movimento Democrático de Moçambique – MDM) kuruldu.

Daviz Simango Ekim ayında yapılan ve görevde olan Başkan Armando Guebuza'nın ve iktidardaki Mozambik'in Özgürlüğü Cephesi (Frente da

Libertação de Moçambique – FRELIMO) partisinin kazandığı seçimlerde ki üç başkan adayından birisiydi. Seçim kampanyası boyunca şiddet eylemleri oldu, çoğunda parti aktivistleri muhaliflerinin kampanya malzemelerini imha ettiler. İki polis memuru Murrupula Bölge Mahkemesi tarafından RENAMO'nun seçim afişlerini imha ettikleri için cezalandırıldılar ve polis FRELIMO üyelerinin şiddet eylemlerine müdahale etmediği için eleştirildi. Uluslararası ve ulusal seçim gözlemcileri seçimler sırasında oy sandıklarının doldurulması, muhalefet adaylarına verilen oyların geçersiz sayılması gibi yolsuzluklar olduğunu tespit ettiler. Ancak Avrupa Birliği gözlemci heyeti bunların sonuçları ciddi bir biçimde etkilemediğine inanıyordu.

Ülkenin en büyük yolsuzluk davalarından birisi Kasım ayında başladı. Eski Ulaştırma Bakanı ve dört Mozambik Havaalanları Şirketi (ADM) yetkilisi 2005 yılında ve 2008 yılı Ekim ayında şirketten yaklaşık 2 milyon ABD dolarını çalmakla suçlanıyorlardı.

Polis

■ Haziran ayında Matola kentindeki Maputo İl Mahkemesi bir polis müdürünü Abranches Penicelo'yu 2007 yılı Ağustos ayında öldürmekten mahkum etti. Polis memuru 22 yıl hapis cezasına ve Abranches Penicelo'nun beş çocuğuna 500.000 Mtn (yaklaşık 19.000 ABD doları) tazminat ödemeye mahkum edildi. Ancak öldürme olayına karışmakla suçlanan beş diğer polis ne ceza aldılar ne de yargılandılar. Yıllarca süren polis tacizlerinden sonra Abranches Penicelo sekiz polis tarafından dövüldü, zehirli bir madde vücuduna zerk edildi, ensesinden vuruldu, ateşe atıldı ve ölmeye bırakıldı.

Polis memurlarının suçlularla silah ve polis üniforması temin ederek işbirliği yaptıklarına dair iddialar vardı.

■ 2008 yılı Aralık ayında Maputo polis hücrelerinden kaçan cinayetten mahkum iki kişi tutuklandılar. Samuel Januário "Samito" Nhare Ocak ayında, Anibal "Anibalzinho" dos Santos Júnior Ağustos ayında tutuklandılar. Diğerleri ile birlikte kaçan Luis "Todinho" de Jesus Tomás, Matola kentinde vurularak öldürülmüş bir şekilde bulundu. "Anibalzinho" kaçışlarının polis tarafından kolaylaştırıldığını iddia etti.

■ Şubat ayında üç polis memuru suçlularla işbirliği yapmak şüphesi ile tutuklandı.

Aşırı güç kullanımı

Polis şüphelileri tutuklarken ve gösterileri kontrol ederken aşırı şiddet kullanmaya devam etti.

- Ocak ayında sivil kıyafetli polisler Moputa'da Baixa bölgesinde bir elektrikli aletler satan dükkanı soymak istedikleri iddia edilen isimleri bilinmeyen dört adamı vurarak öldürdü. Polis memurları dükkandan çıkan iki şüpheliye ateş açtı, birini derhal öldürdü ve diğerini bacağından yaraladı. Diğer iki şüpheli iddiaya göre kaçtı. Polis yetkilileri Uluslararası Af Örgütü'ne polis memurlarının şüpheliler kendilerine ateş açtığı için kendilerini savunmak için ateş açtiklarını iddia etti. Ancak aynı zamanda dükkanı koruyan özel güvenlik güçlerinin ateş açtığına da söylediler. Hiçbir soruşturma açılmadı.
- Nisan ayında bir polis memuru Mozambik Ulusal stadyumu inşaatında iki grevci işçiyi ateş açtı ve yaraladı. Yaklaşık 700 işçi düşük ücretler aldıkları, fazla mesai ücretleri verilmediği ve proje yöneticisi tarafından kötü muameleyle uğradıkları için grev yapıyordu. Mobuto kent polisi bir soruşturma yapılacağını açıkladı ama başka bir bilgi sene sonuna kadar verilmedi.
- Eylül ayında polis Sofala ilinde Marromeu bölgesinde bir şeker plantasyonunda yapılan gösteriyi dağıtmak isterken ateş açtı, iki işçiyi yaraladı. Gösteriler grevciler bir ambulansı ve bir motosikleti tahrip edince ve şeker plantasyonunun bazı kısımlarını yakınca şiddet içeren bir hale geldi. Şeker plantasyonunda işçiler düşük ücretlerden dolayı grev yaptılar. Sene sonunda bilinen bir soruşturma yoktu.

Gözaltında ölümler

Mart ayında 13 kişi Mongicual'sa aşırı kalabalık polis hüccresinde oksijen yetersizliğinden boğularak öldü. Tutuklular bölgedeki koleraya karşı mücadele nedeniyle çıkan ayaklanmada diğerleriyle birlikte gözaltına alınmıştı. Ağustos ayında Angoche Bölge Mahkemesi o sıra görevli olan polis memurunu ve polis müdürünü kasıtsız cinayetten bir yıl hapis cezasına mahkum etti. Mahkeme delil yetersizliğinden dolayı ceza soruşturması polisi müdürünü beraat ettirdi.

Uluslararası Af Örgütü ziyareti/raporları

📄 Uluslararası Af Örgütü heyeti Mayıs ayında Mozambik'i ziyaret etti.

📄 Mozambik: Mozambik Parlamento'suna Brifing (AFR 41/002/2009)

📄 "Adalet daha fazla güvenemem": Mozambik'te adaletin polisin yasadışı öldürmelerini ele almasına engeller (AFR 41/004/2009)

MYANMAR

MYANMAR BİRLİĞİ

Devlet başkanı:

Hükümet başkanı:

Ölüm cezası:

Nüfus:

Ortalama yaşam süresi beklentisi:

5 yaş altı ölüm oranı (e/k):

Yetişkin okur yazarlık oranı:

Orgeneral Than Shwe

General Thein Sein

uygulamada kaldırıldı

50 milyon

61.2 yıl

binde 120/102

yüzde 89.9

Yaklaşık 2.200 siyasi mahkum demir parmaklıkların arkasında kaldı. Çoğu çok feci koşullarda tutuluyordu ve çoğunun fiziki ve psikolojik sağlığı kötüydü. Yetkililer ana muhalefet partisi Demokrasi için Ulusal Birliğin (NLD) Genel Sekreteri Daw Aung San Suu Kyi'yi gözaltına aldı ve 18 ay daha ev hapsine mahkum etti. Ordu ve müttefiki bir Karen silahlı örgütü ile silahlı muhalefet gurubu Karen Ulusal Kurtuluş Ordusu (KNLA) arasında çatışmalar yoğunlaştı. Bu gelişmeye ciddi insan hakları ihlalleri eşlik etti ve binlerce insan komşu Tayland'da sığındı. Yetkililer etnik azınlıkların çeşitli biçimlerde hükümet politikalarına, pratiğine ve projelerine muhalefet eden aktivistlerini hedef almaya devam etti.

Arka plan

Ağustos ayında Daw Aung San Suu Kyi'nin bir ABD Senatörü ile görüşmesine izin verildi ve Ekim ayında hükümetin bir irtibat subayıyla 2008 yılı Ocak ayından beri ilk defa görüştü. Kasım ayında ABD'den üst düzeyde bir heyetle görüştü.

Nisan ayında Devlet Barış ve Kalkınma Konseyi (SPDC, askeri hükümet) hükümetle ateşkesi kabul eden etnik azınlık silahlı gruplarının SPDC komutası altında sınır muhafaza gücü olmasını önerdi. Bu öneri ilki 1990'da yapılan 2010 yılı seçimlerine bir hazırlık ama sene boyunca bu tür silahlı gruplarla savaş ve görüşmeler sürdü. Sene sonunda dokuz grup öneriyle anlaştı, çoğu bölge veya kontrol korkusuyla anlaştı.

2008 yılında olan Nargis Siklonu'nun ardından Chin ve Rankine Eyaletlerini ciddi gıda sıkıntısı etkilemiş olsa da kurtarma, rehabilitasyon ve yeniden yapılandırma sürdü. Myanmar iki ülke arasındaki gerginliği arttırarak Bangladeş ile olan sınırına tel örgü çekmeye başladı. Uluslararası toplum Myanmar hükümetinin nükleer kapasiteye sahip olmak istemesinden endişelendiğini dile getirdi.

Siyasi mahkumlar

Hükümet Şubat ve Eylül aylarında 13.000'den fazla mahkumu serbest bırakmasına rağmen aralarında 5 inanç mahkumu Ma Khin Khin Leh, U Saw Naing Naing, U Soe Han, Ko Aung Tun ve Khaing Kaung San'ın da olduğu 158 bilinen siyasi tutuklu vardı. Bu kişilerin hepsi 10 yıldır mahkumdular Eylül serbest bırakılmalarından yıl sonuna kadar en az 50 kişi gözüaltına alındı ve yaklaşık 2.200 siyasi mahkum kaldı.

- Ocak ayında bir mahkeme Bütün Burma Öğrenci Birliği Federasyonu üyesi Bo Min Yu Ko (Phyo Gyı)'yi altı tanesi Göçmenlik Yasası'nı ihlal etmek üzere çeşitli iddialardan 104 yıl hapis cezasına mahkum etti.
- Mayıs ayında kimliği bilinmeyen bir Amerikalı Daw Aung San Suu Kyi'nin mülküne girdi, yetkililer Daw Aung San Suu Kyi'yi 2003 yılından beri mahkum edildiği ev hapsi koşullarını ihlal ettiği iddiası ile gözüaltına aldı. Yangon'un Insein Cezaevinde yarı kapalı bir yargılamada üç yıl ağır çalışmaya mahkum edildi, cezası hemen 18 ay ev hapsi cezasına indirildi.
- Eylül ayında yetkililer Burma kökenli ABD vatandaşı Kyaw Zaw Lwin (Nyi Nyi Aung)'i Myanmar'a döndü inanç mahkum olan ailesini ziyaret etmeye geldiğinde tutukladı. Tutukluken, Güvenlik görevlileri Kyaw Zaw Lwin'e işkence yaptı ve tıbbi tedavi olanağı vermedi. Ekim ayında dolandırıcılık ve sahtekarlıktan hakkında dava açıldı. Yetkililer eğer mahkum olursa Kyaw Zaw Lwin'in ölüm cezasına mahkum olabileceğini açıkça söyledi.

Cezaevi koşulları

Yetkililer Mart ayında BM İnsan Hakları Konseyi'ne mahkumların ziyaretçi kabul ettiğini ve gerekli sağlık tedavisi aldıklarını söylemesine rağmen politik mahkumları ailelerinden ve arkadaşlarından uzak yerlerdeki cezaevlerine göndermeye devam etti. En az 220 politik mahkum 2008 yılının Kasım ayından beri ailelerinin temel yardımları bile yapmakta zorlandığı ücra bölgelerdeki cezaevlerine nakledildi.

Cezaevlerinde koşullar yetersiz gıda, su ve tıbbi bakım dahil aşırı ölçüde kötüydü.

Yetkililer politik mahkumları çok sık tecrit tutuklu olarak tuttu.

- Mart ayında evinden yaklaşık 1.500 km uzakta mahkum olan Hla Myo Naung görme yeteneğini kaybetme tehlikesi ile karşı karşıyaydı. Tıbbi bakım alamadığı için bir gözü kör oldu.
- Bir öğrenci lideri olan Ko Htay Kywe Mart ayından başlayarak ailesinden 1.000 km uzakta kendi başına

tecrit tutukluymdu. Cezaevi yetkilileri diğer mahkumları onunla konuştukları takdirde ağır ceza vermekle korkuttular.

- Mart ayında NLD kampanyacısı Su Su Nway evinden 1.000 km uzakta cezaevinde hastanelik oldu. Cezaevi yetkilileri durumunu daha da kötüleştiren zihinsel hastalık ilaç verdi. Çeşitli suçlardan dolayı aralıklarla kimseyle görüştürülmeden tecrit gözüaltında tutuldu ve ailesi görüştürülmedi.
- Mayıs ayında, evinden 1.400 km uzakta tutulan komedyen ve aktivist Zarganar'ın kalp büyümesi ile birlikte çeşitli hastalıklardan dolayı acil tıbbi tedaviyi ihtiyacı vardı. Nisan ayında bilincini kaybetti ve ancak 10 gün sonra hastaneye kaldırıldı. Zarganar'ın baldızı Myitkyina cezaevinde ziyaret ettikten sonra deri kaşıntısı hastalığı olduğunu onayladı.

Etnik azınlıkları hedef alma

Hükümet etnik azınlık aktivistlerini politik, çevresel ve/veya dini çalışmalarından ve gerçek veya öyle sanılan etnik politik ve silahlı gruplara verdiği destekten dolayı hedef almaya devam etti.

- Ocak ayında yetkililer en az 19 Rakhine erkek ve kadını insan hakları ve demokrasi üzerine dokümanlar taşımaktan ve politik bir örgüt oluşturmaktan gözüaltına aldı, dövdü ve mahkum etti. Beş ila yedi yıl hapis cezasına mahkum oldular.
- Ocak ayında askerler Shan asilerine pirinç verdiği ve onlara rehberlik yaptığı için bir Shan kadını defalarca dövdü.
- Şubat ayında polis iki yerel Kachin gencini Myanmar'da yasaklı web sitelerinde sörf ettikleri için gözüaltına aldı.
- Mart ayında ve Nisan aylarının başlarında yetkililer ateşkes gruplarından Yeni Mon Eyaleti Partisi'ni Mon Eyaletinde gözlemlmelerini arttırdılar. Sürekli olarak basınla ilişkileri hakkında sorular sordular.
- Haziran ayında yetkililer Rakhine Eyaleti'nde Soe Soe'yi sürgündeki muhalefet grupları ile ilişki kurmaktan gözüaltına aldılar ve altı yıl hapis cezasına mahkum ettiler.

Rankin Eyaleti'nde etnik azınlık Rohingya'lar üzerindeki sistematik eziyet binlerin Bangladeş, Tayland veya Malezya'ya çok zaman teknelerle kaçmalarına neden olarak azalmadı. Ocak ayında Myanmar deniz kuvvetleri Myanmar'ı yeni terk etmiş böyle bir tekneyi durdurdu teknedeki 78 Rohingya'sı tekrar denize salmadan önce güvertesinde altı gün tutup ağır bir biçimde dövdü. Nisan ayında Bali

Süreci'nin bölgesel toplantısında hükümet herkesin önünde Rohingya'ları etnik bir azınlık veya Myanmar vatandaşı olarak tanımayı reddetti.

Nargis Siklon'u bağlantılı gözaltına almalar ve mahkumiyetler

2008 yılının Mayıs ayında Myanmar'ı vurmuş olan Nargis Siklonu'nda özel yardım çalışması yapmış en az 29 kişi yetkililer tarafından politik olduğu iddia edilen çalışmaları nedeniyle cezaevindeydi. En az 18'i 10 ila 35 yıl arasında hapis cezalarına mahkum edildi.

■ Ekim ayında yetkililer en az 10 kişiyi yurtdışından yardım parası aldıkları için gözaltına aldı. Bunların en az yedisi kurtarma ve sosyal aktivizm yapan yerel Lin Let Kye ("Parlayan Yıldız") örgütünün üyesiydi.

Silahlı çatışma - yerinden etmeler

Myanmar ordusu çeşitli etnik gruplara çok zaman sivilleri hedef alarak ve büyük çaplı yerinden etmelere neden olarak saldırmaya devam etti. Haziran ayında ordu ve Hükümetin desteklediği Demokratik Karen Budist Ordusu (DKBA) binlerce Karen sivil ülke içinde yerinden etti ve 4.800 mültecinin Tayland'a kaçmasına neden oldu. Saldırı sırasında DKBA hem taşıma işleri için hem de askerlik hizmeti için insanları zorla askere aldı, boşalmış köyleri imha etti ve çıkış yollarına kara mayını döşedi.

Ağustos ayında silahlı muhalefet Shan Eyalet Ordusu-Güney ve Shan sivillerine karşı 10 yılın en yoğun saldırısını yaptı, 10.000'den çok insanın başka yerlere yerleşmesine ve çoğunun ülke içinde yerlerinden edilmesine neden oldu. Saldırı, yargısız infazlar ve cinsel tacizle nitelendirilebilirdi. Gene Ağustos ayında ordu Myanmar Demokratik Birlik Ordusu'na saldırdı ve 30.000'den çok çoğu etnik azınlık Kokang'ın Çine kaçmasına neden oldu, sonunda hemen hepsi Myanmar'a geri döndü. Ülke içinde yerlerinden edilmişlerin toplamı 500.000'in üzerine yükseldi.

Kalkınma bağlantılı ihlaller

Ordu resmi kalkınma projelerine bağlı olarak zorla çalıştırma, öldürme, dövme, toprağa el konması, zorla çiftçilik yaptırma, hareket özgürlüğünün sınırlanması ve mülkün müsaderesi gibi insan hakları ihlalleri yaptı. Kayin eyaletinde Tanintharye eyaleti Yadana, Yetagun ve Kanbauk- Myiang Kalay doğal gaz boru hattında sivilleri barakalarda, yollarda ve nöbetçi kulübelerinde zorla çalıştırdı. Yetkililer aynı zamanda Rakhine

Eyaleti'nde Shwe gaz projesinde tazminat vermeden toprağa el koydu ve projeyi sorgulayan ya da karşı çıkanları hedef aldı. Yetkililer yerel köylüleri gözaltına aldı, tutukladı, bazılarını bölgeden kaçmaya zorladı.

Çocuk askerler

Myanmar ordusu ve hükümetin desteklediği milisler çocukları sistematik bir biçimde askere almaya, kullanmaya ve hapis cezasına mahkum etmeye doğrudan doğruya ya da asker toplama kurumları ile devam etti. Çeşitli silahlı gruplar da çocukları askere almaya devam etti. Hükümet çocukların askere alınması ve kullanılmasına karşı eylem planını 2007 yılının Eylül ayında yaptığı sözlü "yakın zamanda" gerçekleştirme vaadine rağmen uluslararası standartlarla birleştirmeyi başaramadı. Hükümet bütün çocuk askerlerin serbest bırakılması ve ailelerine dönmesi için resmi bir silahsızlandırma, terhis etme ve yeniden topluma kazanma programı doğrultusunda adımlar atmadı.

ILO resmi görevlilerin çocuk asker topladıklarına ilişkin raporlar almaya devam etti. Sene sonunda ILO 2007 yılı Şubat ayından itibaren 131 küçük yaşta çocuğun askere alındığı şikayeti aldı. 59 çocuk ordudan çıkarıldı. Yetkililer çocukların orduya sadece gönüllü olarak katıldığını iddia etmeye devam etti ve küçük yaştakileri askere alanları azarlayarak cezalandırdı. Yetkililer aynı zamanda askerden kaçtığı için cezalandırılmış olan bilinen dört çocuk askerden üçünü serbest bıraktı.

Uluslararası soruşturma

Ocak ve Şubat aylarında BM Genel Sekreteri'nin Özel Danışmanı Myanmar'ı ziyaret etti ve ertesi ay BM Güvenlik Konseyi'ni bilgilendirdi. Şubat ayında BM Myanmar'da insan haklarının durumu Özel Raportörü ülkeyi ziyaret etti. ve Mart ayında BM İnsan Hakları Konseyi'ne bir rapor sundu. Gene Şubat ayında Thai Dış İşleri Bakanı Karen Ulusal Birliği (KNU) ile resmi olmayan görüşmeleri Myanmar hükümetinin izni ile başlattı. BM Mülteciler Yüksek Komiseri Mart ayında Myanmar'ı ziyaret etti. Hem Nisan ayında ve hem de Haziran ayında insan ticaretini ve kaçakçılığını sona erdirmek ve Asya ve Pasifiklerde yasadışı göçü önlemek için Bali Süreci toplantıları yapıldı ve Myanmar'da Rohingya'ların durumu tartışıldı.

Mayıs ayında Daw Aung San Suu Kyi in May'ın tutuklanmasının ardından BM Güvenlik Konseyi endişesini dile getiren ve bütün politik mahkumların

serbest bırakılmasını talep eden bir basın açıklaması çıkardı. ASEAN, BM Mülteciler Yüksek Komiserliği ve BM Myanmar'da insan haklarının durumu Özel Raportörü Daw Aung San Suu Kyi in May'ın gözetlme alınması üzerine basın açıklamaları yayınladı. Avrupa Birliği Myanmar'a karşı ekonomik yaptırımlarını sıkılaştırdı.

Şubat ayında BM Myanmar'da insan haklarının durumu Özel raportörü ülkeyi ziyaret etti. Haziran ayında BM Genel Sekreteri Myanmar'ı ziyaret etti. BM Çocuklar ve Silahlı Çatışmalar Temsilcisi Temmuz ayında Myanmar'ı ziyaret etti. Ağustos ayında BM, hükümetle Güvenlik Konseyi'nin 1612 ve 1882 sayılı Kararları gereği çocukların çatışmadaki yeri konusunda ortak bir eylem programını geliştirmeyi tartıştı. Ekim ayında BM Güvenlik Konseyi Çalışma Grubu Myanmar'da Çocuklar ve Silahlı Çatışma konusunda sonuçlara ulaştı. Aralık ayında BM Genel Kurulu Myanmar'da insan hakları üzerine bir kararı kabul etti.

Ocak ayında mali yaptırımlar için hedeflediği bireylerin ve ağların listesi genişlettikten ve Şubat ayında Myanmar politikasını gözden geçireceğini duyurduktan sonra Eylül ayında ABD ekonomik yaptırımlarına devam etmeye ama Myanmar hükümeti ile de diyaloga girmeye karar verdi. Ağustos ayında bir ABD Senatörü Myanmar'ı ziyaret etti.

Ölüm cezası

Ekim ayında Shan Eyaleti'nde Laogai'de bir mahkeme en az bir çocuk askeri, çocuk asker olması olasılığı olan bir kişiyi öldürmekten ölüm cezasına mahkum etti.

Uluslararası Af Örgütü raporları

■ Bangladeş, Hindistan, Endonezya, Malezya, Myanmar ve Tayland hükümetlerine Rohingya'ların durumu hakkında açık mektup (ASA 01/001/2009)

■ Myanmar: Daw Aung San Suu Kyi' nin yeni cezası "utanç verici", 11 Ağustos

NAMİBYA

NAMİBYA CUMHURİYETİ

Devlet ve hükümet başkanı:

Hifikepune Pohamba

Ölüm cezası:

tüm cezalar için kaldırıldı

Nüfus:

2.2 milyon

Ortalama yaşam süresi beklentisi:

60.4 yıl

5 yaş altı ölüm oranı (e/k):

binde 58/45

Yetişkin okur yazarlık oranı:

yüzde 88

Partiler arası çatışmalar olmasına rağmen başkanlık ve Ulusal Konsey seçimleri Kasım ayında yapıldı. Uzun süredir devam eden bir vatana ihanet davası bir sonuca ulaşmadan sürdü.

Arka plan

27 ve 28 Kasım günleri yapılan başkanlık ve Ulusal Konsey seçimleri öncesinde iktidardaki Güney Batı Afrika Halk Örgütü (SWAPO) üyeleri ile muhalefet partileri çatıştılar. SWAPO üyeleri diğer partilerin kampanya toplantılarını engellemekle suçlandı.

■ 27 Ekim'de yaklaşık 300 SWAPO destekçisi Demokrasi ve İlerleme Hareketi'nin (RDP) Omusati bölgesinde Outapi'de kampanya yapmalarını bloke etti. SWAPO aktivistleri RDP üyelerinin destek kazanmak için tahrik edici bir dil kullandıklarını iddia ettiler.

■ 8 Kasım'da SWAPO destekçileri RDP aktivistleri bir gösteriye katılmak için Outapi'ye geldiklerinde önlerini kestiler ve RDP ve SWAPO destekçileri birbirlerine taşlar attı. Çatışmalarda üç kişi tutuklandı.

Caprivi vatana ihanet davası

Ayrılıkçı Caprivi Özgürlük Ordusu'nun 1999 yılında gerçekleştirdiği saldırıdan sonra tutuklananların vatana ihanet davası tamamlanma aşamasına yaklaşıldığına dair hiçbir işaret olmadan devam etti. Tutuklu 117 kişinin çoğu tutukluluklarının 10'uncu yılını tamamladı. Dava 2004 yılında başlamıştı.

Toplu mezarların bulunması

Kuzey Namibya'da toplu mezarlar bulundu. Bulunanların bazılarının batı Caprivi'de askeri tutukevinde kaybolan 1999 yılındaki ayrılıkçı saldırıya karıştıklarından şüphelenilen 30 San dili konuşan insana ait olabileceğinden kuşkulaniyordu. İnsan Hakları Ulusal Derneği bazı kurbanların isimlerini yayınladı.

NEPAL

NEPAL FEDERAL DEMOKRATİK CUMHURİYETİ

Devlet başkanı:	Ram Baran Yadav
Hükümet başkanı:	Madhav Kumar Nepal (Mayıs ayında Pushpa Kamal Dahal'ın yerine geçti)
Ölüm cezası:	tüm suçlar için kaldırıldı
Nüfus:	29.3 milyon
Ortalama yaşam süresi beklentisi:	66.3 yıl
5 yaş altı ölüm oranı (e/k):	binde 52/55
Yetişkin okur yazarlık oranı:	yüzde 56.5

Nepalli insan hakları savunucuları devlet güçleri ve silahlı gruplar tarafından gerçekleştirilen yüzlerce öldürme ve kaçırma olayı iddia etti. Artan sayıda silahlı grubun sivillere dönük şiddeti arttıkça halkın güvenlik yetersizliği de arttı. Polis politik ve hak savunuculuğu temelindeki gösterilerde gereksiz ve aşırı güç kullandı. Tutuklulara işkence yapıldığı yaygın bir biçimde iddia edildi.

Arka plan

Nepal'in 2006 yılında kabul edilen sivil, politik, ekonomik, sosyal ve kültürel hakları koruyan Kapsamlı Barış Mutabakatı'na yapılan taahhütler tutulmadı. Politik bölünmeler ve çok sayıda silahlı grubun ortaya çıkışı barış sürecini tehdit etti. Pushpa Kamal Dahal'ın başında olduğu iktidardaki Nepal Komünist Partisi-Maoist (NKP-M) Mayıs ayında düştü ve yerine Madhav Kumar Nepal'in başında olduğu bir koalisyon hükümeti geçti. Maoocu parti taraftarları parlamentonun bloke edilmesi de dahil gösteriler yaptılar. Yeni bir anayasa hazırlama çabaları çok az ilerleme gösterdi. Devletin iş veya köken temelli ayrımcılığı ortadan kaldıran BM Taslak Prensipleri'ni desteklediğini ilan etmesine rağmen Dalitlere ve kadınlara karşı ayrımcılık cezasızlık ile sürdü.

Geçici adalet

Bir Gerçek ve Uzlaşma Komisyonu (GUK) çabaları sarsaklandı. 2007 yılından beri bekleyen taslak GUK'u eleştirenler önerilen komisyonun politik etkilerden dolayı bağımsızlığının olmaması, yetersiz tanık koruması ve ciddi insan hakları ihlalleri yapanlar için af önerme gücü verilmesi gibi yetersizliklere değiniyorlar.

Zorla kaybedilmeler

2006 yılında biten çatışmanın her iki tarafı da insanların zorla kaybedilmesine neden oldu. ICRC'ye göre sene sonunda 1.300 kişinin nerede olduğu bilinmiyordu. Haziran ayında zorla kaybetmeyi suç olarak tanımlayan bir yasa taslağının kabul edilme süresini aştı ve kayıplar konusunda bir Soruşturma Komisyonu kurulmadı. Önerilen yasa taslağı hem uluslararası yasaya uygun bir zorla kaybetme tanımı yapmıyordu hem de zorla kaybetmeleri olası bir insanlığa karşı suç olarak tanımlamıyordu. 30 Ağustos tarihinde Uluslararası Af Örgütü sekiz önde gelen Nepalli ve uluslararası örgütlerle birlikte taslağı uluslararası standartlara ulaştıracak bir biçimde değiştirilmesi için bir ortak memorandum yayınladı.

Cezasızlık

Çatışmalar sırasında insan hakları ihlalleri yapanlar için cezasızlık sürdü, hiçbir olay sivil bir mahkemede yargılanmadı. İhlallerin mağdurları polisin olayları soruşturmak için şikayet dilekçeleri verilmesini kabul etmediğini iddia etti. Yetkililer insan hakları ihlali ile suçlanan askeri personelin tutuklanması için çıkan mahkeme kararlarını uygulamadı.

■ Aralık ayında hükümet çatışmalar döneminde işkence, keyfi tutuklama ve zorla kaybetme gibi insan hakları ihlallerine karışmış yüksek rütbeli subayı terfi ettirdi. BM İnsan Hakları Yüksek Komiseri bu konuda özel endişesini dile getirdi ve sürmekte olan bir soruşturmada görevinin geçici olarak askıya alınmasını önerdi.

Polis ihlalleri

Polis gösterileri dağıtmak için göstericileri lathislerle (uzun odun sopa) ve tüfek dipçikleri ile dövmek gibi gereksiz ve aşırı güç kullanmaya devam etti. İşkence ve diğer kötü muameleler ve silahlı gruplarla bağlantılı olduğundan şüphelenilen kişilerle sahte "karşılaşmalarda" öldürmeler sürdü.

Silahlı gruplar tarafından yapılan ihlaller

Nepal'in Terai bölgesinde 100'den çok silahlı grup faaliyet sürdürdü ve Pahadi (tepe) toplumu üyeleri de dahil insan kaçırma, kamuya açık yerlerde bombalı saldırı gibi insan hakları ihlalleri yaptı.

■ 9 Nisan tarihinde polis Terai temelli solcu silahlı grup Janatantrik Terai Mukti Morcha (JTMM-J) polis devriyesine ateş açtıktan sonra Parasuram Kori'yi vurarak öldürdü. Kurbanın annesi oğlunun ve iki başkasının üç gün önce JTMM-J tarafından kaçırıldığını söyledi.

NKP-M'nin gençlik kolu Genç Komünistler Birliği de öldürmelerden, saldırılardan ve kaçırmalardan sorumluydu.

Çocuk askerler

2.500'den fazla eski çocuk asker NKP-M'nin Kapsamlı Barış Mutabakatı'nda toplanmakta anlaşıldığı kişilerde kalıyordu. Temmuz ayında hükümet, Kasım ayında tamamlanması gereken bir süreçle bunların ve 2006 yılında "yasadışı bir biçimde silah altına alınan" 1.000 kişinin dağıtılacağını ilan etti. Ancak iki taraf bir dağıtılma ve rehabilitasyon planında anlaşamadı. Sene sonunda çocuk askerlerin dağıtılması henüz gerçekleşmemişti ama 2010 yılının Ocak ayının başında yapılacağı ilan edildi.

İşkence ve diğer kötü muameleler

İşkenceye karşı önlemler içeren ulusal yasalar uluslararası standartlara uymuyordu ve yetersiz bir biçimde uygulanıyordu.

■ Temmuz ayında polis güney doğu Nepal'de, Urbari'de Bhakta Rai ve Sushan Limbu'ya işkence yaptı ve daha sonra küçük bir suçtan tutukladı. Polis tarafından cezaevi hücrelerinde dövüldüler sonra sokakta iç çamaşırlarına kadar soyuldular ve burada demir çubuklarla saldırıya uğradılar ve dizlerinin ve dirseklerinin üzerinde taşlı bir zeminde sürünmeye zorlandılar. İkisinde de ciddi yaralar vardı. Başarılı bir mahkeme başvurusunun ardından avukatları ile görüşmelerine izin verildi ve sağlık yardımı yapıldı ama işkencelerine karışan polis memurları görevden alınmadı ve bir soruşturma açılmadı.

Kadın ve kız çocuklarına yönelik şiddet

Kadın insan hakları savunucuları tehdit edildiler, saldırıya uğradılar ve öldürüldüler. Çeyiz sorunu nedeniyle ölümler sürdü. Yasal zaafılar ve yetersiz polis denetimi aile içi ve cinsel şiddet olaylarını kovuşturmaya engel oldu. Polis kadınlara yönelik şiddet olaylarını kaydetmeyi veya soruşturmanın durumu hakkında kadın insan hakları savunucularına haber vermeyi reddetti.

■ Bugün FM Radyosu gazetecisi ve Kadın İnsan Hakları Ağı üyesi Uma Singh 11 Ocak tarihinde silahlı bir grup adamın saldırısına uğradı. Ciddi bir biçimde vücut organları kesildi ve Katmandu'da hastaneye giderken yolda öldü.

Ağustos ayında Uluslararası Af Örgütü Başbakan'dan 15 yaşındaki bir kız çocuğu olan Maina

Sunuwar'ın Nepal Ordusu üyelerince 2004 yılının Şubat ayında işkenceye uğraması ve ölmesi davasında sorumluların bulunmasını istedi.

Yasal ve yapısal gelişmeler

Hükümet Uluslararası Ceza Mahkemesi Roma Şartı'nı onaylamayı Nepal'in eski Dış İşleri Bakanı'nın taahhüdüne rağmen savsakladı. Temmuz ayında Uluslararası Af Örgütü onaylamayı yapması için hükümetin adım atmasını isteyen 13.000'den çok başvuru mektubunu yeni Dış İşleri Bakanı Sujata Koirala'ya sundu. Bakan sürece başlamayı kabul etti ama sene sonunda bir gelişme olmamıştı.

NİJER

NİJER CUMHURİYETİ

Devlet başkanı:

Mamadou Tandja

Hükümet başkanı:

Ali Badjo Gamatié

(Ekim ayında Seyni Oumarou'nun yerine geçti)

Ölüm cezası:

uygulamada kaldırıldı

Nüfus:

15.3 milyon

Ortalama yaşam süresi beklentisi:

50.8 yıl

5 yaş altı ölüm oranı (e/k):

binde 171/173

Yetişkin okur yazarlık oranı:

yüzde 28.7

Başkan'a üçüncü bir dönem daha veren anayasa değişikliğine karşı birçok gösteri oldu. Buna karşılık Başkan temel kurumları dağıttı ve kendisine olağanüstü yetkiler verdi. Güvenlik güçleri politik önderleri, gazetecileri ve insan hakları savunucularını taciz etti tutukladı. Hükümet ve Tuareg önderliğindeki silahlı muhalefet arasında barış antlaşması yapıldı.

Arka plan

Mayıs ayında Başkan Tandja Anayasa Mahkemesi başkana üçüncü bir dönem seçilme hakkı vermek için Anayasayı değiştirmek üzere referandum yapılmasını reddedince Parlamentosu feshetti. Haziran ayında Anayasa Mahkemesi'ni de feshetti ve kendisine olağanüstü yetkiler verdi. Ağustos ayında Başkan Anayasa'yı değiştirmek için referandumu büyük çoğunlukla kazandı (Muhalefet partileri boykot etti.) Bunun sonucunda muhalefet partileri, sivil

toplum aktivistleri “anayasal darbe”yi teşhir ederek protestolara başladı. Batı Afrika Ülkeleri Ekonomik Topluluğu tarafından seçimlerin ertelenmesi çağırısı yapılmasına rağmen Ekim ayında iktidar partisi parlamento seçimlerini (bu seçimler de muhalefet partileri tarafından boykot edildi) kazandı. Bunun sonucunda Nijer ECOWAS’dan çıkarıldı.

2008 yılının Aralık ayında İslami Magrep’te El Kaide (AQIM) tarafından kaçırılan iki Kanadalı diplomat Nisan ayında Mali’de serbest bırakıldı.

Ekim ayında birçok Tuareg silahlı grubu hükümetle kapsamlı bir barış antlaşması imzaladı. Tuareg gruplarının hepsi silahlarını bırakmayı kabul etti. Bunun sonucunda 2007 yılından beri Agadez bölgesinde olan olağanüstü hal kalktı.

Muhalefete baskı

Yetkililer Başkan Tandja’nın iktidarına ve referanduma karşı gösterilere karşı baskı uyguladılar ve birçok muhalif politikacıyı tutukladılar.

■ Haziran ayında eski parlamento üyesi ve ana muhalefet partisi Nijer Demokrasi ve Sosyalizm Partisi (Parti nigérien pour la démocratie et le socialisme, PND) lideri Mamadou Issoufou güvenlik güçlerine Başkan Tandja’nın emirlerine uymama çağırısı yaptığı iddiası ile kısa bir süre göz altına alındı.

■ Temmuz ayında muhalefet aktivisti Alassane Karfi televizyonda referandumu eleştirdiği için tutuklandı ve Koutoukalé yüksek güvenlikli cezaevine yollandı. “Toplanma kışkırtması” yaptığı iddiası ile itham edildi, Ekim ayında kefaletle serbest bırakıldı.

İnsan hakları savunucuları

İnsan hakları savunucuları, özellikle de Demokrasinin Savunması için Birleşik Cephe (Front uni pour la sauvegarde des acquis démocratiques, FUSAD) üyeleri anayasa değişikliğini protesto ederken polis tarafından sürekli olarak taciz edildiler. Çoğu barışçıl olan gösteriler gözyaşı bombaları ile dağıtıldı.

■ Ağustos ayında insan hakları aktivisti ve FUSAD’ın başkanı Marou Amadou hükümeti protesto çağırısı yaptığı için gözaltına alındı. Bir yargı kararının ardından ertesi gün serbest bırakıldı ama sonra derhal gene tutuklandı. “Yasal olmayan bir derneği yönetmek” suçuyla itham edildi. Eylül ayında kefaletle serbest bırakıldı.

İfade özgürlüğü – basın

Başkan Tandja Temmuz ayında “devlet güvenliğini veya kamu düzenini tehlikeye sokacak” haberleri

sansür etme ve ulusal basın düzenleme kurumunu etkisizleştirecek bir kararname çıkardı.

■ Nisan ayında Dounia TV’nin editörü Seyni Amadou ve bir başka gazeteci, Elhadji Idi Abdou, kısa bir süre için tutulundular ve Fransa Devlet Başkanı Nicolas Sarkozy’nin Nijer’e yaptığı ziyareti eleştirdikleri için “doğru olmayan haber yayınlamakla” suçlandılar. Haziran ayında Dounia medya grubu muhalefetin Başkan Tandja’nın darbe hazırladığı haberini verdiği için birkaç günlüğüne kapatıldı.

■ Ağustos ayında bağımsız bir gazete olan Le Canard Déchaîné’nin genel yayın sorumlusu olan Abdoulaye Tiémogo bir eski başbakan Hama Amadou’nun tutuklanma emrine karşı yorum yaptığı için, “mahkeme kararını gözden düşürmek” suçlamasıyla üç ay hapis cezasına mahkum edildi.

Cezasızlık

Başkan Tandja Ekim ayındaki barış antlaşmasından sonra Tuareg silahlı muhalefetinin bütün üyelerini kapsayan bir af çıkardı. Af, aynı zamanda Nijer güvenlik güçlerini de kapsayarak cezasızlık ortamını güçlendirdi ve her iki taraftan da insan hakları ihlallerini yapanların adalet önüne çıkarılmasını bütün yollarını kapattı. Yaklaşık 100 Tuareg af tarafından serbest bırakılmış olmalarına rağmen yargısız bir biçimde tutuklu kaldılar.

Uluslararası Af Örgütü raporları

■ Nijer-Mali: Uluslararası Af Örgütü İslami Magrep’te El Kaide’nin elinde olduğu iddia edilen rehinelere serbest bırakılmasını talep etti (AFR 43/001/2009)

■ Nijer: Appel à la libération inconditionnelle et immédiate de M. Amadou Arou (AFR 43/002/2009)

NİJERYA

NİJERYA FEDERAL CUMHURİYETİ

Devlet ve hükümet başkanı:

Umaru Musa Yar'Adua

Ölüm cezası:

sürdürülüyor

Nüfus:

154.7 milyon

Ortalama yaşam süresi beklentisi:

47.7 yıl

5 yaş altı ölüm oranı (e/k):

binde 190/184

Yetişkin okur yazarlık oranı:

yüzde 72

Polis cezasızlık ortamı içinde yasadışı öldürmeleri, işkence ve diğer kötü muameleleri ve zorla kaybetmeleri de içeren çeşitli insan hakları ihlalleri yaptı. Bazı insanlar rüşvet ödemediği için öldürüldü. Birçok insan nezarethanelerde işkence ile öldürüldü. Mahkumlar çok kötü koşullarda tutuldu, birçoğu mahkemelerini başlamasını yıllardır bekliyordu. Hükümet insan hakları savunucularını ve gazetecileri taciz ve tehdit etti. Kadınlara yönelik şiddet yaygınlığını ve aynı cinsel ilişki içinde olduklarından şüphelenenlere karşı tacizler sürdü. Ülke çapında zorla tahliyeler binlerce insanı etkiledi. En az 58 insan ölüm cezasına mahkum edildi ve ölüm cezalarının infazını bekleyenlerin toplamını 870'e çıkardı. Çoğu adil olmayan yargılamalarla mahkum oldu. Ancak hükümet ölüm cezalarının infazları üzerine kendi kendine moratoryum ilan etti. Nijer Delta'sında senenin ilk yarısında silahlı gruplarla güvenlik güçleri arasında çatışmalar sürdü, çatışmaların yakınında olanlar da dahil birçok ölüme neden oldu. Başkan'ın Ağustos ayında silahlı grupların üyelerine af önermesi ile güvenlik durumu düzeldi.

Arka plan

Şubat ayında Nijerya'nın insan hakları durumu BM Evrensel Periyodik Özetleme Çalışma Grubu tarafından araştırıldı. Nijerya Haziran ayında Evrensel Periyodik Değerlendirme Çalışma Grubu'nun 32 önerisinde 30'unu kabul etti.

Temmuz ayında Nijerya Bütün İnsanları Zorla Kaybetmelerden Koruma Sözleşmesi'ni, Soykırımı Önleme ve Suçunu Cezalandırma Sözleşmesi'ni ve İşkenceye karşı Sözleşme Seçmeli Protokolü'nü kabul etti.

Mart ayında Ulusal İnsan Hakları Komisyonu (NHRC) Yönetici Sekreteri Kehinde Ajoni görevinden alındı ve yerine Roland Ewubare geçti. Kehinde Ajoni'nin görevinden alınması keyfi olabiliirdi. 2009 yılının sonunda NHRC'nin etkinliğinin güçlendirilmesi

için olan bir yasa taslağı hala geçmemişti. 2007 yılının Kasım ayından beri NHRC yönetici bir konsey değildi.

Temmuz ayında 24 polis memuru dahil 800'den fazla insan Borno, Kano, Katsina ve Yobe eyaletlerinde dini grup Boko Haram ve güvenlik güçleri arasında bir hafta süren çatışmalarda öldü. 26 Temmuz tarihinde Boko Haram Bauchi eyaletinde bir polis karakoluna saldırdı. Boko Haram'ın lideri Muhammad Yusuf 30 Temmuz tarihinde Borno eyaletinde Maiduguri'de tutuklandı. Aynı gün kaçmaya çalışırken öldürüldüğü açıklandı. 13 Ağustos tarihinde Federasyon Savcısı ve Adalet Bakanı Michael Kaase Aondoakaa Muhammad Yusuf'un polis nezarethanesinde öldüğünü açıkladı. Hükümet bütün ölümlerin araştırılacağını ilan etti ama gelişmeler daha fazla kamuya açıklanmadı.

Kasım ayında ECOWAS Toplum Adalet Mahkemesi Nijeryalı bir STK Olan Sosyo-Ekonomik Haklar ve Hesap verilebilirlik Projesi'nin açtığı bir dava sonucunda Nijeryalıların yasal ve insan hakları eğitimi yapması gerektiğine karar verdi.

Kasım ayında tıbbi tedavi için Suudi Arabistan'a giden Başkan Umaru Musa Yar'Adua sene sonunda Nijerya'ya dönmedi ve yetkilerini de Başkan Yardımcısı'na devretmedi.

Aralık ayında bir dini grupla polis arasında Bauchi Eyaletinde meydana gelen bir çatışma çocuklar dahil en az 65 insanın ölümü ile sonuçlandı.

Yasadışı öldürmeler ve zorla kaybedilmeler

Polisin ellerinde yüzlerce insan öldü. Çoğu tutuklanmadan önce veya tutuklanma sırasında sokaklarda, arama noktalarında ya da polis nezarethanelerinde öldürüldü. Bu yasadışı öldürmelerin büyük bir kısmını yargısız infazlar oluşturdu. Bir çok başkası da tutuklandıktan sonra kayboldu. Bu tür olayların mağdurlarının aileleri taziyeye aldılar ama çok zaman bir yanıt alamadılar. Suçları işleyenlerin çoğu cezasız kaldı. Polisin halktan şikayet almak için mekanizması olmasına rağmen bu şikayetler çok zaman yürürlüğe sokulmadı.

■ Polis 19 Mart tarihinde Christian Onuigbo'yu Federal Başkent Bölgesi'nde Jiwa'da arabasını park ederken vurarak yaraladı. Geceyi Jiwa polis karakolunda geçirdi ve ertesi gün hastaneye götürüldü. Hastane çalışanları bir polis raporu olmadan tedavi etmeyi reddetti ve sonunda polis raporu öğleden sonra 4'de verildi. Christian Onuigbo ertesi gün öldü.

■ Bir Okada (motosiklet taksi) sürücüsü olan Aneke Okorie polise rüşvet vermediği için Enuqu eyaletinde Emene'de 15 Mayıs tarihinde vuruldu. Hastaneye giderken yolda öldü. Bir görgü tanığı Uluslararası Af Örgütü'ne polis memurunun Aneke Okorie'yi karnından vurduğunu ve sonra silahını boynuna dolayarak polis memurunun bir soyguncunun saldırısına uğradığı kanısını uyandırmak istediğini söyledi. Eylül ayında bir polis memuru görevinden alındı ve hakkında dava açıldı, sene sonunda mahkemenin başlamasını bekliyordu.

■ Stanley Adiele Uwakwe ve Faka Tamunotonye Kalio 1o Mayıs tarihinde tutuklandılar ve Port Harcourt'da Old GRA tutuklama merkezine götürüldüler. Günler sonra bir başka polis merkezine nakledildiler ama orada polisler yakınlarına tutuklu olmadıklarını söyledi. Resmi olmayan bir biçimde akrabalarına adamların polis tarafından öldürüldüğü söylendi.

İşkence ve diğer kötü muameleler

Polis şüphelileri sorgularken sık sık işkence ve diğer kötü muameleler yaptı ve bu tür pratikleri önlemek için standart bir mekanizma yoktu. İşkence altında alınan itiraflar mahkemelerde kanıt olarak kullanılmaya devam etti.

■ 19 Kasım tarihinde üç Okada sürücüsü mahalle sakinleri tarafından hırsızlıkla suçlandı ve polise teslim edildi. Adamlar motosikletlerinin mahalleliler tarafından çalındığını iddia ettiler. Özel Anti-Soygun Ekibi (SARS) tarafından Port Harcourt'da Borokiri'de yedi gün tutuldular ve her akşam tüfek dipçığı ve bir demir kemerle dövüldüler. Kendilerine iç yaralanmaya neden olan kimyasal maddeler karıştırılmış su verildiğini söylediler. Aynı su vücutlarına döküldü ve acı ve kurdeşene neden oldu. Bir STK'nın şikayeti üzerine kefaletle serbest bırakıldılar.

Adalet sistemi

Ceza hukuku sistemindeki problemleri el almak için tekrarlanan hükümet vaatlerine rağmen çok az ilerleme yapıldı. 2004 yılında başlayan Polis Yasası'nın (1990) gözden geçirilmesi hala yeni bir yasanın çıkmasıyla sonuçlanmadı. Önceki yıllarda iki başkanlık komisyonu, BM yargısız, ani ve keyfi infazlar Özel Raportörü ve BM işkence ve diğer acımasız, insani olmayan ve onur kırıcı muamele ve cezalandırılması Özel Raportörü tarafından yapılan önerilerin çok büyük bir kısmı uygulanmadı.

Cezaevlerinde 10 mahkumdan yedisi mahkeme

öncesi tutukluydular. Çoğu çok kötü koşullarda mahkemelerin başlamasını yıllardır bekledi. Çok azı bir avukat tutabiliyor ve hükümetin finanse ettiği Adli Yardım Konseyi bütün ülkede 100'den az avukata sahipti.

Federal Adalet Bakanı avukatları mahkumların davalarını yasal temsil olmadan almalarını düzenlediğini söyledi. Ancak 2009 yılının sonunda bu düzenlemenin etkileri cezaevlerinde görülmedi aşırı kalabalık sorunu düzelmedi. Düzenleme adli ceza sistemindeki sorunu ele almadı.

Temmuz ayında Lagos Eyalet Valisi şüphelileri mahkemeye 24 saat içinde getirecek ve sadece vasıflı kişiler tarafından yargılanabileceklerini içeren Sulh Mahkemeleri Yasa Taslağı'nı imzalayarak yasa haline getirdi.

Ağustos ayında yeni İç İşleri Bakanı Dr Shetima Mustapha cezaevlerini islah etme vadini tekrarladı. 2009 yılının sonunda adli reform yasa taslaklarının çoğu Ulusal Meclis'te bekliyordu.

Ölüm cezası

En az 58 kişi ölüm cezasına mahkum edildi. Sene sonunda 860 erkek ve 11 kadın ölüm cezalarının infazı bekliyordu. Yüzlercesi adil bir yargılanma görmedi.

2004 yılında Ölüm Cezası Ulusal Çalışma Grubu tarafından yapılan önerilerin uygulanması için çok az adım atıldı ve 2007 yılında Başkanlık Adaletin Yönetilmesi Reformu Komisyonu ölüm cezalarının infazı konusunda bir moratoryumu kabul etti. Ancak Şubat ayında BM Evrensel Periyodik Özetleme'nin dördüncü oturumunda Dış İşleri Bakanı Nijerya'nın kendi kendisine ilan ettiği ölüm cezalarının infazına ilişkin moratoryumu sürdüreceğini söyledi.

Haziran ayında Lagos eyaleti Valisi ölüm cezalarının infazını bekleyen üç mahkumu affetti ve serbest bıraktı. Lagos eyaletinde 29 başka mahkumun ölüm cezaları yaşam boyu hapis cezasına çevrildi ve sekis diğer kişinin cezaları da değişik hapis cezalarına çevrildi.

İnsan kaçırma altı eyalette, Abia, Akwa Ibom, Anambra, Ebonyi, Enugu ve Imo'da ölüm cezası kapsamın alındı ve Delta Eyaleti'nde bu kapsamda bir yasa taslağı bekliyordu.

Kadınlara yönelik şiddet

Kadınlara yönelik aile içi şiddet, devlet görevlilerinin ve bireylerin uyguladığı tecavüz ve diğer cinsel şiddet

biçimleri her an hissedildi. Yetkililer sürekli olarak devlet görevlileri ve diğerleri tarafından işlenen cinsel şiddeti ele almakta ve önlemekte yetersiz kaldı ve bu konuda cezasızlık kültürünü güçlendirdi.

Nijerya'da bazı eyaletler kadınları şiddetten ve ayrımcılıktan korumak için eyalet yasaları kabul ederken BM Kadın Sözleşmesi henüz Federal ve eyaletler düzeyinde onaylanmayı 25 yıldır bekledi.

Lezbiyen, gey, biseksüel, travesti ve transseksüel bireylerin hakları

Aynı cinsle cinsel ilişki kurduğundan şüphelenilen bireylere karşı tacizler sürdü. Nijerya Ceza Yasası yetişkinler arasında bilerek aynı cinsle cinsel ilişkiyi yasaklıyor. Nijerya'da İslami yasa "eşcinselliği" bazı eyaletlerde ölüm cezası verilebilecek bir suç olarak tespit ediyordu.

2008 yılı Aynı Cinsle Evlilik (Yasaklama) Yasa Tasarısı aynı cinsle evlenenlerin evlilik seremonileri, bu seremoniye şahitlik edenlerin ve bu tür evlilikleri resmileştirenlerin cezalandırılması hükümet tarafından tartışıldı ama yasa olarak geçmedi.

İfade özgürlüğü

İnsan hakları savunucuları ve hükümeti eleştiren gazeteciler artan taciz ve tehditlerle karşılaştı. Polis ya da Devlet Güvenlik Servisi tarafından en az 26 gazeteci tutuklandı. Bazıları bir kaç saat sonra serbest bırakılırken bazıları tecrit olarak 12 güne kadar tutuklu kaldı. Ayrıca medya büroları basıldı. TV istasyonları kapatıldı, polis ve güvenlik güçleri tarafından gazeteciler tehdit edildi ve dövüldü.

■ Eylül ayında The Guardian gazetesinin Yardımcı Haber Editörü Bayo OluLagos'ta evinde şüpheli bir biçimde öldürüldü. Diz üstü bilgisayar ve cep telefonundan başka hiçbir şey çalınmadı.

■ Kasım ayında Port Harcourt'ta üç gazeteci Port Harcourt'ta Bundu'da bir vurma hikayesini yazdıktan sonra gözaltına alındılar. Biri iki gün sonra, diğer ikisi beş gün sonra serbest bırakıldı.

Kasım ayında Afrika İnsan ve Halkların Hakları Komisyonu federal hükümeti eğer yasa olarak geçerse ifade özgürlüğünün sınırlayacak olan Nijerya Basın Konseyi ve Nijerya'da Gazetecilik Pratiği Yasa Tasarısı'nı geri çekmesini istedi.

2009 yılının sonunda ilk kez 1999 yılında sunulan Haberleşme Özgürlüğü Yasa tasarısı Ulusal Meclis'te hala bekliyordu.

Nijer Deltası

2009 yılının ilk altı ayında silahlı gruplar ve çeteler onlarca petrol işçisini ve çocuklar dahil yakınlarını kaçırdı ve birçok petrol tesisine saldırdı. Ordu dahil güvenlik güçleri Nijer Deltasında yargısız infaz, işkence ve diğer kötü muameleler ve konutların yıkılması gibi insan hakları ihlalleri yaptı. Raporlara göre kara kuvvetleri, deniz kuvvetleri ve mobil polis güçlerini birleştiren Birleşik Görev Gücü (JTF) sık sık toplulukları bastı. Bu tür baskınlar daha çok JTF ile militanlar arasındaki çatışmalardan sonra gerçekleşti ve çok zaman kenarda duranların ölümüne neden oldu.

■ Mayıs ayında JTF ile Delta eyaletindeki silahlı gruplar arasındaki çatışmalar iki hafta sürdü ve JTF'nin kara ve havadan toplumlara ve Delta Eyaleti'nde Warri Güney ve Güney Batı yerel hükümet alanlarındaki militan kamplarına saldırmasına yol açtı. Bölge aylarca JTF'nin işgalinde kaldı ve bölge sakinler ancak Ağustos ayında geri dönebildi. Evlerin çoğu imha edildi. Uluslararası Af Örgütü'ne JTF'nin müdahalesinde çocuklar dahil 30 kenarda duran kişinin öldüğü ve çok daha fazlasının yaralandığı söylendi.

Ekim ayında Nijer Delta'daki silahlı grupların liderlerinin çoğu Ağustos ayında federal hükümetin önerdiği affı kabul etti. Af "Nijer Delta'sında militan faaliyet sonucu işlenen suçları" kapsıyordu. Güvenlik durumu biraz düzelmesine rağmen sorunun nedenlerini ele almak için bir planın olmadığı gözlemlendi.

Petrol şirketlerinin yarattığı kirlilik ve çevreye verilen zarar Nijer Delta'sında yaşayan insanların yaşamını ciddi bir biçimde etkiledi. Bölgede yaşayanların yüzde 60'ından fazlası yaşayabilmek için doğal çevreye bağımlıydılar. Nijer Deltası'nda ki toplumlar sıkça petrol sanayinin yaşamları üzerindeki etkisi üzerine temel bilgilere ulaşamadı.

Çevreyi korumak için yasalar ve yönetmelikler çok güçsüz bir biçimde uygulandı. Uygulamayla yükümlü hükümet kurumları ya etkisizdi ya da bazı durumlarda farklı çıkarlar arasında uzlaştı.

Nijerya'nın petrol sanayisini islah edecek olan Petrol Sanayisi Yasa Tasarısı beklemeye devam etti. Ancak petrol sanayisinin sosyal ve insan hakları üzerindeki etkisini ele almıyordu.

Barınma hakkı – zorla tahliyeler

Bütün Nijerya'da zorla tahliyeler devam etti. Yetkililer evlerinden zorla tahliye dilen insanlara tazminat ya da

alternatif konut göstermedi. Bazı topluluklar üçüncü zorla tahliyelerini yaşadı.

Rivers Eyaleti'nin başkenti Port Harcourt'ta sene boyunca su kenarlarında binlerce insanı etkileyen zorla tahliyeler oldu.

- 28 Ağustos tarihinde insanlar Port Harcourt'ta Njemanze mahallesinden zorla tahliye edildi.
- 12 Ekim tarihinde Port Harcourt'ta Bundu mahallesinde zorla tahliye girişimine karşı gösteri yapan ve yıkım ekiplerinin mahalleye girmesine karşı barikat kuran kalabalığı dağıtmak için JTF ve polisin ateşli silahlar kullandıkları ortak saldırısında en az üç kişi öldü ve 11 kişi ciddi bir biçimde yaralandı.

Uluslararası Af Örgütü ziyaretleri/ raporları

■ Uluslararası Af Örgütü heyetleri Nijerya'yı Haziran/ Temmuz ve Kasım/ Aralık aylarında ziyaret etti.

■ Nijerya: İnsan haklarını geliştirmek için yeni bir şans – Evrensel Periyodik Değerlendirme sonuçlarının uygulanması (AFR 44/014/2009)

■ Nijerya: Nijer Deltası'nda petrol, kirlilik ve yoksulluk (AFR 44/017/2009)

■ Nijerya: Kuzey Nijerya'da güvenlik güçlerinin öldürmeleri (AFR 44/028/2009)

■ Nijerya: Binler zorla tahliye ile karşı karşıya (AFR 44/032/2009)

■ Nijerya: İnsan haklarını geliştirme ve koruma – On maddelik bir ulusal gündem (AFR 44/035/2009)

■ Nijerya: İsteyerek öldürme – Nijerya'da polisler yargısız infazları ve diğer yasadışı öldürmeleri (AFR 44/038/2009)

örgütlenme haklarının kısıtlanmasına yol açar bir biçimde hükümeti eleştirenlere karşı saldırılar ve tehditler arttı.

Arka plan

Yıl boyunca iktidardaki Sandinista Ulusal Kurtuluş Cephesi (Frente Sandinista de Liberación Nacional, FSLN) ile hükümeti eleştirenler arasında çatışmalar oldu.

Nikaragua Amerika kıtalarında Roma Uluslararası Ceza Mahkemesi Şartnamesi'ni imzalamamış birkaç ülkeden birisi olmaya devam etti.

Kasım ayında İnsan Hakları Ombudsmanlığı içinde yeni bir Cinsel Farklılıklar Ombudsmanlığı oluşturuldu.

Cinsel ve üreme hakları

Kürtajın bütün biçimlerine karşı yasak yürürlükteydi. Nikaragua Sağlık Bakanlığı sayıları 2009 yılının ilk 19 haftasında 2008 yılının aynı dönemine göre doğum sırasında ölümlerin 20'den 33'e çıkarak arttığını gösteriyordu. 2009 yılındaki 33 ölümün yüzde 16'sı güvensiz kürtaj sırasında oluşan komplikasyonlar sonucunda oldu, 2008 yılında, kürtajın bütün biçimlerini yasaklayan yasanın yürürlüğe girmesinden önce bu tür ölümler yoktu.

Mayıs ayında BM İşkenceye karşı Komitesi üç başka BM Komitesinin endişelerini belirtmesine rağmen Nikaragua hükümetinin yasayı değiştirmek konusunda hiçbir adım atmaması üzerine "derin bir biçimde endişelendiğini" belirtti.

Yüksek Mahkeme Yargıçları, 2008 Temmuz ayında kürtajın bütün biçimlerini yasaklayan yasanın yapısallığına 6 Mayıs 2009 tarihine kadar karar vermeye karar vermiş olmasına rağmen yapılan itiraz hakkında karar veremedi.

Kadın ve kız çocuklarına yönelik şiddet

Kadınlara ve kız çocuklarına yönelik şiddete karşı resmi mücadele etkisizdi. Kadınlar ve Kız Çocukları Polis Birimi'nin istatistiklerine göre Ocak ve Ağustos ayları arasında 1.259 tecavüz rapor edildi. Bunların üçte ikisi 17 yaşında veya altında.

■ Ağustos ayında 13 yaşında bir kız üç gün önce cezaevinden tahliye edilen üvey babası tarafından süngü ile bıçaklandı. Kızın hamile kalmasına neden olan ağır tecavüzdən 13 yıl hapis cezasına mahkum edildi ama kötü sağlık nedeni ile 8 ay mahkumiyetten sonra serbest bırakıldı. Kıza ya da ailesine tahliye hakkında haber verilmedi. Mahkemenin serbest bırakma kararı hakkında hiçbir soruşturma yapılmadı.

N

NİKARAGUA

NİKARAGUA CUMHURİYETİ

Devlet ve hükümet başkanı:

Daniel Ortega Saavedra

Ölüm cezası:

tüm suçlar için kaldırıldı

Nüfus:

5.7 milyon

Ortalama yaşam süresi beklentisi:

72.7 yıl

5 yaş altı ölüm oranı (e/k):

binde 29/22

Yetişkin okur yazarlık oranı:

yüzde 78

Kürtajın bütün biçimlerinin yasaklanması yürürlükteydi. 2009 yılında Ocak ve Ağustos ayları arasında kayıtlara geçen tecavüz olaylarının mağdurlarının üçte ikisi 18 yaşın altındaydı. İfade ve

İnsan hakları savunucuları

Kadın hakları ve cinsel üreme haklarını geliştirmek için çalışan kadın insan hakları savunucuları resmi kişiler tarafından taciz edildi.

■ Ekim ayında gazeteci ve kadın hakları aktivisti Patricia Orozco ve iki meslektaşını yerel kadın hakları savunucularının eğitim çalışmasını yönlendirmekten dönerlerken polis tarafından durduruldu.

Polis memurlarına göre kadınlar bir önceki kontrol noktasından izinsiz kaçmışlardı. Patricia Orozco'nun tutuklanması üzerine bir tartışma başladı. León'da bir polis karakoluna götürüldü ve dört saat sonra bir suçlama olmadan serbest bırakıldı.

Ertesi günü hükümetin internet dergisi El 19'da bir makale yayınlandı. Makale Patricia Orozco'nun ve bir diğer meslektaşının üyesi olduğu Özerk Kadınlar Hareketi'nin "şeytani" olduğu ve Patricia Orozco ve meslektaşlarının "belirsiz bir cinsiyete" sahip oldukları ve "erkeklerin alınmadığı" bir partiden dönme oldukları yazıldı.

İfade ve örgütlenme özgürlüğü

Gazetecilere, hükümeti eleştirenlere ve sivil toplum aktivistlerine dönük saldırıları içeren bir dizi olay oldu.

■ Kasım ayında Managua'da hükümet yanlıları yozlaşma ve ifade özgürlüğünün sınırlanmasına dönük protesto gösterisi yapan bir gruba saldırdı. FSLN'i destekleyenler göstericilere taş attılar, göstericilerin sığındığı polis karakolunun cam girişini kırdılar. Saldırıda yer alanlardan kimse sene sonuna kadar tutuklanmadı.

Sivil toplum kuruluşlarının ulusal ağı olan Sivil Koordinasyon Komitesi (Coordinadora Civil, CC) FSLN destekçilerinin üyelerine saldırılarını ve tehditlerini iddia etti.

■ Ağustos ayında CC üyeleri hükümetin va olan ekonomik ve sosyal politikalarına bir alternatif önerisini tartıştıktan sonra bir kültürel etkinliğe giderken saldırıya uğradılar. 30'dan çok CC üyesinin yaralandığı iddia edildi.

■ CC'nin 24 yaşındaki üyesi Leonor Martínez Ekim ayında Managua'da ki insan hakları ihlallerine ilişkin bir basın açıklamasından evine dönerken üç silahlı kişinin saldırısına uğradı. Kadını dövdüler, kolunu birkaç yerinden kırdılar ve eğer CC için çalışmaya devam ederse kendisini ve ailesini öldürmekle tehdit ettiler. İddialara göre adamlar daha önce de CC üyelerine saldırmakla itham ediliyorlardı. Saldırı ile ilgili bir soruşturma açıldı. Kasım ayında Leonor Martínez CC

için yaptığı çalışmalardan dolayı telefon tehditleri aldı. Sene sonunda CC üyelerine saldırılardan dolayı kimse adalet önüne çıkarılmamıştı.

Uluslararası Af Örgütü ziyareti/raporları

■ Uluslararası Af Örgütü delegeleri Temmuz ayında Nikaragua'yı ziyaret etti.

■ Nikaragua'da kürtaj üzerine tam yasak : Kadınların yaşamları ve sağlıkları tehlikeye sokuluyor, tıp profesyonelleri suçlu hale getiriliyor (AMR 43/001/2009)

■ Nikaragua: Nikaragua'da kürtaj üzerindeki tam yasağın sonuçları: BM İşkenceye karşı Komitesi için brifing (AMR 43/005/2009)

■ Nikaragua: BM Evrensel Periyodik Değerlendirme (AMR 43/010/2009)

OMAN

OMAN SULTANLIĞI

Devlet ve hükümet başkanı:

Sultan Qaboos bin Said
sürdürülüyor

Ölüm cezası:

2.8 milyon

Nüfus:

75.5 yıl

Ortalama yaşam süresi beklentisi:

binde 14/13

5 yaş altı ölüm oranı (e/k):

yüzde 84.4

Yetişkin okur yazarlık oranı:

Kadınlar ve kız çocukları ve iki kabilenin üyeleri ayrımcılığa uğramaya devam ettiler. Bir gazeteci devlet sansürünü teşhir ettiği için soruşturmayla uğradı.

Ayrımcılık

Kadınlar ve kız çocukları

Kadınlar ve kız çocukları yasalar karşısında, özellikle de aile yasasında ve pratikte ayrımcılıkla karşılaşyordu.

Aal Tawayya ve Aal Khalifayn kabileleri

Aal Tawayya ve Aal Khalifayn kabilelerine mensup yaklaşık 15 kişi İç İşleri Bakanlığı'nın 2006 yılında aldığı bir kararla bu kabilerin isimlerini "Awlad Tawayya" ve "Awlad Khalifayn" yaparak ana Harithi kabilesine bağlamasıyla ekonomik ve sosyal problemler yaşamaya devam etti. İç İşleri Bakanlığı kararı onları "akhdam" statüsüne indiriyor ve aslında al-Harithi kabilesinin hizmetçisi durumuna getiriyordu. Bakanlığın kararına karşı 2008 yılında yapılan yasal

başvuru başarısız oldu. Hükümet kabilelerin şikayetlerini dikkate aldığını söylüyor ama bazı kabile mensupları, iş yerlerini kaydettirirken, seyahat dokümanı alırken ve boşanma, miras gibi konuları hallederken gerekli olan kimlik kartlarını yenilerken zorluklarla karşılaştıklarını iddia ettiler.

Çocuk hakları

Haziran ayında BM Çocuk Hakları Komitesi Oman'ın BM Çocuk Hakları Sözleşmesini onaylamasını incelerken evlilik dışı doğan çocukların; aile içinde ve kurumlarda hakarete ve kötü muameleye uğramaları; ve kırsal alanlardaki çocukların ve yabancı uluslardan çocukların sağlık ve eğitim olanaklarından yararlanmadaki karşılaştıkları ayrımcılık konusundaki endişelerini belirtti. Diğer şeylerin yanı sıra Komite hükümeti cezai ehliyet için bir minimum yaş haddi oluşturmaya, bağımsız bir insan hakları enstitüsü kurmaya ve Sözleşmeyi onaylarken Oman'ın koyduğu çekinceleri yeniden gözden geçirmeye zorladı.

İfade özgürlüğü

■ Gazeteci ve Sablat Oman Forum web sitesinin bir bölümünün moderatörü Ali al-Zuwaydi Nisan ayında bir radyo programını ordu, güvenlik ve adli konularda ya da devlet başkanı ile ilgili herhangi bir konuda konuşan dinleyici konuşmalarını canlı olarak yayınlamasını isteyen bir hükümet yönergesini yayınladığı için 10 gün hapis ve para cezasına ve mahkum edildi. Zaten 10 günden daha fazla cezaevinde kaldığı için serbest bırakıldı.

Kötü muameleler

Suriyeli bilgisayar mühendisi ve yaklaşık iki yıldır Oman'da yerleşmiş olan Wosim Tahan Temmuz ayında bilinmeyen nedenlerle gözaltına alındıktan sonra iddiaya göre polis nezaretinde kötü muameleye uğradı. Mahda cezaevinde kimseyle görüştürülmeden dört gün tutuldu ve 36 saat yiyecek verilmediği iddia edildi. Ailesine ulaşmasına, bir avukat görmesine izin verilmedi ve tutukluluğuna itiraz için hiçbir olanağı yoktu. Ekim ayında hükümet Uluslararası Af Örgütü'ne Wosim Tahan'ın Oman'a yasadışı yollardan girdiğini ve sınır dışı edildiğini söyledi ama bunun ne zaman gerçekleştiğini söylemedi ve başka bir bilgi de vermedi.

ORTA AFRİKA CUMHURİYETİ

ORTA AFRİKA CUMHURİYETİ

Devlet başkanı:	François Bozizé
Hükümet başkanı:	Faustin Archange Touadéra
Ölüm cezası:	uygulamada kaldırıldı
Nüfus:	4.4 milyon
Ortalama yaşam süresi beklentisi:	46.7 yıl
5 yaş altı ölüm oranı (e/k):	binde 196/163
Yetişkin okur yazarlık oranı:	yüzde 48.6

Silahlı çatışmaların sonucu on binlerce insan ülke içinde yerlerinde edildi ve 130.000'den çok insan komşu ülkelerde mülteci olarak yaşıyordu. Savaşçılar tarafından çok sayıda insan öldürüldü veya yaralandı. Güvenlik güçleri insan hakları ihlallerinde cezasızlık ortamını kullanmaya devam etti. Uluslararası Ceza Mahkemesi (UCM) Jean-Pierre Bemba'nın davasında ilerleme gösterdi. Büyücülükle suçlanan insanlara işkence yapıldı.

Arka plan

2008 yılı Aralık ayındaki silahlı çatışmaları durdurmayı amaçlayan Kapsayıcı Politik Diyalog'a rağmen (DPI) ülkenin kuzeyinde ve doğusunda çatışma devam etti. Yeni bir gelişme olarak, çok sayıda sivilin ölmesine neden olan bazı silahlı çatışmalara rakip etnik gruplardan insanlar katılıyordu. Toplumsal gruplar arası çatışmaların çoğu kuzey doğuda oluyordu.

Orta Afrika Silahlı Güçleri tarafından desteklenen Uganda Halk Savunma Güçleri (UHSG) Orta Afrika Cumhuriyeti'nin doğusunda Uganda Tanrı'nın Direniş Ordusu (UTDO) üyelerine karşı operasyonlar yaptı. UHSG, UTDO'nun birçok komutanını yakaladığını veya öldürdüğünü ve silahlı grup tarafından kaçırılmış birçok sivil kurtardığını iddia etti.

Temmuz ayında hükümet Libya'da Sirte'de Orta Afrika Cumhuriyeti Halkının Demokratik Cephesi lideri ile iki parti arsındaki düşmanlığı bitirememiş olmasına rağmen bir barış antlaşması imzaladı.

Başlıca silahlı güçler DPI'nin önlemlerini ve savaşçıların silahsızlanmasını, dağıtılmasını ve yeniden topluma entegrasyonunu (DDR) reddetti. Demokratik Güçlerin Birliğinin Hareketi ve Demokrasinin Restorasyonu için Halk Birliği'nin de (Armée populaire pour la restauration de la

démocratie, APRD) aralarında olduğu bazıları savaşçıların silahsızlanmasını, dağıtılmasını ve yeniden topluma entegrasyonu programını ve etnik milislerin ve Orta Afrika Cumhuriyeti'nin kuzeyindeki Çadlı silahlı grupların silahsızlanması programını onayladı.

BM Çocuk Fonu, UNICEF, Temmuz ayında Ouham-Pende ilinde APRD'nin 10 ila 17 yaşları arasındaki 180 çocuk üyesinin silahsızlandırılıp dağıtılmasına yardımcı olduğunu ilan etti. Aynı ay BM mülteci örgütlenmesi, UNHCR APRD, hükümet güçleri ve bölgesel barış gücü üyeleri için bir insan hakları semineri yaptı.

2010'daki seçimler için bir çok adım atıldı. Haziran ayında Ulusal Meclis bir seçim kanunnamesi hazırladı. Ağustos ayında Başkan François Bozizé seçimleri hazırlamak, örgütlemek ve belediye, bölgesel, yasama ve başkanlık seçimlerini gözetip denetleyecek bağımsız bir seçim komisyonu atayan bir kararname çıkardı.

Barış gücü operasyonları

Mart ayında BM Orta Afrika Cumhuriyeti ve Çad Misyonu (MINURCAT), Çad ve kuzey Orta Afrika Cumhuriyeti'ne yerleşmiş olan Avrupa Birliği'nin liderliğindeki askeri güç (EUFOR) ile yer değiştirdi. BM Güvenlik Konseyi MINURCAT'ı Ocak ayında askeri bir öge olarak yetkilendirdi. EUFOR'un yaklaşık 2.000 kişilik gücü MINURCAT'ın yönetimi altında Afrika ve diğer ülkeler yerlerini alıncaya kadar barış gücü olarak kaldı. Ne var ki sene sonunda Avrupalı ülkeler birliklerini çekmeye devam ederken MINURCAT'ın 5.225 kişi olarak belirlenen gücüne sene sonunda henüz ulaşamamıştı.

Orta Afrika Devletleri Ekonomik Topluluğu tarafından desteklenen Orta Afrika'da Barışı Güçlendirme Misyonu (MICOPAX) Orta Afrika Cumhuriyeti'nde varlığını sürdürmeye devam etti.

MINURCAT'ın ve MICOPAX'ın varlığı birçok sivilin kuzey ve doğu Orta Afrika Cumhuriyeti'nde tehlike altında olmasını durdurmadı. Onlarca sivil, hükümet askerleri ve silahlı grupların savaşçıları tarafından öldürüldü. 100.000'den çok insan ülke içinde yerlerinden olurken yaklaşık 20.000 insan komşu Kamerun ve Çad'a kaçtı

Uluslararası adalet – Jean-Pierre Bemba

Kongo Demokratik Cumhuriyeti'nin eski Başkan Yardımcısı ve silahlı bir grubun lideri olan Jean Pierre

Bemba'nın silahlı grubunun 2002 ve 2003 yıllarında Orta Afrika Cumhuriyeti'nde işlediği iddia edilen suçlardan dolayı mahkemeye çıkmak için UCM'nin tutuklusu olarak kalmaya devam etti. UCM'nin Yargılama Öncesi Komisyonu kendisini misafir edecek bir ülkenin bulunması halinde serbest bırakılmasına karar verdi. Bu karar UCM savcısının ve savaş kurbanlarının avukatlarının protestosu ile karşılaştı. Ancak hiçbir ülke onu kabul etmedi. Sonradan Temyiz Mahkemesi Jean Pierre Bemba'nın davasının 2010 yılı Nisan ayında başlamasına kadar tutukluluk halinin sürmesine karar verdi.

Hükümet güçleri ve silahlı gruplar tarafından yapılan ihlaller

Hükümet güçleri ve silahlı gruplar Orta Afrika Cumhuriyeti'nin silahlı çatışmalardan etkilenen bölgelerinde öldürmeye ve yaralamaya devam etti. Orta Afrika Cumhuriyeti'nin silahlı gruplarının öldürmelerinin çoğu Ouham, Ouham-Pende, Vakaga, Nana-Gribizi ve Bamingui-Bangoran illerinde oldu. Bölgedeki yaygın güvensiz ortam insan hakları örgütlerinin ve insani yardım örgütlerin ölen veya yaralanan insan sayısını tespit etmesini çok zor hale getirdi. Bazıları rakip örgütü destekledikleri şüphesi ile hedef oldular. Diğer bazıları çatışan güçleri eleştirdikleri için hedef oldular.

■ İddialara göre Orta Afrika Sığır Yetiştiricileri Ulusal Federasyonu Başkanı Soule Garga Nisan ayında APRD üyeleri tarafından Paoua'da öldürüldü.

■ ICRC'nin bir yerel çalışanı Bira'o'da Haziran ayında iddiaya göre tanınamayan bir silahlı grubun üyeleri tarafından öldürüldü.

■ UTDO savaşçıları doğu Orta Afrika Cumhuriyeti'nde bazı sivilleri öldürdü ve bazıları kaçırıldı. UTDO, sene boyunca Obo kentinin içindeki ve çevresindeki bölgelere saldırdı.

■ Nisan ayında UTDO, Cooperazione Internazionale (COOPI) olarak bilinen bir İtalyan insani yardım örgütünün iki yerel çalışanını öldürdü. Aynı olayda iki başka COOPI çalışanı vuruldu ve yaralandı.

Cezasızlık

Hükümet güçleri, özellikle de başkanlık muhafızları cezasızlık ortamında ciddi insan hakları ihlalleri yapmaya devam etti. Önceki yıllarda cezasız kalan işkence ve öldürme olayları yaptığı iddia edilen başkılık muhafızlarının bir üst rütbeli subayı başka insan hakları ihlalleri de yaptı. Örneğin, Mart ayında

bu subay iddiaya göre başkent Bangui'de bir polis müdürü olan Daniel Sama'nın ağır bir biçimde dövülmesini emretti ve bu olayda yer aldı. Birkaç saat sonra aldığı yaralardan dolayı ölen olayın kurbanının yasal bir biçimde kendisine verilmiş olmasına rağmen silah bulundurmaktan dolayı dövüldüğü iddia edildi. Olay yaygın bir biçimde duyulmasına ve bir hükümet bakanı bir soruşturma olacağını söylemesine rağmen bilinen hiçbir girişim olmadı.

Büyücülükle suçlanan insanların taciz edilmesi

Bireylerin başkalarına ölüm dahil kötü bir felaket verebildiklerine olan inanç yaygın bir biçimde sürdü. Büyücülükle suçlananlar sık sık işkenceye ve başka acımasız, insani olmayan ve aşağılayıcı uygulamalara uğradılar ve hatta öldürüldüler. Hükümet ve güvenlik görevlileri ithamlara ve kötü muameleye göz yumdular ve mağdurları korumak veya olayların faillerini adaletin önüne çıkarmak için hiçbir şey yapmadılar

■ Temmuz ayında Basse-Kotto ilinde Mobaye kentinde bir cezaevi görevlisi tutuklulara karısına karşı büyüçülük yaparak ölmesine neden olmakla suçladığı 15 yaşındaki bir kız çocuğunun kollarına gaz yağı dökererek ateşe vermelerini emretti. Kız ağır bir biçimde yandı. Kız çocuk 2008 yılının Aralık ayında 12 yaşında bir erkek çocuğun boğularak ölmesi ile suçlanıp tutuklanmıştı. Tutuklandığı sırada bir grup insan kendilerini yılanı çevirerek çocuğu boğduklarını söyledikleri suç ortaklarının suçlarını ifşa etmesini isteyerek kız çocuğunu dövdüler. İşkence altında kızın kendisiyle birlikte tutuklanan suç ortaklarını suçladığı iddia edildi.

■ Eylül ayında Bangui'deki Yüksek Mahkeme ikisi 10 ve 13 yaşında çocuk olan dört kişiyi büyüçülükten ve şarlatanlıktan suçlu buldu. Davadakilerden birisi kızının kendisi hakkındaki büyüçülüğe karıştığı iddiasını reddetti.

ÖZBEKİSTAN

ÖZBEKİSTAN CUMHURİYETİ

Devlet başkanı:	İslam Karimov
Hükümet başkanı:	Shavkat Mirziyoyev
Ölüm cezası:	tüm suçlar için kaldırıldı
Nüfus:	27.5 milyon
Ortalama yaşam süresi beklentisi:	67.6 yıl
5 yaş altı ölüm oranı (e/k):	binde 63/53
Yetişkin okur yazarlık oranı:	yüzde 96.9

Yetkililer 2005 yılında Andizhan'da gerçekleşen yığınsal öldürme olayı ile ilgili bir bağımsız uluslararası soruşturma yapılmasını reddetmekte ısrarlıydı. İnsan hakları savunucuları ve gazeteciler hedef olmaya devam etti ve bazıları adil olmayan yargılamalardan sonra hapis cezalarına mahkum edildiler. Azınlık İslamcı dini grupların üyelerine adil olmayan yargılamalardan sonra uzun hapis cezaları verildi. Din ve inanç özgürlüğü alanı daha da daraldı. Keyfi tutuklama dalgaları arasında güvenlik güçleri birçok bireyi ve akrabalarını yasaklı İslamcı partilerle ve ülke çapında saldırılar gerçekleştiren silahlı gruplarla ilişki şüphesi ile topladı. İslamcı hareketle ve İslamcı partilerle ilişki suçlaması ile mahkum edilen binlerce insan ağır ve yaşamı tehdit eden cezaevi koşullarında kalmaya devam etti. İşkence ve diğer kötü muamele iddiaları devam etti.

Uluslararası soruşturma

13 Mayıs 2005 tarihinde güvenlik güçlerinin esas olarak barışçı yüzlerce göstericiyi öldürmesinden dört yıl sonra yetkililer hala olayların bağımsız bir uluslararası soruşturmasını başlatmayı veya izin vermeyi reddediyordu. Hükümet cezaevlerindeki insan hakları savunucularını serbest bırakmadı ve AB'nin 2005 yılında öldürme olaylarından sonra 12 görevli için koyduğu vize yasağı ve silah ambargosu sırasında empoze ettiği insan hakları taleplerini karşılamadı. Hükümet 2008 yılının Aralık ayında BM Evrensel Periyodik Özetleme'ye söyledikleri gibi ve hükümet temsilcisi bir kere daha aşırı veya orantısız güç kullanıldığını reddettiğinde meseleyi kapanmış olarak görüyordu.

Ekim ayında AB Özbekistan üzerindeki silah ambargosunu hükümet AB insan hakları koşullarını yerine getirmediği halde koşulsuz olarak kaldırdı.

Terörle mücadele ve güvenlik

Ferghana Vadisi ve başkent Taşkent'teki Mayıs ve Ağustos aylarındaki saldırılardan ve Taşkent'te Temmuz ayında hükümet yanlısı bir imamın ve yüksek rütbeli bir polis memurunun öldürülmesinden sonra yeni keyfi tutuklama dalgaları oldu. Yetkililer saldırılardan Özbekistan İslami Hareketi (ÖİH), İslami Cihat Birliği (İCB) ve Özbekistan'da yasaklı olan İslami Hizb-ut-Tahrir partisini sorumlu tuttu. İCB bir polis karakoluna, bir sınır kontrol noktasına ve 26 Mayıs tarihinde Khanabad'daki bir hükümet binasına saldırıları ve aynı gün Andizhan'daki bir polis karakoluna yapılan intihar saldırısını üstlendi. 29 Ağustos tarihinde Taşkent'te güvenlik güçleri ile bilinmeyen silahlı kişiler arasındaki çatışmada en az üç kişi öldü. Eylül ayında en az 90 kişi Dzhizzakh'daki bir terör karşıtı operasyonda gözaltına alındı.

Özbekistan İslami Hareketi, İslami Cihat Birliği ve İslami Hizb-ut-Tahrir üyesi olma şüphesi ile gözaltında olan onlarca insan kayıt dışı camilere gittikleri, bağımsız imamlardan ders aldıkları, yurtdışına gittikleri veya orada okudukları veya yurtdışında yakınları olduğu veya yasak İslamcı gruplarla ilişki içinde oldukları için tutuklandılar. Çoğunun bir iddianame olmadan tutuklandığı ve uzun süredir tutuklu olduğuna inanılıyordu.

■ Eylül ayında 26 Mayıs Khanabad saldırısı şüphelilerinin mahkemesinin ilk duruşmasında insan hakları aktivistleri Savcının daha önce açık ve adil olacağını söylemesine rağmen mahkemenin kapalı olduğunu iddia ettiler.

■ Ekim ayında Sirdaria'da 30 kişi daha Temmuz ayındaki Taşkent öldürmeleri ile bağlantılı ve Hizb-ut-Tahrir üyesi olma şüphesi ile tutuklandı. Suçlananların yakınlarından bazıları tutuklananların Hizb-ut-Tahrir ile veya silahlı gruplarla bir ilişkileri olmadığını sadece kayıt dışı camilerde inançlarını yerine getirdiklerini söylediler. Ekim ayında sanıkların yakınları bazı sanıklara mahkeme öncesi tutukluluk döneminde Temmuz ölümleri ile ilişkileri olduğunu itiraf etmeleri için işkence yapıldığını iddia ettiler. Bir anne oğlunun yüzünün şiş olduğunu ve vücudunun morartılarla dolu olduğunu, ayak tabanına iğneler sokulduğunu ve anüsüne elektrik şoku verildiğini ve yemek yemekte, ayakta durmakta ve yürümekte zorlandığını söyledi.

İşkence ve diğer kötü muameleler

Mahkumlara ve tutuklulara yaygın işkence ve diğer kötü muamelelerin yapıldığına dair sürekli iddialar

vardı ve yetkililer birçok olayda işkence iddialarına karşı hızlı ve tarafsız bir soruşturma yapmadı. Binlerce insan Özbekistan'da yasaklı olan İslamcı hareketler ve İslamcı partilerle ilişki içinde oldukları için uzun hapis cezaları aldılar ve dayanılmaz, insani olmayan ve aşağılayıcı bir muamele görüyorlardı.

■ Ocak ayında Taşkent'teki bir temyiz mahkemesi 2008 yılının Aralık ayında 17 yıla kadar mahkum olan dört polis memurunun cezalarını onayladı. Polis memurları 30 yaşındaki Muzaffer Tuichev'i 2008 yılının Mart ayında Angren'de öldürmekten mahkum oldular. Yakınları kendisinden haraç almak için tutuklandığını ve 15 kadar polis memurunun kendisini saatlerce işkence edip dövdüğünü söyledi.

■ Şair ve muhalif Yusuf Dzhuma 2008 yılının Nisan ayında gözaltına alınmaya direnmek ve fiziki zarar vermek iddialarından beş yıl hapis cezasına mahkum edildi, Kasım ayında çok zayıflamış, hasta ve zorla yürüyebildiği söylendi. İddiaya göre ceza hücrelerinde 11 güne kadar tutuldu, bir olayda kelepçelendi, ellerinden tavana asıldı ve dövüldü. Ailesine ICRC heyetinin Yaslik cezaevine yaptığı bir ziyarette Nukus kentindeki bir başka cezaevine nakledildiğini, kendisine içecek ve yiyecek verilmediğini, tuvalete gönderilmediğini ve çok soğuk koşullarda çıplak tutulduğunu söyledi.

■ Kasım ayında bağımsız insan hakları örgütü Ezgulik Taşkent'te Mayıs ayında holiganizm ve soygun iddiaları ile tutuklanan iki kız kardeşe polis memurları tarafında sürekli tecavüz edildiğini iddia etti. Aileleri iddiaların uydurulduğunu söyledi. Daha sonra altı ve yedi yıl hapis cezasına mahkum edildiler. Kız kardeşlerden birisi tecavüzlerin sonunda hamile kaldı ve kendisini öldürmeye çalıştı. Aralık ayında Başsavcılık soruşturma yapmayı kabul etti.

İnsan hakları savunucuları

Yetkililer sürekli olarak inkar etse de insan hakları savunucuları ve bağımsız gazeteciler taciz edilmeye, dövülmeye, gözaltına alınmaya devam etti.

Bazı insan hakları savunucuları 2008 ve 2009 yıllarında koşullu olarak serbest bırakılmış olmalarına rağmen diğerleri önceki yıllarda mahkum oldukları için cezaevinde kalmaya devam etti.

En az 10 insan hakları savunucusu acımasız, insani olmayan ve aşağılayıcı koşullarda adil olmayan mahkemelerde aldıkları uzun mahkumiyet süreleri ile cezaevindeydiler. Yakınları ve yasal temsilcileri ile ilişkileri sınırlı ve iddiaya göre işkence ediliyorlardı

veya kötü muameleye uğruyorlardı.

En az üç insan hakları savunucusu sene içinde çalışmalarından dolayı, özellikle de çiftçilerin haklarını savundukları için kendilerini cezalandırmak için uydurma olduğu iddia edilen suçlamalarla uzun süreli hapis cezalarına mahkum edildi

■ Özbekistan İnsan Hakları Derneği üyesi, 2005 yılında hakaret ve sahtekarlık suçlarından 10 yıl hapis cezasına mahkum edilen 60 yaşındaki Norboi Kholzhigitov'un sağlık durumu o kadar kötüleşti ki ailesi yaşamından endişelendi. Hakkındaki suçlamaların çiftçiler için yaptığı insan hakları çalışmaları için cezalandırmak üzere uydurulduğu iddia edildi. Diyabet ve yüksek tansiyon için yeterli bir tıbbi bakım yapılmadı ama bir cezaevi hastanesine nakledildi.

■ Temmuz ayında gazeteci ve insan hakları savunucusu Dilmurod Saidov adil olmayan bir mahkemenin sonunda sahtekarlık ve rüşvet suçlamalarıyla 12 yıl altı ay hapis cezasına mahkum edildi. Samarkand bölgesinde çiftçiler için çalıştığı ve yerel yetkililer arasındaki yozlaşmayı açığa çıkardığı için mahkum edildiğine inanılıyordu. Cezaevinde tüberkülozlu olarak ağır hastaydı. Mahkemesi sırasında iddia makamının bütün tanıkları iddialarını savcılık yetkililerinin kendilerini sahte ifade vermeye zorladığını söyleyerek suçlamalarını geri çekti. Bir temyiz mahkemesi Ekim ayında mahkumiyet kararını onayladı.

■ Ekim ayında Özbekistan İnsan Hakları İttifakının uzun süredir üyesi olan Farkhad Mukhtarov adil olmadığı iddia edilen bir mahkemeden sonra emlak alışverişinde rüşvet ve sahtekarlık suçlamasıyla beş yıl hapis cezasına mahkum edildi. Suçlamaların yaptığı insan hakları çalışmalarını cezalandırmak için politik olarak hazırlandığına inanılıyordu.

Polise sorgulanmak için çağırılan insan hakları aktivistleri ve gazeteciler ev hapsine alınıyordu veya düzenli olarak üniformalı veya sivil kıyafetli polisler tarafından gözleniyorlardı. Bazıları polis tarafından veya güvenlik güçleri için çalıştığından şüphelenilen kişiler tarafından dövüldüklerini iddia ettiler. Yakınları kendilerinin de tehdit ve taciz edildiğini iddia etti.

■ Nisan ayında İnsan Hakları İttifakı'nın önde gelen bir üyesi olan Elena Urlaeva sabahın erken bir saatinde beş yaşındaki oğlu ile evinden çıkarken iki tanınmayan kişinin saldırısına uğradı. Kendisini bıçakla tehdit ettiklerini, dövüldüklerini ve niye hala ülkede kaldığını sorduklarını söyledi. Aynı hafta oğlu bir oyun alanında tanınmayan bir genç adam tarafından dövüldükten

sonra beyin sarsıntısı geçirdi ve morartıları vardı. 13 Mayıs tarihinde evlerinden çıktıklarında tutuklanarak Andizhan'daki öldürmelerin dördüncü yılını açık bir biçimde anmalarına izin verilmeyen bir grup insan hakları savunucusundan birisiydi. Yedisi polis karakolunda yedi saat tutuldu diğerleri ev hapsine alındı.

Özbekistan İnsan Hakları Derneği üyesi Bakhtior Khamroev ve Mampir Azimov Kasım ayında Dzhizzakhda sürgünden yeni dönmüş olan ve yasadışı Birdamlik muhalefet hareketinin lideri Bakhodir Choriev'le görüşmelerini engellemek için kısa süre tutuklandılar

Bakhtior Khamroev'in sivil kıyafetli bir polis tarafından suratına yumrukla vurulduğu ve Bakhodir Choriev ile birlikte oturduğu arabadan sürüklenerek çıkarıldığı iddia edildi, Bakhodir Choriev'e de arabadan çıktıktan sonra saldırıldı. Aynı gün Mampir Azimov yapılmak istenen toplantı için sorgulanmak üzere polis karakoluna götürüldü. Polis memurlarının kendisini yumrukladıklarını, başının üzerinde bir sandalye tutarken bacakları açık bir saatten uzun bir süre durmaya zorlandığını, serbest bırakıldıktan sonra tıbbi yardım isterse veya kötü muamele şikayeti yaparsa kollarının ve bacaklarının kırılacağı söylenerek tehdit edildi. Bakhodir Choriev Aralık ayında ülke dışına çıkmaya zorlandı.

■ Aralık ayında İnsan Hakları İzleme adlı uluslararası bir STK'nın araştırmacısı Karshi kentinde bilinmeyen kişiler tarafından saldırıya uğradı sonra polis tarafından tutuklandı ve Özbekistan'dan sınır dışı edildi. Karshi ve Margilan kentlerinde buluşmak istediği en az üç insan hakları savunucusu kısa süre için tutuklandı.

İnanç özgürlüğü

Dini toplumlar hükümetin sıkı denetimi altındaydı. Bu denetim din özgürlüğünü sınırlıyordu. En çok etkilenenler Hıristiyan Evanjelist cemaati ve kayıt dışı camilerde ibadet eden Müslümanlardı.

■ Türk Müslüman teolog Said-i Nursi'nin taraftarları bir dizi mahkemede yargılandı. Haklarındaki iddialar, yasadışı aşırı dinci bir örgüte üye olmak veya kurmak ve sosyal düzeni tehdit etmekte. Bağımsız dini uzmanlara göre Said-i Nursi İslam'ın ılımlı ve şiddet içermeyen bir yorumunu temsil etmekteydi. Ekim ayında en az 68 kişi yedi adil olmayan mahkeme sonucunda altı ve 12 yıl hapis cezalarına mahkum edildi. Cezalara yapılan temyiz başvuruları reddedildi.

Sene sonunda daha çok mahkeme devam ediyordu

ama daha ne kadar kişinin tutuklu olduğu bilinmiyordu. İddialara göre bazı mahkumiyetler mahkeme öncesi tutukluluk sürecinde işkence altında alınan itiraflara dayanıyordu, savunma tanıkları ve uzmanlar mahkemeye çağırılmadı, bazı durumlarda mahkemeye ulaşım engellendi ve bazı mahkemeler dışa kapalıydı. Mahkemeler başlamadan önce televizyon sanıkları “aşırı” ve “ülkenin istikrarı için tehlike” olmakla suçladı ve yargı önüne masum olarak çıkma haklarını tehlikeye soktu.

Uluslararası Af Örgütü raporları

- 📄 Özbekistan: İnsan Hakları Komitesi'nin 96'ncı Oturumuna Sunum, 16-31 Temmuz 2009 (EUR 62/002/2009)
- 📄 Özbekistan: İnanç Mahkumu Norboi Kholzhigitov'un sağlık koşulları kötüleşiyor, 10 Eylül 2009 (EUR 62/003/2009)

PAKİSTAN

PAKİSTAN İSLAM CUMHURİYETİ

Devlet başkanı:	Asif Ali Zardari
Hükümet başkanı:	Yousuf Raza Gilani
Ölüm cezası:	sürdürülüyor
Nüfus:	180.8 milyon
Ortalama yaşam süresi beklentisi:	66.2 yıl
5 yaş altı ölüm oranı (e/k):	binde 85/94
Yetişkin okur yazarlık oranı:	yüzde 54.2

Hükümet ile silahlı gruplar arasında yükselen silahlı çatışmanın sonucunda milyonlarca Pakistanlı ihlallerle karşılaştı. Güvenlik güçleri gelişigüzel ve aşırı güç kullanıp yargısız infazlar gerçekleştirdiğinden şüphelenilirken, Pakistanlı Taliban ve diğer hükümet karşıtı guruplar ülke çapında sivil halkı hedef aldı. Siviller, Pakistanlı Taliban ve müttefiki silahlı grupların kontrolündeki bölgelerde keyfi gözaltı ve tutuklama, işkence ve diğer kötü muameleler, neredeyse bütünüyle yok olan adli süreç, ifade ve toplama özgürlüğünün en sert biçimde sınırlandırılması, dini ve etnik ayrımcılık ve kadınlara ve kız çocuklarına yönelik şiddet ve ayrımcılık gibi ağır ihlallerle karşılaştı. Hükümetin saldırıları önlememesi ve saldırıları gerçekleştirenleri cezalandırmaması nedeniyle azınlıklara dönük şiddet arttı. Ölüm cezası infazı gerçekleşmedi ama 276 kişi ölüm cezasına mahkum edildi.

Arka plan

Pakistanlı avukatların ülke çapındaki protestolarının ardından İftikhar Chaudhry 16 Mart tarihinde yeniden Baş Yargıç oldu. 2007 yılının Kasım ayında o zamanki başkan Pervez Musharraf tarafından görevinden alınmıştı. 31 Temmuz tarihinde Yüksek Mahkeme Başkan Musharraf'ın 3 Kasım 2007 tarihinde olağanüstü durum ilan ettiğinde Anayasa'yı ihlal ettiğine karar verdi . 2007 yılında yasadışı olarak yüksek hakimleri tutuklattığı için hakkında Ağustos ayında bir ceza soruşturması başladı. 16 Kasım tarihinde Yüksek Mahkeme, 2007 yılında olağanüstü durum ile kesilen zorla kaybedilmeler davaları yeniden açıldı.

Ocak ayında Belluci silahlı grupları 2008 yılının ortalarında ilan edilen ateşkese kaldırıncı Belucistan'daki şiddet arttı. Silahlı grupların yasadışı öldürmeleri devlet kurumlarının keyfi gözaltıları ve zorla kaybetmeleri ile karşılaştı.

Pakistanlı Taliban ve onunla ilişkili asi gruplar Federal Kabileler Bölgesi'ndeki (FATA) kontrollerini güçlendirdiler ve Kuzey Batı Sınır Eyaleti'ne (NWFP) ve en önemli olarak da yoğun nüfusa sahip Svat Vadisi'ne doğru yayıldılar. Ordu Nisan ayında Svat Vadisi'ne, Eylül ayında FATA'da Hayber Geçidine ve Ekim'de güney Veziristan eyaletine özel olarak odaklanarak asilere karşı operasyonlarına devam etti. Asiler ülke çapındaki saldırılarında yüzlerce sivil öldürdüler, binlercesini yaraladılar, camilere ve okullara saldırdılar.

13 Nisan tarihinde Svat'taki Pakistanlı Taliban güçleri Başkan Zardari'yi Nizam-e-Adl (Adalet Düzeni'ni) Kurallarını imzalamaya zorladı. Kurallar Malakand Bölgesinde Taliban'ın uyguladığı sert İslami yasayı uygulamak üzere resmen mahkemeler kurdu. Barış antlaşması Pakistanlı Taliban komşu Buner'de Nisan ortalarında silahlı ayaklanmaya devam edince bozuldu. Taliban eylemleri ve karşılığında ordu operasyonları 2 milyondan fazla insanın yerlerinde edilmesine ve Pakistanlı Taliban ile hükümet güçleri arasındaki çatışmadan dolayı zaten kaçmış olan yarım milyon insana eklenmesine yol açtı. Güney Veziristan operasyonları bölgenin 450.000 olan nüfusunun üçte ikisinin kaçmasına neden oldu.

Yasal, anayasal veya yapısal gelişmeler

2 Ekim tarihinde Anti Terörizm Yasası'na göre şüphelileri iddianame öncesi tutuklama süresi 30 günden 90 güne çıkarıldı.

19 Ağustos'ta İnsan Hakları Bakanlığı

Parlamentoya kendisinde son üç yılda ülke çapında kayıtlı 11.000 insan hakları vakası olduğu bilgisini verdi, bunların çoğu Sindh Eyaletinde, 8.000'den çoğu polis tarafından soruşturulmadı veya reddedildi.

4 Ağustos tarihinde Ulusal Meclis Aile içi Şiddet (Önleme ve Koruma) yasa taslağını kabul etti. Senato taslağı kabul etmeyince geçersiz oldu ve hükümet farklılıkları çözmek için bir uzlaştırma komitesi kurmadı.

Başkan Zardari Ağustos ayında FATA için bir reform paketi açıkladı. Politik partiler üzerindeki yasağı kaldırdı ve sömürgecilik döneminden kalan FATA'da yaşayanları uluslararası yasalarda ve Pakistan Anayasası'nda yer alan haklarının çoğundan mahrum bırakan Sınır Suçları Kuralı'nı yeniden düzenledi. Bu reformların uygulanması askıda kalmaya devam etti.

24 Kasım tarihinde Başbakan Gilani, Belucistan'daki askeri varlığı azaltmak, "terörizm"e karşılar hariç Belluci politik tutukularını ve "kayıpları" serbest bırakmak ve ekonomik gelişme programını başlatmak gibi somut öneriler sundu. Kasım ayının sonlarında ve Aralık ayında iddiaya göre 20 kayıp kişi serbest bırakıldı, politik aktivistlere karşı 89 ceza davası geri çekildi. 10 Aralık tarihinde Başbakan 1992 Belluci zorla kaybetmeler mağdurlarının 262'sinin o güne kadar serbest bırakılmış olduğunu, gerisinin de yakında serbest bırakılacağını söyledi.

FATA, NWFP ve Belucistan'da ayaklanma

Asiler kabile liderlerinin, öğretmenlerin, gazetecilerin, diğer mesleklerden insanların ve evlerine dönen zorla kaybedilenlerin de aralarında olduğu binlerce insanı kaçırdı ve yasadışı öldürdü. 87 intihar saldırısında çoğu sivil 1.299 kişi öldü ve 3.633 kişi yaralandı. Son iki yılda Taliban Svat'ta 100'den çoğu kız çocuk okulu olmak üzere 200'den çok okulu imha etti. Yerel yetkililere göre bu saldırılar 50.000 den çok ilk ve lise düzeyindeki çocuğun eğitimini aksattı.

Taliban grupları kendi kontrollerindeki bölgelerde resmi olmayan İslami "mahkemeler" kurdu ve başta kadınlar olmak üzere çok sayıda insanı kendi sert İslam yasası yorumlarını ihlal ettikleri için cezalandırdı. Cezalar arasında ölüm cezası infazı ve halka açık kırbaçlama da vardı.

Pakistan ordusu Taliban'ın gizlenme yeri olduğundan şüphelenilen yerlere bazen gelişigüzel ve aşırı şiddet kullanarak saldırı ve çok sayıda sivil kayba neden oldu. Güvenlik güçleri asi olduğundan

şüphelenilenlerin çocuklar dahil aile üyelerini tutuklayarak teslim olmalarını zorlamaya çalıştı.

Devlet NWFP'de ve seçilmiş kabile bölgelerinde yaşlılar tarafından kurulan Talibana karşı çıkan, kabile köylerini koruyan, Taliban şüphelilerini tutuklayan ve bazı durumlarda öldüren düzensiz lashkarları (milis) destekledi

Kuzeydoğuda ve Belucistan'da ayaklanmayı haber yapan gazeteciler hükümet ve silahlı gruplar tarafından hedef alındı. Bu nedenle ihlaller yeterince haberlere yansımada. En az 10 gazeteci iş başında yaşamlarını kaybetti.

■ Afgan gazeteci Janullah Hashimzada 24 Ağustos tarihinde Hayber Geçidi'nde Jamrud'da öldürüldü. Meslektaşları Taliban'ın bu olayda sorumlu olduğunu söylediler. Aynı ay Quetta'daki Asaap gazetesi istihbarat ve güvenlik görevlileri bürolarına sansür için yollanınca kapatıldı.

■ 7 Temmuz tarihinde Buner'deki asiler Geo TV'de gazeteci olan Behroz Khan'in evini yaktı.

Ülke içinde yerinden edilmiş kişiler

Çatışmalar nedeniyle FATA'da daha önce yerlerinden edilmiş 500.000 insana ek olarak 2 milyon insan daha Nisan ayında Svat Vadisi'nde başlayan çatışmalardan dolayı kaçtı (Bakınız Afganistan). Hükümet yarısından fazlasının çocuk olduğu yerlerinden edilmişlerin güvenlik, sağlık, gıda, kalacak yer ve eğitim haklarını korumadı. Ekim ayında güvenlik güçleri Güney Veziristan'dan çatışmalar nedeniyle kaçan Mehsud kabilesinin bireylerini taciz etti ve çok sayıda Mehsudu Sınır Suçları Kuralı'nın kolektif suçlar maddesine dayanarak tutukladı.

İşkence ve diğer kötü muameleler

Onlarca tutukluya bu tür ihlallerde ki cezasızlık ortamı içinde işkence yapıldığı veya öldürüldüğü ve yargısız infazların gerçekleştirildiği iddia edildi.

■ Hıristiyan azınlıktan 19 yaşındaki Fanish Masih 15 Eylül tarihinde tecrit olarak tutulduğu Sialkot cezaevinde ölü bulundu. Cezaevi yetkilileri intihar ettiğini iddia etti ama yakınları alında, kollarında ve bacaklarında işkenceye bağlı morartılar olduğunu iddia etti. Üç cezaevi görevlisi görevi ihmal etmekten görevlerinden alındı ama haklarından suç iddiası olmadı.

Svat'ta Haziran ayının ortalarından sonra 250'den çok militan şüphelinin bazılarının demir kazıklara çakılı olarak cesetleri bulundu. Taliban'a aynı kaderi paylaşacakları mesajı verildi.

Zorla kaybedilmeler

Yeni zorla kaybetme olayları iddia edildi. Kaybetme olaylarında Yüksek Mahkeme duruşmaları Kasım ayında kaldıkları yerden başlamalarına rağmen yüzlerce kayıp bireyin kaderi ve nerde olduğu bilinmemeye devam etti.

■ Ekim ayında Abbottabad'da bir bölge mahkemesi eski Başkan Musharraf'ı, kaçırıldığı iddia edilen Pakistan Atom Enerjisi Komisyonu'nunda çalışan bir bilim insanı olan ve 25 Haziran 2004 yılında kaybedilen Atiq-ur Rehman olayında şüpheli ilan etti.

■ 18 Ağustos'ta ordu Svat'ta tutuklanan ve 900 mahkum olduğunu ve ilgili kurumlara devredileceklerini belirtti. Kimlikleri, nerede oldukları ve kaderleri belirsizliğini sürdürdü.

■ 3 Nisan tarihinde üç Beluci aktivisti Ghulam Mohammad Baloch, Lala Muni ve Sher Mohammad Baloch avukatlık bürolarından anti terörizm mahkemesi tarafından huzursuzluk çıkarma suçlamasından aklandıkları gün sivil kıyafetli adamlar tarafından kaçırıldı. Sınır Kolordusu aracına bindirildikleri iddia edildi. 8 Nisan tarihinde ölü olarak bulundular. Ghulam Mohammad Baloch zorla kaybetmelerin mağduru olan 800 kişinin kimliklerini tespit eden bir komitenin üyesiydi. Bellucistan Yüksek Mahkemesi Nisan ayında bir adli soruşturma başlattı ve Eylül ayında polis in işbirliği yapma yetersizliklerine şikayet etmesi üzerine istihbarat servislerini cinayetlerin soruşturmasında yardım etmeye çağırdı.

Bir sosyal yardım görevlisi ve Belluci Öğrenci Örgütü'nün Başkan yardımcısı olan Zakir Majeed Baloch aile üyelerine göre 8 Haziran tarihinde Bellucistan'da Mastung'da istihbarat servisi personeli tarafından alındı. Polis ailenin şikayetini kaydetmeyi reddetti. Kaderi ve nereden olduğu belli değildi.

Ayrımcılık – dini azınlıklar

Devlet görevlileri kendilerini korumadıkları ve faillerini soruşturmadıkları için dini azınlıkların üyeleri kaçırma, cinayet, taciz ve tehdit etme gibi artan ihlallerle karşılaşılıyorlar. Taliban Müslüman olmayanların Müslümanların kontrolünde yaşadıklarına ödemeleri gereken vergi olan Jiziayi Sihar, Hindular ve Hıristiyanlar üzerinde uygulamaya başladı veya bazı durumlarda bölge dışına sürdü. Sünni ve Şii toplumları arasında Kuram bölgesinde Sünni Taliban kontrolünün arttırınca mezhep çatışmaları artı.

■ Ahmadiyya toplumunun en az 14 üyesi, çocuklar dahil, dine küfür ettikleri suçlaması ile tutuklandı. Bu

suçlama ölüm cezasının kapsamındaydı. En az 11 Ahmadi ve dokuz Hıristiyan değişik olaylarda inançları nedeniyle öldürüldü.

29 Ocak tarihinde biri çocuk beş Ahmadi sahte dine küfür iddiaları ile haklarındaki iddiaları destekleyen tanık ve kanıt olmadan Pencap eyaletinde Layyah bölgesinde tutuklandılar. Kefaletle serbest bırakıldılar.

■ Pencap'ta Gojra'da 1.000 kişi 1 Ağustos tarihinde Hıristiyan mahallesine saldırdı, biri yedi yaşında bir çocuk olan altı kişiyi canlı canlı yaktı. Onyediyi başkası yaralandı, biri daha sonra öldü. Saldırı Hıristiyanların komşu Korian'da Kuran sayfalarını yırtıkları söylentisi üzerine gerçekleşti. Pencap Başbakanı tarafından istenen adli bir soruşturma, bulgularını Eylül ayının başında Pencap yetkililerine ilettiler. Bu bilgiler kamuya açıklanmadı. 42 kişi Gojra'daki saldırıya bağlı olarak tutuklandı, 35'i kefaletle serbest bırakıldı.

Kadın ve kız çocuklarına yönelik şiddet

Kadınlar "namus cinayetlerinin" kurbanı olmaya devam etti. 960 olay rapor edildi. Eylül ayında Pencap Adalet Bakanı kadınlara karşı işlenen suçların Anti Terör Yasası kapsamında yargılanacağını ilan etti.

■ NWFP'de ve kabileler bölgesinde Taliban grupları kız çocuklarının okullarını yaktılar ya da kapattılar, kadınları peçe takmaya zorladılar ve yanlarında bir erkek yakınları olmadan evden çıkmalarını yasakladılar. Birçok kadın "ahlaksız" işler yapma iddiası ile cezalandırıldı, vurularak öldürüldü veya vücutlarının bazı organları kesildi. Kadın hakları ihlallerinde yasal düzeltmeler sağlamak zordu.

■ 27 Nisan tarihinde Peshawar'dan Paştun bir şarkıcı olan Ayman Udas iki erkek kardeşi tarafından boşanmasının, yeniden evlenmesinin ve artistik kariyerinin aile namusuna zarar verdiği iddiası ile vurularak öldürüldü. Kimse gözaltına alınmadı.

Çocuk hakları

Çocuk emeği, aile içi şiddet, cinsel taciz ve anlaşmazlıkları çözmek için kız çocuklarını evlenmeye zorlama pratiği devam etti. Hükümet nadiren bu tür ihlallerin yapılmasına karşı önlemler aldı veya ihlalleri yapanların cezalandırılmasını sağladı. Ekim ayında Sindh Meclisi'nde 2008 yılının Mayıs ayı ile 2009 yılının Nisan ayı arasında sadece Sindh eyaletinde 4.367 çalıştırılan çocuğun kurtarıldığı ve rehabilitasyonları için bir STK'ya devredildikleri söylendi.

Ordu birçok olayda medyaya Taliban kamplarında intihar eylemleri için yetiştirildikleri iddia edilen çocukları gösterdi.

■ Ağustos ayında üçü görünüşe göre 10 yaşın altında olan 11 erkek çocuk Mingora'da gazetecilerin önüne "görünür biçimde korkmuş" bir şekilde çıktı. Taliban kamplarında yüzlerce başka çocukla birlikte tutulduklarını söylediler.

2000 yılında çıkan Çocuk Adaleti Sistemi Yönetmeliği'nin yetersiz uygulanması sürdü. Çocukların büyüklerden ayrı tutuklanması koşulu uygulanmadı.

Ölüm cezası

Pakistan İnsan Hakları Komisyonu 276 ölüm cezası mahkumiyeti kaydetti. 7.700 insan ölüm cezalarının infazını bekliyordu. mahkum olmuş durumda. Ölüm cezası infazı olmadı.

2008 yılında tüm ölüm cezalarının ömür boyu hapis cezasına indirilmesi sözü henüz gerçekleşmedi. Eylül ayında Başkan Zerdari yerel hükümetleri ölüm cezalarını 24 ila 30 yıl arasında hapis cezalarına çevirmek için önerilerini vermeye çağırdı. 31 Ağustos'ta Yüksek Mahkeme Lahor Yüksek Mahkemesi'nin Nisan ayında ölüm cezasının narkotik davalarda ergin olmayanlara ve kadınlara uygulanamayacağına ilişkin kararını geri çevirdi.

Uluslararası Af Örgütü ziyareti/raporları

■ Bir Uluslararası Af Örgütü heyeti Pakistan'ı Mayıs ayında ziyaret etti.

■ Pakistan: Kayıp yüzlerce Belluci "kaybını" çözün (ASA 33/001/2009)

■ Pakistan: Lahor saldırısı hükümetin sivilleri korumak için daha çok şey yapması gerektiğini gösteriyor (ASA 33/002/2009)

■ Pakistan: Hükümet Allaha hakaret etme yasasını değiştirmek üzere bir yıl içinde somut adımlar atmalı (ASA 33/008/2009)

■ Pakistan: Hükümet Güney Veziristan yerinden edilenler sorununu çözmeye hazır olmalı, 16 Ekim 2009

■ Pakistan: Uluslararası Af Örgütü, Yüksek Mahkeme'nin kayıplar davalarını görme kararını memnuniyetle karşılıyor (ASA 33/011/2009)

PAPUA YENİ GİNE

PAPUA YENİ GİNE

Devlet başkanı:

Kraliçe II. Elizabeth,

Paulias Matane tarafından temsil ediliyor

Hükümet başkanı:

Michael Somare

Ölüm cezası:

uygulamada kaldırıldı

Nüfus:

6.7 milyon

Ortalama yaşam süresi beklentisi:

60.7 yıl

5 yaş altı ölüm oranı (e/k):

binde 70/68

Yetişkin okur yazarlık oranı:

yüzde 57.8

Büyücülük bağlantılı ölümler arttı. Hükümet duruma etkili bir biçimde müdahale etmedi ve sorumluları adalete teslim etmedi. Kadınlar ve kız çocukları fiziksel ve cinsel şiddete maruz kaldı ve sorumlular çok nadir adalete teslim edildi. Polis şiddet kullanarak toplumlari madencilik alanlarından tahliye etti. HIV enfeksiyonu bölgede en yüksek oranda ama testlere, tedaviye, bakıma ve önlemeye dönük olanaklara ulaşmak için olanaklar yeterli değildi.

Arka plan

■ Ocak ayında bir grup erkek bir kadını büyücülük yaptığına inandıkları için Hagen Dağı'nda Kerebug'da çırıl çıplak soydu, ağzını tıkadı ve canlı olarak yaktı. Eastern Highlands'de Chimbu polis komutanlığı 2008 yılında ilde büyücülük bağlantılı 50 ölüm olayı olduğunu kabul etti.

■ Şubat ayında, köylüler 60 yaşında bir yaşlı adamı toplumlarında önde gelen birisini büyücülük yaparak öldürmekle suçlayarak vurarak öldürdüler, vücudunu ateşe attılar ve oğlunu canlı canlı yaktılar.

Kadın ve kız çocuklarına yönelik şiddet

Fiziksel, psikolojik ve cinsel taciz önemli bir sorun olmaya devam etti.

■ Nisan ayında bir polis memuru Port Moresby'de 13 yaşında bir kızı kaçırmak ve tecavüz etmekle suçlandı.

■ Mayıs ayında polis memurları Lae'de bir kadın seks işçisini öldürdüler ve bir başkasını dövdüler ve kötü bir biçimde yaraladılar.

Sağlık hakkı – HIV

HIV enfeksiyonu yaygınlığı Pasifik Bölgesi'nde en yüksekti. Ekim ayında yayınlanan WHO istatistiklerine göre nüfusun yüzde 1.4'ü HIV ile yaşıyor. HIV oranları hakkında toplanan bilgi çok güvensizdi.

HIV'le yaşayan insanların sağlık koşullarını geliştirmek için yapılan girişimlere rağmen palyatif önlemler, damgalanmak ve ayrımcılığa uğramak gibi sorunlarla karşılaşıyorlardı. Sağlık ve sosyal hizmet çalışanları eğitimden yoksun ve eğitimi birçok sağlık çalışanı göç ediyordu.

■ Tarihi bir davada bir adam Western ilinde bir kız çocuğunu HIV testi yaptırdığı için “yasadışı bir biçimde damgaladığı” için 2000 Kina (705 ABD doları) para cezasına mahkum edildi. Test için gittiği hastanenin önünde herkesin içinde kız çocuğunu suçladı.

Zorla tahliyeler

Nisan ve Temmuz aylarında polis yüksek bölgelerde köylere baskınlar yaptı ve zorla insanları evlerinden çıkardı, en az 97 evi yaktı ve içindekileri, bahçeleri ve canlı hayvanları imha etti. Bu olaylar Porgera Joint Venture şirketinin “özel madencilik izni” ile ülkenin en büyük madenini işlettiği bölgede oldu. Polis önceden haber vermeden, alternatif bir yerleşim veya başka bir yardım olanağı sunmadan harekete geçti. Polis zorla tahliye sırasında evlerde oturanları ateşli silahlarla tehdit de ederek çok sert davrandı. Polis bazı tahliye edilen kişileri dövdü ve iddiaya göre üç kadına tecavüz etti.

Uluslararası Af Örgütü ziyaretleri

■ Uluslararası Af Örgütü heyetleri Papua Yeni Gine'yi Temmuz, Ağustos ve Eylül aylarında ziyaret etti.

PARAGUAY

PARAGUAY CUMHURİYETİ

Devlet ve hükümet başkanı:

Fernando Lugo

Ölüm cezası:

tüm suçlar için kaldırıldı

Nüfus:

6.3 milyon

Ortalama yaşam süresi beklentisi:

71.7 yıl

5 yaş altı ölüm oranı (e/k):

binde 44/32

Yetişkin okur yazarlık oranı:

yüzde 94.6

Hükümet insan hakları konusunda verdiği sözleri yerine getirmek konusunda bazı adımlar attı ama tarım reformu ve Yerli Halkların hakları konusunda verdiği temel sözleri yerine getiremedi. Bazı kırsal alanlarda polislin kötü muamele yaptığına dair iddialar vardı.

Eskiden insan hakları ihlalleri yapmış kişileri adalet önüne çıkarmak için gelişmeler vardı.

Arka plan

Yürütmede insan haklarının korunması için kurumsal yapıyı güçlendirme adımları atılıyor ama bu adımların yasamada ve adalet sitesinde nasıl olacağına dair net göstergeler eksikti. İnsan Hakları Ombudsmanlığı Bürosu ve Paraguaylı Yerli Halklar Enstitüsü gibi temel yapıların etkililikleri hakkındaki endişeler devam ediyordu. Paraguay Halk Ordusu'nun silahlı gruplarına bağlanan şiddet ve büyük toprak sahibi Fidel Zavala'nın Ekim ayında kaçırılması bazı bölgelerde güvenlik endişesi yarattı.

Mayıs ayında hükümet Paraguay'ın batı illerinde ciddi bir kuraklığı Yerli halk ve campesino (köylü çiftçiler) topluluklarında yarattığı gıda sorunları nedeniyle olağanüstü durum ilan etti.

Yerli Halkların hakları

Yetkililer Yerli Halk topluluklarının temel ihtiyaçlarını karşılamak için bazı adımlar atmasına rağmen Yerli Halkların toprak taleplerini, uzak bölgelerde Yerli topluluklarının zorla çalıştırılmasını izlemek ve ayrımcılığa uğramasını karşı önlem almakta yetersiz kaldı.

Ekim ayında Senato Yakve Axa toplumunun geleneksel topraklarını şimdiki sahiplerinden arak topluma geri verilmesini öneren bir yasayı Amerika Ülkeleri İnsan Hakları Mahkemesi'nin toprakların geri verilmesi yönündeki bir kararına rağmen reddetti. Amerika Ülkeleri İnsan Hakları Mahkemesi'nin 2006 yılında aldığı karara rağmen Sawhoyomaxa toplumunun topraklarının iadesi yönünde gözle görülür hiçbir ilerleme olmadı. Xákmok Kásek toplumu hakkındaki üçüncü bir dava Amerika Ülkeleri İnsan Hakları Mahkemesi'nde 2009 sonunda karara varılmadan beklemekteydi.

Kasım ayında Senato İnsan Hakları Komisyonu Itakyry bölgesinde 150 Ava Gyarani ailesinin geleneksel topraklarından çıkarılmasını görünüşe göre destekledi. Tahliye kararı kamu protestoları nedeniyle aynı ayın sonunda iptal edildi. Topluluk üyelerinin üzerine küçük bir uçaktan böcek ilacı sıkıldığı iddia edildi. Bu bir Sağlık Bakanlığı raporu tarafından onaylandı. 200'den fazla insan etkilendi ve birçoğuna hastanede müdahale edildi.

Ulusal kurallara aykırı olarak böcek ilaçları Yerli Halk topluluklarının yakınlarında kullanıldığına dair

iddialar vardı. Paraguay Yerliler Enstitüsü 2009 yılının Haziran ve Ağustos aylarında 2 Mbyá Guaraní Yerli halkının Caazapá ilinin Aba'í bölgesinde ölümü ile komşu buğday ve soya ekinleri için kullanılan böcek ilaçları arasında olası bir bağlantı kurdu.

Bazı topraksız toplulukların katlandıkları yaşam koşulları temel hizmetlere ulaşımındaki zorluklarla ikiye katlanmakta ve bu da sonunda ciddi sağlık problemleri ve önlenebilir ölümler oluşturmaktaydı. 2009 yılında Sawhoyamaya Yerli topluluğunun altı üyesi ishal ve kusmadan öldü.

Hükümetin verdiği sözlere rağmen kuzey Chaco'da, Ayoreo-Totobiegosode Yerli Halkının yaşam alanlarını tehlikeye sokarak orman kesimi devam ediyordu.

Mart ayında yayınlanan bir BM çalışması Chaco bölgesinde Yerli Halkların karşılaştığı işçi haklarının ihlalini ve devam eden zorla çalıştırmayı ve çocuk emeğini açığa çıkardı.

Toprak anlaşmazlıkları

Campesino grupları ihtiyaçlarına cevap verecek bir toprak reformu talep etmeye devam etti. Bazı gruplar gösteriler yaptı, yolları kapattı ve taleplerini desteklemek için işgaller yaptı. Toprak anlaşmazlıklarına bağlı olarak veya yasaların uygulanması çalışmalarında bir miktar insan öldü veya yaralandı.

■ Mayıs ayında Choré bölgesi, San Pedro ilçesinde, Jejuí kolonisinde La Fortuna Agroganadera'da campesino lideri 30 yaşındaki Enrique Brítez Irala ağaca asılı olarak bulundu. Yerel toprak sahibi ile bir tartışma içindeydi. Campesino grupları ağaca asılı vücudunun bulunmasından üç gün önce kaybolan Enriquez Brítez Irala'ya işkence yapıldığını ve intihar ettiği fikrinin yalan olduğunu iddia ettiler. Sene sonunda souşturma sürüyordu.

Polis ve güvenlik güçleri

■ Caaguazu'nun Toro Blancı mahallesinde polis memurları bir campesino kampına saldırı sırasında çok sayıda insanı yaraladıkları için suçlandı. Polis memurları yakındaki ticari binalara Temmuz ayında saldırın şüphelileri arıyorlardı. Yaklaşık 50 kişi tutuklandı ve tutuklamaya direnmek ve kamu düzenini bozmakla suçlandılar. Sene sonunda mahkemenin başlamasını bekliyorlardı.

Cezasızlık

General Alfredo Stroessner'in (1954-1989) askeri hükümeti sırasında işlenen insan hakları ihlallerinin

önde gelen faillerinin adalet önüne çıkarılması konusunda bazı önemli ilerlemeler oldu. 2009 yılının sonunda, 2008 yılında değiştirilmiş bir yasaya göre Ombudsman'a tazminat için 13.700 başvuru yapıldı. Ekim ayında Savunma Bakanı askeri rejimden kalan dosyaların açılması ve insan hakları savunucularının bu döneme ait insan hakları ihlallerini araştırması ve bu bilgilere ilk kez ulaşması olanağı veren yetkiyi verdi

■ Mayıs ayında 1968 ve 1989 yılları arasında İç İşleri Bakanı olan Sabino Augusto Montanaro gönüllü olarak Honduras'ta sürgünden Paraguay'a döndükten sonra tutuklandı. Aralarında Güney Hunisi askeri hükümeti ile birlikte 1970'lerde ve 1980'lerde muhalifleri yok etme amaçlı ortak bir plan olan Condor Operasyonu'nda dahil olmak üzere bir dizi insan hakları ihlalden dolayı yargılanma ile yüz yüzeydi.

■ Ağustos ayında bir yargıç Campo de Mayo askeri hastanesinde askeri doktor olan Norberto Bianco'nun 1977 ve 1978 yıllarında 30 kadının yasa dışı tutuklanmaları ve çocuklarında ayrılmalrı olayına karışmaktan yargılanması için Arjantin'e iade edilmesine ve karar verdi. Sene sonunda iade edilmeyi bekliyordu.

■ Haziran ayında eski diplomat Francisco Ortiz Téllez, Stroessner hükümetinin önde gelen muhaliflerinden Agustín Goiburú'nun 1977 yılında zorla kaybına bağlantılı olarak tutuklandı. Francisco Ortiz Téllez sene sonunda ev hapsindeydi ve itirazının sonucunu bekliyordu.

Uluslararası Af Örgütü ziyareti/raporu

🚗 Uluslararası Af Örgütü heyeti Paraguay'ı Mart ayında ziyaret etti ve Başkan Lugo ve diğer yetkililer ile görüştü.

🗨️ "Sadece bize ait olanı istiyoruz" –Paraguay'da Yerli Halklar (AMR 45/005/2009)

PERU

PERU CUMHURİYETİ

Devlet ve hükümet başkanı:

Alan García Pérez

Ölüm cezası:

adi suçlar için kaldırıldı

Nüfus:

29.2 milyon

Ortalama yaşam süresi beklentisi:

73 yıl

5 yaş altı ölüm oranı (e/k):

binde 38/27

Yetişkin okur yazarlık oranı:

yüzde 89.6

Polis Yerli toplumundan insanlar tarafından kurulan bir yol barikatını polis dağıtırken aralarında 23 polis memurunun da olduğu 33 kişi öldü ve en az 200 gösterici yaralandı. Yerli liderlere gözdağı verildi ve taciz edildi. İnsan hakları savunucuları tehdit edilmeye devam edildi. Kadınların cinsel ve üremeye ilişkin hakları endişe vermeye devam etti.

Arka plan

Yıl boyunca hükümet politikalarına karşı özellikle de toprağın kullanımı ve madenlerin çıkarılması konusunda artan bir sosyal tedirginlik ve hoşnutsuzluk vardı. Bu ülke çapında gösterilere ve grevlere neden oldu ve ülke haftalarca felç oldu. Silahlı muhalefet grubu Aydınlik Yol (Sendero Luminoso) Andean bölgesinin bazı kısımlarında aktif olmaya devam etti ve asker ve polisle silahlı çatışmalar rapor edildi.

Yerli Halkların hakları

Binlerce Yerli gösterici Amazon bölgesinde toprak ve üzerindeki kaynaklara ilişkin haklarını dolayısıyla geçim kaynaklarını etkileyen bir dizi kararnameye karşı 50 günden uzun süren bir yol barikatı kurdu.

Aşırı güç kullanımı ve kötü muameleler

5 Haziran tarihinde polis yol barikatını dağıtmak için müdahale edince aralarında 23 polisin de bulunduğu 33 kişi öldürüldü ve en az 200 kişi yaralandı. Polis kalabalığı dağıtmak için aşırı güç kullandı, kenarda duranları öldürdü, yaraladı. Göstericiler ellerinde rehin tuttıkları 11 polisi ve 12 başka polisi ise polis operasyonu sırasında öldürdüler. Sene sonunda operasyonda yer alan bir polis memurunun nerede olduğu bilinmiyordu. Olayın ardından çok sayıda tutukluya polis tarafından kötü muamele yapıldığı iddia edildi.

Adalet sistemi

En az 18 kişi gösteriler sırasındaki olaylardan ve polis

memurlarını öldürmek ve yaralamaktan dolayı suçlandı ama göstericilere karşı insan hakları ihlallerinden dolayı güvenlik güçlerinden sorumlu olanların adalet önüne çıkarılmasında çok az bir ilerleme oldu. Ayrıca altı yerli lider güvenilir temellere sahip değilmiş gibi görünen devlete karşı ayaklanma, kişiktirme ve komplo iddiaları ile suçlandılar.

Yasal ve kurumsal gelişmeler

5 Haziran'daki olayı araştırmak, gösterilerin başlamasına neden olan kararnameyi gözden geçirmek, Yerli Halklara danışmayı sağlayacak bir mekanizma tavsiye etmek ve bir Amazon'da Kalkınma Ulusal Planı önermek için içlerinde yerli Halkların temsilcilerinin de olduğu dört çalışma grubu kuruldu. Aralık ayında 5 Haziran çatışmalarını araştırmayı için çalışma grubu tarafından kurulan Komisyon Tarım Bakanı'na raporunu verdi. Ancak Komisyon'un başkanı da dahil iki üyesi tam bir araştırma için yeterli zaman ve kaynakla olmadığı gerekçesi ile raporu onaylamayı reddetti.

Şirketlerin yükümlülükleri

2005 yılında ülkenin kuzeybatısında bir Britanya madencilik projesine karşı yapılan protestoların ardından 29 kişinin kötü muameleyle uğramasını ve bir kişinin ölümünü gösteren fotoğraflar Ocak ayında yayınlandı. Göstericiler polis ve madenin güvenlik görevlileri tarafından işkence edildiklerini iddia ettiler. 2009 yılının Mart ayında Savcılık polis memurlarını işkence iddiası ile itham etti ama maden şirketini veya güvenli görevlilerini soruşturmamaya karar verdi. Ancak olayın mağdurları İngiltere'de şirket aleyhine harekete geçtiler ve Ekim ayında bir Yüksek Mahkeme Monterrico Metals aleyhinde bir karar açıkladı. Yüksek mahkeme kararı sene sonunda henüz uygulanmamıştı.

Aralık ayında Huancabamba vilayetinde Carmen de la Frontera bölgesinde Cajas-Canchaque köyünde polis iki kişiyi vurarak öldürdü ve sekiz kişiyi yaraladı. İddiaya göre polis Rio Blanco Bakır madeni kampında yangın çıkarmasından şüphelenilen birisini tutuklamak istediği bir operasyonda 1 Kasım tarihinde ateş açtı ve üç maden çalışanı öldü.

Anne ölümleri

Kırsal bölgelerde ve Yerli Halklar arasında oldukça yüksek olmaya devam eden annelik ölümlerini azaltmak için bazı önlemler alındı. Mart ayında sağlık

kurumlarına ulaşımı arttırıcı önlemler, acil doğum bakımı ve toplumun bu gelişmelerde yer almasını içeren Annelik Ölümünü Azaltma Ulusal Planı çıkarıldı. Ancak bu plan var olan politikalarla nasıl bağlanacağı konusunda endişeler vardı.

Cinsel ve üreme hakları

Kürtajı hamileliğin tecavülden dolayı olması gibi bazı koşullarda suç olmaktan çıkarmak için adımlar atıldı.

Fakat Kasım ayında Anayasa Mahkemesi devletin ağızdan doğum kontrol hapları dağıtıp, satamayacağına karar verdi. Bu karar haplar eczanelerde olmasına rağmen satın alamayacakları için düşük gelirli kadınları kötü duruma soktu.

Lezbiyen, gey, biseksüel, travesti ve transseksüel bireylerin hakları

Lezbiyen, gey, biseksüel, travesti ve transseksüel bireyler ayrımcılıkla ve kötü muamele ile yüzyüze kalmaya devam etti.

■ Ocak ayında transgender bir kadın olan Techi, San Martin ilinde Tarapoto kentinde yerel mahalle devriyesi tarafından kaçırıldı ve işkence edildi. Techi'ye saldırmaktan suçlanan üç kişinin davası sene sonunda sürüyordu.

İnsan hakları savunucuları

İnsan hakları savunucuları tehdit ve taciz edildi. Yetkililer böylesi hareketlere izin verilmeyeceği ya da bu tür tehditlerin etkili bir biçimde soruşturulacağı doğrultusunda açık bir mesaj vermediler. Eylül ayında ismi belli olamayan bir telefon insan hakları savunucusu ve 2001 Gerçekler ve Uzlaşma Komisyonu eski Başkanı Salomón Lerner Febres'i zehirleyeceğini söyledi; aynı ayın başlarında Febres'in iki bekçi köpeği zehirlendi.

■ Eylül ayında insan hakları savunucusu Gisela Ortiz Perea ulusal bir gazetede Aydınlık Yol örgütünün liderlerinden biri olmakla suçlandı. Perea, Alberto Fujimori'nin hükümeti (1990-2000) dönemindeki insan hakları ihlallerinin mağdurlarını desteklediği için taciz edildiği sanılıyordu.

Cezasızlık

Nisan ayında eski Başkan Alberto Fujimori büyük insan hakları ihlallerinden dolayı 25 yıl hapis cezasına mahkum edildi. Ancak cezasızlık endişe konusu olmaya devam etti. Polis tarafından yapıldığı iddia edilen birçok öldürme soruşturulmadı. 2007 yılında

çıkan yasa gücünde kararnamenin soruşturmaları engellemek ve yargısız infazlar yapmak için kullanıldığından endişeleniyordu. Yasa gücünde kararname Ceza Yasası'nı değiştirdi ve görevdeyken şüphelileri öldüren veya yaralayan polis memurlarını muaf tuttu.

Ülke içindeki silahlı çatışma döneminde (1980-2000) işlenen insan hakları ihlalleri hakkında soruşturma yapmak için kurulan 2001 Gerçekler ve Uzlaşma Komisyonu'nun önerilerinin uygulanmasında bir ilerleme yoktu.

2003 yılında savcılığın hazırladığı geçmiş insan hakları ihlalleri konusunda çok az ilerleme oldu. Savunma Bakanlığı askeri personelin karıştığı olaylar hakkındaki bilgileri saklıyordu.

2006 yılında, 20 yıl süren iç silahlı çatışmaların insan hakları mağdurlarının kayıtlarını oluşturmak için kurulan Savaş Tazminatı Konseyi kaynak yetersizliği nedeniyle çalışmalarını Kasım ayında durdurmak zorunda kaldı.

Uluslararası Af Örgütü ziyaretleri/ raporları

■ Uluslararası Af Örgütü heyeti Nisan ayında Alberto Fujimori'nin mahkemesine katıldı ve Peru'yu Temmuz ve Ağustos ayında araştırma amacıyla ziyaret etti

■ Ölümcül hatalar: Peru'da annelik ölümlerine engeller (AMR 46/008/2009)

■ Peru: Bagua, altı ay oldu (AMR 46/017/2009)

POLONYA

POLONYA CUMHURİYETİ

Devlet başkanı:

Lech Kaczyński

Hükümet başkanı:

Donald Tusk

Ölüm cezası:

tüm suçlar için kaldırıldı

Nüfus:

38.1 milyon

Ortalama yaşam süresi beklentisi:

75.5 yıl

5 yaş altı ölüm oranı (e/k):

binde 9/7

Yetişkin okur yazarlık oranı:

yüzde 99.3

Polonya'nın ABD öndeliğindeki tutuklu nakillerini (terör şüphelilerinin ülkeler arasındaki yasadışı nakli) ve gizli tutuklama merkezleri programına Polonya'nın katılımı hakkındaki soruşturma gizliliğini korudu. Polonya ulusal

yasanın cinsiyet ayrımcılığını yasaklayan AB yasalarını içermemesi nedeniyle Avrupa Adalet Divanı'na verildi. Uluslararası kurumlar kadınların yaşamları tehlikeye ken bile kürtaj olamamaları gibi bazı üreme ile ilgili haklarının sınırlılığını eleştirdi. Polonya karalama ceza yasasını kullandığı için eleştirildi.

Terörle mücadele ve güvenlik

Ulusal Savcılık 2002 ve 2003 yıllarında Polonya'nın ABD'nin Merkezi İstihbarat Örgütü (CIA) tarafından "değeri yüksek tutukluların" sorgulandığı gizli bir tutuklama tesisine ev sahipliği yaptığı iddiaları hakkında soruşturmaya devam etti. Nisan ayında bir parlamento komisyonunun eski başkanı Roman Giertych 2006 yılında potansiyel olarak suç kanıtlarının kendisine sunulduğunu söyledi. Komisyonun bulguları gizli kaldı. Eski başkan Aleksander Kwasniewski'nin de aralarında olduğu eski görevliler iddiaları reddetti ama CIA ile Polonya gizli servisi arasındaki süregelen işbirliğini kabul etti.

Gene Nisan ayında TVP Televizyon istasyonu ve Rzeczpospolita gazetesi Polonya'nın CIA gizli tutuklevleri olayına karıştığına dair yeni kanıtlar yayınladı. Bunlardan birisi de 2002 ve 2003 yıllarında Szymany havaalanına ABD jetlerinin düzenli indiğine dairdi.

Temmuz ayında Ulusal Savcı Uluslararası Af Örgütü'nü 2008 yılının Mart ayında Savcılığın Avrupa'da ki gizli CIA operasyonları ile bağlantılı olarak kamu görevlilerinin otoriteyi bozma olasılığı ile ilgili bir soruşturma açtığını söyledi. Ancak soruşturmanın kapsamı ve metodu gizli bilgi olarak sınıflandırıldığı için kamuya açıklanmadı.

Ayrımcılık

Polonya Mayıs ayında Avrupa Komisyonu tarafından ulusal yasanın, mallara ve hizmetlere ulaşımında cinsiyet ayrımcılığını yasaklayan AB yasalarını içermemesi nedeniyle Avrupa Adalet Divanı'na verildi. Ayrımcılığa karşı yasa Aralık ayının sonunda kabul edilmemişti. Ancak hükümet bir yasa taslağı hazırlayarak İnsan Haklarının Korunması Komiseri'nin yetkilerini bir eşitlik kurumu olarak çalışmasını sağlamak için arttırdı.

Cinsel ve üreme hakları

Kadınlar yaşamlarının tehlikede olması gibi yasaların izin verdiği durumlarda dahi sağlık sistemi içinde kürtaj yaptırmakta zorlandı. Tıbbi hizmetleri verenler ve sağlık kurumları yasal sağlık hizmetlerine olanak

vermedikleri veya bu durumun kadınların sağlıkları ve yaşamları üzerindeki sonuçlarından dolayı sorumlu tutulmadı. CESR Polonya'yı temel cinsel ve üremeye dönük gebelikten korunma ve aile planlaması gibi hizmetleri sağlamamakla eleştirdi.

Parlamento her hastanın doktorun görüşüne ve kararına karşı itiraz edebileceğini veren Hasta Hakları ve Hasta Hakları için Ombudsman Yasası'nı kabul etti. Yasanın kabul edilmesi Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nde Tysiğc Polonya'ya karşı davasında mahkemenin Polonya'yı özel yaşama saygı duyulması hakkını kadınların doktor kararına itiraz edip kürtaj hizmetinden yararlanmak için yeterli zaman ve etkili olanaklar oluşturmadığına karar verdikten sonra oldu. Ancak, yeni yasa Tıbbi Kurul'un 30 gün içinde şikayete karar vermesini istiyor ki bu gecikme bazı tıbbi süreçler için sağlık hakkını ihlal etmekte. Ayrıca Tıbbi Kurul eğer talep edilen haklar ve yükümlülükler konusunda yasal bir temel oluşturamıyorsa hastanın şikayetini cevaplamadan geri çevirebilirdi. Bir avukat tutma ihtiyacı düşük ve orta gelirli gruplardan kadınlar için ciddi bir engel oluşturuyordu.

■ Haziran ayında Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, hükümetten 2004 yılından 25 yaşındaki hamile bir kadın olan Z.'nin ölüm koşullarına açıklık getirmesini istedi. Ölümünden aylarca önce ülserle dönüşmüş ve apse yapmış kalın bağırsak iltihabı olduğu teşhisi konmuştu ve almak için üç operasyona gerek vardı. Z. bir dizi hastaneye başvurdu ama hiçbirini tam bir endoskopi ve teşhise yarayacak diğer muayeneleri fetüsün yaşamının tehlikeye gireceği için ailesinin çağırısına rağmen yapmadı. Z. 5 Eylül 2004 tarihinde beş aylık hamileyken düşük yaptı ve septik şoktan 29 Eylül 2004 tarihinde öldü.

Adalet sistemi

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Polonya'da bir yargı öncesi tutuklamaya ve cezaevlerindeki aşırı kalabalığa karşı karar aldı.

■ Şubat ayında Kauczor Polonya'ya karşı davasında Mahkeme birçok uzun süreli tutukluluk olayının "Polonya'da ceza yasası sisteminin iyi çalışmadığını" gösterdiğini ve bunun çok sayıda kişiyi etkilediği sonucuna vardı.

■ Eylül ayında Jamrozy Polonya'ya karşı davasında uzun süreli yargı öncesi tutuklanmanın -iki yıldan uzun, makul bir zaman içinde yargılanma hakkını ihlal ettiğini ya da mahkemenin serbest bırakmasını engellediğine karar verdi.

■ Ekim ayında Mahkeme Polonya'yı işkenceyi ya da onur kırıcı davranışları yasaklanmasını ihlal ettiğine kara verdi. Krzysztof Orchowski hapis cezası süresinin çoğunu 3 metre karelik ve bazen 2 metre karelik bir hücrede geçirdi. Hükümet cezaevlerindeki aşırı kalabalığın sistematik olduğunu kabul etti.

İfade özgürlüğü

Gazetecilere iki yıl hapis cezasına kadar mahkumiyet (ceza yasası Madde 212) verilen bir suç, hakareti suç yapma, en azından bir kere ifade özgürlüğü açısından tersi bir etki yarattı.

■ Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Şubat ayında Polonya'nın ifade özgürlüğünü ihlal ettiğine karar verdi. 2000 yılında gazeteci Jacek Długołecki bir politikacıya Madde 212'ye göre hakaret ettiği gerekçesiyle para cezasına mahkum edildi. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararı cezanın bir tür sansür olduğuna ve mahkumiyetin gazetecilerin kamu tartışmalarına katılmalarını ya da kamunun haklarını koruma görevlerini engelleyebileceğini tespit etti.

Mülteciler ve sığınmacılar

Mülteciler ve sığınmacılar sağlık hizmetlerini almakta ve emek pazarını kullanmakta zorluk çekmeye devam etti. Aralık ayında Gürcistan ve Çeçenya'dan yaklaşık 200 sığınmacı biletsiz ve kimliksiz olarak Strazburg'a gitti ve Polonya'da mültecilerin ve sığınmacıların koşullarını protesto etti.

Uluslararası Af Örgütü raporları

■ Polonya: BM Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Komitesine Briefing (EUR 37/002/2009)

PORTEKİZ

PORTEKİZ CUMHURİYETİ

Devlet başkanı:	Anibal António Cavaco Silva
Hükümet başkanı:	José Sócrates Carvalho Pinto de Sousa
Ölüm cezası:	tüm suçlar için kaldırıldı
Nüfus:	10.7 milyon
Ortalama yaşam süresi beklentisi:	78.6 yıl
5 yaş altı ölüm oranı (e/k):	binde 6/5
Yetişkin okur yazarlık oranı:	yüzde 94.9

Portekizli yetkililerin mahkumların Guantánamo Körfezi'ne yasadışı nakillerinde suç ortaklığı yaptıkları iddiasına ilişkin yasal soruşturma Mayıs ayında yetersiz kanıt gerekçesi ile kapandı. İki eski Guantánamo Körfezi tutuklusunu Portekiz'de ikamet hakkı aldı. Aile içi şiddet birçok ölüme neden oldu. Yasa uygulayıcılarının işkence yaptıkları iddiasının soruşturması cezasızlığı açığa çıkararak çok yavaş ilerledi.

Terörle mücadele ve güvenlik

Mayıs ayının sonunda şüpheli CIA mahkum uçaklarının ve Guantánamo Körfezi'ne diğer mahkum nakillerinin Portekiz toprakları üzerinden uçarak yapıldığı iddiasına ilişkin yasal soruşturma savcılık tarafından yetersiz kanıt iddiası ile kapatıldı. Portekiz'in Avrupa Parlamentosu'ndaki temsilcisi Ana Gomes, Temmuz ayında soruşturmanın devam etmesi için yapılanın yetersiz olduğunu söyleyerek başvuruyu yaptı. Konuyla ilgili istihbarat servisi, dış işleri ve savunma görevlilerinden, eski başbakanından, ABD büyükelçiliği görevlilerinden veya Portekiz Sivil Havacılık Kurumu ve hava trafik kontrolörlerinden ifade almamak gibi eksiklikler yapıldığını belirtti. Ayrıca savcılığın Dış İşleri Bakanlığı'ndan ABD'ye mahkumların gizli tutukluluk merkezlerine nakilleri de dahil olmak üzere "ihtilafli malzemelerin ve insanların nakli" için olağanüstü yetki verilmesinin olağan olup olmadığını sormamasını da eleştirdi. Başvuru savcılık tarafından ek soruşturma önlemlerinin "alakasız" olduğu söylenerek Eylül ayında reddedildi.

28 Ağustos'ta Guantánamo Körfezi'nin iki Suriye vatandaşı tutuklusunu serbest bıraktıldı ve Portekiz'e nakledildi. İşkence ve diğer ciddi insan hakları ihlalleri ile karşılaşma riski nedeniyle Suriye'ye dönme olanakları yoktu. Portekiz hükümeti her ikisine de insani nedenlerle oturma izni verdi ve haklarında hiçbir suçlama yapılmayacağını onayladı.

Kadın ve kız çocuklarına yönelik şiddet

Portekiz Mağdur Desteği Derneği 2009 yılının ilk altı ayında aile içi şiddete ilişkin 15.904 şikayet aldı. Bunların arasında 16 cinayet de vardı.

İşkence ve diğer kötü muameleler

2009 yılında yasa uygulayıcı görevliler tarafından işkence ve diğer kötü muameleler iddiaları hakkındaki ceza soruşturması sürdü.

■ 22 Mayıs'ta Faro Ceza Mahkemesi Leonor Cipriano'nun işkence görmesi davasında ceza verdi. Mahkeme 2004 yılında polis karakolunda işkence gördüğünü kabul etti fakat tam olarak kimin sorumlu olduğunu tespit etmenin mümkün olmadığını söyleyerek üç polis memurunu serbest bıraktı. Dördüncü bir memur yalan ifade verdiği için bir diğeri ise belgeler üzerinde sahtecilik yaptığı için cezalandırıldı. Leonor Cipriano'nun temyiz başvurusu onaylandı.

■ Sene sonunda, 2000 yılının Mart ayında Virgolino Borges'e işkence yaptıkları iddiası ile yargılanan üç polis memurunun duruşma tarihinde henüz belli değildi. Dava 2008 yılının Kasım ayında başlayacaktı ancak savunmanın yeni tıbbi araştırma yapılması talebi üzerine ertelenmişti. Virgolino Borges polis memurları tarafından kendisine polis nezaretindeyken işkence yapıldığını, kendisine yumruk atıldığını, ayak tabanlarından bir sopayla dövüldüğünü söyledi. Soruşturma Virgolino Borges'in yaralarının kendi kendisine de yapılabileceğini söyleyen savcılık tarafından 2005 yılında kapatıldı. Virgolino Borges sırasıyla Lizbon bölgesi mahkemelerine, Tribunal de Instrução'ya ve 2005 yılının Kasım ayında davanın yeniden görüşülmesine kara veren Tribunal da Relação'ya itiraz etti.

PORTO RİKO

PORTO RİKO MİLLETLER TOPLULUĞU

Devlet başkanı:	Barack H. Obama
(Ocak ayında George W. Bush'un yerine geçti)	
Hükümet başkanı:	Aníbal Acevedo-Vilá
Ölüm cezası:	tüm suçlar için kaldırıldı
Nüfus:	4 milyon
Ortalama yaşam süresi beklentisi:	79 yıl
5 yaş altı ölüm oranı (e/k):	binde 9/8

Yerleşim sakinlerinin tahliye kararlarını aldıkları kayıt dışı bir yerleşime girmeye çalışırken polisin kötü muamele yaptığı iddiaları vardı.

Aşırı güç kullanımı

Ağustos ayında Villas de Sol in Toa Baja'da yaşayanlara karşı bölgeye girmek için yapılan polis operasyonunda aşırı şiddet kullanıldığına dair iddialar vardı. Raporlara göre polis bölgeye girmelerine engel olan semt sakinlerine biber gazı sıkışmış ve cop kullandı. Aralarında sekiz aylık hamile olan bir kadının da bulunduğu bazı insanların hastaneye kaldırıldığı iddia edildi.

Barınma hakkı

Çoğu Dominik Cumhuriyeti'nden gelmiş olan Toa Baja'da Villas de Sol yaşayan 211 aile hakkında hükümetin tahliye kararı vardı. Ağustos ayında mahallenin su ve elektriği kesildi ve kent yönetimi tarafından geçici miktarlarda verildi. Su tanklarındaki suyun kalitesi hakkında endişeler var ve elektrik jeneratöründen gelen zehirli atık olduğu iddia ediliyordu. Kasım ayında BM yeterli barınma Özel Raportörü'ne semtte yaşayanlar adına şikayette bulunuldu. Aynı ayın sonlarında, 31 Aralık tarihine kadar yapılması gereken tahliye altı ay daha uzatıldı.

Polis ve güvenlik güçleri

Ağustos ayında bir ABD federal mahkemesi dört San Juan Belediye Polisi'ni, Jose Antonio Rivera Robles'in 2003 yılında polis nezarethanesinde ölmesi olayına bağlı olarak mahkum etti. Dört polis memuru sene sonunda cezalarının belirlenmesini bekliyordu.

ROMANYA

ROMANYA

Devlet başkanı :	Traian Băsescu
Hükümet başkanı:	Emil Boc
Ölüm cezası:	tüm suçlar için kaldırıldı
Nüfus:	21.3 milyon
Ortalama yaşam süresi beklentisi:	72.5 yıl
5 yaş altı ölüm oranı (e/k):	binde 20/15
Yetişkin okur yazarlık oranı:	yüzde 97.6

Senato'nun, Romanya'nın ABD öncülüğünde ki tutuklu nakli (terör şüphelilerinin ülkeler arasında yasadışı nakli) ve gizli tutuklama programına Romanya'nın katıldığı iddiasını araştırması gizliliğini sürdürdü. Hükümet araştırmaları nüfusun çoğunluğunu Romanlara karşı yaygın ayrımcılık içinde olduğunu gösterdi.

Arka plan

Uluslararası Para Fonu'nun borç vermek için öne sürdüğü koşullardan birisi olan emeklilik reformu politik bir krizi tetikledi ve Ekim ayında Emil Boc'un hükümeti istifa etti. Başkanlık seçimlerinden sonra başkan Emil Boc'u Başbakan olarak atadı ve yeni hükümet Aralık ayında parlamento tarafından onaylandı. Romanya Akademik Topluluğu Kasım ayında ülkenin sağlık hizmetlerinin 2010 yılından çökmeye yakın olduğunu iddia etti.

Yeni ceza yasası ve medeni yasa Haziran ayında kabul edildi. Ceza yasası ayrımcı amaçla işlenen ceza suçlarında "ağılaştırıcı koşullar" kavramını getirdi ve nefret ve ayrımcılığı teşvik etmeyi cezalandırdı.

Yasaların içeriklerine karşı yerel STK'ların yoğun eleştirileri vardı. Romanya'da İnsan Haklarını Savunma Derneği –Helsinki Komitesi (APADOR-CH) başka şeylerin yanı sıra yargılamada işkence ile elde edilen bilgilerin kanıt olarak kullanımına olanak veren bir Maddeyi eleştirdi.

Terörle mücadele ve güvenlik

The New York Times gazetesi Ağustos ayında gizli bir ABD Merkezi İstihbarat Servisi (CIA) cezaevinin Bükreş'te inşa edildiğini haber yaptı. Hükümet bunu inkar etti ve bölgelerinde CIA'nın var olduğu iddia edilen tutuklama merkezlerini araştırmak için kurulan bütün uluslararası komitelerle işbirliği yaptığını vurguladı. Avrupa Konseyi gerçeğin ortaya çıkarılması

için bağımsız ve tarafsız bir soruşturmanın yapılması çağırısını tekrarlayarak buna yanıt verdi.

APADOR-CH'nin bir talebine yanıt olarak daha önce Avrupa Konseyi raporu tarafından ortaya çıkarıldığı gibi, hükümet CIA tarafından kullanılan bazı uçakların Romanya topraklarına indiğini kabul etti.

Senato araştırma komitesinin 2006 ve 2007 yıllarından Romanya'da CIA tutuklama merkezlerinin olduğuna dair iddiaları soruşturduğu ve 2008 yılında kabul ettiği raporu gizli kalmaya devam etti.

Ayrımcılık – Roma

Nüfusun çoğunluğunda Romanlara karşı yaygın bir önyargı vardı. Romanlar eğitim, sağlık ve barınma haklarına ulaşmakta ve güvenli mülk sahibi olmakta ayrımcılıkla karşılaştı. Hükümetin desteklediği Etnik Gruplar Arası Barometre 2009'a göre sorulara cevap verenlerin yüzde 55'i Romanların ülkenin itibarını bozdukları için yurtdışına yolculuklarını yasaklanmasını, yüzde 43'den fazlasının Romanları işe almayacaklarını çünkü onları "tembel ve hırsız" olarak gördüklerini söyledi. Jurnalul National gazetesi yürütmenin Roma yerine "Çigan" kelimesinin kullanılmasını sağlamasını istedi. Roman ve insan hakları STK'ları "Çigan" teriminin çağırıştırdığı olumsuz anlamlardan dolayı endişelerini belirttiler. Roman toplumuna karşı mülke zarar verilmesi dahil şiddet olayları iddia edildi.

■ 31 Mayıs tarihinde Sanmartin'de bir grup yerel Roman ve Roman olmayanlar arasında olduğu iddia edilen çatışmada 400 Roman olmayan kişi Romanların oturduğu evlere saldırdı, onlarca eve ve mülke zarar verdi. Romani CRISS STK'sına göre saldırılar sonucu 170 Roman evlerinden kaçtı ve güvenlikleri için ormana, tarlalara, sokaklara sığındı. Çoğu Roman olmayanlardan oluşan resmi olmayan yerel bir komisyon Romanlar için yükümlülükler getiren bir toplumsal anlaşma hazırladı. Anlaşmanın kabul edilmesinden sonra Haziran ayından Ağustos ayına kadar Sanmartin şehrindeki Romanlar iddiaya göre yerel Roman olmayan 100-150 kişilik grupların köyde Roman evlerinin olduğu bölgeye gidip bu sorumlulukların yerine getirilip getirilmediğini gözlemledikleri için bu insanların tacizine uğradılar. Romanya STK'ları yetkililerin toplumun güvenliğini korumadaki eksiklikleri ve Roman evlerine yapılan saldırıları soruşturmadığı için endişelerini dile getirdi.

■ Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Tanase ve diğerleri Romanya'ya karşı davasında, Avrupa Sözleşmesi'nin

garanti ettiği işkenceyi önleme, adil yargılanma hakkı, özel ve aile yaşamına saygı, ayrımcılığa karşı etkili bir çözüm ve yasaklama gibi hakların uygulamasında eksiklikler yapıldığını kabul etmesini göz önüne aldı. 1991 yılında 2.000 Roman olmayan insan belediye başkanı ve rahiple birlikte 24 Roman'ın evlerini Bolintin Deal'da yaktlardı ya da tahrip etmişlerdi. Bu saldırlardan sonra köydeki bütün Roman toplumu evlerinden kaçtı ve bir ay boyunca evsiz kaldı. Mayıs ayında hükümet uğranılan zararlara karşılık toplam 565.000 euro ödemeyi kabul etti ve Roma toplumunu korumak ve ayrımcılığa karşı mücadele etmek ve Romanların yaşam koşullarını düzeltmek için bir dizi önlem aldı.

Barınma hakkı

Romanlar konut bulma konusunda ayrımcılığa uğramaya devam etti. BM yeterli barınma Özel Raportörü Romanlar gibi yoksul ve saldırıya açık gruplar için barınma sorunu üzerine endişelerini belirtti ve Romanya'dan Değiştirilmiş Avrupa Sözleşmesi'ne uygun olarak yeterli barınma hakkı üzerine olan Madde 31'i değiştirmesini önerdi. Barınma hakkını ihlal eden bir çok olay oldu.

■ Miercurea Ciuc'in merkezinde zorla bir binadan çıkarılan küçük yaşta çocukların da olduğu yaklaşık 75 Roman şehrin dışında lağım sularını temizleyen bir işletmenin arkasına saklanmış olarak yetersiz konutlarda oturmaya devam etti. Belediye yetkilileri tarafından oraya yerleştirilmelerinden beri çok kalabalık olan metal kulübelerde ve barakalarda temiz havadan mahrum olarak soğuğa ve yağmura karşı korunaksız yaşadılar. Sağlık önlemleri bütün toplum için dört tuvalet kulübesiyle yetersizliğini korudu. Yerleşimin lağım suyu temizleme merkezine olan konumu insan yerleşimlerini zehirli maddelerden korumak için ulusal yasanın koyduğu 300 metrelik korunma mesafesini ihlal ediyordu. Belediye alternatif yeterli konut sağlama zorunluluğunu yerine getirmedi. 2008 yılında Roman CRISS'in yardımcı olduğu toplum üyeleri Avrupa Sözleşmesi'nin garantilediği insan haklarının ihlal edildiğini iddia eden bir şikayeti Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne verdi.

İşkence ve diğer kötü muameleler

■ Nisan ayında Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Romanya'nın işkenceyi yasaklamayı ihlal ettiğini tespit etti. Nicu Olteanu 1997 yılında polis tarafından altı şişe maden suyu çalma şüphesi ile gözaltına alındı.

İddiasına göre, yerel polis karakolunda kaçmaya çalışırken bir polis tarafından sol ayağından vuruldu ve yaralarına rağmen yeterli bir tıbbi yardım almadı. Mermi yarasına ek olarak tıbbi raporu sağ ayağında ve sağ kolunda kesikler olduğunu belirtti. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararı yetkililerin insani olmayan ve onur kırıcı muamelele uğramaması hakkını ihlal ettiğini ve Nicu Olteanu'ya uygulanan şiddetin aşırı ve haksız olduğunu belirtti. Karar ayrıca yetkililerin iddialar üzerine etkili ve tarafsız bir soruşturma açmadığını da belirtti.

Zihinsel engelliler kurumu

■ Aralık ayında iki STK, Yasal kaynaklar Merkezi ve Interights, Poiana Mare Psikiyatri Hastanesi'nde 2004 yılında ölen beş hasta için Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne başvurdu. Hastalar iddiaya göre kötü bakım, yetersiz tedavi ve kötü yaşam koşullarının bir karışımı sonucu öldü. 2004 yılında hastane hastaların tedavisi, yaşam koşulları konusunda endişelerini belirten ve yetkililerin sorunu ele almak için acil önlemler almasını isteyen Avrupa İşkenceyi Önleme Komitesi tarafından ziyaret edildi.

Uluslararası Af Örgütü ziyareti

■ Uluslararası Af Örgütü heyeti Romanya'yı Ocak, Mayıs ve Ekim aylarında ziyaret etti.

RUANDA

RUANDA CUMHURİYETİ

Devlet başkanı:

Paul Kagame

Hükümet başkanı:

Bernard Makuza

Ölüm cezası:

tüm suçlar için kaldırıldı

Nüfus:

10 milyon

Ortalama yaşam süresi beklentisi:

49.7 yıl

5 yaş altı ölüm oranı (e/k):

binde 167/143

Yetişkin okur yazarlık oranı:

yüzde 64.9

R

Yetkililer 2010 başkanlık seçimleri öncesinde politik alanı sıkı bir biçimde kontrol ediyorlar ve ifade özgürlüğü soykırımı ideolojisi üzerine olan kaba yasalarla aşırı bir biçimde sınırlandı. İnsan hakları savunucuları yetkililerle çatışmamak için kendilerini sansürlemeye devam ettiler. Geleneksel mahkemeler Ruanda adalet sistemi sürekli kendisini geliştirmesine

rağmen adil yargılamaya standartlarının gerisine düşmekteydi. Ruanda, Ruanda Uluslararası Ceza Mahkemesi (ICTR) tarafından 2008 yılında bazı mültecilerin naklini reddetmesi sırasında belirtilen ceza yaslarındaki bazı eksiklikleri tespit ettiğini açıkladı. Hiçbir ülke soykırım şüphelilerini Ruanda'ya geri yollamadı.

Arka plan

Ruanda'nın ekonomik kalkınması ve Kongo Demokratik Cumhuriyeti (KDC) ile uzlaşmasından memnun olan uluslararası bağış yapan kurumlar nadiren insan hakları ihlallerini ileri sürdüler.

Ruanda'nın KDC ile ilişkileri sene başında Ruanda'nın desteklediği Halkın Savunması için Ruanda Birliği'nin (HSRB) isyanını durduran barış görüşmelerinden sonra gelişti.

Ocak ayında Ruanda, Ruanda Demokratik Kurtuluş Güçleri'ne (FDLR) karşı Kongo hükümet güçlerine katılarak Kuzey Kivu ilinde birleşik bir askeri taarruz gerçekleştirdi. FDLR'ye karşı askeri operasyonlar insan hakları bakış açısıyla ciddi bir biçimde eleştirildi. (bakınız KDC) Hollanda ve İsveç 2008 yılının Aralık ayında BM'in Ruanda'nın CNDP'ye desteğini göstermesinden sonra durdurdukları doğrudan bütçe yardımlarını yeniden başlatmadılar.

Ruanda Milletler Topluluğu'na katıldı ve Kasım ayında Fansa ile diplomatik ilişkisini düzeltti.

İfade özgürlüğü

İfade özgürlüğü ciddi bir biçimde sınırlıydı.

Gazeteciler

Ağustos ayında hükümet basın özgürlüğüne karşı Ruandalı gazetecilerin çalışabilmek için bir önkoşul olarak bir diplomaya sahip olmaları gerektiğini ileri sürmek gibi aşırı sınırlamalar getiren yeni bir medya yasasını yürürlüğe soktu. Hükümeti eleştiren bazı gazeteciler hükümetin basın toplantılarına alınmadılar.

■ 25 Nisan tarihinde BBC'nin Kinyarwanda servisi 1994 soykırımı üzerine affetmeyi tartışan bir programın tanıtımlarını yayınlayınca Ruanda hükümeti tarafından yasaklandı. Hükümet bir temele dayanmadan radyo yayınının soykırımı reddettiğini iddia etti. Soykırımı reddetmek Ruanda'da bir suçtu. Söz konusu reklamda eski bir başkanlık adayı olan Faustin Twagiramungu'nun bütün Hutuları, ki hepsi soykırımında yer almamıştır, soykırımdan özür dilemeye çağırılmasına karşı çıktığını söylüyordu. Radyo yayını karışık etnik kökenli bir adamın hükümetin

neden Ruanda Yurtsever Cephesi (RPF) tarafından öldürülenlerin yakınlarının yas tutmasına izin vermediğini anlatan parçalar vardı. BBC servisi BBC ile hükümet arasındaki pazarlıklardan sonra Haziran ayında yeniden yayına başladı.

Soykırım ideolojisi üzerine yasa

Yetkililer kabaca tarif edilmiş soykırım ideolojisi yasaları ile iktidardaki RPF hükümetinin eleştirisi ve RPF'in savaş suçları için adalet istenmesi gibi muhalif sesleri susturdu. 2009 yılının Ağustos ayından itibaren soykırım ideolojisi iddiası ile 912 kişi cezaevlerindeydi, bunların 356'sı yargılanmayı bekliyordu, 556'sı hüküm giymiş ve ceza almıştı. Bazı olaylar, çok sık uzun bir yargı öncesi tutukluluk döneminden sonra beraat ile tamamlandı.

Yaslar bazı eylemleri nefret konuşması olarak görse de bir soykırım eylemi ile bağlantı aramıyordu ve aşırı bir biçimde belirsiz tarif edilmişti. Örneğin, "birisinin kötü kaderine gülerek" bir grup insanı "insanlıktan çıkartmak" veya "hastalıklı duyguları canlandırmak" nedeniyle insanlara 10 ila 25 yıl arasında hapis cezası veriyordu. Küçük çocukları bir islahevinde 12 ay hapis cezası ve 12 ila 18 yaşında olanlara beş yıldan oniki buçuk yıl hapis cezası veriyordu.

İnsan hakları savunucuları

İnsan hakları savunucuları yetkililerle çatışmamak için kendi çalışmalarını sansürlüyorlardı. Bazı STK'lara iktidardaki RPF partisinin üyelerinin sızdığına dair iddialar vardı.

Örgütlenme özgürlüğü

Hükümet yeni gelişmeye başlayan siyasi muhalefet partilerini aktif bir biçimde engelledi. Imberakuri Sosyal Partisi birçok ertelemenin sonunda Ağustos ayında kuruldu ama Yeşil Parti 2009 yılının sonunda hala başvurusunun kabul edilmesini bekliyordu ve polislin toplantılarını onaylamasında sorunlar yaşıyordu.

Düşünce mahkumları

Eski bir hükümet bakanı Charles Ntakirutinka 2012 yılında bitecek 10 yıllık hapis cezası nedeniyle Kigali Merkez Cezaevi'nde kalmaya devam etti. Adil olmayan bir yargılamada sivil itaatsizlik ve suçlularla işbirliği yapmaktan mahkum edildi. Onunla birlikte suçlanan eski Başkan Pasteur Bizimungu, 2007 yılında bir başkanlık affi ile serbest bırakıldı.

Adalet sistemi

Ruanda, ICTR 2008 yılında bazı davaları Ruanda'ya transfer etmeyi reddettiğinde ortaya çıkardığı ceza yasalarındaki eksiklikleri düzeltmeye çalışıyordu. Mayıs ayında Ryanda 2007 yılında çıkan transfer yasasında, yurtdışında yaşayan tanıkların video bağlantısı ile tanıklık etmelerini sağlayan, yeminli ifade ile yabancı yargı sisteminde çalışan bir yargıcın önünde tanıklık etmelerini sağlayan değişiklikler yaptı. Değişiklik aynı zamanda iade edilen veya nakledilen yoksul tanıklara yasal para yardımı sağlıyordu. Bu tür olaylarda bazı savunma tanıklarının Savcılık Bürosu'ndaki Tanık Destek Birimi'ne başvurmaya çekinecekleri endişelerini yanıtlamak için Yüksek Mahkeme'de özel bir tanık koruma servisi oluşturuldu.

Sene sonunda ömür boyu hapis cezalarına bağlı "özel koşulları" açıklayan bir taslak yasa sene sonunda onaylanmayı bekliyordu. 2007 yılında ölüm cezasının kaldırılması iki tür ömür boyu hapis cezasının uygulanmasına yol açtı: ömür boyu hapis cezası ve özel koşullarla izolasyonla sürdürülecek ömür boyu hapis cezası. Taslak yasa bazı mahkumların uzun süre tecrit yaşayabilecekleri endişesini artıran bir biçimde mahkumların tek kişilik hücrelerde 20 yıl tutulmasını istiyordu. Ruanda'nın mahkumları tek kişilik hücrelerde tutma olanağı yoktu. Taslak yasa mahkumların egzersiz yapmalarına ve sadece en yakın aile üyeleri tarafından ziyaret edilmelerine izin veriyordu. Mahkum edilmiş tutuklular cezaevi doktorunun izni olmaksızın cezaevi dışından tıbbi tedavi alamayacakları için sağlık hakkını ve acil tıbbi müdahale hakkını ihlal ediyordu.

Ekim ayında, cezaevlerinde 62.821 kişi vardı. Cezaevlerinin kalabalığı cezaevi nüfusunda toplum hizmetleri yapma ve yıllık mahkum serbest bırakma işlemleri nedeniyle önemli bir azalma olmasına rağmen bir sorun olmaya devam etti

Gacaca tutanakları

Uluslararası adil yargılama standartlarına uymayan Gacaca yargılamaları bütün bekleyen davaların Aralık ayına kadar bitirilmesi amacıyla hızlandırıldı. Yeni suçlamalar için 31 Temmuz son bitirme tarihi bazı bölgelerde uzatıldı. Bazı gacaca yargılamaları sahte suçlamalar, yozlaşma ve savunma tanıklarının çağrılmasındaki zorluklarla birlikte anılmaya başlandı. Aralık ayında çeşitli başvurular ve düzetmeler sonucunda gacacayı bitirme tarihi 2010 yılının Şubat ayına kadar uzatıldı. Gacacanın kapatılmasından sonra yeni suçlamalar geleneksel mahkemelere yapılacaktır.

Uluslararası adalet

Ruanda Uluslararası Ceza Mahkemesi

BM Güvenlik Konseyi'nin 1901 sayılı Kararına göre ICTR'in bütün sulh mahkemesi yargılamalarının bitirilmesi talebi Haziran 2010 yılının Haziran ayına kadar uzatıldı.

ICTR tarafından suçlanan iki şüpheli, Grégoire Ndashimana ve Idelphonse Nizeyimana'nın tutuklanması ve birinin Kongo Demokratik Cumhuriyeti'nden, diğerinin Uganda'dan Arusha'ya nakledilmesi bölge ülkelerinin soykırma karşı adaletin sağlanması için bölgesel bir işbirliği yaptıklarını gösterdi.

Uluslararası yargı – Yurtdışında yaşayan soykırım şüphelileri

Soykırım şüphelileri için yasal işlemler Belçika, Kanada, Finlandiya ve Birleşik Krallık dahil birçok ülkede sürüyordu. Finlandiya, İsveç ve Birleşik Krallıkta suçluların iadesi davaları sürüyordu. Hiçbir ülke yargılama için soykırım şüphelilerini Ruanda'ya göndermedi.

Savunma tanıklarının korunmasından ve yürütmenin yargıya müdahalesinden duyulan endişeler nedeniyle bir Birleşik Krallık mahkeme kararı Birleşik Krallığın soykırım suçlaması ile aranan dört Ruandalıyı Ruandaya geri yollama kararını bozdu. Finlandiya geri yollamadı ve onun yerine François Bazaramba'yı evrensel yasalarla yargılamaya karar verdi. (Bakınız Finlandiya) Mahkeme heyeti Ruandaya gelerek iddia makamının tanıklarını dinledi. İsveç geri yollama kararı veren ilk ülkeydi ama Sylvère Ahorugeze'nin geri yollanması Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne yapılan bir temyiz başvurusunun görüşülmesi nedeni ile durduruldu.

Ruanda hükümeti dünyanın her tarafında 500'den fazla soykırım şüphelisi olduğunu iddia etti. Ayrıca bazı Afrika ülkelerinin soruşturmalarla işbirliği yapmadığını belirtti.

Cezasızlık

Soykırım öncesinde, sırasında ve sonrasında RPF ve Ruanda Yurtsever Ordusu (RPA) tarafından işlenen savaş suçları ve insanlığa karşı işlenen suçlar soruşturulmadı. Savaş suçu veya insanlığa karşı suç işlemekle suçlanan eski RPA savaşçılarına karşı yeni bir ceza soruşturması veya kovuşturması açılmadı. ICTR bu tür suçlara karışan RPF kumandanları için iddianameler hazırlamadı. ICTR Ruanda hükümetine transfer edilen RPF dosyalarını da geri istemedi ve

bunun sonucunda iki küçük rütbeli subay hakkında soruşturma başladı. Bu 2008 yılının Ekim ayında iddianamesi okunan mahkemenin Uluslararası adil yargılama standartlarının gerisinde kalmasına ve öldürmeleri yönlendirenlerin soruşturulmamasından duyulan endişelere rağmen oluyordu.

Lezbiyen, gey, biseksüel, travesti ve transseksüel bireylerin hakları

Aralık ayının sonunda Ruanda parlamentosu aynı cinsle cinsel ilişkiyi ve bunun tanıtımını yapmayı suç haline getiren Ceza Yasası'nda yapmak istenen bir değişikliği reddetti. Sivil toplumdan ve diplomatik çevrelerden gelen ciddi baskının sonucunda Adalet Bakanı yaptığı bir açıklama ile eşcinselliğin suç haline getirilmeyeceğini ve cinsel yönelimin özel bir konu olduğunu söyledi.

Mülteciler ve sığınmacılar

Ruandalı mültecilerin Uganda'dan gönüllü olarak geri gelmesi gecikti. 22 Nisan'da Ruanda Hükümeti, Uganda Hükümeti ve BM Mülteciler Yüksek Komiseri arasında imzalanan gönüllü geri gönderme antlaşmasına göre Uganda'nın Ruandalı mültecilere yardımının 31 Temmuz'da biteceğinden bunun pek de gönüllü geri gönderme olmayacağına dair endişeler arttı. Bazı mülteciler topraklarını işlemelerinin durdurulduğunu iddia ettiler. Bu tür yardımın sona ermesi Ruanda'da ezilme göreceklere dair ciddi korkuları olan mültecileri geri dönmeye zorlayabilir.

Uluslararası Af Örgütü ziyaretleri/raporu

🚗 Uluslararası Af Örgütü heyeti Ruanda'yı Eylül ve Ekim aylarında ziyaret etti.

📄 Finlandiya: Evrensel yargılama Ruanda soykırımı şüphelisine karşı uygulanmaya başlandı (EUR/20/001/2009)

RUSYA FEDERASYONU

RUSYA FEDERASYONU

Devlet başkanı:	Dmitry Medvedev
Hükümet başkanı:	Vladimir Putin
Ölüm Cezası:	uygulamada kaldırıldı
Nüfus:	140.9 milyon
Ortalama yaşam süresi:	66.2 yıl
5 yaş altı ölümler (e/k):	binde 18/14
Yetişkin okur yazarlık oranı:	yüzde 99.5

İnsan hakları savunucuları, avukatlar ve gazeteciler tehdit edildi ve fiziksel saldırıya uğradılar; bazıları öldürüldü. Polis etkin bir soruşturma sürdürmemesiyle bu olaylar için bir dokunulmazlık ortamı hüküm sürdü. Kuzey Kafkasya'da rapor edilen insan hakları ihlalleri artış gösterdi. Birçok davada itiraz alabilmek için şüphelilerin işkence ve kötü muameleye maruz kaldıkları iddia edildi. Rus yetkililer Ağustos 2008'de Gürcistan'daki şiddet olaylarında meydana gelen insan hakları ihlallerini tam anlamıyla araştırmada başarısız oldular. Adil bir mahkeme standardının sürdürülmesi ile ilgili endişeler devam etti. Hükümet yetkililerinin ırkçılığa karşı resmi olarak beyanlarda bulunmalarına rağmen ırkçı saldırılar olağan şekilde devam etti. Kasım ayında Anayasa Mahkemesi ölüm cezasının tamamıyla kaldırılmasına karar verdi.

Arka plan

Hükümet yolsuzlukla savaşıma niyetinden bahsetti. Aralık ayında Cumhurbaşkanı Dmitry Medvedev halkın polis suistimallerine olan tepkileri karşısında İçişleri Bakanlığı'nın reforme edilmesini emretti. Rusya Federasyonu'nun Şubat BM Evrensel Periyodik İncelemesi insan hakları kayıtları gözden geçirildi. Kuzey Kafkaslar'daki olaya ek olarak gazetecilerin öldürülmesi, yargının bağımsızlığı, aşırılık ve nefret suçları ile ilgili endişeler dile getirildi.

Kuzey Kafkasya'da güvensizlik ortamı

Çeçenistan, İnguşetya ve Dağıstan'dan yasadışı ölümler, yargı dışı infazlar, aşırı şiddet kullanımı, zorla kaybolmalar, işkence ve gözaltındaki diğer tüm kötü muameleler, gelişigüzel gözaltı olayları rapor edilmeye devam ediyor. Silahlı gruplar hükümet yetkililerini

öldürürken intihar bombacıları polis ve sivillerin ölümüne neden oldu. İnsan hakları ihlalleri mağdurları haklarını ararlarsa misilemelerle karşılaşacaklarından korktular.

Çeçenistan

Nisan ayında Rus hükümeti Terörizm karşı Operasyonu durduracaklarını açıkladı, fakat ciddi insan hakları ihlalleri, özellikle zorla kaybolmalar başta olmak üzere, devam etti. 1999'dan beri kaybolanların listesi hala tamamen çıkarılmadı. Yetkililer tarafından yapılan toplu mezar soruşturmaları sistematik prosedür ve yeterli adli tıp ekipman eksiklikleri nedeniyle etkisiz kaldı. Yerlerinden edilmiş kişilerin aileleri alternatif bir barınma imkânı sunulmadan tahliye edilme tehlikesiyle karşı karşıya geldiler. Silahlı gruplara mensup olduğu iddia edilen kişilerin ailelerine ait malların mahvedildiği bildirildi.

Rus otoriteleri Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi tarafından belirlenen ihlallere karşı etkin bir soruşturma sürdüremedi. Mahkemeye davalarını yollayan kişiler taciz ve saldırılarla karşılaştılar.

■ Temmuz'da Grozny'deki İnsan Hakları Merkezi Anıtı'ndan Natalia Estemirova evinin önünden kaçırılarak öldürüldü. Cesedi daha sonra komşu İnguşetya'da mermi yaralarıyla bulundu.

■ Ağustos'ta insan hakları aktivisti Zarema Sadulayeva ve kocası ile Alik (Umar) Dzhabrailov'un cesetleri Grozny'de bir arabanın bagajında bulundu. Vurulmuşlardı. Zarema Sadulayeva Ççenya'daki çatışmalarda yaralanan çocuklara yardım sağlayan Jenerasyonu Kurtaralım adlı yerel bir yardım kuruluşunun başkanıydı. Ekim ayında yetkililer Alik Dzhabrailov'un kaçırılma olayının hedefi olduğunu fakat karısının onunla birlikte gitmekte ısrar ettiğini belirttiler.

■ Ekim ayında yardım çalışanı Zarema Gaisanova Grozny'deki evinden alındı. Yargıçlar annesine hayatta olduğunu fakat ona ulaşamadıklarını söylediler. Çeçen televizyonu Çeçen Cumhurbaşkanı Ramzan Kadyrov'un bir komşunun evindeki çatışmacıları hedef alan bir operasyon yürütüldüğünü yayınladı.

İnguşetya

Haziran ayındaki Rusya'nın birçok istikrarsız Kafkasya cumhuriyetinde ılımlaştırıcı etkisi olduğu düşünülen İnguşetya cumhurbaşkanı Yunus-Berk Yevkurov'a gerçekleştirilen suikast girişiminin şiddet olaylarının artmasına yol açacağından endişeleniliyor.

■ Mayıs ayında Ağustos 2008'de öldürülen, bir önceki hükümetin önde gelen muhaliflerinden olan ve

İnguşetya'da bağımsız bir web sitesinin sahibi Magomed Evloev'in davası Nazran Şehir Mahkemesi'nde görüşülmeye başlandı. Aralık'Ta bir polis memuru ihmalkarlık dolayısıyla ölümüne neden olmaktan tutuklanmış ve 2 yıla mahkum edilmişti.

■ Ekim ayında Magomed Evloev'in arkadaşı, bir önceki hükümete muhaliflerinden ve Evloev'in web sitesini onun ölümünden sonra devralan Maksharip Aushev komşu Kabardino-Balkaria'ya yolculuk ederken vurularak öldürüldü. Aralık'ta kaynanası ve kayınbiraderi dul karısı ve diğer akrabaları ile birlikte yolculuk ettikleri arabanın patlamasıyla öldürüldüler.

İşkence ve yasadışı ölüm iddialarını ortaya çıkarmaya çalışan gazeteciler tehdit edildiler ve İnguşetya'yı terk etmek zorunda kaldılar. Silahlı gruplar intihar saldırıları da dâhil olmak üzere ayırım olmaksızın sivilleri öldürdüler. Bazı tüccarların sırf alkol sattıkları için silahlı gruplar tarafından vuruldukları bildirildi.

Dağıstan

Yüksek oranlarda şiddet ve kaosun ortasında insan hakları savunucuları ve gazeteciler tehdit edildi ya da öldürüldüler, kaybolma ve işkence haberleri gelmeye devam etti.

■ Ağustos'ta İnsan Hakları için Dağıstan'ın Anneleri adlı bir sivil toplum örgütünün ofisi bir kundakçılık olduğu şüphelenilen bir saldırıyla mahvedildi. Aynı hafta Makhachkala'da dağıtılan kâğıtlarda halk STK üyeleri Svetlana ve Gulnara Rustamova ve diğer Dağıstanlı insan hakları aktivistleri ve gazetecilere karşı kan davasına çağırıldı. Yasal olmayan silahlı gruplara üye olmakla suçlandılar. Ekim ayında tehditlere karşı açılan dava etkisiz kaldı. STK görevlilerini korumak için yetkililer tarafından hiçbir önlem alınmadı.

■ Dağıstanlı yetkililerin çözüme kavuşamayan ölümleri hakkında yazı yazan bir araştırmacı gazeteci Malik Akhmedilov'un cesedi Makhachkala'da bir arabada bulundu. Vurularak öldürülmüştü.

■ Ağustos'ta Artur Butaev, İslam Askerov ve Arsen Butaev kaçırıldılar ve bilinmeyen bir binada sorgulanırken dövüldüklerini ve kötü muamele ile karşılaştıklarını iddia ettiler. İslam Askerov ve Arsen Butaev kaçmayı başardılar ve saklandılar. 3 gün sonra Makhachkala yakınlarında yanmış bir arabanın içinde Artur Butaev ve diğer iki kişinin, Gadzi Gudaliev ve Amiraslan İslamov, cesetleri bulundu.

Kabardino-Balkaria

■ Şubat ayında yeni çıkan yasaya bağlı olarak Yüksek Mahkeme Ekim 2005'te Nalchik'te bir binaya yapılan

saldırının şüphelileri 58 kişinin davalarının jürisiz yapılmasına karar verdi. Mart ayında dava Kabardino-Balkaria Yüksek Mahkemesi'nde görüşülmeye başlandı. Birkaç tutuklunun sağlıklarının dava öncesinde gözaltı sırasında, tıbbi muayeneye erişimlerinin olmaması da dahil olmak üzere, kötüye gittiği belirtildi. Avukatının iddialarına göre, tutuklu Rasul Kudaev hepatit C dolayısıyla gereken tıbbi yardımdan mahrum bırakılmıştı. Avukatı tarafından işkence altında ve zor kullanılarak alındığı iddia edilen itirafların dava dosyasından çıkarılması başvuruları göz ardı edildi. Rasul Kudaev daha önce de Guantanamo, Küba'daki ABD deniz üssünde de tutuklu olarak kalmıştı.

Silahlı çatışma

AB tarafından görevlendirilen ve Eylül ayında yayınlanan Gürcistan'daki Çatışmalardaki Doğruları Bulma Komisyonu raporu 2008'de Gürcistan, Rusya ve Güney Osetya güçleri tarafından gerçekleştirilen uluslararası insan hakları ve insani hukuk ihlallerini doğruladı ve çatışmanın tüm taraflarını savaşın sonuçlarıyla yüzleşmeye çağırdı. Yılsonunda hiçbir taraf 2008 savaşı ve hemen sonrasında gerçekleşen insan hakları ve insani hukuk ihlalleri için hala tam bir soruşturma sürdürmedi. Sorumluluktan kaçınma hali devam etti ve sorumluları adalete teslim etmek için hiçbir etkili çaba sarf edilmedi.

İfade özgürlüğü ve insan hakları savunucuları

Ağustos'ta yürürlüğe giren STK hukukuna yapılan yasa değişiklikleri kaydolma, gözetim ve raporlama prosedürlerini kolaylaştırdı. Fakat yasamanın işleyişini düzenleyen sivil toplum örgütleri istismara karşı hala korunmasız.

Özellikle Kuzey Kafkasya'da bağımsız sivil toplum örgütleri tehdit altında kalmaya devam etti. Rusya Federasyonu genelinde insan hakları savunucuları, gazeteciler ve muhalif aktivistler tehdit ve saldırılara maruz kaldılar. Bazıları öldürüldü. Bu saldırılar için yapılan soruşturmalar yetersiz kaldı. Yetkililer insan hakları savunucuları ve STK'ları "aşırılığı" savunma veya yabancı gizli servisler için çalışmakla suçladılar. Aşırı aktivistlerle savaşıma yasası gereğince polis şiddet gösterisinde bulunan muhalifleri hedef aldığı gibi barışçıl muhaliflere de karşı çıktı. BM İnsan Hakları Komitesi Rusya'nın Uluslararası Sivil ve Politik Haklar Sözleşmesi'ne uyumunun araştırılması

sırasında insan hakları savunucularının ve gazetecilerin emniyetlerinin sağlanamaması konusunda endişelerini belirtti.

- Ocak'ta avukat ve insan hakları savunucusu Stanislav Markelov ve *Novaya Gazeta* habercisi Anastasia Baburova Moskova'nın merkezinde öldürüldüler. Kasım ayında iki şüpheli tutuklandı.
- Şubat ayında jüri 2006 yılında Anna Politkovskaya'yı öldürmekle suçlanan tüm şüphelileri beraat ettirdi. Eylül'de Yüksek Mahkeme ailesinden gelen temyiz dilekçesinin ardından yeni bir soruşturma başlattı. Yeni soruşturma suç ortağı olduğu iddia edilen üç kişinin davasıyla cinayeti gerçekleştiren ve planlayanlar için sürdürülen soruşturmayı birleştirdi.
- Mart ayında insan hakları savunucusu Lev Ponomarev Moskova'daki evinin yakınlarında 3 kişi tarafından dövüldü.
- Ekim ayında bir sivil iftira davasında Moskova Bölge Mahkemesi Memorial insan hakları grubunun başkanı Oleg Orlov'u, Çeçen cumhurbaşkanı Ramzan Kadyrov'a Temmuz ayında öldürülen insan hakları savunucusu Natalia Estemirova'nın cinayetinin sorumlusu iftirasını attığı gerekçesiyle para cezasına çarptırdı. İki tarafın yaptığı temyizler – karara karşı ve para cezasının miktarına karşı - yılsonunda hala görüşülmedi. Daha sonra Ekim ayında aynı suçlardan ve 3 yıla kadar hapis cezasıyla Oleg Orlov'a karşı bir hakaret davası açıldı.
- Mayıs ayında tutukevlerinde işkence ve kötü muamelele karşı kampanya yapan bir STK'nın başkanı Aleksei Sokolov 2004 yılındaki bir soyguna karıştığı gerekçesiyle tutuklandı. Temmuz'da Sverdlovsk Bölge Mahkemesi salıverilmesine karar verdi. Fakat hemen ardından polis başka bir suçtan dolayı Sokolov'u tekrar tutukladı. Ağustos'ta Ekaterinburg Bölge Mahkemesi tutukevleri gözlem bölge halk komisyonunda bulunması sebebiyle 2004 yılındaki soygun suçlularıyla buluşup onları etkileyebileceği gerekçesiyle gözaltında tutulmasına karar verdi. Birçok prosedür ihlalleriyle tutukluluk süresi kararı 2010'a uzatıldı.
- Örgütlenme hakkı siyasi muhalifler ve insan hakları savunucuları için kısıtlandı. Birçok kişi sırf örgütlenme haklarını yerine getirdikleri için tutuklandı. Moskova yetkilileri örgütlenme hakkı lehine gösteri yapılmasını sürekli olarak engelledi ve halk gösterileri yapmaya çalışan onlarca kişiyi para cezasına çarptırdı.
- Ocak ayında muhalif koalisyonu Diğer Rusya'nın 4 üyesi Nizhni Novgorod'da polis tarafından tutuklandı ve açıkça 3 gün sonraki gösteriye katılmalarının

engellenmesi amacıyla, 5 günlük gözaltına çarptırıldılar. Ne polis raporları ne de mahkeme duruşmaları haklarında yapılan iddialara karşı detaylı bir açıklama getiremedi.

■ Mayıs ayında gerçekleşecek bir gey pride yürüyüşü Moskova'da yetkililer tarafından yasaklandı, yetkililer yasada belirtildiği üzere yürüyüş için başka bir tarih veya mekân bildirmedi. Polis daha sonra yürüyüşü gerçekleştirmeye çalışan ve aynı zamanda karşı gösterici yapmaya çalışan birçok kişiyi kısa süre için tutukladı.

■ Muhafız aktivistlerden Eduard Limonov Ekim ayındaki yasadışı gösteride polis emirlerine uymadığı gerekçesiyle 10 günlük mahkûmiyet aldı.

Bu bağımsız görüşlere karşı hoşgörüsüzlük ortamında ifade özgürlüğü sanat ve bilim alanlarında da kısıtlandı.

■ Temmuz ayında 5 yıla kadar hapis cezasının bulunduğu nefret yayma iddiasıyla Moskova Sakharov Müzesi eski direktörü Yuri Samadurov ve sanat küratörü Andrei Yerofeev'in davaları görüşülmeye başlandı. 2007 Moskova sergisinde diğer galeriler tarafından reddedilen ve özgürlük ve sanat üzerine tartışma başlatmayı amaçlayan eserleri sergilemek ile ilişkili olarak suçlandılar.

İşkence ve diğer kötü muameleler

Tutukluları gözlemi bölgesel halk komisyonları Ocak ayından itibaren göreve başladı. Göreve başlamalarını öngören 2008 Eylül ayı yasağının yürürlüğe girmesinden sonra birçok Rusya bölgesine atandılar. Tıbbi yardıma erişimin engellenmesi de dahil tutuklularındaki birçok işkence ve kötü muamele olayları rapor edildi. Bazı vakalarda bu raporları takiben polisler görevi kötüye kullanmak suçundan mahkûm edildiler. Fakat yetkililerin bu istismarları soruşturmadaki başarısızlıklarının yaygın olduğu iddiaları devam etti.

■ Şubat ve Nisan aylarında etnik bir Çeçen olan Zubair Zubairaev'in Volgograd bölgesindeki bir cezaevinde gardiyanlar tarafından dövüldüğü ve diğer kötü muamelelere maruz kaldığı iddia edildi. Nisan ayında yaptıkları görüşmelerden birinde avukatı omuzlarında ve göğsü boyunca birçok yara gördü. Tıbbi yardıma bulunmadığı gibi yaraları kaydedilmedi. Gördüğü muameleyi rapor etmesinin ardından Zubair Zubairaev başka bir bölgeye transfer edildi.

■ Avukat Sergei Magnitskii Kasım ayında Moskova'da dava öncesi gözaltı sırasında hayatını kaybetti. Ölümü

üzerine tıbbi yardıma erişiminin engellendiği gerekçesiyle cezai soruşturma açıldı.

Adil olmayan yargulamalar

Mahkeme prosedürleri sık sık uluslararası standartlara uymayı başaramadı. Bazı vakalarda şüphelilere gösterilen muamelelerin politik nedenleri olduğu şüpheleri vardı. Eylül ayında Avrupa Konseyi'nin Palementer Kurumu diğerleri ile birlikte Rusya Federasyonunu yargı bağımsızlığını arttırmak ve savunma avukatlarına yapılan tacizlerin önüne geçilebilmesi için reform yapmaya çağırdı.

■ Şubat ayında 2005 yılındaki vergi kaçırma ve dolandırıcılık suçlarından 8 yıllık mahkûmiyetleri bulunana eski YUKOS petrol şirketinin sahibi Mikhail Khodorkovskii ve eski iş arkadaşı Platon Lebedev Chita'daki mahkeme öncesi buldukları tutukevinden para aklama ve zimmetine para geçirme gibi yeni suçlar dolayısıyla transfer edildiler. Mart'ta yeni duruşma mahkemenin uluslararası standartlara uymayabileceği ve sonradan gelen suçlamaların politik nedenli olabileceği endişeleri arasında Moskova'da başladı. AVALILARIN ikinci mahkemelerindeki savunma için yeterli süre ve olanak hakları ihlal edilmiş görünüyor.

İrkçilik

Yetkililer ırkçı ve etnik nedenlerle yapılan şiddeti "ulusal güvenliğe tehdit" olarak tanıdılar. Fakat polis tarafından gerçekleştirilen ırkçı nedenli şiddet ve etnik ayrımcılığın önüne geçmek için yapılacak etkili bir hareket programı hala yürürlüğe girmedi.

SOVA Merkezi isimli bir STK'ya göre yılsonuna kadar Rusya'nın 36 bölgesi genelinde en az 71 kişi ırkçı nedenli saldırılar sonucu ölümlerine 330'dan fazlası da yaralandı. İrkçilik karşıtı kampanya yapanlar da sağcı grupların hedefi oldu.

■ Kasım ayında 26 yaşındaki Ivan Khutorskii evinin yakınlarında vurularak öldürüldü. Birçok faşizm karşıtı halk gösterisine katılmış ve kimliği belirlenemeyen kişiler tarafından tehdit edilerek saldırıya uğramıştı.

İçişleri Bakanlığı'nın istatistiklerine göre ilk 4 ayda 105 kişi ırkçı nedenli cinayetleri de içine alan "aşırılık" suçlarından suçlandı veya soruşturma şüphelisi durumunda.

Ölüm cezası

Kasım ayında Anayasa Mahkemesi infazların 10 yıllık erteleme kararını daha da uzatmaya karar verdi ve ölüm cezasının tamamen kaldırmasını önerdi.

Erteleme kararı Ocak 2010'da gerçekleşmesi planlanan jüri mahkemelerinin kurulmasıyla sona erecekti. Mahkeme ölüm cezasının kaldırılması yolunun geri dönülemez olduğunu söyledi.

Kadına yönelik şiddet

STK'lar tarafından yapılan araştırmalar kadına karşı aile içi şiddetin yaygın olduğunu gösterdi. Hükümet tarafından bir istatistik yapılmadı ve hükümetin kriz masaları ve telefon yardımlarına gösterdiği destek yetersiz kaldı. Aile içi şiddetten kaçan kadınlar için ülke genelinde yalnızca 20 barınak bulunuyor. Bunların çoğu, sadece 10 kadına yer olan Moskova'daki tek barınak da dâhil olmak üzere yalnızca bölgede ikamet kaydı olan kişilere hizmet veriyor. Özellikle kadına karşı aile içi şiddetin önlenmesi için hiçbir yasal önlem alınmadı.

Uluslararası Af Örgütü ziyareti/raporları

■ Bir Uluslararası Af Örgütü delegesi Kuzey Osetya'yı Temmuz ayında ziyaret etti.

■ Savaş sonrasında siviller - Gürcistan-Rusya çatışmasından bir yıl sonra (EUR 04/001/2009)

■ Rusya Federasyonu: Hukuksuz kanunlar - Kuzey Kafkasya'da insan hakları ihlalleri (EUR 46/012/2009)

■ Rusya Federasyonu: BM İnsan Hakları Komitesi'ne brifing (EUR 46/025/2009)

SENEGAL

SENEGAL CUMHURİYETİ

Devlet başkanı:

Abdoulaye Wade

Hükümet başkanı:

Souleymane Ndéné Ndiaye

(Nisan ayında Cheikh Hadjibou Soumaré'nin yerine geçti)

Ölüm cezası:

tüm suçlar için kaldırıldı

Nüfus:

12.5 milyon

Ortalama yaşam süresi beklentisi:

55.4 yıl

5 yaş altı ölüm oranı (e/k):

binde 125/114

Yetişkin okur yazarlık oranı:

yüzde 41.9

Güney Casamance'de ayrılıkçı bir hareketin üyesi olduğu iddia edilen insanlarla Senegal ordusu arasında zaman zaman, yüzlerce insanın yerinden olmasına neden olan çatışmalar oldu. Tutuklulara polis tarafından işkence yapılıyor ve adalet görmemezlikten

geliyordu. Eşcinsel erkeklerle yönelik baskı arttı. İfade özgürlüğünün susturulması çabaları ile bağımsız medyanın ve gazetecilerin taciz edilmesi arttı. Eski Çad Başkanı Hissène Habré'nin davası başlamadı.

Arka plan

Casamanca Hareketi Demokratik Cephesi'ne (Mouvement des forces démocratiques de Casamance, MFDC) üye oldukları iddia edilen kişilerin askeri hedeflere zaman zaman saldırısının kaldığı yerden devam etmesi güney Casamance'de 2004 barış antlaşmasından sonra kurulan kırılğan statükoya zarar verdi. Eylül ve Ekim aylarında birçok asker öldürüldü. Cevap olarak Senegal hava kuvvetleri MFDC üslerinin bulunduğu bölgeleri bombaladı.

Mart ayında bir muhalefet koalisyonu artan gıda fiyatları, temel mallardaki kıtlık ve enerji kesintilerinin arka planı oluşturduğu koşullarda seçimleri kazandı.

Ülke içinde yerinden edilmiş kişiler - Casamance

Casamance'de aralıklarla süren düşmanlıkların yeniden başlaması Casamance'nin en önemli kenti olan Ziguinchor'un varoşlarında yüzlerce insanın yerinden çıkmasına yol açtı. Bazıları Senegal askeri uçaklarının bombaladığı alanlardan kaçtı. Bazıları, esas olarak Ziguinchor'un yakınındaki Baraf köyünden olanların MFDC üyesi oldukları iddia edilen kişiler tarafından evlerinden çıkarıldı ve tarlalarını yeniden ekmek için geri dönmelerine izin verilmedi.

İfade özgürlüğü

İfade özgürlüğünü ve Başkan Abdoulaye Wade ve hükümetinin eleştirilmesini engellemek için bağımsız medya ve gazeteciler hedeflendi.

■ Mart ayında Dakar'daki üç toplum radyosu istasyonu yerel seçimler üzerine yorum yaptıkları için iki ay yasaklandılar. Yetkililer yasaklamayı istasyonların politik konularda ve seçim kampanyası üzerine yorum yapmaktan vazgeçmesi koşulu ile dört gün sonra yasağı kaldırdı.

■ Ağustos ayında, *Le Quotidien* gazetesinden üç gazeteci Başkan Wade ve hükümetini eleştiren bir yazı yayınladıktan sonra polis tarafından iki gün boyunca sorgulanmak üzere çağırıldılar.

Ayrımcılık – lezbiyen, gey, biseksüel, travesti ve transseksüel bireyler

Aynı eşle cinsel ilişkisinden şüphelenilen erkekler

keyfi gözaltılar, işkence ve mahkeme ile yüz yüze geliyordu.

■ Ocak ayında dokuz erkek güvenlik güçleri tarafından işkence altında elde edilen itiraflarla “yakışsız hareket ve doğal olmayan eylemler ve komplo”dan mahkum edildiler. Adamlar bilinmeyen birinin cinsel davranışları ile ilgili olarak kendilerini suçlamasının ardından tutuklandılar. Nisan ayında Dakar Temyiz Mahkemesi'nin kararı geri çevirmesi ile hepsi serbest bırakıldı

■ Haziran ayında, Louga bölgesinde Darou Mousty kentinde üç erkek ve bir genç çocuk bilinmeyen biri tarafından “doğaya karşı” cinsel eylem yaptıklarını iddia ettiği için suçlandıkları için tutuklandılar. Ağustos ayında genç çocuk serbest bırakıldı ve üç yetişkin iki ila beş yıl arası değişen hapis cezalarına mahkum edildiler. Adamlar mahkumiyetlerine sene sonunda duruşması henüz başlamamış olan bir itiraz yaptılar.

İşkence ve diğer kötü muameleler

Polis karakollarında tutuklulara işkence ve diğer kötü muamele olayları belgelendi. Adil olmayan mahkemelerde işkence ile alınan itiraflar insanları mahkum etmek için kullanıldı.

■ Ocak ayında Dakar'ın yaklaşık 700 km güney doğusundaki altın madeni şehri Kédougou'da iddiaya göre sokak ayaklanmasından sonra tutuklanan 20'den fazla öğrenci ve gence itiraflar etmelerini sağlamak ve başkalarını suçlamaları için işkence yapıldı. Bazı tutuklulara elektrik şoku yapıldı. Başka bazıları çıplakken dövüldü, tekmelendi ve yumrukları. Birçok tutuklu mahkemeleri sırasında işkence gördüklerini söylemelerine rağmen yargıçlar ve savcılar iddiaların soruşturulmasını talep etmediler. 19 sanık “itirafları” temelinde hapis cezalarına mahkum edildiler. Mart ayında başkan Wade tarafından affedildiler.

Uluslararası adalet - Hissène Habré

Yetkililer Çad'ın eski Başkanı Hissène Habré'nin davasının başlamasını yeterli mali destek alınca kadar sene boyunca ertelediler ancak bağış yapacak olan uluslararası kurumlar istenen miktarı çok fazla buldu. 2006 yılında AU Senegal'den, Senegal'de sürgünde yaşayan Hissène Habré'yi iktidarı sırasında yapılan işkence ve diğer suçlardan yargılamasını istedi

Şubat ayında başkan Wade, Hissène Habré'nin adli gözetimini kaldırarak AU'ya havale edeceği tehdidini yaptı. Birkaç gün sonra Belçika Uluslararası Adalet Mahkemesi ICJ'ye Senegal hakkında Hissène

Habré'nin ülkeden kaçmasını engellemesi ve ya hakkında davanın başlamasını ya da dava için Belçika'ya yollamasını sağlamak için başvurdu. Mayıs ayında ICJ Belçika'nın talebini reddetti.

Eylül ayında Hissène Habré'nin Senegal'i esas olarak ceza yasasının geçmişe dönük olamayacağı prensibine dayanarak İnsan ve Halkların Hakları Afrika Sözleşmesini ihlal ettiği gerekçesi ile ECOWAS'ın Adalet Toplum Mahkemesi'ne yaptığı şikayet görüşülmeye başlandı.

Uluslararası Af Örgütü ziyareti/raporu

■ Nisan ayında bir Uluslararası Af Örgütü heyeti insan hakları konularını araştırmak için Senegal'i ziyaret etti.

■ Senegal: Yetkililer dokuz adamı homofobik saldırıdan korumalıdır, 27 Nisan 2009

SIRBİSTAN

SIRBİSTAN CUMHURİYETİ, KOSOVA DAHİL

Devlet başkanı:	Boris Tadić
Hükümet başkanı:	Mirko Cvetković
Ölüm cezası:	tüm suçlar için kaldırıldı
Nüfus:	9.9 milyon
Ortalama yaşam süresi beklentisi:	73.9 yıl
5 yaş altı ölüm oranı (e/k):	binde 15/13
Yetişkin okur yazarlık oranı:	yüzde 96.4

Sırbistan savaş suçlarını ulusal mahkemelerde soruşturma konusunda ilerleme kaydetti. Azınlık topluluklarına karşı ayrımcılık, etnik gruplar arası şiddetin devam ettiği Sırbistan ve Kosova'da sürdü. Avrupa Birliği (AB) liderliğindeki bir polis ve adalet misyonu BM Kosova Geçici İdare Misyonu'nun (UNMIK) sorumluluklarını üstlendi. Daha fazla insan Kosova'ya zorla geri gönderildi.

Genel siyasi gelişmeler

Aralık ayında, eski Yugoslavya Uluslararası Ceza Mahkemesi Başsavcısı Sırbistan'ın Mahkeme ile işbirliği konusunda ilerleme kaydettiğini bildirdi. AB, Sırbistan'ın geçici ticaret anlaşması üzerindeki blokajı kaldırdı ve Sırbistan AB aday üyelik statüsüne başvurdu ve dondurulmuş olan İstikrar ve İşbirliği Anlaşması'nın tekrar canlandırılması hakkında karar

bekleniyordu. İlerleme daha önce, Mahkeme tarafından suçlanan eski Bosnalı Sırp General Ratko Mladić ve Hırvat-Sırp lider Goran Hadžić'in tutuklanmalarına bağlı kalmaktaydı.

Aralık ayında Uluslararası Adalet Divanı Kosova'nın 2007 senesinde tek taraflı olarak ilan ettiği bağımsızlığın yasallığı hakkındaki başvuruları ele aldı. Sene sonunda 64 ülke Kosova'yı tanımıştı.

Sırbistan

Uluslararası adalet

Mahkeme beş Sırp siyasi, polis ve askeri lideri Şubat ayında savaş suçları ve insanlığa karşı suçlar işlemekten mahkum etti. Eski Yugoslav Başbakan Yardımcısı Nikola Šainović, Yugoslav Ordu (VJ) Generali Nebojša Pavković ve Sırp polis Generali Sreten Lukić, 1999 senesindeki Kosova çatışması sırasında binlerce etnik Arnavut'u sınır dışı etmek, zorla yer değiştirme, cinayet ve (tecavüz dahil) zulmetmekten suçlu bulunarak 22'şer yıl hapis cezasına mahkum etti. Eski VJ Albay General Vladimir Lazarević ve Genelkurmay Başkanı Dragoljub Odjanić sınır dışı etmeler, zorla yer değiştirmeler ve diğer insanlık dışı eylemlere yardım ve teşvik etmekten suçlu bulunarak her biri 15 yıl hapis cezasına mahkum edildi. Eski Devlet başkanı Milan Milutinović beraat etti.

Kosova'da insanlığa karşı suçlar ve savaş suçları işlemekle suçlanan eski İçişleri Bakan yardımcısı Vlastimir Đorđević hakkında Ocak ayında yasal işlemler başlatıldı. 800,000 etnik Arnavut sivilin sınır dışı edilmesi ve 800'den fazla etnik Arnavut'un zorla kaybettirilmesine yol açan komutası altındaki polis suçlarından sorumlu olmak ve yeniden gömülmek üzere Sırbistan'a gönderilen cesetlerin saklanması için düzenlenen komploya önderlik etmekle suçlandı.

Hırvatistan ve Bosna Hersek'te (BiH) insanlığa karşı suçlar ve savaş suçlarıyla itham edilen Sırbistan radikal Partisi lideri Vojislav Šešelj hakkındaki yasal süreç Ocak ayında askıya alındı. Temmuz ayında korunan tanıkların kimliklerini açıkladığı için mahkemeye itaatsizlik suçundan mahkum edildi.

Ekim ayında Temyiz Mahkemesi 2008 senesinde savaş suçlarından beraat eden Kosovalı Arnavut Ramush Hara00'dinaj'ın yeniden yargılanması yönündeki savcılık başvurusunu ele aldı.

Adalet sistemi: savaş suçları

Belgrat Özel Savaş Suçları Mahkemesinde BiH, Hırvatistan ve Kosova ile ilişkili davalar devam etti.

Nisan ayında, dört Sırp polis memuru suçlu bulundu ve 1999 senesinin Mart ayında Kosova'daki Suva Reka/Suharekë'de Berisha ailesinin 48 üyesini ve Abdullah Elshani'yi öldürmekten 13 ile 20 yıl arasında hapis cezalarına mahkum edildiler. İki üst düzey kumandan beraat etti.

Haziran ayında Akrepler paramiliter grubun dört üyesi, 1999 senesinin Mart ayında Podujevo/ë'de 20 Arnavut sivilin öldürülmesinde suçlu bulunarak 15 ile 20 yıl arasında hapis cezalarına mahkum edildiler.

Eylül ayında, iki eski polis memuru Arnavut-Amerikan Bytiçi kardeşlerin savaş sonrasında zorla kaybettirilmesinden beraat ettiler. Savcılık derhal kararı temyiz etti.

1999 senesinde 153 sivil hapsedmek, işkence etmek ve (tecavüz dahil) taciz etmekle ve en az 80'ini öldürmekle suçlanan etnik Arnavut Gjilan/Gnjilane grubunun yargılanmasına devam edildi; 34 kişi halen kayıptı. Sekiz sanık giyaplarında yargılandı.

23 Roman sivil 1992 senesinde BiH'deki Sjeverin'de öldürmelerinden şüphelenilen beş erkek Kasım ayında tutuklandı. Romanların hapsedilerek işkence edildiği, erkeklerin birbirlerine cinsel tacizde bulunmaya zorlandığı, kadınlara ise tekrar tekrar tecavüz edildiği iddia edildi.

Sırpların Arnavutlukta Burrel yakınındaki Yellow House'da Kosova Kurtuluş Ordusu tarafından kaçırılması ve işkence edilmesi iddiaları soruşturuldu.

İşkence ve diğer kötü muameleler

Ocak ayında İşkencenin Önlenmesi Avrupa Komitesi Sırbistan'daki gözaltı merkezlerine Kasım 2007'de yaptığı ziyaretlere ilişkin raporunu yayınladı. Daha önceki ziyaretlere göre daha az sayıda iddia bildirildi ancak gözaltına alma esnasında orantısız güç kullanımı da dahil olmak üzere kötü muamele devam etti.

BM İşkenceye Karşı Komitesi (CAT) Temmuz ayında, Besim Osmanî'nin 2000 senesinin Haziran ayında Belgrat'taki bir yerleşimin zorla tahliyesi esnasında; zalimane, insanlık dışı ve küçük düşürücü muameleye tabi tutulduğunu bildirdi. CAT "fiziksel ve zihinsel eziyet uygulanmasının... tarihsel olarak önyargı ve ayrımcılığa maruz bırakılan bir azınlık olan... Roman etnik kökeni yüzünden ağırlaştırıldığı"ni belirtti. Yetkililer soruşturma açmayarak Besim Osmanî'yi davasının acilen ve tarafsız olarak incelenmesi ve tazminat haklarından mahrum bıraktılar.

Cezaevi koşulları

Avrupa İşkenceyi Önleme Komitesi özellikle de Belgrat

Bölge Cezaevi'nde aşırı kalabalık ve "köhnemiş" gözaltı koşulları olduğunu bildirdi. Požarevac-Zabela Cezaevinde mahkumlara kötü muamele edildiği bildirildi, ihlaller "zorlayıcı önlemler" in kaydındaki değişikliklerle saklanıyor gibi görünmekteydi. Belgrat Özel Cezaevi Hastanesinde psikiyatri hastalarına coplarla vuruldu. Komite mahkumların tıbbi kayıtlarının kalitesi hakkında endişelerini ifade etti.

Yerel bir STK' ya göre Ocak ayında gözaltındaki N.N.'nin avukatlarının N.N.'nin tıbbi kayıtlarına erişimi engellendi. N.N. 2008 senesinde Niş İslah merkezinde cezaevi gardiyanları tarafından kolunun kırıldığını iddia etti. Kasım ayında, beş güvenlik görevlisi Ocak ayında Leskovac Bölge Cezaevi'nde mahkumları taciz ve işkence etme şüphesiyle tutuklandı.

Ağustos ayında Ceza İnfaz Yasasında yapılan değişiklikler dahili şikayet sistemini iyileştirdi. Dahili gözetim hakkında bir yönetmelik çıkarılmadı ayrıca sene sonunda BM İşkenceye Karşı Sözleşmesi'nin İhtiyari Protokolünün gerektirdiği bir Ulusal Koruma Mekanizması da oluşturulmamıştı.

Lezbiyen, gey, biseksüel, travesti ve transeksüel bireylerin hakları

Mart ayında Ayrımcılık Karşısı Yasa benimsendi. Daha önce Sırp Ortodoks Kilisesi ve diğer dini kurumların baskısı nedeniyle geri çekilmişti. Bunlar inanç özgürlüğü ve cinsel yönelim ve kimlik temelinde ayrımcılığa uğramama hakkını garanti altına alan maddelere itiraz ettiler.

Eylül ayında yetkililer son anda üzerinde anlaşılan istikamette sağcı grupların tehditleri karşısında güvenliği sağlamayı reddettikleri için Belgrat Onur yürüyüşü yapılamadı.

Ayrımcılık – Romanlar

Haziran ayında, Ulusal Azınlıkların Korunması Çerçeve Sözleşmesi hakkında Avrupa Konseyi Danışma Komitesi, adalet sisteminin azınlıklara karşı ayrımcılık konusunda gerekeni daha etkin şekilde yapmasını, kimlik belgeleri verilmesi ve eğitim, istihdam, sağlık ve konut edinmede Romanlara karşı ayrımcılığın giderilmesi tavsiyesinde bulundu.

Haziran ayında, dahili olarak yerinden edilmiş Kosova'dan G.H.'nin Belgrat'ta bilinmeyen 10 kişinin saldırısına uğradığı iddia edildi. G.H. akciğer zedelenmesiyle hastaneye kaldırıldı fakat daha sonra hastaneden kendisi ayrıldı. Kimlik belgeleri olmadığı için tıbbi yardım hakkına sahip değildi ayrıca polis de şikayetini incelemiyordu. Temmuz ayında aynı

toplulukta üç saldırı olayı iddiası oldu. Kimse yargı önüne çıkarılmadı.

Çok sayıda yasal olmayan Roman yerleşiminin sakinleri zorla tahliye edildiler.

■ Kosova'dan yerinden edilmiş insanlar, Haziran 2009 Öğrenci Olimpiyatlarına yer açmak için, Nisan ayında Yeni Belgrat'taki Blok 67'deki geçici yerleşimden tahliye edildiler. Geçici alternatif barınak sağlandı ancak yerel sakinler Romanların taşınmasını önlemek için çöp konteynerlerini ateşe vermeye kalktılar. 60 kadar aile su ve elektriği olmayan alternatif barınağı kabul etti. Diğerleri kalıcı barınma olanağı olmaksızın Blok 67'de kaldı. Haziran ayında olimpiyat sırasında etraflarına çit çekilerek hareket özgürlükleri sınırlandırıldı.

İnsan hakları savunucuları

İnsan hakları savunucusu olan kadınlar, özellikle de savaş suçları, geçici adalet ve yolsuzluk ile ilgilenenler mal ve canlarına yönelik süregelen tehditlere, basında saldırılara ve iftiralara maruz kaldılar. Yetkililer onları korumakta başarısız oldu. Haziran ayında antifaşist aktivistler yerlerinden edilen Romanları destekledikleri için iki kez sağcı grup Onur'un (Obraz) saldırısına maruz kaldılar.

Kadına yönelik şiddet

Ceza Yasasında yapılan değişiklikler aile içi şiddet ve insan kaçakçılığının cezalarını arttırdı ve kaçırılan bir kişiden bilerek istifade etmek suçunu tarif etti. Aile içi şiddet hakkındaki bir yasa tasarısı koruma mekanizmasını güçlendirmede ve koruma kararlarını çiğneyenlerin yargılanmasını güvenceye almadığı için STK'lar tarafından eleştirildi.

Kosova

2008 senesi tarihli bir BM planına göre, UNMIK Sırbistan ve Kosova arasındaki ilişkilerde rolünü korudu. Bazı sorumlulukları AB liderliğindeki polis ve adalet misyonu (EULEX) tarafından üstlenildi.

Yasaları gözden geçirmek ve Kosova yetkililerinin gerçekleştirdiği insan hakları ihlalleriyle ilgili şikayetleri Kabul etmek üzere bir Anayasa Mahkemesi kuruldu. Haziran ayında Kosova Meclisi bir Ombudsman atadı.

Eylül ayında, Kendi Kaderini Tayin! (Vetevendosje!) adlı STK'nın 22 üyesi, Sırp İçişleri Bakanlığı ve EULEX polisi arasındaki bir işbirliği protokolüne karşı gösteri esnasında EULEX araçlarını tahrip ettikleri için tutulundular.

İktidardaki Kosova Demokratik Partisi şiddet olaylarıyla gölgelenen Kasım ayındaki yerel seçimleri

kazandı. Belediyelerin daha gazla özerkleştirilmesi yönündeki düzenlemelere rağmen, Kosova Sırpları genelde seçimleri boykot ettiler ve çoğunlukta oldukları yerlerde belediyeleri kazanamadılar.

Adalet sistemi: savaş suçları

EULEX ve Adalet Bakanlığı karma adalet kurulları ve savaş suçları ve diğer ciddi suçları araştırarak yerel savcılarını içeren bir Özel Savcılar Bürosu oluşturdu.

Mart ayında Gani Gashi, etnik Arnavutları 1998 senesinde öldürmek, öldürmeye teşebbüs etmek ve ağır bedensel hasar vermek suçlarından 17 yıl hapis cezasına mahkum edildi.

Eylül ayında dört Kosovalı Sırp 1999 senesinde Kosovalı Arnavutları yasal olmayan şekilde gözaltına aşmak ve hapsetmek, insanlık dışı muamele etmek ve savaş suçları şüphesiyle Novo Brdo/Novobërdë'de tutuklandı.

Ekim ayında Yüksek Mahkemenin emriyle Llapi Grubunun yeniden yargılanması sırasında, Latif Gashi, Nazif Mehmeti ve Rustem Mustafa-Remi 1998 ve 1999 senelerinde Llapashtica/Lapaştica'da sivil tutuklulara işkence etmek ve insanlık dışı muamele etmekten mahkum edildiler. Üç ile altı yıl arasında hapis cezalarına mahkum edildiler. Yargıçlar kurulunun Arnavut üyesi kararlar anlaşmazlığını kamuoyuna açıkladı.

Zorla kaybedilmeler

Kosova ve Sırbistan'da yaklaşık 1.800'den fazla aile sene sonunda hala aile üyelerinin başına ne geldiğini bilmiyorlardı. EULEX 2008 senesinin Aralık ayında Kayıp Kişiler ve Adli Tıp Bürosu'nun (OMPF) sorumluluğunu üstlenmişti. Aralık ayına kadar 101 kişinin kemikleri çıkarıldı ve 83'ü ailelerine iade edildi. 400 adet daha önce kimliği saptanmış kalıntı Uluslararası Kayıp Kişiler Komisyonuna DNA analizi ile kimlik saptaması için gönderildi. Az sayıda durumda soruşturma açıldı..

Kayıp kişilerin aileleri kayıp yakınlarının iadesi için tekrar tekrar gösteri yaptı. Kaybettirilenlerin yakınlarına tazminat getiren 2006 tarihli Savaş'ın Sivil Kurbanları Yasasında yapılan değişiklikler sene sonunda halen yürürlüğe konulmamıştı.

İşkence ve diğer kötü muameleler

Ocak ayında İşkencenin Önlenmesi Avrupa Komitesi Kosova'da UNMIK'in denetimindeki gözaltı yerlerini 2007 senesinin Mart ayında yaptığı ziyaretlerin raporunu yayınladı. Rapor Kosova Polis Servisi memurları tarafından gözaltı haklarının ihlal edildiğini ve kötü muamele yapıldığını belirterek psikiyatrik

hastanelerin ve sosyal hizmet kurumlarının genelinde koşulları eleştirdi. Komite ayrıca seçkin Müdahale Birimi'nin çeşitli cezaevlerinde uyguladığı kötü muameleyi, Lipjan/Lipljan İslahevinde oğlan çocuklarının dövülmesini de içerecek şekilde tarif etti.

Cezasızlık

Mart ayında BM Genel Sekreteri Özel Temsilcisi (SRSG); UNMIK İnsan Hakları Danışma Kurulu'nun (HRAP) UNMIK'in Romanya Polis Biriminin üyelerini adalet önüne çıkarmaktaki başarısızlığı hakkında halka açık bir duruşmaya güvenlik gerekçeleriyle izin vermedi. Dahili bir soruşturma bu kişileri Mon Balaj ve Arbën Xheladini adlı kişinin 10 Şubat 2007 tarihinde ölümü ve plastik mermilerin uygunsuz kullanımı yüzünden diğer iki kişinin ağır yaralanmasından sorumlu tutmuştu. Her ne kadar HRAP Haziran ayında halka açık bir duruşma kararlaştırdıysa da, SRSG Mayıs ayında "kurulun öngördüğü prosedüre göre" duruşmaya katılmayacağını açıkladı. Ekim ayında davayı kabul edilmez hale sokan bir İdari bir Direktif kabul edildi.

Etnik gruplar arası suçlar

Eylül ayında BM Genel Sekreteri azınlık topluluklarını etkileyen güvenliğe ilişkin sorunların sayısında artış bildirdi. Kosovalı Sırplar ile etnik Arnavutlar arasında etnik gruplar arası gerginlikler ve saldırılar özellikle Sırpların çoğunlukta olduğu kuzey Mitrovicë/a'da devam etti. Temmuz ve Ağustos aylarında Romanlara Gjlane/Gnjilane'da saldırı, Ferizaj/Uroševac'da tehditler oldu.

Mart ayında Yüksek Mahkeme Kosovalı Arnavut Florim Ejupi'nin 2001 senesinin Şubat ayında Podujevë/o yakınlarında Niş-Ekspress otobüsünü bombalayarak 11 Sırp'ın ölümüne en az 40 kişinin yaralanmasına neden olmaktan 2008 senesinin Haziran ayında verilen mahkumiyetini bozdu. Mayıs ayında yeni bir soruşturma başlatıldı.

Nisan ayında kuzey Mitrovicë/a'daki Kroj i Vitakut/Brđani'ya geri dönen Kosovalı Arnavutların evlerini yeniden inşa etmeleri Kosovalı Sırplar tarafından engellendi. 10 gün boyunca EULEX polisi ve NATO liderliğindeki Kosova Gücü (KFOR) birlikleri protestoculara karşı göz yaşartıcı gaz ve sersemletici el bombası kullandı, bir kişi yaralandı. Mayıs ayının ortalarında Sırpların da evlerini yeniden yapmalarına izin verildi, inşaat sahaları arasına EULEX polisinin devriye gezdiği dikenli telden çit çekildi. Ağustos ayının ortasında ve Eylül ayında şiddet tekrar patlak verdi.

Ayrımcılık – Romanlar

Romanlara karşı ayrımcılık eğitim, sağlık ve istihdamı da içerecek şekilde yaygın olmaya devam etti. Çok azı yeterli barınma olanağına sahipti. Çoğunluğu ikamet ve statülerini kaydettirmeleri için gerekli kişisel belgelerden yoksun kaldı.

Romanlar, Ashkali ve Mısırlıların Entegrasyonu Stratejisi'ni uygulamak için eylem planı halen uygulanmayı bekliyordu. Roman kadınların tahminen yüzde 75'i okuma yazma bilmiyordu ve aile içi şiddet karşısında çok az korumaya sahipti. Ekim ayında STK'lar Sırpların çoğunlukta olduğu Laplje Sellë/ Laplje Selo köyündeki çok etnik yapıları konutlara başvuran Romanlara karşı ayrımcılık yapıldığını iddia ettiler.

Haziran ayında HRAP kuzey Mitrovicë/a'da UNMIK idaresindeki kampların sakinleri olan 143 Roman, Ashkali ve Mısırlı yerinden edilmiş kişinin UNMIK aleyhine açtığı davayı kısmen Kabul etti. Kamp sakinleri Trepçë/Trepča tasfiye ocağı madencilik tesisi sebebiyle kurşun zehirlenmesi ve diğer sağlık sorunları yaşadıklarını öne sürdüler.

Zorla geri göndermeler

Çeşitli AB üye ülkeleri ve İsviçre, Romanlar da dahil azınlıkların zorla geri gönderilmesi için Kosova ile çift taraflı anlaşma müzakere ettiler. Kosovalı Sırplar Kasım ayında Lüksemburg'dan zorla geri gönderildiler. Kosova yetkilileri ve UNMIK tarafından 2007 senesinde kabul edilen geri dönüş ve entegrasyon stratejisine hükmet ve belediyeler tarafından yeterince kaynak ayrılmadı ve uygulanmadı.

Kasım ayında BM mülteci ajansı UNHCR, uluslararası koruma ihtiyaçlarını göz önüne alarak, azınlık durumundaki Sırplar, Romanlar ve Arnavutların biriken ayrımcı yasalar yüzünden eziyet ve ciddi zarar görmeye devam ettiğini ifade etti. 2009 yılı içinde UNHCR'a göre 2.492'si etnik Arnavut ve 470'i azınlık topluluklarından olmak üzere 2.962 birey Avrupa ülkelerinden Kosova'ya zorla geri gönderildi. UNHCR'ın uluslararası korunmaya ihtiyacı olduğunu söylediği 47'si Sırp, 127'si, Roman ve 19'u Arnavut olan 193 birey vardı.

Kadına yönelik şiddet

OMPF 2003 ve 2008 seneleri arasında Kosova'da 400 cinsel saldırı vakası bildirdi, şüphelilerin sadece yüzde 10'u adli tıp muayenesine tabi tutuldu. Mağdurların üçte birinden fazlası 16 yaşın altındaydı. 2009 tarihli bir araştırma cinsel saldırıların çoğunluğunun yetkililere bildirilmediğini ortaya çıkardı.

Uluslararası Af Örgütü ziyaretleri/ raporları

Uluslararası Af Örgütü heyeti Şubat ayında Sırbistan ve Kosova'yı ziyaret etti.

Sırbistan: geçmişte gömmek – Kosova'da zorla kaybettirmelerin 10 yıllık cezasızlığı (EUR 70/007/2009)

Sırbistan: İnsan hakları savunucuları risk altında (EUR 70/014/2009)

Uluslararası Af Örgütü Özeti Balkanlarda kaygılar: Kosova dahil Sırbistan, Ocak-Haziran 2009 (EUR 70/016/2009)

Sırbistan: İnsan Hakları Komitesine Brifing (EUR 70/015/2009)

SIERRA LEONE

SIERRA LEONE CUMHURİYETİ

Devlet ve hükümet başkanı:

Ernest Bai Koroma

Ölüm cezası:

sürdürülüyor

Nüfus:

5.7 milyon

Ortalama yaşam süresi beklentisi:

47.3 yıl

5 yaş altı ölüm oranı (e/k):

binde 160/136

Yetişkin okur yazarlık oranı:

yüzde 38.1

Mart ayında iktidardaki Bütün Halklar Kongresi (APC) ile muhalefetteki Sierra Leone Halk Partisi (SLPP) arasında şiddet olayları patladı. Çatışmalarda insanlar ciddi bir biçimde yaralandı ve tecavüz ve diğer cinsel saldırı iddiaları vardı. Hükümet tarafından cinsel ve cinsiyet temelli şiddeti ele almak için zararlı geleneksel kadın sunneti dahil hiçbir adım atılmadı. Hükümet yüksek orandaki anne ölümlerini azaltmak için çabaladı.

Arka plan

Mart ayında seçimlerden önce ülkenin üç bölgesinde APC ve SLPP taraftarları arasında şiddet olayları patladı. Güneyde Pujehun'da 9 ve 12 Mart günleri arasında yaşanan şiddet birçok insanın ciddi bir biçimde yaralanmasına ve SLPP bürolarının yağmalanmasına neden oldu. SLPP taraftarlarına tecavüz edildiği ve diğer cinsel saldırılar yapıldığı iddia edildi. Kenema'da 13 ve 14 Mart tarihleri arasında şiddet ve yangın çıkarma saldırıları APC taraftarlarını hedef aldı.

Nisan ayında BM ve Politik Partiler Kayıt Komisyonu tarafından kolaylaştırılan gerginliği dağılmasına yardımcı

olan bir Ortak Bildiri Birleştirme Komitesi kuruldu ve APC ve SLPP temsilcileri onayladı. Temmuz ayında hükümet şiddet olaylarının nedenlerini ve tecavüz ve diğer cinsel saldırı iddialarını araştırmak için bir Soruşturma Komitesi atadı. Aynı ay Bağımsız Medya Komisyonu APC ve SLPP'nin sahibi olduğu radyo istasyonlarının şiddet olaylarına nefret konuşmaları ile katkıda bulunduğu ve ruhsatlarının geri alınmasını önerdi. Sivil toplum üyeleri komisyonun kararının ifade özgürlüğünü tehdit etmesinden endişelerini dile getirdi.

Eylül ve Ekim aylarında hükümet silahlı soygun olaylarındaki keskin artışa karşı polisin tutumunun yetersizliğinde duyulan endişelere karşı polis yardım için askerleri devreye soktu.

Mayıs ayında hükümet ikinci Yoksulluğu Azaltma Stratejisi Planı olan Değişim için Gündem'i başlattı. Birleşik Krallık'ta Londra'da Kasım ayında düzenlenen Sierra Leone Yatırım ve Bağışçı Konferansı'nda çerçeve olarak kullanıldı.

Yolsuzluğa karşı Komisyon (ACC) önemli ilerlemeler kaydetti. Şubat ayında dört kamu görevlisi çeşitli olaylarda yolsuzlukla suçlandı. Haziran ayında Sierra Leone Radyo ve Televizyon Yayınları Servisi'nin iki eski kıdemli görevlisi ve eski Ombudsman fonları kendilerine mal etmekten hapis cezasına ve/veya para cezasına mahkum edildiler. Mayıs ayında ACC Sağlık ve Sağlık Önlemleri Bakanlığı'nın çalışmalarını gözden geçirdi ve sağlık koruması sisteminin geliştirilmesi ve Bakanlıktaki yolsuzluk risklerini azaltmak için birçok öneriler getirdi. Ekim ayında Sağlık Bakanı yolsuzlukla itham edildi ve sonunda görevinden alındı. 2008 yılında ACC tarafından önerilen kendini işine adanmış yargıçların ve savcılarının olacağı hızlı çalışacak bir anti-yolsuzluk mahkemesi sene sonunda kurulmamıştı.

1991-2002 yılları arasındaki iç savaştan sonra kurulan Gerçek ve Uzlaşma Komisyonu'nun (TRC) bazı önerilerinin uygulanmasında bazı ilerlemeler oldu ama yapılanları takip edecek bir komite atanmadı ve anayasal gözden geçirme süreci durduruldu. BM Sierra Leone Birleştirilmiş Barış İnşası Bürosu (UNUPSIL) Eylül ayında ileriki yıllar için yenilendi.

Sierra Leone için Özel Mahkeme

Eski Liberya Başkanı Charles Taylor'ın Lahey'deki Sierra Leone Özel Mahkemesi'ndeki (SCSL) 91 tanıklı davasının soruşturma süreci 27 Şubat tarihinde sona erdi. Sierra Leone'deki iç savaş yıllarında işlenen 11 savaş suçu ve insanlığa karşı suç ithamı ile yüzleşti.

Savunma 13 Temmuz tarihinde başladı, 2009 yılının geri kalanında Charles Taylor tek tanıktı.

26 Ekim'de SCSL'nin Temyiz Mahkemesi Devrimci Birleşik Cephe liderleri Issa Sesay, Morris Kallon ve Augustine Gbao'nun bütün suçlamalardan mahkumiyetlerini onayladı. Suçlamalar BM Barışgücüne uluslararası insani yasayı ihlal eden saldırılar üzerine bir ilkti ve bir insani olmayan ve insanlığa karşı bir suç olan zorla evlilikti. Ekim ayında mahkum edilen sekiz kişi SCSL'nin Mart ayında yaptığı anlaşma yerine getirilerek hapis cezaları için Ruanda'ya nakledildi. Hapis cezaları SCSL'de geçen tutukluluk dönemleri düşürülerek 15 yıldan 52 yıla kadar değişiyordu. Sierra Leone'deki hiçbir cezaevi uluslararası standardı karşılamıyordu. Kasım ayında SCSL cezaevi tesislerini kadın cezaevi olarak kullanılmak üzere Sierra Leone cezaevi servisine devretti.

Tazminatlar programı

TRC tarafından oluşturulan tazminatlar programı 2009 yılını 28.000 savaş mağdurunu tespit etmeye ayırdı, 18 kabile şefliğine sembolik tazminatlar verdi ve cinsel şiddet mağdurları için fistül operasyonlarının yapılmasını mümkün hale getirdi. Tazminatlar programı için barışın inşası fonundan alınan tek fon 2009 yılının sonunda bitti ve hükümet gelecek için fon bulmak üzere adım atmadı.

Anne ölümleri

Temmuz ayında Ulusal İnsan Hakları Komisyonu diğer şeylerin yanı sıra anne ölümlerinin yüksek oranına vurgu yapan ikinci yıllık raporunu yayınladı. Eylül ayında Uluslararası Af Örgütü bir rapor yayınladı ve Genel Sekreter'in de aralarında olduğu bir Uluslararası Af Örgütü heyeti Sierra Leone'yi anne ölümleri konusunda bilinci arttırmak için ziyaret etti. 23 Eylül tarihinde BM Genel Kurulu'nda Başkan Koroma hamile ve süt veren anneler ve beş yaş altı çocuklar için parasız bakım planlarını anlattı.

Kadına yönelik ayrımcılık ve şiddet

2007 yılında çıkan Çocuk Hakları Yasası'nı kullanarak STK'lar 18 yaşından küçük kız çocukları arasında kadın sünnetinin uygulamasını sona erdirmek için yaptıkları kampanyada bazı ilerlemeler kaydettiler. Bazı geleneksel liderler kendi toplumlarında iç tüzükler kullanarak çocuklarda kadın sünneti uygulamasını yasadışı yaptılar.

■ Şubat ayında dört kadın gazeteci kaçırıldı, soyuldu ve gazetecilerin geleneklerini rahatsız ettiğini söyleyen kadın sünneti yandaşı kadınlar tarafından Kenema sokaklarında çıplak yürümeye zorlandı. Kadın gazeteciler serbest bırakıldıktan sonra polis iddia edilen saldırganlar için hiçbir şey yapmadı.

Mart ayındaki şiddet olayları sırasında kadınların tecavüze veya cinsel saldırıya uğradıkları iddiaları vardı. Temmuz ayında kurulan Araştırma Komisyonu cinsel şiddetin olduğunu ama tecavüz olaylarının yaşanmadığı sonucuna vardı. Şiddet olaylarını gerçekleştirmiş olanlar aleyhinde hiçbir girişim yapılmadı. Sivil toplum ve kadın hakları grupları araştırmanın bulgularına yanlış olduğunu kanıtladı.

■ Kono'nun kuzey bölgesinden bir kadın kabile şefliği seçimlerinden Kasım ayında cinsiyetinden dolayı yasaklandı.

İfade özgürlüğü

Sierra Leone Gazeteciler Derneği Yüksek Mahkeme'de Şubat ayında arkaik yayın yoluyla isyana teşvik önlemlerinin kaldırılması amacıyla dava açtı.

Temmuz ayında radyo ve televizyon yayını şirketinin bağımsızlığının zarar görmesi olasılığı olan Sierra Leone Radyo ve Televizyon Yayınları Şirketi Yasası'nın 2009 yılında kabul edilmesi üzerine BM'nin endişeleri arttı. Başkan Koroma olayın böyle olmadığı konusunda güvenceler verdi.

Temmuz ayında Bağımsız Medya Komisyonu Mart ayındaki politik şiddet olaylarından dolayı politik radyo istasyonlarının ruhsatlarının geri alınmasını istedi, sivil toplum grupları karşı çıktı. SLPP karara karşı çıkan bir dava açtı.

Ölüm cezası

Normal mahkemeler tarafından yeni bir ölüm cezası hükmü verilmedi. Dokuz erkek ve üç kadın, Sia Beke, Mankaprie Kamara ve Nallay Foday ölüm cezalarının infazını bekliyordu. Erkeklerden beşi infazlarını altı yıldır bekliyordu.

■ Ekim ayında cinayet suçundan ölüm cezasına mahkum olan Marie Sampa Kamara'nın cezası geri çevrildi ve serbest bırakıldı.

Ağustos ayında bir ordu mensubu öldürmeden divan-ı harpte idam mangası önünde ölüm cezasına mahkum edildi. Olağanüstü hal yasasına göre Başkan'ın ölüm cezasını imzalaması gerekiyor; bu sene sonuna kadar gerçekleşmedi.

Ekim ayında Başkan Koroma silahlı soygun için

ölüm cezasının kullanılması çağırısını yaptı. Ancak başka bir gelişme olmadı.

Uluslararası Af Örgütü ziyaretleri/ raporları

✉ Eylül ayında Genel Sekreter'in de aralarında olduğu bir Uluslararası Af Örgütü heyeti Sierra Leone'yi ziyaret etti. Ülkeyi anne ölümleri ve ona bağlı konularda bilincin artması için 12 gün boyunca dolaştılar ve Sağlık Bakanı, Cinsiyet Bakanı ve Başkan Yardımcısı'nın da aralarında olduğu üst düzey görevlilerle görüştüler.

✉ Sierra Leone: Yaşamlar kısa kesiliyor – Hamileliği ve çocuk doğurmayı daha güvenli yap (AFR 51/001/2009)

✉ Sierra Leone: Başkan Koroma bütün ölüm cezalarının infazını bekleyen mahkumların cezalarını azaltmalıdır (AFR 51/003/2009) Anne sağlığının Sierra Leone için maliyeti (AFR 51/005/2009)

✉ Sierra Leone: Anne ölümlerine son – Kampanyamıza katılın (AFR 51/006/2009)

✉ Sierra Leone: Parasız bakım politikasını uygulamak için sağlık sektörüne yatırım gerekiyor (AFR 51/014/2009)

SİNGAPUR

SİNGAPUR CUMHURİYETİ

Devlet başkanı:

Hükümet başkanı:

Ölüm cezası:

Nüfus:

Ortalama yaşam süresi beklentisi:

5 yaş altı ölüm oranı(e/k):

Yetişkin okur yazarlık oranı:

S.R. Nathan

Lee Hsien Loong

sürdürülüyor

4.7 milyon

80.2 yıl

binde 4/4

yüzde 94.4

İfade ve toplanma özgürlüğünü kısıtlamak için yasalar sıkılaştırıldı ve açıkça eleştirenler ve muhalif aktivistleri sindirmek ve cezalandırmak için kullanıldı. Ölüm cezasının uygulanmasına ilişkin bilgi almak çok sınırlıydı. Suçlular sopyayla dövülme cezasına mahkum edildi.

İfade ve toplanma özgürlüğü

Yetkililer sayısız davalar açarak muhalif düşünceli kişileri korkutan bir ortam yarattı. Hükümeti eleştirenler ve eski düşünce suçluları da dahil insan hakları savunucuları korkmayıp kamuya açık toplantılar düzenlediler, makaleler yazdılar ve

iktidardaki Halkın Eylem Partisi'nin egemenliğine karşı çıktılar.

■ Muhalefetteki Singapur Demokratik Partisi (SDP) genel sekreteri Dr Chee Soon Juan ,ki kez izinsiz olarak halka konuşmak da dahil olmak üzere çeşitli ithamlarla karşı karşıyaydı. Kamu Eğlence ve Toplanma Yasası'na (KETY) göre 10 hafta hapis veya 10.000 Singapur doları (7.000 ABD doları para cezasına mahkum edildi. ■ SDP üyesi Yap Keng Ho 2006 seçimlerinde SDP gazetesini satmaktan suçlandı. 2.000 Singapur doları (1.400 ABD doları) para cezası yerine 20 gün hapis cezasını tercih etti.

Her ikisi de yasadışı toplantı ve yasadışı gösteriden suçlanıyorlardı.

Nisan ayında yetkililer 2009 yılı Kamu Düzeni Yasası'nı (KDY) duyurdu. KDY ifade özgürlüğü, barışçı toplanma hakkı ve barışçı örgüt kurma hakkı üzerinde daha fazla kontrol getiriyordu. İlk defa yasadışı toplanma suçlamasıyla itham edilen Falun Gong protestocularına karşı uygulandı. KDY, KETY ve daha önce barışçı gösterileri bastırmak için kullanılan Çeşitli Suçlar Yasası da dahil var olan yasal yapıyı tamamlıyor ve güçlendiriyordu.

KDY aynı zamanda yasa uygulayıcı güçleri, yasa uygulayıcı güçleri filme alan veya bu filmleri gösterenleri engelleme yetkisi veriyordu. Film Yasası'nda yapılan değişiklik yetkisiz kişilerin ve seçim araştırma yetkisi olmayan kişilerin film çekmesini sınırlıyordu.

Yargısız tutuklamalar

Yaklaşık 20 şüpheli İslamcı militan İç Güvenlik Yasası gereğince tutuklu kalmaya devam etti. İç Güvenlik Yasası'na göre 2002 yılından beri tutuklu olan iki kişi serbest bırakıldı.

Hükümet, son beş yıl içinde 366 kişinin Ceza Yasası (Geçici Önlemler) gereğince yargılanmadan gözaltında tutulduğunu fakat aynı dönemde 272 kişinin de serbest bırakıldığını ilan etti.

Ölüm cezası

Ölüm cezaları, infazlar ve bu konuyla ilişkili haber yapmak sınırlandı. En az bir kişi, Tan Chor Jin'in ölüm cezası Ocak ayında infaz edildi ve az altı başkasının mahkemeler tarafından ölüm cezasına mahkum edildikleri biliniyordu. Gerçek ölüm cezası mahkumiyetlerinin ve infazların çok daha fazla olduğuna inanılıyordu.

İşkence ve diğer kötü muameleler

Sopayla dövmek Singapur yasasına göre göçmenlik suçları da dahil olmak üzere bazı suçlar için cezalandırma yöntemiydi. Çoğu tecavüz gibi cinsel suçlarla suçlanan en az beş kişi sopayla dövülme cezasına mahkum edildi. Askerlik hizmeti mecburiyeti devam etti ve askeri kurallara göre vicdani retçiler ve emirlere uymayan diğerleri yasal emirlere itaatsizlik ve ayaklanma suçlarından hapis cezasına mahkum edilebilirler ve sopayla dövülebilirlerdi.

Göçmenlerin hakları

Singapur nüfusunun dörtte biri göçmendi.

■ Singapur'da 11 yıldır çalışan iki Myanmar vatandaşı için çalışma izinleri Myanmar'daki demokrasi hareketini destekledikleri için yenilenmedi.

SLOVAKYA

SLOVAKYA CUMHURİYETİ

Devlet başkanı:

Ivan Gašparovič

Hükümet başkanı:

Robert Fico

Ölüm cezası:

tüm suçlar için kaldırıldı

Nüfus:

5.4 milyon

Ortalama yaşam süresi beklentisi:

74.6 yıl

5 yaş altı ölüm oranı (e/k):

binde 9/8

Romalar devlet yetkililerinin ve bireylerin ellerinden ayrımcılık ve şiddetle karşılaşır ve hala eğitim, barınma ve sağlık haklarından büyük ölçüde mahrumlar.

Arka plan

Haziran'da Romanları Kapsama Onyılı 2005-2015'in Başkanlığı'nı üstlenmesine rağmen Slovakya ülkenin eğitim sisteminde birçok Roma çocuğu daha aşağı bir sisteme sıkıştıran yapısal eksiklikleri kabul etmekte yetersizdi.

Nisan ayında, Slovakya Gözden Geçirilmiş Avrupa Sosyal Sözleşmesi'ni barınma hakkı üzerine olan 31'inci madde hariç onayladı. Aşırı suçları konseptini ceza yasasına sokan değişiklik Eylül ayında yürürlüğe girdi. Değişiklik, aşırılık tanımının belirsiz olduğunu söyleyen ve değişikliğin sorunun temellerine dokunmadığını söyleyen Slovakya STK'ları tarafından eleştirildi. Yasa Başkan'ın vetosuna rağmen Haziran

ayında kabul edildi. Yöntem eksikliklerinin örnek olayı Temmuz ayında Yüksek Mahkeme'nin İç İşleri Bakanlığı'nın 2008 yılı Kasım ayında sağcı Slovak Kardeşliği (Slovenska Pospolitnost) adlı grubu yasaklayan kararını iptal etmesidir. Bakanlık grubun anayasaya uygun olmadığını ve milliyetçi, ırkçı ve politik kını yaydığı için yasadışı olduğunu ilan etmişti. Bakanlık yeni bir yasak ilan edeceğini duyurdu.

Slovak Kardeşliği (Slovenská pospolitnost) Ağustos ayı ile Aralık ayları arasında Roma karşıtı mesajlar veren bir dizi gösteri düzenlemişti. Grubun liderlerinden birisi, Marián Kotleba 22 Ağustos tarihinde milliyete, ırka ve inanca kara çalmaktan suçlandı.

Ayrımcılık - Roma

Eğitim

Eylül ayında BM İnsan Hakları Konseyi Evrensel Periyodik Değerlendirme'de Roman çocukların özel okullara orantısız kabulü de dahil olmak üzere Roman azınlığın Slovakya'daki durumu hakkında endişelerini dile getirdi.

Mayıs ayında, Irkçılığa ve Hoşgörüsüzlüğe karşı Avrupa Komisyonu (ECRI) kamu politikalarının Romalar dahil, azınlıklar üzerindeki etkilerini gözlemlemek için veri toplanmasını önerdi. Etnik ve cinsiyet temelli veri eksikliği nedeniyle hükümet farklı tipte okulların bileşimini değerlendiremiyor.

Yasalar tarafından farklı tutma ve ayrımcılık yasak olmasına rağmen bu politikayı pratikte uygulanması için etkili yasal önlem politikaları hala yoktu. Roman çocuklar okullarda ayrı tutuluyor ve daha düşük eğitim veren sınıflara konuyordu.

Mayıs ayında ECRI Slovakya'yı engelleri olmayan Roman çocukları özel ilk okullardan çıkararak ana eğitime entegre etmesi için önlemler almasını istedi. Ayrıca okullarda Romanlara karşı ayrımcı uygulama iddialarının soruşturulmasını ve azınlıklardan gelen çocukların özel sınıflara konmasını engellemek için önlemler alınmasını talep etti.

Eylül ayında Roma Eğitim Fonu özel okullara giden Roman çocukların oranının yaklaşık yüzde 60 ve ana akım içindeki standardın altında eğitim veren özel sınıflara katılımın ise yüzde 85.8'i olduğunu iddia etti. Hükümeti hafif zihinsel engelli çocuklar için olan özel ilkokulları kaldırmaya çağırırdı.

Pavlovce nad Uhom'daki özel okul 2009 yılında daha fazla denetlendi. 2008 yılında öğrencilerin yüzde 99.5'i Romandı ve çok sık hiçbir değerlendirme

olmadan buraya yollanıyorlardı. Nisan ve Mayıs aylarında yapılan bir denetleme özel okulda hala hiçbir zaman zihinsel engelli teşhisi konmamış birçok Roman çocuğun olduğunu gösterdi. Devlet Okul Müfettişliği okul müdürünün işten atılmasını önerdi. Kasım ayında istifa etti.

Barınma

Mayıs ayında ECRI, hükümeti Romanları zorla tahliyelere karşı korumak için önlemler almaya çağırıyor ve Romanları genel topluma entegre etmek için barınma koşullarını düzeltmesini talep etti.

Altyapı ve Bölgesel Gelişme Bakanı ve Sabinov kenti belediye yetkilileri kent merkezindeki belediye apartmanlarından Romanları tahliye ederken ayrımcı davrandığı tespit edildi. Hem Bakanlık hem de belediye kararı temyiz etti.

Ekim ayında Ostrovany belediyesi Roman yerleşimini köyün geri kalanından ayıran bir duvar inşa etmeye başladı. Bu inisiyatif duvar inşasının ayrımcılık endişelerini arttıracak ve yasaları çiğneyeceğini söyleyen hükümetin Roman Topluları Temsilcisi tarafından eleştirildi.

Roman kadınların zorla sterilizasyonu

Evrensel Periyodik Özetleme'nin sonuçlarına bir tepki olarak Slovakya sağlık çalışanlarının sterilizasyon için bilgilendirilmiş onay alması ve "yasadışı sterilizasyon"un ceza gerektiren yeni bir suç olarak tanımlanması gibi yasal önlemler aldığını açıkladı. Ancak, Medeni ve İnsan Hakları Merkezi'ne (Poradňa pre občianske a ľudské práva) göre Sağlık Bakanlığı sterilizasyon için hiçbir uygulama ana hattı çıkarmadı ve sağlık çalışanlarını onay konusunda bilgilendirmedi. Ek olarak, yetkililer bütün zorla sterilizasyon iddiaları için hala esaslı, yansız ve etkili soruşturmalar başlatmadı.

Nisan ayında K.H. ve diğerleri Slovakya'ya karşı davasında Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Slovakya'nın özel ve aile haklarını ve mahkemeye başvurma hakkını ihlal ettiğini saptadı. Kısırlıklarının nedeninin doğu Slovakya'da sezaryenle yaptıkları doğum sırasında sterilize edilmeleri kaynaklı olabileceğini iddia eden sekiz Roman kadını davanın tarafıydı. Kadınların aldıkları tıbbi tedavinin bütün dokümanlarına ulaşmaları reddedildi. Mahkeme devletin kişisel bilgiler içeren dosyalara ulaşma ve kopyalar alma olanağı vermesine karar verdi. Hükümet davanın Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Üst Kurulu tarafından görülmesini talep etti.

İşkence ve diğer kötü muameleler

Polis memurlarının işkence yapmakla suçlandıkları yasal davalarda bazı olumlu gelişmeler oldu ve memurların kötü muamele yaptıklarına ilişkin en az bir iddia alındı.

■ Eylül ayında Yüksek Mahkeme 2001 yılında, 51 yaşındaki Roman Karol Sendrei'nin kötü muameleye uğraması ve polis nezaretinde ölmesinden mahkum edilen altı eski polis memurunun cezalarını onayladı. Esas olarak sorumlu olan iki memur sekiz buçuk yıl hapis cezasına mahkum edildi.

■ Yedi polis memuru bir gazete canlı video çekimlerini yayınlayınca altı Roman erkek çocuğa Nisan ayında Košice polis karakolunda kötü muamele yapmakla suçlandı. Mayıs ayında Baş Savcılık Uluslararası Af Örgütü'nü ırkçı motifin göz önüne alınacağını söyledi.

Terörle mücadele ve güvenlik

Geri göndermeme

Aralık ayında Cezayir vatandaşı Mustafa Labsi Rohovce köyündeki sığınmacılar kampından kaçtı. Avusturya'da tutuklandı ve Slovakya'ya geri gönderilmek için hala orada tutuluyordu. Mustafa Labsi Cezayir'de gıyabında terörizm suçundan mahkum edildi ve ömür boyu hapis cezası aldı. Cezayir 2007 yılında geri yollanmasını istedi. 2008 yılında Slovakya'daki Anayasa Mahkemesi işkence ve diğer kötü muameleler de aralarında olmak üzere ciddi insan hakları ihlalleri ile karşılaşacağı Cezayir'e geri yollanamayacağına karar verdi. Ekim ayında Bratislava yerel mahkemesi Göçmen Bürosu'nun Mustafa Labsi'nin sığınma başvurusunu reddeden kararını onayladı. Aralık ayında avukatı kararı Yüksek Mahkeme'de temyiz etti.

Sağlık hakkı

Üreme hakları

Haziran ayında parlamento Sağlık ve Sağlık Hizmetleri Yasası'nda, kürtaj yaptırmak isteyen bir kadının 48 saat bekleme süresini ileriye süren bir değişikliği onayladı. Bu, WHO'nun bekleme sürelerinin gereksiz yere güvenliği azalttığını söyleyen yönergesini ihlal ediyordu. Değişiklik ayrıca kürtaj isteyen kadınları kaydetmek için kimlik istemek gibi kişisel bilgi toplanmasını şart koşuyordu.

Uluslararası Af Örgütü ziyareti/raporları

■ Uluslararası Af Örgütü heyeti Slovakya'yı Eylül ayında ziyaret etti.

■ Slovakya: Roman çocuklar için polis ihlalleri üzerine ortak mektup (EUR 72/002/009)

■ Slovakya: Roman çocuklar hala kaybediyor –yeni yasaya rağmen Slovak okullarında farklılık sürüyor (EUR 72/004/2009)

■ İnsan Hakları Komisyonu Slovakya için Evrensel Periyodik Değerlendirme'nin sonuçlarını kabul etti: Uluslararası Af Örgütü Romalar için insan haklarının güçlendirilmiş korunmasını istedi (EUR 72/005/2009)

SLOVENYA

SLOVENYA CUMHURİYETİ

Devlet başkanı:	Danilo Türk
Hükümet başkanı:	Borut Pahor
Ölüm cezası:	tüm suçlar için kaldırıldı
Nüfus:	2 milyon
Ortalama yaşam süresi beklentisi:	78.2 yıl
5 yaş altı ölüm oranı (e/k):	binde 5/4
Yetişkin okur yazarlık oranı:	yüzde 99.7

Yetkililer 1992 yılında ("silinmiş" olarak bilinen) kalıcı oturma hakları yasadışı bir biçimde kaldırılmış olan insanların haklarını yeniden geri vermedi. Romalara karşı ayrımcılık için alınan bazı hükümet önlemlerine rağmen barınma ve eğitim haklarında ayrımcılık sürdü.

Ayrımcılık

"Silenenler"

Hükümet Eski Yugoslavya cumhuriyetlerinden kaynaklanan Slovenya'nın eski kalıcı oturma hakkı sahiplerinin 1992 yılında yasadışı bir biçimde kaldırılmış olan haklarını garanti etmedi. Bunun sonucu olarak ekonomik ve sosyal hakları ihlal edildi. Bazıları da zorla ülkeden çıkarıldı.

Kasım ayında hükümet parlamento "silenmişleri" statülerini geçmiş kapsayarak geri veren bir yasa tasarısı sundu. Sene sonunda yasa kabul edilmemişti.

Yetkililer, "silenmişlerin" ekonomik, sosyal ve kültürel hakları gibi eski insan hakları ihlallerinden doğan tazminatlarını veya resmi bir özrü garanti altına almak için atılacak adımlar konusunda bir plan sunmadı.

"Silenmişler" üzerine parlamentoda ve halk arasında yapılan tartışmalar sene boyunca birçok parlamententerin yabancı düşmanlığı yapan demeçleri ile birleşti.

Roma

Hükümetin Roma toplumu için durumu düzeltmek için attığı bazı adımlara rağmen ayrımcılık sürdü. Roman çocuklarını okul öncesi eğitime alma oranı çok düşük ve bu onları ilk eğitime girdiklerinde akranlarına göre dezavantajlı bir duruma soktu. Aralık ayında hükümet Roman çocuklarını okul öncesi eğitime katmak için bir inisiyatif ilan etti. Roman çocukların karşılaştığı eski ayrımcılığa karşı bazı gelişmeler elde edildi. İnsan hakları ve Roma örgütleri tarafından birkaç yıldır sürdürülen kampanyanın sonunda Eylül ayında yetkililer dışarıdan ve bağımsız bir Roma eğitim değerlendirmesine başladılar. Ancak bu değerlendirme daha önce fiilen Roman öğrencilerin ayrımcılığa uğramasına yol açan “Brşljin modeli”ni kapsamadı.

Birçok Roman mülkiyet garantisi olmaması, suya, sağlık hizmetlerine ve elektrığe ulaşım da dahil yetersiz barınma koşullarını yaşadılar.

Roman yerleşimleri çok zaman tenha yerlerde ve ayrımcılığa uğradı. Bazı durumlarda, tahliye planı yapılacağı beklenirken topluma doğru dürüst sunulmadı ve onayları alınmadı.

Kasım ayında bir taslak Ulusal Roma Programı kamu oyuna sunuldu ve STK'lara danışılmaya başlandı. Program Roma toplumunun 2010-2015 yılları arasında durumunu geliştirmenin önlemlerinin ana hatlarını çiziyordu.

Uluslararası Af Örgütü raporu

📄 Slovenya: BM Evrensel Periyodik Değerlendirme (EUR 68/004/2009)

SOLOMON ADALARI

SOLOMON ADALARI

Devlet başkanı:	Kraliçe II. Elizabeth, Sir Frank Kabui tarafından temsil ediliyor (Temmuz ayında Nathaniel Waen'in yerine geçti)
Hükümet başkanı:	Derek Sikua
Ölüm cezası:	tüm suçlar için kaldırıldı
Nüfus:	0.5 milyon
Ortalama yaşam süresi beklentisi:	65.8 yıl
5 yaş altı ölüm oranı (e/k):	binde 56/57
Yetişkin okur yazarlık oranı:	yüzde 76.6

Başkent Honiara'da kayıt dışı yerleşimler hızla büyümeye devam etti. Yetkililer buralarda yaşayan binlerce insan için temiz su ve sağlık hizmetleri getirmek için çok az şey yaptı. Kadınlara ve kız çocuklarına yönelik şiddet ülke çapında yaygınlığını sürdürdü.

Barınma hakkı

Honiara'da binlerce insan 1980'lerden ve 1990'lardan beri yüksek işsizlik ve köyden şehre göç nedeniyle kayıt dışı yerleşimlerde yaşıyordu. Hükümet kötü sağlık ve yaşama koşullarını düzeltmek ve yeterli konut sağlamakta isteksiz veya başarısız kaldı.

Hükümet Honiara'nın çevresindeki yerleşimlere temiz su bulmakta başarısız ve binlerce insan kirliliği dere suyu içmeye devam etti.

Bazı başka yerleşimlerin sakinleri su ve uygun yol olmadığı için bir kilometreden fazla yürümek zorundaydılar.

Birçok başka yerleşimin elektrığı yoktu. Birçok insan yiyecek ve evleri için inşaat malzemesi bulmak için Honiara'nın dışındaki Ranadi çöplüğünü karıştırmak zorunda kalıyordu. Yetkililer çöplük karıştırmayı engellemek veya çöp karıştırıcıları yaptıkları için sağlıksızlığı ve tehlikeleri konusunda eğitmek için hiçbir anlamlı girişimde bulunmadı. Birçok ev teneke, tahta ve plastik parçaları ile çok kötü bir biçimde yapıldı. Yer yetersizliği nedeniyle bazı yerleşimlerde birçok aile kötü sağlıksal koşulları olan aynı tuvaleti paylaştı.

Kadın ve kız çocuklarına yönelik şiddet

Bölgesel hükümetler arası bir örgüt olan Pasifik Toplumu Sekreterliği'nin yaptığı Ocak ayında tamamlanan ve hükümetin desteklediği bir

araştırmaya göre kadınların en az yüzde 64'ü 15 ila 49 yaşları arasında evde şiddete maruz kalıyordu. Ağustos ayında hükümet bu bulgulara dayanarak ülkede aile içi şiddete karşı bir ulusal eylem planı hazırladı. Araştırma sonuçları Kasım ayında yayınlandı.

Uluslararası Af Örgütü ziyareti

☞ Bir Uluslararası Af Örgütü heyeti ülkeyi Ağustos ayında ziyaret etti.

SOMALİ

SOMALİ CUMHURİYETİ

Geçici Federal Hükümet'in devlet başkanı: **Sheikh Sharif Sheikh Ahmed (Ocak ayında Adan Mohamed Nuur Madobe'nin yerine geçti)**
Geçici Federal Hükümet'in hükümet başkanı: **Omar Abdirashid Ali Sharmarke (Şubat ayında Nur Hassan Hussein'in yerine geçti)**
Somaliland Cumhuriyeti'nin Başkanı: **Dahir Riyaale Kahin**
Ölüm cezası: **sürdürülüyor**
Nüfus: **9.1 milyon**
Ortalama yaşam süresi beklentisi: **49.7 yıl**
5 yaş altı ölüm oranı (e/k): **binde 186/174**

S Silahlı gruplarla Geçici Federal Hükümet (GFH) arasında Etiyopya birliklerinin Ocak ayında çekilmiş olmasına rağmen çatışmalar sürdü. Binlerce sivil öldürüldü ve rastgele süren savaş sonucunda yüzlercesi yerlerinden edildi ve 2007 yılından bu yana ülke içinde yerlerinden edilmiş insanların toplam sayısını 1.55 milyona kadar ulaştırdı. İnsani yardım krizi yardım örgütlerine dönük tehditler ve güvensiz ortam nedeniyle derinleşti. İnsani yardım çalışanları, gazeteciler ve insan hakları aktivistleri çalışırken öldürme ve kaçırma gibi ciddi risklerle karşılaştılar. Savaş suçları dahil ciddi insan hakları ihlalleri cezasız kalmaya devam etti. GFH sadece başkent Mogadishu'nun bir kısmını kontrol ediyordu ve ortada etkili bir adalet sistemi yoktu. Silahlı gruplar güney ve merkezi Somali'de yasadışı öldürmeler ve işkence yaptıkları geniş bölgeleri kontrol ediyordu. Yarı özerk Puntland'da yeni bir bölgesel hükümet seçildi ve çok miktarda görevlinin ve sivilin öldürülmesi istikrarı tehdit ediyordu.

Arka plan

2008 Cibuti barış antlaşmasının ardından Geçici Federal Parlamento genişletildi ve Somali ve Cibuti'nin Yeniden Kurtuluşu Birliği lideri Sheikh Sharif Sheikh Ahmed'i 30 Ocak tarihinde GFH'in Başkanı olarak seçti

Özellikle al-Shabab ("gençlik") milisleri tarafından GFH'ye saldırılar arttı. Ocak ayının başında al-Shabab grubu Parlamento'nun olduğu Baidoa kentini aldı. Etiyopya birliklerinin çekilmesine, Parlamento'nun Nisan ayında İslami yasayı kabul etmesine rağmen silahlı gruplar 7 Mayıs tarihinde GFH'ye karşı Mogadishu'nun içinde ve çevresinden yeni bir taarruz başlattılar. Grupların arasında Eritre'den Somalije Nisan ayında dönen Sheikh Hassan Dahir Aweys'in Hizbul İslam koalisyonu ve al-Shabab da vardı. Haziran ayında GFH merkezi Somali'de Ocak ayında al-Shabab ile çatışan Ahlu Sunna Wal Jama'a silahlı grubu ile antlaşma sağladı. İki müttefik örgüt, Hizbul İslam ve al-Shabab Kismayo'nun içinde ve çevresinde Eylül ayından beri çatışıyorlardı.

5.200 kişilik Burundili ve Ugandalı birliğine sahip olan ve GFH kurumlarını savunmakla görevli Somali'deki Afrika Birliği Misyonu (AMISOM) silahlı grupların artan saldırılarına uğradı.

AMISOM birlikleri iddiaya göre hedef gözetmeyen bir biçimde ateş etmekte ve bombalamakta ve sicillerin ölümüne yol açmakta. Al-Shabab en az üç intihar saldırısının sorumluluğunu üstlendi, 22 Şubat'ta Mogadishu'da 11 Burundili asker öldü, 18 Haziran'da Beletweyne'de bir otelde GFH İç İşleri Bakanı ve bir yardım görevlisi dahil 20 kişi öldü, 17 Eylül'de Mogadishu havaalanı yakınında AMISOM üsünde aralarında Birlik Komutan Yardımcısı'nın da olduğu en az 21 kişi öldü. Bombalamalar El Kaide üyesi Saleh Ali Saleh Nabhan'a Barawe yakınlarında 14 Eylül tarihinde bir ABD helikopteri ile saldırılmasına misilleme olarak yapıldı.

18 Aralık tarihinde Mohamed Suleiman Barre ve Ismail Mohamed Arale, Guantánamo Körfezi'ndeki ABD utuklama merkezinden serbest bırakıldılar ve Somali'ye döndüler.

ABD'nin silah ve mühimmat nakline, GFH birliklerinin Fransa dahil başka ülkeler tarafından eğitilmesine rağmen GFH güvenlik güçlerinin birleştirilmesine ve büyütülmesine çalışıyordu. 23 Aralık tarihinde BM Güvenlik Konseyi Eritre'yi Somali'deki silahlı grupları BM silah ambargosuna rağmen desteklediği için Eritre'ye karşı silah ambargosu dahil yaptırımlar uygulamaya başladı. BM

Güvenli Konseyi BM Genel Sekreteri'nden Somali'deki BM operasyonunu kaçınılmaz bir BM gücü için yeniden yerleştirmesini istedi.

BM Genel Sekreteri'nin, BM Somali'de İnsan Hakları Bağımsız Uzmanı ve ülke içinde yerlerinden edilmişler için BM Genel Sekreteri Temsilcisi'nin raporlarına göre çocukları silahlı güçlere katmak gibi insan hakları ihlalleri arttı. Uluslararası yasalara göre suç olan fiiller için cezasızlık ortamına son verilmesi için yapılan uluslararası ve yerel çağrılar GFH tarafından somut adımlara dönüştürülmedi ve uluslararası toplum bu tür suçları soruşturmak için bir komisyon kurmadı.

Korsanlar tarafında gemilerin ve denizcilerin fidye için kaçırılması Uluslararası deniz devriyesine ve Puntland yetkililerinin korsanları yargılamasına rağmen Aden Körfezi'nin çok ötelere yayıldı. Putland yetkilileri giderek daha çok güvenlik sorunu yaşıyor, görevlileri ve siviller öldürüyordu. Öldürülenler arasında Ağustos ayında Galkayo'da öldürülen sekiz Pakistanlı Müslüman din adamı da vardı.

Ayırım gözetmeyen saldırılar

Çatışmaların bütün tarafları havan topu ve diğer ağır silahları sivillerin olduğu bölgelerde kullanıyor. Mogadishu sivilleri silahlı gruplar barınma bölgelerinden saldırdıkları için ve GFH ve AMISOM iddiaya göre cevap olarak gelişigüzel karşılık verdiği için özellikle etkileniyorlardı. Sonuç olarak çok sayıda sivil öldü ve yaralandı.

■ 2 Şubat tarihinde Mogadishu'da Maka al-Mukarama yolunda AMISOM askerleri arabalarını hedefleyen bir patlamadan sonra ateş açınca iddiaya göre en az 10 sivil öldü ve 10'a yakını yaralandı. Sene sonunda AMISOM'un olayla ilgili soruşturmasını n sonuçları kamuya açıklanmamıştı.

■ 17 Haziran tarihinde kuzey Mogadishu 'da Karan bölgesinde bir cami alacakaranlıkta GFH, AMISOM ile silahlı gruplar arasında gün boyu süren çatışmalardan sonra bir havan topu tarafında vuruldu. Namazdan sonra camiden ayrılmakta olan 13 kişi öldü.

■ 11 Eylül tarihinde Martini sakat savaş gazileri hastanesi ve bir cezaevi silahlı grupların Mogadishu limanına yaptıkları bir saldırıda havan topları ile vuruldu. Üçü çocuk en az 11 kişi hastanede öldü. Cezaevi'nde dört gardiyan öldü ve onlarca başkası yaralandı. Silahlı gruplar bombalamanın sorumluluğunu üstlenmediler.

Yerinden edilme

Yerinden edilmelerde çatışmalar ve güvensizlik başlıca neden oldu. Ocak ayında merkezi Somali'de Dhusamareb ve Guri El'de al-Shabab ve Ahlu Sunna Wal Jama'a arasındaki çatışmalar 50.000 ila 80.000 arasında insanın yerinden olmasına neden oldu.

Silahlı grupların Mogadishu'da GFH'ye karşı Mayıs ayındaki taarruzlarında Ocak ayından beri artan güvenli ortamdaki umutlanarak geri dönen 65.000 kişi de dahil 255.000'den çok insan başkentten kaçtı. Birçoğu Mogadishu'nun dışındaki sene sonunda yaklaşık 366.000 insanın çok kötü koşullarda yerleştiği Afgoye koridorundaki daha önce yerlerinden olmuş inanlara katıldı.

Siviller komşu ülkelere de kaçtı. 50.000'den fazla insan sınır geçerek Kenya'da Dadaab mülteci kampına gitti. Diğerleri Aden Körfezi'nde tehlikeli deniz yolculukları yaparak Yemen'e gitti. BM'ye göre yaklaşık 32.000 Somalili 2009 yılında Yemen'e geldi, 309 Somalili ve diğer uluslardan insanlar yolculuk sırasında boğularak ya da başka nedenlerle öldüler.

İnsani yardımın sınırlanması

Yaklaşık 3.7 milyona yakın insanın silahlı mücadele, yerinden edilme, kuraklık ve seller nedenleriyle sene boyunca insani yardım desteğine ihtiyacı vardı ama insani yardım operasyonlarının yeterli fonları yoktu. İnsani yardım operasyonları silahlı grupların kontrol ettiği bölgelerde yol barikatları kaldırılmış olmasına rağmen çatışmalardan ve güvensiz ortam nedeniyle daha da durakladı, insani yardım çalışanlarının öldürülmesi ve fidye için kaçırılması ve tehdit edici açıklamalar ve yardım kurumlarının sınırlandırılması daha da engellendi.

En az 10 insani yardım çalışanı öldürüldü ve yedisi kaçırıldı. 2008 yılında kaçırılan 10 insani yardım çalışanı rehin olarak kalmaya devam etti. Mogadishu'da Mayıs ve Haziran aylarındaki çatışmalar yardım çalışanlarını çalıştıkları yerlerden kaçmaya ve geçici olarak insani yardım çalışmalarını durdurmaya zorladı.

■ Üç Dünya Gıda Programı (WFP) işçisi sene içinde silahlı kişiler tarafından öldürüldü. 6 Ocak tarihinde Somali vatandaşı İbrahim Hussein Duale Gedo bölgesinde Garbahare'den altı kilometre uzakta WFP'nin Yubsan köyünde desteklediği bir okulda okul çocuklarının beslenmesini gözlemlerken vurularak öldürüldü. Somali vatandaşı Mohamud Omar Moallim, Mogadishu'nun kuzey batısındaki yerlerinden edilmiş insanların kampında gıda dağıtımını gözlemlerken

vurularak öldürüldü. 22 Aralık tarihinde WFP'nin Beletweyne'deki korumalarının şefi kentte vurularak öldürüldü.

■ Médecins Sans Frontières'in iki yabancı sağlık çalışanı 19 Nisan tarihinde Bakool bölgesinde kaçırıldı ve 28 Nisan tarihinde serbest bırakıldı. Örgüt Bakool bölgesindeki 25 bin kişiye hizmet veren bir sağlık ocağının ve dört sağlık görevlisinin de aralarında bulunduğu çalışmalarını güvenlik yetersizliği nedeniyle durdurdu.

■ 17 Mayıs tarihinde Jowhar kentini ele geçiren al-Shabab BM Çocuk Fonu UNICEF'in binalarına saldırdı. 100.000 çocuğu etkileyen aşı ve bebek maması gibi malzemeler de dahil insani yardım malzemelerini imha etti ve yağmaladı. Sene sonunda UNICEF binaları hala al-Shabab'ı işgali altındaydı.

■ Haziran ayında Kismayo'daki al-Shabab grubu insani yardım örgütlerini Somali'deki çatışmaların arkasında olmakla suçladı. 25 Ekim'de al-ShababSomali-Kenya sınırında Gedo bölgesinde Beled-Hawo'da çalışan Somali yardım örgütü ASEP'in bürolarını Batılı örgütlere casusluk yapma suçlaması ile kapattı.

Gazetecilere ve sivil topluma yönelik tehditler

Somali'deki duruma ilişkin bağımsız habercilik ve ifade özgürlüğü alanı daha da daraldı. Somalili gazetecilerin ve sivil toplum örgütlerinin silahlı gruplar tarafından ölüm tehditleri, radyo istasyonlarının kapatılması ve STK bürolarının işgali gibi yollarla taciz edilmesi arttı. Üçü hedef alınarak olmak üzere dokuz gazeteci sene içinde öldürüldü. Tehlikeler birçok Somalili aktivistin ülkeden kaçmasına yol açtı. Güvensiz ortam ve kaçırılma tehlikesi yabancı gözlemcilerin ziyaretlerini engelliyordu. Puntlan'da da gazetecilerin taciz edilmesi iddiaları vardı.

■ 7 Haziran tarihinde Radyo Shabelle'nin yöneticisi Mukhtar Mohamed Hirabe, Bakara çarşısında bilinmeyen bir silahlı kişi tarafından vurularak öldürüldü. Meslektaşları Ahmed Omar Hashi yaralandı. Mukhtar Mohamed Hirabe Radyo Shabelle'den vurulan üçüncü gazeteci ve 2009 yılında öldürülen ikinci radyo yöneticisi.

■ 11 Ekim tarihinde Baidoa'daki al-Shabab grubu Radyo Warsan binasına girdi ve radyonun yayını durdurmasını istedi ve iki gazetecisini iddiaya göre İslam karşıtı müzik yayınladıkları iddiası iki gün boyunca tutukladı. 21 Ekim tarihinde Baidoa'daki al-Shabab Radyo Warsan ve Radyo Jubba'yı yasakladı.

■ 21 Haziran tarihinde Somali Evrensel Uydu TV'si yöneticisi İbrahim Mohamed Hussein maskeli silahlı adamlar tarafında Afgoye bölgesinde kaçırıldı, günler sonra serbest bırakıldı. İki yabancı gazeteci, Kanadalı muhabir Amanda Lindhout ve Avustralyalı fotoğrafçı Nigel Brennan 25 Kasım tarihinde serbest bırakıldılar. Afgoye'de 23 Ağustos 2008 tarihinde kaçırıldıklarından beri rehin tutuluyorlardı. Onlarla birlikte kaçırılan iki Somalili 15 Ocak tarihinde serbest bırakıldı.

■ 19 ve 21 Ağustos günleri arasında silahlı gruplar sivil toplum grupları için bir şemsiye örgütü olan Barış ve İnsan Hakları Ağı'nın Mogadishu KM5 bölgesindeki bürolarını yağmaladılar.

■ 2 Kasım tarihinde al-Shabab üç kadın örgütünü Gedo bölgesindeki Beled Hawo'daki üç kadın örgütünü İslam'ın kadınların çalışmalarına izin vermediği iddiası ile kapattığı iddia edildi.

■ 3 Aralık tarihinde bir intihar bombacısı Mogadishu'daki bir tıp mezuniyet merasiminde bombalarını patlattılar. Saldırı tıp öğrencileri, üniversite çalışanları, üç gazetecinin ve üç GFH Bakanı'nın da aralarında olduğu en az 23 insanı öldürdü. Saldırıcı kimse üstlenmedi.

Adalet sistemi

Güney ve orta Somali'de etkili ve çalışan bir adalet sistemi yoktu. BM Kalkınma Programı cezaevleri için kapasite arttırmak için, mahkemeler ve polis gücü için inşaat yardımı yapıyordu. İnsan Hakları Yüksek Komiseri'nin Bürosu GFH ile insan hakları için teknik yardım ve cezasızlığa karşı mücadele etmek için destek vermek konularında anlaştı.

Çalışan bir adalet sistemi olan Puntland'da keyfi tutuklama ve adaletsiz yargılama iddiaları vardı.

Silahlı gruplar tarafından yapılan ihlaller

Al-Shabab grubu casusluk yapmakla suçladıkları kişileri veya kendi İslam anlayışlarına katılmayanları yasadışı öldürmeye devam etti. Kendi kontrollerindeki alanlarda taşlayarak öldürme, kol kesme ve kırbaçlama dahil herkese açık öldürmelerde alarm verici bir artış vardı. Al-Shabab Sufi dini liderlerin mezarlarına karşı saygısız davrandı ve kadınların kıyafetlerine ve hareket özgürlüklerine sınırlamalar koydu.

■ 25 Haziran tarihinde Ali Mohamudi Geedi, Osmail Kalif Abdule, Jeylani Mohamed Had ve Abdulkadir Adow Hirale'nin Mogadishu'da Suqahola'da kalabalığın önünde sağ elleri ve sol ayakları al-Shabab tarafından kesildi. Soygun yapmakla suçlanıyorlardı.

- 28 Eylül tarihinde al-Shabab infaz kıtası AMISOM'a ve ABD Merkezi haber Alma Teşkilatı'na (CIA) casusluk yapmakla suçladıkları Mohamed Ali Salad ve Hassan Moallim Abdullahi'yi halka açık bir biçimde öldürdü.
- 16 Ekim'de kuzey Mogadishu'daki al-Shabab güçleri bir kadını İslam'a aykırı olduğunu iddia ederek kolye takmakla suçlayıp kırbaçladı.
- 7 Kasım tarihinde Abas Hussein Abdirahman Merka'da kalabalığın önünde taşlanarak öldürüldü. Cinsel suç işlediği iddia edildi.

Somaliland

1991'de bağımsızlığını ilan eden Somaliland Cumhuriyeti uluslararası tanınma için çalışırken Somaliland halkı politik olarak sürekli ertelenen ulusal seçimlere bakıyordu. Eylül ayının sonlarında Başkan Dahir Riyaale Kahin ve iki Somaliland muhalefet partisi lideri yeni bir seçim komisyonunun kurulmasını, yanlışlar içeren seçim listelerini düzeltmeyi ve seçimleri 2010'da yapmayı içeren Etiyopyalı arabulucular tarafından kolaylaştırılan bir anlaşmayı imzaladılar.

Anlaşmaya giden süreçte Somaliland hükümet görevlileri düzenli olarak bağımsız gazetecileri gözaltına aldılar ve kısa sürelerle tutukladılar. Hükümet ayrıca keyfi tutuklamalar yapan güvenlik komiteleri kurdu. 2009 yılında 200'den fazla kişi tutuklandı. İnsan hakları savunucuları tutuklanma ve örgütlerinin kapatılması korkusu ile kendi raporlarını sansürlediler

12 Eylül tarihinde bir gösteride üç gösterici öldü ve altısı yaralandı. Polis bir oturumda silah çekildiği için birkaç gündür kapalı olan parlamento binası önündeki kalabalığı dağıtmak için göz yaşartıcı gaz kullandı ve ateş açtı.

Sınır bölgelerinde Somali'nin Puntland yarı özerk bölgesi ile gerginlik sürdü. Somaliland yerlerinden edilmiş Somalililere yeterli uluslararası destek olmamasına rağmen ev sahipliği yapmaya devam etti.

Ölüm cezası

GFH'nin Mogadishu'da Ekim ayında suç işleyen askerleri yargılamak için bir askeri mahkeme kurduğu iddia edildi. Mahkeme iddiaya göre üçü giyaplarında olmak üzere altı askeri cinayet suçlaması ile ölüm cezasına mahkum etti.

Puntland'da ikisi giyaplarında olmak üzere en az altı kişi cinayet suçlaması ile ölüm cezasına mahkum edildi.

Bilinen bir ölüm cezası infazı olmadı.

- 27 Nisan tarihinde Ifraah Ali Aden, Puntland'da, Bossaso'da nöbetçi mahkeme tarafından gerçekleştirilen hızlı bir yargılama ile bir başka kadını öldürmekten ölüm cezasına mahkum edildi. Cinayetin ertesi günü mahkum edildi.

Uluslararası Af Örgütü ziyareti/raporları

■ Uluslararası Af Örgütü heyeti Somaliland'ı Eylül ayında ziyaret etti.

■ Somali: İnsan Hakları Human Rights Meydan Okuması – Somaliland Seçimlerle Yüz yüze (AFR 52/001/2009)

■ Somali: Mogadishu'da ayrımsız bombalamaya son (AFR 52/005/2009)

■ Somali: Uluslararası Af Örgütü Somali Geçici Federal Hükümeti'ne silah transferlerinde sorumluluk ve koruma istiyor (AFR 52/006/2009)

■ Somali: Yasadışı ölümler ve işkence al-Shabab'ın sivil insanların yaşamlarını önemsemediğini gösteriyor (AFR 52/009/2009)

■ Somali: Sivillerin korunması BM Güvenlik Konseyi'nin en önemli sorunu olmalı, 16 Ocak 2009

■ Somali: AU gücünün sivillere ateş açması iddialarının soruşturulması gerekir, 5 Şubat 2009

SRI LANKA

SRI LANKA DEMOKRATİK SOSYALİST CUMHURİYETİ

Devlet ve hükmet başkanı:	Mahinda Rajapaksa
Ölüm cezası:	uygulamada kaldırıldı
Nüfus:	20.2 milyon
Ortalama yaşam süresi beklentisi:	74 yıl
5 yaş altı ölüm oranı (e/k):	binde 21/18
Yetişkin okur yazarlık oranı:	yüzde 90.8

Yaklaşık 300.000 Tamil sivil silahlı çatışma nedeniyle yerlerinden edildi ve sonuç olarak hükümet kamplarında tutuluyorlardı. Tamil Eelam Özgürlük Kaplanları (LTTE) ile ilişkisi olduğundan şüphelenilen 12.000 fazla insan ayrıca tutuklu bulunuyordu. Çoğu tecrit gözaltı ve bazen mahkumları tutmak için yapılmamış yerlerde veya gizli tutuklu merkezlerindeydi. Siviller çatışmanın Mayıs ayında bitiminden aylar önce yeterli gıda, barınak, sağlığa uygun yer ve tıbbi bakım ve insani yardıma ulaşma olanağı olmadan sıkışmış durumdaydı. LTTE sivilleri

insan kalkanı olarak kullandı ve şiddet kullanarak, tehdit ederek çatışma bölgesinden kaçmalarını engelledi. Hükümet bombardımanı hastanelerde hastalar ve sağlık personeli dahil sivilleri öldürdü ve yaraladı. Hükümet eski insan hakları ihlallerine cezasızlık durumunu ele almadı ve zorla kaybetme ve işkence politikasına devam etti. Yüzlerce Tamil özel güvenlik yasaları sonucu güneyde haklarında bir iddia olmadan uzun süre tutuklu kalmaya devam etti. İnsan hakları savunucuları ve gazeteciler öldürüldü, saldırıya uğradı, tehdit edildi ve hapsedildi. Polisi suçlu zanlılarını öldürmesi çoğaldı.

Arka plan

Mayıs ayında Sri Lanka hükümeti 25 yıldır süren silahlı mücadeleyi bitirerek LTTE'ye karşı zafer ilan etti. Ancak silahlı çatışmaların bitmiş olması hükümetin arkaik güvenlik yasalarına dayanmasını veya insan haklarını durdurmasını bitirmedi.

Silahlı çatışma

Hem Sri Lanka hükümeti hem de LTTE uluslararası insani hukuku ihlal ettiler. Hükümet yoğun sivil nüfusun yaşadığı alanlarda ayırım yapmaksızın ağır silahlar kullandı. LTTE zorla yetişkinleri ve çocukları savaştı olarak askere aldı, yaklaşan hükümet güçlerine karşı sivilleri insan kalkanı olarak kullandı ve kaçmak isteyen sivillere saldırdı. Çatışma alanından bağımsız değerlendirmeler medyanın bölgeye ulaşması kısıtlı olduğu için sınırlı ve BM insani yardım kuruluşları sınırlıdır. BM tahminlerine göre binlerce sivil çatışmada öldü. Siviller hükümet bölgesine geçip LTTE savaştılarının tanınması için süzgeçten geçerken yerlerinden edilmiş insanlar ordunun genç adamları ailelerinden ayırarak zorla kaybettiğini iddia ediyor.

Hükümet, Jaffna yarımadasına giden tek karayolu olan A9 otoyolunu ayına kadar yeniden açmadı, bu durum sivillerin yılın ilk yarısında insani yardıma ulaşmasına engel oldu. Aralık ayının sonuna kadar özel araçlar yasaklandı.

Ülke içinde yerlerinden edilmiş kişiler

Mayıs ayının sonunda çatışmalardan dolayı yerlerinden edilmiş insanlar koşulların çok kalabalık ve sağlıksız olduğu kuzeyde ve doğuda ki hükümet kamplarına kapatıldılar. Binlerce başka sivil çatışmanın önceki aşamalarından yerlerinden edilmiş olarak kaldı. Sri Lanka hükümeti önce ordu tarafından

yönetilen yeni kurulan kamplarda insani yardım örgütlerini yasakladı ama daha sonra sınırlamaları gevşetti ve yardım malzemelerinin dağıtılmasına izin verdi. İnsani yardım çalışanlarının yerlerinden edilmiş insanlarla konuşmalarına izin verilmedi. Gazetecilerin yaptıkları ziyaretler sıkı bir biçimde kontrol edildi ve bağımsız insan hakları gözlemine izin verilmedi. ICRC çatışmalar bittikten sonra hükümet çalışmalarını azaltmaya yönlendirdikten sonra yerlerinden edilmişlere erişim olanağını kaybetti. Sene sonunda hareket özgürlüğü gevşetildi ama 100.000'den çok insan kamplarda kalmaya devam etti.

Silahlı gruplar tarafından yapılan ihlaller LTTE

LTTE savaştı olarak çocukları askere alıyor ve zorla silah altına almaya direnenleri cezalandırıyordu. Binlerce insanın Wannı bölgesinden güvenli bölgelere geçmesi için sıkı bir geçiş izni sistemi uyguladı. Çatışmalar yoğunlaştıkça LTTE tarafından kontrol edilen bölge daraldı ve bu durumda LTTE sivillerin kaçmasını etkin bir biçimde engelledi ve zaman zaman da kaçmaya çalışanları vurdu.

LTTE ayrıca kasıtlı olarak sivilleri hedef aldı. Çatışma alanı dışında Colomba'da intihar bombacıları ve hava saldırıları gibi ayırım gözetmeyen saldırılar yaptı.

■ 10 Mart tarihinde güney Sri Lanka'da bir Müslüman dini ayinine saldıran bir intihar bombacısı 14 sivil öldürdü, 50 tanesini yaraladı.

Hükümet yandaşı silahlı gruplar

Ayaklanmaya karşı aralarında Eelam Halkın Demokratik Partisi, Tamil Eelam Halk Kurtuluş Örgütü ve Tamil Halk Kurtuluş Cephesi'nin (TMVP) de olduğu hükümet yandaşı silahlı gruplar kullanıldı. Bu grupların üyeleri fideye için zorla kaybetmeler, yasadışı öldürmeler ve ülke içinde yerlerinden edilmiş insanları barındıran kamplarda çocukların silah altına alınmasını gerçekleştirdi. TMVP lideri Karuna olarak bilinen V. Muralitharan yerel aileler tarafından Batticaloa bölgesinde çocukları silah altına almakla eleştirildi. İki grup arasındaki çatışmalar sivillerin ölmesine neden oldu.

Zorla kaybedilmeler

Hükümet ayaklanmaya karşı stratejisinde zorla kaybetmeleri kullanmaya devam etti. Ülkenin birçok yerinden zorla kaybetme olayları rapor edildi, özellikle de kuzey ve doğu Sri Lanka'da ve Colombo'da.

Keyfi gözaltılar ve tutuklamalar

Güvenlik güçleri binlerce Tamil'i LTTE ile ilişkisi olduğu şüphesi ile acil durum kurallarını kullanarak gözaltına aldı ve tutukladı. İnsanlar yerlerinden edilmişler kamplarında arama operasyonları sırasında, ülkenin her yerinde güvenlik kontrol noktalarında, değişik bağlamlarda gözaltına alındı.

■ 26 Mart tarihinde çoğu Tamil olan 300'den çok insan Colombo'nun 24km kuzey batısındaki Gampaha kentinde saat akşam 6, sabah 6 arasında yapılan arama sırasında göz altına alındı.

Kasım ayında yüzlerce insan polis nezarethanelerinde ve güneydeki cezaevlerinde Terörizmi Önleme Yasası'na ve acil durum kurallarına dayanılarak LTTE ile ilişkili oldukları şüphesi ile gözaltında tutuluyordu. 20 kişi kanıt yetersizliğinden serbest bırakıldı.

■ 28 Eylül tarihinde Welikada cezaevinde mahkemeye çıkmadan çok uzun bir süre tutuklu kalmalarını protesto etmek için açlık grevine başlayan 36 Tamil mahkumu cezaevi gardiyanları tarafından dövüldüklerini söylediler. Cezaevi gardiyanları tarafından dövülmenin sonucunda yedisi ağır biçimde olmak üzere 22 Tamil mahkumu yaralandı.

Yargısız infazlar

Başkan Mahinda Rajapaksa Temmuz ayında yer altı dünyasının faaliyetlerine son verilmesi için üstüne gidilmesini isteyince suçlu zanlılarının polis tarafından öldürülmesi arttı. En az beş çete lideri oldukları iddia edilen kişi Temmuz ayında kaçırıldı ve öldürüldü.

■ Ağustos ayının ortasında binlerce Sri Lankalı Colombo'nun bir mahallesi olan Angulana'da polisle ilişkisi olan bir kadının kendisini taciz ettiklerini söyleyerek suçlaması üzerine polisin iki genci öldürmesini protesto etmek için sokaklara çıktı. Tanıklar kurbanların karakoldan dışarı çıkarılmadan önce dövüldüğünü ve belki de işkence yapıldığını söyledi; cesetleri ertesi gün bulundu.

Cezasızlık

Ordu ve polisin insan hakları ihlallerinin soruşturulması sona erdi. Mahkeme davaları tanıklar misilleme korkusu ile ileri çıkmadıkları için ilerlemedi. Haziran ayında 2006 yılında işlenen ciddi insan hakları ihlallerine bakmak için kurulan bir Başkanlık Soruşturma Komisyonu kendisine verilen görevi tamamlamadan dağıtıldı. Kendisine ulaşan 16 olaydan sadece yedi tanesi soruşturuldu ve beş

tanesinin raporları tamamlandı. Hiçbir rapor kamuya açıklanmadı ve hiçbir soruşturma için dava açılmadı.

İnsan haklarını ihlal ettiğinden şüphelenilen insanlar hükümette sorumlu görevler almaya devam etiler. Ulusal Birlik Bakanı, Karuna olarak bilinen Vinayagamoorthy Muralitharan ve Doğu Vilayetinin Başbakanı, Pillayan olarak bilinen Sivanesathurai Chandrakanthan iddialara göre ergenlik öncesi çocukları silah altına almaktan, rehin olarak tutmaktan, işkence yapmaktan ve sivilleri ve LTTE ile ilişkisi olduğundan şüphelenilen inanları öldürmekten sorumlu tutuldular. Her ikisi de daha önce LTTE üyesiydi. Bu yetkiyi kötüye kullanma olaylarının hiçbirini hakkında resmi bir soruşturma açılmadı.

■ Eylül ayında Joseph Douglas Peiris ve diğer dört polis memuru 1989 yılının Temmuz ayında zorla kaybedilme olayları yaptıkları için suçlanmalarından sonra Yüksek Mahkeme tarafından kefaletle serbest bırakıldı. Ağustos ayında Gampaha mahkemesi bu adamları iki kardeşi öldürmek için kaçırarak (içlerinden birisi öldü) ve gençleri yasadışı bir biçimde tutuklamaktan beş yıl ağır çalışma cezasına mahkum etti. Bu suçlar hükümetin ayaklanma karşıtı operasyonları bağlamında işlendi. Olay soruşturması 20 yıl sürdü.

İnsan hakları savunucuları

İnsan hakları savunucuları keyfi tutuklamalara, zorla kaybetmelere, saldırılara ve tehditlere maruz kalmaya devam etti.

■ İnsan Hakları ve Gelişme Merkezi'nden Sinnavan Stephen Sunthararaj Mayıs ayında polis nezarethanesinden hakkında bir suçlama olmadan serbest bırakılmasından sadece saatler sonra üniformalı insanlar tarafında kaçırıldı. Sene sonunda hala kayıptı.

■ Silahlı çatışmanın son aşamasında ki sivil kayıplar konusunda görgü tanıklığı yapan beş doktor Sri Lanka ordusu tarafından Mayıs ayında gözaltına alındı. Temmuz ayında kamuoyunun önünde Sri Lanka ordusunun sivil halka saldırdığını belirten önceki raporlarını geri çekmeye zorlandılar. Ağustos ayında beş kişiden dördü serbest bırakıldı ve çalışmaya devam etmelerine izin verildi. Beşincisi, Dr Sivapalan Aralık ayının sonunda serbest bırakıldı.

■ Ağustos ayında Colombo'daki Politika Alternatifleri Merkezi Müdürü Dr Paikiasothy Saravanamuttu ev adresine yollanan imzasız bir mektupla Sri Lanka'nın insan hakları sorumluluklarını yeniden

canlandırmaması nedeniyle tehlikede olan AB'nin Sri Lanka için Artı Tercih Genel Sistemi içinde gümrük imtiyazını geri çekmesi halinde ölümle tehdit etti. Eylül ayında Bandaranaika Uluslararası havaalanında tutuklandı ve polis tarafından sorgulandı.

Gazeteciler

Gazeteciler hem hükümet personeli ve hem de silahlı grupların üyeleri tarafından öldürüldü, fiziksel olarak saldırıya uğradı, kaçırıldı ve taciz edildi. Saldırıları soruşturmak ve faillerini adalete teslim etmek için çok az şey yapıldı.

■ Sri Lanka hükümetinin sözünü sakınmayan eleştiricilerinden ve Sunday Leader gazetesinin editörü Lasantha Wickrematunge 8 Ocak tarihinde işine giderken vurularak öldürüldü.

■ 1 Haziran tarihinde bilinmeyen saldırganlar Sri Lanka Çalışan Gazeteciler Derneği'nin Genel Sekreteri Poddala Jayantha'yı kaçırdılar. Saldırganlar kendisine vatan haini dediler, sakalını tıraş ettiler, demir çubuklarla dövdüler, bacağına kırıldılar ve bir daha yazı yazmaması için parmaklarını ezdiler.

■ 31 Ağustos tarihinde gazeteci ve inanç mahkumu Jayaprakash Sittampalam Tissainayagam 2006 yılında ordunun doğu Sri Lanka'da sivillere muamelesi üzerine yazdığı bir yazı nedeniyle terörizm iddiası ile 20 yıl ağır çalışmaya mahkum edildi. Meslektaşları V. Jasiharan ve V. Vallarmathy 19 ay tutuklu kaldıktan sonra Ekim ayında serbest bırakıldı. Yetkililer hakkında temel haklar şikayeti yapmama konusunda anlaşmalarından sonra haklarındaki iddialar düşürüldü.

Uluslararası Af Örgütü ziyareti/raporları

■ Yetkililer Uluslararası Af Örgütü'ne ülkeyi ziyaret izni vermedi.

■ Sri Lanka'da sivillere karşı savaşı durdurun: İnsani kriz ve insan hakları koruması yoksunluğu üzerine bir brifing (ASA 37/004/2009)

■ 20 yıllık inandırıcılık. Sri Lanka Soruşturma Komisyonu (ASA 37/005/2009)

■ Güvenlik Konseyi'ne mektup: Sri Lanka'da durum (ASA 37/009/2009)

■ Sri Lanka: Hükümet krizin boyutlarını yanlış sunuyor (ASA 37/012/2009)

■ Sri Lanka'da kamplardaki insanları serbest bırakın (ASA 37/016/2009)

SUDAN

SUDAN CUMHURİYETİ

Devlet ve hükümet başkanı:	Omar Hassan Ahmed Al Bashir
Ölüm cezası:	sürdürülüyor
Nüfus:	42.3 milyon
Ortalama yaşam süresi beklentisi:	57.9 yıl
5 yaş altı ölüm oranı (e/k):	binde 117/104
Yetişkin okur yazarlık oranı:	yüzde 60.9

Hükümet ve silahlı grupların yaygın insan hakları ihlalleri sürdü. Darafur'daki çatışmalar geçen senelerdeki kadar yoğun olmasa da sivillere ve insani yardım konvoylarına her iki tarafın da yaptığı saldırılar çatışmanın her iki tarafının da uluslararası insani yasayı ihlal etmesi olarak sürdü. Yüzlerce sivil öldü. Kadınlara yönelik tecavüz dahil şiddet özellikle köylere yapılan saldırılarda ve ülke içinde yerlerinden edilmiş insanların kaldığı kampların yakınlarında yaygınlığını sürdürdü. Güney Sudan'da etnik çatışma ile birlikte silahlı çatışmalar yoğunlaştı. 2.500 kişiden çok insan öldü ve 350.000'den çok insan yerlerinden edildi. Mart ayında Uluslararası Ceza Mahkemesi (ICC) Başkan Omar Al Bashir için savaş suçundan ve insanlığa karşı suçlardan dolayı tutuklama kararı çıkardı. Bu kararın ardından hükümet insan hakları savunucuları, politik muhalifler ve sıradan siviller üzerindeki baskıyı arttırdı ve uluslararası ve ulusal insani yardım kuruluşlarını kapattı ya da sınır dışı etti. 60'dan fazla insan ölüm cezasına mahkum edildi, 53'ü özel anti terör mahkemeleri tarafından ve en az dokuzunun ölüm cezası infaz edildi. İşkence, diğer kötü muameleler ve aşağılayıcı cezalar sürdü, en az 12 kadın polis tarafından pantolon giydikleri için tutuklanıp kırbaçlandılar.

Arka plan

İktidardaki Ulusal Kongre Partisi (NCP) ile Güney Sudan'daki iktidar partisi olan Sudan Halk Kurtuluş Hareketi (SPLM) arasında yasal reformlar ve Abyei'nin Temmuz ayında Lahey'deki Kalıcı Uzlaşma Mahkemesi tarafından tarif edilen sınırlarının çizilmesinde gerginlik arttı. Mahkeme SPLM'nin istediği Heglig ve Bamboo'daki petrol bölgelerinin Kuzeye ait olduğuna karar verdi

NCP ile SPLM arasında 2005 yılı Kapsamlı Barış Antlaşması ve Aralık ayında çıkan Güney Sudan Referandum Yasa taslağı üzerinde de anlaşmazlık sürdü.

Nisan ayında yapılması gereken ulusal seçimler 2010 Nisan ayına kadar ertelendi. Kasım ayı ile Aralık ayları arasında tamamlanması gereken seçmen kayıt süreci yeterli kayıt bürosu olmaması gibi çeşitli nedenlerle tamamlanamadı.

Haziran ayında BM İnsan Hakları Konseyi Sudan'da İnsan Haklarının Durumu Özel Raportörü'nün tayinini yenilemedi ve onun yerine Sudan'da insan haklarının durumu için Bağımsız bir Uzmanla birlikte bir Özel Raportör yollamaya karar verdi. Tanzanya'dan eski bir yargıç, Mohamed Chande Othman 2 Ekim tarihinde tayin edildi.

Katar hükümetinin AU (Afrika Birliği) –BM'nin Darfur baş uzlaştırıcısı Djibril Bassole ile işbirliği içinde yaptığı kolaylaştırıcılık ile Doha'da Darfur için yeni bir barış antlaşmasının olasılıkları için ön görüşmeler yapıldı. Sudan hükümeti ve Darfur'daki silahlı grupların en önemlilerinden birisi olan Adalet ve Eşitlik Hareketi (JEM) Şubat ayında bir haftalık görüşmelerden sonra "iyi niyet ve güven kurulması antlaşmasını" imzaladılar. İki taraf çatışmaya barışçı bir çözüm bulmak için çalışmakta anlaştı. Antlaşma çatışmalar sırasında ve JEM'in 2008 yılının Mayıs ayında Hartum'a yaptığı saldırı da dahil alınan esirleri değiş tokuş etmeyi, yerlerinden edilmiş insanların tutuklanmasına son verilmesini ve yerlerinden edilmiş insanlara insani yardımların ulaşmasına olanak verilmesini de içeriyordu. Antlaşma ICC'nin Başkan Al Bashir için çıkardığı tutuklama kararı ve hükümetin 2008 yılında JEM'in Hartum'a yaptığı saldırı sırasında tutuklanan yüzlerce tutukluyu teslim etmeyi reddetmesi üzerine bozuldu.

Uluslararası adalet

4 Mart tarihinde ICC Başkan Al Bashir için savaş suçlarından iki kere, insanlığa karşı suçlardan beş kere tutuklama kararı çıkardı. AU ve Arap Birliği Devletleri Başkan Al Bashir'e desteklerini belirttiler ve Güvenlik Konseyi'nden ICC'nin Roma Şartı'nın 16'ncı Maddesine dayanarak davayı durdurmasını talep ettiler. Talep kabul edilmedi.

Başkan Al Bashir için alınan karar Darfur üzerine hakkında alınan üçüncü karardı. Sudan hükümeti şüphelilerin hiçbirini teslim etmedi ve bu konuda işbirliği yapmadı. Hükümetle işbirliği yapan ve hakkında 2007 yılında ICC tarafından tutuklama kararı çıkan Janjaweed milislerinin eski bir lideri olan Ali Kushayb iddiaya göre serbestti.

ICC'nin hakkında 2007 yılından tutuklama kararı

çıkardığı eski İnsan Haklarından Sorumlu Devlet Bakanı Ahmed Haroun Mayıs ayında Güney Kordofan'a vali olarak tayin edildi.

7 Mayıs tarihinde ICC'nin mahkeme öncesi oturumu 2007 yılında Haskanita'da Sudan Afrika Birliği Barış Gücü'ne (AMIS) karşı saldırıyı düzenleyenler biri olduğu iddia edilen Bahar İdris Abu Garda için mühürlü bir çağrı çıkardı. Bahar Idriss Abu Garda gönüllü olarak 18 Mayıs tarihinde ICC'ye gitti.

Mart ayında AU Darfur için eski Güney Afrika Başkanı Thabo Mbeki'nin başkanlığında barışın güvenliğini korumanın yollarını araştırmak ve bölgede adalet ve yeniden yapılanma için bir panel oluşturdu. Panel Ekim ayında raporunu AU'ya teslim etti. Diğer önerilerle birlikte Sudanlı yargıçların yanı sıra AU'nun tayin edeceği diğer ülkelerden yargıçların birlikte bulunacağı Darfur'daki en ciddi ihalleri kovuşturacak melez bir mahkeme oluşturulması çağrısını yaptı. Rapor daha sonra AU Barış ve Güvenlik Konseyi'ne sunuldu.

Silahlı çatışma - Darfur

Saldırıların azalmasına ve bazı yerlerinden edilmiş insanların köylerine geri dönmesine rağmen çatışmalar Darfur'da sürdü. Siviller savaşın en ağır sonuçları ile karşılaşmaya devam ettiler. Köylere yapılan saldırılar binlerce sivilin yerlerinden edilmesine yol açtı.

İnsani yardım çalışanlarına ve konvoylarına yapılan saldırılar ve Darfur'daki BM-AU Barış Gücü (UNAMID) göreve devam etti. BM İnsani Yardım Sorunları Koordinasyonu (OCHA) Bürosu'na göre üç UNAMID personeli ve yedi ulusal insani yardım personeli öldürüldü ve 12 insani yardım personeli ve 10 UNAMID personeli yılın ilk sekiz ayı içinde yaralandı.

UNAMID'in hala en gerekli teçhizatı eksik ve sivilleri koruması için alınan kararda öngörülen 26.000 üniformalı güce ulaşmadı.

■ Ocak ayında JEM, güney Darfur'da daha önce Sudan hükümeti ile 2006 Darfur Barış Antlaşmasını imzalayan Darfur temeli tek silahlı grup olan Sudan Kurtuluş Ordusu/Mini Minawi (SLA/MM) kolu tarafından kontrol edilen Muhajeria şehrine girdi. Her iki taraf da sivil bölgelerde çatıştı ve buraları bombaladılar ve hükümet uçakları şehri bombaladı ve onlarca sivil öldürdü, yüzlerce sivil yaralandı ve şehir nüfusunun çoğunun yerinden edilmesine yol açtı. Şubat ayında yaklaşık 6.000 kişi Muhajeria yakınlarındaki UNAMID üssü çevresinde güvenli

yerleşim alanı aradı. Hükümet UNAMID'den Muhajeria'yı terk etmesini istedi ama UNAMID bunu reddetti.

İnsani yardıma erişim

4 Mart tarihinde ICC'nin Başkan Al Bashir hakkında tutulama kararı çıkarmasından hemen sonra hükümet 13 Uluslararası insani yardım örgütünü sınır dışı etti ve üç ulusal insan hakları ve insani yardım örgütünü kapattı. Hükümet bazı örgütlerin evraklarının düzgün olmadığını söyledi ve diğerlerini ICC'ye bilgi vermekle suçladı.

Sınırdışı etme Sudan'daki yardım çalışanlarının sayısını yüzde 40 azalttı ve Darfur'da ve hepsi insani yardıma bağımlı çok sayıda ihtiyaç içindeki insanın bulunduğu Abyei, Mavi Nil ve Güney Kordofan gibi geçiş bölgelerinde ve doğu Sudan'da insani durum üzerinde dramatik bir etki yarattı.

Haziran ayında hükümet yeni örgütlerin ve çalışanlarının girişine ve kayıt yaptırmasına izin vereceğini ilan etti. Ancak üç ulusal insani yardım ve insan hakları örgütü, Hartum İnsan Hakları ve Çevre Kalkınması Merkezi, Sudan Soslay Kalkınma Örgütü (SUDO olarak biliniyordu) ve Hartum'da Amal İşkence Mağdurları Rehabilitasyon Merkezi insani yardım hizmetlerinde ve Darfur'da ve genel olarak Sudan'da insan hakları ihlallerini gözlenmesi ve rapor edilmesi konusunda önemli bir açık oluşturarak kapalı kaldı. Ulusal İstihbarat ve Güvenlik Servisi (NISS) bu örgütlerin çalışanlarını taciz etti, ofislerini bastı ve varlıklarına el koydu.

Kadına yönelik şiddet

Kadınlara yönelik tecavüz ve diğer şiddet olayları köylere saldırılar sırasında ve ülke içinde yerlerinden edilmiş insanların kamplarının çevresinde, özellikle kadınlar dışarıya çıktıklarında, yaygınlığını sürdürdü. Özellikle Darfur'da cinsel şiddete maruz kalan kadınlara koruma hizmeti veren örgütler insani yardım kuruluşlarının sınır dışı edilmesinden ciddi bir biçimde etkilendiler.

S Silahlı çatışmalar – Güney Sudan

Farklı etnik toplumlar arasındaki silahlı çatışmalar sürdü. İddialara göre 2.500'den fazla insan öldü ve 350.000'den çok insan yerlerinden edildi. Şiddet en çok uçra bölgeleri etkiledi. En çok etkilenen eyalet BM tahminlerine göre en az 2.000 kişinin öldüğü Jonglei idi.

İlk kez kuzey Uganda'da ortaya çıkan Tanrının Direniş Ordusu'nun (LRA) sivillere dönük saldırıları

arttı. BM İnsan Hakları Yüksek Komiserliği Bürosu'na (OHCHR) göre Güney Sudan'da 2008 yılının Aralık ayı ile 2009 yılının Mart ayı arasında 27'ye ulaşan LRA saldırıları savaş suçu olarak kabul edilebilirdi.

Güney Sudan'da şiddetin artması korkunç bir insani durum yaratan az yağmur yağışı ile birlikte daha da kötüleşti. Toprağın işlenememesi ve tarlalara ulaşılamaması ve insani yardım örgütlerinin yolculuk yapamaması, 1.5 milyon insanı etkileyen kuraklık gıda sıkıntısını arttırdı.

Keyfi gözaltılar, işkence ve diğer kötü muameleler

NISS, ICC Başkan Al Bashir'in tutuklanmasına karar verdikten sonra özellikle Hartum'da ve Darfur'da insanları keyfi bir biçimde gözaltına almaya, tecrit tutuklamaya devam etti. NISS personeli birçok Sudan STK'sının bürolarını bastı, dosyaları aldı, bazı çalışanları tutukladı. Hükümet tarafından ICC'ye bilgi verdiği düşünülen uluslararası insani yardım örgütlerinin çalışanları da tutuklandı. Tutuklama dalgasından insan hakları savunucular özellikle etkilendi ve çoğu ülkeden kaçtı.

NISS'in insanları bir suçlama olmadan dört buçuk ay boyunca gözaltına almasını mümkün hale getiren ve güvenlik güçlerini soruşturmadan muaf tutan yeni bir Ulusal Güvenlik Yasa Taslağı Aralık ayında parlamentoda kabul edildi.

■ 21 Ekim tarihinde özel anti terör mahkemesi tarafından ölüm cezasına mahkum edilen 103 sanıktan birisi olan Adam Suleiman Sulman Hartum'da polis hastanesine getirilmesinden iki gün sonra öldü. Hastaneye getirildiğinde hala prangalıydı. Adam Suleiman Sulman'a tutukluymken işkence yapıldı. İşkence ve tutukluluğuyla artan bir zihinsel engeli vardı. Tüberkülozdan öldü ve avukatının acil tıbbi bakıma ihtiyacı olduğu uyarısına rağmen yeterli sağlık hizmetinden yararlanamadı.

Adil olmayan yargılamalar – özel mahkemeler

2008 yılının Temmuz ayı ile 2009 yılının Haziran ayları arasında 103 kişi özel anti terör mahkemeleri tarafından ölüm cezasına mahkum edildi. Sanıklar 2008 yılında JEM'in Hartum saldırısına katıldıkları iddiası ile adil olmayan bir yargılamayla kolektif bir biçimde mahkum edildiler. Özel mahkemeler 2001 yılında çıkan Terörizme karşı Mücadele Yasası'na bağlı olarak saldırıdan sonra kuruldu. Çoğu sanıktan

işkence altında alındığı iddia edilen “itiraflar” mahkeme tarafından verilen cezanın kanıtı olarak kabul edildi. Birçok sanığa dava başladıktan sonra avukat olanağı verildi. Sene sonunda ölen biri hariç (bakınız yukarıya) bütün sanıklar temyiz mahkemesinin sonucunu bekliyordu.

Ölüm cezası

Özel mahkemelerde ölüm cezasına mahkum edilenlerin yanı sıra normal mahkemeler tarafından en az altı kişi ölüm cezasına mahkum edildi ve dokuz kişinin ölüm cezası infaz edildi.

■ 2006 yılının Eylül ayında kafası kesilmiş bir şekilde bulunan gazete yönetmeni Mohamed Taha'nın öldürülmesi ile ilişkili olmakla suçlanan dokuz kişinin ölüm cezaları infaz edildi. Dokuzu da itiraflarının işkence altında alındığı için geri çekmesine rağmen Temyiz Mahkemesi “itiraflarını” aleyhlerinde delil olarak kabul etti. Dokuzu da Darfur'dandı.

■ Dört kişi Haziran ayında Hartum'da Sulh Ceza Mahkemesi tarafından USAID çalışanı John Granville ve şoförü Abdel Rahman Abbas'ı 1 Ocak 2008 tarihinde öldürmekten ölüm cezasına mahkum edildi. Abdel Rahman Abbas'ın ailesi dört kişiyi affettikten sonra Sudan İslami yasasına göre Temyiz mahkemesi davayı Sulh Ceza Mahkemesi'ne geri yolladı ve mahkeme 12 Aralık tarihinde cezaı onayladı. Üç sanık itiraflarının işkence altında alındığı iddia etmişlerdi.

Zorla kaybedilmeler ve tecrit gözaltısı

Hartum'a 2008 yılının Mayıs ayında JEM'in yaptığı saldırıdan sonra tutuklanan yaklaşık 1.000 kişiden yaklaşık 200'üne ne olduğu Sudan'daki insan hakları durumunun Özel Raportörü'nün Haziran ayında verdiği rapora göre belirsizliğini korudu. 2009 yılının sonunda hükümet tutukluların isimlerini, nerede olduklarını hala açıklamamıştı ve ailelerine ve avukatlarına ulaşma hakları yoktu.

İfade özgürlüğü – basın özgürlüğü

Yılın ilk dokuz ayında basılı medya ağır bir biçimde sansüre uğradı. NISS gazeteleri her gün ziyaret etti ve makaleleri sansür etti ve ICC veya Darfur gibi duyarlı konuları engelledi. Bu gazete sahiplerinin ve gazetecilerin protestosuna neden oldu ve bazıları kendi yayınlarını gönüllü olarak durdurdu. Haziran ayında geçen yeni bir basın yasası basın suçlarından dolayı gazetecileri ve gazeteleri para cezası vermeyi öngörerek ve Ulusal Basın ve Yayın Konseyi'ne

gazeteleri kapatma yetkisi vererek gazetecileri sınırlandırmasını sürdürdü. 27 Eylül tarihinde Başkan Al Bashir 18 ay önce NISS tarafından uygulanmaya başlanan sansürü kaldırdı ve buna karşılık hükümet gazete yönetmenlerini geçmişte sansürlenene konulara dönmeme anlamına gelebilecek gazetecilik “etik kurallarına” dönmeye çağırdı.

Gazeteciler NISS tarafından taciz edildiler ve tutuklandılar. Yabancı gazeteciler taciz edildi ve iddiaya göre Sudan için duyarlı veya zararlı konuları kapsadıkları için sınır dışı edildiler.

■ 2 Mart tarihinde Tunuslu bir gazeteci olan ve BM Dünya Gıda Programı'nda da çalışan Zouhir Latif NISS tarafından üç gün tutuklandıktan sonra sınır dışı edildi. Zouhir Latif Şubat ayında olan Muhajeria savaşı da aralarında olmak üzere Darfur hakkında haberler yapıyordu.

Zalimane, insanlık dışı ve onur kırıcı cezalar

Kırbaçlama dahil insani olmayan ve aşağılayıcı cezalar verilmeye devam etti ve uygulandı.

■ Temmuz ayında aralarında gazeteci Lubna Ahmed Hussein'de olduğu 13 kadın Hartum'da bir restoranda kendilerini tutuklayan kamu düzeni polisleri tarafından “edepsiz veya ahlaksız kıyafet” olarak kabul edilen pantolon giydikleri için tutuklandılar. 10 kadın Ceza Yasası'nın 152'inci maddesine göre 10'ar kırbaç darbesi cezaya mahkum oldular. Kırbaçlama gerçekleşti. Lubna Hussein'in davasını normal bir mahkemeye götürdü ve Eylül ayında suçlu bulundu ve mahkum oldu. 152'inci maddeye karşı açık bir kampanya başlattı ve mahkumiyetine itiraz edeceğini ilan etti.

Uluslararası Af Örgütü raporları

■ Darfur üzerine boş vaatler: Uluslararası toplum başaramıyor (AFR 54/001/2009)

■ Sudan: Ölüm cezası – 82 Darfur lu adam (AFR 54/012/2009)

■ Sudan: Uluslararası Af Örgütü başkan Al Bashir'in tutuklanmasını istedi, 4 Mart 2009

■ Sudan: Potansiyel olarak masum olan dokuz kişinin infazı ölüm cezasının açıklarını gösteriyor, 14 Nisan 2009

■ Sudan yetkilileri kırbaçlama cezasını ve ayrımcı yasaları kaldırmalıdır, 24 Ağustos 2009

SURİNAM

SURİNAM CUMHURİYETİ

Devlet ve hükümet başkanı:	Rinaldo Ronald Venetiaan
Ölüm cezası:	uygulamada kaldırıldı
Nüfus:	0.5 milyon
Ortalama yaşam süresi beklentisi:	68.8 yıl
5 yaş altı ölüm oranı (e/k):	binde 35/26
Yetişkin okur yazarlık oranı:	yüzde 90.4

1982 yılında yargısız infazla suçlanan 25 kişinin davası gereksiz gecikmelerden sonra devam etti. Yerli Halkların haklarının korunmasındaki yetersizlik endişelendirmeye devam etti.

Cezasızlık – dava gelişmeleri

Ocak ayında 1982 yılında yargısız infazla suçlanan 25 kişinin davası altı aylık aradan sonra devam etti. Dava 25 yıllık cezasızlık sürecinin sonunda 2007 yılının Kasım ayında başlamıştı. Davalılar arasında 1980’de bir darbe ile iktidarı ele geçiren ve 1987’de değiştirilen eski Başkan Yarbay Désiré (Dési) Delano Bourterse’de var. Dési Bourterse ve diğer 24 kişi 1982 yılı Aralık ayında Paramaribo’da bir askeri üs olan Fort Zeelandia’da önce tutuklanan ve ertesi gün infaz edilen 13 sivil ve iki subayı öldürmekten suçlanıyorlardı.

Mahkeme başkanı 2008 yılında verilen savunmanın, basının davayı izlemesinin yasaklanmasına ilişkin bir önergeyi reddetti. Eski askerlerin de aralarında olduğu tanıklar ilk öldürmelerden sonra Dési Bourterse’nin de Fort Zeelandia’da olduğuna tanıklık ettiler. Ağustos ayında, öldürülen birisinin kardeşi olan bir sivil tanık, daha sonra ölen eski bir yüksek rütbeli subayın, bir röportaj sırasında Dési Bourterse’nin iki kişiyi öldürme olayına karıştığını söylediğini mahkemeye anlattı. Dési Bourterse ölümlerle ilgili olduğunu reddetti. Dava sene sonunda sürüyordu.

Yerli Halkların hakları

Şubat ayında BM Irkçı Ayrımcılığı Sona Erdirme Komitesi Surinam’ın raporunu ele aldı. Mart ayında ulaştığı sonuç gözlemlerinde Komite Surinam’ı Yerli Halkların kolektif haklarını yasal olarak tanımayla çağırdı. Bunlar topraklarına, kaynaklarına ve toplumsal bölgelerine geleneksel yasalarla ve geleneksel toprak mülkiyeti sistemi ile sahip olma,

geliştirme ve kullanma ve toprağa bağlı doğal kaynakların çıkarılması, yönetilmesi ve korunması kapsamaktaydı. Komite Surinam’ı daha önceki Yerli Halklara ve Kabilelere kendi çıkarları ile ilgili sorunlarda danışılmasını ve bilgilendirilmiş onaylarını almayı garantilemeyi öneren önceki tavsiyeleri ile bağlantılı olarak Madencilik Yasası’nı yenilemeye ve onaylamaya çağırdı. Komite ayrıca Surinam’ı Yerli Halklara etkili bir korunma ve ayrımcılığa karşı çareler bulmak için adli süreçleri güçlendirecek pratik metotlar tanımlamaya çağırdı.

SURİYE

SURİYE ARAP CUMHURİYETİ

Devlet başkanı:	Bashar al-Assad
Hükümet başkanı:	Muhammad Naji al-'Otri
Ölüm cezası:	sürdürülüyor
Nüfus:	21.9 milyon
Ortalama yaşam süresi beklentisi:	74.1 yıl
5 yaş altı ölüm oranı (e/k):	binde 21/16
Yetişkin okur yazarlık oranı:	yüzde 83.1

Hükümet muhaliflerine karşı hoşgörüsüz olmaya devam etti. Hükümeti eleştirenler, insan hakları savunucuları, hükümetin muhalifleri çok zaman uzun süreli olmak üzere tutuklandılar, bazıları adil olmayan yargı süreçlerinden sonra hapis cezalarına mahkum edildiler. İşkence ve diğer kötü muameleler yaygınlığını sürdürdü ve cezasızlık ortamı içinde yapıldı; gözaltında birçok şüpheli ölüm olayı gerçekleşti. Hükümet 2008 yılında Sednaya Askeri Cezaevi’nde mahkumların öldürülmesi koşullarına açıklık kazandırmadı ve önceki yıllarda ki zorla kaybetmelerin hesabını sormak için adım atmadı. Kadınlar yasal ve diğer ayrımcılıklarla ve şiddetle yüze geldi. Kürt azınlığı ayrımcılığa uğradı ve binlerce Suriyeli Kürt fiili olarak Suriye tabiiyetinde değildi. En az sekiz kişinin ölüm cezaları infaz edildi.

Arka plan

Suriye ile Lübnan arasındaki ilişkiler gelişmeye devam etti ama Irak’la ilişkilerde gözle görülür bir zayıflama vardı. Avrupa Birliği ile Birlik Antlaşması için yenilenen tartışmalar vardı.

Kasım ayında Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı

hükümet işbirliği yapmaktan kaçındığı için 2007 yılında İsrail hava kuvvetleri tarafından bombalanan bir tesiste nükleer geliştirme yapıp yapılmadığını aştramadığını söyledi.

Muhalefete baskı

Suriye 1963 yılından beri sürekli olarak olağanüstü hal durumunda kalmaya devam etti. Olağanüstü hal durumu uzun yıllardır barışçı muhalefetleri bile bastıran ve cezalandıran bir olguydu. Bu durum 2009 yılı boyunca sürdü. Politik aktivistler, insan hakları savunucuları, blogcular, Kürt azınlığının aktivistleri ve hükümeti eleştiren veya insan hakları ihlallerini açığa çıkaran diğerleri keyfi olarak tutuklandılar, sık sık uzun süre tutuklandılar veya büyük ölçüde yetersiz olan Devlet Yüksek Güvenlik Mahkemesi (DYGM) veya Askeri Ceza Mahkemeleri tarafından adil olmayan bir yargı sürecinin ardından hapis cezasına mahkum oldular. Aralarında inanç mahkumları da vardı. Başka bazıları ve eski tutuklular seyahat yasağına sahipti.

■ Önde gelen bir insan hakları avukatı olan Muhannad al-Hassani Temmuz ayında tutuklandı, sene sonunda “milliyetçi duyguları zayıflatmak” ve “sahte haberler” yaymak gibi herkese karşı ileri sürülen suçlamalardan ve başka suçlardan davasının başlamasını bekliyordu. Bu suçlamalar internette DYGM'deki davalarda ortaya çıkan ithamları yayınlaması üzerine yapıldı. Şam yakınındaki Adra Cezaevi'nde tutuluyor ve hüküm giyerse 15 yıl hapis cezasına mahkum olacaktı. 10 Kasım tarihinde Baro DYGM'nin savunmanın savunma haklarını kısıtladığını, adil yargılama yapmadığını teşhir ettiği için meslekten men cezası verdi.

78 yaşındaki deneyli insan hakları avukatı ve hükümetin muhaliflerinden Haytham al-Maleh'de Eylül ayında Avrupa'daki bir uydu yayına telefonla konuşmaktan dolayı “milliyetçi duyguları zayıflatmak” ve “sahte haberler” yaymak ve “bir hükümet kurumuna küfür etmek” suçlamaları ile Ekim ayında tutuklandı. Eğer hüküm giyerse o da 15 yıl hapis cezasına mahkum edilebilir.

■ İzinsiz bir politik parti olan Suriye Kürt Gelecek Akımı sözcüsü Mesh'al al-Tammo Mayıs ayında Şam Ceza Mahkemesi tarafında “milliyetçi duyguları zayıflatmak” ve “sahte haberler” yaymak suçundan üç buçuk yıl hapis cezasına mahkum edildi. Kasım ayında aynı mahkeme Sa'dun Sheikhu'yu ve izinsiz bir parti olan Kürt Azadi (Özgürlük) Partisi'nin iki diğer üyesini “milliyetçi duyguları zayıflatmak”, “sahte haberler” yaymak ve “mezhepler veya ulusun çeşitli kesimleri

arasında mezhepsel ya da ırkçı çelişkiler yaratmak suçundan üç yıl hapis cezasına mahkum etti. Parti gazetelerinde Suriye'nin Kürt azınlığına karşı olan ayrımcılığı eleştirmelerinden dolayı suçlandılar.

- Blogcu Kareem 'Arabji, Eylül ayında DYGM tarafından “sahte haberler” yaymak ve “milliyetçi duyguları zayıflatmak” suçlarından üç yıl hapis cezasına mahkum edildi. 2007 yılında, tutuklanmasından önce www.akhawia.net adlı gençlik forumunu yönetiyordu. Tecrit gözaltı sırasında işkenceye ve kötü muameleye uğradığı iddia edildi.
- Reform savunucusu Habib Saleh Şam Ceza Mahkemesi tarafından Mart ayında “milliyetçi duyguları zayıflatmak”, “sahte haberler” yaymaktan üç yıl hapis cezasına mahkum edildi. 7 Mayıs 2008 tarihinde tutuklanmasından önce internette yazdığı hükümeti eleştiren makalelerden dolayı suçlandı.
- Kürt azınlığından Khaled Kenjo Eylül ayında yaptığı sığınma başvurusunun reddedildiği Almanya'dan zorla Suriye'ye geri yollandıktan 12 gün sonra tutuklandı. Yurtdışında “devlete zarar verebilecek yalan haber yayınlamak”tan suçlandı. Hakkındaki iddia Almanya'da iken Suriye'nin Kürt azınlık haklarını savunan aktivitelere katılmayla bağlantılıydı. 30 Aralık tarihinde Kamışlı Askeri Mahkemesi hakkındaki iddiaları düşürmeden serbest bırakılmasına karar verdi. Khaled Kenjo'ya göre gözaltındayken işkence yapıldı.
- İnsan hakları avukatı Aktham Naisse 2009 yılı içinde yurtdışına yolculuk yapmaları yasaklanan en az 11 insan hakları savunucusundan birisiydi.

Terörle mücadele

Müslüman Kardeşler destekçisi ve İslamcı olmaktan şüpheli olanlar Suriye'de yasadışı olmaya, gözaltına alınmaya, uzun süreli tutuklanmaya ve çok zaman DYGM'de adil olmayan bir biçimde yargılanmaya devam etti. Müslüman Kardeşlere üye olmaktan suçlananlar rutin olarak ölüm cezasına mahkum oluyorlar ve mahkumiyetleri derhal 12 yıl hapis cezasına çevriliyordu. Yüzlerce İslamcının ve diğerlerinin kötü muamelenin hakim olduğu Sednaya Askeri Cezaevi'nde ve başka cezaevlerinde tutulduğuna inanılıyordu.

■ Nabil Khlioui ve çoğu Deir al-Zour'dan diğer sekiz İslamcı olduğu iddia edilen kişi 2008 yılının Ağustos ayında tutuklanmasından bu yana nerede olduğu bilinmeden tecrit gözaltındaydı.

■ 2002 yılından beri ABD yetkililer tarafından Guantánamo Körfezi tutukevinde tutulan Usra al-

Hussein'in kocası için uluslararası bir örgütle ilişki kurdukları için aylarca tecrit gözaltında olan Bayan Saleh 'Ali ve Ustra al-Hussein adlı iki kadın sırasıyla Nisan ve Temmuz aylarında serbest bırakıldılar.

■ Eski Lübnan Başbakanı Rafiq al-Hariri'nin 2005 yılındaki suikastından şüpheli birisinin eski iş arkadaşı olan Ziad Ramadan Lübnan Özel Mahkemesi Suriyeli yetkililere tutukluluğu için hiçbir neden görmediklerini söylemesine rağmen yargısız bir biçimde tutuklu kalmaya devam etti. 2005 yılının Temmuz ayından beri tutukluymdu.

İşkence ve diğer kötü muameleler

Polis karakollarında, güvenlik kurumlarının nezarethanelerinde ve cezaevlerinde işkence ve diğer kötü muamelelerin yaygın olduğu iddia edildi. Bu tacizler cezasızlık ortamında işlendi. DYGM ve diğer mahkemeler sanıkları mahkeme öncesi tecrit tutukluluk sırasında işkence ile alındığı iddia edilen "itiraf" temelinde mahkum etmeye devam etti.

Gözaltında yedi ölüm vakası iddiası oldu ama yetkililer bunları veya tutukluların işkence iddialarını soruşturmak için hiçbir girişimde bulunmadı.

■ Kürt azınlığından Jakarkhon 'Ali'nin Askeri istihbarat tarafından 20 Haziran'da tutuklanmasının arkasından tecrit altında dövülerek, elektrik şokları ile, her gün 20 saat ayakta durmaya zorlanarak işkenceye uğradığı iddia edildi. 3 Ekim tarihinde hakkında bir suçlama olmadan serbest bırakıldı.

■ Yusuf Jabouli ve Mohammed Amin al-Shawa Ocak ayında Askeri İstihbarat nezarethanesinde öldüler. Yusuf Jabouli birkaç günlük bir tutukluktan sonra, Mohammed Amin al-Shawa ise tutuklanmasından yaklaşık dört ay sonra öldü. Ailelerinin cesetleri incelemesine izin verilmedi ve Askeri İstihbarat cenazelerine geldi. Resmî olmayan kaynaklar her ikisinin de işkenceden öldüğünü iddia etti. Yetkililer hiçbir bilgi vermediler ve ölümlerle ilgili bir soruşturma açıldığı bilinmiyordu.

Cezasızlık

Yetkililer iddialara göre 2008 yılının Temmuz ayında Sednaya Askeri Cezaevinde en az 17 mahkumun ve beş başkasının hangi koşullarda öldürüldüğünü açıklamadı. Bilinen hiçbir soruşturma yapılmadı. Yetkililer Temmuz ayında 2008 Temmuz olaylarından sonra ilk kez ailelere ziyaret izni verdi ama en az 43 aileye ziyaret ya da mahkum yakınları ile herhangi bir ilişki kurma izni verilmedi. Bu durum bu mahkumların ölenler arasında olması olasılığı endişesini arttırdı.

■ Şubat ayında Savunma Bakanı Sami Ma'touq ve Joni Suleiman'ın 14 Ekim 2008 tarihinde görünüşe bakılırsa Askeri İstihbarat görevlileri tarafından öldürülmeleri ile ilgili soruşturmayı kapattı ancak ölümlerle ilişkili olan görevliler hakkında herhangi bir işlem yapıp yapılmadığı belli değildi. Ölümlerin iki tanığı, Hussam Mussa Elias ve Qaher Deeb ve bir avukat, Khalil Ma'touq'un sorumlular konusunda ısrar ettikleri için taciz ve tehdit edildikleri iddia edildi.

Kadın hakları

Kadınlara yasalar karışında erkeklerle eşit haklar verilmemesi sürdü, özellikle evlilik ve miras haklarını düzenleyen Kişisel Durum Yasası'nda ve kadınlara karşı "aile şerefini" korumak için işlenen cinayet ve şiddet içeren diğer suçlarda daha düşük cezalar veren Ceza Yasası'nda. 1 Temmuz tarihinde Başkan Bashar al-Assad 37 Numaralı Yasama Kararnamesi'ni yayınladı. Bu "namus cinayetlerini" işleyenleri bütün cezalardan muaf tutan ve kadın akrabalarını "namus" nedeniyle öldüren veya yaralayanlara en az iki yıl ceza veren Ceza Yasası'nın 548'inci maddesinin yerini aldı. Ancak "namus" adına işlenen suçlarda cezaları indiren diğer Ceza Yasası maddelerinde hiçbir düzeltme yapılmadı.

En az 13 kadın ve bir erkek "namus cinayetlerinin" kurbanı oldu.

■ Ekim ayında Şam yakınındaki Zablatani'deki bir mahkeme 16 yaşındaki kız kardeşi Zahra al-'Ezzo'yu 2007 yılının Ocak ayında bir aile dostu tarafından kaçırılıp tecavüze uğradığı için bıçaklayarak öldüren ve 2007 yılında gözaltına alınan Fayez al-'Ezzo'yu mahkum etti. Mahkeme cinayetin "namus nedeniyle" işlendiğine karar verdi ve Fayez al-'Ezzo'yu iki buçuk yıl hapis cezasına mahkum etti. Kararın verilmesini cezaevinde beklemiş olduğu için hemen tahliye edildi. Kasım ayında Zahran al-'Ezzo'nun kocası karara karşı en yüksek temyiz mahkemesine itiraz etti ve daha ağı bir ceza talep etti. Sene sonunda mahkeme bir karara varmamıştı.

Ayrımcılık – Kürt azınlık

Nüfusun yaklaşık yüzde 10'unu oluşturan ve çoğunlukla ülkenin kuzey doğusunda yaşayan Kürtler dillerini ve kültürlerini kullanmakta sınırlanmaları da dahil olmak üzere kimliklerinden dolayı ayrımcılığa uğramaya devam etti. Binlercesi fiili olarak Suriye tabiiyetinde değil ve sosyal ve ekonomik haklara eşit ölçüde sahip değiller.

■ Suriye'deki Yekiti Kürt Partisi'nden Suleiman

'Abdelmajid Osso ve 15 diğer kişi Mart ayında Kürt festivali Newrozu barışçı bir biçimde kutladıkları için yaklaşık iki ay tecrit gözaltında kaldılar. Hepsi "sekte çatışma çıkarmaktan" ve bir açık toplantıya katılmaktan suçlandı.. Mayıs ve Haziran aylarında hepsi kefaletle serbest bırakıldı ve 2009 yılının sonunda mahkemelerini başlamasını bekliyorlardı.

■ Jamal Sa'doun ve bir grubun diğer üç kişisi al-Hassaka kentinde Derek'te bir düğünde Kürtçe şarkı söyleyerek "sekte çatışma çıkarmaktan" suçlanarak mahkemelerini bekliyorlardı.

Mülteciler ve sığınmacılar

Çoğu çalışma hakkı veya geçerli bir vizeleri olmadığı için ekonomik ve sosyal sorunlarla yüz yüze olan ve bu nedenle Irak'a geri yollanma olasılığı ile karşı karşıya olan yüz binlerce Iraklı mülteci Suriye'de kalıyordu. Irak'ta uzun süredir ikamet eden Filistinli mültecilere giriş izni verilmedi ve Suriye Irak sınırında ısızsız bir kamp olan al-Tanf'ta toplandılar.

İranlı Ahwazi Arap sığınmacılar zorla İran'a gönderilme riski ile karşı karşıyaydılar.

Ölüm cezası

En az yedi kişi cinayetten suçlu bulunduktan sonra ölüm cezasına mahkum edildi ve Ağustos ayında Halep Merkezi Cezaevi'nde ölüm cezaları infaz edilen dört kişisini de aralarında olduğu en az sekiz mahkumun ölüm cezaları infaz edildi. Ölüm cezalarının infazının gerçek sayısı yetkililerin infazlar hakkında nadiren bilgi vermesinden dolayı daha fazla olabilir.

Uluslararası Af Örgütü raporları

- Suriye: Yaşlı inanç mahkumu suçlandı (MDE 24/030/2009)
- Suriye: Muhannad al-Hassani için ömür boyu meslekten men soğuk bir mesaj veriyor (MDE 24/032/2009)
- Suriye: Kürt azınlık hakları aktivisti mahkum edildi (MDE 24/033/2009)
- Suriye'de Kürtlerin mahkemesi bir "adalet parodisi" olacak, 15 Aralık 2009

SUUDİ ARABİSTAN

SUUDİ ARABİSTAN KRALLIĞI

Devlet ve hükümet başkanı:

Kral Abdullah bin

'Abdul 'Aziz Al-Saud

Ölüm cezası:

sürdürülüyor

Nüfus:

25.7 milyon

Ortalama yaşam beklentisi:

72.7 yıl

5 yaş altı ölüm oranı (e/k):

binde 26/17

Yetişkin okur yazarlık oranı:

yüzde 85

Yetkililer ifade özgürlüğünü ve diğer meşru eylemleri engellemek için çeşitli baskıcı önlemleri kullandı. Yüzlerce insan terörizm şüphesi ile tutuklandı. Önceki yıllarda binlerce insan güvenlik adına tutuklandı ve hala cezaevindeler, aralarında inanç mahkumları da vardı. 330 güvenlik şüphelisi yeni kurulan ama kapalı olan ihtisas mahkemelerinde adil olmayan bir biçimde yargılandılar, biri ölüm cezasına mahkum edildi ve 323 kişi çeşitli hapis cezalarına mahkum edildi.

Kadınlar bazı reform işaretlerine rağmen yasalar karşısında ve pratikte ciddi ayrımcılıkla karşı karşıyaydı. Devlet kadınlara yönelik yaygın şiddet konusunda, özellikle de aile içinde çalışanlar için çok az şey yaptı. Şii Müslümanlar ve diğerleri inançlarını yerine getirdikleri için hedef oldular. Göçmenlerin, mültecileri ve sığınmacıların hakları ihlal edildi. Adaletin yönetimi gizli kapaklı olmaya devam etti ve çok aceleci bir biçimde doğaya sahipti. İşkence ve diğer kötü muameleler sistemliydi ve cezasızlık ortamında yapıldı. Kırbaçlama cezası düzenli olarak verildi. İkisi ergen olmayan en az 69 kişinin ölüm cezaları infaz edildi.

Arka plan

Şubat ayında Suudi Arabistan'da BM İnsan hakları Konseyi (UNHRC) Evrensel Periyodik Özetleme sırasında hükümet ülkenin yasalarının dini içerikli olduklarını ileri sürmesine rağmen çeşitli reformları yapmayı üstlendi. Mayıs ayında Suudi Arabistan yeniden UNHRC'ye seçildi.

Şubat ayında ilk defa bir kadın hükümete bakan yardımcısı olarak atandı ve Yüksek Mahkeme 2007 yılında çıkan Yargı Usulü Yasası gereği en yüksek temyiz mahkemesi olarak çalışmaya başladı. İtiraz mahkemeleri yerlerini temyiz mahkemelerine bıraktı.

Temmuz ayında hükümet ciddi bir sorun olan insan

ticaretine karşı ülkenin ilk yasasını çıkardı, inan ticaretinden suçlu bulunanlar 15 yıla kadar hapis cezasına mahkum olmakla karşı karşıyaydı.

El Kaide üyeleri veya destekçilerinin saldırıları iddia edildi. Ağustos ayında İç İşleri Bakanı Yardımcısı'nın bir intihar bombacısının suikast girişiminde yaralandığı iddia edildi. Ekim ayında İç İşleri Bakanı Jizan vilayetinde güvenlik güçleri ile militanların çatışmasında iki kişinin öldüğünü söyledi ve altı Yemen vatandaşı tutuklandı.

2009 yılının son aylarında Yemen'in Sa'ad bölgesindeki çatışma Suudi Arabistan'a sıçradı ve iddiaya göre bazı Suudi Arabistan askerleri Yemenli asi savaşçılar tarafından öldürüldü. Suudi Arabistan jet uçakları Yemenli asilere saldırdı, yetkililerin sivilleri bu tür saldırılardan korumak için yeterli önlem alıp almadıkları açık değildi. Hükümet sınırı çatışmadan kaçan mültecilere kapatmak istedi. Sa'ad'dan sınırı geçenler zorla Yemen'e geri yollandı.

Terörle mücadele ve güvenlik

Yetkililer çeşitli baskıcı yöntemleri henüz başlangıç aşamasında olan reformları göz ardı ederek terörizme karşı mücadele adına kullandı. Belirsiz ve çok geniş olarak yazılmış olan anti-terör yasaları ifade özgürlüğünü bastırmak için kullanıldı. Güvenlik güçleri cezasızlık ortamında çalışabileceklerini bilerek bu yasalara bile saygı duymadı.

Yüzlerce insan 2009 yılında güvenlik nedeniyle tutuklandı ve önceki yıllarda tutuklanan ve fiili bir gizlilik içinde tutulan binlerce insana eklendi. Çoğu İslami örgütlerin destekçisi olmaktan şüpheliydi. Tipik bir durum olarak bu tür tutuklular bir iddianame veya yargılama olmadan aylarca hatta yıllarca tutukluluklarına itiraz etme olanakları olmadan soruşturma ve sorgulama için tutuldu. Çoğunun bir avukata ulaşma olanağı yoktu ve bazıları aylarca ve yıllarca ailelerini göremediler ve haberleşemediler. İşkence ve diğer kötü muamelenin yaygın olduğu ve kendilerinin suçlanması için "itiraf" yaptıkları cezaevlerinde tutuldu. Eğer suçlanırlarsa çok zaman adil olmayan bir yargılama ile karşılaştılar, yargılamalar gizlilik içinde ve savunma avukatları olmadan sürdü ve savunma üç kişilik panel tarafından "itiraf" üzerine sorgulandılar. Cezalar ölüm cezasından kırbaçlama ve hapis cezasına kadar çeşitlilik içindeydi. Hapis cezasına mahkum edilenlerden bazıları cezaları bittikten sonra da cezaevinde kalmaya devam etti. Bazıları "yeniden eğitime" için belirsiz bir süre tutuldu.

■ Temmuz ayında hükümet 330 sanığın yeni kurulan ihtisas mahkemesinde yargıldığını söyledi. Üçü beraat ederken 323'ü 30 yıla kadar hapis cezalarına, biri ölüm cezasına mahkum edildi ve üçünün yurtdışına çıkışı yasaklandı. 323 kişiden bazılarının ek cezalar veya para cezaları aldığı ve zorla bir yerde ikamet ettirildiği, diğerlerinin ise ancak "pişman" olduktan sonra serbest bırakıldığı söylendi. Mahkumiyetler hakkında da hiçbir bilgi ya da sanıkların mahkumiyetine neden olan kanıtlar açıklanmadı ve aynı mahkeme tarafından yargılanacak yüzlerce diğerleri için de bir bilgi açıklanmadı.

Düşünce mahkumları

Yetkililer hükümeti barışçı bir biçimde eleştirenleri ve insan hakları savunucularını tutuklamaya devam etti, bazıları önceki yıllarda tutuklandı. Bunlar inanç mahkumlarıydı.

■ 2007 yılının Şubat ayında, tutukluların adil yargılanmasını veya serbest bırakılmalarını istedikleri ve bir insan hakları örgütü kurulmasını savundukları için tutuklanan yedi kişi 2009 yılı boyunca hala tutukluymdu. Dhahban cezaevinde tecrit tutukluları. İç İşleri Bakanlığı yedi kişiyi - Al-Sharif Saif al-Ghalib, Dr Saud al-Hashimi, Abdel Rahman Khan, Musa al-Qirni, Fahd al-Qirshi, Sulieman al-Rushudi ve Abdel Rahman al-Shumayri 'yi, terörizmi desteklemek için para toplamakla suçladı ama onlar bu iddiayı şiddetle reddettiler. Ekim ayında Temyiz Mahkemesi Abdel Rahman al-Shumayri'nin tutukluluğuna itirazı görüştü. Aralık ayında İç İşleri Bakanlığı mahkemeye çıkarılması için hazırlık yapıldığını söyledi ama hiçbir dava açılmadı.

İşkence ve diğer kötü muameleler

İşkence ve diğer kötü muameleler yaygın ve cezasızlık ortamında yapıldı. Sert dayak, elektrik şoku, asma ve uykusuz bırakma ve hakaret kullanılan metotlar arasındaydı.

■ Bir inanç mahkumu olan Dr Saud al-Hashimi 2007 yılının Şubat ayında gözaltına alınmasından beri tecrit tutuklu olarak tutuldu ve iddiaya göre Haziran ayında devam eden tutukluluğunu protesto etmek için açlık grevine başlayınca işkence edildi ve günlerce diğer kötü muamelelere uğradı. İç çamaşırlarına kadar soyulduğu, zincirlendiği ve sürüklendiği ve aşırı soğuk bir hücrede beş sat tutulduğu söylendi.

Kadına yönelik ayrımcılık ve şiddet

Kadınlar yasalarda ve pratikte çok ciddi ayrımcılığa uğramaya devam etti. Kadınların evlerinden dışarı çıkabilmeleri, evlenebilmeleri ve birçok kamu hizmetinden yararlanabilmeleri için yanlarında bir erkek olması gerekiyordu.

Kadınların araba sürmeleri üzerindeki yasak sürdü. Ancak Haziran ayında Suudi Arabistan yetkilileri UNHCR'a hükümetin kadınlara yönelik ayrımcılığı azaltmak için adımlar atabileceğini söyledi ama sene sonunda hiçbir göze batan adım atılmadı.

Nisan ayında Kadınlara karşı Şiddet Özel Raportörü 2008 yılında Suudi Arabistan'a yaptığı ziyaretin raporunu yayınladı. Yumuşak reformlar olduğunu belirtti ama kadınlara karşı var olan yüksek düzeydeki ayrımcılığın haklarını ve saygınlıklarını etkilediği sonucuna vardı. Ayrıca kadınların özerkliğinin olmaması, ekonomik bağımlılık, boşanma ve çocuk vesayeti, kadınlara yönelik şiddeti cezalandıran yasaların olmaması, yasaların uygulanmasındaki tutarsızlık ve adli sistemin yönetimi gibi çeşitli faktörlerin kadınların kendileri için kötü olan ortamlardan kaçmasına engel olduğunu tespit etti. Daha da öteye, aile içinde çalışan kadınlara yönelik şiddetin devlet tarafından görülmediğini de belirtti.

Medya kadınlara yönelik şiddetin çeşitli olaylarını yansıttı.

■ Şubat ayında, kendisini arabalarına alan beş adam tarafından tecavüz edilen 23 yaşında evli olmayan bir kadın Cidde Bölgesel Mahkeme'sinde evlilik dışı cinsel ilişki kurmak ve oluşun cenini aldirmaya çalışmaktan bir yıl hapis cezasına ve 100 kırbaç darbesine mahkum edildi. Kendisine tecavüz ettiği iddia edilenlere ne yapıldığı belli değildi.

■ Temmuz ayında bir adam dini polis tarafından kendisi ile ilişkisi olmayan bir adamla beraber oldukları için tutuklandığından iki kız kardeşini vurarak öldürdü. Cinayetler babanın önünde gerçekleşti, baba oğlunu ailenin namusunu koruduğu için "affetti". Adalet önüne çıkarılıp çıkarılmadığı konusunda çelişkili raporlar vardı.

Kadınların erken evlenmesi konusunda ki olumsuz yayınlardan sonra yetkili kurumların konuyu ele alacağına dair gelişmeler oldu.

İnanç özgürlüğü

Şii Müslümanlar ve en az bir Hıristiyan inançlarından dolayı hedef oldu. 17'si 2000 yılından beri 10 yıllık bir hapis cezası nedeniyle cezaevinde olan onsekiz

İsmail-i Şii Müslüman serbest bırakıldı. Çoğu inanç mahkumuydu.

■ Ocak ayında Hamoud Saleh al-Amri blogunda İslam'dan Hıristiyanlığa döndüğünü ilan ettiği için tutuklandı. Mart ayının sonunda yurtdışına yolculuk yapmamak ve medyaya çıkmamak koşuluyla serbest bırakıldı.

■ Aralarında yaşları 14 ila 16 arasında değişen altı çocuğun da bulunduğu en az 10 Şii Müslüman Mart ayında Doğu vilayetinde 27 Şubat tarihinde Peygamber Muhammed'in Medine'deki mezarını ziyaret etmeye gelen Şii ziyaretçilerin tutuklanmalarına karşı yapılan bir gösteriye bağlı olarak tutuklandı ve tecrit gözaltında tutuldu. Çocukların bir kısmı birkaç hafta içinde serbest bırakıldı ama geri kalanlara ne olduğu bilinmiyordu.

■ Mart ayında güvenlik güçleri al-'Awamiya şehrinde Şii hacıların tutuklanmasını eleştiren ve Şii toplumuna ayrımcılık yapıldığını iddia eden önde gelen bir Şii din adamı ve imamın tutuklanmalarını protesto eden birçok Şii Müslüman'ı tutuklandığı iddia edildi.

Göçmenlerin hakları

İşverenler ve devlet görevlileri göçmen işçilerin haklarını cezasızlık ortamında ihlal etti. Aile içi hizmetinde çalışan işçiler, özellikle kadınlar günde 18 saat çalıştırıldı ve bazıları cinsel ve diğer tacizlere uğradı.

Riyad'ın al-Shumaisi gözaltı merkezinde tutulan yaklaşık 500 göçmen işçi ve diğerleri Eylül ayında uzun süreli tutuklulukları, aşırı kalabalık ve pis koşulları protesto etmek için açlık grevi yaptı. Bazılarının Suudi Arabistan'ı terk etmek için geçerli pasaportları ve uçak biletleri vardı ama tutukluluklarına itiraz etmelerine izin verilmedi ve sınır dışı edilmelerinden önce yedi aya kadar tutuklu kalmışlardı. Bir kısmının tutuklukken öldüğü iddia edildi.

■ Hindistan vatandaşı ve işvereninden kaçan Mohammed Saquib al-Shumaisi gözaltı merkezinde 30 Ağustos tarihinde tüberküloz hastalığından ve yetersiz tıbbi tedaviden dolayı öldü.

Mülteciler ve sığınmacılar

Yetkililer bazı mültecilere ve sığınmacılara giriş izni vermedi. Ağustos ayından itibaren Yemenle olan güney sınırı Yemen'in Sa'ad bölgesindeki çatışmalardan kaçanları engellemek için kapatıldı.

■ Yirmi sekiz Eitreli Jizan şehri yakınındaki bir kampla sınırlandırıldı, 2005 yılından beri olduklarına inanılıyordu.

Zalimane, insanlık dışı ve onur kırıcı cezalar

Kırbaçlama cezaları verilmeye devam etti ve uygulandı. Hırsızlıktan mahkum olan bazılarına ellerinin kesilmesi cezası verildi.

■ 25 Mart tarihinde Mekke'de bir mahkeme genç bir kadına tecavüz etmeye ve kasıtsız cinayetten 15 yıl hapis cezası ve 40.000 kırbaç darbesi cezası verdi. Kadın adamdan yola doğru kaçarken bir kamyon tarafından öldürüldü.

■ 4 Temmuz tarihinde hırsızlıktan suçlu bulunan Yemen vatandaşı Ayyash Ahmed Sagheer'in eli kesildi.

■ 28 Eylül tarihinde yaklaşık 20 genç önceki hafta Khobar'da kargaşa çıkardıkları için Khobar ve Dammam'da halkın önünde kırbaçlandı. Her biri en az 30 kırbaç darbesi aldı.

Ölüm cezası

Ölüm cezası kapsamlı bir biçimde kullanıldı. Önceki yıllardan farklı olarak hiç kimse sadece uyuşturucu suçlamasıyla infaz edilmedi. Ölüm cezasına mahkum edilen sanıklar büyük ölçüde yasal temsil hakkı verilmemesi, esas olarak iddialara göre işkence altında alınan "itiraflara" dayanılarak karar verilen adil olmayan yargılamalarla karşılaştı.

En az 69 kişinin ölüm cezaları infaz edildi ve 141 kişi ölüm cezalarının infaz edilmesini bekliyordu. İkinci rakamın daha fazla olduğuna inanılıyordu. Ölüm cezaları infaz edilenlerden ikisi kadın, ikisi çocuk suçluydu ve 19'u yabancı ülke vatandaşıydı.

■ 10 Mayıs tarihinde iki genç suçlu, Suudi Arabistanlı Sultan bin Sulayman bin Muslim al-Muwallad ve Çadlı 'Issa bin Muhammad 'Umar Muhammad Medine'de büyük ölçüde adil olmayan yargılamasının sonucunda başları kesilen beş kişinin arasındaydı. Yaşları 17 iken çocukları kaçırmak ve tecavüz etmek gibi iddialarla suçlandıklarından dolayı mahkum edildiler.

Uluslararası Af Örgütü ziyaretleri/ raporları

■ Yetkililer Uluslararası Af Örgütü'ne Suudi Arabistan'a insan haklarını araştırmak için girmesine izin vermemeye devam etti.

■ Suudi Arabistan: Terörizme karşı mücadele adına insan haklarına saldırı (MDE 23/009/2009)

■ Suudi Arabistan: Terörizmi baskı ile karşılamak (MDE 23/025/2009)

SVAZİLİND

SVAZİLİND KRALLIĞI

Devlet başkanı:	Kral Mswati III
Hükümet başkanı:	Barnabas Sibusiso Dlamini
Ölüm cezası:	uygulamada kaldırıldı
Nüfus:	1.2 milyon
Ortalama yaşam süresi beklentisi:	45.3 yıl
5 yaş altı ölüm oranı (e/k):	binde 111/92
Yetişkin okur yazarlık oranı:	yüzde 79.6

Örgütlenme, ifade ve toplanma özgürlükleri hakları baskı altında tutulmaya devam etti. Güvenlik yasaları insanların haklarını ihlal etmek için kullanıldı. Polis barışçı gösterilere karşı aşırı güç kullandı. Yasa uygulayıcı görevliler tarafından uygulanan haksız öldürücü güç iddiaları vardı. Svaziland nüfusunun yüzde 70'i yoksulluk içinde yaşıyor ve dörtte birinin gıda yardımına ihtiyacı vardı. Kadınlar ve kız çocukları şiddetten, yoksulluktan ve HIV salgınında orantısız bir biçimde etkilenmeye devam etti.

Arka plan

2008 yılının Ekim ayında göreve başlayan yeni hükümet politik muhalefete 2008 Terörizmi Durdurma Yasası'nı (STA) kullanarak yanıt verdi. Temmuz ayında sivil toplum örgütleri Manzini'de toplandı ve sağlık, eğitim, barınma ve güvenlik hakları dahil insan haklarının daha fazla korunması ve kadınlara karşı şiddetin son bulması ve STA'nın kaldırılması çağrısı yaptı. Hükümetin Ulusal Güçlü Birlikte Dialogu Ağustos ayında toplandı. Politik örgütler ve sivil toplum tarafından katılımcı olmamakla eleştirildi.

Eylül ayında hükümet yılında yeni Anayasa'nın yürürlüğe girmesinden beri bekleyen İnsan Hakları ve Kamu Yönetimi Komisyonu'nun atandığını duyurdu. Ancak, Kral Komisyon üyelerini yasaları göz ardı ederek ve aday gösterirken kamu oyuna tam anlamı ile danışmadan atamaları yaptı.

Yargı atamalarındaki gecikme sorununa ilgi gösterildi ama yargı bağımsızlığı konusunda etkili garantiler üzerine olan endişeler sürdü.

Terörle mücadele ve güvenlik

Büyüyen iç ve uluslararası eleştirilere rağmen hükümet STA'yı değiştirmeyeceğini açıkladı. Yetkililer hükümet muhaliflerini tutuklamak ve kovuşturmak için başka yasaları da kullandı.

■ 3 Haziran tarihinde insan hakları avukatı Thulani Maseko bir açık toplantıda “yıkıcı amaçlı” kelimeler söylediği iddiası ile Kışkırtma ve Yıkıcı Eylemler Yasası'na dayanılarak tutuklandı. Mahkemeye çıktıktan sonra Sidwashini Maksimum Güvenlik Cezaevinde tutuldu. 10 Haziran tarihinde avukatları Yüksek Mahkeme'den gizli kalması gereken görüşme olanağı aldılar ve iki gün sonra kefaletle serbest bırakıldı. Sene sonuna kadar bir mahkeme günü saptanmadı.

■ Temmuz ayında polis politik aktivist Mphandlana Shongwe ve Norman Xaba'yı sloganlar atıp 2008 yılında STA'ya göre terörist olarak yasaklanan bir örgütle bağlantılı tişörtler giymek suçlamasıyla bir sivil toplum toplantısında tutukladı. Kefaletle serbest bırakıldılar. Sene sonunda henüz bir mahkeme günü saptanmamıştı.

■ 21 Eylül tarihinde mahkemenin ilk tarihinde Yüksek Mahkeme yasaklanmış Halkın Birleşik Demokratik Hareketi (PUDEMO) Başkanı Mario Masuku'yu STA'ya göre hakkında getirilen iddiadan beraat ettirdi. Mahkeme devletin kanıtının ya yetersiz ya da davayı kanıtlar mahiyette olmadığını tespit etti.

■ Mahkeme, geri gönderilmiş Güney Afrika vatandaşı Amos Mbedzi'yi kışkırtma ve diğer suçlarla bağlantılı olarak iddiaya göre bir köprü'nün bombalanmasına bağlı olarak suçladı.

■ Geri iade edilen Güney Afrika vatandaşı Amos Mbedzi'nin 2008 yılında bir köprünün bombalanma girişimine bağlı olarak ayaklanma ve diğer iddialarla açılan davası 2010 yılının Mart ayına kadar ertelendi.

■ 2006 yılında bombalama olayları ile bağlantılı olarak 2006 yılında vatana ihanet ile suçlanan 16 sanık mahkemeye verilmedi. Koşullu kefaletle tutuklulukları sona erdi. Hükümet hala yargılama öncesi tutukluları sırasında işkence gördükleri iddiasına karşı açık bir rapor vermedi.

Örgütlenme, ifade ve toplanma özgürlüğü

STA'nın kapsamlı ve kesin olmayan önlemleri ve ilişkili ağır cezalar hükümete muhalefet edenleri yıldirmaya devam etti. Sivil toplum aktivistleri ve hükümetin muhalifleri artan taciz, arama ve çeşitli materyallere el konmasının ve elektronik haberleşmenin, telefon konuşmalarının ve toplantıların dinlenmesinin ve kontrolünün ve bazen polis tarafından engellenmesinin arttığını iddia etti.

Medya ve gazeteciler sürekli baskı ve bazı açık sindirme eylemleri ile yüz yüze geldi. Polis gazetecilere kaynaklarını söylemeleri ve bazı bilgileri

yayınlamamaları için STA'ya dayanarak terörist olarak ilan edilmiş bir örgütle işbirliği yaptıklarını söyleyerek artan bir baskı uygulamakta. *The Times of Swaziland*'a bir muhalif makalelerini durdurması için baskı yapıldı. olan Mfomfo Nkhambule'nin haftalık

■ 21 Mayıs tarihinde Yüksek Mahkeme sendikaların ve politik partilerin açtığı bir davada Swazi vatandaşlarının Anayasa'nın 25'inci Maddesine göre politik partiler kurması ve politik partilere katılması ile gene Anayasa'nın 79'uncu maddesine göre seçime “bireysel değerlerle” katılmak arasında bir çelişki olmadığına karar verdi. Yargıç Thomas Masuku'nun farklı kararı Madde 25'in örgütlenme özgürlüğünü korurken Madde 79'un bunu çok etkisiz hale getirdiğini ve bu küçük düşürücü durumun mantıklı bir biçimde haklı çıkarılamayacağını saptadı.

İşkence ve aşırı güç kullanımı

Polis ve diğer güvenlik görevlileri şüphelilere, politik aktivistlere ve silahsız göstericilere karşı aşırı güç kullanmayı sürdürdü. İşkence ve diğer kötü muamele olayları da iddia edildi. Bu tür hak ihlallerinde cezasızlık sorunu el atılmamış bir biçimde duruyordu. Yeni polis genel müdürü Isaac Magagula halkın suça “polis vahşeti” olmadan cevap verilmesi ve polisin öldürücü şiddet kullanmasının sadece polisin veya başkalarının yaşamları tehlikede olduğu takdirde kullanılması ile sınırlanmasının gerektiğini vurgulamasına rağmen polisin kötü davranışlarının mağdurlarının başvurabilecekleri bir bağımsız soruşturma kurumu yoktu.

■ 16 Nisan tarihinde kilise ve işçi sendikaları örgütçüleri parasız eğitim için yapacakları bir yürüyüşü şiddet olayları başladığı için durdurmak zorunda kaldılar. Yürüyüşten ayrılan bir grup mülke zarar verdi ve polis memurlarına saldırdı. Güvenlik güçleri bazı göstericilere karşı orantısız güç kullandı, ulusal bayrağa hakaret ettiği için bir adamı coplarla dövdüler, tekmelediler ve üzerinde zipladılar.

■ 4 Eylül tarihinde Svaziland Gençlik Kongresi SWAYOCO'nun başkanı Wandile Dladu 4 polis memuru tarafından Güney Afrika sınırına yakın bir yerde yasadışı tutuklandı. Bhunya yakınlarındaki bir ormanlık alana götürüldü ve elleri ve ayak bilekleri arkasından bağliken sürekli boğma işkencesine uğrarken silahlar hakkında sorgulandı. Yaklaşık yedi saat sonra polis Wandile Dladu'yu Mbabane'ye attı. Yaraları ve iddialarına uygun psikolojik travma nedeniyle hastanede tedavi edildi. Mbabane polis

karakolundan isimleri belli polis memurları hakkında bir şikayet yapmasına rağmen sene sonunda soruşturma tamamlanmamıştı ve hiçbir gözaltı yoktu. Uğradığı zararlardan dolayı suç duyurusu da yaptı.

■ 21 Eylül tarihinde Cezaevleri Servisi güvenlik görevlileri dağılmaları için önceden uyarı yapmadan barışçı bir biçimde Mario Masuku'nun (yukarıya bakınız) Matsapha Merkez Cezaevinden tahliyesini bekleyen politik aktivistlere saldırdı. Güvenlik görevlileri gazetecilerden de olanları filme almayı durdurmalarını ve fotoğraf çekmemelerini istedi. Fotoğraf kameralarına ve diğer haber araçlarına el koydular ve çeşitli gazetecilere sözlü hakaret ve tehdit ettiler ve fiziki olarak saldırdılar. Sene sonunda polisin olayı soruşturmasında hiçbir tutuklama olmamıştı. Ayrıca uygulanan şiddet ve gazetecilere yapılanlar hakkında soruşturma açılması için kamudan gelen çağrılara rağmen yetkililer tarafından Cezaevleri Servisi Bölümü hakkında hiçbir adım atılmadı.

Yoksulluk, HIV ve sağlık hakkı

Dünyada en yüksek HIV yaygınlığı oranı Svaziland'da. UNAIDS'in en son istatistiklerine göre doğum öncesi kliniklerine gelen hamile kadınların yüzde 46'sı HIV pozitif idi. AIDS'in antiretroviral tedavisi için olanaklar artıyor ama yeterli gıdaya ulaşma yetersizliği, ilacın düzenli günlük olarak yemekle birlikte alınması gerekliliği nedeniyle özellikle de kırsal alanda, AIDS olan insanların tedavi olma olanaklarını engelliyordu.

Yaklaşık 236.383 insanın gıda yardımına ihtiyacı vardı. Hane halklarının yüzde 15'inin hane reisi öksüz çocuklardı.

Ekim ayında, Dünya Yoksulluk Günü'nde, BM Yerleşim Koordinatörü yoksulluk düzeyinde bir düzelleme olmamasından dolayı endişesini belirtti.

Yoksulluk ve HIV enfeksiyonu oranlarında cinsiyet farkı sürüyor, kadınlar orantısız bir biçimde etkileniyor ve hastalanıyordu. Kadınlar, prezervatif kullanmayı reddeden eşlerinin şiddeti ve veya şiddet kullanma tehdidi ile cinsel ve üreme haklarında şiddetle karşılaşıyorlardı.

Kasım ayında Svaziland'da Anne Ölümlerini Hızla Azaltma Kampanyası resmi destekle kuruldu. Anne ölüm oranı BM tarafından 100.000 canlı doğumda 370 olarak tahmin ediliyordu.

Kadın ve çocuk hakları

Mart ayında Yüksek mahkeme Anayasaya göre hükümetin çocuklara parasız ilk öğretim vermesinin

zorunlu olduğuna karar verdi. Ancak Başbakan kararın ancak 2010'da aşamalarla uygulanabileceğini söyledi.

Yasalar karşısında eşitlik için kadın haklarını ve çocuk haklarını etkileyen yasa taslaklarının tamamlanması Adalet Bakanlığı tarafından Anayasa ile çelişkili olan yasaların reform edilmesi için yasa taslaklarını hazırlamak için ek personel atanmasına rağmen ertelenmeye devam etti.

Ekim ayında parlamentoda İnsan Ticareti ve İnsan Kaçakçılığı (Yasaklama) Yasa Taslağı kabul edildi.

Ölüm cezası

2006 yılında kabul edilen Anayasa ölüm cezasının kullanılmasına izin vermesine rağmen 1983'den beri hiçbir ölüm cezası infazı gerçekleşmedi. 2009 yılında hiçbir yeni ölüm cezası verilmedi. Üç kişi ölüm cezası listesinde bekliyordu.

Uluslararası Af Örgütü ziyareti/raporları

✈ Uluslararası Af Örgütü heyeti Svaziland'ı Mart ayında ziyaret etti.

📄 Svaziland: Terörizmi durdurma yasası Svaziland'da insan haklarını göz ardı ediyor (AFR 55/001/2009), (Uluslararası Baro'nun İnsan Hakları Enstitüsü ile ortak yayın)

📄 Svaziland: Sindirme ortamı – Terörizme karşı mücadele yasası Svaziland muhalefetini sindirmek için kullanılıyor (AFR 55/004/2009)

📄 Svaziland: Uluslararası Af Örgütü cezaevi görevlileri tarafından medya çalışanlarına ve politik aktivistlere karşı kullanılan aşırı şiddeti kınıyor (AFR 55/006/2009)

ŞİLİ

ŞİLİ CUMHURİYETİ

Devlet ve hükümet başkanı:

Michelle Bachelet

Ölüm cezası:

tüm suçlar için kaldırıldı

Nüfus:

17 milyon

Ortalama yaşam süresi beklentisi:

78.5 yıl

5 yaş altı ölüm oranı (e/k):

binde 10/8

Yetişkin okur yazarlık oranı:

yüzde 96.5

Geçmişte insan hakları ihlalleri yapanların adalete teslim edilmesinde yeni ilerlemeler oldu. Güneyde artan gerginliğe rağmen Yerli Halklar toprak taleplerini

seslendirmeye devam ettiler ve diğer hakları için saygı istediler. Cinsel hayattan zevk alma ve üreme hakları önündeki engeller sürdü.

Arka plan

Kasım ayında Senato bazı insan hakları ihlalleri karşısında yasal işlemleri başlatma yetkisine sahip olacak ve uluslararası standartlara uygun bir Ulusal İnsan Hakları Enstitüsü kurma yasa taslağını onayladı.

Şili'nin insan hakları sicili Mayıs ayında BM Evrensel Periyodik Özetleme'de değerlendirildi. Şili ülkenin kürtaj yasasını uluslararası insan hakları standardına uydurulması dışında bütün önerileri kabul etti.

Yerli Halkların Hakları

Hükümet güneydeki IX Bölgesinde 33.000 hektar araziye Yerli toplumlara geri verme planlarını açıkladı. Ancak, Eylül ayında, kendilerini doğrudan ilgilendiren kararlarda Yerli Halklara danışma ve kararlarda yer almaları sürecini düzenleyen bir Kararname (Kararname 124) uluslararası standartlara göre yetersizdi. Yerli Halkların haklarının tanınmasını Anayasa'ya eklemek ve yaşamları üzerinde büyük etkileri olacak olan toprak ve su kaynakları için yeni yasal düzenlemeler getirilmesi için girişilen çabalarda onlara danışılmadı.

Büyük çaplı kalkınma projeleri yerli halkların geçim kaynaklarını tehlikeye sokmaya devam etti.

■ Mayıs ayında, yerel Yerli Diaguita Huascoalitno toplumlarının onaylarının olmadığına dair itirazlarına rağmen kuzey Şili'de Arjantin sınırı üzerindeki Pascua Lama'daki madencilik projesinde inşaat başladı

Yerli Mapuche toplumlari toprak talepleri ve diğer hakları için kampanya yapmaya devam etti. Bazı Mapuche grupları toprak işgalleri yaptı ve güvenlik güçleri ile bazı şiddet içeren çatışmalar oldu. Amacı özerk bir Mapuche ulusu yaratmak olan Arauco-Malleco Koordinasyon Komitesi bir kısım protesto eylemlerinin sorumluluğunu üstlendi. Bu gelişmelere karşılık önceki hükümetin böyle yapılmaması doğrultusundaki kararına ve uluslararası insan hakları yapılarının önerilerine rağmen Augusto Pinochet'nin (1973-1990) askeri hükümeti günlerinde çıkan anti-terörist ulusal güvenlik yasaları birçok davada uygulanmaya başlandı.

■ 12 Ağustos tarihinde 24 yaşında bir Mapuche olan Jaime Facundo Mendoza Collío polis tarafından vurulduktan sonra öldü. Araucania bölgesinde

Ercilla'da topraklarının geri verilmesi için yaptıkları kampanyanın bir parçası olarak bir çiftliği işgal eden yaklaşık 80 kişiden birisiydi. İşgalcileri çıkarmak için yapılan polis operasyonunda en az sekiz kişi yaralandı. Adli tıp raporları Jaime Facundo Mendoza Collío'nun arkadan vurulduğunu gösteriyordu.

■ Ekim ayında hükümet 16 Ekim tarihinde Temucucui'da bir okuldaki toplum toplantısında birçok çocuğun saçma mermileri ile yaralandığına dair iddiaları reddetti.

Cinsel ve üreme hakları

Kürtaj suç olmaya devam etti. Acil gebelikten koruyucular önündeki engeller sürdü. Mart ayında Genel Denetleyici belediyelerin sağlık kliniklerinin parasız acil gebelikten koruyucular dağıtmasını yasaklayan ve böylelikle özel olarak bunları almaya gücü yetmeyen kadınları dezavantajlı bir duruma sokan bir karar açıkladı.

Cezasızlık

Şili Haziran ayında Roma Uluslararası Ceza Mahkemesi Şartı'nı ve Aralık ayında da Bütün İnsanları Zorla Kaybolmalardan Koruma Uluslararası Sözleşmesi'ni onayladı, Eylül ayında hükümet Ulusal Politik Mahkumiyetler ve İşkence Komisyonu'nu ve Ulusal Gerçek ve Barışma Komisyonu'nu (Valech ve Rettig Komisyonları) daha önce kayıtlara geçmemiş olan işkence ve zorla kaybettirme olaylarının ortaya çıkması için yeniden çalıştıracağını ilan etti.

Yüksek Mahkeme 2010'da değişecek olan Ceza Usul Kanunu'nun bekleyen vakaları durduracağı endişelerine karşı Augusto Pinochet'nin askeri hükümeti döneminde işlenen insan hakları ihlallerinin işlemlerini hızlandıracağını ilan etti.

Resmi rakamlara göre Ocak ve Ekim ayları arasında 69 eski güvenlik gücü personeli suçlandı, ceza aldı veya insan hakları ihlalleri nedeniyle yargılandı. Ancak Ekim ayının sonunda toplam 3.186 davadan sadece 179'u hakkında nihai karar verildi.

Eylül ayında Ulusal İstihbarat Müdürlüğü'nün (Dirección de Inteligencia Nacional, DINA) 165 eski ajanı politik aktivistlerin işkencelerine ve zorla kaybedilme olaylarına karışmaları nedeniyle suçlandı.

■ Eylül ayında Yüksek Mahkeme 1973 yılının Eylül ayı ile 1975 yılının Ocak ayları arasında Şili Hava Kuvvetleri Eğitim Birimi'nde gerçekleşen işkencelerin insanlığa karşı suç olduğuna karar verdi. Bu suçlarla bağlantılı olarak sadece iki emekli albay, Edgar Cevallos Jones ve

Ramón Cáceres Jorquera mahkum edildi.

■ Eski Baş Savcı Alfonso Podlech hakkında 1970'li yıllarda zorla kaybedilen dört kişi hakkındaki dava Kasım ayında İtalya'da başladı ve sene sonunda devam ediyordu.

■ Aralık ayında bir yargıç önceden hastalık nedeniyle öldüğüne inanılan 1982 yılında eski Başkan Eduardo Frei Montalva'nın zehirlendiğini ortaya çıkararak ölümüyle bağlantılı olarak altı kişinin tutuklanmasını istedi. Yüksek Mahkeme itham edilenlerin yasal itirazlarını reddetti. Frei'in aile avukatları Augusto Pinochet hükümetine muhalefet ettiği için öldürüldüğünü iddia etti.

TACİKİSTAN

TACİKİSTAN CUMHURİYETİ

Devlet başkanı:

Hükümet başkanı:

Ölüm cezası:

Nüfus:

Ortalama yaşam süresi beklentisi:

5 yaş altı ölüm oranı (e/k):

Yetişkin okur yazarlık oranı:

Emomali Rakhmon

Okil Okilov

uygulamada kaldırıldı

7 milyon

66.4 yıl

binde 83/74

yüzde 99.6

Yetkililer kadınlara yönelik şiddeti gereğince ele almadı. İfade özgürlüğü sınırlı kalmaya devam etti. Hükümet dinin uygulanmasında sıkı kontrolü sürdürdü. Yasa uygulatıcıları tarafından işkence ve diğer kötü muameleler sürdü.

Kadına yönelik şiddet

Tacikistan'daki kadınların üçte biri ile yarısı kocaları veya başka aile üyeleri tarafından fiziksel, psikolojik veya cinsel tacize uğradı. Aile içi şiddete karşı mücadele etmek için hükümet bazı başlangıç adımları atmasına rağmen kadınların adli sisteme ulaşması sınırlıydı ve aile içi şiddetin mağdurlarını koruyan korunma evleri ve alternatif barınma hizmetleri hemen hemen yoktu. Kadınlar çok büyük oranda kendilerine yönelik şiddeti rapor etmiyorlar çünkü polis ve yargının yetersiz müdahalesi şiddeti uygulayanlara fiili cezasızlık ortamı yaratmakta ve bu da misilleme olasılığı ortaya çıkarmakta ve kadınlar bu durumdan korkuyorlardı. Aile içi şiddet geleneksel cins rollerini

güçlendirmek isteyen yetkililer tarafından yaygın bir biçimde "aile sorunu" olarak meşrulaştırıldı. Kadınlar ve kız çocukları kayıt dışı erken evlilik ve okulu erken terk nedenleriyle aile içi şiddete daha da açıklandı. Senelerdir hazırlanan aile içi şiddetten koruma yasa taslağı hala parlamentoya sunulmadı.

İnanç özgürlüğü

Yehova Şahitleri bütün ülkede yasaklı ve Sünni Jamaat-ut Tabligh tarikatının üyeleri giderek artan bir baskı altındaydı. Mart ayında Başkan Rakhmon dini grupların 1 Ocak 2010'a kadar kayıt yaptırılmalarını zorunlu kılan yeni bir yasayı imzaladı. Yasa ayrıca yayınlanmış veya ithal edilmiş bütün dini yayınların hükümet tarafından onaylanması gerektiğini de belirtiyordu. Müslüman toplum cami sayısının sınırlanması ve imamların atanmasında devletin onayının gerekliliği gibi sınırlamalarla özel olarak ayrılmış durumdaydı. Büyük camilere sadece 10.000'den çok nüfusu olan şehirlerde izin veriliyordu. Dini örgütler yurtdışında konferanslara katılabilmek veya yabancı ziyaretçiler davet edebilmek için artık Kültür Bakanlığı Dini İşler Komitesi'nden izin almak zorundaydı.

■ Şubat ayında Yüksek Mahkeme Yehova Şahitleri'nin kendileri hakkında hükümetin 2007 yılının Ekim ayında koyduğu yasağa itirazlarını reddetti

■ Yetkililer bir açıklama yapmadan Müslüman ve Hıristiyan ibadethanelerini kapatmaya ve mallarına el koymaya devam etti. Nisan ayında Yüksek Ekonomik Mahkeme Grace Sunmin Kilisesi'nin başkent Dushanbe'deki ibadethanelerine el konmasına yaptıkları itirazı reddetti. Verilmek istenen tazminat yeni bir kilise inşa edilmesine yeterli değildi.

■ Ağustos ayında Yüksek Mahkeme Jamaat-ut Tabligh'in beş üyesini "anayasal düzeni yıkmak için halka başvurmak" suçundan üç ve altı yıl hapis cezasına mahkum etti. Mahkeme cezaların "aşırı ve terörist" örgüt olmasından dolayı 2006 yılında grup için çıkarılan yasaktan dolayı verildiğini iddia etti ancak varlığı tartışmalı olan böyle bir yasağın hiçbir kanıtını göstermedi. Yargılananlar iddiaları reddetti ve bir politik gündemlerinin olmadığını, hareketin eylemlerinin Tacikistan nüfusunun çoğunluğunun dini olan Sünni İslam'ın Hanefi okulunun temellerinde olduğunu söylediler.

İşkence ve kötü muamele

Özellikle şüphelileri bir iddianame olmadan tutma

süresi olan maksimum 72 saat süren polis nezaretinde alınan itiraflar sırasında yasa uygulayıcıların işkence ve kötü muamele yaptıkları iddiaları devam etti.

■ 27 Haziran tarihinde, Tacikistan Onkoloji Merkezi'nde uzman olan Khurshed Bobokalonov polis tarafından tutuklandıktan sonra öldü. Polis tarafından sarhoş olduğu için durdurulduğunda sokakta yürüyordu. Durdurulmasını protesto etti ve yaklaşık 15 polis tarafında zorla polis arabasına bindirildi. İç İşleri Bakanlığı polis karakoluna giderken kalp krizinden öldüğünü iddia etti. Annesi oğlunun yüzünde ve vücudundaki yaraları rapor etti ve 22 Temmuz tarihinde İç İşleri Bakanı "ihmalen dolayı ölüm" olasılığı ile soruşturma yapılacağını duyurdu. Sene sonunda soruşturma hakkında kamuya açık hiçbir bilgi yoktu.

İfade özgürlüğü – gazeteciler

Bağımsız gazeteciler hükümeti eleştirdikleri için medeni yasa ve ceza davaları ile yüz yüze geliyorlar ve bunun sonucu medyanın kendi kendisini sansür etmesi oldu. Ekim ayında hükümet gazetecilere yasalar, politikalar ve hükümet açıklamalarını istedikleri takdirde yazılı başvuruda bulunmayı ve 25 Somoni (yaklaşık 4.50 ABD doları) ödemeyi zorunlu kılan yeni bir kararname çıkardı. Bağımsız Medya'nın Tacikistan Ulusal Birliği kararnamenin Anayasa'nın garantisinde olan bilgiye ulaşma hakkını ihlal ettiğini söyledi.

Uluslararası Af Örgütü ziyareti/raporları

🚗 Uluslararası Af Örgütü temsilcileri Tacikistan'ı Temmuz ayında ziyaret etti.

📄 Şiddet sadece bir aile meselesi değildir: Kadınlar Tacikistan'da tacizle karşı karşıya (EUR 60/001/2009)

📄 Tacikistan'da kadınlar ve kız çocukları: Şiddetli ayrımcılık ve yoksullukla karşı karşıya (EUR 60/002/2009)

📄 Tacikistan'da kız çocuklarının okumasının önündeki engelleri kaldırm (EUR 60/005/2009)

TANZANYA

TANZANYA BİRLEŞİK CUMHURİYETİ

Devlet başkanı:	Jakaya Kikwete
Hükümet başkanı:	Mizengo Peter Pinda
Zanzibar hükümet başkanı:	Amani Abeid Karume
Ölüm cezası:	uygulamada kaldırıldı
Nüfus:	43.7 milyon
Ortalama yaşam süresi beklentisi:	55 yıl
5 yaş altı ölüm oranı (e/k):	binde 112/110
Yetişkin okur yazarlık oranı:	yüzde 72.3

Ülkenin çeşitli yerlerinde albinoların (doğuştan beyaz saçlı insanlar) öldürülmesi sürdü ve hükümetin toplam tepkisi yetersizdi. Döndükleri takdirde soruşturulmaktan korkan binlerce Burundili hükümetin kendilerini zorla geri göndermeye çalışmasından şikayet etti. Kadınlara ve kız çocuklarına karşı çok yaygın şiddet vardı ve şiddet uygulayanların çoğu yaptıklarından sorumlu tutulmadı.

Arka plan

İktidarı paylaşmak ve yarı özerk Zanzibar'da yasal reformlar ve seçim reformu yapmak üzere 2008'de kesilen, iktidardaki Chama Cha Mapinduzi partisi ile Yurttaş Birleşik Cephe arasındaki görüşmeler yeniden başlamadı. Bu Zanzibar'da 2010'da yapılması planlanan seçimler sırasında politik şiddet korkusunu arttırdı.

Ayrımcılık – albinolara karşı saldırılar

Albinoların vücut parçalarının insanları zengin ettiği inancı ile albinoların öldürülmesi ve vücutlarının parçalanması sürdü. Raporlar 2009 yılında 20'den çok albinonun öldürüldüğünü ve iki yılda toplamın 50'den çok olduğunu gösteriyordu. Albinoların öldürülmesi ve vücutlarının parçalanması şüphesi ile onlarca insan tutuklanmasına rağmen sadece iki öldürme olayının mahkemesi sonlandı. Birincisinde, Eylül ayında üç kişi suçlu bulundu, ikincisinde, Kasım ayında dört kişi mahkum edildi. Bu tür olaylar hakkındaki polis soruşturması yavaş ve toplam olarak hükümetin albinolara saldırıları durdurma önlemleri yetersizdi.

Uluslararası soruşturma

Temmuz ayında BM İnsan Hakları Komitesi, Uluslararası Sivil ve Politik Haklar Sözleşmesi'ne göre

hazırlanan dördüncü periyodik raporu için son gözlemlerini yayınladı. Komite cinsiyet temelli şiddetin yüksek düzeyde sürmesi, özellikle de aile içi şiddet ve kadınların üreme organlarında yapılan sünnete karşı etkili ve somut önlemler alınmaması; insan hakları kurumu, İnsan Hakları ve İyi Yönetim Komisyonu'nun kaynaklarının yetersizliği; yasa uygulayıcılarının tutuklulara kötü muamelesi; ve geleneksel yaşam biçimlerini olumsuz etkileyen av alanları gibi projelerde dahil olmak üzere azınlıkların ve Yerli halkların tanınması ve korunmasında yetersiz kalınması konularında endişelerini belirtti. Komite ayrıca hükümetin daha önceki önerilerini ayrıca gerçekleştirmediğini de belirtti.

Sığınmacılar ve mülteciler

Batı Tanzanya'daki Mtabila mülteci kampındaki 36.000'den çok Burundili mülteci zorla geri yollanma tehlikesi ile karşı karşıyaydı. Mültecilerin çoğunun evleri yandı veya Tanzanya yetkililerinin talimatları ile çalışan bireyler tarafından evlerinin yakılacağı tehdidi aldı. Mültecilerin zorla geri yollanması için çeşitli girişimlerin kanıtları olmasına rağmen yetkililer baskı ve zorlamayı reddederek geri dönüş sürecinin gönüllü olduğunu ve Tanzanya ve Burundi hükümetleri ile BM'in mülteci örgütü UNHCR arasındaki üçlü bir antlaşmanın parçası olduğunu söylediler. Hükümet kampın kapatılması ve mültecilerin sene sonuna kadar evlerine dönmesinde kararlı olduğunu ilan etti. Ancak, çok az mülteci gönüllü geri yollanma uygulaması için kayıt yaptırdı. Mültecilerin ve sığınmacıların ana yurtlarına döndükleri takdirde eziyet göreceklerine dair samimi ve gerçekçi korkularına bağlı şikayetlerini değerlendirmek için hiçbir süreç yoktu.

İfade özgürlüğü

Hükümet 2008 yılının Ekim ayında haftalık MwanaHALISI gazetesinin üzerine konan yasağı kaldırdı. Ancak, hem Tanzanya'da hem de Zanzibar'da bir kısım gazeteci tehdit edildiklerini ve önemli politikacılar hakkında yaptıkları medya haberlerinden dolayı taciz edildiklerini iddia ettiler. Medyanın işleyişini düzenleyen ve 2007 yılındaki bir yasa taslağına sivil toplumun katkılarını içeren yeniden hazırlanan Medya Hizmetleri yasa taslağı sene sonunda henüz yayınlanmadı ya da parlamentoya sunulmadı.

Kadın ve kız çocuklarına yönelik şiddet

Aile içi şiddeti, evlilik içi tecavüzü ve küçük kızların evlendirilmesini de içeren kadınlara ve kız çocuklarına yönelik şiddet yaygınlığını sürdürdü. Kadınlara uygulanan üreme organlarının sünneti uygulaması bazı kentsel bölgeler de dahil olmak üzere devam etti.

Yerel sivil toplum örgütleri cinsiyet temelli şiddetin uygulayıcılarına karşı çok düşük düzeyli bir kovuşturma sayısı tespit etti.

Sağlık hakkı

İddialara göre doğum sırasında ölüm oranı her yıl 8.000 ila 13.000 arasında kadının ölümü ile yüksekliğini sürdürdü. Bu durum, özellikle kırsal alanlarda sağlık hizmetlerinin ve nitelikli sağlık personelinin eksikliğinin had safhada olmasına bağlanmaktaydı.

Cezaevi koşulları

Gerek ana kıtada gerekse de Zanzibar'da cezaevi koşulları kötü ve zor olmaya devam etti ve işkence ve diğer kötü muamele iddiaları vardı. Yerel insan hakları grupları cezaevlerinin aşırı kalabalığında çok küçük bir düşüş olduğunu ve problemin esas olarak davalarda karar aşamasına ulaşılmadaki gecikmeden ve mahkemelerin göz altında tutmaya gerek olmayan hükümleri iyi kullanmamasına bağlıyorlardı. Yasal ve İnsan Hakları Merkezi ve Zanzibar Yasal Hizmetler Merkezi'ne göre cezaevi nüfusunun yarısı yargı öncesi tutuklulardan oluşuyordu.

Ölüm cezası

Mahkemeler ölüm cezası vermeye devam etti. Mayıs ayında Hükümet 292 mahkumun ölüm cezası almış olduğunu belirtti.

Üç sivil toplum örgütü tarafından 2008 yılında verilen ve ölüm cezasının anayasal olmadığını iddia eden bir dilekçe Yüksek Mahkeme'de bekliyordu.

Uluslararası Af Örgütü ziyareti/raporları

✉ Bir Uluslararası Af Örgütü heyeti Tanzanya ana kıtasını Ekim ayında ziyaret etti.

📄 Dört Tanzanyalı bir albinoyu öldürmekten ölüm cezasına mahkum edildi, 3 Kasım 2009

📄 Tanzanya: Burundili mülteciler evlerine dönmek için baskı altına alınmamalı, 29 Haziran 2009

TAYLAND

TAYLAND KRALLIĞI

Devlet başkanı:

Kral Bhumibol Adulyadej

Hükümet başkanı:

Abhisit Vejjajiva

Ölüm cezası:

sürdürülüyor

Nüfus:

67.8 milyon

Ortalama yaşam süresi beklentisi:

68.7 yıl

5 yaş altı ölüm oranları (e/k):

binde 13/8

Yetişkin okur yazarlık oranı:

yüzde 94.1

2009 yılında ifade özgürlüğü büyük ölçüde geriledi, binlerce Thai web sitesi kraliyet ailesine hakaret ettikleri gerekçesiyle kapatıldı insanlar göz altına alındı. Hükümet şiddetin çok hızla arttığı en güneydeki çatışmayı durdurmak için pek bir şey yapmadı. Müslüman asiler vahşetlerinin düzeyini arttırdılar, güvenlik güçlerinin yanı sıra sivilleri de hedef aldılar. Yetkililerin insan haklarında ki cezasızlıkları bir başarılı soruşturma açılmadan altıncı yılını tamamladı. Myanmar ve Laos'dan gelen mülteciler ve sığınmacılar ciddi insan hakları ihlalleri ile karşılaşmaları riski olan geldikleri ülkeye zorla geri yolladılar.

Arka plan

Sekiz yıldır ilk defa Demokrat Parti yeni koalisyon hükümetinin başındaydı ve 2009 yılı boyunca iktidarda kaldı. Muhafazakar ve kraliyetçi Demokrasi için Halkın Birliği (PAD) ile gevşek bir biçimde devrik başbakan Thaksin Shinawatra ile ilişkili Diktatörlüğe Karşı Demokrasinin Birleşik Cephesi arasındaki ulusu 2008 yılında kutuplaştıran politik çatışma sürdü. Nisan ayında UDD gösterileri Tayland ASEAN zirvesine ev sahipliği yaptığı sıra şiddet içerir hale gelince yetkililer İç Güvenlik Yasası'nın İkinci Bölüm'e başvurdu. Yıl boyunca Taylan'ın en güney ucunda Olağanüstü Hal'in de yerini alarak beş kere daha aynı işlem yapıldı. ASEAN zirvesi boyunca polis ateş açtı, birçok insanı yaraladı. Yetkililer daha sonra zirveyi sona erdirdi. Aynı ayın sonunda bilinmeyen saldırganlar PAD lideri Sondı Limthongkul'a gün ışığında 100 el ateş ederek suikast yapmaya çalıştı.

Yıl boyunca en güneyde bir iç silahlı çatışma sene boyunca sürdü. Son altı yılda ölüm sayısı toplam olarak 4.000 oldu. Hükümetin, ordunun politika ve mali kararlar üzerindeki rolünü azaltma çabaları şiddeti azaltmadı. Haziran ayında bilinmeyen altı kişi Narathiwat ilinde Al-Furquan camiine ateş açtı, namaz kılan 10 Müslüman'ı öldürdü ve 12'sini yaraladı.

İfade özgürlüğü

Ocak ayında Senato *lèse-majesté* yasasını ihlal edenlere karşı hangi yasal önlemler alındığını anlamak için bir alt komite kurdu. Bu yasa kraliyet ailesine karşı küfür, hakaret veya tehdit sayılacak her kelimeyi yasaklıyordu. Gene Ocak, ayında hükümet vatandaşların yasanın biri tarafından ihlal edildiğini rapor edebilecekleri bir web sitesi kurdu. Yıl boyunca Bilgi ve Haberleşme Teknolojisi Bakanlığı Thai Kraliyet Ordusu ile işbirliği yaparak onbinlerce web sitesini kraliyet hakkında yorum yaptıkları için 2007 yılında çıkarılan Bilgisayar bağlantılı Suçlar Yasası'na dayanarak kapattı. Mart ayında polis online Prachatai gazetesinin bürosunu bastı ve yayın yöneticisini kısa bir süre gözaltına aldı. Üç kişi lèse majesté yasasını ihlal ettikleri için üç yıldan 18 yıla kadar hapis cezasına mahkum edildi ve böylece son iki yıldaki mahkumiyetlerin sayısı dört oldu.

- 3 Nisan tarihinde bir mahkeme Suwicha Thakhor'u bloguna koyduğu malzemelerle monarşiye hakaret ettiği gerekçesiyle 10 yıl hapis cezasına mahkum etti.
- 28 Ağustos tarihinde bir mahkeme Darunee Chanchoengsilapakul'u 2008 yılında bir toplantıda söylediklerinden dolayı 18 yıl hapis cezasına mahkum etti.

Cezasızlık

Ocak ayında Başbakan Thai güvenlik güçlerinin (aşağıya bakınız) etnik azınlık grubu Rohingya'ları açık denize gönderdikleri üç olay için soruşturma başlattı. Ancak kimsenin aleyhine dava açılmadı. Aynı ay Başbakan Müslüman avukat Somchai Neelapaijit'in zorla kaybedilmesi olayının çözülmesi için açık söz verdi ama bir ilerleme veya yeni bir soruşturma açılmadı. Nisan ayında Thai güvenlik güçlerinin 2004 yılında Krue-Se camisinde orantısız güç kullanarak 32 kişinin ölümüne neden olduklarına ilişkin bulgulara ve bir ölüm sonrası soruşturması üç rütbeli polisin öldürmelerden sorumlu olduğunu tespit etmesine rağmen hükümet üç polis hakkında bir soruşturma açılmayacağını ilan etti. Mayıs ayında 2004 yılında 78 kişinin gözaltında öldüğü Tak Bai olayı için yapılan ölüm sonrası soruşturması ölümlerine neden olan nedenleri bulamadı ve daha ileri bir soruşturmanın gereksiz olduğunu belirtti. Yıl sonunda, bir yıllık bir ölüm sonrası soruşturma Yapha Kaseng'in tutukluymuş aşırı şiddet travması sonucu öldüğüne karar vermesine rağmen hükümet en güneyde kendisine işkence yapılmasından ve ölümünde sorumlu olan güvenlik görevlileri aleyhine bir soruşturma başlatmadı.

Silahlı iç çatışma

2009 yılında Müslüman asilerin en güneyde Thai güvenlik güçlerine ve yetkililerle işbirliği yaptıklarına inandıkları sivillere karşı saldırılarında büyük bir sıçrama oldu ve saldırılar daha vahşiydi. Diğer saldırılar hedef gözetmeyen, gelişigüzel ve birçok insanı öldürdü, yaraladı. Asiler en az sekiz kişinin başını kesti. Şiddet kutsal ay Ramazanda arttı, en az 35 kişinin öldüğü ve 80'den fazla insanın yaralandığı en az 32 saldırı iddia edildi.

- 12 Mart tarihinde, bir insan hakları savunucusu olan Laila Paaitae Daoh gün ışığında Yala ilinde vurularak öldürüldü. Güneyde ailesinin öldürülen dördüncü üyesiydi ve o güne kadar üç çocuğu ile birlikte hayatta kalabilmişti.
- 27 Nisan tarihinde Krue-Se camii olayının beşinci yıl dönümünde beş farklı saldırıda dokuz kişi öldü ve iki kişi yaralandı.
- 15 Haziran tarihinde Yala ilinde bir lastik çıkarıcı başı kesilmeden önce bıçaklanarak öldürüldü. Yakında bir yerde başı bir küreğe geçirilmiş olarak bulundu ve vücudu yakıldı ve plantasyonda bırakıldı.
- 25 Ağustos tarihinde Narathiwat ilinde bir otomobilin patlaması sonucunda 20 kişi yaralandı.

Mülteciler ve göçmenler

Ocak ayında Thai yetkilileri Myanmar ve Bangladeş'ten gelen 200 etnik azınlık Rohingya motoru alınmış bir tekneye koyarak belirli bir hedef olmadan ve yetersiz gıda maddesi ile denize geri yolladı. Daha önce bir adada haftalarca tutuklu kaldılar ve BM mülteci örgütü BMMYK'nın kendilerine ulaşmasına izin verilmedi. Daha sonra en az iki kişi öldü. Bu olayla birlikte denize geri yollanan mülteci ve göçmen sayısı toplam yaklaşık 1.200 oldu. Gene Ocak ayında yetkililer 78 Rohingya taşıyan bir başka tekne tespit ettiler ve sene boyunca tutukladılar. BMMYK'nın bunlarla konuşmasına izin verildi ama iddiaya göre tıbbi bakım eksikliğinde iki kişi öldü.

Yıl boyunca Thai yetkilileri aralarında Phetchabun vilayetindeki bir kamptan sığınmacılar da olmak üzere Lao Hmong gruplarını geri gönderdi. Aralık ayının sonunda yetkililer Phetchabun kampındaki toplam 4.500 Lao Hmong'un hepsini ve 2006 yılının Kasım ayından beri Nong Khai vilayetinde gözaltında tutulan mülteci statüleri tanınmış olan 158 kişiyi de zorla geri yolladılar. BMMYK'nın daha büyük olan gruba erişmesine izin verilmedi ama 158 kişinin hepsi mülteci olarak tanınmalarına ve çeşitli ülkeler

yerleşmelerini kabul etmesine rağmen Tayland yetkilileri ülkeden ayılmalarına izin vermedi.

Haziran ayında kampta faaliyet sürdüren tek uluslararası örgüt olan Médecins Sans Frontières Thai, hükümetinin kamp nüfusunu yıl sonuna kadar Laos'a zorla geri gönderme kararını ve kampta uygulanan aşırı sınırlayıcı önlemleri protesto ederek kamptan çekildi.

Temmuz ayında göçmen işçiler için ulusal bir yeniden kayıt süreci başladı. Ancak Thai hükümeti süreci göçmenlere açıklamadı ve yayınlamadı. Görevliler ve görevli olmayan başka kurumlar göçmenlerin mali kazanımlar konusundaki farklılıklarını istismar etti.

Ölüm cezası

Ağustos ayında yetkililer zehirli iğne ile iki uyuşturucu kaçakçısı, Bundit Charoenwanich ve Jirawat Phumpruek'in ölüm cezalarını infaz etti. Bunlar 2003 yılından beri olan ilk infazlardı.

Uluslararası Af Örgütü raporu

■ Tayland: Güneydeki ayaklanmaya karşı mücadelede işkence (ASA 39/001/2009)

TAYVAN

TAYVAN

Devlet başkanı:

Ma Ying-jeou

Hükümet başkanı:

Wu Den-yih

(Eylül ayında Liu Chao-shuan'ın yerine geçti)

Ölüm cezası:

sürdürülüyor

Tayvan Mart ayında Uluslararası Medeni ve Politik Haklar Sözleşmesini ve Uluslararası Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Sözleşmesini onayladı. Aralık ayında bütün yasaların, yönetmeliklerin, tüzüklerin ve idari önlemlerin iki sene içinde Sözleşmelerle uyumlu hale gelmesini sağlamak için gözden geçirmek üzere bir yasa çıktı.

Ölüm cezası

2006 yılında ölüm cezaları için çıkan bir moratoryum Adalet Bakanı'nın 2008 yılında ölüm cezasını kaldırmak istediğini söylemesine rağmen fiilen yürürlükteydi. Son temyiz mahkemesi on bir kişinin

ölüm cezalarını onayladı ve böylece ölüm cezalarının infazını bekleyen mahkumların sayısının toplamını 44 yaptı. Ölüm cezasının infazını bekleyen toplam 79 birey vardı.

Uluslararası Sözleşmelerin onaylanması sonucunda ölüm cezası ile mahkum edilmesi gerekenlerin sayısının 52'den 20'ye düşmesi (11 yasada) bekleniyordu.

6 Ağustos 2009 tarihinde Yüksek Mahkeme Chiou Ho-shun hakkındaki orijinal kararın bazı kısımlarını değiştirdi. Chiou Ho-shun 1989 yılındaki soygun, fidye için insan kaçırma, şantaj ve cinayet nedenleriyle ölüm cezasına mahkum edildi. Davaları Ağır Ceza Mahkeme'si ile Yüksek Mahkeme arasında gidip gelirken 21 yıldır tutukluymdu.

İfade ve toplanma özgürlüğü

Genel isteğe rağmen hükümet Toplanma ve Gösteri Yasası'nda değişiklik yapmak için hiçbir ilerleme yapmadı.

■ Mayıs ve Haziran aylarında insan hakları örgütlerinin iki lideri, Lee Min Tsong ve Lin Chia Fan yarı resmi bir Çin heyetinin 2008 yılının Kasım ayında yaptığı bir ziyaret sırasında izin almadan toplantılar düzenlemekten soruşturmayla uğradılar. İki dava sene sonunda hala bekliyordu.

Kadın ve kız çocuklarına yönelik şiddet

Ocak ayında, yasama insan ticareti konusunda bir yasa çıkardı. Kasım ayında Büyük Adalet Konseyi fahişelere ceza veren ama müşterilerine vermeyen Sosyal Düzeni Koruma Yasası'nın 80'inci maddesinin anayasa aykırı olduğu ilan etti. İç İşleri Bakanlığı seks sanayisini suç olmaktan çıkarma planlarını ilan etti.

Mülteciler ve sığınmacılar

Kasım ayında hükümete yeni bir Mülteciler Yasası'nın iki taslağı sunuldu. Taslak Çin'den gelen mültecileri dışarıda bırakıyordu, onlar Boğazın İki Yakasındaki İnsanların İlişkilerini Yönetme Yasa Taslağı'nın kapsamındaydılar.

TİMOR-LESTE

TİMOR-LESTE DEMOKRATİK CUMHURİYETİ

Devlet başkanı:	José Manuel Ramos-Horta
Hükümet başkanı:	Kay Rala Xanana Gusmão
Ölüm cezası:	tüm suçlar için kaldırıldı
Nüfus:	1.1 milyon
Ortalama yaşam süresi beklentisi:	60.7 yıl
5 yaş altı ölüm oranı (e/k):	binde 92/91
Yetişkin okur yazarlık oranı:	yüzde 50.1

24 yıl süren Endonezya işgali ve 1999 yılı Timor-Leste bağımsızlık referandumu sırasında işlenen ciddi insan hakları ihlalleri üzerine cezasızlık devam etti. Yargı sistemi zayıf ve adalete erişim sınırlı. Polis ve güvenlik güçleri gereksiz ve aşırı güç kullanımını sürdürdü. Aile içi şiddet yüksek düzeyde sürdü.

Arka plan

Şubat ayında BM Güvenlik Konseyi misyonunu bir yıl daha uzatmaya oybirliği ile karar verdi. Eylül ayında bir Çocuk Hakları için Ulusal Komite kuruldu ve hükümet Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Sözleşmesi Seçmeli Protokolü'nü imzaladı. Sene boyunca ülke içinde yerlerinden edilmişler için kurulan 65 kampın hepsi resmen kapatıldı. Ancak, yaklaşık 100 aile nakil barakalarında kalmaya devam etti.

Adalet sistemi

Haziran ayında Roma Şartları'nın koşullarını içeren yeni bir Ceza Yasası yürürlüğe girdi ama bu geçmiş cezasızlık durumuna karşı çıkmak için yeterli değildi. Ceza yasası kürtajı birçok durumda cezalandırılacak bir suç yapıyordu. Temmuz ayında yürürlüğe giren bir tanık koruma yasası suçun mağdurlarını "tanık" olarak tanımlamamak gibi ciddi eksiklere sahipti. Bölgelerde yargıçların ve avukatların sayısının artmasına rağmen adalete erişim sınırlı kalmaya devam etti.

Polis ve güvenlik güçleri

Polis tarafından işlenmiş en az 45 ve ordu tarafından işlenmiş sekiz, özellikle de kötü muamele ve gereksiz ve aşırı güç kullanımı içeren insan hakları ihlali iddiası vardı. Polis ve ordunun sorumluluk mekanizmaları zayıftı. 2006 yılında, ordunun üçte birinin işten atılmasından sonra patlayan şiddet olaylarının faillerinin hesap verebilirliği çok yavaş kaldı ve

tamamlanmadı ama bazı olaylar soruşturuldu veya davalarının açılmasını bekliyordu ya da soruşturma tamamlanmamıştı. 2008 yılı olağanüstü hal durumundaki şiddetten dolayı güvenlik güçlerinden kimse sorumlu tutulmadı.

Kadın ve kız çocuklarına yönelik şiddet

Yüksek düzeyde cinsiyet temelli ve cinsel şiddet sürdü. Şiddet olayını rapor eden kadınlar ceza yasası sistemi içinde çözüm bulmak yerine genellikle sorunu geleneksel yollardan çözmeleri söyleniyordu.

Cezasızlık

Gerçek, Uzlaşma ve Kabul Etme Komisyonu'nun (CAVR) ve Endonezya-Timor Leste Gerçek ve Dostluk Komisyonu'nun (CTF) insan hakları ihlallerini belgeleyen raporları sene sonuna kadar parlamento da tartışılmadı. Ancak olumlu bir adım olarak CAVR/CTF önerilerini takip etmek üzere bir parlamento kararı çıktı. Baş Savcı, BM Ciddi Suçlar Soruşturma Grubu'nun 1999 yılında işlenen suçlar üzerine olan bulgularına dayanan hiçbir iddianame hazırlamadı. Bu suçlardan dolayı sadece bir kişi cezaevinde kalmaya devam etti.

■ 30 Ağustos'ta hükümet BM tarafından 1999 yılında insanlığa karşı suçlar işlediği gerekçesi ile hakkında iddianame hazırlanan milis lideri Martenus Bere'yi serbest bıraktı. Ekim ayında Endonezya'ya özgür bir insan olarak döndü.

Ağustos ayında Başkan geçmiş suçlar için uluslararası bir mahkeme kurma çağrılarını reddetti. Eylül ayında, Ulusal Mağdurlar Kongresi bir uluslararası mahkeme çağrısı yaptı.

Uluslararası Af Örgütü ziyaretleri/raporu

✉ Uluslararası Af Örgütü heyeti Haziran ve Temmuz aylarında TimorLeste'yi ziyaret etti.

📄 Adalet istiyoruz: Timor-Leste'de cezasızlık 10 yıldır hüküm sürüyor (ASA 57/001/2009)

TOGO

TOGO CUMHURİYETİ

Devlet başkanı:

Hükümet başkanı:

Ölüm cezası:

Nüfus:

Ortalama yaşam süresi beklentisi:

5 yaş altı ölüm oranı (e/k):

Yetişkin okur yazarlık oranı:

Faure Gnassingbé

Gilbert Fossou Hounbo

tüm suçlar için kaldırıldı

6.6 milyon

62.2 yıl

binde 105/91

yüzde 53.2

Ölüm cezası kaldırıldı. Birçok tutuklunun gözaltında işkence ve kötü muamele sonucunda öldüğü iddia edildi. Aralarında askeri personelin de olduğu 30'dan çok insan politik nedenlerle tutuklandı; bazıları tecrit altında tutuluyordu. Yetkililer ifade özgürlüğünü kısıtladı.

Ölüm cezası

Haziran ayında Parlamento bütün suçlar için ölüm cezasını kaldırdı. Ölüm cezaları ömür boyu hapis cezasına çevrildi.

Gözaltında ölümler

Birçok insan muhtemelen işkence ve kötü muamele nedeniyle gözaltında öldü.

■ Kossi Koffi Mart ayında sekiz gün süren gözaltı süresinden sonra Lomé sivil cezaevine nakledildiği gün öldü. Ulusal İstihbarat Ajansı'nda (NIA) işkence yapıldığı veya kötü muameleyle uğradığı iddia edildi.

Siyasi mahkumlar

■ Nisan ayında Başkan Faure Gnassingbé'nin kardeşi Kpacha Gnassingbé'nin de aralarında olduğu en az 23 kişi darbe yapma iddiası ile tutuklandı. Çoğu devletin güvenliği, komplo, ayaklanma ve "gönüllü şiddet" ile suçlanıyor ve NIA'da tutuluyorlardı. Diğerleri şiddet kışkırtmaktan suçlanıyor ve kuzeyde Kara sivil cezaevinde tutuluyorlardı. Bazı tutuklular tecritte ve diğerleri aileleri ile görüştürülmüyordu. Avukatlar bazen müvekkillerine ulaşamıyorlardı.

■ Değişim için Güçler Birliği adlı muhalefet örgütünün üyesi Vincent Sodji Ekim ayında askeri üniformalar ve silahlar bulundurduğu iddiası ile Badou'da tutuklandı. Senenin sonunda merkezi Togo'da Atakpamé sivil cezaevinde hiçbir suçlama olmadan tutuluyordu.

İfade özgürlüğü

İfade özgürlüğü yetkililerin eleştirilmesini bastırmak için kısıtlandı. Nisan ayında darbe iddiasının ardından Radyo Televizyon Yayıncılığı ve Haberleşme Yüksek Komiserliği (Haute autorité de l'audiovisuel et de la communication) medyaya haberleri nasıl kullanacakları konusunda kendilerini sınırlamaları çağrısı yaptı ve radyo ve televizyonda bütün canlı yayınları yeni bir uyarıya kadar yasakladı.

■ Temmuz ayında İnsan Hakları için Gazeteciler'in barışçıl bir gösterisi güvenlik güçleri tarafından dağıtıldı.

Cezasızlık

Hükümet Şubat ayında 1985 ile 2005 yılları arasında işlenen insan hakları ihlalleri için Gerçek, Adalet ve Uzlaşma Komisyonu'nu kurdu. Komisyon'u kuran Kararname bu kurumun yetkilerini açık bir biçimde belirtmiyor ve ihlallerin faillerini adalet önüne çıkarmak için hiçbir önlem alınmıyordu.

Uluslararası Af Örgütü raporları

■ Togo: À quand la justice? (AFR 57/001/2009)

■ Togo: Quinzième pays d'Afrique à abolir la peine de mort (AFR 57/002/2009)

TRİNİDAD VE TOBAGO

TRİNİDAD VE TOBAGO CUMHURİYETİ

Devlet başkanı:	George Maxwell Richards
Hükümet başkanı:	Patrick Manning
Ölüm cezası:	süredürülüyor
Nüfus:	1.3 milyon
Ortalama yaşam süresi beklentisi:	69.2 yıl
5 yaş altı ölüm oranı (e/k):	binde 37/28
Yetişkin okur yazarlık oranı:	yüzde 98.7

Bazıları öldürmelerin yasadışı koşullarda olduğunu düşündüren en az 39 kişi polis tarafından öldürüldü. En az 11 kişi ölüm cezasına mahkum edildi; hiçbir infaz gerçekleştirmedi.

Arka plan

Ocak ayında hükümet bir anayasa değişikliğini

Parlamento'nun görüşmesine açtı.

Önerilen değişiklikler arasında Birleşik Krallık temelli Kraliyet Danışma Meclisi Adli Komitesi'nin yerine ülkenin en yüksek mahkemesi olarak Karayip Adalet Mahkemesi kurulması ve bir Adalet Bakanlığı oluşturulması da vardı.

Polis ve güvenlik güçleri

En az 39 kişi polis tarafından öldürüldü. Görgü tanıklarının ifadeleri ve başka kanıtlar bu öldürmelerin bazılarının yasadışı olduğunu gösteriyordu.

■ Ocak ayında 52 yaşındaki George Ashby, Rio Claro'da işinden evine dönerken polis tarafından göğsünden üç kere vurularak öldürüldü. Polis, arabasını durdurduklarında ateşle karşılaşmalarını ve cevap verdiklerini iddia ediyordu. Ailesi yanlış kişi olduğuna inanıyordu. Ölümü yerel halkın üç gün süren gösterisine yol açtı. Sene sonunda bir polis soruşturması sürüyordu.

■ Ağustos ayında 19 yaşındaki Tyrone Peters, Arima'da La Horquetta'da polis karakolunun hüccesinde ölü olarak bulundu. İlk yapılan otopsi, polisin kendisini astığı iddiasını doğruladı; polis memurları intihar etmek için pantolonunu kullandığını iddia ettiler. Ancak ailesi hücrede gördüklerinde bütün giysilerinin üzerinde olduğunu iddia ettiler. Ailesi tarafından talep edilen ikinci bir otopsi boğulma sonucu öldüğünü iddia etti. Sene sonunda soruşturmalar sürüyordu.

Kadın ve çocuklara yönelik şiddet

Ekim ayında Senato'daki Hükümet Çalışmaları Lideri 2004 yılı ile 2008 yılı arasında aile içi şiddetten ölenlerin sayısının dört kere arttığını ve aynı dönem içinde yapılan aile içi şiddet şikayeti sayısının yüzde 60 arttığını ilan etti. Kadın örgütleri şikayet sayısındaki artışın polisin bu tür iddialara yanıtının gelişmesine bağlı olabileceğini kabul etti ama hükümetin aile içi şiddetin mağdurlarını desteklemek için korunma evlerinin sayısını arttırmak dahil daha fazla bir şey yapmadığını belirttiler.

Ölüm cezası

En az 11 kişi ölüm cezasına mahkum edildi ve hiçbir infaz gerçekleştirmedi.

Temmuz ayında yetkililer Ronald Tiwarie'yi temyiz başvurusu Amerika Ülkeleri İnsan Hakları Komisyonu'nda beklemesine rağmen ölüm cezasını infaz etmek için harekete geçtiler. Dosyası

avukatlarının Yüksek Mahkeme'ye 2009 yılının sonunda bir anayasal önerge vermesi üzerine davası durdurulmuştu. Ronald Tiwarie Kraliyet Danışma Meclisi Adli Komitesi'nin 1993 yılındaki ölüm cezasını beş yıldan fazla bekliyor olmanın insani olmadığı ve aşağılayıcı bir uygulama olduğuna ilişkin kararına göre Ağustos ayında cezasının hafifletilmesi gerekirken sene sonunda ölüm cezasını bekliyordu

Uluslararası Af Örgütü raporu

Trinidad ve Tobago: 10 yıl sonar ilk infaz korkuttu (AMR 49/001/2009)

TUNUS

TUNUS CUMHURİYETİ

Devlet başkanı:	Zine El 'Abidine Ben 'Ali
Hükümet başkanı:	Mohamed Ghannouchi
Ölüm cezası:	tüm suçlar için kaldırıldı
Nüfus:	10.3 milyon
Ortalama yaşam süresi beklentisi:	73.8 yıl
5 yaş altı ölüm oranı (e/k):	binde 24/21
Yetişkin okur yazarlık oranı:	yüzde 77.7

İfade, örgütlenme ve toplanma özgürlükleri ciddi bir biçimde sınırlı olmaya devam etti. Gazeteciler, insan hakları savunucuları ve öğrenciler dahil hükümeti eleştirenler taciz ve tehdit edildi ve soruşturmayla uğradı. Yüzlerce insan adil olmayan mahkemelerde terörizm bağlantılı iddialardan suçlu bulundu. İşkence ve diğer kötü muameleler iddia edilmeye devam etti ve mahkumlar kötü cezaevi koşullarına sahipti. En az iki ölüm cezası verildi ama hükümet infazlar üzerindeki moratoryumu sürdürdü.

Arka plan

Ekim ayında Başkan Zine El 'Abidine Ben 'Ali politik muhaliflerinin baskı altında oldukları iddiaları arasında üst üste beşinci defa yeniden seçildi.

Siyasi mahkumlar – serbest bırakmalar

Kasım ayında 68 mahkum Başkan Ben 'Ali'nin başkanlığının 22'inci yıldönümünü kutlamak için serbest bırakıldı. Serbest bırakılanların arasında düşünce mahkumları da vardı. Bütün vakalarda

serbest bırakılmalar koşulluydu. Eski siyasi mahkumlar yaşadıkları yerlerdeki yönetimler tarafından idari kontrol altına alındı. Ayrıca polise düzenli olarak rapor vermek zorundalar ve kendilerine pasaport ve diğer resmi belgeler verilmedi.

■ Serbest bırakılanlar arasında Gafsa bölgesinde artan işsizliği, yoksulluğu ve pahalılaştıran yaşam koşullarını protesto ettikleri için 2008 yılında gösteri yaptıkları için temyizde sekiz yıla kadar hapis cezasına mahkum edilen Adnan Hajji ve diğer 17 kişi de vardı. Mahkemeleri adil değildi. Mahkemeler işkence ve diğer kötü muamele iddialarını soruşturmadı ve aldırmadı.

Başkanlık affı henüz yakalanmamış ve giyaplarında mahkum edilmiş olanları kapsamıyordu.

■ TV gazetecisi Fahem Boukadous Gafsa protestolarının haberini yaptığı için giyabında altı yıl hapis cezasına mahkum edildi, Kasım ayında mahkumiyetine itiraz etti, özgürlükleri sınırlı olarak serbestti.

İfade ve örgütlenme özgürlüğü

Hükümeti eleştiren, resmi yozlaşmayı veya insan hakları ihlallerini teşhir eden kişiler devlet güvenlik güçlerinin tacizi, tehdidi ve fiziki saldırısı ile karşılaştılar. Ayrıca uydurulan suçlamalarla mahkum ediliyor ve hükümet yandaş medyada karalama kampanyalarının hedefi oldular. Tacizler cezasızlık ortamında gerçekleşiyor ve şikayetler nadiren soruşturuluyordu. Hükümeti eleştirenler açıkça ve baskı yapan bir gözetleme altında oluyorlar ve telefonları ve internet bağlantıları kesiliyor veya aksatılıyor. Yetkililer web sitelerini yasaklıyorlar ve medya üzerinde sıkı bir kontrol uyguluyorlardı.

■ Yetkililer bağımsız radyo istasyonu Radio Kalima'yı yurtdışından uydu aracılığı ile yayına başlamasından dört gün sonra 30 Ocak tarihinde kapattılar. Polis bürosunu abluka altına aldı, çalışanlarını taciz etti ve genel yayın sorumlusunu lisansı olmadan bir yayını dalgasını kullanmakla suçladı ve Sihem Bensedrine'i genel yayın sorumlusu yaptı.

■ 4 Nisan tarihinde Tunus Temyiz Mahkemesi inanc mahkumu Sadok Chourou'yu "yasaklı bir örgütü devam ettirmek" suçundan hapis cezasına mahkum etti. Medyaya verdiği röportajlarda Tunusun politik durumu hakkında yorumlar yaptı ve yasaklı bir İslamcı örgüt olan Ennahda'nın politik çalışmalarının serbest bırakılması çağrısı yaptı. 2008 yılının Kasım ayında 18 yıl hapiste yattıktan sonra koşullu olarak serbest bırakıldı. Yeniden hapis cezasına mahkum edildikten

sonra daha önceki koşullu serbest bırakılması iptal edildi ve ilk orijinal cezadan kalan süreyi ve yeni aldığı hapis cezasını tamamlamak zorunda bırakıldı.

■ Ağustos ayında Tunus Ulusal Gazeteciler Sendikası (Syndicat national des journalistes tunisiens) yönetim kurulu Mayıs ayında Tunus'ta basın özgürlüğü olmadığını söyleyen bir rapor yayınladıktan sonra düşürüldü. Sendika içindeki hükümet destekçileri özel bir kongre topladılar ve yeni bir yönetim kurulu seçtiler. Yeni yönetim daha sonra düşürülen yönetim kurulu üyelerinin sendikanın binasını terk etmelerini isteyen bir mahkeme kararı aldılar.

■ İzinsiz Tunus Komünist İşçi Partisi'nin (Parti communiste des ouvriers tunisiens) sözcüsü Hamma Hammami 29 Eylül'de Tunus havaalanında sivil polis olduğu tahmin edilen biri tarafından dövüldü. Seçimleri, Başkan Ben 'Ali ve yozlaşmayı açıkça eleştirdiği Fransa'dan yeni dönmüştü.

■ Kasım ayında muhalif gazeteci Taoufik Ben Brik uydurulmuş suçlardan adil olmayan bir yargılama ile altı ay hapis cezasına mahkum edildi.

İnsan hakları savunucuları

İnsan hakları savunucuları baskıcı bir gözlemleme, tehdit ve saldırılarla taciz edildiler. Sık sık devlet güvenlik görevlileri tarafından toplantılara veya insan haklarının konuşulacağı ortamlara katılmaları fiziki olarak engellendi.

Yetkililer birçok STK'nın kayıt yaptırmasını engellemeye devam etti, çalışmalarını durdurdu ve sınırladı ve bazı kayıtlı örgütlerin açık toplantılar yapmasını yasakladı.

■ Ağustos ayından beri insan hakları avukatı Samir Ben Amor'un gözaltındaki müvekkillerini görmesine izin verilmedi. Yetkililer bu tutumları için bir neden göstermedi. Terörizm bağlantılı birçok şüpheliyi temsil ediyordu.

■ Ekim ayında avukat ve insan hakları savunucusu Abderraouf Ayadi'nin arabası, avukat ve insan hakları savunucusu Hamma Hammami ve Radhia Nasraoui ve kızlarını ziyaret etmeye gitmek üzereyken güvenlik görevlisi olduğuna inanılan bilinmeyen kişiler tarafından tehlikeli bir madde ile tahrip edildi. Çiftin evi Ekim ayında yoğun polis gözetimi altındaydı ve belirsiz iddiaları cevaplamak üzere polise gelmeleri için celp almışlardı. Resmi şikayette bulundular ama bir soruşturmanın açıldığı bilinmiyordu.

■ Aralık ayında insan hakları aktivisti Zouheir Makhrouf adil olmayan bir yargılama sonucunda bir sosyal ağ

sitesine Nabeul şehrindeki sanayi bölgesinde temel hizmetlerin ve alt yapının eksikliğini belirten ve kirliliği eleştiren bir yazı yolladığı için üç ay hapis cezasına ve ağır para cezasına mahkum edildi.

Terörle mücadele ve güvenlik

Ağustos ayında hükümet 2003 yılı anti-terörizm yasasını para temizlemeyi önleme koşullarını ve terörizme karşı davalarda yargıçların, savcılarının ve soruşturmayı yürüten polislerin kimliklerinin gizli kalmasını sağlayıcı güçlendiren değişiklikler yaptı.

Yetkililer terörizm bağlantılı eylemlere karışma şüpheli olanları tutuklamaya ve kovuşturmaya devam etti. Bir çok davada haklarında iddianame olmayan tutuklular yasanın izin verdiği altı günden daha uzun süre ailelerine ve avukatlarına haber verilmeden tecritte tutuluyor ve zorla kaybedildikleri süreyi gizlemek için tutuklanma tarihleri değiştiriliyordu.

Anti terörizm yasası altındaki mahkemeler adil değildi. Şüphelilere hemen avukat verilmiyor ve savunmalarına hazırlanamıyorlardı. İşkence altında alındığı iddia edilen itiraflar sorgusuz ve soruşturmasız kanıt olarak kabul ediliyordu. Bazı sanıkların aynı suçtan birden çok kez yargılanıp mahkum edildiği iddia ediliyordu.

Dört Tunuslu terörizm şüpheli işkence, diğer kötü muamele ve adil olmayan mahkeme ile karşılaşacakları korkusu olmasına rağmen başka ülkelerden Tunus'a zorla iade edildiler.

■ Nisan ayında İtalyan yetkilileri daha önce Tunus'ta gıyabında terörizm bağlantılı iddialarla 10 yıl hapis cezasına mahkum edilen Mehdi Ben Mohamed Khalaifia'yı zorla geri yolladılar. Tunus'a varır varmaz derhal tutuklandı ve 12 gün tecrit tutuklu oldu, yasal maksimum süreden 2 kere daha uzundu. Bu süre içinde kendisini sorgulayanlar tarafından dövüldüğünü, tekmelendiğini ve tokatlandığını, eğri pozisyonlarda durmaya zorlandığını ve tecavüzle tehdit edildiğini iddia etti. Cezasına itiraz etti ve Eylül ayında cezası iki yıl azaltıldı.

■ İtalya'dan 2008 yılında zorla geri yollanan ve sivil ve askeri mahkemeler tarafından arda arda yargılanan ve 12 yıl hapis cezasına mahkum edilen Ben Khemais Essid Ocak ve Haziran aylarında cezaevinden İç İşleri Bakanlığı'na götürüldü, sorgulandı ve iddiasına göre işkence yapıldı. Kendisine karşı yeni iddialar ileri sürüldü ve mahkemeye çıkarıldı. Hakkında yeni ithamle getirildi ve avukatı ilke görüşmesine izin verilmedi.

■ Yetkililer 2005 yılında tutuklanan Abbas Mlouhi'nin

zorla kaçırılmasını soruşturmadılar. Tutuklanmasından önce İç İşleri Bakanlığı'nda defalarca İslamcı dini grup al-Tabligh wa Daaoua ile ilişkileri üzerine sorguya çekildi.

İşkence ve diğer kötü muameleler

Polis karakollarında, tutuklama merkezlerinde ve İç İşleri Bakanlığı Devlet Güvenlik Bölümü'nde işkence ve diğer kötü muameleler yapıldığı iddiaları sürdü. Bazı tutuklular yasanın izin verdiği limitin ötesinde ve tutuklanma tarihleri polis tarafından bu durumu gizlemek için değiştirilerek tecrit altında tutuldu. Tutuklular tecritte tutulurken işkence ve diğer kötü muamelelere uğramak için daha fazla risk vardı. Ancak mahkemeler rutin olarak işkence iddialarını önemsemedi ve iddia sahiplerini işkence altında alındığı iddia edilen itiraflar temelinde mahkum etti. Şikayetler yapıldıktan sonra işkence iddialarına karşı resmi bir soruşturma yağdığı bilinmiyor ve güvenlik güçleri cezasızlık ortamında çalışmaya devam etti.

■ 2003 anti-terörizm yasası ile 2008 yılında dokuz değişik davadan toplam 29 yıl hapis cezasına mahkum edilen Ramzi Romdhani Nisan ayında Mornaguia Cezaevi'nde gardiyanlar tarafından işkence edildiğini veya kötü muameleye uğradığını iddia etti. Aralık ayında Devlet Güvenlik Bölümü görevlilerince iki gün daha işkence yapıldığını söyledi. Ciddi göz yaraları vardı. Ağustos ayında Devlet Güvenlik Bölümüne nakledildi burada güvenlik görevlileri tarafından elektrik şoku, kollarından ve bacaklarından asılma, boynundan birkaç saniye asılma ve ölümlü tehdit edilerek işkence edildiğini iddia etti. Avukatı gene resmi bir şikayet dilekçesi verdi ama yetkililer bir soruşturma açmadılar.

Ölüm cezası

En az iki kişi ölüm cezasına mahkum edildi ama hiçbir ölüm cezası infazı gerçekleşmedi. Hükümet fiili bir moratoryum ile 1991'den beri infazları durdurdu ama mahkumlar ölüm cezası listesinde aileleri ve avukatları ile görüşmeden beklemeye devam ediyorlardı.

Uluslararası Af Örgütü ziyareti/raporları

■ Uluslararası Af Örgütü heyeti Tunus'u Eylül/Ekim ayında ziyaret etti ve insan hakları savunucuları, gazeteciler, mağdurlar ve aileleri ile görüştü.

■ Tunus: Muhalefetin düzenli olarak susturulmasından gelen başkanlık seçimlerine (MDE 30/013/2009)

■ Tunus: Güvenlik adına devam eden tacizler (MDE 30/010/2009)

■ Tunus'un "ekonomik mucizesi"nin arkası: eşitsizlik ve protestoların suçlu hale sokulması (MDE 30/003/2009)

TÜRKİYE

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

Devlet başkanı:	Abdullah Gül
Hükümet başkanı:	Recep Tayyip Erdoğan
Ölüm cezası:	tüm suçlar için kaldırıldı
Nüfus:	74.8 milyon
Ortalama yaşam süresi beklentisi:	71.7 yıl
5 yaş altı ölüm oranı (e/k):	binde 36/27
Yetişkin okur yazarlık oranı:	yüzde 88.7

İnsan haklarının korunmasında fazla bir ilerleme kaydedilmedi. Hem işkence ve diğer kötü muameleler hem de ifade özgürlüğünü sınırlayan ceza davaları haberleri duyulmaya devam etti. Aşırı idari izleme ve hukuki taciz, insan hakları savunucularının meşru çalışmalarını zorlaştırdı. Birçok durumda insan haklarını ihlal ettiği iddia edilen devlet görevlileri etkili bir soruşturmaya uğramadı ve güvenlik güçleri görevlilerinin yargı önüne çıkarılabilmesi zor olmaya devam etti. Adil olmayan davalar sürdü; bu durum özellikle çocukların yetişkinlerle aynı şekilde yargılanmasında kullanılan anti-terör yasaları için geçerli oldu. Cezaevi sistemlerinde pek bir iyileşme olmadı ve uygun tıbbi tedaviye erişim çoğu zaman engellendi. Askerliğe karşı vicdani ret hakkını tanıma doğrultusunda ilerleme kaydedilmedi ve mültecilerle sığınma hakkı arayanların hakları ihlal edilmeye devam edildi. Lezbiyen, gey, biseksüel, travesti ve transseksüel bireyler hukuk önünde ve pratikte ayrımcılıkla karşılaştı ve şiddete maruz kalan kadınlar ve kız çocuklarının korunması yetersiz kaldı.

Arka plan

Ocak ayında devlet radyo ve televizyonunun Kürtçe yayın yapan yeni bir kanalı yayına başladı. Ancak, siyasi arenada ve çocuklar için kamu ve özel sektörde eğitiminde Türkçe'den başka dillerin kullanımının kısıtlanması sürdü.

Kürdistan İşçi Partisi (PKK) Mart ayında ilan etti ve ateşkes yıl sonunda hala devam etmekteydi. Ateşkeske

rağmen, Türk silahlı kuvvetleriyle silahlı çatışmalarda can kaybı oldu.

Mayıs ayında, Mardin'de Bilge/Zangirt köyünde silahlı bir saldırı sonucunda 44 kişi hayatını kaybetti. Resmî bir açıklamaya göre, saldırgan oldukları iddia edilenlerin çoğu köy korucuları (devletin PKK'ye karşı kullandığı paramiliter bir güç) idi. Öldürülenler arasında da korucular vardı. Sanıkların davası Eylül ayında başladı.

Haziran ayında Parlamento Suriye sınırında sayısı 600.000 olduğu tahmin edilen mayının temizlenmesini sağlayacak yasayı geçirdi. Yasa, Türkiye'nin başka yerlerindeki mayınlar ve Türkiye'nin bulundurduğu mayın stokları konularına çözüm getirmeyi amaçladı.

Temmuz ayında, proje için ihracat kredisi garantisi vermiş olan üç AB devletinin bu kredileri geri çekmesi sonucunda, Dicle Nehri üzerindeki İlisu barajının inşaatı durduruldu. AB devletlerinin kararı, projenin, insan hakları garantileri dahil, kabul edilmiş standartlara uymayacağı hakkındaki kaygılarıydı. Barajın en az 55.000 kişiyi yerinden edeceği bekleniyordu.

Türkiye ve Ermenistan Ekim ayında ilişkileri normalleştirmeyi amaçlayan bir anlaşma imzaladı. Yıl sonunda anlaşma her iki parlamento tarafından onaylanmayı bekliyordu.

Kasım ayında, parlamento Kürt asıllı vatandaşların insan hakları kaygılarını ele almayı ve PKK ile çatışmaları sona erdirmeyi amaçlayan bir açılımı tartışmaya başladı. Hükümet, insan haklarını koruma doğrultusunda atılacak adımları belirledi, fakat bunların uygulanması için bir takvim belirlemedi.

Aralık ayında, Anayasa Mahkemesi, "devletin bağımsızlığı, toprağı ve milletiyle bölünmez bütünlüğüne karşı faaliyetlerin odağı" olduğu gerekçesiyle Demokratik Toplum Partisi'nin kapatılmasına karar verdi. Parti, örgütlenme özgürlüğü alanında uluslararası standartlara uymayan yasalar uyarınca kapatıldı.

İfade özgürlüğü

Şiddet içermeyen ama muhalif görüşler (özellikle silahlı kuvvetler hakkında veya Türkiye'de Kürtlerin ve Ermenilerin konumu hakkında eleştirel görüşler) ifade eden kişiler adli soruşturma ve yargılanma ile karşılaştı. Haklarında sıkça dava açılanlar arasında yazarlar, gazeteciler, Kürt siyasi aktivistleri ve insan hakları savunucuları vardı.

Bir dizi yasa, devletin ifade özgürlüğünü sınırlamasına izin verdi. İki yıla kadar hapis cezası olan Türk milletine hakaret (Ceza Kanunu'nun 301. maddesi) nedeniyle soruşturma ve davalar açılmaya devam etti, fakat bunların çoğuna Adalet Bakanlığı izin vermedi.

■ Ağustos ayında, savcılar Genelkurmay Başkanı adına gazeteci Mehmet Baransu aleyhine 301. Madde uyarınca dava açtılar. Dava konusu, hükümeti devirmeyi amaçladığı iddia edilen bir darbe planı hakkında Taraf gazetesinde yayınlanan bir yazıydı. Yıl sonunda soruşturmanın devam edebilmesi için gerekli izin henüz verilmemişti.

Vicdani retçiler ve onları destekleyenler aleyhinde Ceza Kanunu'nun 318. maddesi uyarınca mecburi askerliği reddetme hakkını kamu önünde beyan etme suçundan davalar açılmaya devam etti.

■ Mayıs ayında, İstanbul'da Oğuz Sönmez, Mehmet Atak, Gürşat Özdamar ve Serkan Bayrak aleyhine "halkı askerlikten soğutma" (318. Madde) suçlamasıyla açılan dava başladı. Sanıklar 2008 yılında vicdani retçi Mehmet Bal'ı açıkça desteklemişlerdi. Sanıkların dördü de beraat etti.

■ Sami Görendağ, Lezgin Botan ve Cüneyt Canış'ın, benzer protestolar sonrasında 318. madde uyarınca açılmış olan davası yılın sonunda devam ediyordu.

Anti terör yasaları kapsamında açılmış pek çok dava Türkiye'deki Kürt sorunu ile ilgili olarak ifade özgürlüğünü hedef aldı ve çoğu zaman hapis cezalarıyla sonuçlandı.

■ Nisan ayında, Demokratik Toplum Partisi üyesi ve Diyarbakır Belediye Başkanı olan Osman Baydemir, "yasadışı bir örgütün propagandasını yapmak"tan (Terörle Mücadele Yasası'nın 7/2 maddesi) suçlu bulundu. Baydemir, 2008 yılında Kuzey Irak'a yapılan bir sınır ötesi operasyona karşı gerçekleştirilen bir protesto eyleminde yaptığı konuşmayla ilgili olarak suçlanmaktaydı. Yıl sonunda temyiz süreci devam etmekteydi.

Muhalif görüşler ifade edenlere karşı kimliği belirsiz kişiler tarafından gönderilen şiddet tehditleri devam etti. Tehlikede olan bazı kişilere polis koruması sağlandı.

■ Eylül ayında, ırkçılık karşıtı DurDe kampanyası, Genelkurmay Başkanı hakkında suç duyurusunda bulunduktan sonra şiddet tehditleri içeren e-postalar aldı.

Yetkililer keyfi idari kararlar ve mahkeme kararlarıyla, çok zaman gerekçe belirtmeden, internet sitelerini kapattılar.

İnsan hakları savunucuları

İnsan hakları savunucuları hakkında, insan hakları ihlallerini izleme ve raporlama alanlarındaki meşru çalışmaları nedeniyle davalar açıldı. Bazı önde gelen kişiler hakkında düzenli olarak davalar açıldı. Yetkililer tarafından aşırı ölçüde idari izleme vardı ve bazı durumlarda hukuki süreçler insan hakları kurumlarını kapatmak için kullanıldı.

■ İnsan Hakları Derneği (İHD) Adana şube başkanı Ethem Açıkalin hakkında, insan hakları savunucusu olarak yaptığı çalışmalar nedeniyle açılmış yedi dava bulunuyor. Ekim ayında, Açıkalin "halk arasında husumet ve nefreti kışkırtmak" nedeniyle suçlu bulundu ve 2008 yılında protesto eylemlerine katılan çocukların hapsedilmesini ve eylemlere katıldığı ileri sürülen çocukların ailelerinin yeşil kartlarının iptal edilmesini eleştirdiği için üç yıl hapse mahkum edildi. Yıl sonunda temyiz süreci devam etmekteydi.

■ Aralık ayında, İHD Başkan Yardımcısı ve Diyarbakır şube başkanı Muharrem Erbey, PKK'nin bir kurumu olduğu iddia edilen Kürdistan Topluluklar Birliği (KCK) üyesi olduğu şüphesiyle tutuklandı. Polis Erbey'i İHD ile ilgili olarak yaptığı çalışmalar hakkında sorguladı ve iddiaya göre İHD Diyarbakır ofisinden insan hakları ihlalleriyle ilgili veriler el koydu. Yıl sonunda Erbey davanın başlamasını beklerken gözaltında bulunuyordu.

İşkence ve diğer kötü muameleler

İşkence ve diğer kötü muameleler hakkında haberler alınmaya devam etti ve olayların birçoğu resmi gözaltı mekanları dışında gerçekleşiyordu. Adı suç sanıkları da, siyasi suç sanıkları da kötü muamele görebiliyordu.

■ Ocak ayında, Engin Çeber'in 2008 yılı Ekim ayında gözaltında ölmesi ile ilgili olarak polis memurları ve cezaevi gardiyanları dahil 60 devlet görevlisinin mahkemesi İstanbul'da başladı. Sanıklardan bazıları işkence yapmakla suçlanıyordu. Yıl sonunda mahkeme devam etmekteydi.

■ Ekim ayında, Resul İçin Şırnak'ta gözaltına alındıktan sonra kafasındaki yaralar nedeniyle öldü. Resmi soruşturma henüz başlamadan, Valilik, İçin'in ölümünün kötü muameleden kaynaklanmadığını belirtti.

Cezasızlık

Devlet görevlileri tarafından insan haklarının ihlal edildiği iddialarının soruşturulması büyük ölçüde

etkisiz oldu ve görevlilerin adalete önüne çıkarılması olasılığı düşüktü. Yıl içinde, bağımsız bir insan hakları mekanizması veya gözaltı mekanlarının bağımsız olarak izlenmesi uygulamaya sokulmadı.

Ocak ayında, Meclis'in İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu 2003 - 2008 yılları arasında İstanbul'da kolluk kuvvetleri görevlilerinin yargılanmasıyla ilgili raporunu verdi. Komisyon'un bulgularına göre, 432 görevliye karşı açılan 35 ceza davası tek bir mahkumiyetle sonuçlanmadı. Haziran ayında, Ceza Muhakemesi Kanunu değiştirilerek askeri görevlilerin sivil mahkemelerde yargılanması mümkün hale getirildi.

■ Ekim ayında, Yargıtay, Siirt'te ölümlü sonuçlanan bir vurulma olayından sonra mahkemeye verilen bir jandarmanın ceza almamasına karar verdi. Vurulma olayı, subayın aracına silahsız sivil tarafından taş atılması ve sloganlar bağırılması sırasında gerçekleşmişti. Mahkeme, öldürme olayının orantısız olduğunu kaydetmesine rağmen, "fiili saldırının ağırlığı..., uyarılara karşı artarak devam etmesi ile bölgenin özellikleri" nedeniyle subayın beraat etmesine karar verdi.

■ Eylül ayında, Ceylan Önkol adında bir kız çocuğu Lice'deki evinin yakınlarında bir patlamada öldü. Tanıklar, Önkol'un Tapantepe jandarma karakolunun yakınlarında hayvan otlattığını ve patlamadan hemen önce bir havan topu sesi duyduklarını söyledi. Ne tam bir otopsi ne de zamanında bir suç mekanı incelemesi yapıldı. Yetkililer, "güvenlik nedenleriyle" ölüm yerini ölümden üç gün sonrasına kadar ziyaret edemediklerini belirtti.

■ İddiaya göre devletle bağlantılı aşırı milliyetçi bir ağ olan Ergenekon'un davası devam etti. Sanıklar arasında silahlı kuvvetlerin hem muvazzaf hem emekli üst düzey görevlileri bulunuyordu. Mahkeme, Mart ayında ikinci iddianameyi, Eylül ayında üçüncü iddianameyi kabul etti. Ancak dava, iddia konusu olan insan hakları ihlallerini kapsayacak şekilde genişletilmedi.

Cezaevi koşulları

Cezaevine nakil sırasında kötü muamele iddiaları süregeldi ve bazı durumlarda tutukluların uygun tıbbi tedaviye erişimi engellendi.

■ Nisan ayında, üç yıllık bir ceza ile cezaevinde bulunan Emrah Aışan, tıbbi nedenlerle serbest bırakılma başvurusunda bulundu. Başvuru belgelerine, tıbbi durumunun cezaevinde bulunduğu sürece tedavi edilemeyeceğini belirten tıbbi raporlar

dahildi. Raporlar cezaevinde bulunduğu sürede sağlık durumunun önemli ölçüde kötüleştiğini ve felç olduğunu ve tıbbi yardım bakımına bağımlı olduğunu gösteriyordu. Yıl sonunda Alişan hala cezaevindeydi.

Mahkumların başka mahkumlarla biraraya gelme hakkı çoğu zaman uygulanmadı.

■ Kasım ayında, beş mahkum PKK lideri Abdullah Öcalan'ın 10 yıldır tecrit koşullarında bulunduğu İmralı'daki yüksek güvenlikli cezaevine sevk edildi. Altı mahkumun, Türkiye'deki tüm yüksek güvenlikli cezaevleri için geçerli olan kurallar uyarınca haftada 10 saate kadar birbirleriyle görüşebileceği ilan edildi.

Bazı durumlarda, çocuklar cezaevlerinde yetişkinlerle beraber bulunduruldu ve genel olarak çocuklara uygulanan cezaevi rejimleri yetişkinlerinkinden farklı değildi. Özellikle, çocuk mahkumların eğitimlerine devam edebilmesini sağlayacak bir uygulama yoktu.

Adil olmayan yargılamalar

Uzun süren ve adil olmayan davalar, özellikle terörle mücadele yasaları uyarınca yargılanan sanıkların durumunda, süregeldi. Çocuklar yetişkinlerle aynı prosedürler altında yargılandı ve bazen şiddet kullanıldığı iddia edilen gösterilere katıldıkları gerekçesiyle, kanıtlanmamış ve güvenilir deliller temelinde ve adil olmayan yasalar uyarınca mahkum edildi.

■ Mart ayında, 14 yaşında olan A.Y. "terör örgütünün propagandasını yapmak" ve "terör örgütüne üye olmak" suçlarından mahkum oldu. İddiaya göre, 2008 yılının Ekim ayında bir gösteriye katılmıştı. A.Y., üç yıl bir ay 15 gün hapse mahkum oldu. Yıl sonunda temyiz süreci devam ediyordu.

Düşünce mahkumları – vicdani retçiler

Vicdani ret yasak olup sivil alternatifler mevcut değildi. Vicdani retçilerin tekrar eden bir şekilde yargılanmasını ve mahkum edilmesini mümkün kılan yasalar hala yürürlükteydi.

■ Aralık ayında, Enver Aydemir askerlik yapmayı reddettiği için İstanbul'da tekrar tutuklandı. Avukatına, Maltepe Askeri Cezaevi'nde sürekli dayağa maruz kaldığını söyledi. Yıl sonunda, emre itaatsizlikte ısrar ve firar suçlamasıyla dava öncesi gözaltında bulunuyordu.

■ Kasım ayında, üç asker 2008 Haziran ayında vicdani retçi Mehmet Bal'a dayak atma suçundan mahkum oldu ve üç ay 10 gün hapis cezasına mahkum edildi. Üç asker ve Bal, Hasdal askeri cezaevinde mahkum

idiler. Ne Mehmet Bal'a saldıрма emrini verdiği iddia edilen subay ne de cezaevinin başka herhangi bir görevlisi yargılanmadı.

Lezbiyen, gey, biseksüel, travesti ve transseksüel bireylerin hakları

İnsanlara karşı cinsel eğilimleri ve cinsel kimlikleri temelinde hukuksal ve pratik ayrımcılık devam etti. Beş transgender kadın öldürüldü ve bunlardan sadece birinin sonucunda bir mahkumiyet gerçekleşti.

■ 2008 yılında vurularak öldürülen ve eşcinsel "namus" cinayeti olduğundan kuşkuyla gey Ahmet Yıldız'ın babasının yargılandığı dava Ocak ayında başladı. Ahmet Yıldız daha önce akrabalarından tehdit aldığını belirtmişti. Babası tutuklanmadı ve dava babasının katılımı olmadan başladı.

■ Lezbiyen, gey, biseksüel, travesti ve transseksüel (LGBT) bireylerin haklarını destekleyen Lambda İstanbul Derneği, Ocak ayında Yargıtay'da kapatılma kararına karşı temyiz davasını kazandı. Ancak, Yargıtay kararı, LGBT örgütlerinin "başkalarının lezbiyen, gey, biseksüel, travesti veya transseksüel olmalarını özendirmek" nedeniyle kapatılabilme olanağını açık bıraktı.

■ Ekim ayında, İzmir Valiliği'nin "tüzüğü Türk ahlak değerlerini ve aile yapısını" ihlal ettiği şikayeti üzerine savcılar Siyah Pembe Üçgen adlı LGBT dayanışma örgütünün kapatmaya çalıştı.

Mülteciler ve sığınmalar

Mülteci statüsü almış kişiler, kayıtlı sığınma alan ve korunmaya ihtiyacı olan başka kişilerin sığınma prosedürlerine erişimi keyfi bir şekilde engellendi ve bazen gözaltına alındılar. Bazıları, zulüm görmeleri tehlikesi olan ülkelere geri gönderildi.

■ Eylül ayında, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, *Türkiye'ye karşı Abdolkhani ve Karimnia'nın açtığı* davada sığınmacıların yasadışı bir şekilde bir yıldan fazla süreyle gözaltında tutulduğuna karar verdi. Söz konusu kişiler Ekim ayında serbest bırakıldı, ama benzer koşullarda gözaltına alınmış olan pek çok başkaları hala gözaltındaydı ve AİHM kararında yasadışı olduğu belirtilen hüküm hala yürürlükteydi.

Kadın ve kız çocuklarına karşı şiddet

Aile içi şiddete maruz kalmış kadınlar için sığınma evi sayısı son derece yetersizdi ve yerel yasaların gerektirdiği 50.000 kişilik her yerleşim yerinde bir sığınma evi düzeyinin çok altındaydı. Eylül ayında,

şiddete maruz kalmış kişileri koruma doğrultusunda devlet kurumları arasında daha fazla işbirliğini kolaylaştırmak üzere bir hükümet protokolü imzalandı.

■ Haziran ayında, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, *Türkiye'ye karşı Opuz*'un açtığı davada yetkililerin başvuran kişiyi ve annesini şiddete karşı koruma yükümlülüğünü yerine getirmemiş olduğuna karar verdi. AİHM, yaşam hakkının ve işkence ve ayrımcılık yasağının ihlal edildiğine karar verdi. Devletin (isteyerek olmasa da) kadınları aile içi şiddete karşı korumamış olmasının, kadınların yasalar tarafından eşit olarak korunma hakkını ihlal ettiğine ve Türkiye'de genel ve ayrımcı hukuksal pasifliğin evde şiddet için uygun bir ortam yarattığına hükmetti.

Uluslararası Af Örgütü ziyaretleri/ raporları

🗺️ Uluslararası Af Örgütü heyeti, Ocak, Şubat, Mart, Nisan, Mayıs, Temmuz, Ağustos ve Ekim aylarında Türkiye'yi ziyaret etti ve bu ziyaretlerden bazıları dava gözlemleme amacıyla yapıldı.

🇹🇷 Türkiye: İki Arada Bir Derede – Türkiye'deki Mültecilere Koruma Sağlanmıyor (EUR 44/001/2009)

🇹🇷 Türkiye: Almanya, İsviçre ve Avusturya hükümetleri, Türkiye'nin insan haklarını tehlikeye atan İlisu Barajı projesinden desteklerini çekti (EUR 44/004/2009)

🇹🇷 Türkiye: BM Evrensel Periyodik Değerlendirme – İnsan Hakları Konseyi'nin UPR Çalışma Grubu'nun sekizinci oturumu, Mayıs 2010 (EUR 44/005/2009)

🇹🇷 Türkiye: Uluslararası Af Örgütü 10 yıl tecridin ardından Abdullah Öcalan'ın cezaevi koşullarının iyileştirilmesini olumlu karşılıyor (EUR 44/006/2009)

🇹🇷 Türkiye: Anayasa Mahkemesi, Demokratik Toplum Partisi'nin kapatılmasına hükmetti (EUR 44/007/2009)

TÜRKMENİSTAN

TÜRKMENİSTAN

Devlet ve hükümet başkanı: **Gurbanguly Berdimukhamedov**

Ölüm cezası: **tüm suçlar için kaldırıldı**

Nüfus: **5.1 milyon**

Ortalama yaşam süresi beklentisi: **64.6 yıl**

5 yaş altı ölüm oranı (e/k): **binde 72/56**

Yetişkin okur yazarlık oranı: **yüzde 99.5**

2002 yılındaki onlarca zorla kaybedilme mağdurunun nerede olduğunun bilinmezliği sürdü. Düşünce

mahkumları barışçı bir biçimde inançlarını ifade ettikleri için mahkum edilmeye devam edildi. İfade, örgütlenme ve din özgürlüğü üzerindeki sınırlamalar sürdü.

Zorla kaybedilmeler

Yetkililer, 2002 yılının Kasım ayında Başkan Saparmurad Niyazova yapıldığı iddia edilen saldırıdan sonra tutuklanan ve mahkum edilen onlarca kişinin nerede olduğu konusunda yakınlarına ve halka bilgi vermeme tutumunu devam ettirdi. Yakınlarının çeşitli hükümet görevlilerine yazdığı mektuplar cevapsız kalmaya devam etti.

■ Eski Başkan Saparmurad Niyazov döneminde Dış İşleri Bakanı olan Boris Shikhmuradov'un nerede olduğunun bilinmemesi devam etti. Aralık 2002 yılında kapalı bir mahkemede 25 yıl hapis cezasına mahkum edildi ve ertesi günü cezası daha sonra 2008 yılında lağvedilen Halk Konseyi tarafından ömür boyu hapis cezasına çevrildi. O zamandan beri Boris Shikhmuradov'un ailesi kendisinden hiçbir haber alamadı. Karısı sürekli olarak hükümet görevlilerine yazdı ama hiçbir yanıt alamadı. 2007 yılının Eylül ayında Başkan Berdimukhamedov ABD'de Columbia Üniversitesi'ne yaptığı bir ziyarette Shikhmuradov yaşadığı konusunda "pozitif" olduğunu söyledi. Bu açıklama ömür boyu hapis cezası verilmesinden sonra kaderi hakkındaki tek bilgi olmaya devam etti.

Muhalefete baskı

Bütün basılı ve elektronik medya devlet kontrolünde kalmaya devam etti. Yetkililer sürgündeki muhaliflerin çalıştırdığı internet sitelerini bloke etmeyi sürdürdü. Yabancı bağımsız gazeteler için çalışan gazeteciler yasa uygulayıcılar ve gizli servis tarafından taciz edilmeye devam etti. Yetkililer sürgündeki muhaliflerin ailelerine ülkeyi terk etmesi yasaklananlar için hazırlanan "kara listeye" alarak baskı yapmaya devam etti.

■ Radio Free Europe/Radio Liberty News Service'in (RFE/RL) Lebap vilayetindeki muhabiri Osmankuly Khallyev RFE/RL'nin Türkmen servisinde çalıştığı için yerel hükümet görevlilerinin tacizlerinden muzdarip olmaya devam etti. Ocak ayında 2008 yılının Aralık ayındaki seçimler hakkında yaptığı haberlerden dolayı ev hapsine alındı. RFE/RL'ye bu kurumla olan ilişkisinden dolayı oğlunun, kızının ve gelininin ceza olarak işlerinden atıldığını söyledi. Yerel savcılığa şikayet etti ama hiçbir cevap alamadı.

■ Ovez Annaev 15 Kasım tarihinde Türkmenistan'da tedavisi mümkün olmayan bir kalp hastalığını tedavi ettirmek için Moskova'ya gitmesine izin verilmediği için 46 yaşında öldü. Vatan muhalefet hareketinin lideri kayınbiraderi sürgündeki Kudayberdy Orazov'un eski Başkan Saparmurad Niyazov'a yaptığı iddia edilen saldırıdan sonra gıyabında ömür boyu hapis cezasına mahkum edilince Ovez Annaev ve ailesinin diğer üyelerinin ülke dışına çıkmaları yasaklandı.

Düşünce mahkumları

■ 6 Kasım tarihinde çevre aktivisti Andrei Zatoka Dashoguz Bölgesel Mahkemesi davasını yeniden gözden geçirip ilk aldığı ceza (yaklaşık 350 dolar) para cezasına çevirince serbest bırakıldı. 29 Ekim tarihinde adil olmayan bir mahkemede Pazar yerinde kendisine saldıran bir kişiyi yaralamaktan ve "holiganizmden" beş yıl hapis cezasına mahkum etti. Uluslararası Af Örgütü'ne, Türkmenistan vatandaşlığını reddedip ülkeyi terk etmesi koşuluyla serbest bırakıldığını söyledi. 7 Kasım tarihinde para cezasını ödedikten sonra hükümetin mülkiyetine sahip olduğu evine el koyacağı korkusu içinde yanında çok az şeyle karısıyla birlikte Rusya'ya gitti. Uluslararası Af Örgütü yaptığı barışçı çevre faaliyetleri ile hedef haline geldiğine inanıyordu.

Yetkililer barışçı muhaliflerini sahte ceza suçlamaları ile baskı altına almaya devam etti.

■ İnsan hakları aktivistleri Annakurban Amanklychev ve Sapardurdy Khadzhiyev 2006 yılının Ağustos ayında adil olmayan bir mahkeme tarafından ateşli silah veya cephaneye bulundurmamak veya satmaktan 7'şer yıl hapis cezasına mahkum edilmelerinden sonra tutuklulukları sürdü.

İnanç özgürlüğü – Yahova Şahitleri

■ Temmuz ayında uluslararası insan hakları örgütü Forum 18'e göre mecburi askerlik hizmetini yapmayı reddettikleri için iki Yehova Şahidi'nden Shadurdi Ushotov iki ve Akmurat Egendurdiyev 18 ay çalışma kampında çalışma cezasına mahkum edildi.

■ Mayıs ayında Serdar Şehri Mahkemesi ikisi de Yehova Şahidi olan iki kardeş, Sakhetmurad ve Mukhammedmurad Annamamedov'un ertelenmiş iki yıllık hapis cezalarının uygulanmasına karar verdi ve her ikisi de cezalarının geri kalan 18 aylarını tamamlamak için tutuklandılar. 3 Haziran tarihinde iki kardeş Balkanabad Bölgesel Mahkemesi'ne hapis cezalarının ertelenmesinin kaldırılması kararına karşı

itiraz ettiler. 30 Haziran tarihinde mahkeme itirazlarını reddetti.

Uluslararası Af Örgütü raporu

■ Bireyler Türkmenistan'da ihlallerle karşılaşma riski altında (EUR 61/001/2009)

UGANDA

UGANDA CUMHURİYETİ

Devlet ve hükümet başkanı:	Yoweri Kaguta Museveni
Ölüm cezası:	sürdürülüyor
Nüfus:	32.7 milyon
Ortalama yaşam süresi beklentisi:	51.9 yıl
5 yaş altı ölüm oranı (e/k):	binde 129/116
Yetişkin okur yazarlık oranı:	yüzde 73.6

Yasa uygulayıcıları yasadışı öldürmeler, işkence ve diğer kötü muameleler gibi insan hakları ihlallerinden dolayı sorumlu tutulmadılar. Hükümet ifade özgürlüğüne ve basın özgürlüğüne saldırdı. Cinsiyet temelli şiddet çok yaygın olmasına rağmen sorumlularının adalet önüne getirilmesi ve uzun süredir vaat edilen yasa reformlarının çıkmasında çok az ilerleme vardı. Lezbiyen, gey, biseksüel, travesti ve transseksüel (LGBT) bireyler ayrımcılık ve diğer insan hakları ihlalleri ile karşılaştı ve bir taslak yasa haklarında daha da güçlendirilmiş bir ayrımcılığı getirdi. Ölüm cezaları verildi; ölüm cezası infazı yoktu.

Arka plan

Bir eski sağlık bakanı, iki yardımcısı ve bir hükümet görevlisinin zimmet ve görevi kötüye kullanmak suçlamaları ile yüzleştiği bir büyük yolsuzluk davası mahkemede bekliyordu. Suçlamalar HIV/AIDS, Tüberküloz ve Sıtmaya karşı Küresel Fon'un yönetimine bağlıydı.

Silahlı çatışma

2008 yılındaki barış görüşmelerinin rapor edilen sonuçlarına rağmen hükümetle Tanrı'nın Direniş Ordusu (LRA) arasında kuzey Uganda'ya ilişkin bir barış antlaşması imzalanmadı. Fakat bölgede göreceli bir sükunet vardı.

2008 yılında ulaşılan hesap verme ve barışma,

silahsızlanma, askeri yapıları dağıtma ve yeniden topluma kazanma gibi anlaşmaları (DDR anlaşması) uygulamada çok az ilerleme vardı. Özellikle, çatışmaların mağdurlarının ve yaşamayı başarılarının – hayatlarını yeniden kurmaları için çatışmalar sırasında meydana gelen insan hakları ihlallerini soruşturmak için bir adalet mekanizması ve kapsamlı bir hükümet savaş tazminatı programı kurulmadı.

Uganda, Sudan ve Kongo Demokratik Cumhuriyeti silahlı kuvvetlerinin 2008 yılının sonlarından 2009 yılının başlarına kadar geçen sürede gerçekleştirdikleri ortak operasyona rağmen LRA Kongo Demokratik Cumhuriyeti'nde, Orta Afrika'da ve Güney Sudan'da yasadışı ölümler ve yüzlerce sivil kaçırma gibi insan hakları ihlalleri yapmaya devam etti.

Uluslararası Ceza Mahkemesi - tutuklama emirleri

LRA lideri Joseph Kony ve halihazırda komuta eden üç LRA komutanı hakkında 2005 yılında Uluslararası Ceza Mahkemesi (UCM) tarafından tutuklama kararları verildi ama Uganda veya diğer bölgesel hükümetler tarafından uygulanmadı.

Uganda UCM'nin Roma Şartları'nı kabul eden bir ülke olmasına ve dolayısıyla haklarında tutuklama kararı olan herkesi tutuklayarak UCM'ye teslim etmek zorunda olmasına rağmen Başkan Museveni Temmuz ve Ekim aylarında UCM'nin 2009 yılının Mart ayında hakkında tutuklama kararı çıkardığı Sudan Başkanı Omar Hassan Ahmed Al Bashir'in Uganda'yı ziyaret edebileceğini söyledi. (Bakınız Sudan)

Ülke içinde yerinden edilmiş kişiler

Çatışmadan etkilenen kuzey bölgesindeki yerlerinden edilmiş kişiler kampları terk ederek evlerine döndüler. Yerlerinden edilmiş kişilerin yüzde 85'inin orijinal köyelerine döndükleri ve yüzde 15'inin de kampların dışındaki nakil kamplarına gittikleri tahmin edildi. Köyelerine dönenlerin çoğu yetersiz temiz su, sağlık, okul ve diğer temel kamu hizmetlerinin olmaması ile karşılaştı. 400,000'den çok yerinden edilmiş kişi kamplarda kalmaya devam etti ve insani yardıma ihtiyaçları vardı.

İşkence ve diğer kötü muameleler

Hükümet işkence ve diğer kötü muameleleri yaptıklarından şüphelenilen polis ve diğer devlet güvenlik görevlilerini adalet önüne çıkarmadı. Mağdurlar ve hayatta kalanlar çok nadiren adaletle ve

yasal tazminata ulaşabildiler. Uganda İnsan Hakları Komisyonu'nun 2001 yılından beri verdiği tazminatların yüzde 71'i hükümet tarafından ödenmedi. Komisyona verilen insan hakları ihlallerinin mağdurlarının şikayetlerin çoğu işkence ve diğer kötü ve onur kırıcı muameleler ve cezalandırmalarla ilişkililiydi.

Kadın ve kız çocuklarına yönelik şiddet

Raporlar cinsiyet temelli şiddetin, özellikle aile içi şiddetin çok yaygın olduğunu gösterdi. Şiddetin uygulayıcıları nadiren adalet önüne getirildi ve kadınlar adaletle ulaşmak istediklerinde hatırı sayılır sınırlamalarla yüzyüze geldi.

Aralık ayında Parlamento kadın sünnetini yasadışı yapan ve uygulayanları cezalandıran ve mağdurlarını koruyan önlemler getiren bir yasa taslağını kabul etti. Sene sonunda yasa taslağı, yasa olmak için Başkan'ın onayını bekliyordu. Biri evliliğin son bulmasına ilişkin, biri aile içi şiddete ilişkin olmak üzere yasal hakların çerçevesini çizen bir dizi yasa taslağı bekliyordu.

Kizza Besigye'nin mahkemesi

Muhalefet lideri Kizza Besigye ve onunla birlikte vatana ihanetle suçlanan diğerlerinin mahkemesi Kampala'da Yüksek Mahkeme'de beklemeye devam etti. Sanıkların Anayasa Mahkemesi'ne davanın devamına itiraz eden yasal başvuruları sene sonunda karara bağlanmamıştı.

İki başka mahkemede Kizza Besigye aleyhinde cinayet suçlamasıyla 2007 yılında açılan davalar beklemeye devam etti.

Eylül ayaklanmaları – yasadışı öldürmeler ve diğer ihlaller

Uganda'nın Buganda Krallığı'ndan doğu bölgesi Kayunga'ya 12 Eylül'deki Ulusal Gençlik Tarihinde kutlamaları için yapacağı ziyarete katılacak bir heyetin hükümet tarafından durdurulması üzerine 10-13 Eylül tarihlerinde Kampala ve diğer kentlerde ayaklanmalar oldu. Polis ziyaretin Baganda halkının kralı Kabaka'nın taraftarları ile Kayunga'daki Kabaka'nın otoritesine karşı çıkan yerel etnik grup Banyala'nın arasında çıkması mümkün olan çatışmaları engellemek için durdurulduğunu söyledi.

Ayaklanmalarda yaklaşık 27 kişinin öldüğü iddia edildi. En az yarısı polis ve güvenlik güçlerinin açtığı ateşle vurularak öldü. Hükümet, insan hakları ihlalleri yapanları adaletle teslim etmek için güvenlik güçleri

tarafından bazıları yasadışı olabilecek olan öldürmeler için bağımsız ve tarafsız bir soruşturma açmadı.

Yüzlerce birey ayaklanmalarla bağlantılı olarak tutuklandı. Onlarca ciddi ithamlarla suçlandı ve ölüm cezası ile yüz yüze. Günlerce, haftalarca Anayasa'nın ön gördüğü limitin çok ötesinde bir suçlama olmadan ya da bir hakim önüne çıkmadan tutuklu kaldılar. Bir çoğu işkence gördüğünü ya da kötü muamele edildiği ifadesini verdi.

İfade özgürlüğü

Eylül ayaklanmalarının ardından radyo televizyon yayınlarının içeriğini kontrol etmekle görevlendirilmiş bir hükümet kurumu olan Radyo Televizyon Yayını Konseyi keyfi olarak dört radyo istasyonunun kapatılmasını emretti. İddiaya göre bu karar ayaklanmalar öncesinde ve sonrasında 2000 yılı Elektronik Medya Yasası'nın getirdiği radyo televizyon yayıncılığı standartlarına uymadıkları için verildi. İstasyonlara yeterli zaman süresi içinde kapatılacakları uyarısı ve bir açıklama yapılmadı ayrıca kararı temyiz etmeleri olanağı da verilmedi. Konsey bu süre içinde bazı radyo programlarının durdurulmasını da istedi. Sene sonunda radyo istasyonlarının ikisi hala kapalıydı.

Medyanın büyük bölümleri ayaklanmalar sırasındaki haberleri nedeniyle hükümetin tacizleri ve resmi tehditlerle yüz yüze.

■ Kampala'da oturan gazeteci Robert Kalundi Sserumaga bir radyo sohbet programında hükümet ile Buganda Krallığı arasındaki gerginlik ve ayaklanmalar üzerine yorumlar yaptığı için keyfi olarak göz altına alındı, tutuklandı ve işkence gördü. İşkence sonucunda ciddi yaralar aldı. Sonunda isyana teşvikten hakkında dava açıldı. Dava mahkemede bekliyordu.

Yetkililerin ifade özgürlüğüne ve basın özgürlüğüne genel saldırıları devam etti. Gazetecilerin yayın yoluyla hakaret, kışkırtma, "yalan haberler yayınlama" gibi davaları mahkemede bekliyordu.

Hükümet 2007 yılı Haberleşmeyi Durdurma Yönetmeliği Yasa Taslağı'nı geri çekmedi ya da hakkında ileri sürülen insan hakları endişelerine yanıt vermedi. Eğer Taslak yasa haline gelirse ifade özgürlüğü hakkını ciddi bir biçimde sınırlayacaktı.

Mülteciler ve sığınmacılar

Nisan ayında BM mülteciler örgütü UNHCR ve Uganda ve Ruanda hükümetleri tarafından imzalanan bir ortak bildiri hükümetin Uganda'da yaşayan 20,000 Ruandalı mülteciyi geri yollama niyetini gösterdi.

Bildiri Ruandalı mültecilere yardımın 31 Temmuz'da biteceğini belirtti. Geri göndermenin son tarihi daha sonra Eylül ayının sonuna kadar uzatıldı. Karardan etkilenen mülteciler insani ve diğer yardımların geri çekilmesinden, geri dönüldüğünde iyi temellere sahip eziyet görme korkularını belirtme prosedürünün olmamasından ve zorla geri gönderme koşullarını oluşturan sürece BM Mülteci Sözleşmesi'nin talep ettiği alternatif sürekli çözümlerin sağlanmamasından şikayet ettiler.

Mülteci kamplarında ve kentsel bölgelerde yaşayan onlarca mülteci hükümetin yetkililerinin gerçekleştirdiği keyfi gözaltı, yasadışı tutuklama ve işkence ya da kötü muamele olayları iddiasında bulundu.

Ayrımcılık - lezbiyen, gay, biseksüel, travesti ve transeksüel bireyler

Eylül ayında iktidar partisinin bir üyesi tarafından desteklenen Anti-Eşcinsellik Yasa Taslağı yayımlandı ve Parlamento gündemine alındı. Var olan yasaların "bir insanın doğanın düzenine karşı cinsel bilgilensini" izin vermeyen yasağın ışığında ve "eşcinsel evliliğe karşı anayasal yasaktan sonra Yasa Taslağı eğer yasa haline gelirse LGBTT bireyleri daha fazla suçlu haline sokacak ve damgalanmalarına ve ayrımcılığın sürmesine neden olacak.

Yasa Taslağı "ağırlaştırıcı eşcinsellik" suçuna ölüm cezası ve "eşcinsellik" suçuna ömür boyu hapis cezası gibi aşırı cezalar getiriyor ve "eşcinsellik suçunu rapor etmeme" gibi yeni suçlar oluşturuyordu. Ek olarak Yasa Taslağı "eşcinselliği özendirmeyi" suç haline getirerek insan hakları savunucularına büyük ölçüde engel olacak ve ifade, örgütlenme ve toplanma özgürlüklerini LGBTT haklarını savunma bağlamında daraltacaktı. Sene sonunda Yasa Taslağı Parlamentoda bekliyordu.

LGBTT bireyler ve insan hakları aktivistleri polis ve diğer güvenlik güçlerinin keyfi göz altılarıyla, yasadışı tutuklamalarıyla, işkence ve diğer kötü muamelelerle yüz yüze olmaya devam etti.

Ölüm cezası

Uganda'nın en yüksek mahkemesi En Üst Mahkeme 2005 yılında Anayasa Mahkemesi'nin ölüm cezalarının zorunlu uygulaması anayasaya aykırıdır kararını onayladı. Mahkeme aynı zamanda mahkemelerin uygulamakta zorunlu oldukları ölüm cezaları, ki bu durumda cezalarını temyiz edip

400'den fazla olayın ömür boyu hapis cezasına indirilmesine karar verdi. Ancak En Üst Mahkeme ölüm cezasının anayasal olduğuna da karar verdi.

Sivil ve askeri mahkemeler ölüm cezası vermeye devam etti. Hiçbir infazı gerçekleşmedi.

Uluslararası Af Örgütü ziyaretleri/ raporları

■ Uluslararası Af Örgütü heyetleri Uganda'da Ocak, Ağustos, Eylül ve Ekim aylarında araştırma yaptı.

■ Uganda: Uluslararası Af Örgütü Uganda hükümetini ölüm cezasını kaldırmaya çağırıyor (AFR 59/001/2009)

■ Uganda: Tecrit gözaltı/ işkence ve diğer kötü muameleler (AFR 59/002/2009)

■ Uganda "Anti-Eşcinsellik Yasa tasarısı" özgürlükleri ve insan hakları savunucularını tehdit ediyor, 15 Ekim 2009

■ Uganda: Uluslararası Af Örgütü "hükümet Sudan Başkanı'nı tutuklamak zorundadır" diyor, 16 Ekim 2009

UKRAYNA

UKRAYNA

Devlet başkanı:

Viktor Yushchenko

Hükümet başkanı:

Yuliya Timoshenko

Ölüm cezası:

tüm suçlar için kaldırıldı

Nüfus:

45.7 milyon

Ortalama yaşam süresi beklentisi:

68.2 yıl

5 yaş altı ölüm oranı (e/k):

binde 18/13

Yetişkin okur yazarlık oranı:

yüzde 99.7

Mülteciler ve sığınmacılar zorla geri gönderilme riski ile karşı karşıyaydı. Geri iade edilmeyi bekleyen insanların geri iade edilmenin ve tutuklu olmanın yasallığına hiçbir itiraz etme hakları yoktu. Polis karakollarında işkence ve kötü muamele iddiaları sürdü ve insan hakları ihlallerini yapanlar cezasızlık ortamından yararlandı. Toplanma özgürlüğü tehlike altında olmaya devam etti.

Mültecilerin ve sığınmacıların hakları

Ukrayna yeterli ve adil bir sığınma prosedürü olmaması ve sığınmacıları kendilerini ciddi insan hakları ihlalleri risklerinin beklediği ülkelere zorla geri göndermesi nedeniyle sığınma hakkını ihlal etmeye devam etti. Sene boyunca Uluslararası Af Örgütü Ukrayna hükümetine *refoulement* (geri gönderme) olayları için

başvurdu. 25 Ağustos tarihinde yabancıların ve devletsiz bireylerin Ukrayna'ya girmesini düzenleyen Bakanlar Kurulu Yönetmeliği değişikliği yürürlüğe girdi. Buna göre listedeki ülkelerin vatandaşları ve devletsiz bireylerin üzerinde 12,620 Ukrayna hryvnası (yaklaşık 1,000 Euro) olması gerekiyordu. Sığınmacılara uygulanmaya başlayan bu yeni yönetmelik uluslararası mülteci yasası ile çelişmekte ve *refoulement* anlamına geliyordu.

■ 31 Ağustos tarihinde altı Kongo Demokratik Cumhuriyeti vatandaşı Boryspil havaalanına geldi ama havaalanını terk etmelerine izin verilmedi ve 2 Eylül tarihinde Dubai üzerinden Kongo Demokratik Cumhuriyeti'ne geri gönderildiler. İddialara göre içlerinden biri sığınma hakkı istemeye çalışırken dövüldü, talebi görmemezlikten gelindi ve daha sonra uyuması için ilaç verildi. Devlet Sınır Muhafızları Servisi'ne göre Kongo Demokratik Cumhuriyeti vatandaşları Ukrayna'ya geldiklerinde üzerlerinde 1,000'er Avro'dan az para vardı.

■ Baş savcı bütün mahkeme kararlarına nezaret etme hakkını kullandı ve Afganistan, Belarus ve Özbekistan'dan 15 sığınmacıya mülteci statüsü verilmesi kararını geri çevirdi. Kararını tıbbi kontrol eksikliği veya geldiği ülkedeki çalışma belgelerinin olmaması gibi küçük eksikliklere dayandırdı. BM Mülteci Örgütü BMMYK'a göre bunlar mülteci statüsünü reddetmek için meşru bir zemin oluşturmuyordu. Sığınmacıların Başsavcı'nın kararına itiraz etmek için hiçbir yolları yoktu.

İşkence ve diğer kötü muameleler/ cezasızlık

Yasa uygulayıcılarının işkence ve diğer kötü muameleler yaptığına ve yetkililerin bunları durdurmak için etkili ve bağımsız bir soruşturma yapmadığına dair sürekli iddialar vardı. Ocak ayı ile Ekim ayı arasında Ukrayna Helsinki İnsan Hakları Birliğine dahil 13 insan hakları STK'sı işkence ve kötü muamele üzerine 165 şikayet aldı, bunların 100'ü polis eylemleri ile ilişkiliydi. Ukrayna 2006 yılında BM İşkenceye karşı Sözleşme Seçmeli Protokolü'nü onayladı ama Protokole göre olan zorunlulukları gereği tutuklama yerlerini gözlemek için bir ulusal mekanizma kurmadı.

■ 24 Mart tarihinde Vadim Glavatyi , Padiv bölgesel mahkemesinde tecavüz ve soygundan dokuz yıl hapis cezasına mahkum edildi. Cezasına itiraz etti ve itirazı sene sonunda bekliyordu. 2006 yılının Eylül ayından beri Vadim

Glavatyi Podil bölge polis karakolundaki polisler tarafından üç kere, önce soygunu ve sonra da tecavüzü itiraf etmesi için hastanede tedavi edilmesi gereken yaralanmalara neden olan işkenceye ve kötü muameleye maruz bırakıldı. Ekim ayında Kyiv Savcısı Uluslararası Af Örgütü'nden gönderilen bir mektuba Podil polis istasyonundaki polisler için yasal soruşturma başlatmak için bir zemin olmadığını söyleyen bir cevap verdi. Mektup Podil polis karakolundan polis memurlarının meslektaşlarının kötü muamele yapmalarını soruşturduğunu söylüyordu.

İrkçilik

İrkçi motivasyona sahip suçlara karşı sınırlı adımlar atıldı ve bu konuda istatistiklerin olması sağlanmadı. 6 Şubat'ta Başsavcının ve İç İşleri Bakanı'nın ırkçı suçlar hakkında bilgi toplanması üzerine ortak açıklamalarına rağmen sene sonunda hiçbir istatistik yoktu. İrkçi motivasyona sahip suçlar suçun içindeki ırkçı unsur hiç görülmeden "hooliganism" olarak dava konusu oluyordu. Bir yerel STK'lar ve uluslararası örgütler koalisyonu olan Çeşitlilik İnisiyatifi'ne göre Ekim ayına kadar 23 ırkçı olay kaydedildi. Bu dönemde hepsi "hooliganism" suçlamasıyla ırkçı olaylara yedi ceza davası açıldı.

■ Vinnytsya İnsan Hakları Grubu tarafından yapılan görüşmelerde Somali'den üç sığınmacı 28 Şubat tarihinde gözaltına alındıklarını, polis karakoluna götürüldüklerini ve orada içlerinden ikisinin iddiaya göre Somalili korsanlar tarafından Ukraynalı gemicilerin kaçırlmasının intikamını almak için dövüldüğünü söylediler. İddialar Vinnytsya Bölgesi Savcılık bürosu tarafından reddedildi. BMMYK Başsavcılık'tan bir başka soruşturmanın yapılacağına dair garanti aldı ama hiçbir sonuç yayınlanmadı. Daha sonra Vinnytsya İnsan Hakları Grubu olayı yaptıkları iddia edilen iki kişinin artık poliste çalışmadığı söylendi.

Düşünce mahkumları

Ukrayna yasaları sınır dışı edilmek için tutuklanan ve bekleyenlere sınır dışı edilmelerinin ve tutukluluklarının yasallığına itiraz etme olanağı tanımadı.

■ 7 Temmuz tarihinde Balaklava bölge mahkemesi Igor Koktysh'nin Belarus'a sınır dışı edilmesini beklerken tutuklu olmasına yaptığı itirazı görüşmeyi reddetti. Bu sınır dışı etme prosedüründe hiçbir çözüm olmadığını gösterdi. Igor Koktysh Belarus'un cinayet iddiası ile yargılanması için geri gönderilmesini istemesinden sonra 25 Haziran 2007 tarihinden beri tutuklu idi. Belarus'ta cinayet suçuna ölüm cezası verilebiliyordu. Bu suçtan

beraat etmişti ve 2001 yılında Yüksek Mahkeme kararı 1 Şubat 2002 tarihinde onayladı. 11 Nisan 2002 tarihinde Belarus Baş Savcısı beraat kararını itiraz etti ve dava yeniden görüşülmek üzere mahkemeye döndü. Igor Koktysh bir muhalefet aktivisti ve genç uyuşturucu kullanıcılarını iyileştirmeye çalışıyordu. 2003 yılının Ekim ayında Ukrayna'ya geldi, 2006 başkanlık seçimlerinde muhalefeti desteklemeye devam etti. 2007 yılının Ekim ayında Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne geri gönderilmesi ve tutukluluğu için başvurdu. Mahkeme Ukrayna'yı davasını görüşünceye kadar Belarus'a geri göndermemesi çağrısında bulundu ve hakkındaki iddiaların ifade özgürlüğü hakkını barışçıl bir biçimde kullandığı için Belarus yetkilileri tarafından uydurulmuş olabileceğini belirtti.

Toplanma özgürlüğü

3 Haziran tarihinde parlamento Toplanma Yasası taslağını ilk görüşmede kabul etti. Yasa taslağı STK'lar tarafından uluslararası insan hakları standartlarına uymadığı için eleştirildi. Herhangi bir eylemden beş gün önce haber verilmesi gerekiyordu ve kendiliğinden bir araya gelişlere hiçbir biçimde izin vermiyordu; yasa uygulayıcılarının zor kullanmasına hiçbir sınırlama olmadan olanak veriyordu ve devletin görevi olan barışçıl toplanma hakkına saygı duyulmasının garanti altına alınmasını içermiyordu.

Zorla kaybedilmeler

27 Ocak tarihinde Avrupa Konseyi Parlamenterler Asamblesi araştırmacı gazeteci Georgiy Gongadze'nin öldürülmesinden dolayı üç eski polis memurunun mahkum edilmesini memnuniyetle karşılayan bir karar geçirdi ama kışkırtanların ve örgütleyenlerin "şüphelilerin rütbelerine ve pozisyonlarına bakmadan" sorumlu tutulmalarını da talep etti. Georgiy Gongadze 16 Eylül 2000 tarihinde kayboldu ve başı olmayan vücudu aynı yılın Kasım ayında bulundu. Kaybolmasından dokuz yıl sonra, 23 Temmuz tarihinde İç İşleri Bakanlığı'nda eski bir Korgeneral, Oleksiy Pukach gözaltına alındı ve öldürme olayından suçlandı.

URUGUAY

URUGUAY DOĞU CUMHURİYETİ

Devlet ve hükümet başkanı:

Ölüm cezası:

Nüfus:

Ortalama yaşam süresi beklentisi:

5 yaş altı ölüm oranı (e/k):

Yetişkin okur yazarlık oranı:

Tabaré Vázquez Rosas
tüm suçlar için kaldırıldı

3.4 milyon

76.1 yıl

binde 18/15

yüzde 97.9

Yasa askeri hükümet (1973-1985) dönemindeki insan hakları ihlalleri konusunda cezasızlık sunmaya devam etti.

Arka plan

José Mujica Kasım ayındaki başkanlık seçimini kazandı.

Uruguay'ın insan hakları sicili Mayıs ayında BM Evrensel Periyodik Değerlendirme tarafından değerlendirildi ve hükümet bütün önerileri kabul etti.

Geçmiş ihaller için cezasızlık

Ekim ayında askeri hükümetlerin döneminde işlenen ihaller için yeniden dava açılmasını engelleyen 1986 Devletin Yargısal Taleplerinin Zaman Aşımına Uğraması Yasası (Zaman Aşımı Yasası) için bir referandum yapıldı. Fakat öneri yasanın değiştirilmesini sağlayacak çoğunluğu kazanamadı.

Referandum öncesinde Uruguay Yüksek Mahkemesi bir dönüm noktası olacak Zaman Aşımı Yasası'nın anayasaya uygun olmadığı kararını aldı. Karar 1974 yılında işkence gören ve ölen bir genç aktivist olan Nibia Sabalsagaray'ın davasında verildi. Bu karar ve Yönetim'in aldığı yasanın uygulanma alanlarını sınırlayan kararlar insan hakları ihlallerini yapanların adaletin önüne getirilmesi doğrultusunda önemli adımlar oldu.

Ağustos ayında, Uruguay'ın askeri hükümeti (1973-1985) ve ondan önceki sivil rejim (1968-1973) dönemlerindeki devlet baskısının mağdurlarına tazminat verilmesi için bir yasa Senato'dan geçti.

■ Mart ayında sekiz eski asker ve polis görevlisi Güney Hunisi askeri hükümetlerinin 1970'lerde ve 1980'lerde muhalefeti temizlemeyi amaçlayan Akbaba Operasyonu'nda 28 insanın öldürülmesindeki rolleri nedeniyle 20 ila 25 yıl arasında hapis cezalarına mahkum edildiler.

■ Ekim ayında eski bir general ve 1980 ve 1985'de

fiilen başkanlık yapan Gregorio Álvarez, 1978 yılında Arjantin'de 37 aktivisti öldürmekten 25 yıl hapis cezasına mahkum edildi. Eski bir denizci aynı davada 29 kişiyi öldürmekten 20 yıl hapis cezasına mahkum edildi.

■ Kasım ayında eski polis fotoğrafçısı Nelson Bardecio 1971 yılında öğrenci Héctor Castagnetto'nun zorla kaybedilmesi olayına bağlı olarak Arjantin'den Uruguay'a hakkındaki iddialarla yüzleşmesi için iade edildi.

Cezaevi koşulları

İşkence Özel Raportörü Mart ayında Uruguay'ı ziyaret etti ve gözaltı koşullarının kritik olduğu sonucuna vardı. Libertad Cezaevinde ceza almış mahkumlar ile mahkeme öncesi tutukluların "metal kutularda günde 24 saat hayvanlar gibi birarada tutulduklarını" söyledi. Ziyaretten sonra ceza hukukunda ve cezaevi sisteminde temelli bir reform önerdi.

Aşırı kalabalık, kötü muamele, yetersiz sağlık koşulları, yetersiz yemek, tutuklu çocuklar için kötü koşullar ve güvenlik güçlerinin aşırı güç kullanımı iddiaları var. Cezaevi Sistemi için Parlamento Komisyonu Üyesi'ne göre cezaevi nüfusunun yüzde 60'ı dava öncesi tutuklu veya nihai kararın verilmesini bekliyordu.

Kadın ve kız çocuklarına yönelik şiddet

Cinsiyet temelli şiddete maruz kalan kadınlar korunma, adalet ve tazminat alma konularında engellerle karşılaşmaya devam etti. Kaynak yetersizliği ve yargıçların yetersiz eğitimi aile içi şiddete karşı yasaların uygulanmasının önünde engel oluşturdu. Resmi rakamlara göre 2008 yılının Kasım ayı ile 2009 yılının Ekim ayı arasında 23 kadın öldürüldü.

ÜRDÜN

ÜRDÜN HAŞİMİ KRALLIĞI

Devlet başkanı:	Kral Abdullah II bin al-Hussein
Hükümet başkanı:	Samir Rifai
(Aralık ayında Nader al-Dahabi'nin yerine geçti)	
Ölüm cezası:	sürdürülüyor
Nüfus:	6.3 milyon
Ortalama yaşam süresi beklentisi:	72.4 yıl
5 yaş altı ölüm oranı (e/k):	binde 24/19
Yetişkin okur yazarlık oranı:	yüzde 91.1

İşkence ve diğer kötü muameleler iddiaları mevcuttu ve en az iki kişinin polis dayacağı nedeniyle öldüğü iddia edildi. Binlerce insan bir suçlama veya mahkemeye çıkma olasılığı olmadan alıkonuldu. Devlet Güvenlik Mahkemeleri (DGM) uluslararası adil yargılama standartlarını ihlal etmeye devam ettiler. Yeni bir Dernekler Kanunu devletin sivil toplum örgütlerinin yaşamına daha fazla girmesinin yolunu açtı. Kadınlar yasalar karşısında ve başka alanlarda ayrımcılığa uğramaya devam etti ve aile içi şiddete karşı yasalar yetersizdi; en az 24 kişinin sözde namus cinayetlerinin mağduru olduğu bildirildi. Yeni kurallar ev işçileri için göçmen işçilerin koşullarını geliştirdi ama hala sömürülmelerine ve taciz edilmelerine olanak veriyordu. En az 12 kişi ölüm cezasına mahkum edildi, infaz edilen olmadı.

Arka plan

Kasım ayında Kral 2007 yılı Kasım ayında seçilen Parlamento'yu dağıttı. Yeni seçimler 2010 yılının sonunda yapılacaktı. Aralık ayında yeni bir bakanlar kurulu yemin etti.

Yargısız tutuklama, işkence ve diğer kötü muameleler

Suç Ceza Prosedürü Yasa'sında, izin verilen en uzun tutukluluk süresini yarı yarıya azaltan ve hafif suçlar için bir aya ve ağır suçlar için üç aya indiren değişikliklere rağmen, yeni işkence ve kötü muamele iddiaları vardı.

Tutukluları bu sürelerde tutmak için yapılacak başvuruların mahkeme onayıyla olması da yapılacak değişikliklerle sağlanmaktaydı.

Nisan ayında resmi bir yapı olan İnsan Hakları Ulusal Merkezi (İHUM) 2008 yılı raporunda cezaevlerine önceden bildirmeden yapılan ziyaretlerde

tutuklulardan gardiyanlar tarafından dövüldüklerine ve başka kötü muamelelere uğradıklarına dair şikayetler aldıklarını açıkladı. Rapor olayların faillerinin kötü muamele kanıtlarının geçici olması ve çok sık bağımsız tanıkların olmaması nedeniyle sorumluluktan kaçabildiklerini de belirtiyordu.

Binlerce insanın, valilere suç işleme zanlısı olan insanları tutuklama veya "toplum için zararlı" diye belirleme ve belirsiz bir süre bir suçlama olmadan tutuklama hakkı veren, 1954 tarihli Suç Önleme Yasası'nca tutuldukları iddia ediliyordu. 2008 yılı raporunda İHUM bu türden 13,000 olay olduğunu söylüyordu. Yasanın sınırları dışında olmasına rağmen valiler yasayı kadınlara dönük olarak aile içi şiddetten "kendilerini korumak" için de kullanıyordu.

■ Sadem Abdul Mutelib al-Saoud 8 Kasım tarihinde Amman'ın al-Hussein Güvenlik Merkezi'nde Ekim ayında tutukluken polis tarafından dövülmesi sırasında aldığı yaralardan dolayı öldü. Komaya girdi ve üç hafta sonra öldü. En az dört polis memuru öldürme olayı ile bağlantılı olarak bir polis mahkemesine gönderildiler.

Terörle mücadele ve güvenlik

Onlarca insan terör bağlantılı suçlamalardan veya devlet güvenliği suçundan dolayı kovuşturuldu ve DGM'de yargıldılar. Bunlar için işletilen prosedür uluslararası standartları ihlal ediyordu. Özellikle DGM mahkum, yet için dava öncesi süreçte savunmanın işkence altında verdiği "itirafı" kanıt olarak tanımakta, iddiaları soruşturmak için yeterli adımlar atılmamaktaydı.

Fakat Eylül ayında temyiz mahkemesi terörist bir saldırı planladıkları iddiası ile yargılanan sekiz kişi için verilen ömür boyu hapis cezasını "itiraflarının" zorla alınmasından dolayı geçersiz olduğu için durdurdu.

İfade, örgütlenme ve toplanma özgürlüğü

Eylül ayında yeni Dernekler Yasası Kral tarafından onaylandıktan sonra yürürlüğe girdi. Yasa hükümetin yasal tanınma sürecine, STK'ların çalışmalarına ve eylemlerine müdahalesini artırıyor, çalışmalarına yönetim düzeyinde müdahale olanağı veriyor ve yurt dışından fon alabilmek için resmi izin almalarını zorunlu tutuyordu.

Gazeteciler ve diğerleri Krala, adli sisteme ve dine "hakaret" suçlaması tehdidi altındaydılar.

■ Şair ve gazeteci, İslam Samhan, Amman Sulh Ceza Mahkemesi tarafında İslam'a ve dini değerlere hakaret

ettiği gerekçesi ile bir yıl hapis ve para cezasına mahkum edildi. 2008 yılı Ekim ayında gözaltına alındı ve Kuran'dan satırlar kullandığı söylenen bir şiir derlemesi yayınladıktan sonra üç veya dört gün tutuklandı. Temyiz sonuçlarını bekliyordu.

Aşırı güç kullanımı

9 Ocak tarihinde Jandarma Amman'da al-Rabiah'da büyük ölçüde barışçı olan bir gösteriyi aşırı güç kullanarak dağıtmakla eleştirildi. İsrail'in Gazze Şeridine yaptığı bir saldırıyı protesto eden yaklaşık 3,000 kişi anlaşıldığı kadarıyla uyarılmadan jandarma tarafından cop, göz yaşartıcı bomba ve tazyikli su kullanarak şiddetle dağıtıldı. Kamu Güvenliği Müdürlüğü olayı araştıracağını söyledi ama sene sonunda hiçbir bulgu açıklanmamıştı.

Polis de bazı tutuklamalar sırasında aşırı güç kullanmakla eleştirildi.

■ Fakhri Anani Kreishan 14 Kasım tarihinde öldü. İddiaya göre iki gün önce Ma'an'da evinin önünde bir polis memurunun saldırısına uğradı. Bir polis memurunun merdivenlerden birkaç basamak aşağı sürüklenmeden önce kafasına copla vurmalarıyla komaya girdiği iddia ediliyordu. Otopsi ölümün başlıca nedeninin başa sert bir cisimle vurulmuş olması olduğunu söyledi. Ölümünden dolayı bir polis memuru hakkında 17 Kasım'da suçlama yapıldı ve bir polis mahkemesine sevk edildi.

Göçmenlerin hakları – ev işçileri

On binlerce ev işçisi göçmen kadın işverenlerinin ve iş bulma ajanslarının ekonomik, fiziksel ve psikolojik tacizine maruz kaldı. Ürdün'de diğerlerine göre daha fazla intihar ediyor veya intihara teşebbüs ediyorlardı. Mart ayında *al-Ghad* gazetesi 2009 yılının ilk üç ayında 18'i intihar ederek, yedisi hastalık nedeniyle 25 ev işçisinin öldüğünü belirten kaynağı belli olmayan bir "resmi istatistik" yayınladı. Ekim ayında Çalışma Bakanlığı 14 Sri Lankalı ev işçisinin 2009 yılında intihara teşebbüs ettiğini ve bunun çalışma koşullarına bağlı olduğunu açıkladı.

Ağustos ayında yetkililer göçmenler dahil bütün ev işçilerinin çalışma koşullarını düzeltmek için Çalışma Yasası'na yeni düzenlemeler getirdi. Maksimum çalışma saatleri, tatil ve hastalık izni ve ev işçilerinin aileleri ile düzenli ilişki içinde olmaları hakkı belirlendi. Fakat yasal düzenlemeler önemli konuları ele almasına rağmen kurallar çok gevşek bir biçimde yazıldı ve bazı yönlerden farklı yorumlanmasa

mümkün ve ücretlerin belirlenmesi ve uzun süredir var olan ücretlerin ödenmemesi veya düşük ücretler sorunlarını çözmek için mekanizmalar önermemekteydi. Düzenlemeler işverenlerin büyük çoğunluğu kadın olan ev işçilerine yönelik fiziksel şiddete ve cinsel tacize karşı etkili bir koruma da önermemekte ve ev işçilerinin evi terk etmek için işverenlerinden izin almalarını isteyerek kadınları tehlikeye sokmaktaydı.

■ Endonezyalı bir ev işçisi işverenin kendisini "disipline" etmek için dövmesinden sonra 7 Mart tarihinde öldü. Otopsi başından çok sert bir biçimde dövüldüğünü, kırık kemikleri olduğunu ve vücudunda kötü morartılar olduğunu saptadı. Kendisini çalıştıran çift hakkında cinayetten dava açıldı.

Mülteciler

Ürdün, çoğu 2003 yılında ABD önderliğindeki işgalden sonra Irak'tan gelen 450,000 mülteciye ev sahipliği yapıyordu. Çoğu güvensiz koşullarda yaşıyordu, yasal statüleri veya devlet desteği yoktu.

Kadına yönelik şiddet ve ayrımcılık

Yirmi dört kadının aileleri tarafından "namus cinayeti" mağduru olduğu bildirildi. Bu tür öldürme olaylarının failleri, mahkemelerin maktulün "yasadışı veya tehlikeli bir eyleminden dolayı" savunmanın "kırgınlık ve öfke ile" öldürdüğüne karar vermeleri halinde en az 3 ay hapis cezası vermelerini mümkün kılan Ceza Yasası'nın 98'inci maddesinin uygunsuz bir biçimde yumuşak tarif edilmiş cezalarından yararlanabiliyorlardı. Ağustos ayında yetkililer "namus cinayeti" işlemekten suçlananların yargılanacağı özel mahkemeler kurdu. Eylül ayında Adalet Bakanı hükümetin Ceza Yasası'nı, Madde 98 dahil olmak üzere değiştirmeyi planladığını söyledi ama sene sonunda değişiklikler hala bekliyordu.

Mayıs ayında hükümet BM Genel Sekreteri'ne Kadınlara Yönelik Her Tür Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılmasına dair Uluslararası Sözleşme'nin kadınlara yasalar karşısında erkeklerle eşitliği garanti eden ve hareket ve istedikleri yerde yerleşme özgürlüğünü garanti eden 15(4)'üncü maddesine itiraz kaydını kaldıracağını söyledi.

Ölüm cezası

En az 12 kişi ölüm cezasına mahkum edildi. Adalet Bakanı dört kişinin ölüm cezalarının daha fazla itiraz hakkı olmadan son olacağını söyledi ve sene sonunda

40 kişi daha ölüm cezasına mahkum edilmişti. Nisan ayında Adalet Bakanlığı önceden tasarlanmış cinayetler dışında bir kısım suçlar için ölüm cezasının kaldırılacağını ilan etti ama önceden tasarlanmış cinayet ölümle cezalandırılmaya devam edecekti. Sene sonunda önerilen değişiklikler parlamentonun onayını almamıştı.

Uluslararası Af Örgütü raporu

Ürdün şüpheli polis öldürmelerinin tam anlamıyla soruşturmalı, 18 Kasım 2009

VANUATU

VANUATU CUMHURİYETİ

Devlet başkanı:	Iolu Johnson Abil (Eylül ayında Kalkot Mataskelekele'nin yerini geçti)
Hükümet başkanı:	Edward Natapei
Ölüm cezası:	tüm suçlar için kaldırıldı
Nüfus:	0.2 milyon
Ortalama yaşam süresi beklentisi:	69.9 yıl
5 yaş altı ölüm oranı (e/k):	binde 39/29
Yetişkin okur yazarlık oranı:	yüzde 78.1

Kırdan kente göç Port Villa'da kayıt dışı yerleşimlerin büyümesine neden oldu. Bu yerleşim bölgelerinin çoğu çok kalabalık ve temiz su ve sağlık önlemleri yok ve konutlar yetersizdi. Kadınlara yönelik şiddetin artması ve faillerinin adalet önüne nadiren getirilmesi devam ediyordu.

Barınma hakkı

Artan kırdan kente göç ve iş bulma olanaklarının yetersizliği birçok insanı Port Vila'da kayıt dışı yerleşimlerde yaşamaya zorluyor. Yerleşim bölgelerinin çoğunda temiz su ve sağlık hizmetleri yok ve konutların koşulları kötüydü. 500'den çok insan Port Vila'nın ortasında Seaside Togo'da dört tuvaleti ve iki duşu paylaşarak yaşıyordu. Port Vila'daki Black Sands, Fresh Wota ve Olen çok kalabalık ve kamu güvenliği kötü, birçok çocuk okula gitmiyordu. Yerleşim alanlarından birçok insan Port Vila'nın dışında ki çöp boşaltma alanında yiyecek, su ve inşaat malzemesi bulmak için çöpleri karıştırıyordu.

Kadına yönelik şiddet

Kadınlara yönelik şiddet artmaya devam etti. Sorumluları polisin aile içi şiddet konusundaki eğitim yetersizliğinden dolayı nadiren adalet önüne getiriliyordu. Parlamento tarafında 2008 yılı Haziran ayında çıkarılan yeni Aile Koruma Yasası (FPA) Pasifik Adaları'nda cinsiyet temelli şiddet üzerine ilk yasaydı. Mayıs ayındaki Evrensel Periyodik Özetleme'de hükümet FPA'nın önlemlerini bütünüyle uygulama kararlılığını belirtiyordu.

Hükümet BM Kadın Sözleşmesi (CEDAW) uyarınca olan sorumluluklarını yerine getireceğine söz verdi.

Uluslararası Af Örgütü ziyareti

Uluslararası Af Örgütü heyeti Vanuatu'yu Ağustos ayında ziyaret etti.

VENEZUELA

BOLİVARCİ VENEZUELA CUMHURİYETİ

Devlet ve hükümet başkanı:	Hugo Chávez Frías
Ölüm cezası:	tüm suçlar için kaldırıldı
Nüfus:	28.6 milyon
Ortalama yaşam süresi beklentisi:	73.6 yıl
5 yaş altı ölüm oranı (e/k):	binde 24/19
Yetişkin okur yazarlık oranı:	yüzde 95.2

Gazeteciler ve insan hakları savunucuları dahil hükümet politikalarını eleştirenlere saldırılar, taciz ve tehdit yaygındı. Hükümet politikalarına muhalefet edenlere asılsız suçlamalar yöneltildi. Cinsiyet temelli suçlar için ihtisaslaşmış daha fazla mahkeme ve savcılık kuruldu. Ancak kadınlara yönelik şiddeti ortadan kaldırmak için 2007 yasının uygulanması yavaş gidiyordu.

Arka plan

Şubat ayında referandumdan sonra başkanlık dönemleri üzerindeki sınır kalktı.

Sosyal hareketlilik arttı, Ocak ve Ağustos aylarında 2008 yılına göre iki katı daha fazla gösteri oldu. Gösterileri emekçi hakları ve özel eğitim kurumları tarafından karşı çıkılan yeni eğitim yasası gibi temel hizmetler üzerine başlayan huzursuzluk ve siyasi muhalefet tetikledi.

Ulusal Meclis silah bulunduranlara daha ağır cezalar içeren küçük silahların alınması ve kullanılmasını düzenlemek için yasal bir reform olasılığını tartıştı. Ulusal Meclis'in Güvenlik ve Savunma Komisyonu'na göre ortalıkta dokuz ila 15 milyon yasadışı ateşli silah vardı.

Ekim ayında silahlı kuvvetler için yapılan reformlar milislerin kurulmasına olanak veriyordu.

Nisan ayında on polis memuru 2002 yılında başkan Chávez'e karşı girişilen darbe teşebbüsü ile bağlantılı olarak itham edildiler ve 30 yıla kadar hapis cezasına mahkum edildiler. Darbe girişimi bağlamında şiddet eylemleri yapan herkesin adalet önüne çıkarılmadığına ilişkin endişeler olmasına rağmen darbe karşıtı göstericilere karşı cinayet, ve ağır yaralama suçlarından itham edildiler.

İnsan hakları savunucuları

Güvenlik güçleri insan hakları savunucularına ve insan hakları ihlallerinin mağdurlarına ve adalet ve tazminat isteyen yakınlarına saldırdı, tehdit ve taciz etti.

■ Ağustos ayında herkes için serbest eğitim hakkını savunan bir STK olan Eğitim Hakkını Savunma Vakfı Başkanı José Luis Urbano'ya iki kişi ateş açtı. O ve Vakfın diğer üyeleri bir dizi saldırı ve tehdidin hedefiydi.

Sene sonunda bu saldırı veya 2007 yılında José Luis Urbano'yu ciddi bir biçimde yaralayan ateş açılması üzerine kimse adalet önüne çıkarılmadı. 2009 yılının sonuna kadar kendisini, ailesini ve Vakıftan herhangi birisini korumak için hiçbir koruma önlemi alınmadı

■ Ekim ayında Aragua Eyaleti'nde Guanayén'de Oscar Barrios polis memurları gibi bir örnek giyinmiş iki kişi tarafından vurularak öldürüldü. Bu öldürme olayı Narciso Barrios'un polis tarafından 2003 yılında öldürüldüğünü iddia etmelerinden sonra Barrios ailesine karşı altı yıldır süren tehdit ve taciz kampanyasının ardından oldu. Aileye karşı başka öldürme olayları da oldu; Luis Barrios 2004 yılında, Rigoberto Barrios 2005 yılında öldürüldü. Amerika Ülkeleri İnsan Hakları Mahkemesi Venezuela'yı Barrios ailesinin yaşam hakkını ve güvenliğini garanti altına alacak önlemler almaya ve ölümlerden sorumlu olanları adalet teslim etmeye çağırdı.

■ Kasım ayında insan hakları savunucusu Mijail Martínez, Lara Eyaletinde vurularak öldürüldü. Lara'da Cezasızlığa Karşı Mağdurlar Komitesi ile birlikte polis memurlarının insan hakları ihlallerine maruz kalmış olan insanların belgesel filmini çekmek için çalışıyordu.

Sene sonunda öldürme olayı ile ilgili kimse adalet önüne çıkarılmamış ve aileye koruma verilmemişti.

İfade özgürlüğü

Gazeteciler tehdit ve taciz edildi. 34 radyo istasyonunun lisansları yasal telekomünikasyon kurallarına uymadıkları için iptal edildi. Ancak, Ağustos ayında Amerika Ülkeleri İnsan Hakları Komisyonu'nun İfade Özgürlüğü Özel Raporörü tarafından belirtildiği gibi, yetkililerin kamuya açıklamalarında bu istasyonların "Venezuela'yı istikrarsızlaştırıcı bir rol oynadıkları" ifadesini kullanmaları editoryal duruşlarının kapatılmalarının asıl nedeni olduğunu düşündürdü.

Medyada "yalan" ve "devletin çıkarlarına zarar verecek" bilgiler yaymayı suç haline sokan bir yeni yasa önerisinin bilgi ve ifade özgürlüğünü kısıtlayacağı konusunda endişeler vardı. Yasa sene sonunda Ulusal Meclis'te bekliyordu.

Ağustos ayında Globovisión televizyon kanalının Caracas'taki çalışanları silahlı adamların saldırısına uğradı. Göz yaşartıcı bombalar atıldı ve bir güvenlik görevlisi dövüldü. Yaygın kanıya göre Globovisión hükümet politikalarına muhalefet etmekteydi. Ocak ayında Amerika Ülkeleri İnsan Hakları Mahkemesi yetkililerin, Globovisión çalışanlarına dönük tehdit ve fiziki saldırı ve sözlü saldırı iddialarını soruşturmasını talep etti. Sene sonunda hiçbir soruşturma başlatılmamıştı.

Muhalefete baskı

Muhalefet siyasi partilerinin üyeleri sahte ceza davası suçlamaları da dahil olmak üzere tehdit ve taciz edildi ve gözdağı verildi. Birçok olayda güvenlik güçleri hükümet taraftarlarının şüpheli muhaliflere saldırıları sırasında müdahale etmedi.

■ Ocak ayında demir çubuklar, coplar ve ateşli silahlar taşıyan hükümet taraftarı aktivistler Caracas'taki Fundación Ateneo kültür merkezine girdi. Bandera Roja adlı hükümeti eleştiren sol bir siyasi partinin kuruluş yıldönümünde düzenlenen bir semineri protesto ediyorlardı. Polis müdahale etmedi.

■ Eylül ayında Venezuela Birleşik Aktif Gençlik'in lideri ve öğrenci Julio César Rivas "silahlı gruplar örgütlemek" suçundan itham edilerek tutuklandı. Kefaletle serbest bırakılmadan önce iki haftadan uzun bir süre yüksek güvenlikli bir cezaevinde tutuldu. Valencia'da yeni eğitim yasasını protesto ediyordu. Sene sonunda mahkemesi henüz başlamamıştı.

■ Ağustos ayında Caracas Valisi ve muhalefetteki Cesur İnsanlar Birliği'nin Başkanı Richard Blanco, 11 devlet memuru ile birlikte tutuklandı. Ağustos ayında yürürlüğe giren yeni eğitim yasasını protesto ediyorlardı. Ekim ayında 11 devlet memuru mahkemelerini beklerken serbest bırakıldı. Hakkında güvenilir kanıtlar olmamasına rağmen Richard Blanco sene sonunda cezaevinde bir polis memurunun yaranmasına neden olan bir ayaklanma başlatma iddiası ile mahkemesinin başlamasını bekliyordu.

Kadın ve kız çocuklarına yönelik şiddet

Aile içi şiddet olaylarını soruşturma ve kovuşturma süreci yavaş ilerledi. Cinsiyet temelli suçlarla ilgilenmek için uzmanlaşmış daha fazla mahkeme ve savcılık kuruldu. Ancak sayılar yüksek sayıdaki olaylar karşısında yetersiz kalmaya devam etti. Caracas'taki Savcılık Bürosu Ocak ile Ağustos ayları arasında 12,000 şikayet aldıklarını ve bunların sadece yarısını ele alabildiklerini açıkladı.

VIETNAM

VIETNAM SOSYALİST CUMHURİYETİ

Devlet başkanı:

Hükümet başkanı:

Ölüm cezası:

Nüfus:

Ortalama yaşam süresi beklentisi:

5 yaş altı ölüm oranı (e/k):

Yetişkin okur yazarlık oranı:

Nguyen Minh Triet

Nguyen Tan Dung

sürdürülüyor

88.1 milyon

74.3 yıl

binde 27/20

yüzde 90.3

İfade ve toplanma özgürlüğü üzerindeki ağır sınırlamalar sürdü. Büyük çoğunluğu yaygın yozlaşmayı ve Çin'e dönük hükümet politikalarını eleştiren muhaliflere dönük baskı siyasi ve insan hakları aktivistlerine dönük yeni tutuklamalarla daha da yoğunlaştı. Blogcular kısa süreliğine göz altına alındı. Gözaltına almaların ve ceza soruşturmalarının bahanesi olarak ulusal güvenlik endişesi gösterildi. Katoliklerin toprak mülkiyeti için yaptıkları barışçıl gösterilerde polis tarafından aşırı güç kullanıldı ve gözaltına almalar oldu. Etnik ve dini azınlık gruplarının üyeleri taciz ve tehdit edildiler. Ulusal Meclis sekiz suç için ölüm cezasını kaldırmayı onayladı ama 21 suç için ölüm cezası

sürüyordu. En az 59 ölüm cezası verildi. Ölüm cezası hakkında hiçbir resmi istatistik kamuya açılmadı.

Arka plan

Yolsuzluk kamuyu ilgilendiren temel konu olmaya devam etti. 30 Haziran tarihinde Vietnam BM Yolsuzluğu Önleme Sözleşmesini onayladı. Hükümet Evrensel Periyodik Değerlendirme'nin önerilerini reddetti. Uluslararası yasa ile çelişen 1999 yılı Ceza Yasası'nı iptal etmeyi ya da değiştirmeyi, faklılığı, tartışmayı, siyasi muhalefeti ifade ve toplanma özgürlüğü üzerindeki sınırlamaları ve düşünce mahkumlarını serbest bırakmayı reddetti. Toprağa artan ihtiyaç Ekim ayında geliştirme projeleri tarafından yerlerinden edilenler için tazminat, yeniden yerleştirme ve çalışma olanakları oluşturmak için yeni yasal düzenlemelerin kabul edilmesine neden oldu.

İfade özgürlüğü - muhalifler

İfade özgürlüğü üzerindeki sıkı kontrol basın ve radyo televizyon yayıncılığı ve internet üzerinde sürdü. Mayıs ayında bağımsız avukatları, blogcuları ve hükümet politikalarını eleştiren demokrasi yandaşı aktivistleri kapsayan yeni bir gözaltı dalgası başladı. Yetkililer "ulusal güvenliği bozmaya" yönelik bir komployla ilişkili 27 kişiyi ortaya çıkardı. Tutuklananlardan birisi Aralık ayında beş buçuk yıl hapis cezasına mahkum edildi ve en az dört kişi sene sonunda mahkeme öncesi tutuklu oldu. Ceza Yasası'nın ulusal güvenlik bölümünün 79'uncu Maddesi'nin ölüm cezası verilebilen devleti devirmeye teşebbüs etme nedeniyle tutuklu oldu. Aralarında, çok partili demokrasi isteyen bir sürgün partisi olan Viet Nam Demokratik Partisi üyeleri vardı. Hepsi Çin ile tartışmalı iş antlaşmalarını ve Çin ile sınır politikalarını eleştiriyorlardı

■ 13 Haziran tarihinde önde gelen bir avukat olan Le Cong Dinh gözaltına alındı. Hükümet derhal devlet kontrolündeki medyada aleyhinde kampanya başlattı. Ağustos ayında devlet televizyonu olağan yayın akışını durdurarak "itiraflarını" yayınladı. Aile üyelerinin ve avukatlarının görüşmesine müsaade edilmeden tecrit gözaltında tutuldu. Adalet Bakanlığı avukatlık lisansını iptal ederek hukuk pratiği yapmasını yasakladı.

Siyasi mahkumlar/düşünce mahkumları

Aralarında düşünce mahkumları Papaz Nguyen Van Ly, Nguyen Van Dai, Le Thi Cong Nhan'ın da olduğu en az 31 siyasi mahkum adil olmayan mahkemelerde aldıkları cezalardan dolayı cezaevindeydi. Diğerleri

sendikacılar, bağımsız siyasi grupların ve insan hakları gruplarının üyeleriydi. Çoğu, Ceza Yasası'nın 88'inci maddesi kapsamındaki devlete karşı "propaganda yapmak" suçundan mahkum oldu. 2008 yılının Eylül ayında pankart açmak, bildiri dağıtmak, internet üzerinden hükümet politikalarını eleştiren ve demokrasi isteyen bilgiler yollamaktan tutuklanan dokuz kişi Ekim ayında yargılanmaya başladı. Hepsi 88'inci Madde'den yargılanıyorlardı. İlk dava Ha Noi Halk Mahkemesi'nde başladı ve şair Tran Duc Thack ve Pham Van Troi üç ve dört yıl hapis cezasına mahkum edildiler.

■ Fizik öğretmeni Vu Hung davada üç yıl hapis cezasına mahkum oldu. Güvenlik görevlileri sorgulaması sırasında sürekli olarak dövdükleri için 2008 yılının sonlarında açlık grevine gitti. Davasının bitiminde sonra aldığı ceza ve tutukluluk koşullarını protesto etmek için yeniden açlık grevine başladı. Polis memurları daha önce 2008 yılının Nisan ayında barışçıl bir gösteride gözaltına almıştı ve serbest bırakılmadan önce dövülmüştü.

İkinci bir davada aralarında 60 yaşındaki yazar Nguyen Xuan Ngia'nın, 67 yaşındaki Nguyen Van Tinh'in de olduğu altı kişi üç ila altı yıl hapis cezasına mahkum edildiler.

Dokuz kişi serbest bırakıldıktan sonra ayrıca dört yıla kadar ev hapsine veya şartlı tahliye mahkum edildi.

Ayrımcılık – etnik ve dini gruplar

Hükümet karşıtı olduklarına inanılan dini grupların üyeleri güvenlik görevlileri tarafında gözaltına alındılar, taciz edildiler ve yakından gözlemlendiler. Yasaklanmış Viet Nam Birleşik Budist Kilisesi'nin Yüksek Patriği Thich Quang Do fiili olarak ev hapsinde kalmaya devam etti ve diğer liderler hareket sınırlaması ile karşı karşıyaydılar ve yakından gözlemlendiler.

Güvenlik güçleri toprak sahipliği konusunda Katolikler ve Khmer Krom azınlığı mensupları ile gereksiz güç kullanarak ve barışçıl göstericileri tutuklayarak yüzleşti.

Yetkililer Eylül ve Aralık aylarında sivil kıyafetli polislerin de aralarında olduğu çeteleri kullanarak Lam Dong vilayetindeki manastırlarından ayrılmak istemeyen Budist rahip Thich Nhan Hanh'ın yaklaşık 380 taraftarını tehdit ve taciz ettiler ve fiziki olarak saldırdılar.

Merkezi Dağlık Bölge'den en az altı azınlık Montagnard "ulusal dayanışmayı gözardı etmek"ten

Nisan ve Eylül aylarında sekiz ila 12 yıl hapis cezalarına mahkum edildiler. 2001-2004 yılları arasında topraklara el konması ve dini özgürlükler için geniş çaplı gösteriler nedeniyle bilinmeyen sayıda Montagnard cezaevindeydi.

Ölüm cezası

Ulusal Meclis'te yapılan tartışmalardan sonra meclis üyeleri dört ekonomik suç da dahil olmak üzere sekiz suç için ölüm cezasının kaldırılması için oy verdiler ve ölüm cezası gerektiren suç sayısını 21'e indirdiler. Adalet Bakanlığı 12 suç için indirim istemişti. Çoğu ölüm cezalarının verildiği uyuşturucu ticaretine ölüm cezası sürüyordu. Hükümet ölüm cezasının bütün yönlerindeki gizlilik politikasını, istatistikler dahil koruyordu. Medyada çıkan haberlere göre 59 kişi sene içine ölüm cezasına mahkum edildi. Medyada dokuz ölüm cezası infazı haberi yayınlandı.

Uluslararası Af Örgütü raporları

■ Viet Nam barışçı muhaliflerini serbest bırakmalı (ASA 41/005/2009)

■ Viet Nam: Düşünce mahkumları ceza aldı (ASA 41/008/2009)

■ Viet Nam: Düşünce mahkumu, Le Cong Dinh (ASA 41/002/2009)

YEMEN

YEMEN CUMHURİYETİ

Devlet başkanı:	Ali Abdullah Saleh
Hükümet başkanı:	Ali Mohammed Mujawar
Ölüm cezası:	sürdürülüyor
Nüfus:	23.6 milyon
Ortalama yaşam süresi beklentisi:	62.5 yıl
5 yaş altı ölüm oranı (e/k):	binde 84/73
Yetişkin okur yazarlık oranı:	yüzde 58.9

Yetkililer güneyde ve başka yerlerde ki gösterilerde ve Sa'da'daki yeniden başlayan çatışmalarda binlerce insanı gözaltına aldı. Tutuklananların büyük kısmı serbest bırakıldı veya yargılandı. Diğerleri, daha çok önceki yıllarda tutuklananlar, Ceza İhtisas Mahkemesi'nde (SCC) adil olmayan bir yargılanmayla ölüm cezasına veya hapis cezasına mahkum edildiler. İşkence ve diğer kötü muameleler iddia edildi ve

gözaltında en az bir ölüm vardı. Yetkililer bu ve diğer ihlalleri ve hükümet güçlerinin yasadışı öldürmelerini soruşturmadı. Hükümet medyanın kontrolünü sıkılaştırdı. Kadınlar ayrımcılığın ve şiddetin hedefi olmaya devam etti. Yetkililer Somali'den gelen mültecileri ve sığınmacıları koruyabildiler ama orada kendilerini bekleyen risklere rağmen Suudi Arabistan'dan gelen terörizm şüphelilerini zorla geri gönderdiler. En az 30 kişinin ölüm cezası infaz edildi.

Arka plan

2009 yılı için planlanan parlamento seçimleri artan huzursuzluk, güneyde ayrımcılık iddiaları ve bağımsızlığın savunulması ve kuzeyde Sa'da Hükümeti'nde hükümet güçleri ile Şii azınlık Zaidi toplumu arasında savaşın tırmanması karşısında iki yıl etelendi.

Arap Yarımadasında El Kaide dahil silahlı grupların saldırıları sürdü. Mart ayında dört Güney Koreli ve Yemenli Hadhramawt'ta Shibam'da patlayan bir bomba ile öldü. Sa'da'da al-Jumhuriya Hastanesi'nden bilinmeyen kişilerce kaçırılan üç sağlık işçisi ve üç çocuk sene sonunda hala kayıptılar, hükümet altınınin hayatta olduğunu söyledi ama daha fazla ayrıntı vermedi. Onlarla birlikte kaçırılan üç başka kadın sağlık işçisi öldürüldü. Hükümet altı kişinin yaşamakta olduğunu söyledi ama daha fazla bilgi mevcut değildi. Aralık ayında hükümet El Kaide kaleleri olduğunu söylediği yerlere saldırılarını artırdı, çocuklar dahil onlarca insanı ve şüphelilerin yakınlarını öldürdü. 25 Aralık tarihinde ABD'de Detroit'te bir uçağı patlatma girişiminin başarısızlığı bu işe karışan bir Nijerya vatandaşının eğitimini Yemen'de alması nedeniyle Yemen'deki El Kaide'ye uluslararası dikkat çekti.

Mayıs ayında Yemen'in insan hakları sicili BM İnsan Hakları Konseyi'nin Evrensel Periyodik Özetlemesi tarafından incelendi. Yemen'i yetişkin olmayanların ölüm cezalarının infazını sona erdirmek dahil insan hakları yükümlülüklerini yerine getirmeye çağırıldı.

Sa'da çatışması

Kuzey'de Sa'da Bölgesi'nde hükümet güçleri ile eski Zaidi Şii din adamı Hussain Badr al-Din al-Huthi'nin silahlı destekçileri arasında uzun zamandır süren çatışma Ağustos'ta hükümetin kod adı Kavrunan Dünya olan hava saldırıları ve yeni askeri kara birliklerinin gönderilmesini içeren yeni bir askeri

saldırı başlatmasıyla yeni bir yoğunluk kazandı. Aralık ayında BM mülteci örgütü UNHCR'a göre, 2004 yılından beri savaş yüzünden 190.000'den çok insan yerinden edildi ve 2009 yılında bilinmeyen sayıda insan öldü.

Her iki tarafın da ciddi insan hakları ihlalleri yaptığına inanılıyordu. Hükümet asi güçleri sivilleri ve esir düşen askerileri öldürmekle suçlarken asiler de hükümet güçlerinin hedef gözetmeyen saldırılar yaptığını, al-Huthi taraftarlarına işkence yaparak öldürdüğünü iddia etti. Kasım ayında savaş sınırını ötesine Suudi Arabistan hükümetinin sınırı kapamaya çalışmasına ve savaştan kaçanların sınırı geçmeye çalışmasını engellemeye çalışmasına rağmen Suudi Arabistan'a yayıldı. Suudi Arabistan güçleri ile al-Huthi taraftarları arasında da çatışmalar vardı.

Hükümet çatışma bölgesini medyaya ve bağımsız gözlemcilerle kapattı, çatışma hakkında bağımsız bilgi edinmeyi zorlaştırdı. Yetkililer birçok asi şüphelinin tutuklandığını iddia ediyor ama ne kadar olduklarının, yasal durumlarının, nerede ve hangi koşullarda tutulduklarının bilgisini vermedi. Kendi güçlerinin sivilleri öldürmesi iddialarını bağımsız ve tarafsız bir biçimde soruşturmuyor

■ Yemen hava kuvvetleri Eylül ayında Sa'da'ya sınır komşusu Amran bölgesinde Harf Sufyan bölgesinde Adi köyünü bombaladığında en az 80 sivil öldürüldü. Hükümetin kurduğu bir komisyon ölümleri araştırdı ama bulgular hakkında açıklama yapılmadı.

■ Özellikle Sa'da'da hükümet politikalarını eleştiren gazeteci ve Sosyalist Parti üyesi Muhammad al-Maqalhin zorla kaybetmenin mağduru oldu. Eylül ayında Sana'da sokakta güvenlik görevlileri tarafından kaçırıldı. Yetkililer nerede olduğu ve yasal durumu hakkında bilgi vermedi ve ailesi ve avukatı ile görüşmesine izin vermedi ama Aralık ayında güvenlik kuvvetlerinin elinde olduğunu kabul etti.

100'den çok al-Huthi destekçisi işlemleri uluslararası adil yargılama standartlarına uymayan SCC'de mahkemeye çıkarıldı. En az 34'ü ölüm cezasına mahkum edildi ve en az 54'ü de silahlı çete kurmaktan ve 2008 yılında Sana'nın kuzeyinde Bani Hushaysh bölgesinde şiddet içeren eylemler yapmaktan 15 yıla kadar hapis cezasına mahkum edildi. 2008 yılında daha sonra haklarında bir iddia olmadan salverilen en az 50 başkasıyla birlikte tutuklandılar. Aynı ayrı gruplar halinde SCC'de yargılandılar.

Güneyde huzursuzluk

2009 yılının büyük çoğunluğunda güneyde hükümetin güneylilere ayrımcılık yaptığı iddiası ile ve 1990 yılındaki birliği bozup güneyin bağımsızlığını kazanması çağrılarını uyularak yapılan protestolar vardı, özellikle de Aden'de. Gösterilerin çoğu barışçıldı ama bazıları şiddet içerdi. Hükümet güçlerinin göstericilere karşı bazen ölümcül de olan aşırı güç kullandığı iddia edildi. 10'larca kişi gösterilerde öldü.

■ 3 Temmuz tarihinde güvenlik güçleri Ali Ahmed La'jam'ı hiçbir tehlike arz etmemesine rağmen evinde ailesinin önünde vurarak öldürdü. Olay hakkında bağımsız bir soruşturma yapıldığı bilinmiyordu.

Yetkililer dalgalar halinde tutuklamalar yaptı.

Tutuklananların çoğu kısa zamanda serbest bırakıldı ama bazıları uzun süre tutuklu kaldılar. Aralarında Salim 'Ali Bashawayh (aşağıya bakınız) gibi inanç mahkumları da vardı. Diğerleri SCC'de itham edildiler ve mahkemeye çıkarıldılar.

■ Güneyin bağımsızlığını talep edip ve gösteriler düzenleyerek ulusal birliği bozmakla itham edilen eski bir diplomat olan Qassim 'Askar Jubran ve politik aktivist Fadi Ba'oom Haziran ayında Sanaa'da SCC'de mahkemeye çıktılar. 2009 yılının sonunda mahkemeleri sürüyordu.

İşkence ve diğer kötü muameleler

Polis ve cezaevi gardiyanlarının tutuklulara işkence ve diğer kötü muameleler yaptığı iddiaları vardı. En yaygın metotlar sopalarla vücudun çeşitli yerlerine vurmak, tekmelemek ve yumruklamak ve el ve ayak bileklerinden asılmaktı. İşkence ve diğer kötü muamelelerin amacı tutukluları cezalandırmak ve mahkemelerde aleyhlerinde kullanılacak "itiraflar" almaktı.

■ Güneydeki gösterilerden dolayı tutuklanan onlarca tutuklunun Ağustos ayında al-Mukalla Merkez Cezaevi'nde güneyin bağımsızlığı ve serbest bırakılmaları için bağırarak talepler ileri sürdükleri için dövüldükleri ve göz yaratıcı gaz sıklığı iddia edildi. Aralarında Salim 'Ali Bashawayh'nin de bulunduğu, grubun lideri olarak görülen yedi kişi kendilerine çok acı veren bir biçimde el ve ayak bileklerinden saatlerce asıldılar. Mayıs ayında politik tutukluların serbest bırakılmasını isteyen barışçı bir gösteriden sonra tutuklandılar.

■ Tawfiq Bassam Abu Thabit Sanaa'da Politik Güvenlik Cezaevi'nde tutukluken Ekim ayında öldü. Sa'da da

2008 yılında bir askeri kontrol noktasında ailesi tarafından tıbbi bakıma götürülürken çıkan silahlı bir çatışmada şarapnel parçası ile yaralandı. Yetkililer büyük olasılıkla tıbbi ihmal ve kötü muamele sonucu olan ölümü için hiçbir neden göstermedi. Bilinen hiçbir soruşturma yapılmadı.

Kasım ayında Yemen'in BM İşkenceye Karşı Sözleşmesi için yaptığı başvuru İşkenceye Karşı Komite tarafından ele alındı, komite hükümeti işkenceyi durdurmak için acil önlemler almaya çağırdı.

Zalimane, insanlık dışı ve onur kırıcı cezalar

Alkol ve cinsel suçlar için kırbaçlama kullanılmaya devam etti.

Terörle mücadele ve güvenlik

Sa'da'daki çatışmalar ve güneydeki gösterilerle bağlantılı olarak süren mahkemelere ek olarak sekizi terörist saldırı planı yapmaktan yedi yıla kadar hapis cezalarına mahkum edilen en az 24 kişi El Kaide ile ilişkileri olduğu için SCC tarafından yargılanıyordu. Tarim Hücresi ya da Yemen Askerleri Tugayı olarak bilinen 16 başkası SCC tarafından Temmuz ayında 2007 ve 2008 yıllarında terörist eylemler yapmaktan mahkum edildi, altısı ölüm cezasına mahkum edildi, diğer 10 kişi 15 yıla kadar hapis cezalarına mahkum edildi.

Küba'da Guantánamo Körfezinde 90'dan çok Yemenli ABD yetkililerince tutuluyordu. Haziran ayında cezaevinde ölen içlerinden birisinin, Muhammad Ahmad Abdullah Saleh'in cesedi gömülmek üzere Yemen'e getirildi. 2008 yılında Yemen'e döndüğünde gözaltına alınan Salim Hamdan Ocak ayında serbest bırakıldı. Aralık ayında Yemen'e dönen altı Yemenli kısa bir süre tutuklandıktan sonra hakkında bir iddia olmadan serbest bırakıldı. Medya haberleri ABD yetkililerinin bütün Yemenlileri ya da çoğunu Yemen hükümetinin istemi dışında "rehabilitasyon" için Suudi Arabistan'a göndermeyi planladıklarını öne sürüyordu.

İfade özgürlüğü - basın

Hükümet medya üzerindeki kontrolünü artırdı. Mayıs ayında basınla ilgili davaları yargılayan bir Mahkeme kurdu. Yetkililer gazeteleri topladı, devlet kontrolündeki basım olanaklarından yararlanmalarını engelledi, en büyük tiraja sahip gazetelerden birisi olan *al-Ayyam*'da ise baskısını durdurmak için Mayıs

ayında askeri birlikleri bürolarına yolladı ve Aden bürosunu çevirdi.

Kadın ve kız çocuklarına yönelik ayrımcılık ve şiddet

Mart ayında hükümet yabancılarla evlenen Yemenli kadınların vatandaşlıklarını çocuklarına geçirebilmeleri için vatandaşlık yasasında değişiklik yaptı. Ancak kadınlar yasalarda ve pratikte ayrımcılıkla karşı karşıyaydı. Ayrıca erken ve zorla evlendiriliyorlar ve aile içinde yüksek düzeyde şiddet görüyorlardı. Doğumda anne ölümü oranları bölgedeki diğer ülkelerden dikkate değer bir biçimde daha yüksekti. Şubat ayında parlamento kız çocukları için evlenme yaşını 17'ye yükseltmek için yeni bir yasa tasarısını onayladı ama sene sonunda tasarı henüz yasa haline gelmemiştir. ■ 12 yaşındaki Fauzia al-'Amudi Eylül ayında doğum sırasında öldü. 11 yaşında 24 yaşında bir adamla evlendi ve yaklaşık 100 km uzaktaki bir hastaneye gelmeden yaklaşık iki gün önce çalışıyordu.

Mülteciler ve sığınmacılar

Yetkililer binlerce Somaliliye korunma vermeyi hala yapabiliyorlardı. BMMYK en az 77.000 kişinin Yemen'e Aralık ayından beri çoğu zaman Kızıl Deniz'de çok tehlikeli bir yolculuk yaptıktan sonra girdiğini rapor etti. Diğerlerinin denizi geçmeye çalışırken boğulduğuna inanılıyordu. Yetkililer diğer ülkelerin vatandaşlarını tutukladı ve herhangi bir iltica süreci hakkı vermeden zorla geri yolladı. ■ 'Ali 'Abdullah al-Harbi ve diğer dört Suudi Arabistan vatandaşı Nisan ayında iltica veya sınır dışı edilmelerine itiraz etme hakkı verilmeden Suudi Arabistan'a yollandı. Bu beş kişi iddiaya göre şüpheli El Kaide destekçisiydi ve Suudi Arabistan'da ciddi insan hakları ihlalleri ile karşılaşma riski vardı.

Ölüm cezası

En az 53 kişi ölüm cezasına mahkum edildi ve en az 30 mahkum infaz edildi. 100'lerce mahkum ölüm cezalarının infazını bekliyordu. Sadece Ta'iz Merkez Cezaevi'nde 70'den fazla mahkum ölüm cezalarının infazını bekliyordu. ■ 'Ali Mousa cezaevinde 30 yıl geçirdikten sonra Ocak ayında ölüm cezası infaz edildi. Bir akrabasını öldürmekten hüküm giydi, zihinsel özürülü olduğuna inanılıyordu. İddiaya göre ilk atışta ölmediği için cellat yakın mesafeden bir kere daha kafasına ateş etti. ■ Mart ayında SCC üç kişiyi, Abdul Karim Laliji ve Hani

Muhammad'ı İran için casusluk ettikleri için ve Bassam al-Haydari'yi İsrail için casusluk ettiği için adil olmayan bir yargılamadan sonra ölüm cezasına mahkum etti.

Uluslararası Af Örgütü ziyareti/raporu

■ Uluslararası Af Örgütü heyeti Yemen'i Şubat ayında araştırma yapmak için ziyaret etti. ■ Yemen'in karanlık tarafı: Kadınlara ve kız çocuklarına yönelik ayrımcılık ve şiddet (MDE 31/014/2009) ■ Evrensel Periyodik Özetlemenin beşinci döneminde kapsanan devletlere öneriler – Mayıs 2009 (IOR 41/012/2009)

YENİ ZELANDA

YENİ ZELANDA

Devlet başkanı:

Kraliçe II. Elizabeth,

Anad Satyanand tarafından temsil ediliyor

Hükümet başkanı:

John Key

Ölüm cezası:

tüm suçlar için kaldırıldı

Nüfus:

4.3 milyon

Ortalama yaşam süresi beklentisi:

80.1 yıl

5 yaş altı ölüm oranı (e/k):

binde 6/5

Hükümet BM Yerli Halklar Deklarasyonu'nu

desteklemek için bir niyet işareti verdi. İltica talep edenler yeni Göçmen Yasası'na göre yolcu tarama işlemi nedeniyle soruşturmaya uğrama riski taşıyordu. Māori'ler, tutuklular ve adalet sistemi tarafından işlem görenler arasında orantısız bir biçimde çok temsil ediliyorlardı.

Yerel Halkların hakları

Temmuz ayında Evrensel Periyodik Değerlendirme'de (UPR) hükümet şu anda yurtiçinde Yerel Halkların hak taleplerini çözmeye sürecine müdahale etmediği sürece BM Yerel Halkların Hakları Deklarasyonu'nu "desteklemek için harekete geçmek istediğini" belirtti.

2004 yılında Maorilerin Foreshore ve Seabed üzerine olan talepleri üzerine çıkarılan Foreshore ve Seabed Yasası'nda Maorilerin ayrımcılığa uğradıklarından duyulan endişe arttı. Bu endişeler Yasa'nın geri çekilmesini ve yeni bir yasa çıkarılmasını isteyen Bağımsız bir Bakanlık Soruşturma Paneli kurulmasına yol açtı. Waitangi Anlaşması'na göre

Maori hakları yeni bir yasal düzenlemenin yapılmasını gerekli kılıyordu.

Mülteciler ve sığınmacılar

Kasım ayında yolcu tarama sistemi ile birlikte Göçmen Yasası yürürlüğe girdi. Yasa Göçmen Bölümü'nün Baş Yöneticisi'ni bir bireye Yeni Zelanda'ya gelmek için uçağa binmesini bir neden göstermeden izin vermeme hakkı veriyordu. Bu, eğer ülkelerinde yargılanma riskleri varsa iltica talebinde bulunanları teşhir ederek zarar verecekti. Yasa ayrıca iltica talebi reddedilenlerin yasal temyiz haklarını kaldırıyordu.

Cezaevi koşulları

Eylül ayında, Cezaevleri Müdürlüğü şu anda zaten ortak kullanılan hücrelerin yüzde 21'inde kullanılmalarına ve mahkumların koşullarına ait uluslararası standartlara aykırı olmasına rağmen 2010'da kalıcı olarak ranza yataklar kullanacağını ilan etti. Temmuz ayında Cezaevleri Müdürlüğü artan mahkum sayısı nedeniyle 2010 Mart ayından itibaren gemi konteynırlarından değiştirilerek yapılacak cezaevi hücrelerinin cezaevi sistemine ekleneceğini ilan etti.

2009 yılında çıkan Cezaevleri Düzeltme Yasası (Sözleşmeli Cezaevi Yönetimi) cezaevlerinin özelleştirilmesini mümkün hale getiriyordu. Özel olarak yönetilen cezaevlerinde sorumlulukların azalması olasılığına dönük endişeler ileri sürülüyor

Oransız olarak yüksek sayıda Maori tutuklaması, ceza davası ve mahkumiyet vardı.

Yasal, yapısal veya kurumsal gelişmeler

Hükümet UPR'da, BM Uluslararası Çocuk Hakları Sözleşmesi Seçimli Protokolü'nü onaylayacağını ve Bütün İnsanların Zorla Kaybetmelerden Korunması Uluslararası Sözleşmesine katılacağını belirtti.

1990 yılında kabul edilen Yeni Zelanda Haklar Beyannamesi (BORA) yasal statüleri korumuyor, içerdiği koşullara rağmen yasal düzenlemeleri yasalastırılmıyordu. BORA Uluslararası Medeni ve Politik Haklar Sözleşmesi'nin veya Uluslararası Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Sözleşmesi'nin getirdiği bütün hakları içermiyordu.

YUNANİSTAN

YUNANİSTAN CUMHURİYETİ

Devlet başkanı:	Karolos Papoulias
Hükümet başkanı:	George Papandreou
(Ekim ayında Kostas Karamanlis'in yerine geçti)	
Ölüm cezası:	uygulamada kaldırıldı
Nüfus:	11.2 milyon
Ortalama yaşam süresi beklentisi:	79.1 yıl
5 yaş altı ölüm oranı (e/k):	binde 5/4
Yetişkin okur yazarlık oranı:	yüzde 97.1

Kolluk kuvvetlerinin kötü muamelede bulduklarına dair iddialar yıl boyunca sürdü. Yeni bir Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi sığınmacıları etkin temyiz hakkından mahrum bıraktı. Düzensiz göçmenlerin ve bir olasılıkla sığınmacıların Evros'tan keyfi olarak sınır dışı edildiklerine dair iddialar vardı. İddialara göre, çok sayıda düzensiz göçmen ve sığınmacının Patras'taki bir kamptan zorla tahliyesini takiben, yaklaşık 100 kişi hizmetlere erişimleri olmadan evsiz bırakıldı. Farklı göçmen gözaltı merkezlerinde ve cezaevlerindeki gözaltı koşulları endişe kaynağı olmaya devam etti. Silahlı muhalif grupların saldırıları yaralanmalara sebep oldu.

Arka plan

Silahlı muhalif gruplar bir polis karakolu da dahil dizi saldırı gerçekleştirdi. Bazıları bankalara, biri bir parlamenterin evine ve biri bir Avrupa Parlamentosu üyesinin evine olmak üzere bombalı saldırılar yaptılar. Bir polis memuru öldürüldü, 3'ü ciddi olmak üzere 7'si yaralandı.

Mülteciler, sığınmacılar ve göçmenler

Polis yetkililerinin bazı bireysel sığınma taleplerini kaydetmeyerek, insanların iltica prosedürüne erişimini engellediğine yönelik endişeler mevcuttu. Haziran ayında yeni bir Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi (81/2009) sığınma hakkı tayini prosedürüne zarar veren değişiklikler getirdi. Yeni kararname başka değişikliklerin yanı sıra, Temyiz Kurulu'nu lağvetti ve böylece sığınmacıları asliye mahkemesi kararlarını etkin temyiz etme hakkından yoksun bıraktı. Geriye, Danıştay'ın kararın yasallığını incelemesi ile sınırlı olan yargı denetimi kaldı. Temmuz ayında, BM Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNHCR) sığınma prosedürlerinde önemli

değişiklikler yapılmadığı takdirde sürece katılmama kararını açıkladı. Yıl sonunda yeni hükümet sığınma hakkı tayini prosedürünü düzeltmeyi, yeni bir bağımsız Sığınma Hizmeti oluşturmayı ve ülkeye giriş noktalarında düzensiz göçmenler için tarama merkezleri kurmayı planladıklarını açıkladı. Bu konular ile ilgili öneri hazırlaması için uzmanlardan oluşan komisyonlar kuruldu.

Muhtelif sayıda birey ciddi insan hakları ihlalleri riskiyle karşı karşıya oldukları ülkelere zorla geri gönderildi.

■ Temmuz ayında, dört refakatsiz çocuğun da dahil olduğu Türk uyruklu 18 Kürt sığınmacı zorla Türkiye'ye geri gönderildi. Girit'in Chania şehrinde sığınmacıların gözetilmesinden sorumlu polis, dört çocuğun iltica başvurularını kayda geçirmeyi ve 14 yetişkinin başvurularını da yetkili makamlara yönlendirmeyi reddetmişti.

Haziran ile Ağustos ayları arasında, yetkililer çok sayıda düzensiz göçmen ve olası sığınmacıları Yunan adalarındaki göçmen gözetli merkezlerinden, sınır bölgesi olan Evros'a nakletti. Yerel ve uluslararası STK'ların bu gruplarda yer alan bazı bireylerin keyfi olarak sınır dışı edildiklerine dair iddiaları oldu.

Haziran ayında 3772/2009 sayılı Yasa yabancıların, en az üç ay hapis cezasına olanak veren suçlar da dahil olmak üzere herhangi bir suç ile suçlanması durumunda idari olarak sınır dışı edilmesine izin verdi. Sığınmacılar açıkça hükmün dışında tutulmadılar. Aynı yasa idari gözetli süresini 3 aydan 6 aya arttırırken, belirli şartlar altında bu sürenin 12 ay daha uzatılma olasılığını da tanıdı ve maksimum süre böylece 18 ay oldu.

İddialara göre, göçmen gözetli merkezlerindeki, aşırı kalabalık ve kötü hijyen sorunlarının yanı sıra yeterli gıda, dışarıda egzersiz yapma, dış dünyaya ve sağlık hizmetlerine erişim yokluğu devam etti. Haziran ayında Avrupa İşkenceyi Önleme Komitesi şu sonuca vardı: "Yunanistan'da özgürlüklerinden mahrum bırakılmış düzensiz göçmenlerin büyük çoğunluğunun gözetli koşulları halen kabul edilemez durumdadır."

Çocuk kabul merkezlerindeki yer sıkıntısı sebebiyle, refakatsiz çocuklar bazı tesislerde iki buçuk aya kadar gözetim altında tutuldu.

■ Ağustos ayında Midilli adasındaki Pagani göçmen gözetli merkezinde yaklaşık 150 refakatsiz çocuk, gözetli koşullarını protesto etmek için açlık grevi yaptı. Merkez Kasım ayında kapatıldı.

■ Temmuz ayında aralarında refakatsiz çocukların da

bulunduğu çok sayıda düzensiz göçmen ve sığınmacı Patras'taki bir kamptan zorla tahliye edildi. 80 ile 100 arasında kişinin su, temizlik, sağlık koşulları ve tıbbi yardıma erişimi olmaksızın evsiz bırakıldığı iddia edildi. Aynı ay boyunca yaklaşık 100 düzensiz göçmen de Atina'da terk edilmiş bir adliye binasından zorla tahliye edildi.

Göçmen ve sığınmacılara yönelik ırkçı saldırılarda artış oldu.

Aralık ayında ikinci nesil göçmenlere vatandaşlık hakkı tanıyan bir yasa taslağı açıklandı.

İşkence ve diğer kötü muameleler

İddialara göre, protesto göstericileri, avukatlar ve gazeteciler Ocak ayında gerçekleşen bir gösterinin ardından polis tarafından kötü muameleye tabi tutuldular.

■ Alexis Gregoropoulos'un vurulmasından sorumlu özel muhafız 2008 senesinin Aralık ayında kasten adam öldürmekle suçlandı. İkinci muhafız suça iştirak ile suçlandı. Yıl sonunda dava duruşması bekleniyordu.

Yıl boyunca polisin gösterilerde aşırı güç kullandığı vakalar iddia edildi. Aralık ayındaki protesto gösterileri esnasında çok sayıda göstericinin keyfi olarak karakollara götürüldüğü, polisin barışçıl göstericilere kötü muamelede bulunduğu ve polis motosikletlerinin bazı protestocuları yaraladığı iddia edildi.

Yıl boyunca, kolluk kuvvetlerinin özellikle sığınmacılar, göçmenler ve Romanlar gibi savunmasız grupların üyelerine yönelik kötü muamelesine dair iddialar devam etti.

■ İddialara göre 3 Nisan tarihinde Igoumenitsa limanında Arivan Osman Aziz isimli Iraklı Kürt bir göçmen, bir sahil güvenlik görevlisi tarafından ağır biçimde dövüldü. İddiaya göre dört ay sonra yaralanmaları sonucunda hayatını kaybetti. Yıl sonunda soruşturma henüz sonuçlanmamıştı.

■ İddiaya göre, Mayıs ayında bir polis memuru Suriyeli bir göçmenin Kuran'ını kimlik kontrolü sırasında imha etti. Yıl sonunda olay ile ilgili yeminli idari soruşturma henüz sonuçlanmamıştı. Müslüman göçmen camiası olayı protesto etmek için çeşitli gösteriler düzenledi.

■ Ekim ayında Pakistanlı bir göçmen olan Mohamed Kamran Atif Pire'de bir karakoldaki tutukluluk ve gözetli süresince işkenceye tabi tutulduğu iddiasından 14 gün sonra öldü. Ceza soruşturması başlatıldı.

■ İddialara göre, Ekim ayında birçok sığınmacı ve göçmen polis muhafızları tarafından dövüldü. Olay Midilli'de yer alan Pagani göçmen gözetli merkezindeki

gözaltı koşulları ve gözaltı sürelerinin protesto edilmesinin ardından, dumanla kaplı bir koğuştan dışarı çıkmalarına izin verilmesi yönünde talepte bulunmalarını takiben oldu. Aralarında 17 yaşında bir Filistinli de vardı ve iddialara göre ağır biçimde dövüldü. Soruşturma başlatıldı ve bazı tanıklar korkutulduklarını iddia ettiler.

■ Bir polis memurunun 2002 senesinin Ağustos ayında tutuklu iki kişiye elektro şok ile işkence etmekten yargılandığı dava Aralık ayında başladı.

Aralık ayında hükümet kolluk kuvvetlerinin keyfi davranış olayları ile ilgilenecek bir büro kurulmasını öngören bir Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi taslağı sundu. Önerilen birimin kurumsal bağımsızlığı ve sınırlı yetkileri ile ilgili endişeler bulunuyordu.

İşçi hakları

Haziran ayında, sendikacı Konstantina Kuneva'ya yapılan saldırıyı soruşturmakla sorumlu hakim failleri belirleyemeyerek, soruşturmayı sonuçlandırdı. Kuneva'nın avukatları dava öncesi soruşturmanın kalitesi ve titizliği hakkında endişelerini ifade ettiler. Kasım ayında Atina'daki Kabahatler Konseyi soruşturmanın devam ettirilmesini emretti.

Cezaevi koşulları

Cezaevlerinde aşırı kalabalık, yetersiz hizmetler ve yeterli tıbbi bakıma erişimin noksanlığı da dahil olmak üzere insanlık dışı ve aşağılayıcı tutukluluk koşullarına dair iddialar oldu. Kadın hükümlüler vajinal muayene uygulamalarına tabi tutulmaya devam edildiklerini iddia ettiler. Aralık ayında, cezaevlerinin aşırı kalabalık oluşunu gidermek ve cezaevi koşullarının iyileştirilmesi için yasal değişiklikler kabul edildi.

Vicdani retçiler

Vicdani ret ile ilgili mevcut yasa halen Avrupa standartlarına ve uluslararası standartlara uygun değildi. Vicdani retçiler ayrımcılık ve hatta adli kovuşturma yaşamaya devam etti.

■ 31 Mart tarihinde Atina Askeri Yargıtay'ı vicdani retçi Lazaros Petromelidis'i iki ayrı itaatsizlik suçundan 18 ay tecilli hapis cezasına mahkum etti. 2008 senesinde Asliye Ceza Mahkemesi Petromelidis'i aynı suçlama ile üç yıl hapis cezasına mahkum etmişti.

İfade özgürlüğü

Şubat ayında Avrupa Komisyonu İnsan Hakları Komiseri raporunda Yunan mahkemelerinin aşırı

kısıtlayıcı uygulamalarda bulunarak bazı azınlık derneklerini kayda geçirmemesi ve Xanthi Türk Birliği'nin tasfiyesini emretmesi sebebiyle duydukları endişeyi belirtti. BM Azınlıklar Bağımsız Uzmanı da benzer kaygılarını bildirdi. Bunlara ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin 2008 senesi kararlarına rağmen Yunanistan Yüksek Mahkemesi, Yargıtay'ın Haziran ayındaki "Makedon Uygarlığı Evi" derneğini kayda geçirmeyi ret kararını onadı.

Lezbiyen, gey, biseksüel, travesti ve transseksüel bireylerin hakları

Mart ayında, Atina'da bir barda gerçekleşen homofobik saldırıda birkaç kişi yaralandı. Polisin ve ambulansların çok sayıda aramaya rağmen olaya yanıt vermedikleri iddia edildi.

İnsan ticareti

Hükümetin insan ticareti mağdurlarını belirlemek için yetersiz çalışma yaptığı endişeleri sürerken, Uluslararası Af Örgütü'nün de dahil olduğu sivil toplum örgütlerinden oluşan koalisyon tarafından önerilen taslak kılavuz hala benimsenmemişti. Devlet finansmanının eksikliği insan ticareti mağdurlarına yönelik bazı sığınma evlerinin kapatılmasına neden oldu.

Roman toplumuna karşı ihlaller

İrk Ayrımcılığının Ortadan Kaldırılması Komitesi, Romanların sosyal entegrasyonu için halihazırda benimsenmiş özel önlemleri kabul etmekle birlikte, Romanların iş, barınma, sağlık ve eğitime erişimde karşılaştıkları engeller ile ilgili endişelerini Ağustos ayında ifade etti.

■ Ağustos ayında, en az 11 Roman aile Yunanistan'ın Lefkada adasında bulunan bir çöp depolama sahasındaki evlerinden zorla tahliye edildiler ve diğer yeterli barınma ve sağlık hakları ihlallerine de maruz bırakıldılar. Yıl sonunda Roman aileler yerleşim bölgesinde kalmaya devam ettiler. Arazideki inşaat tamamlandı ve yerleşimlere bazı küçük düzeltmeler yapıldı. Ancak sene sonunda aileler hala kiracılık durumları güvensiz bir biçimde oturuyorlardı.

Uluslararası Af Örgütü'nün ziyareti/ raporları

📍 Uluslararası Af Örgütü heyeti Yunanistan'ı Haziran ayında ziyaret etti.

📍 Yunanistan: Protesto gösterilerindeki polis faaliyetlerinde ihlal iddiaları (EUR 25/001/2009)

📍 Yunanistan: Sığınma prosedürlerine yönelik olarak önerilen değişiklikler uluslararası hukuka açıkça ihlal etmektedir. (EUR 25/005/2009)

📍 Yunanistan: Uluslararası Af Örgütü Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin kararının ardından gözaltı koşulları ile ilgili ciddi endişelerini yineledi. (EUR 25/006/2009)

📍 Yunanistan: Uluslararası Af Örgütü Patras'taki zorla tahliyeleri kınadı. (EUR 25/007/2009)

📍 Yunanistan: Yeni zorla tahliyeler çok sayıda insanı evsiz bıraktı. (EUR 25/008/2009)

📍 Yunanistan: 11 Roman ailesi zorla tahliye ile karşı karşıya kaldı. (EUR 25/009/2009)

📍 Yunanistan: Uluslararası Af Örgütü Hükümete, polise ilgili şikayetler için gerçekten bağımsız ve etkin bir şikayet mekanizması kurması için çağrıda bulundu. (EUR 25/011/2009)

ZİMBABVE

ZİMBABVE CUMHURİYETİ

Devlet ve hükümet başkanı:

Ölüm cezası:

Nüfus:

Ortalama yaşam süresi beklentisi:

5 yaş altı ölüm oranı (e/k):

Yetişkin okur yazarlık oranı:

Robert Mugabe

sürdürülüyor

12.5 milyon

43.4 yıl

binde 100/88

yüzde 91.2

Şubat ayında birlik hükümetinin kurulmasıyla insan hakları durumu biraz düzeldi. Ancak insan hakları savunucularını ve politik aktivistleri ve Başbakan Morgan Tsvangirai'nin liderliğindeki Demokratik Değişim Hareketi (MDC-T) destekçileri taciz ve tehdit edilmeye devam etti. Eski iktidar partisi Zimbabve Afrika Ulusal Birliği'ni (ZANU-PF) eleştirmeye devam eden onlarca insan gözaltına alınmak için hedef oldu. ZANU-PF tarafından kontrol edilen devlet kurumları politik muhalif olarak algıladıklarını hedeflemeye devam etti, bu tutum kırılğan birlik hükümetini daha fazla gerdi. Devlet kurumları içindeki gerginlik MDC-T aktivistlerine

kırsal bölgelerde ve bazı ticari çiftliklerde saldırıları ateşledi.

Ekonomi 2000 yılında başlayan krizden bu yana düzelmenin ilk işaretlerini verdi. Zimbabve doları kenara çekildi ve yerine ABD doları ve Güney Afrika randı gibi kuvvetli para birimleri kullanılmaya başlandı. Bu enflasyonu kontrol altına aldı ve dükkanlarda gıda maddelerinin bulunmasını sağlamaya başladı. Ancak, birçok yoksul aile yabancı para bilimlerini bulamıyordu ve eğitim ve sağlık için gerekli ücretleri ödeyemedi.

Arka plan

27 Ocak tarihinde Güney Afrika Kalkınma Topluluğu (SADC) liderleri 15 Eylül 2008 tarihinde imzalanan Küresel Politik Anlaşma'dan (GPA) sonra Güney Afrika'da Zimbabve'deki politik kördüğümü çözmek için olağanüstü bir toplantı yaptı. GPA'ya katılan üç parti, ZANU-PF, MDC-T ve Arthur Mutambara tarafından yönetilen MDC önemli bakanlıklar konusunda bir çıkmaza saplandılar.

SADC'nin müdahalesinin ardından Morgan Tsvangirai 11 Şubat tarihinde iki yardımcısı, MDC'den Arthur Mutambara ve MDC-T'den Thokozani Khupe ile birlikte Başbakan olarak yemin etti. Birlik hükümetinin diğer bakanları 14 Şubat tarihinde yemin etti. Ancak, birlik hükümeti Başkan Mugabe'nin GPA'nın bazı parçalarını uygulamayı reddetmesi nedeniyle hala kırılğanlığını koruyordu. ZANU-PF, MDC-T'nin AB ve ABD'nin uyguladıkları yaptırımların kaldırılması için yeterli lobi yapmadığını ileri sürdü. Ekim ayında MDC-T üç bakanlar kurulu toplantısını GPA'nın uygulanmasında ki gecikmeler nedeniyle boykot etti. MDC-T ancak SADC zirvesinin 5 Kasım'da toplanmasından sonra bakanlar kurulu toplantılarına katıldı. Zirve partilere kördüğümü çözmek için görüşmelere kaldığı yerden devam etmek üzere 30 gün verdi. Sene sonunda önemli sorunların hiçbiri çözülmemişti.

■ 2005 yılı kitlesel zorla tahliyeler mağdurları kötü koşullarda yaşamaya devam ettiler.

İfade, örgütlenme ve toplanma özgürlüğü

İnsan hakları savunucularının ve ZANU-PF'ye politik muhalif olarak görülenlerin baskı altına alınması sürdü. Çok sayıda insan hakları ve politik aktivist gözaltına alındı ve haklarını kullandıkları için haklarında dava açıldı.

Başsavcılık normal olarak kefaletle serbest bırakılmaları gereken insan hakları savunucularının ve politik aktivistlerin tutukluluk sürelerini Ceza Usulü ve Kanıt Yasası'nın (CPEA) 121'inci maddesine göre uzatıyordu. Madde 121 devletin bir üst mahkemeye itiraz yapabilmesi için tutukluluğu yedi gün uzatıyordu.

■ En az 18 politik mahkum eski ZANU-PF hükümetinin uydurduğuna inanılan iddialarla tutuldu. 2 Mart tarihinde Jestina Mukoko ve Broderick Takawira nezarete üç ay geçirdikten sonra kefaletle serbest bırakıldı. 13 başkası daha kefaletle serbest bırakıldı. Her ikisi de MDC-T görevlisi olan Gandhi Mudzingwa ve Kisimusi Dhlamini ve gazeteci Andrison Manyere 9 Nisan'da kefaletle hak kazandı. Yetkililer kefaletle karşı çıktı ama CPEA'nın 121'inci maddesine göre yedi gün içinde itiraz edemedi. Üç kişi 17 Nisan tarihinde serbest bırakıldı ama birkaç gün sonra polis tarafından yeniden göz altına alındı. Gandhi Mudzingwa ve Kisimusi Dhlamini tutukluluklarında yapılan işkencenin yaralarının tedavisi için hastanedeydi. Sonunda 13 Mayıs tarihinde kefaletten yararlanmalarına izin verildi ve serbest bırakıldılar. Gözaltında olan bütün tutukluların işkence ve diğer kötü muamelelerden dolayı tedaviye ihtiyacı vardı.

■ Jestina Mukoko ve 2008 yılında kaçırılan 17 diğer mağdurun mahkemeleri senenin başında başladı. Ancak 28 Eylül tarihinde Yüksek Mahkeme devlet güvenlik kurumlarının Jestina Mukoko'nun anayasal haklarını ihlal ettikleri gerekçesiyle kalıcı bir ceza soruşturması yapılmasını istedi.

■ Hepsini kadın olan ve 17 Haziran tarihinde Bulawayo'da barışçı bir gösteriden sonra tutuklanan Zimbabwe Kadınları Ayağa Kalkıyor'un (WOZA) yedi üyesine avukatlarına ulaşmalarına izin verilmedi. Ertesi gün Uluslararası Af Örgütü'nün Genel Sekreteri Harare'de Meikles Otelinde basın toplantısı yapıyordu, dört WOZA aktivisti, devletin sahibi olduğu Herald gazetesinden bir kameraman ve bir bağımsız gazeteci polis tarafında gözaltına alındı ve otelden 50 metre uzakta dövüldü. WOZA aktivistlerine aktivizmlerinin cezası olarak tıbbi müdahale yaptırılmadı ve gece gözaltında kaldılar. Kameraman ve bağımsız gazeteci aynı gün serbest bırakıldı.

■ 5 Ağustos tarihinde Zimbabwe Ulusal Öğrenci Derneğinde dört öğrenci lideri, Clever Bere, Kudakwashe Chakabva, Archieford Mudzengi ve Brian Rugodo Zimbabwe Üniversitesi'nde tişört dağıttıkları

için tutuklandılar. Bir toplantıda barışı bozmak, şiddet olayı yaratmak ve "bağnazlık" yaparak Ceza Yasası'na (Toplama ve Reform Yasası) karşı çıkmaktan haklarında dava açıldı. 7 Ağustos'ta kefaletle serbest bırakıldılar.

■ 25 Ekim tarihinde STK'lar Ulusal Derneği(NANGO) Yönetim Direktörü Cephas Zinhumwe ve NANGO Yönetim Kurulu Başkanı Dadirai Chikwengo NANGO'nun STK direktörleri ile düzenlediği atölyelerden sonra Victoria Falls şehrinde tutuklandılar. "Kamuya açık bir toplantı" yapma isteğini yetkili kurumlara bildirmemek iddiası ile Kamu Düzeni ve Güvenlik Yasası'na (POSA) karşı çıkmaktan haklarında dava açıldı ve kefaletle 27 Ekim tarihinde serbest bırakıldılar. 25 Kasım'da beraat ettiler.

■ 28 Ekim tarihinde Zimbabwe Seçim Destek Ağı'ndan Thulani Ndhlovu ve Ndodana Ndhlovu Hwanga Bölgesi'nde Dete'de tutuklandılar. Polis izni olmadan toplantılar yaptıkları iddiası ile POSA'ya göre haklarında dava açıldı. Ndodana Ndhlovu tutuklandığı gün serbest bırakıldı, Thulani Ndhlovu ise 30 Ekim tarihinde kefaletle serbest bırakıldı.

■ 8 Kasım tarihinde Zimbabwe Sendikalar Birliği Kongresi (ZCTU) Başkanı Lovemore Matombo dört diğer ZCTU aktivisti Michael Kandukutu, Percy Mcjijo, Dumisani Ncube ve Nawu Ndlovu ile birlikte Victoria Falls şehrinde bir sendika toplantısından sonra tutuklandı. POSA'ya göre devletin yasadışı olduğunu iddia ettiği bir toplantı örgütledikleri için haklarında dava açıldı. 12 Kasım tarihinde bir sulh ceza mahkemesi tarafından reddedilince serbest bırakıldılar.

■ 20 Kasım tarihinde Gweru'dan 20 aktivist bir sulh ceza mahkemesine çıktılar. 2008 yılının Aralık ayında barışçı bir gösteriye katıldıktan sonra POSA'ya göre suçlanarak tutuklanmışlardı. Fakat mahkemeye çıkarıldıklarında iddialar mülke zarar vermek ve Başkan Mugabe'ye hakaret eden sloganlar atmak olarak değiştirilmişti.

Avukatların ve adli personelin taciz edilmesi

İnsan haklarını ve politik aktivistleri temsil eden avukatları ve mahkeme görevlilerini taciz ve tehdit sürdü.

■ 14 Mayıs tarihinde gazeteci Andrison Manyere'yi temsil eden avukat Alec Muchadehama ve iki MDC-T görevlisi Harare'de sulh ceza mahkemesinde Toplum ve Düzen Bölümü'nden polis memurları tarafından tutuklandı. Yüksek Mahkeme görevlilerini yanlış bilgilendirerek ve yanlış yönlendirerek Kisimusi

Dhlamini, Gandhi Mudzingwa ve Andrison Manyere'nin "yasadışı serbest bırakılmasını" sağlayarak adaleti aldatmak ve engellemekle itham edildi. Bütün gece tutuklu kaldı. 10 Aralık tarihinde beraat etti. Bununla ilişkili bir davada üç tutukluyu geçici serbest bırakmayı kolaylaştıran Yüksek Mahkeme sekreteri Constance Gamba 6 Mayıs tarihinde kamu görevini ihlal etmek iddiası ile tutuklandı. 8 Mayıs tarihinde kefaletle hak kazandı ama devlet Madde 112'yi uyguladı ve dokuz aylık bebeği ile nezarete kaldı. 14 Mayıs tarihinde devlet kefaletle itirazını kaldırınca serbest bırakıldı. 10 Aralık tarihinde o da beraat etti.

Cezasızlık

2008 yılının Haziran ayında başkanlık seçiminin ikinci turunda ZANU-PF'nin politik muhaliflerine karşı devletin desteklediği şiddet ortamında işlenen insan hakları ihlalleri ve işkenceyi yapanlar hakkında hiçbir anlamlı önlem alınmadı. Şiddet olaylarında en az 200 kişi öldürüldü ve 9.000'den fazlası yaralandı. Tek tük birkaç soruşturma oldu. Ne hükümet tarafından kurulan Ulusal İyileştirme Organı bu fiilleri işleyenlerin hesap vermesini öncelik yaptı ne de Savunma ve İç İşleri Bakanı cezasızlıkla mücadele etmek için kurumsal bir reform ihtiyacı duydu. 2009 yılı boyunca ordu, polis ve gizli, servisler içindeki unsurlar insan hakları aktivistlerini ve MDC-T üyelerini insan hakları ihlali için hedef alabildi.

Başsavcılık ya insan hakları ihlali iddialarını soruşturmada isteksiz ya da onlara karışmış durumdaydı.

İşkence ve diğer kötü muameleler

Tutuklulara işkence ve diğer kötü muameleler sürdü. Bunları yapanların hiçbiri adaletin önüne getirilmedi.

■ Eylül ayında Zimbabwe Yüksek mahkemesi başka şeylerin yanı sıra Jestina Mukoko'nun (yukarıya bakınız) 2008 yılında kendisini kaçırıp ve tecrit gözaltında tutan devlet güvenlik kurumları tarafından işkenceye uğradığına karar verdi. Buna rağmen hiçbir soruşturma açılmadı.

■ Ekim ayında Harare'de Pomona kışlasında bir cephaneliğe girerek 21 silah çalmalarında şüphelenilen en az 95 asker tutuklandı. İddiaya göre Merkezi İstihbarat Örgütü, Askeri İstihbarat teşkilatı ve Askeri Polis tarafından sorgulanırken işkenceye uğradılar. En az ikisi aldıkları yaralardan dolayı öldü ve biri iddiaya göre tecrit altındayken intihara teşebbüs etti. Bağımsız bir ölüm sonrası soruşturma açılmadı. Aynı

suçla itham edilen MDC-T'nin ulaşım yöneticisi Pascal Gwezere devlet güvenlik ajanları tarafından Harare'de 27 Ekim tarihinde evinden alınarak tutuklandı ve işkence gördü. Tıbbi tedavi verilmedi. 24 Aralık tarihinde Yüksek Mahkeme Ağır Ceza'nın aldığı bir kefalet kararını onaylayınca kefaletle serbest bırakıldı.

BM Özel Raportörü Manfred Novak'ın Zimbabwe'ye girmesi 28 Ekim tarihinde yasaklandı. Hükümet bir SADC heyetinin birlik hükümetinin performansını ölçmek için ülkede olduğunu söyledi.

Adalet sistemi – adaletin bağımsızlığı

Başsavcılık için uygun olmayan kararlar aldıklarında hakimler kendilerini baskı altında buldular. Alt mahkemeler MDC-T görevlilerine ve insan hakları savunucularına karşı davalarda artan bir baskı altındalar, çok zaman adalet görevlilerinin kendileri Baş Savcılık tarafından uydurulmuş ithamlarla karşılaşıyorlardı. İthamlar yargı görevlileri arasında korku yaymayı, bağımsızlıklarını ve tarafsızlıklarını ortadan kaldırmayı amaçladı.

■ Manicaland bölgesel hakimi Livingstone Chipadza MDC-T genel saymanı Roy Bennett'e kefalet hakkı verdiği için Mart ayında tutuklandı. Roy Bennett'in çok kötü cezaevi koşullarında günlerce süren tutukluluğunu kefaletle kaldırdığı için "yetkisini kötüye kullanmakla" itham edildi. 4 Ağustos tarihinde hakkındaki ithamlar kaldırıldı.

■ İnsan hakları avukatı Alec Muchadehama'nın mahkemesine başkanlık eden hakim Chioniso Mutongi 3 Kasım tarihinde istifa etti. Adliye görevlisi Andrew Kumire'yi mahkemeyi hor gördüğü için beş gün hapis cezasına mahkum etmesinden sonra savcılık yetkilileri tarafından taciz edildiğini iddia etti. Andrew Kumire mahkemeden yürüyüp çıktı ve daha sonra bir başka hakim tarafından açıklanmayan koşullarda kefaletle serbest bırakıldı. Andrew Kumire'nin mahkumiyeti daha sonra Yüksek Mahkeme tarafından onaylandı. Chioniso Mutongi birçok telefon tehditleri aldı ve Başyargıç Bürosundan korunma almadı.

Ölüm cezası

2009 yılında en az yedi kişi ölüm cezasına mahkum edildi ve sene sonunda ölüm cezalarının infazını bekleyenlerin toplam sayısını 52'ye çıkardı.

Uluslararası Af Örgütü ziyaretleri/ raporları

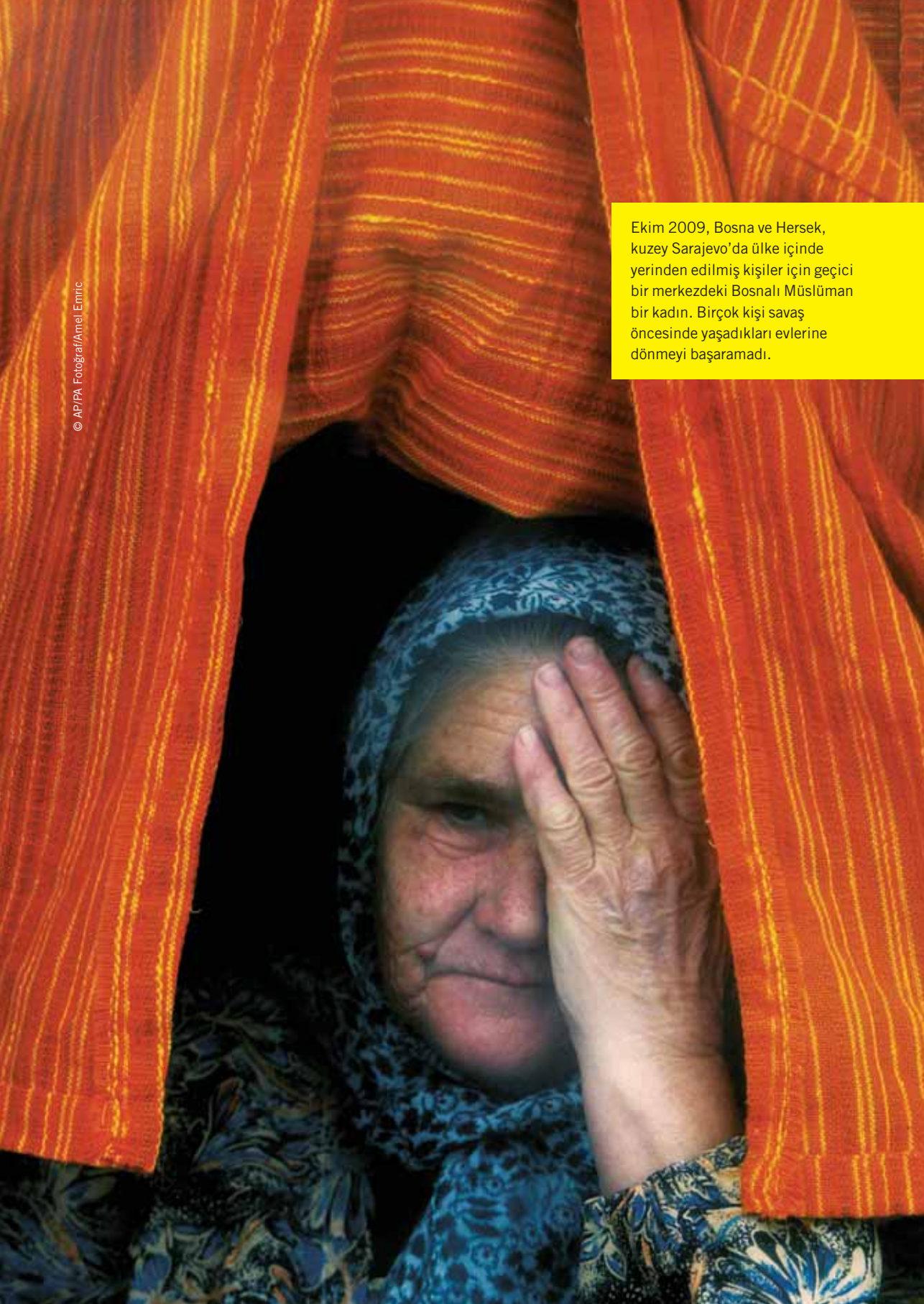
■ Uluslararası Af Örgütü heyeti Zimbabwe'yi Mart, Mayıs, Haziran

ve Ekim aylarında ziyaret etti. Haziran ayında Uluslararası Af Örgütü Genel Sekreteri Zimbabwe'yi ziyaret etti ve Başkan Yardımcısı Joice Mujuru ve Savunma Bakanı Emmerson Mnangagwai AU ve AB diplomatlarının da aralarında olduğu üst düzey devlet görevlileri ile ve insan hakları savunucuları ve insan hakları ihlallerinin mağdurları ile buluştu. Temmuz ayında Genel Sekreter Başbakan Morgan Tsvangirai ile Birleşik Krallık'ta buluştu.

📄 Zimbabwe: Hükmet için beş maddelik bir insan hakları gündemi (AFR 46/009/2009)

📄 Zimbabwe: Sözden eyleme ilerleme (AFR 46/025/2009)

Ekim 2009, Bosna ve Hersek, kuzey Sarajevo'da ülke içinde yerinden edilmiş kişiler için geçici bir merkezdeki Bosnalı Müslüman bir kadın. Birçok kişi savaş öncesinde yaşadıkları evlerine dönmeyi başaramadı.

Sincan Uygur Özerk Bölgesi, Urumçi'de bir Uygur kadını, kuzeydoğu Çin, Temmuz 2009. Polisin, barışçıl Uygur protestocularına karşı aşırı güvenlik önlemi alması, Uygurlar ve Hanlar arasındaki etnik gerilimi ve şiddetli ayaklanmaları ateşledi.

MUSIC AND
ONE WORLD

ULUSLARARASI AF ÖRGÜTÜ RAPORU 2010
BÖLÜM ÜÇ: SEÇİLMİŞ SÖZLEŞMELER

10

Filistinli bir kadın 14 Ocak 2009'da İsrail'in Gazze şehrine yaptığı saldırı sırasında patlamalardan yükselen dumana karşı yüzünü örtüyor. Saldırı "Dökme Kurşun" operasyonu adı verilen 22 günlük askeri hücumun bir parçasıydı.

A photograph of a man standing in a narrow alleyway between multi-story buildings. The man is wearing a dark jacket and pants, and is standing next to a white utility box. The buildings are light-colored and have many windows. The alleyway is paved with cobblestones. The overall atmosphere is somewhat somber and urban.

SEÇİLMİŞ ULUSLARARASI VE BÖLGESEL İNSAN HAKLARI SÖZLEŞMELERİ (31 ARALIK 2009 İTİBARIYLA)

SEÇİLMİŞ BÖLGESEL İNSAN HAKLARI SÖZLEŞMELERİ

SEÇİLMİŞ ULUSLARARASI İNSAN HAKLARI SÖZLEŞMELERİ

Sözleşmeleri onaylayan ya da onlara katılan devletler sözleşmenin tarafıdır ve sözleşmenin koşullarıyla bağlıdır. Sözleşmeyi imzalamış ancak henüz onaylamamış devletler yakın gelecekte sözleşmeye taraf olma niyetlerini ifade etmişlerdir; bunun yanı sıra sözleşmenin konusunu ve amacını başarısızlığa uğratabilecek davranışlardan kaçınmakla yükümlüdürler.

	Afrika İnsan ve Hakların Hakları Şartı (1981)	Afrika İnsan ve Hakların Hakları Mahkemesi Kurulmasına dair Afrika Şartı Protokolü (1998)	Çocukların Hakları ve Refahına dair Afrika Beyannamesi 1990	Afrika'daki Mültecilerin Özel Sorunları Konvansiyonu (1969)	Afrika İnsan ve Hakların Hakları Şartı Kadın Hakları Protokolü (2003)
Angola	●	○	●	●	●
Benin	●	○	●	●	●
Botsvana	●	○	●	●	
Burkina Faso	●	●	●	●	●
Burundi	●	●	●	●	○
Cape Verde	●		●	●	●
Cezayir	●	●	●	●	○
Cibuti	●	○	○	○	●
Çad	●	○	●	●	○
Demokratik Kongo Cumhuriyeti	●	○		●	●
Ekvator Ginesi	●	○	●	●	○
Eritre	●		●		
Etiyopya	●	○	●	●	○
Fildişi Sahili	●	●	●	●	○
Gabon	●	●	●	●	○
Gambya	●	●	●	●	●
Gana	●	●	●	●	●
Gine	●	○	●	●	○
Guinea-Bissau	●	○	●	●	●
Güney Afrika	●	●	●	●	●
Kamerun	●	○	●	●	○
Kenya	●	●	●	●	○
Komoros	●	●	●	●	●
Kongo (Cumhuriyeti)	●	○	●	●	○
Lesoto	●	●	●	●	●
Liberya	●	○	●	●	●
Libya	●	●	●	●	●
Madagaskar	●	○	●	○	○
Malavi	●	●	●	●	●

SEÇİLMİŞ SÖZLEŞMELER

BÖLGESEL AFRİKA BİRLİĞİ

	Afrika İnsan ve Hakların Hakları Şartı (1981)	Afrika İnsan ve Hakların Hakları Mahkemesi Kurulmasına dair Afrika Şartı Protokolü (1998)	Çocukların Hakları ve Refahına dair Afrika Beyannamesi, 1990	Afrika'daki Mültecilerin Özel Sorunları Konvansiyonu (1969)	Afrika İnsan ve Hakların Hakları Şartı Kadın Hakları Protokolü (2003)
Mali	●	●	●	●	●
Mavritius	●	●	●	○	○
Mısır	●	○	●	●	
Moritanya	●	●	●	●	●
Mozambik	●	●	●	●	●
Namibya	●	○	●	○	●
Nijer	●	●	●	●	○
Nijerya	●	●	●	●	●
Orta Afrika Cumhuriyeti	●	○	○	●	○
Ruanda	●	●	●	●	●
Sahra Arap Demokratik Cumhuriyeti	●		○		○
Sao Tome ve Principe	●				
Senegal	●	●	●	●	●
Seyşeller	●	○	●	●	●
Sierra Leone	●	○	●	●	○
Somali	●	○	○	○	○
Sudan	●	○	●	●	○
Svaziland	●	○	○	●	○
Tanzanya	●	●	●	●	●
Togo	●	●	●	●	●
Tunus	●	●	○	●	
Uganda	●	●	●	●	○
Zambiya	●	○	●	●	●
Zimbabve	●	○	●	●	●

● taraf devlet

● 2009 yılında taraf olmuş devlet

○ imzalamış ancak henüz onaylamamış

○ 2009 yılında imzalamış, ancak henüz onaylamamış

Bu tablo 2009 yılı sonunda Afrika Birliği'ne üye ülkelerin listesidir.

	Amerikan İnsan Hakları Sözleşmesi (1969)	Amerikan İnsan Hakları Sözleşmesi Ölümler Cezasının Kaldırılmasına dair Protokol (1990)	Amerika İnsan Hakları Sözleşmesi, Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Ek Protokolü	Amerika Ülkeleri İşkenceyi Önleme ve Cezalandırma Sözleşmesi (1985)	Kişilerin Zorla Kaybedilmesine dair Amerika Ülkeleri Sözleşmesi (1994)	Kadına Karşı Şiddetin Engellenmesi, Cezalandırılması ve Ortadan Kaldırılmasına dair Amerika Ülkeleri Sözleşmesi (1994)	Engelli Kişilere Yönelik Bütün Ayrımcılığın Kaldırılmasına dair Amerika Ülkeleri Sözleşmesi (1999)
Amerika Birleşik Devletleri	○						
Antigua ve Barbuda						●	
Arjantin	● ⁶²	●	●	●	●	●	●
Bahamalar						●	
Barbados	● ⁶²					●	
Beliz						●	
Bolivya	● ⁶²		●	●	●	●	●
Brezilya	● ⁶²	●	●	●	○	●	●
Dominik	●					●	○
Dominik Cumhuriyeti	● ⁶²		○	●		●	●
Ekvator	● ⁶²	●	●	●	●	●	●
El Salvador	● ⁶²		●	●		●	●
Grenada	●					●	
Guatemala	● ⁶²		●	●	●	●	●
Guyana						●	
Haiti	● ⁶²		○	○		●	●
Honduras	● ⁶²			○	●	●	
Jamaika	●					●	○
Kanada							
Kolombiya	● ⁶²		●	●	●	●	●
Kosta Rika	● ⁶²	●	●	●	●	●	●
Küba*							
Meksika	● ⁶²	●	●	●	●	●	●
Nikaragua	● ⁶²	●	○	●	○	●	●
Panama	● ⁶²	●	●	●	●	●	●

SEÇİLMİŞ SÖZLEŞMELER

BÖLGESEL – AMERİKAN DEVLETLERİ ÖRGÜTÜ

	Amerikan İnsan Hakları Sözleşmesi (1969)	Amerikan İnsan Hakları Sözleşmesi Ötüm Cezasının Kaldırılmasına dair Protokol (1990)	Amerika İnsan Hakları Sözleşmesi, Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Ek Protokolü	Amerika Ülkeleri İşkenceyi Önleme ve Cezalandırma Sözleşmesi (1985)	Kişilerin Zorla Kaybedilmesine dair Amerika Ülkeleri Sözleşmesi (1994)	Kadına Karşı Şiddetin Engellenmesi, Cezalandırılması ve Ortadan Kaldırılmasına dair Amerika Ülkeleri Sözleşmesi (1994)	Engelli Kişilere Yönelik Bütün Ayrımcılığın Kaldırılmasına dair Amerika Ülkeleri Sözleşmesi (1999)
Paraguay	● ⁶²	●	●	●	●	●	●
Peru	● ⁶²		●	●	●	●	●
Saint Kitts ve Nevis						●	
Saint Lucia						●	
Saint Vincent ve Grenadines						●	
Surinam	● ⁶²		●	●		●	
Şili	● ⁶²	●	○	●	○	●	●
Trinidad ve Tobago						●	
Uruguay	● ⁶²	●	●	●	●	●	●
Venezuela	● ⁶²	●	○	●	●	●	●

- taraf devlet
- 2009 yılında taraf olmuş devlet
- imzalamış ancak henüz onaylamamış
- 2009 yılında imzalamış, ancak henüz onaylamamış

Bu tablo 2009 yılı sonunda Amerikan Devletleri Örgütü'ne üye ülkelerin listesidir.

62 62. madde kapsamında Amerika Ülkeleri İnsan Hakları Mahkemesi'nin yargılamasının bağlayıcılığını beyan eden ülkeler (Amerika Sözleşmesi'nin yorumlanması ya da uygulanması ile ilgili tüm konularda)

* 2009'da Amerikan Devletleri Genel Kurulu (OAS) Küba hükümetini OAS katılımının dışında tutan 1962 kararının geçerliliğini kaybettiğini belirten AG/RES.2438 (XXXIX-0/09) kararını yürürlüğe koydu. 2009 kararı Küba'nın OAS'a katılımının Küba hükümetinin çabalarıyla gerçekleşecek bir diyalog süreci sonunda olabileceğini belirtiyor.

	İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına İlişkin Avrupa Sözleşmesi (AHS) (1950)	Barış zamanlarında ölüm cezasının kaldırılmasına ilişkin 6 numaralı AHS Protokolü (1983)	Ayrımcılığın yasaklanmasına ilişkin 12 numaralı AHS Protokolü (2000)	Her koşulda ölüm cezasının kaldırılmasını amaçlayan 13 numaralı AHS Protokolü (2002)	Ulusal Azınlıkların Korunmasına İlişkin Çerçeve Sözleşme (1995)	Avrupa Konseyi İnsan Ticaretini Önleme Konvansiyonu Sözleşmesi,	Avrupa Sosyal Şartı (revize edilmiş) (1996)	Avrupa Sosyal Şartı Toplu Şikayet Usulü Üzerine Protokol (1995)
Almanya	●	●	○	●	●	○	○*	
Andora	●	●	●	●		○	●	
Arnavutluk	●	●	●	●	●	●	●	
Avusturya	●	●	○	●	●	●	○*	○
Azerbaycan	●	●	○		●		●	
Belçika	●	●	○	●	○	●	●	●
Birleşik Krallık	●	●		●	●	●	○*	
Bosna Hersek	●	●	●	●	●	●	●	
Bulgaristan	●	●		●	●	●	●	**
Çek Cumhuriyeti	●	●	○	●	●		○*	○
Danimarka	●	●		●	●	●	○*	○
Ermenistan	●	●	●	○	●	●	●	
Estonya	●	●	○	●	●		●	
Finlandiya	●	●	●	●	●	○	●	●
Fransa	●	●		●		●	●	●
Gürcistan	●	●	●	●	●	●	●	
Hırvatistan	●	●	●	●	●	●	○*	●
Hollanda	●	●	●	●	●	○	●	●
İrlanda	●	●	○	●	●	○	●	●
İspanya	●	●	●	●	●	●	○*	
İsveç	●	●		●	●	○	●	●
İsviçre	●	●		●	●	○		
İtalya	●	●	○	●	●	○	●	●
İzlanda	●	●	○	●	○	○	○*	
Kıbrıs	●	●	●	●	●	●	●	●

SEÇİLMİŞ SÖZLEŞMELER

BÖLGESEL AVRUPA KONSEYİ

	İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına İlişkin Avrupa Sözleşmesi (AİHS) (1950)	Barış zamanlarında ölüm cezasının kaldırılmasına ilişkin 6 numaralı AİHS Protokolü (1983)	Ayrımcılığın yasaklanmasına ilişkin 12 numaralı AİHS Protokolü (2000)	Her koşulda ölüm cezasının kaldırılmasını amaçlayan 13 numaralı AİHS Protokolü (2002)	Ulusal Azınlıkların Korunmasına İlişkin Çerçeve Sözleşme (1995)	Avrupa Konseyi İnsan Ticaretini Önleme Konvansiyonu Sözleşmesi,	Avrupa Sosyal Şartı (revize edilmiş) (1996)	Avrupa Sosyal Şartı Toplu Şikâyet Usulü Üzerine Protokol (1995)
Letonya	●	●	○	○	●	●	○*	
Lihtenştayn	●	●	○	●	●			
Litvanya	●	●		●	●	○	●	
Lüksemburg	●	●	●	●	○	●	○*	
Macaristan	●	●	○	●	●	○	●	○
Makedonya	●	●	●	●	●	●	○*	
Malta	●	●		●	●	●	●	
Moldova	●	●	○	●	●	●	●	
Monako	●	●		●			○	
Montenegro	●	●	●	●	●	●	○	
Norveç	●	●	○	●	●	●	●	●
Polonya	●	●		○	●	●	○*	
Portekiz	●	●	○	●	●	●	●	●
Romanya	●	●	●	●	●	●	●	
Rusya Federasyonu	●	○	○		●		●	
San Marino	●	●	●	●	●	○	○	
Sırbistan	●	●	●	●	●	●	●	
Slovakya	●	●	○	●	●	●	●	○
Slovenya	●	●	○	●	●	●	●	○**
Türkiye	●	●	○	●		○	●	
Ukrayna	●	●	●	●	●	○	●	
Yunanistan	●	●	○	●	○	○	○*	●

- taraf devlet
- 2009 yılında taraf olmuş devlet
- imzalamış ancak henüz onaylamamış
- 2009 yılında imzalamış, ancak henüz onaylamamış

Bu tablo 2009 yılı sonunda Avrupa Birliği'ne üye ülkelerin listesidir.

- * Devlet, daha sonra Avrupa Sosyal Şartı (revize edilmiş) ile değiştirilen 1961 tarihli Avrupa Sosyal Şartı üyesidir. Revize edilen Şart 1961 tarihli Şartın garanti ettiği tüm hakların temsil edildiği bir hukuki bir belgedir, buna ek olan 1988 tarihli Protokol ile yeni haklar ve değişiklikler eklenmiştir.
- ** Avrupa Sosyal Şartı (revize edilmiş) kapsamındaki D maddesi kapsamında Avrupa Sosyal Haklar Komitesi' nin toplu şikâyetleri göz önünde bulundurma yetkisini tanıma beyanı

	Medeni ve Siyasal Haklar Uluslararası Sözleşmesi (ICCPR)	ICCPR Seçmeli Protokolü (İlk)	Ölüm cezasının kaldırılmasını amaçlayan ICCPR İkinci Seçmeli Protokolü	Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Uluslararası Sözleşmesi (ICESCR)	ICESCR Seçmeli Protokolü	Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi (CEDAW)	CEDAW Seçmeli Protokolü	Çocuk Hakları Sözleşmesi (CRC)	Çocukların Silahlı Çatışmalara Katılmaları üzerine CRC Seçmeli Protokolü	Her Türlü İrk Ayrımcılığının Ortadan Kaldırılması Uluslararası Sözleşmesi	İşkenceye ve Diğer Zalimane, İnsanlık Dışı veya Onur Kırıcı Muamele ve Cezaya Karşı Sözleşme
Afganistan	●			●		●		●	●	●	● ²⁸
Almanya	●	●	●	●		●	●	●	●	●	● ²²
Amerika Birleşik Devletleri	●			○		○		○	●	●	●
Andora	●	●	●			●	●	●	●	●	● ²²
Angola	●	●		●		●	●	●	●		
Antigua ve Barbuda						●	●	●		●	●
Arjantin	●	●	●	●	○	●	●	●	●	●	● ²²
Arnavutluk	●	●	●	●		●	●	●	●	●	●
Avustralya	●	●	●	●		●	●	●	●	●	● ²²
Avusturya	●	●	●	●		●	●	●	●	●	● ²²
Azerbaycan	●	●	●	●	○	●	●	●	●	●	● ²²
Bahamalar	●			●		●		●		●	○
Bahreyn	●			●		●		●	●	●	●
Bangladeş	●			●		●	● ¹⁰	●	●	●	●
Barbados	●	●		●		●		●		●	
Belarus	●	●		●		●	●	●	●	●	●
Belçika	●	●	●	●	○	●	●	●	●	●	● ²²
Beliz	●			○		●	● ¹⁰	●	●	●	●
Benin	●	●		●		●	○	●	●	●	●
Bhutan						●		●	●	○	
Birleşik Arap Emirlikleri						●		●		●	
Birleşik Krallık	●		●	●		●	●	●	●	●	●
Bolivya	●	●		●		●	●	●	●	●	● ²²
Bosna Hersek	●	●	●	●		●	●	●	●	●	● ²²
Botsvana	●					●	●	●	●	●	●
Brezilya	●	●	●	●		●	●	●	●	●	● ²²
Brunei Sultanlığı						●		●			
Bulgaristan	●	●	●	●		●	●	●	●	●	● ²²

SEÇİLMİŞ SÖZLEŞMELER

ULUSLARARASI

İşkenceye Karşı Sözleşme Seçmeli Protokolü	Bütün Kişileri Zorla Kaybedilmeden Korumak İçin Uluslararası Sözleşme (henüz yürürlüğe girmedi)	Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin Sözleşme (1951)	Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin Protokol (1967)	Vatansız Kişilerin Hukuki Statüsüne İlişkin Sözleşme (1954)	Vatansızlığın Azaltılmasına İlişkin Sözleşme (1961)	Tüm Göçmen İşçilerin ve Aile Fertlerinin Korunmasına İlişkin Sözleşme	Uluslararası Ceza Mahkemesi Roma Statüsü		
●	●	●	●	●	●	●	●	Afganistan	● taraf devlet
●	●	●	●	●	●	●	●	Almanya	● 2009 yılında taraf olmuş devlet
			●				○*	Amerika Birleşik Devletleri	○ İmzalanmış ancak henüz onaylanmamış
							●	Andora	○ 2009 yılında imzalanmış, ancak henüz onaylanmamış
		●	●	●			○	Angola	
		●	●	●			●	Antigua ve Barbuda	
●	●	●	●	●		●	●	Arjantin	
●	●	●	●	●	●	●	●	Arnavutluk	10 10. Madde kapsamında CEDAW'ın önemli veya sistematik ihlal iddialarına ilişkin gizli soruşturmalar yapma yetkisini tanımama bildirisi
○	○	●	●	●	●	●	●	Avustralya	
○	○	●	●	●	●	●	●	Avusturya	
●	○	●	●	●	●	●	●	Azerbaycan	22 22. Madde kapsamında İşkenceyi Önleme Komitesi'nin (CAT) kişisel başvurularda yetkisini tanıma bildirisi
		●	●				○	Bahamalar	
							○	Bahreyn	
						○	○	Bangladeş	28 28. Madde kapsamında CAT'in sistematik işkence iddiaları karşısında gizli soruşturmalar yürütme yetkisini tanımama konusunda çekince
		●	●				●	Barbados	
		●	●					Belarus	
○	○	●	●	●			●	Belçika	12 Uluslararası Ceza Mahkemesi'nin topraklarında gerçekleşen suçlar için yargı yetkisini Madde 12 (3) altında kabul edilmesi beyanı
●		●	●				○	Beliz	
								Benin	
								Bhutan	
							○	Birleşik Arap Emirlikleri	124 124. Madde kapsamında UCM'nin, antlaşmanın onaylanmasından sonraki yedi yıl boyunca savaş suçları üzerindeki yargı yetkisinin kabul edilmemesi bildirisi
●		●	●	●	●	●	●	Birleşik Krallık	
●	●	●	●	●	●	●	●	Bolivya	
●	○	●	●	●	●	●	●	Bosna Hersek	* 1962 yılında sözleşmeye katılmış, ancak onaylama niyetini henüz resmi olarak henüz açıklamamış devletler
		●	●	●			●	Botsvana	
●	○	●	●	●	●	●	●	Brezilya	** 1962 yılında sözleşmeye katılmış, ancak 1965 yılında sözleşmeden ayrılmış devletler; ayrılma 2 Nisan 1966 tarihinde yürürlüğe girmiştir.
								Brunei Sultanlığı	
	○	●	●				●	Bulgaristan	

	Medeni ve Siyasal Haklar Uluslararası Sözleşmesi (ICCPR)	ICCPR Seçmeli Protokolü (İlk)	Ölüm cezasının kaldırılmasını amaçlayan ICCPR İkinci Seçmeli Protokolü	Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Uluslararası Sözleşmesi (ICESCR)	ICESCR Seçmeli Protokolü	Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi (CEDAW)	CEDAW Seçmeli Protokolü	Çocuk Hakları Sözleşmesi (CRC)	Çocukların Silahlı Çatışmalara Katılmaları üzerine CRC Seçmeli Protokolü	Her Türlü İrk Ayrımcılığının Ortadan Kaldırılması Uluslararası Sözleşmesi	İşkenceye ve Diğer Zalimane, İnsanlık Dışı veya Onur Kırıcı Muamele ve Cezaya Karşı Sözleşme
Burkina Faso	●	●		●		●	●	●	●	●	●
Burundi	●			●		●	○	●	●	●	● ²²
Cape Verde	●	●	●	●		●		●	●	●	●
Cezayir	●	●		●		●		●	●	●	● ²²
Cibuti	●	●	●	●		●		●	○	○	●
Cook Adaları						●	●	●			
Çad	●	●		●		●		●	●	●	●
Çek Cumhuriyeti	●	●	●	●		●	●	●	●	●	● ²²
Çin	○			●		●		●	●	●	● ²⁸
Danimarka	●	●	●	●		●	●	●	●	●	● ²²
Doğu Timor	●		●	●	○	●	●	●	●	●	●
Dominik	●			●		●		●	●		
Dominik Cumhuriyeti	●	●		●		●	●	●	○	●	○
Ekvator	●	●	●	●	○	●	●	●	●	●	● ²²
Ekvator Ginesi	●	●		●		●	●	●		●	● ²⁸
El Salvador	●	●		●	○	●	○	●	●	●	●
Endonezya	●			●		●	○	●	○	●	●
Eritre	●			●		●		●	●	●	
Ermenistan	●	●		●	○	●	●	●	●	●	●
Estonya	●	●	●	●		●		●	○	●	●
Etiyopya	●			●		●		●		●	●
Fas	●			●		●		●	●	●	● ²²
Fiji						●		●	○	●	
Fildişi Sahili	●	●		●		●		●		●	●
Filipinler	●	●	●	●		●	●	●	●	●	●
Finlandiya	●	●	●	●	○	●	●	●	●	●	● ²²
Fransa	●	●	●	●		●	●	●	●	●	● ²²
Gabon	●			●	○	●	●	●	○	●	●

SEÇİLMİŞ SÖZLEŞMELER

ULUSLARARASI

İşkenceye Karşı Sözleşme Seçmeli Protokolü	Bütün Kişileri Zorla Kaybedilmeden Korumak İçin Uluslararası Sözleşme (henüz yürürlüğe girmedi)	Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin Sözleşme (1951)	Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin Protokol (1967)	Vatansız Kişilerin Hukuki Statüsüne İlişkin Sözleşme (1954)	Vatansızlığın Azaltılmasına İlişkin Sözleşme (1961)	Tüm Göçmen İşçilerin ve Aile Fertlerinin Korunmasına İlişkin Sözleşme	Uluslararası Ceza Mahkemesi Roma Statüsü	
○	●	●	●			●	●	Burkina Faso
	○	●	●				●	Burundi
	○		●			●	○	Cape Verde
	○	●	●	●		●	○	Cezayir
		●	●				●	Cibuti
							●	Cook Adaları
●		●	●	●	●		●	Çek Cumhuriyeti
	○	●	●	●	●		●	Çad
		●	●					Çin
●	○	●	●	●	●		●	Danimarka
○		●	●			●	●	Doğu Timor
		●	●				●	Dominik
		●	●		○		●	Dominik Cumhuriyeti
○	●	●	●	●		●	●	Ekvator
		●	●					Ekvator Ginesi
		●	●	○		●		El Salvador
						○		Endonezya
							○	Eritre
●	○	●	●	●	●		○	Ermenistan
●		●	●				●	Estonya
		●	●					Etiyopya
	○	●	●			●	○	Fas
		●	●	●			●	Fiji
		●	●				○ ¹²	Fildişi Sahili
		●	●	○		●	○	Filipinler
○	○	●	●	●	●		●	Finlandiya
●	●	●	●	●	○		● ¹²⁴	Fransa
○	○	●	●			○	●	Gabon

- taraf devlet
- 2009 yılında taraf olmuş devlet
- İmzalanmış ancak henüz onaylanmamış
- 2009 yılında imzalanmış, ancak henüz onaylanmamış

- 10 10. Madde kapsamında CEDAW'ın önemli veya sistematik ihlal iddialarına ilişkin gizli soruşturmalar yapma yetkisini tanınamama bildirisi
- 22 22. Madde kapsamında İşkenceyi Önleme Komitesi'nin (CAT) kişisel başvurularda yetkisini tanıma bildirisi
- 28 28. Madde kapsamında CAT'in sistematik işkence iddiaları karşısında gizli soruşturmalar yürütme yetkisini tanınamama konusunda çekince
- 12 Uluslararası Ceza Mahkemesi'nin topraklarında gerçekleşen suçlar için yargı yetkisini Madde 12 (3) altında kabul edilmesi beyanı
- 124 124. Madde kapsamında UCM'nin, antlaşmanın onaylanmasından sonraki yedi yıl boyunca savaş suçları üzerindeki yargı yetkisinin kabul edilmemesi bildirisi
- * Roma Statüsü'nü imzalamış ancak onaylama niyetini henüz resmi olarak henüz açıklamamış devletler
- ** 1962 yılında sözleşmeye katılmış, ancak 1965 yılında sözleşmeden ayrılmış devletler; ayrılma 2 Nisan 1966 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

	Medeni ve Siyasal Haklar Uluslararası Sözleşmesi (ICCPR)	ICCPR Seçmeli Protokolü (İlk)	Ölüm cezasının kaldırılmasını amaçlayan ICCPR İkinci Seçmeli Protokolü	Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Uluslararası Sözleşmesi (ICESCR)	ICESCR Seçmeli Protokolü	Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi (CEDAW)	CEDAW Seçmeli Protokolü	Çocuk Hakları Sözleşmesi (CRC)	Çocukların Silahlı Çatışmalara Katılmaları üzerine CRC Seçmeli Protokolü	Her Türlü İrk Ayrımcılığının Ortadan Kaldırılması Uluslararası Sözleşmesi	İşkenceye ve Diğer Zalimane, İnsanlık Dışı veya Onur Kırıcı Muamele ve Cezaya Karşı Sözleşme
Gambiya	●	●		●		●		●	○	●	○
Gana	●	●		●	○	●	○	●	○	●	● ²²
Gine	●	●		●		●		●		●	●
Gine-Bissau	○	○	○	●	○	●	●	●	○	○	○
Grenada	●			●		●		●		○	
Guatemala	●	●		●	○	●	●	●	●	●	● ²²
Guyana	●	●		●		●		●		●	●
Güney Afrika	●	●	●	○		●	●	●	●	●	● ²²
Gürcistan	●	●	●	●		●	●	●		●	● ²²
Haiti	●					●		●	○	●	
Hırvatistan	●	●	●	●		●	●	●	●	●	● ²²
Hindistan	●			●		●		●	●	●	○
Hollanda	●	●	●	●	○	●	●	●	●	●	● ²²
Honduras	●	●	●	●		●		●	●	●	●
Irak	●			●		●		●	●	●	
İran	●			●				●		●	
İrlanda	●	●	●	●		●	●	●	●	●	● ²²
İsrail	●			●		●		●	●	●	● ²⁸
İsveç	●	●	●	●		●	●	●	●	●	● ²²
İsviçre	●		●	●		●	●	●	●	●	● ²²
İspanya	●	●	●	●	○	●	●	●	●	●	● ²²
İtalya	●	●	●	●	○	●	●	●	●	●	● ²²
İzlanda	●	●	●	●		●	●	●	●	●	● ²²
Jamaika	●	**		●		●		●	●	●	
Japonya	●			●		●		●	●	●	●
Kamboçya	●	○		●		●	○	●	●	●	●
Kamerun	●	●		●		●	●	●	○	●	● ²²
Kanada	●	●	●	●		●	●	●	●	●	● ²²

SEÇİLMİŞ SÖZLEŞMELER

ULUSLARARASI

İşkenceye Karşı Sözleşme Seçmeli Protokolü	Bütün Kişileri Zorla Kaybedilmeden Korumak İçin Uluslararası Sözleşme (henüz yürürlüğe girmedi)	Mühtecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin Sözleşme (1951)	Mühtecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin Protokol (1967)	Vatansız Kişilerin Hukuki Statüsüne İlişkin Sözleşme (1954)	Vatansızlığın Azaltılmasına İlişkin Sözleşme (1961)	Tüm Göçmen İşçilerin ve Aile Fertlerinin Korunmasına İlişkin Sözleşme	Uluslararası Ceza Mahkemesi Roma Statüsü
		●	●				●
○	○	●	●			●	●
○		●	●	●		●	●
		●	●			○	○
	○						
●	○	●	●	●	●	●	
						○	●
○		●	●				●
●		●	●	●			●
	○	●	●				○
●	○	●	●	●			●
	○						
○	○	●	●	●	●		●
●	●	●	●	○		●	●
		●	●				○
○	○	●	●	●	●		●
		●	●	●	○		○*
●	○	●	●	●	●		●
●	●	●	●	●			●
○	○	●	●	●			●
○	○	●	●				●
		●	●			●	○
	●	●	●				●
●		●	●			○	●
○		●	●		●	○	○
		●	●		●		●

- taraf devlet
- 2009 yılında taraf olmuş devlet
- İmzalanmış ancak henüz onaylanmamış
- 2009 yılında imzalanmış, ancak henüz onaylanmamış

- 10 10. Madde kapsamında CEDAW'ın önemli veya sistematik ihlal iddialarına ilişkin gizli soruşturmalar yapma yetkisini tanımama bildirisi
- 22 22. Madde kapsamında İşkenceyi Önleme Komitesi'nin (CAT) kişisel başvurularda yetkisini tanıma bildirisi
- 28 28. Madde kapsamında CAT'in sistematik işkence iddiaları karşısında gizli soruşturmalar yürütme yetkisini tanımama konusunda çekince
- 12 12. Uluslararası Ceza Mahkemesi'nin topraklarında gerçekleşen suçlar için yargı yetkisini Madde 12 (3) altında kabul edilmesi beyanı
- 124 124. Madde kapsamında UCM'nin, antlaşmanın onaylanmasından sonraki yedi yıl boyunca savaş suçları üzerindeki yargı yetkisinin kabul edilmemesi bildirisi
- * Roma Statüsü'nü imzalamış ancak onaylama niyetini henüz resmi olarak henüz açıklamamış devletler
- ** 1962 yılında sözleşmeye katılmış, ancak 1965 yılında sözleşmeden ayrılmış devletler; ayrılma 2 Nisan 1966 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

	Medeni ve Siyasi Haklar Uluslararası Sözleşmesi (ICCPR)	ICCPR Seçmeli Protokolü (İlk)	Ölüm cezasının kaldırılmasını amaçlayan ICCPR İkinci Seçmeli Protokolü	Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Uluslararası Sözleşmesi (ICESCR)	ICESCR Seçmeli Protokolü	Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi (CEDAW)	CEDAW Seçmeli Protokolü	Çocuk Hakları Sözleşmesi (CRC)	Çocukların Silahlı Çatışmalara Katılmaları üzerine CRC Seçmeli Protokolü	Her Türlü İrk Ayrımcılığının Ortadan Kaldırılması Uluslararası Sözleşmesi	İşkenceye ve Diğer Zalimane, İnsanlık Dışı veya Onur Kırıcı Muamele ve Cezaya Karşı Sözleşme
Karadağ	●	●	●	●	○	●	●	●	●	●	● ²²
Katar						●		●	●	●	●
Kazakistan	●	●		●		●	●	●	●	●	● ²²
Kenya	●			●		●		●	●	●	● ²²
Kıbrıs	●	●	●	●		●	●	●	○	●	● ²²
Kırgızistan	●	●		●		●	●	●	●	●	●
Kiribati						●		●			
Kolombiya	●	●	●	●		●	● ¹⁰	●	●	●	●
Komoros	○			○		●		●		●	○
Kongo (Cumhuriyeti)	●	●		●	○	●	○	●		●	●
Kongo Demokratik Cumhuriyeti	●	●		●		●		●	●	●	●
Kore (Cumhuriyeti)	●	●		●		●	●	●	●	●	● ²²
Kore (Demokratik Halk Cumhuriyeti)	●			●		●		●			
Kosta Rika	●	●	●	●		●	●	●	●	●	● ²²
Kuveyt	●			●		●		●	●	●	● ²⁸
Küba	○			○		●	○	●	●	●	● ²⁸
Laos	●			●		●		●	●	●	
Lesoto	●	●		●		●	●	●	●	●	●
Letonya	●	●		●		●		●	●	●	●
Liberya	●	○	●	●		●	○	●	○	●	●
Libya	●	●		●		●	●	●	●	●	●
Lihtenştayn	●	●	●	●		●	●	●	●	●	● ²²
Litvanya	●	●	●	●		●	●	●	●	●	●
Lübnan	●			●		●		●	○	●	●
Lüksemburg	●	●	●	●	○	●	●	●	●	●	● ²²
Macaristan	●	●	●	●		●	●	●	○	●	● ²²
Madagaskar	●	●		●	○	●	○	●	●	●	●
Makedonya	●	●	●	●		●	●	●	●	●	●

SEÇİLMİŞ SÖZLEŞMELER

ULUSLARARASI

İşkeneye Karşı Sözleşme Seçmeli Protokolü	Bütün Kişileri Zorla Kaybedilmeden Korumak İçin Uluslararası Sözleşme (henüz yürürlüğe girmedi)	Mühtecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin Sözleşme (1951)	Mühtecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin Protokol (1967)	Vatansız Kişilerin Hukuki Statüsüne İlişkin Sözleşme (1954)	Vatansızlığın Azaltılmasına İlişkin Sözleşme (1961)	Tüm Göçmen İşçilerin ve Aile Fertlerinin Korunmasına İlişkin Sözleşme	Uluslararası Ceza Mahkemesi Roma Statüsü		
●	○	●	●	●		○	●	Karadağ	● taraf devlet
								Katar	● 2009 yılında taraf olmuş devlet
●	●	●	●					Kazakistan	○ İmzalanmış ancak henüz onaylanmamış
	○	●	●				●	Kenya	○ 2009 yılında imzalanmış, ancak henüz onaylanmamış
●	○	●	●				●	Kıbrıs	
		●	●			●	○	Kirgizistan	
				●	●			Kiribati	
	○	●	●	○		●	● ¹²⁴	Kolombiya	10 10. Madde kapsamında CEDAW'ın önemli veya sistematik ihlal iddialarına ilişkin gizli soruşturmalar yapma yetkisini tanınamama bildirisi
○	○	●	●			○	●	Komoros	22 22. Madde kapsamında İşkeneye Önleme Komitesi'nin (CAT) kişisel başvurularda yetkisini tanıma bildirisi
		●	●				●	Kongo (Cumhuriyeti)	
		●	●				●	Kongo Demokratik Cumhuriyeti	
		●	●				●	Kore (Cumhuriyeti)	
								Kore (Demokratik Halk Cumhuriyeti)	
●	○	●	●	●	●		●	Kosta Rika	28 28. Madde kapsamında CAT'in sistematik işkeneye iddiaları karşısında gizli soruşturmalar yürütme yetkisini tanınamama konusunda çekince
							○	Kuveyt	
	●							Küba	
	○							Laos	
		●	●	●	●	●	●	Lesoto	12 12. Madde kapsamında Ceza Mahkemesi'nin topraklarında gerçekleşen suçlar için yargı yetkisini Madde 12 (3) altında kabul edilmesi beyanı
		●	●	●	●		●	Letonya	
●		●	●	●	●	○	●	Liberya	
				●	●	●		Libya	124 124. Madde kapsamında UCM'nin, anlaşmanın onaylanmasından sonraki yedi yıl boyunca savaş suçları üzerindeki yargı yetkisinin kabul edilmemesi bildirisi
●	○	●	●	●	●		●	Lihtenştayn	* 1962 yılında sözleşmeye katılmış, ancak 1965 yılında sözleşmeden ayrılmış devletler
	○	●	●	●			●	Litvanya	** 1962 yılında sözleşmeye katılmış, ancak 1965 yılında sözleşmeden ayrılmış devletler; ayrılma 2 Nisan 1966 tarihinde yürürlüğe girmiştir.
●	○							Lübnan	
○	○	●	●	●			●	Lüksemburg	
		●	●	●	●		●	Macaristan	
○	○	●		**			●	Madagaskar	
●	○	●	●	●			●	Makedonya	

	Medeni ve Siyasal Haklar Uluslararası Sözleşmesi (ICCPR)	ICCPR Seçmeli Protokolü (İlk)	Ölüm cezasının kaldırılmasını amaçlayan ICCPR İkinci Seçmeli Protokolü	Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Uluslararası Sözleşmesi (ICESCR)	ICESCR Seçmeli Protokolü	Kadınlara Karşı Her Türü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi (CEDAW)	CEDAW Seçmeli Protokolü	Çocuk Hakları Sözleşmesi (CRC)	Çocukların Silahlı Çatışmalara Katılmaları üzerine CRC Seçmeli Protokolü	Her Türü İrk Ayrımcılığının Ortadan Kaldırılması Uluslararası Sözleşmesi	İşkenceye ve Diğer Zalimane, İnsanlık Dışı veya Onur Kırıcı Muamele ve Cezaya Karşı Sözleşme
Malavi	●	●		●		●	○	●	○	●	●
Maldivler	●	●		●		●	●	●	●	●	●
Malezya						●		●			
Mali	●	●		●	○	●	●	●	●	●	●
Malta	●	●	●	●		●		●	●	●	● ²²
Marşal Adaları						●		●			
Mavritius	●	●		●		●	●	●	●	●	●
Meksika	●	●	●	●		●	●	●	●	●	● ²²
Mısır	●			●		●		●	●	●	●
Mikronezya						●		●	○		
Moğolistan	●	●		●	○		●	●	●	●	●
Moldova	●	●	●	●		●	●	●	●	●	●
Monako	●		●	●		●		●	●	●	● ²²
Moritanya	●			●		●		●		●	● ²⁸
Mozambik	●		●			●	●	●	●	●	●
Myanmar						●		●			
Namibya	●	●	●	●		●	●	●	●	●	●
Nauru	○	○						●	○	○	○
Nepal	●	●	●	●		●	●	●	●	●	●
Nijer	●	●		●		●	●	●		●	●
Nijerya	●			●		●	●	●	○	●	●
Nikaragua	●	●	●	●		●		●	●	●	●
Niue								●			
Norveç	●	●	●	●		●	●	●	●	●	● ²²
Orta Afrika Cumhuriyeti	●	●		●		●		●		●	
Özbekistan	●	●	●	●		●		●	●	●	●
Pakistan	○			●		●		●	○	●	○
Palau								●			

	Medeni ve Siyasal Haklar Uluslararası Sözleşmesi (ICCPR)	ICCPR Seçmeli Protokolü (İlk)	Ölüm cezasının kaldırılmasını amaçlayan ICCPR İkinci Seçmeli Protokolü	Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Uluslararası Sözleşmesi (ICESCR)	ICESCR Seçmeli Protokolü	Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi (CEDAW)	CEDAW Seçmeli Protokolü	Çocuk Hakları Sözleşmesi (CRC)	Çocukların Silahlı Çatışmalarına Katılmaları üzerine CRC Seçmeli Protokolü	Her Türlü İrk Ayrımcılığının Ortadan Kaldırılması Uluslararası Sözleşmesi	İşkenceye ve Diğer Zalimane, İnsanlık Dışı veya Onur Kırıcı Muamele ve Cezaya Karşı Sözleşme
Panama	●	●	●	●		●	●	●	●	●	●
Papua Yeni Gine	●			●		●		●		●	
Paraguay	●	●	●	●	○	●	●	●	●	●	● ²²
Peru	●	●		●		●	●	●	●	●	● ²²
Polonya	●	●	○	●		●	●	●	●	●	28● ²²
Portekiz	●	●	●	●	○	●	●	●	●	●	● ²²
Romanya	●	●	●	●		●	●	●	●	●	●
Ruanda	●		●	●		●	●	●	●	●	●
Rusya Federasyonu	●	●		●		●	●	●	●	●	● ²²
Saint Kitts ve Nevis						●	●	●		●	
Saint Lucia						●		●		●	
Saint Vincent ve Grenadinler	●	●		●		●		●		●	●
Samoa	●					●		●			
San Marino	●	●	●	●		●	●	●	○	●	●
Sao Tome ve Principe	○	○	○	○		●	○	●		○	○
Senegal	●	●		●	○	●	●	●	●	●	● ²²
Seyşeller	●	●	●	●		●	○	●	○	●	● ²²
Sırbistan	●	●	●	●		●	●	●	●	●	● ²²
Sierra Leone	●	●		●		●	○	●	●	●	●
Singapur						●		●	●		
Slovakya	●	●	●	●	○	●	●	●	●	●	● ²²
Slovenya	●	●	●	●	○	●	●	●	●	●	● ²²
Solomon Adaları				●	○	●	●	●	○	●	
Somali	●	●		●				○	○	●	●
Sri Lanka	●	●		●		●	●	●	●	●	●
Sudan	●			●				●	●	●	○
Surinam	●	●		●		●		●	○	●	
Suudi Arabistan						●		●		●	● ²⁸

	Medeni ve Siyasal Haklar Uluslararası Sözleşmesi (ICCPR)	ICCPR Seçmeli Protokolü (İlk)	Ölüm cezasının kaldırılmasını amaçlayan ICCPR İkinci Seçmeli Protokolü	Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Uluslararası Sözleşmesi (ICESCR)	ICESCR Seçmeli Protokolü	Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi (CEDAW)	CEDAW Seçmeli Protokolü	Çocuk Hakları Sözleşmesi (CRC)	Çocukların Silahlı Çatışmalara Katılmaları üzerine CRC Seçmeli Protokolü	Her Türlü İrk Ayrımcılığının Ortadan Kaldırılması Uluslararası Sözleşmesi	İşkenceye ve Diğer Zalimane, İnsanlık Dışı veya Onur Kırıcı Muamele ve Cezaya Karşı Sözleşme
Suriye	●			●		●		●	●	●	● ²⁸
Svaziland	●			●		●		●		●	●
Şili	●	●	●	●	○	●	○	●	●	●	● ²²
Tacikistan	●	●		●		●	○	●	●	●	●
Tanzanya	●			●		●	●	●	●	●	●
Tayland	●			●		●	●	●	●	●	●
Togo	●	●		●	○	●		●	●	●	● ²²
Tonga								●		●	
Trinidad ve Tobago	●	**		●		●		●		●	
Tunus	●			●		●	●	●	●	●	● ²²
Tuvalu						●		●			
Türkiye	●	●	●	●		●	●	●	●	●	● ²²
Türkmenistan	●	●	●	●		●	●	●	●	●	●
Uganda	●	●		●		●		●	●	●	●
Ukrayna	●	●	●	●	○	●	●	●	●	●	●
Umman						●		●	●	●	
Uruguay	●	●	●	●	○	●	●	●	●	●	● ²²
Ürdün	●			●		●		●	●	●	●
Vatikan								●	●	●	●
Yeni Zelanda	●	●	●	●		●	●	●	●	●	● ²²
Yunanistan	●	●	●	●		●	●	●	●	●	● ²²
Vanuatu	●					●	●	●	●		
Venezuela	●	●	●	●		●	●	●	●	●	● ²²
Vietnam	●			●		●		●	●	●	
Yemen	●			●		●		●	●	●	●
Zambya	●	●		●		●	○	●	○	●	●
Zimbabve	●			●		●		●		●	

SEÇİLMİŞ SÖZLEŞMELER

ULUSLARARASI

İşkenceye Karşı Sözleşme Seçmeli Protokolü	Bütün Kişileri Zorla Kaybedilmeden Korumak İçin Uluslararası Sözleşme (henüz yürürlüğe girmedi)	Mühtecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin Sözleşme (1951)	Mühtecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin Protokol (1967)	Vatansız Kişilerin Hukuki Statüsüne İlişkin Sözleşme (1954)	Vatansızlığın Azaltılmasına İlişkin Sözleşme (1961)	Tüm Göçmen İşçilerin ve Aile Fertlerinin Korunmasına İlişkin Sözleşme	Uluslararası Ceza Mahkemesi Roma Statüsü
						●	○
	○	●	●	●	●		
●	●	●	●			●	●
	○	●	●				●
							○
○		●	●			○	
		●	●	●			●
	○	●	●	●	●		
		●	●				
○		●	●			●	
		●	●				
	○	●	●	●		●	●
●		●	●				○
							○
●	●	●	●	●	●	●	●
							●
		●	●	○			
●		●	●		●		●
	○	●	●	●			●
	○						
	○		●				●
		●	●				○
		●	●	●			●
		●	●	●			○

- taraf devlet
- 2009 yılında taraf olmuş devlet
- İmzalanmış ancak henüz onaylanmamış
- 2009 yılında imzalanmış, ancak henüz onaylanmamış

- 10 10. Madde kapsamında CEDAW'ın önemli veya sistematik ihlal iddialarına ilişkin gizli soruşturmalar yapma yetkisini tanımama bildirisi
- 22 22. Madde kapsamında İşkenceyi Önleme Komitesi'nin (CAT) kişisel başvurularda yetkisini tanıma bildirisi
- 28 28. Madde kapsamında CAT'in sistematik işkence iddiaları karşısında gizli soruşturmalar yürütme yetkisini tanımama konusunda çekince
- 12 Uluslararası Ceza Mahkemesi'nin topraklarında gerçekleşen suçlar için yargı yetkisini Madde 12 (3) altında kabul edilmesi beyanı
- 124 124. Madde kapsamında UCM'nin, antlaşmanın onaylanmasından sonraki yedi yıl boyunca savaş suçları üzerindeki yargı yetkisinin kabul edilmemesi bildirisi
- * Roma Statüsü'nü imzalamış ancak onaylama niyetini henüz resmi olarak henüz açıklamamış devletler
- ** 1962 yılında sözleşmeye katılmış, ancak 1965 yılında sözleşmeden ayrılmış devletler; ayrılma 2 Nisan 1966 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

© Associated Press

Silahlı al-Shabab savaşçıları Mogadishu'daki Bakara Pazarı'nda devriye dolaşıyorlar, Somali, 29 Haziran 2009. Silahlı gruplar ve Geçici Federal Hükümet arasındaki çatışma devam ederken binlerce sivil öldü, yüz binlercesi yerinden edildi.

ULUSLARARASI AF ÖRGÜTÜ RAPORU 2010
BÖLÜM DÖRT

10

Bir Awá çocuğu. İçlerinde 7 çocuğun da bulunduğu Ağustos 2009'da öldürölen 12 Awá'nın tabutuna bakıyor. Kolombiya'daki çatışmalarda tüm taraflar sivilleri hedef aldı, özellikle Yerel Halklar 2009'da en şiddetli darbeyi aldı.

ULUSLARARASI AF ÖRGÜTÜ ŞUBELERİ

Almanya ❖ Amnesty International,
Heerstrasse 178, 53111 Bonn
email: info@amnesty.de
www.amnesty.de

Amerika Birleşik Devletleri ❖ Amnesty International,
5 Penn Plaza, 16th floor,
New York, NY 10001
email: admin-us@aiusa.org
www.amnestyyusa.org

Arjantin ❖ Amnistía Internacional,
Uruguay 775, 4ºB,
C1015ABO Ciudad de Buenos Aires
email: contacto@amnesty.org.ar
www.amnesty.org.ar

Avustralya ❖ Amnesty International,
Locked Bag 23, Broadway NSW 2007
email: supporter@amnesty.org.au
www.amnesty.org.au

Avusturya ❖ Amnesty International,
Moeringgasse 10, A-1150 Vienna
email: info@amnesty.at
www.amnesty.at

Belçika ❖
Amnesty International (**Flemence konuşan**),
Kerkstraat 156,
2060 Antwerpen
email: amnesty@aivl.be
www.aivl.be
Amnesty International (**Fransızca konuşan**),
Rue Berckmans 9,
1060 Bruxelles
email: aibf@aibf.be
www.aibf.be

Benin ❖ Amnesty International,
Carré 865, Immeuble François Gomez,
Quartier Aidjedo (une rue après le Centre d'Accueil
en venant de la BIBE),
Cotonou
email: amnestybenin@yahoo.fr

Bermuda ❖ Amnesty International,
PO Box HM 2136, Hamilton HM JX
email: aibda@ibl.bm

Kanada ❖
Amnesty International (**İngilizce konuşan**),
312 Laurier Avenue East, Ottawa,
Ontario, K1N 1H9
email: info@amnesty.ca
www.amnesty.ca
Amnistie Internationale (**fransızca konuşan**),

6250 boulevard Monk, Montréal,
Québec, H4E 3H7
www.amnistie.ca

Birleşik Krallık ❖ Amnesty International,
The Human Rights Action Centre,
17-25 New Inn Yard, London EC2A 3EA
email: sct@amnesty.org.uk
www.amnesty.org.uk

Cezayir ❖ Amnesty International,
10, rue Mouloud ZADI (face au 113 rue
Didouche Mourad),
Alger Centre, 16004 Alger
email: amnestyalgeria@hotmail.com
www.amnestyalgeria.org

Danimarka ❖ Amnesty International,
Gammeltorv 8, 5 - 1457 Copenhagen K.
email: amnesty@amnesty.dk
www.amnesty.dk

Fas ❖ Amnesty International,
281 avenue Mohamed V, Apt. 23, Escalier A,
Rabat
email: amorocco@sections.amnesty.org

Fildişi Sahili ❖ Amnesty International,
04 BP 895, Abidjan 04
email: amnesty.ci@aviso.ci

Filipinler ❖ Amnesty International,
18 A Marunong Street,
Barangay Central, Quezon City 1101
email: section@amnesty.org.ph
www.amnesty.org.ph

Finlandiya ❖ Amnesty International,
Ruoholahdenkatu 24, D 00180 Helsinki
email: amnesty@amnesty.fi
www.amnesty.fi

Foreo Adaları ❖ Amnesty International,
Hoydalsvegur 6, FO-100 Tórshavn
email: amnesty@amnesty.fo
www.amnesty.fo

Fransa ❖ Amnesty International,
76 boulevard de la Villette, 75940 Paris, Cédex 19
email: info@amnesty.fr
www.amnesty.fr

Hollanda ❖ Amnesty International,
Keizersgracht 177, 1016 DR Amsterdam
email: amnesty@amnesty.nl
www.amnesty.nl

Hong Kong ❖ Amnesty International,
Unit D, 3/F, Best-O-Best Commercial Centre,
32-36 Ferry Street, Kowloon
email: admin-hk@amnesty.org.hk
www.amnesty.org.hk

İrlanda ❖ Amnesty International,
1st Floor, Ballast House,
18-21 Westmoreland St, Dublin 2
email: info@amnesty.ie
www.amnesty.ie

İspanya ❖ Amnistía Internacional,
Fernando VI, 8, 1º izda, 28004 Madrid
email: info@es.amnesty.org
www.es.amnesty.org

İsrail ❖ Amnesty International,
PO Box 14179, Tel Aviv 61141
email: info@amnesty.org.il
www.amnesty.org.il

İsveç ❖ Amnesty International,
PO Box 4719, 11692 Stockholm
email: info@amnesty.se
www.amnesty.se

İsviçre ❖ Amnesty International,
PO Box, CH-3001 Berne
email: info@amnesty.ch
www.amnesty.ch

İtalya ❖ Amnesty International,
Via Giovanni Battista De Rossi, 10,
00161 Roma
email: info@amnesty.it
www.amnesty.it

İzlanda ❖ Amnesty International,
Şingholtsstræti 27, 101 Reykjavik
email: amnesty@amnesty.is
www.amnesty.is

Japonya ❖ Amnesty International,
4F Kyodo Bldg., 2-2 Kandanishiki-cho,
Chiyoda-ku, Tokyo 101-0054
email: info@amnesty.or.jp
www.amnesty.or.jp

Kolombiya ❖ Amnistía Internacional,
c/o International Secretariat,
Peter Benenson House, 1 Easton Street,
London WC1X 0DW, United Kingdom

Kore (Cumhuriyeti) ❖ Amnesty International,
Gwanghwamun PO Box 2045, Jongno-gu,
110-620 Seoul,
email: info@amnesty.or.kr
www.amnesty.or.kr

Lüksemburg ❖ Amnesty International,
Boîte Postale 1914, 1019 Luxembourg
email: info@amnesty.lu
www.amnesty.lu

Meksika ❖ Amnistía Internacional,
Tajín No. 389, Col. Narvarte, Del. Benito Juárez,

CP 03020 Mexico DF
email: contacto@amnistia.org.mx
www.amnistia.org.mx

Moritanya ❖ Amnesty International,
BP 69, Rose-Hill
email: amnestymtius@intnet.mu

Nepal ❖ Amnesty International,
PO Box 135, Amnesty Marga, Basantanagar,
Balaju, Kathmandu
email: info@amnestynepal.org
www.amnestynepal.org

Norveç ❖ Amnesty International,
Tordenskioldsgate 6B, 0106 Oslo
email: info@amnesty.no
www.amnesty.no

Paraguay ❖ Amnistía Internacional,
Tte. Zotti No. 352 casi Emilio Hassler,
Barrio Villa Morra, Asunción
email: ai-info@py.amnesty.org
www.py.amnesty.org

Peru ❖ Amnistía Internacional,
Enrique Palacios 735-A, Miraflores, Lima 18
email: amnistia@amnestia.org.pe
www.amnistia.org.pe

Polonya ❖ Amnesty International,
ul. Piğkna 66a, lokal 2, I pietro, 00-672,
Warszawa
email: amnesty@amnesty.org.pl
www.amnesty.org.pl

Portekiz ❖ Amnistia Internacional,
Av. Infante Santo, 42, 2º, 1350 - 179 Lisboa
email: aiportugal@amnistia-internacional.pt
www.amnistia-internacional.pt

Porto Riko ❖ Amnistía Internacional,
Calle Robles 54, Suite 6, Río Piedras, 00925
email: amnistiapr@amnestypr.org
www.amnistiapr.org

Senegal ❖ Amnesty International,
303/GRD Sacré-coeur II, Résidence Arame SIGA,
BP 35269, Dakar Colobane
email: asenegal@sections.amnesty.org
www.amnesty.sn

Sierra Leone ❖ Amnesty International,
PMB 1021, 16 Pademba Road, Freetown
email: amnestysl@gmail.com
Slovenya ❖ Amnesty International,
Beethovnova 7, 1000 Ljubljana
email: amnesty@amnesty.si
www.amnesty.si

Şili ❖ Amnistía Internacional,
Oficina Nacional, Huelén 164 - Planta Baja,

750-0617 Providencia, Santiago
email: info@amnistia.cl
www.amnistia.cl

Tayvan ❖ Amnesty International,
3F., No. 14, Lane 165, Sec. 1,
Sinsheng S. Rd, Da-an District,
Taipei City 106
email: amnesty.taiwan@gmail.com
www.amnesty.tw

Togo ❖ Amnesty International,
2322 avenue du RPT,
Quartier Casablanca,
BP 20013, Lomé
email: aitogo@cafe.tg
www.amnesty.tg

Tunus ❖ Amnesty International,
67 rue Oum Kalthoum, 3ème étage, escalier B,
1000 Tunis
email: admin-tn@amnesty.org

Uruguay ❖ Amnistía Internacional,
Wilson Ferreira Aldunate 1220,
CP 11.100, Montevideo
email: oficina@amnistia.org.uy
www.amnistia.org.uy

Venezuela ❖ Amnistía Internacional,
CCS182576,
Av. Venezuela con Calle Sorocaima,
Res. Esedra P.B. Local #1, Casillero 936,
El Rosal, Caracas 1060
email: info@aiven.org
www.aiven.org

Yeni Zelanda ❖ Amnesty International,
PO Box 5300, Wellesley Street, Auckland
email: info@amnesty.org.nz
www.amnesty.org.nz

Yunanistan ❖ Amnesty International,
Sina 30, 106 72 Athens
email: athens@amnesty.org.gr
www.amnesty.org.gr

email: amnesty@amnesty.cz
www.amnesty.cz

Macaristan ❖ Amnesty International,
Rózsa u. 44, II/4, 1064 Budapest
email: info@amnesty.hu
www.amnesty.hu

Malezya ❖ Amnesty International,
A-3-3A, 8 Avenue, Jalan Sungai Jernih,
8/1, Section 8, 46050, Petaling Jaya,
Selangor
email: amnesty@tm.net.my
www.aimalaysia.org

Mali ❖ Amnesty International,
Immeuble Soya Bathily, Route de l'aéroport,
24 rue Kalabancoura,
BP E 3885, Bamako
email: amnesty.mali@ikatelnet.net

Moğolistan ❖ Amnesty International,
PO Box 180, Ulaanbaatar 210648
email: aimncc@magicnet.mn
www.amnesty.mn

Moldova ❖ Amnesty International,
PO Box 209, MD-2012 Chişinău
email: info@amnesty.md
www.amnesty.md

Slovakya ❖ Amnesty International,
Karpatska 11, 811 05 Bratislava
email: amnesty@amnesty.sk
www.amnesty.sk

Türkiye ❖ Uluslararası Af Örgütü,
Abdülhakhamid Cd. No. 30/5, Talimhane,
Beyoğlu, İstanbul
email: posta@amnesty.org.tr
www.amnesty.org.tr

Ukrayna ❖ Amnesty International,
vul. Kravchenko, 17, kv.108, Kiev
email: info@amnesty.org.ua
www.amnesty.org.ua

ULUSLARARASI AF ÖRGÜTÜ YAPILARI

Burkina Faso ❖ Amnesty International,
Rue 17.548, 08 BP 11344,
Ouagadougou 08
email: aiburkina@fasonet.bf

Çek Cumhuriyeti ❖ Amnesty International,
Provoznická 3, 110 00, Prague 1

ULUSLARARASI AF ÖRGÜTÜ YAPI GİRİŞİMLERİ

Uluslararası Sekreterlik (IS)
Hrvatistan ❖ Amnesty International,
Praška 2/III, 10000 Zagreb
email: admin@amnesty.hr
www.amnesty.hr

Tayland ❖ Amnesty International,

90/24 Lat Phrao Soi 1, Lat Yao, Chatuchak,
Bangkok 10900
email: info@amnesty.or.th
www.amnesty.or.th

ULUSLARARASI AF ÖRGÜTÜ ÖZEL PROJELERİ

Aşağıdaki ülkelerde Uluslararası Af Örgütü'nün özel projeleri var
Gana, Güney Afrika, Hindistan, Kenya, Zimbabve.

ULUSLARARASI AF ÖRGÜTÜ GRUPLAR

Ayrıca 30 ülke ve bölgede Uluslararası Af Örgütü grupları mevcuttur.
Uluslararası Af Örgütü grupları ve özel projeleri hakkında daha fazla
bilgi için www.amnesty.org adresini ziyaret edebilirsiniz.

ULUSLARARASI AF ÖRGÜTÜ OFİSLERİ

Uluslararası Sekreterlik (US)

Amnesty International,
Peter Benenson House,
1 Easton Street,
London WC1X 0DW,
United Kingdom
email: amnestyis@amnesty.org
www.amnesty.org

Arapça Çeviri Birimi (ARABAI)

c/o International Secretariat,
Peter Benenson House, 1 Easton Street,
London WC1X 0DW,
United Kingdom
email: arabai@amnesty.org
www.amnesty-arabic.org

Fransızca Çeviri Birimi (EFAI)

47 rue de Paradis,
75010 Paris,
France
email: ai-efai@amnesty.org
www.amnesty.org/fr

İspanyolca Çeviri Birimi (EDAI)

Calle Valderribas, 13,
28007 Madrid, Spain

email: edai@edai.org
www.amnesty.org/es

Avrupa Birliği (AB) Bürosu

Rue de Trèves 35, B-1040 Brussels,
Belgium
email: amnesty-eu@aieu.be
www.amnesty-eu.org

US Beyrut – Orta Doğu ve Kuzey Afrika Bölgesel Bürosu

Amnesty International,
PO Box 13-5696, Chouran Beirut 1102 - 2060,
Lebanon
email: mena@amnesty.org

US Dakar – Afrika İnsan Hakları Eğitim Bürosu

Amnesty International,
SICAP Sacré Coeur Pyrotechnie Extension,
Villa No. 25, BP 47582, Dakar, Senegal
email: KGaglo@amnesty.org

US Cenevre – Birleşmiş Milletler Temsilciliği

Amnesty International,
22 rue du Cendrier, 4ème étage, CH-1201 Geneva,
Switzerland
email: uaigv@amnesty.org

US Hong Kong – Asya Pasifik Bölgesi Bürosu

Amnesty International,
16/F Siu On Centre, 188 Lockhart Rd, Wanchai,
Hong Kong
email: admin-ap@amnesty.org

US Kampala – Afrika Bölgesel Bürosu

Amnesty International,
Plot 20A Kawalya Kaggwa Close, PO Box 23966, Kampala,
Uganda
email: ai-aro@amnesty.org

US Moskova – Rusya Kaynak Mekezi

Amnesty International,
PO Box 212, Moscow 119019,
Russian Federation
email: msk@amnesty.org
www.amnesty.org.ru

US New York – Birleşmiş Milletler Temsilciliği

Amnesty International,
777 UN Plaza, 6th Floor, New York, NY 10017, USA
email: aiunny@amnesty.org

US Paris – Araştırma Bürosu

Amnesty International,
76 boulevard de la Villette, 75940 Paris, Cédex 19, France
email: pro@amnesty.org

**YARDIM
ETMEK
İSTİYORUM**

İSTER GÜNDEMDEKİ BİR ÇATIŞMADA İSTER DÜNYANIN UNUTULAN BİR KÖŞESİNDE OLSUN, **ULUSLARARASI AF ÖRGÜTÜ**, HERKES İÇİN ADALET VE ÖZGÜRLÜK TALEBİYLE KAMPANYA YÜRÜTÜR VE DAHA İYİ BİR DÜNYA YARATMAK İÇİN KAMUOYU DESTEĞİ SAĞLAMAYA ÇALIŞIR

SİZ NE YAPABİLİRSİNİZ?

Dünyanın her yanından aktivistler, insan haklarını hiçe sayan güçlere karşı direnmenin mümkün olduğunu gösterdiler. Siz de bu hareketin bir parçası olun. Korku ve nefret saçanlara karşı mücadele edin.

- Uluslararası Af Örgütü'ne katılın ve dünya çapında insan hakları ihlallerini önleme hareketinin bir parçası olun. Bir fark yaratmak için bize yardım edin.
- Uluslararası Af Örgütü'nü desteklemek için bağış yapın.

Hep birlikte sesimizi duyurabiliriz.

Uluslararası Af Örgütü'ne üyelik konusunda daha fazla bilgi almak istiyorum.

isim

adres

ülke

e-posta

Lütfen bu formu Uluslararası Af Örgütü Türkiye şubesine ulaştırın. Dünyanın her yanındaki Uluslararası Af Örgütü şubeleri için adresimiz: www.amnesty.org/en/worldwide-sites

Uluslararası Af Örgütü Türkiye Şubesi

Abdülhakhamid Cad. No: 30/5 Talimhane, Beyoğlu, İstanbul, TÜRKİYE

SEÇİLEN BAŞLIKLARIN DİZİNİ*

A

adalet sistemi

(ayrıca bakınız uluslararası adalet)

Afganistan 57; Bahreyn 74; Bolivya 85; Bosna ve Hersek 87; Burundi 96; Çin 106; Filistin Yönetimi 132; Gana 138; Haiti 150; Hırvatistan 151; Jamaika 181; Japonya 182; Kanada 189; Liberya 215; Makedonya 224; Maldivler 227; Nijerya 252; Peru 267; Polonya 269; Ruanda 275; Sırbistan 282-4; Somali 294; Timor Leste 317; Zimbabve 347

adil olmayan yargılamalar

Amerika Birleşik Devletleri 62; Azerbaycan 71-2; Çin 105; Irak 160; İran 164-5; İsrail ve İşgal Altındaki Filistin Toprakları 175; Kazakistan 192; Madagaskar 223; Mısır 236; Nijerya 251; Özbekistan 258-60; Sudan 300

aşırı güç kullanımı

Angola 64; Belçika 79; Gine 139; Gürcistan 148; Hindistan 155; Honduras 158; İsrail ve İşgal Altındaki Filistin Toprakları 174; Madagaskar 223; Moritanya 241; Mozambik 244; Peru 267; Porto Riko 271; Svaziland 309; Timor-Leste 317; Ürdün 334

ayrımcılık

Bosna ve Hersek 88; Dominik 111; Ermenistan 119; Finlandiya 134; Hırvatistan 153; Hindistan 156; Hollanda 158; İran 166; İsveç 176; İsviçre 177; İtalya 178; Karadağ 189; Katar 190; Makedonya 225; Malavi 226; Mısır 237; Moritanya 242; Oman 255; Polonya 269; Senegal 280; Slovakya 288; Slovenya 290; Tanzanya 313; Türkiye 322-5; Uganda 327-9; Vietnam 338; Yemen 339; Yunanistan 344

ayrımcılık-Azınlıklar

Birleşik Krallık 81; Estonya 120; İran 166; Mısır 237; Moritanya 242; Pakistan 263; Sırbistan 287; Suriye 304

ayrımcılık-kadınlar

(ayrıca bakınız kadın ve kız çocuklarına yönelik şiddet)

Birleşik Arap Emirlikleri 81; Cezayir 100; İran 165; Katar 190; Libya 217; Lübnan 219; Sierra Leone 286; Suriye 302; Suudi Arabistan 307; Ürdün 334; Yemen 341

ayrımcılık-roma

Birleşik Krallık 84; Bulgaristan 93; Çek Cumhuriyeti 103; Hırvatistan 153; Macaristan 222; Romanya 272; Sırbistan 283-5; Slovakya 289; Slovenya 291

B

barınma hakkı

Angola 64; Arnavutluk 69; Brezilya 92; Bulgaristan 93; Çek Cumhuriyeti 112; Ekvator Ginesi 117; Gana 138; Güney Afrika 144-6; Kamboçya 183; Kenya 195; Maldivler 227; Mısır 237; Nijerya 253; Porto Riko 271; Romanya 273; Solomon Adaları 291; Vanuatu 335

C

cezaevi koşulları

Amerika Birleşik Devletleri 62; Arjantin 67; Benin 80; Brezilya 91; Ekvator Ginesi 113; Eritre 119; Fas/Batı Sahra 125; Gana 138; Haiti 149; İrlanda 168; İsrail ve İşgal Altındaki Filistin Toprakları 175; Japonya 183; Kamerun 186; Kazakistan 192; Laos 212; Litvanya 218; Makedonya 224; Malavi 226; Moritanya 241; Myanmar 245; Özbekistan 258; Sırbistan 282; Tanzanya 314; Tunus 320; Türkiye 324; Uruguay 332; Yeni Zelanda 342; Yunanistan 344; Zimbabve 347

cezazasılık

Afganistan 55; Amerika Birleşik Devletleri 61; Arjantin 66; Bolivya 86; Brezilya 90; Çad 102; Ekvator 114; El Salvador 115; Endonezya 117; Ermenistan 120; Fiji 126; Gine 139; Gine-Bissau 141; Guatemala 142; Haiti 150-1; Hırvatistan 152; Hindistan 155; İsrail ve İşgal Altındaki Filistin Toprakları 175; Kamerun 187; Kenya 193; Kolombiya 200; Kongo Demokratik Cumhuriyeti 205; Liberya 214; Libya 217; Meksika 233; Moğolistan 238; Moldova 240; Nepal 248; Nijer 250; Nijerya 251; Orta Afrika Cumhuriyeti 256-7; Paraguay 266; Peru 268; Ruanda 275; Sırbistan 284; Somali 293; Sri Lanka 297; Surinam 302; Suriye 304; Suudi Arabistan 305-6; Svaziland 309; Şili 311; Tacikistan 312; Tayland 315; Timor Leste 317-8; Togo 319; Tunus 321; Türkiye 324; Ukrayna 330; Uruguay 332; Zimbabve 347

Ç

çocuk askerler

Çad 102; Kongo Demokratik Cumhuriyeti 204; Myanmar 246; Nepal 249

çocuk hakları

Ekvator Ginesi 113; Haiti 150; İrlanda 167; İspanya 168-70; Kongo Demokratik Cumhuriyeti 204; Oman 256; Pakistan 263; Svaziland 310; Timor-Leste 317; Yeni Zelanda 342

D

düşünce mahkumları

Belarus 77; Endonezya 116; Eritre 118; Etiyopya 122; Finlandiya 134; İsrail ve İşgal Altındaki Filistin Toprakları 175; Küba 210; Moritanya 242; Ruanda 274; Suudi Arabistan 306; Tunus 320; Türkiye 325; Türkmenistan 326; Ukrayna 331; Vietnam 337

G

geçici adalet

Burundi 97; Fas/Batı Sahra 126; Nepal 248; Sırbistan 283

gerçek ve Uzlaşma Komisyonları

Burundi 97; Nepal 248; Sierra Leone 286

geri gönderme

Avustralya 70; Birleşik Krallık 81; Danimarka 109; Hırvatistan 152; İsrail ve İşgal Altındaki Filistin Toprakları 176; İsveç 176; İtalya 179; Kazakistan 192; Meksika 233; Ruanda 276; Sırbistan 285; Slovakya 290; Tanzanya 313; Tayland 316; Uganda 329; Ukrayna 330-1

göçmenlerin hakları

Cezayir 99; Fas/Batı Sahra 125; Fransa 135; Haiti 150; İsviçre 177; Katar 190; Kore Cumhuriyeti 206; Kuveyt 210; Moritanya 242; Singapur 288; Suudi Arabistan 307; Ürdün 334

gözaltında ölümler

Avustralya 70; Benin 79; Çin 106; Filistin Yönetimi 132; İtalya 178-80; Malezya 228; Mısır 236; Mozambik 244; Togo 318

H

hareket özgürlüğü

İrlanda 168; Kongo (Cumhuriyeti) 201-2; Kore 208; Küba 211; Myanmar 246; Sri Lanka 296

I

ırkçılık

Avusturya 70; Çin 108; Dominik 111; Güney Afrika 146; İspanya 170-71; İsveç 176; İsviçre 177; Kore (Cumhuriyeti) 206; Macaristan 221; Rusya Federasyonu 279; Türkiye 323; Ukrayna 331

İ

ifade özgürlüğü

Angola 65; Azerbaycan 71-2; Bahreyn 74; Birleşik Krallık 84; Burundi 96; Cezayir 99; Cibuti 100; Çad 102; Çin 105; Endonezya 116; Eritre 117-8; Ermenistan 119-120; Etiyopya 122; Fas/Batı Sahra 123-4; Fiji 126-7; Fildişi Sahili 128; Filipinler 130; Filistin Yönetimi 131-2; Gambia 137; Gine 140; Gürcistan 149; Hırvatistan 152; İran 163; Kambocya 183-4; Kamerun 186; Karadağ 188-9; Katar 190; Kenya 194-5; Kırgızistan 197; Kongo Demokratik Cumhuriyeti 205; Kore (Cumhuriyeti) 207; Kore (Demokratik Halk Cumhuriyeti) 209; Kuveyt 209; Küba 210-11; Laos 212; Litvanya 218; Madagaskar 223; Makedonya 225; Maldivler 227; Malezya 228; Meksika 232; Mısır 236; Moğolistan 239; Moldova 240; Nijer 250; Nijerya 253; Nikaragua 255; Oman 256; Polonya 270; Ruanda 273-4; Rusya Federasyonu 278-9; Senegal 280; Sierra Leone 286-7; Singapur 288; Somali 294; Suudi Arabistan 305-6; Tacikistan 312; Tanzanya 314; Tayland 315; Togo 318-9; Türkiye 322-3; Uganda 327-9; Ukrayna 331; Venezuela 336; Vietnam 337; Yemen 340; Yunanistan 344

ifade özgürlüğü - azınlıklar

Endonezya 116; Malezya 228

ifade özgürlüğü - gazeteciler

Afganistan 56; Angola 65; Bahreyn 74; Cezayir 99; Cibuti 100; Çad 102; Çin 105; Eritre 118; Ermenistan 120; Etiyopya 122-3; Fas/Batı Sahra 124; Fiji 127; Fildişi Sahili 128; Filistin Yönetimi 132-3; Gambia 137; Gine 140; Gürcistan 149; Hırvatistan 152; Honduras 159; Irak 163; Kambocya 184-5; Kamerun 186; Karadağ 189; Kenya 194-5; Kırgızistan 197; Kore (Cumhuriyeti) 207; Kuveyt 209; Madagaskar 223; Meksika 232; Mısır 236; Moğolistan 239; Nijer 250; Nijerya 253; Nikaragua 255; Oman 256; Pakistan 262; Polonya 270; Ruanda 273-4; Somali 294; Sri Lanka 298; Sudan 301; Svaziland 309; Tacikistan 313; Tanzanya 314; Tunus 320-1; Uganda 327-9; Venezuela 336; Vietnam 337; Yemen 340

ifade özgürlüğü – internet

Bahreyn 74; Çin 105; İran 165-6; Kore (Cumhuriyeti) 207; Küba 211; Malezya 228; Mısır 236

ifade özgürlüğü – lèse-majesté

Bahreyn 74; Fas/Batı Sahra 124; Tayland 315; Ürdün 333

inanç özgürlüğü

Çin 107; Endonezya 116; Fas/Batı Sahra 126; Fiji 127; Kazakistan 192-3; Laos 212; Özbekistan 258-260; Sırbistan 283; Suudi Arabistan 307; Tacikistan 312; Türkmenistan 327

insan hakları savunucuları

Afganistan 56; Angola 65; Azerbaycan 72; Belarus 78; Brezilya 90-93; Burkina Faso 95; Burundi 95-6; Cezayir 98-9; Cibuti 100; Çad 101-103; Çin 105-6; Ekvator 113-4; Endonezya 115-6; Estonya 121; Etiyopya 121-2; Fas/BatıSahara 124-5; Filipinler 129; Gambiya 136-7; Gine 139-40; Gine Bissau 141; Guatemala 142-3; Hindistan 153-5; Honduras 159; İran 164-5; Kamboçya 184; Kamerun 185-6; Kenya 193-4; Kırgızistan 197; Kolombiya 197-201; Kongo Demokratik Cumhuriyeti 203-5; Küba 210; Meksika 232; Moldova 239-40; Moritanya 241-2; Nepal 248-9; Nijer 249-50; Nijerya 251-3; Nikaragua 255; Özbekistan 258-9; Paraguay 266; Peru 267-68; Ruanda 273-4; Rusya Federasyonu 276-8; Sırbistan 283; Singapur 287; Somali 295; Sri Lanka 296-7; Sudan 298; Suriye 302-3; Suudi Arabistan 306; Tunus 320-2; Türkiye 322-24; Uganda 329; Venezuela 335-6; Zimbabve 345-7

insan ticareti

Afganistan 56; Almanya 59; Arnavutluk 68; Guatemala 143; Haiti 150; Hollanda 157; İrlanda 167-9; İspanya 169-71; İsviçre 177; Japonya 182; Karadağ 189; Kıbrıs 196; Kongo Demokratik Cumhuriyeti 204; Kore (Cumhuriyeti) 206; Kore (Demokratik Halk Cumhuriyeti) 208; Makedonya 225; Myanmar 246; Suudi Arabistan 306; Svaziland 310; Tayvan 317; Yunanistan 344

işçi hakları

Bahreyn 74; Brezilya 92; Dominik 111; Hindistan 156; Paraguay 266; Yunanistan 344

işkençe ve diğer kötü muameleler

Afganistan 57; Amerika Birleşik Devletleri 60-2; Angola 64; Arnavutluk 68; Avusturya 70; Azerbaycan 71; Benin 79; Birleşik Arap Emirlikleri 81; Birleşik Krallık 81; Bosna Hersek 89; Bulgaristan 94; Cezayir 98; Çek Cumhuriyeti 104; Çin 106; Danimarka 109; Ekvator Ginesi 113; Endonezya 116; Eritre 119; Filipinler 130; Filistin Yönetimi 132; Gine 139; Gine Bissau 141-2; Guyana 144; Güney Afrika 145; İran 164-66; İspanya 169; İsrail ve İşgal Altındaki Filistin Toprakları 175; İsveç 176; İtalya 180; Karadağ 189; Kazakistan 191-2; Kırgızistan 197; Kongo Demokratik Cumhuriyeti 203-4; Kore 208; Letonya 213; Makedonya 224-5; Maldivler 227; Meksika 231-2; Mısır 236; Moğolistan 238-9; Moldova 239-40; Moritanya 241; Nepal 248-9; Nijerya 251-3; Özbekistan 259; Pakistan 261-2; Portekiz 271; Romanya 273; Rusya Federasyonu 279; Senegal 281; Sırbistan 282-4; Singapur 288; Slovakya 290; Sudan 300; Suriye 302-4; Suudi Arabistan 305-6; Svaziland 309; Tacikistan 312; Tunus

320-2; Türkiye 322-4; Uganda 327-30; Ukrayna 330; Ürdün 333; Yemen 338-40; Yunanistan 343; Zimbabve 346-7

K

kadın hakları

(ayrıca bakınız kadın ve kız çocuklarına yönelik şiddet)

Afganistan 56; Bangladeş 76; Birleşik Arap Emirlikleri 80; Boliviya 86; Ermenistan 120; İran 164-5; İrlanda 168; Kamerun 186; Kanada 187; Kuveyt 209; Makedonya 225; Malezya 228; Mali 230; Nikaragua 255; Pakistan 263; Sierra Leone 287; Suriye 304; Svaziland 310

kadın ve kız çocuklarına yönelik şiddet

Afganistan 56; Arjantin 67; Avustralya 69; Birleşik Krallık 84; Burundi 97; Çad 102; Dominik Cumhuriyeti 111; Ermenistan 120; Fiji 127; Filistin Yönetimi 133; Finlandiya 133; Gana 138; Guatemala 143; Guyana 144; Haiti 150; İspanya 170; İsveç 176; İsviçre 177; Jamaika 181; Japonya 183; Kamboçya 185; Karadağ 189; Kenya 194; Kıbrıs 196; Kongo Demokratik Cumhuriyeti 203; Macaristan 222; Malezya 229; Meksika 233; Nepal 249; Nikaragua 254; Pakistan 263; Papua Yeni Gine 264; Portekiz 271; Solomon Adaları 291; Tanzanya 314; Tayvan 317; Timor-Leste 318; Uganda 328; Uruguay 332; Venezuela 337

keyfi gözaltı

Agganiztan 57; Amerika Birleşik Devletleri 63; Angola 64; Belçika 78-9; Cibuti 100; Çin 107; Dominik Cumhuriyeti 111; Ekvator Ginesi 112; Filistin Yönetimi 132; Gambiya 136; Gine 140; Gine- Bissau 141; Haiti 149; Hindistan 153; Irak 161-3; İtalya 179; Kongo Demokratik Cumhuriyeti 204; Kore (Cumhuriyeti) 207; Libya 215-6; Madagaskar 223; Malavi 226; Malezya 228; Meksika 231-2; Mısır 236; Pakistan 261; Senegal 281; Sri Lanka 297; Sudan 300; Uganda 329

keyfi tutuklamalar

Angola 65; Çad 102; Haiti 150; Hindistan 155; Honduras 158; İran 165-6; Kongo Demokratik Cumhuriyeti 203; Kore 208; Lübnan 220; Malta 230; Somali 295; Sri Lanka 297

L

lezbiyen, gey, biseksüel, travesti ve transseksüel bireyler

Belarus 77; Bulgaristan 95; Çin 108; Guyana 144; Honduras 159; Jamaika 182; Kamerun 186; Letonya 212-3; Litvanya 218; Macaristan 222; Moğolistan 238-9; Nijerya 253; Peru 268; Ruanda 276; Senegal 280; Sırbistan 283; Türkiye 322-5; Uganda 329; Yunanistan 344

M

mecburi askerlik

Eritre 119; Finlandiya 134

mülteciler

Afganistan 57; Almanya 58; Angola 66; Avustralya 70; Avusturya 70-1; Belçika 78-9; Birleşik Krallık 84; Bosna ve Hersek 88; Bulgaristan 94; Burundi 95-7; Çad 101-2; Çin 108; Danimarka 109-10; Eritre 118-9; Etiyopya 122; Fas/ Batı Sahra 126; Finlandiya 133; Fransa 135; Güney Afrika 144-6; Hollanda 157; Irak 162; İran 164; İrlanda 168; İspanya 170; İsrail ve işgal altındaki Filistin toprakları 173; İsveç 175-6; İsviçre 177; İtalya 179; Japonya 183; Kanada 188; Karadağ 189; Kazakistan 192; Kenya 194; Kıbrıs 196; Kongo Demokratik Cumhuriyeti 203-4; Kore(Cumhuriyeti) 207; Laos 212; Libya 215-6; Lübnan 219; Makedonya 225; Malezya 227; Malezya 229; Malta 230; Mısır 237; Moritanya 242; Myanmar 246-7; Polonya 270; Ruanda 274-6; Suriye 305; Suudi Arabistan 305-6-7; Tanzanya 314; Tayland 315-6; Tayvan 317; Türkiye 322-5-6; Uganda 329; Ukrayna 330; Ürdün 334; Yemen 339-341; Yeni Zelanda 342; Yunanistan 342

muhalefete baskı

Bangladeş 75; Etiyopya 123; Fas/ Batı Sahra 124; Kongo (Cumhuriyeti) 202; Libya 216; Nijer 250; Suriye 303; Türkmenistan 326; Venezuela 336

Ö

ölüm cezası

Afganistan 57; A.B.D. 63; Bahamalar 73; Bahreyn 74; Bangladeş 76; Belarus 77; Benin 80; Birleşik Arap Emirlikleri 81; Burkina Faso 95; Burundi 97; Cezayir 100; Çin 106; Endonezya 117; Etiyopya 123; Filistin Yönetimi 133; Gambia 137; Gana 138; Guatemala 143; Guyana 144; Hindistan 157; Irak 161; İran 167; Jamaika 182; Japonya 183; Kamerun 187; Kanada 188; Katar 191; Kenya 195; Kongo Demokratik Cumhuriyeti 205; Kore (Cumhuriyeti) 207; Kore 208; Kuveyt 210; Küba 211; Laos 212; Liberya 214; Libya 217; Lübnan 220; Malezya 229; Mali 230; Mısır 238; Moğolistan 238; Moritanya 242; Myanmar 247; Nijerya 252; Pakistan 264; Rusya Federasyonu 279; Sierra Leone 287; Singapur 288; Somali 295; Sudan 301; Suriye 305; Suudi Arabistan 308; Svaziland 310; Tanzanya 314; Tayland 316; Tayvan 316; Togo 318; Trinidad ve Tobago 319; Tunus 322; Uganda 329; Ürdün 334; Vietnam 338; Yemen 341; Zimbabve 347

örgütlenme özgürlüğü

Burundi 96; Cibuti 100; Çin 108; İran 165; Kamerun 186; Kore (Cumhuriyeti) 207; Kore 209; Küba 211; Mısır 237; Nikaragua 255; Ruanda 274; Tunus 320

P

polis ve güvenlik güçleri

Almanya 59; Avustralya 70; Avusturya 70; Bahamalar 73; Belçika 79; Birleşik Krallık 83; Brezilya 90; Çin 106; Danimarka 109; Dominik Cumhuriyeti 110; Fransa 134; Guatemala 143; İrlanda 168; İspanya 169; İsviçre 177; Kanada 188; Kenya 194; Kıbrıs 196; Kore (Cumhuriyeti) 206; Meksika 231; Nijerya 253; Paraguay 266; Porto Riko 271; Timor Leste 317; Trinidad ve Tobago 319

S

sağlık hakkı

Afganistan 57; Amerika Birleşik Devletleri 62; Bulgaristan 94; Endonezya 117; Guyana 144; Güney Afrika 147; Haiti 150; Hırvatistan 153; İrlanda 168; Papua Yeni Gine 264; Polonya 269; Ruanda 275; Slovakya 290; Svaziland 310; Tanzanya 314

sağlık [kadın]

Çek Cumhuriyeti 104; Dominik Cumhuriyeti 112; El Salvador 116; Peru 267; Polonya 269; Sierra Leone 286; Slovakya 290

savaş suçları

Afganistan 55; Bosna ve Hersek 86-89; Burundi 97; Filistin Yönetimi 131; Guatemala 143; Hırvatistan 151-152; Irak 161; İsrail ve İşgal Altındaki Filistin Toprakları 172; Karadağ 188-189; Kolombiya 201; Kongo Demokratik Cumhuriyeti 203, 205-206; Makedonya 224; Ruanda 274-275; Sırbistan 281-284; Somali 292; Sudan 299

sığınmacılar

Almanya 58; Amerika Birleşik Devletleri 62; Avustralya 70; Avusturya 70-71; Belçika 78-79; Birleşik Krallık 84; Bulgaristan 93-94; Burundi 97; Çin 108; Danimarka 109; Eritre 118; Fas/Batı Sahra 126; Finlandiya 134; Fransa 134-135; Hollanda 157; İrlanda 168-169; İspanya 170; İsveç 176; İsviçre 177; İtalya 178-179,180; Japonya 183; Kanada 188; Karadağ 189; Kazakistan 192; Kenya 194; Kongo (Cumhuriyeti) 202; Kore (Cumhuriyeti) 207; Laos 212; Libya 215-216; Malezya 228-229; Malta 230; Mısır 237; Polonya 270; Ruanda 276; Slovakya 290; Suriye 305; Suudi Arabistan 305, 307; Tanzanya 314; Tayland 315-316; Tayvan 317; Türkiye 325; Uganda 329; Ukrayna 330-331; Yemen 339, 341; Yeni Zelanda 342; Yunanistan 342-343

silahlı çatışma

Afganistan 55; Bangladeş 76; Filipinler 129-130; Filistin Yönetimi 132; Guatemala 143; Gürcistan 148; Hindistan 154,156; İran 166; Kolombiya 198; Kongo Demokratik

Cumhuriyeti 203-204; Myanmar 246-247; Orta Afrika Cumhuriyeti 256-257; Pakistan 261; Peru 267-268; Rusya Federasyonu 278; Sri Lanka 295-296, 297; Sudan 298-299, 300; Tayland 315; Türkiye 323; Uganda 327

silahlı gruplar

Afganistan 55-56,57; Cezayir 98; Çad 101-102; Fildişi Sahili 128; Filistin Yönetimi 131-132; Hindistan 154; Irak 160; İspanya 170; Kırgızistan 197; Kongo Demokratik Cumhuriyeti 202-204,206; Liberya 214; Mali 229; Moritanya 241-242; Myanmar 244-246; Nepal 248; Nijerya 251, 253; Orta Afrika Cumhuriyeti 257; Özbekistan 258-259; Pakistan 261-262; Paraguay 265; Rusya Federasyonu 276-277; Somali 292-294; Sri Lanka 296,298; Sudan 298-299; Venezuela 336; Yemen 339

siyasi mahkûmlar

Bahreyn 74; Çin 108; Eritre 118; Etiyopya 122; Kamerun 186; Myanmar 245; Togo 318; Tunus 320; Vietnam 337

Ş

şirketlerin yükümlülükleri

El Salvador 114; Ekvator 115; Fildişi Sahili 128; Hindistan 155; Kanada188; Peru 267

T

terörle mücadele ve güvenlik

Almanya 58; Avustralya 70; Belçika 79; Birleşik Arap Emirlikleri 80; Birleşik Krallık 81; Bosna Hersek 89; Cezayir 98; Danimarka 109; Fas/Batı Sahra 125; Fransa 135; Hindistan 154; Hollanda 157; İrlanda 168; İspanya 170; İsveç 176; İtalya 179; Kanada 188; Kazakistan 192; Kırgızistan 197; Kuveyt 209; Libya 216; Litvanya 218; Macaristan 221; Makedonya 225; Mısır 235; Moritanya 242; Özbekistan 259; Polonya 269; Portekiz 270; Romanya 272; Slovakya 290; Suudi Arabistan 306; Svaziland 308; Tunus 321; Ürdün 333; Yemen 340

toplanma özgürlüğü

Belarus 77; Benin 79; Estonya 121; Gürcistan 148; Honduras 159; Kongo Cumhuriyeti 201; Mısır 234; Moldova 240; Svaziland 309; Tayvan 317; Ukrayna 331; Ürdün 333; Zimbabve 345

toprak hakları

Almanya 59; Brezilya 91; Burundi 97; Paraguay 266

U

uluslararası adalet

Bosna Hersek 87; Finlandiya 133; Güney Afrika 147; Hırvatistan 151; İspanya 171; Kamboçya 184; Kanada 188; Kongo Demokratik Cumhuriyeti 205; Moldova 241; Orta Afrika Cumhuriyeti 257; Ruanda 275; Senegal 281; Sırbistan 282; Sudan 299

uluslararası soruşturma

Kolombiya 201; Kore (Demokratik Halk Cumhuriyeti) 209; Özbekistan 258; Tanzanya 313

Ü

ülke içinde yerinden edilmiş kişiler

Afganistan 57; Bosna Hersek 88; Chad 102; Irak 162; Kenya 194; Kongo Demokratik Cumhuriyeti 204; Pakistan 262; Rusya Federasyonu 280; Uganda 328

V

vicdani retçiler

Amerika Birleşik Devletleri 63; Finlandiya 134; İsrail ve İşgal Altındaki Filistin Toprakları 175; Kore Cumhuriyeti 207; Türkiye 325; Yunanistan 344

Y

yargısız infazlar

Bangladeş 76; Gine 139; Güney Afrika 145; Kolombiya 199; Sri Lanka 297

yargısız tutuklamalar

Birleşik Krallık 82; Bulgaristan 94; Çin 106; İsrail ve İşgal Altındaki Filistin Toprakları 174; Singapur 288

yasadışı öldürmeler

Ekvator Ginesi 113; Fildişi Sahili 128; Filipinler 130; Filistin Yönetimi 131; Gambia 137; Gine-Bissau 141; Hindistan 154; Honduras 158; İran 164; İsrail ve İşgal Altındaki Filistin

Toprakları 173; Jamaika 181; Kongo Demokratik Cumhuriyeti 203; Madagaskar 223; Nijerya 251; Uganda 328

yasal gelişmeler

Afganistan 56; Almanya 59; Birleşik Krallık 83; Burundi 97; Finlandiya 134; Moğolistan 239

Yerli Halkların hakları

Angola 66; Avustralya 69; Bangladeş 75; Bolivya 86; Brezilya 92; El Salvador 115; Filipinler 130; Kanada 187; Kolombiya 198; Papua Yeni Gine 265; Peru 167; Surinam 302; Şili 311

Z

zalimane, insanlık dışı ve onur kırıcı cezalar

(ayrıca bakınız işkence ve diğer kötü muameleler)

İran 166; Katar 191; Malezya 229; Sudan 301; Suudi Arabistan 308; Yemen 340

zorla kaybedilmeler

Arnavutluk 68; Bosna Hersek 88; Cezayir 99; Çad 10; Filipinler 130; Gambiya 137; İspanya 171; Kore (Demokratik Halk Cumhuriyeti) 208; Lübnan 220; Nepal 248; Nijerya 251; Pakistan 263; Sırbistan 284; Sri Lanka 296; Sudan 301; Türkiye 326; Ukrayna 331

zorla tahliyeler

Amerika Birleşik Devletleri 64; Çad 103; Ekvator Ginesi 112; Gana 138; Güney Afrika 146; Hindistan 155; İsrail ve İşgal Altındaki Filistin Toprakları 174; İtalya 178; Kamboçya 184; Mısır 237; Nijerya 253; Papua Yeni Gine 265

* Bu dizin A'dan Z'ye ülke bilgilerindeki alt başlıklar esas alınarak hazırlanmıştır. Yalnızca okuyan tarafından seyir takibi yapabilmek için kullanılmalıdır. Bu Uluslararası Af Örgütü'nün belirli bir ülkedeki ya da bölgedeki insan hakları endişelerini yansıtan bir beyan değildir.

Polis 23 Eylül'de Honduras, Tegucigalpa'da bir gösteriyi dağıtıyor. Cumhurbaşkanı José Manuel Zelaya Rosales'i düşüren ordu destekli darbeyi protesto eden göstericiler çoğu zaman güvenlik güçlerinin aşırı güç uygulamasıyla karşılaştılar.

ULUSLARARASI AF ÖRGÜTÜ RAPORU 2010

DÜNYADA İNSAN HAKLARININ DURUMU

Sorunlu ve bölünmüş bir dünyada Uluslararası Af Örgütü gerçekleri açıklıyor, tanıklık ediyor ve değişim için kampanya yapıyor.

Uluslararası Af Örgütü teşhir ettiği her insan hakkı ihlali için hesap verilmesini talep ediyor. Bu amaçla 2009 senesinde üyelerimiz ve destekçilerimiz sağlam uluslararası ve ulusal yasalar için çalıştılar ve adaletin gerçekten yerini bulması için bu yasaların uygulanmasında ısrar ettiler.

Uluslararası Af Örgütü 2010 Raporu 159 ülkede 2009 yılındaki insan haklarının durumunu belgelemektedir. Rapor insanların hayatları baskı, şiddet, ayrımcılık, iktidar oyunları ve politik açmazlar tarafından paramparça edilmeye devam ederken hesap verilebilirliğin uzak bir ideal olarak kaldığı bir yılın detaylarını ortaya koymaktadır.

Ancak rapor aynı zamanda kaydedilen gerçek ilerlemeyi de kutlamaktadır. En kötü suçların faillerinin artık cezasızlığa kavuşmakta nasıl zorlandıklarını ortaya koymaktadır. Hesap verilebilirlik talebinin sadece öldürme veya işkencenin tazmin edilmesiyle sınırlı olmadığını, hayatımızı onurlu bir şekilde yaşayabilmek için ihtiyaç duyduğumuz tüm hakların ihlallerini kapsayacak şekilde genişlediğini ortaya koymaktadır.

Bize katılın www.amnesty.org.tr

ISBN 978-9944-0204-7-3

9 789944 020473

AMNESTY
INTERNATIONAL

